

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Λ Ε Ξ Ι Κ Ο
ΤΗΣ
ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΔΗΜΩΔΟΥΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ 1100 - 1669
ΤΟΥ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΚΡΙΑΡΑ

ΤΟΜΟΣ ΙΕ'
παραθρασεία - περιδεσμός

Συνταγμένος από Ομάδα Συνεργατών
Υπό τη διεύθυνση του
Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2006

Λ Ε Ξ Ι Κ Ο

ΤΗΣ

ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΔΗΜΩΔΟΥΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ 1100-1669

ΤΟΥ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΚΡΙΑΡΑ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Πρόεδρος: Πάνος Λιγομενίδης

Αναπληρωτής Πρόεδρος: Ι. Ν. Καζάλης

Μέλη: Στ. Ευσταθιάδης, Τ. Καγιαλής, Αν. Αντωνάρας, Ν.Α. Τρόφων-Αντωνοπούλου, Αντ. Ρεγκάκος

Λ Ε Ξ Ι Κ Ο
ΤΗΣ
ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΔΗΜΩΔΟΥΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ 1100 - 1669
ΤΟΥ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΚΡΙΑΡΑ

ΤΟΜΟΣ ΙΕ'
παραθρασεία - περιδεσμός

Συνταγμένος από Ομάδα Συνεργατών
Υπό τη διεύθυνση του
I. N. ΚΑΖΑΖΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Καραμασούνα 1 - Πλατεία Σκρά, 551 32 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη
τηλ.: 2310-459101-459106, fax: 2310-459107
e-mail: centre@komvos.edu.gr
<http://www.komvos.edu.gr>

Επιστημονικός Υπεύθυνος του Έργου
«Λεξικό της Μεσαιωνικής Ελληνικής Δημώδους
Γραμματείας 1100-1669 του Εμμανουήλ Κριαρά»:
Καθηγητής Ι.Ν. Καζάκης

Ηλεκτρονικός Προγραμματισμός:
V.C. Müller

© 2006 ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

ISBN 960-7779-38-X

Τυπώθηκε από την Πελαγία Ζήτη & Σία στη Θεσσαλονίκη
Στοιχειοθετήθηκε από τον Vincent C. Müller

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΤΟΜΟΥ

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ	vii
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	1
Α΄ ΚΕΙΜΕΝΩΝ:	
α΄ επώνυμων	1
β΄ ανώνυμων	6
Β΄ ΜΕΛΕΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΩΝ:	
α΄ ελληνόγλωσσων	9
β΄ ξενόγλωσσων	20
Γ΄ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΩΝ-ΣΥΛΛΟΓΩΝ	25
Δ΄ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΣΩΜΑΤΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ	25
Ε΄ ΛΕΞΙΚΩΝ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΑΡΙΩΝ	
α΄ ελληνόγλωσσων	25
β΄ ξενόγλωσσων	28
ΣΤ΄ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ	
α΄ ελληνόγλωσσων	28
β΄ ξενόγλωσσων	29
Ζ΄ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΙΚΤΩΝ ΤΟΜΩΝ	29
Η΄ ΤΙΜΗΤΙΚΩΝ ΤΟΜΩΝ	29
ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΚΔΟΤΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΟΥ ΔΕΚΑΤΟΥ ΠΕΜΠΤΟΥ ΤΟΜΟΥ	30
ΒΡΑΧΥΤΡΑΦΙΕΣ	31
Α΄ ΚΕΙΜΕΝΩΝ:	
α΄ με ελληνικό τίτλο	32
β΄ με ξένο τίτλο	43
Β΄ ΜΕΛΕΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΩΝ:	
α΄ ελληνόγλωσσων	45
β΄ ξενόγλωσσων	49
Γ΄ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ, ΤΙΜΗΤΙΚΩΝ ΤΟΜΩΝ, ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΑΚΑΔΗΜΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΙΚΤΩΝ ΤΟΜΩΝ:	
α΄ σε ελληνική γλώσσα	54
β΄ σε ξένη γλώσσα	58
Δ΄ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΣΩΜΑΤΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ:	61

Ε' ΛΕΞΙΚΩΝ	
α) ελληνόγλωσσων	61
β) ξενόγλωσσων	64
ΣΤ' ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΛΕΞΙΚΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΟΡΩΝ ΚΑΙ ΛΕΞΕΩΝ	66
ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ	71
ΑΡΘΡΑ ΤΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ	73
ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΛΗΜΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΣΥΝΕΡΓΑΤΗ	379

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

Το Τμήμα Λεξικογραφίας του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας, που συνεχίζει το έργο ζωής του Εμμ. Κριαρά, μπόρεσε να αφιερώσει τις δυνάμεις του αποκλειστικά στη σύνταξη του ΙΕ' τόμου του Λεξικού της Μεσαιωνικής Ελληνικής Δημόδους Γραμματείας 1100-1669, μόνον με την αποπεράτωση της δίτομης Επιτομής του αναλυτικού Λεξικού¹, δηλαδή από το 2003 και εξής. Μετά την ολοκλήρωση του ΙΕ' τόμου, σειρά πήρε η επεξεργασία του ΙΣΤ'. Ο Καθηγητής Κριαράς άφησε προεργασία για τον ΙΕ' τόμο. Στη δημιουργία, επομένως, του τόμου αυτού διακρίνονται οι ακόλουθες δύο φάσεις εργασιών:

Η ΠΡΩΤΗ ΦΑΣΗ

Διευθυντής του Λεξικού: καθηγητής Εμμ. Κριαράς

Υλικό που παραλήφθηκε από το ΚΕΓ

Το υλικό που κληροδοτήθηκε από τον καθηγητή Εμμ. Κριαρά βρισκόταν, κατά σειρές λημμάτων, σε διαφορετικές φάσεις επεξεργασίας: (α) λήμματα από *παραθρασεία* έως και *παραπετρά*: τελικώς θεωρημένα, τυπωμένα (σε τρίτη τυπογραφική διόρθωση)· (β) λήμματα από *παραπετώ* έως και *παρασυναπτικός*: τελικώς θεωρημένα, τυπωμένα (στο στάδιο της δεύτερης τυπογραφικής διόρθωσης)· (γ) λήμματα από *παρασυνηφέρνω* έως και *παροιμιώδης*: υλικό σε διάφορες φάσεις επεξεργασίας, ως επί το πλείστον τελικώς θεωρημένο (: άρθρα αντιγραφμένα σε ημίφυλλα, προς τυπογραφική εκτύπωση)· (δ) λήμματα από *παρόκια* έως και *πάωνος*: υλικό σε διάφορες φάσεις επεξεργασίας (: λημματογραφημένα άρθρα, από τα οποία λίγα μόνον συνταγμένα ή προθεωρημένα). Το σύνολο του υλικού υποβλήθηκε σε επανέλεγχο, από τον οποίο προέκυψαν προσθήκες και διορθώσεις με βάση νέες εκδόσεις, μελέτες, αλλά και τα νέα δεδομένα που απέφερε η συστηματική ανα-

1 I. Ν. Καζάζης, Τ. Α. Καραναυστάσης και άλλοι, *Επιτομή του Λεξικού της Μεσαιωνικής Ελληνικής Δημόδους Γραμματείας 1100-1669 του Εμμανουήλ Κριαρά*, τόμ. Α' και Β', (Θεσσαλονίκη 2001, 2003).

ζήτηση στοιχείων σε ηλεκτρονικές πηγές, όπως είναι ο *Thesaurus Linguae Graecae*.

Παλαιότεροι (πριν από το 2001) συνεργάτες του Εμμ. Κριαρά

Στο ανωτέρω υλικό είχαν εργαστεί, με αλφαβητική σειρά, οι εξής παλαιότεροι συνεργάτες² του Λεξικού: Δημήτρα Αδαμίδου, Δημήτρα Αντωνάκη, Αθηνά Βαλδραμίδου, Στεργιανή Ζανέκα, Ελένη Ζέρβου, Τάσος Καπλάνης, Κυριακή Καραγιάννη, Τάσος Καραναστάσης, Δώρας Κυριαζής, Βασιλική Μανταλή, Πηνελόπη Μαυρομματίδου, Ειρήνη Μητούση, Αικατερίνη Μυτούλα, Κώστας Οικονόμου, Μαιρη Παπαμόσχου, Χαράλαμπος Πασσαλής, Νικόλαος Τσεντικόπουλος, Ελένη Χατζημανουδή. Σ' εκείνο το στάδιο καθοδηγητικό ρόλο κατά την επεξεργασία άρθρων έπαιξε ο Τ. Καραναστάσης, συνεργάτης του καθηγητή Εμμ. Κριαρά από το 1980, λέκτορας σήμερα στον Τομέα ΜΝΕΣ του Τμήματος Φιλολογίας του Α.Π.Θ, ο οποίος και αργότερα (όταν απασχολούνταν στην Επιτομή) πρόσφερε τις υποδείξεις του κάθε φορά που του ζητήθηκε —μέχρι και τον Ιανουάριο του 2003, οπότε αποχώρησε από το Λεξικό.

Από τις λοιπές λεξικογραφικές εργασίες του Γραφείου Κριαρά σημειώνουμε: τη λημματογράφηση νέων άρθρων - εκκαθάριση Αρχείου (με την οποία ασχολήθηκαν οι Τ. Καραναστάσης και Ε. Ζέρβου), την αντιγραφή (παλαιό στάδιο εργασίας, πριν από την υιοθέτηση του Η/Υ), και την παραβολή του υλικού, καθώς και τον (επαν)έλεγχο των παρα-

- 2 Για τα ακριβή χρονικά διαστήματα εργασίας των παλαιών συνεργατών στο Λεξικό βλ. Προλεγόμενα του ΙΑ', ΙΒ', ΙΓ' και ΙΔ' τόμου. Συνεργάτες που εργάστηκαν (ή εξακολούθησαν να εργάζονται) στο Λεξικό και μετά την έκδοση του ΙΔ' τόμου: (1) Τάσος Καραναστάσης: από το 1980 έως τον Ιανουάριο του 2003, (2) Ελένη Ζέρβου: από τον Φεβρουάριο του 1990 έως τον Ιούνιο του 1999 και από τον Μάιο του 2002 έως τον Αύγουστο του 2005 (παλαιότερα ως συνεργάτιδα του καθηγητή Κριαρά και αργότερα ως ερευνήτρια του ΚΕΓ), (3) Χαράλαμπος Πασσαλής: από τον Δεκέμβριο του 1992 έως τον Αύγουστο του 2000 και από τον Σεπτέμβριο του 2001 έως και σήμερα (παλαιότερα ως συνεργάτης του καθηγητή Κριαρά και αργότερα ως αποσπασμένος εκπαιδευτικός στο ΚΕΓ), (4) Αικατερίνη Μυτούλα: από τον Ιούνιο του 1996 έως και σήμερα (παλαιότερα ως συνεργάτιδα του καθ. Κριαρά και αργότερα ως ερευνήτρια του ΚΕΓ), (5) Πηνελόπη Μαυρομματίδου: από τον Ιούνιο του 1996 έως τον Αύγουστο του 1997 και από τον Σεπτέμβριο του 1999 έως και σήμερα (παλαιότερα ως συνεργάτιδα του καθηγητή Κριαρά και αργότερα ως αποσπασμένη εκπαιδευτικός στο ΚΕΓ), (6) Κωνσταντίνος Οικονόμου: από τον Μάιο του 1994 έως τον Ιούνιο του 2001, (7) Δώρας Κυριαζής: από τον Οκτώβριο του 1997 έως τον Ιούνιο του 1998, (8) Στεργιανή Ζανέκα: από τον Ιούνιο του 1996 έως τον Αύγουστο του 1998, (9) Ειρήνη Μητούση από τον Δεκέμβριο του 1997 έως τον Ιούνιο του 2001.

πομπών του τυπολογικού και του σημασιολογικού μέρους, που ανήκει στο στάδιο αυτό, με τα οποία ασχολήθηκαν όλοι οι ανωτέρω συνεργάτες.

Ο Τ. Καραναστάσης ανέλαβε τις διοικητικές και οικονομικές εργασίες του Γραφείου Κριαρά την περίοδο αυτή, καθώς και την απογραφή των βιβλίων ΚΒΕ/Λεξικού Κριαρά και τη σύνταξη Καταλόγου αρχείων και ύλης του Λεξικού για την επίσημη μεταβίβαση του Λεξικού από τον κ. Κριαρά στο Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας (Βλ. *Επιτομή*, τ. Α', Εισαγωγή, 9 εξξ.).

Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΦΑΣΗ

Επιστημονικός υπεύθυνος του έργου: Ι.Ν. Καζάζης

Συνεργάτες και Εργασίες

Ο συντονισμός των εργασιών ως την ολοκλήρωση του τόμου συνεχίστηκε, υπό την εποπτεία του καθηγητή Ι.Ν. Καζάζη, με την άψογη επιτελική φροντίδα του **Χαράλαμπου Πασσαλή**, της **Αικατερίνης Μυτούλα** και (με μειωμένη απασχόληση) της **Ελένης Ζέρβου**.³ Οι παλαιότεροι και έμπειροι αυτοί συντάκτες ανέλαβαν επίσης τη μύηση των νεότερων συντακτών στη διαδικασία της σύνταξης⁴ καθώς και τη διαρκή καθοδήγησή τους κατά την επεξεργασία των άρθρων⁵. Η άμε-

- 3 Στα καθήκοντά τους στο παραπάνω πλαίσιο ανήκε (μεταξύ άλλων) η εκπόνηση και η τήρηση χρονοδιαγραμμάτων των εργασιών, καθώς και η τροποποίησή τους με βάση τη νέα, αποσυγκεντρωμένη σε σχέση με το παρελθόν, κατανομή εργασιών και την εισαγωγή του Η/Υ στη λεξικογραφική πράξη, η επίβλεψη εργασιών των συνεργατών καθ' ομάδας, καθώς και η τακτοποίηση του υλικού (σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή).
- 4 Στο πλαίσιο αυτό οι Μυτούλα και Πασσαλής συνέταξαν ούμα με *Οδηγίες για τη σύνταξη του Λεξικού Κριαρά* (2001), συστηματοποιώντας προϋπάρχουσες οδηγίες και σημειώσεις αλλά και την προηγούμενη εμπειρία τους στο Λεξικό. Ακολούθησε *Συμπλήρωμα των Οδηγιών*, για τον τρόπο παραπομπής στα κείμενα, στις μελέτες κλπ. που χρησιμοποιούνται στο Λεξικό, ενώ στο ίδιο πλαίσιο προχώρησαν και στην κατάρτιση βοηθητικού διαγράμματος σχετικά με τα βασικά στάδια της ελληνικής γλώσσας με έμφαση στη μεσαιωνική περίοδο που εξετάζει το Λεξικό και τη μεσαιωνική δημόσια γραμματεία. *Βοηθητικό εγχειρίδιο κειμένων* (σύντομα σχολιασμένο κατάλογο των κυριότερων πηγών του Λεξικού Κριαρά) συνέταξε η Μ. Κεσόγλου.
- 5 Για το διάστημα Σεπτέμβριος 2001-Ιούλιος 2002 καθήκοντα καθοδήγησης στη σύνταξη ομάδας συνεργατών είχε αναλάβει η Β. Μελικίδου που είχε και παλαιότερα εργαστεί στο Λεξικό, ενώ καθοδήγησε και συνεργάτες που ασχολήθηκαν με την αποδελτίωση νέου υλικού. Κατά το διάστημα αυτό συνεργάστηκε με τους Χ. Πασσαλή και

ση και έμμεση συμβολή τους στην πρόοδο του εγχειρήματος, με ένα υποδειγματικό πνεύμα συνεργασίας όλων με όλους, ήταν και είναι αποφασιστικός παράγοντας στην προαγωγή του έργου. Η συμβολή των υπολοίπων συνεργατών εξειδικεύεται στη συνέχεια. Για την οργάνωση και απρόσκοπτη εκτέλεση μεγάλων συλλογικών προγραμμάτων, όπως είναι αυτά της επιστημονικής λεξικογραφίας, κρίσιμη είναι η αδιάκοπη εργασία μιας ευρείας ομάδας εργασίας για ένα μάλιστα ίδρυμα σαν το ΚΕΓ, που λειτουργεί με εξαιρετικά λιτό προϋπολογισμό, η συμβολή του Υπουργείου Παιδείας που φροντίζει για την απρόσκοπτη απόσπαση φιλόλογων για τα προγράμματά του έχει αποδειχτεί όρος *sine qua non*. Με ιδιαίτερη, λοιπόν, ικανοποίηση σημειώνεται ότι: Από το 2001 ως το 2004, στο ΚΕΓ αποσπάστηκαν (και στη συνέχεια διατέθηκαν από το Δ.Σ. του ΚΕΓ για τις ανάγκες του Μεσαιωνικού Λεξικού) οι εξής φιλόλογοι της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης:

Σεπτέμβριος 2001 - Αύγουστος 2002 (επί υπουργίας κ. Π. Ευθυμίου): αποσπάστηκαν οι Άννα Δεληγιαννοπούλου, Ελευθερία Καραπέτσα, Βάσω Μελικίδου, Πηνελόπη Μαυροματιδίου, Χαράλαμπος Πασσαλής, Ασημίνα Σουλτάνη, Μαρία Χριστοφορίδου.

Σεπτέμβριος 2002 - Αύγουστος 2003: ανανέωσαν την απόσπασή τους οι Άννα Δεληγιαννοπούλου, Ελευθερία Καραπέτσα, Πηνελόπη Μαυροματιδίου, Χαράλαμπος Πασσαλής, και επιπροσθέτως αποσπάστηκαν οι εξής εκπαιδευτικοί: Ανθούλα Ζαγκλαβήρα, Παρασκευή Μαυρίδου, Πασχαλιά Μιχαλοπούλου, Βασιλική Φυτόκα.

Σεπτέμβριος 2003 - Αύγουστος 2004: απόσπαση όλων των προηγούμενων εκπαιδευτικών και επιπλέον της Ευαγγελίας Βαρμπομπίτη.

Σεπτέμβριος 2004 - Αύγουστος 2005: αποσπάστηκαν εκ νέου (από την υπουργό Παιδείας Μ. Γιαννάκου) οι Άννα Δεληγιαννοπούλου, Ανθούλα Ζαγκλαβήρα, Παρασκευή Μαυρίδου, Πηνελόπη Μαυροματιδίου, Πασχαλιά Μιχαλοπούλου, Χαράλαμπος Πασσαλής, Βασιλική Φυτόκα, ενώ αποχώρησαν οι Ευαγγελία Βαρμπομπίτη και Ελευθερία Καραπέτσα. Επίσης αποσπάστηκαν οι Δημήτρης Μπάγκαβος και Άννα Πολίτη.

Για τους συντάκτες και συνεργάτες του Λεξικού ο Ι.Ν. Καζάκης οργάνωσε ειδικό σεμινάριο, πάνω στη σημασιολογία και σε άλλα λεξικογραφικά προβλήματα του έργου. Επίσης ενθάρρυνε εξαρχής την πε-

ραιτέρω εξειδίκευση ατόμων και υποομάδων εργασίας σε επιμέρους περιοχές της λεξικογραφικής έρευνας και της ιστορικής γλωσσολογίας, απαραίτητες για την παρακολούθηση της επιστημονικής προόδου για την περίοδο αυτή της ελληνικής γλώσσας.

Το Λεξικό είναι παραδοσιακό και μοντέρνο. Ενώ η εργασία κατά τα (βασικά) στάδια σύνταξης και προθεώρησης συνέχισε να κυλά ουσιαστικά πάνω στις γραμμές και τις αρχές που είχε χαράξει ο ιδρυτής του Λεξικού, η καταγραφή και η επεξεργασία του υλικού καθώς και η σύνταξη των άρθρων στη φάση αυτή γίνεται πλέον απευθείας στον Η/Υ, χάρη σε ειδικά διαμορφωμένη βάση δεδομένων –με αποτέλεσμα αφενός τη σημαντική εξοικονόμηση χρόνου, δυνάμεων και πόρων, και αφετέρου την εκμετάλλευση νέων δυνατοτήτων διασταύρωσης και συνδυασμού στοιχείων σε κλίμακα άγνωστη ως τώρα. Η Βάση αυτή Δεδομένων και Σύνταξης είχε χρησιμοποιηθεί και στη δίτομη *Επιτομή*, εμπλουτίστηκε όμως τώρα με νέα πεδία και άλλες λειτουργίες, για να ανταποκριθεί στις επιπλέον ανάγκες του αναλυτικού Λεξικού.⁶ Η περιεκτικότερη Βάση Δεδομένων σχεδιάστηκε από τον προγραμματιστή V. Müller, που συνεργάστηκε φιλολογικά με τους συνεργάτες του Λεξικού⁷. Για τη συνεργασία του ψηφιακού αυτού προϊόντος με τα Σώματα Κειμένων, τα άλλα εργαλεία και προπάντων με τα υπόλοιπα ψηφιοποιημένα λεξικά του Κόμβου του ΚΕΓ (www.kompos.edu.gr), βλέπε τις Εισαγωγές στον Α' και τον Β' τόμο της *Επιτομής*. Σήμερα που έχουν ψηφιοποιηθεί και οι 14 τόμοι του Λεξικού, εξασφαλίζεται και η πολύπλευρη συνεργασία των νέων με τους παλιούς τόμους του Λεξικού αυτού στο πλαίσιο της "Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα" (ενός νέου έργου του ΚΕΓ, χρηματοδοτημένου από το Γ' Κ.Π.Σ., που παραδίδεται στα τέλη του 2006). Σύντομα πρέπει να γίνουν αντιληπτές οι δυνατότητες που προσφέρει όχι μόνον στην έρευνα αλλά και στην εκπαίδευσή μας η ύπαρξη τέτοιων εργαλείων. Το ΚΕΓ σχεδιάζει την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα περιεχόμενα της Πύλης, όπου κομβική σημα-

6 Με την ενήμερωση συνεργατών στην ηλεκτρονική βάση που χρησιμοποιείται για την καταγραφή του υλικού ασχολήθηκαν κυρίως οι Μ. Κεσόγλου, Αικ. Μιτούλα, Χ. Πασσαλής.

7 Η εισαγωγή του Η/Υ στη λεξικογραφική πράξη είχε ως αποτέλεσμα (και) την κατάργηση του παλαιού σταδίου της αντιγραφής του (προθεωρημένου) υλικού σε ημίφυλλα, τα οποία παραδίδονταν στον τυπογράφο. Μετά την εισαγωγή του Υπολογιστή, οι εργασίες κατά τα διάφορα στάδια επεξεργασίας γίνονται με βάση το ηλεκτρολογημένο υλικό στη λεξικογραφική βάση, που εκτός των άλλων πεδίων διαθέτει και ειδικό πεδίο σημειώσεων - NOTES (μη εκτυπώσιμο) για την καταγραφή των παρατηρήσεων, ειδικών προβλημάτων και υποθέσεων εργασίας του συντάκτη, για να ληφθούν υπόψη στο επόμενο στάδιο επεξεργασίας.

σία κατέχουν τα τέσσερα ψηφιοποιημένα επιστημονικά λεξικά της Νέας, της Μεσαιωνικής και της Αρχαίας Ελληνικής.

Η επεξεργασία των άρθρων πραγματοποιήθηκε από τους εξής συνεργάτες, σε αλφαβητική σειρά⁸: Άννα Δεληγιαννοπούλου, Ανθούλα Ζαγκλαβήρα, Ελένη Ζέρβου, Τάσο Καραναστάση, Μαρία Κεσόγλου⁹, Παρασκευή Μαυρίδου, Πηνελόπη Μαυροματίδου, Βάσω Μελικίδου, Πασχαλιά Μιχαλοπούλου, Αικατερίνη Μυτούλα, Χαράλαμπο Πασσαλή, Ασημίνα Σουλτάνη, Βασιλική Φυτώκα, Μαρία Χριστοφορίδου.

Από τις υπόλοιπες λεξικογραφικές εργασίες σημειώνουμε: τη Δηματογράφηση των νέων άρθρων - εκκαθάριση Αρχείου (με την οποία ασχολήθηκαν οι Αικ. Μυτούλα και Χ. Πασσαλής)¹⁰ την υπογράμμιση¹¹ νέων κειμένων, μελετών (επιλογή αποδελτιωτέου υλικού) με την οποία ασχολήθηκαν οι Τ. Καραναστάσης, Π. Μαυροματίδου, Β. Μελικίδου, Αικ. Μυτούλα, Χ. Πασσαλής· την παραβολή του υλικού καθώς και τον (επαν)έλεγχο των παραπομπών τυπολογικού και σημασιολογικού που ανήκει στο στάδιο αυτό, με τα οποία ασχολήθηκαν οι Ε. Βαρμπομπίτη, Α. Δεληγιαννοπούλου, Α. Ζαγκλαβήρα, Μ. Κεσόγλου, Π. Μαυρίδου, Π. Μαυροματίδου, Π. Μιχαλοπούλου, Β. Φυτώκα, καθώς και την ανάγνωση της τελικής μορφής του υλικού, την οποία πραγματοποίησαν (σε Α΄ Φάση) οι Α. Δεληγιαννοπούλου, Α. Ζαγκλαβήρα, Π. Μαυρίδου, Π. Μιχαλοπούλου, και (σε Β΄ Φάση) οι Ε. Ζέρβου, Μ. Κεσόγλου, Αικ. Μυτούλα, Π. Μαυροματίδου, Χ. Πασσαλής.¹² Ανάγνωση της τελικής μορφής ειδικά του τμήματος που αφορά τη βιβλιογραφία και τις βραχυγραφίες πραγματοποίησαν οι: Α. Δεληγιαννοπούλου, Α. Ζαγκλαβήρα, Μ. Κεσόγλου, Π. Μαυρίδου.¹² Όλο το έργο, τμηματικά κατά την

8 Αναλυτική καταγραφή της συμβολής εκάστου συνεργάτη κατά στάδια επεξεργασίας και κατά άρθρο βλέπε στον "Αναλυτικό Πίνακα Επεξεργασίας Δημμάτων κατά Συνεργάτη" που ακολουθεί στο τέλος του τόμου. Από τον επόμενο τόμο η πληροφορία αυτή θα καταχωρείται κάτω από το οικείο άρθρο.

9 Η Μαρία Κεσόγλου, επιστημονική συνεργάτιδα του ΚΕΓ, από τον Ιούλιο του 1997 μέχρι τον Δεκέμβριο του 2001 απασχολήθηκε αποκλειστικά στην εκπόνηση της Επιτομής του Λεξικού.

10 Να σημειώσουμε βεβαίως ότι με την επιλογή και υπογράμμιση του προς αποδελτιώση νέου υλικού ασχολούνταν παλαιότερα προσωπικά ο καθηγητής Κριαράς.

11 Ανάγνωση του τελικού έντυπου προϊόντος (σε μορφή Word και Pdf) για τελευταίες τυχόν διορθώσεις πριν το τυπογραφείο πραγματοποίησαν όλοι οι παραπάνω συνεργάτες.

12 Η κριτική ανάγνωση της βιβλιογραφίας και των βραχυγραφιών ανατέθηκε και στον νέο συνεργάτη Δ. Μπάγκαβο. Επίσης, στο πλαίσιο συμμετοχής σε επιμέρους εργασίες που αφορούν την τελική ανάγνωση του υλικού, πραγματοποίησε, όπως και η νέα

πρόοδό του και συνολικά με την ολοκλήρωσή του, το διάβασε κριτικά και ο κ. Καζάζης.

Η βιβλιογραφία και οι βραχυγραφίες του τόμου συντάχθηκαν στο μεγαλύτερο μέρος τους από τη Β. Μελικίδου σε συνεργασία με τον Τ. Καρανασάση, για το διάστημα που εργάστηκαν για το Λεξικό, και στη συνέχεια από τη Β. Φυτώκα. Για την ηλεκτρονική διαμόρφωση της τελικής τυπογραφικής εικόνας του Λεξικού συνεργάστηκε ο υπεύθυνος για τον Ηλεκτρονικό Προγραμματισμό V. Müller με τους Ελένη Ζέρβου, Μαρία Κεσόγλου, Αικατερίνη Μυτούλα, Χαράλαμπο Πασσαλή. Για την τελική έντυπη μορφή πραγματοποιήθηκαν συναντήσεις των Ι.Ν. Καζάζη, Χαράλαμπου Πασσαλή, Αικατερίνης Μυτούλα και συνεργασίας όλων των παραπάνω με τον V. Müller. Με τα διοικητικά και οικονομικά θέματα του Γραφείου Κριαρά ασχολήθηκαν η Ελευθερία Καραπέτσα και η Πασχαλιά Μιχαλοπούλου.

Ως προς τις λοιπές, όχι λιγότερο σημαντικές, εργασίες του Λεξικού: την παραγγελία, παραλαβή και καταγραφή βιβλίων είχε αναλάβει ο Τ. Καρανασάσης, ο οποίος και μετά την αποχώρησή του προσέφερε κατά περίπτωση τη συμβουλή του για παραγγελίες νέων βιβλίων. Η Β. Μελικίδου συστηματοποίησε και κατέγραψε τις εν χρήσει αρχές βιβλιοοργάνωσης του Λεξικού, όπως αυτές είχαν παγιωθεί στους προηγούμενους τόμους από τον κ. Κριαρά. Ο σχετικός οδηγός που συνέταξε αποτελεί βάση για τη βιβλιογράφηση και (μετά τη διακοπή της συνεργασίας της κ. Μελικίδου με το Λεξικό) διευκόλυνε τη Β. Φυτώκα να ολοκληρώσει τη βιβλιογραφία.¹³ Επίσης, με δική της πρωτοβουλία η Β. Μελικίδου κατάρτισε Φάκελο με τα «δελτία ταυτότητας» των αποδεκτιωτέων κειμένων. Αξιοσημείωτη είναι και η ηλεκτρονική καταγραφή των βραχυγραφιών σε ηλεκτρονική βάση δεδομένων¹⁴, διαμορφωμένη, πάλι, από τον V. Müller στο ηλεκτρονικό αυτό «σώμα» προστίθενται

συνεργάτιδα Α. Πολίτη, παραβολική ανάγνωση για μέρος του υλικού καθώς και έλεγχο της αλφαριθμητικής σειράς των λημμάτων.

- 13 Ο κ. Καρανασάσης παρά την απασχόλησή του στα νέα του καθήκοντα συνέχισε να προσφέρει περιστασιακά την αρωγή του στη νέα συνεργάτιδα σε θέματα βιβλιογράφησης και παραγγελίας βιβλίων, ώστε να εξασφαλιστεί η ομαλή συνέχεια για την περαίωση του τόμου. Πρόθυμα ανταποκρίθηκε και η Β. Μελικίδου, όταν χρειάστηκε η συνεργασία της σε θέματα που αφορούσαν τη βιβλιογραφία του Λεξικού.
- 14 Την πληκτρολόγηση του παλαιού έντυπου σώματος των βραχυγραφιών στον Υπολογιστή (σε σύστημα Excel) πραγματοποίησε ο Α. Κουντούρης. Τις απαιτούμενες διρθώσεις ή συμπληρώσεις του πληκτρολογημένου υλικού τις πέρασε η Β. Φυτώκα σε συνεργασία με τους άλλους συνεργάτες του Λεξικού.

εφεξής όσες νέες βραχυγραφίες δημιουργούνται με την εισαγωγή νέου υλικού.

Ευχαριστίες

Οι πρώτες πρώτες ευχαριστίες ασφαλώς ανήκουν στον πρώτον κινήσαντα, στον ακαταπόνητο καθηγητή Εμμ. Κριαρά, τον οποίο η εκτύπωση του τόμου αυτού ευρίσκει στο εκατοστό δημιουργικό έτος της ηλικίας του. Ελπίζουμε το αποτέλεσμα (και αυτού του τόμου, όπως και του επομένου ΙΣΤ, που είναι σχεδόν συνταγμένος και δεν θα αργήσει, πιστεύουμε, να πάει στο τυπογραφείο) να δικαιώσει την εμπιστοσύνη –και την παραθήκη του– προς το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας. Είμαστε πάντως βέβαιοι ότι ο δάσκαλος θα επιδοκιμάσει την, μέσα από τον "Ηλεκτρονικό Κόμβο" και την "Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα", επέκταση της εμβέλειας του θεμελιώδους αυτού έργου και της Επιτομής του και στη σφαίρα της σχολικής πράξης. Τον καθηγητή Κριαρά ευχαριστεί ακόμη το ΚΕΓ και για τη γενναιόδωρη ανάληψη της τυπογραφικής δαπάνης του τόμου.

Θερμές ευχαριστίες οφείλονται στον καθηγητή κ. Α.Ε. van Gemert, που διάβασε κριτικά τον τόμο σε μίαν από τις τελικές του φάσεις και συνέβαλε με πολλές και σημαντικές παρατηρήσεις του – όλες πολύτιμες για την τελική μορφή μεγάλου αριθμού λημμάτων. Ευχαριστούμε επίσης την κ. Ελευθερία Γιακουμάκη, διευθύντρια του Κέντρου Ερεύνης των Νεοελληνικών Διαλέκτων και Ιδιωμάτων – Ι.Α.Ν.Ε., για την παροχή γλωσσικών πληροφοριών από το πολύτιμο Αρχείο του Ιστορικού Λεξικού της Ακαδημίας Αθηνών, καθώς και τον κ. Αθανάσιο Καμπύλη, καθηγητή της Βυζαντινής Φιλολογίας και ακαδημαϊκό, για την ερμηνευτική πρότασή του στον Διγ. (Trapp) Gr. 517, και για την παραχώρηση διόρθωσής του στον ίδιο στίχο (ά. πέρας (I) 2 έκφρ.).

Σταθερές, αλλά όχι τυπικές, είναι και οι ευχαριστίες προς το Κέντρο Βυζαντινών Ερευνών για τον συνεχιζόμενο δανεισμό μέρους της βιβλιοθήκης του, όπως και προς τη Σύγκλητο και τις πρυτανικές αρχές του ΑΠΘ (πρυτανικές του Μιχάλη Παπαδόπουλου και του Γιάννη Αντωνόπουλου), για τη συνέχιση της επί μακράν σειράς ετών ετήσιας χορηγίας του Πανεπιστημίου προς το Λεξικό Κριαρά, ως ένα έργο που περιποιεί τιμή όχι μόνον στην ελληνική επιστήμη γενικά, αλλά και ειδικά στο Πανεπιστήμιό μας. Ένα έργο που άρχιζε τόσο ελπιδοφόρα εδώ και πενήντα χρόνια και προχώρησε γοργά και αταλάντευτα ακόμη και υπό αντιξοές συνθήκες.

Την ευγνωμοσύνη μας αξίζει και η σημερινή πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας (με επικεφαλής την υπουργό Μαριέττα Γιαννάκου), η οποία, αναγνωρίζοντας τη θεμελιώδη επένδυση στην παιδεία και την εκπαίδευσή μας που συνιστά η ολοκλήρωση αυτού του λεξικού-τροφοδότη της Νέας Ελληνικής, συμβάλλει αποφασιστικά στο εθνικό αυτό έργο με οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους –προσπάτων μέσα από την απόσπαση ικανού αριθμού φιλολόγων από τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, όπως προσημειώθηκε. Πολλοί από τους φιλόλογους αυτούς, εξειδικευμένοι πια σε ένα βασικό όσο και σπάνιο ή και παρεξηγημένο είδος έρευνας, θα επιστρέψουν αργά ή γρήγορα στην εκπαίδευση, για να μετακενώνουν την πολύτιμη ερευνητική τους πείρα στον ζωτικό χώρο της εκπαίδευσης. Με τον τρόπο αυτόν θα μπορέσει η εκπαίδευση να επιτελέσει το έργο της, που χρειάζεται διαρκή έμπνευση και εμπλουτισμό σε μεθόδους και εργαλεία.

Τέλος, ευχαριστώ και προσωπικά και τον πρόεδρο και τα μέλη του Δ.Σ. του ΚΕΓ, που και στα χρόνια της προεδρίας του Δημήτρη Φατούρου πρόθυμα ενέκριναν τις σχετικές εισηγήσεις μου για το Λεξικό, μη παραλείποντας τίποτε από όσα θα προήγαν το σύνθετο και πολυδάπανο έργο της παραγωγής ενός τέτοιου επιστημονικού προϊόντος σε έντυπη και σε ηλεκτρονική μορφή –και φέρνοντάς το ολοένα πλησιέστερα προς την ολοκλήρωσή του.

Ι. Ν. Καζάκης

Αναπληρωτής Πρόεδρος του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας
Επιστημονικός Υπεύθυνος του έργου

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Εδώ καταχωρίζονται τα βιβλιογραφικά στοιχεία δημοσιευμάτων (εκδόσεων κειμένων και πραγματειών, λεξικών και γλωσσαρίων, περιοδικών, πρακτικών συνεδρίων και αφιερωμάτων) που είδαν το φως μετά τη δημοσίευση του δέκατου τέταρτου τόμου του Λεξικού ή που δεν είχαν παλαιότερα βιβλιογραφηθεί. Τα δημοσιεύματα αυτά στην αριθμηση τους συνεχίζουν το τελευταίο αριθμημένο δημοσίευμα της βιβλιογραφίας του δέκατου τέταρτου τόμου του Λεξικού. Δεν αριθμούνται τα λεξικά και τα γλωσσάρια, τα περιοδικά και τα πρακτικά συνεδρίων, καθώς και τα αφιερώματα σε ερευνητές.

Α' ΚΕΙΜΕΝΩΝ

α') επώνυμων

3918. Αγάπιος Λάνδος. Βιβλίον καλούμενον Αμαρτωλών Σωτηρία ... (Κεχ., Παλαιότ. Πεζ., τόμ. Β' 1, 411-413).

3919. Αγάπιος Λάνδος. Βιβλίον καλούμενον Εκλόγιον, τουτέστιν οι ωραιότεροι βίοι των αγίων, εκ του μεταφραστού Συμεώνος εκλελεγμένοι ... (Κεχ., Πεζογρ. Ανθολ., τόμ. Α', 336-337).

3920. Αγάπιος Λάνδος. Βίβλος καλούμενη Καλοκαιρινή, εν η εισί γεγραμμένοι μερικοί βίοι αγίων τινών, οι ωραιότεροι του καλοκαιρίου ... (Κεχ., Πεζογρ. Ανθολ., τόμ. Α', 337-345).

3921. Αγάπιος Λάνδος. Βίος και πολιτεία του οσίου και θεοφόρου π(ατ)ρ(ός) ημών και ισαποστόλου Ιωάσαφ του βασιλείου της Ινδίας. Γεγραμείς παρά του οσίου π(ατ)ρ(ός) ημών Ιωάννου του Δαμασκηνού και μεταφρασθείς παρά Αγαπίου μοναχού εις κοινήν διάλεκτον (W. Klein, Die Legende von Barlaam und Ioasaph als Programmschrift des Mönches Agapios Landos. [Theos. Studienreihe Theologische Forschungsergebnisse, Band 18], Αμβούργο, Verlag Dr. Kovač, 1997).

3922. Άγιος Νεόφυτος ο Έγκλειστος. Πεντηκοντακέφαλον, επιμ.: Π. Σωτηρούδης. Δέκα Λόγοι, επιμ.: Ι. Ε. Στεφανής. Τυπική Διαθήκη, επιμ.: Ι. Ε. Στεφανής. Βίβλος των κατηχήσεων, επιμ.: Β. Κατσαρός. Πανηγυρική Α', επιμ.: Ν. Θεοδοχίδη και Θ. Γιάγκου, Πάφος [Ιερά Βασιλική και Σταυροπηγιακή Μονή Αγίου Νεοφύτου, Συγγράμματα Αγ. Νεοφύτου Έγκλ. τόμ. Α', Β', Γ'], 1998.

3923. Αντώνιος μοναχός(:). Βίος και πολιτεία του οσίου πατρός ημών Συμεών του Στυλίου (Κεχ., Πεζογρ. Ανθολ., τόμ. Α', 243-245).
3924. Αρσένιος Ελασσόνοσ. Βασιλεία και αυτοκρατορία των Ρωσών ... (Κεχ., Πεζογρ. Ανθολ., τόμ. Α', 298).
3925. Βεστάρχης Μιχαήλ. Ο πρόλογος της Υπεραγίας Θεοτόκου ... (Μανούσ.-Πούχνερ, Ανέκδ. Στιχ., 87-105).
3926. Βεστάρχης Μιχαήλ. Σίχοι πολιτικοί ... εις την Ανάστασιν του Κυρίου ... (Μανούσ.-Πούχνερ, Ανέκδ. Στιχ., 107-135).
3927. Βεστάρχης Μιχαήλ. Σίχοι πολιτικοί ... εις τον Ελεάζαρον ... (Μανούσ.-Πούχνερ, Ανέκδ. Στιχ., 137-199).
3928. Βουστρώνιος Γεώργιος. Διήγησις Κρόνικας Κύπρου. Κριτική έκδ., εισαγ., σχόλ., γλωσσάρι, πίνακες και επίμετροι: Γ. Κεχαγιόγλου [Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών-Πηγές και Μελέτες της Κυπριακής Ιστορίας, XXVIII], Λευκωσία, 1997.
3929. Γεώργιος ρήτωρ. Ο Αρχιεπίσκοπος (Ελένη Κακουλίδη-Πάνου, Κληρονομία 31, 1999, 59-65).
3930. Δαμασκηνός Ιωάννης. Περί των εν πίστει κεκοιμημένων μετάφρασις εις την κυπριακήν διάλεκτον, έκδ., εισαγ., πίνακες λεξιλογικοί: Παναγιώτης Γ. Νικολόπουλος [Δημοσιεύματα του Κέντρου Επιστημονικών Ερευνών, XXVIII], Λευκωσία, 2000.
3931. Διονύσιος Ιβηρίτης. Το παρόν βιβλίον υπάρχει Ιστορία, ήτοι διήγησις, περί της αρχής των Ρώσων, πόθεν κατάγονται οι αρχηγοί αυτών και περί του πότε και πώς έλαβον το άγιον βάπτισμα και έγιναν χριστιανοί, και περί του αγίου αποστόλου Ανδρέου, όπως ήλθε σωματικώς εις την Ρωσίαν και εκήρυξε το θεϊόν κήρυγμα ... (Κεχ., Πεζογρ. Ανθολ., τόμ. Α', 402-403).
3932. Διονύσιος ο ρήτωρ. Ιστορίαί Διονυσίου ιερομονάχου, του ρήτορος, ασκήσαντος εν τη σκήτη της Λαύρας, κοιμηθέντος δε εν έτει 408, Οκτωβριώ 6 (Κεχ., Πεζογρ. Ανθολ., τόμ. Α', 252-255).
3933. Ζαχαρίας Γεργάνος. Εξήγησις εις την του Ιωάννου του Υψηλοτάτου Θεολόγου Αποκάλυψιν, κριτική έκδ., εισαγ. και σχόλ.: Αστέριος Αργυρίου, Αθήνα, Άρτος Ζωής, 1991.
3934. Ζυγομαλάς Θεοδόσιος. Διήγησις περί του φιλοσόφου Περζονέ, πώς επήγεν εις την Ινδιαν και έφερε το βιβλίον τούτο, τας Δεκαπέντε Συνομιλίας, και πώς ετιμήθη δι' αυτό παρά του βασιλέως της Περσίας Χοσρόου (Κεχ., Παλαιότη. Πεζ., τόμ. Β' 2, 204-225, κείμ. 221-225).

3934α. Ζυγομαλάς Θεοδόσιος. Διήγησις περί του φιλοσόφου Περζοῦ, πῶς ἐπῆγεν εἰς τὴν Ἰνδίαν καὶ ἔφερε τὸ βιβλίον τούτου, τὰς Δεκαπέντε Συνομιλίας, καὶ πῶς ἐτιμήθη δι' αὐτὸ παρὰ τοῦ βασιλέως τῆς Περσίας Χοσροῦ (Κεχ., Πεζογρ. Ανθολ., τόμ. Α', 223-225).

3935. Ιάκωβος ιερομόναχος. Βακτηρία αρχιερέων, επιμ. ἐκδ. με σχόλ.: Πρόδρομος Ι. Ακανθόπουλος, Θεσσαλονίκη, Πουρναράς, 2000.

3935α. Κανανός Ιωάννης. Διήγησις περί του εν Κωνσταντινουπόλει γεγονότος πολέμου.... L' assedio di Costantinopoli, introduzione, testo critico, traduzione, note e lessico a cura di Emilio Pinto, Μεσσήνη, EDAS, 1977.

3936. Καρτάνος Ιωαννίκιος. Παλαιά τε καὶ Νέα Διαθήκη [Βενετία 1536], φιλολογική επιμ.: Ελένη Κακουλίδη-Πάνου, γλωσσικό επίμετρο: Ελένη Καραντζόλα, Θεσσαλονίκη, Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, 2000.

3936α. Κοδρικὰς Παναγιώτης. Εφημερίδες (1787-1797), ἐκδ.: Άλκης Αγγέλου, Αθήνα, Εστία, 1963.

3937. Κονταράτος Γρηγόριος. Στίχοι πολιτικοί ... εἰς τοὺς τρεῖς παῖδας ... (Μανούσ.-Πούχνερ, Ανέκδ. Στιχ., 200-251).

3938. Κονταρής Γεώργιος. Ιστορίαί παλαιαί καὶ πάνυ ωφέλιμοι τῆς περιφύμου πόλεως Ἀθῆνης, αἵτινες εὐναυθοῖσθαι ἐκ πολλῶν καὶ διαφόρων βιβλίων, ἐλληνικῶν τε καὶ ἰταλικῶν, καὶ εἰς ἀπλήν φράσιν συντετέθησαν ... (Κεχ., Πεζογρ. Ανθολ., τόμ. Α', 409-411).

3939. Κορνάρος Βιτσέντζος. Ἑλληνικά κείμενα τοῦ Βιτσέντζου Κορνάρου (Παναγιωτάκης Ν., Κρητική Αναγέννηση, Μελετήματα γιὰ τὸν Βιτσέντζο Κορνάρο, Αθήνα, Στιγμή, 2000, 204-206).

3940. Κορνάρος Βιτσέντζος. Ερωτόκριτος, επιμ.: Στυλιανός Αλεξίου, Αθήνα, Εστία [Νέα ελληνική βιβλιοθήκη], 2002.

3941. Κορνάρος Βιτσέντζος. Ερωτόκριτος, κριτική ἐκδ.: Στυλιανός Αλεξίου, Αθήνα, Ερμής, 2000.

3942. Μάξιμος Καλλιουπολίτης. Η Καινή Διαθήκη του Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δὶγλωττος ..., Γενεύη 1638· ανατ. με επιμ. Ε.Χ. Κάσδαγλη, Α' καὶ Β' τόμ. Παράρτημα με επιμ.: Ευφ. Εξίσου καὶ Αγ. Τσελίκας, Αθήνα, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικῆς Τραπέζης, 1995-1999.

3943. Μάξιμος Πελοποννήσιος. Αποκάλυψη (Ελένη Κακουλίδη-Πάνου, Χαριστήριος τόμ. πρὸς τιμὴν τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀλβανίας Ἀναστάσιου (Γιαννουλάτου), Αθήνα, 1997, 403-409, κείμεν. 404-408).

3944. Μαργούνιος Μάξιμος. Βίοι Αγίων εκ της ελληνικής γλώττης, ήτοι εκ των Συναξαρίων, μεταφρασθέντες ... εις κοινήν ωφέλειαν (Κεχ., Παλαιότ. Πεζ., τόμ. Β'1, 382-393, κείμε. 392-393)

3945. Μαργούνιος Μάξιμος. Βίοι Αγίων εκ της ελληνικής γλώττης, ήτοι εκ των Συναξαρίων, μεταφρασθέντες ... εις κοινήν ωφέλειαν (Κεχ., Πεζογρ. Ανθολ., τόμ. Α', 272-275).

3946. Μαυλανά Ρουμή-Βαλέντ. Ελληνικά ποιήματα. Δ. Δέδες, Τα ελληνικά ποιήματα του Μαυλανά Ρουμή και του γιού του Βαλέντ κατά τον 13. αι. (Τα Ιστορικά 10, τεύχ. 18-19, 1993, 3-22, κείμε. 13-22).

3947. Μητροφάνης. Ιατροσοφικόν συνταχθέν υπό του Σκευοφύλακος της ... Ιεράς Μονής Μαχαιρά Μητροφάνους 1790-1867, εκδίδεται ... υπό του ιερομονάχου ... κ. Φιλαρέτου, Λευκωσία Κύπρου, Κυριακίδης, 1924.

3948. Μολάς Μοράτης. Ένα ελληνόφωνο μουσουλμανικό χειρόγραφο από την Ήπειρο του 18. αι., κριτική έκδ. με εισαγ., σχόλ. και λεξιλόγιο: Φωκίων Κοτσαγεώργης, Αθήνα, Σύνδεσμος Μεγαλοσχολίων, 1997.

3949. Μοσχολέος Θεολογίτης. Βίος του αγίου και μεγάλου Νικολάου, κριτική έκδ. με εισαγ., σχόλ. και λεξιλόγιο: Στ. Κακλαμάνης, Αθήνα, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, 2000.

3950. Νεκτάριος Τέρπος. Βιβλιάριον καλούμενον Πίστις, εισαγ., σχόλ., κριτική έκδ.: Κωνσταντίνος Γαρίτσης, Θήρα, «Θεσβίτης», 2002.

3951. Νεκτάριος Τέρπος. Ζητήματα διάφορα θεολογικά, επιμ.: Κωνσταντίνος Γαρίτσης, Θήρα, «Θεσβίτης», 2002.

3952. Νηφάκης Νικήτας. Η Ιστορία του Φραγκομαχαλά της Σμύρνης (το ρεμπελιό της Σμύρνης), επιμ. εκδόσεως: Λεωνίδας Χρηστάκης, Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις των Ποταμόπλοιων, 1993.

3953. Νικόλαος Ιερόπαις εξ Αγράφων. Εκδόσεις μερικά εις αρχάριον ιατρόν. Πρόλογος: Γ. Ν. Αντωνακόπουλος. Εισαγ.-έκδ.: Α. Τσελίκας-Γ. Ηλιούδης [Βιβλιοθήκη Νεωτέρων Ελλήνων Ιατρών, 2], Λάρισα 1997.

3954. Νικόλαος Ιερόπαις εξ Αγράφων (:). Πραγματεία περί Φυσιολογίας και Παθολογίας. Πρόλογος: Γ. Ν. Αντωνακόπουλος, εισαγ.-έκδ.: Α. Τσελίκας-Γ. Ηλιούδης [Βιβλιοθήκη Νεωτέρων Ελλήνων Ιατρών, 1], Λάρισα 1996.

3955. Παπα-Λαυρέντιος. Διήγησις και οπτασία ωφέλιμος ορθοδόξου τινός Δημητρίου, συγγραφέισα παρά Μητροφάνους ιερομονάχου, πνευματικού και ρήτορος, τεθείσα δε εις κοινήν φράσην παρά

του πνευματικού κυρού Λαυρεντίου (Κεχ., Παλαιότ. πεζ., τόμ. Β'1, 370-381, κείμεν. 375-381).

3956. Παπα-Λαυρέντιος. Διήγησις και οπτασία ωφέλιμος ορθόδοξου τινός Δημητρίου, συγγραφείσα παρά Μητροφάνους ιερομονάχου, πνευματικού και ρήτορος, τεθείσα δε εις κοινήν φράσην παρά του πνευματικού κυρού Λαυρεντίου. Ελένη Κακουλίδη Πάνου, Μια ζωγραφιά του Παραδείσου, κατά το χειρόγραφο 106 της μονής Αγίου Στεφάνου των Μετεώρων (Κληρονομία, 29, 1997, 104-119).

3957. Προσοψάς Γαβριήλ. Δράμα περί του γεννηθέντος τυφλού με μίαν ιστορίαν του Δαρείου Βασιλέως (Μανούσ.-Πούχνερ, Ανέκδ. Στιχ., 253-294).

3958. Ρήγας Βελεστινλής. Ο Ηθικός Τρίπους, επιμ.-εισαγωγ.-ευρετήριο: Δημήτριος Καραμπερόπουλος, Αθήνα, Επιστημονική Εταιρεία Μελέτης Φερών-Βελεστίνου-Ρήγα, 2001.

3959. Σανκταμαύρας Ιωάννης. «Πράξεις των Αποστόλων» (Ε. Κακουλίδη-Πάνου, Επετ. Κύπρ., 26, 2000, 205-240).

3960. Σκορδύλης Μαραφαράς Γεώργιος. Ανέκδοτος Λόγος στον Ευαγγελισμό της Θεοτόκου (Θ. Δετοράκης, Βενετοκρ. μελετ. (1971-1994), Ηράκλειο, Δήμος Ηρακλείου-Βικελαία Βιβλιοθήκη, 1996, 421-475, κείμεν. 426-468 = Κρητική Εστία, Περίοδος Δ', 4, 1989/1991, 81-138).

3961. Σκούφος Φραγκίσκος. Ο Γραμματοφόρος (Κεχ., Πεζογρ. Ανθολ., τόμ. Α', 412-414).

3962. Σκούφος Φραγκίσκος. Τέχνη Ρητορικής (Κεχ., Παλαιότ. πεζ., τόμ. Α' 414-433, κείμεν. 425-433)

3962α. Σκούφος Φραγκίσκος. Τέχνη Ρητορικής (Κεχ., Πεζογρ. Ανθολ., τόμ. Β'1, 414-416).

3963. Συναδινός. Χρονικό και Διδαχές, κριτική έκδ.: Ρ. Odorico με τη συνεργασία των: S. Asdrachas, T. Karanastassis, K. Kostis, S. Petmézas, Παρίσι, Editions de l'Association "Pierre Belon", 1996.

3963α. Σταυρινός-Παλαμίδης. Ριμάδες για τον Μιχαήλ Γενναίο. Εισαγωγή και μετάφραση: Olga Cănci. Εισαγωγικό σημείωμα και κριτική έκδοση του Σταυρινού: Κομνηνή Πηδώνια. Stavrinou-Palamed. Cronici în versuri despre Mihai viteazul, Βουκουρέστι, Omonia, 2004.

3964. Τζαμπλάκος. Το ποίημα του Τζαμπλάκου (Στ. Λαμπάκης, Αρχές νεοελλ. λογοτ. Β', 1993, 485-500, κείμεν. 497-500).

3965. Φαλιέρος Μαρίνος. Θρήνος εις τα Πάθη και την Σταύρωσιν του ... Χριστού, κριτική έκδ.: W. F. Bakker-Ar. F. van Gemert, Ηράκλειο, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2002.

3966. Χρυσάνθος εκ Προύσης. Προσκυνητάριον της Αγίας Πόλεως Ιερουσαλήμ και πάσης Παλαιστίνης, επανέκδοση: Εξαρχία του Παναγίου Τάφου, Αθήνα, 1994.

3967. Χρυσάνθος Ιεροσολύμων. Πραγματεία «Περί αφορισμού», επιμ. έκδ.: Μιχαηλάρης Δ. Π., Αθήνα, Πορεία, 2002.

3968. Χρυσάνθος Νοταράς, Πατριάρχης Ιεροσολύμων, Πρόδρομος του Νεοελληνικού Διαφωτισμού, επιμ. έκδ.: Πηνελόπη Στάθη, Αθήνα, Σύνδεσμος των εν Αθήναις Μεγαλοσχολιτών, 1999.

β') ανώνυμων

3969. Αγνωστος θρήνος για τον θάνατο του Μιχαήλ του Γενναίου (Β. Δουλαβέρα, Θησαυρ. 28, 1998, 255-274, κείμεν. απόσπ. 268-274).

3970. Ακριτικό τραγούδι του 16. αι., (Β. Κατσαρός, Ένα ακριτικό τραγούδι σε χειρόγραφο του 16. αι. και το πρόβλημα της εμφάνισης του διστίχου στο βυζαντινό δημοτικό τραγούδι. Αφ. Τσολ., 241-268).

3971. Από των θαυμάτων του αγίου Νικολάου του θαυματουργού (Κεχ., Πεζογρ. Ανθολ., τόμ. Α', 262-265).

3972. Βαρλαάμ και Ιωάσαφ. Η παραλλαγή του κώδικα I 104 της Μονής Μεγίστης Λαύρας, εισαγ. και έκδ.: Π. Βασιλείου, Θεσσαλονίκη, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών (Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη) Α.Π.Θ., 2004.

3973. Βιβλίον ονομαζόμενον Νέος Θησαυρός (Κεχ., Πεζογρ. Ανθολ., τόμ. Α', 295-297).

3974. Βίος και πολιτεία Ιωσήφ του παγκάλου ... (Κεχ., Πεζογρ. Ανθολ., τόμ. Α', 269-272).

3975. «Βίος» του εν αγίοις πατρός ημών Ιωάννου, αρχιεπισκόπου Αλεξανδρείας, του Ελεήμονος ... (Κεχ., Πεζογρ. Ανθολ., τόμ. Α', 265-268).

3976. Διήγησις Αλεξάνδρου μετά Σεμίραμης βασίλισσας Συρίας. Ένα ανέκδοτο πρωτονεοελληνικό ποίημα για τον Μέγα Αλέξανδρο. Έκδ. κριτική με εισαγ., σχόλ. και λεξιλόγιο: Χρίστος Ι. Δημητρουλόπουλος, Αθήνα, 1999.

3977. Διήγηση εις το θρήνο του αιχμαλωτισμού της ευλογημένης Κύπρου. Introduction: Théodoros Papadopoulos. Traduit par Hélène Tsangaris-Reeb, *Thréne de la prise de l'infortunée île de Chypre*, Bessançon, Praxandre, 2000.

3978. Διήγησις πάνυ ωφέλιμος περί του βίου και της πολιτείας του μακαρίου και δικαίου Φιλαρέτου του Ελεήμονος ... (Κεχ., Πεζογρ. Ανθολ., τόμ. Α', 237-243).

3979. Διήγησις περί του Τωβίτ του δικαίου, θαυμαστή και ωφέλιμος (Κεχ., Πεζογρ. Ανθολ., τόμ. Α', 249-250).

3980. Διήγησις του Αχιλλέως. Introduction, critical edition and commentary: Ole L. Smith, edited and prepared for publication: Panagiotis A. Agapitos and Karin Hult, *The Byzantine Achilleid, The Naples version*, Βιέννη, Wiener Byzantinistische Studien, Band XXI-Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 1999.

3981. Δύο χειρόγραφοι ελληνικοί πορτολάνοι, οι κώδικες της βιβλιοθήκης της Βουλής και της δημόσιας βιβλιοθήκης Ζαγοράς, φιλολογική έκδ. και πίνακες: Αγ. Τσελίκας, μεταγραφή χειρογράφων: Λ. Κορομηλά, εισαγ.: Β. Θ. Μελάς, Αθήνα, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, 2003.

3982. Η Ένωση των Φωκάδων, εισήγηση, προλεγόμενα, σημειώσεις: Φρειδερίκος Σ. Ροχόντζης [Βιβλιοπωλείο των βιβλιοφίλων. Φραγκοβυζαντινά, 2], Αθήνα, 1992.

3983. Ηρώδης ή η σφαγή των νηπίων, χριστουγεννιάτικο θρησκευτικό δράμα αγνώστου ποιητή σε πεζό λόγο από το χώρο των Κυκλάδων την εποχή της Αντιμεταρρύθμισης, κριτική έκδ. με εισαγ., σημειώσεις και γλωσσάριο: Βάλτερ Πούχνερ, Αθήνα, Καστανιώτης, 1998.

3984. Η Ρώμη θρηνούσα, ήτοι διάλογος της Ρώμης και του ποταμού Τίβερε (Γ. Δανέζης, *Η Ρώμη θρηνούσα* (1699). Ένας διάλογος και το πρότυπό του, *Θησαυρ.* 29, 1999, 383-433 κείμ. 412-425).

3985. Θησιήδα. Αρχή της διηγήσεως του Θησέου με τις αμαζόνες και γάμος της Εμίλιας, Πρόλογος (παραλλαγή Parisinus Graecus 2898) και Πρόλογος εις το βιβλίον του Θησέου (παραλλαγή της Editio princeps του 1529). Στ. Κακλαμάνης, Ο «Πρόλογος εις το βιβλίον του Θησέου», εκδοτική διερεύνηση (Ανθη Χαρίτων, Βενετία, Ελληνικών Ινστιτούτον Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών της Βενετίας, Βιβλιοθήκη αρ. 18, 1998, 113-174, κείμ. 144-157).

3986. Θησιήδα. Το έκτο βιβλίο (Birgit Olsen, *The Greek translation of Boccaccio's "Theseid" book 6. Class. Et Med.*, 41, 1990, 275-301).

3987. Ιστορία της κυβερνήσεως των Ενετών συντεθείσα παρά του κυρίου Αμιλάντου της Ουσαΐας (Κεχ., Πεζογρ. Ανθολ. τόμ. Α', 416-419).
3988. Μαρτύριον του αγίου ιερομάρτυρος Βλασίου (Κεχ., Πεζογρ. Ανθολ., τόμ. Α', 245-248).
3989. Μαρτύριον του αγίου Νικηφόρου (Κεχ., Πεζογρ. Ανθολ., τόμ. Α', 250-251).
3990. Νομοκάνονον Αγίου Γεωργίου Περιστερεώτα, επιμ., εισαγ., σχόλ.: Αρχιμ. Νικηφόρος Π' Χρ. Μανάδης, Θεσσαλονίκη, Αφοί Κυριακίδη, 2001.
3991. Οι ελληνικοί πορτολάνοι, τα πρωτότυπα χειρόγραφα κείμενα του 16. και 17. αι., επιμ. ύλης: Κ. Νικολάκης, επιμ. έκδοσης: Κ. και Γ. Κούτσικα, Αθήνα, Εκάτη, 2000.
3992. Ο Καλόανδρος πιστός (Κεχ., Πεζογρ. Ανθολ., τόμ. Α', 404-408).
3993. Ο Κάτης και οι ποντικοί (Ντ. Χόλτον, Παρατηρήσεις για το κρητικό ποίημα «Ο Κάτης και οι ποντικοί». Μελέτες για τον Ερωτόκριτο και άλλα νεοελληνικά κείμενα, Αθήνα, Καστανιώτης, 2000, 193-206, κείμ. 203-6.).
3994. Ορισμός όνπερ έστειλεν ο Σινανπασίας ο του σουλτάν Μουράτ βεζίρης, εις τα Ιωάννινα, επί έτους ,C701η (A. Rigo, Lo horismòs di Sinàn Pascià, la presa di Ioannina (1430) e la "lettera" del Sultano Murâd II, Θησαυρ. 28, 1998, 57-60, κείμ. 62).
3995. Ο Βίος του Αισώπου, η παραλλαγή W, Editio princeps: Μ. Παπαθωμόπουλος, Αθήνα, Παπαδήμας, 1999.
3996. Πέντε δημώδεις μεταφράσεις του Βίου του Αισώπου, Editio princeps: Μ. Παπαθωμόπουλος, Αθήνα, Παπαδήμας, 1999.
3997. Περί γέροντος, να μη πάρη κορίτσι (Γ. Δανέζης, Senex amans: Το δημώδες ποίημα για τον γέρο και το κορίτσι, Neogr. Med. Aevi IV, 1997, 427-454, κείμ. 446-451).
3998. Προσχέδιο θρησκευτικού δράματος αγνώστου Χίου ποιητή για τον Άγιο Ισίδωρο την εποχή της Αντιμεταρρύθμισης (Β. Πούχνης, Θησαυρ. 28, 1998, 357-431, κείμ. 388-409).
3999. Συναξάριον του τιμημένου γαδάρου και Γαδάρου, λίκου και αλουπούς διήγησις ωραία (προσεχής έκδ. Π. Βασιλείου).
4000. Σύνοψις ιστορίας των οθωμανών βασιλέων από της αρχής αυτών έως της βασιλείας Μουράτ, εν η και η των Ιωαννίνων παράδοσις, και άλλων ιστοριών (Κεχ., Πεζογρ. Ανθολ. τόμ. Α', 172-173).

4001. Τέσσερεις κωμωδίες του Γκολντόνι μεταφερόμενες στα νεοελληνικά. Edizione a cura di: Anna Gentilini, Lidia Martini, Cristina Stevanoni, Dièci commèdie di Goldoni tradotte in neogrèco (Ms. Bruxelles, Bibl. Royale 14612) Volume I. Testi, La garangola, Πάδοβα, 1988.

4002. Το Χρονικόν του Μορέως. La Crónica de Morea, estudio preliminar, texto y traducción José M. Egea [Consejo superior de Investigaciones Científicas. Nueva Roma, 2] Μαδρίτη, 1996.

4003. Φλώριος και Πλάτζια Φλώρα. Κριτική έκδ.: Francisco Javier Ortolá Salas, Florio y Platzia Flora, una novela byzantina de época paleológica [Consejo Superior de Investigaciones Científicas Universidad de Cádiz. Nueva Roma, 6] Μαδρίτη, 1998.

4004. Historia imperatorum, parte prima, introduzione, testo critico, versione italiana, note e indici a cura: Francesca Iadevaia, Messina, Dr. Antonino Sfameni, 2000.

4005. Il Vecchio Cavaliere, introduzione, testo, traduzione a cura: Francesca Rizzo Nervo, Catanzaro-Catania, Rubbetino, 2000.

Β' ΜΕΛΕΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΩΝ

Καταχωρίζονται εδώ μελέτες που μας έδωσαν συμπληρωματικό ερευνητικό υλικό. Ξεχωριστός πίνακας δημοσιευμάτων που μας έδωσαν έγγραφα χρήσιμα στην έκδοση του Λεξικού δεν καταρτίστηκε. Τα κείμενα αυτά μνημονεύτηκαν στον πίνακα πραγματειών (και όχι κειμένων). Γραμματολογικές μελέτες καταχωρίστηκαν μόνο αν μας έδωσαν άφθονα στοιχεία στενού φιλολογικού χαρακτήρα ή αν περιέλαβαν παρατηρήσεις σχετικές με τη μορφή των κειμένων. Δημοσιεύματα ξένων μελετητών σε ελληνική γλώσσα μνημονεύτηκαν κάτω από το μεταγραμμένο όνομα του ξένου μελετητή. Πάντως προκειμένου για ερευνητές που δημοσιεύουν μελέτες τους σε γλώσσα που δεν είναι μητρική τους έγιναν παραπομπές από τη μία μορφή του ονόματος προς την άλλη.

α') ελληνόγλωσσων

ΑΓΑΠΗΤΟΣ Π.

4006. Προς μία κριτική έκδοση του μυθιστορήματος «Λίβιστρος και Ροδάμνη». Προβλήματα μεθόδου (= Prosa y verso 1-16).

ΑΙΝΤΕΝΑΙΕΡ (= EIDENEIER H.)

4007. Ένας Ροδίτης στην Πόλη του 17. αι. (Τιμητ. Τσοπ., 123-129).

4008. Η «πεζή φράσει» Διήγησις των τετραπόδων ζώων (Αφ. Τσολ., 269-278).

4009. Παρατηρήσεις στο δημώδη πεζό λόγο του 16.-18. αι. (= Prosa y verso 153-160).

ΑΛΕΞΙΟΥ Μ. (= ALEXIOU M.)

4010. Ο τελετουργικός θρήνος στην ελληνική παράδοση. Επιμ. αναθεώρησης, μετάφραση: Δημήτρης Ν. Γιατρομανωλάκης, Παναγιώτης Α. Ρούλος, Αθήνα, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, 2002.

ΑΛΕΞΙΟΥ ΣΤ.

4011. Γλωσσικές αποκλίσεις και λογότυποι στον Ερωτόκριτο (ανάτυπο, Παλίμψηστον 12, Ηράκλειο, 1993, 84-92)

4012. Hans Eideneier: Πτωχοπρόδρομος (ανάτυπο, Ελλην. 42, Θεσσαλονίκη, 1991/2, 396-402).

ΑΛΟΝΣΟ (= ALONSO J.)

4013. Ο δεκαπεντασύλλαβος στίχος στην αποκατάσταση των μεσαιωνικών δημοδών κειμένων (= Prosa y verso 17-28).

ΑΝΔΡΕΙΩΜΕΝΟΣ Γ.

4014. Πτωχοπροδρομικά (= ανάτυπο, Τετράμηνα 28-29, Αμφισσα, 1985, 1913-1945).

ΑΝΔΡΙΩΤΗΣ Ν.

4015. Ιστορία της Ελληνικής Γλώσσας, τέσσερις μελέτες, Θεσσαλονίκη, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών, Α.Π.Θ., 1995.

4016. Περί του γλωσσικού ιδιώματος της Ίμβρου, Αθήνα, Ελεύθερη σκέψις, 1996.

ΑΔΡΑΔΟΣ (= ADRADOS R. FR.)

4017. Ιστορία της Ελληνικής γλώσσας από τις απαρχές ως τις μέρες μας. Μετάφραση: Alicia Villar Lecumberri. Επιμ.: Γ. Αναστασίου-Χ. Χαραλαμπάκης, Αθήνα, Δημ. Ν. Παπαδήμας, 2003.

ΒΑΠΙΑΚΑΚΟΣ Δ.

4018. Αρχαία ελληνικά εις τας νεοελληνικάς διαλέκτους Δ' (Αθ. 82, 1997-1999, 147-190).

ΒΑΡΖΕΛΙΩΤΗ Γ.

4019. Τα ινστρουμέντα της αγάπης του νοταρίου Ιωάννη Κρούσου (Θησαυρ. 30, 2000, 315-337, κείμεν. 330-337).

ΒΕΪΛΕΣΚΟΦ (= VEJLESKOV P.)

4020. Μερικές παρατηρήσεις στον επίλογο του «Αποκόπου» (= Prosa y verso 359-70).

ΒΙΝΣΕΝΤ (= VINCENT A.)

4021. Ο Σκλαβούνος του Ερωτοκρίτου (Κρητολ. Γράμμ. 13, 1997, 91-107).

ΒΛΑΣΣΗ Δ.

4022. Τα εδέσματα της κρητικής κωμωδίας (Ανθη Χαρίτων, 55-75).

ΓΑΣΠΑΡΗΣ Χ.

4023. Φυσικό και αγροτικό τοπίο στη Μεσαιωνική Κρήτη, 13.-14. αι. [Ίδρυμα Γουλανδρή Χορν. Υλικό, φυσικό και πνευματικό περιβάλλον στον βυζαντινό και μεταβυζαντινό κόσμο, 6], Αθήνα, 1994.

ΓΙΑΝΝΑΚΑΚΟΥ-ΠΑΠΑΜΑΝΩΛΗ Λ.

4023α. Γλωσσικές ευαισθησίες του ροδίτικου λαού (Νεοελλ. Διαλ. 2, 273-91).

ΓΡΑΜΜΑΤΑΣ Η.

4024. Παρουσία της Commedia dell' Arte στο εφτανησιακό θέατρο του ΙΗ' αι. Η περίπτωση της «Ιφιγένειας» του Πέτρου Κατσαίτη στο Νεοελληνικό Θέατρο. Ιστορία-Δραματολογία [Κουλτούρα], Αθήνα, 1987, 27-41.

ΔΑΝΕΖΗΣ Γ.

4025. Γραμματολογικές και μετρικές παρατηρήσεις στη διήγηση του Σεβαστοκράτορα Θωμά (Θησαυρ. 27, 1997, 27-35).

4026. Μερικοί άγνωστοι «μάρτυρες» γνωστών δημωδών κειμένων (= Prosa y verso 111-138).

ΔΕΤΟΡΑΚΗΣ Θ.

4027. Αμπελουργική και οινολογική ορολογία στα νοταριακά έγγραφα της βενετοκρατίας (Πρακτικά Συμποσίου, Οίνος Παλαιός Ηδύποτος, Το κρητικό κρασί από τα προϊστορικά ως τα νεότερα χρόνια, Κούναβοι, 24-26 Απριλίου 1998), Ηράκλειο, 2002, 237-247.

4028. Βενετοκρητικά μελετήματα (1971-1994), Ηράκλειο, Βικελαία Βιβλιοθήκη, 1996.

ΕΓΕΑ (= EGEA J.)

4029. Γραπτή σύνθεση και προφορική μετάδοση: δεκαπεντασύλλαβος και romance (= Prosa y verso 139-151).

ΘΑΒΩΡΗΣ Α.

4030. Η λέξη *ματτύα*-η της ελληνικής διαλέκτου των αρχαίων Μακεδόνων (Τιμητ. Τσοπ., 185-200).

4031. Ο γλωσσικός πλούτος του ιδιώματος Βελβεντού ως αρχαία κληρονομιά (Πρακτικά Επιστημονικού Συνεδρίου: Βελβεντό, χθες σήμερα, αύριο [Δήμος Βελβεντού], Θεσσαλονίκη 1994, 206-219.

ΚΑΔΑΣ Σ.

4032. Κώδιξ Ιεράς Μονής Διονυσίου Αγίου Όρους, ιθ'-ιθ' αι., επιμ., εισαγ., έκδ., ευρετήριο: Σωτ. Ν. Καδάς, Αγιον Όρος, Ιερά Μονή Διονυσίου, 1994.

4033. Τα σημειώματα των χειρογράφων της ... Μονής Βατοπαιδίου, Αγιον Όρος, Ιερά ... Μονή Βατοπαιδίου, 2000.

4034. Τα σημειώματα των χειρογράφων της Μονής Διονυσίου Αγίου Όρους, Αγιον Όρος, Ιερά Μονή Διονυσίου, 1996.

ΚΑΚΛΑΜΑΝΗΣ ΣΤ.

4035. Από το χειρόγραφο στο έντυπο: «Θησέος και γάμοι της Αμύλιας» (1529) (Θησαυρ. 27, 1997, 147-223).

ΚΑΚΡΙΔΗΣ Ι.

4036. Προσφορά στον νεοελληνικό λόγο, Αθήνα, [Η Βιβλιοθήκη του Φιλολόγου, 16] Βιβλιοπωλείο της «Εστίας», 1991.

ΚΑΛΛΗ Κ.

4037. Η ελληνική εκκλησιαστική γλώσσα στην Κύπρο κατά τη βυζαντινή και μεταβυζαντινή περίοδο (Παρουσία 11-12, 1997, 245-266).

ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ Η.

4038. Ονοματολόγιον Ιστιοφόρων 1890, επιμ.-πρόλογος-ευρετήριο: Α. Ι. Τζαμτζής, Ναυτικό Μουσείο Αιγαίου.

ΚΑΠΛΑΝΗΣ Τ.

4039. Καθρέφτες Γυναϊκών. Μισογυνικά κείμενα της μεσαιωνικής ελληνικής δημώδους λογοτεχνίας (Διπλωματική μεταπτυχιακή εργασία), Θεσσαλονίκη, 1998.

ΚΑΡΑΠΟΤΟΣΟΓΛΟΥ Κ.

4040. Ετυμολογικά νεοελληνικών λέξεων (Τιμητ. Τσοπ., 219-230).

4041. Ετυμολογικές και σημασιολογικές παρατηρήσεις σε λέξεις που αρχίζουν με ζ-, τζ- στη μεσαιωνική ελληνική (Ελλην. 53, 2003, 131-166).

4041 α. Ετυμολογικές παρατηρήσεις στη μεσαιωνική ελληνική (Νεο-ελλ. Διαλ. 3, 2000, 91-109).

4041 β. Ετυμολογικά και σημασιολογικά στο κείμενο των *Ασσιζων* (Κυπρ. Σπ. 74-75, 2003, 715-798).

4041 γ. Μεσαιωνικά-Νεοελληνικά δυσετυμολόγητα (ΛΔ 24, 2003, 199-224).

ΚΑΤΣΑΝΗΣ Α.

4042. Τα Λατινικά και Λατινογενή δάνεια στις διαλέκτους και στα ιδιώματα της Νέας Ελληνικής (Νεοελλ. Διαλ. 1, 194-202).

ΚΑΨΩΜΕΝΟΣ ΣΤ.

4043. Από την ιστορία της ελληνικής γλώσσας: α) Η ελληνική γλώσσα από τα ελληνιστικά ως τα νεώτερα χρόνια· β) Η ελληνική γλώσσα στην Αίγυπτο, Θεσσαλονίκη, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών Α.Π.Θ., 1985.

ΚΕΧΑΓΙΟΓΛΟΥ Γ.

4044. Η διήγηση κρόνικας Κύπρου του Τζωρτζή Μπούστρου (Γεωργίου Βο(σ)τρ(υ)νηού: Ένα αναγεννησιακό δυναστικό/τοπικό χρονικό). (Lapithos, Chypre et l'Europe, Actes 1998), Besançon, Éditions Praxandre, 1998, 212-220.

ΛΙΤΣΑΣ ΕΥΘ.

4045. Το πρόβλημα της χρονολογίας γεννήσεως του Πηγά και της μαθητείας του κοντά στο Μελέτιο Βλαστό (Πεπρ. Ζ' ΔΚρ.Σ Β'2, Ρέθυμνο, 1995, 445-450).

ΛΥΔΑΚΗ ΕΙΡ.

4046. Θεατρόφιλοι ιερωμένοι και αποκριές. Νέες ειδήσεις για θεατρικές παραστάσεις στη διάρκεια της πολιορκίας του Χάνδακα (Ανθη Χαρίτων 271-8).

ΜΑΘΙΟΠΟΥΛΟΥ-ΤΟΡΝΑΡΙΤΟΥ Ε.

4047. Σκηνές μάχης και «δοκιμασίες» από το δεύτερο μέρος του «Ερωτόκριτου» (Πεπρ. Ζ' ΔΚρ.Σ Β'2, Ρέθυμνο, 1995, 493-536).

ΜΑΝΟΥ Α.

4048. Δαμασκηνός ο Στουδίτης. Ο βίος και το έργο του, Αθήνα, Σύνδεσμος των εν Αθήναις Μεγαλοσχολιτών, 1999.

ΜΑΡΓΑΡΟΥ Ε.

4049. Τίτλοι και επαγγελματικά ονόματα γυναικών στο Βυζάντιο. Συμβολή στη μελέτη για τη θέση της γυναίκας στη βυζαντινή κοινωνία [Βυζαντινά κείμενα και μελέται 29], Θεσσαλονίκη, 2000.

ΜΑΡΚΟΜΙΧΕΛΑΚΗ Α.

4050. Η αναγεννησιακή δραματική θεωρία στο ποιμενικό δράμα «Πανώρια» του Γ. Χορτάτζη (= Prosa y verso 227-242).

ΜΑΡΚΟΜΙΧΕΛΑΚΗ-ΜΙΝΤΖΑ Α.

4051. «Logica και retorica και umanità κατέχω ....» Η αρχαιομάθεια του κρητικού ποιητή του 16. αι. Γ. Χορτάτση (Κρητολ. Γράμμ. 13, Ρέθυμνο 1997, 121-130).

ΜΑΥΡΟΜΑΤΗΣ Γ.

4052. Ελληνικά ποιήματα στον κώδικα 49 της βιβλιοθήκης του Christ Church College της Οξφόρδης (15. αι.) (= Prosa y verso 243-260).

4053. Νέες ειδήσεις για τον ποιητή του «Φορτουνάτου» (Άνθη Χαρίτων 305-16).

ΜΗΝΑΣ Κ.

4054. Διαλεκτικά Κρήτης (Πεπερ. ΣΤ.΄ ΔΚρ.Σ 243-253).

4055. Επιγραφή Χάλκης με ιδιωματικά γλωσσικά στοιχεία (Νεοελλ. Διαλ. Ζ΄, 1998, 145-203).

4056. Επιτακτικά ουσιαστικά της μεσαιωνικής και νέας ελληνικής (Ονόματα 9, 1984, 124-130).

4057. Συμβολή στη μελέτη του ροδιακού λεξιλογίου (Δωδεκαν. Χρον., 6, 1998, 61-72).

4058. Τοπωνύμια από τα μεσαιωνικά ελληνικά έγγραφα της Κάτω Ιταλίας (ανάτυπο, Λακωνικάί Σπουδαί ΙΑ΄, Αθήνα, 1992, 215-229).

ΜΙΧΑ-ΛΑΜΠΑΚΗ Α.

4059. Το «Θανατικόν της Ρόδου» ως πηγή πληροφοριών για τη γυναικεία ενδυμασία της νήσου (Βυζ. Δόμ. 3, 1989, 51-62).

ΜΠΑΚΕΡ (= BAKKER W.)

4060. Το πρόβλημα του κριτικού υπομνήματος της «Θυσίας του Αβραάμ» (= Prosa y verso 75-86).

4061. Τα τρία αστέρια της γκιόστρας στον Ερωτόκριτο (Θησαυρ. 30, 2000, 339-378).

ΜΠΑΝΚΡΟΦΤ-ΜΑΡΚΟΥΣ (= BANCROFT-MARCUS R.)

4062. Η πηγή των πέντε κρητικών ιντερμεδιών (Κρητολ. 5, 1977, 5-44).

ΜΠΑΣΣΕΑ-ΜΠΕΖΑΝΤΑΚΟΥ ΧΡ.

4063. Σημασιολογική εξέλιξη ορισμένων αρχαϊσμών σε νεοελληνικά ιδιώματα (Νεοελλ. Διαλ. 1, 264-274).

4064. Σπουδή συντάξεως ενός λήμματος του Ιστορικού Λεξικού (Τιμητ. Τσοπ., 419-428).

ΜΠΟΥΣΜΠΟΥΚΗΣ Α.

4065. Ο κορυδαλλός σε νεοελληνικά ιδιώματα (Τιμητ. Τσοπ., 429-448).

ΜΠΟΥΤΣΙΚΑΣ Α.

4066. Σλάβοι και τοπωνύμια στην Ηλεία (απάντηση στον σλαβολόγο Max Vasmer), Αθήνα, 1992.

ΝΙΚΟΛΑΟΥ-ΚΟΝΝΑΡΗ Α.

4067. Η προφορικότητα στα χειρόγραφα του Χρονικού του Λεόντιου Μαχαιρά. Μεταγραφικά και εκδοτικά προβλήματα (Πρακτικά Συμποσίου «Λεόντιος Μαχαιράς-Γεώργιος Βουστρώνιος, δύο χρονικά της Μεσαιωνικής Κύπρου», Λευκωσία, 21 Σεπτεμβρίου 1996), Λευκωσία 1997, 55-77.

ΝΤΟΚΑΣ Κ.

4068. Ερμηνευτικές προτάσεις για μία κυπριακή επιγραφή του 1402 (Ανθη Χαρίτων 449-62).

ΞΙΟΥΤΑΣ Π.

4069. Κυπριακή λαογραφία των ζώων, Λευκωσία, Δημοσιεύματα του Κέντρου Επιστημονικών Ερευνών VI, 1978.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ Δ.

4070. Δημώδεις παραδόσεις περί κερασφόρων όφρων (Πρακτ. Α' Κυπρ.Σ, Γ' β', 1969, 241-248).

ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ Ν.

4071. Η εγγραμματοσύνη των Κρητικών γύρω στο 1200 (Πεπερ. Ζ' ΔΚρ.Σ Β'2, Ρέθυμνο, 1995, 593-598).

ΟΛΣΕΝ (= OLSEN B.)

4072. Για μια νέα έκδοση της «Θησιδίας» (= Prosa y verso 281-6).

ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ Π.

4073. Βιβλίοκρ. του: Γ.Μ. Παράσολου. Ανδρόνικος Νούκιος-Γεώργιος Αιτωλός. Αισώπου μύθοι (Μαντατοφ. 39-40, 1995, 192-199).

ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗ Ε.

4074. Μορφές οικοδομών κατά την ύστερη βυζαντινή περίοδο: πληροφορίες από νομικά έγγραφα [Ίδρυμα Γουλανδρή-Χορν. Υλικό, φυσικό και πνευματικό περιβάλλον στον βυζαντινό και μεταβυζαντινό κόσμο, 9], Αθήνα, 1995.

ΠΑΠΑΗΛΙΑΚΗ Ν.

4075. Μια αιχμάλωτη κοινότητα, επιστολές από τη Χίο πριν την καταστροφή. Θεσσαλονίκη, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, 2001.

ΠΕΡΙ (= PERI M.)

4076. Του πόθου αρχωστημένος. Ιατρική και ποίηση στον «Ερωτόκριτο». Μετάφραση: Αφροδίτη Αθανασοπούλου, Ηράκλειο, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 1999.

ΠΗΔΩΝΙΑ Κ

4077. Η πρώτη έκδοση των ιστορικών ποιημάτων του Σταυρινού και του Ματθαίου Μυρών (ΕΕΦΣΠΘ, περ. Β', τεύχ. Φιλ. 7, 1998, 199-226 και τέσσερις Πίνακες).

ΠΙΕΡΗΣ Μ.

4078. Γύρω από τον Λεόντιο Μαχαιρά (Πρακτικά Συμποσίου «Λεόντιος Μαχαιράς-Γεώργιος Βουστρώνιος, δύο χρονικά της Μεσαιωνικής Κύπρου», Λευκωσία 21 Σεπτεμβρίου 1996), Λευκωσία 1997, 35-54.

4079. Η δραματική υφή του «Χρονικού» του Λεοντίου Μαχαιρά (= Prosa y verso 299-302).

ΠΛΑΚΟΓΙΑΝΝΑΚΗΣ Κ.

4080. Ελληνική Ανατολική Αυτοκρατορία των Μέσων Αιώνων: Τιμητικοί τίτλοι και ενεργά αξιώματα στο Βυζάντιο. Εθιμοτυπία, Διοίκηση, Στρατός, Θεσσαλονίκη, Ιανός, 2001.

ΠΟΛΙΤΗΣ Α.

4081. Βιβλιοκρ. του: Αρχές της νεοελληνικής λογοτεχνίας. Neogr. Med. Aevi II, επιμ. Νικόλαος Μ. Παναγιωτάκης (Μαντατοφ. 39-40, 185-192).

ΠΟΡΟΜΑΝΣΚΑ ΣΤ.

4082. Μια παραλλαγή του «Ερωτόκριτου» στη Βουλγαρία (Πεπρ. Ζ' ΔΚρ.Σ Β'2, Ρέθυμνο, 1995, 677-685).

ΠΟΥΧΝΕΡ (= PUCHNER W.)

4083. Βιβλιοκρ. του: M. Vitti, G. Spadaro. Τραγωδία ονομαζομένη «Ευγένια» του Κυρ Θεοδώρου Μοντσελέζε 1646 (BZ 90, 1997, 458-460).

4083α. Φιλολογικές και θεατρολογικές παρατηρήσεις στα δραματικά κείμενα του αιγιοπελαγίτικου θεάτρου (1600-1750) (ΕΕΦΣΠΑ 33, 2001, 109-125).

ΠΡΟΜΠΟΝΑΣ Ι.

4084. Η συμβολή της ελληνικής διαλέκτου της Κάτω Ιταλίας στην ετυμολόγηση λέξεων της Κοινής Νέας Ελληνικής (Παρουσία 11-12, 1997, 205-212).

ΡΑΜΟΥΤΣΑΚΗ Ι.

4085. Η πρόταξη και επίταξη των προσωπικών εγκλιτικών αντωνυμιών σε κείμενα της μεσαιωνικής δημόδους ελληνικής λογοτεχνίας (= Prosa y verso 317-320).

ΣΑΜΠΑΤΑΚΑΚΗΣ Β.

4085α. Διαλεκτικά στοιχεία στον Διγενή Ακρίτη του Εσκοριάλ (Νεοελλ. Διαλ. 3, 2000, 271-278).

ΣΚΟΤΕΙΝΙΩΤΗ Κ.

4086. Γλωσσάρι στρατιωτικών όρων στο έργο του Φώτη Κόντογλου (Γλώσσα 45, 1998, 48-57).

ΣΤΑΛΙΔΗΣ Κ.

4087. Επιζώσες αρχαίες ελληνικές λέξεις στο γλωσσικό ιδίωμα των κατοίκων της Σαζοπόλεως (Γλωσσική συμβολή) (Τιμητ. Τσοπ., 559-588).

ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ Χ.

4088. Εισαγωγή στην Ελληνική Ονοματολογία, Θεσσαλονίκη, Αφοί Κυριακίδη, 1992.

4089. Εισαγωγή στην Ελληνική Φρασεολογία, Θεσσαλονίκη, Κώδικας, 2000.

4090. Το επίθημα -ύδριον (Τιμητ. Τσοπ., 597-613).

ΤΟΜΠΑΪΔΗΣ Δ.

4091. Μελετήματα ποντιακής διαλέκτου, Θεσσαλονίκη, Κώδικας, 1996.

ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ Μ.

4092. Νεοελληνική Γραμματική (της Δημοτικής). Ανατύπωση της έκδοσης του ΟΕΣΒ (1941) με διορθώσεις, Θεσ/νίκη, Α.Π.Θ., Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών, Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη, 1996.

ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΣ Ν.

4093. Ιδιωματικά στοιχεία σε μία μετάφραση του Παπαδιαμάντη (Τιμητ. Τσοπ., 657-675).

ΤΣΕΛΙΚΑΣ Α.

4094. Μαρτυρίες από τη Σαντορίνη (1573-1819). Έκθεση ιστορικών εγγράφων, Αθήνα, Πνευματικό Κέντρο Μέγαρο Γκύζη-Σαντορίνη, 1985.

4095. Τα χειρόγραφα της Μονής Αγίων Πάντων Πατρών (Μέλισσα των βιβλίων 2, 1975-6, 9-62).

ΤΣΟΥΚΝΙΔΑΣ Γ.

4096. Γλωσσικές παρατηρήσεις στον «Κώδικα» της Ιεράς Μονής Διονυσίου του Αγίου Όρους (Τιμητ. Τσοπ., 759-782).

4097. Η γλώσσα προεπαναστατικών ναυπακτιακών εγγράφων (Ναυπακτιακά, 10, 1998-99, 76-145), Αθήνα, Εταιρεία Ναυπακτιακών Μελετών, 2000.

4098. Λεξιλογικοί αρχαϊσμοί στο ιδίωμα της Δεσφίνας (ΛΔ, 21, 1998, 231-261).

4099. «Χρόνος εστί καιρών κύκλος ...» (ανάπτυπο, Λακωνικά Σπουδαί ΙΑ', Αθήνα, 1992, 379-385)

ΤΩΜΑΔΑΚΗΣ Β.

4100. Στίχοι αγνώστου συριανής παραλλαγής της «Βοσκοπούλας» (Αθ. 82, 1997-1999, 192-228).

ΦΙΛΙΠΠΙΔΟΥ ΝΤ.

4101. Υφολογικές παρατηρήσεις στα κείμενα της Κρητικής Αναγέννησης: Μια συμβολή στην εξέταση του ήχου τους (Πετρ. Ζ' ΔΚρ.Σ Β'2, Ρέθυμνο, 1995, 711-728).

ΦΡΑΓΚΟΥΛΗ ΑΡ.

4102. Το θέμα του τόπου ενταφιασμού του ποιητή Γ. Χορτάτζη (αρχές 17. αι.) (Πετρ. Ζ' ΔΚρ.Σ Β'2, Ρέθυμνο, 1995, 729-742).

ΧΑΝΙΩΤΗΣ Α.

4103. Έργα και ημέρες στην Κρήτη. Από την προϊστορία στο μεσοπόλεμο, Ηράκλειο, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2000.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΑΚΗΣ ΧΡ.

4104. Κοινωνιογλωσσολογική προσέγγιση των έργων της Κρητικής Λογοτεχνίας (Πετρ. Ζ' ΔΚρ.Σ Β'2, Ρέθυμνο, 1995, 757-771).

4105. Κρητολογικά Μελετήματα. Γλώσσα, Λογοτεχνία, Πολιτισμός, Ηράκλειο, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2001.

ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΟΥ Κ.

4106. Γραμματική της ομιλουμένης κυπριακής διαλέκτου με ετυμολογικό προσάρτημα, Λευκωσία, Ταμασός, 1999.

4106α. Η Μεσαιωνική Κύπρος. Θεομοί, ποίηση, διάλεκτος, λαογραφία, Λευκωσία, Ιερά Αρχιεπισκοπή Κύπρου, 1993.

ΧΕΜΕΡΤ (= GEMERT v. A.)

4107. Μπεργαδής και Πικατόρος (Πετρ. Ζ' ΔΚρ.Σ Β' 2, Ρέθυμνο, 1995, 743-747).

4108. Το κριτικό υπόμνημα σε εκδόσεις πρωίμων νεοελληνικών κειμένων (= Prosa y verso 349-56).

ΧΕΝΡΙΧ (= HENRICH G.-ST.)

4109. Τα ποντιακά στοιχεία σε ελληνόγλωσσο ισλαμικό κείμενο της εποχής του 1500 (Μνήμη Σταμάτη Καρατζά, Θεσσαλονίκη, 1990, 355-374).

ΧΙΝΤΕΡΜΠΕΡΓΚΕΡ (= HINTERBERGER M.)

4110. Ο Στέφανος Σαχλίκης και η αυτοβιογραφία στο Βυζάντιο (= Prosa y verso 193-206).

ΧΟΛΤΟΝ (= HOLTON D.)-ΜΑΚΡΙΤΖ (= MACKRIDGE P.)

4111. Βιβλιοκρ. του: Άνθος των Χαρίτων-Φιορ δε Βερτού. Η κυπριακή παραλλαγή, εισαγ., επιμ.: Ελένη Κακουλίδη-Πάνου-Κομνηνή Πηδώνια (σημείο 5, 1998, 262-266).

4112. Η κριτική έκδοση της «Ιστορίας της Σωσάννης» του Μάρκου Δεφαράνα (= Prosa y verso 207-212).

4113. Μελέτες για τον Ερωτόκριτο και άλλα νεοελληνικά κείμενα, Αθήνα, Καστανιώτης, 2000.

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ Μ.

4114. Η γλώσσα των πετραρχικών ποιημάτων της Κύπρου της εποχής της Βενετοκρατίας (Πρακτικά Διεθνούς Συμποσίου Κύπρος-Βενετία, Αθήνα, 1-3 Μαρτίου 2001), Βενετία, Ελληνικό Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας, 2002, 277-286.

4115. Η ζωή στην Κύπρο στα χρόνια της Φραγκοκρατίας και της Βενετοκρατίας (1192-1571). Κατάλογος έκθεσης, Λευκωσία, Δήμος Λευκωσίας, 1985.

4116. Θεομοί και Ιδεολογία στη νεοελληνική κοινωνία 15-19. αι. Πρώτος απολογισμός ενός ερευνητικού προγράμματος, Αθήνα, Ε.Ι.Ε. Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών, 2000.

β') Ξενόγλωσσων

AERTS W.

4117. Das literarische Porträt in der byzantinischen Literatur (Groningen Colloquia on the Novel 8, 1997, 151-195).

4118. Il carattere strutturale dei dialetti greci nell' Italia meridionale (Calabria Bizantina, Il Territorio Greco da Leucopetra a Capo Bruzzano 125-133 [Rubbetino], Catanzaro, 1995).

4119. O. L. Smith (ed.), The Byzantine Achilleid. The Naples Version (BZ, 93, 2000, 646-651).

AGAPITOS A. P.

4120. Dreams and the Spatial Aesthetics of Narrative Presentation in Livistros and Rhodamne (DOP 53, 1999, 111-147).

ALEXIOU M.

4121. Ploys of Performance: games and play in the ptochoprodromic poems (DOP 53, 1999, 91-109).

ANAXAGOROU N.

4122. The Poetics of an Oral Discourse in "The Chronicle of Leontios Machairas" (= Prosa y verso 29-40).

ASTRUC CH.

4123. I: L'inventaire dressé en Septembre 1200 du Trésor et de la Bibliothèque de Patmos. Édition diplomatique (Trav. et Mém. 8, 1981, 15-30). II: Les listes des prêts figurant au verso de l'inventaire du Trésor et de la Bibliothèque de Patmos dressé en Septembre 1200 (Trav. et Mém. 12, 1994, 495-499).

BERNABO M.

4124. Il fisiologo di Smirne. Le miniature del perduto codice B.8 della Biblioteca della Scuola Evangelica di Smirne, con la collaborazione di Glenn Peers e Rita Tarasconi. Tavarnuzze-Firenze, Sismel edizioni del Galuzzo, 1998.

BREDENKAMP F.

4125. The Byzantine Empire of Thessaloniki (1224-1242), Θεσσαλονίκη, Municipality of Thessaloniki History Center, 1996.

CHEVALIER I.

4126. D'une langue à l'autre: Les expressions dans le texte du manuscrit de Venise de la chronique de Chypre de Léontios Machairas. (Lapi-

thos, Chypre et l'Europe, Actes 1998), Besançon, Editions Praxandre, 1998, 221-250.

CUPANE C.

4126 α. Romanzi Cavallereschi Bizantini, Τορίνο, Unione Tipografica Editrice Torinese [Classici Graeci], 1995.

EGEA J.

4127. Gramática de la «Crónica de Morea». Un estudio sobre el Griego Medieval, Vitoria/Gasteiz, 1988.

4128. Relato de cómo se construyó Santa Sofía, según la descripción de varios códices y autores, Γρανάδα, Centro de Estudios Bizantinos, Neogriegos y Chipriotas, 2003.

EIDENEIER H.

4129. Die Metaphrase als Wechsel der Stilstufe in byzantinischen und postbyzantinischen Texten (Göttinger Beiträge zur byzantinischen und neugriechischen Philologie, 1, 2001, 27-45).

4130. Von Rhapsodie zu Rap, Aspekte der griechischen Sprachgeschichte von Homer bis heute, Tübingen, G. Narr Verlag, 1999.

4131. Zur mittellalterlichen Vorgeschichte der neugriechischen Diglossie (Arbeiten zur Mehrsprachigkeit, Working papers in multilingualism, Series B, 12, 2000).

ÉLIOUDÈS I.

4132. Les mots κτήνος, ζεῦβός, φλογέρα, καζάνι (Αθ. 82, 1997-1999, 229-232).

GONZALEZ RINCON M.

4133. El "Apócopos" de Bergadis y la epigramática fúnebre griega clásica (= Prosa y verso 161-176).

HENRICH S.

4134. Als Kundschafter der Johanniter in Rumelien – zum Leben und Werk des rhodischen Dichters Man. Limenitēs (15. Jh.) (Τμήμ. Τσοπ., 155-183).

4135. Βιβλιοκρ. του: Trapp E., Lexikon zur byzantinischen Gräzität. 3. Faszikel (δυσσαφής-ζωόσοφος) (BZ 93, 2000, 656-658).

HUNGER H.

4136. Anagrammatismos-Paragrammatismos. Das Spiel mit den Buchstaben (BZ 84/85, 1991/2, 1-11).

KAHANE H. & R.

4137. *Graeca et Romanica Scripta Selecta*, τόμ. I: Romance and Mediterranean Lexicology, Άμστερνταμ 1979· II: Byzantium and the West. Hellenistic Heritage in the West ..., 1981· III: Humanistic Linguistics. The Mediterranean Lexis. Romance Linguistics in Review ..., 1986.

KASDAGLI E. A.

4138. Land and Marriage Settlements in the Aegean. A case study of seventeenth century Naxos [Ελληνολατινική Ανατολή, 6] Βενετία, 1999.

LAMBAKIS S.

4139. El diálogo entre el ángel y el viejo en la "Apocalipsis" cretense de la Virgen (= Prosa y verso 213-218).

LASSITHIOTAKIS M.

4140. Le thème de la tempête dans *Apócopos* et dans quelques œuvres narratives italiennes de la fin du Moyen Âge (Θησαυρ. 27, 1997, 89-100).

LUCIANI CR.

4141. La cultura del torneo a Creta tra storicità e funzione letteraria (= Prosa y verso 219-226).

MALINGOUDIS P.

4142. Studien zu den slavischen Ortsnamen Griechenlands, 1. Slavische Flurnamen aus der messenischen Mani, Wiesbaden, Akademie der Wissenschaften und der Literatur, 1981.

MAVROUDI M.

4143. A byzantine book on dream interpretation. The *Oneirocriticon* of Achmet and its arabic sources [The Medieval Mediterranean peoples, economies and cultures, 400-1453], Leiden-Boston-Köln, Brill, 2002.

MLADENOVA O.

4144. Grapes and wine in the Balkans. An ethnolinguistic study, Wiesbaden, Harrassowitz, 1998.

MANIATIS G.

4144α. Pricing of the factors of production in the byzantine economy (Byz. 73 τεύχ. 1, 2003, 60-95).

MOENNIG U.

4144β. Βιβλιοκρ. του: Jeffreys E., Digenis Akritis. The Grottaferrata and Escorial versions (BMGS 24, 2000, 288-289).

MORENO JURADO J. A.

4145. Tormentos de amor en la "Aquileida" y en "Lívistro y Rodamna" (= Prosa y verso 259-265).

MOUTSOS D.

4146. Greek ζαγάριον and sardinian jagaru (Τιμητ. Τσοπ., 409-417).

MURNU G.

4147. Rumänische Lehnwörter im Neugriechischen, mit historischen Vorbemerkungen. Mit einem Nachtrag herausgegeben von H. Mihăescu, Βουκουρέστι, Academiei Republicii Socialiste România, 1977.

NANETTI A.

4148. Il fondo archivistico Nani nella Biblioteca Nazionale di Grecia ad Atene. Euristica documentaria sulla Morea Veneta [Istituto Ellenico di Studi Bizantini e Postbizantini di Venezia. Ελληνολατινική Ανατολή, 3], Βενετία, 1996.

NIEHOFF-PANAGIOTIDIS J.

4149. Koine und Diglossie, Wiesbaden, Harrassowitz, 1994.

NICHOLAS N.-BALOGLU G.

4149α. An entertaining tale of quadrupeds, New York, Columbia University Press, 2003.

ORTEGA G.- GALVIN F.

4150. Trenos por Constantinopla, estudio preliminar, texto griego, traducción, notas y comentarios, Γρανάδα, Centro de Estudios Bizantinos, Neogriegos y Chipriotas, 2003.

ODORICO P.- BÉNOU L.

4151. Le codex B du monastère Saint Jean Prodrome Serrès XIIIe-XVe, XVe-XIXe siècles (A' τόμ., B' τόμ.), Παρίσι, Éditions de l'Association «Pierre Belon», 1998.

PECORARO U.

4152. Contributi allo studio del teatro cretese. I Prologhi (Κρ. Χρ. 24, 1972, 367-388).

PELLEGRINI B.

4153. Gli arabismi nelle lingue neolatine [I, II], Brescia, Paideia Editrice, 1972.

PUCHNER W.

4154. Studien zum Kulturkontext der liturgischen Szene. Lazarus and Judas als religiöse Volksfiguren in Bild und Brauch, Lied und Legende

Südeuropas, Βιέννη, Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 1991.

ROMANO R.

4155. La satira bizantina dei secoli XI-XV, Τορίνο, Unione Tipografico-Editrice Torinese [Classici Craeci], 1999.

SEMOGLOU A.

4156. Le voyage outre-tombe de la vierge dans l'art byzantin, de la descente aux enfers à la montée au ciel. Préface de Claude Lepage [Βυζαντινά Κείμενα και Μελέται, 34] Θεσσαλονίκη, Κέντρο Βυζαντινών Ερευνών, 2003.

SMITH O.

4157. Towards a new approach to the byzantine vernacular romances (= Prosa y verso 331-340).

SPADARO G.

4158. La tradición manuscrita de la «Aquileida», problemas relativos a la composición y transmisión de la obra (= Prosa y verso 341-348).

4159. Varietà linguistiche e diversità semantiche nella Cronaca di Morea (Ιταλοελληνικά, Rivista di cultura greco-moderna V, 1994-96, 309-333).

TRAPP E.

4160. Sprachliche Bemerkungen zum Spottgedicht des Johannes Katrares (JÖB 47, 1997, 209-212).

TZITZILIS CH.

4161. Bemerkungen zu einem russisch-griechischen Gesprächsbuch des 15. Jh. (Zeitschr. f. Balkanol. 35, 1999, 78-96).

VINCENT A.

4162. Byzantium regained? The *history, advice and lament* by Matthew of Myra (Θησαυρ. 28, 1998, 275-347).

VOIGT W.

4163. Zu der scheinbar überraschenden Entwicklung des neugriechischen *σιμά* "nahe, dicht" und *σιμώνω* "näher" aus dem altgriechischen *σιμός* "stumpfnasig, aufgewölbt" sowie zur Geschichte der Wortfelder "stumpfnasig" und "gedrungen, verstümmelt" (Τιμητ. Τσοπ., 783-806).

Γ' ΑΝΘΟΛΟΓΙΩΝ-ΣΥΛΛΟΓΩΝ

4164. *Κακλαμάνης Στ.*, Βιβλιογραφία Ερωτοκρίτου (1889-2003), Ηράκλειο, Βικελαία Δημοτική Βιβλιοθήκη, 2003.

4165. *Κεχαγιόγλου Γ.*, Η παλαιότερη πεζογραφία μας. Από τις αρχές της ως τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο (Εισαγωγή-Παρουσίαση-Ανθολόγηση) τόμ. Β'1-Β'2, Αθήνα, Σοκόλης, 1999.

4166. *Κεχαγιόγλου Γ.*, Πεζογραφική Ανθολογία. Αφηγηματικός γραπτός νεοελληνικός λόγος, τόμ. Α': Από τα τέλη του Βυζαντίου ως τη Γαλλική Επανάσταση, τόμ. Β': Από τη Γαλλική Επανάσταση ως τη δημιουργία του ελληνικού κράτους, Θεσ/νίκη, Α.Π.Θ., Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών [Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη], 2001.

4167. *Μανούσακας Μ.-Πούχνερ Β.*, Ανέκδοτα στιχουργήματα του θρησκευτικού θεάτρου του ΙΖ' αιώνα. Έργα των ορθόδοξων Χίων κληρικών Μιχ. Βεστάρχη, Γρηγ. Κονταράτου, Γαβρ. Προσοψά. Εκδ. κριτική με εισαγ., σχόλ. και ευρετήρια, Αθήνα [Ακαδημία Αθηνών, Κέντρον Ερεύνης του Μεσαίωνα και Νέου Ελληνισμού], 2000.

4168. *Μαστροδημήτρης Π.*, Η ποίηση του νέου ελληνισμού. I. Πρωτονεοελληνικά κείμενα. II. Κρητική Λογοτεχνία. III. Δημοτικό τραγούδι. Ανθολογία. Εισαγ., υπομνήματα, γλωσσάριο, Γ' έκδ. αναθεωρημένη, Αθήνα, Ίδρυμα Γουλανδρή-Χορν, 1998.

Δ' ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΣΩΜΑΤΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

Packard Humanities Institute CD-ROM #7 (Greek Documentary Texts: Papyri and Inscriptions).

Thesaurus Linguae Graecae 8.0, CD-ROM E, University of California, Irvine, 2000.

Ε' ΛΕΞΙΚΩΝ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΑΡΙΩΝ

α') ελληνόγλωσσων

Αναστασιάδη-Συμεωνίδη Α., Αντίστροφο Λεξικό της Νέας Ελληνικής, Θεσσαλονίκη, Α.Π.Θ. Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών [Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη], 2002.

Βεργωτής Γ., Λεξικόν λειτουργικών και τελετουργικών όρων, Θεσσαλονίκη, 1995.

Γιαγκουλλής Κ., Μικρός ερμηνευτικός και ετυμολογικός θησαυρός της Κυπριακής διαλέκτου (από το 13. αι. μέχρι σήμερα), Λευκωσία, Βιβλιοθήκη Κυπρίων λαϊκών ποιητών, αρ. 58, 1997.

Δημητρίου Ν., Λαογραφικά της Σάμου, τόμ. ΣΤ' και Ζ'. Λεξικό του γλωσσικού ιδιώματος της Σάμου, Αθήνα, 1996.

Δημητρίου Α., Ευρετήριο και Συμπλήρωμα στα λαογραφικά της Σάμου του Ν. Δημητρίου, Αθήνα, 2002.

Επιτομή του Λεξικού της Μεσαιωνικής Ελληνικής Δημώδους Γραμματείας (1100-1669) του Εμμανουήλ Κριαρά. Α' τόμ.: Ι. Καζάζης-Τ. Καραναστάσης, Θεσσαλονίκη, Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, 2001. Β' τόμ.: Ι. Καζάζης-Τ. Καραναστάσης *et alii*, Θεσσαλονίκη, Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, 2003.

Ζαφείριου Μ., Το γλωσσικό ιδίωμα της Σάμου, φωνητική-μορφολογία-τοπωνύμια-ονοματολογικά σε εικόνες-γλωσσάριο με ετυμολογικές παρατηρήσεις, Αθήνα, Γρηγόρης, 1995.

Θεοχαρίδης Π., Πομακοελληνικό Λεξικό. Πομάχτσκου-Ουρούμτσκου Λεκσικό, Θεσσαλονίκη, Αίγιρας, 1996.

Καραγιαννόπουλος Ι., Λεξικό Βυζαντινής Ορολογίας, Οικονομικοί Όροι τόμ. Α', Θεσσαλονίκη, Α.Π.Θ., Κέντρο Βυζαντινών Ερευνών, 1995.

Καραναστάσης Α., Ιστορικών Λεξικών των ελληνικών ιδιωμάτων της Κάτω Ιταλίας, τόμ. Β' [Ακαδημία Αθηνών], Αθήνα 1986, τόμ. Γ', 1988, τόμ. Δ', 1991, τόμ. Ε', 1992.

Κατσαρός Ν., Οι αρχαιοελληνικές ρίζες του Σαρακατσάνικου λόγου, Αθήνα, Ι. Σιδέρης, 1995.

Κόμης Δ., Κυθηραϊκό Λεξικό, Αθήνα, Εταιρεία Κυθηραϊκών Μελετών 5, 1996.

Κοσμάς Ν., Το γλωσσικό ιδίωμα των Ιωαννίνων, Δωδώνη, Αθήνα-Γιάννινα, 1997.

Κουσαθανάς Π., Χρηστικό Λεξικό του ιδιώματος της Μυκόνου. Παράρτημα με ονόματα, παρωνύμια, τοπωνύμια και χάρτες, Ηράκλειο, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 1996.

Λεξικό της κοινής νεοελληνικής, Θεσσαλονίκη, Α.Π.Θ. Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών [Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη], 1998.

Λιάπης Κ., Το γλωσσικό ιδίωμα του Πηλίου, Βόλος, Ωρες, 1996.

Μαλαβάκης Ν., Βυζαντινολόγιο, Λεξικό εκκλησιαστικών και θρησκευτικών όρων, Αθήνα, Αστήρ, 1999.

Μάνεσης Στ., Ιστορικό Λεξικό του μυκονιάτικου ιδιώματος, Δήμος Μυκονίων, 1997.

Μιχαηλίδης Αν., Λεξικό βυζαντινής μουσικής, Κατερίνης, Μάτι.

Μιχαλαριά-Βογιατζή Μ., Εγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν Διαλέκτου Σύμης Δωδεκανήσου, τόμ. Α', Β', Γ', Δ', Αθήνα, 1991.

Μπαμπινιώτης Γ., Λεξικό της νέας ελληνικής γλώσσας. Ερμηνευτικό, ορθογραφικό, ετυμολογικό, συνωνύμων-αντιθέτων, κυρίων ονομάτων, επιστημονικών όρων, ακρωνυμίων, Αθήνα, Κέντρο Λεξικολογίας Ε.Π.Ε., 2002.

Ξανθινάκης Α., Λεξικό ερμηνευτικό και ετυμολογικό του δυτικοκρητικού γλωσσικού ιδιώματος. Πρόλ.-επιμ.: Χ. Χαραλαμπάκης, Ηράκλειο, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 2000.

Παπαγγέλου Ρ., Το Κυπριακό ιδίωμα. Μέγα Κυπροελληνο-αγγλικό και με λατινική ορολογία. Λεξικό ερμηνευτικό, ετυμολογικό, προφοράς, ορθής γραφής (και με πλήρη διασταύρωση), με μια διεξοδική εισαγ. του λεξικογράφου, Αθήνα, Ιωλκός, 2001.

Πασχάλης Δ., Ανδριακόν γλωσσάριον ή Λέξεις και Φράσεις εκ του γλωσσικού ιδιώματος της κοινής εν Ανδρῶ λαλιάς [Φιλοτίμω δαπάνη του εν Νέα Υόρκη συλλόγου των Ανδρίων «Η Ανδρος», τυπογραφείον «Εστία»], Αθήνα, 1933.

Πασχαλούδης Ν., Τα Τερπνιώτικα και τα Νιγριτινά, ένα γλωσσικό ιδίωμα της Βισαλτίας Σερρών. Περιλαμβάνει στοιχεία γραμματικής, Λεξικό, αντιλεξικό και δείγματα γλώσσας από τραγούδια, παροιμίες, αινίγματα, τοπωνύμια, κύρια ονόματα, Αθήνα, 2000.

Σαχίνης Δ., Το καστοριανό γλωσσάρι. Λεξικό εννοιολογικό, ερμηνευτικό, ιστορικό, ετυμολογικό του καστοριανού ιδιώματος [Καστοριανή Βιβλιοθήκη, Λαογραφία], Καστοριά, Καστοριανή Εστία, 1996.

Σπίντιος Ζαχ., Δαρνακικό Γλωσσάρι, Σέρρες, 1955.

Σπυρώνης Στ., Τι δεν είναι ελληνικό στην ελληνική γλώσσα. Τα τουρκικά στη γλώσσα που μιλάμε, Λεξικογραφημένα με 7.000 περίπου ελληνικά επώνυμα τουρκικής καταγωγής, Αθήνα, Μιχαλάς Τάκης, 1996.

Τομπαΐδης Ε.-Συμεωνίδης Π., Συμπλήρωμα στο Ιστορικόν Λεξικόν της Ποντιακής Διαλέκτου του Α. Α. Παπαδόπουλου [Περιοδικό «Αρχεΐον Πόντου», 23], Αθήνα, Επιτροπή Ποντιακών Μελετών, 2002.

Τσίκης Ν., Γλωσσικά από το Πυργί της Χίου, Αθήνα, Σύλλογος Πυργουσών Αττικής «Το Πυργί της Χίου», 2002.

Τσοπουρίδης Θ., Λεξικό Ποντιακής Διαλέκτου, α) από τη νεοελληνική στην ποντιακή διάλεκτο β) από την ποντιακή διάλεκτο στη νεοελληνική, Θεσσαλονίκη, Ομηρος, 1998.

Φυτιλής Γ., Η λαλιά των Σαρακατσάνων, Θεσσαλονίκη, 1995.

β') ξενόγλωσσων

Aerts W.-Hokwerda H., Lexicon on the Chronicle of Morea, Egbert Forsten, Groningen, 2002.

Avotins I., On the Greek of the Novels of Justinian. A supplement to Liddel-Scott-Jones together with Observations on the Influence of Latin on Legal Greek [Altertums-wissenschaftliche Texte und Studien, Band 21], Χιλντεσχάιμ-Ζυρίχη-Νέα Υόρκη, Olms, 1992.

Battaglia S., Grande dizionario della lingua italiana, Τορίνο, UTET, 1999.

Cecchetti B., Saggio di un dizionario del linguaggio archivistico veneto (Ristampa dell' edizione di Venezia, 1888), [Collana di Bibliografia e storia veneziana, 12], Sala Bolognese, Arnaldo Forni, 1978.

Dauzat A., Dubois J., Mitterand H., Nouveau Dictionnaire étymologique et historique, Παρίσι, Références Larousse [langue française], 1971.

Du Cange, Glossarium mediae et infimae latinitatis.

Encyclopaedia of Islam, νέα έκδ., τόμ. I-XI, Λέιντεν-Παρίσι, 1956-2003.

Godefroy Fr., Lexique de l'ancien français [Librairie Honoré Champion, éditeur], Παρίσι, 1990.

Montanari Fr., Vocabolario della lingua greca, Milano, Loescher, 2002-3.

Mutinelli F., Lessico Veneto. (Ristampa anastatica dell' edizione di Venezia, 1851). [Collana di Bibliografia e storia veneziana, 11], Bologna, Arnaldo Forni, 1985.

Nazari G., Dizionario Veneziano-Italiano e regole di grammatica. (Ristampa anastatica dell' edizione di Belluno, 1876). [Collana di Bibliografia e storia veneziana, 16], Bologna, Arnaldo Forni.

ΣΤ' ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ

α') ελληνόγλωσσων

Βυζαντινός Δόμος, Αθήνα 1987 κ. ε.

Γλώσσα, περιοδική έκδ. γλωσσικής παιδείας, Αθήνα, 1998 κ.ε.

β') Ξενόγλωσσων

Cretan Studies, edited by W. F. Bakker, Amsterdam; C. Davaras, Hagios Nikolaos; R. F. Willetts, Birmingham; general editor A. M. Hakkert, Amsterdam, Άμστερνταμ, Adolf M. Hakkert, 1988 κε.

Ζ' ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΙΚΤΩΝ ΤΟΜΩΝ

Πεπραγμένα του ΣΤ' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου (Χανιά, 24-30 Αυγούστου 1986), τόμ. Β', Γ', Χανιά 1990-1991).

Πεπραγμένα του Ζ' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου (Ρέθυμνο, 25-31 Αυγούστου 1991), τόμ. Β'1, Β'2, Γ'1, Γ'2, Ρέθυμνο, 1995.

Medioevo Romanzo e Orientale, Il Colloquio Internazionale Napoli, 17-19 Febbraio 1994 [Rubbettino 1995].

Prosa y verso en griego medieval [Rapports of the international congress "Neograeca Medii Aevi III", Vitoria 1994, J. M. Egea, J. Alonso], A. M. Hakkert editeur, Άμστερνταμ, 1996.

Η' ΤΙΜΗΤΙΚΩΝ ΤΟΜΩΝ

Παναγιωτάκης Ν., Άνθη Χαρίτων. Μελετήματα ... συγγραφέντα υπό των υποτρόφων του Ελληνικού Ινστιτούτου Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών της Βενετίας ... τυπωθέντα μετά πολλής επιμελείας και διορθώσεως υπό Νικολάου Παναγιωτάκη, Βενετία, Ελληνικό Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών της Βενετίας [Βιβλιοθήκη αρ. 18], 1998.

Αφιέρωμα στον Εύδοξο Θ. Τσολάκη, Λόγια και δημώδης γραμματεία τον ελληνικού μεσαίωνα, Πρακτικά Θ' Επιστημονικής Συνάντησης (11-13 Μαΐου 2000), Θεσσαλονίκη, ΑΠΘ-Φιλοσοφική Σχολή-Τμήμα Φιλολογίας-Τομέας Μεσαιωνικών και Νέων Ελληνικών Σπουδών, 2002.

«Πορευθέντες» ... Χαριστήριος τόμος προς τιμήν του αρχιεπισκόπου Αλβανίας Αναστάσιου (Γιαννουλάτου), Αθήνα, Αρμός, 1997.

Φιλερήμου Αγάπησις. Τιμητικός τόμος για τον καθηγητή Αγ. Γ. Τσopanάκη [Στέγη γραμμάτων και τεχνών Δωδεκανήσου. Σειρά αυτοτελών εκδόσεων, αρ. 20], Ρόδος, 1997.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΚΔΟΤΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ
ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ
ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ
ΤΟΥ ΔΕΚΑΤΟΥ ΠΕΜΠΤΟΥ ΤΟΜΟΥ

α') Ελλήνων

Αγαπητός Α.	3980	Κακουλίδη-Πάνου Ε.	3929, 3936,
Αγγέλου Α.	3936α		3956, 3959
Ακανθόπουλος Π.	3935	Καραναστάσης Τ.	3963
Αλεξίου Στ.	3941	Κατσαρός Β.	3970
Αργυρίου Α.	3933	Κεχαγιόγλου Γ.	4165, 4166
Ασδραχάς Σ.	3963	Κοτσαγεώργης Φ.	3948
Βασιλείου Π.	3972, 3999	Κωστής Κ.	3963
Γαρίτσης Κ.	3950, 3951	Λαμπάκης Στ.	3964
Δανέζης Γ.	3985, 3997	Μανάδης Ν.	3990
Δέδες Δ.	3946	Μανούσακας Μ.	4167
Δετοράκης Θ.	3960	Νικολόπουλος Γ.	3930
Δημητρουλόπουλος Χ.	3976	Παναγιωτάκης Ν.	3939
Δουλαβέρα Β.	3969	Παπαθωμόπουλος Μ.	3996
Ηλιούδης Ν.	3953, 3954	Πετμεζάς Σ.	3963
Κακλαμάνης Στ.	3949, 3985	Τσελίκας Α.	3953, 3954

β') Ξένων

Bakker W.	3965	Odorico P.	3963
Egea J.	4002	Olsen B.	3986
Gemert A. v.	3965	Puchner W.	3983, 3998, 4167
Holton D.	3994	Rigo A.	3994
Hult K.	3980	Smith O.	3980
Klein W.	3921		

ΒΡΑΧΥΓΡΑΦΙΕΣ

Στους πίνακες που ακολουθούν συγκεντρώθηκαν βραχυγραφίες εκδόσεων κειμένων και μελετημάτων και βραχυγραφίες ονομάτων μελετητών και εκδοτών, οι οποίες χρησιμοποιήθηκαν κατά τη σύνταξη όλων των έως τώρα τόμων του Λεξικού. Οι αριθμοί που ακολουθούν τις βραχυγραφίες εκδοτικών ή άλλων δημοσιευμάτων παραπέμπουν στους σχετικούς βιβλιογραφικούς πίνακες των τόμων Α', Β', Ε', Ζ', Η', Θ', Ι', ΙΑ', ΙΒ' και ΙΔ' του Λεξικού (ο Γ' και ο Δ' δεν περιέχουν βιβλιογραφία σε ειδικούς πίνακες). Επειδή η αρίθμηση των δημοσιευμάτων αυτών είναι συνεχής και ενιαία, προκειμένου για τους τόμους που περιέχουν βιβλιογραφία, κρίθηκε σκόπιμο να δοθεί ο παρακάτω πίνακας όπου παρέχεται η αντιστοιχία τόμου και βιβλιογραφικών αριθμών. Ο δέκατος τρίτος τόμος του Λεξικού περιέλαβε ευρετήρια των δώδεκα προηγούμενων τόμων.

Τόμ. Α'	αρ. 1-1460
Τόμ. Β'	αρ. 1461-2040
Τόμ. Ε'	αρ. 2041-2504
Τόμ. Ζ'	αρ. 2505-2580
Τόμ. Ζ'	αρ. 2581-2726
Τόμ. Η'	αρ. 2727-2845
Τόμ. Θ'	αρ. 2845α-3002
Τόμ. Ι'	αρ. 3003-3201
Τόμ. ΙΑ'	αρ. 3202-3388
Τόμ. ΙΒ'	αρ. 3389-3648
Τόμ. ΙΔ'	αρ. 3649-3917
Τόμ. ΙΕ'	αρ. 3918-4168

Α' ΚΕΙΜΕΝΩΝ

α') με ελληνικό τίτλο

- Αγαπ., Αμαρτ. Σωτ. = 3918
 Αγαπ., Βίος Ιωάσ. = 3921
 Αγαπ., Γεωπον. = 2042
 Αγαπ., Γεωπον. (Κωστούλα) = 3389
 Αγαπ., Εκλόγ. = 3919
 Αγαπ., Καλοκ. = 3920
 Αγαπητ., Εις αγ. Δέκα = 2041
 Αγάπ. (Κωστούλα Δ.) = 2910
 Αγαπ., Νέος Παράδ. = 2063
 Αγν., Θρησκ. δρὰμ. = 3998
 Αγν., Πουήμ. = 155
 Αγν., Σκωπτ. Στ. = 3232
 Αθανάσιος εξ Αγράφων = 3618
 Αιν. άσμ. = 359
 Αιτωλ., Βοηβ. = 5
 Αιτωλ., Μύθ. = 3
 Αιτωλ., Μύθ. (Παράσολου) = 3649
 Αιτωλ., Μύθ. (Legr.) = 2
 Αιτωλ., Ρίμ. Α. Καντ. = 4
 Αιτωλ., Ρίμ. Μ. Καντ. = 4
 Ακ. Αθ., Δημ. τραγ. Α' = 2504
 Ακολ., Αρσεν. = 2087
 Ακ. Σπαν. = 112
 Αλεξ. = 2098
 Αλ. Κύτρ. = 1485
 Αλλατ., Σύμβ. Αθαν. = 307
 Αλφ. = 115
 Αλφ. καταν. = 2091
 Αλφ. (Mor.) = 117
 Αλφ. (Μπουμπ.) = 116
 Αλφ. (Μπουμπ.) Κ = 787
 Αλφ. Ξεν. = 119
 Αλφ. Ξεν. Αθ. (Μαυρομ.) = 3678
 Αλφ. Ξεν. Αμ. (Μαυρομ.) = 3678
 Αλφ. (Πασχ. -Παπαδ.) = 2090
 Αμ. παράκλ. = 120
 Αναγν., Ημιάμβ. = 2062
 Αναγν., Στ. πολιτ. = 6
 Ανακάλ. = 121
 Ανακάλ. (Pertusi) = 3395α
 Ανάλ. Αθ. = 122
 Αναστάσιος, Λόγ. εγκωμιαστικός
 Βησσαρ. Λαρίσ. = 3650
 Ανέκδ. ιντ. κρητ. θεάτρ. = 3400
 Ανθ. χαρ. = 2092
 Ανθ. χαρ. (Βεν.) = 3667α
 Ανθ. χαρ. (Κακουλίδη-Πηδώνια) = 3667
 Άννα Κορν. = Άννα Κομνηνή (B. Leib, Παρίσι 1937-1945)
 Άντων., Βίος οσ. Συμ. = 3923
 Ανυφάντρα = 3212
 Άνων., Ιστ. σημ. = 205
 Αξαγ., Κάρολ. Ε' = 7
 Απαρν. = 123
 Αποκ. Θεοτ. = 126
 Αποκ. Θεοτ. (Pern.) = 125
 Απόκοπ. = 57
 Απόκοπ.² = 2582
 Απόκοπ. Επίλ. Ι = 57
 Απόκοπ. (Παναγ.) = 3392
 Απολλών. = 127
 Απολλών. (Wagn.) = 130
 Αποφθ. = 2188
 Αποφθ. πατέρ. = 354
 Αραμπατζόγλου, Φωτίειος Βιβλ. = 2160
 Αργυρ., Βάρν. Κ = 8
 Αρέθ., Επιστ. = 308
 Αρμεν., Εξάβ. = 2043
 Αρμούρ. = 132
 Αρμούρ. (Αλεξ. Στ.) = 3024

- Αρσ., Βασ. Ρωσών = 3924
 Αρσ., Κόπ. διατρ. = 9
 Αρχ. Μεγ. Β = 118
 Αρχ. Μεγ. Ρ = 116
 Ασμα Κύπρ. = 135
 Ασμα Μάλτ. = 134
 Ασμα πολ. = 133
 Ασμα σεισμ. = 136
 Ασσίζ. = 137
 Ατταλ. = Μιχ. Ατταλειάτης (έκδ. Βόννης)
 Αχέλ. = 10
 Αχιλλ. (Haag) L = 140
 Αχιλλ. L = 139
 Αχιλλ. N = 139
 Αχιλλ. O = 138
 Αχιλλ. (Smith) O = 3398
 Αχιλλ. (Smith) N = 3980
 Αχμέτ., Ον. = 309
 Βακτ. αρχιερ. = 141
 Βακτ. αρχιερ. (Ακανθ.) = 3935
 Βακτ. αρχιερ. (Γκίνης) = 2179
 Βακτ. αρχιερ. (κώδ. 1373, EBE) = 3213
 Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) = 3202
 Βασιλ. Κεφάλ. παραιν. = 3390
 Βέλθ. = 143
 Βελλερ., Επιστ. = 1461
 Βεν. = 1489
 Βενετσάς, Δαμασκηνού Βαρλαάμ = 3651
 Βεν. κείμ. = 124
 Βεν. (Λάμπρ.) = 164
 Βεντράμ., Γυν. = 11
 Βεντράμ., Φιλ. = 12
 Βησσ., Επιστ. = 13
 Βησσαρ., Διαθ. = 3668
 Βίος αγ. Ηλία = 2093
 Βίος αγ. Ιωάνν. Ελεήμ. = 3975
 Βίος αγ. Κυρ. = 355
 Βίος αγ. Νικ. = 147
 Βίος αγ. Νικ. (Κακλ.) = 3949
 Βίος Αισώπ. = 1487
 Βίος Αισώπ. (Παπαθωμ.) = 3996
 Βίος Αισώπ. W (Παπαθωμ.) = 3995
 Βίος Αλ. = 113
 Βίος Αλ.² = 2588
 Βίος Αλ. (v. Thiel) = 2737
 Βίος Αρχίππ. = 1519
 Βίος γέρ. V = 250
 Βίος Δημ. Μοσχ. = 148
 Βίος Ευθυμ. πατριάρχ. = 1520
 Βίος Θεοδ. Συκ. = 2094
 Βίος Ιωσήφ = 3974
 Βίος Κοσμά Μαΐουμά = 3215
 Βίος οσ. Αθαν. = 149
 Βίος Φιλαρ. = 3978
 Βλαστού, Επιστ. = 1462
 Βλεμμ., Δουκ. = 310
 Βλεμμ., Λάσκ. = 311
 Βλεμμ., Ποίημ. = 312
 Βοσκοπ. = 150
 Βοσκοπ.² = 2582
 Βουστρ. = 14
 Βουστρ., (Κεχ.) = 3928
 Βραχ. χρόν. = 2226
 Βυζ. Ιλιάδ. = 2106
 Βυζ. κάλ. = 366
 Βυζ. σκωπτ. τραγ. = 356
 Γαδ. διήγ. = 151
 Γαδ. διήγ. (Βασιλ.) = 3999
 Γαδ. διήγ. (Pochert) = 3669
 Γαδ. διήγ. (Wagn.) = 152
 Γέν. Ρωμ. = 242
 Γερασ., Έτ. στ. = 313
 Γερμ. Λοκρ., Γράμμ. = 2044
 Γερμ., Ον. = 314
 Γεωργ. Ακροπολ., Χρον. Συγγρ. = Γεωργίου Ακροπολίτου, Χρονική Συγγραφή (A. Heisenberg, Λειψία 1903)
 Γεωργηλ., Βελ. = 15
 Γεωργηλ., Βελ. Λ (Bakk.-v. Gem.) = 3204
 Γεωργηλ., Θαν. = 17
 Γεωργηλ., Θαν. (Wagn.) = 16

- Γεωργίου ρήτορος, Αρχιληστ. = 3929
 Γεωργίου ρήτορος, Στίχ. = 3205
 Γεώργ. Μον. = 323
 Γεωργ. Συνεχ. = 315
 Γκίνου, Στ. = 2045
 Γλυκά, Αναγ. = 18
 Γλυκά, Στ. = 19
 Γλυκά, Στ. Β' = 18
 Γόρδιος, Περί Μωάμ. = 3206
 Γράμμα κρ. διαλ. = 101
 Γράμματα Μετεώρ. = 2169
 Γρηγορίου, Βίος οσ. Ρωμύλ. = 2046
 Γρυπάρη, Βοσκοπ. Αιγ. = 2846
 Γυμν. Ρώμ. = 153
 Γύπ. = 105
 Δαβίδ = 2589
 Δαμασκ., Λόγ. κεκοιμ. (μετάφρ.) = 2617β
 Δαμασκ., Λόγ. κεκοιμ. (μετάφρ.)² = 3930
 Δαμασκ. Στουδ., Διάλ. = 2076
 Δαμασκ. Στουδ., Φυσιολ. Τ. = 316
 Δαρκές, Προσκυν. = 2047
 Δεφ., Λόγ. = 22
 Δεφ., Σωσ. = 21
 Δεφ., Σωσ. (1569) = 3004
 Δημ. αινίγμ. = 2095
 Δημ. άσμ. = 351
 Δημ. Βυζ. άσμ. = 359α
 Δημ. κείμ. = 1488
 Δημ. ομύλ. = 2113
 Διαθ. Αγ. Γεωργ. Μαγγ. = Mercati, REB 6 (1948) 36-47
 Διαθ. Ακοτ. = 2238
 Διαθ. Αλ. = 393
 Διαθ. Βοϊλά = 3454
 Διαθ. Δροσ. Μαλαχ. = 3242α
 Διαθ. 17. αι. = 3098
 Διαθ. Ηγουμ. Μακαρίας = 1465
 Διαθ. Θεοδ. Σαρ. = 385 και 1418
 Διαθ. Νίκων. = 388
 Διαθ. Νίκωνος = 3023
 Διαθ. Ντεφαϊτζ. = 389
 Διαθ. Πασχαλίγ. = 389
 Διακρούσ. = 24
 Διακρούσ., Αφ. = 2049
 Διακρούσ., Έτεροι = 2049
 Διακρούσ., Πένθος = 2048
 Διακρούσ., Στ. = 2049
 Διάλ. Ευθυμ. = 2096
 Διασωρ. = 1463
 Διάτ. Κυπρ. = 156
 Διγ. = 1521
 Διγ. Α = 160
 Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. = 3024
 Διγ. Άνδρ. = 159
 Διγ. κάβ. = 361
 Διγ. Τρ. = 157
 Διγ. Esc. = 160
 Διγ. Gr. = 161
 Διγ (Hess.) Esc. = 158
 Διγ. O = 68
 Διγ. (Trapp) Esc. = 2097
 Διγ. (Trapp) Gr. = 2097
 Διγ. Z = 2097
 Διδ. Σολ. P = 162
 Διήγ. Αγ. Σοφ = 163
 Διήγ. Αγ. Σοφ. (Μουζ.) = 3025
 Διήγ. Αλ. FE = 1489α
 Διήγ. Αλ. G = 1490
 Διήγ. Αλ. V = 114
 Διήγ. Αλ. Επίμετρο = 3396
 Διήγ. Αλ. Υαλ. = 3397
 Διήγ. Αλ. F (Konst.) = 3670
 Διήγ. Αλ. E (Konst.) = 3670
 Διήγ. Αλ. F (Lolos) = 3582
 Διήγ. Αλ. E (Lolos) = 3582
 Διήγ. Αλ. Σεμίρ. M = 3976
 Διήγ. Αλ. Σεμίρ. Σ = 3976
 Διήγ. αναίρεθ. = 1491
 Διήγ. Βελ. = 1486α
 Διήγ. Βελ. (Cant.) = 145
 Διήγ. Βελ. N² = 3219
 Διήγ. Βελ. Neap. = 2100
 Διήγ. Βελ. χ = 3218

- Διήγ. εις τους κρασσοπατέρας = 2102
 Διήγ. εκρ. Θήρ. = 165
 Διήγ. θαύμ. αρχ. Μιχ. = 1523
 Διήγ. Ιωσήφ = 3621
 Διήγ. μάρτ. = 362
 Διήγ. παιδ. = 166
 Διήγ. παιδ. (Tsiouni) = 2101
 Διήγ. πανωφ. = 167
 Διήγ. πόλ. Θεοδ. = 49
 Διήγ. Τωβήτ = 1522
 Διήγ. Τωβίτ = 3979
 Διήγ. ωραιότ. = 168
 Διον., Ιστ. Ρωσ. = 3931
 Διον. ρήτ., Ιστ. = 3932
 Δοκειαν. = 317
 Δούκ. = 25
 Δωρεά Μαρ. Παλαιοιολ. = 169
 Δωρ. Μον. = 26
 Δωρ. Μον. (Βαλ.) = 34
 Δωρ. Μον. (Horf) = 27
 Εβρ. γλωσσ. = 357
 Εβρ. ελεγ. = 170
 Έγγρ. 16.αι. (Παραμιλητό 4, 1989) = 3402
 Έγγρ. μον. Φιλοσ. = 1543
 Έγγρ. Σαντορ. = 4094
 Έγγρ. Σύρου = 2184
 Εγκ. αγ. Δημ. = 1492
 Εις Θεοτ. = 281
 Εις τον έρωτα = 3671
 Εκατόλ. Μ = 176
 Εκθ. χρον. = 171
 Εκλ. Λέοντ. = 363
 Εκλογής χειρόγρ. = 2573
 Εκφρ. ξυλοκ. = 172
 Ελλην. νόμ. = 226
 Εξήγ. πέτρ. = 234
 Επιθαλ. Ανδρ. Β' = 174
 Επιστ. Αδελφ. = 1493
 Επιστ. Βαγιαζ. = 1524
 Επιστ. Ηγουμ. = 1495
 Επιστ. κλήρου Καλλιπ. = 3398α
 Επιστ. Μουρ. Β' Α Β = 77
 Επιστ. Μωάμ. = 175
 Ερμον. = 28
 Ερμον. (Μαυρ.) = 2847
 Ερωτόκρ. = 39
 Ερωτόκρ.² = 2060α
 Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) = 2729
 Ερωτοπ. = 176
 Ερωφ. = 104
 Ερωφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) = 3211
 Ευγέν. = 56
 Ευγέν., Δρόσ. = 29
 Ευγ. Ιωαννουλ. = 306
 Ευγ. Ιωαννουλ., Επιστ. = 2052
 Ευγ. Ιωαννουλ., Επιστ. (Γριτσόπ.) = 2053
 Ευγ. Ιωαννουλ., Επιστ. (Παπατρ.) = 2053α
 Ευγ. Ιωαννουλ., Επιστ. (Στεφ. - Παπατρ.) = 3619
 Ευρετ. Ερωτοκρ. = Πίναξ του παρόντος βιβλίου του λεγομένου Ρωτόκριτου (Στ. Ξανθουδίδης, Ερωτόκριτος, Ηράκλειο 1915, 763-73)
 Ευστ. = Eustathii, Commentarii ad Homeri Iliadem pertinentes ad fidem codicis laurentiani editi, curavit Marchinus van der Valk, τόμ. Α'-Γ', Lugduni Batavorum 1971-1979
 Ευστ., Αλ. = 320
 Ευστ., Orusc. = 319
 Ζήν. = 177
 Ζήν. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) = 3399
 Ζήν. (Μπουμπ.) = 1494
 Ζήνου, Βατραχ. = 2050
 Ζήνου, Πρόλ. Πένθ. θαν.² = 2051
 Ζυγομ., Διήγ. Περχουέ = 3934
 Ζυγομ., Διήγ. Περχουέ² = 3934α
 Ζυγομ., Επιστ. = 321
 Ζωγγρ. = 378

- Ημερολ. = 3220
 Ηπειρ. = 365
 Θάν. Μ. Καντ. = 2854
 Θαύμα αγ. Νικ. = 3971
 Θαύμα αγ. Νικολ. α' = 2103
 Θαύμα αγ. Νικολ. β' = 2104
 Θεματογραφία = 2737α
 Θεολ., Τζιρ. = 32
 Θεόφιλος Καμπανίας = 2848
 Θεοφ., Χρον. = 322
 Θησ. = 178
 Θησ. (Foll.) = 181
 Θησ. (Morgan) = 182
 Θησ. (Schmitt) = 179
 Θησ. Πρόλ. (Κακλ.) = 3985
 Θρ. αλ. = 189
 Θρ. Θεοτ. = 183
 Θρ. Κύπρ. Κ = 185
 Θρ. Κύπρ. Μ = 184
 Θρ. Κύπρ. (Παπαδ. Θ.) = 2738
 Θρ. Κων/π. Β = 192
 Θρ. Κων/π. Βαρβ. = 190
 Θρ. Κων/π. διάλ. = 191
 Θρ. Κων/π. Η = 186
 Θρ. Κων/π. (Mich.) = 2105
 Θρ. Κων/π. Πολλ. = 188
 Θρ. Κων/π. P suppl. = 187
 Θρ. Μιχ. = 3969
 Θρ. Παναγ. = 1496
 Θρ. πατρ. = 193
 Θυσ. 2 = 196
 Θυσ. (Bakk.-v. Gem.) = 3672
 Θωμάζος Παριτζίνος [Πρόλ. Somav.] = 3391
 Ιακ., Παραιν. = 33
 Ιατροσ. = 198
 Ιατροσ. κώδ. = 197
 Ιατροσόφ. = 364
 Ιατροσόφ. (Oikonomu) = 2739
 Ιερακοσ. = 23
 Ιερόθ. Αββ. = 1
 Ιμπ. = 200
 Ιμπ. (Lambr.) = 1497
 Ιμπ. (Legr.) = 199
 Ιντ. κρ. θεάτρ. = 201
 Ισπαν. έγγρ. (Χασιώτης) = 2334
 Ιστ. Βατοπ. = 142
 Ιστ. Βλαχ. = 50
 Ιστ. Ενετ. = 3987
 Ιστ. Ηπειρ. = 38
 Ιστ. μακαρ. Μάρκο = 2729α
 Ιστορ. Αθήσθη = 2856
 Ιστορ. δεσποτών Ηπειρ. = 2876
 Ιστ. οθωμ. = 4000
 Ιστ. πατρ. = 203
 Ιστ. πολιτ. = 204
 Ιωακ. Κύπρ. = 35
 Ιωάνν. ιερ. = 36
 Ιωάσαφ, Στ. Νοταρ. = 2849
 Ιων. = 206
 Καβαλίστας = 3006
 Κακή μάννα = 207
 Καλλιμ. = 208
 Καλλιμ. (Lambr.) = 2107
 Καλλιμ. (Pichard) = 209
 Καλλιν., Βίος Υπατ. = 2054
 Καλόανδρ. (Δανέζης) = 3419
 Καλόανδρ. (Κεχ.) = 3992
 Καλορείτ., Περί ματ. βίου = 2055
 Καλορείτ., Στ. = 2056
 Καλοσ., Χαλκ. = 324
 Καλούδ., Προσκυν. = 2057
 Καματηρ., Εισαγ. αστρον. = 325
 Καμεν. = 323
 Καναν. = 37
 Καναν. (Pinto) = 3935α
 Κανον. διατ. = 3401
 Καραβ. = 173
 Καραντην. = 1464
 Καρτάν., Ανθ. = 326
 Καρτάν., Διαθ. = 2058
 Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. Φ. = 3007
 Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. = 3207
 Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) = 3936

Κατάγρ. Χαριτόπ. = 384
 Κατά ζουράρη = 2216
 Κατάλ. οικουμ. συν. = 2279
 Κατάλ. πατριαρχ. = 1526
 Κατάλοιπ. Λάμπρ. = 381
 Κατζ. = 106
 Κάτης = 210
 Κάτης (Χόλτον) = 3993
 Κατσαϊτ. = 327
 Κ.Δ. = Καινή Διαθήκη
 Κεδρ. = 328
 Κείμ. αγ. Δημ. = 368
 Κείμενα ανέκδ. (Thomson) = 3221
 Κεκ., Στρατ. = 329
 Κιγάλα, Σύνοψις ιστοριών = 2059
 Κίνναμ. = 330
 Κλήμ. λαϊκ. = 303
 Κοδρικά, Εφημερ. = 3936α
 Κολοφ. = 2360
 Κομν., Διδασκ. Δ = 263
 Κομν., Διδασκ. Ι = 263
 Κομνηνής Άννας Μετάφρ. = 2741
 Κομνηνού, Προσκυν. = 3008
 Κονταρ., Ιστ. Αθ. = 3938
 Κόρη = 3222
 Κορων., Μπούας = 41
 Κουρσάρ. = 386
 Κρασοπ. = 284
 Κρασοπ. (Eideneier) = 3223
 Κρ. Βαρλ. Ιωάσ. = 1151
 Κρ. δημ. τραγ. = 358
 Κριτοπούλ., Γραμματ. = 2060
 Κρ. συμβόλ. = 392
 Κυνοσ. = 23
 Κυπρ. άσμ. = 360
 Κυπρ. ερωτ. = 211
 Κυπρ. νόμ. = 3116
 Κυπρ. χφ. = 380
 Κυρίλλ., Επίστ. = 1511
 Κύριλλ. Κων/π. = 331
 Κυρίλλου, Ρωσσ. περιγρ. = 2061
 Κωδ. = 333

Κώδιξ Βιβλιοθήκης μονής
 Πάτμου = 2366
 Κώδ. Παναγ. Σπηλιώτ. = 3030
 Κώδ., Παρέκβ. = 332
 Κώδ. Πάτμου Ι, ΙΙ = 4123
 Κώδ. Σισανίου (Πανταζόπ.) = 2262
 Κώδ. Χρονογρ. = 302
 Κώδ. Χρονογρ. (Κοσμάς) = 2592α
 Λατ. έγγρ. πατμ. αρχ. = 2234
 Λαυρ., Οπτασία Λ. = 3955
 Λαυρ., Οπτασία Σ. = 3956
 Λεηλ. Παροικ. = 212
 Λεξ. = 213
 Λεξ. Μακεδ. = 214
 Λέοντ., Αίν. = 43
 Λέοντ., Αίν. (Κηός) = 1888
 Λέοντ., Αποκ. = 2065
 Λίβ. Esc. = 217
 Λίβ. (Lamb.) Ν = 217
 Λίβ. Ν = 216
 Λίβ. Ρ = 215
 Λίβ. Sc. = 217
 Λίβ. (Αγαπητός) = 3674
 Λίμπον. = 58
 Λόγ. νουθ. = 367
 Λόγος ωφέλιμος = 2108
 Λόγ. παρηγ. Ι. = 220
 Λόγ. παρηγ. Ο = 219
 Λουκάνη, Αλ. Τροίας = 2849α
 Λουκάνη, Ομήρ. Ιλ. = 2850
 Λούκαρ., Διάλογ. = 3208-9
 Μακρεμβ., Υσμ. = 30
 Μαλαξός, Νομοκ. = 3009
 Μαλιασσηνού, Ενύπνιο = 3656
 Μανασσ., Αρίστ. = 47
 Μανασσ., Αρίστ. (Mazal) = 1466
 Μανασσ., Ποίημ. ηθ. = 45
 Μανασσ., Χρον. = 46
 Μανολ., Επίστ. = 1467
 Μάξιμ. Καλλιουπ., Κ. Διαθ. = 3010
 Μάξιμ. Καλλιουπ., Κ. Διαθ². = 3942

- Μάξιμ. Καλλιουν., Πρόλ. (Legr.) = 3011
 Μαξίμου, Ακολ. Αγ. Νικολ. = 3657
 Μαξίμου Πελοπ., Αποκάλ. = 3943
 Μαξίμου, Συναξ. αγ. Νικολ. = 3658
 Μαργουν., Βίοι = 3944
 Μαργουν., Βίοι² = 3945
 Μαρκάδ. = 223
 Μάρκ., Βουλκ. = 48
 Μαρτ. αγ. Αβερκ. = 1530
 Μαρτολόγιον (1540) = 3403
 Μαρτύρ. αγ. Αιμιλ. = 2110
 Μαρτύρ. αγ. Βλασ. = 3988
 Μαρτύρ. αγ. Δημ. = 368
 Μαρτύρ. αγ. Επιχ. = 1527
 Μαρτύρ. αγ. Κυριακ. = 1528
 Μαρτύρ. αγ. Λαυρεντ. = 1531
 Μαρτύρ. αγ. Νικηφ. = 3989
 Μαρτύρ. αγ. Νικολ. = 2109
 Μαρτύρ. αγ. Παύλης = 1529
 Μαρτύρ. αγ. Προκοπ. = 1532
 Μαρτύρ. αγ. Υπατ. (Halkin) = 2112
 Ματθ. Μυρ., Ακ. = 1468
 Μαυλανά-Βαλέντ, Ελλην. ποιήμ. = 3946
 Μαυρικ., Στρατηγ. = 1512
 Μαυρικ., Στρατηγ. (Dennis) = 2743α
 Μαχ. = 51
 Μεσαρ. Κ., Λόγ. = 1513
 Μεταξά, Επιστ. = 1469
 Μετάφρ. Ακαθ. Υμν. = 3395
 Μετάφρ. Μολιέρου = 3404
 Μετάφρ. "Χαρακτ." Θεοφρ. = 3622
 Μηλ., Οδοιπ. = 52
 Μητροφάνους, Ιατροσ. Μαχ. = 3947
 Μικρ. διηγ. (Zimbone) I = 3224
 Μικρ. διηγ. (Zimbone) II = 3225
 Μικρ. χρον. Yale = 2099
 Μιχ. ιερομ. = 55
 Μορεζίν., Διαθ. = 2730
 Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. = 1470
 Μορεζίν., Λόγ. = 2066
 Μόσχ. = 337
 Μουσουλμ. χφ. = 3948
 Μπενιζέλος = 3012
 Μπερτολδίνος = 3226
 Μπερτόλδος = 3227
 Μυστ. = 225
 Μυστ. παθ. = 218
 Μ. Χρονογρ. = 301
 Ν. Θησαυρ. = 3973
 Ναθαναήλ Μπέρτου, Ομιλίες = 2583
 Ναθαναήλ Μπέρτου, Στιχοπλ. = 2730α
 Ναξ. έγγρ. = 387
 Ναξ. Εκατόλ., = 3228
 Νειλ., Λόγ. Νικοδ. = 1514
 Νεκρ. βασιλ. = 227
 Νεκρολ.=Νεκρολόγιο Κυπριακό, J. Darrouzès, Littérature et histoire des textes byzantins XIII = 3031
 Νεκταρ., Επιτομ. = 2068
 Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. = 3014
 Νεόφ. Εγκλ. = 60
 Νικ. Ιερόπ., Εκδ. ιατρ. = 3953
 Νικ. Ιερόπ.(;), Πραγμ. = 3954
 Νικήτα., Βίος Φιλαρ. = 3015
 Νικήτ. Χων. = 344
 Νομοκ. = 1498
 Νομοκριτ. = 2857
 Νούκ., Μύθ. (Παράσογλου) = 3649
 Ντακοράνιαν, Νησιωτ. Επετ. 1, 1918 = 3426
 Ντελλαπ., Ερωτήμ. = 3661
 Ντελλαπ., Λόγ. παρακλ. = 3661
 Ντελλαπ., [Πάθη Χριστού] = 2070
 Ντελλαπ., Στ. θρηνητ. = 3661
 Ντελλαπ., Υπομν. = 2241
 Ξανθόπ., Νικηφ. = 2072
 Ξόμπλιν = 3675
 Ο γεννηθείς νεώτερος ... = 2742

- Οδοιπ. Σιβηρ. = 1534
 Ολόκαλος = 3662
 Ον. = 371
 Ον. Δανυήλ = 370
 Ον. Νικηφ. = 338
 Ον. (Παπαχαρ.) = 1499
 Ονόμ. πυλ. Κων/π. = 1500
 Ονόμ. πυλ. Κων/π. (Preger) = 3676
 Ορισμ. Μαμελ. = 228
 Ορισμ. Σινάν. = 229
 Ορισμ. Σινανπασίας (Rigo) = 3994
 Ορνεοσ. = 231
 Ορνεοσ. αγρ. = 230
 Ουζούχασαν = 2858
 Οψαρ. = 232
 Παῖσ., Ιστ. Σινά = 61
 Παῖσ., Ιστ. Σινά (Βογιατζ.) = 479
 Παλαιολ. Πελοπονν. (Λάμπρ.) = 2225
 Παλαμήδ., Βοηβ. = 62
 Παλαμήδ., Ψαλμ. = 3017
 Παλλαδά, Εγκ. Σινά = 2073
 Πανάρ. = 63
 Παντεχνή, Κυνηγ. = 64
 Πανώρ. = 2084
 Παρασπ., Βάρν. C = 66
 Παράφρ. Μανασσ. = 221
 Παράφρ. Μανασσ. (Tièche) = 222
 Παράφρ. Χων. (Νικητ. Χων., Βόνν.) = 344
 Παράφρ. Χων. (v. Dieten) = 2865
 Παρθεν., Γράμμ. = 1471
 Πάτρια Κων/π. = 373
 Π. Δ. = Παλαιά Διαθήκη, έκδ. Tischendorf
 Πένθ. θαν.² = 2114
 Πένθ. θαν. D = 786
 Πένθ. θαν. K = 786
 Πένθ. θαν. (Knös) S = 236
 Πένθ. θαν. N = 235
 Πένθ. θαν. S = 786
 Πεντ. = 237
 Περί γέρ. = 238
 Περί γέρ. (Δαν.) = 3997
 Περί διαίτης = 2853
 Περί Ιωσήφ = 2859
 Περί μεθύσου = 2115
 Περί ξεν. (Μαυρομ.) = 3678
 Περί ξέν. V = 240
 Περί ξέν. A = 241
 Περί πονηρ. = 242α
 Περί πραγμ. = 242β
 Περί πώς έκαμναν ... βασιλέα = 3033
 Πηγά Μ., Περί σοφ. = 2731α
 Πηγά, Χρυσοπ. = 2732
 Πικατ. = 69
 Πιστ. βοσκ. = 243
 Πλανοσπαράκτης = 3405
 Πλάτ., Όσα δει = 70
 Πλουσιαδ., Θρ. Θεοτ. = 1472
 Πλουσιαδ., Θρ. Θεοτ. (Βασιλείου) = 2733
 Π. Ν. Διαθ. = 233
 Π. Ν. Διαθ. (Λαμπάκης) = 2860
 Π. Ν. Διαθ. (Μέγ.) = 2861
 Π. Ν. Διαθ. (Παναγ.) = 3677
 Ποιήμ. = 1501
 Πόλ. Τρωάδ. = 279
 Πόλ. Τρωάδ. (Παπαθωμ.) = 2077α, 2272α και 3229-30
 Πόλ. Τρωάδ.(Παπαθωμ.-Jeffr.) = 3679α
 Πόλ. Τρωάδ. (Πολ. Α.) = 1502
 Πολυδ. = Πολυδεύκης (Bethe, Λειψία 1900)
 Πορτολ. A = 373α
 Πορτολ. B = 374
 Πορτολάνος Ζαγοράς = 3406
 Πορφυρογ., Έκθ. = 335
 Πορφυρογ., Έκθ. (Βόνν.) = 334
 Πορφυρογ., Προς Ρωμαν. = 336
 Πορφυροπ., Μετάφρ. Ανεκδ. Προκοπ. = 2584
 Πουλολ. = 245
 Πουλολ. Αθ. = 246

- Πουλολ. Z = 244
 Πουλολ. (Τσαβαρή) = 2590
 Πουλολ. (Τσαβαρή)² = 3034
 Πρακτ. επισκ. Κεφαλλην. = 1557
 Πρέσβ. ιππ. = 247
 Πρόδρ. = 76
 Πρόδρ. = 71
 Πρόδρ., Ανέκδ. ποιήμ. = 75
 Πρόδρ., Δεητ. = 72
 Πρόδρ. (Eideneier) = 3393
 Πρόδρ., Κατομνομ. = 1515
 Πρόδρ., Ροδ. = 73
 Πρόδρ., Σεβ. = 72
 Πρόδρ., Στ. δεητ. = 74
 Προκόπ. = Προκόπιος (J. Haury, Λειψία 1905-1913)
 Πρόλ. άγν. κωμ. = 249
 Πρόλ. εις έπαινον Κεφαλλην. = 1503
 Πρόλ. κωμ. = 248
 Προσήλ. = 2862
 Προσκυν. α' = 3037
 Προσκυν. Αγ. Αθ. 6 = 3039
 Προσκυν. β' = 3026
 Προσκυν. Εθν. Βιβλ. 2043 = 3044
 Προσκυν. Ιβ. 535 = 3042
 Προσκυν. Ιβ. 845 = 3043
 Προσκυν. Ιερουσ. = 2591
 Προσκυν. Κουτλ. 156 = 3027
 Προσκυν. Κουτλ. 390 = 3039
 Προσκυν. Λαύρ. 874 = 3035
 Προσκυν. Μεταμ. 50 = 3038
 Προσκυν. Μπεν. 54 = 3040
 Προσκυν. Ολυμπ. 177 = 3028
 Πρόστ. Ανδρ. = 2728
 Προφητ. = 1504
 Πτωχολ. α = 2592
 Πτωχολ. Α = 2592
 Πτωχολ. Β = 2592
 Πτωχολ. Ζ = 256
 Πτωχολ. (Κεχ.) Ρ = 2592
 Πτωχολ. Ν = 251
 Πτωχολ. Ρ = 250
 Πτωχολ. Ρ² = 2592
 Πωρικ. = 253
 Πωρικ. Α = 254
 Πωρικ. Απ. = 254
 Πωρικ. (Βεν.-Μαρκ.) = 375
 Πωρικ. Ρ = 253
 Πωρικ. S = 253
 Πωρικ. V = 252
 Πωρικ. Ζ = 254
 Πωρικ. (Winterwerb) = 3623
 Ριμ. Απολλων. = 128, 129
 Ριμ. Απολλων. (Βεν.) = 3680
 Ριμ. Βελ. = 144
 Ριμ. Βελ. ρ (Bakk.-v.Gem.) = 3231
 Ριμ. θαν. = 255
 Ριμ. κόρ. = 257
 Ροδινός (Βαλ.) = 2585
 Ροδινός Νεόφ. = 2069
 Ροδολ. = 1479
 Ροδολ. (Αποσκ.) = 3210
 Ροδολ. (Μανούσ.) = 93, 94
 Ρούσμ.-Σαβ. (Πρωτοπ.-Μπουμπ.) = 3018
 Ρωμανός = Sancti Romani Melodi Cantica, Α', Β' (Ρ. Maas και C. A. Trypanis, Οξφόρδη 1963, 1969)
 Ρώμη Θρην. = 3984
 Ρωσσίρ. = 2074
 Σανγιν., Ονομ. μελών = 340
 Σανκταμαύρας, Πράξ. Αποστόλ. = 2586
 Σανκταμαύρας, Πράξ. Αποστόλ. (Κακ.-Πάνου) = 3959
 Σατιρ. ποιήμ. = 259
 Σαχλ., Αφήγ. = 78
 Σαχλ. Α' (Wagn.) Μ = 79
 Σαχλ. Α' (Wagn.) ΡΜ = 79
 Σαχλ. Β' (Wagn.) Ρ = 80
 Σαχλ. Β' (Wagn.) ΡΜ = 80
 Σαχλ. Ν = 81
 Σεβήρ., Διαθ. = 1474
 Σεβήρ., Ενθύμ. = 1473

- Σεβήρ.-Μανολ., Επιστ. = 1475
 Σεβήρ., Σημειώμ. = 2240
 Σεβήρ., Τελ. Σημειωμ. = 2734α
 Σεισμολ. (Οικονόμου) = 3045
 Σηθ, Τροφ. = 341
 Σημ. Δωρ. Τζυκ. = 385
 Σημειώσεις ιστορ. Κύπρου = 3153
 Σημ. ιστορ. Κύπρ. = 3152
 Σιγίλλ. Κωνστ. Μακρ. = 385
 Σκλάβ. = 82
 Σκλέντζα, Ποιήμ. = 83
 Σκορδύλης, Λόγ. Θεοτ. = 3960
 Σκούφ. Φ. = 1476
 Σκούφ. Φρ., Γραμματοφ. = 3961
 Σκούφ. Φρ., Τέχν. Ρητ. = 3962
 Σκούφ. Φρ., Τέχν. Ρητ.² = 3962α
 Σουμμ., Παστ. φίδ. = 85
 Σουμμ., Ρεμπελ. = 84
 Σουρρούμης, Ιωάνν. Ξέν. = 3018α
 Σούτσου, Αλεξανδροβόδας = 3663
 Σούτσου, Έπαινος εις το κρασί = 2075
 Σοφιαν., Γραμμ. = 342
 Σοφιαν., Κωμωδ. Ricchi = 1478
 Σοφιαν., Παιδαγ. = 1477
 Σοφ. Πρεσβ. Β = 250
 Σπαν. Α = 266
 Σπαν. Β = 266
 Σπαν. (Ζώρ.) V = 1505
 Σπαν. (Λάμπρ.) Va = 267
 Σπαν. Μ = 2116
 Σπαν. (Μαυρ.) Ρ = 260
 Σπαν. Ο = 264
 Σπανός D = 3407
 Σπαν. Ρ = 261
 Σπαν. (Spadaro) = Προς
 Δημόνικον Pseudoisocrateo e
 Spaneas ... = 3046
 Σπαν. U = 265
 Σπαν. V = 262
 Σπαν. V suppl. = 264
 Σπανός (Eideneier) = 2513
 Στ. Αδάμ. = 272
 Στάθ. = 268
 Στάθ. (Θέατρο) = 269
 Σταθ. (Μανούσ.) = 270
 Στάθ. (Martini) = 2117
 Σταυριν. = 86
 Σταφ., Ιατροσ. = 87
 Στ. Βοεβ. = 271
 Στεφ. Ιχνηλ. = 376
 Στεφ. Ιχνηλ. (Eideneier N) = 3408
 Στεφανόπ., Βιβλ. Στεφανοπ. = 2852
 Στίχ. ερωτ. = 3233
 Στιχουργ. = 1536
 Στιχούργ. μεταβυζ. = 1507
 Στίχ. ωραιότ. = 1506
 Στίχ. ωραιότ. (Spadaro) = 3189
 Συμβόλ. Αρετ. = 2187
 Σύμβ. πίστ. = 1508
 Συμεών Ευχ. = 2076α
 Συμ. Μάγιστρο. = Συμεών
 Μάγιστρος (έκδ. Βόννης)
 Συναδ., Χρον. = 65
 Συναδ., Χρον.-Διδαχ. = 3963
 Συναδ., Χρον. (Καφταντζή) = 2851
 Συναξ. αγ. Νικολ. = 2118
 Σύναξ. ασωμ. = 1535
 Συναξ. γαδ. = 274
 Συναξ. γαδ. (Βασιλ.) = 3999
 Συναξ. γαδ. (Pochert) = 3669
 Συναξ. γυν. = 275
 Συναξ. γυν. (Spadaro) = 2119
 Συνθήκ. Καλλ. = 391
 Συνθήκ. Καλλ. (Μέρτζ.) = 390
 Σύντ. βίος Ναούμ = 2120
 Σφρ., Χρον. μ. = 88
 Σφρ., Χρον. (Maisano) = 3394
 Σωσ. = 276
 Ταμυρλ. = 194
 Τάξ. θυρ. = 2863
 Τάξ. Πόρτ. = 277
 Τζαμπλάκ. = 89
 Τζαμπλάκ. (Λαμπ.) = 3964
 Τζάνε Εμμ., Αφ. = 59

- Τζάνε Εμμ., Εις έπαινον Α. Κορ-
 νάρου = 3658α
 Τζάνε Εμμ., Εις Θεοτ. = 3685α
 Τζάνε Εμμ., Μοιρολ. = 59
 Τζάνε, Κατάν. = 2731
 Τζάνε, Κρ. πόλ. = 59
 Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-
 Αποσκ.) = 3659
 Τζάνε, Κρ. πόλ. (Νενεδ.) = 2583α
 Τζάνε, Φιλον. = 3660
 Τζάνε, Φυλλ. ψυχ. = 2067
 Τζέτζη, Αλληγ. Ιλ. = Tzetzae Alle-
 goricae Iliadis. Accedunt Pselli
 Allegoriae curante Jo. Fr. Boisso-
 nade, Lutetiae 1851
 Τραγ. Αληδ. = 2089
 Τραγ. Σούσ. = 377
 Τραπεζούντιος, Νομοκ. = 3020
 Τριβ., Ρε = 90
 Τριβ., Ρε (Ζώρ.) = 91
 Τριβ., Ταγιαπ. = 90
 Τριγώνη, Προσκυν. Αγ. Όρους =
 2077
 Τρωικά = 280
 Τσιρίγ., Επιστ. = 1480
 Τυπ. Θεοτ. Κεχαρ. = 3047
 Τωμ. Παπαδάκη Α., Κρητ. έγγρ.
 Α' = 2328
 Υγρομαντ. = 3408
 Υμν. Παναγ. = 282
 Φαλιέρ., Ενύπν. = 95
 Φαλιέρ., Ενύπν.² = 2735
 Φαλιέρ., Ενύπν. (Schmitt) = 99
 Φαλιέρ., Ενύπν. (v. Gem.) = 2080
 Φαλιέρ., Θρ. = 2079
 Φαλιέρ., Θρ. (Bakk.-v. Gem.) = 3965
 Φαλιέρ., Ιστ.² = 2735
 Φαλιέρ., Ιστ. Α = 96
 Φαλιέρ., Ιστ. Ν = 2078
 Φαλιέρ., Ιστ. V = 97
 Φαλιέρ., Ιστ. (v. Gem.) = 2080
 Φαλιέρ., Λόγ. = 95
 Φαλιέρ., Λόγ. (Bakk.-v. Gem.) =
 2510
 Φαλιέρ., Ρίμ. ΑΝ = 95
 Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-v. Gem.) = 2081
 Φαλιέρ., Ρίμ. L = 98
 Φαλλιδ. = 195
 Φαλλιδ. (Παναγ.) = 3774
 Φιορεντίνος = 2863α και 2985α
 Φλώρ. = 283
 Φλώρ. (Hess.) = 1509
 Φορτουν. = 100
 Φορτουν. (Vinc.) = 2736 και 2083
 Φυλλ. Αλ. = 352
 Φυλλ. Αλ. (Βελουδ.) = 2589α
 Φυσιολ. = 285
 Φυσιολ. Β = 287
 Φυσιολ. (Kaim.) = 2122
 Φυσιολ. (Legr.) = 286
 Φυσιολ. Μ = 339
 Φυσιολ. (Offerm.) G = 2121
 Φυσιολ. (Offerm.) M = 2121
 Φυσιολ. (Sbord.) = 289
 Φυσιολ. V = 1409
 Φυσιολ. (Zur.) = 288
 Φυτολ. κείμ. = 379
 Φωτειν., Νομ. Πρόχ. = 3021
 Χειλά, Χρον. = 102
 Χίκα, Επίγρ. = 103
 Χίκα, Μονωδ. = 103
 Χίκα, Μονωδ. (χφ. Λαύρας) = 3665
 Χορτασμ., Ημερολ. = 1481
 Χορτάτση, Ελευθ. Ιερουσ. = 3620
 Χούμνου, Κοσμογ. = 2085
 Χούμνου, Π.Δ. = 109
 Χούμνου, Π.Δ. (Πολ. Α.) = 108
 Χρησμ. = 290
 Χρησμ. (Βέης) = 291
 Χρησμ. (Λάμπρ.) = 381
 Χριστ. διδασκ. = 2123
 Χρον. = 295
 Χρον. Αθ. = 292
 Χρον. βασιλέων = 2864
 Χρον. Γαλαξ. = 318

Χρον. Γαλαξ. (Αναγν.) = 3653
 Χρον. Μορ. Egea = 4002
 Χρον. Μον. I = 383
 Χρον. Μον. K = 382
 Χρον. Μον. T = 382
 Χρον. Μορ. H = 296
 Χρον. Μορ. P = 296
 Χρον. Πασχ. = 372
 Χρον. σημ. του 1514 = 3682
 Χρον. σουлт. = 299
 Χρον. σουлт. προσθ. = 1510
 Χρον. Στέψ. Μαν. Β' = 2124
 Χρον. Τόκκων = 2125
 Χρον. 1570 = 300
 Χρονογρ. (Λαμψ.) = 3048
 Χρονολ. πίν. βασ. = 304
 Χρύσανθος Νοταράς, Οδοιπορ. = 3016
 Χρυσίου, Βίος Ιωάνν. = 1516
 Χρύσιππ. = 2086
 Χρυσόβ. Ανδρ. Β' = 385

Χρυσόβ. του 1364 = 2497
 Χωνιάτη, Παράφρ. = 2865
 Ψελλού, Δεισ. = 346
 Ψελλού, Ερμην. μερών σώμ. = 348
 Ψελλού, Κοινολ. = 347
 Ψελλού, Στ. πολιτ. = 345
 Ψελλού, Στ. πολιτ. (Boisson) = 1517
 Ψευδο-Γεωργηλ., Αλ. Κων/π. = 111
 Ψευδο-Γεωργηλ., Αλ. Κων/π. (Wagn.) = 110
 Ψευδο-Δωρ. = 2186
 Ψευδο-Δωρ., Διον. Β' = 348α
 Ψευδο-Κωδ., Οφθικ. = 349
 Ψευδο-Συμ. = 350
 Ψευδο-Σφρ. = 1483
 Ψευδο-Χρυσόστ., Λόγ. = 1518
 Ωροσκ. = 305

β') με ξένο τίτλο

Act. Dionys. = 1566α
 Act. Doch. = 3002
 Act. Esph. = 2437
 Act. Ivir. = 3579 και 3580
 Act. Kastam. = 2694
 Act. Kutl. = 2438
 Act. Kutl.² = 3355
 Act. Lavr. = 2440
 Act. Pantocr. = 3575
 Act. patr. = 2434
 Act. Prôt. = 2459
 Act. Saint-Pantél. = 2981
 Act. Xen. = 2465
 Act. Xen.² = 3201
 Act. Xér. = 2353
 Alexanderroman^b = 353
 Assises = 3683

Byz. Kleinchron. = 2726 και 2743
 Ch. pop. = 154
 Chron. brève = 294
 Chron. brève (Loen.) = 294
 Chron. br. (Loen.) = 293
 Cod. Mon. Prodr. = 4151
 Croce = 3233α (βλ. Προσθ. ΙΑ τόμου)
 Divân = 273
 Gesprächb. = 258
 Hagia Sophia = 3666
 Hist. imp. = 202
 Hist. imp. (Rochow) = 1525
 Itinéraire = 239

Kret. Urk. = 392α
Leonis Probl. = 2064
Lettres 1453 = 1562
Lucar, Sermons = 2581
Metrol. = 1533
Metrol.² = 2855
Mevlânâ = 273
Miklos.-Müller, Acta = 2453
Notizb. = 224

Paysan rossignol = 369
Poëm. hist. = 1448
Rebâb-nâmé = 273
Rechenb. = 131
Rechenb. (Vog.) = 1486
Sprachlehre = 3217
Zygomalas, Synopsis = 3652

Β' ΜΕΛΕΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΩΝ

Στον πίνακα αυτόν καταγράφονται οι βραχυγραφίες των ονομάτων των μελετητών και ερμηνεύονται τα ονόματά τους αυτά καθ' εαυτά, γιατί συχνά στα άρθρα γίνεται παραπομπή στο όνομα του μελετητή και στο (βραχυγραφημένο συνήθως) τίτλο του περιοδικού, όπου δημοσιεύτηκε η μελέτη του. Επίσης καταχωρίζονται οι βραχυγραφίες των αυτοτελών ερευνητικών δημοσιευμάτων (με βραχυγραφημένα τα ονόματα των μελετητών και τους τίτλους των δημοσιευμάτων τους). Για τα εκδοτικά δημοσιεύματα ισχύει η βραχυγραφία του κειμένου με προταγμένο ολόγραφο το όνομα του εκδότη. Επομένως για τα δημοσιεύματα αυτά δεν υπάρχει ανάγκη ιδιαίτερης βραχυγραφίας. Η ερμηνεία των εδώ βραχυγραφιών γίνεται έμμεσα με την παροχή του αύξοντος αριθμού με τον οποίο βρίσκεται καταχωρισμένη η μελέτη στον πίνακα βιβλιογραφίας μελετητών. Στον ίδιο αυτόν πίνακα παρέχονται και οι βραχυγραφίες των συλλογών και των ανθολογιών. Και οι βραχυγραφίες αυτές ερμηνεύονται έμμεσα, με παροχή δηλ. του αύξοντος αριθμού με τον οποίο κατατάσσεται η συλλογή ή η ανθολογία στο βιβλιογραφικό πίνακα συλλογών ή ανθολογιών.

Δημοσιεύματα που εκτείνονται σε εντελώς περιορισμένο αριθμό σελίδων και καταχωρίζονται σε περιοδικά που ανάγονται σε κλάδους που ελάχιστα συγγενεύουν ή δε συγγενεύουν καθόλου με τη μεσαιωνική ελληνική ή τη νεοελληνική φιλολογία δε βραχυγραφούνται. Η ενδεχόμενη στα δημοσιεύματα αυτά παραπομπή γίνεται με τη μνεία ολόκληρου του τίτλου του περιοδικού ή συντομογραφημένου κατά τρόπο άμεσα κατανοητό.

Προκειμένου για εκτενέστερα δημοσιεύματα καταχωρισμένα σε περιοδικά μη εντελώς συγγενικά με το έργο μας, συντομογραφείται ο τίτλος τους ή και το όνομα του συγγραφέα των δημοσιευμάτων.

α') ελληνόγλωσσων

Αλεξ. Στ. = Αλεξίου Στ.

Αλεξ. Στ., Ακριτ. = 2594

Αλεξ. Στ., Γλωσσ. Μελετ. = 2744α

Αλεξ. Στ., Κρ. Ανθολ. = 1410

Αλεξ. Στ., Κρ. Ανθολ.² = 2036

Αμ. = Αμαντος Κ.

Αμ., Γλωσσ. μελετ. = 421

Αναγνωστ. = Αναγνωστόπουλος

Γ.

Ανδρ. = Ανδριώτης Ν.

- Ανδρ., Ιδ. Μελ. = Ν.Π.Ανδριώτης,
 Το γλωσσικό ιδίωμα του
 Μελενίκου
 Ανδρ., Σημασ. = 441
 Ανδρ., Σημασ.εξ. = 443
 Ανδρ. Φάρας. = 435
 Αντουράκης, Χριστ. όροι = 3413
 Αντωνιάδ. = Αντωνιάδη Σ.
 Βαγιακ. = Βαγιακάκος Δ.
 Βαγιακ., Βίος επών. = 3052
 Βαγιακ., Πύργοι και κάστρα =
 2746α
 Βαλ., Ανθολ. = 1411
 Βαρναλίδης, Χαριστ. = 3054
 Βισβίζ. = Βισβίζης Ι.
 Βισβίζ., Κοινот. διοίκ. = 1584
 Βλάσση, εδέσμ. = 4022
 Βλαχογ. = Βλαχογιάννης Γ.
 Βογιατζ. = Βογιατζίδης Ι.
 Βογιατζ., Γλώσσα Ανδρ. = 1589
 Βραν. = Βρανούσης Λ.
 Βραν. Ε., Βυζ. έγγρ. Πάτμου Α' =
 2749
 Βραν., Ιστ. Ιωαννίν. = 1592
 Βρανούση, Αγιολογ. Χριστοδ =
 1591
 Γαβαλάς, Σίκιν. = 1593
 Γεννάδ., Πτηνοτρ. = 486
 Γεωργακ. = Γεωργακάς Δ.
 Γεωργίου Χρ., Γλωσσ. ιδ. Καστορ.
 = 2176
 Γιαννουλέλλης, Πλωμάρι = 2878
 Γιαννουλέλλης, Ιδιωμ. λ. δάν. =
 2749β
 Γλωσσ. πραγμ. Κύπρ. = 2561
 Δειν. = Δεινάκης Στ.
 Δεκαβ. = Δεκαβάλλας Α.
 Δένδ. = Δένδιας Μ.
 Δερμιτζάκης, Λαϊκότ. κρητ. λογο-
 τεχν. = 3420
 Δετοράκης, Βενετοκρ. μελετ. =
 4028
 Δετοράκης, Λοιβή = 3714
 Δετοράκης, Τραγ. Κρήτ. = 3245
 Δημητριάδη, Εβλ. Τσελ. = 2182
 Δραγ. = Δραγούμης Στ.
 Ευαγγελ., Ιστ. θεάτρ. Κεφαλλην.
 = 1599
 Ευαγγελ.-Νοταρά, Σημ. Κωδ. =
 3064
 Ζαγαν., Φαρμ. φυτά = 525
 Ζακυθ., ΒΙ = Δ. Ζακυθηνός, Βυζα-
 ντινή Ιστορία, 324-1071, Αθήνα
 1972
 Ζαχαρ. = Ζαχαριάδου Ε.
 Ζαχαρ., Χρον.σουлт. = 1600
 Ζέπ. = Ζέπος Π.
 Ζώρ. = Ζώρας Γ.
 Ζώρ., Βυζ.ποίησ. = 1414
 Ζώρ., Περί την Αλ. Κων/π. = 1417
 Θαβώρ. = Θαβώρης Α.
 Θαβώρ., Ουσιαστ. = 1606
 Θαβώρ., Προσδιορ. ημερον. = 536
 Θεοχ., Διαθ. = 1418
 Θεοχ., Τζαμπλάκ. = 1544
 Θωμοπούλου, Τοπων. = 537
 Κακ.-Πάνου = Κακουλίδη-Πάνου
 Ελένη
 Κακρ. = Κακριδής Ι.
 Καλιτ. = Καλιτσουνάκης Ι.
 Καλιτσ., Θωρώ = 1611
 Καλιτσ., Μαγικ. παπ. = 1611
 Καλλέρ. = Καλλέρης Ι.
 Καλογερά, Ηχοп. λέξ. = 2610α
 Κανελλόπ., Ονοματολ. = 3068α
 Καραγ., Βυζ. διπλ. = 1613
 Καραγ., Βυζ. διπλ.² (εκθέτης) =
 2195
 Καραγιάννη, Διγενής = 2527
 Καρακάσης, Μουσ. όργανα = 3437
 Καραν. = Καρανασάσης
 Καρανικόλας Σ., Γλωσσ. Σύμης =
 2198

- Καρανικόλα Σ., και Αλ., Παροιμ.
Συμ. = 2759
- Καραποτόσογλου, Γλωσσάρ. Πα-
πιδιαιμ. = 3439
- Καρατζ., = Καρατζάς Στ.
- Καρατζ., Υποκορ. Κύμης = 554
- Καρολ. = Καρολίδης Π.
- Κατσουρ. = Κατσουρός Α.
- Καψ. = Καψωμένος Στ.
- Κεχ. = Κεχαγιώγλου Γ.
- Κεχ., Παλαιότ. Πεζ. = 4165
- Κεχ., Πεζογρ. Ανθολ. = 4166
- Κονόμ., Ζακυθ. Λεξιλ. = 2207
- Κοντονάτσιου, Διάλεκτ. Λήμν. =
3739
- Κοντοσόπ. = Κοντοσόπουλος
- Κοντοσόπ., Γλωσσογεωγρ. κρητ. =
1620
- Κοραή, Ατ. = 578
- Κοραή, Λεξιλ. σημ. = 579
- Κοτσοβίλλη, Εξαρτ. πλοίων = Πε-
ρί εξαρτισμού των πλοίων
- Κουγ. = Κουγέας Σ.
- Κουκ. = Κουκουλές Φ.
- Κουκ., ΒΒΠ = 633
- Κουκ., Ελλην. πάπυρ. = 588
- Κουκ., Ευστ. Γραμμ. = 626
- Κουκ., Ευστ. Λαογρ. = 623
- Κουκ., Παρατηρ. παπύρ. = 587
- Κουκ., Παροιμ. Χρυσοστ. = 1623
- Κρεκούκια, Προγν. καιρού = 655
- Κριαρ. = Κριαράς Ε.
- Κριαρ., Βυζ. υπτ. μυθ. = 1421
- Κριάρη, Κρ. άσμ. = 357α
- Κριαρ., Μελετήμ. Ερωτόκρ. = 670
- Κριαρ., Μεσαιων. Μελετ. = 3255
- Κυριακ. = Κυριακίδης Στ.
- Κυριακ., Διγ. Ακρ. = 710
- Κυριακ.-Νέστ., Υφαντά = 718
- Κωστούλα Δ., Αγάπ. Λάνδ. = 2910
- Λάζαρης, Λευκαδ. = 2223
- Λάμπρ. = Λάμπρος Σπ.
- Λαμφ. = Λαμφίδης Ο.
- Λορεντζ. = Λορεντζάτος Π.
- Λουκάτ. = Λουκάτος Δ.
- Λουκόπ., Αιτωλ. = 742
- Λουκόπ., Γεωγρ. = 746
- Λουκόπ., Νεοελλ. μυθολ. = 747
- Λουκόπ., Πατριγνίδια = 743
- Λουκόπ., Ποιμ. = 745
- Λουκόπ., Πώς υφαίνουσιν... = 744
- Μανάφη, Τυπ = 2236
- Μανούσ. = Μανούσακας Μ.
- Μανούσ., Ανέκδ., πατρ. γράμμ. =
1550
- Μανούσ.-Πούχνερ, Ανέκδ. Στιχ. =
4167
- Μαργαρού, Τίτλ. επαγγελμ. ονόμ.
γυν. = 4049
- Μαστροδημήτρης, Ποίηση ν.
Ελληνισμού = 4168 βλ. και 3617
- Μαυρ., Εκλ. Α' = 1424
- Μέγ. = Μέγας Γ.
- Μενάρδ. = Μενάρδος Σ.
- Μενάρδ., Γλωσσ. μελ. = 1655
- Μενάρδ., Τοπων. μελ. = 2244
- Μέντζου, Οικον.-κοινων. βίος =
3469
- Μηλιαρ. = Μηλιαράκης Α.
- Μηνάς Ιδιώμ. Καρπάθου = 3101
- Μηνάς, Γλωσσάρ. Ιτ. = Κ. Μηνάς,
Η γλώσσα των δημοσιευμένων
μεσαιωνικών ελληνικών εγγρά-
φων της Κάτω Ιταλίας και της
Σικελίας
- Μηνάς, Μορφολ. μεγεθ. = 3265
- Μητσάκη, Αχιλ. = 780
- Μητσάκη, Εμφυχούν ύδωρ, 1983 =
2924
- Μιχαηλ.-Νουάρ. Γ. = Μιχαηλίδης-
Νουάρος Γ.
- Μπαμπιν, Υποκορ. = 1665
- Μπόγκα, Γλωσσ. Ηπειρου = 2617α
- Μπουμπ. = Μπουμπουλίδης Φ.
- Μπουμπ., Μτχ. νεοελλ. = 783
- Μυστακ., Ελλην. Γραικός = 1670

- ΝΓΔ = 4092
 Ξανθ. = Ξανθουδίδης Στ.
 Ξανθιν. = Ξανθινάκης
 Ξανθ. Μελετ. = 2781
 Ξανθοπ.-Κυρ. Κοσμ. Αιτωλ. = 3109
 Ξιούτας, Κυπρ. λαογρ. ζώνων = 4069
 Οικονομ. = Οικονομίδης Δ.
 Οικονόμου, Τοπων. Ζαγορ. = 3769
 Παγκ., Ιδιώμ. Κρ. = 2257
 Παναγ. = Παναγιωτάκης Ν.
 Παντ. = Παντελίδης Χρ.
 Παντ., Φωνητ. Κύπρ. = 837
 Παπαγ. = Παπαγεωργίου Π.
 Παπαγ., Δημ. ελλην. = 844
 Παπαγεωργίου, Μνήμη Π. Δικαίου = 3275
 Παπαγρηγοράκι, Ξέν. λέξ. = 847
 Παπαδ. Α. = Παπαδόπουλος Α.
 Παπαδημ. Γ. = Παπαδημητρίου Γ.
 Παπαδημ. Σ. = Παπαδημητρίου Σ.
 Παπαδημ., Ψάρια = 2263
 Παπαδ. Θ. = Παπαδόπουλος Θ.
 Παπαδ. Θ., Δημ. κυπρ. άσμ. = 3478
 Παπαδ.-Κερ. = Παπαδόπουλος-Κεραμεύς Α.
 Παπαδόπουλλος, Πρόλ. [Βαγιακ., Μανιάται Α'] = 2852
 Παπαθωμ. = Παπαθωμόπουλος
 Παπαϊωάννου, Γλωσσάρ. Γρεβ. = 2273
 Παπαμανώλη, Παραδ. κόσμημα = 3116
 Παπαχρονσ., Αθων. μοναχ. = 3632
 Πασχ., Τοπων. Ανδρ. = 1698
 Πεζόπ. = Πεζόπουλος Γ.
 Πετρόπ. = Πετρόπουλος Δ.
 Πιλαβάκης, Κυπρ. Τοπ. = 2288
 Πιλαβάκης, Πέρασμα = 1704
 Πλακογιαννάκης, Τίτλ. αξιώμ. = 4080
 Πολ. Α. = Πολίτης Α.
 Πολ. Α., Κατάλ. = 3790
 Πολ. Α., Κρ. ποίησ. = 1426
 Πολ. Α., Κρ. ποίησ.² = 2503
 Πολ. Α., Μετά Αλ. = 1426
 Πολ. Α., Μετά Αλ.² = 2503
 Πολ. Α., Πρίν Αλ. = 1426
 Πολ. Α., Πρίν Αλ.² = 2503
 Πολ. Ν. = Πολίτης Ν.
 Πολ. Ν. λαογρ. Σύμμ. = 1716
 Πολ. Ν., Παροιμ. = 915
 Πορφυρόπ., Μετάφρ. Ανεκδ. Προκοπ. = 2584
 Προμπονάς, Ακριτικά Α = 3120
 Πρωτοπ.-Μπουμπ., Θέατρ. Ζακ. = 1717
 Ρήγας, Σκιάθ. πολιτ. = 1718
 Ρούσσ., Λεξιλ. = 2296
 Σάθ., Ελλην. Ανεκδ. = 1427
 Σάθ., ΜΒ = 1428, 1429, 1430
 Σακ., Κυπρ. = 1432
 Σβαρνόπ., Γλωσσ. Βερ. = 2297
 Σβορ. = Σβορώνος Ν.
 Σεγδίτσα, Λατιν. γλωσσ. ναυτ. = 1722
 Σεγδίτσα, Ναυτ. όροι = 932
 Σερεμέτης, Έγγρ. Ινστ. Βεν. = 3494
 Σερεμέτης, Επ. Επετ. ΔΣΘ 5, 1984 = 3122
 Σετάτ., Έτυμ. σημασ. = 1723
 Σκουβαρά, Δυσετυμολ. = 935
 Σκουβαρά, Ολυμπιώτ. = 2301
 Σπυριδ. = Σπυριδάκης Γ.
 Σταυρίδου, Συνάντ. Συμ. = Α. Σταυρίδου-Ζαφράκα, Η συνάντηση Συμεών και Νικολάου Μυστικού (Αύγουστος 913) στα πλαίσια του βυζαντινοβουλγαρικού ανταγωνισμού, Θεσσαλονίκη 1972
 Στεφανίδ. = Στεφανίδης Μ.
 Συμεων., Τσάκ. = 2305
 Συμεών., Ελλην. ονομ. = 4088

Σφυρ., Πληρώμ. = 1737
 Τζάρτζ. = Τζάρτζανος Α.
 Τζάρτζ., Νεοελλ. σύντ. =
 Τζάρτζανος Α., Νεοελληνική
 σύνταξις
 Τομπαϊδ., Ιδιώμ. Θάσ. = 1743
 Τουρτόγλου, Φον. και αποζημ. =
 2306
 Τριαντ. = Τριανταφυλλίδης Μ.
 Τριαντ., Απ. = 976
 Τριαντ., Νεοελλ. γραμμ. = 974
 Τριαντ., Ξενηλ. = 973
 Τριαντ., Οικογ. ονόμ. = 3129
 Τσαντσ. = Τσαντσάνογλου Ε.
 Τσιτσέλη, Γλωσσάρ. Κεφαλλ. =
 2637
 Τσολ. = Τσολάκης Ε.
 Τσοπ. = Τσοπανάκης Α.
 Τσοπ., Γλώτται = 1751
 Τσοπ., Δωρ. αντ. = 1750
 Τσοπ., Κοινή-ροδ. ιδιώμ. = 1749
 Τσοπ., Ροδιακά = 3637
 Τσουδερ., Ορολογ. = 1756
 Τσουκνίδας, Πρακτ. Συνεδρ. Ευγ.
 Αιτωλ. = 3293
 Τωμ. = Τωμαδάκης Ν.
 Τωμ., Σύλλαβ. = 1759
 Φάβ. = Φάβης Β.
 Φαρμακ., Γλωσσάρ. = 2908
 Φιλ. = Φιλήντας Μ.
 Φιλ., Γλωσσονγ. = 1011

Φόρης, Πίν. επιερ. = 1771
 Φουρ. = Φουρίκης Π.
 Φραγκάκι, Δημ. ιατρ. = 2641
 Φραγκάκι, Ορολογ. φυτ. = 2333
 Χαραλαμπίδης (Με ελλην.
 γλωσσ.) = 3140
 Χαριτων. = Χαριτωνίδης Χ.
 Χαριτων., Λόγ. εις Κοραήν = 2960
 Χατζ. = Χατζηιωάννου Κ.
 Χατζ., Διασπ. = 1777
 Χατζ., Διασπ. Β' = 3141
 Χατζ., Διασπ. Γ' = 3518, 3519, 3520,
 3521
 Χατζ., Διπλωματ. = 1778α
 Χατζ., Ξέν. στοιχ. = 1026
 Χατζηγιακ., Δημώδη Α' = 2560
 Χατζιδ. = Χατζιδάκης Γ.
 Χατζιδ., Ακαδημ. αναγν. = 1085
 Χατζιδ., Γλωσσ. έρ. Α' = 2807
 Χατζιδ., Γλωσσ. έρ. Β' = 2643α
 Χατζιδ., Γλωσσ. μελ. = 1051
 Χατζιδ., ΜΝΕ = 1054
 Χελδρ.-Μηλιαρ., Ονόμ. Φυτών =
 1101
 Χελδρ.-Μηλιαρ., Ονόμ. Φυτών² =
 3300
 Χριστιδης, σώζω-σώνω = 3302
 Ψάλτ. = Ψάλτης Στ.
 Ψάλτ., Θρακικά = 3530
 Ψυχ. = Ψυχάρης Γ.

β') Ξενόγλωσσων

Aerts, Periph. = 1783
 Agapitos, Narrat. vernac. romances
 = 3639
 Ahrweiler, Byz. et mer. = 2344
 Ahrweiler, Etudes = 2345
 Alex. M., The ritual lament = 2346
 Amantos, Suffixe = 1114
 Andr. = Andriotis

Antoniadis, Langue byz. = 1788
 Apostolopoulos, Καλλιμ. = 2961
 Atsalos, Term. = 2350
 Bakk. = Bakker
 Bakker, Imper. = 1119
 Bakker, Pronomen = 2351
 Băn. = Bănescu

- Banfi, Quattro lessici = 3312α (βλ. Προσθ. ΙΑ'τόμου)
 Bartelink, Jeux de mots = 1793
 Bastav., Ordo portae = 227
 Beaudouin, Dial. Chypr. = 1121
 Beschewl. = Beschewliov
 Beševl. = Beševliov
 Beševl., Protobulg. Inschr. = 1129
 Beševl., Spätlat. Inschr. = 1130
 Beševl., Theophan. = 1798
 Bibliogr. Hellén. = 1450, 1451
 Bischoff-Beck, Glossar = 1799
 Bissinger, "μέγας" = 1800
 Bjerkelund, "παρακαλώ" = 1801
 Blanken, Dial. Cargèse = 1802
 Blanken, Grecs d. Cargèse = 1131a
 Böhlig, Untersuch. Sprachg. = 1132
 Bompaire, Remarques = 1133
 Browning, Αφ. Westerink = 3314
 Burg., Infin. = 1134
 Buturas, Kap. = 1135
 Caratz. = Caratzas St.
 Caratz., Orig. dial. néo-gr. = 1141
 Caratz., Tzac. = 2356
 Conomis, Hesych. = N. Conomis, Hesychiana (Miscellanea Critica, griechischer Teil, Dt. Akad. d. Wiss., Λειψία 1964, 27-35)
 Cortelazzo, Influsso = 1816
 Coutelle, Gregh. = 2359
 Cupane, Roman, cavall. biz. = 4126α
 Danezis, Spaneas = 3322
 Darrouzès, Textes byzantins = 3154
 Dawk. = Dawkins R. M.
 Dawk., Boustr. = 3838
 Dawk., Modern Gr. = 1146
 Debrunner, Nachklass. Griech. = 1152
 Del. = Delatte A.
 Dieterich, Spor. = 1158
 Dieterich, Unters. gr. Spr. = 1154
 Dölger, Beiträge = 2367
 Dölger-Karayann., Byz. Urk. = 1827
 Dölger, Lachen = 1164
 Dölger, Παρασπ. = 2368
 Dölger, Πετίτον = 1166
 Dölger, Regesten = 1824
 Dölger, Schatzk. = 1163
 Dölger, Φιλόσοφος = 1825
 Egea, Gram. Cron. Mor. = 4127
 Eideneier, Ghost-Words = 2369
 Eideneier, Tabuwörter = 1177α
 Failler, Déposition Calliste 1^{oo} = 2816
 Foll., Libri greci = 1840
 Foy, Lauts. = 1179
 Georgac. = Georgacas D.
 Georgac., Ichthyological = 2662
 Georgac.-McDonald, Names of Peloponn. = 1847
 Georgac., Names of Const. = 1843
 Georgac., The -ιττο- Suffixes = 2816γ
 Georgiadis, Türk. Lehnw. = 3160
 Grégoire, Caballus = 1194
 Guillou, Act. S. Maria = 1854
 Hadjioannou, Beginning of Cypr. Dial. = 1212
 Hahn, Latein. Spr. = 1213
 Hammerich, Nisunderst. = 1214
 Hanna, Textkrit. Bem. = 1215
 Hartmann, Wiedergabe türk. Nam. = 1216
 Hatzid. = Hatzidakis G.
 Hatzid., άγγελος = 1221
 Hatzid., Einleit. = 1218
 Heisenb. = Heisenberg A.
 Heldr.-Μηλιαρ. = 1101
 Hendrickx B., Θεσμοί = 2342
 Henrich, Κλητ.-γεν. σε-ο = 2644
 Hess. = Hesseling D.-C.
 Hess., Dante nella lett. neoell. = 1231

- Hess., Mots mar. = 1226
 Hohlwein, Terms techn. = 1234
 Hunger, Anzeiger phil.-hist. Klasse
 Österreich. Akademie = 3334
 Hurmuz., Documente = E. Hurmu-
 zaki, Documente privitoare la
 Istoria Românilor, Βουκουρέστι
 Impellizeri, Dig. Ak. = 1236
 Irmisch., Μαύρη Θάλ. = 1867
 Irmisch., Τριβ., Πουίμ. = 1442
 Jannaris, Hist. Gramm. = 3851
 Jeffr. = Jeffreys E. M.
 Kahane, Αφιέρ. Man Alvar, II =
 3343
 Kahane-Bremmer, Gloss. portol. =
 2975
 Kahane, Christian etym. = 1875
 Kahane, Elem. ital. = 1872
 Kahane, Graeca et Romanica I, II, III
 = 2673
 Kahane, Graeco-rom. etym. = 1879
 Kahane, Graeco-rom. etym. III =
 2419
 Kahane H. και R., Festschr.
 Hubschmid=Festschrift für
 Johannes Hubschmid = 2973β
 Kahane, Italian Loan-Words = 1246
 Kahane, Ital. Marinewört. = 1873
 Kahane-Pietrangeli, Egypt. pap. =
 1880
 Kahane, Rom.-etym. = 1877
 Kahane, Sclavus = 1251
 Kahane, Sprache = 2568
 Kahane-Tietze, Lingua Franca =
 1253
 Kalits., Erkl. Eust. = 1256
 Kalits., Gramm. = 1257
 Kalits., Lesenotiz. = 1255
 Kaps. = Kapsomenakis,
 Kapsomenos St.
 Kaps., Verunters. = 1258
 Kretschmer, Lesb. Dial. = 1267
 Kriar. = Kriaras E.
 Kriar., Diglossie = 1275
 Krumb. = Krumbacher K.
 Krumb., Handschr. d. Dig. = 1281
 Krumb., Sprichw. = 1279
 Kyriak. = Kyriakidis St.
 Lambr., Coll. = 1287
 Langkavel, Bot. sp. Gr. = 1288
 Laurent, Regestes = 2434
 Lavagnini R., Byzantina
 Mediolanensia = 3865α
 Lavagnini R., Fatti = 3351
 Lefort, Documents = 3352
 Legr. = Legrand E.
 Legr., BGV = 1449
 Legr., BH = 1450, 1451
 Lemerle, Cinq études = 3581
 Lemerle, Premier human. = 2439
 Lemerle, Saint Athanase = 1900
 Lietz., Gr. Pap. = 1292
 Lindenburg, Turkse woorden =
 1904
 Linnér., Hist. Pallad. = 1293
 Ljungvik, Adverbia = 1905
 Ljungvik, Syntax spätgr. Volksspr.
 = 1294
 Lorentz., Miscell. gr. = 1906
 Lurier, Chron. Mor. = 1297
 Maidhof, Rückwanderer = 1299
 Mand., Stud. gr. lang. = 2444
 Manouss. = Manoussacas
 Martini, Stathis = 2445
 Marzullo, Hesych. = 1908
 Meinersmann, Latein Wört. = 1912
 Mentzou, "ἔξες" = 1914
 Merc. S.-G. = Mercati S.-G.
 Merc. S.-G., Coll. Byz. = 2448
 Merc. S.-G., Suida-Suda = 1915
 Meyer, NS = 1307
 Meyer, Rom. im kypr. = 1916, 2687
 Migne, P.G. = Migne, Patrologia
 Graeca

- Mihăescu, Infl. Grec. = 1919
 Mihăescu, Langue lat. = 2689
 Mihăescu, Termes = 1920
 Mihevč-Gabroveč., Contrib. sémasiol. = 1922
 Mihevč-Gabroveč, Syntaxe Moschos = 1923
 Miklosich, Slav. Elem. = 1924
 Miklosich, Türk. Elem. = 1311
 Mirambel, Evolut. verbe = 1926
 Mitsakis, Romanos = 1318
 Mohrmann, Innov. sémant. = 1929
 Mor. = Moravcsik G.
 Mor., Byzantinot. = 1319
 Mor., Ελλην. ποιήμ. Βάρν. = 1453
 Mor., "Hund" = 1931
 Moritz, Zunamen II = 2455
 Morrone, Annali Fac. Lett. e filos. Univ. di Napoli 21 (n. s. 9) 1978/79 = 3360
 Murnu, Rum. Lehnw. = 1322
 Nourney, Lat. Ital. = 1324
 Oikonomidès, Act. Dionys. = 1566α
 Oikonomidès, Act. Kastam. = 2694
 Ostrog., Féod. byz. = 2457
 Ostrog., Problèmes = 2458
 Palmer, Μόσχος = 3591
 Panzer, Futurum = 1936
 Papademetriou, Σχέδη μύος = 1938-9
 Papadim. = Papadimitriu S.
 Papadopoulos, Monum. litt. popul. = 2697
 Pecoraro, Studi Let. Cret. = 3177
 Pern. = Pernot H.
 Pern., D' Homère = 1330
 Pern., Ét. linguist. = 1334
 Pern., Ét. littér. gr. = 1329
 Pern., Recherch. Evang. = 1333
 Pertusi A., Akritai = 2463
 Pezop., Adnot. med. gr. = 1337
 Piccitto, Formule greche = 1947
 Pol. L., Digenis = 1948, 2703
 Pol. N., Mond. = 1340
 Psalt., Gram. = 1346
 Psych. = Psichari J.
 Psych., Essais = 1347
 Psych., Ét. de philol. = 1950
 Psych., Qu. tr. = 1350
 Raderm., Neutest. Gramm. = 1352
 Richard-Papadopoulos, Livre des remembr. = 3001
 Rödel, Chalkok.-Kritob. = 1353
 Rotolo, Libistro = 1354
 Russo, Gheorg. Etol. = 1356
 Russo, St. ist. gr.-rom. = 2704
 Russo, St. și crit. = 2470
 Rydbeck, Fachprosa = 1962
 Scazzoso, Pseudo-Dionigi = 1964
 Schilb., Byz. Metrol. = 1966
 Schirò, Agiografia = 1970
 Schirò, δημότης = 1968
 Schmitt, ριζικόν = 1971
 Seel, Physiol. = 1975
 Sirat, Mots d' emprunt = 1976
 Soloviev, Russie = 1977
 Spadaro, Battaglia = 1978
 Spadaro, Fonti Florio = 1979
 Spadaro, Riv. Stor. Calabr. = 3183
 Spadaro, Studi = 2713
 Stepski, v.-Dol., Phrantz. = 1991
 Stryker, Protév. Jacq. = 1375
 Stuwe, Franz. Lehnwört = 1992
 Tabachovitz, Études sur le grec = 1379
 Tabachovitz, Theophan. = 1994
 Tagliavini, Venezia = 1382
 Tarabout, Valaor. = 2715
 Thumb, Germ. im Neugr. = 1997
 Thumb, Gr. Spr. Hellen. = 1386
 Thumb, Handbuch = 1998
 Tonnet, Ιστ. v. ελλ. γλ. = Tonnet H., Ιστορία της νέας ελληνικής γλώσσας. Η διαμόρφωσή της

- Triand., Lehnw. = 1393
 Tsop., Echi classici = 2998
 Tzitzilis, Griech. Lehnw. = 3386
 Vanicek, Fremdw. = 1395
 Vayacacos, Noms de famille¹ = 2020
 Vayacacos, Noms de famille² = 2021
 Veloudis, Alexander = 2022
 v. Gem. = A. F. van Gemert
 Viscidi, Prestiti latini = 1401
 Vogeser, Spr. Heilingenl. = 1402
 Wagn., Carm. = 1456
 Wagn., Med. Gr. Texts = 1457
 Wagn., Trois poëm. = 1458
 Weierholt, Malalas = 2030
 Wifstrand, εκότα = 2032
 Wilson, Byz. Prose = N. Wilson, An
 anthology of byzantine prose,
 Βερολίνο-Νέα Υόρκη, 1971
 Wolf, Spr. Malal. = 1404
 Zachariadou (Studia turcol.) = 3198
 Zakyth., Desp. = 2498
 Ziebarth, Griech. Text. = 1405
 Ziliacus, Kampf Weltspr. = 1407
 Zucker, αυθέντης = 2035α

Γ' ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ, ΤΙΜΗΤΙΚΩΝ ΤΟΜΩΝ, ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΑΚΑΔΗΜΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΙΚΤΩΝ ΤΟΜΩΝ

Στον πίνακα αυτόν ερμηνεύονται οι βραχυγραφίες των τίτλων περιοδικών, τιμητικών τόμων και πρακτικών ακαδημιών. Για βιβλιογραφικά στοιχεία σχετικά με περιοδικά και τιμητικούς τόμους παραπέμπεται ο αναγνώστης στους οικείους βιβλιογραφικούς πίνακες. Οι βραχυγραφίες περιοδικών, συλλογών, ανθολογιών, κ.λ.π., που ισχύουν για τα άρθρα, χρησιμοποιούνται και στους βιβλιογραφικούς πίνακες των κειμένων και των μελετητών.

α') σε ελληνική γλώσσα

- ΑΕΜ = Αρχείο Ευβοϊκών Μελετών
Αθ. = Αθηνά
ΑΘΛΓΘ = Αρχείο του θρακικού λαογραφικού και γλωσσικού θησαυρού
Αμάλθ. = Αμάλθεια, τριμηνιαίο ιστορικών λαογραφικών περιοδικών της Ιστορικής-λαογραφικής Εταιρείας νομού Λασηθίου (Αγ. Νικόλαος Κρήτης)
Ανθη Χαρίτων = Παναγιωτάκης Ν., τιμητικός τόμος, 1998.
Αντιχάρ. Ανδρ. = Αντιχάρισμα στον καθηγητή Ν. Π. Ανδριώτη
ΑΠ = Αρχείο Πόντου
Αρχές νεοελλ. λογोट. = Αρχές της νεοελληνικής λογοτεχνίας, τόμ. Α', Β'
Α' Συμπ. "Καθ. ζωή" = Πρακτικά Α' Διεθνούς Συμποσίου: Η καθημερινή ζωή στο Βυζάντιο
Αφ. Αμ. = Αφιέρωμα εις Κ. Ι. Αμαντον
Αφ. Καρατζά = Αντίχαρη, Αφιέρωμα στον καθηγητή Σταμάτη Καρατζά
Αφ. Κριαρ. = Αφιέρωμα στον Εμμανουήλ Κριαρά
Αφ. Λ. Πολ. = Αφιέρωμα στον καθηγητή Λίνο Πολίτη
Αφ. Milliex = Ελληνογαλλικά. Αφιέρωμα στον Roger Milliex
Αφ. Σβορ. = Αφιέρωμα στον Νίκο Σβορώνο
Αφ. Στράτ. = Αφιέρωμα στον Ανδρέα Ν. Στράτο
Αφ. Τριαντ. = Αφιέρωμα στη μνήμη του Μανόλη Τριανταφυλλίδη
Αφ. Τσολ. = Αφιέρωμα στον Εύδοξο Τσολάκη
Αφ. Χατζιδ. = Αφιέρωμα εις Γ.Ν. Χατζιδάκιν
Βυζαντ. = Βυζαντινά
Βυζ. Δόμ. = Βυζαντινός Δόμος, Αθήνα 1987 κ.ε.

Βυζ. Μελ. = Επετηρίς "Βυζαντιναί Μελέται"

Γρηγ. Παλ. = Γρηγόριος Παλαμάς

ΔΑΕ Κερκ. = Δελτίον Αναγνωστικής Εταιρείας Κερκύρας

ΔΕΚΣ = Δελτίο Εταιρείας Κυπριακών Σπουδών = Κυπρ. Σπ.

Δελτ. Ιον. Ακαδ. = Δελτίον Ιονίου Ακαδημίας

ΔΙΕΕΕ = Δελτίον της Ιστορικής και Εθνολογικής Εταιρείας της Ελλάδος

ΔΧρ. ΑΕ = Δελτίον Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας

Δωδεκαν. = Δωδεκανησιακά

Δωδεκαν. Αρχ. = Δωδεκανησιακών Αρχείων

Δωδεκαν. Χρον. = Δωδεκανησιακά Χρονικά

Δωδώνη = Δωδώνη, Επιστημονική Επετηρίς Φιλοσοφικής Σχολής Παν/μίου Ιωαννίνων

Ε. Εσπ. = Εώα και Εσπέρια

ΕΑΙΕΔ = Επετηρίς Αρχείου Ιστορίας Ελληνικού Δικαίου

ΕΓΔΣΠΘ = Επετηρίς Γεωπον. και Δασολ. Σχολής Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

ΕΕΒΣ = Επετηρίς Εταιρείας Βυζαντινών Σπουδών

ΕΕΗΛ.Μ. = Επετηρίς Εταιρείας Ηλειακών Μελετών

ΕΕΚΣ = Επετηρίς Εταιρείας Κρητικών Σπουδών

ΕΕΚυκλ.Μ = Επετηρίς Εταιρείας Κυκλαδικών Μελετών

ΕΕΠ = Επιστημονική Επετηρίς. Εθνικών Πανεπιστημίων

ΕΕΣΝΟΕΠΘ = Επιστημονική Επετηρίς Σχολής Νομικών και

Οικονομικών Επιστημών Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

ΕΕΣτερολλ.Μ = Επιστημονική Επετηρίς Στερεοελλαδικών Μελετών

ΕΕΦΣΠΑ = Επιστημονική Επετηρίς Φιλοσοφικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών

ΕΕΦΣΠΘ = Επιστημονική Επετηρίς Φιλοσοφικής Σχολής Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

ΕΕΦΣΠΘ (περ. β', τεύχ. Φιλ.) = Επιστημονική Επετηρίδα Φιλοσοφικής Σχολής

Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης περ. β', τεύχος Φιλολογίας

ΕΕΦΣΠΚ = Αριάδνη,

Επιστημονική Επετηρίδα Φιλοσοφικής Σχολής

Πανεπιστημίου Κρήτης

Εικοσιπεντ. Κόντου =

Εικοσιπενταετηρίς της καθηγεσίας Κων/νου Σ. Κόντου

ΕΚΕΙΕΔ = Επετηρίς του Κέντρου ερεύνης της ιστορίας του ελληνικού δικαίου

ΕΛΑ = Επετηρίς του Λαογραφικού Αρχείου

Ελλην. = Ελληνικά

Ελλην. Δημ. = Ελληνική Δημιουργία

Ελλην. Διαλεκτ. = Ελληνική Διαλεκτολογία

ΕΜΑ = Επετηρίς Μεσαιωνικού Αρχείου

Επ. Επετ. Δ.Σ.Θ. = Επιστημονική Επετηρίδα Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης

Επετ. Κύπρ. = Επετηρίς (Κέντρον Επιστημονικών Ερευνών), Λευκωσία

Επετ. Παρνασσ. = Επετηρίς Παρνασσού

- Επιθ. ελληνοϊτ. πνευμ. επικ = Επιθεώρησις ελληνοϊταλικής πνευματικής επικοινωνίας
 Εραν. = Ο Ερανοστής
 ΗΜΕ = Ημερολόγιον Μεγάλης Ελλάδος
 Ηπειρ. Χρον. = Ηπειρωτικά Χρονικά
 Θησαυρ. = Θησαυρίσματα
 Θρακ. = Θρακικά
 Ιταλοελλ. = Ιταλοελληνικά
 Κακρ., Μελέτ. άρθρ. = Ι. Θ. Κακριδής, Μελέτες και άρθρα
 Κεφαλλ. Χρον. = Κεφαλληνιακά Χρονικά
 Κιμωλ. = Κιμωλιακά
 Κρ. Εστ. = Κρητική Εστία
 Κρητολ. = Κρητολογία
 Κρητολ. Γράμμ. = Κρητολογικά Γράμματα
 Κρ. Λαός = Κρητικός Λαός
 Κρ. Μελ. = Κρητικά Μελέται
 Κρ. Πρωτοχρ. = Κρητική Πρωτοχρονιά
 Κρ. Χρ. = Κρητικά Χρονικά
 Κυπρ. Γρ. = Κυπριακά Γράμματα
 Κυπρ. Σπ. = Κυπριακά Σπουδαί
 Κυπρ. Χρ. = Κυπριακά Χρονικά
 ΛΑ = Λεξικογραφικόν Αρχεῖον
 Λαογρ. = Λαογραφία
 ΛΔ = Λεξικογραφικόν Δελτίον
 Λογοτεχνία-Κοινωνία στην Κρήτη (συλλογή) = Λογοτεχνία και κοινωνία στην Κρήτη της Αναγέννησης
 Μακεδ. = Μακεδονικά
 Μαντατοφ. = Μαντατοφόρος
 ΜΒ = Σάβα, Μεσαιωνική Βιβλιοθήκη
 Μελ. ελλην. γλώσσ. Δ' = Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά
 Μελ. ελλην. γλώσσ. Στ' = Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά
 Μελ. ελλην. γλώσσ. ΙΣτ' = Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά
 Μελ. και υπομν. Κύπρ. (συλλογή) = Μελέται και υπομνήματα
 Μεσ. Ν. Ελλ. (περιοδ.) = Μεσαιωνικά και Νέα Ελληνικά
 Μνήμ. Αμ. = Εἰς μνήμην Κ. Αμάντου
 Μνήμ. Αντωνιάδῃ = Μνημόσυνον Σοφίας Αντωνιάδῃ
 Μνήμ. Καλοκαιρινού = Λοιβή εἰς μνήμην Ἀνδρέα Γ. Καλοκαιρινού
 Μνήμ. Λάμπρ. = Εἰς μνήμην Σπ. Λάμπρου
 Μνήμ. Ζώρα = Τιμητικὸς τόμος εἰς μνήμην Γεωργίου Θ. Ζώρα
 ΝΕ = Νέος Ελληνομνήμων
 Νεοελλ. Αρχ. = Νεοελληνικόν Αρχεῖον
 Νεοελλ. Διαλ. = Νεοελληνική Δialectολογία
 Ν. Εστ. = Νέα Εστία
 Νησιωτ. Επετ. = Νησιωτική Επετηρίς
 Ξένιον Ζέπου = Ξένιον, Festschrift für Pan. J. Zepos
 Ορθόδ. Παρ. = Ορθόδοξος Παρουσία
 Παναθίν. = Παναθήναια
 Παρνασσ. = Παρνασσός
 Πελοπον. = Πελοποννησιακά

Πετρ. Α' ΔΚρ.Σ = Πεπραγμένα Α' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου
 Πετρ. Β' ΔΚρ.Σ = Πεπραγμένα Β' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου
 Πετρ. Γ' ΔΚρ.Σ = Πεπραγμένα Γ' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου
 Πετρ. Δ' ΔΚρ.Σ = Πεπραγμένα Δ' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου
 Πετρ. Ε' ΔΚρ.Σ = Πεπραγμένα Ε' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου
 Πετρ. ΣΤ' ΔΚρ.Σ = Πεπραγμένα ΣΤ' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου
 Πετρ. Ζ' ΔΚρ.Σ = Πεπραγμένα Ζ' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου
 Πετρ. Θ' ΔΒΣ = Πεπραγμένα Θ' Διεθνούς Βυζαντινολογικού Συνεδρίου Θεσσαλονίκης
 Πετρ. ΙΒ' ΔΒΣ = Πεπραγμένα ΙΒ' Διεθνούς Βυζαντινολογικού Συνεδρίου
 Πετρ. ΙΔ' ΔΒΣ = Actes du XIVe Congrès International des études byzantines, Bucarest, 6-12 Septembre, 1971, III, 1976
 Πνευματ. Κύπρ. = Πνευματική Κύπρος
 Ποντ. Φύλλ. = Ποντιακά Φύλλα
 Πραγμ. Ακ. Αθ. = Πραγματεΐαι Ακαδημίας Αθηνών
 Πρακτ. Ακ. Αθ. = Πρακτικά Ακαδημίας Αθηνών
 Πρακτ. Α' Κυπρ. Σ = Πρακτικά Α' Κυπριολογικού Συνεδρίου Γ' β'
 Πρακτ. Β' Κυπρ. Σ = Πρακτικά Β' Κυπριολογικού Συνεδρίου Β'

Πρακτ. Α' Παν. Σ = Πρακτικά Α' Πανιωνίου Συνεδρίου
 Πρακτ. Γ' Παν. Σ = Πρακτικά Γ' Πανιωνίου Συνεδρίου
 Πρακτ. Ε' Παν. Σ = Πρακτικά Ε' Πανιωνίου Συνεδρίου
 Πρακτ. Α' Συμπ. Γλωσσολ. βορειοελλ. χώρου = Πρακτικά Α' Συμποσίου Γλωσσολογίας του βορειοελλ. χώρου
 Πρακτ. Β' Συμπ. Γλωσσολ. βορειοελλ. χώρου = Πρακτικά Β' Συμποσίου Γλωσσολογίας του βορειοελλαδικού χώρου
 Πρακτ. Συμποσ. Ιδρ. Πιερίδη 1986 = Πρακτικά Συμποσίου Ιδρύματος Πιερίδη 1986
 Προσφ. Κυριακ. = Προσφορά εις Στίλπωνα Κυριακίδη
 Συμ. = Τα Συμαϊκά
 Σύμμ. = Σύμμεκτα Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών ΕΙΕ
 Σύνδεσμος in onore Anastasi = Σύνδεσμος. Studi in onore di Rosario Anastasi
 Τεσσαρακ. Κόντου = Τεσσαρακονταετηρίς της καθηγεσίας Κωνσταντίνου Σ. Κόντου
 Τιμητ. Τσοπ. = Φιλερήμου Αγάπησις. Τιμητικός τόμος για τον καθηγητή Αγ. Γ. Τσοπανάκη, 1997
 Φίλτρα., Τιμητ. Καψ. = Φίλτρα. Τιμητικός τόμος Σ. Γ. Καψωμένου
 Χαριστ. Ορλάνδ. = Χαριστήριον εις Α. Κ. Ορλάνδον
 Χιακ. Χρον. = Χιακά Χρονικά
 Χρ. Κρ. = Χριστιανική Κρήτη
 Χρον. Πόντ. = Χρονικά του Πόντου

β') σε ξένη γλώσσα

- AAEEG = Annuaire de l'Association pour l'encouragement des études grecques en France
 Act. VIIIe Congr. Intern. Néo-hell. franc. = Actes du VIIIème Congrès International des néo-hellénistes des universités francophones. Contribution de Chypre à la civilisation néo-hellénique
 Act. XIe Congr. onomast. = Actes du XIe Congrès International des sciences onomastiques
 AIPhHOS = Annuaire de l'Institut de philologie et d'histoire orientales et slaves
 BCH = Bulletin de correspondance hellénique
 Berichte z. XI. Intern. Byz.-Kongr. = Berichte zum XI. Internationalen Byzantinisten-Kongress, Μόναχο 1958
 BF = Byzantinische Forschungen
 B-NJ = Byzantinisch-neugriechische Jahrbücher
 BSl = Byzantinoslavica
 Bull. Soc. Lingu. = Bulletin de la Société de linguistique de Paris
 BMGS = Byzantine and Modern Greek Studies
 Byz. = Byzantion
 Byz.-Met. = Byzantina-Metabyzantina
 Byzantinobulg. = Byzantinobulgarica
 BZ = Byzantinische Zeitschrift
 Cah. Inst. M. A. (Univ. Copenhagen) = Université de Copenhagen, Cahiers de l'Institut du moyen-âge grec et latin, Κοπεγχάγη 1969-71 κε.
 Class. et. Med. = Classica et Mediaevalia III Convegno Nazionale di Studi Neogreci
 Corp. Haml. = Corpus Hamleticum
 Cret. St. = Cretan Studies, 1988 κε.
 DOP = Dumbarton Oaks Papers
 Egyet. Philol. Közl. = Egyetemes Philologiai Közlöny
 EO = Echos d'Orient
 Epidosis = Herbert Hunger, Gesammelte Schriften zur byzantinischen Geistes und Kulturgeschichte
 Festschrift Heger = Festschrift für Klaus Heger
 Festschr. Kretschmer = Festschrift für Universitäts-Professor Hofrat Dr. Paul Kretschmer
 Fest und Alltag
 Fol. neohell. = Folia neohellenica
 IF = Indogermanische Forschungen
 IF Anzg. = Anzeiger für Indogermanische Sprach- und Altertumskunde. Beiblatt zu den Indogermanischen Forschungen.
 Ill. Class. St. = Illinois Classical Studies
 Institut. Orient. Nap. = Istituto Orientale di Napoli
 JÖB = Jahrbuch der Österreichischen Byzantinistik
 JÖBG = Jahrbuch der Österreichischen Byzantinischen Gesellschaft
 Lexicograph. Byzant. = Lexicographica Byzantina

Literature-Society in Crete
(συλλογή) = Literature and
Society in Renaissance Crete

Med. Rom. Orient. = Medioevo
Romanzo e Orientale

Mél. Diehl = Mélanges Charles
Diehl

Mél. Dujcev = Byzance et les Slaves.
Études de civilisation.
Association des amis des études
archéologiques

Mél. Ed. Delebécque = Mélanges
Edouard Delebécque

Mél. Kern = Mélanges Kern

Mél. Merlier = Mélanges offerts à
Octave et Melpo Merlier

MGSY = Modern Greek Studies
Yearbook

Misc. G. Merc. = Miscellanea
Giovanni Mercati

Misc. Neogr. = Miscellanea
Neograeca. Atti del 1. Convegno
Nazionale di studi neogreci

Misc. Rossi = Bizantino-Sicula II,
Miscellanea... in memoria di
Giuseppe Rossi Taibbi

Mitteil. Sem. or. Spr. =
Mitteilungen des Seminars für
orientalische Sprachen

Neogr. Med. Aevi I = Neograeca
Medii Aevi. Akten zum
Symposion Köln, 1986

OCP = Orientalia Christiana
Periodica

Philol. Suppl. = Philologus,
Supplementband

Philol. Woch. = Philologische
Wochenschrift

PNL = Probleme der
neugriechischen Literatur

Polych. = Polychordia, Festschrift
Fr. Dölger (Byz. Forschungen 1-3,
1966-68)

Polychron. Dölger = Polychronion,
Festschrift Fr. Dölger

Prosa y verso = Prosa y verso en
griego medieval, 1996

REB = Revue des études byzantines

REG = Revue des études grecques

RES-EE = Revue des études sud-est
européennes

Rev. Intern. d' Onom. = Revue
Internationale d' Onomastique

Rhein. Museum f. Philol. =
Rheinisches Museum für
Philologie

Rom. Philol. = Romance Philology

RSBN = Rivista di studi bizantini e
neoellenici

RSBS = Rivista di studi bizantini e
slavi

RSBS 3 [Misc. Pertusi 3] = Rivista di
studi bizantini e slavi, III-1983
Miscellanea Agostino Pertusi,
Tomo III, Bologna 1984

SB = Studi bizantini

SBN = Studi bizantini e neoellenici

Sic. Gymn. = Siculorum
Gymnasium

SIFC = Studi italiani di filologia
classica

Sill. biz. = Silloge bizantina in onore
di Silvio Giuseppe Mercati

S-OF = Süd-Ost Forschungen

Star., Živ. = Starina živaja

St. Byz. Neohell. Neerl. = Studia
Byzantina et neohellenica
neerlandica

St. ist. gr.-rom. = Studii istorice
grecomane

Stud. filol. biz. = Studi filologia
bizantina

Stud. byz. Lexik. = 3384

TAPA = Transactions of the
American Philological
Association

Trav. et Mém. = Travaux et
Mémoires

Viz.Vrem. = Vizantiiskij Vremennik

Zeitschr. f. Balkanol. = Zeitschrift
für Balkanologie

Zeitschr. f. rom. Philol. = Zeitschrift
für romanische Philologie

Zeitschr. f. vergleich. Sprachforsch.
= Zeitschrift für vergleichende
Sprachforschung

Δ' ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΣΩΜΑΤΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ

TLG = Thesaurus Linguae Graecae

PHI 7 = Packard Humanities Institute CD-ROM # 7 (Greek Documentary

Texts: Papyri and Inscriptions)

Ε' ΛΕΞΙΚΩΝ

α') ελληνόγλωσσων

ΑΛΝΕ = Α. Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Αντίστροφο Λεξικό της Νέας Ελληνικής

Ανδρ., Λεξ. = Ν.Π. Ανδριώτη, Ετυμολογικό Λεξικό της κοινής νεοελληνικής

Αραβαντ., Ηπειρωτ. γλωσσάρ. = Αραβαντινού Π., Ηπειρωτικών γλωσσάριον

Βεργωτής, Λεξ. λειτουργ. = Βεργωτής Θ. Γ., Λεξικόν λειτουργικών και τελετουργικών όρων, 1995

Βλαστού, Συνών. = Π. Βλαστού, Συνώνυμα και συγγενικά, Αθήνα 1931

Βλαστού, Συνών.² = Π. Βλαστού, Συνώνυμα και συγγενικά. Νέα έκδοση συμπληρωμένη, Αθήνα 1989

Βλάχ. = Γερασίμου Βλάχου, Θησαυρός της εγκυκλοπαιδικής βάσεως τετράγλωσσος

Γενναδ., Λεξ. = Π. Γ. Γενναδίου, Λεξικόν φυτολογικόν

Γιαγκουλλής, Κυπρ. διαλ. = Γιαγκουλλής Γ. Κ., Μικρός ερμηνευτικός και ετυμολογικός θη-

σαυρός της Κυπριακής διαλέκτου, Λευκωσία, 1997.

Γλωσσάρ. Λέσβ. = Γλωσσάριον Λέσβιον

Δαγκίτσης, Λεξ. = Κ. Δαγκίτση, Ετυμολογικό Λεξικό της νεοελληνικής

Δημητράκ. = Δ. Δημητράκου, Μεγα Λεξικόν όλης της ελληνικής γλώσσης

Δημητρίου, Λεξ. Σάμ. = Δημητρίου Ν., Λαογραφικά της Σάμου, τ. ΣΤ' και Ζ'. Λεξικό του γλωσσικού ιδιώματος της Σάμου, Αθήνα, 1996.

Δημητρίου Ν. Α., Συμπλ. Λεξ. Σάμ. = Δημητρίου Ν. Α., Ευρετήριο και Συμπλήρωμα στα λαογραφικά της Σάμου του Ν. Δημητρίου, Αθήνα, 2002

Επιτομή = Επιτομή του Λεξικού της Μεσαιωνικής Ελληνικής Δημόδους Γραμματείας (1100-1669) του Εμμ. Κριαρά

Ερωτόκρ., Γλωσσάρ. = Ερωτόκριτος Ι., Γλωσσάριον της κυπριακής διαλέκτου

- Ζαφειρίου, Ιδίωμ. Σάμ. = Ζαφειρίου Π. Μ., Το γλωσσικό ιδίωμα της Σάμου
- Ζώη, Λεξ. Ζακ. = Α. Χ. Ζώη, Λεξικόν φιλολογικόν και ιστορικόν Ζακύνθου
- Ζωναρ. = Ioannis Zonarae Lexicon, edidit A.H. Tittmann, τόμ. I-II, Λειψία 1808, ανατ. Αμστερνταμ 1967
- Ησύχ. = Hesychii Alexandrini Lexicon (έκδ. K. Latte)
- Θρησκ. και ηθ. εγκυκλοπ. = Θρησκευτική και ηθική εγκυκλοπαιδεία, τόμ. 1-12, Αθήνα 1962-8
- ΙΛ = Ακαδημία Αθηνών, Λεξικόν της νέας ελληνικής γλώσσης· Α': Ιστορικόν Λεξικόν της νέας ελληνικής
- Καραν., Ιστ. Λεξ. Κάτω Ιταλ. = Καραναστάσης Α., Ιστορικόν Λεξικόν των ελληνικών ιδιωμάτων της Κάτω Ιταλίας
- Κασιμάτης, Βενετ. γλωσσ. στοιχ. Κυθήρ. = Κασιμάτης, Βενετικά γλωσσικά στοιχεία στα Κύθηρα
- Κατσάνης, Ιδίωμ. Σαμοθράκης = Κατσάνης Ν. Α., Το γλωσσικό ιδίωμα της Σαμοθράκης
- Κόμης, Κυθήρ. Λεξ. = Κόμης Α. Δ., Κυθηραϊκό λεξικό, Αθήνα, 1996
- Κονδυλάκης, Κρ. Λεξιλ. = Ι. Κονδυλάκης, Κρητικόν Λεξιλόγιον
- Κοσμάς, Ιδίωμ. Ιωανν. = Κοσμάς Ν., Το γλωσσικό ιδίωμα των Ιωαννίνων, Δωδώνη, Αθήνα-Γιάννινα, 1997
- Κουκκίδης, Λεξιλ. = Κωνστ. Κουκκίδης, Λεξιλόγιον ελληνικών λέξεων εκ της τουρκικής
- Κουμαν., Συναγ. = Στ. Κουμανούδης, Συναγωγή λέξεων αθησαυρίστων
- Κουμαν., Συναγ. ν. λέξ. = Στ. Κουμανούδης, Συναγωγή νέων λέξεων
- Κουσαθανάς, Λεξ. Μυκόν. = Κουσαθανάς Π., Χρηστικό λεξικό του ιδιώματος της Μυκόνου, 1996
- Κουτήφαρης, Γλωσσάρ. Ικαρ. = Κουτήφαρης, Γλωσσάριο της Ικαρίας
- Κριαρ., Λεξ. = Εμμ. Κριαράς, Νέο ελληνικό λεξικό της σύγχρονης δημοτικής γλώσσας
- Κυριαζίδης Ν., Λεξ. Μακρυγ. = Το λεξιλόγιο του Μακρυγιάννη ή πώς μιλούσαν οι Έλληνες
- Κωστ., Λεξ. τσακων. = Θ. Π. Κωστάκης, Λεξικό της τσακωνικής διαλέκτου
- Λιάπης, Ιδίωμ. Πηλίου = Λιάπης Κ., Το γλωσσικό ιδίωμα του Πηλίου, Βόλος, 1996.
- ΛΚΝ = Λεξικό της κοινής νεοελληνικής, Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη
- Λουκά, Γλωσσάρ. = Γ. Λουκάς, Γλωσσάριον της κυπριακής διαλέκτου
- Μάνεσης, Λεξ. μυκων. ιδιώμ. = Μάνεσης Στ., Ιστορικό Λεξικό του μυκονιάτικου ιδιώματος
- Μιχαηλ.-Νουάρ., Λεξ. = Μ. Μιχαηλίδης-Νουάρου, Λεξικόν της καρπαθιακής διαλέκτου
- Μιχαλαριά-Βογιατζή, Λεξ. Σύμης = Μιχαλαριά-Βογιατζή Μ., Εγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν Διαλέκτου Σύμης, 1991

- Μουσούρης, Γλωσσάρ. Ιθάκ. =
Σπύρος Μουσούρης, Η γλώσσα
της Ιθάκης
- Ξανθιν., Λέξ. δυτικοκρ. ιδιώμ. =
Ξανθινάκης Α., Λεξικό του δυτι-
κοκρητικού ιδιώματος, 2000.
- Ξεινός, Γλωσσ. Ίμβρου = Κώστας
Ξεινός, Γλωσσάρι της Ίμβρου
- Παπαγγέλου, Κυπρ. ιδιώμ. =
Παπαγγέλου Ρ., Το Κυπριακό
ιδιώμα. Μέγα Κυπρο-ελληνο-
αγγλικό και με λατινική ορολο-
γία. Αθήνα, 2001
- Παπαδ. Α., Λέξ. = Α. Α. Παπαδο-
πούλου, Ιστορικών Λεξικών της
ποντιακής διαλέκτου
- Παπαθαν., Γλωσσ. ρουμελ. =
Παπαθανασόπουλου Θ., Γλωσ-
σάρι ρουμελιώτικης ντοπιολα-
λιάς
- Παπαχριστ., Λέξ. ροδ. ιδιώμ. =
Παπαχριστοδούλου Χρ., Λεξικό
των ροδίτικων ιδιωμάτων
- Πάπ.-Λαρ., Γεν. Εγκυκλοπ. = Πά-
πυρος-Λαρούς, Γενική Παγκό-
σμιος Εγκυκλοπαίδεια μετά
πλήρους λεξικού της ελληνικής
γλώσσας
- Πασπ., Γλωσσ. = Α.Γ. Πασπάτη,
Το χιακόν γλωσσάριον
- Πασχ., Ανδρ. γλωσσ. = Πασχάλης
Δ., Ανδρικών γλωσσάριον,
Αθήνα, 1993.
- Πιτυκ., Ιδίωμ. Αν. Κρ. = Μ. Ι. Πιτυ-
κάκη, Το γλωσσικό ιδιώμα της
Ανατολικής Κρήτης
- Πρωίας Λέξ. = Λεξικόν της ελλη-
νικής γλώσσας, επιμελεία
Γεωργ. Ζευγώλη, έκδοσις
“Πρωίας”
- Πρωίας Λέξ. Συμπλ. = “Πρωίας”
Λεξικόν της νέας ελληνικής
γλώσσας ορθογραφικόν και
ερμηνευτικόν. Συμπλήρωμα
- Σούδα = Suidae Lexicon (έκδ. Α.
Adler)
- Σταματ. = Ι. Σταματάκου, Λεξικόν
της νέας ελληνικής γλώσσας
Στεφ., Θησ. βλ. Steph., Θησ.
- Τάσιος, Γλωσσ. Πολυγ. = Φ. Τά-
σιου, Γλωσσάριον του Πολυγύ-
ρου
- Τομπαϊδ.-Συμεων., Συμπλ.
Παπαδ. Α. Λέξ. = Τομπαϊδης Δ.
Ε.-Συμεωνίδης Χ. Π., Συμπλή-
ρωμα στο Ιστορικών Λεξικόν της
Ποντιακής Διαλέκτου του Α. Α.
Παπαδόπουλου, Αθήνα, 2002
- Τσίκη, Γλωσσ. Χίου = Τσίκης Γ. Ν.,
Γλωσσικά από το Πυργί της
Χίου, Αθήνα, 2002
- Τσιτσέλη, Γλωσσάρ. Κεφ. = Η.Α.
Τσιτσέλης, «Γλωσσάριον Κε-
φαλληνίας», Νεοελληνικά Ανά-
λεκτα Παρνασσού 2 (1874-75)
145-368 (ανвт. Αθήνα 1996)
- Φωτ., Λέξ. = Photii Patriarchae
Lexicon
- Χαντζιάρας, Θεσσαλ. γλωσσάρ. =
Χαντζιάρα, Γλωσσάρι της Θεσ-
σαλίας
- Χατζ., Λέξ. = Ετυμολογικό Λεξικό
της ομιλουμένης κυπριακής δια-
λέκτου
- Χυτήρης, Κερκυρ. Γλωσσάρ. = Γεο.
Χυτήρη, Κερκυραϊκό γλωσσάρι
ακατάγραφες και δίσημες λέ-
ξεις

β') Ξενόγλωσσων

- Andr., Lex. = Nikolaos Andriotis, Lexikon der Archaismen in neugriechischen Dialekten
- Avotins, Nov. = Avotins I., On the Greek of the Novels of Justinian, 1992
- Avril, Dictionn. prov.-français = J.T. Avril, Dictionnaire provençal-français suivi d'un vocabulaire français-provençal
- Battaglia = Battaglia S., Grande dizionario della lingua italiana
- Battisti-Alessio, Diz. etim. = C. Battisti και G. Alessio, Dizionario etimologico Italiano
- Bauer, Wört. = W. Bauer, Griechisch-deutsches Wörterbuch zu den Schriften des Neuen Testaments
- Blaise, Lex. Lat. Med. = Blaise A., Lexicon Latinitatis Medii Aevi
- Boerio = G. Boerio, Dizionario del dialetto veneziano
- Buck, Dict. Synon. = A Dictionary of Selected Synonyms in the Principal Indo-European Languages
- Caracausi = G. Caracausi, Lessico greco della Sicilia e dell'Italia meridionale
- Chantraine, Dict. étym. = Pierre Chantraine, Dictionnaire étymologique de la langue grecque. Histoire des mots
- DDM, Dictionn. étym. = Dauzat A., Dubois J., Mitterand H., Dictionnaire étymologique et historique, 1971.
- Devoto, Diz. etim. = G. Devoto, Avviamento alla etimologia italiana
- DGE = Adrados Fr., Diccionario Griego-Español
- Du Cange = Du Cange, Glossarium ad scriptores mediae et infimae graecitatis
- Du Cange, Lat. = Du Cange, Glossarium ad scriptores mediae et infimae latinitatis
- EI = Encyclopaedia of Islam, 2003.
- Frisk, Wört. = H. Frisk, Griechisches etymologisches Wörterbuch
- Garz., Diz. = Dizionario Garzanti della lingua italiana
- Germ. = G. Germano, Vocabolario italiano e greco
- Godefroy, Lex. de l' anc. franç. = Godefroy Fr., Lexique de l'ancien français, 1990.
- Gr. d'Hauterive, Dictionn. = R. Grandsaignes d'Hauterive, Dictionnaire d'ancien français, moyen âge et renaissance
- Greim., Dictionn. = A.J. Greimas, Dictionnaire de l'ancien français jusqu'au milieu du XIVe siècle, Παρίσι 1968
- Lampe, Lex. = G. W. H. Lampe, A Patristic Greek Lexicon
- LBG = Lexikon zur byzantinischen Gräzität
- Lex. Chron. Mor. = W. J. Aerts-H. Hokwerda, Lexicon on the Chronicle of Morea
- L-S = H. G. Liddell-R. Scott-H. Stuart Jones, A Greek-English Lexicon
- L.-S Κων/νίδη = H. G. Liddell και R. Scott, Μέγα Λεξικόν της ελληνικής γλώσσας, μετάφρ. Ξ.

- Μόσχου, επιστασία Μ. Κωνσταντινίδη
- L-S Συμπλ. = H. G. Liddell και R. Scott, Συμπλήρωμα του Μεγάλου Λεξικού της Ελληνικής γλώσσας
- L-S Suppl. = H. G. Liddell, R. Scott, H. Stuart Jones, R. McKenzie, Greek-English Lexicon. Revised Supplement
- Meursius = J. Meursius, Glossarium graecobarbarum
- Meyer-Lübke, Rom. Etym. Wört. = Meyer-Lübke W., Romanisches Etymologisches Wörterbuch
- Mittelalt. Wört. = Mittellateinisches Wörterbuch bis zum ausgehenden 13. Jahrhundert
- Montanari = Montanari Fr., Vocabolario della lingua greca
- Mutinelli, Less. Ven. = Mutinelli F., Lessico Veneto, ristampa 1851
- Niermeyer, Med. Lat. Lex. = J. F. Niermeyer, Mediae Latinitatis Lexicon minus
- Nuovo Zingarelli = Il nuovo Zingarelli
- ODB = Oxford Dictionary of Byzantium
- OLD = Oxford Latin Dictionary
- Papahagi, Dict. arom. = Papahagi T., Dicționarul dialectului aromân. General și etimologic
- Peek, Lex. Nonn. = W. Peek, Lexikon zu den Dionysiaka des Nonnos, Hildesheim 1968 κτ.
- PLP = Prosopographisches Lexicon der Palaiologenzeit
- Preisigke-Kiessling = F. Preisigke - E. Kiessling, Wörterbuch der griechischen Papyrusurkunden
- Redhouse = New Redhouse, Turkish-English Dictionary
- Rohlf, Diz. topon. = Rohlf G., Dizionario toponomastico e onomastico della Calabria, Παβέννα 1974
- Rohlf, Et. Wört. = G. Rohlf, Etymologisches Wörterbuch der unteritalienischen Gräzität
- Segditsas, Naut. Dict. = P. Segditsas, Elsevier's Nautical Dictionary, τόμ. 2, Άμστερνταμ, Λονδίνο, Νέα Υόρκη 1966
- Semi, Lat. med. istr. = F. Semi, Glossario del latino medioevale istriano
- Shipp = G. P. Shipp, Modern Greek Evidence for the Ancient Greek Vocabulary
- Somav. = A. da Somavera, Θησαυρός της ρωμαϊκής και της φραγκικής γλώσσας
- Somav., It. -gr. = A. da Somavera, Tesoro della lingua italiana e greca-volgare
- Sophocl. = E. A. Sophocles, Greek Lexicon of the Roman and Byzantine Periods
- Steph., Θησ. = H. Stephanus, Θησαυρός της ελληνικής γλώσσας
- Trapp, Lex. z. byz. Gr̄z = E. Trapp κ.ά., Lexikon zur byzantinischen Gr̄zität
- Trapp, Prosop. Lex. = Prosopographisches Lexicon der Palaiologenzeit
- Zingarelli = N. Zingarelli, Vocabolario della lingua italiana

ΣΤ' ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΛΕΞΙΚΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΟΡΩΝ ΚΑΙ ΛΕΞΕΩΝ

ά. = άρθρο του Λεξικού
 αβέβ. ετυμ. = αβέβαιη ετυμολογία
 άγν. ετυμ. = άγνωστη ετυμολογία
 ά. γρ. = άλλη γραφή
 αι. = αιώνας
 αιτ. = αιτιολογικός
 αιτιατ. = αιτιατική πτώση
 άκλ. = άκλιτος
 αλβ. = αλβανικός
 αλληλοπ. = αλληλοπαθές
 αμάρτ. = αμάρτυρος
 αμτβ. = αμετάβατος
 αναβιβ. = αναβιβασμός
 αναγκ. αίτ. = αναγκαστικό αίτιο
 ανάγν. = ανάγνωση
 αναδημ. = αναδημοσίευση
 ανακ. = ανακοίνωση
 αναλογ. = αναλογία, αναλογικώς
 ανάτ. = ανάπτυπο
 ανατ. = ανατύπωση
 αναφορ. = αναφορικός
 ανέκδ. = ανέκδοτος
 ανομ. = ανομοιόωση
 αντιδ. = αντιδάνειο
 αντίθ. = αντίθετος
 αντιθ. = αντιθετικός, -ώς
 αντικ. = αντικείμενο
 αντιμετάθ. = αντιμετάθεση
 αντων. = αντωνυμία
 αόρ. = αόριστος
 αοριστολ. = αοριστολογικός
 Απ. = Απαντα
 απ. = απαντά
 απαρέμφ. = απαρέμφατο

απόλ. = απόλυτος
 απορημ. = απορηματικός
 απόσπ. = απόσπασμα
 απρόσ. = απρόσωπο
 απροσ. = απροσώπως
 αρ. = αριθμός
 αραβ. = αραβικός
 αραβοτουρκ. = αραβοτουρκικός
 αραμ. = αραμαϊκός
 αριθμητ. = αριθμητικό
 αρμεν. = αρμενικός
 άρν. = άρνηση
 αρνητ. = αρνητικός
 αρομουν. = αρομουνικός
 αρσ. = αρσενικός
 αρχ. = αρχαίος
 αρχαϊκ. = αρχαϊκός
 άσχ. = άσχετος
 αυτ. = αυτόθι
 Αφ. = Αφίερωση
 αφομ. = αφομοίωση
 αχρον. = αχρονολόγητος

βενετ. = βενετικός
 βιβλιοκρ. = βιβλιοκρισία
 βλ. = βλέπε
 βλάχ. = βλάχικος
 βοτ. = βοτανική, βοτανολογικός
 όρος
 βουλγ. = βουλγαρικός
 βραχυλογ. = βραχυλογικώς
 βυζ. = βυζαντινός

γαλλ. = γαλλικός

γεν. = γενική πτώση
 γενικ. = γενικότερα
 γενουατ. = γενουατικός
 γερμ. = γερμανικός
 γεωγρ. = γεωγραφικός, -ώς
 γλωσσ. = γλωσσικός
 Γλωσσάρ. = Γλωσσάριο
 γρ. = γράφε, γραφή
 γραμμ. = γραμματικός, -ώς

δεικτ. = δεικτικός
 δευτερόκλ. = δευτερόκλιτος
 δευτεροπρόσ. = δευτεροπρόσωπος
 δήλ. = δήλωση
 δηλ. = δηλαδή
 δημ. = δημοτικός
 δημοσ. = δημοσίευση
 διάβ. = διάβαζε
 διάγρ. = διάγραψε
 διαλεκτ. = διαλεκτικός
 διατρ. = διδακτορική διατριβή
 διάφ. = διάφορος
 διαφορ. = διαφορετικός
 διόρθ. = διόρθωσε
 διορθώσ. = διορθώσαμε
 δίστ. = δίστιχο
 διφθογγ. = διφθογγισμός
 δοτ. = δοτική πτώση

εβρ. = εβραϊκός
 έγγρ. = έγγραφο
 εθν. = εθνικός
 ειδικ. = ειδικότερα
 εικασ. = εικασία
 ειρων. = ειρωνικός, -ώς
 Εισαγ. = εισαγωγή
 έκδ. = έκδοση
 εκδ. = εκδόσεις, εκδότης, εκδίδει
 εκκλ. = εκκλησιαστικός (όρος),
 εκκλησιαστικώς

έκφρ. = έκφραση
 εκφρ. = εκφράσεις
 ελλειπτ. = ελλειπτικός, -ώς
 ελλην. = ελληνικός
 εμπρόθ. προσδ. = εμπρόθετος
 προσδιορισμός
 εν. = ενικός
 εναντιωμ. = εναντιωματικός
 έναρθρ. = έναρθρος
 ενδεχομ. = ενδεχομένως
 ενδοιαστ. = ενδοιαστικός
 ενεργ. = ενεργητικός
 ενεστ. = ενεστώτας
 ενθύμ. = ενθύμηση
 ενν. = εννοείται
 Εξήγ. = Εξήγηση
 επεξήγ. = επεξήγηση
 επεξηγ. = επεξηγηματικός, -ώς
 επιγρ. = επιγραφή
 επίδρ. = επίδραση
 επίθ. = επίθετο
 επιθετ. = επιθετικός, -ώς
 Επίλ. = Επίλογος
 επιμ. = επιμέλεια
 επίρρ. = επίρρημα
 επιρρ. = επιρρηματικός, -ώς
 επιστ. = επιστολή
 επιστημ. = επιστημονικός όρος
 επιτ. = επιτατικός, -ώς
 επιφ. = επιφώνημα, επιφωνημα-
 τικός, -ώς
 επόμ. = επόμενος
 επών. = επώνυμο
 επων. = επωνυμία
 ερωτ. = ερωτηματικός, -ώς
 εσφαλμ. = εσφαλμένος, -α
 ετυμ. = ετυμολογία
 ετυμολ. = ετυμολογικό τμήμα άρ-
 θρου
 ευκτ. = ευκτική έγκλιση

ηθ. = ηθικός, -ώς
 ηχοπ. = ηχοποίητος

θ. = θέμα
 θεολ. = θεολογικός όρος
 θετ. = θετικός
 θηλ. = θηλυκός
 θρησκ. = θρησκευτικός, -ώς
 θωπευτ. = θωπευτικός, -ώς

ιατρ. = ιατρικός όρος
 ιδ. = ιδίως
 ιδιάζ. σύντ. = ιδιάζουσα σύνταξη
 ιδιάζ. χρ. = ιδιάζουσα χρήση
 ιδιώμ. = ιδιώματα
 ιδιωμ. = ιδιωματικός, -ώς
 Ιντ. = Ιντερμέδιο
 ισπ. = ισπανικός
 ιστ. = ιστορία, ιστορικός
 ιταλ. = ιταλικός

κ. = κάτι
 κ.ά. = και άλλα
 κ.α. = και αλλαχού
 Κ.Δ. = Καινή Διαθήκη
 κάπ. = κάποιος, -ον, κλπ.
 καταβιβ. = καταβιβασμός
 κατάλ. = κατάληξη
 καταφ. = καταφατικός
 κατηγ. = κατηγορούμενο
 κε. = και εξής
 κείμ. = κείμενο
 κεφ. = κεφάλαιο
 κλ. = κλίση
 κλητ. = κλητική πτώση
 κοιν. = κοινός, -ώς
 κοινότη. = κοινότητα
 κ.π.α. = και πολλαχού αλλαχού
 κρητ. = κρητικός

κρητ. κ. = κρητικά κείμενα
 κριτ. υπ. = κριτικό υπόμνημα
 κτητ. = κτητικός, -ά
 κ.τ.ό. = και τα όμοια
 κυπρ. = κυπριακός
 κυριολ. = κυριολεκτικώς
 κύρ. όν. = κύριο όνομα
 κώδ. = κώδικας

λ. = λέξη, λήμμα
 λαϊκ. = λαϊκός, -ώς
 λατ. = λατινικός
 λόγ. = λόγιος
 λογοτ. = λογοτεχνία, λογοτεχνι-
 κός

μαθημ. = μαθηματικός όρος
 μεγεθ. = μεγεθυντικός
 μειωτ. = μειωτικός, -ώς
 μέλλ. = μέλλοντας
 μέσ. = μέσος
 μεσν. = μεσαιωνικός
 μεταπλ. = μεταπλασμός
 μεταφ. = μεταφορά, μεταφορικώς
 μετάφρ. = μετάφραση
 μετρ. αν. = μετρική ανάγκη
 μετων. = μετωνυμία, μετωνυμι-
 κώς
 μόρ. = μόριο
 μτβ. = μεταβατικός
 μτγν. = μεταγενέστερος
 μτχ. = μετοχή, μετοχικός

ναυτ. = ναυτικός όρος
 νεοελλ. = νεοελληνικός
 νεότ. = νεότερος
 νηπ. = νηπιακός
 νομ. = νομικός όρος

οικογ. = οικογενειακός
 όν., όν. = όνομα, όνόματος, -α
 ονομ. = ονομαστική πτώση
 ονοματοπ. = ονοματοποιία
 ό.π. = όπου παραπάνω
 ορθότ. = ορθότερος, -α
 οριστ. = οριστική
 ουδ. = ουδέτερο
 ουσ. = ουσιαστικό
 ουσιαστικοπ. = ουσιαστικοποιη-
 μένος
 παθητ. = παθητικός
 παλαιογρ. = παλαιογραφικός
 παλαιότ. = παλαιότερος, -α
 παπυρ. = παπυρικό κείμενο
 παράγ. = παράγωγο
 παραγ. = παραγωγή
 παράθ. = παράθεμα
 παραθ. = παραθετικά
 παρακελευσμ. = παρακελευσμα-
 τικός
 παράλ. = παράλειψη, παράλειψε
 παραλ. = παραλείπεται, -ονται
 παράλλ. = παράλληλος
 παραπ. = παραπομπή, παραπεμ-
 πτικός
 παράρτ. = παράρτημα
 παρατ. = παρατατικός
 παράφρ. = παράφραση
 παραχωρ. = παραχωρητικός
 παρεκτεταμ. = παρεκτεταμένος
 παρετυμ. = παρετυμολογία, παρε-
 τυμολογικός
 παρκ. = παρακείμενος
 παροιμ. = παροιμία, παροιμιακός
 παρων. = παρωνύμιο
 πβ. = παράβαλε
 Π.Δ. = Παλαιά Διαθήκη
 περ. = περίπου

περιληπτ. = περιληπτικός, -ώς
 περιόδ. = περίοδος
 περιोध. = περιοδικό
 περσ. = περσικός
 πιθ. = πιθανός, -ώς
 πληθ. = πληθυντικός
 ποιητ. αίτ. = ποιητικό αίτιο
 πολλ. = πολλαχού
 ποντ. = ποντιακός
 ποσ. = ποσοτικός, ως
 πραγμ. = πραγματολογικός
 προβηγκ. = προβηγκιανός
 προέλ. = προέλευση
 προηγ. = προηγούμενος
 πρόθ. = πρόθεση
 προθετ. = προθετικός
 πρόκ. = πρόκειται
 προκ. = προκειμένου
 Πρόλ. = Πρόλογος
 πρόσ. = πρόσωπο (γραμμ.)
 προσδ. = προσδιορισμός
 πρόσθ. = πρόσθεσε
 Προσθ. = Προσθήκη
 προστ. = προστακτική
 προσφών. = προσφώνηση
 προσων. = προσωνυμία
 προσωπ. = προσωπικός
 προσωποπ. = προσωποποίηση
 πρότ. = πρότεινε
 προφ. = προφανής, -ώς
 πρωτόκλ. = πρωτόκλιτος

ρ. = ρήμα
 ρηματ. = ρηματικός
 ρουμαν. = ρουμανικός
 ρωσ. = ρωσικός

σ. = σελίδα
 σερβ. = σερβικός
 σήμ. = σήμερα

σημ. = σημείωση	τεύχ. = τεύχος, -η
σημασ. = σημασία	τίτλ. = τίτλος
σημασιολ. = σημασιολογικό τμήμα άρθρου	τόμ. = τόμος
σημερ. = σημερινός	τοπ. = τοπικός
σημιτ. = σημιτικός	τοπων. = τοπωνύμιο
σλαβ. = σλαβικός	τουρκ. = τουρκικός
σκωπτ. = σκωπτικός, -ώς	τραγ. = τραγούδι
σπανιότ. = σπανιότατο, -α	τρίτοκλ. = τρίτοκλιτος
στ. = στίχος	τρίτοπρόσ. = τρίτοπρόσωπος
στερ. = στερητικός	τροπ. = τροπικός
στρατ. = στρατιωτικός όρος	τσακων. = τσακωνικός
συγγ. = συγγενικός	τυπογρ. = τυπογραφικός
συγκ. = συγκοπή	τυπολ. = τυπολογικό τμήμα άρθρου
συγκρ. = συγκριτικός	
συμπερασμ. = συμπερασματικός	υβριστ. = υβριστικός, -ώς
συμφ. = συμφυρμός	υπερθ. = υπερθετικός
συν. = συνήθως	Υπόθ. = Υπόθεση
σύνδ. = σύνδεσμος	υποθ. = υποθετικός
συνεκδ. = συνεκδοχή, συνεκδοχικά	υποκ. = υποκείμενο
συνεκφ. = συνεκφορά	υποκορ. = υποκοριστικός
συνηθέστ. = συνηθέστατος, -α	υποτ. = υποτακτική
σύνθ. = σύνθεση	υποτιμ. = υποτιμητικός, -ώς
συνθ. = συνθετικό	υποχωρ. = υποχωρητικός, -ώς
συνίζ. = συνίζηση	υστλατ. = υστερολατινικός
σύντ. = σύνταξη	
συνών. = συνώνυμο	φ. = φύλλο
σύστ. = σύστοιχο	φρ. = φράση, φράσεις
συχνότη. = συχνότατο, -α	φωνητ. = φωνητικός
σχ. = σχήμα	
σχετ. = σχετικός	Χορ. = Χορικό
σηματ. = σχηματισμός, σχηματίζεται	χρ. = χρήση
σχόλ. = σχόλιο, -α	χρον. = χρονικός
Σχολ. = Σχολιαστής (L-S)	χφ = χειρόγραφο
	χφφ = χειρόγραφα
	χ.τ. = χωρίς τόπο (έκδοσης)
τ. = τύπος	χ.χρον. = χωρίς χρονολογία (έκδοσης)
τεχν. = τεχνικός όρος	

ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ

Ουδέτερο επιθέτου με χρήση ουσιαστικού καταρχήν μας απασχολεί σε ιδιαίτερη παράγραφο του άρθρου του επιθέτου. Συγκροτείται ιδιαίτερο λήμμα με το ουδέτερο του επιθέτου αν το τελευταίο αυτό χρησιμοποιείται περισσότερο ως ουσιαστικό παρά ως επίθετο σε ουδέτερο γένος.

Μετοχές παρακειμένου που είναι σύνθετες λέξεις σχηματισμένες χωρίς πιθανώς να έχει υπάρξει αντίστοιχος ενεστωτικός τύπος (λ.χ. *αγουρομαζωμένος*), όπως και μετοχές παρακειμένου που δεν ανάγονται σε ενεστώτα (λ.χ. *μυαλωμένος*) αποτελούν χωριστά λήμματα.

Στην περίπτωση που ένας τύπος αιτιατικής ή αορίστου δεν ανάγεται χωρίς δισταγμό σε ορισμένη ονομαστική ή σε ορισμένο ενεστώτα (αρχαϊστικός ή νεοτεριστικός τύπος), σημειώνονται στη θέση του λήμματος και ο αρχαϊστικός και ο νεοτεριστικός τύπος της ονομαστικής ή του ενεστώτα (λ.χ. *αήρ-αέρας*).

Σε ορισμένες ιδιόζουσες περιπτώσεις κοντά στους άλλους τύπους του ουσιαστικού παρέχονται στο τυπολογικό τμήμα του άρθρου οι ιδιότυπες πτώσεις. Ανάλογο συμβαίνει προκειμένου για χρόνους ρημάτων για τους οποίους η αναγωγή σε ορισμένο ενεστώτα δεν είναι βέβαιη.

Ο αραβικός αριθμός που τίθεται ως εκθέτης δίπλα σε όνομα εκδότη ή βραχυγραφία δηλώνει τον αριθμό της έκδοσης.

Προκειμένου για πεζό κείμενο, αν αριθμούνται οι γραμμές των σελίδων στην έκδοση, η παραπομπή γίνεται στη σελίδα και στη γραμμή της σελίδας. Υπάρχουν όμως και περιπτώσεις όπου ο πρώτος αραβικός αριθμός δηλώνει τον αριθμό της παραγράφου ή του ποιήματος μέσα στην έκδοση και ο δεύτερος (που σημειώνεται ως εκθέτης) τη σειρά ή το στίχο μέσα στο ποίημα (περίπτωση «Κυπριακών ερωτικών ποιημάτων» κ.ά.)

Καμιά φορά πριν από τη μνεία των αριθμών της παραπομπής σημειώνεται με γράμματα του λατινικού αλφαβήτου ή με άλλη βραχυγραφία η παραλλαγή ή το χειρόγραφο του κειμένου για το οποίο πρόκειται.

Με γράμματα του ελληνικού αλφαβήτου που συνοδεύονται με το σημείο της οξείας σημειώνονται τμήματα πεζού έργου ή πράξεις θεατρικού κειμένου. Με λατινικούς εξάλλου αριθμούς δηλώνονται κεφάλαια της μετάφρασης της «Πεντατεύχου» ή και άλλων κειμένων. Ο αραβικός αριθμός που ενδεχομένως ακολουθεί δηλώνει τη θέση του στίχου μέσα στο κεφάλαιο. Καμιά φορά για ευκολία του αναγνώστη

(περίπτωση του κειμένου του «Πιστικού βοσκού», έκδ. Ιοαππου) η παραπομπή γίνεται σύμφωνα με τον τρόπο που ο εκδότης δηλώνει τα τμήματα του έργου. Άλλοτε πάλι προκειμένου για πεζό κείμενο μετά τη δήλωση της σελίδας ακολουθεί ένδειξη με γράμματα του ελληνικού αλφαβήτου που υπάρχει στη σελίδα προς την οποία γίνεται η παραπομπή.

Κατά την παραπομπή σε αυτοτελές δημοσίευμα ερευνητή, που αποτελείται από τόμους περισσότερους από έναν, χρησιμοποιούνται και εδώ τα γράμματα του ελληνικού αλφαβήτου με το σημείο της οξείας, για να δηλωθεί ο αριθμός του τόμου. Κατά την παραπομπή σε πραγματεία δημοσιευμένη σε περιοδικό δεν αναφέρεται ο τίτλος της πραγματείας, αλλά (βραχυγραφημένο, αν είναι η περίπτωση) το όνομα του ερευνητή και (βραχυγραφημένος πάλι, αν είναι η περίπτωση) ο τίτλος του περιοδικού.

Λέξεις που απαντούν για πρώτη φορά σε σχολιαστή ή σε επιγραφή δεν παίρνουν χαρακτηρισμό (αρχ. ή μτγν.), αλλά δηλώνεται ότι η λέξη απαντά σε σχολιαστή ή σε επιγραφή.

Προκειμένου για παραπομπή σε γλωσσικές παρατηρήσεις ή σχόλια του εκδότη ενός κειμένου χρησιμοποιείται και για το εκδοτικό δημοσίευμα η βραχυγραφία του κειμένου, αλλά με προταγμένο ολόγραφο το όνομα του εκδότη (π.χ. Ξανθουδίδη [Ερωτώκρ.]).

Η αλλαγή στίχου στο παράθεμα δηλώνεται με κάθετο ανάμεσα στους δύο στίχους.

Όταν μιας αρχαίας λέξης υπάρχουν νεότεροι τύποι, όχι όμως και νεότερες σημασίες, το άρθρο δεν έχει σημασιολογικό τμήμα.

Χωρία που διορθώνονται σε ειδική πραγματεία καταγράφονται σύμφωνα με τη διόρθωση, εφόσον είναι βέβαιη ή πιθανή: σε παρένθεση, αμέσως μετά τη λέξη του παραθέματος που διορθώνεται, σημειώνεται η εσφαλμένη διαφορετική γραφή του εκδότη και αμέσως κατόπιν βραχυγραφημένη η βιβλιογραφική ένδειξη για τη διόρθωση. Προκειμένου για εσφαλμένη γραφή που απαντά σε έκδοση κειμένου που κατά κύριο λόγο τη χρησιμοποιούμε στο Λεξικό, εκτός του ότι χρησιμοποιείται στο οικείο άρθρο η γνήσια γραφή, καταρτίζεται και λήμμα με την εσφαλμένη γραφή ή τη λέξη στην οποία θα μπορούσε να αναχθεί (εσφαλμένα βέβαια) η γραφή αυτή και με παραπομπή στην έκδοση που την παρέχει, καθώς και με μνεία της γνήσιας γραφής που πρέπει να δεχτούμε στο κείμενο.

Για τη διάρθρωση των τριών τμημάτων του κάθε άρθρου παραπέμπεται ο αναγνώστης σε όσα σημειώθηκαν στα προλεγόμενα του τόμου Α', σ. ιδ', ιε', ις', καθώς και των τόμων Δ', σ. ιε' κε. και Ε', σ. ιβ'.

παραθρασεία η παραφαρσεία, Διήγ. Αλ. G 276²⁴· παραφρασεία, Διήγ. Αλ. F (Lolos) 268¹, Διήγ. Αλ. F (Konst.) 128⁶⁻⁷, Διήγ. Αλ. E (Lolos) 269⁹ (έκδ. παραφθαρσείαν διορθώσ.), Διήγ. Αλ. E (Konst.) 129⁶ (έκδ. παραφθαρσίαν διορθώσ.).

Από το παραθρασεύομαι. Οι τ. με τροπή του θ σε φ. Για την ετυμ. βλ. Μητσάκης [Διήγ. Αλ. G σ. 253] (= Εμφυχούν ύδαρ, 1983, 321).

Αλαζονεία: Ο Σόσσοχος ο μέγας βασιλέας τον κόσμον δεν ήτον βασιλεύς και ήθελεν να υπηγάινει εις τον παράδεισον από την παραφαρσείαν (έκδ. -ίαν) του; Εσκοτώθην ατός του από τους άγριους ανθρώπους Διήγ. Αλ. G 274²⁶· γύρισε το κεφάλιν σου και την παραφαρσείαν (έκδ. -ίαν) σου και πέσε προσκύνσέ με Διήγ. Αλ. E (Lolos) 277⁷.

παραθρασειάζω παραφρασειάζω.

Από το ουσ. παραθρασεία και την κατάλ. -άζω.

Στη φρ. παραφρασειάζω τον εμαυτόν μου = περηφανεύομαι, φέρομαι αλαζονικά: μηδέν πολλά υψώνεσαι και παραφρασειάζεις τον εμαυτόν σου, ότι οπού πολλά υψώνεται, ογλήγορα πέφτει κάτω εις την γην Διήγ. Αλ. F (Konst.) 88²¹.

παραθρασειάρης, επίθ. παραφαρσειάρης· παραφρασειάρης, Διήγ. Αλ. E (Lolos) 153⁹.

Από το ουσ. παραθρασεία και την κατάλ. -ιάρης.

Αλαζόνας: Ω παραφαρσειάρη (έκδ. -ιάρη) και υψηλότατε Δάρειε, ωσάν θεός γινεσαι και ως άνθρωπος άτυχος θέλεις πέσει κάτω Διήγ. Αλ. V 41.

παραθρασεύομαι παραφρασεύομαι, Διήγ. Αλ. E (Konst.) 89^{28, 19}.

Από την πρόθ. παρά και το θρασεύομαι (7. αι., TLG)· πβ. και μτγν. παραθρασίνω (TLG). Ο τ. από το *παραθρασεύομαι (πβ. τ. θαρσούς του θρασύς) με τροπή του θ σε φ· για την ετυμ. βλ. Μητσάκης [Διήγ. Αλ. G σ. 253] (= Εμφυχούν ύδαρ, 1983 321). Για τον τ. πβ. λ. φαρσεύομαι στο ιδίωμα της Κύμης (Αλεξανδρής, AEM 5, 1958, 172).

Περηφανεύομαι: μη πολλά υψώνεσαι και παραφαρσεύεσαι, ότι οπού πολλά υψώνεται ογλήγορα πέφτει κάτω Διήγ. Αλ. G 286²⁹.

παραθυμούμαι.

Από την πρόθ. παρά και το θυμούμαι. Η λ. και σήμ. στο ποντ. ιδίωμα (Παπαδ. Α., Λεξ.).

Θυμάμαι λίγο: είδαμε πάθη αμέτρητα με πόλεμο ...! ... στο Ρέθυμνος ...! Γιαυτός μ' επαρακίνησε να γράψω μ' έγνοια τόσοη (παρ.αλ. 1 στ.), ... δεν είμαι ποιητής, ουδέ ποτέ παινούμαι,! μα πως εκεί έλαχα κι εγώ, τούτο παραθυμούμαι Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.)135²⁸.

παραθυράκι το.

Από το ουσ. παραθύρι και την υποκορ. κατάλ. -άκι. Η λ. στο Du Cange (λ. παράθυρον) και σήμ.

Μικρό παράθυρο: παραθυράκι απόμικρο με σίδερα φραμένο Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Γ 392.

παρθύρι το, βλ. παρθύριον.

παρθυρίδα η, βλ. παρθυρίς.

παρθύριον το, Προσκυν. Λαύρ. 874 98²⁵, Προσκυν. ά 115²⁸, Παΐσ., Ιστ. Σινά 1337, Μπερτόλδος 61, Μπερτόλδινος 164 δις: *παρθύρι*, Βέλθ. 831, Gesprächb. 49⁹, Σαχλ. N 72, Σαχλ. Ά (Wagn.) M 82, Σαχλ., Αφήγ. 450, Θησ. B [20⁹], Συναξ. γυν. 634, Ριμ. κόρ. 578, 618, 700, Πεντ. Γέν. VIII 6, Αιτωλ., Μύθ. (Παράσσηλου) 77⁹, Παΐσ., Ιστ. Σινά 330, 512, 1144, 1308, Πορτολ. A 151⁷, Δωρ. Μον. (Βαλ.) 44, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) A 1128, B 110, Γ 553, 663, 1567, Στάθ. (Martini) A μετά στ. 160, Ροδολ. (Αποσκ.) A 707, Βακτ. αρχιερ. (κώδ. 1373, EBE) 26, Φορτουν. (Vinc.) A 252, Χριστ. διδασκ. 124, Ροδινός (Βαλ.) 70, 96, 135, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 209¹⁵, 491⁹: *παρθύριν*, Αοσίζ. 110²⁵, 361¹, Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 854 κριτ. υπ., Φλώρ. 1617, Ερωτοπ. 612, 702, Ιμπ. 343, Μαχ. 476²⁵, 600²⁸, Ch. pop. 33, Απόκοπ.² 200⁹ *παρεθύρι*, Φαλιέρ., Ιστ.² 367 κριτ. υπ., 377 κριτ. υπ., 393 κριτ. υπ., Θησ. Γ [14⁹], [31⁹], IB [66⁹], Ch. pop. 249, 286, 327, 413, 461, Διήγ. Αλ. V 31, Συναξ. γυν. 612, 811, 931, Χρον. βασιλέων 1245, Zygomalas, Synopsis 211 K 34: *παρεθύριν*, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 1447, 1613, Θησ. Γ [83⁹], Ριμ. κόρ. 618 κριτ. υπ.

Το μτγν. ουσ. *παρθύριον* (TLG). Ο τ. παρθύρι στο Βλάχ. και σήμ. Ο τ. παρθύριον και σήμ. ιδίωμ. (Παπαδ. Α., Λεξ., Σακ., Κυπρ. B 712). Ο τ. *παρεθύρι* στο Du Cange για το σχηματ. του βλ. Χατζιδ., MNE B 189. Ο τ. *παρεθύριν* και σήμ. στο ποντ. ιδίωμα (Παπαδ. Α., ό.π.). Διάφ. τ. της λ. σήμ. ιδίωμ. (Παπαδ. Α., ό.π., Σακ., ό.π., Κωστ., Λεξ. τσακων., λ. παρθύρι).

1) Παραπόρτι, πλαϊνή είσοδος: *ήνρεν* (ενν. ο σιρ Τζονάν Κουράπ) το παρθύριον, την πόρταν του κούντη, ανοικτόν και απέξενυσεν και ανέβην και ερωμανίστην Μαχ. 386¹¹. 2) Παράθυρο: *Σαν πέρδικαν εις το κλουβί στέκεις στο παρεθύρι*, Ι λάμπουσιν και τα μάτια σου σαν άδολον ζαφείρι Ch. pop. 293· Στο παρθύρι η Αρετή ήστεκε κι ανιμένει Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Γ 567· ο Αχιλλεύς καθήμενος εκ των παρθυρίων Ι ευφραίνεντον και ηγάλλεντον βλέποντας τους αγούρους Αχιλλ. N 1463.

παρθυρίς η, Ψευδο-Σφρ. 330¹⁵: *παρθυρίδα*.

Το μτγν. ουσ. *παρθυρίς*. Τ. *παναθυρίδα* σήμ. στο κυπρ. ιδίωμα (Σακ., Κυπρ. B 712). Ο τ. και σήμ. στο κρητ. ιδίωμα (Andr., Lex., στη λ.).

1) Μικρό παράθυρο, παραθυράκι *Εκ τούτων των παρθυρίδων πέμπεται μέσα εις την εκκλησίαν φως πολύ* Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 160. 2) Πολεμίστρα: οι Τούρκοι ρίχναν τουφεκίες *ήπού τες παρθυρίδες* Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 239¹⁵.

παρθυρίτσι το *παρεθυρίτσι*, Ch. pop. 410.

Από το ουσ. παρθύρι και την υποκορ. κατάλ. -ίτσι. Η λ. στο Meursius (παρθυρίτση) και σήμ. ιδίωμ. (Georgac., The -ίτς- Suffixes 232).

Μικρό παράθυρο: *Πεθυμισμένος άνοιξε μικρόν παρεθυρίτσι*, Ι για να γρουκήσει κάλλια εκείνο το τραγούδι Θησ. Γ [11⁹].

παράθυρο(ν) το.

Από το μτγν. ουσ. *παράθυρος* η με αλλαγή γένους κατά το ουσ. *παρθύριον*

(βλ. Θαβώρ., Ουσιαστ. 25, 31, 91 και 148)· κατά Ανδρ., Λεξ. από το ουσ. παραθύρα. Η λ. παραθύρον στο Du Cange και σήμ. παράθυρο.

Παράθυρο: *Περί καινοτομιών και κτισμάτων σπιτιών και περί θυρών και παραθύρων* Βακτ. αρχιερ. 159.

παραθυρόπουλο το παρεθυρόπουλον, Θησ. Γ [28⁷] (έκδ. -πολον).

Από το ουσ. παραθύρι και την υποκορ. κατάλ. -πουλο. Ο τ. στο Du Cange, λ. παράθυρον. Τ. παραθυρόπουλον στο Meursius.

Μικρό παράθυρο: απ' το παραθυρόπουλο το σιδερό μπορούμε! άφοβα ... να μιλούμε Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Γ 431.

παραϊγιάλιος, επίθ., Κομνηνής Άννας Μετάφρ. 284.

Το μτγν. επίθ. παραιγιάλιος. Το ουδ. ως ουσ. (πβ. Θαβώρ., Ουσιαστ. 77) το 13. αι. (TLG, Steph., Θησ., στη λ.) και σε έγγρ. του 14. αι. (Act. Ivir. III 70¹⁵, 75¹⁵, Act. Lavr. II 90¹⁰, 97¹⁰, Act. Xen. 4¹⁰, 5¹⁰, 12¹⁰, 13¹⁰, Act. Xér. 20¹⁰, 22¹⁰, κ.π.α.).

Παραθαλάσσιος: οι άρχοντες της Τροίας ... ήφεραν από την ανατολήν συμμαχίαν πολλήν και ισχυράν και φουσσάτον ... από τους παραιγιαλίους και χερσαίους τόπους Τρωικά 526¹.

Το ουδ. ως ουσ. = ακτή, ακρογιαλιά: έγραψε προς γουν τον Κοντοστέφανον, ίνα εις χαρτίν μέγα ιστορήση το παραιγιάλιον όλον της Λογγιβαρδίας και του Ιλλυρικού Κομνηνής Άννας Μετάφρ. 378.

παραϊδάρω.

Από την πρόθ. παρά και το αϊδάρω. Βλ. και Μπαμπιν., Υποκορ. 76.

Βοηθώ λεγάκι: αν είσαι να μας λείπουνι τούτοι απού παραιδάρου, Ι Ξυπόλυτες και ολόδυμνες επηάιναμε μοντάρου Φορτούν. (Vinc.) Έ 31.

παραινετικός, επίθ., Σπαν. Α 38.

Το μτγν. επίθ. παραινετικός. Η λ. και σήμ.

Συμβουλευτικός: Ηξεύρεις πόσην προσοχήν και πόσον πόθον είχες! σε μένα τον πατέρα σου τον πολυπονεμένον, Ι και λόγους παραινετικούς ήκουσες από μένα Κομν. Διδασκ. Δ 49.

παραίτησις η. Έκθ. χρον. 20¹⁸, 48², 56⁴, Ιστ. πολιτ. 77¹, Μ. Χρονοσγρ. 36¹⁷, Συναδ. Χρον.-Δίδαχ. φ. 70¹.

Το αρχ. ουσ. παραίτησις. Η λ. και σήμ. στον τ. παραίτηση.

Παραίτηση φρ. α) κάνω παραίτησιν, βλ. κάμνω Φρ. 90· β) ποιώ παραίτησιν = παραιτούμαι: Ολίγον δε καιρού παρελθόντος και των σκανδάλων πληθυνομένων εποίησε παραίτησιν (ενν. ο πατριάρχης) Έκθ. χρον. 77².

παραίτιος, επίθ.

Το αρχ. επίθ. παραίτιος.

Υπαίτιος: Θάνατος ο πικρότατος και παραίτιος πάσι Διγ. (Trapp) Gr. 3636· ήθελε

να τους γυρίσει οπίσω με λόγους ειρηνικούς, και όχι να κάμει έργον τοιούτο σκανδά-
λου και δευτέρας μάχης παραιτίον Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 422.

παραιτώ, Σπαν. (Λάμπρ.) Va 286, Καλλίμ. 1121, Φλώρ. 1139, Λιβ. N 1519, Ιστ. πολιτ. 9¹⁸, Δγ. Ανδρ. 316^α *απαραιτώ*, Ευγέν. (Vitti-Spadaro) Πρὸλ. 138, Σουμμ., Παστ. φιδ. B [1154] *παραιτώ*, Αχιλλ. (Smith) O 732, Θσο. B [5^η], [45^η], Σκλεντζα, Πουήμ. 1¹⁸, Γαδ. διήγ. (Βασιλ.) 294, Διήγ. Αλ. G 267^η, Μαλαξός, Νομοκ. 153, Σανκτα-
μαύρας, Πράξ. Αποστόλ. (Κακ.-Πάνου) 212, Γεωργίου ρήτορος, Στίχ. α 118, Διγ. Ανδρ. 335^η, Σουμμ., Παστ. φιδ. Α [559], Δ' [1023], Χριστ. διδασκ. 290, Λεηλ. Παροιμ. 598, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 296², 457¹², 543^α μέσ. *παραιτιέμαι*, Θσο. Α [127^η].

Το αρχ. *παραιτέομαι*. Ο τ. *απαραιτώ* σε έγγρ. του 17.-19. αι. (Κώδ. Παναγ. Σπη-
λιώτ., ΔΙΕΕΕ 23, 1980, 503, 26, 1983, 433, 27, 1984, 394, Κονόμος, Εραν. 8, 1970, 237),
στον Κατσαϊτ., Ιφ. Πρὸλ. 101, B 73, 112, Θν. Γ 201 και σήμ. ιδιωμ. (Χαντζιάρας, Θεο-
σιαλ. γλωσσάρ., Λ. *απαραιτάνι-ώ*, Ηλιούδης, ΛΔ 15, 1989, 266). Ο τ. *παραιτώ*, για το
σχηματ. του οποίου βλ. Χατζιδ., Αθ. 1, 1889, 287-8, σε έγγρ. του 18. αι. (Βισβίτ., ΕΑΙΕΔ
1, 1948, 133, Τριανταφύλλου, Αθ. 71, <1969/70>, 1970, 26), στον Κατσαϊτ., Κλ. Προ-
σφών. 41 και σήμ. Το μέσ. *παραιτούμαι* και σήμ. Η λ. σε έγγρ. του 17. αι. (Μανούσ.,
Θησαυρ. 6, 1969, 47), στο Βλάχ. και σήμ.

Ι. Ενεργ. 1) α) Εγκαταλείπω, απαρνούμαι κάπ.: Πως κι εσύ μ' *απαραιτάς* ξένην
και πικραμένην; Ι Κύρη, παιδι μονάκριβον μ' *έχεις*, και να μ' *αφήσεις*, Ι σήμερα να με
σφαέξουν, *δίχως να μου βοηθήσεις*; Σουμμ., Παστ. φιδ. Δ' [812] *Μ' *αδίκησε* του λόγου
της με το να παραιτήσε έναν, Ι που πάντα ... της είχε αγάπην καθάραν* Σουμμ., Παστ.
φιδ. Δ' [1016] *τον κύρη σου απαράτησε και κύρη εγώ σου τάσσω Ι *χεις* μένα και εις
ψηλές δόξες να σ' ανεβάσω* Ζήν. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Δ' 332- β) *εγκαταλείπω*, αφήνω
κατά μέρος κ.: *Επαραιτήσαν τα φορτιά και ετρέχανε να φύγουν* Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ.
Στ.-Αποσκ.) 418^α. *Την πιστη επαράτησε ο Καίσαρ και φονεύγει Ζήν.* (Αλεξ. Στ.-
Αποσκ.) Δ' 13 *Ωχου, Μυρτίνε μου, να ζεις, ειδές να μη θελήσεις, Ι τύχη ακριβήν σαν
τούτην να την απαραιτήσεις* Σουμμ., Παστ. φιδ. Γ' [1084] *μετόνοιαν εκάνασι με ευλά-
βεια περισσότεα Ι και τες επιθυμίες τους όλες επαράτησα* Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-
Αποσκ.) 271^α *το βιζίρη εύρηκε* (ενν. γείς λουμπαρδάρης) και επή με *τάς κείνοι* και την
αιτία *παραιτώ* και δε *μιλώ, μ' αφήνω* Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 466^α- γ) *εγκαταλείπω* (αξίωμα): *εγώ με την ιδίαν μου θέλουν και αγαθήν προαίρεσιν επαραι-
τήσα το σκήπτρον και τον θρόνον Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 346. 2) Σταματώ, παύω να:*
από τα τιαούτα σκάνδαλα ..., επαραιτήσαν οι μοναχοί του μοναστηρίου το να κάνουν
αρχιεπίσκοπον εις το μοναστήριον και έκαναν μόνον ηγούμενον έναν ιερομόναχον
Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 215. 3) Παραμελώ, αδιαφορώ, δε δίνω σημασία σε κάπ.: και
σεις δεν εβαρούστε φωτιές και με μαχαίρι, Ι όταν το είχατε οφικτά εις το δικό σας
χέρι, αλλά τον παραιτήσετε (ενν. τον Τούρκο) *τότες η αφεντιά σας Ι και πήρε σας*
την χώραν σας, τα κάστηρ τα δικά σας Διακρούσ. 101^η.

ΙΙ. Μέσ. 1) α) Εγκαταλείπω, απαρνούμαι κάπ.: *γονείς του επαρητήσατο διά την*
εμήν αγάπην Λιβ. Sc. 2003 *Δεν παραιτέσαι παντελώς τον αγαπητικόν σου, τον πλανή-
νον, τον πικρότατον Γεωργίου ρήτορος, Στίχ. β 19 *πώς μας επαραιτήθητε στον Αδην**

και κοιμάσθε; Πένθ. θαν.³ 70^β) εγκαταλείπω, παρατώ κ.: τόπον και χώραν την εμήν και γην και γονικά μου! και κόσμον και πατρίδα μου όλα παρατηρήσασθαι Λιβ. Ν 1322. Όλες του κόσμου τες χαρές ως τες παρατηρούμεν Πένθ. θαν.³ 19^α παρατώνται τ' ἄρματα, όλα χάμον τα ρίχνουν Θησ. (Foll.) 1 133^γ) παραιτούμαι από αξιώμα: παραιτείτο (ενν. ο βασιλεύς) την αρχήν εκ της αποτυχίας Καλλιμ. 1059^α (αμτβ.): ος (ενν. ο πατριάρχης Γρηγόριος) και το σκάνδαλον αυξανόμενον ορών και την ἄλωσιν προλέγων παρητήσατο Ιστ. πολιτ. 10¹¹. 2) (Προκ. για ὄρκο, υπόσχεση, κ.τ.ό.) αθετώ, αναφώ: και ὀρκους αν εἶχες εκατόν, να τους επαρητήσουν Λιβ. Sc. 616^α οποιος λάβει αρραβώνιας και παρητήσεται τα γεγονότα, διπλάσιον δίδει τους αρραβώνιας Ἑλλην. νόμ. 527^{αα}. 3) α) Αποφεύγω κ., απέχω από κ.: Αρχή φιλίας ἔπανος, αρχή δε μάχης ψόγος! Λοιπόν το ψέγειν παραιτού, εχθρόν μηδέν ποιήσεις Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 17^β) αποστρέφομαι κ.: το όνειρον ορέγεται ο νους μου να το βλέπω, το φως επαραιτούμου το εμίσουν την ημέραν Λιβ. Ν 559. 4) Σταματώ, παύω: ἄμε εις τον χορόν ατη σου! και το κλάμμα (εκδ. κλαί-) παρητήσουν Συναξ. γυν. 593. 5) Παραμελῶ, αδιαφορώ, δε δίνω σημασία σε κ.: Όμως δε της μητρός αυτού ταῦτα διδασκομένης! ου παρητήσατο παιδός την συμβουλίαν ταύτην Διγ. Ζ 1127.

Η μτχ. παρκ. ως επίθ. = εγκαταλειμμένος: οι παρατημένες, που 'ναι πάντα πομπέμενες, που πάνιν όλες εις τα μπουρδέλια Συναξ. γυν. 1207.

παρακαβαλάρης ο παρακαβαλλάρης· αιτιατ. πληθ. παρακαβαλλάρους.

Από την πρόθ. παρά και το ουσ. καβαλάρης.

Ιππότης: επήραν και εβάλαν τους ες τες φυλακές, τον κοντοσταβλήν και ζ παρακαβαλλάρους του Μαχ. 540^{αα}.

παρακάθηναι, Ἐκθ. χρον. 13^α, 34^α, 44^{α2}, 70^α, 72^α, 73^α, Ιστ. πολιτ. 5^α.

Το αρχ. παρακάθηναι. Τ. παρακασήμενε σήμ. στο τοσικών. ιδίωμα (Andr., Lex., στη Λ. και Κωστ., Λεξ. τοσικών.). Η Λ. και σήμ. στο κυπρ. ιδίωμα (Andr., ό.π. και Σακ., Κυπρ. Β 716).

Α Αμτβ. 1) Κάθομαι κοντά σε κάπ.: Καλλιμ. 1706. 2) Παραφυλάω, παραμονεύω: τρεις των πιστών ευνούχων! κρύπτονται, παρακάθηνται, φυλάσσουν την κόρην Καλλιμ. 2231.

Β Μτβ. 1) Κάθομαι κοντά σε κάπ.: (εδώ προκ. για νεκρό): μετά θρήνου και κλαυθμού γιν παρακάθηνται σοι, καταφιλούσι σε νεκρόν Καλλιμ. 1395. 2) (Προκ. για πόλη ή φρούριο) πολιορκώ: παρακαθήμενος (ενν. ο σουλτάν Μουράτης) τη πόλει εγγύς τριετίας ουκ ίσχυσε λαβείν αυτήν Ἐκθ. χρον. 3^α οι Αγαρηνοί παρακάθηνται το φρούριον Μπελιγράδι Ιστ. πολιτ. 45^α.

παρακαθίζω, Καλλιμ. 2427, 2436, Χρον. Μορ. Η 1588, 2898, Χρον. Μορ. Ρ 2912, Πουλολ. (Τσαβαρή)² 495, Κομνηνής Άννας Μετάφρ. 18, Δούκ. 115^α αόφ. επαράκατσα, Μαχ. 110^α, 124^{αα} παράκατσα, Καλλιμ. 2225, Μαχ. 106^α, 174^{αα}, 344^α, 446^{αα} παρέκατσα, Καλλιμ. 2205^α προστ. παράκατσε, Καλλιμ. 2425.

Το αρχ. παρακαθίζω. Για το σχηματ. των τ. του αορ. βλ. Apostolopoulos, Καλλιμ. 72. Η Λ. και σήμ. ιδίωμ. (Andr., Lex. και Φάβ., Αθ. 45, 1933, 352).

I. Ενεργ. Α Μτβ. 1) Πολιορκώ: με τέτοιον τρόπον κι αφορμήν την επαρακάθισαν ετότε την Μονοβασίαν Χρον. Μορ. Η 2909: το κάστρον ετριγύρουν κι επαρακάθιέ το Χρον. Μορ. Η 5097: ήρτεν ο ρήγας και το δελιοπόν φουσοάτον και επαρακάτσαν του κάστρου απού παντόθεν και το 'σπερνόν επήραν το Μαχ. 106¹⁹⁻²⁰ (με σύστ. αντικ.): να αφήσουσιν (ενν. τα φράγκικα φουσοάτα) τον καθισμόν τόν τους επαρακάθισαν Χρον. Μορ. Ρ 2916. 2) (Προκ. για νεκρό) κάθομαι δίπλα του και τον θρηνώ: παρακαθίσω σε, θρηνήσω, κλαύσομαι σε Καλλιμ. 1442. Β' Αμτβ. 1) Κάθομαι κοντά σε κάπ.: (εδώ προκ. για νεκρό): παρακαθίζουνσιν εκεί, τον αδελφόν θρηνούσιν Καλλιμ. 1387. 2) Παραμονεύω, παραφυλάω: ταύτην την νύκταν μείνατε παρέξωθεν τον κήπου, | παρακαθίσομεν ομού και συμπαρεμνούμεν | και μάθητε τας μηχανάς της πόρινης ταύτης κόρης Καλλιμ. 2220: «... Με πάσα μόδον και ορδινιά κάμε να την σκοτώσεις (ενν. την Τάρσι-α) | και, για να μη φανερωθεί, εισμιάν να τηνε χώσεις». | Και την αυγή προς τον γιαλό πάγει (ενν. ο δούλος), παρακαθίζει | εκεί πο κάτεχε καλά και δεν παραστρατίζει Ριμ. Απολλων. (Βεν.) [1225]. 3) Κρυφακούω: Ετούτη (ενν. η γυναίκα) είναι απού παρακαθίζει και ήβανε τους γειτόνουν τση πάντα εισέ μαλώματα και σκάνταλα Αποκ. Θεοτ. Ι 104.

II. (Μέσ.) πολιορκώ: εις τον Μυζηθρά στέκεται με φουσοάτα, | όπου παρακαθίζεται την Λακιδαιμονίαν Χρον. Μορ. Ρ 4648.

παρακάθισμα το.

Από τον αόρ. του παρακαθίζω και την κατάλ. -μα. Η λ. στο Βλάχ. και στο Κουμαν., Συναγ.

Ενέδρα, παραμόνεμα: τον δόλον γαρ ουκ οίδεν (ενν. η κόρη), | ουδέ το παρακάθισμα των δολερών εννούχων Καλλιμ. 2235.

παρακαθισμός ο, Χρον. Μορ. Η 2800, 2900, 2908, 2916, Χρον. Τόκων 3223.

Από τον αόρ. του παρακαθίζω και την κατάλ. -μός. Η λ. τον 9. αι. (TLG), στο Du Cange (λ. παρακαθίζειν) και στο Κουμαν., Συναγ.

1) Πολιορκία: εώσαν (ενν. τα φουσοάτα) εις τα Γιάννινα, εις το λαμπρόν το κάστρον | εκείσε εκατοννέψασιν εις παρακαθισμόν του Χρον. Μορ. Η 8796: ουδείς ετόλμησε πληρώσαι ή βοηθήσαι τοις Θεσσαλονικεύσι πολισυρκουμένοις υπό των Φράγκων, ακούοντες και μανθάνοντες, δι' ων έπεμπον κατασκόπων, τον της πόλεως παρακαθισμόν Παράφρ. Χων.(v. Dieten) II 27: φρ. βάνω παρακαθισμούς = πολιορκώ: έβαλαν παρακαθισμούς στο κάστρο του Αρακλόβου Χρον. Μορ. Ρ 5633. 2) Ενέδρα (Για τη σημασ. βλ. Vittì [Σαχλ. Ν σ. 192]): την νύκτα οπού περπατεί γυρίζει αρματομένος και υπά στους παρακαθισμούς σαν ένα μαθημένος (παραλ. Ι στ.) αλλότες τον πληγώνουσιν, αλλότες να πληγώνει Σαχλ. Ν 66.

παρακαθιστής ο, Αποκ. Θεοτ. Ι 206-7, 210-11.

Από τον αόρ. του παρακαθίζω και την κατάλ. -τής. Πβ. θηλ. παρακαθιστρια στον Πορφυρογέννητο (TLG, Sophocl. και Κουκ., BBΠ Δ' 146, 446). Η λ. στο Βλάχ. και σήμ. στο κρητ. ιδίωμα (Παγκ., Ιδίωμ. Κρ. Γ' 241).

Ότακουστής: Τότες τον παρακαθιστού τ' αφτιά θε να καρφώνουν, | με τα σου-

βλιά τα πόρινα να τονε θανατώνουν Τζάνε, Κατάν. 463· την ίδια κόλαση έχει και ο παρακαθιστής και όποιος αγαπά αδικία Αποκ. Θεοτ. Ι 100.

παρακάθομαι, Χρον. Μορ. Η 4648, 9002, Σαχλ. Ν 58· παρακάθουμαι, Αχιλλ. Ο 207, Μαχ. 470²⁹⁻³⁰.

Από το αρχ. παρακάθηναι, αν δεν πρόκ. για νεότερο σχηματ. Ο τ. και σήμ. στο ποντ. ιδίωμα (Andr., Lex., λ. παρακάθηναι, Παπαδ. Α., Λεξ.). Η λ. στο Somav. και σήμ.

Α Αμτβ. 1) Κάθομαι δίπλα· ακουμπώ (Για τη σημασι. βλ. Vitti [Σαχλ. Ν σ. 192]): στες πόρτες παρακάθεται, ν' ανοίξει δοκιμάζει· αλλότες ατιμάζουν τον κι αλλότες ατιμάζει Σαχλ. Ά (Wagn.) FM 64. 2) Διεξάγω στρατιωτικές επιχειρήσεις: ποττέ δεν εμουλλώσαν (ενν. οι Σαρακηνοί), αμμέ πάντα επαρακάθονταν και εμποδίζαν τους ανθρώπους Μαχ. 10*.

Β (Μτβ.) πολιορκώ: ο κοντοστάβλης απέζευσε και επαρακάθετον της Λευκωσίας και αρματώθησαν και ήρτα να τον πολεμήσουν Μαχ. 420¹⁵· το κάστρο επαρακάθετον (ενν. ο μισσίρ Σιμού), τες στράτες είχαν πιάσει Χρον. Μορ. Η 8367.

παρακάιρα, επίρρ., Γεωργηλ., Θαν. 529, Ναθαναήλ Μπέρτον, Στιχοπλ. Ι 1023, Βοσκοπ.² 360, Διγ. Ανδρ. 322³¹, Στάθ. (Martini) Β 256.

Από το αρχ. επίθ. παράκαιρος. Η λ. στον Ησύχ. (TLG), στο Somav. και σήμ.

1) Αργότερα από τον κατάλληλο χρόνο: Ω Σύλβιο, ξεύρε και όποιος· παράκαιρα μαζώνει φρονιμάδα· πάντ' έχει μεστωμένον· το παωρικό μαζί του της λωλάγρας Πιστ. βοσκ. IV 8, 103· ωσάν όταν παράκαιρα χωρέσει κι έμπει θέλει· ποθον λακτάρα και καημός σ' ενός γέροντα μέλη Σουμμ., Παστ. φιδ. Α [127]. 2α) Πρόωρα: τα βάσανά μου ασπρίσανε παράκαιρα, σα βλέπεις, τα μαλλιά μου Πανώρ. Γ 304· να κατεβείς (ενν. ψυχή) παράκαιρα εις του Άδου τον πυθμένα Ντελλαπ., Ερωτήμ. 478· β) (προκ. για φυτό) εκτός εποχής: τότε ξεφουντώνουσι (ενν. τα ρόδα) να τα έχεις παράκαιρα ωραία και εύμορφα ως και τον Μάιον Αγαπ., Γεωπον. (Κωστούλα) 271.

παρακάιστρος· παρακαίστρον, Ερμον. Ι 49, εσφαλμ. γρ. αντί παρά Καϊστρον· διορθώσ., βλ. Ομήρου Ιλιάδα Β 461· πβ. και Ερμον. αυτ. κριτ. υπ.

παρακακομοιρίας -ρα, επίθ.

Από την πρόθ. παρά και το επίθ. κακομοιρίας. Η λ. στον Κατοαϊτ., Θυ. Α 45.

Πολύ δυστυχισμένος (εδώ υβριστ.) τρωκαταραμένος: Εμαθε η γυναίκα μου τ' άμπιτα πως τση πήρα· και χίλια πάθη μου 'καμε η παρακακομοίρα Κατζ. Ε 78.

παρακάλεμα το, Σουμμ., Παστ. φιδ. Β [1210]· παρακάλλημα, Μαχ. 468¹⁵· πα· ρακάλλημαν, Ξόμπλιν φ. 128*.

Από το παρακαλώ και την κατάλ. -μα. Τ. παρακάλεμαν σήμ. στο ποντ. ιδίωμα (Παπαδ. Α., Λεξ.). Η λ. στο Somav., σε έγγρ. του 16. αι. (Δετοράκης, Θησαυρ. 19, 1982, 157), στον Κατοαϊτ., Θυ. Δ' 121, Ιφ. Γ 610, Δ' 81, Έ 291 και σήμ.

α) Παράκληση, ικεσία: με τα πολλά λόγια και παρακαλέματα θέλει γυρίσει την

γνώμην του πατρός του Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 349^ε ἐμνήνυσέν τῆς παρακαλέματα, να τον αφήσει να πάγει εις την Λευκοσιάν Βουστρ. (Κεχ.) 208^α-β) αίτημα: γίγνωσκε ότι οι ἄρχοντες των κουμμουνιάν ἐμνήσαν μου παρακαλέματα να σου μηνύσω να τελειώθει η ἀγάπη Μαχ. 288^ε.

παρακαλεμός ο.

Από το παρακαλώ και την κατάλ. -μός.

Παράκληση, ικεσία: ακούσετε κι ἐμέν τον παρακαλεμού μου, Ι και δότ' ως πρέπει δύναμιν, γνώση του λογισμού μου Θησ. (Foll.) Ι 1.

παρακάλεση η, βλ. παρακάλεσις.

παρακαλεσία η.

Από τον αόρ. του παρακαλώ και την κατάλ. -ία. Η λ. και σήμ. στο ποντ. ιδίωμα (Παπαδ. Α., Λεξ.).

Παράκληση, ικεσία (εδώ ως σύστ. αντικ.): πόσα μυζοκλήματα και παρακαλεσιὰς ο ταπεινός παρακαλώ, να μας με βάλουν ἔσω Πιροδρ. (Eideneier) IV 316.

παρακάλεσις -ση η, Τρωικά 529^ε, Ελλην. νόμ. 521^ε, Χρον. Μορ. Η 143, 486, 5987, 6197, 6858, Χρον. Μορ. Ρ 2891, Μαχ. 8^α, 156^α, 158^α, 172^α, 294^α, 472^α, 596^α, Θησ. Γ [83^α], Ζ [76^α], Θησ. [Foll.] Ι 59, Ανθ. χαρ. (Κακουλίδη-Πηδώνια) 101, Διήγ. Αλ. Γ 279^α, Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 81^ε, 398^ε, Εόμπλιν φ. 138^ε, Μαλαξός, Νομοκ. 80, Θρ. Κύπρ. Μ 97, Χρον. σουλτ. 71^α, 85^α, Διήγ. Αλ. Ε (Konst.) 167^α, Διήγ. Αλ. F (Konst.) 94^ε, 164^ε, Βενετοάς, Δαμασκηνού Βαβλαάμ 53^α, 95^α, 113^α, Διαθ. Νίκανος 255, Σουμμ., Παστ. φιδ. Γ [289], [1193], Ε [156], Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 186, 360, Χριστ. διδασκ., Προοίμ. [8], Ροδινός (Βαλ.) 83, Hagia Sophia ω 512^ε, Μπερτόλδος 14, Μπερτολδίνος 137^ε παρακάλησις, Ασσίζ, 113^α, 470^ε, Μαχ. 624^α, Εόμπλιν φ. 138^ε, Θρ. Κύπρ. (Παπαδ. Θ.) 139, Καβαλίσιος 53, 57^ε παρεκάλεσις, Θησ. Πρώλ. [187^ε] πληθ. παρακαλέσεις, Βουστρ. (Κεχ.) 96^α.

Από το παρακαλώ και την κατάλ. -σις. Η λ. στο Βλάχ., στον Κατοσαϊτ., Ιφ. Δ' 324, σε ἔγγρ. του 18. αΙ (Τουρτόγλου, ΕΚΕΙΕΔ 22, 1977, 9) και σήμ. στο κύπρ. ιδίωμα (Σακ., Κυπρ. Β' 716).

α) Παράκληση: να πέσεις εις τα πόδια τους με μεγάλες παρακαλέσεις, να σ' ελεημονηθούν Βουστρ. (Κεχ.) 96^α ελεημόνησε την παρακάλεσιν μου ... και ελευθέρωσε με από τους ... Μακεδόνας Διήγ. Αλ. Ε (Lolos) 289^α Αδώρημα φαίνεται εκείνον οπού αγοράζεται με παρακάλησις Ανθ. χαρ. (Κακουλίδη-Πηδώνια) 101^ε β) ικεσία, δέηση: ο Θεός ἔστειλεν δώδεκα ἀγγέλους διὰ την παρακάλεσιν του Αδάμ, να βοηθήσουν τῆς Εύας εις τη γέννησιν τῆς Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 5^ε με παντοτινήν παρακάλεσιν να ζητούμεν από τον Θεόν την χάριν του Αγίου Πνεύματος Χριστ. διδασκ. 325.

Φρ. κάμνω/ποιώ παρακάλεσιν = παρακαλώ, ικετεύω: να κάμνει παρακάλεσις εις όλες τες γυναίκες, Ι να θυμηθούν τό ἔταξαν, στερκτές να εἶναι εις αὐτό Θησ. (Foll.) Ι 40^ε Να κάμω παρακάλεσιν με την ταπεινοσύνην, Ι γι' αὐτό το πράγμα στους θεούς, να

κάμουν ελεημοσύνην Σουμμ., Παστ. φιδ. Δ' [527]· όρισεν (ενν. ο ληγάτος) και εποίκαν παρακάλεσες εις τον Θεόν Μαχ. 152¹⁶⁻⁷.

παρακάλεσμα το, Θησ. Πρόλ. [250], Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 335.

Από τον αόρ. του παρακαλώ και την κατάλ. -μα. Η λ. στο Du Cange (λ. παρακαλέσματα) και σήμ.

1) Παράκληση, ικεσία: Ο Βασιλεύς πέμπει να γυρεύσουν τον Μπερτόλδον, και σαν τον εύραν, υπάγει ο Βασιλεύς ατός του εκεί όπου έστεκεν και με παρακαλέσματα και μεγάλα ταξίματα τον έκαμε να γυρίσει εις την Αυλήν Μπερτόλδος 75· Μηδέν ιδείς τα δάκρυα, τες φορεσές τες μαύρες! ουδέ παρακαλέσματα, ουδέ δικαιοσύνη! θελήσεις διά να γενεί, να ποίσεις γαρ τό πρέπει Θησ. Β' [33¹] (προκ. για την Παναγία): Χαίρε συ, το παρακάλεσμα του κριτού δικαίου Μετάφρ. Ακαθ. Υμν. 138²¹. 2) Πρόσκληση: Εις τες χαρές των φίλων σου, 'ς παρακαλέσματά των! μη γίνεσαι ολοπρόθυμος και τρέχεις και υπαγαίνεις Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 144.

παρακαλεσμός ο, Θησ. Β' [36⁷], Ζ [132⁴].

Από τον αόρ. του παρακαλώ και την κατάλ. -μός.

Παράκληση, ικεσία: με το φως σου στην οδόν τούτη με συντροφεύεις, Ι εμέν, αν χρίξεις γροίκτησε, τους παρακαλεσμούς μου αυτ. Ε [30⁴].

παρακαλεστικώς, επίρρ.

Από τον αόρ. του παρακαλώ και την κατάλ. -(τι)κώς. Η λ. στο Κουμαν., Συναγ. ν. λέξ.

Παρακλητικά: μην ηξέροντας να γράφει παρακαλεστικώς (έκδ. -κος· διορθώσ.) έβαλε και έγραψα εγώ Επιστ. Αδελφ. 52¹⁷⁻¹⁸.

παρακαλεσύνη η, βλ. παρακαλοσύνη.

παρακαλετής ο παρακαλητής, Μαχ. 156¹⁴, 224³⁵.

Από το παρακαλώ και την κατάλ. -τής. Η λ. στο Βλάχ. και σήμ. στο κύπρ. ιδίωμα με διαφορ. σημασι. (Σακ., Κυπρ. Β' 716, λ. παρακαλετάδες).

Αυτός που παρακαλεί εκ μέρους κάπ· απεσταλμένος: θεωρώντα (ενν. οι Βενέτικοι) την αδυναμιάν των επέψαν παρακλητάδες, να ποίσουν αγάπην οι Γενουβήσοι μετά τους αυτ. 586⁴.

παρακαλετικός, επίθ. παρακαλητικός, Μαχ. 106².

Από το παρακαλώ και την κατάλ. -τικός. Η λ. στο Βλάχ.

Παρακλητικός, ικετευτικός: ήλθαν (ενν. οι αδελφοί της κόρης) εις τον αμιράν και είπαν τον παρακαλετικά λόγια Διγ. Άνδρ. 321⁴.

παρακαλετός, επίθ., Ολόκαλος 50²⁰, Α 17, Β' 27, 30 κ.α.

Από το παρακαλώ. Η λ. στο Σομαν., σε έγγρ. του 16.-17. αι. (Έγγρ. Σύρου Α 124, Καζανάκη, Θησαυρ. 11, 1974, 258, 267, κ.α.) και σήμ.

1) Που παρακαλεί, που έχει παρακλητικό τόνο: Γράφει μου, παρακαλετός μεγά-

λα, να θελήσω! για λόγον μου την κορασάν ετούτη να ζητήσω Ροδολ. (Αποσκ.) Α 195. 2) (Νομ., προκ. για μάρτυρα σε συμβολαιογραφική πράξη) που παρευρίσκεται έπειτα από πρόσκληση: *Μάρτυρες παρακαλετοί δύο Ολόκαλος Γ 19.*

παρακαλη-, βλ. παρακαλε-.

παρακάλι το, βλ. παρακάλιο.

παρακαλιά η.

Από το παρακαλώ και την κατάλ. -ιά. Τ. παρακάλια η σε έγγρ. του 17. αι. (Έγγρ. Σύρου Α 182). Τ. παρακαλία σε έγγρ. του 17. αι. (Αλιπράντης, Αθ. 75, 1974-75, 111) και σήμ. ιδιωμ. (Andr., Lex.). Η λ. και σήμ. ιδιωμ. (Λουκόπ., Πώς υφαίνουν ... 12 και Παπαθαν., Γλωσσ. ρουμελ.).

Παράκληση, ικεσία: *Οκ την πολλήν παρακαλιά και από την εντροπήν τους! δειχνουν πως το πικραίνονται σαν να 'τον εδική τους Δεφ., Ξωσ. 199 Μα 'γώ αυτός μου δεν μπορώ τα βέρσα ν' αρχινίσω! και βούλομαι παρακαλιά 'ς Θεόν μου να ποιήσω Διήγ. ωραιότ. 12.*

παρακάλιο το, Πιστ. βοσκ. I 2, 201, Βενετσός, Δαμασκηνού Βαρλαάμ 147³⁹, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α [498] παρακάλι, Πιστ. βοσκ. II 1, 55 παρακάλι(ο), Πανώρ. Α 408, Δ' 353, Ερωφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Δ' 411, Ιντ. κρ. θεάτρ. Β' 58, Πιστ. βοσκ. I 2, 210, I 3, 213, I 4, 293, II 6, 10, V 2, 67, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Δ' 529, Ροδολ. (Αποσκ.) Α 606, Αποκ. Θεοτ. II 146, Σουμμ., Παστ. φίδ. Α [856], [1252], Έ [1518], [1576], Φορτουν. (Vinc.) Γ 90, Χριστ. διδασκ. 112, 328, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 157^{2*} παρακάλι(ν), Βενετσός, Δαμασκηνού Βαρλαάμ 91¹⁵, 148* παρακάλιον, Βενετσός, Δαμασκηνού Βαρλαάμ 163² παρεκάλιο, Ευγέν. (Vitti-Spadaro) 464.

Από το παρακαλώ και την κατάλ. -ιο (Για το σχηματ. βλ. Ανδρ., Λεξ., λ. παρακάλι(ο), Χατζιδ., Αθ. 6, 1894, 57 και ΜΝΕ Β' 67). Ο τ. παρακάλιον στο Σομαν. Τ. παρακάλιν σήμ. στο ποντ. ιδίωμα (Παπαδ. Α., Λεξ.). Η λ. στο Βλάχ., στον Κατοαίτ., Ιφ. Γ 615, Δ' 249, 582, Θυ. Β' 238 και σήμ. στον πληθ.

Παράκληση, παρακάλεσμα· δέηση, ικεσία: *Στη δούλεψ' είν' αγέννηρη, κουφή στα παρακάλια (ενν. η κόρη) Πανώρ. Α 129 Σ' τούτα τα παρακάλια τα κλιτά μου! λυπητέρα τ' αμμάτια σου (ενν. του Δία) ας στραφούσι Ερωφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Γ 442 με παρακάλιο προσκυνώ, ωσάν κριματισμένος, τον Πλάστη κάνω δέηση κλιτός, γονατισμένος Θυσ. (Bakk.-v. Gem.) 101.*

παρακαλίσκω.

Από το παρακαλώ με παρέκταση (βλ. Beaudouin, Γλωσσ. πραγμ. Κύπρου 158, Χατζιδ., ΜΝΕ Α 300-1 και Χατζ., Κυπρ. Σπ. 51, <1987>, 1989, 1-8).

Παρακαλώ: *Ο αφέντης ο θειος σου ρικουμεντιάζεται εις την αφεντιάν σου και παρακαλίσκει να του μηνύσεις ανισώς και ο όρκος εγίνην έμπροσθέν σου Μαχ. 516¹⁹.*

παρακαλοσύνη η, Θηρ. Ζ [133], Αιτωλ., Μύθ. (Παράσογλου) 2* παρακαλεσύνη, Θηρ. ΙΒ' [18³].

Από το παρακαλώ και την κατάλ. -οσύνη. Τ. παρακα(λ)οσύνα σήμ. στο τσακών. ιδίωμα (Κωστ., Λεξ. τσακών., λ. παρακαλοσύνα).

Παράκληση, ικεσία: περίσσια να το ζήτησα με παρακαλεσύνη Θεο. ΙΒ [22^ο].

παρακαλώ, Ασσιζ. 310^α, 313^β, Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 1054, 1140, 1352, 1562^γ Χρον. Μορ. Η 708, Χρον. Μορ. Ρ 213, 3335, Διηγ. παιδ. (Τσίουσι) 771, Ερωτοπ. 431, Απολλών. 332, 503, 551, Λιβ. Ρ 1540, 2809, Λιβ. Esc. 1650, Λιβ. Ν 3051, Αχιλλ. Ι 842, Ιμπ. 60, 402, 867, 873, Μαχ. 201^α, 32^ο, 200^ο, 212^ο, 256^ο, Απόκοπ.² 146, Σοφίαν., Παιδαγ. 102, Πεντ. Γέν. XXIII 8, Δευτ. III 23, Αιτωλ., Μύθ. (Παράσολου) 127^ο, Πανώρ. Α 304, Β 449, Γ 515, Δ' 89, 439, Ε 339, Ιστ. Βλαχ. 1352, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Δ' 1714, Στάθ. (Martini) Γ 117, 442, Ιντ. κρ. θεάτρ. Β 58, Σουμμ., Παστ. φιδ. Δ' [385], Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 182^α, κ.π.α.: παρεκαλώ, Σπαν. (Λάμπρ.) Ν 468, Χρον. Μορ. Ρ 7902, Λιβ. (Lamb.) Ν 416, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 2592, 2644, Συναξ. γυν. 440, Κορων., Μπούας 23, Μικρ. διηγ. (Zimbone) II 29^ο περικαλώ, Πανώρ. Δ' 439 κρετ. υπ., Σουμμ., Ρεμπελ. 174, 182^ο μτχ. παρκ. παρακαλεμένος, Διαθ. Δροσ. Μαλαχ. 51^α-56^α παρακαλεομένος, Μπερτόλδος 82, Μπερτολδίνος 52.

Το αρχ. παρακαλέω. Ο τ. περικαλώ στον Κατοαϊτ., Ιφ. Β 201, 221, σε έγγρ. του 18. αι. (Τουρτόγλου, ΕΚΕΙΕΔ 22, 1977, 12, Κώδ. Παναγ. Σπηλιώτ., ΔΙΕΕΕ 27, 1984, 409, κ.α.) και σήμ. ιδίωμ. (Παπαδ. Α., Λεξ., στη λ., Παπαχριστ., Λεξ. ροδ. ιδίωμ., στη λ., κ.α.). Διάφ. τ. της λ. σήμ. ιδίωμ. (Κωστ., Λεξ. τσακών., στη λ., κ.α.). Η λ. και σήμ.

Ι. Ενεργ. Α Μτβ. 1) α) Απευθύνομαι παρακλητικά σε κάπ., παρακαλώ κάπ.: τότε πάγει σιμά εις το σπήλαιο η Φροσύνη και λέγει παρακαλώντας τη νεράιδα Πανώρ. Δ' μετά στ. 168^ο β) απευθύνομαι ικετευτικά σε κάπ., θερμιοπαρεκαλώ κάπ.: και πέσ' εις την ομπρός του! και από καρδιάς σου στρίγγισε και παρακάλεσε τον Λιβ. (Lamb.) Ν 264^ο κλαίγει η Φροσύνη, δέρνεται, το ρήγα επαρακάλει τη θυγατέρα στη φλακήν άδικα μην τη βάλει Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Δ' 525^ο να κλίνουν τα κεφάλια τους (ενν. οι χριστιανοί), να τους παρακαλούσι (ενν. τους Τούρκους) Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 231^α· (εδώ προκ. για το Θεό): φίλιε τη γη γονατιστός, τον πλάστη παρακάλει, π' όρισε κι εμετάθεσε τέτοια θυσία μεγάλη Θεο. (Bakk.-v. Gem.) 977^ο υπήγαν εις την άπασαν αλήθειαν Διηγ. Αλ. V 24^ο γ) (παρενθετικά για έμφαση): μηδέις, παρακαλώ, ψευδή είναι νομίζει! ταύτην, ήν διηγήσομαι, τον λόγον ευφήμιαν Διγ. Z 1330^ο παρακαλώ, βοηθήσετε όλοι να κλαύσομεν το καλόν οπού εστερηθήκαμεν Χίκα, Μονωδ. 139. 2) Ορίζω κ.: γράφει και λέγει, σφαλερώς παρακαλεί τοιοῦτα:! «όστις τον Απολλώνιον ζωντανόν να τον υπαί! να έχει πενήντα χρύσινα κι αγάπην Αντιόχου ...» Απολλών. 104. 3) Εύχομαι κ.: υέ μου, θάνατον τινός μη τον παρακάλεσεις Διδ. Σολ. Ρ 70^ο Φροσύνη, εγώ παρακαλώ τέτοιο γαμπρό να κάμω Πανώρ. Γ 361. 4) Ενθαρρύνω κάπ. σε κ., παραινών, παροτρύνω: τους ενουθέτα (ενν. ο βασιλεύς) και επαρακαλιέ τους να σπουδάζουν (ενν. οι τεχνίτες και οι κτιστάδες) το έργο τους Hagia Sophia ω 518^α-6 ο δε Εκτωρ ... περιέρχετο την τάφρον! και παρακαλεί τους Τρώες ταύτην διά να περάσουν Λουκάνη, Ομήρ. Ιλ. II [9]. 5) Εγκρίνω κ.: θέλει και λαοσυντάρει και παρακαλεί (ενν. η νόμψη) το παρόν, ως άνωθεν Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 44^α· παρακαλεί (ενν. η νόμψη) το ... προκυοχάρτι και είναι πολλά κοντέντα Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 315^α.

6) (Νομ.) καλῶ κάπ. ως μάρτυρα σε συμβολαιογραφική πράξη: ἐμπροσθεν ἐμοῦ του δημοσίου νοταρίου και μαρτύρων των κάτωθεν ονοματισμένων, ἐπὶ τούτων κληθέντων και παρακληθέντων Μαχ. 504²⁰⁻³⁵ ἐγώ ... μάρτυρας παρακαλεμένος εἰς τα ἄνωθεν ... υπέγραψα Διαθ. Δροσ. Μαλαχ. 51¹⁵⁻¹⁶. Β' Αμτβ. 1) Ζητώ, παρακαλῶ ἐπίμονα· κτετεύω: τι παρακαλεῖς, Ἀχιλλεῖ! Της φυλῆς των ἀλαζόνων! ἐστὶν ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος! μάλλον πλείον τον ἐπείκες! εἰς ἀλαζονείαν τώρα ἔρμον. Ξ 84· οἱ ἄθλιοι, οἱ ἐλενοί, οἱ δόστυχοι πολῖτες! ἐστέκασιν και ἐκλαϊαν, πάλε παρεκαλοῦσαν Θρ. Κων/π. (Mich.) 109. 2) Προστούχομαι: σκύπτω και γονατίζω.! Και ἀφόν παρεκάλεσα κι ἐγέρθηκα κι ἐστάθη Νεκρ. βασιλ. 21· προσκυνούν (ενν. οἱ καλογέροι) ἀσπάζοντες τον σεβασμιον τόπον! της Βάτον και παρακαλοῦν υπέρ πάντων ἀνθρώπων Παῖο., Ιστ. Σινά 866.

II. Μέο. 1) Παρακαλῶ, κτετεύω κάπ.: (ἐδῶ προκ. για το Θεό): στέκεται γυμνοκέφαλος, Θεόν παρακαλεῖται,! διά την σωτηρίαν σου θερμῶς ἐπιμελεῖται Ιστ. Βλαχ. 1715. 2) Ευαρεστοῦμαι: και ἄμποτε να παρακληθεῖ (ενν. ἡ Μαξιμού) και να μας επακούσει Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 1353· ἐδῆ οὐ παρακληθεῖ ὁ Θεός και θέλει να ἀποθάνω Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 1801.

παρακάμνυμα το, Πεντ. Αρ. V 27.

Από τον αόρ. του παρακαμνῶ και την κατάλ. -μα.

α) Ἀμαρτία, ἀπιστία ἀπέναντι στο Θεό: αὐτές ἦτον εἰς τα παιδιά του Ἰσραὲλ εἰς την υπόθεση του Βιλεάμ να παραδώσουν παρακάμνυμα του Κυρίου αὐτ. XXXI 16· (ἐδῶ ως σύστ. αντικ.): να παρακαμνύσει παρακάμνυμα εἰς τον Κύριο αὐτ. V 6· β) συζυγική ἀπιστία: (ἐδῶ ως σύστ. αντικ.): ἀνὴρ ὅτι να κλίνει ἡ γυναῖκα του και να παρακαμνύσει εἰς αὐτόν παρακάμνυμα αὐτ. V 12.

παρακαμνυσμός ο.

Από τον αόρ. παρακαμνῶ και την κατάλ. -μός.

Παράβλεψη (ἐδῶ ως σύστ. αντικ.): αν παρακαμνυσμό να παρακαμνύσουν ὁ λαός της γῆς τα μάτια τους ἀπὸ τον ἀνὴρ ἐκείνον Πεντ. Λευιτ. XX 4.

παρακαμνύω.

Από την πρόθ. παρά και το καμνῶ. Μτχ. παρακαμνῶν στον Ησούχ. (TLG).

I. Ενεργ. 1) (Με αντικ. τη λ. οφθαλμός) μισοκλείνω τα μάτια: σφεῖ δε αὐτόν (ενν. τον ἱεράκα) και παρακαμνύοντα τους οφθαλμούς και νυστάζοντα ἱερακοσ. 466²¹. 2) (Με σύστ. αντικ. και την πρόθ. εἰς και αιτιατ.): α) προδίδω τη συζυγική πίστη, διαπράττω ἀπιστία: ἀνὴρ ὅτι να κλίνει ἡ γυναῖκα του και να παρακαμνύσει εἰς αὐτόν παρακάμνυμα Πεντ. Αρ. V 12· να ποτίσει (ενν. ἡ γυναῖκα) τα νερά και να εἶναι αν εμαγαρίστην και επακαμνύσεν παρακάμνυμα εἰς τον ἀντρα της Πεντ. Αρ. V 27· β) διαπράττω παρὰ πτωμα ἀπέναντι στον Κύριο, ἀμαρτάνω: ἀντρας ἡ γυναῖκα ὅς να κάμουν ἀπὸ ὅλο τα φταισίματα του ἄθρωπου να παρακαμνύσει παρακάμνυμα εἰς τον Κύριο Πεντ. Αρ. V 6. 3α) Ἀγνώω, δεν ἀντιλαμβάνομαι κ.: αν ὅλη ἡ συναγωγὴ του Ἰσραὲλ να λαθαστοῦν και να παρακαμνυθεῖ πράμα ἀπὸ τα μάτια της συναγωγῆς Πεντ. Λευιτ. IV 13· β) ἀγνώω, παραβλέπω, ἀδιαφορώ: αν παρακαμνυσμό να παρακαμνύσουν ὁ λαός της γῆς τα μάτια τους ἀπὸ τον ἀνὴρ ἐκείνον, ὅταν δώσει ἀπὸ τη

σπορά του του Μολέκ για να μην θανατώσουν αυτόν Πεντ. Λευιτ. XX 4.

II. (Μέσ.) παραβλέπω, αδιαφορώ (εδώ αμβ.): έτσι να κάμεις εις παν χαῖμό του αδερφού σου ος να χαθεί από αυτόν και να το εύρεις να μη ημπορέσεις να παρακαμυνθείς Πεντ. Δευτ. XXII 3· (εδώ με την πρόθ. από και αιτιατ.): μη διεις το γαῖδουρι του αδερφού σου γή το βοῦδι του ... και να παρακαμυνθείς απ' αυτά· σπκωμό να σπκώσεις μετ' αυτόν Πεντ. Δευτ. XXII 4· μη διεις το βόδι του αδερφού σου γή το πρόβατό του κοντημένα και να παρακαμυνθείς από αυτά Πεντ. Δευτ. XXII 1.

παρακάμνω παρακάνω.

Από την πρόθ. παρά και το κάμνω. Ο τ. και σήμ. Η λ. στο Βλάχ. και σήμ. στο ποντ. ιδίωμα (Παπαδ. Α., Λεξ.).

Κάνω κ. σε υπερβολικό βαθμό: Μην ημπορώντας ... οι άρχοντες να υποφέρουν τες περισσεις αποσιπυμάρες ... του λαού ετούτου, οπού με τόση αγνωσία και άμετρητην επaráκαναν παρά πολλά τα κακά τους Σουμμ., Ρεμπελ. 182.

Φρ. το παρακάμνω = προχωρώ πέρα απ' όσο πρέπει, ξεπερνά τα όρια του επιτρεπτού ή της ανοχής: όμως με τον καιρόν τα έχασαν όλα, διατί το επaráκαναν και καταπώς ατοί τους εκρατόντανε, έτσι ελόγιαζαν ναν τους έχουν και οι άλλοι άνθρωποι αυτ. 184.

παρακαμπάνισμα το.

Από τον αόρ. του *παρακαμπανίζω (από την πρόθ. παρά και το καμπανίζω πβ. παραζυγιάζω) και την κατάλ. -μα. Η λ. το 12. αι (Sophocl.).

Ζύγισμα με δόλιο τρόπο (πβ. και παραζύγισμα· για το πράγμα βλ. Κουκ., BBΠ Β 252-254): έπαυσε (ενν. ο Δαβίδ) τας αρπαγάς των πρώων και τας αδικίας και τα παρακαμπανίσματα Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 423, κριτ. υπ.).

παρακαμπανιστής ο, Μαλαξός, Νομοκ. 436.

Από τον αόρ. του *παρακαμπανίζω (βλ. παρακαμπάνισμα ετυμολ.) και την κατάλ. -τής. Η λ. στο Du Cange (λ. καμπανός).

Αυτός που κλέβει στο ζύγισμα (πβ. και παραζυγιστής): κλέπται, άρπαγοι, παρακροασταί, παρακαμπανισται και οι παραθερίζοντες και οι τρώγοντες Αποκ. Θεοτ. (Ρετ.) 252.

παρακάνω, βλ. παρακάμνω.

παρακαταθήκη η, Ασοιζ. 11², 79²⁷, 119⁴⁰, 142^{84.16}, 329¹², 428¹², Εκθ. χρον. 70²⁸, Αξαγ., Κάρολ. Έ 1274, Zygomalas, Synopsis 124 Α 17, 19, 135 Α 82, 177 Ε 23, 260 Π 6, 7, 261 Π 17, 272 Π 80, Βακτ. αρχιερ. 175, Ροδινός (Βαλ.) 195.

Το αρχ. ουσ. παρακαταθήκη. Η λ. και σήμ.

1) (Νομ.) α) κατάθεση πραγμάτων σε κάπ. για να τα φυλάξει: Νομοκρετ. 75, Ασοιζ. 137⁺ β) (συνεκδ.) τα πράγματα που κατατίθενται σε κάπ. για φύλαξη: Μαλαξός, Νομοκ. 387. 2) (Μεταφ.) ηθικοί νόμοι ή κανόνες που έχει επιβληθεί η τήρησή τους: ταύτην την βίβλον, αδελφέ, οπόχει δυο γραφίδας· την Παλαιάν του Μωυσή αγίαν Διαθήκην· και την Νέαν της εκκλησίας την παρακαταθήκην Γεωργίου οήτορος.

Στίχ. ἄ 58. 3) (Μεταφ.) α) (προκ. για πρόσωπα ή πράγματα που η προστασία τους έχει ανατεθεί σε κάπ.): ούτε να πειράζονται (ενν. οι Κριταί, οι Ηγούμενοι, οι Μοναχοί και άλλοι), ότι εγώ (ενν. ο Μωάμεθ) είμαι προστάτης αυτών, όπου και αν βρίσκονται ...· επειδή αυτοί και πάντα τα περί αυτούς είναι χρέος μου και όρκος και παρακατάθηκε μου Νεκταρ, Ιεροκοσμ. Ιστ. 272· β) (προκ. για την Πόλη) προστάτισσα: διατ' ήσουν ξενόδοχισσα, κυρά, των αιχμαλώτων, | χριστιανών το καύχημα και των αγίων η δόξα, | των ξένων και των ορφανών η παρακαταθήκη Θρ. Κων/π. διάλ. 38.

παρακατεβάζω, Ασοίζ. 229^ο, Μαχ. 612^ο· **παρακατεβάζω**, Ασοίζ. 279^ο· 383^ο, 478^ο· 4, Μαχ. 608^ο· 30, Ανθ. χαρ. (Κακουλίδη-Πηδώνια) 142.

Από την πρόθ. παρά και το κατεβάζω. Ο τ. στο Du Cange (λ. παρακατενάξιν).

Μειώνω, ελαττώνω, λιγοστεύω: άντα δεν είχα (ενν. οι περπεριάρηδες) να δώσουν δύο χιλιάδες επαρκάτεβασεν (ενν. ο ρήγας) τα σώ Μαχ. 140^ο· ουδέν ημπορει ο πατέρας τους να το ξηλώσει, ουδέ να το παρακατεβάσει των παιδιών τό τους έπεσεν από της μητρός τους διά κανέναν πράγμαν Ασοίζ. 131^ο· 22· εκείνη (ενν. η γούλα) ... ποντίζει και αρρωστά το κορμίν, παρακατεβάζει την ζωήν Ανθ. χαρ. (Κακουλίδη-Πηδώνια) 145.

παρακατεβαίνω **παρακατεβαίνω**, Ασοίζ. 31^ο, 138^ο· 22· **παρακατεβαίνω**, Ασοίζ. 389^ο, Μαχ. 218^ο, 498^ο, 622^ο, Ανθ. χαρ. (Κακουλίδη-Πηδώνια) 97, 136, Ξόμπλιν φ. 128^ο.

Από την πρόθ. παρά και το κατεβαίνω· πβ. και μγν. παρακαταβαίνω. Τ. παρακαταβαίνουν και σήμ. ιδωμ. (Φάβ., Αθ. 43, 1931, 91).

1) Έρχομαι πιο κάτω, κατεβαίνω χαμηλότερα: αυθέντα, αν παρακατεβώ και επάρεις με μεδέ σου Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 870 (σε μεταφ.): αν εσκόνταψες και αν επα-ρακατέβης | εκ το σκαλίν της ευτυχίας ... (παρ.αλ. 1 στ.) μη το θαυμάζεσαι Ντελλαπ., Ερωτήμ. 635. 2) (Μεταφ.) α) υφίσταμαι οικονομική απώλεια, ζημιώνομαι, χάνω: ένι κρατημένος πρωτύτερα να πλερώσει την ζημίαν ταύτην, και ετεσαύτην περίττου όσον ο άλλος σύντροφος επαρκάτέβην ή εζημιώθην Ασοίζ. 84^ο· β) μειώνομαι, λιγοστεύω, ελασθενώ: απεκει και να 'ρτει επαρκάτέβην η ζημία της ακρίδας Μαχ. 622^ο· όνταν ήλθεν η ρήγαινα, άρχεψεν και επαρκάτέβην ο θυμός της και έτρων και άφηνεν Μαχ. 624^ο· δ' εμέν παρκατεβαίννει το λαμπρόν μου, | αν μεβ βουθήσουν οι πλανήτες τ' άστρα Κυπρ. ερωτ. 105^ο· γ) χάνω την αξία μου, την ισχύ μου: καμιά εντολή ένι οπού εις μάκρυνσιν του καιρού δεν να παρκατεβεί Ξόμπλιν φ. 128^ο.

παρακατεκτείνομαι.

Από τις προθ. παρά, κατά και το εκτείνομαι.

(Προκ. για χρόνο) παρτείνομαι, διαρκώ πολύ: Περιλαβόντες (ενν. η κόρη και ο αμνράς) δε τερπνά απλήστως κατεφίλουν, | ως και την ώραν εις πολύ παρακατεκτα-θήναι Διγ. (Trapp) Gr. 589.

παρακατιών, μτχ. επίθ.

Η μτχ. ενιστ. του μγν. παρακάτειμι (-ιέναι, -ιών, TLG) ως επίθ. Η λ. σε έγγο. του 11-13.αι. (Μηνάς, Γλωσσάρ. It. 318, Caracausi, λ. παρακάτειμι).

(Με επιρρ. σημασ.) παρακάτω, στη συνέχεια: σχολάσας ήλθεν οίκοθεν χαιρών

διὰ την της Σερβίας δουλείαν, ως παρακατιών ο λόγος δηλώσει Σφρ., Χρον. (Maisano) 112^a.

Εκφρ. οι παρακατιόντες της γνώσεως = αυτοί που δεν είναι μορφωμένοι, που δεν έχουν πολλές γνώσεις: *Εν οἷς γὰρ οἶδασιν οἱ παρακατιόντες τῆς γνώσεως, ἦρουν τα πλῆθη τῶν ιδιωτῶν Μάρκ., Βουλκ. 340²⁵⁻²⁶.*

παρακάτω, επίρρ., Ασσίζ. 7², 52¹³, 64^{1,22}, 92²⁸, 113¹², 124¹¹, 135¹⁵, 144¹, 158¹, 161²³, 180¹, 191²⁵, Ερμον. Ε 147, Σ 322, Χρον. Τόκων 178, Αλεξ. 1148, 1153, Ξόμπλιν φ. 125¹, 127¹, 132¹, Πτωχολ. α 363, 372, Πορτολ. Α 15¹³, Μετάφρ. «Χαρακτ.» Θεοφρ. 126, Προσκυν. α 123¹³ παρακάτου, Ερμον. Θ 300, Κ 76, Χρον. Μορ. Ρ 4860, Λιβ. Esc. 371, Λιβ. (Lamb.) Ν 975, Διήγ. Αλ. F (Lolos) 182¹, Καρτάν., Π. Ν. Διαβ. (Κακ.-Πάνου) φ. 4¹, 66¹, 112¹, 356¹, 391¹, Προσκυν. Κουτλ. 156 83¹⁴, 84¹⁷ παρεκάτου, Λιβ. Esc. 531¹ παρεκάτω, Διήγ. Αλ. Ε (Lolos) 183¹, 269¹ παρκάτου, Κυπρ. ερωτ. 100¹ παρκάτω, Ελλην. νόμ. 520²⁶, 531²⁵, 582¹², Ασσίζ. 69²¹⁻²², 104³, 332², 342²⁵, 347¹⁷, 354¹⁰, 390¹¹, 406¹, 413⁷, 481^{21,22}, Μαχ. 76¹⁵, 208¹⁶, 430¹, 452²⁵, Ανθ. χαρ. (Κακουλίδης-Πηδώνια) 100¹ Ξόμπλιν φ. 125¹, 127¹, 132¹ παρακάτω, Ασσίζ. 299¹.

Το μτγν. επίρρ. παρακάτω. Οι τ. παρακάτου και παρκάτου και σήμ. ιδωμ. (Κωστ., Λεξ. τοσικων., στη λ., Σακ., Κυπρ. Β 719, λ. παρκάτου). Ο τ. παρκάτω στο Du Cange, App., λ. παρκατεύειν. Η λ. και σήμ.

1) (Τοπ.) πιο κάτω, χαμηλότερα, πιο πέρα: παρακάτω εγράφεται: «Πόρτα της Δυστιχίας» Λόγ. παρηγ. I 538¹ Παρακάτω μίλια ζ' αποκάτω εις το Αγγελόκαστρον έχει β' νησόπουλα Πορτολ. Α 33¹ (προκ. για βιβλίο) στη συνέχεια: καθώς θέλομεν γράφει παρακάτω σαφέστερα Αγαπ., Γεωπον. (Κωστούλα) 179¹ (μεταφ. προκ. για κοινωνική θέση): έπεσα από τους εδικούς μου παρακάτου Διήγ. Αλ. G 274²¹. 2) (Προκ. για ποσό) α) λιγότερο: η γυναίκα του να έχει κάθε μήναν, ἦρουν έναν, ἢ δύο, ἢ έναν μάρκον ασημιν, ἢ περίτου, ἢ παρακάτω Ασσίζ. 123¹⁶ με τους χρεώστας πολλά επέρασεν και με την κρίσην παρακάτου τους έδωδεν Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 48¹ β) (με το άρθρο το) το λιγότερο, τουλάχιστον: ο άνδρας θέλει να ένι το παρκάτω γ' χρόνων όταν ορμάζεται και η νύφη ομοίως γ' χρόνων όταν ορμάζεται το παρκάτω Ασσίζ. 363^{20,21}, ο στελιέρης να τα δώσει (ενν. τα πέρπυρα) το παρακάτω τα ήμισα Ασσίζ. 82¹² γ) (με την πρόθ. εις και το άρθρο το) τουλάχιστον: πρέπει να του δώσουν εκείνος ού εκείνοι διά τους ποίους ενέβη εις την φυλακήν, να τρώγει (ενν. ο άνθρωπος) εις το πρακάτω ψουμίν και νερόν, αν ένι ότι πλείον ουδέν θέλει να τον δώσει Ασσίζ. 299¹ δ) (με την πρόθ. διά) σε μειωμένη τιμή: έπειτα πουλεί το αμάχι την άλλην ημέρα διά παρκάτω Ασσίζ. 313²⁵. 3) (Χρον.) α) σε μικρότερη ηλικία: Εάν κοράσιν ορμαστεί παρκάτω παρού τα ιβ' έτη, ουδέν λογίζεται η ορμασία εκείνη γάμος Ελλην. νόμ. 541¹⁵ β) αργότερα: Γράφουν και πώς στην Βενετιάν έσωσε το μαντάτο, ι το μαυρισμένο μήνυμα δυο μήνες παρακάτω Λίμπον. 470. 4) (Με ή χωρίς το άρθρο ως επίθ.) α) (προκ. για κοινωνική θέση) κατώτερος, παρακατιανός: Δεν είμαι εγώ από γένος τίποτε παρακάτω Διγ. Ανδρ. 359³⁰ ἦτον πολλά θυμωμένοι ... απé τα άπρεπα λόγια του ρηγός και την αντροπήν οπου τους επολόμην έμπροσθεν τους παρκάτω ανθρώπους Μαχ. 252¹ (σε σύγκριση): τον παρακάτου σου ποτέ μηδέν τον ονειδίσεις Σπαν. Ο 131¹ οι καθ' Όμηρον γαρ ούτοι! των Ελλήνων ηγεμόνες! των δε παρακάτω τούτων! ουκ ηθέ-

Άρσε να γράφει τας ονομασίας τούτων Ερμον. Δ 32· β) (προκ. για ζύγιασμα) Λειψός: *Περί* εκείνον οὐ *περί* εκείνης τον πιάνουν εις άπιστον μέτρον οὐ παρκάτω Ασοῖζ. 481²¹· γ) μικρότερος: *Παρκάτω* κακόν είναι να κιντυνεύσεις εσού και ο άντρας σου, παρὰ όλον το ρηγάτον τούτον Μαχ. 596²⁰· δ) μικρότερος σε ηλικία: Την παρκάτω των ιβ' ετών ου δύναται εξιάζει η ορμασία Ασοῖζ. 524²⁰· ε) ο επόμενος: το παρκάτω κακόν Ανθ. χαρ. (Κακουλίδη-Πηδώννια) 117. 5) (Με το άρθρο το ως ουσ.) μειωμένη, χαμηλή τιμή: πουλεί το αμάχι ... διά παρκάτω, επάνω εις τιναν να πέσει η αυτή ζημία του παρκάτου και τις να την πλερώσει Ασοῖζ. 313²⁰· 30.

Φρ. έρχομαι παρακάτω ή παρκάτω = α) ξεπέφτω, βλ. έρχομαι Φρ. 6· β) αλλάζω, μεταβάλλομαι: οι θείες παραβολές του Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού είναι των στεκαμένων πραγμάτων, ήγουν πράματα στεκάμενα ... αποκομμένα οπου δεν έρχονται παρκάτω Δαμασκ., Λόγ. κεκοιμ. (μετάφρ.)² 642· γ) επανακτώ την υγεία μου: ο γιατρός να τον καλλιοτερίσει όσον εκείνος ο σκλάβος να έρτει παρκάτω, διατί ένι λαβωμένος διά το πταίσμαν του Ασοῖζ. 432²².

παρακάτωθεν, επίφρ., Παῖς., Ιστ. Σινά 575, 1249.

Από την πρόθ. παρὰ και το επίφρ. κάτωθεν.

α) Παρακάτω: πάλαι παρακάτωθεν το σύνθρονον υπάρχει,¹ ο βασιλεύς ιδρύσατο διά τον ιεράρχη Παῖς., Ιστ. Σινά 543· β) (προκ. για βιβλίο) πιο κάτω, στη συνέχεια: τούτο παρακάτωθεν θέλω ξεκαθαρίσει,¹ καθένα που 'φουκράζεται καλώς να το γροικήσει Αχέλ. 239.

παρακατώτερος, επίθ.· παρχατώτερος.

Από την πρόθ. παρὰ και το επίθ. κατώτερος. Για τον τ. βλ. Meyer, Γλωσσ. πραγμ. Κύπρ. 112. Τ. παρακατώτερος στο Meursius.

Που ανήκει σε κατώτερη κοινωνική τάξη· ειδέ και θέλετε να ποίσετε ως φρίνι-μοι, ως αφέντες όπου ευρίσκεσθε, αλαμάς να σας αγρωνίσουν οι παρχατώτεροι άνθρωποι Μαχ. 256¹⁸.

παρακείθεν, επίφρ., βλ. παρεκείθεν.

παράκειμαι, Λιβ. Ρ 632, Λιβ. Sc. 32, Λιβ. (Lamb.) Ν 772, Δούκ. 243²¹· γ' εν. παρακείται.

Το αρχ. παράκειμαι. Το γ' εν. και σήμ. στο ποντ. ιδίωμα με διαφορ. σημασ. (Παπαδ. Α., Λεξ.).

Α (Αμτβ.) βρίσκομαι, είμαι τοποθετημένος: Λέγω αποτότε τους εμούς και ιωτένουσί με τένταν¹ αντίκρυ οπου επარέκειτον της κόρης το κουβούκλιν Λιβ. Sc. 34.

Β (Μτβ.) είμαι αντίπαλος: όταν ευρώ τον βασιλέα οπου σας παρακείται,¹ να ευρούμεν το φουσσάτον τον οπου σας πολεμίζει Αχυλλ. (Smith) Ν 451.

παρακελεύω, Δγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 1409, Zygomalas, Synopsis 153 Γ 8, 244 Ν 11.

Η λ. στον Ιπποκράτη (L-S, λ. παρακελύομαι).

(Ένεργ. και μέσ.) διατάζω: να ποίσετε,¹ οπου σας παρακελεύει (ενν. ο Ζευς)

Λουκάνη, Ομήρ. Ιλ. ΙΖ [111]: ο νόμος ταῦτα παρακελεύεται και ορίζει Zygomalas, Synopsis 164 Δ 2.

παρακείν το, Διήγ. Αλ. G 278¹, Διήγ. Αλ. E (Lolos) 285¹⁶, Διήγ. Αλ. Yal. 220 παρακείν, Διήγ. Αλ. F (Lolos) 284¹.

Από την πρόθ. παρά και το ουσ. κεί(ο)ν. Τ. παρακείν στο Βλάχ., σε έγγρ. του 18. αι. (Σκουβαράς, Ολυμπιώτ. 472) και σήμ. ιδιωμ. (Αμ., Αθ. 28, 1916, ΛΑ 89, Παπαδ. Α., Αθ. 55, 1951, 119). Τ. παρακέλλιον το 12. αι. (Sophocl.). Λ. παράκελλον στο Meursius.

Μικρό δωμάτιο ως βοηθητικός χώρος (Για τη σημασ. βλ. Αμ., ό.π.): *εσέβην* (ενν. ο Νεκτεναβός) *εις το παρακείν* Διήγ. Αλ. V 22.

παρακερδίζω.

Από την πρόθ. παρά και το κερδίζω. Πβ. μτγν. παρακερδαίνω.

Κερδίζω πολύ, σε μεγάλο βαθμό: Ο μύθος είναι *εις εκείνους* οπου έχουν μικρά κέρδη και πάσχουν να παρακερδίσουν Νούκ., Μύθ. (Παράσογλου) 22.

παρακίνησις -ση η. Ορισμ. Μαιμ. 95⁸, Χειλά, Χρον. 355, Σφρ., Χρον. (Maisano) 182⁸, Zygomalas, Synopsis 194 E 115, 295 Y 13, Βελλερ., Επιστ. 77, Χριστ. διδασκ. 401, 416, 422.

Το μτγν. ουσ. παρακίνησις. Η Λ. παρακίνηση και σήμ.

α) Υποκίνηση: τόσα εφάνη μεγάλη η τέτοια των δαιμόνων παρακίνησις Εγκ. αγ. Δημ. 105²⁵ β) προτροπή, παρότρυνση: την μονήν του Παντοκράτορος έλαβε παρακινήσει και συνεργεία ιδική μου Σφρ., Χρον. (Maisano) 70²⁵ όρμησα και εγώ, με γνώμην και παρακίνησιν των ειρημένων ελλογιμένων και ευγενών ανδράν Σοφίαν., Παιδαγ. 92.

παρακινώ, Χρον. Μορ. P 25, Χειλά, Χρον. 354, 357, Δούκ. 343³, Στίχ. εκρωτ. 18, Σοφίαν., Παιδαγ. 111, Αιτωλ., Μύθ. (Παράσογλου) 71²⁸, 141¹²⁻¹⁴, Σταυριν. 39, 42, Ιστ. Βλαχ. 588, 1492, 1814, 2112, Σουμμ., Ρεμπελ. 170, 184, Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 49⁹ δις, 49⁹, Σουμμ., Παστ. φιδ. Α [179], Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 141, 365, Ροδινός (Βαλ.) 225, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 135²⁸.

Το αρχ. παρακινέω. Η Λ. και σήμ.

Ι. Ενεργ. 1) Υποκινώ, υποδαυλίζω, προκαλώ: ο εχθρός ο βάσκανος οπου καλόν δεν θέλει (παρ. 1 στ.) μάχην επαρακίνησε μετά των Ερδελίων Ιστ. Βλαχ. 107⁹ καταπρόσωπον σταθέντες| άπαντες εξ αμφοτέρων| παρεκίνησαν την μάχην Ερμον. Κ 3⁹ εγνώριζε τα πάντα όλα πούθεν επαρακινόνταν Σουμμ., Ρεμπελ. 178. 2) Ωθώ βίαια, σπρώχνω: Οι άνθρωποι ήσαν ως κτηνά και επαρακίνησάν τους| άνδρες, γυναίκες και παιδιά ως πρόβατα τους διώχουν Χρον. Τόκων 3898. 3α) Παρακινώ, προτρέπω: να παρακινήσετε στρατάρχας και κρατάρχας,| και ομοφώνια, ομόνοια να έχουσιν οι πάντες Ψευδο-Γεωργηλ., Αλ. Κων/π. 900⁹ Εις τον οποίον τόπον, ως εδυνήθηκα, επαρακίνησα τον λαόν εις μετάνοιαν Ιερόθ. Αββ. 333⁹ β) οδηγώ κάπ. να κάνει κ., εξωθώ: Τα πάθη μου τα περισά και τόσες δυστυχίες (παρ. 3 στ.) με παρακινήσασιν συχνά να αναγνώσω| τον ψαλτήρα Παλαμήδ., Ψαλμ. 425⁹ τι επαρακίνησε τον Θεόν να βάλει εκείνους τους τόπους εις τόσων ασεβών χέρια; Ροδινός (Βαλ.) 105⁹ Περί ζωγραφίας

ατίμου, οπού ποιούσι τινές να παρακινούνται ορώντας εις πορνείαν Βακτ. αρχιερ. 153.
4) Επηρεάζω κάπ., τον κάνω ν' αλλάξει συμπεριφορά: αν ανθρώπου πρόσωπον δεν τον παρακινήσει, | ίσως καν τούτο τ' άγριον τον κάμει ν' αγαπήσει Σουμμ., Παστ. φίδ. Δ [101].

Π. (Μέσ.) στασιάζω, επαναστατώ: ήσαν η αιτία και η ανάγκαση των σκανδάλων ετούτων, διότι αδικώς επαρακινήθηκαν εναντίον των αρχόντων Σουμμ., Ρεμπελ. 173.

παρακκλ-, βλ. παρεκκλ-.

παρακλάδι το.

Από την πρόθ. παρά και το ουσ. κλαδί. Για το σχηματ. της λ. βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 181. Τ. παρακλάδιον στον Πορφυρογέννητο (ΠΛΓ) και ως τοπων. σε έγγρ. του 14. αι. (Act. Lavr. II 111³⁵, 114³²). Η λ. στο Σομαν. και σήμ.

Παρακλάδι, διακλάδωση (ποταμού) (εδώ σε μεταφ.): ο ποταμός ο πύρινος εσέβην εις την Πόλιν, | την Δύσιν περιπλέκεται με παρακλάδια έξι Ψευδο-Γεωφγηλ., Αλ. Κων/π. 620.

παρακλήσις -ση η, Βίος ΑΛ. 6027, Ναθαναήλ Μπέρτου, Στιχοπλ. I 935, Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 176⁷, Αιτωλ., Μύθ. (Παράσογλου) 15^{4 10}, Θρ. Κύπρ. (Παπαδ. Θ.) 486, Ιστ. Βλαχ. 2415 [= Γέν. Ρωμ. 55], Διήγ. πανωφ. 56, Διήγ. ωραιότ. 71, 219, 643, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 157¹⁷, 474⁶.

Το αρχ. ουσ. παράκλησις. Η λ. παράκληση και σήμ.

1) Το να παρακαλεί κάπ., παράκληση: Φλώρ. 324. **2)** (Εκκλ.) α) ικεσία, δέηση στο Θεό: εκάμνασιν παράκλησες απ' όλον το νησιόν μας! | κι ο Κύριος 'διδεν βροχήν | έστελεν την ζωήν μας Θρ. Κύπρ. (Παπαδ. Θ.) 437· εποίησαν (ενν. οι ιερείς) παράκλησιν, όλοι ευλόγησάν τον Ιστ. Βλαχ. 153· β) ο παρακλητικός κανόνας στην Παναγία: περιτρογύριζαν τον μαχαλάν όλον τρογύρου και έψελλαν την παράκληση της Παναγίας Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 85· σταθείσαι (ενν. αι της μητρός μου αδελφαι) έψαλλον την εις Θεοτόκον παράκλησιν μετά δακρύων Σφρ., Χρον. (Maisano) 52¹². **3)** Παραμυθία, παρηγορία: Δος μοι παράκλησιν μικράν, μήπως ο νους μου σφάλλει Παϊσ., Ιστ. Σινά 220.

παρακλητεύω.

Το μετγν. παρακλητεύω. Η λ. σε έγγρ. του 11. αι. (Βραν. Ε., Βυζ. έγγρ. Πάτμου Α' Α2), 13. (Βραν. Ε., ό.π., 33¹, 36⁶, 41⁹, Act. Χέρ. 10⁹) και 14. αι. (Act. Χέρ. 15⁹, Βραν. Ε., ό.π. 16¹²).

Παρακαλώ έντονα: δεινώς παρακλητεύων (ενν. ο Χρύσης) | άπαντας τους μεγιστάνους Εφρον. Η 63· δεικνύσι (ενν. η Ηρα, η Αθηνά και η Αφροδίτη) το μήλον, ταύτα | προς αυτόν (ενν. το Δία) παρακλητεύων! δούναι γαρ την κρείττοτέραν! το χρυσούν αυτό το μήλον αυτ. Α 245.

παρακλητικός, επίθ., Διγ. Z 4001, Απολλών. 261, Σφρ., Χρον. (Maisano) 34¹⁵, Ολόκαλος 1³⁸, 5²⁸, 7³⁵, κ.π.α., Αξαγ., Κάρολ. Ε 980.

Το αρχ. επίθ. παρακλητικός. Η λ. και σήμ.

1) Που γίνεται για παράκληση, που εκφράζει παράκληση: ον δάκρουν ο δικαστής κάμπτεται πολυρρότους,| ον λόγους παρακλητικούς, ον στεναγμούς και γόους Γλυκά, Στ. 420. 2) (Νομ., προκ. για μάρτυρα σε συμβολαιογραφική πράξη) που παρευρίσκεται έπειτα από πρόσκληση: Γέγραπται ουν η άνω ειρημένη στίμα ενώπιον των ώδε παρακλητικών μαρτύρων Ολόκαλος 3^ο.

Έκφρ. παρακλητική αναφορά, βλ. αναφορά 1α.

Το θηλ. ως ουσ. = (εκκλ.) λειτουργικό βιβλίο της Ορθόδοξης Ανατολικής Εκκλησίας: οκτώηχος παρακλητική της υπεραγίας Θεοτόκου Κώδ. Πάτμου I 195^ο με μίαν παρακλητικήν διαβαίνουν (ενν. οι παπάδες) τον καιρό τους Ναθαναήλ Μπέρτου, Στιχοπλ. I 179.

παρακλητικώς, επίρρ.

Το μτγν. επίρρ. παρακλητικώς (Lampe, Lex.). Η λ. σε έγγρ. του 13. αι. (Catacausi).

Ικετευτικά, παρακλητικά: παρακλητικώς και ως υιός προς πατέρα την αίτησιν ον μικράν ο Μεχεμέτ προς τον βασιλέα Μανουήλ εποίησεν Δούκ. 297^ο4.

παράκλητος, επιθ., Βακτ. αρχιερ. 138· παρακλητός, Σταφ., Ιατροσ. 9^ο29.

Το αρχ. επιθ. παράκλητος. Ο τ. σε έγγρ. του 16. αι. (Κονόμος, Εραν. 8, 1970, 227). Το αρσ. ως ουσ. και σήμ.

Που παρηγορεί (προκ. για το Αγιο Πνεύμα): το παράκλητον Πνεύμα τοις αποστόλοις| εξ ουρανόθεν εκ πατρός κατήλθεν επί όλοις Προσκυν. Ιβ. 845 237^ο29.

Το αρσ. ως ουσ. = το Αγιο Πνεύμα: επειδή και ο Παράκλητος οπου επέμφθη από τον ουρανόν να αναπληρώσει εκείνα όλα οπου ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός αφήκε να τελειωθούν εις τον καιρόν τους Κύριλλ. Κων/π. 371· Παράκλητε, επιταχάριτον της αληθείας Πνεύμα,| της νοήσεώς μου φώτισον της σκοτεινής το βλέμμα Σκλέντζα, Πούμ. 3^ο.

παρακλίνω.

Το αρχ. παρακλίνω.

Κλίνω προκαλώ κλίση: Ο συρφετώδης ουν όχλος καταδιώξας αυτούς, ατάκτως εν τη διήρει εισιόντες και παρακλίναντες εν τω ενί μέρει του πλοίου, ... κατεποντισίθη και άρδην πάντας απέπνιξε Δούκ. 411^ο.

παρακλώμαι.

Από την πρόθ. παρά και το κλώμαι. Η λ. σε σχόλ. (L-S, λ. παρακλώμαι) και σε έγγρ. του 11. αι. (Act. Ivir. II 40^ο1).

Σπάζω: επηρεκλώσθη η θύρα μας, ας έλθει ο ασκοθυριάρης Προδρ. (Eideneier) II 57.

παρακλώναρο το.

Από την πρόθ. παρά και το ουσ. κλωνάρι.

Μικρό τρυφερό κλαδί: εις τα παρακλώναρα πουλιά να κιλαδούσι Ch. pop. 230.

παρακοή η, Σπαν. Ο 45, Ωροσκ. 1366, Περί Ξεν. (Μαυρομ.) 111, Φυσιολ. (Legr.) 1066, Χίκα, Μονωδ. 122.

Το αρχ. ουσ. παρακοή. Η λ. και σήμ.

Ανυπακοή, απείθεια: *είδεν ο πατριάρχης ... την αναισχυντίαν αυτού και την παρακοήν και το απειθέες Ιστ. πατρ. 145^{1b} ιδές την Εύαν τι έκαμε, ότι την εντολήν εβγήκει και ως διά την παρακοήν χίλια καλά αφήκε Δεφ., Λόγ. 582.*

παρακοιμούμαι.

Από την πρόθ. παρά και το κοιμούμαι. Άσχ. το μετγν. παρακοιμάομαι και το σήμ. παρακοιμάμαι.

Κοιμάμαι λίγο (Για τη σημασι. βλ. και Ξανθουδίδης [Ερωτόκρ. σ. 652] και Μπαμπιν., Υποκορ. 75-6): *για τον πόνο της όλες την ερωτούσα. Ι λέγει λιγάκις ήτونه κι ως επαρακοιμήθη. Ι επέρασε κι εσκόρπισε Ερωτόκρ. (ΑΛεξ. Στ.) Α 1563.*

παρακοιμώμενος ο, Οφάρ. 361³, Πανάρ. 67^{2b}-68¹, 70^{2b}, 71^{4b} ⁶⁷, Byz. Kleinchron. Ά 81³⁴.

Το μετγν. ουσ. παρακοιμώμενος (L-S, λ. παρακοιμάομαι). Τ. παρακοιμώμενος σε έγγρ. του 10. αι. (Act. Ivir. I 7^{2b}). Η λ. στον Ψευδο-Κωδ., Οφφικ. 176⁸ και σε έγγρ. του 14. αι. (Act. Saint.-Pantél. 12⁹).

Ανώτατος βυζαντινός αξιωματούχος που κοιμόταν κοντά στον αυτοκράτορα, αρχηγός των σωματοφυλάκων, επιφορτισμένος και με άλλες εμπιστευτικές υπηρεσίες (Για το πράγμα βλ. και ODB, λ. *parakoiimomenos*): *ήν (ενν. ο Νικηφόρος) παρ' αυτό εντιμος και τω παρακοιμωμένον τιμώμενος αξιώματι Παράφρ. Χων. (v. Dieten) II 21· συνεδριάζοντος δε ... Μουσίου και Σούρβου των παρακοιμωμένων Πωρχ. (Winterwerf) III 18· εκφρ. ο παρακοιμώμενος τον κοιτώνος/της μεγάλης Σφενδόνης (Για το πράγμα βλ. ODB, ό.π. και Πλακογιαννάκης, Τίτλ. αξιωμ., 82-83): Τα οφίκια του παλατιού ... ιδ' ο πρωτοσέβαστος, ιδ' ο επικέρνης, ιζ' ο παρακοιμώμενος της μεγάλης Σφενδόνης, ιζ' ο παρακοιμώμενος του κοιτώνος, ιθ' ο μέγας βαϊούλος Μαλαξός, Νομοκ. 515·*

παρακοιτάζω.

Από την πρόθ. παρά και το κοιτάζω, πβ. και μετγν. παρακοιτέω (L-S· βλ. επίσης Χατζής, Αθ. 41, 1929, 209-211). Η λ. στον Ησύχ. (λ. *παρεννάζων*) και στο Κουμαν., Συναγ. v. Λέξ. (λ. παρακοιτάζεσθαι).

Παραφυλάω, παραμονεύω: *ήτونه (ενν. ο Σαρών) μέσα εις το σπίτι κλεισμένος μετ' αυτήν και οι εχθροί τον επαρακοιτάζαν διά να τον θανατώσουν Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 181¹.*

παράκοιτις η, Ερμον. Ψ 38 (αιτιατ. παρακοίτιν από μετρο. αν.), Λουκάνη, Ομήρ. Ιλ. Α [363].

Το αρχ. ουσ. παράκοιτις.

παρακολουθώ, Ελλην. νόμ. 527³¹, 562²¹⁻²², Σφρ., Χρον. (Maisano) 82²³, 116²¹, Θησ. E [89⁴], Εκθ. χρον. 80²¹, Ψευδο-Σφρ. 292³⁷.

Το αρχ. παρακολουθέω. Η λ. και σήμ.

Α Αμτβ. 1) Προχωρώ πίσω από κάπ., ακολουθώ: Πουλολ. (Τσαβαρή)² 438, Εκθ. χρον. 80¹¹. 2) (Προκ. για γεγονός) α) συμβαίνω, έρχομαι ύστερα από κάτι άλλο: έλαβον κόρην εις μηποτεϊαν ... ετελεύτησεν εν τω καιρώ της μηποτεϊας, ου δύναμαι λαβείν την αυταδελφήν αυτής εις γάμον, διότι ... εστίν αιμομίκτης, ει και γάμος ου παρηκολούθησεν Ελλην. νόμ. 568¹⁶ (με επόμ. την πρόθ. από και γεν.): αφήμι γαρ τα άλλα και άλλα, á παρηκολούθησαν από τούτου Σφρ., Χρον. (Maisano) 86² β) συμβαίνω: ταύτα μεν τω του ενεστώτος χρόνου χειμώνι παρηκολούθησαν Σφρ., Χρον. (Maisano) 180²⁷· ίνα κάκεϊνος (ενν. ο βασιλεύς) τα εις την Πάτραν παρακολουθησαντα μάθη Σφρ., Χρον. (Maisano) 64² γ) (απρόσ.) συμβαίνει: επεί τον κυρ Κωνσταντίνον ... ηγάπα (ενν. ο βασιλεύς) και ήθελεν ..., επεί δε ούτως παρηκολούθησεν, εσπούδαζεν ίνα εις τον Μορέαν και τους τρεις άλλους εγκατοικίση Σφρ., Χρον. (Maisano) 76²¹. 3) (Προκ. για θάνατο) επέρχομαι, επακολουθώ: ούτως ώσπερ κατ' όναρ βλέπουσι παρακολουθεί και ο θάνατος εις αυτούς Μάρκ., Βουλκ. 340⁶. 4) (Προκ. για χρόνο, σε γεν. απόλ.) περνά: εκράτησεν ταύτην (ενν. την μητέρα) ο πατήρ μακρού καιρού παρακολουθησαντος εν τω οίκω αυτού Ελλην. νόμ. 542²⁸.

Β (Μτβ.) ακούω με προσοχή, παρακολουθώ: Φυσιολ. (Legr.) 147.

παρακομιδή η.

Το αρχ. ουσ. παρακομιδή.

Μεταφορά: Δουκ. 297² (συνεκδ.) τα υλικά που μεταφέρονται: Την δε παρακομιδήν ... και προς το Βυζάντιον άπασαν παρά των ερειπίων ... ελάμβανον αυτ. 301²⁸.

παρακόπτω.

Το αρχ. παρακόπτω. Τ. παρακόβω στο Somav., όπου και τ. παρακόφτω, και σήμ. στο τσακων. ιδίωμα, όπου και άλλοι τ. (Κωστ., Λεξ. τσακων.) με διαφορ. σημασ. Τ. παρακόβω σήμ. με διαφορ. σημασ. (Κριαρ., Λεξ.). Τ. παρακόθτω σήμ. ιδίωμ. με διαφορ. σημασ. (Καραν., Ιστ. Λεξ. Κάτω Ιταλ.).

(Προκ. για νομίσματα) παραχαράζω: Όσοι τα νομίσματα, φλωρία ή άσπρα ξύνουσιν ή κόπτουσιν ή χαράσσουσιν κάλπικα και παρακόπτονσι, χειροσκοπούνται Zygomalas, Synopsis 247 Ν 18.

Η μτχ. παρκ. ως επίθ. = (προκ. για λόγο) ασυνεχής, διακεκομμένος: επί κακώ καθίσαντος (ενν. του κόρακος) και κράζειν αρξαμένον! και λέγειν όλως άναρθρα και παρακεκομμένα Γλυκά, Στ. 48.

Το ουδ. της μτχ. παρκ. ως επίρρ. = (προκ. για λόγο) χωρίς συνεχή ροή, με διακοπές: Ο Οδυσεύς και ο Αίας ... ήρασίν τον (ενν. τον Αχιλλέα) ότι εκείτετο κυλισμένος εις τα αίματα και μόνον ότι ενέπνεε και εκίναν την γλώσσαν του και ήτον ειστούτο ότι να παραδώσει ... Και είπε ο Αίας ... Ο δε Αχιλλεύς απελογήθη ούτως παρακεκομμένον και μετά πικρίας Τρωικά 532¹⁹ κριτ. υπ.

παρακουνώ.

Από την πρόθ. παρά και το κουνώ. Η λ. και σήμ.

(Μέστ.) σείομαι, τραντάζομαι δυνατά: Ν' αστράφτει ο κόσμος με βροντές και να παρακονίνεται, | η Κρήτης και το πέλαος δίχως αφρούς να σείεται Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 333¹⁵.

παρακούσιος, επιθ., Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 381⁷.

Από την πρόθ. παρά και το επιθ. ακούσιος.

(Προκ. για φόνο) που γίνεται παρά τη θέληση, από αμέλεια ή άγνοια: στέκει ένας άνθρωπος και κάθεται ... και άλλος έρχεται και ... δεν ηβλέπει τον άνθρωπον οπού κάθεται ... και ηβλέπει ένα πουλί ή σκυλί και παίρνει μιαν πέτραν να κτυπήσει ... και η πέτρα ... σκοτώνει τον άνθρωπον οπού εκαθέζετον ... τούτο το φονικόν ... είναι παρακούσιον αυτ.

παρακούω, Σπαν. Α 432, Σπαν. Β 187, Κομν., Διδασκ. Δ 262, Σπαν. Ρ 214, Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 179, 220, Σπαν. (Λαμπρ.) Va 456, Γλυκά, Στ. 516, Διγ. Α 3411, Διγ. Ζ 261, Χρον. Μορ. Η 4600, 5139, Θησ. Ε [91³], Κορων., Μπούας 44, Δεφ., Λόγ. 565, Ιστ. πατρ. 129⁹⁻¹⁰, Διαθ. Νίκωνος 151, Διγ. Ο 625, 885, κ.α. παρακουώ, Σπαν. Ρ 280, Σπαν. (Λαμπρ.) Va 555.

Το αρχ. παρακούω. Για τον τ. παρακούω βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α 209. Η λ. και σήμ.

1) Ακούω να γίνεται λόγος, ακούω τυχαία: Ερκτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Ε 289. 2) Αντιλαμβάνομαι εσφαλμένα, παρανοώ: Γλυκά, Στ. 566. 3α) Δε δίνω σημασία σε κ., αδιαφορώ: Τα λόγια της (ενν. της γυνής) παράκουε και άφες να περάσουν Φαλιέρ., Λόγ. (Bakk-v. Cem.) 313· ή τυχόν δεν ήκουσε ποτέ τι ορίζει το σοφόν και φρόνιμον εκείνο της εκκλησίας απόφθεγμα, χείλη, λέγον, ιερέως ου ψεύδεται: ή το ήκουσεν, αλλά το επαρήκουσεν; Ειγρ. Ιωαννουά, Επιστ. (Στεφ.-Παπατρ.) 171^{2-β}· β) δε δίνω σημασία σε κάπ., αρνούμαι να ικανοποιήσω το αίτημα κάπ.: άλλο ένα ζήτημα έχω να ζητήσω από την αυθεντία σου και μην με παρακούσεις Διγ. Ανδρ. 393³⁰. 4) Απειθώ, παρακούω, δε συμμορφώνομαι: πάσι γαρ δίκαιον εστί γονείς μη παρακούειν Διγ. Ζ 871· ει δε και παρακούσεις μου, έσει κατηραμένος Διγ. (Trapp) Gr. 406· ουδέν ηπαρήκουσαν (ενν. οι άρχοντες) τον ορισμόν του (ενν. του βασιλέως Κυδωνίου) Πωρικ. (Winterwerb) I 117· (Θησκ.): Οι όρκοι τους ομνύοντας βλέπτονσι κατά κράτος, | ως ότι επαρήκουσαν τον λόγον του Κυρίου Κομν., Διδασκ. Δ 385· παρακούω τους λόγους του (ενν. του Θεού) κι ου ποιώ το θέλημά του Σπαν. Β 502.

παρακρανιοκέφαλος, επιθ.: παρακρανιαιοκέφαλος, Προδρ. (Eideneier) III 111 χφ Ρ κριτ. υπ.: παρακρονιοκέφαλος, αυτ. χφ Κ κριτ. υπ.: παρακρουνιαροκέφαλος, αυτ. χφ G κριτ. υπ. — πβ. και σαλοκρανιοκέφαλος.

Από την πρόθ. παρά και τα ουσ. κρανίον και κεφάλι(ν).

(Εκωπτ.) τρελός, ανόητος: αν έχω γείτονα τινά και έχει παιδίν αγούριν, | να τον ειπώ με τα γραμματικά να ζήσει, | παρακρανιοκέφαλον πάντα με ονομάσουν αυτ. χφ Μ κριτ. υπ.

παρακρατώ, Λιβ. Ρ 963, Λιβ. Esc. 2007, Ριμ. Απολλων. (Βεν.) [1130], Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 259³⁸.

Το μτγν. παρακρατέω. Η λ. και σήμ. με διαφορ. σημασ.

1α) Συνοδεύω: Ομπρός υπάν οι αγούροι του και ο αμिरάς οπίσω! και το κοράσιον εις κλουβίν, βαστούν την πέντε μούλες! τριγύρου την παρακρατούν τα πέντε της αδελφία Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 207· **β)** ακολουθώ κάπ. βοηθώντας τον: Παρακρατεί τη η νένα της, στολίζεται κι εκείνη,! πάντα 'ναι με του λόγου της, ποτέ δεν την αφήνει Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Έ 1217· **γ)** βοηθώ, φροντίζω: Βλέπουν την μοναξίαν της, πολλά την επαινούσιν,! μα πάλιν την παρακρατούν και την παρηγορούν Ιμπ. (Legr.) 646. **2)** Επιμένω, εξακολουθώ να κάνω κ.: τὰ πονώ θελοκουφείς και ουκ αντιστρέφεσθαι με,! και εμέν, πληροφορήθησε, αν το παρακρατήσεις,! πετάς με εις Αθην σύμφυχον Λιβ. Sc. 925.

παρακρίνω, Διδ. Σολ. Ρ 75, Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 308, Λιβ. Ρ 241, Λιβ. Esc. 484.

Από την πρόθ. παρά και το κρίνω. Η λ. στον Ηούχ.

Α Μτβ. 1) Διαστρεβλώνω: να κρίνει την αλήθειαν, να μη την παρακρίνει Σπαν. (Ζωρ.) V 243· δι' έχθραν, διά σκάνδαλον το δίκαιον μη παρακρίνεις Σπαν. Α 621. **2)** Αδικώ: Πρόσεχε, κριτά, να μη μου παρακρίνεις Βέλθ. 532.

Β' (Αμτβ.) κρίνω εσφαλμένα, μεροληπτώ: Ει δε φανεί ότι επήρε δώρα ο επίσκοπος και επαράκρινε ή διά έχθραν του ενού μέρους επαράκρινε ή διά φιλιαν, πρέπει να παιδεύεται Νομοκριτ. 110.

παρακροατής ο παρακροαστής, Μαλαξός, Νομοκ. 441.

Το μτγν. ουστ. παρακροατής (TLC). Ο τ. με επίθρ. του ακροαστής· πβ. και παρακροάομαι.

Αυτός που κρυφακούει: κλέπται, άρπαγοι, παρακροασται, παρακαμπανισται και οι παραθερίζοντες Αποκ. Θεοτ. (Ρεπ.) 252.

παρακρυνιοκέφαλος, παρακρουνιαροκέφαλος, επίθ., βλ. παρακρυνιοκέφαλος.

παρακρούω.

Το αρχ. παρακρούω. Η λ. και σήμ. στο ποντ. ιδίωμα (Παπαδ. Α., Λεξ.).

Ι. Ενεργ. Α Μτβ. 1) Εξαπατώ, αδικώ: όσοι επαρμοιράσασιν ενταύθα τα παιδιά των! κι εδώκασιν ενός πολλά και του άλλου ολίγα! διχώς πτωχείαν άπειρον επαρεκρούσασιν τα Ναθαναήλ Μπέρτου, Στιχοπλ. I 141. **2)** Κάνω κάπ. να περιπλανιέται: Ω ψευδείς και προσωρινοί μας χρόνοι (παρ.λ. I στ.), εβγάрте аχ την καρδιάμ μου το ξουφάριν! απού με παρακρού 'ς τούτον το δάσος Κυπρ. ερωτ. 107^α. **Β' (Αμτβ.)** χτυπιώ στην άκρη: κρέμανται τρεις ακοίμητοι πανεύμορφοι κανδήλαι! και βλέπε σου την κεφαλήν μη παρακρούσει, φίλε Παΐσ., Ιστ. Σινά 814.

ΙΙ. Μέο. Α (Μτβ.) παραπλανώ, εξαπατώ: Διγ. Z 3737· **Β' (Αμτβ.)** εδώ προκ. για ζώα) μαίνομαι, είμαι αγχιεμένος: εξέβησαν δύο λέοντες ομού με τας λεαίνας! και έσυρναν τα λεοντόπουλα όλα παρακρουσμένα Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 1722.

παρακρῶμαι· παρακρυνῶμαι.

Το μτγν. παρακρούομαι.

Παραφυλάω, κρυφακούω: Αυτή είναι, Παναγία, η παρακρουόμενη εις τους οίκους των πλησίων αυτής και συμβάλλουσα λόγον προς το ποιῆσαι μάχας Αποκ. Θεοτ. (Perr.) 246¹ Ιστίκει απέξω Βέλθανδρος, παρακροάται ταῦτα Βέλθ. 845.

παρακρύπτω παρακρύβω.

Το μτγν. παρακρύπτω.

I. (Ενεργ.) αποσιωπῶ, αποκρύπτω: ο ευαγγελιστής μὴδὲ των αλλωνών μαθητών τα άλλα ελαττώματα παρακρύβει, ἀμὴ ομολογᾷ την ἀγνοιάν τως Πηγᾷ, Χρυσοπ. 167 (52).

II. (Μέσ.) παραφυλάω, κρυφακούω: Αυτή ἐστίν η παρακρυβομένη εις τους οίκους των πλησίων αυτής Αποκ. Θεοτ. (Perr.) 247.

παρακτιζω.

Από την πρόθ. παρᾷ και το κτιζω.

(Πιθ.) κτιζω κοντά: Αφήει ... του τιμωτάτου πνευματικού κυρ Γερασίου του Τζιριγίου υπέρπυρα πενήντα, να τα βάλει εις το μοναστήριον του Σωτήρος Χριστού, που το παρακτιζει Διαθ. Ηγουμ. Μακαρίας 164³⁰.

παρακύνπτω, Προδρ.(Eideneier) IV 519, Καλλίμ. 298, 312, 921, Διγ. (Trapp) Gr. 875, 1233, Διγ. Z 1181, 1723, 1730, Βέλθ. 831, Λιβ. P 871, 1213, Λιβ. Sc. 57, 78, 270, 346, Λιβ. N 1054, 1312, 1383, Αχυλλ. L 468, Χούμνου, Κοσμογ. 331, 337, Διγ. Ανδρ. 350^{33, 34}, 352^{34, 35}, Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 85 δις.

Το αρχ. παρακύνπτω.

1α) Σκύβω από πόρτα ή παράθυρο (για να δω ή να με δουν): Διγ. Z 1670, Διγ. Ανδρ. 352³¹, Διγ. (Trapp) Gr. 1283³ β) (σε μεταφ.): Εγώ δε τούτο το ρητόν πιστώς αιχμαλωτίζω, I εις εκδοχήν ανάγομαι τούτου τιμωτάτην I και θύραν άλλην θαυμαστήν εννοίας υπανόων I και τις η θύρα σκόπει μοι και παρακύνψας έσω, I βλέπε προσέχων ει νικά καταπολύ την πρώτην Γλυκά, Αναγ. 257. 2) Βγαίνω, εξέρχομαι: εξέβην, επαρέκυσεν η κόρη από τον πύργον Λιβ. P 1357⁷ Μετά γουν ερωτοτριβάς πολλού καιρού και χρόνου (παραλ. 2 στ.) ανέστησαν, παρέκυσαν από τον κάστρον μόνοι Καλλίμ. 830. 3α) Προβάλλω, εμφανίζομαι: Καλλίμ. 303³ β) (εδώ προκ. για το φεγγάρι) ανατέλλω: το φέγγος ανεντράνισα και βλέπω τώρα ότι I εκ τα βουνία επαρέκυσεν καθάριον, ότι να λάμπει Λιβ. Esc. 1536. 4) Πλησιάζω, κοιτάζω από κοντά: πώς τολμάς, βασιλικήν την τράπεζαν σιμώνεις, I ξένος, πτωχός και μισθαργός να παρακύνψει όλος; Καλλίμ. 1912. 5) Καταβάλλομαι, εξαντλούμαι: μερικώς παρέκυσα εκ το πολύ του θρήνου Καλλίμ. 2145.

παραλαβή η.

Από τον αόφ. του παραλαμβάνω. Η λ. και σήμ.

Απόκτηση (εδώ προκ. για πόλη) κατάληψη, εκπόρθηση: συνερέθιζεν (ενν. ο Αγαμέμνων) τα πλήθη. I ίνα μαχιστούν γενναίως I προς παραλαβήν της πόλης Ερμον. I 279⁷ των Ελλήνων η στρατεία I επροθύμουν κατά Τροίας I προς παραλαβήν εκείνης αυτ. Γ 226.

παραλαβώνω.

Από το παραλαμβάνω με επίδρ. ρ. σε -ώνω.

Συλλαμβάνω: *Ιουνίω ιδ' ... έκοψαν το κεφάλιν του Αποκαύχου ... οι φυλακισμένοι εις το μέγα Παλάτιν. Και τη επαύριον παρελαβόθησαν υπό του πληθους της Πόλεως ... και διέβασαν τούτους (ενν. τους φυλακισμένους) εις το σπαθίν πλην ολίγων Byz. Kleinchron. A 84⁴.*

παραλάλημα, το.

Από το παραλαλώ και την κατάλ. -μα. Τ. παραλάλημαν και σήμ. ιδωμ. (Παπαδ. Α., Λεξ.). Η λ. στον Ευστ. (TLG).

Παραμίλημα: Μόνον το παραλάλημα, με καθαρόν τον λόγον! άλλαξε (ενν. ο Αρκότας) και με ταπεινήν λαλίαν τάδε έφη: «Έχε υγεία, Εμίλια μου» και άλλο πλέον δεν έπεν, ί ότι ψυχή 'κ το κοίφος του, με δυναστείαν εβγήκεν Θρο. Γ [111²].

παραλαλώ, Ασμα Μάλτ. 32.

Το μτγν. παραλαλέω. Η λ. και σήμ. ιδωμ. (Andr., Lex., Σακ., Κυπρ. Β' 717, Φαρμακ., Γλωσσάρ.) και στο ΑΛΝΕ.

1) Λέω ασυναρτηγίς, παραμιλώ: αφέντη, ό,τι θέλεις θέλω και παρακαλώ βοηθείς με, ί κανάκι μου' σήμερα παραλαλώ *Mevlânâ 4b. 2)* Λέω δυάρεστα πράγματα: Ού! έρχονται στον κύρην τους ευκήν να τους χαρίσει, ί κι εγώ 'ρτα στον πετσόερον να μου παραλαλήσει Ασμα Μάλτ. 17. 3) (Προκ. για ζώα) παρακινό με φωνές, κατευθύνω: *εδούλευε και παρελάλει άλογα και έζη' μια ουν ημέραν υπήγαινε εις την στράταν ως δουλευτής ενός πραγματεντού και παρελάλει ομπρός του τους ημίονους Χρονογρ. (Λαμψ.) 244.*

παραλαμβάνω (II), Προδρ. (Eideneier) I 221, Διγ. Z 657, 3292, Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 151, 174, 700, 1796, Χρον. Μορ. Η 144, 1237, 1709, 1876, 2468, 2943, Χρον. Μορ. Ρ 62, 2875, Σαχλ., Αφήγ. 275, 289, Ιστ. Ηπειρ. IV⁶, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 3090, Αχιλλ. (Smith) N 1291, 1588, Αχιλλ. (Smith) O 676, Χρον. Τόκων 211 μετά στ. 630, 1574, 1893, 2821, 3005, Δοσκ. 149¹⁴, Διγ. Βελ. Ν² 251, Χούμνου, Κοσμογ. 392, Γεωργηλ., Βελ. Α (Bakk.-v. Gem.) 234, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 459, Μικρ. χρον. Yale 73², Διγ. Άνδρ. 406¹³, 408¹³, κ.π.α.: παραλαμπάινω: παραλαμπάνω, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 1090, Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 399⁵.

Το αρχ. παραλαμβάνω. Ο τ. παραλαμπάινω σε έγγρ. του 17. αι. (Αμάθ. 10, 1979, 162). Ο τ. παραλαμπάνω σε έγγρ. του 16. αι. (Μέρτζιος, Κρ. Χρ. 15-16, 1961-2, τ. β. 262, 270, 279, 301, Δετοράκης, Θησαυρ. 19, 1982, 159, 162) και σήμ. ιδωμ. στη Ρόδο, όπου και λ. παραλαμπίζω (Παπαχριστ., Λεξ. ροδ. ιδωμ.). Αόρ. επάραλαβα και μτχ. παρκ. παραλαμπωμένα σε έγγρ. του 16. αι. (Δετοράκης, Κρητολ. 16-19, 1983-4, 130, 134) μτχ. παρκ. παραλα(μ)βασμένα σε έγγρ. του 16. αι. (Μανούσ., Κρ. Χρ. 22, 1970, 292, 293). Η λ. και σήμ., όπως και τ. παραλαβαίνω.

Α Μτβ. 1α (Γενικ.) παίρνω: Λιβ. Sc. 1272, Λιβ. Esc. 497, Διγ. Z 4229, Ερμον. Ψ 251, Λιβ. Esc. 1248, Χούμνου, Κοσμογ. 275-β) παίρνω, αποκτίς Αλφ. 14¹⁸ τα οποία χωράφια θέλουν και παραλαμπάινουν (ενν. οι υιοί του Ιωάννη) απού την σήμεραν και ομπρός

μετά τούτη τη παρών σύμβαση Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 122^α (προκ. για αξίωμα, κλπ.) αναλαμβάνω: Χρον. Μορ. Η 7377, 1239. 2) Παιρνω εντολή, παραγγελία: και συ χριστιανός ορθόδοξος και επaréλαβες υπό των αγίων αποστόλων μηδέ περιπατείη τη ημέρα της αγίας Κυριακής, εμμή μόνον εις την εκκλησίαν εισελθείν Ναθαναήλ Μπέρτου, Ομιλία ΙΧ 25. 3) Εκπορθώ, κυριεύω, καταλαμβάνω: κάστρα πολλά επaréλαβεν (ενν. ο βασιλεύς) και η χώρα τον επληθύνθη Αχιλλ. (Smith) N 84 (εδώ μεταφ.): πόσος επaréλαβεν κλόνος τον λογισμόν μου Λίβ. Sc. 860^α παρέλαβέ μας η χαρά και αφήκεν μας η θλίψις Λίβ. (Lamb.) N 643.

Β' (Αμτζ., προκ. για τη νύχτα) φτάνω, έρχομαι: η νύκτα επaráλαβεν, το μεσονύκτιον ήλθεν Βυζ. Ιλιάδ. 1011^α η αγάπη την εφλόγιζεν, εβάριε της η ημέρα, ι διατί γοργόν ουκ έκλεινε, να παραλάβει η νύκτα Πόλ. Τρωάδ. (Παπαθωμ.-Jeffr.) 425^α όταν γαρ επάράλαβεν το ήμισον της νύκτας, ι ανοίγουσιν το άλογον οι βασιλείς εκείνοι Βυζ. Ιλιάδ. 1014.

Φρ. 1) Παραλαμβάνω (την) αγάπην (κάπ.) = ερωτεύομαι, αγαπώ (κάπ.): πες ότι εκατεδέχθη τον και επέκυψεν εις πόθον, ι αγάπην επaréλαβεν – και πώς να το γνωρίσω; Λίβ. Esc. 1242^α μάθε διά τον πόθον σου η κόρη αναστενάζει! και αγάπην σου επaréλαβε και πάσχει εκ τό λυπείσαι Λίβ. N 1432. 2) Παραλαμβάνω τον θάνατον = πεθαίνω: γοργόν επαραλάμβανε τον θάνατον εκείνος Πόλ. Τρωάδ. (Παπαθωμ.-Jeffr.) 667. 3) Παραλαμβάνω τον πόθον (κάπ.) = ποθώ κάπ.: από του νυν παράλαβε τον πόθον τον εις τον νουν σου Λίβ. P 1313. 4) Παραλαμβάνω ύπνον = πέφτω σε ύπνο, κοιμάμαι: ήλθεν το μεσονύκτιον, επαύσασιν οι κρότοι, ι πάντες υπάν παραλαβείν ύπνον της αναπαύσεως Βυζ. Ιλιάδ. 405. 5) Παραλαμβάνω φόβον = φοβούμαι: Μέσα ψυχή του εδείλισε, φόβον παραλαμβάνει Χούμνου, Κοσμογ. 663.

παραλαμβάνω (III): αυτός επaréλαβεν Αχιλλ. L 183, εσφαλμ. γρ. αντί υπερέβαλεν διόρθ. Ξανθ., B-NJ 2, 1921, 203 (πβ. και αυτόν δεν επaréβαλεν Αχιλλ. (Haag) I 202, εσφαλμ. γρ. αντί υπερέβαλεν διόρθ. Ξανθ., ό.π.). – Βλ. υπερβάλλω.

παραλαμπάνω, παραλαμπαίνω, βλ. παραλαμβάνω I.

παραλαμπασμός ο.

Από τον αόρ. του παραλαμπάνω (βλ. παραλαμβάνω I) και την κατάλ. -μός.

Παραλαβή: ο άνωθεν μισέρ Σταμάτης να κάμει ξεκαθαροσύνη και σιγουριετάν ότινος τοκάρει εις το παραλαμπασμό τω προειπωμένω υπερπύρω χιλιώ διακοσώ Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 173^α.

παραλαφρώνω, Ερωφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) A 90, Γ 78, Βίος αγ. Νικ. 168, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) A 205, Ζήν. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) A 154, Β' 60.

Από την πρόθ. παρά και το αλαφρώνω.

I (Ενεργ.) ανακουφίζω, ελαφρώνω κάπως τον ψυχικό πόνο κάπ. (Για τη σημασ. βλ. και Μπαμπιν., Υποκορ. 76): Το νέκταρ τούτο πιάσε, πие, να σε παραλαφρώσει Ζήν. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Β' 212.

II. (Μέσ.) ανακουφίζομαι λίγο: ο νους παραλαφρώνεται, η ελπίδα του πληθαίνει Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) A 205.

παραλάφρωση η.

Από το παραλαφρώνω και την κατάλ.-ση.

Ανακούφιση: *δεν έγραφα μηδ' όνομα τάχα σγιά να κερδέσω, | αμ' σγιά παραλάφρωση λίγη του νου μου μόνο, | τα βάρη τσ' ανθρωπότητας και τσ' έγνοιες να κομπώνω* Ροδόλ. (Αποσκ.) Πρόλ. 29.

παραλείπω.

Το αρχ. παραλείπω. Η λ. και σήμ.

Α Μτβ. 1) Αφήνω πίσω: Δούκ. 345⁹. 2) Αφήνω κατά μέρος, δε λαμβάνω υπόψη, παραβλέπω: Σφρ., Χρον. (Maisano) 126²⁷.

Β' (Αμτβ.) απουσιάζω, λείπω: *Καίπερ ειπείν ως εξ αρχής ο φθόνος ουκ εκλείπει, | ως έφησεν ο ποιητής, ουδόλως παραλείπει* Ριμ. Βελ. ρ (Bakk.-v. Gem.) 10.

παραλετριά η παραλετρέα.

Από την πρόθ. παρά και το ουσ. αλετριά (Βλάχ.). Για τον τ. πβ. το κρητ. αλετρέ (Ιλ, λ. αλετρεά).

Το όργωμα έξω από τα σύνορα του χωραφιού: *να μη μεταθέσει σύνορο ουδέ να κάμει παραλετρέα Βαρούχ.* (Bakk.-v. Gem.) 729¹⁴.

παράλευσις η, βλ. παρέλευσις.**παράλια η, Χρησμ. I 67.**

Το αρχ. ουσ. παράλια (L-S, λ. παράλιος). Η λ. και σήμ.

Λωρίδα γης μεταξύ στεριάς και θάλασσας, ακροθαλασσιά, παράλια: Ερμον. Α 117.

παράλιον το.

Το ουδ. του επιθ. παράλιος ως ουσ. Η λ. και στο Βίο Ευθυμ. πατριάρχ. 27². Ο πληθ. παράλια τα ήδη μτγν. (L-S, λ. παράλιος) και σήμ.

Τόπος παραθαλάσσιος: *γέγονε θανατικόν και έφυγον ο τε βασιλεύς και πάντες οι άρχοντες εις το παράλιον Έκθ. χρον. 59¹⁷.*

παράλιος η.

Το μτγν. ουσ. παράλιος η (L-S, λ. παράλιος II).

1) Παραθαλάσσια έκταση: *παράλιός τε πάσα εκ της Άγαρ ερμηνούνται | Σικελία τε και Σάμος Λέοντ., Αίν. I 254. 2)* Όχθη: *φθάσας (ενν. ο Αλέξανδρος) την παράλιον του ποταμού του Στράγγα Βίος Αλ. 3374.*

παραλλαγή η.

Το αρχ. ουσ. παραλλαγή. Η λ. και σήμ.

α) Μεταβολή, αλλοίωση: *θεωρεί (ενν. ο Φλώριος) εκείνο το ζαφείρι (παράλ. I στ.) να χάσει την λαμπρότητα την φυσικήν την είχε (παράλ. I στ.) και παρευθύς πα-*

ραλλαγήν να ποίσει το λιθάριν Φλώρ. 497· β) αλλαγή: πίστewς την παραλλαγήν Ναθαναήλ Μπέρτου, Στιχοπλ. Ι 367.

παραλλάσσω, Διγ. (Trapp) Gr. 576, 2510, Διγ. Z 2958, Βίος Αλ. 3428, 3465, Αχιλλ. (Smith) N 839, Ναθαναήλ Μπέρτου, Στιχοπλ. Ι 725, Στίχ. ωραιότ. (Spadaro) 45· παραλλάσσω ή -άζω, Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 1490, Φλώρ. 497 κριτ. υπ.: παραλάττω.

Το αρχ. παραλλάσσω. Ο τ. παραλλάζω και η λ. και σήμ.

Α (Μτβ.) αλλάζω, τροποποιώ, μεταβάλλω κ. (συν. προς το χειρότερο): Παϊστ., Ιστ. Σινά 48, Σπαν. (Ζώρ.) V 97, Ασοίζ. 75^β.

Β (Αμτβ.) αλλάζω όψη, είμαι μεταβλητός: οι άγγελοι φυσικά είναι πνεύματα και είναι γινόμενοι από ουδετίποτες ..., από την φύσιν τους είναι και παραλλάττουν και από την χάριν είναι παντοτεσinoί Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 26^ο.

Η μτχ. παρκ. ως επίθ. = 1) Παράξενος, ασυνήθιστος, αγνώριστος: δάκρυα εκίνησεν (ενν. ο αμράς) εκ βάθους της καρδιάς! κι οι στεναγμοί ανέπεμπον ήχους παρηλλαγμένους Διγ. Z 857· θέλω σας αφήγησασθαι λόγους ωραιoτάτους, I υπόθεσιν παράξενην, πολλά παρηλλαγμένην Βέλθ. 3. 2) Θαυμάσιος, εντυπωσιακός, πολύ όμορφος: η φορεσία της θαυμαστή ήτον, παραλλαγμένη: λουρίκιν αργυρόν φορεί, διά λίθων πολυτίμων! και το κασιδι χυμεντόν ήτον, παραλλαγμένον Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 1492· ρούχα τίττω τους διδει, ενδύματα παράξένα, πολλά παρηλλαγμένα Γεωργηλ., Βελ. Λ (Bakk.-v. Gem.) 356.

παραλληλόγραμμος επίθ.

Το μτγν. επίθ. παραλληλόγραμμος. Η λ. και σήμ.

(Προκ. για επιφάνεια) που ορίζεται από παράλληλες γραμμές: ειδέ παραλληλόγραμμα εισι τα χωρία Rechenb. (Vog.) 115^ο.

παράλογα, επίρρ., Χρον. Τόκκων 572.

Από το επίθ. παράλογος. Η λ. και σήμ.

α) Πέρα από κάθε λογική, παράλογα: (εδώ) με υπερβολικά βάνανσο τρόπο, άδικα: επίασεν τους άρχοντες και ετυράνισέν τους! άσχημα και παράλογα και εκατεντρόπιασέν τους Χρον. Τόκκων 1792· β) άδικαιολόγητα: τα γράμματα τά έμαθες μηδέν τα 'λευθερώνεις! και χάσεις και γυρεύσεις τα και δύσκολα τα εύρεις (παρ. 1 στ.): τό έποικες με θέλημα και με καλούς ανθρώπους! παράλογα μετανoάς να χάσεις, να γυρεύσεις Σπαν. V suppl. 51.

παρалоγία η παρалоγιά.

Το μτγν. ουσ. παρалоγία (TLG). Ο τ. στο Soman. και σήμ. ιδωμ. (Χατζιδ., Αθ. 25, 1913, 283), όπως και άλλοι τ. (Κωστ., Λεξ. τσακων. και Ρήγας, Σκιαθ. πολιτ. Γ 282).

1) Παραφροσύνη, τρέλα: *petché dal desiderio mi' attrouo μπατσελάδος*, I και θώριε οχ την παρалоγιά πως κάνω σα σφορτάδος Κατζ. Έ 376. 2) Αδικοπραγία, παρανομία: Πολλά γαρ εδυναστέυαν (ενν. οι Αλβανίτες), άδικα εποιοούσαν, I παρалоγίες έκαμναν, μεγάλες ανομίες Χρον. Τόκκων 3218.

παραλογιάζω.

Από την πρόθ. παρά και το λογιάζω. Η λ. στο Somav.

Εκίεφτομαι, κρίνω λανθασμένα (πβ. παρακρίνω): Είχα να γράψω περισσότερα πράγματα, μα φοβούμαι! να μην παραλογιάσετε και ψόματα δηγούμαι Διήγ. ωραιότη. 546.

παραλογίζω, Κατζ. Δ' 13, Θυσ. (Bakk.-v. Gem.) 181.

Το αρχ. παραλογίζομαι, που απ. και σήμ. Τ. παραλοίζω σήμ. ιδιωμ. (Πιτυκ., Ιδίωμ. Αν. Κρ., Ξανθιν., Λεξ. δυτικοκρ. ιδιωμ.). Η λ. στο Βλάχ.

Ι. Ενεργ. Α (Μτβ.) σαλεύω το νου κάπ.: τα σωθικά τας (ενν. των αγαφτεκών) πλήρωσε (ενν. σύ, Έρωτα) κι άψε τας την καρδιά ντως, | το νου ντως παραλόγισε κι έπαρε την εξά ντως Πανώρ. Δ' 376. Β (Αμτβ.) παραφρονώ, τρελαίνομαι, χάνω τα λογικά μου: Δώσ' μου λόγον να γροικήσω, | να μηδέν παραλογίσω Αγν., Ποίημ. Β' 76 Ω Τρόγια κακορίζικη, πατρίδα αγαπημένη, | πώς δύνουνται τα μάτια μου και βλέπου σε καμμένη! και δεν τυφλώνονται; Γή ο νους πώς δεν παραλογίζει ...; Φορτούν. (Vinc.) Ιντ. δ' 189* (με εμπρόθ. προσδ.): η φλόγα άναψεν και τόσο με φλογίζει! οπού ο νους μ' αληθινά 'ς τούτο παραλογίζει Διγ. Ο 1828.

ΙΙ. Μέσ. Α (Αμτβ.) χάνω τα λογικά μου, τρελαίνομαι: μη σκάσω ο κακότηχος, γράφοντα μη plantάξω, | μήπως και παραλογισθώ, Θεέ, βοήθησέ μου Ψευδο-Γεωργηλ., Αλ. Κων/π. 434. Β (Μτβ.) αδιαφορώ, δε δίνω σημασία σε κάπ.: ο φίλος απεπλήρσεν, ο συγγενής εκρόβη, ο γνώριμος ως άγνωστος παρελογισατό με! ουκ έστι τις εν άπασιν ελέους αξιών με Γλυκά, Στ. Β' 343* Εκάλεσα τους εραστάς μου, αυτοί δε παρελογισαντό με Δούκ. 389*²⁰.

παραλόγισμα το.

Από τον αόρ. του παραλογίζω και την κατάλ. -μα. Τ. παραλόισμα σήμ. στο ποντ. ιδίωμα (Παπαδ. Α., Λεξ. και Andr., Lex., λ. παραλογισμός). Λ. παραλόγημα στο Κουμαν., Συναγ. v. Λέξ.

Εσφαλμένη σκέψη, παραλογισμός, ανοησία: πώποτε ... κατά νουν επεισπεσείται το τοιούτον παραλόγισμα Δούκ. 199*.

παράλογος, επίθ., Διγ. Z 2574, Βακτ. αρχιερ. 141.

Το αρχ. επίθ. παράλογος. Η λ. και σήμ.

1) Απροσδόκητος, ανέλπιστος: σαλεύει μου την αίσθησιν, σαλεύει μου τας φρένας. Εκ των τριχών -ε, φρόνημα παράλογον της τύχης- | εκ των τριχών εκρέματο κόρη Καλλιμ. 452. 2α) Πέρα από κάθε λογική, παράλογος: το γαρ πολύ της θλίψεως γεννά παραφροσύνην, | εντεύθεν και παράλογα τινά κατατολμάται Διγ. Z 808* β) παράλογος, υπερβολικός: Περί παραλόγου ορμής και αυλλογίστου του αρχιερέως, όπου να αφορίσει τινάς χωρίς ευλόγου αιτίας Βακτ. αρχιερ. 173.

Το ουδ. ως ουσ. = 1) Απροσδόκητο συμβάν: Τούτο γουν το παράλογον ανέλπιστον ως είδον, | πεζή, ως είχαν, έτρεχον κατόπισθεν βώσσα Διγ. (Trapp) Gr. 2169. 2) Παράλογη πράξη (εδώ ως σύστ. αντικ.): Ποτέ του οκ την γνώσιν του ουκ έλειψε (ενν. ο Πενθέας) καθόλου, | ούτε παράλογά 'ποικε ποτέ του ως τ' αγάπα Θεσ. Δ' [60*]. 3) Αδικία: εγώ γαρ εις το κάστρον σου και το παλάτιν τούτο! οδυρομένη το κακόν και το

πικρόν θρηνοῦσα! και το παράλογον αυτό μη δυναμένη φέρειν! πικρόν ηγούμην το να ζω, να φαίνομαι φαρμάκιν Καλλιμ. 2490.

παραλογώ.

Από το επίθ. παράλογος. Διάφ. τ. της λ. σήμ. ιδιωμ. (Κωστ., Λεξ. τσακων., Κονδυλάκης, Κρ. Λεξιλ. 199, λ. παραλοά, Χυτήρης, Κερκυρ. γλωσσάρ. 144, λ. παραλογάω). Η λ. στο Κουμαν., Συναγ. v. Λέξ. και σήμ. ιδιωμ. (Παγκ., Ιδίωμ. Κρ. Γ' 243, Κωστ., ό.π.).

Παραφρονώ, χάνω τα λογικά μου: κείνη (ενν. η Αρετούσα) επαραλόγησε κι ουδ' ήβλεπε ουδ' εργοίκα Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Γ' 528· αλλάσσει ο νους του (ενν. του βασιλιά Αρέτα) και παραλογά γή τη ζωή να χάσει Ροδολ. (Αποσκ.) Γ' 380.

παραλόγως, επίρρ., Επιστ. κλήρου Καλλιπ. 154*, Ιστ. πατρ. 183¹.

Το αρχ. επίρρ. παραλόγως.

α) Χωρίς καμιά λογική, παράλογα: Ο δε μέγας κοντόσταβλος αυτού (ενν. του τυράννου) ουκ ηθέλησεν ακούσαι· και γαρ παραλόγως επρόσταττεν Δούκ. 337*. β) χωρίς λογική αιτία: ο πατήρ σου, ο βασιλεύς, εμέναν παραλόγως,! αδίκως κατεδίκασεν πυρί παραδοθήναι Φλώρ. 479.

παραλούδρος, επίθ.: παραλούρδος.

Από την πρόθ. παρά και το επίθ. λούδρος (βλ. ά.).

Κατεργάρες, πονηρός, δόλιος: να μην είσαι αδελφέ μου, καυχιοάρης, ... μη παραλούρδος και γελάς τους ανθρώπους Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 100¹.

παραλούμαι, βλ. παραλύω.

παραλούρδος, επίθ. βλ. παραλούδρος.

παράλυμαν το.

Από το παραλύω και την κατάλ. -μαν. Η λ. στα Ιππιατρικά (TLG) με διαφορ. σημασι. και στο Du Cange.

Ένδυμα σχισμένο ή ξηλωμένο: κέντησε το ρούχον μου και περιμάζωσέ το! και ράψε το παράλυμαν, έπαρ' το ράψιμόν σου Προδρ. (Eideneier) III 164-1 χφ Ρ κριτ. υπ.

παραλυτώ.

Το αρχ. παραλυπέω.

Στενοχωρώ, λυπώ βαθύτατα κάπ.: παρελύπησα (ενν. εγώ, ο Ιωάσαφ) τον πατέρα μου διά να ακολουθήσω την γνώμην σου Αγαπ., Βίος Ιωάσ. 166³⁶.

παραλυσία η, Μπερτολδίνος 99· παραλυσιά, Γεωργηλ., Θαν. 41.

Από το ουσ. παράλυσις και την κατάλ. -ία. Η λ. στο Somav. (λ. παράλυσις, παραλυσία), στο Κουμαν., Συναγ. v. Λέξ. και σήμ.

Σωματική παράλυση, αδυναμία, εξασθένηση: έρχονται διάφοροι ασθένειαι, παραλυσία, αποπληξία Αγαπ., Γεωπον. (Κωστούλα) 183· Ωφέλα (ενν. το αγρόγιόν) όσους έχουσι παραλυσίαν τινά ή πόνους χολικούς Αγαπ., Γεωπον. (Κωστούλα) 193.

παράλυσις η, Πηγά, Χρυσοπ. 63 (25) τρις.

Η λ. στον Θεόφραστο και σήμ. στον τ. παράλυση.

1) Σωματική αδυναμία, εξασθένηση: Το 'λάφινον κρέας είναι κακοχώνεοντον, δίδει τρόμον εις τα μέλη και παράλυσιν Αγαπ., Γεωπον. (Κωστούλα) 196. 2) (Μεταφ.) χαλάρωση των ηθών, διαφθορά: πόση παράλυσις είναι η αμαρτία ρώτηξε τον πόρνον, ρώτηξε τον μέθυσον Πηγά, Χρυσοπ. 63 (25).

παραλυτικός, επίθ., Πηγά, Χρυσοπ. 49 (2), 60 (18), (19) δις, 61 (21), (22) δις, 63 (24).

Το μτγν. επίθ. παραλυτικός. Η λ. και σήμ.

Παράλυτος: μίαν καλόγριαν παραλυτικήν, οπού εκείτετον χρόνους πολλούς κουλή Γεωργίου ρήτορος, Αρχιληστ. 63.

Το αρσ. και το θηλ. ως ουσ.: Λέγει (ενν. ο Ιησούς) τον παραλυτικό: «Εσένα, λέγω, σηκώνω και έπαρε το κρεβάτι σου και πάαινε εις το σπίτι σου» Πηγά, Χρυσοπ. 50 (2) η αγία σας ευχή ώτρευνε και την παραλυτικήν και έδωκε εμένα νουν να ... μετανοήσω Γεωργίου ρήτορος, Αρχιληστ. 64.

παράλυτος, επίθ., Διγ. (Trapp) Gr. 3527, Διγ. Z 4382, Θρ. Θεοτ. 22, Πηγά, Χρυσοπ. 50 (2), (3), 59 (20), 62 (23) δις, 64 (26).

Το μτγν. επίθ. παράλυτος. Η λ. και σήμ.

Που πάσχει από παράλυση (εδώ ως ουσ.): κουτσούς, τυφλούς, παράλυτους ρίκτε τους 'ς μαύρα θάφια Πικατ. 302' έρχονται προς αυτόν (ενν. τον Ιησού) βαστώντες έναν παράλυτον σηκωμένον από τεσσάρων Πηγά, Χρυσοπ. 49 (2).

παρालύω, Σπαν. B 513, Κορν., Διδασκ. Δ 394' μέσ. παραλούμαι, Πωρικ. (Winterverb) III 118.

Το αρχ. παρालύω. Ο τ. κατά τα ρ. σε -ώ, -ούμαι (πβ. τ. καταλώ και κατελώ του καταλύω). Η λ. και σήμ.

I. Ένεργ. 1) Απολύω, παύω κάπ.: Πανάρ. 73^a. 2) Προκαλώ αδυναμία, χαλάρωση, εξασθένηση: Λιβ. N 1775, Σπαν. (Λάμπρ.) Va 568. 3α) Εξουδετερώνω, νικά: Ω θανάματα, τά βλέπομεν, δύναμιν των ερώτων, πώς αιχμαλώτους ρύεται, φουσοάτα παρालύει Διγ. Z 528' β) καταστρέφω: Αμιράς τις Τάταρης ... παρέλυσε πολέμον νόμω το θαυμάσιον Τιφλίσιον Πανάρ. 80^a. 4) Παραβαίνω, δεν τηρώ: Περί μοναχών, εάν παρालύουν τας νηστείας Μαλαξός, Νομοκ. 467.

II. Μέσ. 1) Εξασθενώ, παρालύω: Καλλίμ. 1610, Πωρικ. (Winterverb) I 141, Ερμον. I 94. 2) (Προκ. για ρούχο) Ξηλώνομαι, ξεράβομαι: Εάν γαρ ουκ εγυρνεέτο ράψιμον εις τον κόσμον, I οκάποιας καν γειτόνισσας ρούχον να επαρελύθην I και παρευθός να με έκρασαν: «δέυρο, τεχνίτα, δέυρο, I να, κέντησε το ρούχον μου, έπαρ' το ραπτικόν σου» Προδρ. (Eideneier) III 162.

παραμαλίσ, επίρρ.

Πιβ. από την προθ. παρά, το ουσ. μάλη και την κατάλ. -ίς (βλ. Andr., Lex., λ. μάλη, Χατζ., Λεξ., στη λ.: πβ. και Κωστ., Λεξ. τσακων., λ. παράμαλε). Πβ. λ. παράμαλα

σῆμ. ιδίωμ. (Ξεινός, Γλωσσ. Τμβρου 131) και παράμαλε στο τσακων. ιδίωμα (Κωστ., ό.π.). Η Α. και σῆμ. ιδίωμ. (Andr., ό.π., Χατζ., ό.π., Κωστ., ό.π. και Μπόγκα, Γλωσσ. Ηπειρου Β 166).

Κατά σειρά, το ένα μετά το άλλο: ηπήρασιν παραμαλίσ τα πλάγια, τους λόγγους Χρον. Τόκων 2506.

παραμάνδι(ον) το, βλ. παραμάντι(ον).

παραμανίζω.

Από την πρόθ. παρά και το μανίζω.

Α Μτβ. 1) Εξοργίζω πολύ κάπ.: *αν με παραμανίσουσιν, εις την Συρίαν να πέσω, | τα στενωρύμια της Συρίας κεφάλια να γεμίσω, | τα ξηρορυάκια της Συρίας αίμα να τα γεμίσω Αρμούρ.* (Αλεξ. Στ.) 181. 2) Θυμώνω πολύ με κάπ.: *μαλώνω κάπ.: Συχνιά μου παραμάνιζες κι ήλεγες πως σε κάνω | να βάλεις τα βιβλία μου εις τη φωτιάν απάνω Ερωτόκρ.* (Αλεξ. Στ.) Α 997.

Β' (Αμτβ.) είμαι πολύ ανήσυχος: *Θωρώ κι εδά παρά ποτέ ο ύπνος το ζαλίζει! | Κο- ντά γροικά το τέλος του; Γιαύτος παραμανίζει; Θυσ.* (Bakk.-v. Gem.) 490.

παραμανιώνω.

Από την πρόθ. παρά και το μανιώνω (Δημητράκ., ΑΛΝΕ) ή από το παραμανίζω αναλογ. με ρ. σε -ώνω.

Κάνω κάπ. να θυμώσει πολύ, εξοργίζω: *αν με παραμανιώσουν, εις την Συρίαν να πέσω | τα στενωρύμια της Συρίας κεφάλια να γεμίσω Αρμούρ.* (Αλεξ. Στ.) 181 κριτ. υπ.

παραμάννα, η, Απολλών. 438, 484, 493, 495, 712, Κατζ. Γ 306.

Από την πρόθ. παρά και το ουσ. μάννα. Η Α. στο Somav. (παραμάννα) και σῆμ.

Τροφός, παραμάννα: *βυζάστριαν είχεν παρευθύς μέσα εις το καράβι | και το παί- δον εβύζανεν και κόρην την εποίκεν | και παραμάννα γίνεται αυτή | Λεωκαρδία Απολ- λών.* 415· *είχα την παραμάνναν μου αντίς μάνναν και κύρην Απολλών.* 705.

παραμάντι(ον) το, Διήγ. παιδ. (Tsiouni) 506 κριτ. υπ., Ολόκαλος 1³⁴ παρα- μάνδι(ον), Σπανός (Eideneier) Α 258. — Βλ. και μαντί.

Από την πρόθ. παρά και το ουσ. μαντί. Τ. παραμάνδιον στο Steph., Θησ. (παρα- μάνδιον). Τ. παραμάνδι στο Du Cange. Τ. παραμάντι σε έγγρ. του 17. αι. (Κώδ. Πα- ναγ. Σπηλιωτ., ΔΙΕΕΕ 26, 1983, 494, 505, 534, ΔΙΕΕΕ 27, 1984, 365, 384). Η Α. παραμάντιον στο Meursius.

Ομοφόρο ιερωμένων: *μανδία, παραμάνδια μητροπολεπισκόπων Διήγ. παιδ.* (Tsiouni) 506² (ειρων.): *χελώνες με τα παραμάντια Σπανός (Eideneier) Β 79.*

παραματάρης ο, βλ. περαματάρης.

παραμάχαιρον το, Τρωικά 532⁷, Διήγ. ΑΛ. V 87⁸, Διήγ. ΑΛ. Ε (Lolos) 137¹⁵, Διήγ. ΑΛ. Ε (Konst.) 207⁹, Διήγ. ΑΛ. F (Konst.) 206¹².

Από την πρόθ. παρά και το ουσ. *μαχαίριον* αναλογ. με ουδ. σε -ον. Η λ. το 12. αι. (L-S).

Μικρό μαχαίρι (Για τη σημασ. βλ. και Κουκ., Ευστ. Λαογρ. Α 123, 353, καθώς και Μπαμπιν., Υποκορ. 75): *ένυρε το παραμάχαιρον και έσφαξέ τον Διήγ.* Αλ. V 35.

παραμεθύω.

Από την πρόθ. παρά και το μεθύω. Η λ. και σήμ. στο ποντ. ιδίωμα (Παπαδ. Α., Λεξ.).

Μεθύω υπερβολικά: οι πτωχοί είναι γυμνοί, είναι και πεινασμένοι, και σεις χορτάτοι περισσά και παραμεθυσμένοι Ιστ. Βλαχ. 2800.

παραμελώ, Λιβ. Esc. 1115 (έκδ. -με- διορθώσ.: βλ. και παραμιλώ II).

Το αρχ. *παραμελέω*. Η λ. και σήμ.

(Μέσ.) αμελώ, δε φροντίζω: *Ασχόλησις ερωτική ... θέλει επιμονήν, σπουδήν, να μη παραμελείται* Λιβ. P 812.

παραμέντι το.

Από το ιταλ. *paramento*. λ. *παραμέντο* σε έγγρ. του 17. αι. (Μαυρομάτης, Θησαυρ. 16, 1979, 231).

Πολυτελές ένδυμα: *αφώνω τη Μαριέτας, χήρα του ποτέ Τζώρτζη Βένερη, το παραμέντι μου το καινούργιο* Διαθ. 17. αι. 11¹²⁸.

παραμένω, Σπαν. P 153, Σπαν. (Λάμπρ.) Va 309.

Το αρχ. *παραμένω*. Η λ. και σήμ.

1α) Μένω στη θέση μου, περιμένω: Λόγ. παρηγ. L 372, Χρησμ. I 8-β) μένω προσωρινά, βρίσκω κατάλυμα: *Εχθές επαραμείναμεν, εστάθημεν εις ώδε* Διγ. Α 771. 2) Μένω ως δούλος, υπηρετώ: Καλλίμ. 2167. 3) (Με αιτιατ. προσώπου) μένω για να βοηθήσω, συμπαραστέκομαι: Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 562²². 4) Παραμένω, περιορίζομαι σε: Διγ. (Trapp) Gr. 2280. 5) (Προκ. για πράγματα) διατηρούμαι σταθερός, διαρκώ: Σπαν. Α 292. 6) (Τριτοπρόσ. με γεν.) περιμένει, μέλλεται: *ω Χάντακα, σ' εντά 'τυχες και τι σου παραμένει*; Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 502²⁹.

παράμερα, επίρρ., Διήγ. παιδ. (Τσιουνί) 828, Θησ. Δ' [64¹], Γαδ. διήγ. (Βασιλ.) 377, Αλεξ. 92, Διήγ. Αλ. Ε (Lolos) 185¹¹, Δεφ., Λόγ. 596, Λουκάνη, Ομήρ. ΙΑ. ΓΕ [273], Κωδ. Χρονογρ. (Κοσμάς) 22, Δωρ. Μον. (Βαλ.) 45, Πιστ. βοσκ. II 2, 46, Σοφίαν., Γραμμ. 81, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Β' 2320, Αγαπ., Γεωπον. (Κωστούλα) 156, Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 403. — Πβ. και παραμερέα.

Από το επίρρ. *παραμερέα* (Ανδρ., Λεξ.: βλ. λ.). Η λ. και σήμ.

α) Λίγο πιο πέρα, δίπλα: ήταν η κατοικησίς των (ενν. των *μαντατοφόρων*) από την τέντα παράμερα Διγ. Ανδρ. 394¹²⁶-β) στην άκρη, κατά μέρος: *Ο κύων δ' εντραπείς μικρόν της αλωπούς τας ύβρεις*! παράμερα εστάθηκεν *πικροχολιασμένος* Διήγ. παιδ. (Τσιουνί) 238· φρ. (1) *αφώνω/ρίχτω κ. παράμερα* = παύω να ασχολούμαι με κ., παραιτώ κ.: *τούτη η φοβερή μαλιά, που ακόμη δεν εγίνη*! του Ερωτα το' αρματωσές παρά-

μερα τὸ' ἀφ' ἧνης Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Β' 1018· ο Ρώκριτος σα φρόνιμος δεν πιάνεται στο δίχτυ, | μα τα τραγούδια και σκοπούς παράμερα τα ρίχτει Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Α' 774 κριτ. υπ.: (2) ποιῶ παράμερα = κάνω στην άκρη, παραμερίζω: Ορίζει ρήγας πάραντα όλον του το φουσάτο! να ποίσουσιν παράμερα ὅλοι ἀπάνω κάτω, | διὰ να πολεμήσει γὰρ Ἰμπέριος ἀπάνω! και να κτυπήσουν κονταρές μετὰ τον Αλαμάννο ἱμπ. (Legr.) 450· γ) ἰδιαιτέρως, ἔξωχωρ, κατ' ἰδίαν: ἀπέσω εἰς τὴν φυλακὴν, παράμερα τον κράζει Θησ. Ε' [5].

παραμερέα, ἐπίρρ.: παράμερας, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Β' 994, Θυσ. (Bakk.-v. Gem.) 627· παραμεράς, Χούμνου, Κοσμογ. 1232, 1649, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Β' 665, Θυσ. (Bakk.-v. Gem.) 764· παραμερέαν, Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 1442· παραμερέας, Διγ. παιδ. (Tsiouni) 238 κριτ. υπ.: παραμεριάς, Χούμνου, Κοσμογ. 1232. — Πβ. και παράμερα.

Από την πρόθ. παρά και το ουσ. μερέα. Ο τ. παράμερας από ἐπίρρ. του παράμερα. Ο τ. παραμεριάς στο Somav. Τ. παραμερά στο Βλάχ. και παραμεριά στο Du Cange.

α) Στην άκρη, παράμερα, κατά μέρος: Εξέβηκεν το άλογον, παραμερέα εστάθη Διγ. παιδ. (Tsiouni) 828 κριτ. υπ.: Βάνει τα ρούχα του Ησαΐ, αποῦ 'σα μυρισμένα, | και τα δικά του ευρέθησαν παραμεράς ριμμένα Χούμνου, Κοσμογ. 1382· φρ. βάνω/ρίχτω κ. παράμερας/παραμεράς = παύω να ασχολούμαι με κ., παρὰ τὸ κ.: Πιάνον κοντάρια δυνάτῃ, βαρά, πολλὰ μεγάλα! και τη φιλιὰ σπ' αρχίσαι παράμερας εβάλα Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Β' 1986· ἀντὰ που σε βαραίνουσι παραμεράς τα βάλε Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Δ' 1450· ο Ρώκριτος σα φρόνιμος δεν πιάνεται στο δίχτυ! και τα λαγούτα και σκοπούς παραμεράς τα ρίχτει Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Α' 774· β) ἰδιαιτέρως, ἔξωχωρ, κατ' ἰδίαν: τον Στραγκύλιου, τον φίλου τ' ακριβού του, | παραμεράς τον ἔκραζεν Ριμ. Απολλων. (Ben.) [1120]· κράξε τον παραμεράς, Σιμπάν, και ρώτηξέ τον Θυσ. (Bakk.-v. Gem.) 589.

παραμερίζω, Γαδ. διγ. (Βασιλ.) 92, Αλεξ. 268, 2816, Πένθ. θαν.² 264, Διγ. Αλ. Ε (Lolos) 277^α, Διγ. Αλ. Ε (Konst.) 167^α, Διγ. Αλ. F (Konst.) 166^{α10}, Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κάκ.-Πάνου) φ. 191^ι, Πεντ. Έξ. XXXII 8, Βυζ. Ιλιάδ. 845, 904, Παλαμήδ., Βοηβ. 976, 1061, 1065, 1075, Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 131^ι, Σουμμ., Παστ. φιδ. Δ' [500], Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 404, Διγ. Ο 1666.

Από το ἐπίρρ. παράμερα και την κατάλ. -ίζω. Η λ. στο Somav. και σήμ.

Α Μτβ. 1α) Τοποθετώ κ. παράμερα, σε απόσταση από μένα: Τον σκόλον του μου φαίνεται να τον παραμερίσω! και να τον κρύψω σαν μπορώ σκ τα κλαδιά οπίσω Σουμμ., Παστ. φιδ. Β' [431]· β) (μεταφ.) απομακρύνω κ.: την γνώμην που βαστάς να την παραμερίσεις Πένθ. θαν.² 216· Σατανική βουλή ἔναι ἀντὴ και παραμερίσέ την, | ἀπὸ το νου σου ρίξε την, ἔβγαλε, 'ἔδρισέ την Πένθ. θαν.² 325. **2)** Αποφεύγω κ. ἡ κάπ.: ἐπαραμέρισε τον κίνδυνον τον θανάτου Σουμμ., Ρεμπελ. 178· Ερίσα και κατέχα τες, ἔψεγε και ἔφευγέ τες (ενν. τις γυναίκες), | ὡσάν ἀπὸ τον διάβολον ἐπαραμερίζε τες Τριβ., Ρε 36. **3)** Περιφρονῶ, δεν υπολογίζω κάπ.: ἀποφεύγων ἀπὸ σε και σε παραμερίζουν, | και ἡμέρα-νύκτα πάντοτε λυποῦνται και σε βρίζουν Πένθ. θαν.² 221.

Β' Αμτβ. 1) Τραβιέμαι στην άκρη για να δημιουργήσω ελεύθερο χώρο: ο άγιος Λαυρέντιος επαραμέρισεν δίνοντας το δεξιόν μέρος του αγίου Στεφάνου Ροδινός (Βαλ.) 183^ο Ορίζει ο ρήγας ο φρεκτός εις όλον το φουσάσάτον! ινα παραμερίσουν και άδειαν να ποιήσουν, ι να ποίσουν τον Ιμπέριον άδειαν να πολεμήσει, ι να παίξουνι τες κονταριές μετά του Αλαμάννου Ιμπ. 409^ο Ερχεται καταπάνω σου (ενν. το λιοντάρι) και βάστα το κοντάρι, ι μήπως και θανατώσει σε, ότ' είναι θυμωμένο! ολίγον παραμέρισε, ότ' είναι λυσσασμένο Διγ. Ο 1364. **2α)** Απομακρύνομαι, φεύγω από ένα μέρος: Την δε μητέρα τον ετίμησεν ως έπρεπεν και δεν την άφησεν να παραμερίσει από το σπίτιον Διγ. Άνδρ. 401^ο· εσυμβουλευθή να παραμερίσει από την πόλιν. Διό επήρην όλην του την φαμελίαν ... και εβγήκεν από την Κωνσταντινούπολιν Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 352^ο την άφηκαν και επαραμέρισαν και εγλύτωσεν η γυναίκα Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 92^ο· β) αποσύρομαι (σε κάποιον τόπο): αυτός επαραμέριζεν εις τες ερημίες και επροσεύχοντον Μάξιμ. Καλλιουπ., Κ. Διαθ.³ Λουκ. έ 16. **3)** (Μεταφ.) α) υποχωρώ, αποσύρομαι από μια δραστηριότητα: ήταν (ενν. ο Σερεμέτης και ο Θεόδωρος) συντρόφοι του Λάζου και αυτός ο άθλιος εφοβήθην και επαραμέρισεν Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 42^ο· β) δε σημμετέχω, δεν παίρνω μέρος σε κ.: Έκοψεν άρχοντες πολλούς, όσους οπού βρεθήκαν, ι οπού 'ταν εις την συμβουλή και εις την μέσ' εβγήκαν! όσοι δε παραμέρισαν τότες διά την ώραν! εγλύτωσαν τον θάνατον και την κακήν την ώραν Βίος Δημ. Μοσχ. 373.

παραμερώ.

Από τον αόρ. του παραμερίζω. Η λ. και σήμ. ιδιωμ. στην Ήπειρο (Κριαρ., Ν. Εστ. 94, 1973, 20).

Τραβιέμαι στην άκρη, παραμερίζω: όταν απαντήσει κανέναν τρελόν εις τον δρόμον, να παραμερά Μετάφρ. «Χαρακτ.» Θεοφρ. 129.

παραμέσα, επίρρ., Ψευδο-Γεωργηλ., Άλ. Κων/π. 624, Πορτολ. Α 54¹³, 125^ο, Προσκυν. Λαυρ. 874 98¹⁵, Ερωτόκρ. (Άλεξ. Στ.) Δ' 490, Προσκυν. ά 396^ο, Διαθ. 17, αι. 5^ο.

Από την πρόθ. παρά και το επίρρ. μέσα. Η λ. στο Somav. (παρά μέσα) και σήμ.

(Προκ. για τόπο) πιο μέσα, πιο βαθιά: Ο δε Αλή Μπασίας έστειλεν εμπροσθάς χίλια άλογα να φυλάττουσι το βουνόν, να μην έλθουσι παραμέσα οι Κιζελμπάσηδες Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ 324^ο Λέγουσι ότι πολλή ώρα τους αντίστηκε και τους εμπόδιζε ... να μην εμπούνε παραμέσα Χρον. σουλτ. 91³⁵· παραμέσα εις τον άπάνω ουρανόν οπού ηβλέπετε είναι αι δυνάμεις των ουρανών και αι ψυχές των αγίων Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 200^ο.

Με το άρθρο ως επίθ. = που βρίσκεται πιο μέσα, στο βάθος: εις τον παραμέσα ουρανόν, οπού είναι άφανος, τινάς δεν έσέβη, μόνον ο αληθινός αρχιερεύς, ο Χριστός και Θεός των απάντων Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 200^ο· εμπήκανε εις το παραμέσα καστέλλι, το δυνατό του κάστρου Χρον. σουλτ. 118^ο.

παραμεστώνω.

Από την πρόθ. παρά και το μεστώνω. Η λ. και σήμ. ιδιωμ. (Παπαχριστ., Λεξ. ροδ. ιδιωμ., λ. παραμεστώνω).

Οριμάζω πολόν (εδώ μεταφ.) αυξάνομαι, πληθαίνω: *έγινεν μεγαλωπόν το παιδίον και αρχίζουσιν να παραριζώνουσιν οι ελπίδες του πατρός και να παρανθοούν οι ευφροσύνες και να παραμεστώνουν οι χαρές Πηγά, Χρυσοπ. 199 (25).*

παραμέτρημα το.

Από το παραμετρώ και την κατάλ. -μα.

Μέτρημα με δόλια μέσα: να του τα πάρομεν ή στανικώς ... με παραζυγιάσματα, με παραμετρήματα Χριστ. διδασκ. 317.

παραμετρώ, Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 350^ρ, Κανον. διατ. Β 479.

Από την πρόθ. παρά και το μετρώ. Νεότ. σχηματ. άσχημ. με το αρχ. παραμετρέω. Η λ. στο Somav.

Κάνω εσκεμμένα λαθεμένο μέτρημα, κλέβω στο μέτρημα: Οστις πουλήσει απέ το σπίτιν του κανένα πράγμαν ... και δεν το πουλεί με την δικαιοσύνην, επιτίμιον όσον επήρην άδικο να το στρέψει και τό επαραμέτρησεν να το δώσει εις ελεημοσύνην Κανον. διατ. Α 1061-62· να μην είσαι, αδελφέ μου, καυχιοάρης ..., μη παραμετράς, μη παραζυγίζεις, μη παραλούρδος και γελάς τους ανθρώπους Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 100^ρ.

παραμίαν, επίρρ., Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 1541, Λιβ. Sc. 2936, Λιβ. Esc. 4171· πα-ραμία, Λιβ. Esc. 4108.

Από τη συνεκφ. της πρόθ. παρά και της αιτιατ. του θηλ. του αριθμητ. εις. Πβ. λ. παραμιά στο Du Cange.

Αμέσως: Σπαθέαν της φάρας έδωκα απάνω εις το κεφάλιν· τα δύο μέρη εσχίσθησαν κι έπεσαν παραμίαν Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 1559· τας πόρτας εξανοίξασιν του κάστρου παραμίαν Λιβ. Esc. 2342.

παραμικρόν, επίρρ., Ναθαναήλ Μπέρτου, Στιχοπλ. Ι 3, 700, Χούμνου, Κοσμογ. 816, 860, 1426, 1831, 1910, 2231, Αξαγ., Κάρολ. Ε 9, Προσκυν. Εθν. Βιβλ. 2043 891, Ιστ. Βλαχ. 1641, 2172· παραμικρό, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Γ 662, Δ 670.

Από τη συνεκφ. παρά μικρόν (η χρ. αρχ. βλ. L-S, λ. μικρός III 5c) πβ. Μπαμπιν., Υποκορ. 75-77. Η λ. στο Somav.

1) (Προσ.) λίγο, λιγάκι, έστω λίγο: *επαρ' εμέ διά δούλον σου και άφες αντόν να πάγει, Ι να ξεγνοιαστεί ο πατέρας μας, παραμικρόν να φάγει Χούμνου, Κοσμογ. 1926· ούτε είπε τινάς πώποτε πως οι στρατιώται του Νικολάου τον αδικήσαν ή παραμικρόν αντόν εξημίωσαν Ματτύρ. αγ. Νικολ. 162^ρ. 2) (Τοπ.) α) σε μικρή απόσταση από ένα σημείο: Κατάλιπε παραμικρόν την κορυφήν την θείαν (παρ. 1 στ.) και κάτωτι αριστερά Παΐσι., Ιστ. Σινά 121· β) κοντά, πλησίον: Επεριόρισαν τα κηπία τα παραμικρόν ευρισκόμενα και έσπειραν αυτά ως ίδια Χειλά, Χρον. 357· Εκείθεν δε παραμικρόν ευρίσκεις των Ιβήρων εύμορφον μοναστήριον Προσκυν. Ιβ. 535 1097. 3) (Χρον.) για λίγο, για μικρό χρονικό διάστημα: Ετούτες οι παρηγοριές ... μ' άλλες πολλές, την ήκαμαν (ενν. τη Φροσύνη) ογιά την ώρα εκείνη· κι επάψασι παραμικρόν οι λογιώμοι τση οι τόσοι Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Γ 1645· ει δε και έλθει τινάς ινα σταθεί παραμι-*

κρόν, ἢ πότε μὲν χασμάται, πότε δὲ τῷ τοίχῳ ἀκουμβίζων ἰ κοιμάται πόδα πρὸς πόδα ἰστάμενος Ναθαναὴλ Μπέρτου, Οἰμῳίαι V 7· ἐλήλθεν ὁ ἱμπέρκος ἐξω στο ῥημονοῖ, ἢ ν' ἀναπαυθεῖ παραμικρόν, μὴ νὰ ξαραθυμῇσι ἱμπ. (Legr.) 734. 4) (Τροπ.) με συντομία, με λίγα λόγια: Ὁμως ἐγὼ θέλω νὰ πῶ καὶ διὰ τὴν φορεσίαν, ἢ ν' ἀφηγηθῶ παραμικρόν μ' ὅσην ἐμπορεσίαν Γεωργηλ., Θαν. 121.

παραμικρός, ἐπιθ., Χοῦμνου, Κοσμογ. 2231 κριτ. υπ., Αἰτωλ., Μύθ. (Παράσο-γλου) 16⁹, Βίος Δημ. Μοσχ. 56, Χίκα, Μονωδ. 3, Ἰστ. Βλαχ. 1234, Διγ. Ἀνδρ. 364¹⁴, Σινναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 67*, 89*, 106*, 150*, 195*, Σουμμ., Παστ. φιδ. Προσφών. [10], Ε [581], Νεκταρ., Ἱεροκοσμ. Ἰστ. 102, Χριστ. διδασκ. 204, Ζήν. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Γ 83, Μπερτόλδος 81· *παράμικρος*, Ἰστ. πατρ. 160¹².

Απὸ τὴν πρόθ. *παρά* καὶ τὸ ἐπιθ. *μικρός*. ΓΙΑ τὸ σχηματ. τῆς λ. πβ. Μπαμπιν., Υποκορ. 75-77. Ἡ λ. σὲ ἔγγρ. του 17. (Καδάς, Βυζαντ. 15, 1989, 437) καὶ 18. αἰ. (Σφυρόερας, ΕΕΚυκλ.Μ 5, <1965/66> 1966, 641, κ.ά.) στὸν Κατσαῖτ., Θν. Αφ. 17, Ε 663 καὶ σήμ.

1) (Προκ. γιὰ μέγεθος) πολὺ μικρός: με πάσα παραμικρὸ σύνεργο τὸ ἐσπαγαν (ενν. τὸ σπιτόπουλο) καὶ ἐφευγαν Σουμμ., Ρεμπελ. 187· σὺν λέγω πως με μόνῃ! βέργα παραμικρότατῃ νὰ σε διατάξω, σώνει Σουμμ., Παστ. φιδ. Δ' [1150]· ἡμεῖς γὰρ τι παραμικρόν τὸ κατὰ τῆς δόναμης! εἰς ιδιώτας πεδινὰ γράφω τὰ τῆς Τρωάδος Βυζ. Ἰλιάδ. 1060. 2) (Προκ. γιὰ ποσότητα) λίγος, ελάχιστος: αὐτὴ (ενν. ἡ κοπριά) εἶναι ἀχαμνὴ καὶ μόνον ἓνα χρόνον δίδει παραμικρόν διάφορον Ἀγαπ., Γεωπον. (Κωστούλα) 143. 3α) Κατώτερος στὴν τάξη, στὸ ἀξίωμα: δὲν ἦταν παραμικροὶ ἄνθρωποι, ἀλλὰ ὅλοι ἦτον βασιλεῖς, πατριάρχαι, ἀρχιερεῖς Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 123· β) ἀσήμαντος: ἐμάζουναν τὰ ἀσπρά καὶ δὲν τὰ εἶδαν εἰς τὸ χρέος, ἀμὴ τὰ ἐσκορποῦσαν ἐνθεν κἀκείθεν εἰς ἀχαμνὲς καὶ παραμικρὲς δουλεῖες Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 72· 4) Σύντομος: Εκεί δὲ ἀνεκάθισεν, ὡς λέγουσι, Αἰγυπτία, ἢ ἀνάπαυσις παραμικρὴ μήτηρ ἡμῶν Μαρία Προσκυν. Εθν. Βιβλ. 2043 893. 5) Λεπτομερειακός, ἀκριβής: μὴ νομίσῃ γὰρ οὐδεὶς ὅτ' ἐξ ἀνθρώπου γνώσῃ ἑκαταστήθ' ἡ σύνθεσις τῆς Βίβλου μετὰ τὴν ὀρθότηταν παραμικρὰν Αἰαγ., Κάρολ. Ε 1375.

παραμιλώ (II), Ριμ. Βελ. ρ (Bakk.-v. Gem.) 56 κριτ. υπ., Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Δ' 915, Φορτούν. (Vinc.) Α 200.

Απὸ τὴν πρόθ. *παρά* καὶ τὸ μιῶ. Ἡ λ. στὸ Βλάχ., στὸν Κατσαῖτ., Ἰφ. Β' 438, Δ' 372 καὶ σήμ.

α) Παραμιλῶ, μιλῶ ἀσυνάρτητα, παραληρώ: ἐκ τὸν φόβον τῶς καὶ αὐτοὶ πάρτη ἐτρεζαθήκαν (παραλ. 1 στ.) καὶ ἤσαν τις καὶ παραμιλοῦν καὶ ὅλους τοὺς διαβάσα Διήγ. ωραιότ. 763· β) λέω λόγια ἀκατανόητα· μιλῶ μόνος μου: παραμιλοῦν καὶ περπατοῦν, αὐτοὶ νὰ βρουλισμένοι! καὶ παλαβούς τοὺς λέγουσιν τοὺς ξένους εἰς τὰ ξένα Περί Ξεν. (Μαυρομ.) 55· ἐπαραμιλίε (ενν. ὁ Ρωτόκριτος) μοναχός κι ὡς ἀφορμὰς μοιάζει Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Α 784.

παραμιλώ (III): παραμιλῆται Λιβ. Esc. 1115, ἐσφαλμ. γρ. ἀντὶ παραμελείται δι-ορθώσ. — Βλ. παραμελῶ.

παραμοιάζω, βλ. *παρομοιάζω*.

παράμοιασμα, παραμοίασμα το, βλ. *παρομοίασμα*.

παραμοιράζω, Ναθαναήλ Μπέρτου, Στιχοπλ. I 142, Κανον. διατ. B 968, Βακτ. αρχιερ. 178.

Από την πρόθ. *παρά* και το *μοιράζω*. Η λ. σε αχρον. επιστ. (Lampe, Lex.).

Αδυσά στη μοιρασιά: όσοι επαραμοιράσασιν ενταύθα τα παιδιά των! κι εδώκασιν του ενός πολλά και του άλλου ολίγα Ναθαναήλ Μπέρτου, Στιχοπλ. I 139.

παραμονάριος. — Πβ. και *προσμονάριος*.

Το μτγν. ουσ. *παραμονάριος*.

Φύλακας ναού (Για το πράγμα βλ. και Lackner, Βυζαντ. 13², 1985, 853 σημ. 23, ODB, λ. *protonarios*): ο παραμονάριος της εκκλησίας, ούτως ως εκοιμάτων είδεν όνειρον Χρονογρ. (Λαμπφ.) 232 κριτ. υπ.· ελθέτωσαν οι κηπουροί ημών άπαντες ... και οι μετ' αυτών παραμονάριοι Καρύδιός τε και ο Πιστάκιος Πωρικ. (Winterwerb) I 93 κριτ. υπ.

παραμονεύω.

Από το ουσ. *παραμονή* και την κατάλ. -εύω. Τ. *παραμονεύω* στο Βλάχ. και σήμ. ιδωμ. (Πιτυκ., Ιδίωμ. Αν. Κρ., Κωστ., Λεξ. τσακων.). Η λ. στο Du Cange (λ. *παραμονεύειν*) και σήμ.

Καιροφυλακτώ για να καταφέρω πλήγμα σε κάπ. (συνεκδ.) πλήττω (Για τη σημασι. βλ. και Π.Δ., Γέν. 3, 15): αυτός θέλει σου κτυπήσει την κεφαλήν και εσύ θέλεις του παραμονεύεις την φτέρναν Χριστ. διδασκ. 69.

παραμονή η, Ασσίζ. 126², Βέλθ. 877, 908.

Η λ. στο Θεόφραστο (TLG) και σήμ.

1) Φρουρά: *Αν πέσεις εις το στρώμα σου βασιλικώς επάνω, | παραμονήν τον μισθαργόν και φύλαξιν ευρήσεις* Καλλίμ. 2086² (πληθ.) *αι παραμοναί = φρουροί, σωματοφύλακες* (Για τη σημασι. βλ. και Ξανθ., Μελετ. 311): *εισελθόντων των αρχόντων παρίσταντο γουν οι νοτάριοι και αι παραμοναί* (έκδ. οι *παράμοναι*) Οψαρ. 362². *Εβλεπον δε παραμοναί τέσσαρες της Χρυσάντζας | και τούτον κατεκράτησαν οι βίγλες της ωραιάς* Βέλθ. 871. 2) *Παραμονή γιορτής: επαπαδόθη τη παραμονή των Χριστουγέννων* Byz. Kleinchron. Ά 584². 3) (Πιθ.) πίστη, καρτερία: (εδώ σε πληθ.): *για νηστειά ή δέηση, ουδέ παραμονές μας, | ουδέ για δύναμιν κορμιών, οι πρόβλεψες οι τόσες, | μπορούμε να εγλύσομε να μη μας κάμνει χρεία | η χάρη, η αγάπη του Θησ. (Foll.) I 121.*

παραμόνω, βλ. *παρομόνω*.

παράμορφος, επίθ. βλ. *παρεύμορφος*.

παραμουγκρίζω.

Από την πρόθ. *παρά* και το *μουγκρίζω*.

Βγάζω άγριες φωνές: οι κουκούτσοι μαγερεύουν,| αγκινάρας καθαρίζουν και
ωσάν παραμουγκρίζουν! και στα κίονια ακουμπίζουν! προς το να 'μπουν εις την τρύ-
παν Λέοντ., Αίν. I 136.

παραμουρμουρίζω, Προδρ. (Eideneier) IV 53 χφφ VP κρετ. υπ.

Από την πρόθ. παρά και το μουρμουρίζω.

Α (Μτβ.) Λέω κάτι σιγά και συγκεχυμένα: τρέχουσιν εις τους γόητας, εις τας γη-
τεύτριαις ..., να παραμουρμουρίσουν τα μυστήρια της απάτης Πηγά, Χρυσοσπ. 325
(10).

Β Αμτβ. **1α** Μιλώ μόνος μου σιγά, μουρμουρίζω: Αλαμάννος παρενθός Ιμπέριον
γνωρίζει,| αυτήν την ώραν πάρθηκεν και παραμουρμουρίζει Ιμπ. (Legr.) 446· **β**) ψιθυ-
ρίζω, κρυφομιλώ: Συδύο συδύο να πορπατούν, να παραμουρμουρίζουν Βίος Δημ.
Μοσχ. 553. **2**) Γκρινιάζω, δυσανασχετώ: επέ με πάλιν, περιστερά, τον χρόνον όλον τι
έχεις! και γόζεσαι πάντοτε και παραμουρμουρίζεις Πουλολ. (Τσαβαρή)⁷ 525 κρετ. υπ.

παραμπρ-, βλ. παρεμπρ-.

παραμπώθω.

Από την πρόθ. παρά και το αμπώθω. Η λ. στο Βλάχ.

Επρώχων: εγένετο επτά χρονών το τέκνον του Αβράμη! και μετ' αυτόν τον Ιωσήφ
ηθέλησε να δράμει. | Και ατώς τον επαράμπωσε και ανάσκελα τον γέρνει Χούμου,
Κοσμογ. 1207.

παραμύθημα το.

Από τον αόρ. του παραμυθέω και την κατάλ. -μα. Η λ. τον 6. αι. (L-S).

Παρηγοριά: να γράψω τίποτε μικρόν εις παραμύθημά μου, | μήπου και παύσουν
δάκρυα μου και οι πόνοι της καρδιάς μου Σπαν. (Μαυρ.) P 471.

παραμυθητικός, επίθ.

Η λ. στον Αριστοτέλη και σήμ.

Παρηγορητικός: ταύτα λέγων ο Πατήρ και πλείονα τούτων λόγια παραμυθητικά
επαρηγόρησεν ολονών τας καρδιάς Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 97.

παραμύθι, το, Κορων., Μπούας 36, 152, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) A 974, 1189, 1521,
B 851· παραμύθιν, Σαχλ. B (Wagn.) P 532, Σαχλ., Αφήγ. 312· παραμύθιν),
Ντελλαπ., Στ. Θερνιητ. 622, Χούμου, Κοσμογ. 1363, Περί γέγρ. 108, Πανώρ. Γ 234,
Πιστ. βοσκ. V 5, 140, 149, Σουμμ., Παστ. φίδ. E [691], [1432], Λίμπον. Επίλ. 52, Νε-
κταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 436, Φορτουν. (Vinc.) Δ' 60, Μαρκάδ. 400, 690, Διγ. O 1102, 1804,
Διακρούστ. 82²⁶, Προσκυν. Ιβ. 845 194.

Από το αρχ. ουσ. παραμύθιον (βλ. ωστόσο και Τραχίλης, Αθ. 45, 1933, 225). Ο τ.
παραμύθιν και σήμ. στο ποντ. ιδίωμα (Παπαδ. Α., Λεξ., στη λ.). Διάφ. τ. και σήμ.
ιδίωμ. (Κωστ., Λεξ. τσακών., στη λ., Παπαχριστ., Λεξ. ροδ. ιδίωμ., λ. παραμύθ-
θιν/ν-τι(ν)). Η λ. στο Βλάχ. και σήμ.

1) Φανταστική ιστορία, διήγηση: ο Πλάτων ... συμβουλευεί την βυζάστριαν να

μηδέν λέγει οποία τύχει παραμύθια του παιδίου Σοφίαν., Παιδαγ. 100· παραμύθι διά στίχων Πτωχολ. Β τίτλ. 2) Ψευτιά: τούτα που λες είν' όνειρα, καθάρια παραμύθια Σουμμ., Παστ. φιδ. Δ' [739]: ο Ρωτόκριτος δεν τα 'χε παραμύθια, | εγνώριζε κι εθώριε τα πως ήσαν όλα αλήθεια Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Α' 1189. 3) Ανοησία: τα γερατειά ελω- λάνασι, θαρρώ, μα την αλήθεια, | το σύμβουλο και κάθεται και λέγει παραμύθια Ερωκφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Δ' 612.

Έκφρ. Ξένον παραμύθι, βλ. Ξένος Α8 έκφρ.

παραμυθία, η, Προδρ. (Eideneier) I 223, Διγ. Z 2091, 2501, Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 120, Αχλλ. (Smith) N 1758, Δούκ. 287^a, Θρ. Θεοτ. 79, Χίκα, Μονωδ. 12-13· παραμυ- θιά, Απολλών. 19· παραμύθια, Αξαγ., Κάρολ. Ε 72.

Το αρχ. ουσ. παραμυθία. Ο τ. παραμυθία στο Βλάχ. Ο τ. παραμύθια από μετρ. αν. Η λ. και διάφ. τ. της λ. σε ιδιόμ. της Κάτω Ιταλίας (Καραν., Ιστ. Λεξ. Κάτω Ιταλ.).

1) Παρηγοριά: Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 120, Διγ. Ανδρ. 404^ε. 2) Αναψυχή: Νεκταρ., Ιε- ροκοσμ. Ιστ. 148. 3) Ανακούφιση: αυτή (ενν. η Αναστασία) ευθύς οδύρετο — παρα- μυθιάν ουκ είχεν — | την συμφοράν οπού έπαθε και το κακόν οπού είδεν Απολλών. 19. 4) Έλεος, φιλευσπλαχνία: προς τους εν ταις φυλακαίς πάσαν παραμυθιάν | εδειξάτε και πρόνοιαν, σπουδήν και προθυμίαν Πένθ. θαν.² 603. 5) ?Δικαιολογία: ο δειλαιοσ, ο δόστυχοσ ανθρώπων! — επεί γαρ ουκ ηβούλετο ταύτην να υπανδρέψει — | ως 'νίγμα- τα και δείγματα και γαρ παραμυθιάν | αμφίβαλλεν την υπανδρείαν Απολλών. 40 Ταύτα πάντα, ω τέκνα μου, είσι παραμυθίαι, | περιγραφαι ατυχιών, ψυχών παρηγορί- αι Διγ. (Trapp) Gr. 2666. 6) Αποζημίωση: Εάν έχεις παιδιά μικρά εις την αιχμαλωσίαν και ουδέν τα ενθυμηθείς εις την διαθήκην σου, δεν δύνονται, αν έλθωσιν, να χαλάσωσι την διαθήκην οπού ποιήσεις· μόνον παραμυθιαν κάμνουν εις εκείνα από τα πράγματά σου, καταπώς επήρε πασαίς, ότι να έχουσι και εκείνα Νομοκρατ. 107.

παραμυθίζω.

Από τον αόρ. του παραμυθέω (βλ. και Χατζιδ., MNE Α 275). Η λ. στο Βλάχ.

1) Παρηγορώ: πάντα τους ταπεινούς, τους Ξένους εις τα Ξένα, | πάντοτε συνοδεύ- ετε, παραμυθίζετέ τους Περί Ξεν. (Μαυρομ.) 442. 2) (Κατ' επέκταση) διασκεδάζω κάπ.: είχασιν δε και μετ' αυτούς οπού να τους δουλεύει | καμήλαν την κυμπόραχην και μακροσφονδυλάτην, | διά να τους παίζει να γελούν, να τους παραμυθίζει Διηγ. παιδ. (Tsiouni) 85.

παραμυθικόν το.

Το ουδ. του επιθ. παραμυθικός (απ. στο Soman. με διαφορ. σημασ.: πβ. μτγν. επίθ. παραμυθιακός) ως ουσ. Η λ. τον 7.-8. αι. (TLG).

Παρηγοριά: εις τους πολλούς μου στεναγμούς και θρήνους και πικρίας | ήλπισα παραμυθικόν και τέρψιν και λιμένα Σπαν. Μ 6.

παραμύθιν το, βλ. παραμύθι.

παραμύθισμα το.

Από τον αόρ. του παραμυθίζω και την κατάλ. -μα. Η λ. στο Βλάχ.

Ψευτιά, παραμύθι: *Εἶντα παραμυθίσματα, κακὸ παιδί, εἰν' αὐτάνα; Εὐωτόκρ.* (Αλεξ. Στ.) Δ' 374.

παραμυθῶ, Κομν., Διδασκ. Δ 309, Σπαν. (Λαμπρ.) Va 525, Γλυκά, Στ. 162, Δεγ. Z 373, 1180, Δούκ. 185⁷, Ιμπ. (Legr.) 181.

Το μτγν. *παραμυθέω* (TLG) το μέσ. ήδη αρχ. Η λ. στο Βλάχ.

(Ενεργ. και μέσ.) παρηγορῶ κάπ., προσπαθῶ να ανακουφίσω κάπ. με τα λόγια και τη συμπεριφορὰ μου: *Ο δεσπότης γαρ ακούσας τον θάνατον του γαμβρού αυτού Μωράτ και τον Μεχεμέτ την ηγεμονίαν αναζωσάμενον, ευθύς αποκραιοιάρους ἐπεμψεν παραμυθήσεων και παρηγορήσεων ως απορφανισθέντα Δούκ. 289^α καν ξένους δέχεται, καν επιτωχούς ἀναπαύεις, καν παραμυθείς εκεινούς οπου ἔχουν κακό όλα ο Χριστός τα παίρνει ὡςπερ να τα ἔκανες αυτεινὸ Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 362^α (μέσ.): Απολλών. 25, Θρ. Θεοτ. 76.*

παραμυκίς η *παραμυχίς*.

Από την πρόθ. παρά και το ουσ. *μυκίς (πβ. προμυκίς) ή από το ουσ. προμυκίς (με επίδρ. της πρόθ. παρά: πβ. και λ. παραβοσκίς, Φυσιολ. (Kaim.) 1227^α κριτ. υπ.

Προβοσκίδα: ὅστερον πάντων ἦρθεν ο μικρός ελέφας και υποτίθηναι την παραμυχίδα υποκάτω του ελέφαντος Φυσιολ. (Zur.) III 1^α.

παραμύσερος, επίθ.

Από την πρόθ. παρά και το επίθ. μυσερός με αναβιβ. τόνου.

Πολύ ακάθαρτος, αηδιαστικός: *στον πούγονά σου θέσωμεν κάμποσον βρόμαν και κόπριον και αἱ αλίμονον, παραμύσερε Σπανός (Eideneier) A 85.*

παρανάλωμα το, Βίος Αλ. 619, Δούκ. 57¹⁶, Έκθ. χρον. 80¹⁸, Ψευδο-Σφρ. 406³⁰.

Το αρχ. ουσ. παρανάλωμα. Η λ. και σήμ. στην έκφρ. παρανάλωμα πυρός.

Επουσιώδες, περιττό έξοδο: Χρονογρ. (Λαμπ.) 245.

Εκφρ. παρανάλωμα πυρός ή φόνου ή μαχαίρας (προκ. για άνθρωπο που καταστρέφεται εντελώς, που σκοτώνεται): *ἵνα μη παρανάλωμα πυρός γένηθε πάντες Βίος Αλ. 2890 υπέρ τε τέκνων των αυτής, μη πέσωσιν εις μάχην! και φόνου παρανάλωμα γενήσονται κακίστως Βίος Αλ. 5349 εδουλώθησαν και εγένοντο πάντες παρανάλωμα μαχαίρας συν γυναιξί και παισὶ Σφρ., Χρον. (Maisano) 160³⁰.*

παρανάλωσις η.

Από την πρόθ. παρά και το ουσ. ανάλωσις.

Αναταραχή, σύγχυση: *Του δ' Οτουμάνου ὕστερον ἐγένετο μεγίστη! ζάλη και παρανάλωσις Αξαγ., Κάρολ. E 332.*

παρανοίγω, Προδρ. (Eideneier) I 188, Χούμνου, Κοσμογ. 1104.

Το αρχ. παρανοίγω (L-S, λ. παρανοίγνμι, -οίγω).

Ανοίγω λίγο, μισανοίγω: *ο Νώες ἐπαράνοιξεν την πόρταν εκ το πλάγι, τον κόρακαν ἀπέστειλεν στον κόσμον διά να πάγει Χούμνου, Κοσμογ. 487.*

παράνομα, επίθ., Μαχ. 250², Χριστ. διδασκ. 136.

Από το επίθ. παράνομος. Η λ. σε έγγρ. του 17. αι. (Μπουμπ., ΕΑΙΕΔ 8, 1958, 124), στο *Somav.* και σήμ.

1) Παράνομα: αντικανονικά: πανδρεύουν τα παιδιά των παράνομα, υιέ μου, με τους συντέκνους των πολλοί κάμνουν συμπεθερίες Ναθαναήλ Μπέρτου, Στιχοπλ. I 1130· *ὥσπερ ἀπὲ τὴν ἐγροίκησιν τοῦ γραμματικικοῦ ἀγνώρισεν καλὰ ὅτι ποιεῖ παράνομα Ἀσοῖζ.* 228¹. 2) Ἀδικα: εἶχαν (ενν. οἱ ἐχθροὶ) καὶ τρεῖς χριστιανοὺς στὸν δρόμ' αὐτόν πιασμένους! καὶ περισσῶς παράνομα σε βάσανα βαλμένους Ἀχέλ. 1823.

παρανόμι το, Χρον. Μορ. H 3090, Χρον. Τόκκων 1760, 3765, Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 310⁷, Μπερτόλδος 81· *παρὰ νόμιν*, Χρον. Μορ. P 3090, Μαχ. 90¹², Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 395.

Από την πρόθ. παρά, το ουσ. όνομα και την κατάλ. -ι (Ανδρ., Λεξ.). Κατά τον Παπαδ. Α. από το ουσ. *παρωνόμιν* με προχωρητική αφομ. (Παπαδ. Α., Λεξ., λ. *παρωνόμιν*). Λ. παράνομα στο *Somav.*, στη λ. και σήμ. Ο τ. *παρωνόμιν* και σήμ. στο πο-ντ. ιδίωμα (Παπαδ., Α., ό.π.). Η λ. στο Βλάχ. και σήμ.

Επώνυμο, επίθετο: έπειτα έκαμα καί άλλους ενένε λόγους και έβαλα και το πα-ρανόμι μου, ήρουν ο Καρτάνος Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 360⁷. *Λέων* το όνομάν του και το *παρὰ νόμιν* του Μακέλλης Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 392.

παρανομία η, Προδρ. (Eideneier) IV 273, 641, Ασοίζ. 115¹⁴, 223²⁸, 474¹¹, Διγ. (Trapp) Gr. 1394, Θρ. Κων/π. B 70, Ιστ. πατρ. 143¹⁶, Αλφ. (Μπουμπ.) II 34, Σταυριν. 693, Ιστ. Βλαχ. 1662, Διγ. Ανδρ. 401²⁰, Βενετοάς, Δαμασκηνού Βαρλαάμ 32²⁰, Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 24⁷, Βακτ. αρχιερ. 187· *παρὰ νομίά*, Πένθ. θαν. K φ. 23⁴.

Το αρχ. ουσ. *παρανομία*. Ο τ. σε δημ. τραγ. του Πόντου (βλ. Λαμφίδη Π., Δημοτι-κά του Πόντου A 122-123). Η λ. και σήμ.

1) Παράνομη, εγκληματική πράξη, αδίκημα: Ανάλ. Αθ. 65, Ιστ. Βλαχ. 2199, Αι-τωλ., Βοηβ. 268. 2) Αδικία, σοβαρό σφάλμα: Τis αγάπην την άπειρον την προς εμέ σου, πάτερ,! χωρίσαι κατετόλμησεν; Ω της παρανομίας Διγ. (Trapp) Gr. 3270· *Η γλώσσα των εκόντινε, τα γόνατα κοπήκαν! διά την πολλήν παρανομίαν και σφάλμαν οπού 'ποικαν Χούμνου, Κοσμογ.* 1938. 3α) Ανήθικη πράξη, αμαρτία: *Εἰδ' ἴσως καὶ οὐ δύνανται, λέγω, νὰ παρθενεύγει,! πορνεῖς, μοιχεῖς, παρανομῖές τιῶσι μὲν γυν-ρεύγει Γεωργηλ., Θαν.* 491· *οὗτος ἐνὶ δίκαιος κληρονόμος τοῦτης τῆς λείψης ἢ τῆς παρανομίας καὶ αὐτῆς τῆς ἀδικίας, το ποῖον γέγονεν ἐναντίον τοῦ Θεοῦ καὶ ἐναντίον τῶν καλῶν εἰθισμάτων Ἀσοῖζ.* 366²⁰. β) ασωτία, κραυπή: *έκαμεν ασωτίας,! κυνήγια, συ-μπόσια καὶ άλλας αταξίας,! καὶ ο Θεός δεν έστερξε τόσας παρανομίας* Ιστ. Βλαχ. 246.

παρανομιάζω.

Από το ουσ. *παρὰ νόμι* και την κατάλ. -ιάζω. Η λ. στο Βλάχ. και σήμ.

Δίνω παρὰ τοὺς νόμους: Γνωρίζεις την κερά-Πετρού, εκείνη την ξοξίνα,! που την πα-ρανομιάζουν και λεν την Ντροντίνα; Φορτούν. (Vinc.) Á 303.

παρανομιζω.

Από το ουσ. παράνομι και την κατάλ. -ίζω.

Επονομάζω: Λέγουνσι ότι ο βασιλεύ έκαμε ωσάν Αχιλλέας, διατί ήτνε πολλά ανδρειωμένος, οπού τον επαρανομιζανε Δράκο από την δύναμη του κορμιού οπού είχε Χρον. σουлт. 91²⁹.

παράνομιν το, βλ. παράνομι.

παράνομος, επίθ., Ελλην. νόμ. 566²⁹, Ασοιζ. 279⁴⁵, Δεγ. (Trapp) Gr. 527, 1515, 2289, 2307, Δεγ. Z 2692, Σπανός (Eideneier) A 24, Σωσ. 32, 61, Θρ. Κων/π. B 83, Μαχ. 134⁹, 672¹³, Θρ. Θεοτ. 34, 58, Αξαγ., Κάρολ. E 674, Ιστ. πολιτ. 39⁹, Ιστ. πατρ. 143²³, 155⁴⁺¹⁵, Δεγ. Ανθρ. 372²⁵, Στάθ. (Martini) Γ 299, Βακτ. αρχιερ. 146, Ζήν. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Γ 331, Δ' 250, Βενετσός, Δαμασκηνού Βαβλαάμ 33¹, κ.α.

Το αρχ. επίθ. παράνομος. Η λ. και σήμ.

1α) (Προκ. για πρόσωπο και πράγμα) άνομος, παράνομος: Παρθεν., Γράμμ. 228²⁹, Ασοιζ. 66²³, Ιστ. πατρ. 143¹⁰⁺¹¹, Βίος Αλ. 5344· β) ηθικά και νομικά ανεπίτρεπτος: Στάθ. (Martini) Γ 297, Δεγ. (Trapp) Gr. 2256. 2α) Ανόσιος, βέβηλος: Αφού κατήλθεν ο Χριστός εξ ουρανού εις τον κόσμον, Ι εδίωνεν τας παράνομας και μυσαράς θυσίας Δεγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 104· εβγήκαν εκ τον ορισμόν κι εμείναν παραβάτες Ι κι εγίνονταν παράνομοι κατά Θεού αντιστάτες Πικατ. 486· Ω Ιουδαίοι άνομοι και αρνητές Κυρίου, Ι παράνομοι, αχάριστοι επί Θεόν και κτίστην Θρ. Θεοτ. 30· β) άπιστος, ασεβής: σκληρός (συν. ως χαρακτηρισμός των Τούρκων): τον Τούρκον τον παράνομον εβγάλετε 'κ την Δύσιν Ψευδο-Γεωργηλ., Αλ. Κων/π. 458· αυτούς τε (ενν. τους Τούρκους) τους παράνομους, τους ασεβείς και σκύλους Διακρούς. 91¹⁶· οι άθεοι και παράνομοι Byz. Kleinchron. A 505¹⁹. 3) Άδικος, σκληρός: τα πικρά της παράνομου τύχης Καλλιμ. 647.

Το αρσ. ως ουσ. = κακούργος, παραβάτης του νόμου: παραδοθείς εις θάνατον υπό των παράνομων Ι και κρεμασθείς εν τω σταυρώ Γλυκά, Στ. B 321· Ω καταδότη, ω παράνομο Μπερτολδίνος 128.

Το ουδ. ως ουσ. = άνομη, εγκληματική πράξη, παρανομία: Βίος Αλ. 5945, Χούμνου, Κοσμογ. 408, Δεγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 88.

παρανομώ, Γλυκά, Στ. 272.

Το αρχ. παρανομέω. Η λ. και σήμ.

1) Παραβαίνω νόμο, παρανομώ: Σουμμ., Παοτ. φιδ. E [1221]. 2) Διαπράττω ανήθικη πράξη σμίγοντας ερωτικά με παντρεμένη γυναίκα: τον Μανόλη από τους Κρεβασμόνους αυτός τον απέσκοψεν και δεν επήρην την χηρούδα, του παπα-Αργυρού την γυναίκα, να παρανομήσει Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 51⁴· (μτβ.): διαγελών και διασύρων τους πολίτας διά την ακρασίαν των αυτών γυναικών, ων αυτός παρηνόμει Παράφρ. Χων. (v. Dieten) II 133.

παράνου, επίρρ., βλ. παράνω.

παραντιστέκομαι.

Από την πρόθ. παρά και το αντιστέκομαι.

Αντιστέκομαι σε μεγάλο βαθμό· εκείνοι πόχον την καρδιά πέτρινη και μπορούσι τη δύναμή του (ενν. του έρωτα) τη πολλής να παραντισταθούν, ί λίγοι στον κόσμο βρίσκονται Ερωφ. (Αλεξ. Στ.) Δ' 132.

παράνυμφος η.

Το αρχ. ουσ. παράνυμφος. Η λ. και σήμ.

(Εδώ) κουμπάρα: προσκαλούσι παράνυμφον από της Βλαχίας την καισαρίσαν, ήτις μετά του στεφάνου εισήλθε και τον γάμον ηντρέπισε Ιστ. Ηπειρ. XXX.

παρανυχίδιν το παρανυχίδι, Ερωτοπ. 353.

Από το ουσ. *παράνυχον και την κατάλ. -ίδιν. Άσχ. προς το ουσ. παρηνυχίδα (< μτγν. παρωνυχίς).

Δαχτυλίδι: Εβγάνει (ενν. η κόρη) λιθομάργαρον ωραίον παρανυχίδιν! και στέλνει τον Ιμπέριον να βλέπει αντ' εκείνης Ιμπ. 291.

παράνω, επίρρ. Προσκυν. Αγ. Αθ. 6 177²³, 179⁹, Πορτολ. Α 15⁷, 24², 112⁴, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 395, Διήγ. πανωφ. 56⁹ παράνω, Αλεξ. 2613.

Από την πρόθ. παρά και το επίρρ. άνω. Ο τ. σήμ. ιδίωμ. (Andr., Lex., Παπαδ. Α., Λεξ., λ. παραπάνου). Η λ. σε παπυρ. (L-S Suppl.), στο TLG και σήμ. στο κρητ. ιδίωμ (Παγκ., Ιδίωμ. Κρ. Γ 246).

1α) (Τοπ.) πιο πάνω, πιο ψηλά από κάποιο συγκεκριμένο σημείο: είπαν πως ανέβηκε η θάλασσα παράνω Διήγ. ωραιότ. 151¹ όσοι εοίμωσαν κοντολογής χαμηλά εις την άμμον, όλοι απόθαναν· και όσοι ήταν παράνω, οπου και αυτοί επήγαιναν, εραθύμωσαν Διήγ. πανωφ. 58⁹ β) πιο πέρα: παράνω ολίγον είναι άλλη πέτρα οπου εκάθισεν ο Χριστός Προσκυν. Κουτλ. 390 141²⁸ παράνω είναι η Γεννησαρέτ λίμνη Προσκυν. ά 123¹¹ γ) (προκ. για κείμενο) πιο πριν, σε προηγούμενο σημείο: το γράφω παράνω Διαθ. Ακοτ. 147²². 2) (Ποσ.) επιπλέον: ήτον γαρ το βάρος τούτου (ενν. του δόρατος)! των εξήκοντα λιτρών γαρ! συν τοις έξι γαρ παράνω! μετά του σιδήρου όλου Ερμον. Τ 121¹ είναι ο τέμπλος γλυπτός και περιχρυσωμένος, έχει δε πύλας γ' και εικόνες και κανόηλας εξ αργύρου Ζ και έτερα παράνω κή Προσκυν. ά 113³⁰ (προκ. για χρον. διάστημα) κι άλλο, ακόμη περισσότερο: η χολή η κόκκινη συνακολουθεί πλέον εις τούτον τον καιρόν και παράνω και δουράγει χρόνους δεκαπέντε ή είκοσι, το περισσότερον είκοσι πέντε Καρτάν., Π. Ν Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 40⁹.

παραξανεμιζω.

Από την πρόθ. παρά και το 'Ξανεμιζω (βλ. εξανεμιζω).

Πέρδομαι δυνατά: αρχινίζει! η φύσκα απάνω ό,τι έκατσα να παραξανεμιζει! κι ήμοιαζε το Ξανέμσμα με ανθρώπον Στάθ. (Martini) Β' 54.

παραξεβαίνω, Βέλθ. 473, Λιβ. Ρ 2080, Αχιλλ. Ι. 277, 1192.

Από την πρόθ. παρά και το ξεβαίνω.

(Αμτβ. και μτβ.) προχωρώ, απομακρύνομαι: μίλιν ου παρεξέβημεν έξω από το κάστρον Λιβ. Ν 2897⁹ ολίγον παρεξέβημεν της γραίας το καλύβι Λιβ. Esc. 3017.

παραξεμανίζω, Φορτουν. (Vinc.) Δ' 206.

Από την πρόθ. παρά και το ξεμανίζω.

Παύω να είμαι πολύ θυμωμένος, ξεθυμώνω: Κάμε το, αφέντη μου, λοιπό συμπάθησ' τως, να ζήσεις, | γιατί σου τάσσω στο 'στερο, σαν παραξεμανίσεις, | τόσα περίσσα να χαρείς για τέτοια καλοσύνη Ερωφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Δ' 596.

παράξενα, επίρρ., Θησ. Θ' [43^η], Βυζ. Ιλιάδ. 673.

Από το επίθ. παράξενος. Η λ. στο Βλάχ. και σήμ.

Με τρόπο περιέργο και ασυνήθιστο, που προκαλεί έκπληξη ή θαυμασμό: την Βενετιάν την φουμιστήν, ως είδα, να 'παινέσω, | την ιστοροζουγράφιστην, παράξενα κτισμένη Βεν. 8· ο Πάρις επροσκύνησεν και το παιγνίδιν παίζει | παράξενα και εύμορφα αλλότριον παιγνίδιν Βυζ. Ιλιάδ. 684.

παραξενάδα η, Ριμ. Απολλων. (Βεν.) [641], Θρ. Κύπρ. Μ 416.

Από το επίθ. παράξενος και την κατάλ. -άδα.

1) Πράγμα, γεγονός, κατάσταση απροσδόκητη, που προκαλεί απορία, έκπληξη, προβληματισμό: η τύχης έτσι το 'φέρειν, δεν 'ναι παραξενάδες, | οι Τούρκοι αυθέντες έγιναν κι οι αυθέντες δουλευτάδες Θρ. Κύπρ. (Παπαδ. Θ.) 459. 2α) Ανοησία, απειρκεψία: ανίσως και καμιάν βολά 'ς τέτοιαν παραξενάδα | σε φέρε ο νους σου να συρθείς, 'ς μιαν όμοιαν πελελάδα Σουμμ., Παστ. φιδ. Γ' [501]· β) λόγια ανάρμοστα, αταίριαστα, ακατάλληλα: ήλθασιν να σφαγούσι, | παραξενάδες άσκημες μπρός του να μιλούσι Ριμ. Απολλων. (Βεν.) [608].

παραξενάτος, επίθ.

Από το επίθ. παράξενος και την κατάλ. -άτος.

Ασυνήθιστος, εντυπωσιακός: άρματα παραξενάτα | εις την κάσιν κι εις την άσπιν κι εις την πανοπλιάν όλην | ως κατόπτρον μεθοδιαν Ερμον. Κ 96.

παραξενιά η, Εβρ. ελεγ. 168.

Από το επίθ. παράξενος και την κατάλ. -ιά (βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 231· βλ. όμως και Ανδρ., Λεξ.). Η λ. στο Βλάχ. και σήμ.

Πράγμα περίεργο, ασυνήθιστο, παράδοξο: εσέβην ο Αλέξανδρος εις το σπήλαιον χωρίς κανένα φόβον και εκεί κοιτάζοντας είδεν πολλές παραξενιές Βίος ΑΛ² 120.

παραξενίζω, Διήγ. ωραιότ. 306, 710· αόρ. παραξενήθηκα, Παλαμήδ., Βοηβ. 452.

Από το επίθ. παράξενος και την κατάλ. -ίζω. Η λ. τον 8-9. αι. (μέσ., ΤΛΓ) και στο Σομαν.

α) (Μτβ. και αμτβ.) απορώ, παραξενεύομαι, εκπλήσσομαι· εφάινοντον μιαν αλωνάδα και ησπρίζεν ωσάν χιόνι, όπου επαραξενίστημεν Διήγ. πανωφ. 55· πολλά παραξενίζονται μικροί τε και μεγάλοι | το πως εγένη κατ' αρχάς εις αυτό το ζευγάριν Ιμπ. (Legr.) 1032· ο Μπάστας όταν έφτασεν κι είδεν τοιούτον πράμα, πολλά παραξενήθηκεν και το είχεν για θάμα Παλαμήδ., Βοηβ. 1186· β) (με επόμ. την πρόθ. εις και αιτιατ.) νιώθω έκπληξη και δέος ή φόβο: όλοι παραξενίζονται στο πράγμα που

θωρούσι. Ἰ Εἶδαν τις τοὺς κακότυχους κι ὅλ' ἦτονε πεσμένοι, Ἰ πρησμένοι και ανεγνώριστοι κι εκ την φωτιά καμένοι Διηγ. ωραιότ. 818' γ) νιώθω έκπληξη και θαυμασμό, θαυμάζω: ὅλοι παραξενίζονται και στέκουν και θωρούσι, Ἰ την μελωδιαν την έμορφην θαυμάζονται ν' ακούσι Ριμ. Απολλων. (Βεν.) [483].

παράξενος, επίθ., Καλλιμ. 306, 356, 425, 832, Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 1214, Βέλθ. 3, 295, 1176, Χρον. Μορ. Η 1357, 3857, Χρον. Μορ. Ρ 453, 2986, 3129, Φλώρ. 770, 1717, 1804, Λιβ. Ρ 561, 1219, 2354, 2485, 2657, Ιμπ. 81, 381, Ανακάλ. 92, Μαχ. 128', Αχέλ. 2063, Πανώρ. Πρόλ. 1, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Δ' 223, Έ 1067, Στάθ. (Martini) Α' 311, Β' 329, κ.π.α.

Το αρχ. επίθ. παράξενος. Η λ. και σήμ.

1α) Περίεργος, ασυνήθιστος, παράξενος: πολλά παράξενη τση 'φάνη η φορεοά σου ἰ ἐγέλασε θωρώντας τα αυτά τ' ἀνάστολά σου ἰ ρούχα και τη μπερέτα σου Φορ-
τουν. (Vinc.) Α' 262' ημεῖς δε πάλιν τρώομεν αυτό το πώς το λέγουν (παρὰλ. 5 στ.),
έχει γαρ ὄνομα σαλὸν παράξενον οκάτι ἰ και τσιγαρίζεται κανεῖς ὡσεῖ να το επιτύχει
Προδρ. (Eideneier) IV 418' β) (προκ. για συναισθήματα): τον πόθο τον παράξενο τούτο
μηδένas να 'χει, ἰ φιλιάν απού την κόρην ντου σ' ένα καιρό και μάχη Στάθ. (Martini) Α' 301' ποιος άκούσε ποτέ του ἰ πάθος παραξενότερο (έκδ. -Ξα- εσφαλμ. γρ.) το' αγά-
πης ἰ και πλια λωλό; Πιστ. βοσκ. Ι 3, 2 γ) που προκαλεί απορία: μη σου φανει παρά-
ξενον α σε ρωτώ έτοιμο πράμα Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Έ 647' Γροικά το κι ο Πολύδωρος,
παράξενο του εφάνη ἰ πως μ' άλλον άντρα η Αρετή έσμιξε γάμου κάνει Ερωτόκρ.
(Αλεξ. Στ.) Έ 1167. 2) Φοβερός, που προκαλεί δέος: όνειρον είδεν πολλά θλιμμένον ἰ
παράξενον και φοβερόν, περίσσια λυπημένον ἰ και πάραυθα εξύπνησεν με ήθος τρο-
μασμένον Παλαμής, Βοηβ. 1268' μέγας σεισμός αρχίζει, ἰ την χώραν μ' όλον τον λαόν
ο Θεός καταποντίζει. ἰ Και ως είδα το παράξενον θαύμασμαν οπού γίνη, ἰ και ουδέν
εγλύτωσ' άνθρωπος ή βρέφος ν' απομεινει, ἰ μάλιστ' η γη κατέπιεν τους κι εκαταπο-
ντιστήκα Χούμνου, Κοσμογ. 877. 3) (Για πράγματα) ασυνήθιστα ωραίος, εντυπωσια-
κός, θαυμάσιος: τόπον εύρον εύνοστον και κεχαριτωμένον, ἰ λιβάδιν άλλης χάριτος,
παράξενον οκάτι Καλλιμ. 150' Είχαν ωραίους τους καρπούς και δένδρη πλουμισμένα ἰ
κι άλλους ανθούς παράξενους και μήλα μυρισμένα Χούμνου, Κοσμογ. 770' η κόρη ἰ
γλυκίν τραγοόδι ηρξάτο παράξενον, ωραίον Αχιλλ. (Smith) Ν 1038' το παράξενον
λουτρόν του χρυσοκάστρου, ἰ το γέμοντα τας ήδονάς και χάριτας παντοίας Καλλιμ.
1720' αν φρονεῖς και δουλωθείς ... και πέσεις εις τα πράγματα της ερωτοκρατίας, ἰ
καιρόν γλυκύν επέτυχες και ημέρας ανωδύνας, ἰ ζωήν πολλά παράξενον να ζήσεις
απετώρα Λιβ. Esc. 314. 4) (Για πρόσωπα) α) (στο αρσ.) εξαίρετος, ωραίος, ανδρείος:
Βέλθανδρος δε ο δεύτερος (ενν. ονομάζετο) ... ἰ παράξενος και κυνηγός, πανευτυχής
δεξιότης, ἰ εις κάλλος και εις σύνθεσιν μέγας τε και ανδρείος Βέλθ. 32' οκάποιος
άλλος ευγενής άνθρωπος από χώρας, ἰ τοπάρχης πλούσιος, φοβερός ... ἰ ... παράξε-
νος εις πλάσιν, ἰ νέος πολλά καλόκοπος, μέγας εις την ανδρείαν Λιβ. Sc. 1993' στρα-
τιώτης παράξενος και ωραία κουρτέσα, ἰ τούς ελύπησεν η αγάπη και έφλεξεν ο πόθος
Λιβ. Ρ 2533' (ως ουσ., σε προσφών.): είπα τον: «να, παράξενε, όνειρον εφαντά-
σθην ...» Λιβ. Ρ 1853' β) (στο θηλ.) πολύ ωραία, εξααιρετικής ομορφιάς, που προκαλεί
το θαυμασμό: είχεν πολλά παράξενον ο ρήγας θυγατέραν, ἰ έμορφην, αιστανόμηνν,

εξαιρετην, ωραιάν Λιβ. Esc. 2621· γυνή πολλά παράξενος, εύμορφος, ωραιωμένη Λόγ. παρηγ. L. 288· Μαργαριτάρην δίδομεν, χρυσάφιν και λιθάρην, I μόνον ας έν' παράξενος η κόρη ως επαινέτην Φλώρ. 959 (σε θέση ουστ.): αφήκα την παράξενον εκείνην να θαναμάζω, I το κάλλος της το εξείρετον, το αμύθητόν της ήθος Λιβ. Sc. 1080· είπα της την αγάπην μου την είχα εις εκείνην· I ήκουσεν η παράξενος και συνεπόνεσέ με Λιβ. Esc. 2635.

Το ουδ. ως ουστ. = ομορφιά, χάρη: ήν το βηλόθυρον κρίνων και ρόδων άνθη. I Της τέχνης το παράξενον ου συνεχώρει βλέπειν Καλλιμ. 340· εις παράξeno εσέβην περιβολιν, I εις μυριοδενδροφύτευτον, όλον εξανθισμένον, I τό εκόσμηι Ερωσ βασιλεύς, τό ελάμπρυνεν ο Πόθος, I η Αγάπη κατεκάλλυνεν με τα παράξενά της Λιβ. P 369.

παραξενώνομαι.

Από το επίθ. παράξενος και την κατάλ. -ώνομαι. Άσχ. προς το παραξενώ που απ. σε σχόλ. (Steph., Θησ., λ. παραξενώ).

(Μτβ. και αμτβ. και) εκπλήσσομαι, θαυμάζω: Εξαίφνης κατεπάτησεν ο γρύφος εκ του τόπου· I αντίπερα τον ποταμού απήγε και εστάθην. I Είδε, παραξενώθηκεν ο Βέλθανδρος εκείσε Βέλθ. 316· δένδρων είδε καλλονήν και ισότηταν εύμορφην (παραλ. 4 στ.). Είδε, παρεξενώθην τα, υπερεθαύμασέν τα αυτ. 292.

παραξεφαντώνω.

Από την πρόθ. παρά και το ξεφαντώνω.

Διασκεδάζω λίγο, περνά λίγο η ώρα μου: δεν ξεύρει (ενν. του Πεζοστράτη η γυνή) είντα παράταξη της Αρετής να δώσει, I πού να την πάγει για να δει, να παραξεφαντώσει Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Α 1392.

παραξηλώνω.

Από την πρόθ. παρά και το ξηλώνω. Η λ. και σήμ.

Προκαλώ, αναστατώνω κάπ. ξεπερνώντας τα ανεκτά όρια: Τόσον επαραξηλώσαν (ενν. τα Άλβανα) τον κόντον Λεονάρδο, I ότι επαρακίνησεν, όρμησεν να μαλώνει Χρον. Τόσκων 1713.

παραξόρδινος, επίθ.

Από την πρόθ. παρά και το επίθ. *(ε)ξόρδινος (από την πρόθ. εξ και το ουστ. όρδινος· πβ. λατ. έκφρ. ex ordine και μεσν. λατ. exordinaire, exordination [Du Cange, Lat., Niermeyer, Med. Lat. Lex.]· για το σχηματ. πβ. ενόρδινος). Τ. παραξόρτινος σήμ. στο κυπρ. ιδίωμα (Κληρίδης, Κυπρ. Σπ. 8, 1944, 101, Φαρμακ., Γλωσσάρ. 86 [εσφαλμ. ετυμ.]).

Ασυνήθιστος, αλλόκοτος, παράξενος: αν έλθει σκόλη και εορτή και εσμιξουσιν (ενν. οι ζευγάδες, οι βοσκοί κ.ά.) ομάδιν, I στοχάσoυ παραξόρδινον και φοβερόν σημάδιν Σαχλ., Αφήγ. 185.

παραοφρίζω.

Από το αρχ. γαλλ. *paroffrir* (Godefroy, Lex. de l' anc. franç.) με παρετυμολ. επίδρ.

της πρόθ. παρά και την κατάλ. -ίζω (Τριαντ. Απ. 138^α, 414^α, 447, Stanitsas, Act. VIII^α Congr. Intern. Néo-hell. franc. 100, 105).

(Προκ. για τη φεουδαρχική αυλή) παρουσιάζω κάπ.: Διά τούτον ήλθασιν εδώ ομπρός στην αφεντιά σου (παραλ. 1 στ.) και παρασφρίζω και τους δύο, τον έναν κληρονόμον, | ο άλλος ως αβουέρης της, το δίκαιον ζητώντας Χρον. Μορ. Ρ 7461.

παραπά, επίρρ. παράπα.

Πιθ. από την πρόθ. παρά και το επίρρ. επά (Marshall, BZ 30, 1929-30, 138). Ο τ. από μετρ. αν.

Παραδίπλα πιο πέρα: Ποια Λέαινα ή Λύκαινα ... | που τα παιδιά της ... στην κοίτην ουχ ευρίσκει, | και με μανία ... υπάγει, | εδώ κι εκεί μετά θυμού ... (παραλ. 2 στ.). Έτσι Διομήδης έκαμνε, εβλέποντας παράπα, | ποιος τον Δυσσέον έπιασε όπου πολλά γνάπα Θησ. Η [26].

παραπαίζω.

Από την πρόθ. παρά και το παίζω. Η λ. σε σχόλ. και στο Etymologicum Magnum (L-S): βλ. και TLG.

Ξεγελώ, εξαπατώ: πορεύεται δε η θήλεια ..., και παραπαίζει αυτού (ενν. του ελέφαντος) και μεταλαμβάνει και ο άρρην εκ της βοτάνης και συγγίνεται τη θηλεία Φυσιολ. (Zur.) III 2^α.

παραπαινώ, βλ. παραεπαινώ.

παραπαίρνω, Αργυρ., Βάρν. Κ 262, Χούμνου, Κοσμογ. 2262, 2357, 2828, Διήγ. Αλ. V 81^α, Διήγ. Αλ. G 287, Διήγ. Αλ. E (Konst.) 91^α, Διήγ. Αλ. F (Konst.) 90^α, 190^α, 145, Βίος Δημ. Μοσχ. 357, Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 89^α, 100^α, Διήγ. ωραιότ. 902.

Από την πρόθ. παρά και το παίρνω. Η λ. στο Sotman. (παραπέρνω) και σήμ.

I. Ενεργ. 1) Μαλώνω, αποπαίρνω: να μην αποκρούς και παραπάρεις κανέναν ή βρίσεις ή δείρεις, διότι πολλά σε βαραίνεται ο Θεός εις τούτο Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 192^α. 2) Αναστατώνω: κι απήτης εσιμώσαμεν, άνθρωποι κατεβαίνουν, | για να μας συνεπάρουσι, μ' αυτοί μας παραπαίρνουν. | Λέσι μας: «να κατέχετε, τα γρόσα εμαυρίσαν ...» Διήγ. ωραιότ. 676. 3) Ξεγελώ, δημιουργώ ψευδαισθήσεις: νιέ μου, ηλικία σου μηδέν σε παραπαίρνει: | το νέον σου το έμορφο μηδέν το καμαρώνεις: | τον θάνατον μνημόνευε, εις γην θέλεις υπάγει Σπαν. Ο 31. 4) Υπερεκτιμώ: πίστευε πλέον εις σουτόν, όταν σε επαινέσουν. | Τον εαυτόν σου γνώριζε, μηδέν τον παραπαίρνεις Σπαν. Ο 140.

II. Μέσ. 1α) Ταράζομαι, αναστατώνομαι: τότες ο μπευγλήρμπης, της Δύσης ο αυθέντης, | εξέστην εκ του λογισμού, ο νους του επαπαρήρθην Παρασπ., Βάρν. C 263 και τα λοιπά καστέλλια και αυτά εφοβήθηκαν, | για το σημάδι που είδασι όλα παραπαρήκαν Διήγ. ωραιότ. 340. β) συγκινούμαι: Ο ρήγας όντεν άκουσε τόσα βαρά τα πάθη, | ως φρόνιμος επόνεσε και όλος επαπαρήρθη Ριμ. Απολλων. (Βεν.) [454]. 2) Συμπεριφέρομαι αλαζονικά: μην παραπαίρνεσαι, μηδέν να υψώνεις τον εαυτόν σου πολλά, διότις ο Θεός ταπεινοί τους υπερηφάνους, τους δε ταπεινούς ανυψοί Διγ.

Ανδρ. 393³⁷. 3) Παρασύρομαι, ενδίδω: Ωσάν σε λέγω, φρόνιμα αγαπά ο Πενθέος, Ι ουδέ επαπαίρνετον ποσώς στην όρεξήν του Θησ. Δ' [61²]. 4) Εξαφανίζομαι: Ωσάν κερίν εφάνηκεν (ενν. ο ελεεινός άνθρωπος) και ως χόρτος εμαράνθη Ι και ωσάν από το πρόσωπον της γης επαπαράρη Πικατ. 227.

Η μιτχ. παρκ. ως επιθ. = αλλοπαρμένος, αλλόφρων: οι Αλαμάννοι ευρίσκονται σήμερον εις τον κόσμον Ι ένας λαός ακέφαλος, όλοι θεληματάροι Ι κι όταν ελθούν εις πόλεμον ..., Ι καμιάν ορμήν ουκ έχουσι, τάξιν καλών στρατιωτών Ι αύτως έρχονται εις πόλεμον ωσάν παραπαρμένοι Χρον. Μορ. Ρ 6938.

παραπάνω, παραπάνω, επίρρ., βλ. παρεπάνω.

παραπατώ, Λιβ. Ν 1495, Φορουν. (Vinc.) Δ' 179.

Από την πρόθ. παρά και το πατώ. Η λ. και σήμ.

Α (Αμτβ.) τρεκλίζω, παραπαίω, στραβοπατώ, χάνω το βήμα μου: ανισώς και τραβενιάσει και παραπατήσει και ασκοντυλίσει (ενν. ο λύκος) Ανθ. χαρ. (Κακουλίδη-Πηδώνια) 106: Πού είναι οι βαγίτσες οι πολλές κι οι σκλάβες π' ακλουθούσαν, Ι να μην παραπατήσετε έπιαναν κι εβορθούσαν; Πένθ. θαν.² 78.

Β' (Μιτβ.) παραβαίνω, παραβιάζω: μη παραπατήσεις το σύνορο του σύντροφού σου Πεντ. Δευτ. ΧΙΧ 14.

παραπαύω.

Από την πρόθ. παρά και το παύω.

Α (Αμτβ.) λιγοστεύω, κοπιάζω: μ' απής το χιόνι, το νερό και το χοντρό χαλάζι Ι κι άνεμος επάραπαφε κι αρχίνισε να βδιάζει Ροδολ. (Αποσκ.) Α 266.

Β' (Μιτβ.) λιγοστεύω: μ' απής επαπαπάψασι λίγο τα κλάμητά τως Ι και τσι δαρμούς του στήθου τως τ' αμμάτια τα δικά τως αυτ. Έ 267.

παραπειθώ επαράπεισεν (την πόλιν) Λέοντ., Αίν. Ι 131, εσφαλμ. αντί επαρά- πεισεν διορθώσ. κατά Χρησμ. Ι 140.

παραπεινώ.

Από την πρόθ. παρά και το πεινώ. Η λ. στο Soman. (παραπινώ) και σήμ.

Πεινώ πολύ: Παραπεινάν αρξάμενος ανήλθον εκ της κλίνης Προδρ. (Eideneier) Ι 202.

παραπέμπω, Ιερακοσ. 389³⁴, Δούκ. 409³⁷, Μάρκ., Βουλκ. 340³³, Έκθ. χρον. 28³⁴.

Το αρχ. παραπέμπω. Η λ. και σήμ.

1) Στέλνω κάπ. κάπου: Ψωμίν ζητώ τω κράτει σου ολίγον κομματίσιν, Ι εις ην η βασιλεία σου μονήν με παραπέμψει Προδρ. (Eideneier) IV 653. 2) Ρίχνω κ. κάπου: τους θησαυρούς αυτών τω θυθώ παρέπεμψαν Δούκ. 373³³ μετά πτερού παραπέμπε (ενν. την τέφραν της αμπέλου) τω οφθαλμώ ηρέμα δις της ημέρας Ιερακοσ. 396³². 3) Αφήνω, εγκαταλείπω: Ω βασιλεύ Νεκτεναβώ, ζηθι συ βασιλεύων Ι τρόπους δ' αυτός ειρηνικούς τάχιστα παραπέμψας Ι προς παρατάξεις έτοιμος γενού και προς πολέμους Βιος Αλ. 92.

Φρ. παραπέμνω κάπ. εις ἀδην/εν τῷ ἀδῇ = θανατώνω: τον Αστύλαον εις ἀδην/ Πολυποίτης παραπέμπει Ερμον. Λ 136· οι ερχόμενοι ὅπισθεν ... αὐτούς ... εν τῷ ἀδῇ ζώντας παρέπεμπον Ψευδο-Σφρ. 388⁹.

παραπερισσός, επίθ.

Από την πρόθ. παρά και το επίθ. περισσός.

Πάρα πολὺς, υπερβολικός: ἡ πολλή χαρά ..., ἡ περισσὴ λύπη ... και το παραπε-
ρισσό ταμάχι δεν φελά Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 194⁷.

παραπερνῶ.

Από την πρόθ. παρά και το περνῶ. Η λ. και σήμ. στο κρητ. ιδίωμα (Vincent [Φορτουν. σ. 180]).

1) Μόλις τα βγάζω πέρα, μόλις μου φτάνει κ.: τσι καπόνους πάλι αργά αποὺ
'γόρασα δειπνούμε, I με ἓνα 'ριφάκι αποὺ 'καμα οφτό παραπερνούμε Φορτουν. (Vinc.)
Δ' 400. 2) Παρασύρομαι: ο νους μου επαπατέρασε κι εφέκα τὰ δηγούμου αυτ. Πρόλ.
119.

παράπεσις η.

Από το παραπίπτω + κατάλ. -σις.

Αλωση, πτώση: Περί της παραπέσεως της Τροίας Ερμον. Ε πριν στ. 210.

παραπέσω, επίρρ. — Πβ. και παρέσω.

Από την πρόθ. παρά και το επίρρ. απέσω. Τ. παραπέσ' σήμ. στο τσακων. ιδίωμα
(Κωκτ., Λεξ. τσακων.)

Πιο μέσα: Εύρε παραπέσω και αυτοὺ θέλεις ιδεὶ ... τον βασιλέα Διήγ. Αλ. Ε
(Konst.) 133²· αφοὺ απεδά μετασταθεὶς και πάγεις παραπέσω, I μέλλει να ἔμπεις εις
τον Έρωτος τα βέλη να ομόσεις Λιβ. Esc. 489.

παραπέτασμα το, Ιερακοσ. 352³⁰.

Το αρχ. ουσ. παραπέτασμα. Η λ. και σήμ.

Υφασμάτινο προκάλυμμα, κουρτίνα: αυτ. 373³².

παραπετρά η.

Από την πρόθ. παρά και το ουσ. πετρά <πετριά. Για το σχηματ. της λ. βλ. Βαγι-
ακ., ΛΔ 12, 1972, 10 και Χατζιδ., ΜΝΕ Α 350, Β 237. Η λ. και σήμ. στο κρητ. ιδίωμα
(Παγκ., Ιδίωμ. Κρ. Γ 246-7, Δ' 489, Πιτυκ., Ιδίωμ. Αν. Κρ.).

(Μεταφ.) υπαινιγμός: Μα ο φόβος θε να τον κρατεί (ενν. τον τραγουδιστή), για
κεινο δεν το δείχνει I μόνο τη νύχτα στο σκοπό παραπετρές μου ρίχνει Ερωτόκρ. (Αλεξ.
Στ.) Α 882.

παραπετώ, Λόγ. παρηγ. Ο 420, Λιβ. Sc. 588.

Από την πρόθ. παρά και το πετώ. Η λ. και σήμ.

α) Πετώ, αφήνω κ. στην άκρη (μεταφ.): Σν δ' ἀπετώρα πρόθυμα περπάτησε τον
δρόμον I και οπίσω παραπέτασε της Δυστυχίας τους πόνοους Λόγ. παρηγ. Ι 410

β) εγκαταλείπω, σταματώ κ.: ποτέ εις του πόθου τον δεσμόν τράχηλον ου συγκλίνω (παρ. 1 στ.) και τώρα βλέπω το άκλιτον, τό εκράτουν, συνεκλήθη! και το πολύν μου αγέρωχον επαρεπέτασά το Λιβ. P 1528.

παράπιασμα, Ανθ. χαρ. (Κακουλίδη-Πηδώνια) 102, από διόρθωση όχι απαραίτητη αντί *παράμοιασμα-μοίασμα* των χφφ (όπου γρ. *παράμοιασμα-μίασμα*, βλ. κρητ. υπ.). — Βλ. *παρομοίασμα*.

παρapiκραινω, Γλυκά, Στ. B 50, Λόγ. παρηγ. I 516, 617, Λόγ. παρηγ. O I, 532, 636, 692, Λιβ. P 2422, Λιβ. Sc. 2292, 2698, Λιβ. Esc. 3860, Δούκ. 389⁷, Μαλαξός, Νομοκ. 207, Βενετούς, Δαμασκηνού Βαρλαάμ 96⁶, 100³⁵, Αγαπ., Βίος Ιωάν. 140³⁸, Χριστ. διδασκ. 434, 435, 445.

Το μτγν. *παρapiκραινω*. Η λ. και σήμ.

I. (Ενεργ.) *πικραινω*, δυσαιεστώ, λυπώ πολύ κάπ.: Λέγω τά έπαθα και τά είδα και τά έπεστάθην! και τά με παρapiκράναν η μοίρα μου εις τον κόσμον Λιβ. Esc. 3476· είδέ παρapiκραινείς με και την ψυχήν μου θλίψεις, I πάντως να σύρω το σπαθίν και να σφαγώ ατός μου Διγ. Z 783· ημείς μάλλον αυτόν (ενν. τον Θεόν) παροργίζομεν και παρapiκραινόμεν Ναθανάηλ Μπέρτου, Ομιλίες XI 87.

II. (Μέσ.) *βασανίζομαι*, υποφέρω πολύ: άλλοι παρapiκραινόντο δεινοίς καλοστηρίοις, I ως άνδρες δολιότητος, ως άνδρες των αιμάτων Γλυκά, Στ. 494.

Η μτχ. παρκ. ως επίθ. = 1) Που προξενεί πολλή λύπη, πίκρα, I θλιβερός: Εβγα, πτωχέ αγαπητικέ, οχ τον βασανισμένον! τον θάνατον ετοούτνε, τον παρapiκραμένον Σουμμ., Παστ. φιδ. Γ [1260]. 2) Υπερβολικά λυπημένος: εμοιρολόγα μοναχή κι έκλαιγε η καμμένη, I ότις την 'γροίκα επόνε την την παρapiκραμένη Ευγέν. (Vitti-Spadaro) 1236. 3) Κακόμοιρος, δύστυχος: ελάβωσες έναν βοσκόν απού 'τονα ντυμένος! μ' ένα δερμάτι λύνικο, ο παρapiκραμένος Σουμμ., Παστ. φιδ. Δ' [1228].

παρapiκρασμός ο παρapiκρασμός, Λιβ. Esc. 1681, 4393.

Το μτγν. ουσ. *παρapiκρασμός*. T. *παρapiκραμός* στο Sotav.

Υπερβολική πίκρα, στενοχώρια: πόνεσε τας κακώσεις του τας έπαθεν δι' εσένα, I τον διχρονόν του πειρασμόν, τους παρapiκρασμούς του Λιβ. Sc. 573.

παρapiλωμένος, μτχ. επίθ.

Από την πρόθ. παρά και τη μτχ. παρκ. του πιλώνω.

(Προκ. για στρώμα) γεμισμένος υπερβολικά με συμπιεσμένο μαλλι: ποιούν βαρέα στρώματα και παρapiλωμένα Διήγ. παιδ. (Tsionli) 510.

παρapiνω, Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 375⁶.

Από την πρόθ. παρά και το πίνω. Η λ. στο Βλάχ. και σήμ.

Καταναλώνω μεγάλη ποσότητα οινοπνευματώδους ποτού: Οι πατέρες συμβουλεύουσι τα παιδιά να μη παρapiνουν και εκείνοι (ενν. οι κόλακες) συμβουλεύουσι να μεθούν Σοφαν., Παιδαγ. 121.

παρapiπτώ, Λιβ. Esc. 809, Αχιλλ. O (Smith) 233, Χρησμ. I 140, Θρ. Κων/π. διάλ. 13, Σφρ., Χρον. (Maisano) 132², Byz. Kleinchron. Á 100³⁴, Ψευδο-Σφρ. 530³².

Το αρχ. παραπίπτω. Τ. παραπέφτω στο *Somav.* και σήμ.

Α Αμπ. 1) Πέφτω κάτω: πόσους ο οίνος έπαιξεν οι οφθαλμοί το δείχνουν! και πόσοι παραπίπτουσιν, κοιμούνται εις τας ρύμνας Ημερολ. 17· Αλουπού ανέβαινεν εις μίαν φράχτην και, επειδή επαράπιπτεν, επιάστη εκ την βάτον διά να βοηθηθεί Νούκ., Μύθ. (Παράσογλου) 7. 2) (Μεταφ.) αμαρτάνω: Ιλάσθητί μου, Κύριε, τον και παραπεσόντα Αξαγ., Κάρολ. Έ 796· (σε παροιμ.): Η παπαδιά παρέπεσεν, εξύβρισε την κοίτην! και καθαιρούσιν τον παπάν! Γλυκά, Στ. 270.

Β Μτβ. 1) Πολιορκώ: προς τον πόλεμον κίνησε τον τον κάστρου, παρέπεσε και δειρε το και θέλει το κερδαίνειν Καλλίμ. 987 χφ κρετ. υπ· σκηνάς και κατοικίας! εκατήρτισαν οι πάντες! και παρέπεσαν την Τροίαν Ερμον. Ε 209. 2) Επιτίθεμαι: Ο μεν γαρ δεσπότης κυρ Θωμάς παρέπιπτε και επολιόρκει τα του αδελφού αυτού Σφο., Χρον. (Maisano) 154· Βλέπων γαρ Αινείας τούτον (ενν. τον Πρωτεσίλαον)! συν Εκτόρου τρέχουν άμα! μεθ' ετέρων αριστέων! και παρέπεσαν αυτών τε κι έξω της ζωής εποίκαν Ερμον. Ε 81· να τον παραπέσομεν (ενν. τον λαόν) άγνωστα και την νύκταν! και να τον παιδεύσομεν Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 1355.

παράπισσος η.

Κατά Κουκ. από συμφ. των ουσ. πίσσα (=κόλαση βλ. ά.) και παράδεισος η (Vasmer [Gesprächb. σ. 164]).

Κόλαση, «πίσσα»: κόλασις αιώνιος! παράπισσος Gesprächb. 12⁹.

παραπίσω, επίρω., βλ. παροπίσω.

παράπλαγον το, Φλώρ. 769, Λίβ. Ρ 102, 106, Λίβ. Sc. 2632, Λίβ. Esc. 102 (έκδ. παρέ· διορθώσ.), 3556, Λίβ. (Lamb.) Ν 121, 125.

Από την πρόθ. παρά και το ουσ. πλάγιον. Η λ. τον 9. αι. (TLG), σε έγγρ. του 11. και 14. αι. (Act. Ivir. II 35³³, 452.4.44, 52^{543, 543, 545}, Act. Lavr. II 108⁸⁴⁹).

Πλαγιά ψώματος: εις κάμπους, εις παράπλαγα, εις ορεινά βουνίτσια Λίβ. Esc. 106· Αναστενάζουν τα βουνά, κλαίουν δι' εμέν οι κάμποι, θρηνούσιν τα παράπλαγα, βροντούσιν τα λαγκάδια Λίβ. Esc. 3799.

παραπλάτύνω, Λίβ. Esc. 3827.

Από την πρόθ. παρά και το πλατύνω. Η λ. στο Κουμαν., Συναγ. ν. λέξ.

Αυξάνω κατά πολύ την έκταση αφήγησης με πολυλογία: τι γαρ λέγω τα πολλά και τι παραπλάτύνω! της συγγραφής μου τον κορμόν και την ακολουθίαν! Ταμυράλ. 80.

παραπληξία η, Διγ. (Trapp) Gr. 532.

Το μτγν. ουσ. παραπληξία.

1) Παραφροσύνη, τρέλα: Ιδού γαρ αποθνήσκει! και αναιρεί τον εαυτόν από παραπληξίας Διγ. Ζ 813. 2) Ψυχική ταραχή, έντονη συγκίνηση: τα ρούχα τους εσχίσασιν από παραπληξίας! και μέγας θρήνος και οδυρμός επίασεν και πένθος Αχιλλ. Ν 1654· ταύτην κατησπάζοντο μετά παραπληξίας Αχιλλ. Ν 1668.

παραπλήσια, επίρρ.

Το αρχ. επίρρ. παραπλήσια (L-S, λ. παραπλήσιος).

1) (Τοπ.) κοντά, δίπλα: εκατέρωθεν αυτής (ενν. της Βάτου) είναι τα παρακλήσια, ..., έγγιστα, παραπλήσια Παῖσ., Ιστ. Σινά 870. 2) (Χρον.) φρ. έρχομαι παραπλήσια = πλησιάζω, κοντεύω: Ούτως ειώθασι ποιείν επί τα παρακλήσια, ἰσπόταν έλθ' η εορτή εκάστου παραπλήσια αυτ. 1298.

παραπλησιάζω.

Το μετγν. παραπλησιάζω (Steph., Θησ., TLG).

1) Παρομοιάζω κάπ. με κ.: Παρεπλησίασεν ουν τους Φαρισαίους τη εχιδνή, ότι όν τρόπον αποκτείνει τον πατέρα και την μητέρα, ούτως και οι Φαρισαίοι απέκτειναν τους νοερούς αυτών πατέρας Φυσιολ. 347¹⁴. 2) Μουάζω, παρομοιάζομαι με κ.: Εκ τούτου και Ηρώδης παρεπλησίασε τη αλώπεκι αυτ. 351¹¹⁻¹².

παραπλησιαστής ο.

Από τον αόρ. του παραπλησιάζω και την κατάλ. -τής.

Γείτονας (εδώ) κάτοχος γειτονικής ιδιοκτησίας: Όσοι έχουσιν σπίτιν συντροφικόν ή χωράφιν ... και θέλουσιν να τα πουλήσουσιν ... να μηδέν τολμήσουσιν ..., εάν δεν ερωτήσουσι τους συντρόφους των ή τους πλησιαστές πρώτον ... Να είναι και οι παραπλησιασται και οι σύντροφοι ομού Νομοκριτ. 83.

παραπλησίον, επίρρ.

Από το αρχ. επίρρ. παραπλήσιον ή παραπλησιώς με επίρρ. του πλησίον.

Φρ. γίνομαι παραπλησίον = γίνομαι εφάμιλλος, ισάξιος: έκτισεν την Αγίαν Σοφιά, το θέαμαν το μέγα ἰ παραπλησίον γέγονε Σιών της παναγίας Ανακάλ. 100.

παραπλήσιος, επίθ. Βίος ΑΛ. 1102, Παῖσ., Ιστ. Σινά 870, 1698, 2184, Ευγ. Ιωαννοῦλ., Επιστ. (Στεφ.-Παπατρ.) 185¹⁹.

Το αρχ. επίθ. παραπλήσιος. Η λ. και σήμ.

1) Παρόμοιος, παραπλήσιος: Βίος ΑΛ. 5547, Παῖσ., Ιστ. Σινά 1120, 1478. 2) Κοντινός: Υπάρχουσι και έτεραι των Κόπτων εκκλησίαι ἰ κύκλοθεν ών ειρήκαμεν, ούσαι παραπλησίαι Παῖσ., Ιστ. Σινά 2184.

παραπλωμένος, μετχ. επίθ., Πεντ. Λευιτ. XXII 23.

Η μετχ. παρκ. του *παραπλώνω (<παλαιότ. παραπλώω, απ. τον 6. αι., Lampe, Lex.), ως επίθ.

Που ένα μέλος του σώματός του είναι μακρύτερο από το κανονικό: ότι παν ανήρ ος εις αυτόν ψέγος να μη σιμώνει, ανήρ τυφλός γή κουτός γή παράσημος γή παραπλωμένος αυτ. XXI 18.

παραπνευμονία η, βλ. περιπνευμονία.

παραιοῖ αόρ. επαρέποισα, Λιβ. Sc. 671, Λιβ. Esc. 1774 παράποικα.

Το αρχ. παραιοῖω. Η λ. και σήμ.

Παρακινώ, ωθώ κάπ. σε κ. υπερβολικό, άτοπο: εξαπορώ, όταν το έγγραφος, το πώς ουκ ενετράπη, | και αυτό έν' τό σε παράποιεν η βία σου να με γράψης Λιβ. Ν 1571.

παραπολύς, επίθ., Σοφισμ., Παιδαγ. 103.

Από την πρόθ. παρά και το επίθ. πολύς. Η λ. στο Steph., Θησ.

Πάρα πολύς, περισσότερος απ' ό,τι χρειάζεται: ωσάν τα φυτά τρέφονται με τα μέτρια νερά και με τα παραπολλά πνίγονται, τον όμοιον τρόπον η ψυχή και ο νους αυξάνει με τους σύμμετρους κόπους και με τους παραπολλούς πνίγεται και ουδέν ωφελείται Σοφισμ., Παιδαγ. 113.

παραπόνεμα το, Χορτάτση, Ελευθ. Ιερουσ. Β 123, Σουμμ., Ρεμπελ. 168, Σουμμ., Πιστ. φιδ. Γ [328], Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 356, Χριστ. διδασκ. 284 σημ. παραπόνημα, Βουστρ. (Κεχ.) 138^ρ.

Από το παραπονώ και την κατάλ. -μα. Ο τ. στο Κουμιν., Συναγ. ν. Λέξ. Τ. παραπόνεμαν σήμ. στο ποντ. ιδίωμα (Παπαδ. Α., Λεξ.). Η λ. στο Βλάχ., στον Κατσαϊτ., Ιφ. Β 579 και Γ 471 και σήμ. λαϊκ. (Βλαστού, Συνών.²).

Παράπονο, έκφραση δυσαρέσκειας: Δίκια παραπόνεματα να λέγεις ομπροστά μου, | συχνά με κράξεις άσπλαχρον κι όλο παραπονάσαι Σουμμ., Πιστ. φιδ. Γ [396]: στελμένος από την γαληνοτάτη Αυθεντία της Βενετίας, διά να κρίνει εκείνον τον λαόν εις τα παραπονέματά τους Σουμμ., Ρεμπελ. 158.

παραπονεμένα, επίρρ.

Από τη μτχ. παρκ. του παραπονώ. Η λ. στο Somav. και σήμ.

Με παράπονο: Εγώ δε μόνος κοιμηθείς δίχα παραμυθίας, | χωρίς δείπνον και σκοτεινά και παραπονεμένα Προδρ. (Eideneier) I 224: να κρέμονται (ενν. τ' άρματα) κλιτότατα και παραπονεμένα, | γιατί δεν μπαίνουνσι συχνά στη μάχη μετά μένα Στάθ. (Martini) Α 99.

παραπόνεσις -ση η, Προδρ. (Eideneier) IV 290, 428, 634, Χρον. Μορ. Η 828, 3497, 5262, 8436, Χρον. Μορ. Ρ 3499, Φλώρ. 1099, Ιμπ. 766, 785, Βουστρ. (Κεχ.) Β 15¹⁵, Ιμπ. (Legr.) 894, Διήγ. Αλ. Γ 273^ρ, Βοσκοπ.² 258, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Α 401, Β 212, 923, Θυσ. (Bakk.-v. Gem.) 568, Στάθ. (Martini) Γ 461, 483, Φορτουν. (Vinc.) Β 149, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 195¹⁵, 570²⁵: παραπόνησις -ση, Μαιχ. 538^ρ, Βουστρ. (Κεχ.) 142¹⁵, Α 142¹⁵ (πληθ. παραπόνησις), Β 143¹⁵, Κυπρ. ερωτ. 51², 113¹: παρεπόνεσις -ση, Περί Ξεν. (Μαυρομ.) 397 κριτ. υπ., Φαλιέρ., Ιστ.² 471 κριτ. υπ., Φαλιέρ., Ενύπν.² 80 κριτ. υπ., Θρ. Κων/π. (Mich.) 47, 78.

Από το παραπονώ και την κατάλ. -σις. Ο τ. παραπόνησις [ήδη στο Βίο Αισώπ. W (Παπαθωμ.) 141, 138] και ο τ. παραπόνηση και σήμ. στο κυπρ. ιδίωμα (Σακ., Κυπρ. Β 717, λ. παραπόνησις, Λουκά, Γλωσσάρ. 359, λ. παραπόνηση). Η λ. παραπόνηση στο Βλάχ., στον Κατσαϊτ., Ιφ. Δ' 60, Θυ. Δ' 144, Κλ. Β 720 και σήμ. στο κρητ. και στο καρπαθιακό ιδίωμα (Andr., Lex., Πιτυκ., Ιδίωμ. Αν. Κρ., Ξανθιν., Λεξ. δυτικοκρ. ιδίωμ.).

1α Ψυχικός πόνος, θλίψη, μεγάλη στενοχώρια, καημός, παράπονο: Δάκρυα κι

αναστενάγματα, πείρασες και φαρμάκια, ¹ και πάσαν παραπόνεσιν και την πτωχεία γεμάτος Θησ. Δ' [45⁷]· Είχεν γουν παραπόνεσιν ο βασιλὲς εκείνος (παραλ. 1 στ.), η καρδιά του εκαιετον, εθλιβετον η ψυχή του Αχιλλ. (Smith) Ο 10· β) δυσσαρέσκεια: εδῶξαν τον αυτόν φρε Γιλιάμ από την αυλήν του ρηγός. Και από την παραπόνησίν του επήγεν εις την Ρόδον Βουστρ. (Κεχ.) Α 14¹⁶. 2) Παράπονο: Δεν έχω παραπόνεσιν 'πού σέναν! αμμά 'πού το πικρόν το ριζικόν μου Κυπρ. ερωτ. 21¹. 3) Παρηγοριά, ανακούφιση: εγώ την ζωήν την ιδικήν μου να δώσω διά την παραπόνεσιν της καρδιάς σου Διηγ. Αλ. Ε (Lolos) 261¹⁵.

παραπονετικά, επίθ.

Από το επίθ. παραπονετικός. Η λ. στο Somav. και σήμ.

Παραπονεμένα, παραπονιάρικα: εις το κουβούκλιόν του πα και μία λύρα παι-
ζει. ¹ Παραπονετικά 'παιζεν και θλιβερά σημαίνει Διγ. Ο 1727.

παραπονετικός, επίθ., Θησ. (Foll.) 12, Χρον. σουлт. 143¹¹.

Από το παραπονώ και την κατάλ. -τικός. Λ. παραπονευτικός στον Κατοαίτ., Θυ.
B 11. Η λ. στο Somav. και σήμ.

α) Που εκφράζει παράπονο, που είναι γεμάτος παράπονο: έγραψεν (ενν. η μάμμη του Ακρίτου) γραφήν ... θρηνητικήν και παραπονετικήν και ονειδιστικήν Διγ. Ανδρ. 327⁴· βαρά βαρά ενεστέναξε, φαρμακεμένα κλαίγει, ¹ λόγια παραπονετικά με τη Φροσύνη λέγει Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Δ' 1422· β) λυπητερός: Να γράψω θέλω στιχερόν, να ποίσω καταλόγιν, ¹ να 'ναι παραπονετικόν, να μοιάζει μοιρολόγιν Ντελλαπ., Ερω-
τήμ. 57.

παραπονετός, επίθ.

Από το παραπονώ.

Που είναι γεμάτος παράπονο: Μιαν παραπονετήν φωνήν και θλιβερή αγροικη-
σαν τ' αφτιά μου Σουμμ., Παστ. φιδ. Γ [892].

παραπόνημα το, βλ. παραπόνεμα.

παραπόνησις -ση η, βλ. παραπόνεσις -ση.

παραπονήτρια η.

Από το παραπονώ και την κατάλ. -τρια. Τ. παραπονέτρια στο Somav.

Αυτή που συνηθίζει να παραπονιέται για το παραμικρό, παραπονιάρα: Η γεν-
νηθείσα κόρη εν καιρώ ζωδίου του διδύμου έσται φιλάγαθος, ..., χολιά πολλά, παρα-
πονήτρια και πάλιν συνέρχεται Ο γεννηθείς νεώτερος ... φ. 146¹.

παραπονιέμαι, βλ. παραπονώ.

παραπονιούμαι, βλ. παραπονώ.

παράπονον το, Περί ξεν. (Μαυρομ.) 221, 400, Ιστ. Βλαχ. 2771, Σουμμ., Ρεμπελ.
164, Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 73· παράπονο.

Από το παπαπονώ. Α. παράπονος στο Sotman. Ο τ. και σήμ. Η Α. και σήμ. ιδίωμ. (Παπαδ. Α., Λεξ., Παπαχριστ., Λεξ. ροδ. ιδίωμ., Papadopoulos, Monum. litt. popul. 120).

1) Παράπονο: τους Αθηναίους έκραξε να σώσουν να τον εισούσι! αν είχασι παράπονο, να τους ελευθερώσει Αίμπον. 271. 2) Υπερβολικός πόνος, μεγάλο πλήγμα: Ουκ εἰς' εὐσὶν οὐδὲ μ' ἔλεγες καὶ οὐδὲ με συνετάσσουσιν! «Κυρά, αν με δώσεις το φίλι, παράδειςον σε ποῖσαι»! Παράδειςον ουκ ἐποίκες, παράπονον ἐποίκες Ερωτοπ. 484.

παπαπονώ, Προδρ. (Eideneier) I 54, Διγ. Z 1912, Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 400, 900, Φλώρ. 466, Ιμπ. 770, Μαχ. 244¹³, Βουστρ. (Κεχ.) 4¹⁸, Πεντ. Λευιτ. XIX 33, Δευτ. XXIII 17, Χρον. σουλτ. 31⁹, Κυπρ. ερωτ. 75^{12,21}, Πανώρ. Α 30, Γ 93, Ερωφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Β 316, Έ 465, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Β 2379, Δ' 407, Φορτούν. (Vinc.) Έ 211, Διγ. Ο 184, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 178⁹, 551², κ.π.α. παρεπονώ, Φαλιέρ., Ενύπν.² 70 κρετ. υπ., Ch. pop. 312, 314, Αγν., Πουήμ. Β 6 μέσ. παραπονιέμαι, Εβρ. ελεγ. 172, Θρ. πατρ. Ο 85· παραπονιούμαι, Φαλιέρ., Ιστ.² 573 κρετ. υπ., Ροδινός (Βαλ.) 130⁹ υποστ. σορ. παραπονεντώ, Εβρ. ελεγ. 66, Σουμμ., Ρεμπελ. 164¹⁸ μτχ. παραπονημένος.

Από την πρόθ. παρά και το πονώ. Ο τ. παραπονιέμαι και σήμ. Ο τ. παραπονιούμαι και σήμ. ιδίωμ. (Παπαχριστ., Λεξ. ροδ. ιδίωμ.). Μτχ. παρεπονενμένος στο Meursius. Μέσ. παραπονιούμαι τον 4. αι. (TLG· βλ. και Steph., Θησ., λ. παραπονέω), στο Βλάχ. και σήμ. Η Α. και σήμ. στο ποντ. (Παπαδ. Α., Λεξ.) και κυπρ. ιδίωμα (Σακ., Κυπρ. Β 717, Φαρμακ., Γλωσσάρ. 359).

I. Eneverg. Α Μτβ. 1) Στενοχωρώ, δυσασρεστώ κάπ., κάνω κάπ. να έχει παράπονα: Εθλίψες την καρδίαν μου και επαραπόνεσές με Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 1364· Ξένον μη παραπόνεσεις και μη τον στεναχωρέσεις Πεντ. Έξ. XXII 20· Εἰς τούτον η ρήγαινα με πολλήν πλήξην και παραπονημένη ἀπὲ τον Τιπάτ, ὅτι ἐποίκειν της πολλές περιβάρυνσες Μαχ. 570⁹. 2) Αισθάνομαι λύπη για τον πόνο κάπ., συμπονώ, οικτίρω κάπ.: τις τον εβλαστήμα (ενν. τον Χριστόν) και τις έκλαιγεν ὅπισθεν προς αὐτόν παραπονώντας το πάθος οὐοῦ ἐλάβανεν Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 279⁹· 'Δὲ πῶς μας παραπονά ο φρένιμος Σολομών, και λαλεῖ: «Ψέματα των ψεμάτων, ὅλα εἶναι ψέματα» Μαχ. 2¹¹. Β' (Αμτβ.) παραπονούμαι, εκφράζω παράπονα ή δυσασρέσκεια: διὰ τον Βελισάριον οἱ πάντες να λαλοῦσιν, ἡ να κλαῖουν και να θλίβονται και να παρεπονούσιν Ριμ. Βελ. ρ (Bakk.-v. Gem.) 56· ἐδῶ κι ἐκεῖ ἐγύριζαν, ὅλοι παραπονώντας, ἡ και τους θεούς υπάγαιναν, ὅλοι κατηγορώντας Θησ. ΙΘ [20⁹].

II. Μέσ. (αμτβ. και μτβ.) 1α) Παραπονιούμαι, εκφράζω παράπονα ή δυσασρέσκεια: Ο,τι μου μέλλει θα γενει και δεν παραπονιούμαι Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 499⁹· αν παραπονιούμεσεν, να μη το πάρεις βάρος, ἡ ὅτι πατέρα σ' ἔχομεν κι ερχόμεστε με θάρρος Ιστ. Βλαχ. 2603· Δε δύνεσαι να με θωρείς πῶς κλαίγω, πῶς θρηνηῶμαι, ἡ πῶς λακταρίζω, πῶς πονώ και πῶς παραπονιούμαι; Πανώρ. Β 392· γιατί παραπονούνται ὅσοι αγαποῦσι; Κυπρ. ερωτ. 17⁹· β) παραπονιούμαι σε κάπ., σε κάπ. για κάπ. ή κ., κλπ.: μάλλον κι εἰς τον ἀφέντη του πολλά παραπονάτον! γιατί τον ἔστειλεν ἐκεῖ στην τέχνη των αρμάτων Αχέλ. 281· κλαίει και θρηνηβολεῖ, ἀρχίζει και δηγνάται! και προς τον Πρώτον Ερωτα πολλά παραπονάται Φαλιέρ., Ενύπν.² 70· τη τύχης του πολλά παραπονάται Πανώρ. Γ 508· ἐξέσκειεν τα ρούχα του κι ἦτον διὰ ν'

αποθάνει, ἡ παραπονάται ἔς τὸ ἔτυχεν, τὸν θάνατόν του κράζει Χούμνου, Κοσμογ. 1905· *μη μου παραπονεθῆς, ἀν κλαίω, α θρηνούμαι* Θυσ. (Bakk.-v. Gem.) 775· ο Αδάμ καὶ ἡ Εὐὰ επαραπονούντων οπου δεν εἶχε να φάγει Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 76· *ὡς ἄνθρωπος καὶ ἐγὼ ἔς τοῦτο πολλὰ λυπούμαι* ἢ πῶς εἰς τὸ σκότος εἰμῆθεν πάντες, παραπονούμαι Κορων., Μπούας 66· *ἐδιάβησαν καὶ εἰς τὸν σουλτάνο του Κάερου καὶ επαραπονέθησαν πῶς ἐδιάβησαν εἰς τοὺς Βενετσάνους καὶ δεν τοὺς ἐδώσανε τὶς λουμπάρδες μὴδὲ μαστόρους* Χρον. σουλτ. 129^{στ}. γ) *ἔχω ἀπὸ κάπ. παράπονα, εἶμαι δυσανεστήμενος: μῆτε εἶχανε ἀφορμὴ καὶ δίκαιο κανένα να παραπονούνται ἀπὸ αὐτοῦς* Σουμμ., Ρεμπελ. 165. 2) Παρηγοριέμαι, ἀνακουφίζομαι: *Επειδὴ μας ἐπέταξε ὡσάν αὐτοῦ ταχύπτερος ὁ πατέρας μας, ἀς παραπονεθούμεν καν ὀλίγον με τὴν εἰκόνα του, ἐπειδὴ οὐδὲ καν τὸ σῶμα του ἔχομεν Χίκα, Μονωδ. 175-6. 3) Λυπούμαι: ἀπὸ στενοχωρίας μου να πνίξω τὸν εαυτόν μου ἢ παντὶ να γένει ἐξακουστον, ὁ κόσμος να θανατάσει ἢ ναι, να το ποιήσω οὐ μέλει με, πολλὰ παρεπονήθην Γλυκά, Στ. 290.*

Η μτχ. παρκ. ὡς ἐπίθ. = 1α) Που εκφράζει παράπονα, που εἶναι γεμάτος παράπονα: *ἡ ἐμιλιά σου εἶναι κλιτὴ καὶ παραπονεμένη* Θυσ. (Bakk.-v. Gem.) κριτ. υπ. 566· *μ' ἕναν ἀναντράνισμα σαν παραπονεμένο* ἢ εἶπε ἕνα λόγο σιγανό: «Μπάρμπα μου, ἐδὰ ἀποθαίνω» Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Δ' 1911· β) *λυπητερός: Πενήντα σῶνουν καὶ ἐκατὸ δίστιχα πρικαμένα, ἢ τῆς Κρήτης ἡ ἀθιβολή, τα παραπονεμένα* Σκλάβ. 278. 2α) *Θλιμμένος, πικραμένος: Τὸν ἥλιο ἀφόνεις δίχως σου σβηστό καὶ θαμνωμένο, ἢ καὶ ὅλο τὸν κόσμον σκοτεινὸ καὶ παραπονεμένο* Ερωφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Ε' 576· β) *ταλαίπωρος, δυστυχημένος: ἦσαν χλωμοὶ καὶ κίτρινοι καὶ ὡσάν ἀποθαμένοι ἢ ἀπὸ τὸν κόπο τὸν πολὺν οἱ παραπονεμένοι* Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 162^{στ}. (για ἐκδήλωσι συμπάθειας): *οἱ Φράγκοι ἐστέκα στα τευχιά ἀπὸξω σφαλισμένοι, ἢ καὶ ἐκάθονταν ἀξέγνωιστοι, οἱ παραπονεμένοι* Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 202^{στ}. γ) *δυσανεστήμενος: ἦσαν (ενν. οἱ Κυπριώτες) πολλὰ παραπονημένοι* Βουσοτ. (Κεχ.) 140^{στ}.

παραπορεύομαι.

Η λ. στον Αριστοτέλη.

Προχωρῶ, διαβαίνω, περνῶ (ἐδὼ με σύστ. αντικ.): πάντες οἱ παραπορευόμενοι ὁδὸν Δούκ. 387^{στ}.

παραπόρτιον τὸ παραπόρτιν, Λόγ. παρηγ. L 576.

Απὸ τὴν πρόθ. παρά καὶ τὸ ουσ. πόρτα. Ο τ. καὶ σήμ. στο ποντ. ἰδιῶμα (Παπαδ. Α., Λεξ.). Τ. παραπόρτι στο Somav. καὶ σήμ. Η λ. τὸν 9. αἰ. (Lampe, Lex.: βλ καὶ TLG), στ ἐγγρ. τοῦ 11. αἰ. (Caracausi), τοῦ 14. αἰ. (Cod. Mon. Prodr. A 71^α, 187^{στ}, 190^{στ}) καὶ στο Du Cange (λ. πόρτα).

Μικρὴ πλαινὴ πόρτα: *ἐπανέλθωμεν στὰς ... εἰκόνας (αἱ ὑπάρχουσιν στο τέμπλον) ὁτοριεμένες* ἢ ἀνάμεσα δε τῶν αὐτῶν εἶναι θύρα μεγάλη (παρ. λ. 1 στ.) εἰς δε τὰ παραπόρτια εἰσὶν οἱ δύο θύται Παῖς., Ιστ. Σινά 437· (προκ. για τεῖχη): *ὡσάν τινες τῶν γερόντων ἐπιστάμενοι παραπόρτιον ἐν προ πολλῶν χρόνων ἀσφαλῶς πεφραγμένον* Δούκ. 353^{στ}.

παραποταμία ἢ παρεποταμία, Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 1199· *παραποταμί, Ch. pop. 50.*

Το θηλ. του αρχ. επιθ. παραποτάμιος ως ουσ. (για ήδη μετγν. χρ. της λ. ως ουσ. βλ. ΤΛΓ). Για την τροπή α>ε στους τ. βλ. Καραγιάννη, Διγενής 152, σημ. 2. Τ. παραποταμία σήμ. στο κρητ. ιδίωμα (Κονδυλάκης, Κρ. Λεξιλ.). Η λ. και τ. παραποταμέα σήμ. στο ποντ. ιδίωμα (Παπαδ. Α., Λεξ., λ. παραποταμία).

Περιοχή κοντά σε ποταμό, όχθη: Πάσαν κατεψηλάφησεν (ενν. ο Διγενής) την παραποταμίαν! και ουκ ήρμεν τόπον αρεστόν να κατοικήσει Ακρίτης Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 1618· Ήτον νηοίτοιιν εύμορφον εις παραποταμίαν Καλλίμ. 831.

παραπόταμον το, Χρον. Μορ. Η 5029, 5203, 8329, 8375, Χρον. Μορ. Ρ 6597, Θησ. ΙΑ [24¹] παραπόταμο, Χρον. Μορ. Η 4668, 4705, Ζήνου, Βατραχ. 260, Δωρ. Μον. XXXIX· παρεπόταμο· παρεπόταμον, Χρον. Μορ. Η 4670, 6597, 6618, Χρον. Μορ. Ρ 8329.

Από την πρόθ. παρά και το ουσ. ποταμός με αλλαγή γένους. Πβ. λ. παραποτάμι στο Βλάχ. και παραπόταμος σήμ. Για την τροπή α>ε στον τ. παρεπόταμον βλ. Καραγιάννη, Διγενής 152, σημ. 2. Η λ. στο Du Cange και σήμ. ιδίωμ. (Παπαδ. Α., Λεξ., λ. παραπόταμος).

1) Όχθη ποταμού: Ποτέ εκ το παρεπόταμο δεν λείπει πρασινάδα, Ι μηδέ, κυρά, εκ τα χείλη σου δεν λείπει κοκκινάδα Ch. ρορ. 555· αφότου εκατουνέψασιν (ενν. οι Φράγκοι) στον κάμπον της Καρυταίνου! εκεί εις το παρεπόταμον, στα πανώρεια λιβάδια Χρον. Μορ. Η 6631. 2) Παραπόταμος: μέγας ποταμός ... στα κάτω τρέχει! και άλλα παραπόταμα εδώ κι εκείθεν έχει Αχέλ. 350.

παραπρικαίνω, βλ. παραπικραίνω.

παραπρωτότερα, επίρρ. παραπρωτότερας, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Β' 113.

Από την πρόθ. παρά και το επίρρ. πρωτότερα.

Πιο πριν: Ήρθαν παραπρωτότερα ρηγόπουλοι μεγάλοι αυτ. Β' 113 κρητ. υπ.

παράπτωμα το, Διήγ. παιδ. (Τσιουνί) 571· παράπτωμαν, Ασοίζ. 25¹⁹, 99¹⁻², 194¹⁻¹⁰, 199¹⁰⁻¹¹, 232²⁰⁻²², 321¹⁰, 461¹⁶⁻¹⁷· γεν. παραπτωμάτων.

Το μετγν. ουσ. παράπτωμα. Η λ. και σήμ.

1) Αδίκημα, αξιόποινη πράξη: εντέχεται μετά τους λογάδες να κριθεί το έκκλημαν εκείνου του παραπτώματος Ασοίζ. 280²⁶· εάν ο υιός ή η κόρη αγκαλέσει τον πατέρα της ή την μητέρα της από κανέναν παράπτωμαν άδικο Ασοίζ. 187¹¹⁻¹². 2) Αμαρτήμα, σφάλμα: εγώ προς γην αποστραφείς διά την αμαρτιανί και λογιωθείς εν τοις νεκροίς εκ παραπτώματός μου, Ι έρρημος πάντων γέγονα Γλυκά, Αναγ. 340. 3) (Υβριστ.) προκ. για κάτι ευτελές, που είναι για πέταμα: την μαϊμούν ελάλει (ενν. ο έλεφας):! «Φεύγε, φαγκρίν, παράπτωμα, ακάθαρτον παράπαν, Ι μυσεροκακομούτσουνον, ψειροκονιδοφάγον...» Διήγ. παιδ. (Τσιουνί) 971.

παραργώ, Χριστ. διδασκ. 50.

Από την πρόθ. παρά και το αργώ. Η λ. και σήμ.

Καθυστερώ, βραδύνω: δεν ανέβην (ενν. το ζυμάρι) ότι εδώχτηκαν (ενν. τα παιδιά του Ισραήλ) από την Αίγυπτο και δεν εμπόρεσαν να παραργήσουν Πεντ. Έξ. XII 39·

κι επαράργησεν και εδυνάμωσαν οι αθρώποι εις το χέρι του ... και έβγαλάν τον και αφήκαν τον απόξω το κάυτρο Πεντ. Γέν. XIX 16.

παραιζώνω.

Από την πρόθ. παρά και το ριζώνω. Η λ. και σήμ. στο ποντ. ιδίωμα (Παπαδ. Α., Λεξ., λ. παραιζώνω).

Ριζώνω καλάν (εδώ μεταφ.): Τι γίνεται, ωσάν έγινεεν μεγαλωπόν το παιδίον και αρχίζασιν να παραιζώνουνσιν οι ελπίδες του πατρός και να παρανθούσιν οι ευφροσύνες και να παραμεστώνουνσιν οι χαρές: Πηγά, Χρυσοπ. 199 (25).

παραικτώ.

Από την πρόθ. παρά και το ρίκτω. Πβ. και παραρρίπτω.

Επιρρίπτω ευθύνη για κ. σε κάπ.: Ωσάν θωρώ, τα λάθη σου σ' εμέν τα παραικτεις Φαλιέρ., Ιστ.³ 575- Εμέν τα παραικτιουσιν και ονειδιζουσίν με! και οι συγγενείς οι πρόλοιοι και όλον το φουσσάτον,¹ εμέν κατονειδιζουσιν ως διά σένα, τέκνον Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 241.

παραρομποράδος, επίθ., Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 120²⁸.

Από την πρόθ. παρά και το επίθ. *ρομποράδος <βενετ. *robofado*, μτχ. του *robofāt*.

Επικυρωμένος διπλά: δίδοντας (ενν. ο μισσέρ Τζουάνες) αυτοριταν του άνωθεν μισσέρ Τζόρτζη ... να ρομποράρει την παρούσαν ντονατισώ, διατί όσση εις εκείνο την έχει πλεά παραρομποράδα αυτ. 123²⁸.

παραρπαξία η.

Από τον αόρ. του παραρπάζω και την κατάλ. -ία.

Αρπαγή (δόλια): με παραρπαξίες και δυναστείες τές κάμουν (ενν. οι δυνάστες) και ζούρες και πολλά κακά πλουτιζουσιν αδίκως Ντελλαπ., Ερωτήμ. 2511.

παραρρέω.

Το αρχ. παραρρέω.

(Μεταφ.) είμαι παροδικός, εφήμερος: ουδέν έστι τι μόνιμον, ουδ' ασφαλές εν κόσμω, τα πάντα παραρρέουσι, τα πάντα ματαιότης Διηγ. πόλ. Θεοδ. 144.

παραρρίπτω. — Βλ. και παραικτώ.

Το αρχ. παραρρίπτω. Η λ. και σήμ. στον τ. παρารίχνω.

Ρίχνω παράμερα, παραπετώ (μεταφ.) περιφρονώ: αν είναι και κανένας σοφός, είναι παρερριμμένος και καταφρονεμένος εις καμίαν γωνίαν Μάξιμ. Καλλιουπ., Κ. Διαθ.² Πρόλ. 7.

παραρριπτώ.

Το μτγν. παραρριπτέω.

Ρίχνω παράμερα, παραπετώ (μεταφ.) περιφρονώ: Εν οίκω του Κυρίου σου κρείσσον παραρριπτεισθαι! ή συνοικείν αμαρτωλοίς και πονηρευομένοις Γλυκά, Στ. 534.

παράρροια η.

Από το *παρρρέω*. Η λ. το 13. αι. (Steph., Θησ.).

Όχθη (ποταμού): αφού το απανεβάσω (ενν. το χωράφι), από ποταμού παράρροιαν ή αλλοτρώπως ανήξει το χωράφι σου Νομοκριτ. 82.

παράρω.

Από το βενετ. *parar*. Τ. *απαράρω* σήμ. ιδιωμ. στη Χίο (Πασπ., Γλωσσ. 77, Meyer, NS IV 12).

Αποκρούω (χτύπημα σε ξιφομαχία: για τη σημασ. βλ. Ξανθουδίδης [Ερωτόκρ. σ. 653-4]): πότε να βάνει το σπαθί και πότε το σκουτάρι, και να θωρεί την κοπανιά πώς να τηνε παράρει Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Δ' 1564.

παρασαλεύω, Σπαν. Α 388, Σπαν. (Λάμπρ.) Βα 415, Κυνοσ. 592⁴, Διγ. Ζ 1860, Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 867, Βέλθ. 69, Ιμπ. (Lambt.) 303, Παρασπ., Βάρν. C 354, Ιστ. πατρ. 99⁴, Ψευδο-Σφρ. 458³⁴ *παρασαλεύω*.

Το μγν. *παρασαλεύω*.

I. Ενεργ. Α Μτβ. 1α) Κινώ κ.: πέμπει ενός ιερέως να λειτουργήσει την Θεοτόκον και τότε αρχίζει και επαρασάλευγεν τα χέρια του Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 460⁴ β) αποσπώ (μεταφ.) μετακινώ, κλονίζω: ματαίως οι μάταιοι και ψευδώς εμελέτησαν, ότι ποσώς δεν εδυνήθησαν να τον παρασαλεύουσιν από την ευσέβειαν Μαρκύρ. αγ. Νικολ. 164³⁰⁰ γ) ταράζω, αναστατώνω, συγχύζω κ./κάπ.: το πυρ τα ξόλα δαπανεί, θυμός δε την καρδίαν, παρασαλεύει λογισμούς, καταθολώνει φρένας Σπαν. Α 388⁴ φρ. παρασαλεύω τον νουν κάπ., βλ. νους Φρ. 55. 2) Αλλάζω, μεταβάλλω: Ως είδαν αμετάθετον τον νουν και την καρδίαν της, τον λογισμόν και την βουλὴν οὐδὲν παρασαλεύει, δίδουν βουλὴν να ποίσουσιν το θέλημα της κόρης Ιμπ. 323⁴ οπού παρασαλεύει την ημέραν που θέλει να γένει το συμβόλαιον την τεταγμένην ... ως πλαστογράφος κρίνεται Zygomalas, Synopsis 269 Π 64. 3α) Υποσκάπτω, υπονομεύω: τον νόμιμον γάμον η Εκκλησία δεν τον αποστρέφει, ουδέ τον παρασαλεύει, μόνον ευλογεί αυτόν Μαλαζός, Νομοκ. 186⁴ β) παραβιάζω: ου θέλω παρασαλεύσαι τι των μουσουλμανικών εθών Δούκ. 199⁴ Γ' Αμτβ. 1) Μετακινούμαι, κλονίζομαι: Εκείνη ου παρασάλευσεν εκ την βουλὴν τὴν εἶπεν Ιμπ. 320⁴ στέκου ως κάστρον αφυρότατον, μηδὲν παρασαλεύεις Αγγυρ., Βάρν. Κ 354. 2) Ταράζομαι, αναστατώνομαι: Και μετ' αὐτεῖνο 'πό κλαίγεν και πόνιεν η ψυχὴ του, βλέπει και παρασάλευγε και κτύπα το λαγκί του Ριμ. Απολλων. (Βεν.) 336.

II. Μέο. 1) Κλονίζομαι: επαίνω σας εις την ευσέβειαν, οπού κρατείτε και δεν παρασαλεύεσθε εις την ευλάβειαν Πηγά, Χρυσοπ. 232 (3). 2) Παρασύρομαι, επηρεάζομαι: Ημᾶς μόνον δεν παρασαλεύονται οι καρδιές μας, να συρθοῦμεν από κείνα τα πάθη της αμαρτίας Πηγά, Χρυσοπ. 211 (63).

παρασαρκίδα η.

Από την πρόθ. *παρά* και το ουσ. *σάρκα*. Λ. *παρασαρκίς* στο Κουμαν., Συναγ. ν. λέξ. Η λ. και σήμ. ιδιωμ. (Αραβαντ., Ηπειρωτ. γλωσσάρι).

Μικρή προεξοχή στο δέρμα: ιδού σηκωμάδα ασπρή εις την τσίπα και αυτή εγύρε-

σεν τρίχα ασπρή και παρασαρκίδα κριάς γερό εις τη σγκωμάδα Πεντ. Λευιτ. XIII 10.

παρασερμένα, επίρρ., βλ. παρασυρμένα.

παρασημαδεύω.

Από την πρόθ. παρά και το σημαδεύω. Η λ. και σήμ. ιδιωμ. με διαφορ. σημασι. (Βλαστού, Συνών. 161, 190).

Υπογραμμίζω, τονίζω: Πλην δεν σε θέλομεν βαρύνει με πολυλογίαν, φτάνει να παρασημαδέψομεν πασάνα από μικρόν Πηγά, Χρυσοπ. 309 (1).

παρασημαίνω.

Το μτγν. παρασημαίνω (L-S, λ. παρασημαίνομαι).

Συμβολίζω: αυτός γαρ το τετραύγουστον εκ της προσηγορίας! σταυρού την τετραμέρειαν πάντως παρασημαίνων Προδρ. (Eideneier) III 22.

παρασημειώνω.

Από την πρόθ. παρά και το σημειώνω. Άσχ. το μτγν. παρασημειόομαι.

Καθιστώ κάπ. ανάπηρο, σακατεύω: κόψετε τον το ποδάριν! η κοψοχερίσετε τον! η παρασημειώσετε τον Συναξ. γυν. 1000.

παρασημειώσεις η.

Το μτγν. ουσ. παρασημειώσεις. Η λ. και σε έγγρ. του 11. (Act. Ivir. II 40^π), 13. (Act. Xen. 11^π) και 14. αι. (Act. Lavr. III 139^π), καθώς και στον Αρμεν., Εξάβ. Α 3, 11.

(Νομ.) υπόμνημα, δικαστική πράξη: Τούτο δε γίνεται παρασημειώσεις και αρχινά πάλιν από του χρόνου εκείνου Zygomalas, Synopsis 323 P 3.

παράσημον το, Δούκ. 51^π, 259^π, Byz. Kleinchron Á 144^π.

Το αρχ. ουσ. παράσημον (TLG). Η λ. στον τ. παράσημο και σήμ.

(Συν. στον πληθ.) διακριτικό έμβλημα αξιωματούχων: τα παράσημα του καίσαρος φέρειν Ψευδο-Σφρ. 164^π· δεσπότην Λακεδαιμονίους ευφήμησεν ενδύσας αυτόν τα παράσημα Δούκ. 137^π.

παράσημος, επίθ., Σπανός (Eideneier) Α 11, 39, 41, 42-3, 48, 63, 66-7, 108, 146, 324, 350, D 115, 126, 384, 744, Διήγ. παιδ. (Tsiouni) 937, Χρον. βασιλέων 1349.

Το αρχ. επίθ. παράσημος. Η λ., καθώς και διάφ. τ., και σήμ. ιδιωμ. (Andr., Lex.).

Που έχει σοβαρό σωματικό ελάττωμα, αναπηρία, «σημαδεμένος»: Οξύποδε (ενν. ο ελέφας), παράσημε και κάθαρμα των ζώων, Ι δίχα γονάτων γέγονας και δίχα αρμονίας Διήγ. παιδ. (Tsiouni) 942· παν ανήρ ος εις αυτόν ψέγος να μη σιμώσει, ανήρ τυφλός γή κοντός γή παράσημος γή παραπλωμένος Πεντ. Λευιτ. XXI 18· φεν τον δυσειδή! και πανάσχημον ..., τον γεννηθέντα παράσημον Σπανός (Eideneier) D 187.

Το αρσ. ως ουσ. = ανάπηρος: να κρυπτούσιν όλοι οι γέροντες, οι ασθενείς και παράσημοι και μόνον οι νέοι και κορασίδες να φαίνονται Αγαπ., Βίος Ιωάσ. 116^π.

Το ουδ. ως ουσ. = έκτρωμα, «τέρας»: Μωρή καμήλα ... κυμπόραχη, πλατύποδη

και κοντουραδάτη (παραλ. 4 στ.). Φύγε από την μέση μας, παράσημον των ζώνων Διγγ. παιδ. (Tsioupi) 802.

παρασημώνω.

Από την πρόθ. παρά και το ασημώνω. Τ. παρασημώνω σήμ. στο κυπρ. ιδίωμα (Φαρμακ., Γλωσσόφ. 195).

Καλύπτω με ασήμι, επαγρυώνω: Ακόμη ευρίσκονται μου να έχω άγια λείψανα ... του αγίου Βασιλείου την χείραν την δεξιάν ακέραια παρασημωμένη Σεβήρ., Διαθ. 191^α.

παρασιμώνω.

Από την πρόθ. παρά και το σιμώνω.

Πλησιάζω (λίγο): Δεν του γροικώ το τι μιλεί και θα παρασιμώσω,¹ το λογιισμό του, αν ημπορώ, πώς στέκεται να γνώσω Ερωφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Β' 249.

παράσιτος ο, Μπερτόλδος 28 δις, 30^α ? παρασίτος, Φορτουν. (Vinc.) Ε 264.

Το αρχ. ουσ. παράσιτος. Ο τ., πιθ. αντιδάνειο, από ιταλ. *parassito*, βλ. Vincent [Φορτουν. σ. 187]· πβ. και Croce 28, 29, 32 *parasito*.

Αυτός που ζει εις βάρος των άλλων με κολακείες και αστεία, παράσιτος: Γλυκά, Στ. 406^α (εδώ προκ. για χαρακτηριστικό κωμικό χαρακτήρα/τύπο, βλ. Αθ. 36, 1924, 317^α· πβ. και Croce 29 σήμ. 1): Αταξία ενός παρασίτου Μπερτόλδος 28^α· Ο Μπερτόλδος γυρίζει στον Βασιλέα και κάνει μιαν όμορφη τέχνη ενός παρασίτου Μπερτόλδος 26.

παρασιωπώ, Χειλά, Χρον. 354.

Το αρχ. παρασιωπάω. Η λ. και σήμ.

Α (Μτβ.) αποσιωπώ κ.: Ψευδο-Σφρ. 496^α.

Β' (Αμτβ.) σιωπώς μη έχοντες (ενν. οι μοναχοί) λέγειν, επηρεσιώπησαν Χειλά, Χρον. 351.

παρασκάμιον το, βλ. παρασκάριον.

παρασκανδαλίζω.

Από την πρόθ. παρά και το σκανδαλίζω.

Βάζω κάπ. σε μεγάλο πειρασμό· κλονίζω την πίστη κάπ.: Λέγει αυτός ο Κύριος πως θε να πάθουσιν εν εσχάτοις καιροίς οι άνθρωποι τόσοσ, ότι και οι δίκαιοι, αν είναι δυνατόν, να παρασκανδαλιστούσιν· και καλά ξεύρομεν πως αιφνίδιος πληγή περισσότερον πλήττει Πηγά, Χρυσοπ. 98 (17).

παρασκάριον το παρασκάμιον.

Από το ουσ. παρασκάριος (βλ. λ.) και την κατάλ. -ιον. Ο τ. από το παλαιότ. ιταλ. *parascalmo* απ. στο Κουμαν., Συναγ., λ. παρασκάλμια. Η λ. σε κείμεν. του τέλους 14. - αρχών 15. αι. (Du Cange, λ. σκαρμός)· βλ. και Kahane-Tietze, *Lingua Franca* 330-1.

(Ναυτ.) βάρκα πλοίου (γενικ.)· πλοιάριο: κάτεργα μεγάλα δύο και παρασκάμια

β Παναρ. 79² (πβ. αυτ. 68²³⁻², 69²⁻³, 71², 77²⁶): το κούρσον, ὁ ἐποίησαν τα ἀζάπικα παρασκάλμα αυτ. 76²⁶.

παρασκάρμος ο.

Από το παλαιότ. ιταλ. (*barca de*) *parascaltmo* ή το παλαιότ. γαλλ. (*barque de*) *parascaltme* (Kahane-Tietze, *Lingua Franca* 330-31, λ. *palaschermo*, Kahane, *Rom. Philol.* 27, 1974, 362-3 [= *Graeca et Romanica* I 765-6]): πβ. παλαιότ. ιταλ. *palascarmo* (Battisti-Alessio, *Diz. Etim.*, λ. *palischermo*) και γαλλ. *palescarne* (βλ. Godefroy, *Lex. de l' anc. franç.*, στη λ.), μεσν. λατ. *pulescarnus* (Du Cange, *Lat.*).

(Ναυτ.) βάρκα πλοίου (Για τη σημασ. βλ. Kahane-Tietze, ὁ.π. και Kahane, ὁ.π.): Ονταν ἐσίμωσεν το καράβιν, ἐρριψεν τον παρασκάρμον εις την θάλασσαν Μαχ. 588²⁰.

παρασκευάζω, Ιερακοσ. 338¹, Διγ. (Trapp) Gr. 2266, Διγ. Z 2754.

Το αρχ. παρασκευάζω. Η λ. και σήμ.

1) Κατασκευάζω, ετοιμάζω κ.: Δούκ. 127¹¹. 2α) Κατορθώνω, πετυχαίνω ὥστε να ... την δε ἤδη τμηθείσαν κεφαλὴν παραθείς ἀνωθεν τον επιμανικίου φαγεῖν τον ἱέρακα ἐξ αὐτοῦ παρασκευάσον τη δεξιὰ χειρὶ τῷ στόματι ταύτην πλησιάσας Ιερακοσ. 505²⁹⁻³⁰ γην τον μιμείσθαι ουρανὸν αὐτός (ενν. ο Μάιος) παρασκευάζει τοις ἀγλαοῖς τοις ἀνθεσι και ἰεσι και ῥόδοις Διγ. Z 2754 β) ἀναγκάζω, υποχρεώνω κάπ. να ... ἰθὺ και προς τον αὐτὸν ἐγὼ σε ἀπαγάγω, ἢ παρασκευάσω τε αὐτὸν τον γαμετὴν λαβεῖν σε Διγ. Z 2681· Χαράτσια ἐπαρασκευάσα τα ἔθνη διὰ να δίδουν ἢ τῷ βασιλεὶ τῷ Ρωμανῷ, τῷ μέγα τροπαιοῦχῳ Διγ. Z 3752. 3) Προσποιοῦμαι: παρεσκευάσαν Ἀχαιοὶ ἠδ' ἦν τα προς οἶκους πλέειν Ἑρμῶν. Χ 162.

παρασκευή η, *Sprachlehre* 176 τρις, Μαχ. 206¹¹, Δούκ. 205⁴, 407¹⁹, 421²⁸, Σφρ., Χρον. (Maisano) 174², Ἐκθ. χρον. 70², Λεξ. Μακεδ. 29, Ιστ. πολιτ. 64¹⁸, 74¹, Νεκταρ, Ιεροκοσμ. Ιστ. 297· παρασκευγῇ, Μαχ. 60², 152², 342²⁶, 422⁶, 632²³, 634²⁰, Κανον. διατ. Α 1360, Β 717· παρασκή, Διγγ. ωραιότ. 859.

Το αρχ. ουσ. παρασκευή. Ο τ. παρασκή στον Κατσαῖτ., Κλ. Β 174 και σήμ. ἰδιωμ. (Παγκ., Ἰδιωμ. Κρ. Γ 247 και Ἀνδρ., Ἑλλην. 29, 1976, 229). Η λ. και σήμ.

1) Ὅ,τι ἔχει ετοιμάσει κανεὶς για κάποιον σκοπό: Σφρ., Χρον. (Maisano) 102²³. 2) Περιουσία: Πseudo-Σφρ. 262²⁶. 3α) Πολεμικὴ προετοιμασία: Δούκ. 221⁵ β) πολεμικὸς ἐξοπλισμὸς, ἐφόδια πολεμικά: Καναν. (Pinto) 303, 306, Βίος Αλ. 3326 κρη. υπ.

Ὡς κύρ. ὄν. = 1α) Η ἡμέρα της προετοιμασίας των Ἰουδαίων για το Σάββατο: Την Παρασκήν μαζώζετε διπλὸν διὰ το Σαββάτο, ἢ το Σάββατο, εορτάζετε στες τέντες ἀποκάτω Χούμνου, Κοσμογ. 2565² β) ἡ ἔκτη μέρα της εβδομάδας: Τετράδα και Παρασκευὴ ξηροφαγόντες ὅλως, ἢ ἰχθὴν γαρ οὐκ ἐσθιομεν, ἀναξ, ποσῶς ἐν τούτοις Προδρ. (Eideneier) IV 317· γ) ἑκφρ. Μεγάλῃ Παρασκευῇ = ἡ Παρασκευὴ της Εβδομάδας των Παθῶν: και την Μεγάλῃν Παρασκήν (ἐκδ. Παρασκευῇν διορθῶσ.) και την Μεγάλῃν Πέμπτην ἢ και ὅταν ὑπάρῃ οὐ χριστιανοὶ ὅλοι εις τες ἐκκλησίας, ἢ ἐγὼ γινίζω μοναχῇ, μαζώνω τους κοπέλους Σαχλ., Αφῆγ. 879. 2) Γυναικίῳ ὀνόμα: Βεντράμ., Γυν. 233.

παρασκευοσάββατο το παρασκευοσάββατο, Ολόκαλος 162¹⁶, 222².

Από τα ουσ. Παρασκευή και Σάββατο.

(Εκκλ.) ακολουθίες στη μνήμη προκεκοιμημένου που γίνονται η μία το βράδι της Παρασκευής μετά τον εσπερινό (παννυχίδα) και η άλλη το πρωί του Σαββάτου (Θεία Λειτουργία επ' ονόματί του): *εις θάνατον, εις μνημόσυνα ολοχρονικά, εις λειτουργίες και εις παρασκοσάββατα κατά την τάξιν και συνήθειαν των χριστιανών αυτ.* 63^α *να με θάψουν ... και να με μνημονεύσουν με παρασκοσάββατα κατά την τάξιν των μοναχών και να μου κάμουν λειτουργίες αυτ.* 239^{α23}.

παρασκή η, βλ. παρασκευή.

παρασκοσάββατο το, βλ. παρασκευοσάββατο.

παρασκοτελεύω.

Από την πρόθ. παρά και το *σκοτελεύω το β συνθ. ίσως σχετ. με τα ιταλ. *scodellare* και *scodella* (βλ. Zingarelli για το δεύτερο πβ. και Κονόμ., Ζακυθ. Λεξιλ., σ. 49, λ. σκουτέλα, σκουτέλι και Χυτήρης, Κερκυρ. γλωσσάρι, λ. σκουτέλι).

?Αποθρασύνομαι: από αυτό το έργο έπρεπε να λογιάζουν οι παρασκοτελεμένοι τόση καλοσύνη από τον αφέντη εκείνον Σουμμ., Ρεμπελ. 177.

παρασκόβω, βλ. παρασκόπτω.

παρασκόπτω παρασκόπτω ή παρασκόβω, Λιβ. Esc. 1394, Αχιλλ. (Smith) O 300, Ch. pop. 290, Χούμνου, Κοσμογ. 331 κριτ. υπ., 337 κριτ. υπ., Βυζ. Ιλιάδ. 909, Μάξιμ. Καλλιουπ., Κ. Διαθ.² Ιω. κ' 11.

Από το παρακύπτω (βλ. ά.). Ο τ. παρασκόβω και σήμ.

Α Αμτβ. α) Σκόβω (μεταφ.): Τα βότανα ελαλούδιζαν και τα βουνιά εψηλώναν! και τα άστροη παρασκόπτοουν εις την χαράν εκείνην Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 1062 β) σκόβω λίγο προς τα έξω για να δω κ.: έβλεπα ότι επαρσκόπτασιν απέσω απέ το κάστρον! άνδρες, γυναίκες, γέροντες, ομού τε και παιδιά,! το να σκοπούν το πέσιμον και το κατούνεμά μας Λιβ. Sc. 44· Ορέκτηκεν ο Αχιλλεύς να σκέψεται το κάστρον (παράλ. 1 στ.) γυναίκες επαρέσκυψαν να ιδούσιν το φουοσάτον Αχιλλ. (Smith) N 654.

Β' (Μτβ.) αποφεύγω κ. σκόβοντας: Πρώτος δε αυτός Αινείας! έρριψ' ένα μακρόν δόρυ! κατά τον Ιδομενής,! και ιδών εξεναντίας! επαρέσκυψε το δόρυ! και επέρασε αποπάνω Λουκάνη, Ομήρ. Ιλ. ΙΔ' [204].

παρασουλικός παρασουλικά, Συναξ. γαδ. 54 (χφ. και έκδ. Pochert παρασούλικά), πιθ. εσφαλμ. γρ. αντί παρασούμικα· διόρθ. Κουκ., Λαογρ. 3, 1911-12, 369-70 για τη διόρθωση πβ. Ξανθ., Λαογρ. 3, 1911-12, 618 και Τσαντσάνογλου Κ., Ελλην. 24, 1971, 59 σημ. 5. — Βλ. και παρασούμικος.

παρασούμικος, επιθ.

Πιθ. από το επιθ. παράσσυμος (<παράσημος, βλ. ά.), που απ. και σήμ. στο κρητ. ιδίωμα (Andr., Lex., λ. παράσημος), και την κατάλ. -ικος (βλ. Κουκ., Λαογρ. 3, 1911-12, 369-70). Ο Τσαντσάνογλου, Ελλην. 24, 1971, 59 σημ. 5 συσχετίζει τη λ. με το ιδιωμ. ουσ. παρασούμι «παρωνύμιο». Κατά Βασιλείου [Συναξ. γαδ., Γλωσσάρι. στη λ.],

στη λ. υπόκειται το ουσ. σουσούμγ πβ. και το νεότ. λαϊκ. παρασούσουμος (Δημητράκ., Ανδρ., Λεξ.).

Που έχει σωματικό ελάττωμα, παραμορφωμένος, άσχημος: Οντως πρέπει σε, γάδαρε, γάδαρον να σε λέγουν! ... και προς την θεωρίαν! τήν έχεις, και τα άλλα σου επάνω εις το κορμί σου, Ι όλά 'ναι παρασούμικα μετά της θεωρίας Ευναξ. γαδ. (Βασιλ.) 54 (έκδ. Wagner παρασουλικά και Pochert -σούλικά- βλ. και παρασουλικός).

παράσπηλο το.

Από την πρόθ. παρά και το ουσ. σπηλιά.

Μικρή σπηλιά (στο πλαϊνό τοίχωμα μεγαλύτερης): Στην μέση τούτης της σπηλιάς, οπού πλατιά δεν είναι, Ι αμή έχει μάκρος περισσόν, ένα παράσπηλο είναι Σουμμ., Παστ. φιδ. Γ [804].

παρασπονδή η.

Από το μτγν. ουσ. παρασπόνθησις με επίδρ. του ουσ. σπονδή. Η λ. στο Steph., Θησ., λ. παρασπόνθησις.

Αθέτηση, παράβαση συμφωνίας, παρασπονδία: Ει γαρ και παρασπονδάς των χριστιανών τινές και παραβάσεις των όρκων μεταχειρισθέντες τον αλάθητον του Θεού οφθαλμόν ουκ έλαθον και την δίκην δικαίως τιμωρηθέντες παρ' αυτού του εκδικητού Δούκ. 285⁷.

παρασπόρι το, Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 148⁷, 239¹¹, 263⁷, Ολόκαλος 31^{α.30.} πα-
ρασπόριν, Ολόκαλος 31^β, 192⁶.

Από το ουσ. παράσπορον (βλ. Andr., Lex., λ. *παρασπόριον, Kahane, Zeitschr. f. rom. Philol. 97, 1981, 142 και Tzitzilis, Griech. Lehnw. 99-100 · η λ. απ. σε έγγρ. του 14. αι. και σήμ. ιδιωμ. στον τ. παράσπορο, βλ. Καρεν., Ιστ. Λεξ. Κάτω Ιταλ., λ. παράσπορο) και την κατάλ. -ι. Η λ. στο Du Cange, λ. παρασπόρια και σήμ. ιδιωμ. (Andr., ό.π., Κωστ., Λεξ. τσακών. και Μπόγκα, Γλωσσ. Ηπείρου Β' 52).

Το σιτάρι που πληρώνεται ως αμοιβή για τη χρήση ζώων: ο μισέρ Νικολός Βαρούχας ... ποτέ μισέρ Κωσταντή δίδει μίαν αγελéαν ... Να μοιράζονται ό,τι απογεννήματα κάμει μέσα τως και να του δώσει εδά τον Αγουστο πρώτον ερχόμενον οδιά παρασπόρι τση λεγομένης αγελéας στάρι μουζούρι ά ... Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 397² ο ... Κωνσταντής να δίδει του λεγομένου πατέρα οδιά την αγελéαν παρασπόρι μουζούρια δ^ο Ολόκαλος 31³³.

παρασπίω, Ιερακοσ. 491³².

Το αρχ. παρασπάω.

(Μέο.) (προκ. για νεύρα και μύες) παθαίνω σύσπαση: λύσον τον νάρθηκα από του κλάσματος. Ευρήσεις δε αυτού τα νεύρα παρεσπασμένα. Λαβών ουν έμπλαστρον χαλαστικόν επίθεσ προς το συχαλάσαι και μαλάξαι τα νεύρα αυτ. 491⁹.

παραστάδα η.

Το αρχ. ουσ. παραστάς. Πβ. και Andr., Lex., λ. παραστάδιον. Η λ. και σήμ.

Το κάθετο προς το δάπεδο τμήμα της κάσας της πόρτας: Χρυστ. δαδασκ. 18.

παρυσταίνω παρυσταίνω ή παρυστήνω, Ασσίζ. 86²⁴, 263^{23,2}, 284^{44,5}, 427¹⁸, 442²², 444²⁵, Κανον. διατ. Β 382, 623, Διγ. Ανδρ. 341²⁷ παρυστήνω, Βυζ. Ιλιάδ. 214 παρυσταίνω, Μπερτόλδος 4.

Από τον αδρ. του παρυστήμι (βλ. ά.). Ο τ. παρυστήνω σε έγγρ. του 19. αι. (Σιγάλας, Ελλην. 2, 1929, 82) και σήμ. ιδιωμ. (Κωστ., Λεξ. τσακων. και Βογιατζ., Αθ. 37, 1925, 144). Ο τ. παρυσταίνω σε έγγρ. του 19. αι. (Τωμ.-Παπαδάκη Α., Κρητ. έγγρ. Α 38). Η λ. στο Σομαν. (παρυστένω) και σήμ.

1) Παρυσιάζω κάπ. μπροστά σε κάπ.: τον ευρίσκουσι και παρυσθός τον φέρνουσι και παρυσταίνου τον ομπροστάς του βασιλέως Βενετσός, Δαμασκηνού Βαρλαάμ 33¹⁸ (προκ. για το Θεό): τας ψυχάς να παρυστήσουν εις τον θρόνον του Θεού Αλφ. (Μπουμπ.) III 6 -Ξεύρεις καλά, κυρ Χάροντα, πού 'θελα μ' ανεβάσεις! και ποία στράτα να διαβείς και να με παρυστάσεις! -Ξεύρω το και γνωρίζω το πού 'θελα σ' ανεβάσω, εμπρός στον Παντοκράτορα και να σε παρυστάσω Αλφ. (Μορ.) IV 54, 56. **2α)** Παρυσιάζω, εκθέτω, αναφέρω: επαρυστήσέν τους αφορμάς, και πως εγίνην τούτον και άλλες φορές, και τούτον τους εσύντεχεν και έδωκέν τους ν' αγροικησουν ότι αρέσαν τους τα λογία του Μαχ. 596¹⁵ ανισώς η αφεντιά σου και η αυλή τούτον απιστεί το, ένι έτοιμος να το παρυστήσει και ας το δει η αυλή, ως γιον να της φανεί ότι είναι χρήση να το δείξει Μαχ. 306²³. Παπα-Νικόλαον Βλαστον εδώ σου παρυσταίνω (παρ. 1 στ.). Μα ιερείς αξιώτατους έρχομαι και σου φέρνω! και αφήνω και άλλους παλαιούς ογιά να μη μακραίνω Τζάνε, Φιλον. 586¹⁷. **β)** περιγράφω, διηγούμαι: αληθώς εβουλήθηκα να πω και να συνθέσω! τα φυσικά των γυναικών και να τα παρυστήσω Συναξ. Γυν. 6 πώς έναι δυνατόν να πιστεύουν οι πολλοί τα Λόγια του παιδαγωγού, αν ουδέν έχουσι και παράδειγμα το ποίας λογής πρέπει να είναι ο πεπαιδευμένος άνθρωπος, αν ουδέν τους παρυστήσομεν τον βίον και την διαγωγήν της αρχιερωσύνης σου, και όλοι ομού να σπουδάζουσι να μιμούνται την μεγαλοψυχίαν, την ελευθεριότητα όπου δείχνεις Σοφίαν., Παιδαγ. 93² δος έμφασιν στην γλώσσαν μου, εις τα νοήματά μου (παρ. 1 στ.) να παρυσταίσω το κλεινόν του Μιχαήλ μου γένος,! να περιγράψω το 'αρετές όπου ήτον στολισμένος Αλίπον. 97. **3)** (Νομ.) **α)** παρυσιάζω, αποδεικνύω (με μάρτυρες) ενώπιον δικαστηρίου: ειδέ εκείνος ού εκείνη όπου ζητά το πράγμα και λέγει ότι ο τεθνηκώς του το επαφήκεν εις τον θάνατόν του, το δίκαιον κελεύει ότι ούτος μέλλει να τα παρυστήσει με γ' μάρτυρας (έκδ. μαρτυρίαίς διορθώσ.) πιστούς όπου εγροίκεσαν να πει ο τελευτής το πως αφήνεν εκείνον εκείνον το λεγάνον τό ζητά, εντέχεται ούτως να το έχει Ασσίζ. 390¹⁸. Εάν ... οι γειτόνοι θέλουν να ομόσουν δίκαια ότι είδαν εκείνον τον κλέπτην να εβγει από το σπίτιν εκείνου τον ανθρώπου ..., το δίκαιον κρινίσκει ότι εκείνος ο κλέπτης ένι ένοχος άνευ πολέμου, ως γιον κλέπτην παρυστημένον, ήγουν προβιασμένον Ασσίζ. 190¹⁶ εάν εις άνθρωπος εγκαλέ μιαν γυναικάν το πως τον έδερεν και ήμπορεί να το παρυστήσει, ... Ασσίζ. 480²³. **β)** υποστηρίζω, αποδεικνύω ως μάρτυρας ενώπιον δικαστηρίου: εντέχεται να έχει μάρτυρας να παρυστήσουν εκείνον τό ο σκλάβος ού η σκλάβά είχεν ποιήσειν Ασσίζ. 399⁶. **4)** Υποστηρίζω, ωχυρίζομαι κ.: εφάραν τον πατέρα τον κύρην Σταυρινόν τον Μαχαίρα, ως γιον Λόγιον, και να καταλάβουν το θέλημάν του και του λαού και εξ ακοής εγίνωσκεν

πολλήν θεολογίαν, και ἐδείξεν τοὺς και παράστησέν τοὺς ἐμπροσθέν τοὺς ὁλοὺς τοὺς καλύτεροις, να ἔχει ο τόπος ρήγα παρά να μεν ἔχει Μαχ. 598¹⁹. 5) Εμπιστεύομαι κ. σε κάπ.: πριχού εγώ να μισεύσω, θέλω να παραστήσω το σπίτι μας σε τούτην την γειτόνισσάν μας, η οποία να ἔχει ἔγνωιαν ὡς το γύρισμά μας Μπερτολδίνος 102. 6) (Εδώ πιθ. προκ. για βινητικόν σχήμα, πβ. Κουκ., ΒΒΠ C 517· διαφορετικά ερμηνεύει ο Χριστοδοδούλου [Κανον. διατ. σ. 487]) παριστάνω, υποδύομαι: Εάν γυνή παραστήσει κτηνόν, ακοινώνητη χρόνον ἅ Κανον. διατ. Α 1264· Εάν ἀνὴρ παραστήσει κτηνόν, γιον εστίν (ἐκδ. οίον), χρόνον ἅ και μετανοίας ἰβ το πρωί και ἰβ το εσπέρας Κανον. διατ. Β 382. 7) Μοιάζω: ο κύκλος του προσώπου της τον ἦλιον ἀντηρύγει! το κάλλος της το ἐμορφον φλόγα να παρασταίνει Φλώρ. 9.

παράσταμα το.

Πιθ. ο μετγν. τ. παράσταμα του αρχ. ουσ. παράστημα (πβ. και παράστημαν). Η Α. και σήμ. στο τσακων. ιδιώμα (Κωστ., Λεξ. τσακων.).

α) (Συν. στον πληθ.) παραστάδα (πόρτας): Ἐκαμεν δε (ενν. ο Ιουστινιανός) και πόρτας και κατεχρύσωσεν αὐτές. Τα δε παραστάματα, τα ἀνώφλια και κατώφλια ἐποίησεν ἀπὸ χαλκού, ἡλέκτρον και ἀσημιον Hagia Sophia ω 527²⁶. β) κάσα (πόρτας): Τα ... παραστάματα των πόρτων ἦταν ὁλον ἀγνόν χάλκωμα με κύπρον ἀνακατωμένον αὐτ. ν 556¹⁹.

παραστάσιμον το, Ψευδο-Σφρ. 262²⁷.

Το ουδ. του επιθ. παραστάσιμος (5. αι., Lampe, Lex· βλ. και TLG) ὡς ουσ. Η Α. τον 9. αι. (Lampe, Lex.) και σήμ. ιδιωμ. στον τ. παραστάσιμο (Μέγ., ΕΛΑ 2, 1940, 169, 198).

Μνημόσυνο: το λοιπόν του βίου αὐτοῦ ἵνα μερισθῇ εἰς τέσσαρα μεριδικά· εἰς παραστάσιμα και λειτουργίας υπέρ αὐτοῦ κατεπέκεῖνα των συνήθων Σφρ., Χρον. (Maisano) 32⁸.

παράστασις -ση η, Διήγ. Βελ. χ 51, Σφρ., Χρον. (Maisano) 128¹¹, Διήγ. Βελ. Ν² 57, Ιμπ. (Legr.) 689, 802.

Το αρχ. ουσ. παράστασις. Η Α. παράσταση και σήμ.

1) Απόδειξη: ἔχετε μάρτυρας πιστοὺς, φέρετε προς με ἐκείνους, ἵ να δείξετε παράστασιν, εἰ ἀληθής ο λόγος Ριμ. Βελ. ρ 99. 2) Εξήγηση, ἐξηγήσεις: ο Καγιάπεγ, ... φθσας εἰς τον ηγεμόνα ..., ἀπηγγελειν πάντα τα γεγόμενα εν τοῖς ἐπιβάταις, και αὐτὸς μη δεηθεὶς ἐτέρας ἀγγελίας ἢ παραστάσεως, προστάξας αὐτῷ τῷ Καγιάπεγ του ἀπελθεῖν εν οπουδῇ συν τοῖς αὐτοῦ στρατιώταις Δούκ. 305²⁰. 3) Βοήθεια: Ξένοι κι ἀρρώστοι και πτωχοὶ εἰς τον Ξενιῶνα υπάσιν! και οι καλογριεὶς να βλέπουσιν τοὺς ἀσθενεῖς και Ξένους, ἵ να στέκουν εἰς παράστασιν, τό θέλουν οι ἀρρώστοι Ιμπ. 709. 4) Υπηρεσία, υπηρεσίες: ἐπὶν δε ρεύση η ἀρχή ἐξ ἄλλου εἰς ἕτερον ἢ ἐκ πατρός προς υἱόν ἢ εἰς ἀδελφόν ἐξ ἀδελφοῦ, τον σν η τύχη καλῶς προσβλέψη, ἐκεῖ και το δούλον πιστότατα την παράστασιν ἀπεργάζεται Δούκ. 181²⁻¹². 5α) Παρουσία, συγκέντρωση (ἐδῶ κατ' ἐπέκτασιν) συντροφιὰ: ἐστράφηκεν, ἐγύρισεν ο ρήγας εἰς την χώραν! και ο Βέλθανδρος κι οι μετ' αὐτοῦ να τον ἀκολουθοῦσιν. Ἰ Εἶχαν τον δειπνον ἀράντα, ἐστράσαι

την τάβλαν! και προς την τάξιν έφερον τον φαγητού τα πάντα! μετά πολλής παράστασης αρχόντων μεγιστάνων Βέλθ. 785^φ φρ. κάνω την παράστασιν (με γεν. προσώπου) = εμφανίζομαι μπροστά σε κάπ.: ώρα είναι να υπάγω εις τον ουρανόν, ογιά να κάμω την παράστασιν του Κυρίου μου Αποκ. Θεοτ. II 180^β) συγκέντρωση, παράταξη: Πρωίας εγερθέντες και κατά το έθος εις παράστασιν ερχόμενοι οι μεγιστάνες ... Δούκ. 223⁴· παράστασις γενομένη κατά το έθος Δούκ. 163³. 6) Τελετή: ποιεί παράστασιν τρανήν ωραία η Μαργαρώνα! εις εγκηδείαν, ανάμνησιν του ανδρός της του Ιμπέρη Ιμπ. 618.

παράστατα, βλ. παράστατο.

παραστάτης ο, Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 88¹¹.

Το αρχ. ουσ. παραστάτης. Η λ. και σήμ. (βλ. και Andr., Lex.).

1) Βοηθός υπηρέτης: εκώλυσέ τον άγγελος, ως αι Γραφαί λαμβάνουν, Ι ειπών αυτώ: «Ω άνθρωπε, μη έλθεις παραπάνω! εγώ γαρ του Αδωναϊ παραστάτης τυγχάνω» Παϊσ., Ιστ. Σινά 132. 2) (Νομ.) πληρεξούσιος: αφοκάτης, τουτέστιν ο αβαντπαλιέρης, αν θέλει να γίνεται κάτινος παραστάτης, τουτέστιν προκিরούρης, εις την αυλήν διά πράμαν κάτινος ανθρώπου Αοσίζ. 283³. 3) Παραστάδα: κοντά εις τον παραστάτην τη πόρτας τη κάμερας Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 88⁴.

παράστατο, Πεντ. Έξ. XXI 6· παράστατα, αυτ. Έξ. XXII 7, 22, αυτ. Δευτ. VI 9, XI 20, εσφαλμ. γρ. αντί παραστατό και παραστατά αντίστοιχα· διορθώσ. — Βλ. παραστατό.

παραστατό το, Πεντ. Έξ. XII 22, αυτ. Δευτ. VI 9, XI 20 (έκδ. παράστατα· διορθώσ.).

Από το ουσ. παραστάτης (Andr., Lex., λ. παραστάτης). Η λ. και σήμ. ιδιωμ. (Ξεινός, Γλωσσ. Ιμβρου 132 και Τάσιος, Γλωσσ. Πολυγ. 151).

(Συν. στον πληθ.) παρασταδά: να πάρουν από το αίμα και να δώσουν επί τα δυο παραστατά (έκδ. παράστατα) και επί το ανώφλιον αυτ. Έξ. XII 7· να τον σιμώσει (ενν. τον σκλάβο) ο αφέντης του ... προς την πόρτα γή προς το παραστατό (έκδ. παράστατο) αυτ. Έξ. XXI 6.

παραστεκάτος ο.

Από το παραστεκώ και την κατάλ. -άτος. Πβ. και το ουσ. παραστεκάμενος (βλ. παραστεκώ).

Ακόλουθος: ο βασιλεύς απέστειλεν άρχοντας τιμημένους! και άλλους υπηρέτας τε πολλούς παραστεκάτους Αρσ., Κόπ. διατρ. [109].

παραστεκώ, Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 1755, Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 361^α, Λουκάνη, Ομήρ. ΙΑ. Έ [630], Αχέλ. 1319, Αλφ. 10⁸, Μάξιμ. Καλλιουπ., Κ. Διαθ.² Μάρκ. ιέ 35, 39, Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 453³, Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 103, Χριστ. διδασκ. 461, κ.α.: παραστήκω, Προδρ. (Eideneier) I 89· παριστέκω, Πωρικ. (Winterwerb) I 19 κρετ. υπ.: μτχ. ενεστ. παραστεκάμενος, Μάξιμ. Καλλιουπ., Κ. Διαθ.² Μάρκ. ιδ' 69.

Από τον παρκ. του αρχ. παρίσταμαι. Ο τ. παραστήκω ήδη μετγν. Η λ. στο Βλάχ. και σήμ.

I. Eνεργ. Α Μτβ. 1α) Στέκομαι κοντά, δίπλα σε κάπ./κ.: Είδεν το πώς εκάθητον και απέδω του και απέκει| οι μήνες τον παρέστεκαν οι δώδεκα του χρόνου,| και άλλες γυναίκες περισσές ιστέκασιν οπίσω Λόγ. παρηγ. L 452· Κατάλαβε πόσοι άγγελοι είναι ομπρός οπού παραστέκουν τον θρόνον τον δεσποτικών Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 352^α· β) (προκ. για κ. που πρόκειται να συμβεί στο εγγύς μέλλον) είμαι κοντά: Μα τον Θεόν, αγούροι μου, αλήθειαν σας το λέγω:| μα το μυστήριον το φρικτόν οπού με παραστέκει,| ουκ εσυνέκρινα ποτέ θάνατον ειδικόν σας Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 1730. **2α)** Στέκομαι κοντά, δίπλα, για να προσπατέψω, να βοηθήσω κάπ. σε δύσκολη στιγμή: εθαιμάζομεν εξόχως| Εκτορα τούτον τον μέγαν,| πώς θρασύς υπήρχε πάντα.| Αλλά τις θεός πλησίον,| τούδε πάντα παραστέκει| και φυλάττει την ζωήν του Λουκάνη, Ομήρ. Ιλ. Ε [625]· Τη χώρας οι καλύτεροι ... του παραστέκου επά κι εκεί, σε μια μερά κι εις άλλη,| και τις του εκράτει το φαρί, τις του 'σαζε τη σκάλα,| γιατί όλες τες ολπίδες τως εις το κορμί του εβάλα Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Δ' 1588· (εδώ ειρων.)· Σαν είδεν ο κυρ γάδαρος το πώς τριγύρου στέκουνι| και τι λαλούσι προς αυτόν και πώς τον παραστέκουν,| εννόησεν ως φρόνιμος και βαριαναστενάζει Γαδ. διηγ. (Βασιλ.) 60· ο πλούσιος αν ψυχομαχεί, πολλοί τον παραστέκουν,| ωσάν κοράκοι κάθονται τριγύρου του κραβάτου Σαχλ. Β (Wagn.) P 118· β) (γενικ.) βοηθώ: θέλω να την έχει η μάνα μου, ώστε να ζει, στη συντροφιάν τη, να τη παραστέκει Διαθ. 17. αι. 7^η. **3)** Συνοδεύω: οι καβαλάροι ... ομορφοστολισμένοι ... επαραστέκαν τ' αφεντός σαν ήσαν κρατημένοι Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Β' 374. **4)** Στέκομαι παράμετρα και παρακολουθώ: να στήσω 'γώ στο πλάι σου κάλλιον σου αναδευνράδι,| να στέκει και να τον θεωρείς, να καίεται η καρδιά σου (παραλ. I στ.), να δένεις και τα χέρια σου και να τον παραστέκεις Ερωτοπ. 412. **5)** Επιτηρώ, επιβλέπω: Ο ... βασιλεύς και ο πρωτομάστορης είδαν θεϊόν άγγελον και επάστεκεν αυτά και ανάδενεν αυτά μέσα εις τον λέβητα Hagia Sophia ω 528^α. **Β' Αμτβ. 1α)** Στέκομαι κοντά, δίπλα: σ' έκαμε (ενν. ο Θεός) περιδοξον αφέντην να ορίζεις,| όλοι να σ' υποτάζονται, να τους περιορίζεις,| να παραστέκουν εμπροστά με φόβον και με τρόμον Ιστ. Βλάχ. 1383· Ο ευνούχος ωσάν φρόνιμος είχε αποφασίσει| και εκείνοι οπού παράστεκαν τον είχασι γροικήσει Λίμπον. Αφ. 278· β) παρευρίσκομαι, είμαι παρών: ο άνωθεν μισέρ Μανολίτσης να μη μπορά πάρει εντριτεϊάν, παρά σαν έρθει του καρπού, να μπορά παραστέκει στο τρυγοπάτημα, να παίρνει το τρίτο και άλλο τίβοτας να μη μπορά πάρει Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 454^α. **2)** Στέκομαι κοντά ως βοηθός, προστάτης, κ.τ.ό.: θέλει παραστέκει σιμά άγγελος Κυρίου ... και θέλει τους ελευθερώσει Χριστ. διδασκ. 43.

II. Μέσ. Α Μτβ. 1) Στέκομαι κοντά, δίπλα· (εδώ προκ. για τόπο): άμε ώστε να περάσεις τον εγκρεμνήν και ωσάν τον παρασταθείς, ράξε εις οργίες κέ και πιάνεις το πλωρήριον σου εις το ακρωτηράκιεν Πορτολ. Α 58^α. **2)** Υπηρετώ κάπ.: Βλέπουν σε τα ψυχάρια μου και έχουν σε ως αυθέντην,| φοβούνται, παραστήκονται, δουλεύουν και τιμώνιν Προδρ. (Eideneier) I 89. **3)** Επιτηρώ, επιβλέπω: έκαμεν ... και μίαν διαβαταρέαν από το παλάτι ... έως την Μεγάλην Εκκλησίαν κτιστήν, διά να περνάει, να έρχεται ..., να παραστέκεται τους μαστόρους να κτίζουν τον ναόν Hagia Sophia ω 516^α. **Β' Αμτβ. 1)** Παρίσταμαι, παρευρίσκομαι: Εδώ οπού ήλθες και εσύ, στον γάμον των

ορνέων! κἀγὼ παραστεκάμενος υπάρχω της τραπέζης Πουλοῦ. (Τσαβαρή)² 520. 2) Στέκομαι κοντά, δίπλα ως βοηθός, προστάτης κ.τ.ό.: ὅσα κακά μου κάμετε, τόσα στέφανα μου πλέκετε, και ο Χριστός παραστέκεται βοηθός μου και μου ελαφραίνει την παιδεύσιν Μαρτύρ. αγ. Νικόλ. 165¹²¹. Αυτή (ενν. η ελεημοσύνη) κοντά εις τον Θεόν έχει την παρρησίαν, λυτρώνει κάθε άνθρωπον από την αμαρτίαν! στέκεται, παραστέκεται με το σπαθί στο χέρι Ιστ. Βλαχ. 1899. 3) Συμπαρίσταμαι: ουδέν γινώσκεις ακριβώς την βίαν του πολέμου, Ιστού επαστάθηκες να μη μας καταδράξουν; Αχιλλ. (Smith) Ο 731. 4) (Νομ.) παρουσιάζομαι στο δικαστήριο: Ειδέ και ουδέν ομολογήσει και παρασταθεί εις κρίσιν και ζητήσει λίβελλον ... Ασοιζ. 530³⁴· να παρασταθεί έμπροσθεν του βισκούντη ού του εμπαλή της χώρας οπου να εύρει το κτηνόν του και να φέρει β' μάρτυρας Ασοιζ. 326²⁷· (προκ. για τη μέλλουσα κρίση): θυμήσου πρώτον τον Θεόν στον νουν σου να διακρίνεις, Ι πως θέλεις να παρασταθείς και συ γυνός στην κρίση! εκείνην την αδέκαστον, οπου ο κόσμος φρίσσει Ιστ. Βλαχ. 1397· ὅλοι μέλλομεν να παρασταθούμεν εις το κριτήριον τον Χριστού Χριστ. διδασκ. 36.

Η μτχ. ενεστ. ως ουσ. = ακόλουθος, αυλικός: Παν και λεν τον βασιλέα Ι οι παραστεκάμενοι του Πτωχολ. Α 39.

παραστελιάζω, βλ. παραστολιάζω.

παραστέλλω.

Το μτγν. παραστέλλω.

Εμποδίζω: Αχιλλεύς ... (παραλ. 1 στ.) ην το στράτευμα ποιήσας Ι του μεγάλως ταραχθῆναι Ι αυτόν γαρ παραστείλαι Ι του μη στρατηγειν Ελλήνων Ερμον. Ζ 73.

παραστήκω, βλ. παραστέκω.

παράστημαν το.

Το αρχ. ουσ. παράστημα. Η λ. και σήμ. στον τ. παράστημα.

Απόδειξη, επιχειρηματολογία: δώτι εις την αυλήν της θαλάσσου ουκ έχει ποτέ πόλεμον διά ένδειξιν, ού παράστημαν, ουδέ διά ζήτημαν εκείνου του ταξιδίου Ασοιζ. 294²⁰.

παραστήνω, βλ. παρασταίνω.

παραστία -ιά η, βλ. παρεστία.

παραστολιάζω παραστελιάζω, Κατζ. Β 1.

Από το επίθ. παράστολος και την κατάλ. -ιάζω (Ανδρ., Λεξ. πβ. και Πηδώνια, Πεπρ. Ζ ΔΚρ. Σ 2, 1995, 654). Τ. παραστονλιάζου σήμ. ιδιωμ. με διαφορ. σημασι. (Ξεινός, Γλωσσ. Ιμβρου και Ρήγας, Σκιάθ. πολιτ. Γ 283). Ο τ. και σήμ. στο κρητ. ιδίωμα (Δειν., ΛΑ 5, 1918-20, 87-88).

Ακρωτηριάζω, διαμελίζω: Ήριχτ', επαραστόλιαζε (ενν. ο Ρωτόκριτος), εσκότανε απ' αυτείνους, Ι πολλά μεγάλως τως οχθρός εφαινετο σ' εκείνους Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Δ' 939.

παραστορίζομαι.

Από την πρόθ. παρά και το ὁστορίζομαι (βλ. ἰστορίζω). Το ενεργ. και σήμ. ἰδιωμ. (Ψάλτ., Θρακικά 195).

Παραλλάσσω τη μορφή μου μεταμφιέζομαι: παραστορίζουνταν (ενν. ο σουλτάν Μουράτης) και περιπάτιεν πάσαν ημέραν και εμαθήνισκεν τα πάντα Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 30^ο.

παραστραβοπτιασμένος -πτιασμένα, Γεωργηλ., Θαν. 248, εσφαλμ. γρ. αντί -φτειασμένα από υπερδιόρθωση ή από επίδρ. του επόμε. ἔπτια· διορθώσ. (στην έκδ. Wagner παραστραβό φτειασμένα). — Βλ. παραστραβοφτειασμένος.

παραστραβοφτειασμένος, μτχ. επίθ.

Από την πρόθ. παρά και τη μτχ. παρκ. του *στραβοφτειάζω (<επίδρ. στραβά και φτειάζω, βλ. Προσθ. 1 τόμ., λ. ευθειάζω).

Πολύ κακοφτιαγμένος· κάμνει (ενν. ο τσουκαλάς) και πάλιν άσχημα (ενν. αγ-γεία), παραστραβοφτειασμένα (έκδ. -πτιασμένα), τα ἔπτια, το στόμα στο κορμίν να ἔ· στραβοκολλημένα Γεωργηλ., Θαν. 248.

παράστρατα, επίδρ.

Από την πρόθ. παρά και το ουσ. στρατά. Η λ. τον 11. αι. (Sophocl.) και σήμ. στο ποντ. ἰδιώμα (Παπαδ. Α., Λεξ.).

Έξω από το δρόμο· (μεταφ.) με τρόπο όχι ορθό και κανονικό, ανάρμοστα: δεν είναι πράγμα οπου να γένει παράστρατα, να παينهθεί ουδέ σε δρόμον μπαίνει Αιτωλ., Μύθ. (Παράσυλου) 78^ο.

παραστρατεύω.

Πιθ. από την πρόθ. παρά και το στρατεύω· πθ. όμως και παραστρατίζω. Μέσ. με διαφορ. σημασ. στη Σούδα (L-S). Τ. παραστρατεύω στο Sotman. (στη λ.) και σήμ. ἰδιωμ. (Pern., Ét. linguist. III 497, στη λ.). Η λ. και σήμ. ἰδιωμ. (Παπαδ. Α., Λεξ.).

Βγαίνω από το δρόμο μου, ξεστρατίζω (εδώ μεταφ.) παρεκκλίνω από την ορθή πορεία: ήτον (ενν. η ορθόδοξη θρησκεία) διά τα συμβεβηκότα των απερασμένων καιρών απ' ολίγον ολίγον παραστρατευμένη Χριστ. διδασκ. Προοίμ. [Β].

παραστρατίζω, Φαλιέρ., Λόγ. (Bakk.-v. Gem.) 198, 296, Διήγ. Βελ. Ν^ο 390, Νεκρ. βασιλ. 84, Γαδ. διήγ. (Βασιλ.) 156 (έκδ. παραστρατήσωμεν διορθώσ. -ισ-), Ριμ. Απολ-λων. (Βεν.) [1226], Δεφ., Λόγ. 326, 548, Ιστ. Βλαχ. 1374, 1975, 2824, Θυσ. (Bakk.-v. Gem.) 591 κριτ. υπ., Ροδινός (Βαλ.) 121.

Από την πρόθ. παρά, το ουσ. στρατά και την κατάλ. -ίζω. Η λ. τον 7. αι. (Lampe, Lex.) και σήμ. (πθ. και νεοελλ. παραστρατώ).

Α (Μτβ.) απομακρύνω κάπ. από το δρόμο του· (μεταφ.) παρασύρω μακριά: τσ' αγαπημένες σου ομορφίες, η ταπεινή ψυχή μου, I μ' όλον τον πόθον που μπορεί, να δώσ' η δύναμής μου, I κι όποιος ποτέ τον βουληθεί να την παραστρατίσει, I κι από τ' αγαπημένο της πράγμα να την ἔμποδίσει Σουμμ., Παστ. φίδ. Γ [347].

Β (Αμτβ.) **1**) Βγαίνω από το δρόμο μου, ξεστρατίζω: εμπαίνει και θολώνει το (ενν. το ομμάτιν) και ουκ ημπορεί να βλέπει, ¹ πιάνει την στράταν ο ελεεινός και ει-σμίαν παραστρατίζει Ντελλαπ., Ερωτήμ. 2712· αφόντις οδήγησεν (ενν. το περιστέρι) αρκετά τον νέον και όσον ήθελεν, επαραστράτισε (έκδ. -ησε) καμπόσσαν από τον ίδιον δρόμον και εσίβηκεν μέσα εις μίαν τρύπαν ενός σπήλιου Ροδινός (Βαλ.) 226· (σε με-ταφ.) Φυλάγον όσον δύνασαι να μη παραστρατίσεις ¹ από την στράταν του Θεού κι ύστερα μουρμουρίζεις Διγ. Ο 2959. **2**) (Μεταφ.) **α)** παύω να αισθάνομαι και να ενεργώ κανονικά, παρεκτρέπομαι: Η φύση εξαναγίνηκε, κι όλοι επαραστράτισα (έκδ. -ήσα) ¹ κι όλα εστραβώσαν ογιά με εκείνα που 'σαν ίσα Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Δ' 511· **β)** παρεκτρέπομαι ηθικά, πέφτω σε σφάλμα: παραστρατίζει (ενν. ο κριτής), ¹ κάμνει το δίκαιον άδικον, μόνο ως διά τα δώρα Ντελλαπ., Ερωτήμ. 1091. **3**) (Μεταφ.) ξεφεύγω από το θέμα: μη με βαρεθείς για την πολυλογία, ¹ πως επαραστράτισαμεν (έκδ. -ήσαμεν) από την ιστορίαν Ιστ. Βλαχ. 2774. **4**) Παραμερίζω, κάνω πέρα: όλοι παραστρατίζουν ¹ τ' αφέντη να περάσει Ριμ. Απολλών. (Βεν.) [707].

παράστρατον το.

Από την πρόθ. παρά και το ουστ. στράτα. Η λ. και σήμ. στο ποντ. ιδίωμα (Παπαδ. Α., Λεξ., λ. παραστράτιν), και στον πληθ. στην Ήπειρο (Μπόγκα, Γλωσσ. Ηπείρου Β 240).

Πάροδος: εξέβηκα εις παράστρατον οκάπου εις άγριον τόπον, ¹ εις ανθρωποακα-τούνεντον κι επιάσα μονοπάτιν Λιβ. Sc. 2371.

παραστρατώ, βλ. παραστρατίζω.

παραστρέφω.

Το αρχ. παραστρέφω.

Ι (Ενεργ.) αλλάζω, μεταβάλλω προς το χειρότερο: Λιβ. Ν 1497.

ΙΙ. (Μέσ.) γυρίζω, στρέφομαι προς τα πίσω: Ωσόν τινάς που γροίκτησεν αναμγήν περίσσαν ¹ κι εις τες καμπάνες κτυπημούς συχνάκις απ' αρχίσαν, ¹ πρώτα παραστραφεί και δει φλόγαν και την φωτία, ¹ οπού τον γγίζει πλέτερα κι ευρίσκεται πλη-σία, ¹ ούτως ο Μέγας Μάστορας ευρέθηκεν γροικόντα Αχέλ. 2178.

παρασυγκακίζομαι.

Από την πρόθ. παρά και το *συγκακίζομαι για το β συνθ. πβ. συγκακώ.

(?) Νιώθω συμπόνια: Δεν σου διηγούμαι μηδέ την ευλάβειαν του Πέτρου, οπού φρίττει, πώς να του πλύνει τους πόδας ο Χριστός, ο διδάσκαλος του μαθητή, ο Κύριος του δούλου, μηδέ την αναίδειαν και απανθρωπιάν τον Ιούδα, οπού μηδέ καν τούτο εκάμφθη, έστρεψε, επαρασυγκακίσθη από τόσην ορμήν Πηγά, Χρυσοπ. 204 (40).

παρασύκωτο το.

Από την πρόθ. παρά και το ουστ. συκώτι. Η λ. και σήμ. ιδίωμ. (βλ. Τσιτσέλη, Γλωσσάρ. Κεφ. 288, λ. παρασήκοτο και Ηλιοπούλος, Λαογρ. 12, 1938-48, 280).

Τα εντόσθια σφαγμένου ζώου (αρνιού ή μοσχαριού), η συκωταριά (βλ. Πολίτης

Λ. [Κατζ., σ. 156]: ΚΑΤΖΑΡΑΠΙΟΣ: Πού 'ναι το παρασύκωτο, κι εγώ πα να το φέρω. | ΔΑΣΚΑΛΟΣ: Δεν είπα παρασύκωτο, μα λέγω σε γουλάρη Κατζ., Έ 314-5.

παρασυναγωγή η.

Το μτγν. ουσ. παρασυναγωγή. Η Λ. και σήμ.

(Εκκλ.) αντίθετη προς τους εκκλησιαστικούς νόμους συνέλευση επισκόπων ή πρεσβυτέρων που έχουν αποσχιστεί από το σώμα της Εκκλησίας ή έχουν καθαιρεθεί· εδώ προκ. για λειτουργία που τελείται παράνομα από καθαιρεμένο κληρικό: Παρασυναγωγή λέγεται, όταν ευρεθεί τινάς αρχιερέως, ή ιερέως, εις αιτίαν αμαρτιών και καθηρηθεί υπό της συνόδου και δεν στέργει την καθαίρεσιν αμή υπάγει και ιερουργεί και χωρίζονται τινές από τους χριστιανούς και υπάγουν ... και επιάιρνωσιν αντιδιωρον και την καθαίρεσιν των αρχιερέων δεν στέργουν Μαλαξός, Νομοκ. 117.

παρασυναπτικός, επίθ.

Το μτγν. επίθ. παρασυναπτικός.

(Γραμμ.) ονομασία είδους συνδέσμων με τους οποίους εισάγεται πρόταση που φανερώνει αιτία: Παρασυναπτικοί: επεί, επειπερ, επειδή, επειδήπερ Σοφριαν., Γραμμ. 83.

παρασυνηφέρνω, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Έ 31, 1099.

Από την πρόθ. παρά και το συνηφέρνω (βλ. συνεφέρνω).

Συνέρχομαι λίγο: Σαν επαρασυνήφερε, μέσα της λογαριάζει! κι εκείνον οπού θε να πει πρωτύτερα λογιάζει αυτ. Δ' 259· Σαν επαρασυνήφερεν ο λογισμός του μέσα, | ήρχισε να καλοθωρεί ποιου να 'ναι οπού του φταίσα αυτ. Α 1825.

παρασυντρέχω υποστ. αορ. να παρασυντρέμω, Φορτούν. (Vinc.) Γ' 542.

Από την πρόθ. παρά και το συντρέχω.

Βοηθώ λιγάκι: μόνο κι εσύ να κάμεις! μόδο σε τούτη τη δουλειά να μου παρασυντρέμεις αυτ. Β' 452.

παρασυντυχαίνω.

Από την πρόθ. παρά και το συντυχαίνω.

Μιλώ υπερβολικά, περυσσότερο απ' ό,τι πρέπει με κάπ.: πολλές φορές ήβλεπα τον αδελφόν μου τον χριστιανόν, ... οπού ή επαρασυντύχαινε τινός ή επaráπινεν Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 375^ο.

παρασυρμένα, επίρρ., Πανώρ. Β' 24 κριτ. υπ.: παρασερμένα.

Ο πληθ. ουδ. της μτχ. παρκ. του παρασύρ(ν)ω ως επίρρ.

(Προκ. για δωμάτιο) σκουπισμένα: Δε βρίσκεται μηδέ ψωμί, μηδέ μαγερεμένα, | μηδέ φωτιά, μηδέ νερό, μηδέ παρασερμένα αυτ. Β' 24.

παρασύρω, Γλυκά, Αναγ. 46, Καλλίμ. 1324, 2583, Διγ. (Trapp) Gr. 95, Σπανός (Eideneier) Α 514, Β 205, Χρον. Μορ. Η 1723, Χρον. Μορ. Ρ 1146, 1723, 1728· παρασύρνω, Διγ. Ζ 2180, Ιμπ. 664, Διήγ. Βελ. χ 469, Βυζ. Ιλιάδ. 691.

Το αρχ. παρασύρω. Ο τ. στο Βλάχ. και σήμ. ιδίωμ. (Παγκ., Ιδίωμ. Κρ. Γ 248, Πι-
τουκ., Ιδίωμ. Αν. Κρ., Παπαχριστ., Λεξ. ροδ. ιδίωμ.). Η λ. και τ. παρασέρνω και σήμ.

I. Ενεργ. Α Μτβ. 1α) Σέρνω, τραβώ βίαια: Σπανός (Eideneier) Α 336, Μαχ. 600^{2b}
β) (προκ. για υποζύγιο) σέρνω καταβάλλοντας μεγάλη δύναμη (κατ' επέκταση)
καταπονώ, κουράζω υπερβολικά το ζώο: να ομόσει εις τα άγια ότι εκείνος εκείνον το
κτηνόν ουδέν το επάράσυνεν, ουδέ εποικεν αφορμήν απέ το ποίον εψόφησεν Ασοίζ.
324^{2b} γ) σέρνω εφεδρικά άλογα — πίσω από αυτό που ιππεύω — για περίπτωση
ανάγκης: Εξι ουτά (ενν. άλογα) επαρέσυναν (ενν. ο θεός και ο πατήρ του Ακρίτη)
εις την αρπαγήν της κόρης Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 1050. 2) Οδηγώ με δόλο, παραπλανώ:
έδοξαν ότι φεύγουσι (ενν. οι Κούμανοι) με το κούρσο όπου είχαν! κι οι Φράγκοι, ως
απαίδευτοι της μάχης γαρ εκείνης, Ι αρχίσαν να τους διώκουνσι διά να τους έχουν
σώσει (παραλ. 2 στ.). Τόσον τους επάράσυναν κι εξεμανλίσανέ τους, Ι ότι τους απε-
σώσασιν εκείσε εις την χωσίαν! ευθέως εξεχωσιάσασιν οι Τούρκοι κι οι Κουμάνοι, Ι
άρχισαν να δοξεύουνσι των Φραγκών τα φάρια Χρον. Μορ. Η 1146: Οι Φράγκοι γαρ
ως το εμάθασιν πάλε από τους Ρωμαιοίς, Ι όπου ήσαν γαρ μετ' αυτούς κι εξεύρασιν
τους τόπους, Ι εκεί τους επαρέσυναν, ήλθαν και ήράνέ τους! και πόλεμον εδώκασιν
οι Φράγκοι κι οι Ρωμαιοί Χρον. Μορ. Η 1728. 3) Παρατείνω: Πλατύνω την αφήγησιν,
πολλά την παρασύρνω Γεωργηλ., Βελ. Α (Bakk-v. Gem.) 635. Β' (Αμτβ.) καθυστερώ:
Ας λάβει (ενν. ο Πάρις) θάνατον γοργόν, μη παρασύρει πλέον Βυζ. Ιλιάδ. 377.

II. (Μέσ.) μετακινούμαι πιο πέρα: η θάλασσα τον έφθασεν (ενν. τον Πάρη) από-
νω εις μονοπέτριν, Ι και δράσσει και αποκρατεί ώστε να ξημερώσει. Ι Αφούτον εξημέ-
ρωσεν, τηρά την γην το βράχος. Ι Και παρασύρνεται μικρόν, έκασεν εις την πέτραν
Βυζ. Ιλιάδ. 430.

παρασφάλλω.

Το αρχ. παρασφάλω.

Ενεργώ άστοχα, ξεστρατίζω: αν παρασάλλει τίποτας παιδίν τινός ανθρώπου! η
ζών η και γείτονας, τούτον τον λόγον λέγουσι: Ι «επάρε τον ο διάβολος, αυτόν και την
ψυχήν του» Ναθαναήλ Μπέρτου, Στιχοπλ. I 509.

παραταγή η. Καλλιμ. 72, 129, Διγ. (Trapp) Gr. 1417, Διγ. Z 1876, 4346, Λιβ. Sc.
1150, Λιβ. N 1985, Τάξ. Θθρ. 69, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 642, Αχυλλ. (Smith) N 31, 41, 181,
232, 274, 396, 449, 1212, Αχυλλ. (Smith) O 8, 144, 173, 219, Ιμπ. (Lambr.) 28, 30, Ιμπ. 29,
31, 97, 309, 351, Αλφ. Ξεν. Αμ. (Μαυρομ.) 89, Αλφ. (Μπουμπ.) I 67, Παρασπ., Βάρν. C
119, 183, 288, 348, 352, Αργυρ., Βάρν. K 176, Δούκ. 331⁴, Ναθαναήλ Μπέρτου, Στιχοπλ.
I 611, Ιμπ. (Legr.) 27, 29, Βυζ. Ιλιάδ. 488, 594, 1003, Διγ. Ανδρ. 408^{2a}, Διήγ. Αλ. Σεμίρ. Σ
1258, κ.α. — Πιβ. παράταξις -ξη.

Από την πρόθ. παρά και το ουσ. ταγή. Η λ. τον 9. αι. (TLG), στο Πορφυρογ., Έκθ.
183, σε έγγρ. και κείμ. του 11. αι. (Act. Lavr. I 48²⁷, Βραν. Ε., Βυζ. έγγρ. Πάτμου Α 6²,
Mihăescu, RSBS 2, 1982, 319, 320) και σε επιγρ. (L-S). Πιβ. και μτγν. ουσ. παράταγμα
(L-S Κων/νίδη).

α) Σχηματισμός στρατιωτών σε ευθύγραμμες σειρές: Των σκουταριών φωταυ-
γαί και των αρμάτων πάντων! τον ήλιον αντηγάζον και αυτήν την Αφροδίτην, Ι των

νέων τας παραταγὰς καὶ τας κραυγὰς ἐκείνων! ποῖαν οὐκ ἤγειραν ψυχὴν ἐπὶ τὴν εὐφροσύνην; Γεωργηλ., Βελ. Α (Bakk.-v. Gem.) 405· Να εἶδες γοῦν παραταγὴν τοῦ κόσμου ἐξαιρεμένην, ἡ φουσσάτον πανεξαίρετον, λαμπρόν αρματωμένον, ἡ φάρια καὶ ἱππάρια ὑπόσελα τοῦ δρόμου Ἀχιλλ. (Smith) N 396· β) τὸ σύνολο παραταγμένης στρατιωτικῆς δύναμης: φουσσάτα καὶ παραταγὰς τις νὰ τὰς ἀριθμήσῃ; Ἀχιλλ. (Smith) N 41· στὸν παλατίου τὴν αὐλὴν ἐσέμπηκεν νὰ βλέπει, ἡ ἤρεν ἐκεῖ παραταγὴν, ἡ ὄρεν ἐκεῖ παιγνίδιν (ενν. ο Πάρις) Βυζ. Ιλιάδ. 614· γ) (συνεκδ.) μάχη, πολεμικὴ σύγκρουση: Ἐδε οὐπὺ μὰς ἔδωκαν οἱ θεοὶ στρατιωτὴν βασιλέα, ἡ πρὸς μάχας καὶ παραταγὰς τινὰ νὰ μὴ φοβάται Ἀχιλλ. (Smith) N 274· ἴσασι γὰρ οἱ πάντες τῶν ἐπιφανῶν τὴν σπὴν ὁρμητικὴν ψυχὴν καὶ τὸ πρὸς τὰς παραταγὰς τῶν πολέμων τὸ τολμηρόν καὶ θρασύ καὶ λεόντειον Δοῦκ. 217².

παραταῖζω παραταγίζω.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. παρὰ καὶ τὸ ταῖζω.

Ταῖζω υπερβολικά: Ἄλλοι ἐπήγαν εἰς τὸ ἀλῶνιν καὶ ἐπῆραν δεματία σιταρένα καὶ ἐπαραταγίσαν τ' ἀλογὰ τοὺς Μαχ. 658²⁷.

παραταξία η.

Ἀπὸ τὸ οὐσ. παράταξις καὶ τὴν κατάλ. -ία.

Διασκέδαση (Για τὴ σημασ. βλ. Ξανθουδίδης [Ἐρωτόκρ. σ. 655]): Ὁ Κρήτη, πού 'ν' τα πλοῦτή σου, πού 'ν' οἱ τιμές οἱ τόσες (παραλ. 3 στ.): Πού οἱ σοφοὶ διδάσκαλοι; Πού ἡ παραταξία; Διακροοῦς. 112².

παράταξις -ξη η, Καλλιμ. 94, Διγ. (Trapp) Gr. 1439, Ἐρμον. Ε 320, Ν 202, Βίος ΑΛ. 1936, 2874, Διγ. πόλ. Θεοδ. 119, Ἀπολλών. 178, Ἀχιλλ. L 133, Δοῦκ. 69¹, 359¹, Θησ. ΙΒ [70⁴], Κάτης (Χόλτον) 15, Ριμ. Βελ. ρ (Bakk.-v. Gem.) 229, 641, Πικατ. 376, Lucar, Sermons 111, Βίος Δημ. Μοσχ. 445, Μάξιμ. Καλλιουπ., Κ. Διαθ.² Παύλ. Εβρ. ιά 34, Διγ. Ο 1178.

Τὸ αρχ. οὐσ. παράταξις. Η Λ. στὸν τ. παράταξη καὶ σήμ.

1α) Τοποθέτηση, σχηματισμός στρατιωτῶν σὲ σειρὰ: Διγ. Ο 1640· β) σύνολο, ομάδα παραταγμένων γιὰ μάχη στρατιωτῶν, (παραταγμένη) στρατιωτικὴ δύναμις (γενικ.) στρατεύμα: Δοῦκ. 227², Καλλιμ. 1048, Βίος ΑΛ. 4599, Δοῦκ. 427¹⁸· ἐκφρ. ἡ παράταξις τῆς θαλάσσης = ναυτικὴ δύναμις στόλος: Περί τὴν σύναξιν τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸν βασιλέα τὸν Ἀγαμέμνων, ἵνα ποιήσουσιν βουλὴν ἵνα υπάγωσιν εἰς τὰς πατρίδας αὐτῶν διὰ τὴν παράταξιν τῆς θαλάσσης Ἐρμον. Ψ πρὶν στ. 123. **2)** Μάχη: Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ἀλεξ. Στ.-Ἀποσκ.) 447², Γλυκά, Στ. Β 15. **3α)** Τιμητικὴ στρατιωτικὴ πομπή ἢ τελετὴ: τρία μίλια 'κ τὴν Πάδουβα ἐξέβη ν' ἀπαντήσῃ αὐθέντη, τὸν Μερκούριον, γιὰ νὰ τὸνε τιμήσῃ μετὰ φουσσάτου περισσοῦ, παράταξις μεγάλης Κορων., Μπούας 116· ἐτάφη (ενν. ο Θωμάς) εἰς τὴν μητρόπολιν χωρὶς καμίαν παράταξιν αὐθεντικὴν ἱστορ. δεσποτῶν Ἠπειρ. 28¹²· β) (μεταφ.) ἐπισιμότητα, λαμπρότητα, μεγαλοπρέπεια: τὴν ἐνδεκάτη ἐβγῆκεν (ενν. ο αμιράς) ἀπὸ τὴν Ῥωμανία ἡ δόξαν καὶ παράταξιν, με πολλὴν ευμορφίαν, ἡ με τούμπανα καὶ ἄρχοντες εἶχεν εἰς συντροφίαν Διγ. Ο 953.

4) Μεγαλοπρεπές, ἐπίσημο ἐνδυμα, περιβολή: βασιλικὲς παράταξεις ἐφόρουν (ενν.

μεγιστάνοι και άρχοντες) και στολίδια Διγ. Ζ 1901. 5) Ιεραρχική θέση: άρισε (ενν. ο ρήγας) και τους άρχοντας, κρετάς και μεγιστάνους! να έλθουν εις συγκάθεδρον εις μέγα το παλάτιν, | αλλά και του κοινού λαού πλήθος αναριθμήτου. | Ιστάθην η παράταξις του καθενός ως ήτον Βέλλθ. 946. 6) Γιορτή: Γίνονται γάμοι και χαρές, παράταξες και σκόλες; Απόκοπ.¹ 99. 7α) Ψυχαγωγία, διασκέδαση: του λέγει (ενν. του Ρωτόκριτου ο φίλος του), μια από τσι πολλές, να πα να ξεφαντώσου, | του λογισμού και του κορμιού παράταξη να δώσου Ερωτόκρ. Α 1092· δεν ξεύρει (ενν. του Πεζοστράτη η γυνή) είναι παράταξη της Αρετής να δώσει, | πού να την πάγει για να δει, να παραξεφαντώσει Ερωτόκρ. Α 1391· β) φροντίδα, περιποίηση: Αυτείνη (ενν. του Φαραώ η θυγατέρα) τον παρέλαβεν (ενν. τον Μωσήν) υιόν ηγαπημένον, | και με παράταξες πολλές τον είχε βλέπημένον Χούμνου, Κοσμογ. 2052.

παράταρα, επίρρ.

Από το επίθ. *παράταρος (<πρόθ. παρά + ουσ. ταρός σ' για το β συνθ., καθώς και για ιδωμ. επίθ. άταρος, βλ. Φάβ., ΛΔ 5, 1950, 106-114).

Παράκαιρα· άμετρα, υπερβολικά (Για τη σημασ. πβ. αρχ. επίρρ. παρακαίρως, L-S, λ. παράκαιρος; ήρτέ με αγάπη σου και κάηκα παράταρα (έκδ. παράφορα (?); διορθώσ. κατά τα χφφ) Μενίλνδ 3^α).

παρατάσσω.

Το αρχ. παρατάσσω. Η λ. και σήμ.

I. (Ενεργ.) τοποθετώ στρατεύμα σε κανονική τάξη για μάχη: Ερμον. Ξ 93.

II. Μέσ. 1) Μπαίνω σε σχηματισμό μάχης: Βίος Αλ. 5801. 2) Αντιδικώ: εμπορούν να τους επιτιμήσουν (ενν. τους λαο) οι κούσουλοι τους περί πραγμάτων, αν παρατάσσονται, και να τους βάλλουν εις τα δικαϊώματά τους Ασοσίλ. 356¹⁰.

παρταυρίζω.

Από την πρόθ. παρά και το ταυρίζω.

Παρτείνω: Τι λέγω, τι πολυλογώ και την αφήγησίν μου! παρταυρίζω, φέρω την, εκτείνω την εις πλέσιν; Λιβ. Sc. 2659.

παράταφρο(ν) το παράτραφρο(ν).

Από την πρόθ. παρά και το ουσ. τάφρος αναλογ. με ουσ. σε -ο(ν). Ο τ. με μετάθεση.

Χαμηλό τοιχάκι λιθόκτιστο: Άρχος δεν έμεινε ποθές σ' αρχοντικόν παλάτι, | αμ' όσω τα (έκδ. στα· διόρθ. Κριαρ., Ελλην. 14, 1955, 496) παράτραφα και τες κοπριές εκράτει Σκλάβ. 68.

παρτείνω.

Το αρχ. παρτείνω. Η λ. και σήμ.

Α (Μιβ.) (προκ. για αφήγηση) εκτείνω, επιμηκύνω: Τον λόγον επάρτεινα και την γραφήν εποίκα | προς τους αναγινώσκοντας να κατοικήσει τάχα Καλλιμ. 2392.

Β' (Αμτζ.) διαρκώς περισσότερο: η ζωή σου η αναγκαία εν ευδαιμονία παρτεί-

νει ... έτη πολλά διά της αενάου ελεημοσύνης Επιστ. κλήρου Καλλιπ. 158^ο.

παρατήρημα το, Σπανός (Eideneier) D 50, Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 39, 66, Φορ-
των. (Vinc.) Γ 328, Ιντ. δ 147· παρατήρημαν, Χούμνου, Κοσμογ. 2073.

Το μγν. ουκ. παρατήρημα. Η λ. και σήμ. στο κρητ. ιδίωμα (Πετυκ., Ιδίωμ. Αν.
Κρ.).

1) Οωνός, σημάδι: χίλια παρατηρήματα παλιά και να στον Αδρ! με βασανίζουν κι
άμετρα πάθι μου δίδου ομάδι Ερωφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Β 113· Τούτά 'ναι τα πλουμί-
σματα τούτης της βασιλείας! και τα παρατηρήματα αυτής της αφεντίας! Ζήν. (Αλεξ.
Στ.-Αποσκ.) Α 40. 2α) Σημάδι κακοτυχίας, γρουσουζιά: Θέλω τη, μα ποστίτσα μου,
και λόγο έτσι ας δώσεις! γιατί έχω παρατήρημα παπάς να μου σιμώσει Σταθ.
(Martini) Γ 544· β) (συνεκδ.) πρόληψη, δεισιδαιμονία: καλόγερον ή καλογραιάν αν
βρείτε ...,! διαγείρετε τα πίσω σας, ...! ... πάσα παρατήρημα ο δαίμονας διδάσκει,! να
εγκρεμνίσει τους πιστούς, να τον ακολουθούσιν Ναθαναήλ Μπέρτου, Στιχοπλ. I
1297. 3) Πρόβλεψη με βάση κ. που θεωρείται οωνός: ΕΡΩΦΙΛΗ: Παρακαλώ σε, νένα
μου, ... (παραλ. 2 στ.) ... τον πικρύ μου θάνατο λυπητερά να κλαίγεις,! NENA: (πα-
ραλ. 2 στ.) Δίχως κιαμάς λoής αιτιά, κερά μου, στο κορμί σου! τέτοια παρατηρήματα
μην κάνεις απατή σου Ερωφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Έ 294.

παρατηριά η.

Από το παρατηρώ και την κατάλ. -ιά.

Μαγεία: ότι όχι παρατηριά εις το Ιαακώβ και όχι μαντειά εις το Ισραήλ, σαν την
αύρα να ειπωθεί του Ιαακώβ και του Ισραήλ τι έκαμεν ο Θεός Πεντ. Αρ. XXIII 23.

παρατήριον το, Θησ. Η [83^ο], [99^ο].

Από το παρατηρώ και την κατάλ. -ιον. Η λ. στο Du Cange και σήμ. ιδίωμ. (Χυτή-
ρης, Κερκυρ. γλωσσάρι.).

1) Πρόβλεψη με βάση κ. που θεωρείται οωνός: Με παρατήριον άτυχον, με πονε-
μένη τύχη,! την βασιλεία του ρήμαζε (ενν. ο Κρεόντες) κι έχασε την τιμή του αυτ. Β
[12^ο]: ο Αρης γαρ εστράφηκεν όλος αιματωμένος! εκ τον δρυμώναν έσωθεν, σπού 'χεν
οδηγέψει! με παρατήριον άτυχον του βασιλιώς της Θήβας αυτ. Α [10^ο]. 2) Ορος, προ-
ύποθεση: Ω ανελεήμονι θεοί, με άλλον παρατήριον! εθάρρουν να τα κόψουνι εμένα
τα μαλλιά μου αυτ. ΙΑ [47^ο].

παρατηρώ, Λίβ. Ν 2529, Φαλιέρ., Λόγ. (Bakk-v. Gem.) 74, Δεφ., Λόγ. 178.

Το αρχ. παρατηρέω. Η λ. και σήμ.

Ι. Ενεργ. 1) Εξετάζω προσεκτικά: Ελλην. νόμ. 585^ο. 2) Παρατηρώ κ. προκ. να κά-
νω προβλέψεις: Όσοι πιστεύουσιν εις ονείρατα και ριζικών και τύχην ... ή τας αρχιμη-
νίας παρατηρούσιν Νομοκ. 386^ο. 3) Παραφυλάγω, ζητώ, περιμένω (την) ευκαιρία:
τον έρωτα τον βέβηλον τον κατά της Σωσάννης! αλλήλους ομολόγησαν όνπερ κρυφί-
ως είχον,! και παρητήρουν τον καιρόν πράξει τα βουλευτέα Σωσ. 21. 4) Επιδιώκω,
φροντίζω: ο βασιλεύς ας αλλαγεί το σχήμαν του από τότε,! ας γένει ωσάν πραγμα-
τευτής, ας το παρατηρήσει! να τον ευρεί εις κινήγιν του και εις παραδιάβασμάν του
Λίβ. Sc. 1695.

II. (Μέσ. μτβ.) δείχνω σεβασμό, οίκτο: *ορίζει τους (ενν. ο σεβαστοκράτορας τους Ούγγρους) να σύρουνσιν όλοι με τας σαγίτας! στο αλλάγι κείνο που έσμιξε μετά τους Αλαμάννους! και είπεν τους απόκοτα: «Μη παρατηρηθείτε! τους Αλαμάννους τίποτε διατί είναι εδικοί μας ...»* Χρον. Μορ. Η 4038.

παραιτίμαι, βλ. παραιτώ.

παραιτίζω, Χριστ. διδασκ. 430, 433, 446.

Από τον αόρ. του παραιτώ (βλ. παραιτώ) αναλογ. με τα ρ. σε -ίζω (βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α 275).

Αφήνω στην άκρη, παραμερίζω, εγκαταλείπω: *μ' όλην του την ψυχήν παρατίζει κάθε έχθραν, μνησικακίαν αυτ. 365· φώτισε τες ψυχές μας, διά να τυχαίνει ότι παρατίζοντες τα έργα του σκότους να περπατήσομεν ωσάν παιδιά του φωτός αυτ. 448.*

παραιτίθημι. — Βλ. και παραθέτω.

Το αρχ. παραιτίθημι.

I. (Ενεργ.) εγκαταλείπω: *όρκους αν είχες εκατόν, να τους επαραιτίθεις* Λίβ. Esc. 1722.

II. Μέσ. 1) Προτίθεμαι, θέλω: *κρινίσκει το δίκαιον και η ασσίζα ότι ένι κρατημέ- νοι (ενν. οι συγγενείς του τεθνεώτος) να δώσουν εκείνο τό ζητά εκείνος, επειδή ουδέν παραιτίθουνται να ομόσουν Ασσίζ. 140^ο. 2) (Προκ. για φως) ξεπροβάλλω, έρχομαι: το φως επαρετίθετο και εμίσουν την ημέραν! την νύκταν είχα δέσποιναν, αυτήν να με εντρανίζει* Λίβ. Ρ 432.

παραιτιμή η.

Από την πρόθ. παρά και το ουστ. τιμή. Πβ. μτγν. ουστ. παράτιμον.

Χαμηλή τιμή (Για τη σημασ. πβ. Μπαμπιν., Υποκορ. 74 κε.): *Πλην χρεωστεί ο δανειστής εις τιμήν δικαίαν και εύλογον να δέχεται και να λογαριάζει το ενέχυρον, ήγουν όσον αν είναι άξιον, εις τιμήν καλήν και όχι παραιτιμήν* Zygomalas, Synopsis 178 E 27.

παραιτιμής, επίρρ.

Από τη συνεκφ. της πρόθ. παρά και της γεν. εν. του ουστ. τιμή.

Σε πολύ χαμηλή τιμή, «σχεδόν τζάμπα»: *αυτός πλέον δεν έχει τι να κάμει, πιά- νει και πουλεί το βαγιόνιν του και το λινόν του και τα δίδει παραιτιμής* Συναδ., Χρον.- Διδαχ. φ. 167^ο.

παραιτιμώ.

Από την πρόθ. παρά και το τιμώ. Η λ. και σήμ. στο ποντ. ιδίωμα με διαφορ. ση- μασ. (Γιαπαδ. Α., Λεξ.).

Ορίζω υπερβολική τιμή σ' ένα πράγμα, πουλώ πολύ ακριβά: *παραιτιμούν οι τά- λανες (ενν. οι πλούσιοι), ίνα υπερπλουτίσουν* Ναθαναήλ Μπέρτου, Στιχοπλ. I 387.

Η μτχ. παρκ. ως επίθ. = που εκτιμάται πολύ, που βρίσκεται σε μεγάλη υπόλη- ψη, σεβαστός: *Όχον, και κορασιδες οι ευγενείς οι παραιτιμημένες* Εβρ. ελεγ. 160^ο.

παράτιτλο(ν) το.

Από την πρόθ. παρά και το ουσ. τίτλος. Η λ. τον 6. αι. (L-S).

(Νομ., συν. στον πληθ.) σημείωση που συμπληρώνει και επεξηγεί το περιεχόμενο μιας διάταξης (τίτλου) των Πανδικτών: επειδή το σύνταγμα των διγέστων ήταν συνοπτικών, εφάνη εις πολλούς ότι έμειναν τα καλύτερα και δεν τα έγραφαν, διά τούτο όρισαν οι βασιλείς και έγινετο εκείνα οπού ονομάζουν παράτιτλα, ότι εις πάσα τίτλον είτι έλειπεν να το αναπλερώνει Βακτ. αρχιερ. 211.

παραιοιμάζω, βλ. παρειοιμάζω.

παράτοιμος, επίθ., βλ. παρέτοιμος.

παράτοιχον το, Σαχλ., Αφήγ. 878.

Από την πρόθ. παρά, το ουσ. τοίχος και την κατάλ. -ον. Πβ. και λ. παρτοιχίων σε έγγρ. του 12. αι. (Act. Ivir. II 52⁹⁴).

Μικρός τοίχος δίπλα ή κοντά σε άλλο τοίχο: ήρρηκα σκουτέρη! και επήρε μου την παρθενιά εις το παράτοιχόν μου αυτ. 858.

παράτοπα, επίρρ.

Από το μτγν. επίθ. παράτοπος (Steph., Θησ., TLG): πβ. και μτγν. συνεκφ. παρά τόπον (TLG). Τ. παράτοπια σήμ. ιδιωμ. (Ανδρ., Id. Μελ. 67).

Τυχαιά, χωρίς συγκεκριμένο σκοπό: δεν ενομοθετίσθησαν τα πράγματα τούτα άκαιρα και παράτοπα, ουδέ καταλαχώς επαπαδόθησαν εις την εκκλησίαν του Θεού ..., ήρουν να επεύχεται ο ιερέας ... διά τους εν πίστει κεκοιμημένους Δαμασκ., Λόγ. κεκοιμ. (μετάφρ.)² 142.

παρaturία η, βλ. μπαρaturία.

παρaturουδώ, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Α 686.

Από την πρόθ. παρά και το τραγουδι.

Σιγοτραγουδώ: μετά πόθον την αυγήν να παρaturουδοῖσι (ενν. οι νέαι)! και σιγανά να περπατούν, με τάξιν να περνοῦσι Απόκοπ.² 97.

παράτραφο(ν) το, βλ. παράταφρο(ν).

παρτρέπω, Καλλιμ. 1610, 1857, Φαλιέρ., Ιστ.² 636, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Γ 1266 μτχ. παρκ. παρτρέμμένος.

Το αρχ. παρτρέπω.

Ι. Ενεργ. Α Μτβ. 1) Τρέπω σε φυγή: επεί — ο Θεός μη το έποικεν! — εάν μας παρτρέψουν,! έχάναμεν τον πόλεμον κι όλον το πριγκιπάτον Χρον. Μορ. Η 5368. 2) Αναστατώνω: το πράμα το εγνοιανό όλους τους παρτρέπει Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Β' 1016. 3) Αλλάζω τη γνώμη κάπ.: να τον επαρτρέψουσιν (ενν. οι άρχοντες τον βασιλέα εναντίον του Βελισαρίου) ασάν κουφοξυλέα Ριμ. Βελ. ρ (Bakk.-v. Gem.) 70 κριτ. υπ. 4) Παραβαίνω: υπόσχεσιν του εποίησασιν εις όσον καταστήσει! να το κρατήσουσιν

στερκτόν και ου μη το παρτρέψουν Χρον. Μορ. Η 222. Β' Αμτβ. 1) Υποχωρώ, οπισθοχωρώ: Πότε μας όρισεσ ποσώς να έχομεν πολεμήσει, Ι και επατρέρψαμεν ποσώς κι επαπακούσαμέν σου; Χρον. Μορ. Η 5139. 2) Τρελαίνομαι (εδώ μεταφ. προκ. για έντονο θαυμασμό): Ετούτο κάτεχ' από με, ότ' όσοι και αν σε βλέπουν! θαυμάζονται τες χάρες σου, φρίσσουν και παρτρέπουν Κορων., Μπούας 151.

II. Μέο. Α (Μτβ.) απομακρύνομαι από κ.: οι δ' άνθρωποι παρτραπέντες της αληθούς και ορθής γνώσεως Ψευδο-Σφρ. 480^ο. Β' Αμτβ. 1) Βγαίνω από το σωστό δρόμο (μεταφ.) τρελαίνομαι: με φόβον και ντροπήν πολλή και αποκοτιάν και αγάπη, Ι καλά και με τα πάθη αυτά όλα να παρτράπη Φαλιέρ., Ιστ.² 402: Γιατί ήρres γράμμα και χαρτιά και λόγια της αγάπης, Ι ζιμιό σ' επήρεν η χαρά και τόσα επατρέρπης; Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Α 1464 (με υποκ. το ουσ. νους): η αγάπη! μ' έβαλε σε βαθιά νερά κι ο νους μου επατρέρπη Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Α 1676 φρ. παρτρέπομαι ταις φρεσί = χάνω τα λογικά μου, τρελαίνομαι: παρτραπέντες ταις φρεσί (ενν. οι σατράπαι) βουλήν κατά Δαρείου! κακήν συνεσκεύασαντο θέλοντες τούτον κτείνειν Βίος Αλ. 3841. 2α) Στρέφομαι, μεταστρέφομαι: ούτως απ' αυτής εξέκλινεν ο δεσπότης και εις κακίαν και μίσος προς αυτήν παρτράπη Ιστ. Ηπειρ. XVI^α. β) (με υποκ. το ουσ. νους) αλλάζω: Εις την καρδιάν σου ενέβαλε (ενν. ο Ιησούς) την περισσὴν του αγάπην, Ι την σωτηρίαν την ψυχικήν ο νους σου επατρέρπην Σκλέντζα, Ποιήμ. 1^α. 3) Εκπλήσσομαι, «τα χάνω»: Λοιπόν ο κλήρος το 'κουσεν κι ευθύς επατρέρπην Σκλέντζα, Ποιήμ. 1^α.

Η μτχ. παρκ. ως επιθ. = χαμένος, τρελός: μεταφνίδιο ξύπνησα ωσάν παρτρεμμένος, Ι εχώνουμουν κι εκρύβουμου ωσάν αστοχισμένος Φαλιέρ., Ιστ.² 753.

παρτρέχω, Προδρ. (Eideneier) I 244, Καλλίμ. 77, 201, 366, 758, 1454, 1951, 2193, Διγ. (Trapp) Gr. 2318, Διγ. Z 2024, 4240, Λιβ. P 1071, 1132, 1232, 2054, 2464, Λιβ. Sc. 1384, 1443, 2078, 2378, 2523, 2633, 3125, Λιβ. (Lamb.) N 124, 170, 202, 741, 751, Λιβ. Esc. 2949, 3253, Ιμπ. (Lambr.) 245, Δούκ. 259^ο, Πτωχολ. α 434, Διγ. Ανδρ. 373^α, Αγαπ., Βίος Ιωάν. 170^α.

Το αρχ. παρτρέχω. Η λ. και σήμ.

Α Μτβ. 1) Τρέχω δίπλα σε κάπ.: Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 1497. 2) Ακολουθώ, περπατώ (δρόμο): επίσα ομάλιν έμνοστον, παρέτρεχά το εκείνον! εγώ και η κόρη μοναχοί με τα παιδόπουλά μου Λιβ. N 2217. 3) (Προκ. για τόπο) τριγυρίζω, περιδιαβαίνω, επισκέπτομαι: κάστρη πολλά επαρέδραμεν (ενν. ο Ιμπίριος) και χώρας εκατήλθεν Ιμπ. 260 (εδώ σε μεταφ.): Μόλις ποτέ παραδραμών την θάλασσαν του βίου (παρ.αλ. Ι στ.) προς τον κοσμοσωτήριον προσέδραμον λιμένα Προδρ. (Eideneier) III 7. 4) (Προκ. για χρόνο) περνώ, περνώ περιμένοντας, εξαντλώ ένα χρονικό διάστημα: Προσέμενε να μάθεις! μήποτε πάλιν εν κλαυθμώ την νύκτιαν παρτρέχει Καλλίμ. 2184: το πόσον χρόνον διάστημα παρέδραμα διά σέναν Λιβ. Esc. 1288. 5α) Παραλείπω, παρασιωπώ: διά τούτο γαρ και παρτρέχει, σαν επαρέδραμε ο λόγος μας τα άλλα, διά να μην σας βραδύνει και βαρύνει Πηγά, Χρυσοπ. 244 (35) τους δε μη θέμις εξειπείν παρέτρεχον των λόγων, Ι ίνα μη σκάνδαλον ο παις εις νουν επινοήση Διγ. Z 2727 β) παραβλέπω, δε δίνω ιδιαίτερη σημασία: Διγ. Z 1786, Λιβ. Esc. 1043. 6) Υπερβαίνω, ξεπερνώ: το ίσον και το μέτριον να μη το παραδράμεις! ήγουν μη γένεις ταπεινός και σε καταπατή-

σουν, ἢ μηδὲ πάλιν περήφανος διὰ νὰ σε μισήσουν Ἰστ. Βλαχ. 1608. 7) Αποφεύγω: ΑΛΛ' ἐπειδὴ ἐδόθη ἐξαρχῆς εἰς τοὺς ἀνθρώπους ο ἥνατος, ἀδύνατον ἦτον ὅτι νὰ τον παραδράμει καὶ αὐτός Διγ. Ἀνδρ. 406²²· τον θάνατον, παιδάκι μου, δεν θέλεις τον γλυτώσει! καὶ διὰ τοῦτο πάσχισε ὅλον καλὰ νὰ κάμεις, ἢ τον ψυχικόν τον θάνατον διὰ νὰ παραδράμεις Ἰστ. Βλαχ. 2786. 8α) Προσπερνῶ, ἀφήνω πίσω: πρὸς Κρήτην τον πλουὶ ἐποίησε, τὰς ἄλλας των νήσων πατρατρέχων Ψευδο-Σφρ. 238¹⁵· καθεύδεις καὶ ο χρόνος σε πατρατρέχει Lucar, Sermons 99· β) εγκαταλείπω: ὅσα ο κόσμος ἔχει, ἢ κανένα δε σου βοηθά, ἀμὴ σε πατρατρέχει Ἰστ. Βλαχ. 2812. 9) (Μεταφ.) περιγράφω, διηγούμαι: τι τὰ πολλὰ πολυγραφῶ; Μακρύνω καὶ τον λόγον! καὶ πατρατρέχω περισσὰ τὰ ἄθλα τὰ του Πάρη Βυζ. Ἰλιᾶδ. 454· πολλές τροφὰς ἐξαριθμείν καὶ πολυπλόκους μίσους! καὶ πατρατρέχειν ἡδονὰς καὶ χάριτας με γράφειν Καλλιμ. 361.

Β' Αρτβ. 1α) Τρέχω υπερβολικά, κινούμαι γρήγορα: πρέπει ο αμαξάρης νὰ κρατεῖ εἰς τὸ ἓνα του χέρι τὸ σαλιβάρι, διὰ νὰ κοντοστατεῖ ἐκεῖνο (ενν. τὸ ἄλογο) οπού πατρατρέχει Ροδινός (Βαλ.) 72· εἰς ἄλλον πατρατρέχουσι μέρος νὰ κνηνησούν Λιβ. Ν 2896· β) περιφέρομαι, τριγυρίζω, περιπλανιέμαι: ἐκείνην ἐπατρέτρεχα την ὅλην την ἡμέραν! εἰς κάμπους, εἰς παράπлага, εἰς ορεινὰ βουνίτσια Λιβ. Esc. 105· γ) (μεταφ.) μεταβάλλομαι: ἀναγκασθέντος του Θεοῦ τὰ πάντα πατρατρέχουν (παρὰλ. 2 στ.). Οὐδὲν ἐστὶ τι μόνιμον, οὐδ' ἀσφαλές ἐν κόσμῳ, ἢ τὰ πάντα παραρρέουσι, τὰ πάντα μεταίωτης Διγ. πόλ. Θεοδ. 140· δ) διαδίδομαι: ο λόγος ἐπατέδραμεν καὶ τὸ μαντάτο υπάγει! ἔτσι γουργά οπού τινὰς δεν τὸ 'θελε σκοπήσει Θησ. (Foll.) 1 22· ε) απομακρύνωμαι, αποχωρῶν (μεταφ.) ἔχινιέμαι: τὰ δεινὰ πατέδραμον καὶ ἡ χαρὰ ἐπλατύνθη Βέλθ. 1303· στ) (μεταφ.) συνταράσσομαι, συγκινούμαι: ο νους μου ἐπατέδραμεν, εσέβημεν λιβαδὶν Λιβ. Esc. 745. 2) Βρίσκομαι κοντά: ἡν τὸ τεῖχος υψήλόν, εἰσέλευσιν οὐκ εἶχεν! ἄνθρωπος ον πατρέτρεχεν, οὐδὲ θηρίον φύσει Καλλιμ. 199. 3) (Προκ. γιὰ χρόνον, προθεσμία, κλπ.) περνῶ: εἰν ἐπατέδραμεν ο καιρός της τριετίας, νὰ χωριστεῖ ἀνευ ποινῆς Ἀσοῖζ. 536· Παρήλθεν, ἐπατέδραμεν τὸ πλάτος της ἡμέρας, ἢ ἤγγισε πάλε τὸ βραδὶν, εἰμίμως ἡ νύκτα Λιβ. (Lamb.) Ν 680.

παράτρομος ο, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Α 1389, Β 1496.

Απὸ την πρόθ. παρὰ καὶ τὸ ουσ. τρόμος.

Τρομάρα: Ζαλισμάρα του 'δωκε, παράτρομος μεγάλος, ἢ καὶ δεν ἐκάτεχε νὰ πει γὴ ἐκεῖνος εἶναι γὴ ἄλλος αὐτ. Α 1821.

πατρατροπή η.

Τὸ αρχ. ουσ. πατρατροπή.

1α) Αναταραχή: κάνει ο λαὸς απ' τες φωνές πατρατροπή μεγάλη Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Δ' 1264· β) ταραχή ψυχική: μ' εὔρισκε γιὰ τὸ κλάημα σου πατρατροπή μεγάλη Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Γ' 100. 2) Στραμπούληγμα, θλάση: ἀλλὰ τι ἐτι νυν τὰ της φύσεως δῶρα ἀπαριθμεῖσθαι, πλην εἰς πατρατροπήν τινων ἢ της θέσεως ἐκβολήν τινα υπομεινάντων βοηθεῖαν; Ἰερακοσ. 492²¹.

πατραρώ(γ)ω, Νούκ., Μύθ. (Παράσσηλου) 22.

Απὸ την πρόθ. παρὰ καὶ τὸ τρώ(γ)ω (διαφορ. τὸ αρχ. πατραρώγω). Ἡ λ. στο Βλάχ. καὶ σήμ.

Τρώω πολύ: μίαν ημέραν έκαμε συμπόσιον και επαράφαγεν και εμέθυσεν Καρ-
τάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 320*.

παρatosακίζω.

Από την πρόθ. παρά και το τσακίζω.

Α (Μτβ.) κατατροπώνω, συντρίβω, αφανίζω κάπ.: έτσι επαρatosάκιωσαν και όλο
το φουσσάτον Χρον. Τόκων 1765.

Β' (Αμτβ.) κατατροπώνομαι, λυγίζω: έτσι επαρatosάκιωσαν (ενν. οι Τούρκοι), εκί-
νησαν να φεύγουν αυτ. 2417.

παράτυφλος, επίθ.

Από την πρόθ. παρά και το επίθ. τυφλός.

Τελείως τυφλός, θεόστραβος: εκείνα τα εξαίσια πράγματα ... (παρ.αλ. 1 στ.), π' ο
τυφλωμένος ο λαός, ωσάν δεν τα γνωρίζει, Ι στην τύχην την παράτυφλην δίνει και τα
χαρίζει Σουμμ., Παστ. φιδ. Έ [982].

παρatosυχαίνω.

Από τον αόρ. του αρχ. παρatosυγχάνω.

(Μτβ.) μου τυχαίνει κ., αξιώνομαι κ.: «εάν φρονείς και δουλωθείς» εκείνος με
υπεκρίθην! «και πέσεις εις το πρόγραφον της ερωτοκρατίας, Ι χρόνον γλυκύν παρέ-
τυχες, ημέρας ανωδύνους, Ι και ζωήν πολλά παράξενον έζησας από τότε» Λιβ. Ρ 2782.

παρatosώ, βλ. παρatosώ.

παράτωρα, επίρρ.

Από τη συνεκφ. παρά την ώρα.

Πριν την ώρα (μου), πρόωρα: να χαωθώ παράτωρα, και δίκαιον πού εις τον κό-
σμον; Γλυκά, Στ. 573.

πάραυθα, παρatosθα, πάραυθε, πάραυθες, επιρρ., βλ. πάραυτα.

παρatosθίκα, επίρρ., βλ. παρatosτικά.

παρatosθύς, επίρρ., βλ. παρatosθύς.

παρatosλακίζω.

Από την πρόθ. παρά και το αυλακίζω. Η λ. και σήμ. στο κρητ. ιδίωμα (Πιτυκ.,
Ιδίωμ. Αν. Κρ.), όπου και λ. παρatosλακιάζω (Παγκ., Ιδίωμ. Κρ. Γ 249).

Μετατοπίζω κατά το όργωμα τα σύνορα του χωραφιού μου σε βάρος των γει-
τόνων μου: Όταν εργάζεται το χωράφι του, να μην παρatosλακίζει έξω από το σύνορον
του χωραφιού Βακτ. αρχιερ. (Γκίνης) 374.

παρatosλακιστής ο.

Από τον αόρ. του παρatosλακίζω και την κατάλ. -τής. Η λ. και σήμ. στο κρητ. ιδί-
ωμα (Πιτυκ., Ιδίωμ. Αν. Κρ.).

Αυτός που κατά το όργωμα μετατοπίζει τα σύνορα του χωραφίου του σε βάρος των γειτονικών: *Περί παραιλακιστού Μαλαξός, Νομοκ. 394.*

πάραυτα, επίρρ., Προδρ. (Eideneier) IV 135 χφ C κριτ. υπ., Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 464, 566, 1118, Βέλθ. 134, 696, 743, 959, 1194, Φλώρ. 804, Αχιλλ. (Smith) N 1592, Ιμπ. 432, Γεωργηλ., Θαν. 437, Απόκοπ.² 327, 356, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Δ' 1607, Ιστ. μακαρ. Μάρκο 560, 661, 796, κ.π.α. *πάραυθα*, Κορων., Μπούας 111, Δαρκίς, Προσκυν. [237], Παλαμῆδ., Βοηβ. 83, 97, 105, 113, 126, 229, 300, 620, 759, 1061, Βίος αγ. Νικ. (Κακλ.) 50, Ευγέν. (Vitti-Spadaro) 1204 *παράυθα*, Μαχ. 38², Δαρκίς, Προσκυν. [132] *πάραυθε*, Διηγ. Αλ. F (Lolos) 232¹⁵ *πάραυθες*, Ευγέν. (Vitti-Spadaro) 259, 266, 780 *παράυτα*, Αναγν., Στ. πολιτ. 9, Ασιζ. 59¹, Βέλθ. 947, Αχιλλ. (Smith) O 735, Μαχ. 14², 44², 62¹², 102², 420², 422¹, 430², 554², 666², Βουστρ. (Κεχ.) M 45¹⁴, Ιστ. μακαρ. Μάρκο 101, 156, 213, 226, 626 *παραιτά*, Σοφιαν., Παιδαγ. 98, 99, 117 *πάραυτας*, Πανώρ. A 333, Έ 48 κριτ. υπ., Γύπ. Πρόλ. Διός 71, Ερωφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Β' 320, Χορτάτοη, Ελευθ. Ιερουσ. Β' πριν στ. 27, 38, 97, Ιντ. κρ. Θεάτρ. Γ 11, Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 120¹⁸, 123¹⁷, 132¹², 141⁷, Βοσκοπ.² 376, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) A 335, Β' 280, Γ 1285, Δ' 997, Ε 1075, Στάθ. (Martini) A 17, Ροβολ. (Αποσκ.) A 282, Δ' 220, Έ 315, Διηγ. πανωφ. 61, Φορτουν. (Vinc.) Α' 163, Δ' 244, Έ 248, Ιντ. α' 164, β' 163, γ' 134, Πρόλ. άγν. κωμ. 10, Λεηλ. Παροικ. 13, 27, 78, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 293¹², 305²⁸, 337², 369⁷, 448¹⁷, 546¹⁹, κ.α. *παράυτας*, Πιστ. βοσκ. II 1, 328, V 5, 271 *παραιτάς*, Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 349⁴ *παραιτε*, Κορων., Μπούας 79 *παραιτες*, Γαδ. διηγ. (Βασιλ.) 138, Αλ. Κύπρ. 1204, Ευγέν. (Vitti-Spadaro) 131, 1238 *παρευθα*, Χρον. Τόκων 2513 *παρεντα*, Σουμμ., Παπτ. φιδ. A [484], Δ' [245], Έ [1212] *πάρφτας*, Κατά Ζουράρη 144.

Το αρχ. επίρρ. *πάραυτα* ή *παραιτά*. Ο τ. *πάραυθα* (με δάσυνση του τ· βλ. Meyer, Γλωσσ. πραγμ. Κύπρ. 112) στο *Somav.* (λ. *παρευθός*) και σε κυπρ. δημ. τραγ. του 19. αι. (Παπαδ. Θ., Κυπρ. Σπ. 36, 1972, 114). Ο τ. *παραιτας* αναλογ. με επίρρ. σε -ας (Γεωργακ., B-NJ 14, 1938, 81). Ο τ. *παραιτες* και σήμ. ιδωμ. (Andr., Lex., στη λ.). Ο τ. *παρευθα* (απ. στο *Somav.*, ό.π.) και *παρεντα* πιθ. με επίρρ. του επιρρ. *παρευθός*. Η λ. και σήμ. λόγ. (ΛΚΝ).

1) (Χρον. επίρρ.) αμέσως: Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Β' 1262, Λίβ. Esc. 3792, Βίος Αισώπ. (Παπαθωμ.) Γ 67², 82²⁴ *Εγώ αν ήθελα αγαπήσει το βασιλείον σας, εμένα ο αυθέντης μου ο Αλέξανδρος πάραυθα με το ήθελεν δώσει Διηγ. Αλ. Ε (Lolos) 233¹⁷ απέξευεν παράυθα απ' το αλογάρι Δαρκίς, Προσκυν. [71]. 2) (Με επόμ. το σύνδ. οπού πβ. όπου (I) ΓΙδ) μόλις: *πάραυτα* οπού εκείνος (ενν. ο Μπερτόλδος) *είχεν έμπει εις την αυλήν, αυτοί (ενν. οι σκυλοφύλακες) να είχαν αφήσει τα σκυλία να υπάν καταπάνω του Μπερτόλδος* 54 *πάραυτα* οπού τον είδεν (ενν. η βασίλισσα τον Μπερτόλδιν), γελώντας είπεν ... Μπερτολδίνος 152.*

παραιτας, παραιτάς, παραιτάς, πάραυτε, παραιτες, επιρρ., βλ. *παραιτα*.

παραιτικά, επίρρ., Τρωικά 532², Προδρ. (Eideneier) I 260, IV 135, Καλλιμ. 906, Διγ. (Trapp) Gr. 3218, Διγ. Z 143, 284, 3628, Πόλ. Τρωάδ. (Παπαθωμ.-Jeffr.) 581, 11682,

Ερμον. Υ 368, Κομνηνής Αννας Μετάφρ. 316, 355, Βίος Αλ. 2226, Λίβ. Εsc. 3702, Λίβ. Ν 3147, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 1873, Αχιλλ. (Smith) Ο 108, 538, Χρον. Τόκων 1085, Αλεξ. 1634, 2019, Ζήνου, Βατραχ. 153, Πτωχολ. α 971, Διακρούσ. 92², κ.α.: *παραινυθικά*, Παλαμίδ., Βοηθ. Εισαγ. 7, 186, 350, 609 *παραινυθικών*.

Το αρχ. επίρρ. *παραινυθικά*. Οι τ. με επίρρ. του επίρρ. *παραινυθός*.

Αμέσως, στη στιγμή, χωρίς καθυστέρηση: Καλλιμ. 1280, Διγ. Ζ 298, Βίος Διοσκ. (Παπαθωμ.) Α 4⁸ Οι βάνιες την εσήκωσαν την κόρην *παραινυθικών* και προς εκείνον έλεγον τον θαυμαστόν Αχιλλέαν Αχιλλ. (Smith) Ο 470² (με άρθρο σε εμπρόθ. προσδ.): Παράφρ. Χων. (v. Dietsen) III 55² έκφρ. *παραινυθικά* της ώρας = αμέσως, στη στιγμή: όσοι εδνηθήκασιν 'κ τα βούρκα και εβγήκα! κακώς κακού σκορπίσασιν της ώρας *παραινυθικά* Παλαμίδ., Βοηθ. 306.

παραινυός, επίρρ., βλ. *παραινυθός*.

παραινυθώνω.

Από την πρόθ. *παρά* και το *υθώνω*.

(Μέσ.) *επαίρομαι*, αποθρασύνομαι: Αμή φυλάγον και εσύ, Αλέξανδρε, μηδέ και εσύ *παραινυθώνωσαι* και θέλεις *δεμένος* εδώ κολάζεσθαι μετά μας Διγ. Αλ. F (Konst.) 132¹².

παραινυθώνω.

Από την πρόθ. *παρά* και το *υθώνω*.

(Μέσ.) *περηφανεύομαι* πολύ, *εκδηλώνω* *ματαιοδοξία* και *αλαζονεία* (πβ. Κ.Δ. Προς Κορ. Β ιβ 7: *υπεραίρομαι*): *διά* να μην *παραινυθώνωμαι* *διά* την υπερβολήν των αποκαλύψεων, με *εδόθη* *κεντρί* εις την *σάρκα*, *άγγελος* του Σατάν, *διά* να με *κτυπά*, να μην *παραινυθώνωμαι* Μάξιμ. Καλλιουπ., Κ. Διαθ.² Παύλ. Κορ. Β ιβ 7 *δς*.

παραινυθώνω να *τονε* *παρεφάνη*, Διγ. Ο 3016, *εσφαλμ.* γρ. *αντί* να *τονε* *πάρει* *εφάνη* *διωρθώσ*.

παραινυθασία η *παραινυθασά*.

Από την πρόθ. *παρά* και το ουσ. *φαντασία*.

Παραβολή, *υπαινιγμός*: Είδες το τέλος τό 'χουσι, *παιδί* μου, οι *αντρεωμένοι*! Ολοι *είν'* αυτοί του *μακελειού*, στο *θάνατο* *γυρίζου*,! *αμ'* οι *ρηγάδες* *κάθονται* και *μοναχάς* *ορίζου*.! Γροικάς *καλά* *είντα* *σον* *μιλώ* και *για* την *ώρα* *τούτη*! *είπα* την *παραινυθασά* κι *εσύ* *καλά* *αφουκρού* τη *Ερωτόκρ.* (Αλεξ. Στ.) Β 1246.

παραινυθασία η, βλ. *παραινυθασία*.

παραινυθασιάρης, *επίθ.*, βλ. *παραινυθασιάρης*.

παραινυθασεύομαι, βλ. *παραινυθασεύομαι*.

παραινυθός, *επίθ.*

Από την πρόθ. *παρά* και το *επίθ.* *φανός*.

Εντελώς ασήμαντος, άξιος πλήρους περιφρόνησης: *Ει ουν την επί το σώσαι μόνον γεγεννημένην (ενν. του Κυρίου παρουσίαν) παραφαύλον ηγείσθε, την δε επ' ευθύνην άρουσαν τον Μεσσίον παρουσίαν επιζητείτε, σκοπεείτε μη προ εκείνης λάθητε λύκω προσιώντες αντί ποιμένος Ψευδο-Σφρ. 316⁹.*

παραφελώ, βλ. παρωφελώ.

παραφέρω *παραφέρνω*, Πηγά, Χρυσοπ. 124 (50).

Το αρχ. *παραφέρω*. Ο τ. στο Soman. και σήμ. ιδίωμ. (Andr., Lex., στη λ., Ξεινός, Γλωσσ. Ίμβριου 133, λ. παραφέρνον, Πιτυκ., Ιδίωμ. Αν. Κρ.). Το μέσ. και σήμ. Η λ. και σήμ. ιδίωμ. (Andr., Lex., Παπαδ. Α., Λεξ.).

1) Παρασύρω: *Τούτον τον Θεόν και βασιλέα Ισραήλ οι καλοί σου εκείνοι αρχιερείς παραφερμένοι από τον διαβολικόν φθόνον εμελετούσασι να θανατώσουσι Πηγά, Χρυσοπ. 166 (48).* 2) Διαφέρω από κάπ.: πάντα θέλω μαρτυρά τοι χάρες του κορμιού σου! και πως δεν επαράφερες, μα μοιάζεις του κυρού σου Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Β 2024. 3) (Προκ. για κείμενο) περιλαμβάνω, περιέχω: αυτό το βιβλίον σε το έγγραφα πολλά απλά, ήγουν ρωμαϊκήν γλώτταν, διά να καταλάβεις ... μην είπεις ότι κάπου λόγια είναι πολλά απλά: ομοίως και τούρκικα παραφέρνει αληθώς ... ως καθώς έχουν συνήθεια οι άνθρωποι όλοι ... και εγώ σε γράφω κατά την γλώσσαν τους Συναδ., Χρον.-Διδασκ. φ. 194. 4) Παρομοιάζομαι με: *Δράκων και Χρόνος και δενδρόν απείκασις του βίου. Ι Το στάζον μέλι το γλυκύ του βίου παραφέρνει Λόγ. παρηγ. Ι 533.*

παραφεύγω.

Το αρχ. *παραφεύγω*.

Αποφεύγω, παραλείπω εσκεμμένα να κάνω κ.: οι υπηρέται οπου απιλογιάζουσι και παραφεύγουσι τούτο να κάμουνσι, παρευθύς θέλουν αργενθεί διαμέσου πρεσβυτέρου Χριστ. διδασκ. 485.

παραφηκρούμαι, βλ. παραφουκρούμαι.

παραφήνω.

Από το παραφήμι που απ. στον Αριστοτέλη. Η λ. και σήμ. ιδίωμ. (Andr., Lex., λ. παραφήμι, Καρανικόλας Σ., Γλωσσ. Σύμης, Μιχαηλ-Νουάρ, Λεξ., Παπαχριστ., Λεξ. ροδ. ιδίωμ., λ. παραφήνω).

Αφήνω στη δικαιοδοσία κάπ. άλλου, αναθέτω: *εκείνον (ενν. τον βασιλέα τον μέγαν) το παρήφηκα και εκείνος να το κρίνει Διήγ. Βελ. χ 383 κριτ. υπ.*

παραφθάνω.

Το αρχ. *παραφθάνω*.

(Μεταφ.) προφαίνω πλησιάζω, προσεγγίζω με κόποι: *Αι τέσσαρες αισθήσεις μου ουκ εκαταλαμβάνον! κι η ακοή κι η πίστις μου μόναι σε παραφθάνον. Ι Στέργω τό 'ρίζεις, Υιέ Θεού, σέβω και προσκυνώ το, Ι λόγον αληθινότερον άλλον ουκ εκρατώ τον Εκλέντζα, Ποιήμ. 6⁹.*

παράφθαρμα το.

Από τον αόρ. του παραφθείρω και την κατάλ. -μα.

Μέσο διαφθοράς και καταστροφής· (εδώ) λόγια βλαπτικά και καταστροφικά (σε μεταφ.): *Ἡλίον ανατέλλοντος ο ὄψις συνεισέλθεν, ἡ παράφθαρμα ἡκόντισεν, τὴν Ἐὐαν οὕτως εἶπεν Ἀλφ. 21¹⁴.*

παραφθαρσεῖα παραφθαρσεῖαν, Διήγ. ΑΛ. Ε (Lolos) 269¹, εσφαλμ. γρ. αντί παραφρασεῖαν διορθώσ. — Βλ. παραθρασεῖα.

παραφκρούμαι, βλ. παραφουκρούμαι.

παράφορα, Μενλάν 3⁴⁶, εσφαλμ. γρ. αντί παράταρα (βλ. ά.)· διορθώσ. κατά τα χφφ.

παραφορούμαι.

Από την πρόθ. παρά και το αφορούμαι.

Έχω ορισμένες υποψίες, υποψιάζομαι ως ένα βαθμό: *Ο ρήγας τούτο τον καιρό ἤβαλε μες στο νου του ἡ ταίρι το γληγορότερο να δώσει τον παιδίού του. ἡ Συμβούλιο με τη ρήγισσα δίδουν την ώρα εκείνη ἡ και λέει για την Αρετήν εἶντα λογής εγίνη. ἡ Παραφορούνται απομακρά, μα δεν το θεμελιώνον ἡ τα πράματα οπου μοιάζουσι σμί-γουνσι και σιμώνου Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) δ' 5.*

παραφορτώνω, Ασσιζ. 325¹, Μαλαξός, Νομοκ. 392.

Από την πρόθ. παρά και το φορτώνω. Η λ. και σήμ.

Φορτώνω υπερβολικά: *εάν το παραφόρτωσεν (ενν. το κτηνόν) γομάριν παρά το πρέπον Ασσιζ. 75¹⁴.*

παραφουκρούμαι παραφηκρούμαι· παραφκρούμαι, Μαλαξός, Νομοκ. 412.

Από την πρόθ. παρά και το αφουκρούμαι. Οι τ. (γρ. παραφκρούμαι και παραιν-κρούμαι) στο Σομαν., λ. παραινκρούμαι. Πβ. λ. παραφρουκάζομαι σήμ. στο κρητ. ιδίωμα (Πιτυκ., Ιδίωμ. Αν. Κρ.).

Κρυφακούω· αποκάτω εις αυτά εστορίσαμε ... και τον μυλωνά οπου κλέπτει αλεύρι και ο κρασοπούλας οπου δίδει εξίκι και όποιος παραφηκρέται Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 188¹.

παραφρασεῖα η, βλ. παραθρασεῖα.

παραφρασειάζω, βλ. παραθρασειάζω.

παραφρασειάρης, επίθ., βλ. παραθρασειάρης.

παράφρωνος, επίθ., Διήγ. ΑΛ. Σεμίρ. Μ 96.

Από το επίθ. παράφρων.

Τρελός, παράφρωνας (εδώ από έρωτα): *εκείνην δε (ενν. την Σεμίραμη) ουδεπο-*

σὼς ἐμπορεῖ κανεῖς νὰ τὴν νικήσῃ, ἢ νὰ ανατρανίσῃ, νὰ ἰδεῖ καὶ νὰ τὴν εὐσυντῇ, ἢ το νὰ τὴν ἰδεῖ γίνεται παράφρονος, τρελός καὶ δαιμονιάρης Διήγ. Αλ. Σεμίρ. Σ 120.

παραφρονῶ, Γλυκά, Στ. Β' 229, Καλλιμ. 1417, Ζήν. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Δ' 300.

Το αρχ. παραφρονέω. Η λ. καὶ σήμ.

Τρελαίνομαι, χάνω τὰ λογικά μου: Καλλιμ. 1857, 1866.

Η μτχ. παρκ. ὡς ἐπιθ. = τρελός: *άνθρωπος αναισθητος, παραπεφρονημένος* Καλλίμ. 1745.

παραφροσύνη η.

Το αρχ. ουσ. παραφροσύνη. Η λ. καὶ σήμ.

Τρέλα, απώλεια του λογικού: Zygomalas, Synopsis 143 B 16.

παράφρων, ἐπιθ., Διγ. Z 2931, 3581, Zygomalas, Synopsis 193 E 106.

Το αρχ. ἐπιθ. παράφρων. Η λ. καὶ σήμ. λόγ.

Τρελός, φρενοβλαβής: Διγ. Z 806.

παραφυλάγω, βλ. παραφυλάσσω.

παραφυλακή η.

Το μτγν. ουσ. παραφυλακή.

1) Φρουρήση, προστασία, άμυνα: *Ο δε βασιλεύς Ιωάννης ... πολλούς εκ των Ιταλών και Γερμανών θησαυρούς εγκολλησάμενος χάριν ευεργεσίας ένεκα της Πόλεως παραφυλακής Δούκ. 67^ο. 2) Φρουρά, ὡς σύνολο μέσων καὶ ἀνθρώπων που ἔχουν ὡς σκοπό τὴ φρουρήση: Στραφέντες οὐν άπρακτοί έγγραφαν τὴν απόκρισιν εν Βενετία σὺν ταῖς τριήρεσι τῆς γαρδίας, ήγουν τῆς παραφυλακῆς αὐτ. 249¹⁵.*

παραφυλάσσω παραφυλάγω, Μάξιμ. Καλλιουπ., Κ. Διαθ.² Λουκ. ιδ' 1, Μαρκ. γ' 2' παραφυλάττω, Ιερακοσ. 481³⁰, Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 109, Hagia Sophia ω 516¹² κριτ. υπ.

Το αρχ. παραφυλάσσω -ττω. Ο τ. παραφυλάγω στο Soman. καὶ σήμ. (όπως καὶ τ. παραφυλάω).

I. Ενεργ. Α Μτβ. 1) Προστατεύω: *η αδελφή σας έτυχεν εμέναν εις το κούρος, ἢ καὶ αὐτὴν ἐπαραφύλαγα διὰ τὰ ωραία τῆς κάλλη Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 173' Όταν το θῆλυ γεννᾷ τον ἐλέφαντα, ὁ ἄρρεν παραφυλάσσει αὐτὴν ὠδίνουσαν διὰ τον ὄφιν, ἐπειδὴ ἐχθρός ... ὁ ὄφις του ἐλέφαντος Φυσιολ. (Ζιγ.) III 1¹. 2) Παρατηρῶ προσεκτικὰ: παρακολουθῶ κρυφὰ καὶ συστηματικὰ, παραμονεύω: Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 370' ἐστοντας νὰ τον παραφυλάξουν (ενν. οἱ ἀρχιερεῖς τον Ἰησοῦ) Μάξιμ. Καλλιουπ., Κ. Διαθ.² Λουκ. κ' 20. 3) Διαφυλάγω: Λίβ. N 1170. Β' (Αμτβ.) φυλάγω, φρουρῶ παρατηρῶ, παρακολουθῶ προσεκτικὰ: *ὅταν ἀρχίσαν νὰ κτίζουν τον ναόν, ἐκτίσαν ἐν σπιτόπουλον ... ήγουν το βαπτιστήριον, διὰ νὰ κάθεται ὁ βασιλεύς μετὰ των ἀρχόντων νὰ παραφυλάγει Hagia Sophia ω 516¹².**

II. (Μέσ. μτβ.): προσέχω προστατεύω τον εαυτό μου: Ιερακοσ. 372¹⁷.

παραφύση, επίρρ., Βεντράμ., Φιλ. 141· *παραφύσεως*, Κανον. διατ. Β 862· *παραφύσης*, Ασσιζ. 227¹².

Από τη συνεκφ. *παρά φύσιν* (βλ. *φύσις* -ση, έκφρ. *παρά φύσιν* πβ. *καταφύσης*). Οι τ. με επίρρ. της σύντ. της πρόθ. *παρά* με γεν. Ο τ. *παραφύσης* στο *Soman.*, λ. *παραφύσις*. Έκφρ. *παρά φύση* και σήμ.

1) Υπερβολικά: *δυνατές στον πόλεμον είμαστεν παραφύση*, Ι έθνος ουδέν ηυρίσκειται εμάς να μας νικήσει Αλεξ. 2497· *πουλάκια μου γλυκόλαλα κι όμορφα παραφύσης* Πανώρ. Έ 386. 2) (Προκ. για σεξουαλική επαφή) ανώμαλα: *Εάν γυνή κουτεντιάσει τον ανδρός να την έχει παραφύσης*, απέ τον αφεδρώνα, ακοινώνητη χρόνους ή Κανον. διατ. Β 601· *Εάν ιερεύς παραφύσεως έπεσεν, επιτιμάσθω χρόνους ή Κανον. διατ. Α 1538*.

παραχαίρομαι, Πηγά, Χρυσοπ. 194 (13).

Από την πρόθ. *παρά* και το *χαίρομαι*.

Α (Μτβ.) δίνω σε κάπ. λίγη χαρά (Για τη σημασ. βλ. Αλεξίου-Αποσκίτη [Ζήν. σ. 271]): *οι ορανοί στολίζονται να με παραχαρούσι Ζήν.* (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Α 240.

Β' (Αμτβ.) *χαίρομαι πάρα πολύ: το περισσότερον να μη παραχαίρόμεθα εις την ευτυχίαν Σοφιαν., Παιδαγ. 109.*

παραχάντακο το, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 424¹⁶, 503¹⁴.

Από την πρόθ. *παρά* και το ουσ. *χαντάκι*.

Διακλάδωση *χαρακώματος*: *αδειάζουν τάβλες και βοντσά κι όλη τη γην εσιάσα* και με τα *παραχάντακα τρίγυρα* τα 'ρδινιάσα αυτ. 303¹⁴.

παραχαράζω, βλ. *παραχαράσσω* II.

παραχαράσσω (I)· *παραχαράττω*, Ψευδο-Σφρ. 150¹⁶.

Το αρχ. *παραχαράσσω* -ττω. Η λ. και σήμ. (όπως και τ. *παραχαράζω*).

(Προκ. για νομίσματα) *κιβδηλεύω, παραχαράζω: έδωκέ μοι ... νομίσματα δύοσ πλην ήσαν τα πάντα παραχαραγμένα χαλκά και παλαιά* Notizb. 50.

παραχαράσσω (II)· *παραχαράζω*. — Βλ. και *περιχαράσσω*.

Από την πρόθ. *παρά* και το *χαράσσω*.

(Τριτοπρόσ.) *Εημερώνει: Αμα του ιδούμε την αυγήν ότι παραχαράζει*, Ι να τοπομεταθέσομε, να εγγύσομε το κάστρον Λιβ. (Lamb.) Ν 684.

παραχαράττω, βλ. *παραχαράσσω* I.

παραχειμάζω, Χρονογρ. (Λαμψ.) 249.

Το αρχ. *παραχειμάζω*. Η λ. και σήμ. Λόγ.

Ξεχειμωνιάζω: Δούκ. 323¹.

παράχειμον το.

Από την πρόθ. *παρά* και το ουσ. *χειμός* (Tzitzilis, Zeitschr. f. Balkanol. 35, 1999, 82).

Το φθινόπωρο: καλοκαίρι, καλοκαίρια· χειμώνα, τον χειμώνα· χρόνος, ημισον χρόνον· άνοιξις· παράχειμον Gesprächb. 92¹² (έκδ. παραχείμων· διόρθ. Tzitzilis, ό.π.).

παράχρισμα το.

Από τον αόρ. του παραχρίω και την κατάλ. -μα. Η λ. τον 9. αι. (TLG) και στο Κουμαν., Συναγ. ν. λέξ.

Αλοιφή: παραχρίσματοι χρω τουώδε: σκόρδου κυλόν μίξας μετά οίνου στύφοντος διάχριε την υπερώαν του ζώνου Ιερακοο. 412²⁶.

παραχρυσωμένος, μτχ. επίθ., Γεωργηλ., Βελ. Λ (Bakk.-v. Gem.) 661, Καβαλί-στας 44, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Β 529, Στάθ. (Martini) Πρόλ. 28· παραχρυσωμένος, Πανώρ. Β 462, Ερωφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Β 206, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Ε 51, 786.

Η μτχ. παρκ. του παραχρυσώνω (<περιχρυσώνω με επίδρ. της πρόθ. παρά) ως επίθ.: πβ. τ. παραχρυσώνω σήμ. στο κυπρ. ιδίωμα (Φαρμακ., Γλωσσάρ. 195). Ο τ. σε έγγρ. του 17. αι (Μαυρομάτης, Θησαυρ. 20, 1990, 480). Η λ. σε έγγρ. του 16. (Μέρτζι-ος, Κρ. Χρ. 15-16, τεύχ. β, 1961-62, 262), 17. αι (Καζανάκη, Θησαυρ. 11, 1974, 270 και Κωνσταντουδάκη, Θησαυρ. 12, 1975, 51) και στον Κατσοιτ., Ιφ. Α 56.

1α) Επίχρυσος: εις την μέσην έμπροσθεν του σταυρού κρέμεται ένα κανδήλιον ασήμενον και παραχρυσωμένον μεγάλον Προσκυν. Κουτλ. 390 131¹⁷. **β)** στολισμένος με χρυσάφι: τα φορέματα τα παραχρυσωμένα Ερωφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Β 206. **2)** (Προκ. για μαλλιιά) χρυσαφένιος, κατάξανθος: Πώς να μαθήσουν τα μαλλιιά τα παραχρυσωμένα, ¹ πώς να χυθού τ' αμμάτια σου στη γη τα ζαφειρένια; Ερωφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Ε 569· στα σγουρά τη κεφαλής τα παραχρυσωμένα Πανώρ. Ε 52.

παραχύνω. — Βλ. και περιχύνω.

Από την πρόθ. παρά και το χύνω ή από το περιχύνω (βλ. ά.) με επίδρ. της πρόθ. παρά. Πβ. επίσης το αρχ. παραχέω, καθώς και το μγνν. ουσ. παραχύτης. Η λ. στο Somav.

Περιχύνω με (χλιαρό) νερό κάπ. που λούζεται, για να ξεπλυθεί, προτού βγει από το λουτήρα (Για τη σημασ. βλ. Κουκ., ΒΒΠ Δ' 453· πβ. αυτ. 458): Εν μέρει ορίζει ο ηγούμενος, εν άλλω ο οικονόμος: ¹ «εμέν παράστα τρίψε με και τάρασσε το σκάμμα», ¹ ο δ' άλλος πάλιν: «Γέμισε, παράχυσέ με, ας έβγω» Προδρ. (Eideneier) IV 127 χφ Ρ κριτ. υπ.

παραχώνω, Πεντ. Γέν. XXXV 4, Μάξιμ. Καλλιουπ., Κ. Διαθ.² Ματθ. κέ 18.

Από τον αόρ. παρέχωσα του αρχ. παραχώννυμι (βλ. και Χατζιδ., ΜΝΕ Α 290). Η λ. στο Somav. και σήμ.

α) Κρύβω μέσα στη γη: Γράψε τους (ενν. τους ψαλμούς) εις δ κομμάτια χαρτίν και παράχυσέ τους εις δ μέρη του οίκου σου Σταφ., Ιατροο. 23¹⁷. **β)** θάβω (νεκρό): έγνεψε (ενν. ο Μωσέ) έτσι και έτσι και είδεν ότι δεν είναι ανήρ και έδερεν τον Αιγυ-φτο και επαράχυσέ τον εις τον άμμο Πεντ. Έξ. II 12.

παραχώραφο το.

Από την πρόθ. παρά και το ουσ. χωράφε(ον).

Μικρό χωράφι (ή κομμάτι χωραφιού) δίπλα ή έξω από το αμπέλι (Για τη σημασι. βλ. Bakker-v. Gemert [Βαρούχ, σ. 841]): Ίτσι να το 'χει και να το γοντέρει ο άνωθεν ιερέας μέσα τει χρόνους έ να το κάμει ως πράμα ιδιόν του και, περάσσοντας οι άνωθεν χρόνοι και δεν το εξαγοράσει ο άνωθεν πουλητής, να μπορούν να βάνου δύο ανθρώπους γή και ένα να πάγει να το στιμάρει, ίτσι το αμπέλι ωσάν και δαμάκι παραχώραφο Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 577¹⁰⁻¹¹.

παραχώρησις η, Notizb. 82, Κώδ. Χρονογρ. 52^{21, 26}, Κώδ. Χρονογρ. (Κοσμάς) 23, Χρον. 307, Χρον. σουлт. 93³, Ιστ. πολιτ. 45¹², Δωρ. Μον. XXXV, Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 270, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 442⁷, 547¹⁷.

Το μτγν. ουσ. παραχώρησις. Η λ. και σήμ. στον τ. παραχώρηση.

(Προκ. για το Θεό) άδεια, συγκατάθεση για την επιβολή τιμωρίας στους αμαρτωλούς: αν θέλεις να σου πω πώς η Αμμόχουστο επάρτην, ήτον παραχώρησις Θεού διά τας αμαρτίας μας Μαχ. 464²⁸ Η του Θεού βουλή εκ δύο αιτιών, η εκ προσορισμού (πάντα τα καλά), ή εκ παραχωρήσεως (και τα κακά). Εκ του πρώτου η πλάσις του ανθρώπου, εκ του δευτέρου η πτώσις Lucar, Sermons 101· ω της παραχωρήσεως, βαβαί της δυστυχίας, I το πώς μας περιέφραξεν δεσμός της αμαρτίας Θρ. Κων/π. Βαρβ. 47· έκφρ. κατά παραχώρησιν = με την άδεια ή την ανοχή κάπ.: κατά παραχώρησιν δέδωκεν εξουσίαν ο άγιος βασιλεύς τω υιώ αυτού Σφρ., Χρον. (Maisano) 18²³· κατά παραχώρησιν εξέπεσα του θρόνου Θρ. Κων/π. Β 71· φρ. κάμνω παραχώρησιν = επιτρέπω: ο Θεός κάμνει παραχώρησιν και οι εχθροί κυριεύουν τους χριστιανούς Κώδ. χρονογρ. (Κοσμάς) 23.

παραχωρώ, Σπαν. Α 470, Πρόδρ. (Eideneier) IV 146, Εις τον Έρωτα 110, Ελλην. νόμ. 560²⁸⁻⁹, Διγ. (Trapp) Gr. 3547, 3653, Διγ. Z 3974, Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 1552, 1858, Θεολ., Τζιρ. 358⁴, Ιστ. Ηπειρ. VIII, Περί Ξεν. (Μαυρομ.) 119, Μαχ. 426³⁹, Σφρ., Χρον. (Maisano) 18¹⁶, Ναθαναήλ Μπέρτου, Στιχοπλ. I 619, Έκθ. χρον. 5⁷, Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 164⁷, Αξαγ., Κάρολ. Έ 1158, Θρ. Κύπρ. (Παπαδ. Θ.) 403, Θρ. Κύπρ. Μ 360, Ιστ. πολιτ. 20⁹, Lucar, Sermons 105.

Το αρχ. παραχωρέω. Η λ. και σήμ.

I. Ενεργ. Α Μτβ. 1) Επιτρέπω, αφήνω: Ελλην. νόμ. 556²⁸, Γλυκά, Στ. 94, Βίος Αλ. 2945, Σφρ., Χρον. (Maisano) 106²⁰. 2) Παρέχω, δίνω· παραδίνω, εγκαταλείπω: το των Μουσουλμάνων γένος ούτ' εμοί την αρχηγίαν παραχωρήσει ούτε σοι του χωρίου τούτου χαρίσει την είσοδον Δούκ. 137²⁸· Σας παρακινώ (ενν. εγώ, ο Μουράτ), λοιπόν, πριν δοκιμάσητε (ενν. εσείς, οι Ιωαννίτες) τα ολέθρια του πολέμου τέλη ..., να με παραχωρήσητε την πόλιν σας Επιστ. Μουρ. Β 58 Β· φρούριον εν πολιορκία ειληφώς ... εις συμβάσεις μετά του βασιλέως Συμεών χωρούσι και το φρούριον τούτω παραχωρεί Ιστ. Ηπειρ. VII¹¹. Β' Αμτβ. 1) Κάνω στην άκρη, παραμερίζω υποχωρώ: Διγ. Ο 1358. 2) Αποχωρώ, απομακρύνομαι: Δούκ. 141¹¹.

II. (Μέσ.) επιτρέπω στον εαυτό μου, αφήνομαι: ου παραχωρούμενος πεσείν υπό της λύπης Εις τον Έρωτα 121.

παράχωστα, επίρρ.

Από το επίθ. παράχωστος. Η λ. και σήμ. στο κρητ. ιδίωμα (βλ. Ξανθουδίδης

[Ερωτόκρ. σ. 656] και ΙΛ, Α. απόχωστα).

Κρυφά: Παράχωστα τη μάνναν του εθέλησε να κράξει Ερωτόκρ. Α 1337 (στην εκδ. Αλεξ. Στ. Α 1297: παραχωστά).

παράχωστος, επίθ.

Από την πρόθ. παρά και το επίθ. χωστός. Η Α. και σήμ. στο κρητ. ιδίωμα (βλ. Ξανθουδίδης [Ερωτόκρ. σ. 656]).

Κρυφός: αμέτε σε παράχωστο τόπο και φυλαχτείτε Ερωτόκρ. Α 554 (στην εκδ. Αλεξ. Στ. Α 514: αμέτε σε παραχωστό κρυφά ...).

παραψάλλω.

Το μὲν. παραψάλλω.

Ψέλλω παράτονα, παράφωνα: εἶπερ και προστάξει σοι πολλάκις να τον δώσεις (ενν. κρασί), ἡ ως νουνεχής και φρόνιμος συ παραβίβαζε τον (παραλ. 1 στ.) ... μήνα πληξει, να σφαγεί, μήνα τον πιάσει ο στρόφος! και λυτρωθούμεν το γοργόν, διά να μην παραψάλλει Προδρ. (Eideneier) IV 528 χφβ HVPK κρητ. υπ.

παραψαύω.

Η Α. στον Ιπποκράτη.

Αγγίζω: κλέπτης μεν (ενν. ο Αδάμ), ως του φυτού τολμήσας παραψαύσαι, ἡ ἀφ' ου και μόνον μη φαγείν ἤκουσε Γλυκά, Αναγ. 14.

παραψιθυρίζω.

Από την πρόθ. παρά και το ψιθυρίζω. Πβ. Α. παραψιθυρισμός τον 4. αι. (Lampe, Lex.).

Συζητώ και διαδίδω φήμες: ορών τον χυδαίον λαόν παραψιθυρίζοντα και αιτιώντα Δούκ. 83²³⁻².

παραψικεύω, βλ. παροψικεύω.

παρβανάς ο.

Το περσ. *parvāna*. Πβ. και τουρκ. *pervane*.

Αγγελιοφόρος, ντελάλης (Για τη σημασ. πβ. και Καρναναστάσης Τ., ΕΕΦΣΠΘ (τμ. Φιολ.) 1, 1991, 271-5): Σώπασε, κακοτύχερε, γεράκιν Ξεραμμένον, ἡ ἀνάγκη του παρβανά με το άχρηστον δερμάτιν Πουλολ. (Τσαβαρή)² 54.

Παρβαριώτης ο, βλ. Βαρδαριώτης.

παργιαλίτης ο, βλ. παραγιαλίτης.

παργοτάρω.

Από το ιταλ. *bagordare* (Zingarelli, σημασ. 2). Πιβ. τ. μπαργοτάρω σήμ. στο κρητ. ιδίωμα (βλ. Ξανθ., BZ 18, 1909, 596 = Ξανθ., Μελετ. 256).

Δείχνω ικανότητα στο χειρισμό των όπλων· επιδεικνύομαι (πβ. και Αλεξίου Στ.-Αποσκίτη [Τζάνε, Κρ. πολ. σ. 601]): Είχε καρδιά για πόλεμον, αμέ δεν είχε χάρη, ἡ και

με τους Τούρκους ήθελε να βγει να παργοτάρει Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 353^ο.

πάρδαλις -η η, Ερμον. Σ 204, Βίος Αλ. 1665, 6049, Χρον. Τόκων 3385, Χίκα, Μο-
νωδ. 99^ο αρσ. πάρδαλις ο.

Το αρχ. ουσ. πάρδαλις η. Το αρσ. στο Sotman.

Λεοπάρδαλη: Βίος Αλ. 5057· *ἐνδύμενος (ενν. ο Πάρις) ἓνα δέρμα*! ... παρδάλης Λουκάνη, Ομήρ. Ιλ. Γ [26] (μεταφ., προκ. για άνθρωπο πανούργου ή δυνατό και θαρ-
ραλέο): *Μετά δε τοῦτον (ενν. τον Λέοντα) εβασίλευσεν ο υἱός αὐτοῦ Κωνσταντίνος ο Κοπρώνυμος ἔτη λδ, εκδεινότητας Λέοντος ποικιλότροπος πάρδαλις Χρονογρ. (Λαμψ.) 245· Ο Μακεδόνων βασιλεὺς Αλέξανδρος ἐκεῖνος, ἰ ο γίγας ο περίφημος, ο συνετός ἐν λόγοις, ἰ η πάρδαλις η πτερωτή, λέων ο βρυχητίας Βίος Αλ. 7.*

πάρδαλος ο, Βίος Αλ. 4554, 4942.

Η λ. στον Αριστοτέλη.

α) Αρσενικός πάνθηρας: *αρκούδες, αγριόχοιροι, λέοντες και παρδάλοι* Συναξ. γαδ. (Βασιλ.) 38^ο β) προκ. για τον πάρδο (βλ. λ.), αν δεν προκ. για τ. του επιθ. παρδα-
λός: *Τότε ο Λεοντόπαρδος εφθέγξατο τοιαῦτα: ἰ «Μηδὲν καυχᾶσαι, πάρδαλε, και κο-
ντουραδάτε, ἰ εἰς δύναμιν, εἰς πῆδημαν και εἰς τοὺς ὄνυχάς σου ...» Διήγ. παιδ. (Τσιουνι) 884.*

παρδαλός, επιθ., Πεντ. Γέν. XXX 32, Αγαπ., Γεωπον. (Κωστούλα) 134, 161.

Από το ουσ. πάρδαλις και την κατάλ. -ός (Ανθρ., Λεξ. και Χατζιδ., ΜΝΕ Α 148) ή από το ουκ. πάρδαλος με καταβιβ. τόνου. Η λ. σε ἔγγρ. του 17. αι. (Κατσουρ., ΕΕΚυκλ.Μ 7, 1968, 60, 75) και σήμ.

α) (Προκ. για ζώο) που έχει στο δέρμα του κηλίδες ή στίγματα: *εγγαστρώνον-
νταν το ποῖμνιο προς τα ραβδιά και ἐγέννησαν το ποῖμνιο πολωπά, κονκκωτά και παρδαλά* Πεντ. Γέν. XXX 39^ο β) *ποικιλόχρωμος: κόψε τα κλήματα ..., φύτευσέ τα να κάμνουν παρδαλά σταφύλια ἄσπρον και μαύρον κατά τες μάννες οπου εφύτευες πρότερον Αγαπ., Γεωπον. (Κωστούλα) 161· γ)* (προκ. για άνθρωπο) που έχει στο δέρμα του κηλίδες και στίγματα, σημάδια κακής κατάστασης της υγείας του: *Πόσοι μάντες και μάντισσες εἶναι πυργωμένοι, παρδαλοί, κυλλοί, κακόμοιροι; Πηγά, Χρυ-
σοπ. 152 (11).*

παρδαλοχρωμάτιστος, επιθ.

Από τα επιθ. παρδαλός και χρωματιστός.

(Προκ. για το ορνίθι) που το φτέρωμά του είναι πολύχρωμο: *μικροκέφαλον ... ἰ και παρδαλοχρωμάτιστον και μελανοποδάτον Πουλολ. (Τσαβαρή)² 475.*

παρδιαβάζω, βλ. παραδιαβάζω.

παρδιάβασις η, βλ. παραδιάβασις -ση.

παρδίο, επιφ.

Από το ιταλ. *perdio* (<per Dio): βλ. Kahane, Sprache 623.

Μα το Θεό: Είπα και αποκρίθηκα τον λογισμόν μου ειςμείον! ότι «θωρώ κι εγὴρ-
σα και δεν μπορώ, παρδίο, Ι και ἡάσα το ηγεμονικόν τό είχα εις την νύκτην...» Γεωρ-
γηλ., Θαν. 465.

παρδίτης ο, Συναξ. γαδ. (Βασιλ.) 181, 191, Γαδ. διήγ. (Βασιλ.) 263, 284.

Από το ουσ. *πάρδος* και την κατάλ. -ίτης (Για την κατάλ. βλ. Georgac., The -itis-suffixes πολλ.). Πβ. τοπων. Παρντίτσια στη Ρόδο (Georgac., ό.π. 111).

Πάρδος (θωπευτ.) (εδώ πιθ.) «γατούλης» (ως κύρ. όν.: για τη σημασι. πβ. Δεινά-
κις, Αθ. 33, 1921, 212 και Andr., Lex., λ. *πάρδος*): Βλέπω, περιεργάζομαι και γάτον είχ' η γραία, Ι κι είχε την τρίχα κόκκινη και την ορά μακρέα Ι η γραία του ἔχε όνομα Παρδίτη να τον κράζει Γαδ. διήγ. (Βασιλ.) 261.

παρδοκυνηγός ο.

Από τα ουσ. *πάρδος* και *κυνηγός*.

Κυνηγετικός *πάρδος* (βλ. ά.): Δέδωκε μεν ο στρατηγός ... (παρ. 4 στ.) δώδεκα παρδοκυνηγούς λίαν δοκιμοτάτους, Ι ... ιέρακας ... Ι ... και φάλκονας ωσαύτως Διγ. (Trapp) Gr. 1855.

πάρδος ο, Σπαν. Ο 171, Διγ. (Trapp) Gr. 3395, Διγ. Z 1353, Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 1073, 1653, Διήγ. παιδ. (Tsiouni) 22, 858, 863, 870, 887, 1023, 1029, 1032, 1037, Αχιλλ. L 495, 996, Αχιλλ. (Smith) N 781, 1398, Αχιλλ. (Smith) O 435, 525, 560, Λέοντ., Αίν. I 262, Φυσιολ. (Legr.) 906, Φαλιέρ., Λόγ. (Bakk-v. Gem.) 262, Ψευδο-Γεωργηλ., Αλ. Κων/π. 445, Νεκρ. βασιλ. 43, Αλεξ. 2182, Διήγ. Αλ. F (Konst.) 12²², Δεφ., Λόγ. 514, Θρ. Μιχ. 546, Διγ. Ανδρ. 343¹⁹, 361¹⁹, Διγ. O 1268, 2085, κ.α.: *πάρδος*, Διήγ. Αλ. G 272²², 28831. — Πβ. και παρδίτης.

Το μτγν. ουσ. *πάρδος*. Ο τ. με μεταβολή του -ρδ- σε -ρσ- (πβ. Psalt., Gramm. 97) πβ. και ρωσ. *bars*. Η λ. και σήμ. στο ποντ. ιδίωμα (Παπαδ. Α., Λεξ., Andr., Lex.).

Ονομασία που μπορεί να αποδίδεται σε διάφορα μεγαλόσωμα αιλουροειδή, όπως τον πάνθηρα, τη λεοπάρδαλη, το τσιτάχ ή ακόμη και το λύγκα (Για τη σημασι. και το πράγμα βλ. Nicholas-Baloglou, An Entertaining Tale of Quadrupeds 45-51· για το κυνήγι με *πάρδους* βλ. Κουκ., ΒΒΠ E 398, 413-4): *Λέοντες πεντακόσιους και πάρ-
σους χίλιους τετρακόσιους* Διήγ. Αλ. G 282²⁵: *Το δε παιδίον τας φωνάς ως ήκουσεν, ευθέως Ι ως λέων εβρμήσατο, ως πάρδος συνεσφίχθη* Διγ. Z 1425· *δέδωκε* (ενν. ο στρατηγός) *χαρίσματα τω θαυμαστώ Ακρίτη* (παρ. 3 στ.) *ιέρακας και δώδεκα μου-
τάτους ... Ι δώδεκα πάρδους διαλεκτούς, δοκιμασμένους πάνν* Διγ. Z 2221· *Πάρδος και λεοντόπαρδος ήλθαν εις το μέσον Ι και εις τον άλλον έλεγεν: «Εγώ είμαι ο καλλίων»* Διήγ. παιδ. (Tsiouni) 860¹ (μεταφ., προκ. για ανθρώπους, και ως προσηγορία τους: βλ. ονομάζω 3α): *Αυθέντη Αλέξανδρε, εις την όρασιν του Δανιήλ του προφήτου είδα-
μεν και λέγει ότι ... της Δύσης τα βασίλεια ονομάζονται πάρδοι και του Νότου ονομά-
ζονται λέοντες και της Ανατολής το κριάριν το δικέρατον* Διήγ. Αλ. E (Lolos) 187²⁰.

παρδοφημισμένος, μτχ. επιθ.: *παρδοφονμισμένος*.

Από το ουσ. *πάρδος* και τη μτχ. παρκ. του φημιζω.

Φημισμένος για την ταχύτητα και τη δύναμή του όπως ο πάρδος (βλ. ά· πβ. επίσης και Διήγ. παιδ. (Tsiouni) 869-75 και Nicholas-Baloglou, *An Entertaining Tale of Quadripeds* 366): ... εκτίστη ο Άγιος Μάρκος. | Τα τέσσερα άλογα έφριξα της Πόλης καμωμένα, | εκείνα τα παράξενα τα 'μορφοκαμωμένα, | πώς στέκονται απανωθεός στην πόρταν φορτωμένα | και φαίνεται σε πιλαλούν τα παρδοφομισμένα Ben. 20.

παρεγγνώ.

Το αρχ. παρεγγνάω.

I. Ενεργ. 1) Διατάσσω, παραγγέλλω: Ψευδο-Σφρ. 464⁹. 2) Ζητώ, απαιτώ: Καταστρέψαντος τοίνυν τον βίον του ανδρός εγέννησεν η γυνή παιδία δύο, άρρεν και θήλυ, ά και ανατραφέντα εύρον το πατρικόν διάταγμα και ήτει θάτερον, ήτοι παρηγγύα το μεν τα τ', το δε θήλυ τα σ' Rechenb. (Vog.) 91⁵.

II. (Μέσ.) απευθύνω παραίνεση: διά του παρόντος μου γράμματος παρεγγνώμαι πάσι τοις εν Χριστώ αδελφοίς ... τοις δεξαμένοις παρ' ημών εντολάς αποκήρυκτον εντελλομένας αυτόν (ενν. τον ημέτερον μαθητήν Αναστάσιον) έχειν, νυν δε κοινώς άπαντας αντιβολώ υποδοχής ... αξιώσατε Ευγ. Ιωαννουλά, Επιστ. (Στεφ.-Παπατρ.) 232²⁷.

παρεδαρμός ο, βλ. παραδαρμός.

πάρεδρος, επιθ.

Το αρχ. επιθ. πάρεδρος. Η λ. και σήμ. ως ουσ. με διαφορ. σημασ.

(Προκ. για τη σοφία του Θεού) που έχει τιμητική θέση (βλ. Lampe, Lex., στη λ. σημασ. 2): δώη δ' αυτό (ενν. τω Καλλινίκω) ο των όλων Θεός επίτευξιν των ποθουμένων και της παρέδρου ποτέ και κρείττονος σοφίας την χάριν καρπώσασθαι Ευγ. Ιωαννουλά, Επιστ. (Στεφ.-Παπατρ.) 233²⁸.

παρέδω, επίρρ., βλ. παραδώ.

παρεθύρι, παρεθύριν το, βλ. παραθύριον.

παρεθυρίτσι το, βλ. παραθυρίτσι.

παρεθυρόπουλον το, βλ. παραθυρόπουλο.

παρεία· παρείαν, Ιερακος. 367¹³, εσφαλμ. γρ. αντί ρυπαρίαν διορθώσ. — Βλ. ρυπαρία.

παρεία (I) η, Διγ. Z 2795 (έκδ. παρείας), Ερμον. X 366, Αλφ. 21³⁵.

Το αρχ. ουσ. παρεία. Η λ. και σήμ. λόγ.

Μάγουλο: Καλλιμ. 267, Διγ. (Trapp) Gr. 2365.

παρεία (II)· παρείαν, Χρον. Τόκων 1529, πιθ. εσφαλμ. γρ. αντί παρίαν διορθώσ. (λιγότερο πιθ. διόρθωση σε παρρησίαν ο Τωμ., Αθ. 76, 1976-77, 366 πρότ. παρέαν). — Βλ. παρία.

παρεικάζω, Λιβ. Ρ 243, 998, Λιβ. Sc. 1278, Λιβ. Esc. 486, 2409, Κορων., Μπούας 55.

Το αρχ. παρεικάζω.

1α) Παρομοιάζω, συγκρίνω: διατί τον Κύριον εν τοις θηρίοις παρεικάζεις; Φυσιοολ. (Zur.) XXXIII 2¹²· ρόδον της πανευθαλοῦς πάνυ μεμυρισμένον! τας παρείας παρείκαζε στιλβούσας το παράπαν Διγ. Ζ 2795· αν εις το κυκλογύρισμαν προσώπου της πολλάκις! ήθελες βάλλειν οφθαλμόν, έβλεπες το κορμίν της,! παρείκαζες ανθόμοιον τον κύκλον της σελήνης (παρ.αλ. 1 στ.) ως προς την στρογγυλότηταν της κόρης του προσώπου Λιβ. Ν 2113· β) παραβάλλω αλληγορικά: Τούτω γουν παρεικάζει την αγίαν ανάστασιν του Κυρίου Φικιολ. Β 2¹⁷. 2) Θεωρώ: πράγμα που το 'ποικεν ήτονε να θαυμάζουν (ενν. οι Τουδέσκοι)! και Ρώμης άλλον Καίσαρα κείνον (ενν. τον σινιόρ Μερκούριον) να παρεικάζουν Κορων., Μπούας 97.

παρεισάγω.

Το αρχ. παρεισάγω.

Ι. (Ενεργ.) παρoυσιάζω: ο Αρης παρεισάγεται διά Θεός, οπού λέειν πως ήτον πολεμιστής και ζηλωτής και επεθύμα θρέμματα και άλλα τίποτες Βενετοάς, Δαμασκηνού Βαρλαάμ 105⁸.

ΙΙ. (Μέσ.) εισχωρώ: κόσμος, ως οίδας, έτερος ητοιμάσται και κρίσις (παρ.αλ. 17 στ.), ου ψεύδος παρεισάγεται, δόλος ουκ έχει χώραν Γλυκά, Στ. 415.

παρείσακτος, επιθ.

Το μτγν. επιθ. παρείσακτος. Η λ. και σήμ.

Που δεν ανήκει επίσημα ή κανονικά σε μια συγκεκριμένη ομάδα και προέρχεται από αλλού, ξένος: άρας (ενν. ο σουλτάν Σελίμης) εκ των Σκυθών του χάνη και τους ιδίους της πόρτας αυτού και ετέρους παρεισάκτους επορεύθη Εκθ. χρον. 50¹⁵.

παρεισκευκλώ.

Το μτγν. παρεισκευκλέω.

Παρεμβάλλω: πάντα δοκει μοι περιττόν παρεισκευκλείν τω Λόγω Γλυκά, Αναγ. 121.

παρεκαλ-, βλ. παρακαλ-.

παρεκάτου, παρεκάτω, επιρρ., βλ. παρακάτω.

παρεκβαίνω αόρ. επαραξέβηκα· επारेξέβηκα· παρεξέβηκα.

Το αρχ. παρεκβαίνω. Η λ. και σήμ.

Α Μτβ. 1) Παραβαίνω: Ντελλαπ., Ερωτήμ. 1127. 2) Κατευοδώνω: αν έρχονται ξένοι εις το σπίτι τους τίμιοι άνθρωποι να τους βλέπωσι, ας τους προσηκώνονται, ας τους αποσκεπάζονται, ας τους παρεκβαίνωσι κατά τους ανθρώπους Βησσ., Επιστ. 26⁴.

Β Αμτβ. 1) Απομακρύνoμαι: Μικρόν επारेξέβηκεν ο Βέλθανδρος και βλέπει ... Βέλλθ. 473· (μεταφ.): Και εού επαρεξέβηκες από τους συγγενούς σου Διγ. (Αλεξ. Στ.)

Esc. 267. 2) Παραβαίνω, καταπατώ: *Μη παρεκβεί κανείς από τον λόγον Καλλιμ.* 886. 3) Παρεκτρέπομαι, λοξοδρομώ: *ως νέος παρεξέβηκα κι ως άνθρωπος οργίσθην Αναγν., Στ. πολιτ. 11.*

παρεκβάλλω, Γεωργηλ., Βελ. Α (Bakk.-v. Gem.) 793, Διήγ. Αλ. Σεμίρ. Μ 783, Διήγ. Αλ. Σεμίρ. Σ 795.

Το μτγν. **παρεκβάλλω**. Πβ. **παρεγβάλλω** και **παρεβγάλλω** σήμ. στο ποντ. ιδίωμα (Παπαδ. Α., Λεξ.).

1) Παρασύρω, παραπλανώ: *πώς σε παρεξέβαλεν η χατζιροφαγούσα! και αρνήθης και την πίστιν σου και όλην σου την Συρίαν; Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 269. 2) Σταχυολογώ και συμπιλάω: αναγινώσκοντες αεί λόγον παιδείας χάριν, παρεξεβάλομεν αυτήν διήγησιν του Αχιλλέως! και μετεβάλομεν αυτήν εις σαφεστέραν ρήσιν Αχιλλ. (Smith) Ν 1907. 3) Κατευοδώνω: *πώς τον παρεξέβαλα και μετά πόσων δώρων, πολλά είναι πολαφήγητα και ουκ ημπορώ του λέγειν Λιβ. Ν 1842. 4) Παραγκωνίζω, απομακρύνω: εις ό έχει προάστειον, μακρότερον των άλλων, προς ολιγοῦτσικον καιρόν εκεί τον αποστέλλει, μηχανικώς και τούτο γαρ να μως τον παρεκβάλλει Προδρ. (Eideneier) IV 536.**

παρεκβατικώς, επίρρ.

Το μτγν. επίρρ. **παρεκβατικώς** (TLG).

Κάνοντας παρέκβαση, ξεφεύγοντας από το κύριο θέμα: *ταῦτα εἶπομεν παρεκβατικότερον Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 77.*

παρέκει, επίρρ., Γλυκά, Στ. 281, Σαχλ. Β (Wagn.) PM 376, Λιβ. Ρ 246, Λιβ. Esc. 573, Πικατ. 267, Αιτωλ., Μύθ. (Παράσογλου) 104¹², 113⁴, Εκατόλ. Μ 8, Πανώρ. Β 544, Γ 205, Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 569¹², Πιστ. βοσκ. III 6, 404, IV 8, 69, V 4, 100, V 5, 211, V 6, 8, Ιστ. Βλαχ. 933, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Β 677, 706, 1820, Δ' 752, 1438, Στάθ. (Martini) Β 43, Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 81⁴, Ροδολ. (Αποσκ.) Γ 358, Σουμμ., Πιστ. φιδ. Γ [1119], [1171], Δ' [1295], Έ [944], Φορτουν. (Vinc.) Β 176, Γ 557, Ροδινός (Βαλ.) 69, 188, 214, Προσκυν. Κουτλ. 156 81²⁰ *παρεκεί*, Λόγ. παρήγ. L 143, Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 841¹³.

Από την πρόθ. *παρά* και το επίρρ. *εκεί* με αναβιβ. του τόνου. Ο τ. στον Ησυχ. (TLG). Η λ. το 12. αι. (TLG) και σήμ.

1α) (Τοπ.) πιο πέρα, παραπέρα: *Μη, μη, να ζήσεις, άφησ' με, μηδέ με κριματίσεις. Άμε παρέκει κι άση με. Δε θέλω να μου 'γγίζεις Πανώρ. Γ 338: Παρέκει, μη μου απλώνεις! με τα ακατά σου, βρομερέ, να μη με αναμουρνώνεις Φορτουν. (Vinc.) Δ' 19-έκφρ. στα παρέκει = παραπέρα, μακριά: στα παρέκει, μη σε δώσω δέκα κλότσους, κακέ σπανέ και παράσσημε Σπανός (Eideneier) Α 42⁴ φρ. ρίπτω παρέκει = (προκ. για αισθήματα κλπ.) αποβάλλω: *εγώ δ' εκ πείνας ρίψας μου την εντροπήν παρέκει Προδρ. (Eideneier) III 170 χφ Ρ κρετ. υπ. β) (με γεν., σε θέση πρόθ.) πιο πέρα από: Στήσον τον Χριστόν και τους μαθητάς κατά πρόσωπον του τάφου του Λαζάρου παρέκει Μυστ. 50. 2) (Ποσ.) πλέον: έβρασεν η καρδιά μου, παρέκει ουδέν βαστάζω Γλυκά, Στ. 286.**

Με άρθρο ως επίθ. = α) που βρίσκεται πιο πέρα: *Ἦμιν εἰς τοῦτο καὶ εἰς αὐτό καὶ εἰς τὸ ἄλλον τὸ παρέκει Λιβ. Ρ 325· β)* που απομένει, υπόλοιπος: *οὐ θέλω ...! ..., μένειν του λοιπού καὶ του παρέκει χρόνον Καλλιμ. 53.*

παρεκείθεν, επίρρ. παρὰ κείθεν.

Από την πρόθ. παρὰ καὶ τὸ επίρρ. *εκείθεν*. Τ. *παρεκείθε* στο *Somav.* (λ. *παρεκεί*). Τ. *παρὰσείθε* σήμ. στο *τοσκαν.* ιδίωμα (Κωστ., Λεξ. *τοσκαν.*).

Πιο εκεί, πιο πέρα: *δεν κατέχω πῶς ὄντα τὸ (ενν. τὸ λαξόνι) πέτα (ενν. ὁ Μυρτήνος)!* *σέρνεται (ενν. ὁ Νικάνδρος) παρεκείθεν* καὶ *εἰς τὰ ρούχα!* *μόνον τὸν εἶχε φτιάξει* Πιστ. βουσκ. IV 3, 253· *έστοντας νὰ πάγει παρεκείθεν ὀλίγον* Μάξιμ. Καλλιουσ., Κ. Διαθ.² Μάρκ. ιδ' 35.

παρεκιάρω.

Από τὸ βενετ. *parechiar* (Boerio) - παλαιστ. ιταλ. *parecchiare* (Battaglia).

Ετοιμάζω: *Μούστρουχε, πλιο μὴν καρτερεῖς, μα πάμε, σὰν τοκάρει,* καὶ *δείπνο ακριβότατο ἄμε νὰ παρεκιάρεις* Κατζ. Έ 244.

παρεκκλησιάρχης ὁ *παρακκλησιάρχης*, Προδρ. (Eideneier) IV 65 χφ Ρ κριτ. υπ.

Από την πρόθ. παρὰ καὶ τὸ ουσ. *εκκλησιάρχης*. Ο τ. σε ἔγγρ. του 14. αἰ. (Act. Xen. 11²⁹). Η λ. σε ἔγγρ. του 12. αἰ. (Act. Lavt. I 63² βλ. καὶ Βαγιακ., Αθ. 63, 1959, 211) καὶ στο Du Cange, λ. *εκκλησιάρχης*.

Βοηθός ἢ αντικαταστάτης τοῦ *εκκλησιάρχῃ* (Για τὴ σημασ. βλ. Κοραή, Ατ. Α 233 καὶ Βαγιακ., ὁ.π.): *εκείνος ἐνὶ πρωτοπαπᾶς καὶ σὺν παρεκκλησιάρχῃ* Προδρ. (Eideneier) IV 64.

παρεκκλησιδίων τὸ *παρακκλησιδίων*, Παῖσ., Ιστ. Σινά 1133, 1921, 1923.

Από τὸ ουσ. *παρεκκλήσιον* καὶ τὴν κατάλ. -ιδίων.

Μικρὸ παρεκκλήσι: *Εκεῖ δε υποκάτωθεν εὐρίσκετ' ἐκκλησία!* με τούρλα, *παρὰθύρια* καὶ με *παρακκλησιδία* Προσκυν. Ιβ. 845 295.

παρεκκλήσιον τὸ, Ιστ. πολιτ. 29¹⁹, Ιστ. πατρ. 83³, 198³⁹, Προσκυν. ἁ 112²⁷, 115⁴ *παρακκλήσι*, Παῖσ., Ιστ. Σινά 192, 750, 1624 κ.α. *παρακκλήσιν*, Παῖσ., Ιστ. Σινά 71, 1025, 1180, Προσκυν. Κουτλ. 390 132²⁸ κ.α. *παρακκλήσιον*, Hagia Sophia ψ 617²⁹, Ἐκθ. χρόν. 19²⁹, Προσκυν. Ιβ. 535 278, Αρσ., Κόπ. διατρ. 383, Παῖσ., Ιστ. Σινά 698, Προσκυν. Κουτλ. 390 126¹², Προσκυν. ἁ 127², Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 227 κ.α. *παρακκλήσι*, Ιστ. πατρ. 122¹⁰.

Από την πρόθ. παρὰ, τὸ ουσ. *ἐκκλησία* καὶ τὴν κατάλ. -ιον. Ο τ. *παρακκλήσι* καὶ σήμ. ιδίωμ. (Μπόγκα, Γλωσσ. Ηπείρου Α 293, λ. *παρακλήσι*). Ο τ. *παρακκλήσιν* καὶ σήμ. στο ποντ. ιδίωμα (Παπαδ. Α., Λεξ., λ. *παρεκκλήσιν*). Ο τ. *παρεκκλήσι* καὶ σήμ. Η λ. στο Meursius.

α) *Εκκλησιάκι* κοντά σε μεγάλη ἐκκλησία, *παρεκκλήσι*: *έτσι τὸ έβαλαν εἰς ένα ἀπὸ τὰ παρεκκλήσια τῆς Παμμακαρίστου* Ιστ. πατρ. 121¹⁶. β) *εξοχικὸ ἐκκλησιάκι*,

Ξωκλήσει εφούσκωσεν η θάλασσα ... και επήρην ερημοτοίχια και παρακλήσια Διηγ. εκρ. Θήρ. 110⁶· Είδα τινάς ιερείς, οπού υπήγαν να λειτουργήσουν εισέ παρακλήσιον Αγαπ., Γεωπον. (Κωστούλα) 254.

παρεκκλίνω.

Το αρχ. παρεκκλίνω. Η λ. και σήμ.

Εκτρέπομαι, βγαίνω από την πορεία μου: Προδρ. (Eideneier) II 15.

παρεκκυσπασμένος, *μτχ. επίθ.· παρεξυπασμένος*, Πουλολ. (Τσαβαρή)² 109 κριτ. υπ. (χψ παρεξίπασμ-).

Από την πρόθ. παρά και τη μτχ. παρκ. του εκκυσπώ. Ο τ. αναλογ. με τη μτχ. παρκ. του εξυπάζω.

(Πιθ.) που τρέμει, που ταραίζεται υπερβολικά (διαφορ. ερμηνεία η Τσαβαρή [Πουλολ. σ. 402]): *εγείρου, κακομούσουρε* (ενν. χήνα) και *παρεκουσπασμένη* (έκδ. *παρεξυσπ-*)! *χορδομουσουάνα, τσαπερού, φύγε από τον γάμον* Πουλολ. (Τσαβαρή)² 109.

παρεκτείνω.

Η λ. στον Αριστοτέλη.

Παρατείνω, αναβάλλω: *ποίησε τό θέλεις σύντομον μηδέ το παρεκτείνεις* Καλλίμ. 1282.

παρεκτός, *επίρρ.*, Ασοίζ. 352³⁰, Λιβ. P 95, 952, 2558, 2674, 2836, Λιβ. Sc. 597, 3095, Λιβ. (Lamb.) N 114, 251, 818, Λιβ. (Αγαπητός) 16· *πάρεκτος*, Λιβ. Esc. 95, 206, 956, 1704, 2313, 4253.

Το μτγν. *επίρρ.* *παρεκτός*. Η λ. και σήμ.

1α) Έξω: *Η γουν καυχίτσα παρεκτός κράεσα τους ευνούχους! και κατά μόνας αγαών, ταύτα προς τούτους λέγει Καλλίμ.* 2210· **β)** (με γεν., σε θέση πρόθ.) **β)** έξω από: *παρεκτός του ηλιακού φυσκίνα ήτον κτισμένη* Λιβ. (Lamb.) N 367· **β')** (μεταφ.) *χωρίς: δειλόν τον κρίνω, οπού σκοπεί το τέλος των πραγμάτων!* και *δίχα λόγον κρίνω τον και παρεκτός ανδρείας* Λιβ. P 669. **2)** Πέρα, μακριά: *σύσελλον τον επέταξα παρέξω από το φαρίν του!* εκείτον εκείνος *παρεκτός, εκείθεν το άλογόν του* Λιβ. Sc. 1214.

Φρ. 1) *Θέτω παρεκτός = αφήνω, παρατώ: τα πάντα παρεκτός της, τας φωνάς, τον θρήνον,!* τας ερωτήσεις τας πολλές άφες, τας αφήγήσεις Λιβ. Sc. 2624. **2)** *Ρίπτω παρεκτός = (α)* (προκ. για ρούχο) *βγάζω, απεκδύομαι: το ράσον ρίπτει παρεκτός, με το τζιμπούνι στέκει* Βυζ. Ιλιάδ. 615· *(β)* (γενικά) *διώχνω από τη σκέψη μου: άφες τα πάντα, παρεκτός ρίψε τα, πέτασε τα* Λιβ. N 3677· *(γ)* (προκ. για συναίσθημα) *αποβάλλω: ως εκατέμαθεν το αληθές η κόρη,!* τρέχει συντόμως, έδραμεν και *παρεκτός τον φόβον!* ρίπτει (έκδ. *πίπτει· διορθώσ.*) και *λέγει απότολμα της κόρης Πλάτσια· Φλώρες Φλώρ.* 1645.

παρεκφεύγω.

Από την πρόθ. παρά και το εκφεύγω. Η λ. στον Ευστ. (TLG).

Διαφεύγω: το μέλλον γαρ παρεκφυγείν ο χρόνος ουκ αφήνει Καλλιμ. 1273.

παρελαύνω.

Το αρχ. παρελαύνω. Η λ. και σήμ.

Προχωρώ (σ' έναν δρόμο): (εδώ σε μεταφ.): Παρελάσαμεν γαρ λίαν! τρίβου γαρ πολλοίς αγνώστου, | εἴτα γαρ πρὸς τὴν πλατείαν! του Ομήρου στράταν, λέγω, | ἐλθωμεν το κατ' ευθείαν Ερμον. Ζ 25.

παρέλευσις η, Σπαν. Ρ 225, Διάτ. Κυπρ. 513¹⁰, Λιβ. Sc. 1377· παράλευσις, Αχιλλ. (Smith) Ο 49.

Το μτγν. ουστ. παρέλευσις (TLG· για τη λ. βλ. και Κόντος, Αθ. 21, 1909, 415). Η λ. στον τ. παρέλευση και σήμ.

1) Πέρασμα, πάροδος του χρόνου: μετά την παρέλευσιν των δύο χρόνων, φίλε, | της μοίρας μου το άσφατον κατάδικά μου εκλώσθη Λιβ. Ν 2210· Μετά δε την παρέλευσιν των ημερών εκείνων! ήλθε το πλήθος εις αυτόν (ενν. το βασιλέα) πάλιν κι επαράκάλει Κομν., Διδασκ. Δ 275. 2) Θάνατος: καθώς ο εμφανούμενος ισασμός ετέθη μετά την αυτού Γραίκου αρχιεπισκόπου παρέλευσιν, διαφέρωσιν αυτά εις την ζωήν αυτού Διάτ. Κυπρ. 512¹⁶.

παρεμβάλλω.

Το αρχ. παρεμβάλλω. Η λ. και σήμ.

Στρατοπεδεύω· στέκομαι φρουρός: Μη κλίνεις όμως κεφαλήν, μη φοβηθείς κατά τι, | παρεμβαλεί γαρ άγγελος κύκλω σου του Κυρίου, | ρυόμενος εκ πειρασμών και ώσων σε φυλάττων Γλυκά, Στ. 338.

παρεμβολή η, Βίος Αλ. 116, 4418, Δούκ. 81¹³, 357²· παραβολή.

Το αρχ. παρεμβολή. Ο τ. από απλουστευτική τάση. Η λ. και σήμ. με διαφορ. ση- μασ.

1α) Στρατόπεδο: αναχωρήσαντες πάλιν εκ των εκείσε, | ανήχθημεν εις έτερον τόπον· ος παραντικά! εκέλευσα παρεμβολήν εν τούτω γεγονέναι, | καθοπλισθηναι δ' άπαντα τα πλήθη στρατευμάτων Βίος Αλ. 4260· απήλθομεν εις τόπον, | εν ώ πηγή κατέρρεε κρατίστη και πλουσία· | εκεί δε την παρεμβολήν εκέλευσα γενέσθαι, | ορύ- ξαι τάφρους σκόλοπας κύκλω ταύτης ταχίστως, | όπως εμά στρατεύματα καλώς αναπαυθώσι Βίος Αλ. 4232· εἴτα παραθαλάσσιον τόπον καταλαβόντες, | παρεμβολήν δε και σκηνήν εκείσε διαθέντες· | εις νήσον ήλθομεν τινά μετά των πλοιαρίων Βίος Αλ. 4333· β) κατάλυμα εκοστρατείας: Εκείνος μεν (ενν. ο αμιράς) εξελθών της τριήρεως εισήλθεν εις τας σκηνάς ήτοι παρεμβολάς τας αυτώ προετοιμασθείσας Ψευδο-Σφρ. 250²⁶· αριστήσαντες ήμεν καθήμενοι εν τη παρεμβολή, ήτοι σκηνή του αυθέντου ημών συνομιλούντες περί πολλών Ψευδο-Σφρ. 280²⁸· γ) καταυλισμός των Ισραηλιτών στην Π.Δ. (πβ. Αρ. ιβ 15: αφορισθήτω επτά ημέρας έξω της παρεμβολής): Θέλοντας ... να καθαρίσει ο ιερεύς τον λεπρόν, έκανε θυσίας διά ταύτον, έπειτα τον έβγαζεν έξω από την παραβολήν χωριστά και μακράν από τους άλλους επτά ημέρας Νεκταρ, Ιερο- κοσμ. Ιστ. 62. 2) Ομάδα στρατιωτών, φάλαγγα: έτεροι πεζοί την πορείαν μυριαριθ-

μους παρεμβολάς στοιχήσαντες θέουσιν, ουκ άλλο οι πλέονες αλλ' ή ρόπαλον ταις εκάστον χειράι Δούκ. 177^ο· το καθ' ήμέραν ηθροίζοντο (ενν. οι Βλάχοι) και παρεμβολή κραταιά εγένετο Δούκ. 253^ο.

παρέμνοστος, επίθ., βλ. παρεύνοστος.

παρεμπαίνω.

Από την πρόθ. παρά και το εμπαίνω (βλ. μπαίνω).

Εισέρχομαι, μπαίνω με ορμή (σε κάπ. χώρο): αν ουκ ανοίξεις θύραν μου ποθέν της ευπλαγχνίας! και γένομαι εξωχείμαστος, φοβούμαι μη παρέμπω! και φάγω και τα ακίνητα Προδρ. (Eideneier) II 99.

παρεμποδίζω, Διγ. Z 946, Δούκ. 133^ο.

Το μτγν. παρεμποδίζω. Η λ. και σήμ.

Εμποδίζω, προβάλλω εμπόδια: Πώς τούτο κατετόλμησας, δεινότατον θηρίον,! και παρεμποδίσας οδόν ερωτικής φιλίας; Διγ. (Trapp) Gr. 705.

παρεμποδίσαις η.

Από το παρεμποδίζω και την κατάλ. -σις. Η λ. στο Κουμαν., Συναγ. ν. λέξ. και σήμ. στον τ. παρεμπόδιση.

Εμπόδιο: Τας επιπολής γινομένης εν τοις οφθαλμοίς των ιεράκων παρεμποδίσαις εις το οράν οι μιν νεφέλας καλούνιν οι δε λευκάματα Ιερακοστ. 393^ο.

παρεμπρός, επίρρ., Λιβ. N 1442, Χρον. Τόκκων 2106, Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 22^ο, 42^ο, 76^ο, 118^ο, 132^ο, 141^ο, 156^ο, 228^ο, Σουμμ., Ρεμπελ. 168, 191, Α-γαπ., Γεωπον. (Κωστούλα) 173, Προσκυν. α 114^ο, 121^ο, 127^ο, Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 390^ο· παραμπρό, Ροδολ. (Αποσκ.) Β 102^ο· παραμπρός, Ασιζ. 189, Λιβ. Esc. 1598, Μαχ. 416^ο, 448^ο, 462^ο, 642^ο, Τριβ., Ρε 221, Πορτολ. Α 116^ο, Χρον. σουлт. 58^ο, 108^ο, 136^ο, Αλφ. 14^ο, Πανώρ. Β 545, Ε 97, Ανέκδ. ιντ. κρητ. θεάτρ. Α 80, Ερωφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Α 552, Δ' 427, Πιστ. βοσκ. I 4, 151, II 5, 247, Σουμμ., Ρεμπελ. 159, Βενετοσός, Δαμασκοηνού Βαριλάμ 44^ο, 65^ο, 127^ο, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Α 2114, Ε 417, Θυσ.² 124, Στάθ. (Martini) Ιντ. Β 31, Σουμμ., Παστ. φιδ. Γ [393], [824], Δ' [464], Φορτουν. (Vinc.) Γ 700, Τζήν. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Α 82, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 332^ο κ.α.· παρομπρός, Καλλιμ. 1236, Λιβ. Ρ 1489, Χριστ. διδασκ. 481.

Από την πρόθ. παρά και το επίρρ. εμπρός. Ο τ. παραμπρός στο Meursius, σε έγγρ. του 17. αι. (Ζερβογιάννης, Αμάλθ. 14, 1983, 97) και σήμ. Ο τ. παρομπρός στο Βλάχ. Τ. παραομπρός σε επιστ. του 15. αι. (Manouss., Θησαυρ. 13, 1976, 18, 37). Η λ. στο Φυλλ. Αλ. (Βελουδ.) 76.

1) (Τοπ.) πιο μπροστά, πιο πέρα, παρακάτω: επροφήτεύσαντον οι μάντεις του (ενν. του Σέωσωτρί) πως δεν τον συμφέρει να παγαίνει παρεμπρός, αλλά να στραφεί οπίσω Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 237^ο· γυρεύγοντας να βρω δροσάν ήσωσα σ' ένα πρίνο! και παραμπρός μου εφάνιστη κουτσουναράκι εκτύπα!· σιμώνω, βρίσχω το νερό στον χαρακίου την τρύπα Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Ε 895^ο· οπίσω να στραφούμε,! μηδέν υπάμε παραμπρός, μήπως εκεί χαθούμε Αλεξ. 1640· όποιος άνθρωπος θέλει να υπάγει εις

την άκραν της γης, έως εδώ να έλθει και παρεμπρός να μην υπάγει Βίος ΑΛ.² 111. 2) (Προκ. για κείμενο) παρακάτω, στη συνέχεια: Θέλεις ακούσει παρεμπρός το κάμωμα το πλέον, Ιστού γίνεταιν αυτού σύντομα, εις την ώραν Χρον. Τόκων 2854: εβασίλευσαν βασιλείς εξηταπέντε τους οποίους θέλω τους γράψει εδώ παρεμπρός συνοπτικά έναν και έναν Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 307^α: απ' αυτήν (ενν. του Σηθ και της Ασουάμ) την γέννησιν εγεννήθη η Θεοτόκος, ... ώσπερ θέλετε ηκούσει εδώ παρεμπρός εις τούτο το βιβλίον Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 83^α. 3) (Χρον., προκ. για το μέλλον) α) στο εής, από τώρα και πέρα: διά τόσο να ποίσεις με την βουλήν σου αρέσκει μου, και στερεώνω το και γω και τώρα και παρεμπρός Μαχ. 372^α ως γοιον επορεύεσθε παραπίσω, θέλετε διαβαίνειν και παρεμπρός Μαχ. 354^α: έχω την πρικαμένη! ζωή μου από πολλόν καιρό ως εδεπά φερμένη! κι εις τέτω τρόπο να περνά πάλι την είχ' αφήσει, Ι ανένοι και ήθελα μπορεί πλια παρεμπρός να ζήσει Πανώρ. Γ 586: Τύχη μου, αν αποφάσεις να θες να μου γυρίσεις! το πρόσωπό σου, παρεμπρός να ζήσω μη μ' αφήσεις Ροδολ. (Αποσκ.) Δ 24: β) αργότερα, κατόπιν, ύστερα: Τώρα σώπασε, σπουδάζω να υπαγαίνω, Ι και παρεμπρός να σε το πω, τώρα μη με αναγκάσεις Λιβ. Sc. 480: Τό επιθύμας έμαθες: τώρα ας αναπαυθούμεν! και παρεμπρός καιρός είναι και πάλι να μιλούμεν Ντελλαπ., Ερωτήμ. 2806. 4) (Χρον., προκ. για το παρελθόν) πρωτύτερα, προηγουμένως, στο παρελθόν, από πριν: αν την βρόλην σου παρεμπρός είχες μου φανερώσει, Ι από καιρόν οχ την έγνοι' αυτήν είχα σ' ελευθερώσει Σουμμ., Παστ. φιδ. Β [969]: δε μπορεί κανείς σωστή χαρά να πάρει! δίχως να γνώσει παρεμπρός πρίκες πολλές και βάρη Πανώρ. Πρόλ. 86: Α θε να 'ρθεις ακλούθα μου, να μπεις κι εσύ στον κόπο, Ι μην έρθει άλλος παρεμπρός και πάρει σου τον τόπο Φορτουν. (Vinc.) Γ 580: Αγροίκα τώρα το λοιπόν, καθώς δασκαλεμένη, Ι την Ελισέτα παρεμπρός την έχω ερμηνεμένη Σουμμ., Παστ. φιδ. Γ [782]. 5) (Ποσ.) περισσότερο, επιπλέον: Αλήθεια λέσι, ο γνωστικός ντροπή 'ναι, α μεταγνώσει, Ι σφάλμαν ακόμη παρεμπρός, το σφάλμα του α δε γνώσει Ροδολ. (Αποσκ.) Β 84: αν ξετάξεις παρεμπρός, θέλεις ιδεί πως 'γγίζουν, Ι με την φωνήν τ' Απολλωνος, όλα και συμφωνίζουν Σουμμ., Παστ. φιδ. Ε [1120]: (προκ. για λόγο, ομιλία): Παραμπρός δεν εμάκρυνε (ενν. ο Καλόανδρος) το μίλημά του, διατί η Χρυσάνθη ... εσυγχύσθη Καλόανδρ. (Κεχ.) 407.

Φρ. 1) Βάλλομαι παρεμπρός = (αυτο)προβάλλομαι: ένι σουμπέρμια της ψηλοσύνης, τουτέστι να θελήσει ο άνθρωπος πάντα να βάλλεται παρεμπρός πασανού εις πάσα πράμα και εις πάσα τόπον Ανθ. χαρ. (Κακουλίδη-Πηδώνια) 141. 2) Πηγαίνω παρεμπρός/παρομπρός = α) συνεχίζομαι, εξακολουθώ: μην πάγει παραμπρός το σφάλμα το δικό σου! κι αν ήπεςες, παιδάκι μου, γείρου γοργό, σηκώσου Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Γ 1111: Αφήτε τσι τες διαφορές και παρεμπρός μην πάσι Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Β 937: β) συνεχίζω: Ιντα τη θέλεις τη Φλουρού; Να πω για τη δουλειά μου! μα πριν να πάγω παρεμπρός, κατέχεις την καρδιά μου; Σταθ. (Martini) Α 174: με τα τούτα δε μπορώ το λόγο να σφραγίσω! ούτε να πάγω παρεμπρός, ούτε να παρατήσω Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 296^α: γ) (προκ. για φήμες) διαδίδομαι: αν πάγει ο λόγος παραμπρός, ο βασιλιάς τ' ακούσει, Ι μεγάλες κακοριζικιές έχον να μας ενρουσί Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Γ 787: δ) προοδεύω, προκόβω: να πηγαίνει παρομπρός και να προκόβει Χριστ. δίδασκ. 159: Λέγεις να υπάς παρομπρός, να κλάψεις, να θρηνη-

σεις, ἵνα παραβλέπεις το κακόν και το καλόν να ποίσεις Αλφ. (Μπουμπ.) I 41· εφοβόν τον ρήγαινα και τον κοντοστάβλην, ότι εθώρεν τας πράξεις τους πώς ηγαίνουν παραμπρός, και έπληρσεν και έθελε να ποίσει τρόπον να παρκατεβεί η συντροφιά τους Μαχ. 498^α· ε) επεκτείνομαι, χειροτερεύω: εγώ με όμοια βοτάνια ηξεύρω να το ιατρεύσω, να μην υπάγει το κακόν παραμπρός Βενετσάς, Δαμασκηνού Βαβλαάμ 40^α.

(Με άρθρο ως ουστ.) τα παρομπρός = τα περασμένα, το παρελθόν: Μπορείτε από τα παρομπρός που 'χετε γροικημένα! εσείς να τα λογιάζετε και μη ρωτάτε εμένα Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Έ 1499.

(Με άρθρο ως επίθ.) επόμενος, μελλοντικός: Όσας πικρίας αν έπαθες τους παρπίσω χρόνους, ἵ τους παραμπρός γλυκύτητας θέλεις τους απολαύσει Λόγ. παρηγ. I. 682.

παρεμπροσθά(ς), επίρρ., βλ. παρεμπροστά.

παρέμπροσθεν, επίρρ., Διγ. A 3868, Λίβ. Esc. 3002, Λίβ. N 2684, Σφρ., Χρον. (Maisano) 188^α, Διήγ. Αλ. E (Konst.) 45^α, Διήγ. Αλ. F (Konst.) 44^α.

Από την πρόθ. παρά και το επίρρ. έμπροσθεν. Η Α. στο Κουμαν., Συναγ.

1) (Τοπ.) πιο μπροστά, πιο πέρα, παρακάτω: Έτι δε και παρέμπροσθεν απελθόντος αυτού, απήρε και την Κερασούντα και την Τραπεζούντα και άπασαν την περίχωρον αυτών δη των βασιλειών Τραπεζούντος Σφρ., Χρον. (Maisano) 172^α. 2) (Χρον.) α) πριν, προηγουμένως, στο παρελθόν: επαρακάλεσέ μας (ενν. η ηγουμένη Μακαρία) να κάμωμεν την παρούσαν αυτής διαθήκην ..., με την οποίαν κόφτει και αφανίζει κάθε άλλην και άλλες που έχει παρέμπροσθεν ταύτης γινομένης Διαθ. Ηγουμ. Μακαρίας 164· επειό ο ειρηκώς ουκ εγνώσθη, ελογισάμεθα ψεύδος είναι, και διελθόντες παρέμπροσθεν μονάς πέντε ουδέν περί τούτου ηκούσαμεν Ψευδο-Σφρ. 302^α· β) στο μέλλον, στο εξής: εάν ζώμεν και παρέμπροσθεν, θέλω τον γράψειν και συγγενή εις την πομπήν εκείνων, οπού να το κακίσουν Σφρ., Χρον. (Maisano) 130^α. 3) (Ποσ.) περαιτέρω, περισσότερο: τίνος γλώσσα δυνηθεί παρέμπροσθεν λαλήσαι Καλλιμ. 2428.

Με άρθρο ως ουστ. = τα μελλοντικά: αν γαρ ουκ ήσαν αληθή τά εύρες παροπίσω, ἵ άφες και τα παρέμπροσθεν, πράγμαν μηδέν πιστεύσεις Λίβ. Sc. 1842.

παρεμπροστά, επίρρ.· παραμπροστά, Σκορδύλης, Λόγ. Θεοτ. 457^α· παρεμπροσθά, Μπερτολδίνος 100· παρεμπροσθάς, Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 121, 154.

Από την πρόθ. παρά και το επίρρ. εμπροστά. Ο τ. παραμπροστά στο Du Cange και σήμ. (Κριαρ., Λεξ.). Τ. παρομπροστά στο Sotman.

1) (Τοπ.) α) πιο μπροστά: φαίνεται του (ενν. του Μουσή) ο Θεός σαν ένας Άγγελος, και με μίαν φωνήν λέγουσαν, μη έλθεις παρεμπροσθας να εγγίσεις ώδε Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 14· β) πιο πέρα, πιο μακριά: Αφού λοιπόν εις τοιαύτην τάξιν και ειρηνικήν κατάστασιν έβαλε (ενν. ο Σουλτάν Σελίμης) τα πράγματα, ... έκρινε με τον νου του να έλθει και παρεμπροσθάς, επιθυμώντας να βάλει και το θαυμαστόν και εξακουστόν Μισίρι εις την εξουσίαν του Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 392. 2) (Προκ. για κείμενο) παρακάτω, στη συνέχεια: ευρίσκεις δεξιά εκκλησίαν της Παναγίας, του Οικονόμου Λεγομένης· την δε αιτίαν, διατί λέγεται ούτως, θέλομεν ειπεί παρεμπροσθάς Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 170. 3) (Χρον.) προηγουμένως, πριν: Ως τώρα εγώ εστάθηκα,

μη θέλοντας να δώσω! πίστιν, στά μου δηγήθηκε παραμπροστά καμπόσο Σουμμ., Παστ. φιδ. Δ' [970].

παρεμφερής, επίθ., Διγ. Z 3812, Βίος ΑΛ. 628.

Το μτγν. επίθ. *παρεμφερής*. Η λ. και σήμ.

Παρόμοιος: Έτερα δ' όρνεα πολλά τω ποταμώ παρήσαν,¹ παρεμφερή των παρ' ημίν ορνέων των εν κόσμω Βίος ΑΛ. 4290.

παρενόριος, επίθ.

Από την πρόθ. παρά και το επίθ. ενόριος.

Που είναι εκτός της δικαιοδοσίας μιας ενορίας: Ετι δε και καθαιρέσεις αρχιερέων παραλόγως ποιούντα (ενν. τον πατριαρχεύσαντα Ιωάσαφ) ... Ωσαύτως δε και παρενορίας πλειστάς χειροτονήσεις Ιστ. πατρ. 183⁵.

παρενοχλώ.

Η λ. στον Ιπποκράτη και σήμ.

(Προκ. για στρατιωτικές επιχειρήσεις) ενοχλώ με μικρές και αιφνίδιες επιθέσεις: ούτος (ενν. ο Πέτρος Λεώσας ο δεσπότης) κατά των Ιωαννίνων ορμώνμενος, τον Θωμάν παρηνώχλει και διελήστριζε και συνεχώς αυτόν εναπέκλειε Ιστ. Ηπειρ. XV⁶ έξωθεν γαρ περιεκύκλουν την πόλιν οι Αλβανίται, έσωθεν δε παρηνώχλουν κακώς τον γουλάν, κατά κράτος εις αυτόν επισπώμενοι και ρούα! ρούα! φωνάζοντες Ιστ. Ηπειρ. XIX².

παρεντζάνα η.

Το παλαιότ. ιταλ. - βενετ. *parenzana* (Battisti-Alessio, Diz. etim., λ. *parenzana*, Boerio).

(Ναυτ.) πορεία, θαλάσσια διαδρομή: Παρεντζάνα του Αργυρού. Ο Αργυρός με την Φαρναζία εβλέπεται εις την κάρτα του λεβάντη ήβερ γρέγο² έναι μίλια εκατό Πορτολ. Α 230²².

παρέντζο το, βλ. *παρέτζο*.

πάρεξ, Κομνηνής Άννας Μετάφρ. 430, Σφρ., Χρον. (Maisano) 96¹³, 140¹⁴, Σοφiani, Γραμμ. 82, Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 41^ν, 72^ν, 372^ν, Κανον. διατ. Β 996, Μετάφρ. «Χαρακτ.» Θεοφρ. 121, Ψευδο-Σφρ. 342¹⁶ 2^ο, 370¹⁴, 474⁵, Βακτ. αρχιερ. 149, Σουμμ., Παστ. φιδ. Δ' [703], Hagia Sophia v 556³, ω 533⁴, Βίος Αιωώπ. (Παπαθωμ.) 113⁴⁰ *παρέξ*, Βίος ΑΛ.³ 114, Διήγ. ΑΛ. F (Konst.) 22⁴, Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 169.

Η αρχ. πρόθ. *πάρεξ-παρέξ*. Η λ. (απαρχαιωμένη) και σήμ.

I. (Ως πρόθ.) εκτός (από) (με γεν.): Ψευδο-Σφρ. 366^ν (με αιτιατ.): όλα τα πράγματα τα έκανε μόνον με τον λόγον του (ενν. ο Θεός) *πάρεξ* τον άνθρωπον, οπου έπλασεν με τας χείρας του Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 31^ν (με την πρόθ. από και αιτιατ.): μη συμπλακείς εις την πολυλογία¹ και φθάσεις λόγον και ειπίεις *πάρεξ* από το δίκαιον Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 267.

II. Εύνδ. 1) (Συγκρ.) παρά (με βουλευτική πρόταση): κάλλιον να ζω άτιμος, πά-

ρεξ να ορίζω τόσους στρατιώτας και να λάβω άδικον θάνατον Μαρτύρ. αγ. Νικολ. 162^α. κάλλιον να πονέσεις ολίγας ώρας πάρεξ να βασανίζεσαι όλην σου την ζωήν Αγάπ., Γεωπον. (Κωστούλα) 234. 2) (Αντιθ.) αλλά: το ψαχνόν του είναι πολλά κακοχώνευτον και μη το τρώγεις (ενν. το κίτρον) μοναχόν παρέξ να είναι αρτυμένον με ζάχαρην Αγάπ., Γεωπον. (Κωστούλα) 213.

III. Ως επίρρ. (σε αποφαιτικές προτάσεις για δήλ. περιορισμού, πβ. παρά Γ 1, παρού II) παρά μόνο: την ψυχήν άνθρωπος δεν δύναται να την ιδεί πάρεξ ο άγγελος οπού την εβγάνει από το κορμί Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 28^α εκεί οπού εγώ στέκομαι, άλλοι δεν ημπορούσι να σταθούν πάρεξ εγώ Μπερτόλδος 32· άλλη δύναμη δεν ημπορείε να πολεμήσει την μεγάλην δύναμην του Τούρκου πάρεξ ο Θεός Χρον. σουлт. 88^α.

παρεξυπασμένος, μτχ. επίθ., βλ. παρεκουσπασμένος.

παρέξω, επίρρ., Καλλιμ. 1098, 2206, Βέλθ. 60, Πουλολ. (Τσαβαρή)² 273, Λιβ. Ρ 1014, 1209, 2642, Λιβ. Sc. 73, 1213, 1285, 1312, Λιβ. Esc. 233, Λιβ. (Lamb.) N 216, 278, Λιβ. N 1050, Αχιλλ. I. 691, 999, Αχιλλ. (Smith) N 1402, Βυζ. Ιλιάδ. 904, Προσκυν. Κουτλ. 390 147^α, Πτωχολ. Α 196, Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 154, Σοφιαν., Γραμμ. 81· παρόξω, Σουμμ., Ρεμπελ. 159.

Το μτγν. επίρρ. παρέξω. Τ. παραέξω σήμ. Η λ. και σήμ. στο ποντ. ιδίωμα (Παπαδ. Α., Λεξ.), όπου και τ. παρέξου και παρέξ'.

α) Πιο έξω, πιο πέρα: Έβλεπα απεδώ τας Αρετάς, τους Μήνας απ' εκείθεν, I εδώ τα Ερωτιδόπουλα, παρέξω εκεί τα ζώδια Λιβ. Esc. 1165· β) (με γεν., σε θέση πρόθ.) έξω από, πιο πέρα από: παρέξω του λουτρού έκειτο η φλισκίνα Βέλθ. 460· γ) (με πρόθ. από, εκ) πιο πέρα από: μίλι επεριεξέβημαν παρέξω από του κάστρου Λιβ. Esc. 3262· σύσσελλον τον απέταξα παρέξω εκ το φαρίν του Λιβ. Esc. 2318.

Με άρθρο ως επίθ. = που βρίσκεται πιο έξω, πιο πέρα: ημουν εις τούτο και εις αυτό και εις το άλλο το παρέξω Λιβ. (Lamb.) N 469.

παρέξωθεν, επίρρ., Καλλιμ. 1240, 2219, Λιβ. N 1226.

Από την πρόθ. παρά και το επίρρ. έξωθεν. Η λ. στο Κουμαν., Συναγ.

α) Πιο έξω, παραέξω: εις τέντα μια παρέξωθεν εις άκραν του φουσσάτου! εκάθετον ο Αχιλλεύς με τα γυναίκεια ρούχα Βυζ. Ιλιάδ. 853· β) (με γεν., σε θέση πρόθ.) έξω από: να έμπω εις το κάστρον σύντομα, διότι παρήγγειλάν με I να μη με φθάσει αυγερινός παρέξωθεν του κάστρου Λιβ. Sc. 251.

Με άρθρο ως επίθ. = που βρίσκεται πιο έξω: εν τω παρέξωθεν οικήματι εις το έδαφος της γης έναι ο λίθος οπού εκάθισεν ο άγγελος Προσκυν. Λαύρ. 874 95^α.

πάρεον το.

Πιθ. σχετ. με το ισπ. *pareo* (Τσαντσάνογλου Κ., Ελλην. 24, 1971, 60), αν όχι από το ιταλ. *parrì* (παιλαιότ. *pare*) ή λατ. και προβηγκ. *par* (Τσαντσάνογλου Κ., αυτ., Battisti-Alessio, Diz. etim., λ. *pare* και *parrì*, Meyer-Lübke, Rom. etym. Wört., λ. *par*) από αρχαιοτική διάθεση κατά οικ. σε -αιον (λ.χ. δίκαιον, τρόπαιον).

Αρχοντικό προνόμιο, τίτλος ευγενείας (βλ. Τσαντσάνογλου Κ., *αυτ.*): Χαρά σ' εσέ, κυρ γάδαρε, με την προτίμησίν σου! το πάρεον εκέρδισες και την τιμήν του κόσμου Συναξ. γαδ. (Βασίλ.) 387.

παραπάνω, επίρρ., Ροδινός (Βαλ.) 84, 203· *παραπάνου*, Αλφ. Ξεν. Αθ. (Μαυρομ.) 55· *παραπάνω*, Ερμον. Θ 62, Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 301*, Παϊσ., Ιστ. Σινά 131, Προσκυν. Ολυμπ. 177 89^α, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Γ 1587.

Από την πρόθ. παρά και το επίρρ. επάνω. Τ. παραπάνου σήμ. στο τοακων. ιδιώμα (Κωστ., Λεξ. τοακων.). Ο τ. *παραπάνω* και σήμ.

1) (Τοπ.) α) πιο πάνω, πιο ψηλά: *κείνος που τον ένοιξεν ούτως τον απεκρίθη!* «ήλθες καλώς, κοπιάσας, ανάβα παραπάνω ...» Λόγ. παρηγ. Ο 461· β) (σε θέση πρόθ.: εδώ μεταφ.) σε ιεραρχικά ανώτερη θέση: *Επεί σου ουδέν έχεις άλλον τινά παραπάνω σου να τον αρέσεις διά την ευμορφίαν σου, άρεσε τον Θεόν Κεφάλ. παραιν. 121.* 2) (Προκ. για κείμενο) σε προηγούμενο σημείο, πιο πριν: *κάποιος Αλέξανδρος άλλος, όχι εκείνος όπου ελέγαμεν παραπάνω, ήλθεν κριτής εις την Καππαδοκίαν Ροδινός (Βαλ.) 213.* 3) (Ποσ.) περισσότερο, επιπλέον: *η μία σου μυα σ' έκαμε παραπάνω δέκα μιας Μάξιμ. Καλλιουπ., Κ. Διαθ.² Λουκ. ιθ' 16.*

Με άρθρο ως επίθ. = 1) Που στέκεται πιο ψηλά: *ο μεν πρώτος έφθασεν εις το σκαλί ν' ανέβει, ι τον παραπάνω σίμωσε και με το χέρι γενέει Τζαμπλάκ. (Λαμπ.) 32.* 2) Παλαιότερος, προηγούμενος: *όσα εκακοπάθισες τους παραπάνω χρόνους Λίβ. Ν 2620.*

παρεπιγράφω.

Το μτγν. *παρεπιγράφω*.

Προσθέτω (όνομα) σε επιγραφή (μεταφ.) αναφέρω κάπ. ως συντελεστή, δημιουργό έργου: *πας τις αρχηγός των υπ' αυτόν νικώντων! αυτός παρεπιγράφεται ηγ τελεσθείση νίκη Γλυκά, Αναγ. 270.*

παρεπίδημος, επίθ.

Το μτγν. *επίθ. παρεπίδημος*.

Που διαμένει προσωρινά σε έναν τόπο, περαστικός: *Εύχον προς πάντας, άνθρωπε, και διά πάσα φίλον, ι μη μόνον προς τους φίλους σου, αλλά προς πάντα ξένον, ι προς ξένους παρεπίδημους από τα γονικά των Λίβ. (Αγαπητός) παράρτ. 35.*

παρεπικρασμός ο, βλ. *παρπικρασμός*.

παρέπलगον, Λίβ. Esc. 102, εσφαλμ. γρ. αντί *παράπलगον* (βλ. ά.)· διορθώσ.

παρεπόνεις η, βλ. *παρπόνεις -ση*.

παρεπονώ, βλ. *παρπονώ*.

παρεποταμία -ιά η, βλ. *παρποταμία*.

παρεπόταμο(ν) το, βλ. *παρπόταμον*.

παρέρχομαι, Διγ. (Trapp) Gr. 3370, Διγ. Z 3106, 4230, Λιβ. P 530, Λιβ. Sc. 3003, Λιβ. Esc. 591, Αχιλλ. L 1234, Αχιλλ. (Smith) N 1663, 1742, 1915, Φαλιέρ., Ιστ.² 318, Δούκ. 149³, Σφρ., Χρον. (Maisano) 92²⁵, Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 109⁹, 301¹, Προσκυν. Ιβ. 845 1227, Αλφ. (Μπουμπ.) I 82, Παλαμίδ., Βοηβ. 628, Διγ. Ανδρ. 329³, 403²², 406⁵⁴, Ψευδο-Σφρ. 158³⁸, Κρασοπ. (Eideneier) S 33, 166, Διγ. Αλ. Σεμίρ. M 862, Χριστ. διδασκ. 46, κ.α.

Το αρχ. παρέρχομαι. Η Α. και σήμ.

Α (Αμτβ.) **1α** Περιέρχομαι, περιοδεύω: *παρερχόμενος γαρ ήλθε* (ενν. ο Όμηρος) | και παρά την Αρκαδίαν Ερμον. Α 114· **β**) *πηγαίνω, κατευθύνομαι*: Πόλ. Τρωάδ. 676· **γ**) *διέρχομαι*: Έθνος δ' επ' έθνος έτερον ου σιγκαταπατήρει | ει μη κατ' εμπορίαν τε και χρήσιν αναγκαίαν, | και ταύτα μέχρι είκοσιν ανδρών παρερχομένων Βίος Αλ. 3962. **2**) *Φθίνω, χάνομαι, εξαφανίζομαι*: Διγ. Z 4085, Γλυκά, Στ. 355, Σπαν. P 74, Αχιλλ. (Smith) N 1922· *φρ. παρέρχεται ο νους μου = (α) βλ. νους Φρ. 56· (β) χάνω το μυαλό μου, τα λογικά μου: η μέλισσα μ' εδάγκωσεν, όμως ακροτρευλίζω | και κοντυλούν οι πόδες μου και ο νους μου επαρήλθεν Κρασοπ. (Eideneier) I 183· πώς ουκ έχασεν λογι-σμόν και να παρέλθ' ο νους του | εις τα κακά τά έπαθε, τας συμφοράς τας είδεν*; Βυζ. Ιλιάδ. 432· **γ**) (προκ. για ασθένεια) *περνώ, γιαιτρεύομαι*: Οργεοσ. αγρ. 528¹· **δ**) *πεθαίνω*: Του Μαχουμέτ ουν παρελθόντος και Παγιαζήτ του μεσάζοντος και μεταπεσόντα τα πράγματα εν τω προρρηθέντι Μουσταφά Δούκ. 231¹· **ε**) *Ξεπέφτω, φτωχαίνω*: ορδινιάζω ... να δοθούν υπέρπυρα δεκαέξι ελεημοσύνην ... εις οκτώ σπίτια πτωχών καλών ανθρωπων οπου επαράρθασιν Διαθ. Ακοτ. 146· να είναι κρατημένος ο Ιωάννης να δίδει κάθε χρόνον οδιά την ψυχήν μου υπέρπυρα δώδεκα εις έξι οσπίτια καλών ανθρωπων οπου επαράρθαν Διαθ. Ακοτ. 147· **στ**) (από ηθική άποψη) *παρακμάζω*: αυτοί οι άνθρωποι θε να παράρθουσιν, και θέλουσιν έχειν πολλήν απανθρωπίαν και ακαταστασίαν περισσήν Πηγά, Χρυσοπ. 133 (25)· **ζ**) *παρασύρομαι*: Οπδναι βίγλα δεν μπορεί γυναίκα να παράρθει | με μετροσύνη να φυλά, άδικα να μη χάθη Δεφ., Λόγ. 707· κάμνει χρεία να προσέχονται, μήπως και καμίαν φοράν παράρθουσι και σφάλλουσιν από τες νομοθεσίες και ορθινίες του ενού μας διδασκάλου Χριστού Χριστ. διδασκ. 139. **3**) *Σταματώ*: *ανάπτουν και κανδήλια είκοσι καθημέραν, | ουδέποτε παρέρχονται ούτε και μίαν ώραν Προσκυν. Ιβ. 535 696. 4α*) (Προκ. για χρον. διάστημα) *περνώ*: Δούκ. 275¹, Sprachlehre 162, Λιβ. P 1132· **β**) (προκ. για χρον. στιγμή ή ευκαιρία) *έχω έρθει, έχω φτάσει*: τώρα καιρός παρήλθεν Λιβ. (Lamb.) N 487.

Β (Μτβ.) **1α**) *Περνώ από δίπλα*: ολίγον δε μου παρελθών (ενν. ο Ιωαννάκης) πέπτωκεν εκ του ίππου | και εις πέτραι ακούμπησεν εχόμενος του πόνου Διγ. (Trapp) Gr. 2586· **β**) *διέρχομαι*: Παρήλθεν (ενν. ο Καλλιμάχος) τόπους ικανούς αναζητών την κόρην Καλλιμ. 1473· Παρήλθον (ενν. τα παιδιά του βασιλιά) τόπους ικανούς, πολλούς και δυσβατώδεις Καλλιμ. 76. **2**) *Περνώ ένα χρονικό διάστημα*: Ούτως μετά γλυκότητος παρήλθεν (ενν. η δέσποινα) την ημέραν, | και πάλιν εφθασεν η νύξ, ήλθεν ερώτων χάρις Καλλιμ. 1932· *Φέρε τον νουν σου από του νιν πώς ήσουν εις τον κόσμον, | πώς επαρήλθες τον καιρόν και τι ήσαν τά εθάρρεις Αλφ. 19³⁰. 3) *Παραβαίνω* (πβ. και όρος ο 3β): Διγ. (Trapp) Gr. 1451.*

παρεστία ή παραστία, Πτωχολ. (Κεχ.) P 165· **παραστία**, Πεντ. Λευιτ. XI 35·

παριστία. — Βλ. και πυροστία.

Από το αρχ. επιθ. παρέστιος (Ανδρ., Λεξ., λ. παρασιτιά). Κατά Χατζιδ. (MNE Β 314) από το ουσ. πυρεστία (6. αι., L-S). Κατά Spadaro (RSBS 3, 72) από την πρόθ. παρά και το ουσ. εστία, βλ. και Δαγκίτοης, Λεξ., λ. παρασιτιά. Ο τ. παριστία στον Ευστ. (TLG) και στο Du Cange, όπου και ο τ. παρασιτία. Τ. παρασιθία και παρασιά στο κρητ. ιδιώμα (Πάγκ., Ιδιώμ. Κρ. C 198, Κοντοσόπ., Γλωσσολογικ. κρητ. 47). Τ. παρεσιτιά, παριστιά, παρουσιτιά και παρσιτιά σήμ. ιδιωμ. (Κουκ., ΒΒΠ Δ' 309, Παπαχριστ., Λεξ. ροδ. ιδιωμ. 471, 473, λ. παρασιτιά, παριστιά). Ο τ. παρασιτιά και σήμ. λαϊκ. (Κριαρ., Λεξ.). Η λ. σε σχόλ. (TLG).

α) Το τζάκι: ποιούν ... (παραλ. 1 στ.) και κουλλουρέτιον το παιδίν εις την παριστίαν Προδρ. (Eideneier) II 26-8 χφ Η κριτ. υπ. έπαρε στάκτην, ήγουν άθον από την παρασιτίαν, κοσκίνησέ τον Αγαπ., Γεωπον. (Κωστούλα) 238 β) ο χώρος γύρω από το τζάκι: Φεβρουάριος άνδρας και αντός γέροντας εκαθέτονι ξυπόλητος, γυμνόποδας κάθεται εις παρασιτίαν Ημερολ. 59.

παρέσω, επίρρ., Χρον. Μορ. Η 9206, Πορτολ. Α 14¹⁶.

Από την πρόθ. παρά και το επίρρ. έσω.

Πιο μέσα, παραμέσα: αν είσαι με καράβι μέγα, στέκεις ομπρός εις το στόμα εις οργίες δ' ειδέ είσαι με καράβιν μικρότερον, υπάς παρέσω εις το άλλον ακρωτήριν Πορτολ. Α 38¹⁶.

Με άρθρο ως επιθ. = που βρίσκεται πιο μέσα: πιάνεις το πλωρήσιν σου εις το ακρωτηράκιν το παρέσω εις τον σιρόκον Πορτολ. Α 58¹⁵.

παρετέρης ο. — Βλ. και παρατούρης.

Από το μων. ιταλ. *barattiere* (Battisti-Alessio, Diz. etim.).

Κλέφτης, απατεώνας: Εσύ ποσώς δεν έποικες ωσάν καλός στρατιώτης, Ι σπού με όμοιον του ποθεί δικαίως μάχην ν' αρχίσει, Ι αμμή ως παρετέρης άνθρωπος χωρίς εμπιστοσύνη Ι κατά της ώρας άρχισες τες χώρες μου να βλάπτεις Όθο. (Foll.) I 105.

παρέτζο το, Πορτολ. Α 364¹⁴ χφ V κριτ. υπ. παρέντζο.

Από το παλαιότ. ιταλ. *pareggiò* πβ. και παλαιότ. ιταλ. *parezzo* (Battisti-Alessio, Diz. etim., λ. *pareggiò* και *parezzo*, Battaglia, λ. *pareggiò*) βλ. και Kahane-Bremner, Gloss. portol. 85.

Στην έκφρ. μέντζο παρέντζο = περίπου στη μέση (θαλάσσιας διαδρομής) (βλ. Τσελίκας, έκδ. Μ.Ι.Ε.Τ. σ. 264): Σαν Βιτσέντζος κουν Σάντα Μαρία ... βλέπονται όστρια τρεμουντάνα λέγες κ' ε τέρες (έκδ. ετέρας διορθώσ. κατά Τσελίκας, ό.π., σ. 161) ζ μέντζο παρέντζο της Αλεξανδρείας και της Κρήτης αυτ. 364¹⁴ χφ Α κριτ. υπ.

παρετοιμάζω, Δούκ. 375⁵ παραιοιμάζω.

Το μτγν. παραιοιμάζω.

Ι. (Ενεργ.) ετοιμάζω εντελώς, σε όλες τις λεπτομέρειες: άριστον μέγα, ευγενικόν ευθύς παραιοιμάζει (ενν. ο δούκας) Ι τάχα διά τον Φλώριον αλλήλως να τρυφήσουν Φλώρ. 777 θέλει σας δείξει (ενν. ο οικοδεσπότης) ανώγιν μέγα, υψηλόν και παραιοι-

μασμένον Ντελλαπ., Στ. Θρηνητ. 70.

Π. (Μέσ.) ετοιμάζομαι εντελώς: παροτοιμάζονται λοιπόν λόγω του βασιλέως Καλλίμ. 2448.

Η μτχ. παρκ. ως επιθ. = αυτός που είναι έτοιμος στην εντέλεια, πανέτοιμος: Τζινεήτης μεν ιστάτο παρητοιμασμένος, ως, όταν ο Κούρτης επαναστρέψει εις την ουραγίαν, τότε και αυτός εξέλθει συναντήσων τῷ Χαλίλ Δουκ. 239^α.

παρέτοιμος, επιθ., Σπαν. A 396, B 380, Σπαν. (Λάμπρ.) Va 423, Καλλίμ. 2445, Πόλ. Τρωάδ. (Παπαθωμ.-Jeffr.) 5433, Φλώρ. 780, Λίβ. P 872, 1208, 1707, 2462, Λίβ. Sc. 72, 2544, Λίβ. Esc. 67, 1200, 2021, 3875, Λίβ. N 1035, Χρον. Τόκκων 1487, Νούκ., Μύθ. (Παράσολου) 48, Περί γέγ. 172, Ιστ. Βλαχ. 776, Χριστ. διδασκ. 457· παράτοιμος, Λίβ. N 1049.

Από την πρόθ. παρά και το επιθ. έτοιμος. Η λ. στο κερκυραϊκό ιδίωμα (Andr., Lex.).

Εντελώς έτοιμος: πάντες εσυνάχθησαν έξωθεν της αυλής του (ενν. του βασιλέως) | παρέτοιμοι προς κίνημα και συμπλοκήν πολέμον Αχιλλ. (Smith) N 363· αν έν' ο δάος παρέτοιμος, ως ου είπας, μετ' εέναν, | γείρεστε και ας υπαγαίνομε, μη αργούμε τον καιρόν μας Λίβ. P 2458· είμαι απ' εδά παρέτοιμος να τον ποιήσω φίλον (ενν. το ευνουχόπουλον) | και αυτός εις την υπόθεσιν της κόρης να υπουργήσει Λίβ. Sc. 58.

παρευδοκίμησις η.

Από το μτγν. παρευδοκίμew και την κατάλ. -σις. Η λ. τον 4. αι. (Steph., Θησ.) και σε σχόλ. (L-S).

Υποτίμηση, μείωξη: βέλτιον ηγήσατο (ενν. ο πατριάρχης Αρσένιος) όρκους ασφαλίσασθαι φρικωδεστάτοις την του παιδός ζωήν, μη χείρα επιβάλη επιβουλής μήτε παρευδοκίμησιν της βασιλείας αυτού ή υστέρησιν τινα ενθυμηθή Ψευδο-Σφρ. 162¹².

πάρευθα, επίρρ., βλ. pápavta.

παρευθέως, επίρρ.

Από την πρόθ. παρά και το αρχ. επίρρ. ευθέως· πβ. και επίρρ. παρευθύς.

Ευθύς αμέσως: Οι δε της κόρης αδελφοί εκείνοι παρευθέως | ακούσαντες, ότ' αμύρας εισήλθεν, ο γαμβρός των, | εξαίφνης ήλθον άπαντες ένδον εις το κουβούκλιον Διγ. Z 1213.

παρευθίκαν, επίρρ., βλ. παραντίκα.

παρευθύς, επίρρ., Προδρ. (Eideneier) I 200, 254, Καλλίμ. 1211, 2484, Ασσίζ. 47¹², 198⁶, 392¹², Διγ. (Trapp) Gr. 470, 1057, 3129, Διγ. Z 319, 1721, 2650, Βέλθ. 720, Φλώρ. 920, Λίβ. P 2490, Λίβ. Sc. 941, Λίβ. Esc. 1491, Λίβ. N 2540, Αχιλλ. (Smith) N 1350, Αχιλλ. (Smith) O 576, Ιμπ. 96, 268, Χρον. Τόκκων 1168, 1489, 1923, Γεωργηλ., Βελ. Α (Bakk.-v. Gem.) 49, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) B 2341, Θυσ.² 1013, Στάθ. (Martini) A 158, Γ 82, Διγ. O 2449, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 151¹², 574¹ κ.π.α· παραευθύς, Λαυρ., Οπτασία Α. 376· παραυθύς, Δαρκές, Προσκυν. [87], [111], Ευγέν. (Vitti-Spadaro)

1076· παραντὺς, Ασοῖζ. 184², Θυσ.² 454 κριτ. υπ., Κυπρ. ερωτ. 134⁴ παρευθύ, Βίος Αλ. 527⁹· πάρευθυσ, Αχέλ. 1494, 1572, 2470· παρευτὺς, Ασοῖζ. 63²⁷, 152⁷, 209¹⁸, 216²⁸, 299⁸, 230³, 295²¹, 309^{4,5}, 360¹²⁻¹³, 388¹³, 389²⁸, 399²¹, 447²⁸, 449¹⁴, 458¹¹, 460¹⁶, Χρον. Μορ. Η 3919, Χρον. Μορ. Ρ 251, 389, 3346, 5180, 5825, 5836, 6551, 7693, 7702, 8230, 8360 κ.π.α.

Το μτγν. επίρρ. παρευθὺς. Ο τ. παρευθὺ τον 5. αἰ. (Lampe, Lex.). Ο τ. παρευτὺς και σήμ. στο κυπρ. ἰδιῶμα (Σακ., Κυπρ. Β' 718). Η λ. και σήμ.

1α) Αμέσως: ο δε (ενν. ο Διγενής) αρπάσας παρευθὺς εκ στόματος τον άρκον! απεσφονδύλησεν αυτόν κι εξέψυξεν ο άρκος Διγ. Ζ 1418· ο Αλαμάνος το να ιδεί άνθρωπον καθαλάρην, Ι αγγελουσουσουμίαστον, λαμπροαρωματωμένον, Ι εγνωρίσεν τον παρευθὺς ότι είναι ανδρειωμένος Ιμπ. 407· β) (ως χρον. σύνδ. με επόμ. το ότι, βλ. ότι II, Α1β) ευθὺς ως, αμέσως μόλις: ο εἰς αδελφός ἐνι κρατημένος να μοιράσει με τον άλλον πάντα ὅσα ἔχουν εις το ἡμισον, παρευθὺς ότι να τον τάξουν Ασοῖζ. 169⁷. 2) Πριν από λίγο: ἤυραμεν τούτον τον άνθρωπον ... εις την στράταν νεκρόν και ἦτον ακόμη ζεστός ὥσπερ να τον εἶχαν σκοτώσει παρευτὺς Ασοῖζ. 224²⁵.

παρεύκαιρος, επίθ.

Από την πρόθ. παρά και το επίθ. εύκαιρος.

Εντελώς άδειος: παρεύκαιρο Gesprächb. 18¹⁸.

παρεύμορφος, επίθ.: παράμορφος.

Από την πρόθ. παρά και το επίθ. εύμορφος. Ο τ. στον Κατσαῖτ., Ιφ. Έ 986.

Πολύ ωραίος, πολύ πετυχημένος: Ω σαῖτιά παράμορφη, ω κοπανιά 'πιτῆδεια Σουμμ., Παστ. φῖδ. Δ' [1213].

παρέμνοστος, επίθ. παρέμνοστος.

Από την πρόθ. παρά και το επίθ. εύνοστος.

Πολύ ωραίος: ευρίσκει (ενν. ο δονξ) δυο φουδούλες (παραλ. 2 στ.) παρέμνοστες, ενῆδοντες, πανώραιες τον πόθον Φλώρ. 793.

πάρευτα, επίρρ., βλ. πάραντα.

παρευτὺς, επίρρ., βλ. παρευθὺς.

παρέχω, Διγ. (Trapp) Gr. 663, 2698, 2793, 2898, Διγ. Ζ 2807, 3241, 3468, Ερμον. Α 215, Β 153, Ψ 180, Α1β. Esc. 2249 χφ.

Το αρχ. παρέχω. Η λ. και σήμ.

1) Δίνω σε κάπ. κ. α) (προκ. για υλικά πράγματα): Διγ. Ζ 4277· β) (προκ. για άυλα ή αφηρημένα πράγματα): Βέλθ. 335· τους βαρβάρους δε πάλιν αφορμήν πολέμου ου παρείχεν (ενν. ο βασιλεύς) Κομνηνής Αννας Μετάφρ. 204· φρ. χείραν παρέχω = δίνω το χέρε· βοηθώ: εισάκουσόν μου της φωνής και της δεήσεώς μου, Ι θύραν ελέους άνοιξον και χείραν πάρασχέ μοι! ανάγουσαν εκ βόθρου με, λάκκου του της πενίας Προδρ. (Eideneier) III 278. 2) Απονέμω (τιμή): Ερμον. Α 295. 3) Προμηθεύω, εφοδιάζω: Κομνηνής Αννας Μετάφρ. 107. 4) Δίνω ως σύζυγο, παντρεύω: Άλλως γαρ ου

πεισθήσονται την ἀδελφὴν παρέξαι, ἢ εἰ καὶ τὸν πλοῦτον δώσετε πάσης τῆς Ῥωμανίας Διγ. (Trapp) Gr. 96. 5) (Προκ. γιὰ χρόνον) ἐπιτρέπω, δίνω τὴν εὐκαιρίαν· εἶπεν με – ας εἶπω τίποτε, τώρα καιρὸς παρέχει Λιβ. N 1172. 6) Οφείλω να ...: Ἦλθες, εἰς κόσμον περπατεῖς, παρέχεις να φροντίζεις· ἢ τὸν κόσμον γὰρ ἀν τὸν ποθεῖς, καὶ τῶν μελλόντων χρήσεις Ἀλφ. 14³⁰.

παρή, σύνδ., Κατζ. A 109, Γ 113· *πάρη*.

Ἀπὸ τὴν συνεκφ. παρὰ ἢ (βλ. Πολίτης Α. [Κατζ. σ. 157] καὶ Ἑλλην. 21, 1968, 232). Κατὰ Λορεντζ., Αθ. 16, 1904, 217 ἀπὸ τὴν πρόθ. παρὰ ἀναλογ. πρὸς τὴν περὶ. Ο τ. *πάρη* καὶ σήμ. ἰδιωμ. στὴν Κυνουρία (βλ. Georgac., Glotta 31, 1951, 234). Η λ. στὸν Κατσαῖτ., Ἰφ. Β 676, Δ' 27, Θυ. Δ' 251, Έ 458, 529, 629 καὶ σήμ. ἰδιωμ. στὴν Κεφαλλονιά (Λορεντζ., ὁ.π. καὶ Λουκάτ., Κεφαλλ. Χρον. 2, 1977, 288).

1) (Ἀντιθ., με προηγ. ἀρν.) ἀλλά: *χόρτασιν οὐκ εἶχεν* (ενν. ο Αχιλλεύς), ἢ *πάρη οὐκ ἠθέλεν ποτέ τὸν ἔρωταν πληρώσαι* Αχιλλ. (Smith) Ο 444. 2) (Ὡς ἐπίρρ., με προηγ. ἀποφατικὴ πρόταση γιὰ δῆλ. περιορισμοῦ· πβ. παρὰ Γ 1 καὶ παρὰ II) ἀλλὰ μόνο, παρὰ μόνο: *ἡ φύση, οὐδὲν ὅρισε με πρᾶμα να μποροῦμαι ἢ παρὴ με τ' ἀξιο φαγητό 'ς τούτῃ τῇ γῇ να ζοῦμε* Κατζ. Γ 190 *Ἦντα μπορῶ, να ζῇσεις, ἢ παρὴ στο λάκκο σήμερον, ἀν εἶσαι ἀποθαμένος, να πα σε θάψω, ἀφέντη μου* Κατζ. Γ 113.

παρηγόρημα το, Ἑσπ. Α 10, 12, Κομν., Διδασκ. I 5, 7, Κομν. Διδασκ. Δ 11, Ἑσπ. (Μαυρ.) Ρ 5, Γλυκά, Στ. 90, Λόγ. παρηγ. L 163, 194, 487, Λόγ. παρηγ. Ο 164, Προδρ. (Eideneier) IV 462, Κρασοπ. (Eideneier) V 43, Καλλιμ. 261, 483, 2013, Διγ. Z 788, Επιθαλ. Ἀνδρ. Β 555, Βέλθ. 1168, Πόλ. Τρωάδ. (Παπαθωμ.-Jeffer.) 7207, 14355, Χρον. Μορ. Η 4215, Λιβ. Sc. 1911, 2168, 2696, Λιβ. Esc. 3400, 3858, Λιβ. N 2740, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 537, 1110, 1380, 2643, 3146, Ἀλφ. Ξεν. Αμ. (Μαυρομ.) 60, 76, Ἀλφ. Ξεν. Αθ. (Μαυρομ.) 92, Φαλιέρ., Ἰστ.² 32, 588 κριτ. υπ., Θησ. Θ' [68²], Γ [59²], Ριμ. κόρ. 636· *παρηγόρεμαν*, Λιβ. N 1852· *παρηγόρημαν*, Καλλιμ. 1841, 1906, 2016, Φλώρ. 322, 1695, Λιβ. Ρ 2122, Λιβ. Esc. 4070, Λιβ. N 2758, 2894, Ἀλφ. Ξεν. Αθ. (Μαυρομ.) 97.

Το αρχ. ουσ. *παρηγόρημα*. Τ. *παρηγόρεμα* στο Βλάχ.

1α) Παρηγοριά, ἀνακούφιση: *τι παραιτεῖσαι (ενν. βασιλεῖν) τὴν ἀρχὴν τῆς αυτοκρατορίας ἢ καὶ θάνατον ἐπιζητεῖς εἰς παρηγόρημάν σου* Καλλιμ. 1122· *τότεες νά 'ρθω να σε δῶ γιὰ παρηγόρημά μου* Ριμ. κόρ. 746· β) (συχνότη. προκ. γιὰ ἀγαπημένα πρόσωπα καὶ σε προσφών.): *τὸν ἀνδρὸς σου, τὸν ὁποῖον εἶχες ἀνασασμόν καὶ παρηγόρημά σου* Διγ. Ἀνδρ. 331²⁰· *εσέν πον 'σουν τὸ κάλλος μου, τὸ παρηγόρημά μου* (ἐκδ. *παρηγορημένον* διορθώσ.) Θησ. ΙΑ [5²]· *εἶπα* «Καλῶς, ὦ φίλε μου, τὸ παρηγόρημά μου ...»· Λιβ. Esc. 3070. 2) Λόγια παρηγορίας (ἐδῶ ὡς οὐστ. αντικ.): *Ἐδε τὸ παρηγόρημά τό με ἐπαρηγοροῦσαν ἢ οἱ ἀρχόντες καὶ ἀρχόντισσες τῆς χώρας τῆς Αἰγύπτου* Λιβ. N 2977.

παρηγόρησις -ση ἡ, Ἀλφ. Ξεν. Αμ. (Μαυρομ.) 40, Φαλιέρ., Θρ. 112, Φαλιέρ., Ριμ. (Bakk.-v. Gem.) 292, Θυσ.² 1096 κριτ. υπ., Ροδολ. (Ἀποσκ.) Δ' 266, Σουμμ., Πιστ. φιδ. Γ [517].

Το μτγν. ουσ. *παρηγόρησις* (Sophocl.).

Παρηγοριά, ανακούφιση: *Ξένος ουκ έχει γνώριμον, Ξένος ουκ έχει φίλον, Ι ουκ έχει παρηγόρησιν ο Ξένος εις τα Ξένα* Περί Ξεν. (Μαυρομ.) 88.

παρηγορητής ο, Βενετοάς, Δαμασκηνού Βαβλαάμ 55².

Από τον αόρ. του παρηγορώ και την κατάλ. -τής. Η λ. στο Βλάχ. (παρηγοριτής) και σήμ.

Αυτός που παρηγορεί, παρηγορητής: *Πιστεύομεν ότι δεν έχομεν καμίαν εμπασίαν να εμπούμεν εις τον Θεόν παρά μόνο διαμέσου του ενού μας μεσίτου και παρηγορητού Ιησού Χριστ. διδασκ.* 105.

παρηγορητικός, επιθ., Σκορδύλης, Λόγ. Θεοτ. 455⁸², Παλαμίδ., Βοηθ. 1288.

Από τον αόρ. του παρηγορέω και την κατάλ. -τικός. Η λ. σε σχόλ. (L-S) και σήμ.

Που παρηγορεί, που ανακουφίζει: *άλλοι μεν εχαίρουντο τον χωρισμόν της ψυχής από την σάρκα, ελευθεριάν λογιζόμενοι, άλλοι πάλιν με λόγια παρηγορητικά ενεδυνάμωναν τους ολιγοψύχους Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ.* 88.

παρηγορία η, Προδρ. (Eideneier) I 210, IV 163, 460, Καλλίμ. 1116, Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 239, 557, Βέλθ. 1122, 1140, Φλώρ. 293, 299, Ερωτοπ. 265, 441, 446, Λιβ. P 5, 470, Ιμπ. 163, Ερωφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Γ 74, Διγ. O 312, 2207, 2316, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 149¹⁸, 191¹⁸, 420²¹ κ.π.α· *παρηγοριά*, Φλώρ. 95, 259, 285, 295, 321, 1018, 1641, Λιβ. N 1463, Ιμπ. 160, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-v. Gem.) 17, 300, Απόκοπ.² 406, Κυπρ. ερωτ. 23⁹, 137¹⁷, Πανώρ. A 161, 183, 223, B 487, Ερωφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) A 104, 501, 532, B 176, E 462, Βοσκοπ.² 414, 431, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) A 132, 831, 888, 1006, 1122, 1416, 1739, 1789, B 69, Γ 11, 53, 666, 1486, Δ' 643, 713, 923, E 502, Στάθ. (Martini) B 20, Φορτουν. (Vinc.) A 23, Γ' 23, 392, Δ' 550, E 327, Ζήν. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) A 12, B 348, Διγ. O 947, 1881, 2429, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 172¹⁸, 224²⁸, 561^{18, 26}, 567¹⁸ κ.π.α· *περεγοριά*, Φαλιέρ., Θρ. 38· *περηγοριά*, Φαλιέρ., Θρ. 41.

Το αρχ. ουσ. παρηγορία. Διάφ. τ. της λ. σήμ. ιδιωμ. (Κωστ., Λεξ. τσακων., Λουκά, Γλωσσάρ., στη λ. παρη(γ)ορκά, Παπαδ. Α., Λεξ., Παπαχριστ., Λεξ. ροδ. ιδιωμ., στη λ. παρηγοριά, Παγκ., Ιδίωμ. Κρ. C 200). Ο τ. παρηγοριά και σήμ.

1α) Ανακούφιση από θλίψη, ψυχικό πόνο, αγωνία: *Κόρη, μην είσαι έτσι άπονη μη θες το θάνατό μου, Ι μα με καμιά παρηγοριά 'λίγανε τον καημό μου Πανώρ. B 338· να είμαι εις παρηγορίαν σου διά την αγριότητα του τόπου Λιβ. P 1751· ο φρόνιμος αν δυστυχεί, μόνος παρηγορείται! ο δε μωρός αν δυστυχεί, μόνος παρηγοριάν ουκ έχει* Επαν. A 404· *η μάνα μου να με ιδεί, να 'βρει παρηγορία Διγ. O 972· έκφρ. υιός παρηγορίας (προκ. για το Βαρνάβα· πβ. υιός παρακλήσεως, Κ.Δ., Πράξ. 4, 4, 36)· ο Ιωσήφ τον οποίον επονόμασαν οι απόστολοι Βαρνάβαν (το οποίον ερμηνεύεται υιός της παρηγορίας) Σανκταμαύρας, Πράξ. Αποστόλ. (Κακ.-Πάνου) 217 φ. 54² (συχνότ. προκ. για αγαπημένο πρόσωπο και σε προσφών.):* *εδά 'χουσι να δούσι! τα μάτια μου τό πεθυμού και τό ποθεί η καρδιά μου, Ι εκείνο τον τραγουδιστή που 'ν' η παρηγοριά μου Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) A 1356· Ηθελα εδά να κάθομουν με σεν, παρηγοριά μου, να εχαίρετον, ν' αγάλλετον η ταπεινή καρδιά μου Ch. pop. 247· Κόρη μου αγαπημένη μου, φως και παρηγοριά μου, Ι πολυκλωνούσα ροδαρά, άσπρη τριανταφυλλά μου Φορτουν. (Vinc.) E 307· β) (κατ' επέκταση) ψυχαγωγία, διασκέδαση: *Νίκη λοιπόν τα πάθη**

σου, ...Ι, για να νικήσεις εκείνους, όπου ἔχει ο λογισμός σου. Ι Και ζήσε με παρηγοριάν, κι ανάσανε δαμάκι, Ι ἔπαρ' και συ καμιά βολά ξεφάντωσιν λιγάκι Σουμμ., Παστ. φίδ. Β [15] με συντροφίαν ευγενικὴν συντροφιασμένος ἦτον, Ι γεράκια και λαγάρια, φαλκώνια και ξεπτέρια! τάχα διά περιδιαβασόν και διά παρηγοριάν! διά να υπάγει με χαράν, θλίψιν να μη ενθυμείται Φλώρ. 293· γ) ενίσχυση, στήριγμα σε δύσκολη κατάσταση, δυσμενείς συνθήκες: να σ' ἔχω εις το γήρας μου, να είσαι παρηγοριά μου Ιμπ. 193· μ' ὅλον το στρατόπεδον εις την Βερόνα διέβη (ενν. ο μέγας βασιλεύς) Ι τον θαυμαστόν Μερκούριον ἔχων παρηγοριάν, Ι γινώσκοντα την πίστιν του και περισσὴν ἀνδρείαν Κορων., Μπούας 110· ἐχάθη το κεφάλι σας κι ὅλη η παρηγοριά σας Ζήν. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Γ 297· Τα ἀδελφία της λέγουσιν λόγους παρηγορίας Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 407· δ) (σε σχήμα εν διά δυοίν): παρηγοριάν και ρήματα ἤρξατο (ενν. η Ταρσιά) να τον λέγει Απολλών. 665· ε) (εἶδος σύστ. αντικ.) λόγια παρηγορίας: Μα ο γενεράλης φτάνει κει να τονε συμπονέσει και να τον πει παρηγοριές, εις αρρωστιά μην πέσει Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 428². 2) Λύπηση, οἶκτος: κι ἐρμήμαξε (ενν. ο Σιληκτάρ πασιάς) τους χριστιανούς χωρίς παρηγορία Διακρούς. 78³⁴· εβγήκεν ο ἀπάνθρωπος (ενν. ο Μπουσδουγάνης) ἔξω εις τα χωρία! ἔκοφτε τους χριστιανούς, χωρίς παρηγορία Ιστ. Βλαχ. 1128.

παρηγορίζω, Χρον. Μορ. Ρ 4902, Σαχλ., Αφήγ. 425, Καλόανδρ. (Κεχ.) 405.

Από το παρηγορώ με επίδρ. ρ. σε -ίζω.

Παρηγορώ, ανακουφίζω: Οκάποιος Φράγκος ευγενής, ἄνθρωπος παιδεμένος, Ι ἀπὸ την πόλιν εἶχε ελθεῖ ἀπὸ τον βασιλέαν! μαντατοφόρος εις αὐτόν (ενν. τον Μεγάλο Δεμέστικο) επαρηγόριζε τον Χρον. Μορ. Η 4902.

παρήγορος, επίθ., Καλλίμ. 1596, 1855, 2139, 2148, 2177, 2188, Αλφ. Ξεν. Αθ. (Μαυρομ.) 94.

Το αρχ. επίθ. παρήγορος. Η λ. και σήμ.

Που παρηγορεί, που ανακουφίζει: Καλλίμ. 2406.

Το αρσ. ως συστ. = παρηγορητής: Αλφ. Ξεν. Αμ. (Μαυρομ.) 58.

παρηγορώ (Π), Πρόδρ. (Eideneier) IV 182 χφφ ΗΚ κριτ. υπ., Καλλίμ. 263, 1131, 1137, 1336, 1664, 1768, 1963, 2403, Φλώρ. 98, 108, 187, Ερωτοπ. 264, Λίβ. Ρ 2031, 2401, 2419, Απόκοπ.² 285, Πεντ. Γέν. V 29, XXVII 42, XXXVII 35, XXXVIII 12, Κυπρ. ερωτ. 75³⁴, 115⁶, 132⁵, 133¹⁷, 140¹², 159⁹, Πανώρ. Α 29, 151, 158, 263, Γ 506, Δ' 302, Ερωφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Α 437, Γ 82, 112, Δ' 97, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Α 859, 1947, Β' 1503, 1643, Γ 822, 878, Δ' 740, Ε 61, 186, 384, Θυσ. (Bakk.-v. Gem.) 165, Στάθ. (Martini) Γ 290, Ζήν. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Γ 292, 294, Δ' 45, Διγ. Ο 2047, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 160⁹, 179¹⁶, 193³⁴, 227²¹, 429², 520¹⁹, 559⁹, κ.π.α· παρηγουρούμαι, Συναξ. γυν. (Spadaro) 396· περηγουρούμαι, Φαλιέρ., Θρ. 33, 206.

Το αρχ. παρηγορέω. Η λ. και σήμ.

Ι. Ενεργ. 1) Ανακουφίζω κάπ. ἀπὸ θλίψη, προβλήματα κλπ.: Σπαν. Α 402, Λίβ. Ν 3126· (με συστ. αντικ.): Εδε το παρηγόρημα τὸ με επαρηγορούσαν Λίβ. Ν 2977. 2) Στηρίζω, ενισχύω, βοηθῶ, συμπαραστέκομαι σε κάπ.: Σεβαινουσιν οι ἄρχοντες, οι

συνανάτροφοί του, | να τον παρηγορήσουσιν, να τον καλοψυχίσουν |μπ. 158· Ωχου, για ιδέες και ελπιμονήσου μας και παρηγόρησέ μας Εβρ. ελεγ. 162. 3) Ελαττώνω, κατευνάζω, μετριάζω: ήλθεν το πλήθος προς αυτό πάλιν και παρεκάλει «ελέησον, παρηγόρησον την αγανάκτησίν μας» Σπαν. Α 447. 4) Περιθάλλω, θεραπεύω: Κυρ Αχιλλεύς ο θαυμαστός πολλά είναι λαβωμένος, | αλλ' επαρηγορήθηκεν από τον ιατρόν μας Πόλ. Τρωάδ. (Παπαθωμ.-Jeffr.) 7269.

II. Μέο. Α Μτβ. 1) Ανακουφίζω, στηρίζω κάπ.: Φίλος εμός ο Κλιτοβών, ον έδωκεν η τύχη! εις τας τοσοούτας συμφοράς να με παρηγορείται Λιβ. Sc. 3193· Σύντομα οικονομήσαμεν, την γραιάν κοντοκρατούμεν! «Μάννα μας», την ελέγαμεν, «παρηγορήθησέ μας» Λιβ. Esc. 2960 (με σύστ. αντικ.): Έδε το παρηγόρημα τό με παρηγορούνται Λιβ. Sc. 2168. 2) Ελαττώνω, πραύνω (πβ. 14): Ηθελα ...! τους στεναγμούς της τους πολλούς να τους παρηγορούμαι Λιβ. Esc. 3469. 3) Παρηγοριέμαι για κάπ.: επήρεν τη Ρίβκα και ήτον αυτοουού για γεναίκα και αγάπησέ την, και επαρηγορήθην ο Ισχακ ύστερα τη μάννα του Πεντ. Γέν. XXIV 67. 4) Παίρνω από κ. παρηγοριά: είπεν (ενν. το ενουσχόπουλον) την πανεύγενον: «Ενι το δακτυλίδιν! όσον προς την ασχόλησιν, ωραία, την εδικήν σου. | Εδάρε, αντισχολήθησε, παρηγορήθησέ το! και γράφε τον πιττάκιον ποθοβεβαίότερόν σου Λιβ. Ρ 1622. Β' (Αμτβ.) ανακουφίζομαι: παρηγουρήσον και μη κλαις δάκρυα πικραμένα Συναξ. γυν. 396· Ηπήρα την εικόνα σου, με αυτή επαρηγορούμουν Τρεβ., Ρε 151 (έκδ. επαρηγόρου· διόρθ. Πολ. Α., Ελλην., 14, 1955, 522)· Διά τούτο και έχεις αφορμήν περίσσια να λυπάσαι! από καρδιάς να τον πονείς, να μη παρηγοράσαι Λίμπτον. Αφ. 38 (έκδ. παρηγοράς· διορθώσ.).

παρηγορώ (III) (εσέν που 'ουν το κάλλος μου, το) παρηγορημένον Θησ. ΙΑ [5], εσφαλιμ. γρ. αντί παρηγόρημά μου διορθώσ.

παρήκοος, επιθ., Φλώρ. 1462, Δωρ. Μον. XXXVI· παρήκουος, Βησσαρ., Διαθ. 233^α, Αγαπ., Βίος Ιωάσ. 128^β, 244^β.

Από το αρχ. παρακούω. Ο τ. παρήκοος στο Σομαν. και σήμ. στο ποντ. ιδίωμα (Παπαδ. Α., Λεξ., λ. παρήκοος). Τ. παράκοος στο Σομαν. και σήμ. Η λ. τον 4. αι (Steph., Θγο.).

Ανυπάκοος, απειθής: ο γονής ο έχων τέκνον παρήκοον και αντίλογον Ναθαναήλ Μπέρτου, Ομιλία XI 97· ει δε φανείς παρήκοος εις όσα διηγούμαι, | εγγνητής δεν γίνομαι, ότι πολλά φοβούμαι Ιστ. Βλαχ. 2003· κράσσα (ενν. η Ζωή) αυτόν (ενν. τον Μιχαήλ) έδωκεν αυτό ώρκους ευαγγελικούς, ότι πως να είναι ευπειθής και επήκοος εις αυτήν και επίβουλος και παρήκοος ποτέ να μη γένει Χρον. βασιλέων 1191· αυτός (ενν. ο Ντεβήσας) έγινε παρήκοος και έχασεν το κεφάλιν του Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 53^α.

παρήλιον το.

Το αρχ. ουσ. παρήλιον (L-S, λ. παρήλιος). Πβ. λ. παρήλιος και παρηλιά σήμ. ιδίωμ. (Andr., Lex., λ. παρήλιος, Παπαχριστ., Λεξ. ροδ. ιδίωμ., στη λ.).

Φωτεινό ατμοσφαιρικό φαινόμενο που δημιουργείται από την ανάκλαση του φωτός και κατά το οποίο παρατηρείται σύγκέντρωσή του σε σημεία της ατμόσφαι-

ρας, «ψευδοήλιος» (εδώ συμβολικά, πιθαν. για κράτη που προήλθαν από τη διάσπαση του βυζαντινού κράτους το 13. αι. βλ. Κηδ [Λέοντ., Αίν. σ. 175]): παρήλια δε παρ' ἐκάτερα στέφει, ἡ μερισμὸν ἐμφέρουσιν του κράτους ὅλου Λέοντ., Αίν. (Κηδ) 175.

παρμερινός, επίθ.

Από το αρχ. επίθ. παρήμερος (που απ. σε ιδιώμ., βλ. Andr., Lex.) και την κατάλ.-ινός αναλογ. με το επίθ. καθημερινός.

(Προκ. για πυρετό) που εμφανίζεται μέρα παρά μέρα: ο Χριστός ανελήφθη και εκατήργησεν πάντα πυρετόν, και καθημερινόν και παρμερινόν, τριταίον και τεταρταίον και δευτερινόν από τον δούλον του Θεού δείνα Ιατροσ. 19².

πάρηχος, επίθ.

Από την πρόθ. παρά και το ουσ. ήχος. Η λ. στο Du Cange.

Αυτός που δεν ψάλλει στο σωστό ήχο, παράφωνος: αυτός ἐνι καλόφωνος, τεχνίτης χειρονόμος, ἡ συ δε τυγχάνεις πάρηχος και ψάλλειν ουκ ισχύεις Προδρ. (Eideneier) IV 84.

παρθένα η, Θησ. Z [85¹], IB [40¹], Π. Ν. Διαθ. φ. 335α 1, 5, 6, 8, Ροδολ. (Αποσκ.) Α 706.

Από το ουσ. παρθένος. Η λ. ως κύρ. ὄν. σε επιγρ. (βλ. Steph., Θησ., λ. Παρθένα) και σήμ. Η λ. στο Sotman. και σήμ.

1α) Γυναίκα που δεν είχε σεξουαλική σχέση, παρθένα: πιάνουσι να γιατρευτούσι! και παρθένας να φανοῦσι Συναξ. γυν. 665· β) γυναίκα ανύπαντρη: πρώτα λέγω τας παρθένας! δεύτερο τας παντρεμένες Συναξ. γυν. 492. 2) Κόρη, κοπέλα: Χίλιες ας μαζωχτούσινε λαμπρότατες παρθένας, ἡ οι πλια ὁμορφες κι ευγενικές κι οι πλια ἀξα στολισμένες Ροδολ. (Αποσκ.) Γ 27. 3) (Προκ. για μοναχή): καλογριές ευγενικές, παρθένες, ηγουμένες (παρ. 2 στ.) ηρπάγησαν ανηλεώς ως καταδικασμένες! Ανακάλ. 74. 4) (Ως προσήγορία της Παναγίας): μητέρα του Χριστού, παρθένα των παρθένων, ἡ πάντοτε πρόσβευε για με, τον πολλά αμαρτεμένον Διήγ. ωραιότ. 39.

παρθενεύω, Ελλην. νόμ. 535¹, Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 39¹, Μαλαξός, Νομοκ. 134, Ψευδο-Σφρ. 360²: παρθενεύγω, Γεωργηλ., Θαν. 490.

Το αρχ. παρθενεύω. Ο τ. παρθενεύγω στο Βλάχ. Η λ. στο ΑΛΝΕ.

Είμαι παρθένος, ζω παρθενικό ή άγαμο βίο: Παρθενεύουσιν οι άγγελοι, ας παρθενεύομεν και οι άνθρωποι να γινούμεν άγγελοι Πηγά, Χρυσοπ. 124: οπόταν ιδεις έναν άνθρωπον και πράττει τα έργα τα αγαθά ..., και είναι εγκρατής και παρθενεύει και περιπατεί φρόνημα ... τούτον κράτιε πως ζει θεϊκά, τούτον λέγε πως έχει τον Θεόν μετά του Πηγά Μ., Περί σοφ. 687· η πρεσβυτέρα, οπού να αποθάνει ο πρεσβύτερος αυτής, εάν δεν δύναται να παρθενεύει, αν θέλει, υπανδρεύεται ανεμποδιστως Μαλαξός, Νομοκ. 155· (προκ. για την Παναγία): Συ κατά σάρκα τον Θεόν εγέννησας και λόγον, ἡ πριν τόκου παρθενεύουσα, παρθένος μετά τόκου Εις Θεοτ. 18· (προκ. για άγαμο κληρικό): Περί κληρικών, ότι προ του να χειροτονηθώσιν υποδιάκονοι υπανδρεύονται ἡ παρθενεύουν, αμή αφού χειροτονηθώσι διάκονοι πλέον δεν υπανδρεύο-

νται Βακτ. αρχιερ. 158^α οι αρχιερείς και οι εν τω κλήρω, οπού δεν έχουν γυναίκας νομίμους, οι οποίοι παρθενεύουν, να υπηρετούνται υπό ανδρών, ουχί υπό γυναικών Μαλαξός, Νομοκ. 87.

παρθενία η, Μανασσ., Ποίημ. ηθ. 166, 175, Ασσιζ. 97^α, Διγ. (Trapp) Gr. 1455, Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 122, Βέλαθ. 1042, Ναθαναήλ Μπέρτου, Στιχοπλ. II 181, Ανθ. χαρ. (Κακουλίδη-Πηδώνια) 147, Έκθ. χρον. 31^α, Ιστ. Βλαχ. 1947, Διγ. Ανθρ. 395^α, 396^α παρ-
θενία, Απολλών. 582, 606, 729, Ναθαναήλ Μπέρτου, Στιχοπλ. II 175, Ευγέν. (Vitti-Spadaro) 1202, Ροδολ. (Αποσκ.) B 425, 466, Δ' 280, Σουμμ., Παστ. φιδ. Δ' [358], Φορτούν. (Vinc.) Ιντ. β' 82.

Το αρχ. ουσ. παρθενία. Ο τ. στο Βλάχ. και σήμ. Η λ. και σήμ.

1α) Το να είναι κάπ. παρθένος/-α: Ροδολ. (Αποσκ.) Α 408, Απολλών. 571, 736^α έκφρ. κανίσκιν της παρθενίας = δώρο, προγαμιαία δωρεά του γαμπρού προς τη μέλ-
λουσα σύζυγό του (βλ. και κανίσκιν 3) όπου δώσει (ενν. η γυναίκα) προικαίον είναι
δίκαιον να λάβει και κανίσκιν της παρθενίας Ελλην. νόμ. 583^α β) η ιδιότητα της α-
γνότητας, καθαρότητας που προέρχεται από την αποχή κάπ. από σεξουαλικές
επαφές: Εγώ τινά δεν ήθελα, αλλά με παρθενία! να ζήσω ελογάριαζα και όχι με
λαγνεία Διγ. Ο 1819^α (προκ. για την Παναγία): Αρχή η Άννα εγέννησε μήτηρ Χριστού
Μαρία, Ι και ως για την παρθενία της εμνήσθη Παναγία Βεντράμ., Γυν. 215^α (προκ. για
ιερωμένους και μοναχούς): ως είδαν (ενν. οι κληρικοί και οι λαϊκοί) την καθαρότητα
και παρθενίαν αυτού (ενν. του πατριάρχη), όλοι εξεπλάγησαν και εθαύμασαν Ιστ.
κατ. 110^α Περί μικροσχημων και ότι οι μικρόσχημοι δεν είναι τέλειοι μοναχοί, ήγουν
καλόγεροι, μόνον εισίν ομολογηταί της παρθενίας Βακτ. αρχιερ. 165^α φρ. ασκώ παρ-
θενία = διάγω ζωή αγαμίας, τηρώ αγαμία: έστι και μοναστηρίων ... (παρ. 1 στ.)
ένθα οσιομάρτυρες, ανήρ τε και γυναίκα, (παρ. 1 στ.) ο Γαλακτιαν ο κλεινός παρ-
θενίαν ασκήσας, Ι οποίος και την μνηστευτήν εις εαυτόν ελκύσας, Ι την Επιστήμην την
σεμνήν, μοναζουσών το κλέος ... Παΐσ., Ιστ. Σινά 305. 2) (Συνεκδ.) α) προκ. για τον
παρθενικό υμένα φρ. (1) χάνω την παρθενίαν, -ιά = υφίσταμαι διακορύευση, παύω να
είμαι παρθένος: Εξύπνησεν η λυγερή στα κανακέματα της Ι και γνώρισεν ότι έχασε
εισμόν την παρθενία της Ριμ. κόρ. 727^α εννοιάζοντα εκείνη (ενν. η Αρτζεντίνα), πως
έχασεν την παρθενίαν της την ποian δεν ημόρεν να την λικουβριάσει διά καμιάν
λογήν του κόσμου ... επίσεν και εφουρκίστην Ανθ. χαρ. (Κακουλίδη-Πηδώνια) 138^α
(2) φθείρω/παίρνω την παρθενίαν, -ιά κάπ. = διακορεύω: ο βασιλεύς ο Ζήνων λέγουν
ότι υπήρξε μία γυναίκα παρθένον από τας χείρας της μητρός της και έφθειρε την
παρθενίαν της Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 316^α μίαν των ημερών εξείφνης
και αθρόως Ι άκων και βούλεται κακώς φθείρει (ενν. ο κύρης της) την παρθενίαν της
(ενν. της Αναστασίας) Απολλών. 18^α τότε επιδεξιεύτηκα και ήρρηκα σκουτέρι, Ι
και επήρε μου (ενν. ο καύχος) την παρθενιά εις το παρότιχόν μου Σαχλ., Αφήγ. 858^α ο
βιασάμενος κόρην και οπού την φθείρει και πάρει την παρθενίαν της, ρινοκοπεισθω
Zygomalas, Synopsis 144 B 18^α β) προκ. για το αίμα από τη ρήξη του παρθενικού
υμένα: η δε (ενν. η Μαξιμίω) προς ύδωρ λούσασα αυτής την παρθενίαν Ι εμήν την
υποχώρησιν ηγάγκαζε βαρῶς Διγ. Z 3719^α ύστερα σαν της το κάμει (ενν. ο άντρας) Ι
και το αίμα της να δράμει, Ι τότε με τα ψέμματά της Ι δείχνει τον την παρθενίαν της

Συναξ. γυν. 678. 3) (Συνεκδ.) προκ. για τη νεανική ηλικία της γυναίκας: *βούλομαι να έχω| υποκλίνην ημετέραν| την ωραίαν Χρυσίδα,| και προκρίνω Κλυταιμνήστρης| γυναίκος μου της ιδίας,| της εκ παρθενίας ούσης* Ερμον. Η 358.

παρθενικός, επιθ., Ολόκαλος 1^ο, 5^ο, 7^ο, 35^ο.

Το μτγν. επιθ. παρθενικός. Η Λ. και σήμ.

Που ανήκει ή αναφέρεται σε παρθένο: *Προς δε το νότιον μέρος του βήματος εί-
ναι η μαρμαρέινη θήκη, ένθα φυλάττεται ασφαλώς το παρθενικόν και μαρτυρικόν
άγιον λείψανον της αγίας Αικατερίνης Νεκταρ, Ιεροκοσμ. Ιστ. 157.*

παρθενιότη η.

Από το αρχ. ουσ. παρθεσία και την κατάλ. -ότη αναλογ. με τα ουσ. σε -ότη (για την κατάλ. βλ. Ανδρ., Λεξ.).

Παρθεσία: *Χαίρε, κορόνα της κυρίας, στέμμα της παρθενιότης* Ύμν. Παναγ. 1.

παρθενομήτωρ η, Εις Θεοτ. 60.

Από τα ουσ. παρθένος και μήτηρ. Η Λ. τον 4. αι. (Lampe, Lex.).

(Προκ. για την Παναγία) παρθένος μητέρα: *μέλος το αγγελικόν εκείνο το υμνώ-
δες| ο Γαβριήλ εφθέγγετο προς σε, Παρθενομήτορ Εις Θεοτ. 46^ο (ως επιθ.): χαίρε
αυγή υπέρφωτε, παρθενομήτορ κόρη,| η τέχασα λαμπρώς τον βασιλέα πάντων* Ντελ-
λαπ., Στ. θρηνητ. 746.

παρθένος, επιθ., Καλλιμ. 464, Ασσιζ. 258¹², Διγ. Ζ 438, Ερμον. Ζ 36, Φλώρ. 3, Απολλών. 580, 766, Υγρομαντ. φ. 165^ο 4, 166^ο 2, Μαχ. 618²⁶, 626^ο, Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 325^ο, Zygomalas, Synopsis 170 Δ 46, 187 Ε 65, 267 Π 53, Πτωχολ. (Κεχ.) Ρ 232, Προσκυν. Ιβ. 845 613, Προσκυν. Εθν. Βιβλ. 2043 994, Εις Θεοτ. 1^ο *πάρθε-
νος, Παῖς*, Ιστ. Σινά 427.

Το αρχ. επιθ. παρθένος. Ο τ. από μετρ. αν. Η Λ. και σήμ.

1) Αγνός, αμόλυντος: Υγρομαντ. φ. 165^ο 1. 2) Που δεν είχε σεξουαλική σχέση: Καλλιμ. 693, Zygomalas, Synopsis 214 Κ 48, 158 Γ 24, Πτωχολ. α 564, Σταφ., Ιατροσ. 16¹⁰⁶ (προκ. για τη θεά Αρτεμη): Θησ. Ζ [85²] (προκ. για την Παναγία): *Ανωθεν τή-
ρησον ευθύς και τήρησον κανόηλιν,| όπερ άπτει κατέμπροσθεν της παρθένου Μαρίας* Παῖς, Ιστ. Σινά 427 (προκ. για το μνήστορα Ιωσήφ): *επαντρέψαν την (ενν. την Μα-
ρία) με τον Ιωσήφ τον παρθένον διά να επιτηρήσουν ομού την παρθεσίαν τους* Καρ-
τάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 254^ο (προκ. για τον ευαγγελιστή Ιωάννη): *ο ευαγ-
γελιστής παρθένος Θεολόγος έλαβεν εις τα ίδια δους δε αυτήν (ενν. την Παναγία) ο* Λόγος Προσκυν. Ιβ. 845 616 *ο κλεινός βροντής υιός, φίλος τε και παρθένος* Προσκυν. Ιβ. 535 1064. 3) Ανύπαντρος: Μαλαξός, Νομοκ. 300. 4) Που δεν έχει χρησιμοποιηθεί: Μαλαξός, Νομοκ. 115.

Το θηλ. ως ουσ. (ήδη αρχ.) = γυναίκα που δεν είχε σεξουαλική σχέση: Ασσιζ. 12²², 258^ο, Zygomalas, Synopsis 276 Ρ 19 (προκ. για την Παναγία): *δούλην με απέρρα-
σαι του σου υιού, παρθένε* Εις Θεοτ. 93 *δος μοι ...| δάκρυα κατανύξεως καθαρτικά,
παρθένε,| ενθύμωσιν των φοβερών κολάσεων εκείνων* Εις Θεοτ. 57.

παρθενοφθορία η.

Από το ουσ. παρθένος και το φθείρω. Η λ. στο Βλάχ. και στο ΑΛΝΕ.

Διακόρευση: Ετι νομοθετεί ... *εάν αιχμαλωτίδας τις λάβη εν πολέμω, έξεστιν επ' αυταις ποιήσαι ό βούλεται ακωλύτως. Ο γουν πορνείας και παρθενοφθορίας νομοθετών πώς από Θεού; Ψευδο-Σφρ. 490^α.*

παρθινά, επίρρ., βλ. απαρθινά.

Πάρθοι οι, Βίος Αλ. 2970, Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 303^ν, Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 367.

Το αρχ. εθν. Πάρθοι (L-S). Η λ. και σήμ.

Κάτοικοι της περιοχής της Παρθίας: Ροδολ. (Αποσκ.) Έ 53.

παρία η παριά.

Το υστλατ., ιταλ. και προβηγκ. *paria* (Niermeyer, Med. Lat. Lex., λ. *paria* 1, Zingarelli, λ. *paria* (2), Τσαντοάνογλου Κ., Ελλην. 24, 1971, 60). Η λ. και σήμ. ιδιωμ. με διαφωρ. σημασ. (= «παρέα», βλ. Γιαννουλέλλης, Ιδιωμ. λ. δάν. 84, Πρωτοψάλτης, Λαογρ. 11, 1934/37, 156, Μιχαλαριά-Βογιατζή, Λεξ. Σύμης).

Ο τίτλος, τα προνόμια, η ιδιότητα της τάξης των ευγενών (συνεκδ.) μεγαλείο, αρχοντιά: *Εδε χαρά, έδε τιμή τήν έχουν οι εδικοί του, Ι όπου ηβλέπουν τόσην παριάν* (έκδ. παρειάν διορθώσ.) *και δόξαν του αφεντός τους Χρον. Τόσκων 1529.*

Παριανός ο.

Το μτγν. ουσ. Παριανός (βλ. Steph., Θησ., λ. Πάρος). Η λ. και σήμ.

α) Ο κάτοικος της Πάρου: οι Παριανοί *ετρέμανε τόσα για να θωροúσι, Ι όπου 'τονε εις τα βουνιά απάνω κι εκοιτάζα Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 340^α β* (ως επιθ.) που προέρχεται από την Πάρο (εδώ προκ. για συγκεκριμένη ποικιλία κρασιού): *με το κρασί το Παριανό τση Χιος θε ν' αρχινίσω Ζήν. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Πρόλ. 187.*

παριδίως, επίρρ.

Από την πρόθ. παρά και το επίρρ. ιδίως. Η λ. τον 6. αι. (Lampe, Lex.) και σε έγγρ. του 12. αι. (Caracausi).

Ξεχωριστά: *Τα έλαια δε παριδίως έψηρον, και ούτως μίξον Ορνεοσ. 561^α.*

παριππάκι το.

Από το ουσ. παρίππιν και την κατάλ. -άκι.

Μικρό άλογο κατώτερης αξίας κατάλληλο για τη μεταφορά εφοδίων: Υποκοριστικών, *οιον, άνθρωπος, ανθρωπίσκος, ανθρώπαρι, ανθρωπαράκι, ανθρωπάκι, ανθρωπαράς: άλογον, παρίππι, παριππάκι, παριππάς Σοφίαν., Γραμμ. 44.*

παριππός ο.

Από το ουσ. παρίππιν και την κατάλ. -άς (για την κατάλ. -άς βλ. Μηνάς, Μορφολ. μεγεθ. 168-9).

(Μεγεθ.) άλογο κατώτερης αξίας κατάλληλο για τη μεταφορά εφοδίων: Υποκοριστικών, οίον, άνθρωπος, ανθρωπίσκος, ανθρωπάρι, ανθρωπαράκι, ανθρωπαράκι, ανθρωπαράς· άλογο, παρίππι, παριππάκι, παριππάς Σοφιαν., Γραμμ. 44.

παρίππιν το, Sprachlehre 108· παρίππι, Sprachlehre 108, Σοφιαν., Γραμμ. 44· ?υπαρίππιν, Χρον. Μορ. Η 1729.

Από το μτγν. ουσ. πάριππος και την κατάλ. -ιν. Ο τ. παρίππι στο Βλάχ. και σήμ. ιδίωμ. (Andr., Lex., λ. παρίππιον, Παπαγ., Δημ. ελλην. 6). Ο τ. υπαρίππιν (ή υπαρίππιν) πιθ. με παρτυμ. επίδρ. της πρόθ. υπό (πβ. Schmitt [Χρον. Μορ. 620], καθώς και Δραγ., Αθ. 23, 1911, 81, Παπαγ., ό.π.) ή του ουσ. υπάρι(ν) (οπότε ορθότ. γρ. υπαρίππιν). Η λ. τον 9. αι. (Lampe, Lex., λ. παρίππι(ον)) και σε έγγρ. του 11. (Act. Lavr. I 44²⁸, 48²⁰, Act. Ivir. II 41⁴, Βραν. Ε., Βυζ. έγγρ. Πάτμου Α 1², 2³, 3², 5², 6²) και του 14. αι. (Act. Doch. 49²).

Άλογο κατώτερης αξίας από τα πολεμικά για τη μεταφορά εφοδίων και οπλισμού: Τα άλογα τά έχουσιν όλα είναι παρίππια, | ενός φαρίου μας φορά να ρίξει δεκαπέντε Χρον. Μορ. Ρ 4729 (σε παροιμ.: βλ. Παναγιωτάκης [Φαλλιδ. σ. 274]): Εποστάθη το παριππι | κι εδιαβήκασιν οι κτύποι Φαλλιδ. (Παναγ.) 214 (μειωτ. προκ. για άλογο): Σαρακηνοί έχουσιν φάρια τά διώχνουν τους αέρας, (παραλ. 4 στ.) και τον Αφράτην ποταμόν ουκ ημπορούν περάσαι | και εσύ με το παρίππιν σου θέλεις να τον περάσεις; Αρμούρ. (Αλεξ. Στ.) 40.

παρισάντζα η.

Από το βενετ. *parisenzia*.

Εμφάνιση, παρουσία ατόμου (εδώ πιθ. ειρων.): ο βασιλιάς δεν ήλθ' απέ την Φράντζαν, | μόνον γραφάς τους έστελνε, μεγάλην παρισάντζαν Κορων., Μπούας 14.

παρίσθμια τα.

Η λ. στον Ιπποκράτη και σήμ.

Αμνυδαλές: βρέχε τα παρίσθμια αυτού παλαιώ οίνω Ιερακοσ. 4037.

παρισταίνω, βλ. παρασταίνω.

παριστάνω.

Το μτγν. παριστάνω. Η λ. και σήμ. με διαφορ. σημασ.

(Μέσ.) τελειοποιούμαι (προκ. για καρπό) ωριμάζω: κνίζεται μεν ουν τη πρώτη ημέρα, τη δε τρίτη ημέρα παριστάνεται (ενν. το σνκάμινον) και τροφή γίνεται πάντων Φυσιολ. (Zur.) LII³.

παριστέκω, βλ. παραστέκω.

παρίστημι, Ελλην. νόμ. 516', Αχιλλ. (Smith) Ν 169· προστ. αορ. παράστα.

Το αρχ. παρίστημι. Η προστ. αορ. ήδη μτγν. (L-S Suppl., στη λ.): προστ. παρέστα σήμ. στο κρητ. ιδίωμα (Andr., Lex., στη λ.: βλ. και Παγκ., Ιδίωμ. Κρ. Γ 250, λ. παρέστα). Το μέσ. και σήμ. λόγ.

I. Eνεργ. **1)** Στήνω, τοποθετώ κ. (κοντά, δίπλα): Δούκ. 309³⁰. **2)** Αποδίδω κ. λεκτικά· περιγράφω: Την παρθενίαν δ' ο δεινός, την αγνεΐαν ο χοῖρος! και βορβορώδης βάτραχος πῶς δήλην παραστήσω; Μανασσ., Ποίημ. ηθ. 167· Α δε πανθάνει παρ' αὐτῆς εἰς τον καιρόν εκείνον! αισθανομένη δύναται καρδία ζωγραφῆσαι! φωνή γαρ λόγον και γραφή ου παραστήσει φύσιν Καλλιμ. 182⁹ πολλούς λόγους εἰπών και παραστήσας πῶς το φρούριον ἐκτίσθη ἐν ταις ἡμέραις του Ἀθῆν διὰ ἀναλωμάτων της Ρόδου ... Δούκ. 145⁵. **3)** Παρουσιάζω κάπ.: (ἐδῶ δημόκλια για ἐπισημοποίηση της ιδιότητάς του): Οπου ἐπάρει γυναῖκα εἰς το σοπίτιν του παρκάτω παρού ουδέν ἐναι ἐκείνος, ας την παραστήσει εἰς την ἐκκλησίαν Ἑλλην. νόμ. 555²⁰. **4)** (Νομ.) παρουσιάζω κάπ. στο δικαστήριω, υποβάλλω κάπ. σε κρίση δικαστηρίου (προκ. για τη μέλλουσα κρίση): Τι να ποιήσεις, ὦ ψυχῇ, όταν φωνιάζει ἡ σάλπιγξ! ἐκείνον, ..., τον ἡχόν τον φοβερόν ... (παραλ. 2 στ.) και πάντας εἰς το ἐντρομον και φοβερόν εκείνον,! ... δικαστήριον τους πάντας παραστήσει,! ἐκάστου ἐπιφερόμενου ὡν ἐπράξεν ἐν βίῳ; Ντελλαπ., Ὑπομν. 23· Εἰ ... πάντα κερδήσωμεν, ψυχὴν ζημιωθώμεν,! ... ουδέν το ὄφελος ἐν ἐκείνῃ τη ὥρᾳ,! όταν Θεός ἐξ ουρανοῦ ἔλθῃ κρίναι τον κόσμον! και παραστήσῃ ἀπαντας ἀποδώσοντας λόγον Διγ. (Trapp) Gr. 815· φρ. (1) παρίστημι μάρτυρα = παρουσιάζω, επικαλοῦμαι κάπ. ὡς μάρτυρα στο δικαστήριω: Ἐχεις μάρτυρας παραστήσαι εἰς ταῦτα; Πωρικ. (Winterwerb) III 51· τούτο γαρ μὴ ἀπιστον ἐξ ὧν λόγιωθείη,! μάρτυρα γαρ ἐπαινετόν ὡν γε παραστήσω Διγ. Z 1272· (2) παρίστημι τον ἐλεγχον = διεξάγω ἐρευνα, ἀνάκρισις: συ δε ὡς δίκαιος κριτής, ...! παράστησον τον ἐλεγχον ἀντικρυς του ἐτέρου,! ὡπως φανεῖ το δίκαιον του ἐπιζητουμένου Ἑλλην. νόμ. 514²⁶.

II. Μέσ. Α Μτβ. **1)** Ἐτέκομαι δίπλα, κοντά σε κάπ.: (μεταφ.) εἶμαι ἰσάξιος κάπ.: Ἡ εὐμορφία του σώματος ποιεῖ ἄνθρωπον ἄξιον να παρίσταται βασιλέα Κεφάλ. παραιν. 121. **2)** (Προκ. για τόπο) φθάνω: πρώτη φυλακὴ της νυκτός παρέστη τη Ὑψηλῇ Δούκ. 243²⁰. Διαβάντες τοῖνιν το στόμα του λιμένος και παραστάντες την τάφρον ... Δούκ. 107¹. **3)** Παρουσιάζομαι σε κάπ.: υπήρχον ... ἐννουχόπουλοι, οἱ παρασταθέντες τῷ βασιλεὶ εἶπον ... Δούκ. 305²⁰· ὡς Ἀλεξάνδρῳ παραστάς λέγει προς τούτον οὗτος ... Βίος ΑΛ. 3130. **4α)** Κάνω κάπ. να αποκτήσῃ μια ιδιότητα, ἀποδίδω σε κάπ. μια συγκεκριμένη ιδιότητα: Ἰδὼν δε ο αὐτῆς ἀνὴρ αὐτῆς την ατεκνίαν! ἐκ βάθους της αὐτοῦ ψυχῆς Θεόν ἐξιλεούτο! και πρέσβιν παρεστήσατο μύστην του τηλικούτου! Ἰάκωβον Φλώρ. 12· **β)** επικαλοῦμαι κάπ. ὡς τάχατα ... ἔθελα ἐγὼ τον βασιλέα! δολίως μετὰ μηχανῆς ἐκείνον φαρμακῶσει,! ἀπερ κριτὴν παρίσταμαι τον πάντων Βασιλέα! ουκ οἶδα γαρ το φάρμακον, τίποτε ου γινώσκω Φλώρ. 563. **5α)** Παραστέκομαι σε κάπ., στέκομαι κοντά σε κάπ. για να βοηθῶ: ὕπαγε, λούσε σύντομα τον μέγαν οἰκονόμον,! λούσε και τον ηγούμενον, παράστα και τους δύο Προδρ. (Eideneier) IV 124· **β)** προσφέρω υπηρεσίες σε κάπ.: παρίσταται (ἐνν. ο μισθαργός) τους βασιλεῖς, ὡς δούλος παραμένει Καλλιμ. 2167. **β' Αμτβ.** **1)** Ἐτέκομαι (κοντά, δίπλα): Βίος ΑΛ. 3420. **2)** Παρίσταμαι, παρευρίσκομαι: αὐτῶν δε πάντων παρισταμένων παρήστη και ἡ Σταφυλος Πωρικ. (Winterwerb) I 18· Ὁρίζει φέρουν τον υἱόν παρισταμένον πάντων Ἀχιλλ. (Smith) O 104· ρηξοί τε πάσης τάξεως κύκλῳ παρισταμένον Ἀξαγ., Κάρολ. E 1236. **3)** Παρουσιάζομαι, εμφανίζομαι: παρευθὺς παρίστηρα τα Χερουβεὶμ Ἀποκ. Θεοτ. I 59. **4)** (Προκ. για χρόνο) φθάνω: συ παρέστηκε καιρός της θηριομαχίας Διγ. (Trapp) Gr. 1034· ἀλλὰ κατέλαβε καιρός, ἀλλὰ παρέστη χρόνος Γλυκά, Στ. 26. **5)** (Προκ. για

καρπό) ωριμάζω: αναβαίνει (ενν. ο εχίνος) επί τον βότρυν της αμπέλου και καταβάλλει τας ρώγας χαμαί, όταν παρασταθεί ο βότρυν Φυσιολ. (Kaim.) 47^a. 6) (Νομ.) παρουσιάζομαι στο δικαστήριο: Παρίστανται οι πενθεροί, ήτοι οι γονείς των παιδων, καν μητηρ, καν πατήρ, έμπροσθεν του κριτού Ελλην. νόμ. 571^b Ερχεται ο συνήγορος και παρίσταται έμπροσθεν του κριτού ή και του αρχιερέως Ελλην. νόμ. 515^b ω δέσποτα, ...! ... βλέπε την επίδειξιν του σου εγκαλουμένου, ! ως γαρ αδικούμενος παρίσταται εγκαλών σε, ! ωσαύτως και τας άντικρυς απολογίας πάσας! τας του ετέρου μέρους εκδικών μη παροράσεις Ελλην. νόμ. 514^b (εδώ προκ. για τη μέλλουσα κρίση): εκεί παραστησόμεθα και πλούσιος και πέννης! και λόγους αποδώσωμεν των πεπλημμελημένων Γλυκά, Στ. 401.

παριστία η, βλ. παρεστία.

παριστώ.

Το μτγν. παριστάω. Η λ. και σήμ. λόγ.

1) Περιγράφω, παρουσιάζω: ως η μέθοδος παριστά Rechenb. (Vog.) 108^r κριτ. υπ.

2) Συμβολίζω: Επάν δε τεσσαράκοντα ημέραι τελεσθώσιν! αίτινες την ανάστασιν Κυρίον παριστώσιν, ! αύθις κατάγονται εις γην Παϊσ., Ιστ. Σινά 2208.

παρκατεβάζω, βλ. παρακατεβάζω.

παρκατεβαίνω, βλ. παρακατεβαίνω.

παρκατής ο.

Από την τουρκ. έκφρ. *bar* (= δίκαιος, πιστός στον όρκο του, βλ. Redhouse, λ. *bar* 9) *kadı*. Ασχ. η λ. παρακατής (= «βοηθός του κατή») που απ. σε έγγρ. του 1606 (βλ. Μπρούσκαρη, Θησαυρ. 19, 1982, 184, 186, 202, Καρναυστάσης [Συναδ., Χρον.-Διδαχ., σ. 388]).

(Πιθ. τιμητική προσηγορία Οθωμανού δικαστή) δίκαιος, ευσυνειδήτος καδής: όταν ήρχονταν παρκατής, όλοι να έλθουν από τα περίχωρα να τον βάνουν (ενν. τον παπα κυρ-Σίδηρη) να τους ισάζει ... Και οι κατήδες ήλεγαν: «Είτι είπει ο παπάς και είτι κάμει μακούλι, το στέργουμε» Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 52^r.

παρκάτου, **παρκάτω**, βλ. παρακάτω.

Παρκιώτης ο, βλ. Παροικιώτης.

παρλαμάν το, Χρον. Μορ. Η 449^a *παρλαμά*, αυτ. 4407, 4431. — Βλ. και *παρλαμάς*.

Το γαλλ. *parlement*. Για τη λ. βλ. Triand., Lehnw. 16, 143, 144, 156 (= Τριαντ., Άπ. Α' 339, 446 σημ. 1, 447, 458 σημ. 3), Stanitsas, Act. VIIIe Congr. Intern. 97. Κατά Kahane, Sprache 538, 551 κ.ά., η λ. αρσ.

Συμβούλιο, σύσκεψη του πρίγκιπα και των ευγενών στο φράγκικο κράτος του Μορώως (συμβουλευτική συνέλευση): ήσαν τον πρίγκιπα μετά τους κεφαλάδες! ενώ εκράτει παρλαμά διά υπόθεσες όπου είχεν αυτ. 7395 ήσαν οι αρχόντισσες εκεί-

ναν οι γυναίκες | εκεί με την πριγκίπισσαν στο κάστρο του Αμυκλίου! κι εκάμαναν το παρλαμά κι παίρναν την βουλήν τους αυτ. 4402.

παρλαμάς ο.

Το ουσ. παρλαμά(ν) (βλ. ά.) ως αρσ. βλ. και Καλονάρος [Χρον. Μορ. σ. 387], Kahane, Sprache 538, 551.

Συμβούλιο, σύσκεψη του πρίγκηπα και των ευγενών στο φράγκικο κράτος του Μορέως (συμβουλευτική συνέλευση): αφόντου γαρ επλήρωσε τον παρλαμέν εκείνο, | ο αφέντης της Καρύταινας ... Χρον. Μορ. Η 4494 κρετ. υπ.

παρλαμέντον το.

Το ιταλ. *parlamento*. Τ. παρλαμέντο στο Σομάν., It.-gr., λ. *parlamento* και σήμ. ιδι-ωμ. με διαφορ. σημασι. (Ζώη, Λεξ. Ζακ.)

Συμβούλιο, σύσκεψη, συνεδρίαση (για λήψη αποφάσεων): (εδώ συνεκδ. προκ. για τόπο διεξαγωγής του συμβουλίου): οι βασιλείς των βορεινών μερών, ο Μαξιμιανός της Αλαμανίας και Βλαδίσλαος της Ουγγρίας και Σιγισμόνδος της Λεχίας, συνάσσονται εις το παρ' αυτοίς λεγόμενον παρλαμέντον, ήγουν εις σύνοδον και συμβουλήν Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 372.

παρλάτος ο.

Από το παλαιότ. γαλλ. *perlat* [βλ. Assises (Foucher) I 22, 24], τ. του *prélat*, με παρετυμ. επίδρ. του γαλλ. ρ. *parler* ή του ουσ. λογάς (βλ. ά.). Πβ. και το μεσν. λατ. *pralatius* (Blaise, Lex. Lat. Med., λ. *praelatus* III, σημασι. 2).

Ανώτερος κληρικός της ρωμαιοκαθολικής εκκλησίας με ορισμένη δικαιοδοσία: αν έχουν (ενν. οι επίσκοποι και οι αρχιεπίσκοποι ...) καμμίαν αγανάκτησιν και έρτουν εις αγκάλεμαν, εντέχεται να κριθεί έμπροσθεν τους 'κλογάδας, τουτέστιν τους παρλάτους της αγίας εκκλησίας Ασσίζ. 31⁹.

παρμός, ο.

Από την υποτ. αόρ. του παίρνω και την κατάλ. -μός. Η λ. και σήμ. λαϊκ. (Κριαρ., Λεξ., Βλαστού, Συνών. 16)

Αλωση, πάροισμο: Ο Άχαζ δεν είδε την ελευθερίαν, ουδέ τον παρμόν της Σαμαρείας Σκορδύλης, Λόγ. Θεοτ. 448⁹⁶.

παρμπέρα η.

Από το παλαιότ. ιταλ. *sparbiere* (Battaglia, λ. *sparviere*, *sparviero* βλ. και Battisti-Alessio, Diz. etim., λ. *sparviere*¹, *sparvieri*): πβ. και προβηγκ. *esparvier*.

Κεντητό παραπέτασμα πάνω από το κρεβάτι (πβ. και σπλιβέριν): παρμπέρες, μαξελάρια, κουρτίνες και μαντήλια (παραλ. 2 στ.) με πόθον να πλουμίζουσιν (ενν. οι Ροδίτισσες) με χαρές και τραγούδια Γεωργηλ., Θαν. 176.

*παρνούμαι, βλ. απαρνούμαι.

παρό, σύνδ., Σπαν. P 169, Προδρ. (Eideneier) IV 503, Λίβ. P 59, 2568, Κεφάλ. πα-

ραίν. 110, 111, 121, 122, 123, Λουκάνη, Αλ. Τροίας 917, Σοφιαν., Κωμωδ. Ricchi 247, Σοφιαν., Παιδαγ. 102, Σοφιαν., Γραμμ. 82. — Βλ. και παρά, παρού.

Η λ. στον Αριστοτέλη.

1) Σύνδ. συγκρ. (εισάγει β' όρο σύγκρισης έπειτα από επιθ. ή επίρρ. συγκρ. βαθμ. α) (ομοιοπτώτα): δια τούτο προκρίνουσι μάλλον την τρυφήν και τας άλλας ήδονάς παρό τον ορθόν και σώφρονα βίον Σοφιαν., Παιδαγ. 106 Πλέον αγαπά τους ξένους παρό τους συγγενείς σου Κεφάλ. παραιν. 112· πλέα είναι η βλάβη της αμαρτίας παρό η βλάβη των εχθρών Κεφάλ. παραιν. 118· Κρείττον μοι βρώσις, έλεγεν, να γένω των θηρίων! και της ζωής να στερηθώ παρό της κόρης ταύτης Καλλίμ. 1002· β') (με βουλευτική πρόταση): οι τοιούτοι πατέρες ποιούσιν όμοιον ωσάν εκείνος όπου είχε περισσότεραν φροντίδα να φυλάσσει γερόν το υποδήμά του, παρό να προσέχει την υγείαν του ποδαριού του Σοφιαν., Παιδαγ. 102· κάλλιον ηγούμαι ίνα απατώμαι, παρό ίνα προσκρούσω τω Θεώ και παραβώ τους αυτού θείους νόμους Κομνηνής Άννας Μετάφρ. 389· β') (με παράλ. του επιθ. ή του επιρρ.): θέλω ν' αποθάνω! μετά σεν ομάδι τώρα! παρό και να μείνω δούλη, όστερον και κακομοίρα Λουκάνη, Αλ. Τροίας 781· ο Θεός να μη το δώσει! παρό εγώ του να πράξω! τό ου θέλει αυτή η κόρη Λουκάνη, Αλ. Τροίας 116· γ) (με αναφορ. πρόταση): πλέον αγαπούμεν ημείς να θεραπεύσομεν πάντας, αν ενδυνάμεθα παρό σπού αγαπά είς έκαστος να θεραπευθεί Βησσ., Επιστ. 35^α· είδον θέαμα ανέλπιστον και ξένον! όπου τους δύο μου οφθαλμούς ήθελα τους εκβάλλει! Κάλλιον παρό που είδον πράγμα κακόν και μέγα Σοφιαν., Κωμωδ. Ricchi 348· δ) (με χρον. πρόταση): πρέπει μάλιστα το εναντίον να έχουν περισσότεραν ευλάβειαν και φύλαξιν εις αυτά (ενν. τα μειράκια), παρό ότε ήσαν παιδιά Σοφιαν., Παιδαγ. 119. 2) (Σε θέση πρόθ.) εκτός: φαίνεται μοι κάλλιον και ωφέλιμον εις πολλά το εκείνης, αν το εύρεις, να το πράξεις παρό από τα ενταύθα. Τέσσαρα γαρ και μόνον ευρίσκω τα προσιστάμενα ... Σφρ., Χρον. (Maisano) 110^α.

παροδεύω, Διάτ. Κυρρ. 509^α.

Το μτγν. παροδεύω.

Α (Μτβ.) περνώ δίπλα ή κοντά από ένα μέρος: παροδεύσαντες το Γαντοπέδιον και Μάρμαρα και διαβάντες τον Αγιον Μερκούριον ανήλθομεν εις τον Αχάντακαν Πανάρ. 76^α.

Β' (Αμτβ.) πηγαίνω παρακάτω, προχωρώ: ημέρας δε γενομένης προ της ανατολής του ηλίου λαβών αυτόν (ενν. τον ιέρακα) έξελθε εις θήραν και παροδεύσας μικρόν σύναξον τους λώρους του ιέρακος Ιερακος. 359^α.

παροδηγώ.

Από την πρόθ. παρά και το οδηγώ. Η λ. τον 7. αι. (Steph., Θησ., λ. παροδηγέω). Διάφ. τ. της λ. και σήμ. ιδιωμ. (Andr., Lex., στη λ.).

Παραπλανώ, εξαπατώ: αν παροδηγήσεις με και έλθω μετά σένα! και γνώσουν το τα αδέλφια μου και το συγγενικόν μου (παρ. 1 στ.) πώς έχεις εξηβάλειν με και σώσαι την ψυχήν σου; Διγ. (Trapp) Gr. 1403· τι με παροδηγήσας την απορφανισμένην! με τα συχνογυρίσματα και με τας κομπωσίας Προδρ. (Eideneier) I 110.

παροικίζω.

Το μτγν. παροικίζω.

Εγκαθιστώ κάπ. ως κάτοικο (έποικο) σ' έναν τόπο: Έπειτα έλαβε (ενν. ο σουλτάνος Μωάμεθ) την Αμαστριν και τον Καφάν εκ χειρός των Γενουβίτων και εκόμισε τούτους εν Κανισταντίνου πόλει, παροικίσας αυτούς Ιστ. πολιτ. 26^α.

παροικίσα η, Ελλην. νόμ. 537^α¹⁴. — Βλ. και πάροικος.

Από το ουσ. πάροικος και την κατάλ. -ισσα. Η λ. σε έγγρ. του 1300 και 1321 (Act. Lavr. II 90^α, 108^α).

Δουλοπάροικη: ως ... έμαθα από την κυρά Λόζε την βυζαστρίαν των κόρων του σιρ Σιμοίν τ' Αντιότζε, η ποία ήταν παροικίσα του κούντη τε Ρουχάς Μαχ. 228^α.

Παροικιώτης ο, Λεηλ. Παροικ. 157, 166, 231, 612 Παρκιώτης, αυτ. 176.

Από το τοπων. Παροικιά-Παρκιά (βλ. Λεηλ. Παροικ. 126, 131) και την κατάλ. -ώτης.

Αυτός που κατοικεί στην Παροικιά της Πάρου ή κατάγεται από εκεί: Ποιος να 'χε στοχασθεί τσι Παροικιώτες, ι που κλαίγαν την σκλαβιάν τως όλοι τότες αυτ. 617.

πάροικος ο, Ασσιζ. 234^α, Ιστ. Ηπειρ. XXVI^α, XXXI^α, Χειλά, Χρον. 352, Μαχ. 8^α, 140^α, 358^α, 362^α, 540^α, 676^α, Βουστρ. (Κεχ.) 28^α, 66^α, 98^α¹⁵, M 29^α, 67^α, 141^α, Θρ. Κύπρ. M 424, 467, Βακτ. αρχιερ. 150^α παροιός, Μαχ. 612^α, Βουστρ. (Κεχ.) Α 66^α, 67^α παροιός, Βουστρ. (Κεχ.) Α 28^α, 140^α, B 29^α, 141^α. — Βλ. και παροικίσα.

Το αρχ. ουσ. πάροικος. Η λ. και σήμ. βλ. και Andr., Lex., στη λ.

1) Έποικος: επρόσταξε (ενν. ο Μωάμεθ) και έφερον συγγονόδας λεγομένους ήτοι μετοίκους ή παροίκους από Μηδείας της προς Πόντον και των χωρίων αυτής Ιστ. πολιτ. 25^α. 2) Δουλοπάροικος: Αυτού λέγει το δίκαιον περί τω πραγμάτων των χαμένων, ποταπόν δίκαιον εντέχεται να γίνεται και περί τους παροίκους σκλάβους οπου φεύγουν έξω του ρηγάτου Ασσιζ. 423^α έβαλε (ενν. ο ρήγας) να πλερώνουν δέκατον το ρέντον τους καθαλλάρηδες και παροίκους και ελευθέρους Μαχ. 606^α. ευρέθην ο Νικόλας ... ο ποίος ήταν πάροικος του κούντη της Τρίπολης και ελευθερώθην Βουστρ. (Κεχ.) 140^α. 3) Εξαρτημένος αγρότης του Βυζαντίου που αναλάμβανε την καλλιέργεια γης βάσει συμφωνίας με τον ιδιοκτήτη (βλ. ODB, λ. *paroikos* και Maniatis, Byzantion 73, 2003, τεύχ. 1, 64 κε.): όσοι των από της Εκκλησίας πάροικοι από την κακοπραγίαν αυτού εναπελείφθησαν άνθρωποι, εξέβαλε μεν αυτούς από της προνοίας Ιστ. Ηπειρ. XXIII^α.

παροιμία η, Πτωχολ. α 676.

Το αρχ. ουσ. παροιμία. Η λ. και σήμ.

1α) Γνωμικό, ρητό, παροιμία: Ζήνου, Βατραχ. 99- β) (προκ. για το βιβλίο των Παροιμιών της Παλαιάς Διαθήκης: για τη σημασ. βλ. Lampe, Lex., στη λ. 6): Σολομών είπεν εν ταις Παροιμίαις: «Ίθι προς τον μύρημα, ω σκνηρέ» Φυσιωλ. 349^α θυσίαι γαρ των ασεβών ως βδέλυγμα Κυρίω, ι καθά φησίν ο Σολομών βιβλίων των Παροιμιών Παΐσ., Ιστ. Σινά 1268. 2) (Προκ. για θαυμαστό, ξεχωριστό, παροιμιώδες συμβάν):

παροιμία ἐγένετο ἐπὶ κακῷ τοῖς μετ' ἐμοῦ τότε οὖσιν εἰς το μετέπειτα χρόνον Σφρ., Χρον. (Maisano) 76⁶.

παροιμιακός, ἐπίθ.

Το μτγν. ἐπίθ. παροιμιακός. Η λ. και σήμ.

Που ανήκει ή αναφέρεται στο βιβλίο της Π.Δ. «Παροιμιαί»: ἕτερον βιβλίον τα ασκητικά του αγίου Βασιλείου έχον και παροιμιακούς λόγους του Νύσσης Κώδ. Πάτμου I 207.

παροιμιαστής ο.

Το μτγν. ουσ. παροιμιαστής.

Ο συγγραφέας του βιβλίου των Παροιμιών της Π.Δ.: ημεῖς δε του παροιμιαστοῦ ακούσωμεν τον λόγον: ἰ εἰν τα πρώτα ην καλά, κακά δε τα εξυστερόν, ἰ ως λέγει αυτός ο φρόνιμος, όλα κακά υπάρχουν Βέλθ. 1343.

παροιμιώδης, ἐπίθ.

Το μτγν. ἐπίθ. παροιμιώδης. Η λ. και σήμ.

Παροιμιακός, παροιμιώδης: ουκ ενθυμηθέντες οι άθλιοι ... τον παροιμιώδη λόγον τον «προς τους δύο ουδ' Ηρακλής», αλλ' επανέστησαν και προς τρεις και τοιούτους Σφρ., Χρον. (Maisano) 152³⁴.

?παρόκια η.

Πιθ. από το ιταλ. *apparecchiare* (Battisti-Alessio, Diz. etim., λ. *apparecchiare*²), αν δεν προκ. για τη λ. παρονχιά (βλ. παρονσία): πβ. και Αγγέλου [Μπερτολδίνος σ. 179].

?Αλληγορική διήγηση, παραβολή (Για τη σημασ. πβ. Croce 154: *comparazione* και Μπερτολδίνος 166: *επιτηδεύουν με άλλην μίαν όμορφην παραβολήν ... να με καταπείσεις να σε αφήσω να υπάγεις εἰς το σπίτι σου*): Η Μαρκόλφα υπάγει εἰς την χώραν και, με μίαν όμορφην παρόκιαν (έκδ. παρόκειαν) οπου έκαμεν ομπροσθά εἰς τον βασιλέα και εἰς την βασιλίσσαν, ζητά χάριν να γυρίσει εἰς την κατοικίαν της όθεν ήλθεν Μπερτολδίνος 163.

παροκνώ.

Από την πρόθ. παρά και το οκνώ.

Αμελώ, φέρομαι νωθρά: Καλώς τα παλληκάρια μου, Γιαννάκην και τον Λέον! διατί επαροκνήσατε και ουκ ήλθατε εἰς εμένα; Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 1418.

παρόλα η.

Το ιταλ. *parola*. Η λ. και σήμ. λαΐκ.

Λόγος, κουβέντα: Ιωακ. Κύπρ. 403.

παρόμα η, Καραβ. 505³⁴.

Το ιταλ. *paroma* (βλ. Battisti-Alessio, Diz. etim., λ. *paroma*). Τ. μπαρούμα και παρούμα σήμ. ως ναυτ. (Kahane-Tietze, Lingua Franca 336, Σεδότσα, Ναυτ. όροι 72, λ. μπαρούμα, Kahane, Sprache 588, Καραποτόσσογλου, Γλωσσούρ. Παπαδιαμ. 51, λ. μπα-

ρούμα και ΑΚΝ, Α. μπαρούμα).

(Ναυτ.) είδος σκουινιού (βλ. Kahane-Tietze, ό.π. και Σεγδίτσα, ό.π.): σκουινία παλαία διά κουτούλια και κουδέττες των ταλίων και μουσέλια και παρόμες της πάντας αυτ. 500^α.

παρόμοια, επίρρ., Χριστ. διδασκ. 250.

Από το επίθ. παρόμοιος. Η λ. στο Βλάχ, και σήμ.

α) Με τον ίδιο τρόπο, παρόμοια: άλλος περιέλαβεν την φημισμένη χώρα. | Παρόμοια το κάματε ώσπερ ποτέ την Κύπρο, | π' ο Τούρκος σας την έδραζε απ' το χέρι σας σαν κίτρο Διακρούς. 100^α. **β)** περίπου έτσι, περίπου μ' αυτόν τον τρόπο: τους άρχοντες χαιρέτησεν εκμέρους του του δούκα | και άρχισεν να τους λαλεί, παρόμοια να λέγει Χρον. Τόκκων 1381.

παρομοιάζω, Κρασοπ. (Eideneier) S 55, Φλώρ. 1432, Θησ. Z [125¹], Συναξ. γυν. 435, Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 56^α, 137^α, 237^α, 237^α, 395^α δις, 397^α, 399^α, Αιτωλ., Βοηβ. 371, Σουμμ., Παστ. φιδ. E [1126], Ροδινός (Βαλ.) 69^α παρομοιάζω, Ανθ. χαρ. (Κακουλίδη-Πηδάνια) 117.

Το μτγν. παρομοιάζω. Η λ. και σήμ.

Α Μτβ. (με γυν. ή αιτιατ. ή με εμπρόθ. προσθ.) **1α)** Μοιάζω με κάπ. ή κ., παρομοιάζω ομοιότητες ή αναλογίες **α¹**) (προκ. για εξωτερική εμφάνιση): τούτοι οι τέσσαρες αδελφοί εκράζονταν αδελφοί του Ιησού Χριστού, διατί ήσαν γεννημένοι από δύο αδελφάδες και επαρομοιάζαν του Χριστού εις την όψιν Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 254^α. Εκείνος όσον ήκουσεν τα λόγια της κόρης θωρεί και παραμοιάζειν της μάννας της τα κάλλη Απολλών. 758^α Εγώ, διατί παρομοιάζω τον αφέντη μου τον Αλέξανδρο πολλά, αγάπην έχω απ' αυτόν Διήγ. Αλ. G 277^α. **α²**) (προκ. για ιδιότητες, συμπεριφορά, κ.τ.ό.): Από χειλέων πόρνης τε βλέπε να αποφεύγεις, | προς καιρόν γαρ γλυκαίνει σε, ύστερον σε πικραίνει: | μάλλον μαχαίραν δίτομον αυτή παρομοιάζει Φυσιολ. (Legr.) 1017^α ποιον άλλον καλλιότερον παρομοιάζει της γλώττης; ... δι' αυτής πωλείς, αγοράζεις, χαιρετισμός γίνεται, παίρνεις, δίδεις, τραγουδούν, γίνονται γάμοι, κτίζονται κάστροι Βίος Αισώπ. (Παπαθωμ.) Α 22^α. **β)** είμαι ανάλογος, συναφής: ο λογισμός της ψυχής είναι μία χάρις πνευματική, οπου παρομοιάζει εις τα πράγματα οπου έχουν τες χάριτες και κάνουν τον άνθρωπον να γνωρίσει την καθαράν γνώσιν Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 33^α. **2)** Γίνομαι όμοιος: ελεήμων άνθρωπος Θεόν παρομοιάζει Ιστ. Βλαχ. 1910^α Κριτής απροσωπόληπτος Θεόν παρομοιάζει Ιστ. Βλαχ. 1393. **3)** Συμβολίζω, υποδηλώνω αλληγορικά: η ιστία παρομοιάζει την θεότητα Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 399^α Ακούσετε λοιπόν, αδελφοί, τίνος παρομοιάζει τούτος ο πελεκάνος ... Ο πελεκάνος είναι ο Χριστός Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 56^α ανεβαίνει ο αναγνώστης και λέγει τον Αποστόλον, και παρομοιάζει τον άγγελον οπου είπε των Μυροφόρων ότι ανέστη ο Κύριος Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 396^α (εδώ με ειδική πρόταση): εις τα ποδάρια αυτεινού (ενν. του ξύλου) ήτον μίαν κεφάλη ενού ανθρώπου απεθαμένου, διά να παρομοιάσει ότι εκείνο το ξύλο ξεβλαστάνει από την κεφάλη του Αδάμ Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 205^α. **4α)** Θεωρώ παρόμοιο, παρομοιάζω, συσχετίζω τον επαρομοιάζαντε

(ενν. τον Κωνσταντίνο τον Παλαιολόγο) δράκο, ότι ήτανε δυνατός, ανδρειωμένος Χρον. σουλτ. 79^α. Ο κρόκος τον παρομοιάζουν της γης, το ασπράδι του αέρος και η τσίπα οπού είναι ανάμεσα το ασπράδι και την σκόρτσαν του αβγού την παρομοιάζουν εις το νερόν Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 70^α δις: ο χρυσός ο αετός ο γαμπρός μας λογιάζω! να είναι, γιατί εις από τονε παρομοιάζω Διγ. Ο 750^α ετούτον μου τον λόγον επαρομοιάσά το μιας γλυκόμνοστης τροφής Δαμασκ., Λόγ. κεκοιμ. (μετάφρ.) 35^β) παραβάλλω, συγκρίνω: Πόλη μου, ετριγύρισα γης τον τροχόν και τόπον, I δεν ήθρα ευμορφύτερον να σε παρομοιάσω Θρ. Κων/π. Β 52^α με όποιον απ' αυτούς όλους τους περασμένους! τον παρομοιάσεις (ενν. το βοϊδόδα Μιχαήλ), δεν σφάλλεις μ' όλους τους ανδρειωμένους Παλαμής., Βοηθ. Εισαγ. 32^α η λάμψις και η χαρά εκείνη δεν ήτον να την παρομοιάσει κανένας εις καμίαν ευμορφάδα του κόσμου τούτου Λαυρ., Οπτασία Σ. 110.

Β (Αμτβ.) είμαι όμοιος ή παρόμοιος με κάπ. ή κ., παρουσιάζω ομοιότητες ή αναλογίες (εδώ για εξωτερική εμφάνιση): εις την μέσση του δένδρου δεν ήτον καμία ξεχώρισις, μόνον τα φύλλα του οπού επαρομοιάζαν ώσπερ του κέδρου και πεύκου και κυπαρισίου Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 100^α εκείνο οπού εκατέβαζεν το θερμόν ροδόσταμαν! ζών ήτον θαυμαστόν, ως άνθρωπος παραμοιάζει! εάν το είδες, ήθελες ειπείν και ένανιν ζωντανού ανθρώπου στόμα Αχιλλ. L 527.

παρομοιασис η παρόμοιασις.

Από το παρομοιάζω και την κατάλ. -σις. Ο τ. από μετρ. αν.

Ομοιότητα: δείχνει (ενν. το πράγμα) προς τον λόγον του παρόμοιασιν πως να 'χει, I ωσάν αυτό που σήμεραν στον λόγον σου είχε λάχει Σουμμ., Παστ. φιδ. Έ [1002].

παρομοιασμα το παράμοιασμα, Ανθ. χαρ. (Κακουλίδη-Πηδώνια) 102 χφ Β κριτ. υπ.: παραμοιασμα.

Από τον αόρ. του παρομοιάζω και την κατάλ. -μα. Ο τ. παράμοιασμα και σήμ. λογοτ. (ΑΛΝΕ).

Παραβολή, σύγκριση (εδώ πιθ. υποτίμηση της αξίας κάπ. πράγματος): Ο Τερέντιος είπεν: Κανένα πράμα εμπορεί να ποίσει ο άνθρωπος περίτον βιλλιασμένον παρά να παραμοιάσει ... την δουλειψιν αντανά του την ποίσει ο άνθρωπος, ότι το παραμοιασμα πολομά να χαθούν οι δουλειψες αυτ. 102 χφ I κριτ. υπ. (πβ. ιταλ. έκδ. 1477: *reimproperare li servizi quando l'ia fatti*).

παρόμοιος, επίθ., Διγ. (Trapp) Gr. 330, Βίος Αλ. 1745, 4190, 5231, 5679, Φλώρ. 1435, 1663, Ερωτοπ. 236, Τζαμπλάκ. (Λαμπ.) 16, Χρον. Τόσκων 1425, Φυσιολ. (Legr.) 401, 1022, Φυσιολ. 373^β, Τριβ., Ρε 56.

Το αρχ. επίθ. παρόμοιος. Η λ. και σήμ.

1α) Που μοιάζει με κάπ. ή κ., που έχει κοινά ή ανάλογα χαρακτηριστικά ή ιδιότητες με κάπ. ή κ., παρόμοιος, παραπλήσιος: Βίος Αλ. 566, 4194, Δούκ. 193^α, Φυσιολ. (Legr.) 70, Παϊσ., Ιστ. Σινά 356, 1157^β) που είναι κατασκευασμένος από το ίδιο υλικό ή έχει την ίδια διακόσμηση, ταιριαστός: θώρακαν, περικεφαλιάν, σκουτάριν και κοντάριν (παραλ. 2 στ.), βραχιόνια ολάργυρα και σιδερά γονάτια, I χερόπτια, το έσω

οιδερον, το έξωθεν χρυσόφειν, | ζώσαν εζώσθην οιδήρόν, παρόμοιον των αρμάτων
Φλώρ. 533· Είχεν γαρ η εξαίρετος και κράβατον πανώραιον, | ποικιλομορφοσύνθετον,
χρυσόν, μαλαγματένιον, | ... διά λίθων και μαργάρων, | σελία χρυσά σουπέδια παρό-
μοια του κραβάτου Αχιλλ. (Smith) N 826. 2) Εντελώς όμοιος, ίδιος: Οφείλει δε γρά-
φειν λιβέλλους τρεις, παρόμοιος ο εις του ετέρου Ελλην. νόμ. 531¹⁾. 3) Ισάξιος: όλοι
λέγουν τα κάλλη του, μάλλον και την ανδρεία του· | παρόμοιον δεν ευρέσκουσι εις τα
καμώματά του Τριβ., Ρε 86· Ουδείς γαρ τούτον (ενν. του Αλεξάνδρου) γέγονε παρό-
μοιος εν κόσμω Βίος Αλ. 22· Ιδού τας χρείας γάμον σου καλλίστως εντρεπίζω, | ην ο
νυμφίος έστι σοι παρόμοιος του κάλλους Διγ. Z 554.

Το ουδ. ως επίρρ. = παρόμοια: της ζωής τον πλέον καιρόν περνούσιν με τα μαύρα
(παραλ. 1 στ.). Και κάπου, αν ευρεθεί καιρός οπου να βάλομ' άσπρα, | παρόμοιον γίνε-
ται εις εμάς σαν τον χειμάνος τ' άστρα, | οπου καμπόσο φαίνονται και απέκει συνε-
φιάζει Πένθ. θαν.² 244.

παρομόνω πα ρα μό νω.

Από την πρόθ. παρά και το ομόνω.

Κάνω ψεύτικο όρκο: έχει ψέματα με 'μόςμα, τουτέστι να παραμόσει τον λαιμόν
του Ανθ. χαρ. (Κακουλίδη-Πηδώνια) 125.

παρομπρός, επίρρ., βλ. παρεμπρός.

παρονία η, βλ. μπαρονία.

παροξυμός ο, βλ. παροξυσμός.

παροξυντός, επίθ.

Από το παροξύνω.

Μυτερός, σουβλερός: Επαρον το δέρμα του οχίνου, ήγουν του σχαντζοχοίρου, όταν
έχει όλον το δέρμα ωσαν σουγλία μακρά, παροξυντά Σταφ., Ιατροο. 3^α.

παροξύνω, Σπαν. (Ζώρ.) V 191, Κορν., Διδασκ. Δ 314, 318, Σπαν. Ρ 128, 276,
Σπαν. (Λάμπρ.) Va 551, Διγ. Z 1735, Οψαρ. 362³⁾.

Το αρχ. παροξύνω. Η λ. και σήμ.

I. Εντργ. 1) Παρακινώ, παροτρύνω: Προδρ. (Eideneier) IV 193 χφ Η κριτ. υπ., Διγ.
(Τραπ.) Gr. 1292. 2) Ερεθίζω, εξοργίζω: Απολλών. 653, Sprachlehre 79 τρις.

II. Μέτρ. 1) Εξοργίζομαι: Σπαν. Α 245, Σπαν. Β 498, Βίος Αλ. 2004. 2) Επιδεινώνε-
ται η αρρώστια μου, χειροτερεύω: λέγει (ενν. ο ασθενής τον ιατρόν) 'τι παροξυνθη|
και τόσοσν επειράχθηκεν σαν να 'τον εις τα βύθη Αιτωλ., Μύθ. (Παράδοσγλου) 42⁴.

παροξυσμός ο, Σπανός (Eideneier) D 527, Ιατροο. κώδ. χπθ, Πεντ. Λευιτ. XXVI
16, Βίος Αισώπ. (Παπαθωμ.) Α 8³⁴ πα ρο ξ υ μ ό ς, Πεντ. Δευτ. XXVIII 22.

Το αρχ. ουσ. παροξυσμός. Διάφ. τ. σήμ. ιδιωμ. (Andr., Lex., στη λ., Κωστ., Λεξ.
τοσκαν., λ. παροξυσμό, Fern., Ét. linguist. III 498, στη λ.). Η λ. και σήμ.

1) Ερεθισμός, εξαψηφ, έντονη οργή: Δούκ. 357³⁾, Διήγ. Βελ. χ 33. 2) (Ιατρ.) οξεία

κρίση πυρετού που εκδηλώνεται με έντονο ρίγος και σπασμούς στο σώμα: *Ιατρικόν ωφέλιμον εις παροξυσμόν Ιατροῦ. 24¹⁹⁴. Εις παροξυσμόν να ιδρώσει οποῦ δεν ιδρώνει Ιατροῦ. κώδ. χ'ά.*

παροξύτονος, επιθ.

Το μτγν. επιθ. παροξύτονος (Sophoc., TLG). Η λ. και σήμ.

(Μεταφ.) δυσμενής, εχθρικός: *Παροξυτόνους δ' έβλεψε (ενν. ο Νεκτεναβώ) θεούς των Αιγυπτίων, | αριστερά προσβλέποντας, ου δεξιόθεν μάλλον, | και κυβερνώ- ντας κάλλιστα πλοία τα των βαρβάρων, | τα πλήθη δ' οδηγούμενα καλώς των στρα- τευμάτων | τη βοήθεια των θεών των εναντίων πάντα Βίος Αλ. 126.*

παρόξω, επίρρ., βλ. παρέξω.

παρόπισθεν, επίρρ.: *παρόπισθε*.

Από την πρόθ. παρά και το επίρρ. όπισθεν.

1) (Χρον.) πιο πριν, προηγούμενως, στο παρελθόν: *Του δ' αυτού χρόνου το θέρος εγεγόνει τσαυτή λοιμώδης νόσος εις τε την Κωνσταντινούπολιν και την Ανδριανού- πολιν ..., οία ου γέγονε παρόπισθε χρόνους πολλούς Σφρ., Χρον. (Maisano) 182⁴.*

2) (Εναρθρ. ως ουσ., τοπ.) αυτός που βρίσκεται πιο πίσω: *οι παρόπισθεν πάλιν εκείσε τρέχοντι και ουκ ένι οδός οι όπισθεν έμπροσθέν σου διαβήναι Λόγ. παρηγ. Ο 288.*

παροπίσω, επίρρ., Λόγ. παρηγ. Ο 363, 695, Φλώρ. 806, Λιβ. Ρ 391, Λιβ. Sc. 957, 1776, 2896, 3105, Λιβ. Ν 3687, 3800, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 1389, Ναθαναήλ Μπέρτου, Στιχοπλ. I 424: *παρπίσω*, Λιβ. Esc. 639, 744, 4264, Λόγ. παρηγ. L 647: *παροπίσου*, Φλώρ. 1170.

Από την πρόθ. παρά και το επίρρ. όπίσω. Ο τ. παρπίσω και σήμ.

Α Επίρρ. 1) (Τοπ.) α) πιο πίσω: *Στράφον και βλέπε, ξένε, | εκ το δεξιόν σου περ- πατούν μέρος, εγνώριζε το, | το εμπροστινόν έν' Γλυκασμός και παροπίσω Τέρψις Λόγ. παρηγ. L 354 β)* (προκ. για δήλωση κατεύθυνσης) προς τα πίσω, πιο πίσω: *ο Τάρειος τον ειπεν (ενν. τον Αλέξανδρον): «Σύρε παρπίσω αυτού θέλεις ιδειν τον Πώρον, της Ινδίας τον βασιλέαν» Διηγ. Αλ. F (Konst.) 132² όπίσω τον γυρίζει, | απέ τον τόπον πόστεκε, και παρπίσω 'σύρθη Θησ. B [6⁴]. 2) (Προκ. για αφήγηση ή βιβλι- ο) παραπάνω, προηγούμενως: *αν ηξέυραν γράμματα ... (παραλ. I στ.), ουδέν σε καταδίκασαν ..., | καθώς εού αφηγήθηκες, φίλε μου, παροπίσω Ντελλαπ., Ερωτήμ. 1401: παροπίσω είπαμεν ότι εις άλλους κόσμους έχον σκότος όταν ημείς έχομεν φως Καρτάν., Πλ Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 50⁴. 3) (Χρον.) πιο πριν, προηγούμενως, στο παρελθόν: *Ηύρα της κόρης την γραφήν αυγήν, αφού εσηκώθην, | στήκομαι, αναγινώ- σκω την και απείκασέ με, φίλε, | να χάσω εισμιάν τους πόνους μου, τούς είχα παροπί- σω Λιβ. Ρ 1718: και απέ το χρήζεσθε να 'χετε κάστρον εις τον τόπον μας, ίτσον ως γιον επορεύεσθε παρπίσω, θέλετε διαβαίνειν και παραμπρός Μαχ. 354¹¹.***

Φρ. Απορρίπτω παροπίσω κ. = (προκ. για συναίσθημα) αποβάλλω, απομακρό- νω (Για τη σημασ. πβ. και παρεκτάς Φρ. 2(γ)): *παρευθύς απέρριψεν τον φόβον παρο- πίσω | και εις φίλον του εγκαρδιακόν ... (παραλ. 1 στ.) λέγει, Ξηγει την συμφοράν, κατεμπιστεύεται την Φλώρ. 518.*

Β (Έναρθρ. ως επίθ., χρον.) 1) Προηγούμενος, περασμένος: *εχάρην, ελησμόνησα* τους παροπίσω χρόνους, *τα κλώσματα τα δύσκολα της ασυστάτου τύχης Λιβ.* Sc. 3218· *Όσας πικρίας αν έπαθες τους παροπίσω χρόνους, τους παραμπρός γλυκύτητας θέλεις τους απολαύσει Λόγ. παρηγ. L 681.* 2) Που ακολουθεί, μελλοντικός: *νέ μου, έλεγα εις απαγκούμπισμαν εσένα να βρω εις γήρας* *και κουφισμόν εις τας πικρίας του παροπίσου χρόνου Φλώρ. 1170 εις την αρχήν επέσαμεν, αρχήν του λιβαδίου, που να περιαναπαύομεν τους παροπίσω χρόνους Λιβ. (Lamb.) N 620.*

Γ (Έναρθρ. ως ουσ., τοπ.) αυτός που βρίσκεται πιο πίσω: τους παροπίσω σου πάλιν απάντεχέ τους, *διά να μεταπίπτουν εις όταν προκόπτεις Λόγ. παρηγ. L 282.*

παροργίζω, Σπαν. B 501, Κομν., Διδασκ. Δ 317, Σπαν. (Λάμπρ.) Va 554, Γλυκά, Στ. B 69, Απολλών. 649, Ναθαναήλ Μπέρτου, Στιχοπλ. I 531, Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 187*, 363*, Κανον. διατ. A 418, Ιστ. Βλαχ. 2598, Διγ. Ανδρ. 402², Βενετοάς, Δαμασκηνού Βαρλαάμ 126¹⁵⁴, Zygomalas, Synopsis 294 Y 9.

Η λ. στον Αριστοτέλη. Το μέσ. παροργίζομαι στον Κατσοαίτ., Κλ. B 763. Η λ. σε έγγρ. του 12. αι. (Μηνάς, Γλωσσάρ. Ιτ. 320) και σήμ. ιδίωμ. στη Χίο (Andr., Lex.).

1α) Προκαλώ το θυμό κάπ., εξοργίζω κάπ. (συν. το Θεό): *πάντως γαρ δίκαιον εστί γονείς μη παροργίζειν Διγ. (Trapp) Gr. 626· Αλέξανδρε βασιλέα, διατί τον Θεόν παροργίζεις; Διήγ. Αλ. E (Konst.) 71¹⁸ ζημίαν τον κάμνει και κακόν οπου Θεούς παροργίζει Πόλ. Τρωάδ. (Παπαθωμ.-Jeffer.) 2398· β)* ερεθίζω, προκαλώ: *Πολλάκις με επαρόργισεν ο λογισμός να εγέρθω, να εμβώ εις την μέσην ως θρασύς, να δώσω και να επάρω Προδρ. (Eideneier) IV 193. 2) Εκδηλώνω την οργή μου εναντίον κάπ., τιμωρώ κάπ. (πβ. οργίζω 12):* *μας επαρόργισεν ο Θεός του ουρανού και της γης και έβαλέν μας εις τα χέρια του Ναβουχοδόρ ... και ήμασθον εις πολλούς χρόνους αιχμάλωτοι Διήγ. Αλ. G 265⁸.*

παροργώ, Βίος Αλ. 2171· προστ. παρόργει παρόργα, αυτ. 5641.

[Από την προθ. παρά και το αρχ. οργάω. Για το σχηματ. των προστ. πβ. Χατζιδ., MNE A 39 κε.].

(Επιτ.) επείγομαι, βιάζομαι να κάνω κ.: *Αλέξανδρε, τι σπεύδεις! αυτώ Θεώ μαχόμενος; στήθι και μη παρόργει αυτ. 5641 κριτ. υπ.*

παρορμώ.

Το αρχ. παρορμάω.

Παρακινώ, παροτρύνω: Λουκάνη, Ομήρ. Ιλ. Υπόθ. B.

Η μτχ. παρκ. ως επίθ. = πρόθυμος, γεμάτος ζήλο: *ο σινιόρ Μερκαύριος λέγει παρορμημένος, να πολεμήσει τους εχθρούς όλος αρδινιασμένος Κορων., Μπούας 96.*

παρορώ, Διγ. Z 4377, Διγ. Ανδρ. 396¹² υποστ. αορ. (μη) παροράσεις, Ελλην. νόμ. 514¹⁶.

Το αρχ. παρορώ. Τ. παραορού σήμ. στο τσακων. ιδίωμα (Κωστ., Λεξ. τσακων.). Η λ. στο ΑΛΝΕ.

1α) Παραβλέπω, προσποιούμαι ότι δε βλέπω ή δεν αντιλαμβάνομαι κ.: Ελλην.

νόμ. 514¹⁴ β) αδιαφορώ, δε δίνω σημασία σε κ.: Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 1837, Σφρ., Χρον. (Maisano) 142¹³, Διγ. Z 1750 γ) παραμελώ, παύω να φροντίζω, να ενδιαφερόμαι, εγκαταλείπω: Και τούτων ούτως προβάλλον, πρώτον μεν Θεός παρείδεν αυτούς, και τι έπραττον ουκ εγίνωσκον Σφρ., Χρον. (Maisano) 154¹. 2) Περιφρονώ, θεωρώ κάπ. ανάξιο λόγου ή προσοχής: Ουκ ατιμάζεται πτωχός, ου παροράται πένης, Ι ου προτιμάται πλούσιος Γλυκά, Στ. 410. 3) Επιτρέπω: ου γαρ παρόφεται Θεός δούλους ημάς γενέσθαι Διγ. (Trapp) Gr. 111.

παροτρύνω, Προδρ. (Eideneier) IV 193 χφ K κριτ. υπ., Καναν. (Pinto) 360, 414, 444-5, Σφρ., Χρον. (Maisano) 14¹⁷, 80¹⁵, 116²³⁻⁴, 164²⁵. παρσ. επάρτρυνα, Λουκάνη, Ομήρ. ΙΑ. Δ' [265].

Το αρχ. παροτρύνω. Η λ. και σήμ.

I. Ενεργ. α) Παρακινώ, προτρέπω: Λουκάνη, Ομήρ. ΙΑ. Δ' [265], Σφρ., Χρον. (Maisano) 92², Προδρ. (Eideneier) IV 193 χφ P κριτ. υπ., Byz. Kleinchron. Α 84⁴⁴ β) συμβουλεύω: απέστειλε (ενν. ο σιγιόρ Μπαρτολομαίος) χαρτί στην αυθεντιάν, Ι τα πάντα δίδοντα γνωστόν, μάλλον δε την ανδρείαν Ι του θαυμαστού Μερκούριου, κι ειστότο παροτρύνει Ι την αυθεντιάν της Βενετιάς μετ' αύτην να μείνει Ι και τιμήν να τον δώσουν ως πρέπει τ' ανδρειωμένου Κορών, Μπούας 112.

II. (Μέσ. αλληλοπ.) παρακινώ, ενθαρρύνω: έτερος έτερον και άλλος άλλον και προς αλληλων αλληλους ανδρείως και θαρσαλέως ηγωνίζοντο και επαροτρύναντο προς την σφοδρότάτην μάχην Καναν. (Pinto) 434.

παρού, σύνδ., Κομν., Διδασκ. Δ 352, Σπαν. (Λάμπρ.) Va 337, 394, 509, Καλλίμ. 2375, Ασσιζ. 40⁶, 68⁴, 203¹¹ κ.α., Χρον. Μορ. P 509, 2106, 3236 κ.α., Σαχλ. Β (Wagn.) P 22, Απολλών. 576, Λιβ. P 821, Λιβ. Sc. 285, 286, 1372, Λιβ. N 1259, 1260, Χρον. Τόκων 2942, 3288, Μαχ. 224⁶, 510¹⁶, 542³⁶ κ.α., Ναθαναήλ Μπέρτου, Στιχοπλ. I 334, II 27, Θησ. Γ [69⁷], [75⁴], Γεωργηλ., Θαν. 394, Βουστρ. (Κεχ.) B 255¹⁶, Ανθ. χαρ. (Κακουλίδη-Πηδώνια) 79, 80, 131 πολλ. κ.π.α., Πτωχολ. α 243 χφ N κριτ. υπ., Κυπρ. ερωτ. 134², 138¹⁹, κ.π.α.: παρουν, Περί Ξεν. (Μαυρομ.) 153 κριτ. υπ.: περού. — Βλ. και παρά, πάρεξ, παρό.

Από τη συνεκφ. της πρόθ. παρά και της γεν. της αναφορ. αντων. ος (Πολ. Λ., Ελλην. 21, 1968, 232, Τραντ., Απ. 3, 207, πβ. Κοραής, Ατ. Α. 75-76). Κατά Τσοπ., Ροδιακά 147 (= Δωδεκαν. Αρχ. 5, 1970, 73) από την παρό. Κατά Χατζιδ., Βυζαντις II, 1911-12, 517, από την παρά με επίδρ. των αλλού, πριχού, κ.τ.ό. Ο τ. περού πιθ. με επίδρ. της περί (πβ. τη σύγχυση παρά/περί, βλ. Fern., Ét. linguist. II 394, 395 σημ. 1, πβ. Χατζιδ., ό.π.). Η λ. σε κείμε. του 11. αι. (Κεκ., Στρατ. 85), σε έγγρ. του 15. (Richard-Papađopoulos, Livre des remembr. 55, Τσοπ., ό.π. 128, 130, 131), 16. (Manouss., Θησαυρ. 13, 1976, 37), 16-17 αι. [Ισπαν. έγγρ. (Χασιώτης) 55], σε κείμε. του 18. αι. (Δαβίδ 104, 233, Αγν., Θρησκ. δράμ. 176, 230, 335) και στο Somav.

I. Σύνδ. Α Συγκρ. I) Εισάγει β όρο σύγκρισης έπειτα από επιθ. ή επίρρ. συγκρ. βαθμού α) ομοιόπρωτα α¹) (με αιτιατ.): άνθρωπον είχες ευγενή και χώρας βασιλέαν, Ι έχεις κάλλιον σημερον άνδρα παρού εκείνον Λιβ. Sc. 2161: εγώ στέκω πάντα εις μεγαλύτερον φόβον παρού εκείνον οπου ήσουν εσού Ανθ. χαρ. (Κακουλίδη-Πηδώνια)

129^α (με προηγ. το παρκάτω): Εάν κοράσιν ορμαστεί παρκάτω παρού τα ιβ έτη ουδέν λογιζεται η ορμασία εκείνη γάμος Ασοίϋ. 541¹² (με παράλ. του επιθ. ή του επιρρ.): όλον το πλήθος αγαπούν, τον Βελισάριον θέλουν,| εκείνον τιμούν και προσκυνούν παρού την βασιλείαν Διγγ. Βελ. χ 322^α φρόντιζε του φίλου σου την τούτου θεραπείαν| παρού την σην θεράπευσιν και την ανάπανσιν σου Σπαν. (Λάμπρ.) Va 213^α α') (με ονομ.): Καλλιόν ένι το καλόν όνομα παρού η μεγάλη αρχοντιά Ανθ. χαρ. (Κακουλίδη-Πηδώνια) 130-131^α Ο Ιησούς Χριστός είπεν: καλλιόν είναι ο θάνατος παρού η άτυχη ζωή Ανθ. χαρ. (Κακουλίδη-Πηδώνια) 90^α ουκ είν' καλλίο τίποτε παρού η φίλια εις τον κόσμον Λιβ. Esc. 1126^α (με παράλ. του επιρρ.): κανέναν πράμαν πολομά τον άνθρωπον φοβητσιάρην παρού η άτυχη κουσιένζα απού έχει Ανθ. χαρ. (Κακουλίδη-Πηδώνια) 129^β με γεν. (σε σχ. έλξης): Πολλοί λογαριασμοί γίνονται χωρίς ρίζαν της τέχνης, μόνον με σκοπόν. Και είναι ακριβότερος εκείνος ο λογαριασμός του σκοπού παρού εκείνου, οπού γίνεται με την τέχνην Rechenb. 86¹⁴ γ) (με εμπρόθ. προσδ.): Λέγει (ενν. ο Σολομών): Ο άνθρωπος ... έναι κάλλιον διά να υπομένει| με δράκαιναν, όταν πεινάν ...| παρού με την γυναίκαν του, όταν είναι θυμωμένη Συναξ. γυν. 257^α να γενει η συμπεθερία εκείνη| κάλλιο εις τον αφέντη μας παρού εις τον ρήγα εκείνον Χρον. Μορ. P 2522^α (με παράλ. του επιθ. ή του επιρρ.): Και άλλοι πλείστοι, άπειροι, από τον κόσμον όλον| έχουν καλόν στην Ξενιτειαν παρού στα γονικά τους Περί Ξεν. (Μαυρομ.) 153^α διά της διδαχής ημών επιστρέφετε τους ανθρώπους τους πεπλανημένους εις θεογνωσίαν και ούτω δύνασθε σωθηναι εις τον κόσμον παρού εις τα μοναστήρια Ναθαναήλ Μπέρτου, Στιχοπλ. IV 695 δ) με βουλευτική πρόταση: κάλλιον ο πατέρας μας να ορίσει να με κόψουν| παρού στα ξένα χέρια να τύχει ν' αποθάνω Βυζ. Ιωιδ. 750^α κάλλιον ήτον να βάνασιν (ενν. αι γυναίκες) κόπρον στο πρόσωπόν των (παράλ. 1 στ.) παρού να παραλλάσσουν την πλάσιν του Κυρίου Ναθαναήλ Μπέρτου, Στιχοπλ. I 725^α κάλλιον το είχαν να κατακοπεί κομμάτια παρού να ρίψει το σπαθιον Διγ. Ανδρ. 327¹¹ (με παράλ. του επιθ. ή του επιρρ.): Ατός μου με τα χέρια μον μαχαίριν είχα πάρει| να εμπήξω εις την καρδιαν μου, να σέβω εις τον Αδην| παρού να ζω δίχως εσέν εις τον παρόντα κόσμον Ιμπ. 145^α Ας σφάξω την καρδίτσα μου ... (παράλ. 1 στ.) παρού να ζήσω επώδυνα τον άπαντά μου βίον Βέλθ. 1179^α (με το ότι πλεοναστικά, βλ. ότι 1γ): επροτίμενα να αποθάνω εγώ παρού ότι να βλαβείς εσύ Διγ. Ανδρ. 407¹² (με επόμ. το και που ισοδυναμεί με το βουλευτικό να): κάγω η 'λεεινή ας είχα αποθάνει| παρού κι έχω πολλές πικριές και δάκρυα και πόνους Απολλών. 676^α Να 'χα το φως μου, να 'βλεπα και ως ήμουν σ' όλα χρειάρης| περού κι γίνουμον τυφλός Γεωργητλ., Βελ. Λ (Bakk.-v. Gem.) 746^α ε) με αναφορ. πρόταση: Καλλιότερον το είχα να ήθελεν εισθαιν ο θανατός μου σήμερον παρού οπού είδα τέτοιον πράγμα Διγ. Ανδρ. 401¹³ αν τίποτες περίσσια ειπώ παρού που πρέπει ... Θησ. Πρώλ. (Κακλ.) 129^α (με παράλ. του αναφορ. ισοδυναμεί με τα παρ' ότι, απ' ότι, απ' όσο): Πλέον σας εφοβούντησαν, όταν ήλθετε πρώτον,| παρού φοβούνται σήμερον διά την άργιάν σας Πόλ. Τρωάδ. (Παπαθωμ.-Jeffr.) 2949^α Αλήθεια ωσάν κατέχουσιν όσοι και με γνωρίσαν| εγώ έπαίρ- και ολιγότερον παρού επαιρναν άλλοι Σαχλ., Αφίγγ. 342^α (στ) με ειδική πρόταση (βλ. και ότι 1στ): να άνοειγα το αρμάριν μου, να τό 'βρισκα γεμάτον (παράλ. 2 στ.) παρού ότι τώρα ανοίγω το, βλέπω τους πάτους όλους Προδρ. (Eideneier) III 95 χφ Ρ κριτ. υπ.: πότε να εγένον εξουσιαστής εις την εμήν αγάπην,| εξουσιαστής να την κρατείς, να

εθάρρουν εις εσέναν| παρού ότι αιχμαλωτίζομαι διά πόθον ιδιόν σου| παρού το κά-
 στρον της εμής προδίδεται καρδιάς Λιβ. Ρ 1371, 1372-3) με χρον. πρόταση: ουδέν έναι
 χειρότερη κακορίζικια εις τον άνθρωπον, παρού όταν έχει εχθρούς τους οικιακούς
 του Χρονογρ. (Λαμψ.) 233. 2α) (Με προηγ. χρον. επίρρ. εισάγει χρον. πρόταση) προ-
 του (να): Η γυναίκα η χήρα εάν ορμασθεί πρωτότερον παρού να πληρωθεί ο χρόνος
 της χηρείας αυτής ατιμούται Ελλην. νόμ. 582¹⁶· ἐνι διαφεντεμένον να μηδέν λάβει
 κανείς διά γυναίκαν εκείνην τήν έλαβεν εκ των θυτών της κολυβήθρας ... ουδέ ο υιός
 του να μηδέν λάβει εις γάμον την θυγατέραν της θυγατρός της ... αλλά αυτά τα παι-
 διά του γεννήθησαν πρωτότερα παρού να την βαπτίσει Ασιίτζ. 126²⁰· Ταύτα δε και τα
 πράγματα στέκονται φυλαμένα| και πριν παρού να σκορπισθεί και να τα τρικυμί-
 σουν,| ως κάμουν πράξιν και ορμήν Χρον. Τόκκιων 2944· β) όταν (Βλ. Bakker-v. Gemert
 [Γεωργηλ., Βελ. Α σ. 294-95]): έκρινα ότι να καγούν τα κάτεργα και ζύλα,| περού λαός
 ο των Γραικών ενωθεί με τους Φράγκους,| να πολεμίζουν δυνατά, να μη έχουν πόθεν
 φύγει Γεωργηλ., Βελ. Α (Bakk.-v. Gem.) 266. 3) (Σε καταφ. πρόταση ύστερα από το
 άλλος για δήλ. εξαίρεσης, βλ. Τζάρτζ., Νεοελλ. σύντ. Β' 229) εκτός από: Από κανέναν
 κρίμαν δεν χαιρείται περίτου ο διάβολος ... απέ την πορνείαν, και η αφορμή ἐνι τούτη,
 ότι εμπορεί να ποίσει ούλα τα άλλα κρίματα παρού εκείνον Ανθ. χαρ. (Κακουλίδη-
 Πηδώνια) 148. Β' (Αντιθ.) αλλά, παρά: καλόν σαρμούνιν ήρχισες και να 'χες το τε-
 λειώσει,| περού ότι εφήκες το, μέμψουν σε θέλουν τίσοσι Γεωργηλ., Θαν. 455· (με
 προηγ. άρν.): Ζητά ... να δει και τον βεζιραζέμην,| αμμέ στην Πόλιν δεν είναι παρού
 στην Κρήτην ἐνι Ικτ. μακαρ. Μάρκο 142· παρακαλούμεν σε και εις το βάπτισμαν τό
 είσαι βαπτισμένος να κυλύσεις την αρμάδα να μεν πάγει εις την Συρίαν παρού να
 γενεί η αγάπη τήν ζητά ο σουλτάνος, και το να σηκώσωμεν το δικόν μας, ποίσε ως
 θέλεις Μαχ. 158¹⁰.

II. Επίρρ. (Για την επιρρ. χρ. πβ. παρά Γ και Τζαρτζ., ό.π., 227-28· ως σύνδ. αντιθ.
 στο ΑΚΝ, Α. παρά²) 1) Σε αποφατικές προτάσεις για δήλ. περιορισμού α) παρά μόνο:
 τινάς δεν ημπορεί να είναι ζηλιάρης εις τίτοιαν ζήλαν παρού διά δύο αφορμές Ανθ.
 χαρ. (Κακουλίδη-Πηδώνια) 121· κανέναν έγκλημαν τό να ποίσει η γυναίκα του ανδρός
 της ου ο άνδρας της γυναίκός του ου χρη γενέσθαι παρού εις την αγίαν εκκλησίαν
 Ασιίτζ. 380²· εγώ γαρ λέγω, ομολογώ, ομολογίαν δίδω| ουδέν έν γέγονεν παρού ο ορι-
 σμός Κυρίου Αγγυρ., Βάρν. Κ 453· (με επόμ. αναφορ. πρόταση): ουδέν ημπορεί να έχει
 απέ το αμάχιν του παρού όσα εδάνεισεν ομπρός Ασιίτζ. 304⁶· εις άνθρωπος ενοικίασεν
 το σπίτιν του ... και εκείνος ... οπου ενοικίασεν το σπίτιν εκείνον και ἐνι κακοποιός ...
 τοιούτον κορμίν ἐνι θεοσιμένον εις την ασιίζαν να μηδέν πλερώσει παρού όσον και-
 ρόν εκαθέζετον μέσα εις το σπίτιν Ασιίτζ. 74²⁰· (με επόμ. χρον. πρόταση): ο ακριβός
 δεν πολομά ποττέ καλόν δίκαιον πράμα παρού αντάν πεθανίσκει Ζόμπλιν φ. 125⁶· (με
 επόμ. ενδοιαστ. πρόταση): σου έγγραφα να μας στρέψεις το κάστρον μας εις την εξου-
 σίαν μας και σου αφορμολογάς λαλώντα δεν το πολομάς παρού μηδέν σηκωθεί απέ το
 χέριν σου και δοθεί εις τας χείρας των εχθρών μας Μαχ. 502²· (πλεοναστικά με επόμ.
 ή προηγ. το μόνον): τινάς από τους φιλοσόφους δεν ήλθε παρού μόνον αυτός Βίος
 Αιωώπ. (Παπαθωμ.) Α 32²⁰· (επιτ. με προηγ. τα άλλος, έτερος, κανείς άλλος): έχει
 ψέματα με 'μοσμα, τουτέστι να παραμόσει τον λαιμόν του και τούτον δεν είναι άλλον
 παρού άρνημαν της πίστης του Θεού Ανθ. χαρ. (Κακουλίδη-Πηδώνια) 125· δεν κατα-

γνώωνν άλλον παρού τον εμαυτόν μου Μαχ. 230²¹- το δίκαιον και η ασσίζα ορίζει ... ότι κανείς άνθρωπος ουδέν χρη εκκλητεύειν εις ετέραν αυλήν της βουργεσίας παρού εις εκείνην την πόλιν απαύτα ην οπού ην τα κρατήματα Ασσίζ. 168²²- καμμία άλλη αυλή αν ουδέν εντέχεται να μετέξει εις την υπόθεσιν του ανδρογύνου παρού η αγία του Θεού εκκλησία Ασσίζ. 127²³- (με προηγ. το άλλος σε πρόταση με ιδιάζ. σύντ. βλ. Κακουλίδη [Σκλέντζα, Ποιήμ. σ. 139]): εσύ, ο άρτος της ζωής ... Του νου μου ευεργέτησον να σε γλυκοφημίξει, Ι φαγίν τε άλλον παρού συ τα μέλη να στηρίζει Σκλέντζα, Ποιήμ. 6²⁴- β) (εδώ με προηγ. το επίρρ. έξω) εκτός από: ουδέν εντέχονται να ποίσουν δίκαιον (ενν. τα κουμμούνια) έξω παρού η αυλή η ρηγική Ασσίζ. 105²⁵- κανείς απ' αυτούς τους νόμους, ..., εντέχονται να αγκαλούνται εις καμμίαν αυλήν ... έξω παρού εις την αυλήν του φούντικος Ασσίζ. 234²⁶.

Έκφρ. εξού παρού, βλ. εξού Έκφρ.

παρούνης ο, βλ. μπαρούνης.

παρουνία η, βλ. μπαρονία.

παρούς, μτχ. επίθ., βλ. παρών.

παρουσεμός ο, Πεντ. Έξ. XV 1.

Από το παρουσεύομαι αναλογ. με ουσ. σε -μός.

Δόξα, δύναμη, μεγαλείο (εδώ ως σύστ. αντικ.): απιλογήθην αυτώνν η Μίριαμ: «Παινέσετε τον Κύριο ότι παρουσεμό επαρουσεύτην' άλογο και τον καβαλλάρη του έριξεν εις τη θάλασσα» αυτ. XV 21.

παρουσεύομαι, Πεντ. Έξ. XV 21.

Από το ουσ. παρουσία (βλ. παρουσία, σημασ. 3β) και την κατάλ. -εύομαι.

(Προκ. για το Θεό) εκδηλώνω τη δόξα, τη δύναμή μου (εδώ με σύστ. αντικ.): επαίνεσεν ο Μωσέ και τα παιδιά του Ισραήλ την επαινιά ετούτη του Κύριου και είπαν του ειπέ: «Να παινέσω τον Κύριον ότι παρουσεμό επαρουσεύτην' άλογο και τον καβαλλάρη του έριξεν εις την θάλασσα ...» αυτ. XV 1.

παρουσία η, Θησ. Πρόλ. [276], Βεντράμ., Γυν. 204, Παΐσ., Ιστ. Σινά 923, 1637, Σεβήρ., Διαθ. 189¹⁶, Διγ. Ο 2039- παρουσία, Δεφ., Σωσ. (1569) [339], Πεντ. Δευτ. XXXIII 26, 29- παρουχιά, Ανθ. χαρ. (Κακουλίδη-Πηδώνια) 98- πληθ. παρουσές, Θρ. πατρο. Μ 80. — Πβ. και παρρησία.

Το αρχ. ουσ. παρουσία. Η λ. και σήμ.

1) Παρουσία: Μεταξά, Επιστ. 21²⁷. 2) Άφιξη, ερχομός, εμφάνιση: Διγ. Ο 1009, Σουμμ., Παστ. φίδ. Β [72]. 3α) Μεγαλοπρέπεια, λαμπρότητα: Εκεί δε οι ορθόδοξοι Ρωμαιοι λειτουργούσιν Ι με παρουσιαν θαυμαστήν, να είδες τι ποιοούν Προσκυν. Εθν. Βιβλ. 2043 282: Ζει το λοιπόν και χαίρεται και λάμπει η ομορφιά της, Ι κι εγίνη νύμφη ξαφνικά, με πλήσια παρουσία της Σουμμ., Παστ. φίδ. Έ [1427]: β) μεγαλείο, δόξα: Και πώς, Κωνσταντινούπολις, πάντα να μην θρηνούμεν, Ι που χάσαμεν τες παρουσές και πάντα τες θυμούμαι; Ι Από καρδιάς κλαίωμεν, σαν βλέπομεν άλλες χώρες, Ι που στέ-

κουν εις τες τάξεις τους σαν στολισμένες κόρες! και παρουσίες έχουσιν, χαίρονται, καμαρώνουν Θρ. πατρ. Μ 80, 83· χάθηκεν η παρουσία, η δόξα η μεγάλη, ἡ οπού ῥχονταν οι ἄρχοντες μετά τιμής μεγάλης! ὅλοι στον τάφον του Χριστοῦ Θρ. πατρ. Μ 30· και εοὐ την παρουσίαν σου μόνος σου κέρδισέ την, ἡ μόνος σου ζήσε, σκίρτιζε, μόνος αγαλλιῶζου ἱμπ. 457· (προκ. για το Θεό): με τη πληθότητα της παρουσιάς σου χαλινὰς τους αντιστεκουμένους σου· ἀπέστειλες την οργή σου να τους φάει σαν ἄχερο Πεντ. Ξξ. XV 7. 4a) Θαρραλέα ἐκφραση γνώμης, παρηγοία: Ακούοντα τούτον (ενν. τον κουρτσάρην) ο ρήγας ο Αλέξανδρος και τούτος πως εἶχεν τόσοη ψυχὴν και τόσοη παρουσίαν, ἐμπήκεν εις ἐλεημοσύνην Ἀνθ. χαρ. (Κακουλίδη-Πηδώνια) 98· β) θάρρος, γενναιότητα: ἔκανον πέντε ἐξι γύρους κτυπώντας ο καθένας τους περισσιές ἀκουμποσίες και ἐδειχνε ο καθένας την παρουσίαν και την ἀνδρείαν του Σουμμ., Ρεμπελ. 160· γ) ἀλαζονεία, ἐπαρση: να τσακίσω την παρουσίᾳ της δύναμής σας, και να δώσω τους ουρανούς σαν το σίδερο και την ηγή σας σαν το χάγκωμα Πεντ. Λευιτ. XXVI 19. 5) (Θεολ.) ἐκφρ. Δευτέρα Παρουσία = ἡ δευτέρα ἀναμενόμενη ἔλευση του Χριστοῦ στον κόσμο για να κρίνει ζωντανούς και νεκρούς: Χαίρε, ὅτι ο σος υἱός εις ουρανούς ἀνέβη·! εις την Δευτέραν Παρουσίαν οὗτος θέλει κατέβειν Σκλέντζα, Ποιήμ. 4¹²· Ἐήμερον φαίνεται εις ἐμὰς Δευτέρα Παρουσία, ἡ που θε να κάνει ο Κύριος την δικαιοκρισίαν Διήγ. ωραιότ. 523· ἐσκοτεινιάσεν ο ουρανός κι ἐμαύρυσεν ἡ μέρα, ἡ και ὅλος ο κόσμος ἔλεγεν: «Ἡ Παρουσία Δευτέρα» Σκλάβ. 122· εις αὐτὸν τον τόπον ὀρισεν ο σικτίρμων Θεός να εὐρίσκονται ετοῦτες οι ψυχές ἕως να θελήσει να κάμει την κρίσιν και την ανταπόδοσιν, ἤγουν να γένει ἡ Δευτέρα Παρουσία του Κυρίου και Θεοῦ και Σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ Λαυρ., Οπτασία Σ. 110.

παρούτιν το, βλ. μαπαρούτι.

παρουχιά η, βλ. παρουσία.

παροφθάλμισις η.

Από το *παροφθαλμιζω και την κατάλ. -σις· πβ. λ. οφθαλμίασις στον Ησύχ. (λ. οπτιλίασις).

Εξαπάτηση της όρασης, οφθαλμαπάτη: Ὡσπερ γαρ ἔχουσι καλλωπισμούς ἰδίους τα γύναια εις τας σφείας αὐτῶν ... και ποιούσι διὰ της φαντασίας τας ἀσχήμους ἐνόπτας και λανθάνουσι τους θεωροῦντας αὐτάς ... και υπολαμβάνουσιν ὅτι ἐκ φύσεως ἐστὶν ἡ τοιαύτη ὄψις και ὑπὸ των εἰδῶν και ἀσχήμων γυναιῶν γίνεται τοσαύτη και τηλικαύτη παροφθάλμισις, πόσω δε μάλλον, ἀν καλλωπισθεὶ ἐνεειδές γύναιον Μάρκ., Βουλκ. 348⁹.

παροφθαλμιστής ο.

Από τον αόρ. του *παροφθαλμιζω και την κατάλ. -τής. Η λ. σε Γλωσσάρι. (L-S) και στο Meursius.

Ταχυδακτυλογός, θαυματοποιός (Για τη σημασ. βλ. και Κουκ., ΒΒΠ Γ 261): τις ἀνὴρ της Ἀγαρ ἀπόγονος, ὡς μεν ἐδόκει τα πρῶτα, παροφθαλμιστής, ὡς δ' ὕστερον ἐδείξε, ταλάντατος ἀνθρώπων Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 156, κριτ. υπ.).

παροχεύς ο. — Βλ. και *πάροχος*.

Το *μτγν. ουσ. παροχεύς*. Η λ. σε έγγρ. του 14. αι. (Μηνάς, Γλωσσάρ. It. 320, *Caracasi*) και το 19. αι. (NE 8, 1911, 72) με διαφορ. σημασ.

Αυτός που παρέχει, που χορηγεί κ.: *έχαιρε λοιπόν ο Διγενής Ακρίτης*, (παραλ. 5 στ.) ο *παροχεύς βαθύτατος ειρήνης Ρωμανίας Διγ.* Z 4152.

παροχή η.

Το *μτγν. ουσ. παροχή* (αν δεν πρόκ. ήδη για αρχ.: βλ. L-S). Η λ. και σήμ.

Το να παρέχει, να δίνει κανείς κ.: (εδώ) βοήθεια, υποστήριξη, *παροχή: τόσον γαρ χαμόν τους χάσε (ενν. θεέ μου, ..., αργυρότοξε τοξότα) | τους χαλίφρονας Αχαιούς, | τους μη χάριτας χαρίτων | έχοντας εκ παροχής σου | χάριτας αυτούς χαρίζεις Ερμον.* Η 157.

παροχλύνω.

Από το αρχ. *παροχλέω* αναλογ. με ρ. σε *-ένω*.

Προκαλώ ενόχληση σε κάπ., γίνομαι δυσάρεστος, κουράζω: *Θέλω να ειπώ ολιγούτοικο και να μηδέν βαρύνει | τον διαβαστήν και ακροαστήν, να μην τον παροχλύνω* Συναξ. γυν. 136.

πάροχος ο, Διγ. (Trapp) Gr. 2935.

Η λ. στο Θεόφραστο (TLC). Άσχ. το αρχ. ουσ. *πάροχος*. Για τη λ. με διαφορ. σημασ. και προέλ. σε επιστ. σήμ. βλ. NE 9, 1912, 304.

(Προκ. για το Θεό) αυτός που παρέχει, που χορηγεί κ.: *Θεός γαρ πλούτου πάροχος και πενίας ωσαύτως | ταπεινοί γαρ και ανυψοί, κατάγει και ανάγει Διγ.* Z 2103· *Μόνος αυτός ο πλάστης μου, ο πάροχος ανδρείας, | ανταποδώσει σοι πολλήν ανταμοιβήν εν κόσμω Διγ.* Z 2663.

παροψεκίζω, βλ. παροψικίζω.

παροψικεύω *πα ρ α ψ ι κ ε ύ ω*. — Βλ. και *παροψικίζω*.

Από την πρόθ. *παρά* και το *οψικεύω*. Ο τ. με επίδρ. της πρόθ. *παρά*.

Συνοδεύω αξιωματούχο ως ακόλουθός του: *δαίμονας συνάξε πάλην άλλους | και ας τον παροψικεύουσιν (ενν. τον Βερδερίχον) τάχα εις υποταγήν του Λίβ. Sc. 1688.*

παροψικίζω *πα ρ ο ψ ε κ ι ζ ω*. — Βλ. και *παροψικεύω*.

Από το *παροψικεύω* αναλογ. με ρ. σε *-ίζω*.

Συνοδεύω αξιωματούχο ως ακόλουθός του: *δαίμονας να έχει (ενν. ο Βερδερίχος) εις συνοδίαν του, | να τον παροψικίσουν εις την υποταγήν σου Λίβ. N 2522.*

παρπακάνα η, βλ. μπαρμπακάνα.

πάρπας ο, βλ. μπάρμπας.

παρπατησιά η, βλ. περπατησιά.

παρπατώ, βλ. περιπατώ.

παρπερείο το, βλ. μπαρμπερείον.

παρπερεύγω, βλ. μπαρμπερεύω.

παρπόντα η· οι παρπόντες (οι χρυσές) Βίος ΑΛ.² 105· εσφαλμ. γρ. αντί (μ)παρ(μ)πόντες· διορθώσ· πβ. Διγ. Z 3383 κριτ. υπ. παρμπούτα (πβ. και Διγ. Α 3481 κριτ. υπ.) και Ασοίζ. 297^α παρμπούτιν. — Βλ. μπαρμπούτα.

παρπούντου, επίρρ.

(Πιθ.) από το βενετ. *per appunto* (Boerio, λ. *per appunto*) - ιταλ. *per appunto* (Battaglia, λ. *appunto*), βλ. Κεχαγιόγλου [Βουστρ. σ. 132-33, 480]· πβ. και ιταλ. *per punto* (Battaglia, λ. *punto*) και *per l' appunto* (Somav., It.-gr., λ. *appunto*).

(Πιθ.) αμέσως, επιτόπου (Για τη σημασι. βλ. Κεχαγιόγλου [Βουστρ. σ. 480, 482]): τη ιή Δικεβρίον επεψεν η ρήραϊνα τον σιρ Πιερ Πιλιστρήν και τον σιρ Πάγο Κροκ και έναν καντζιλιέρην (έκδ. -ήν), τον σιρ Σαλάχα, και επήγαν εις τον αποστολén διά να τον πιάσουν παρπούντου Βουστρ. (Κεχ.) 60¹⁶.

παρρησία η, Σπαν. Α 135, Κομν., Διδασκ. Δ 164, Σπαν. (Λάμπρ.) Va 139, Γλυκά, Στ. 411, Χρον. Μορ. Η 7662, 8596, 8608, Χρον. Μορ. Ρ 1619, Αχιλλ. (Smith) Ο 199, Ιμπ. 32, 457, 635, Χρον. Τόκκων 1379, 1438, Διγ. Βελ. χ 137, 275, 278, 446, Θρ. πατρ. Μ 61, Διγ. Βελ. Ν² 24, 96, 322, Θησ. Β [20¹], [36¹], [69¹], Δ' [15¹], Θ' [75¹], Ι [93¹], Ρμ. Βελ. ρ (Bakk.-v. Gem.) 453, 803, Κορων., Μπούας 91, 144, Πένθ. θαν.² 614, Σοφιαν., Παιδαγ. 95, Κώδ. Χρονογρ. 50¹⁸, 57¹⁸, Χρον. σουлт. 133¹⁶, Ιστ. πατρ. 193¹, Σανκταμαύρας, Πράξ. Αποστόλ. (Κακ.-Πάνου) φ. 52¹, Παϊσ., Ιστ. Σινά 209, Βίος Δημ. Μοσχ. 346, Παλαμίδ., Βοηθ. 1377, Ιστ. Βλαχ. 852, Σουμμ., Ρεμπελ. 181, Διγ. Ανθρ. 401¹⁵, Βενετοσάς, Δαμασκηνού Βαρλαάμ 39¹⁷, Πτωχολ. Α 282, Σουμμ., Παστ. φιδ. Έ [1677], Διγ. Ο 2382, κ.π.α· παρρησιά, Πράλ. εις έπαινον Κεφαλλην. 65, Ιμπ. 636, 791, 820, 879, Θρ. Κων/π. διάλ. 139, Ψευδο-Γεωργηλ., Αλ. Κων/π. 313, Παρασπ., Βάρν. C 297, Διγ. Βελ. Ν² 159, 282, Κορων., Μπούας, 78, 90, 101, 117, 135, Βυζ. Ιλιάδ. 50, 488, 559, 1009, 1094. — Πβ. και παρούσια.

Το αρχ. ουσ. παρρησία. Τ. παρρησία σήμ. ιδιωμ. στη Λήμνο (Κρεκούκας, ΛΔ 14, 1982, 14) και παρδά στη Λέσβο (Γιαννουλέλλης, Πλωμάρι 172-3). Η λ. και σήμ.

1α Θαρραλία και ευκρινής έκφραση γνώμης, παρρησία: Καλλιμ. 2399· Μετά μεγάλης παρρησίας τότε και ευγλωττίας, Ι προς άπαντας (ενν. τους μπαρόνους) εσύντυχε (ενν. ο ρε Αλούζος), ως πρέπει της ΄ξουσίας Κορων., Μπούας 29· β) θάρρος, τόλμη: Ευθύς λοιπόν ο μηνντής εις το παλάτι σέβη, Ι κι εμπρός στον δούκα, ως έπρεπε, με παρρησιάν εδιέβη, Ι και προς αυτόν μετ' ευγλωττίας τουούτους λόγους ειπεν Κορων., Μπούας 22· Απεχαιρέτησεν ο Αχιλλεύς και όλον το φουσσάτον Ι με παρρησίαν και εντολμίαν και θράσος το τοσσόντον Αχιλλ. (Smith) Ν 384. **2**) Θάρρος, οικειότητα· εμπιστοσύνη (σε πρόσωπο που ασκεί εξουσία ή στο Θεό): επειδή είχε τόσο παλλή παρρησιάν εις τον σουλτάνο, ότι έκαμε και εγίνη πρίντζιπος ο αδελφός του Χρον. σουлт. 110¹· αρχιερείς και ιερείς πρεπόντως τους τιμάεις, Ι και εις την αφεντιάν σου

έχομεν παρρησίαν, ¹ και ερχομέστε θαρρετά χωρίς την υποψίαν Ιστ. Βλαχ. 29· *Ιδών δε ο αυτής ανήρ αυτής την ατεκνίαν* ¹ εκ βάθους της αυτού ψυχής Θεόν εξιλεούτο ¹ και πρέσβην παρεστήσατο μέστην του τηλικούτου ¹ Ιάκωβον, τον ένδοξον απόστολον Κυρίου, ¹ ωσάν νομίζων παρρησίαν έχειν προς τον Δεσπότην Φλώρ. 14· προς Θεόν ετούτο ¹ είχεν μεγάλην παρρησίαν, ως ίδιον τον πατέρα Ντελλαπ., Ερωτήμ. 964· *ώσπερ οποιού συνομιλεί πατέραν τον πολλάκις*, ¹ θαρρεί και λέγει προς αυτών όσα και οία θέλει ¹ ούτως ο προσευχόμενος και ψάλλων καταμόνας ¹ λαμβάνει χάριν εκ Θεού και ευρίσκει παρρησίαν Σπαν. Ρ 65. 3) Αδεια· δικαίωμα: *Περί του μη έχειν μοναχόν παρρησίαν προς μονάστριαν ιδία προσομιλείν Μαλαζός, Νομοκ. 231· παρρησίαν πλέον δεν έχει να λέγει δεν έχω, αλλά καταδικάζεται να πληρώσει το χρέος όλον ευθύς Zygomalas, Synopsis 188 Ε 74. 4α) Μεγαλοπρέπεια, λαμπρότητα· πολυτέλεια: Ορίζει να 'ρθουν οι άρχοντες όλοι εις το παλάτιν ¹ τιμητικά, με παρρησίαν, έμορφα, λαμπρυσμένα ¹ και στέφουν τον Ιμπέριον, παίρνει την Μαργαρώνα Ιμπ. 469· *Με παρρησίαν ήλθασιν εις Κωνσταντίνου πόλιν*, ¹ σκήπτρα σκώνουν θαυμαστά, χρυσά μετά μαργάρων, ¹ και τέντες ολοτοσάπτες μετά χρυσά κουδούνια Διήγ. Βελ. Ν° 298· *τι να γράψω και να ειπώ και πώς να το αφηγηθώ*, ¹ την παρρησίαν την θαυμαστήν εις το παλάτιν μέσα; Διήγ. Βελ. χ 496· β) γενναιοδωρία: *εποίησεν τον γάμον ¹ μέσα εις τα Γιάννινα, εις τα παλάτια απάνου*, ¹ με δόξαν και με παρρησίαν ατός του ο δεσπότης, ¹ ώσπερ να ήτον αδελφοί γνήσιοι του δεσποτού Χρον. Τόκκων 2644· γ) τιμή: *τον δέχονται Αργείοι (ενν. τον υιόν του Αχιλλέως) ¹ μετά πλείστης παρρησίας*, ¹ ωσάν να ήτον ο πατήρ του, ¹ αυτός Αχιλλεύς ο μέγας Λουκάνη, Αλ. Τροίας [446]· *απέθανεν ο μισέρ Τζεντεφρές από ασθένειαν και έθαψαν αυτόν εντίμως μετά παρρησίας Δωρ. Μον. XXV· την παρρησίαν βλέπετε ήν έχει και το κλέος*, ¹ παρ' όλους προκαθίζεται εγγύς του βασιλέως Ριμ. Βελ. ρ (Bakk.-v. Gem.) 65· ο Ιωσήφ ... *εύρε παρρησίαν εις τον βασιλέα Φαραώ της Αιγύπτου διά την εξήγησιν των ονειράτων οποιού τον έκαμε, και τέλος κατεστήθη αυθεντής εις όλην την Αίγυπτον Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 8· δ) τιμή, αναγνώριση νομιμότητας: Εκ μιας δεκαεννέα (ενν. τέκνα) ¹ εκ γαστρος υπήρχεν ταύτα ¹ έννομα με παρρησίαν ¹ τους δε άλλους εν τοις οίκοις ¹ γυναικών αποτεκόμενη Ερμον. Υ 302· ε) μεγαλειό, δόξα: *Πού 'ναι ο πλούτος Αχιλλέως; και πού είναι η ανδρεία; (παραλ. 1 στ.) Πού είναι η δόξα, η τιμή; και πού είναι η παρρησία; ¹ Πού είναι τα ανδραγαθήματα, τά εφαινονντα στον κόσμον; Βυζ. Ιλιάδ. 1144· Πόλη μου, το βασίλειον του ουρανού ομοιάζεις (παραλ. 1 στ.)· πλην η τρυφή εδιάρηκεν, αυτή η παρρησία ¹ παρήλθεν και απέρασεν, ωσάν καπνός και πάχηη ¹ τα πράγματά σου έμειναν εις των Τουρκών τα χέρια Θρ. Κων/π. Β 57· Ω Ρωμαιοί ευγενικοί, πού είν' η παρρησία σας; ¹ Πού είν' το κράτος πάλιν δε; Πού είν' η αυθεντία σας ¹ η κοσμοκρατορία σας και η μεγάλη δόξα; Ψευδο-Γεωργηλ., Αλ. Κων/π. 73· στ) περιουσία· πλούτος, αφθονία (αγαθών): *Πού εφθάρησαν οι θησαυροί, τα πλούτη τα μεγάλα*, ¹ οι παρρησιές κι οι δόξες τους και τα λαμπρά τους τ' άλλα; Πένθ. Θαν.² 134· *πού είναι τα στολινία σας και πού είναι οι φορεσιές σας*, ¹ πού είναι τα κρεβάτια σας και πού είναι οι παρρησιές σας; Πένθ. Θαν.² 76. 5α) Αξίωμα, εξουσία: *την παρρησίαν τετραπλούν ήν είχες τότε πρώην ¹ και δόξαν τε και αυθεντίαν πάλιν σε καταστήσω ¹ και καπετάνον ποιάω σε εφ' όλην την αρμάδαν Γεωργηλ., Βελ. Α (Bakk.-v. Gem.) 194· το στέμμα, το διάδημα παίρνει το ο Βελισάργης ¹ την δόξαν και την δόναμιν, την παρρησίαν, τα πλούτη Διήγ. Βελ. χ 43· β) ισχύς,****

δύναμη· κύρος: Δυνάστης είναι, βασιλεύ, με άπειρον φουσσάτον, Ι πολλήν έχει την δύναμιν, πολλήν την παρρησίαν Αχιλλ. (Smith) Ο 125^ς εις τον τόπον ετούτον εδείκνυανε μεγάλην παρρησίαν ο κάθε καπετάνιος, διότι έσερνε περισσούς ανθρώπους ο καθένας εις την συντροφίαν Σουμμ., Ρεμπέλ. 160^{οι} άρχοντες Ρωμαιοί, πρώτοι της Ρωμανίας, Ι εκεί εις την Ανατολήν, που είχαν την παρρησίαν, Ι εκλέξαν διά αφέντη τους και βασιλέαν εποίκαν Ι εκείνον τον κυρ Θεόδωρον Χρον. Μορ. Ρ 1208^ο Κουρούνα εθυσίαζε την Αθηνά θυσία, Ι να έχει εις τα όρνεα και κείνη παρρησία Αιτωλ., Μύθ. (Παράσογλου) 98^α γ) (προκ. για ήχο) δύναμη, ένταση: Εδώκασιν τα βούκινα με παρρησία μεγάλην Αχιλλ. (Smith) Ν 666. 6α) Έπαρση, αλαζονεία· επίδειξη: Ο δε βασιλεύς Μαξέντιος ήλθε μετά παρρησίας μεγάλης να πολεμήσει τον μέγαν Κωνσταντίνον, λέγοντα ότι θέλει νικήσει αυτόν ως και πρώτα Χρον. 308^ο Σιγά περπάτιε, ταπεινά, την δόξαν παραιτήσου, (παρ. 1 στ.) μη θέλεις του να φαίνεσαι τίνος και πόθεν είσαι, Ι να θέλεις έπαρσες πολλές και παρρησίες μεγάλες Φλώρ. 1142^ο Υιέ, αν έχεις χρήματα, υιέ, αν είσαι πλούσιος, Ι μη διασπάσεις τας σφύρας, μηδέ κενοδοξήσεις, (παρ. 2 στ.) και πείσεις εις την παρρησίαν τον πλούτον και της δόξης Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 419^ο β) (γυναικεία) ματαιοδοξία: Αρχοντικά εβάδιζε κι όλη ετεχνεύετον Ι να τους αρέσει πλιότερο εκείθεν που την βλέπουν. Ι Ουκ ήφερέν την προς αυτό τίποτες η αγάπη Ι που να 'χει κόρη τίποτες, μόνον η παρρησία οπών' απέσω στην καρδίαν ο' όλες τες κοραϊδες, Ι που 'ρέγονται να δείχνουν την εμορφία τους όλες Θης. Γ [30^η]. 7α) Μεγαλοπρεπής τελετή· εορτασμός· πανηγυρισμός: συναγμένον παντός του λαού, ιερωμένων και κοσμικών, χειροτόνησεν αυτόν ο Ηρακλείας πατριάρχην εις την Παμμακάριστον, γενομένης παρρησίας μεγάλης και ενταξίας Ιστ. πατρ. 116^ο Κάμνουν χαρές και σκιρτισμούς και παρρησίες μεγάλες. Ι Ετέρους γάμους πολεμούν μετά τιμής και δόξης Ιμπ. 888^ο ο Τούρκος επερίλαβε Χανία εις την Κρήτη (παρ. 2 στ.). Τότε αρχίσαν την χαρά κι ερίχνασι λουμπάρδες, Ι να κρούουν και τα τύμπανα, βούκιν' ανακαράδες (παρ. 2 στ.). Πώς να το γράψω και να πω κι εκείνο πώς και πότε, Ι την παρρησία την πολλή, που κάμασιν ετότε; Διακρούς. 96^α β) διασκέδαση: όστις εκείνος αγαπά τον πλούτον και την δόξαν, Ι την παρρησίαν την πολλήν, γέλια και παιγνίδια, Ι άχρηστα μετεωρίσματα, δεινές αισχρολογίες, (παρ. 3 στ.) εκείνοι θέλουν, αδελφοί, κλαύσειν τε και θρηνησείν Ναθαναήλ Μπέρτου, Στιχοπλ. Ι 97. 8) (Ψυχική) διάθεση: κρατεί (ενν. η γυναίκα) να είναι οι παρρησίες της Ι τόσες όσες τις κάνει Ι το' αγάπης η Λωλάγγρα Πιστ. βοσκ. Ι 5, 172. 9) (Εκκλ.) βιβλίο λειτουργικής χρήσης στο οποίο καταγράφονταν ονόματα προς μνημόνευση στην Εκκλησία (Για το πράγμα βλ. Τωμ., ΕΕΒΕ 33, 1964, 226): έκαμα αργός ημέρες μθ, έως ου με επήραν ζχ' και έγραψαν το όνομά μου κατά παρρησίαν εις την Μητρόπολιν να μνημονεύεται Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 54^ο. 10) (Η δοτ. επιρρ.) α) με θάρρος, ελεύθερα α¹) (προκ. για θαρραλέα και ειλικρινή έκφραση γνώμης): Χρον. Τόκκων 1352, Αιτωλ., Μύθ. (Παράσογλου) 52^α α²) (προκ. για πράξη): εις το μέσον έμπηκεν (ενν. η έλαφος), Ι εστάθη παρρησία, Ι άφοβος, ανεπτήρητος, μη έχουσα δειλίαν Διήγ. παιδ. (Τσιουπι) 318^ο και όρισέν την (ενν. ο θεός την εντροπή) να φανεί, να πάγει παρρησία Ι, στον άνθρωπον να βρίσκεται, να έχει την αξία Αιτωλ., Μύθ. (Παράσογλου) 103^α β) δημόσια, φανερά: Έκαναν οι χριστιανοί δύο μεγάλας εορτάς παρρησία, με ιερεις φορεμένους με στανούς και φωταγωγίας ... τον οποίον Μέγαν Αγιασμόν εκατέβαιναν μετά παρρησίας και τον έκαναν εις τον Νείλον

τον ποταμόν· όμως, αυτός φθονήσας, όρισε πλέον να μην γίνονται αι τοιαύται εορταί παρρησία Νεκταρ, Ιεροκοσμ. Ιστ. 191 δις· Εγώ παρρησία ελάλησα εις τον κόσμον και η βασιλεία μου δεν είναι από τούτον τον κόσμον Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 271^α γ) (εκκλ., προκ. για μνημόνευση ονόματος σε ορισμένο σημείο της θείας λειτουργίας· για το πράγμα βλ. Τωμ., ό.π.) δημόσια: το μνημόσυνον, ήγουν να είναι γραμμένον το όνομα του Πάπα και να μνημονεύεται παρρησία, όταν λειτουργούν οι Πατριάρχες εορταστικώς Ροδινός (Βαλ.) 155^δ δ) ενώπιον κάπ., παρουσία κάπ.: αναγινώσκονται αι μαρτυρίαι όλοι παρρησία των δύο μερών Ελλην. νόμ. 575^α. 11) (Η αιτιατ. επιρρ.) με θάρρος, ελεύθερα: Οι Γιαννινιώται άπαντες, μικροί τε και μεγάλοι, Ι άρχισαν να ευφημίζουν τον όνομα του δούκα, Ι και παρρησίαν ελάλησαν αφέντην να τον φέρουν Χρον. Τόκκων 1431.

Εκφρ. 1) Εν παρρησία = χωρίς δισταγμό, ανεπιφύλακτα: Ως ήκουσεν τα ρήματα ταύτα τον βασιλέως, Ι ο Βελισάριος ευθύς σκύπτεται ταχυλέως, Ι εβγάξει το καπάσιν του, πίπτει εν παρρησία Ι και προσκυνεί, συντάσσεται συν πάση προθυμία Ι τον ορισμόν του άνακτος πληρώσαι μετά έργου Ριμ. Βελ. ρ (Bakk.-v. Gem.) 41. **2)** Κατά παρρησίαν = ενώπιον κάπ.: να είχαν υπάγει διά τον νοδάρον, οπου το είχαν κάμει (ενν. τη διαθήκη του Μπερτόλδου), διά να τον το διαβάσει κατά παρρησίαν του (ενν. του βασιλέως) Μπερτόλδος 80.

παρρησιάζω, Σπαν. Β 130, Κομν., Διδασκ. Δ 162, Θησ. Β [90], Χρονογρ. (Λαμψ.) 246, Σανκταμαύρας, Πράξ. Αποστόλ. (Κακ.-Πάνου) φ. 50^α, Νεκταρ, Ιεροκοσμ. Ιστ. 9, 352, Μπερτόλδος 39.

Το αρχ. παρρησιάζομαι. Το ενεργ. ήδη μετγν. Τ. παρρησιάντζομαι σήμ. ιδιωμ. (Μηνάς, Ιδιώμ. Καρπάθου 140, λ. παρρησιάζω). Η λ. σε έγγρ. του 17. (Πατρινέλης, ΕΜΑ 12, <1962> 1965, 134), 18. (Παπαστάθης, Αφ. Κριαρ. 259) και 19. αι. (Τουρτούλογου, ΕΚΕΙΕΔ 15, <1968> 1972, 34, Κονόμος, Εραν. 8, 1970, 241) και σήμ. ιδιωμ. (Χυτήρης, Κερκυρ. γλωσσάρι, λ. παρρησιάζομαι και Κόμης, Κυθηρ. Λεξ., λ. παρρησιάζω-ομαι).

Ι. Ενεργ. 1) Παρουσιάζω κ. με θάρρος, φανερώνω, ομολογώ: εγώ δεν κρύπτω την αμαρτίαν μου, αλλά μάλλον την παρρησιάζω κατέμπροσθέν σου Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 197^α. **2)** (Προκ. για ιστορία) παρουσιάζω, κοινολογώ εκθέτω, αφηγούμαι: Και ως ουκ έπρεπεν ουδέ ήτον Ι άξιον να μην παρρησιάζω Ι την υπόθεσιν και τέχνας Ι του καλού πατρός εκείνου, Ι άγραφον να την αφήσω, Ι έγραψά την παραιντικά Πτωχολ. α 967. **3)** Καταθέτω ως μάρτυρας (εδώ σε εκκλησιαστική αρχή): όταν μαρτυρήσουν (ενν. οι μάρτυρες), εάν θέλουν, εις αφορισμόν, μήπως και το κάνουν εχθροπαθώς ή διά δώρα, τότε γίνεται, όταν το παρρησιάζουν μεθ' όρκου, απόφαση τους Νομοκριτ. 112.

ΙΙ. Μέσ. Α Αμτβ. 1) Μιλώ με θάρρος, με παρρησία: Νεκταρ, Ιεροκοσμ. Ιστ. 98, Βενετοάς, Δαμασκηνού Βαβλαάμ 87^{α-20}. **2)** Αποκτώ θάρρος, οικειότητα, εμπιστοσύνη (σε κάπ.): Η προσευχή προς τον Θεόν μεγάλως οικειούται Ι οπόταν γαρ η προσευχή γίνητ' από καρδίας, Ι ώσπερ οπου συνομιλεί τον κύριν του πολλάκις, Ι θαρρεί, παρρησιάζεται, ως έθος προς εκείνον, Ι ούτως ο προσευχόμενος και ψάλλον καταμόνας Ι λαμβάνει χάριν εκ Θεού, ευρίσκει παρρησίαν Σπαν. Α 133. **3α)** Παρουσιάζομαι, εμφανίζομαι με θάρρος, ελεύθερα: ο άνθρωπος ο δίκαιος, οπόταν πέσει εις αμαρτίαν,

φοβείται και κρυβύνεται από τον φόβον του Θεού ..., οπότεν πάλιν ο άνθρωπος αρχι-
νήσει και κάμει αρετήν ..., τότες παρρησιάζεται πάλιν εις τον Θεόν Καρτάν., Π. Ν.
Διαθ. (Κακ.-Γλάνου) φ. 59^ο. β) παρουσιάζομαι δημόσια: Εκείνη δε (ενν.
η αυτοκράτειρα) ουκ ηγάπα παρρησιάζεσθαι, αλλ' ήθελεν εντός του οίκου αυτής
ευρίσκεσθαι. ... Ειδέ και διά την της βασιλείας χρήσιν ανάγκη ην παρρησιασθήναι,
τότε από της εντροπής τα μάγουλα αυτής εκοκκίνιζον Κομνηνής Αννας Μετάφρ. 155,
156^ο γ) παρουσιάζομαι (μπροστά σε κάπ.): ο βασιλεύς πέμπει διά ταύτον (ενν. τον
Μπερτολδίνον), και εκείνος παρρησιάζεται ομπροσθά Μπερτολδίνος 160^ο αποφάσι-
σαν να παρρησιασθούν εις την βασιλίσσαν και να της διηγηθούν το έργον Μπερτόλδος
40. 4) Αποκτώ δικαιοδοσία, εξουσία: το μικρότερον τό επάρει άνθρωπος κρινφά και
φάγει αυτό, γράφουν αυτό οι δαίμονες, και εις την ανάβασιν της ψυχής, τότε έρχονται
οι δαίμονες και φέρουν τα χειρόγραφα αυτών και δεικνύουσιν αυτά των αγίων αγγέ-
λων και παρρησιάζονται και αρπάζουσιν την ψυχήν από τας χείρας των αγγέλων
Ναθαναήλ Μπέτου, Ομιλία XII 61. 5) Υπερηφανεύομαι, καυχίμαι: επαρρησιάσατο
και ως δοκόφρων εματαιολόγησεν Κανον. διατ. Α 2085. β' (Μτβ.) παρουσιάζω, φανε-
ρώνω κ. δημόσια: ευκαιρίαν ευρών διά το τους βασιλείς περιτωμένους υπάρχειν ...,
την αίρεσιν αυτού επαρρησιάσατο, ήν είχεν υποκεκρυμμένην χρονούς ικανούς, και
νομοθέτης αυτών και διδάσκαλος εγένετο Ψευδο-Σφρ. 438^ο.

Η μτχ. παρκ. ως επίθ. = 1) Εντυπωσιακός, μεγαλοπρεπής: Οι άρχοντες οι προε-
στοί θέλουν να τον τιμήσουν, | ένα αμάξι πλούσιον, πολλά παρρησιασμένον, | εποίκαν
και ήφραν το, και πού 'τον ο Θσός, | τέτοιο ου φάνηκε ποτέ εις τον άπάνου κόσμον
Θησ. β' [21^η]: Άρχοντες, αρχοντόπουλα έτρεχαν εις τον μόλον | να είδες άμετρον
χαράν, παρρησιασμένον στόλον | και παλληκάρια έμορφα, μυριοχαριτωμένα | εις την
αρμάδαν έτρεχαν καλά λουρικωμένα Ριμ. Βελ. ρ (Bakk.-v. Gem.) 144^ο Η κεφαλή του
Αντραπού πέλει ζωγραφισμένη | μεγίστη, ωραιόμορφος, πεπαρρησιασμένη Παίο., Ιστ.
Σινά 944. 2) Αναγνωρισμένος, διακεκριμένος, ονομαστός: άριστος ψάλτης πεπαρρη-
σιασμένος εν τέχνη Επιστ. κλήρου Καλλιπ. 154^ο. 3) Τίμιος άμεμπτος, αναμάρτητος:
Διατί να μην έχεις πρόσωπον παρρησιασμένον και καθαρόν, αμή να πλάττεσαι, να
είσαι πανουκλιασμένος και να παραδέρνεις μέχρι θανάτου ...; Ευγ. Ιωαννουόλ., Επιστ.
(Στεφ.-Παπατρ.) 206^ο.

Το ουδ. της μτχ. παρκ. ως ουσ. = θαρραλέα, ελεύθερη έκφραση (γνώμης), παρ-
ρησία: Δεν υποφέροντες δε οι αλιτήριοι το πεπαρρησιασμένον της γνώμης του, αλλά
ορμήσαντες με βίαν προς την ανδρείαν της ψυχής του, έδωσάν τον τόσας πληγάς όσας
ηδύνατο να δεχθεί εκείνο το κορμί Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 124.

παρρησιασμένα, επίρρ.

Ο πληθ. ουδ. της μτχ. παρκ. του παρρησιάζω ως επίρρ.

Με πανηγυρικό τρόπο: θριαμβευτικά: Εις τέτοιαν τάξιν και χαράν και παρρησία
μεγάλη | τον θήσεν οδέχθησαν, μετά τιμής μεγάλης. | Απ' όλους του τους ίδιους,
ούτως παρρησιασμένα, | απέ την πόλιν άπαντες εκεί τον εγυρίσαν Θησ. β' [93^η].

παρρησιαστικά, επίρρ.

Από το επίθ. παρρησιαστικός.

Με θάρρος, ελεύθερα φανερά: παρρησιαστικά να τον τιμούσι (ενν. τον Θεόν) Χριστ. διδασκ. 159.

παρρησιαστικός, επίθ.

Η λ. στον Αριστοτέλη, στο Βλάχ. καθώς και σε έγγρ. του 15. (Γράμματα Μετώρ. 49) και του 18. αι. (Σκουβαρά, Ολυμπιώτ. 438).

1) Που μιλά ελεύθερα, με θάρρος και ειλικρίνεια, με παρηγοία: *Ξαν τον αυθέ-
ντην Νικολόν αι αρεταί ηγούνται! πραότητα και φρόνησιν παντοτινά τηρούνται! Και
έχει πάσα αγαθόν δικαίως και τιμίως! μ' ελευθερότητα καλήν, προαίρεσιν ομοίως! παρρησιαστικός και γνωστικός με της ψυχής τα κάλλη! και γιατός αγαπούσι τον
όλοι, μικροί μεγάλοι Διακρούς. Αφ. 45. 2) (Προκ. για λόγο) επιδεικτικός, στομφώδης:
πρέπει να κρατείτε την αληθινήν και υγιή παιδείου, και να έχετε μακράν τα παιδιά
από τας πανηγυρικές και παρρησιαστικές φλυαρίας, διότι εκείνο όπου αρέσκει και
επαινείται υπό των πολλών, καταφρονείται υπό των σοφών και φρονίμων ανδρών
Σοφίαν., Παιδαγ. 105.*

Το ουδ. ως ουσ. = θαρραλέα και ειλικρινής έκφραση γνώμης, παρηγοία: Οι δε του Μουράτ δοκιμάτομαι και των υπερεχόντων περιφανεύομαι ..., καιρόν ευρόντες αρμόδιον και το παρρησιαστικόν προς αυτούς ρέπον, και γαρ ο Μουράτ νέος ων και της αρχής τας ηνίας ούπω ταιν χερσίν κρατών, ... έλεγον προς αυτόν ... Δούκ. 185¹⁴.

παρρησιαστικώς, επίρρ.

Το μτγν. επίρρ. παρρησιαστικώς.

Με θάρρος, ελεύθερα, φανερά, ανοιχτά: Έγινε δε (ενν. ο όσιος) και μάρτυς ... ομολογήσας τον Θεόν παρρησιαστικώς ενώπιον του βασιλέως Αγαπ., Βίος Ιωάσ. 238¹⁶.

πάρσος ο, βλ. πάρδος.

πάρτε η, βλ. πάρτη.

πάρτζα η.

Από το παλαιότ. γαλλ. *barche* (Assises I 270) ή από το παλαιότ. γαλλ. *perche* (βλ. Καραποτόσογλου, Κυπρ. Σπ. 64-65, <2000-2001>, 2003, 762). Η λ. στο Du Cange.

Προεξοχή στον εξωτερικό τοίχο σπιτιού που χρησιμεύει για το κρέμασμα αντικειμένων (Για τη σημασ. βλ. και Καραποτόσογλου, ό.π.): *Εάν γίνεται ... ότι ... καμμία βουργέσaina βάλλει κανένα πράγμαν έξω του τείχους του σπιτιού τους ού απάνω εις πεζούλιν ού εις κρεμάστραν λεγόμενη πάρτζαν ... Ασιζί. 361³⁰.*

πάρτη η πάρτε.

Από το ιταλ. - βενετ. *parte*. Ο τ. σε έγγρ. του 16. (Βιοβίζ., ΕΑΙΕΔ 4, 1951, 11, 24, 47 κ.α., ΕΚΕΙΕΔ 12, 1965, 102, 103, Ναξ. έγγρ. 55, Μανούσ., Θησαυρ. 9, 1972, 24, κ.α.), 17. (Κρ. συμβόλ. 147, Μέρτζιος, ΕΑΙΕΔ 8, 1958, 104, Βιοβίζ., ΕΚΕΙΕΔ 12, <1965> 1968, 81, 110, Μπρούσκαρη, Θησαυρ. 19, 1982, 181, Κώδ. Παναγ. Σπηλιώτ., ΔΙΕΕΕ 26, 1983, 429, 479, 27, 1984, 364, κ.π.α.), 18. αι. (Βουρδουμπάκης, Χρ. Κρ. 1, 1912, 478, Κώδ. Παναγ. Σπηλιώτ., ΔΙΕΕΕ 27, 1984, 410) και σήμ. ιδιωμ. (Κουσαθανάς, Λεξ. Μυκόν., λ. *πάρτα*

για χρ. του τ. σήμ. στο κρητ. ιδίωμα βλ. Βουρδουμπάκης, ό.π., 479). Τ. πάρτες η σε έγγρ. του 17. αι (Ζερβογιάννης, Αμάλθ. 14, 1984, 104). Τ. πάρτα σήμ. ιδίωμ. (Παπαχριστ., Λεξ. ροδ. ιδίωμ., Χατζ., Λεξ., Μάνεσης, Λεξ. μυκον. ιδίωμ., στη λ.). Η λ. σε έγγρ. του 16. (Κουκ., ΕΕΚΣ 3, 1940, 43 σήμ. 8), 17. (Κρ. συμβόλ. 104, 152, Βισβίλ., ΕΑΙΕΔ 7, 1957, 92, 104 κ.α., Αλιπράντης, ΑΘ. 75, 1974/75, 111, Ζερβογιάννης, Αμάλθ. 10, 1979, 159, κ.α.), 18. αι (Μπόμπου-Σταμάτη, Πρακτ. Έ Παν. Σ. 448) και σήμ.

1α) (Σε σχ. κατά το νοούμενο) μέρος ενός συνόλου ανθρώπων: *πάρτη απ' εμάς διψούσαςι δεν είχασι να πιούσι Διήγ. ωραιότ. 240^α (προκ. για στρατιωτικό τμήμα): Επαινάσιν ομπρός οι καβαλλάροι! μια πάρτε και οξοπίσω οι γιανιτοάροι Λεηλ. Παροικ. 54^β) τμήμα, μέρος γεγονότων που αφηγείται κάπ.: ετώρα βούλομαι κι εγώ άρχοντες ν' αρχίσω! τά είδασι τα μάτια μου μίαν πάρτη να μιλήσω. Γιατί κατέχω δεν μπορώ όλα να σας τα δώσω Διήγ. ωραιότ. 104^γ) στάδιο διαδικασίας: Η πρώτη πάρτη του καρτετζαρίσματος ... έναι να αλαργάρεις ... Η δευτέρα πάρτε έναι ... Η τρίτη πάρτε έναι του ρετούρνου ήτοι του εγυρίσματος Μαρτολόγιον (1540) 106^δ) περιουσιακό μερίδιο, κληρονομικό μεριτικό: η κερά Εργίνα Βαρουχοπούλα ... δίδει και πουλεί τη πάρτε τση, το δρν, ήγον το τρίτον, όπου τση τοκάρει Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 25^ε ο κυρ Αντρέας Βαρούχας Ξερίτης ... δίδει και πουλεί από τη πάρτεν τα χωράφια από του έταξεν ο μισέρ Τζούνανες Βαρούχας, ο κύρης του Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 36^ς να 'ναι υποθεκάδα μου σπεσιαλαμέντε για την πάρτε του νιού μου τον παπά ο μαγαντζές και αργαστήρι ... και για την πάρτε του νιού μου τον Μιχελή τα άνωθε λιβέλα των Καφάτων Μορεζίν., Διαθ. 484^ε) μεριά, πλευρά: (εδώ προκ. για αντίπαλη στρατιωτική παράταξη): Οληνκτίς αμόλερναν μπάλες με στια γεμάτες, | και εσπούσαν κι εσκοτώνασι προς των Τουρκών τες πάρτες Τζάνε, Κρ. πόλ. (ΑΛεξ. Στ.-Αποσκ.) 192^ζ. **2α)** Απόφαση: Πώς επιώσθη η πάρτη διά να παραδοθούσι (ενν. οι Χανιώτες) Διακρούς. 91^ζ β) δικαστική απόφαση: ο ποίος (ενν. αγοραστής) να μπορεί να το καταστιχάει (ενν. το χωράφι) με τσι νόμους και πάρτες τση δικαιοσύνη μας Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 206^ς γ) απόφαση της βενετικής γερούσιας που αφορά συγκεκριμένη υπόθεση (πβ. Boerio, λ. *parte*, Παναγιωτοπούλου [Σεβήρ., Τελ. Σημειωμ. σ. 136-7]): Εσουμπλικάρησα διά την Ζάκυνθον. Ούτως απέρασεν η πάρτε μου εις τας τρεις του Αυγούστου Σεβήρ., Τελ. Σημειωμ. 11.*

Η λ. ως επίρρ. = **1α)** (Προκ. για σύννορα ιδιοκτησίας) κατά ένα μέρος: το ποίο (ενν. σώχωρο) συνορεύει ανατολικά με στράτα και δυτικά και βορεινά με χωράφι και πάρτε με αγωγή του άνωθεν κυρ Τζανή Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 32^ς β) (προκ. για αφήγηση) εν μέρει, κατά ένα μέρος: τά λέγω γροικήσαμεν πάρτη από τις γονιούς μας Διήγ. ωραιότ. 125^γ) έκφρ. πάρτη ... πάρτη = κατά ένα μέρος (τους) ... κατά ένα άλλο μέρος: άλλοι ... άλλοι (βλ. μέρος Εκφρ. 11α): Από σεισμούς τις φοβερούς πολλοί και δυνατοί 'σαν! πάρτη σπίτια εχαλάσαςι και πάρτη εραγίσαν Διήγ. ωραιότ. 264. **2)** Ξέχωρα, χώρια: Πού να πατήσει άνθρωπος από τους σκοτωμένους, | που κείτονταν εδώ κι εκεί, και πάρτε λαβωμένους Διακρούς. 89^α.

παρτίδα η.

Το βενετ. *partida (βλ. Meyer, NS IV 69, λ. *πάρτη*) πβ. μεσν. λατ. *partida* (Du Cange, Lat.) και ιταλ. *partita* (Battaglia, λ. *partita*¹, Meyer-Lübke, Rom. etym. Wört., λ.

partire). Η λ. σε επιστ. του 15. αι. (Μανούσ., Θησαυρ. 13, 1976, 18), σε έγγρ. του 17. (Κρ. συμβόλ. 228, Κωνσταντουδάκη, Θησαυρ. 12, 1975, 120) και 18. αι. (Μπόμπου-Σταμάτη, Πρακτ. Έ Παν. Σ 492) και σήμ.

1α) Μέρος συνόλου, τμήμα, μερίδα, κομμάτι: θέλω φορμάρει ένα λιμπρέτο να βάλω όλα τα λεγάτα εισέ παρτιδες Διαθ. 17. αι. 3⁹⁶ έκφρ. παρτίδα περ παρτίδα = το ένα τμήμα/κομμάτι μετά το άλλο, κομμάτι κομμάτι: δεν έχοντας (ενν. η Εργίνα Ρεστιμπούλα) τα υπέρπυρα λδ... να τα δώσει του άνωθεν μισέρ Γεώργη οπού του χρωστεί εισέ χρέος μέσα εισέ λάδι, κρασί και στάρι οπού τση έδωκεν, τα οποία είχαν γραμμένα και εδιάβασίν τα οπού τση, παρτίδα περ παρτίδα, και είναι σωστά υπέρπυρα λδ Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 643⁶ β) (εδώ) τμήμα αγρού: η παρτίδα του Τσικουνιού με μία ρίζα τσι Πασπαλούς, ρίζες θ, υπέρπυρα Ξ Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 382⁶. **2)** Μερίδιο, μερίδιο: η παρτίδα του Τζανή του Κλαδά και Ιωάννη Κονταλάνη, υπέρπυρα νί, ήγον ελές και κλημετερό με το χωράφιν του Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 382⁶. **3)** (Προκ. για τη μνημόνευση του ονόματος από τον ιερέα κατά την προετοιμασία των Τιμίων Δώρων) συμμετοχή: Ανέν και ένα ιερεύς να 'χω κι εγώ παρτίδαν, Ι στην λειτουργία να θυμηθεί να μου βάλει μερίδαν Δαρκές, Προκαυν. [149]. **4)** (Στον πληθ.) σχέσεις, δοσοληψίες: έχομεν θάρρος στους χρησμούς και εις πολλές παρτίδες, Ι που γράφουν λόγους περισσούς και τίποτις δεν 'ξίζουν, Ι διά τους Ούγγρους λέγουσι, σημαίνουν, παπαρίζουν (παρταλ. 8 στ.). Θαρρούμεν στους Βενέτικους, στους Ούγγρους, στον Μιχαήλ, Ι να πάρουν το βασίλειον να μας το δώσουν πάλε Θρ. Κων/π. Βαρβ. 32.

παρτίδο το, Στάθ. (Martini) Γ 368, Διαθ. 17. αι. 3⁹⁶ παρτίδον, Φορτουν. (Vinc.) Δ 342.

Το βενετ. *partido (βλ. Noumey, Lat. Ital. 22, Meyer, NS IV 69, λ. πάρτη). Κατά Καραποτόσουλου, Γλωσσάρ. Παπαδιαμ. 59 από το ιταλ. *partito*. Ο τ. σε έγγρ. του 17. αι. (Βισβίλ., ΕΑΙΕΔ 1, 1948, 94). Τ. πάρτιδο σε έγγρ. του 18. αι. (Κουρσάρ. 21⁶ 21²⁵). Η λ. στο Du Cange (παρτίδω), σε έγγρ. του 17. (Λάμπρ., NE 7, 1910, 201) και 18. αι. (Μαλανδράκης, Ελλην. 10, 1937-38, 400, 402), σε επιστ. του 19. αι. (Σιγάλας, Ελλην. 2, 1929, 80, 85) και σήμ. ιδωμ. (Meyer, ό.π., Dieterich, BZ 10, 1901, 591, Ζώνη, Λεξ. Ζακ.).

1) Συνουκίσιο: Ουαί και πώς ηυρίσκομαι εις σε σκληρόν παρτίδο, Ι και πώς εκατετάγηκα δι' αλλουνού αγάπη Θησ. Η [101¹]: θα δω και να γυρέψω Ι παρτίδον όμορφου ποθές να βρω να τον παντρέψω Φορτουν. (Vinc.) Γ 608. **2)** Μέρος, τμήμα ενός χώρου (εδώ πιθ. για αγκυροβόλημα, δέσιμο πλοίων): τότε σίμωσε το νησί και από τον πονένη άγονμε όπου θέλεις από τον γρέγο και είναι καλό παρτίδο Πορτολ. Α 252⁶.

Φρ. παίρνω παρτίδον = παίρνω μερίδιο (εδώ χρον.) περνώ ένα χρονικό διάστημα (για τη σημασ. πβ. φρ. δίνω μοίραν, βλ. μοίρα Φρ. 1): αν είσαι αναβολάρης και έρχεσαι από τον νότον και θέλεις ότι να σταθείς να πάρεις παρτίδον της νυκτός, 'κοστάριζε την γην τέταρτον πλωρήσιν Πορτολ. Α 39¹² κριτ. υπ.

παρτιζάνα η μ παρτιζάνα.

Το ιταλ. *partigiana* (Spadaro, Byz. 38, 1969, 457): πβ. και βενετ. *partesana* (Boerio).

Είδος όπλου, που αποτελούνταν από ένα κοντάρι (μήκους μέχρι 3 μέτρα), το οποίο έφερε στη μία άκρη του αμφίστομη σιδερένια λεπίδα, συν. με δρεπάνο και

γάντζους στη βάση της (Για τη σημασ. βλ. Battaglia, λ. *partigiana*): δεν ευρέθηκε κανείς ποτέ να μου μιλήσει! σ' αστρονομία και σοφία ... (παρ. 1 στ.) ούτε εις πίκια και σπαθί, μήτε σε μπαρτιζάνα! όπου μ' εβλέπαν κι έπιανα, κάτω ζιμώ τα 'βάνε! Αρματα εις τα χέρια μου, όλοι τους ετρομάσσα Ευγέν. (Vitti-Spadaro) 19.

παρτικολάρε, επίρρ.

Το ιταλ. *particolare*.

Ιδιαίτερα, ξεχωριστά: να κρατεί κόντο παρτικολάρε εις ό,τι θέλει πλερώνει καθημερινό, να τα γράφει εις το λιμπρέτο Διαθ. 17. αι. 4^ο.

παρτικολαριτά η.

Το ιταλ. *particolarità*. Η λ. και σήμ. ιδίωμ. στη Ζάκυνθο (Ζώνη, Λεξ. Ζακ.).

Λεπτομέρεια: Και πρώτον θέλω και ξεκαθαρίζω και η παρτικολαριτά εκείνη, όπου είχα καρωμένη, και τα λεγάτα εκείνα του μακαρίτη του αφέντη ... δεν ήθελα μπορέσει και φτάσει εγώ να τα σατισφάρω Διαθ. 17. αι. 4^η.

παρτίον το.

Το βενετ. *partio* (Boerio)· πβ. ιταλ. *partito* (Battaglia, λ. *partito*², σημασ. 7). Τ. παρτί στο Somav. Για τη λ. στο κυπρ. ιδίωμα βλ. Γιαγκουλλής, Κυπρ. διαλ., Παπαγγέλου, Κυπρ. ιδίωμ.

Συμφωνία, όρος: Ένας άρχων εσυμβιάσθη να κτίσει ένα σπίτι με έναν μάστορη να τον δίδει την ημέραν άσπρα κ' με τούτο το παρτίον να δουλεύει καθέν ημέραν· ειδέ όσες ημέρες δεν έρθει να δουλεύει, να χρεωστεί να δίδει τον άρχων την ημέραν άσπρα Ά' Rechenb. 73².

παρτίς το, Μαχ. 84³.

Από το παλαιότ. γαλλ. *parti* (DDM, Dictionn. étym.)· πβ. και παλαιότ. ιταλ. *parti* (Battaglia, λ. *partito*², σημασ. 5). Πβ. επίσης λ. παρτί στο Somav.

Εμπορική συμφωνία, επικερδές εμπορικό εγχείρημα (Για τη σημασ. βλ. και Dawkins [Μαχ. II σ. 261]): εποίκα έναν παρτίς και εκέρδεσα Ά' χιλιάδες δουκάτα Μαχ. 84⁶.

παρτιτσιπάρω.

Το παλαιότ. ιταλ. *participare* (Battaglia, λ. *participare*).

Συμμετέχω, παίρνω μερίδιο (εδώ προκ. για κληρονομιά): ο φρα Μπερναρδής ... θέλω και να παρτιτσιπάρει και εκείνος ό,τι και τίβοτοι από εμένα, και αφήνω του ... δουκάτα ... εκατόν Διαθ. 17. αι. 4^ο.

παρτιτσιπιάζω.

Από το παλαιότ. ιταλ. *participiare* (Battaglia, λ. *participare*) αναλογ. με ρ. σε -ιάζω.

Συντροφεύω, έχω στενή φιλία με κάπ.: Η τρίτη φιλία έني όταν εις θέλει να παρτιτσιπιάσει με τον άλλον, και τούτη έني καλή φιλιά και καλή αγάπη Ανθ. χαρ. (Κακουλίδη-Πηδώνια) 78.

παρτίτσιπος ο.

Από το παλαιότ. ιταλ. *participe* (Battaglia, λ. *particépe*) - ιταλ. *partécipe*.

Μέτοχος· αυτός που έχει μερίδιο σε κ.: *ακομή* (ενν. *δίδει του*) και *ότι εντριτίαν ελιές του θέλει τοκάρει* οπού *έχει με κι άλλους παρτίτσιπους Βαρούχ.* (Bakk.-v. Gem.) 649¹⁰.

παρτολογώ.

Από το ουσ. *πάρτη* και το β' συνθ. -λογώ. Τ. *παρτουλονώ*, *παρτουλον'ώ* και *παρτουλου'ώ* σήμ. *ιδίωμ.* (Δημητρίου, Λεξ. Σάμ., Ζαφειρίου, *Ιδίωμ.* Σάμ.).

Παίρνω το μέρος κάπ., υποστηρίζω κάπ.: *λέγει* (ενν. *ο Κιοσές*) *! το πώς ραγιάς δεν είναι ειδικός τως! μάλιστα εχρός και αντίδικός τως! και πως δεν τοι ψηφά τοι Μουσουλμάνους, ! αμμέ παρτολογά τοι Βενετσάνους* Λεηλ. Παροικ. 518.

παρτούν το.

Από το γαλλ. *partais*.

Τελετή της ρωμαιοκαθολικής εκκλησίας κατά την οποία δινόταν άφεση αμαρτιών σε αρχή εκατονταετίας (εδώ προκ. για το Ιωβηλαίο του έτους 1300· βλ. Schmitt [Χρον. Μορ. σ. 614], Egea [Χρον. Μορ. σ. 509]): *μετά ταύτα ακληρήσασιν την περιγίπισσα Ζαμπέαν, ! διατί γαρ ευλογήθηκε τον Φίλιππο ντε Σαβόη, ! όταν απήλθεν στο παρτούν ετότε γαρ της Ρώμης Χρον. Μορ. Η 8590.*

παρτσαμαζώ, βλ. βαλσαμαζώ.**παρυβρίζω.**

Το μτγν. *παρυβρίζω*.

Δείχνω ασέβεια προς κ., προσβάλλω έντονα κάπ.: η κόρη λέγει: *«Δέσποιναν ε-μέν η Τύχης γράφει! κάν τύχην την βασιλικήν ποσώς ου παρυβρίσω! όλων αυτοκρατόρισσαν και δέσποιναν του κήπου ...»* Καλλίμ. 2075.

πάρφτας, επίρρ., βλ. πάραντα.**παρχάρης ο, Πανάρ. 65³⁰, 76² 34, 77¹¹.**

Από ουσ. *παρχάριν* (πιθ. <*παραχάριν <αφμεν. *ρίπαχ*, βλ. Καραποτόσυλου, ΑΠ 37, 1982, 231): κατά Συμεωνίδη, ΑΠ 33, 1975-76, 254, από τουρκ. *bahar* κατά Οικονομίδη, Αθ. 29, 1917, 312 από ουσ. *παραχώριον* ή *πάροικον* με αλλαγή γένους: για άλλες ετυμ. βλ. Τομπαϊδ.-Συμεων., Συμπλ. Παπαδ. Α. Λεξ., λ. *παρχάριν*. Η λ., όπως και λ. *παρχάριν* και άλλοι τ., και σήμ. στο ποντ. ιδίωμα (Παπαδ. Α., Λεξ. λ. *παρχάριν*): ως επών. το 14. αι. (Ευαγγελ.-Νοταρά, Σημ. Κωδ. 10 σσμ. 32) και σήμ. ως κύρ. όν. (Μπούτουρας, Τα νεοελληνικά κύρια ονόματα, 1912, 174, Σταμινόπουλος, Λαογρ. 6, 1917-18, 449· βλ. και Τριαντ., Οικογ. ονόμ. 184).

(Αν δεν πρόκ. για τοπων.) τόπος που χρησιμοποιείται ως θερινή διαμονή ανθρώπων και ζώων σε ορεινό μέρος (Για τη σημασ. βλ. Τομπαϊδ.-Συμεων., Συμπλ. Παπαδ. Α. Λεξ., ό.π.): *Μηνί Μαΐω, ..., απήλθεν ο βασιλεύς μετά φοοσάτον εις τον παρχάρην και εγύρισε τον τοιούτον παρχάρην όλον Πανάρ.* 72²⁵.

παρχατώτερος, επίθ., βλ. παρακατώτερος.

*παρχεύω, βλ. επαρχεύω.

παρώδε, επίρρ.

Από την πρόθ. παρά και το επίρρ. ὡδε.

Προς τα ἐδῶ: στη Τραπεζά αποκάτω στο ρυάκι ένα κοντσουρολιδί και παρώδε στο άλλο ρυάκι άλλη μία ρίζα Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 779^α.

παρωθώ.

Το αρχ. παρωθέω. Η λ. και σήμ.

Σπρώχνω κ.: παρακινώ, παροτρύνω: θράσος γαρ ενίησι τῷ ἱεράκι και προθυμίαν εις το διώκειν, τοῖς ὡσὶν ἐκείνου τῆς φωνῆς πεμπομένης συνήθους και γνωρίμου· καν τοῦτω παρωθούμενος ουδέ την αετῶν πιτοῖται ἐπέλευσιν, ὑπὸ τοιούτων κατεσθίόμενος ἱερακοσ. 504¹.

παρών, μτχ. επίθ., Μανασσ., Ποίημ. ηθ. 90, Φλώρ. 422, Αχιλλ. (Smith) N 1746^α ἀκλ. παρών, Χριστ. διδασκ. 393, 400, 461^α αιτιατ. πληθ. αρσ. παρούς, Ολόκαλος 12^α.

Η μτχ. ενεστ. του αρχ. πάρεμι ως επίθ. Η λ. και σήμ.

1α) (Για πρόσωπο) που παρευρίσκεται, που παρίσταται κάπου: θέλοντας να κάμω κοντιτσιλλο ή κραξα εσένα τον παρών νοτάριον Διαθ. 17. αι. 2^{1α} των οποίων (ενν. Διακόνων) θέλουνιν έχει την ἔγνοιαν οι Λειτουργγοί ... και τυχαίνοντάς τους ανάγκην, θέλουνιν εἰστέιν εις τες ὑπόθεσές τους παρών Χριστ. διδασκ. 478· Μοιρασιά του νερού των Δυνών ... και πρότον, Κώστα Σάμιο ... και Κώστα Μαλαθρά Γέρο με τους παρούς των υἱούς Ολόκαλος 12^α φρ. γίνομαι παρών = (προκ. για δικαστήριο) συγκαλούμαι, συνεδριάζω: διατί, ἔγκαλει τον κύριόν του οὐ τα τέκνα τους και χρή γενέσται παρών την αυγή, και τοῦτο ἐνι κατά τον νόμον και κατά την αοσίζαν Αοσίζ. 282^α β) (το αρσ. ἀκλ. σε επιρρ. χρ. με τη γεν. προσωπ. αντων.) ενώπιον κάπ., παρουσία κάπ.: Ταῦτα τα νικητήρια κατά την του εβδόμου μηνός εβδόμη τε και επτά ἐγένετο, παρών μου Α-Ξαγ., Κάρολ. Έ 480. **2)** (Για πράγμα) που υπάρχει, που βρίσκεται κάπου: τον ἔφεραν (ενν. τον ειρημένον Σκαρλατί) πέντε ιερείς Λατίνοι εις την παρούσαν μας εκκλησίαν, εις την οποίαν τον εβάψαμεν κατά την τάξιν των ορθοδόξων χριστιανών Σεβήρ., Εν-θύμ. 28^α. **3)** Που ανήκει στο παρόν, τωρινός, σημερινός: Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 1701, Χρον. Μορ. Η 6949, Σπαν. Ρ 70^α (ἀκλ.): Ω βασιλεύ εις τους βασιλευσούς, Ι ξανάλα στους παρών καιρούς τι δίχως σένα! μακάριοι να γενοῖν δεν ημποροῦσι Σουμμ., Παστ. φιδ. Χορ. δ' [71]. **4)** Για τον οποίο γίνεται λόγος αυτή τη στιγμή, αυτός ἐδῶ: Διατοῦτο ηθελήσαμεν και εβάλαμεν εγγράφως την παρούσαν ὑπόθεσιν εις την Με-ριέγολαν της εκκλησίας, εις παντοτινήν μνήμην και ενθύμιον Σεβήρ., Ενθύμ. 28^α (σε θέση ουσ. με παράλ. του ουσ. Αφιέρωση): εθέλησα ...! νά 'ρθω με την παρούσα μου να πα να προσκυνήσω! αφιερώνοντας μαζί ὅλη τη δούλεψή μου! και την ανώφελη πολύ και λίγη δύναμή μου! στα χέρια τσ' εξουσίας σου Λεηλ. Παροκ. Αφ. 16^α (σε θέση ουσ. με παράλ. του ουσ. κείμενον ή δίκαιον): το δίκαιον κελεύει ... ὅτι οὔτοι οι συγγενείς του τεθνεώτος οὐ της θνητής ἐνι κρατούμενοι να ομόσουν εις τα ἅγια ὅτι ουκ ηκούσασιν του τεθνεώτος να δώσει ἐκεῖνο τό ζητά ἐκεῖνος οὐ ἐκείνη, ουδέ ἐφήκεν

τους το, και κατά το παρόν έχασεν εκείνος εκείνον τό εζήταν, με το κείμενον, εφεϊδήν εκείνος ουδέν έχει άλλη αναφορά απ' αυτό τό ζητά Ασοίλ. 391⁷.

Το ουδ. ως ουσ. = α) Το χρονικό διάστημα που τώρα διανύεται, το παρόν εκφρ. (1) εις το παρόν = τώρα· αυτόν ή εκείνον τον καιρό (για τη σημασ. πβ. *Somav.*, λ. παρόν): εις το παρόν είναι δεκτή και φυλάγεται (ενν. η Κατήχησις) Χριστ. διδασκ. 491· ο κατής δεν τους έδωσεν θέλημα διά τα σπίτια να τα χαλάσουν, έσσοντας οπου δεν ήταν ο Μεχμέτ Γιαζατζής εις το παρόν Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 25^α (2) προς το παρόν = τώρα, αυτή τη στιγμή: Από την δόξαν και τιμήν προς το παρόν σπύχω! δεν χαίρονται, ως χαίρονται οι άλλοι στην χαρά μου Θησ. Β' [26³] β) (στον πληθ.) η τωρινή κατάσταση των πραγμάτων, αυτό που συμβαίνει τώρα: Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 354^α.

παρώνυμος, επίθ.

Το αρχ. επίθ. παρώνυμος. Η λ. και σήμ. ως γραμμ. όρος με διαφορ. σημασ.

(Μαθημ.) στην έκφρ. παρώνυμος αριθμός = προκ. για αριθμό ίδιο με τον παρονομαστή κλάσματος: οφείλεις ουν κάνταύθα την αυτήν κρατείν μέθοδον, τους παρωνύμους αριθμούς των μορίων δηλονότι αντί του δ' δ, αντί του γ' γ' και αντί του ε' ε' *Rechenb.* (Vog.) 106³.

παρωνύμως, επίρρ.

Η λ. στον Αριστοτέλη (L-S, λ. παρώνυμος) και στο Κουμαν., Συναγ. με διαφορ. σημασ.

Με σχηματισμό, παραγωγή (ονόματος) από άλλο όνομα: *Των συνεργούντων η πτήρει των άλλων μάλιστα πτερών, ους ελάτας παρωνύμως καλούσι διά το δι' αυτών ελαυνεσθαι και κόπης δίκην διατέμενσθαι το αέριον πέλαγος* Ιερακος. 482³.

πάρωρα, επίρρ. Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Α 1478, Β' 1183, Φορτουν. (Vinc.) Β' 99, Δ' 412.

Το μτγν. επίρρ. πάρωρα (L-S, λ. πάρωρος). Η λ. και σήμ. λαϊκ.

1α) Αργά· σε περασμένη ώρα: Τώρα ας γυρίσω σπίτι μας, μην του φανεί να πέφει, | και πάρωρά 'ναι, αφέντης μου, ποθές να με γυρέψει Φορτουν. (Vinc.) Γ' 518· β) αργά· καθυστερημένα: αρχίσασί τσι πάρωρα κι ήτον λίγες οι μέρες, | γιαταύτος δεν εσώσασι εκείνες τες τριντζέρες Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 184¹¹. 2) Σε ακατάλληλη ώρα: πιστοί υιοί του Ισραήλ, ... | πώς ήτον αυτό σήμεραν πάρωρα να ελθειτε | τεταραγμένοι όλοι σας λόγον για να μου πείτε Μαρκάδ. 439.

παρωρίζω, βλ. παρωρά.

πάρωρον το.

Το ουδ. του μτγν. επίθ. πάρωρος ως ουσ.

Το βράδυ: δεκάξι από τες αλυκές ξύλα νερόν επείρναν, | αλλά ουδέν ηξεύρασιν να πουν το πού διαβήκαν, | διατ' ήσαν ως το πάρωρον κι εκεί σκοτεινιστήκαν Αχέλ. 2253.

παρωρώ παρωρώ ή παρωρίζω.

Από το επίρρ. *πάρωρα*. Η λ. *παρωρώ* και *παρωρίζω* και σήμ. στο κρητ. ιδίωμα (Παγκ., Ιδίωμ. Κρ. Γ 253, λ. *παρωρίζω*, Πετυκ., Ιδίωμ. Αν. Κρ., λ. *παρωρίζω* και *παρωρώ*).

Α Μτβ. 1) Καθυστερώ, αργώ: και ανισώς και παρωρήσω, | γλήγορα να μη γυρίσω, | με βρισίες να μου λείσι | και τ' αμμάτια μου να κλαίσι Φαλλιδ. (Παναγ.) 284. 2α) Χρονοτριβώ, χασομερώ: Μην παρωρούμε, αφέντη μου, να ζεις, μα μέσα ας μπούμε Φορτούν. (Vinc.) Ιντ. γ' 115- β) αργώ μιλώντας πολλή ώρα: αρχόμεθα πάλιν κηρύγματος, αλλά δεν θέλω να παρωρήσομεν περισσά, διά να μη λείψομεν και εις το δείπνον Πηγά, Χρυσοπ. 214 (10). 3) Τριτοπρόσ. με υποκ. τη λ. ώρα) βραδιάζει: θωρώ κι η ώρα παρωρεί, μη στέκω ν' ανιμένω Θυσ. (Bakk.-v. Gem.) 268.

Β' (Μτβ.) καθυστερώ κάπ. μιλώντας πολλή ώρα: Μηδέ εις το δείπνον (ενν. της παραβολής) θέλω σας παρωρήσει πολλά, θέλω σας ειπει με ολίγα λόγια, πως είναι δείπνος η βασιλεία των ουρανών Πηγά, Χρυσοπ. 391 (32).

παρωφελώ παραφελώ.

Από την προθ. *παρά* και το *ωφελώ*.

(Επιτ.) έχω αξία, αξίζω: Πρωτύτερα σ' ελόγιαζα το πως επαφελάς, | μα απής αφήνης στην καρδιά τη δυνατή σου μέσα | να εμπει η γιαγάπη, δε φελάς, να ζούμε, δυο τονρέσα Στάθ. (Martini) Α 134.

πας (Π), αντων., Σπαν. Ο 258, Προδρ. (Eideneier) I 221, IV 166, 483, Καλλίμ. 1039, 1042, Πωρικ. (Winterwerb) I 176 κρητ. υπ., II 79, Ασοίζ. 56⁹, 262⁹, Διγ. (Trapp) Gr. 1569, Διγ. Z 178, 3832, Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 379, 1230, Βέλθ. 545, 972, Χρον. Μορ. Η 1871, 2159, Χρον. Μορ. Ρ 2159, 3621, Πουλολ. (Τσαβαρή)² 145, 209, 246, 314, 387, Περι ξεν. (Μαυρομ.) 107, 547, Λιβ. (Lamb.) Ν 3, Αχιλλ. (Smith) Ν 50, 169, 228, 235, 332, 412, 447, 607, 789, 1131, 1736, Αχιλλ. (Smith) Ο 8, 153, 246, 417, Αλφ. ξεν. Αθ. (Μαυρομ.) 76, Μαχ. 544²¹, Κορων., Μπούας 32, 53, Πένθ. θαν.² 629, Πτωχολ. α 104, 155, 232, 604, 896, Σεβήρ., Διαθ. 189³, Hagia Sophia ω 519¹⁷ κρητ. υπ., Σουμμ., Ρεμπελ. 168, Μπερτόλδος τίτλ. 3, 19, Πτωχολ. Β 360 κ.π.α.: γεν. πληθ. αρσ. παντών, Ασοίζ. 187²⁰, Ιμπ. κρητ. υπ. μετά στ. 211: πασών, Βέλθ. 1168, Διαθ. Ηγουμ. Μακαρίας 164¹⁸ ονομ. πληθ. θηλ. πάντες: αιτιατ. πληθ. θηλ. πάντας, Ασοίζ. 83²⁸ πάσεις: γεν. πληθ. ουδ. πασών, Ερμον. Ω 96. — Βλ. και διαπαντός, ειστοεκπαντός, ειστοπαντός, εκπαντός, εκτοουπαντός, καταπαντός, προπάντων.

Η αρχ. αντων. πας. Διάφ. τ. σήμ. ιδίωμ. (Andr., Lex., στη λ.). Η λ. και σήμ. λόγ. (ΛΚΝ).

Ι. Ως επίθ. Α Χωρίς άρθρο, ως κατηγορηματικός προσθ. 1) (Προσδιορίζει ουσ. χωρίς άρθρο) α) όλος: Προδρ. (Eideneier) III 221, Ασοίζ. 156²⁸, Βίος Αλ. 1234, Ολόκαλος 173⁴¹· (μετά από τις προθ. εκ, εν): Ντελλαπ., Ερωτήμ. 1263, Προδρ. (Eideneier) III 290: έκφρ. από καρδίας πάσης = με όλη την καρδιά, από τα βάθη της καρδιάς: την ευχήν του έδωκεν (ενν. ο πατήρ του Αχιλλέως) από καρδίας πάσης Αχιλλ. (Smith) Ο 136- β) (δηλώνει το μεγαλύτερο δυνατό βαθμό) ο μεγαλύτερος: συνολικός, όλος: Αχιλλ. (Smith) Ν 1632, Πτωχολ. α 166· (με τις προθ. εν, μετά): Αχιλλ. (Smith) Ν 184,

714, Κομνηνής Άννας Μετάφρ. 272, Περί Ξεν. (Μαυρομ.) 462· γ) (στον εν.) κάθε: Ασσιζ. 46⁵, Λιβ. (Lamb.) N 6, Αχιλλ. (Smith) N 1874· (σε κλητ. προσφών. με περιληπτ. ουσ.): ζήσε του χρόνου το καλόν πας άνθρωπος ευγνώμων, *ι* μη παραδράμεις τα καλά, χάρισε, σκίρτησέ τα Λιβ. P 747· (με τις προθ. εις, με): Πτωχολ. α 386· αθροιστική μας νόστη ... (παρ. 1 στ.) που 'σαι με πάσα έραν εσμιμένη Κυρη. ερωτ. 103· Πένθ. θαν.² 282· δ) κάθε είδους: (με τις προθ. από, εν, μετά, συν): Πωρικ. (Winterwerb) I 37 κριτ. υπ., Πτωχολ. α 34, Πουλολ. (Τσαβαρή)² 522, Προδρ. (Eideneier) IV 575. 2) (Προσδιορίζει έναρθρ. ουσ., που προηγείται ή έπεται) όλος, ολόκληρος, συνολικός: Προδρ. (Eideneier) I 81, IV 276, Διγ. (Άλεξ. Στ.) Esc. 1067, Αχιλλ. (Smith) N 296, 1537, Αχιλλ. (Smith) O 637, Πτωχολ. α 216, Μ. Χρονογρ. 34¹⁴· (με ουσιαστικοπ. επίθ.): Περί Ξεν. (Μαυρομ.) 63, 486· (με ουσιαστικοπ. μτχ.): Ασχολουμένων ... των γυναικών και πάντων *ι* των συνελθόντων επ' αυτώ, ως φθάσας είπον άνω ... Προδρ. (Eideneier) I 213· ο πενθερός του εγέλασεν και πάντες οι θεωρούντες Αχιλλ. (Smith) N 1540· (με ουσιαστικοπ. εμπρόθ. προσθ.): Τότε αναστάντες πάντες οι περί τον βασιλέα ... Πωρικ. (Winterwerb) II 92· ερπετά, τετράποδα, θηρία και πάντα τα εν τη γη ελάτε Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 66· (με τις προθ. από, διά, εις, εκ, εν, με, μετά, συν): Διγ. (Άλεξ. Στ.) Esc. 1830, Ερμον. B 237, Ω 201, Πτωχολ. α 81· Ηρχετον τότε κι ο πασάς με πάντα τον λαόν του Αχέλ. 2486· Περί Ξεν. (Μαυρομ.) 496, Πτωχολ. α 198, 607· (με την πρόθ. παρά, σε β' όρο σύγκρισης: βλ. και παρά B11γ³, 3): το κάλλος ... *ι* όπερ είχεν το κοράσιον *ι* και παρά την φύσιν πάσαν Πτωχολ. α 527· ευμορφότατη υπήρχεν (παρ. 1 στ.) παρά τας γυναίκας πάσας Πτωχολ. α 510· (σε μεταφ.): ο πόνος τους ενίκησεν μόνος της Ξενιτείας, *ι* και στρατηγόν τον έχετε πάντες οι πόνοι τούτον Αλφ. Ξεν. Αμ. (Μαυρομ.) 97· (σε μετων.): να είναι παν το μοναστήρι ομπλεγαδόν Ολόκαλος 79². Β' (Με άρθρο) όλος (από ένα σύνολο), ολόκληρος: Αχιλλ. (Smith) N 93, Δούκ. 361¹⁵, Εκθ. χρον. 31⁸.

II. Ος ουσ. Α Έναρθρ. στον πληθ. 1) (Στο αρσ. και θηλ.) α) Ο καθένας, όλος: Σπαν. P 209, Προδρ. (Eideneier) IV 102, Καλλιμ. 1026, Πουλολ. (Τσαβαρή)² 120, Διήγ. Βελ. χ 180, Αχιλλ. (Smith) N 243, Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 25· (σε αιτιατ. σε ελλιπή φράση, βλ. και δύνομαι 2): οι Τούρκοι, ως φθονερόι και δύνονται τας πάσας, *ι* εζηλωσαν, εφθόνησαν τον τόπον του να επάρουν Χρον. Τόκων 3183· (ως β' όρος σύγκρισης): τον υιόν του επαίρει μόνον *ι* τον κρείττοτερον των πάντων Πτωχολ. α 70· (σε μεταφ.): το αίμα σου (ενν. Στάφυλε) να πίνουνσι οι πάντες Πωρικ. (Winterwerb) II 84· (με δεικτ. αντων.): αυτές οι πάντες, γίνωσκε, που βλέπεις έμπροσθέ σου *ι* ρηγών γυναίκες ήσασ Θησ. Β' [28⁹]· (με την πρόθ. εις, σε αιτιατ.): παρατήθης την αξία, σπού' χες εις τους πάντας Θησ. Β' [5⁴]· φρ. γίνονται των πάντων, βλ. γίνομαι 4η β) (σε άρν.) κανένας: ουδεποσώς ο θάνατος ουκ ελεεί τους πάντας Περί Ξεν. (Μαυρομ.) 480. 2) (Ο πληθ. ουδ.) α) όλα τα πράγματα, όλα: ακτινοβολίας γέμον (ενν. το πυρ) ... εκατέκαυσεν τα πάντα Ερμον. B 16· (σε παροιμ. ελλειπτ. φρ., βλ. Π.Δ. Εκκλ. 1, 2, 14 κ.α.): Καθώς φησίν ο Σολομών, τα πάντα ματαιώτης, *ι* και πλούτος και βασιλεία η ακριβή νότης Ιστ. Βλαχ. 1337· α⁹) (με το επίθ. όλος πλεοναστικά, βλ. και επίθ. όλος ως ουσ. 1β): τα έγγραφον ο κριτής τα πάντα όλα εις το σεντζίλι Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 73· (με την πρόθ. από): Ω γη, και άνοιξε από τους τάφους κανέναν και δέξε με το γληγορότερον διά να ελευθερωθώ από τα πάντα όλα Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 66· α⁹) δηλώ-

νει αναφορά (σε αιτιατ.): ανήρ δραστήριος και τα πάντα λαμπρός, έργω και λόγω κοσμούμενος Ιστ. Ηπειρ. XV* (με την πρόθ. εις, σε αιτιατ.): ήτον (ενν. ο μέγας ρόι Κάριλος) παμφρόνιμος στρατιώτης εις τα πάντα Χρον. Μορ. Η 6824· εγίνην μεγάλο κεσάτι εις τα πάντα εις όλον τον κόσμον Συναδ., Χρον.-Δίδαχ. φ. 74^β) (με κτητ. αντων.) όλα όσα έχει κάπ., το σύνολο της περιουσίας του: πουλεί τα πάντα του (ενν. ο μισταργός ή ο υποταγάτης) ως δι' εσέν, και βάνει τον εαυτόν του, | και βάνει και την σάρκαν του εις κάμινον δι' εσέναν Διδ. Σολ. Ρ 49^γ) (η αιτιατ. πληθ. ως χρον. επίφρ.) για πάντα· συνολικά: η φήμη καθ' αυτήν εστίν αθάνατος τα πάντα Σοφίαν., Κωμωδ. Ricchi 233^α και βασιλεύσας τα πάντα έτη οκτωκαίδεκα (ενν. ο Καλοϊωάννης ο Κορνηνός) εκοιμήθη Πανάρ. 63^α· λείφαντες τα πάντα τρεις μήνας, páλιν κατελάβομεν εν Τραπεζούντι υγιείς Πανάρ. 72^α· έκφρ. τα πάντα (της ζωής) κάπ. = όλη η διάρκεια της ζωής κάπ.: Εβασίλευσεν δε ο Αρκάδιος χρόνους δέκα τέσσαρους, ... ζήσας δε τα πάντα της ζωής αυτού χρόνους είκοσι έξι Χρον. βασιλέων 427^α· Εζησεν ο Νώε τα πάντα αυτού χρόνους εννακοσίους πενήντα Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 100^α. Β' Στον πληθ., χωρίς άρθρο Ι) (Στο αρσ. και θηλ.) ο καθένας, όλοι: Προδρ. (Eideneier) III 252, Διγ. (Trapp) Gr. 628, Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 1389, Πουλολ. (Τσαβαρή)² 264, Περί Ξεν. (Μαυρομ.) 483, Αχιλλ. (Smith) Ν 129, 415, Μαχ. 36^α, Σφρ., Χρον. (Maisano) 138^{ισ}, Πτωχολ. α 419, Πόλ. Τρωάδ. (Παπαθωμ.-Jeffer.) 4407^α (ως αντικ., σε ονομ. αντί αιτιατ. από έλξη): Ο βασιλές εκέλευσεν πάντες αρματωθῆναι Αχιλλ. (Smith) Ν 517^α· Εκάθισεν ο βασιλεύς πάντες να δοκιμάσειν Αχιλλ. (Smith) Ο 76^α (με δεικτ. αντων.): Ησαν δε καθήμενοι και οι αληθείς μάρτυρες ... και ούτοι πάντες κατεδίκασαν την Στάφυλον Πωρικ. (Winterwerb) II 34 κριτ. υπ.: (ως β όρος σύγκρισης): Εμένα πώς ετόλμησες και εσκοφάντηρές με | ότι είμαι πόρνη, άχρηστος και χειροτέρα πάντων; Πουλολ. (Τσαβαρή)² 187^α (ως υποκ. σε μτχ. γεν. απόλ.): αυτών δε πάντων παρισταμένων παρέστη και η Στάφυλος Πωρικ. (Winterwerb) I 18^α πάντων ονν συνελλόντων ... Πωρικ. (Winterwerb) I 110^α κριτ. υπ.: (με την πρόθ. εις και αιτιατ., βλ. εις 2): Γυναίκα κλεψιγαμούσα του ανδρός, ... εγίνετο πόρνη εις πάντας Ελλην. νόμ. 583^{2α}· (με την πρόθ. εκ, βλ. εκ 15): Και μεθυστής αδόμενος εκ πάντων και οιοπότης Προδρ. (Eideneier) IV 616^α (με τις προθ. με, παρά): και φιλονικίας λέγει (ενν. η γυναίκα) | να δικάζεται με πάσας | να στριγγίζει μετά θάρσους Πτωχολ. α 656^α· παρά πάντων εξαρχής ο φθόνος ουκ εκλείπει Διήγ. Βελ. χ 6^α (με τις προθ. παρά, υπέρ, ως β όρος σύγκρισης· βλ. και παρά Β12α): είσαι φύσει χωριάτης | και χυδαίος παρά πάντας Πτωχολ. α 744^α· ήτον άνθρωπος εν πόλει, (παρ. 4 στ.) ήτον φρόνιμος πολλάκις | λόγιος τε υπέρ πάντας Πτωχολ. Ρ 7, 2) (Το ουδ. στον πληθ.) το καθετί, όλα: Αχιλλ. (Smith) Ν 1887, Αλφ. Ξεν. Αθ. (Μαυρομ.) 12, Πτωχολ. α 565^α (με το επίθ. όλος πλεοναστικά): όσα ζητήσει η μονή διά να την περιλάβει και να την εντύσουν (ενν. την παρθένον) πάντα όλα εντέχεται να τα πλερώσει και τότε μένει εις την ελεημοσύνην του Θεού Ασοιζ. 97^{1α}· (σε αιτιατ. της αναφοράς): πόργον μέγα προς αυτοίς κτίσας ωραίον πάντα Διγ. Ζ 3838^α (με αναφορ. αντων.): ένι κρατημένος (ενν. ο σκλάβος ή η σκλάβα) να πλερώσει πάντα όσα εχρώσταν ο αυθέντης του οπου τον εποίκεν κληρονόμον των αγαθών του Ασοιζ. 148^{8α}· θέλει ανασπάσει πάντα όσα τον αγκαλέσαντα Ασοιζ. 90^{1α}· (με την πρόθ. εις): Οκάποιον είχε εξαδελφον, τον έλεγαν Ρομπέρτον· | άνθρωπος ήτον νεούταικος, εξάιρετος εις πάντα Χρον. Μορ. Η 2159^α· έκφρ. τέλος πάντων = τελικά: Τέλος πάντων τον έκαυσαν Συναδ.,

Χρον.-Διδαχ. φ. 14^v. Τέλος πάντων έβαλεν το ωμόφορόν του (ενν. ο αρχιερέυς) και με αφόρισεν Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 54^r. Γ' Στον εν. 1) (Το αρσ. χωρίς άρθρο) κάθε, καθέννας (σε επιμερισμό): πας εκ της κάτω τύχης Λιβ. (Lamb.) N 5. 2) (Το ουδ. με άρθρο και το επιθ. όλως πλεοναστικά) το σύνολο, το καθετί: Ιδού και εγώ έτοιμος με προθυμία να σε βοηθήσω εις τον κόπον αυτόν, ... επειδή εσύ εγλύττωσες από τα δάκρυα, αλλά εγώ εγλύττωσα από τον θάνατον, και μάλιστα όπου όλον το παν διά χάριν ειδικήν σου το έκαμεν ο Θεός Νεκταρ, Ιεροκοσμ. Ιστ. 139^r (επιφρ., με το επίφρ. όλως πλεοναστικά) συνολικά, εντελώς: Τω αυτώ χρόνω, ... εχάλασαν οι Τούρκοι τον Ταξιάρχη την εκκλησίαν ... Και το παν όλως η αιτία ήτον από εμάς μερικούς χριστιανούς Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 43^r.

πας (II) το.

Το γαλλ. *pas* (Μενάρδ., Αθ. 12, 1900, 371, 373, Χατζ., Ξέν. στοιχ. 91): για λ. *pas* σήμ. στο κυπρ. ιδίωμα με διαφορ. σημασ. βλ. Λουκάς, Γλωσσ. πραγμ. Κύπρ. 263, Λουκά, Γλωσσόγρ. και Χατζ., ό.π.

(Αν δεν πρόκ. για τοπων., βλ. Dawkins [Μαχ. II σ. 165, 261, 312]) πέραςμα, στενό (Για τη σημασ. πβ. Greim., Dictionn., λ. *pas* σημασ. 4): ας κάτσουν εις το πας κι ας βλέπουν τες στράτες Μαχ. 408^{2b} εκλούθησέν του (ενν. του πρίντζη) η ρήγαινα ως το πας και αποχαιρετήσαν Μαχ. 546²¹.

πας (III), μόρ., βλ. μπας.

πάσα, αντων. άκλ., Σπαν. Ο 51, Ασσίζ. 7¹¹, 83²³, 150²⁹, Σπανός (Eideneier) D 1352, Χρον. Μορ. H 1160, 5220, Διηγ. παιδ. (Tsiouni) 839, Ερωτοπ. 665, Φαλιέρ., Λόγ. (Bakk.-v. Gem.) 1, Μαχ. 8¹, 144²⁷, Βουιστρ. (Κεχ.) 48², Πεντ., Έξ. XVIII 26, Αχέλ. 172, Χρον. σουλτ. 79¹⁹, 113²², Κυπρ. ερωτ. 30¹, 78^{11 19}, 104², Πανώρ. Πρόλ. 23, Α 262, B 19, Γ 41, Δ 2, Ε 34, Ερωφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) B 356, Δ' 67, Κατζ. Α 46, B 26, Βοσκοπ.² 359, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Α 482, Δ' 28, Ε 224, Θυσ. (Bakk.-v. Gem.) 162, 461, Στάθ. (Martini) Πρόλ. 16, Α 179, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 214²⁸, 431⁶, κ.π.α.: *πάσαν*, Διγ. Z 109, 915, Ιμπ. 887 κριτ. υπ., Χρον. Τόκκων 2297, Φαλιέρ., Λόγ. (Bakk.-v. Gem.) 54 κριτ. υπ., 57, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-v. Gem.) 224 κριτ. υπ., Χούμνου, Κοσμογ. 2419, Κορων., Μπούας 61, Πένθ. θαν.² 214, Κώδ. Χρονογρ. 58⁴, Πηγά, Χρυσοπ. 125 (53), Πανώρ. Γ' 566, Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 190^r, Διηγ. πανωφ. 55, Σουμμ., Παστ. φιδ. Ε [88], Γ [619].

Το θηλ. του επιθ. *πας* ως άκλ. κοινό και για τα τρία γένη (Hatzid., Einleit. 144). Ο τ. *πάσαν* και σήμ. στο ποντ. ιδίωμα (Παπαδ. Α., Λεξ., στη λ.). Η λ. σε έγγρ. του 13. (Caracausi, λ. *πας*), 15. (Τσοπ., Ροδιακά, 126, 127, 129), 16. (Μαυρομάτης, Θησαυρ. 16, 1979, 121), 17. (Αμάλλθ. 10, 1979, 160-162, Κρ. συμβόλ. 142, 151, 244, Μαυρομάτης, Θησαυρ. 20, 1990, 475, Τωμ., Κρητολ. 9, 1979, 11, κ.α.), 18. αι. (Κουρσάρ. 31⁴, Βουρδουμπάκας, Χρ. Κρ. 1, 1912, 479), στον Κατσαϊτ. Ιφ. B 161, Γ 116, στην Ιστ. Αθέσθη 722 και σήμ. ιδίωμ. (Andr., Lex. 441, Παπαχριστ., Λεξ. ροδ. ιδίωμ., λ. *πάσα* ένας) και λαϊκ. (AKN).

1) Ο καθέννας ξεχωριστά, κάθε: *πάσα* στρατιώτης μου να 'ναι φχαριστημένος, Ι χίλια δοκάτα το λοιπόν για να 'ναι πληρωμένος Αλεξ. 1437: *εδώσαμε εις πάσα μοναστήρι ως καθώς μας εκόιταξαν Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 36^r εποίκεν δ'σανίδα απόυ τα*

ποία έβγαλεν ες γωνίες, απού πάσα σανίδιν δ κομματία Μαχ. 67. 2) Οποιοσδήποτε (πιθανός), κάθε είδους: ο αποστολές δεν ημύρρησεν να το βαστάξει. Και εγύρεψεν με πάσα στράταν να έχει την αρχιεπισκοπήν Βουστρ. (Κεχ.) 10⁸ (με τα ουσ. τρόπος, μόδος): σπουδάξε με πάσα τρόπον να στολίσεις την ψυχήν σου με πάσαν αρετήν Πηγά, Χρυσοπ. 291 (36) με πάσα τρόπο και μόδο να κοιτάξει να γράψει (ενν. ο πρεβεδούρος της Ζακύνθου), ήγουν να αρολάρει όλον τον λαόν της χώρας Σουμμ. Ρεμπτελ. 161 (με επόμ. την αντων. άλλος ή με την αντων. άλλος και ουσ.): είναι η φιλαντία μία κάποια αγάπη του λόγου της αποσπασμένη και χωρισμένη από πάσα άλλο Πηγά, Χρυσοπ. 286 (28) ημείς σπου ήμσθεν γεμάτοι πορνείες, μοιχείες ... και πάσα άλλον κακόν, διατί δεν κοιτάζομεν εκείνα, αμή κατακρένομεν των αλλουνών τα αμαρτήματα: Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 377^α (με προηγ. την αντων. ότι): τόσον πολλά βιαστήκανε κι εκεί στην Κρήτ' εφτάσαν! εκεί σπου 'χαν λόγον κι ορδινιά να πάρουν ό,τι πάσα Αλ. Κύπρ. 913: εκφρ. (1) πάσα καιρό, βλ. καιρός Δ' Εκφρ. 4 (2) πάσα κόσμου, βλ. Επιτομή, λ. κόσμος Εκφρ. 3 (3) πάσα λογής/λογήν (πβ. κάθε 1 έκφρ. κάθε λογής) = κάθε είδους: η ψυχή, η οποία δίδει πάσα λογής δύναμεν και ενεργειαν τω σώματι Πηγά, Χρυσοπ. 355 (13) Μύγκες πολλές πάσα λογής η Αίγυπτος γεμίξει Χούμνου, Κοσμογ. 2317 (σε σχ. κατά το νοούμενο): εφέραν πάσα λογήν άρματων τό είχασιν! και ερίφαν τα εις την τζαρδαχάναν Μαχ. 426^α. 3α) (Ως προσδ. σε λέξεις με επιφρ. χρ. που δηλώνουν χρόνο, για δήλ. επανάληψης σε τακτά χρον. διαστήματα: βλ. και σημασ. 3β): πάσα πουνρόν εφόρτωνε το γάδαρον εκείνον,! κι εις το παζάρι πήγαινε Γαδ. διήγ. (Βασιλ.) 11: ας τρώγει πάσα βραδί και πρωί κουταλέα μία Σταφ., Ιατροσ. 82^α. εκφρ. (1) πάσα (ο)λίγο = πολύ συχνά: σ' όλα τα πράματ' ακριβεία πάντοθ' ότ' είναι λείσι και πάσα ολίγο σπου πουνλού πιάνω πολύ τωρνέσι Στάθ. (Martini) Ά 72: κατέχει πως την αγαπώ, κι όντα με δει γελά μου,! και πάσα λίγο με νερό τα ρούχα λαντουρά μου Κατζ. Α 300 (2) (την) πάσα(ν) (η)μέρα(ν) = καθημερινά, πάντοτε: το σναι δεν έλειπεν από τους ανθρώπους την πάσαν ημέραν Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 60^α στην εκκλησιαν πρόθυμος ας είσαι πάσα μέρα! και ταπεινός με υπακοήν Φαλιέρ., Λόγ. (Bakk.-v. Gem.) 152: εσπουδάζαν όλοι τως να 'χουσι πάσα μέρα! χίλιω λογιώ ξεφάντωσες στη νιότη κι εις τα γέρα Πανώρ. Πρόλ. 23 (3) πάσα ώρα = συνεχώς, πάντοτε: νίκες και πλουτή και τιμές πάσ' ώρα μου πληθαίνου Ερωφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Γ 351: χαμαι στη γη είχε κείτεσται το κλήμα ξαπλωμένο,! από κουράδια και βοσκούς πάσ' ώρα πατημένο Πανώρ. Γ 122: β) (ως προθ. για δήλ. επιμερισμού/κατανομής = ανά) β^α) (με αριθμητ.): Οι γιανίτσαροι πάσα δέκα έχουν έναν άλογον και μίαν τέντα Τάξ. Πόστ. 49: β^α) (με αριθμητ. και ουσ. για δήλ. επανάληψης σε τακτά χρον. διαστήματα, πβ. και σημασ. 3α): απ' αυτό διδε του ασθενούς μίαν ουγγίαν πάσα δέκα ημέρας Αγαπ., Γεωπον. (Κωστούλα) 237: τούτοι θέλουν πάσα δυο χρόνους να αλλάσσουν τον ηγούμενον Επιστ. Ηγουμ. 174. 4) (Ως χρον. σύνδ.) (με τους σύνδ. όντε(ν), όντας ή με το πουν βλ. και όταν Ά2β και Β3β) κάθε φορά που (Για τη χρ. βλ. και Κριαρ., ΕΕΒΣ 9, 1932, 368): σε τόση! τρομάρα πέφτει ο ταπεινός πάσα όντε σου σιμάσει Πανώρ. Γ 502: δεν θέλω να μου κάμνουνσι πλιο άλλα μνημόσυνα, μοναχάς πάσα όντεν είναι το μνημόσυνον όλωνών των αποθαμένων Διαθ. 17. αι. 3²²⁵ και πάσα που 'θελε φυσά να κάνει γρεγαλάκι! την βρόμα ήφερνε Διήγ. ωραιότ. 879.

πασαείς, αντων., Φαλιέρ., Ιστ.² 437, 675, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-v. Gem.) 65, 126, 330, Ψευδο-Γεωργηλ., Αλ. Κων/π. 493, Μαχ. 4^ο, 12²³, 176²³, 336¹⁵, 514²⁹, Χούμνου, Κοσμογ. 1868, Γεωργηλ., Θαν. 240, Βουστρ. (Κεχ.) 38⁹, 88⁷, Αλεξ. 840, 1727, Συναξ. γυν. 1124, 1163, Βεντράμ., Φιλ. 388, Δαμασκ., Λόγ. κεκοιμ. (μετάφρ.)² 61, 156, 345, 631, Πηγά, Χρυσοπ. 69 (7), 196 (17), 288 (32), 323 (4), Παϊσ., Ιστ. Σινά 407, 409, Πανώρ. Γ 11, Δ' 290, Ε 226, Ερωφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Β' 497, Κατζ. Α 231, Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 245¹³, Βοσκοπ.² 93, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Β' 1023, 2356, Στάθ. (Martini) Α 234, Γ 551, Ροδολ. (Αποσκ.) Α' 258, Δ' 224, Ε' 9, Διήγ. ωραιότ. 948, Ζήν. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Γ 270, Λεηλ. Παροικ. 43, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 389⁹, κ.π.α. *πασαγείς*, Μαχ. 286¹, 416²⁴, Πανώρ. Γ 443, Διαθ. 17. αι. 5¹³ *πασαένας*, Rechenb. 9⁹, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-v. Gem.) 312, Αλεξ. 1938, Θρ. Κύπρ. (Παπαδ. Θ.) 204, 207, 760, Θρ. Κύπρ. Μ 355, 716, Πηγά, Χρυσοπ. 65 (29), 104 (40), 108 (51), 132 (20), (21), 134 (27), 142 (47), 143 (49), 148 (63), 178 (16), Ιστ. Βλαχ. 1201, Στάθ. (Martini) Γ 464, Ροδολ. (Αποσκ.) Α 254 *πασάνας*, Χούμνου, Κοσμογ. 558, 559, Αλεξ. 1789, 2057, 2108, 2338, 2674, 2728, 2800, 2826, 2874, Διήγ. Αλ. Γ 289²⁶, Αιτωλ., Μύθ. (Παράσογλου) 13⁹, Θρ. Κύπρ. (Παπαδ. Θ.) 348, 618, 906, Θρ. Κύπρ. Μ 306, 574, Κυπρ. ερωτ. 94²⁶, 97²⁹, Ιστ. Βλαχ. 1613, Ευγέν. (Vitti-Spadaro) 894 *πασανείς*, Βουστρ. (Κεχ.) 38⁹, Ανθ. χαρ. (Κακουλίδη-Πηδώνια) 290¹⁵⁻¹⁶, Κυπρ. ερωτ. 19², 154¹⁶, Πανώρ. Γ 152, Βοσκοπ.² 279, Ιστ. μακαρ. Μάρκο 7 *πασένας*, Πένθ. Θαν.² 563, Μαρτύρ. αγ. Νικολ. 167²⁸, Πανώρ. Πρόλ. 4, Παλαμίδ., Βοηβ. 186, 258, Ροδολ. (Αποσκ.) Αφ. 16, Δ' 155, Ε 281, 366, Διήγ. ωραιότ. 144, Ζήν. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Β' 190⁹ γεν. εν. *πασαενού*, Rechenb. 8⁹, Διήγ. Αλ. Γ 288²⁵, Δαμασκ., Λόγ. κεκοιμ. (μετάφρ.)² 694 *πασάνα*, Γεωργηλ., Θαν. 314 *πασανός*, Φαλιέρ., Ιστ.² 674, Θσο. ΙΒ' [34³], Σικλέντζα, Ποιήμ. 1⁹, Γεωργηλ., Θαν. 354, Ρίμ. Απολλων. (Βεν.) 1659, Πανώρ. Α 288, Β' 309, Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 245⁹, Ζήν. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Πρόλ. 148, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 546²⁵ *πασανού*, Μαχ. 8²⁰, 14²⁴, 154²⁸, 252¹⁹, 476²⁵, 504²⁵, 554²⁸, 598²¹, 612²⁸ *πασενός*, Παλαμίδ., Βοηβ. Εισαγ. 7⁹ αιτιατ. εν. *πασαέν*, Δεφ., Σωσ. (1569) 13⁹ *πασαέναν*, Μαχ. 102²⁹, Πηγά, Χρυσοπ. 125 (54) *πασάνα*, Χούμνου, Κοσμογ. 1866, Γεωργηλ., Θαν. 185, 473, 477 *πασαναν*, Κυπρ. ερωτ. 98²⁸ *πασάναν*, Μαχ. 220¹⁰, 436¹³⁻¹⁴, Γεωργηλ., Θαν. 595 *πασανένα*, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Α 227 *πασανέναν*, Μαχ. 50¹⁸⁻¹⁹ *πασένα*, Πανώρ. Α 344, Δ' 420, Ζήν. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Πρόλ. 80, Β' 118, Δ' 105 *πασέναν*, Ιντ. κρ. θεάτρ. Δ' 59⁹ θηλ. *πασαριά*, Πανώρ. Γ 148, Ροδολ. (Αποσκ.) Γ 580, Ζήν. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Πρόλ. 139⁹ γεν. εν. *πασαριάς*, Μαχ. 54⁷, 224¹³ ουδ. *πασαένα*, Γεωργηλ., Θαν., 138, Πηγά, Χρυσοπ. 56 (13), 98 (19), 130 (16), 141 (45), 255 (11), Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 311²⁴, Λεηλ. Παροικ. 35, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 443²⁸ *πασάαν*, Μαχ. 226²¹, Αχέλ. 1777 *πασένα*, Πανώρ. Α 160, Γ 120, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 524¹⁰.

Από τη συνεκφ. της άκλ. αντων. *πάσα* και του αριθμητ. *είς* κατά το καθαείς (βλ. Jannaris, Hist. Gramm. 140 και Pern., Ét. linguist. II 248). Ο τ. *πασαγείς* και σήμ. στο κρητ. ιδίωμα (Ξανθιν., Λεξ. δυτικοκρ. ιδιώμ.). Ο τ. *πασάνας* και σήμ. λαϊκ. Ο τ. *πασάνας*, η γεν. *πασανού* και η αιτιατ. *πασάναν* και σήμ. στο κυπρ. ιδίωμα (Σακ., Κυπρ. Β 720, λ. *πάσα ένας*). Ο τ. *πασανείς* στο Βλάχ., στη λ. Η γεν. *πασαενού* και σήμ. σε ιδιώμ. της Κάτω Ιταλίας (Καραν., Ιστ. Λεξ. Κάτω Ιταλ., λ. *πασαένα(ς)*, Caracausi, λ. πας). Τ. *πασάνα* σήμ. σε ιδιώμ. της Κάτω Ιταλίας (Καραν., ό.π.). Η λ. στο Βλάχ. και

σήμ. λαϊκ. (AKN).

I. (Ως ουο.) **1a)** Ο καθένας, κάθε πρόσωπο (χωριστά) (ἐναρθρ.): θέλει ανταποδώσει ο Θεός του πασανού κατά τα έργα του Δαμασκ., Λόγ. κεκοιμ. (μετάφρ.)⁹ 64 Καλά κι εις μάχην δεν θεν να κοπιάζω| αμμέ γιατί δεν θέλει να σιγήσω| μάχομαι και τον πάσαναν πειράζω Κυρρ. ερωπ. 98^{1*} (χωρίς άρθρο): Μεσίτρια γένου το λοιπόν, κερά, διά πασαένα και παρακάλει τον Χριστόν διά όλους και δι' ἐμένα Σκλέντζα, Πουήμ. 12^{1*} Σήμερο θέλω πασαεῖς να δει τη μπόρεσή μου,| για να φοβάται, ώστε να ζει, περίσσα την οργή μου Ερωφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Δ' 625^{*} (σε σχ. κατά το νοούμενο): πασαεῖς ας βλέπετε, κανείς μηδέν πιστέψει| ποτέ του την πολιτικὴν κι εισμὴν χειροτερέψει Σαχλ. Β (Wagn.) P 412- β) ο καθένας, η καθεμιά, το καθένα από ένα σύνολο (συν. ύστερα από λ. που δηλώνουν σύνολο ανθρώπων ή πραγμάτων, πβ. Τζάρτζ., Νεοελλ. σύντ. Α 110, α) (ἐναρθρ.): ο βασιλεύς θαρώντας την στενήν ζωὴν του αρχιερείς της Κύπρου ... ἔδωκε τους χωριά και άλλα εισοδήματα του πασανού κατά του εφάνην Μαχ. 26^{1*} (χωρίς άρθρο): εφάνησα σε γούργουθα βαθύτατον ελίοι| ναύτες, πασέννας πάσκοντας το θάνατο να φύγει Ροδολ. (Αποσκ.) Α 272^{*} (σε σχ. κατά το νοούμενο): ἔδωσε θέλημα του φουσσάτου και ἐδιάβη πασαεῖς εις τον τόπον του χαρούμενοι Χρον. σουлт. 94^{2*} (με επόμ. εμπρόθ. προσθ. ή τους εγκλιτικούς τ. της προσωπ. αντων. ως γεν. διααιρετική, βλ. Τζάρτζ., Νεοελλ. σύντ. Α 67, 4β): ἔξω 'κ την χώραν ἤβηκεν μ' ὅλην του την στρατεία| με ἄνδρες πολλὰ θαυμαστούς ὅσους ἔκαννεν χρεια,| ἦτον χιλιάδες ἕως ἐπὶ πεζοὶ και καβαλάροι| και πασέννας απ' ἐκεינוς ἦν ' ἄξιον παλληκάρι Παλαμῆδ., Βοηβ. 586^{*} Στρατιώτες ἑακουτοὶ, κι εσείς, ἀπόκοι και νιοὶ ἄξοι,| ὅτι μπορεῖ πασέννας σας ογιά τιμή του ας πράξει Ροδολ. (Αποσκ.) Γ 56^{*} (με προηγ. το επίθ. ὅλοι): ἐμόσαν ὅλοι πασαεῖς, ὅτι να κρατοῦν το αὐτόν κάστρον διά τον ἀφέντην τον ρε Πιέρ Μαχ. 100^{1*} ἔκφρ. εις ὅλους (...) κι/ἀκόμη εις πασαένα = (για ἔμφαση) σε ὅλους και στον καθένα ξεχωριστά: Πολλὰ θαυμάσματά 'καμα στον Ισραήλ την γέννα,| πολλήν θαράπαψη ἔδωκα σ' ὅλους κι εις πασαένα Χούμνου, Κοσμογ. 2648^{*} στέλνω το διάθεμα σ' ἐμένα κι εις εσένα| σ' ὅλους ἀπὸ το γένος σου, ἀκόμη εις πασαένα Χούμνου, Κοσμογ. 526^{*} ἔκφρ. πασαέννας και πολλοὶ μαζί = (για ἔμφαση) ο καθένας ξεχωριστά (ἀπὸ σύνολο) και ὅλοι μαζί: η κακία ἔχει τα της κακίας πνεύματα, οπού πασαένα και πολλὰ μαζί περιτρέχουσι τον ἄνθρωπον Πηγά, Χρυσοπ. 306 (4). **2)** (Με επόμ. την ἀκλ. αντων. οπού, βλ. ὅπου ΙΒ) ο καθένας (που), ὅποιος (ἐναρθρ.): ο πασαεῖς οπού παραδέρνει διά την σωτηρίαν του πληρίου του πρώτα ὠφελεῖ τον εμαυτόν του και τάπισα τον πλησίον του Δαμασκ., Λόγ. κεκοιμ. (μετάφρ.)⁹ 395^{*} (χωρίς άρθρο): πασαεῖς οπ' αγαπά να γιάνει την ζωὴν του| ας διώχνει τὰ πικραίνεται ἀπὸ την θύμησιν του Φαλιέρ, Ρίμ. (Bakk-v. Gem.) 163. **3)** Οποιοσδήποτε, ο τυχών (ἐναρθρ.): να ἔχουν (ενν. οι Τεμπλιώτες) απομονήν ὅτι τους πει ο πασαεῖς Μαχ. 12^{1*} (χωρίς άρθρο): μην πιστεύεις ἔτσι εὐκόλα πασανός Πηγά, Χρυσοπ. 181 (27). **4)** Κάποιος, ἕνας: Εἴτι ἐκράτει πασαεῖς, πάλι ας το μετέχει (παρὰλ. 1 στ.). Εἴτις ἐπήρε ἄρματα, ...,| πάλι ας τα στρέψει ὀπισθεν Αλεξ. 1425. **5)** (Σε ἀρνητ. πρόταση) κανέννας: πασαέννας ἐξ αὐτόν (ενν. ἀπὸ τον θάνατον) δεν ἡμπορεῖ να γλύσει Αλεξ. 2822.

II. (Ως επίθ.) κάθε: αντιβιλά, παρακαλώ εις πάσαναν ανθέντην,| Σπανιόλους, Προβεντζιάλους τε με των Μπουρτογαλέων μόνον να ομονοιάσουσιν ΨευδοΓεωργηλ., Αλ. Κων/π. 436^{*} αμελούμεν τούτα, τα έργα τα εύχολα, τα δυνατά πασανός

ανθρώπου κατά την δύναμιν του και κατά την τάξιν του Πηγά, Χρυσοπ. 145 (56)
Τούτ' είναι γνώσις πασανός αξίου στρατιώτη! όταν θωρεί απάνω του καιρού εναντιό-
τη Παλαμίδ., Βοηβ. 1073 (προκ. για καθένα από δύο άτομα): Τα ... δουκάτα ... θέλω
να μοιράσουν τα ήμισυ πασανός μου παιδίον (ενν. του Ανδρέα και της Ελένης) οι
ειρημνέοι κουμεσάριοι Διαθ. Ντεφαίτζ. 77.

πασακανείς, αντων. *πασακιανείς*, Ερωφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Ά 595, Δ' 282,
Ροδολ. (Αποσκ.) Έ 113, Φορτουν. (Vinc.) Β' 112, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.)
23320· θηλ. πασακαμιά, Σουμμ., Παστ. φιδ. Β' [884]· πασακαμιά, Ροδολ. (Αποσκ.) Έ
426.

Από τη συνεκφ. της άκλ. αντων. πάσα και της αντων. κανείς.

I. (Ως ουσ.) **1α)** Ο καθένας: Με θρήνους κι αναστεναγμούς και λύπηση και πρί-
κα! το χαλασμό των εκκλησιών πασακιανείς εργοίκα Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-
Αποσκ.) 547^α. **β)** ο καθένας από ένα σύνολο (συν. ύστερα από λ. που δηλώνουν σύ-
νολο ανθρώπων ή πραγμάτων, πβ. Τζάρτζ., Νεοελλ. σύντ. Α 110, α): Μ' απήτις, δεν
κατέχω πώς, γνώμην αλλάξαν ούλοι! κι εμείνασι του χρυσαφιού και τση πλουσότης
δούλοι (παρ. 2 στ.) πασακιανείς για λόγου του ξεχωριστά κοπιώντας,! φυλάσσο-
ντας το πράμα ντου και των άλλών αρπώντας Πανώρ. Πρόλ. 37. **2)** (Με επόμ. την
άκλ. αντων. απού, βλ. όπου ΙΒ) ο καθένας (που), όποιος: πασακιανείς απ' αγαπά, δικιό
'χει να φοβάται! με πάσα λίγην αφορμή, μα να παρηγοράται! πάλι τυχαίνει, όντα
θωρεί την κόρη τη δική του Ερωφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Γ 111. **3)** Κάποιος: Το πράμαν
οπού μια φορά τον ηλιού οι ακτίνες δούσι,! κουρφό, ανημπόρετο ποτέ είναι να το κρα-
τούσι! κι εκείνον οπού εργάζεται πασακιανείς να χώνει! το κρίμα, μόνιο στο 'στερο
σ' όλους ξεφανερώνει Ερωφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Β' 233. **4)** (Με άρν.) κανένας: πασα-
κανείς πασίχαρος ποτέ να μην γυρίσει,! όντα σε κακοριζικιά πως βρίσκεται γνωρίσει
Ιντ. κρ. θεάτρ. Δ' 55.

II. (Ως επίθ.) κάθε: άξα πολλά τη μάχη! πασακαμιά βασίλισσα τυχαίνει πάντα
να 'χει Χορτάτση, Ελευθ. Ιερουσ. Γ 6.

πασαλούλουδο το πασαλούλοδο, Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 84^ο.

Πιθ. από την άκλ. αντων. πάσα και το ουσ. λούλουδο.

Κάθε λογής λουλουδι: καν εσεις βουνά, ξόλα, πέτρες, λιθάρια, ποτάμια, κάμποι,
πασαλούλουδα ... και πάντα τα εν τη γη, ελάτε καν ταύτην την ώραν, παρηγορήσετέ
με Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 66^ο.

πασαμιά, αντων., βλ. πασαείς.

πάσαν, αντων. άκλ., βλ. πάσα.

πασάνας, πασανείς, αντων., βλ. πασαείς.

πασάνος ο.

Α. πλαστή από το ουσ. πασάς και την κατάλ. -άνος (για την κατάλ. βλ. Ανδρ.,
Λεξ.).

Τίτλος οθωμανού αξιωματούχου, πασάς (βλ. ά.): προς τον βούργον το' έστεσαν κι ο Μουσταφά πασάνος Ι ήθε να δείξει προς αυτούς ως άπιστος τυράννος Αχέλ. 1146.

πασάς ο, Byz. Kleinchron. Α 408⁹, 523¹⁸, Αχέλ. 1587, 1974, 1980, 2286, Χρον. σουλτ. 28⁵, Νεκταρ, Ιεροκοσμ. Ιστ. 373, Λεηλ. Παρουκ. 63, 79, 97, 120, 124, 151, 158 κ.α., Τζά-νε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 154², 163²¹, 164²⁹, 165⁶, 168²³, 174⁷, 175⁵ κ.π.α. **μπα-σάς**, Byz. Kleinchron. Α 442²⁸, Αχέλ. 79, 296, 760, 1166, 2357, Καβαλίστας 85, 87, Νεκταρ, Ιεροκοσμ. Ιστ. 296⁶ **μπάσιας**, Byz. Kleinchron. Α 411⁷ **μπασιός**, Byz. Kleinchron. Α 260²⁸, 514¹⁹, Εκθ. χρον. 27¹⁻²⁸, 34²⁶, 39¹⁶, 40⁷, 49⁶⁻¹⁷, Παλαμήςδ., Βοηβ. 268, Ψευδο-Σφρ. 202³¹, 222²³⁻²⁴ **μπασιός**, Χρον. Τόκκων 3078, 3186, 3311, Σφρ., Χρον. (Maisano) 84¹⁶⁻²⁴⁻²⁸ **μπασιός**, Byz. Kleinchron. Α 294²⁶, Εκθ. χρον. 49² 54¹³⁻¹⁵ **δισ**, Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 323⁷, Αιτωλ., Ρίμ. Μ. Καντ. 17, Στ. Βοεβ. 9, 55, Βίος Αισώπ. (Παπαθωμ.) Α 38²⁵ κριτ. υπ., Παλαμήςδ., Βοηβ. 111, 121, 146, 152, Ψευδο-Σφρ. 382²⁻¹⁸ **πασίας**, Ορισμ. Σινανπασίας (Rigo) 62¹, Δούκ. 165¹², 283²⁸, 293²¹, 301¹³, 307⁷, 311²¹, 377⁷, Σφρ., Χρον. (Maisano) 84¹⁶⁻²⁴⁻²⁸ κριτ. υπ., Βουστρ. (Κεχ.) 132¹⁹, 134⁷, Byz. Kleinchron. Α 277²⁴, 400¹⁷, Εκθ. χρον. 9⁷, 17¹¹, 24²⁸, Αιτωλ., Βοηβ. 101, Hagia Sophia ω 510⁵ κριτ. υπ., Σταυριν. 199, Ψευδο-Σφρ. 320²⁹, 408²⁸, 436¹ **πασιός**, Σφρ., Χρον. (Maisano) 66¹⁴, Αιτωλ., Ρίμ. Α. Καντ. 17, Κώδ. Χρονογρ. 51²⁸ **δισ**, ²⁸ τρις, Ιστ. παλιτ. 38⁶, 52⁶, 67⁶⁻⁷, Ιστ. πατρ. 97⁷, 161¹⁵, 162²¹, Μ. Χρονογρ. 36¹, Δωρ. Μον. (Βαλ.) 46, Σταυριν. 75, 403, Ιστ. Βλαχ. 663, 753, 906, Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 26⁷, 30⁷, 33⁷, 52⁷, 71⁷, Διακρούς. 77¹³, 91²⁸ **παχίας**, Βουστρ. (Κεχ.) 132¹⁴ **παχιάς**, Θρ. Κύπρ. (Παπαδ. Θ.) 240, 263, 391, 793, Κυπρ. χφ. 144, Ιστ. μακαρ. Μάρκο 111, 685, 738, 744, 759, 795.

— Βλ. και βεζιρ-πασάς, γραν-πασάς, καπετάν πασάς.

Από το τουρκ. *paşa*. Ο τ. **μπασάς** στο Somav., λ. **πασάς** και **bašas** στο καππαδοκικό ιδίωμα (Dawk., Modern Gr. 638). Ο τ. **μπασιός** στο Meursius (βλ. και Du Cange) και ο τ. **μπασιός** στο Somav. ό.π. και σε κείμ. του 18. αι. (Στεφανόντ., Βιβλ. Στεφανοπ., 17⁷ **πβ.** και Μπασιάς σήμ. ως παρων. στη Θράκη (Τριαντ., Οικογ. ονόμ. 63). Για τους τ. **μπασ-** **πβ.** και παλαιότε. τουρκ. *başa* (Redhouse, EI, λ. *paşa*). Ο τ. **πασίας** σε έγγρ. του 14. αι. (Act. Esph. 29⁹) και στο Meursius, λ. **μπασιός** (βλ. και Du Cange, ό.π.). Ο τ. **πασιός** στο Somav., It.-gr., λ. *passa*, σε έγγρ. του 17. (Οικονομ., Σύμμ. 3, 1979, 245), του 17.-18. (Αθανάσιος ελ. Αγράφων 132) και κείμ. του 18. αι. (Γριτσόπουλος, Αθ. 71, <1969-70> 1970, 117) και σήμ. ως επών. (Βαγιακ., Βίος επών. 127). Πληθ. **πασιάδες** το 15. αι. (Rödel, Chalkok-Kritob. 3), σε κείμ. του 18. αι. [Διηγ. Αγ. Σοφ. (Μουζ.) 17] και σε ελληνοεβραϊκά τραγούδια των Ιωαννίνων (Schwartz-Athanassakis, MGSY 3, 1987, 228). Ο τ. **παχιάς** σε χρον. σημειώμα των αρχών του 19. αι. (Δετοράκης, Κρητολ. 5, 1977, 127). Για τους τ. **παχίας** και **παχιάς** βλ. Χατζ., Ξέν. στοιχ. 24, 145-6, Βαγιακ., Αθ. 59, 1955, 58, ΑΔ 12, 1972, 6⁷ **πβ.** και Παπαδόπουλλος [Θρ. Κύπρ. σ. 72]. Η λ. το 13. αι. (Mor., Byzantinot. 246), στο Du Cange, ό.π., σε έγγρ. του 15. (Lefort, Documents 77) και 18. αι. (Τουρτόγλου, ΕΚΕΙΕΔ 15, <1968> 1972, 35) και σήμ.

1) Τιμητικός τίτλος ανώτατων αξιωματούχων της επαρχιακής διοίκησης της οθωμανικής αυτοκρατορίας, τον οποίο έφεραν κατά τη διάρκεια της ισοτορκικής εξέλιξης του οθωμανικού διοικητικού συστήματος κάτοχοι διάφορων αξιωματών, όπως α) μπεϊλερμπεήδες και, αργότερα, άλλοι τοπικοί διοικητές (EI, λ. *paşa*): έπεσε δε και

ο Καρατζιά πασίας μπεγλέρμπεης ων της Ανατολής, και εγένετο αφανισμός μέγας Έκθ. χρον. 9^α· εξελθών ο μπεγλερμπεής ονόματι Καραγκιόζ, πασίας αντιμαχήσασθαι αυτόν (ενν. το Σαχ Κουλή) ουκ ίσχυσεν Έκθ. χρον. 48^α· Είναι δε εκεί (ενν. εν Ραϊθώ) ... και κάστρον με αγάν, και φύλακας, εξουσιαζόμενοι υπό του μπασά του Μισιρίου Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 174· Κατάστασιν εποίησαν να δίδουν το χαράτσι! και τα κανίσχια του μπασιά, και να κρατούν την Αρταν Χρον. Τόκκιων 3087· β) τοποτηρητές απεσταλμένοι του σουλτάνου: επολέμησεν ο σουλτάν Μουράτς το Ρεβάνι και το επήρην ... και έβαλεν ανθρώπους με πασιάν και το εφύλαγεν Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 45^α· ήλθεν ο Κενάν πασίας εις τας Σέρρας, επίτροπος του σουλτάν Μουράτς εις όλην την δύσιν να περιπατήσει ... Και έτσι εκάθισεν ο πασίας αυτός ημέρες κ' και ήρχονταν από τα όλα χωρία και από τα κάστρον και εύρισκαν μεγάλην δικαιοσύνη Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 32^α· 2) Τιμητικός τίτλος ανώτατων αξιωματούχων της κεντρικής διοίκησης, τον οποίο έφεραν οι βεζιρδες (βλ. ά. και ΕΙ, ό.π.): είχε (ενν. ο σουλτάν Μεχμέτης) βεζιρδες τον τε Χαλή πασιά και Πρέι πασιά άνδρας φρονιμοτάτους και εις ουδένα πράγμα τους ήκουε ... και ελυπούντο πολλά αυτοί οι πασιάδες Κώδ. Χρονογρ. (Κοσμάς) 25· οι δύο μπασάδες και οι δύο δεφετερέγγηδες και ο κατηλισκάρης αυτοί εωσιν πάντοτες με την Πόρταν (εκδ. μπ-), όθεν υπάγει ο αμιράς, απαραίτητως Τάξ. Πόρτ. 29· (εδώ για τον πρώτο βεζιρ, τον πρωθυπουργό του σουλτάνου): απελογησάμην συν τω τότε πρώτω βιζιρ και άρχοντι, τω Μπραϊμ Πασιά Σφρ., Χρον. (Maisano) 66¹⁴· (εδώ για τους βεζιρδες του ανώτατου κυβερνητικού συμβουλίου, το οποίο είχε και δικαστικές αρμοδιότητες): Ο Τούρκος, σαν εκάθετον στην Πόλιν στο σκαμνίν του, η της Κύπρου ενθυμήθηκεν κι είπεν πως έν' δική του. Εκράξεν τους παχιάδες του, κονσέλιον να ποίσει Θρ. Κύπρ. (Παπαδ. Θ.) 5· εφανίσθη (ενν. ο Πατριάρχης) εις το θυβάνι, και ... οι πασιάδες εδικαίωσαν αυτόν Ιστ. πατρ. 170^α· έκφρ. μπασάδες του ντιβανίου = τα μέλη του κυβερνητικού συμβουλίου (βλ. και ά. ντιβάνι): Εγροικήθη δε το πράγμα εις τους γιαντισάρους από τους τέσσαρας μπασάδες του ντιβανίου, και ευθύς άρχισαν μεγαλοφώνως να λέγουν, δεν θέλομεν άλλον βασιλέα Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 330· 3) Τίτλος που έφεραν οι επικεφαλής εκστρατειών α) στρατηγοί: ήτον ο τόπος λασπερός, οπού έκαμνεν χρεια! να τον περάσει ο μπασιάς μ' όλην του την στρατεία Παλαμήδ., Βοηβ. 266· Στείλας (ενν. ο αυθέντης) τον Σουλεϊμέν μπασιά μετά τρεις χιλιάδες γενιτσάρων ... απέδρασεν εις τα εσώτερα μέρη της ηγεμονίας αυτού Έκθ. χρον. 83^α· β) ναύαρχοι: ζογ' έστειλεν ο αυτός αυθέντης τον Πιαλή πασιά με την αρμάδα εις την Μάλταν και εγύρισαν εκείθεν άπρακτοι και τσακισμένοι Byz. Kleinchron. Α 405^α· Εις δε την αρμάδαν ην καπετάνος ο Μουσταφά μπασίας, ος γέγονεν ύστερον και βεζιρς και ετελεύτησεν Έκθ. χρον. 42^α· έκφρ. πασάς της θάλασσας = αρχηγός του στόλου· ο βασιλιάς εμήνυσε τον Χοσάιν να δράμει. Ι κι ογιά πασά της θάλασσας θέλει να τονε κάμει! απάνω στην αρμάδα του Τζάνε, Κρ. πώλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 402⁷· 4) Κατ' επέκταση τίτλος που έφεραν γενικότερα άρχοντες, ανώτεροι αξιωματούχοι (ΕΙ, ό.π., ο τιμητικός τίτλος συχνά στη θέση του αξιώματος): ήταν αυτός ο βεζιρς (ενν. ο Μουσταφά πασίας) εις τα πάντα όλα της βασιλείας κύριος ... και κάν τε αγάδες, κάν τε πασιάδες, όλοι εις αυτόν έτρεχαν Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 74^α· ηζιώθη τιμής μεγάλης εις τα βασίλεια (ενν. ο Πυριπασίας) κι έγινε και πασίας, οπού είναι τάξις πασάς να μη γίνεται, μόνον από τους σκλάβους

Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 373^α (συνεκδ.) προκ. για αξιωματούχους της αρχαιότητας ή της βυζαντινής αυτοκρατορίας: Ο δε βασιλεύς (ενν. της Αυδίας, ο Κροίσος) ως είδε τον Αισώπον, επικράνθη πολλά και λέγει προς τους μεγιστάνους αυτού, ήγουν τους πασιάδες του: «Ίδετε ποταπὸν ἀνθρώπῳιν...» Βίος Αισώπ. (Παπαθωμ.) Α 38^α. Ἐκαμε δε και τεσ ἐξοδες ο Στρατήγιος, ο χασνατάρπασης αυτού, ο οποίος ήτον πασάς και αδελφοποτιός του βασιλέως (ενν. του Ιουστινιανού) Hagia Sophia ω 517^α. Ἐγινε δε ανάμεσον αυτών (ενν. των χριστιανών) φιλονικία από έναν πατρίκιον, ήγουν πασά και από έναν υπάτιον, ήγουν γιαντισάραγαν Hagia Sophia ω 510^α.

πασατίποτε, αντων. άκλ. πασατίβοτις.

Από τις άκλ. αντων. πάσα και τίποτε.

Κατιτί, τίποτα: Στο σπίτι επήγα το 'Αρκολιάς κι ήύρα την Πουλισένα! με τον Αρμένη εδεκεί, και κρίνω καμωμένα! να 'χουνσι πασατίβοτις Κατζ. Β 141.

πασατρόπως, επίρρ.

Από το άκλ. επίθ. πάσα και το δοτικοφανές επίρρ. τρόπω· πβ. παντοιοτρόπως.

Με κάθε τρόπο: ένας είναι και ο αυτός ο δούλος ... μίαν υπόστασιν κατάλαβε ... έναν οφφίκιον και τούτο υπηρετεί κατά τρεις τρόπους και πασατρόπως λέγεται δούλος Πηγιά, Χρυσοπ. 222 (36).

πασένας, αντων., βλ. πασαείς.

πάσης ο.

Από τουρκ. *başı* (βλ. Τζάνε, Κρ. πόλ. 163^α, αν δεν πρόκ. για εσφαλμ. γρ.). Γεν. εν. πάση σε έγγρ. του 15. αι. (Miklos-Müller, Acta 3, 327) και πληθ. πάσηδες σε έγγρ. του 1502 (Miklos-Müller, ό.π., 345). Τ. μπάσης σήμ. ιδιωμ. (Κουκκίδης, Λεξιλ.) και ως επών. (Τριαντ., Οικογ. ονόμ. 45).

Τούρκος (στρατιωτικός) διοικητής: εσυναχτήκασιν εκεί οι Τούρκοι οι μεγάλοι, Ι πασηδες και τσαούσηδες κι οι άρχοντες οι άλλοι Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 163^α.

πασιαγός, ο, βλ. πασιδός.

πασίας, πασιάς ο, βλ. πασάς.

πασιγός, ο, βλ. πασιδός.

πασιδεμένος, μτχ. επίθ.

Για την «άπορη», όπως παραδίδεται, λ. και τις πιθ. διορθώσεις που προτείνονται βλ. Krumbacher [Συναξ. γυν. σ. 424], Χατζιδ., MNE Β 575, Ξανθ., BZ 16, 1907, 476 (= Ξανθ., Μελετ. 149) και Κουκ., Κρ. Χρ. 7, 1953, 60.

Υβριστ. χαρακτηρισμός γυναικών: Οι δε (ενν. παντρεμένες) μονοβουλισμένες (έκδ. μονοβουλισμένες· διόρθ. Ξανθ. ό.π.)! οι κακές πασιδεμένες! θέλουν να 'ναι ντροπιασμένες (έκδ. τρο-) και όχι να 'ναι τιμημένες Συναξ. γυν. 838.

πάσιδον το. — Βλ. και πασιδός, πασιδών -όνα.

Από το ουσ. πασιδών με αλλαγή γένους και αναβιβ. τόνου.

Το πουλί αλκυόνα: *Ἐστι πετεινόν λεγόμενον πάσιδον* Μάρκ., Βουλκ. 346²³.

πασιδόνα η, βλ. πασιδών -όνα.

πασιδός ο πασιγός, Πουλολ. (Τσαβαρή)² AZ 55 κριτ. υπ. πασιγός, Πουλολ. (Τσαβαρή)² AZ 325 κριτ υπ. — Βλ. και πάσιδον, πασιδών -όνα.

Από το ουσ. πασιδών με αλλαγή γένους και μεταπλασμό. Για τον τ. πασιγός βλ. Henrich, Κλητ.-γεν. σε -ο II και σημ. 1.

Το πουλί αλκυόνα: *Ἐχω (ενν. εγώ, η πάπια) ωτίδα ἀδελφὴν, μᾶμμην τὴν γραίαν χήνα, ἃ τον γλάρων και τὴν ὄφιν πρώτα μου εξαδέλφια, ἃ τὴν ὄρνιθαν, τον πασιγόν ἔχω ἀδελφοποιτάδες* Πουλολ. (Τσαβαρή)² AZ 55.

πασιδών -όνα η, Πουλολ. (Τσαβαρή)² 329, Διήγ. Αλ. V 32, Διήγ. Αλ. F (Lolos) 124³³². πασιδόνα· πασιδών, Πουλολ. (Τσαβαρή)² 325 χφ Ε κριτ. υπ., Φυσιολ. (Sbord.) 323^{16, 17, 20}.

Αγν. ετυμ. Κατά Henrich, Κλητ.-γεν. σε -ο II σχετίζεται με το Ποσειδών. Πβ. λ. φασιδών [Κείμενα ανέκδ. (Thomson) 145⁴ έκδ. φασιδών διορθώσ.]. Η λ. πασιδών σε σχόλ. (TLG).

Το πουλί αλκυόνα (πβ. Scholia in Oppianum H. 1.425.1, TLG· βλ. Στεφανίδης, Λαογρ. 9, 1926, 447, Krawczynski [Πουλολ. σ. 91], Τσαβαρή [Πουλολ. σ. 151-152]): η πασιδόνα ήρξατο περιγελάν την κίσσαν Πουλολ. (Τσαβαρή)² 325.

πασίλογος, επίθ., Γεωργηλ., Θαν. 217.

Από την έκφρ. πάσα λογήν/λογής (βλ. πάσα 2 έκφρ. (γ)) με επίδρ. επιθ. με ά συνθ. πασι- (βλ. Ανδρ., Λεξ.). Πληθ. ουδ. πασίλου·ά σήμ. ιδωμ. (Δημητρίου, Λεξ. Σάμ.).

Κάθε λογής, κάθε είδους: *άνθη και ρόδα και μυρτιές, πασίλογα λουλούδια* αυτ. 178· *πολλοί φορούν μεταξωτά, βελούδα ..., ἃ πάσα λογής κατακοπτά ..., ἃ κάρτσες πασίλογες και αυτές να ἔναι κατακομμένες* αυτ. 584.

πασίχαρος επίθ., Φαλιέρ., Ιστ.² 23, 286 κριτ. υπ., Πανώρ. Πρόλ. 46, Β 314, Γ 85, 594, Ερωφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Α 375, Β 330, Γ 88, Ε 380, 428, 618, Χορτάτση, Ελευθ. Ιερουσ. Α 117, Ιντ. κρ. θεάτρ. Δ 55, 64, Πιστ. βοσκ. II 1, 348, V 5, 164, 7, 28, Βοσκοπ.² 136, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Α 1330, 1543, 1936, Γ 1016, Δ 261, Ε 788, 861, Θυσ. (Bakk.-v. Gem.) 281 κριτ. υπ., Ροδόλ. (Αποσκ.) Α 215, Δ 321, Φορτουν. (Vinc.) Αφ. 48, Γ 320, Ε 148, 156, 337, Ζήν. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Α 344· *προσίχαρος*, Φαλιέρ., Ιστ.² 23 κριτ. υπ., 212 κριτ. υπ.

Από το ά συνθ. πασι- (βλ. Ανδρ., Λεξ.) και το χαίρομαι (θ. χαρ- για το σχηματ. βλ. Χατζιδ., MNE Β 109-10). Ο τ. προσίχαρος πιθ. με επίδρ. του επιθ. πρόσχαρος. Η λ. στον Κατσαίτ., Ιφ. Α 136, Γ 52 και σήμ.

1α) Που είναι γεμάτος χαρά, πάρα πολύ χαρούμενος: *στη χώρα νά ἔμω νικητής*

πασίχαρος γυρίζω Χορτάτοη, Ελευθ. Ιερουσ. Δ' 74: Δεν είναι αποθαμένη (ενν. η Ερω-
πρικούσα)! ζει και πασίχαρ' είναι! και νόμφη απάνω σ' όλα Πιστ. βοσκ. V 8, 23: έγι-
νεν όλως πασίχαρος, όπως να ήθελαν ελθείν ηγαπημένοι φίλοι του Αγάτ., Βίος
Ιωάν. 234^α (σε προσωποπ.): η φύσις σγιά τούτο! πασίχαρη πολλά σε πάσα τόπον!
γεννά χαριτωμένη Πιστ. βοσκ. V 3, 12: Την ώρα που ο Αυγερινός πασίχαρος προβαίνει
Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Β 1249 β) (προκ. για έκφραση προσώπου) που φανερώνει κα-
λή, χαρούμενη διάθεση! πρόσχαρος: Παρακαλώ το λοιπόν! την εξοχήτά σου! με
πρόσωπο πασίχαρο τα χέρια τση να πιάσου! τούτο το λίγο χάρισμα Ερωκφ. (Αλεξ. Στ.-
Αποσκ.) Αφ. 54 με πρόσωπον πασίχαρο και καλοσυνεμένο Φαλιέρ., Ιστ.² 212. 2) Που
προξενεί μεγάλη χαρά: ευχάριστος: πασίχαρο πολλά σου φέρνω το μαντάτο Φορ-
τούν. (Vinc.) Δ' 120.

Πάσκα το, βλ. Πάσχα.

πασκάζω, βλ. πασχάζω.

πασκαλία η, βλ. πασχαλία.

πασκίζω, βλ. πασχίζω.

πάσκολο το, Διαθ. 17. αι. 5^α.

Το ιταλ. *pascolo*. Τ. πάσκολον, πάσχολον, πάσκουλον, πάσχουλο(ν) σε έγγρ. του
17. αι. (Κατσουρ., ΕΕΚυκλΜ 7, 1968, 226, 64, Αλιπράντης, Αθ. 75, 1974-75, 113, Ξανθ.,
Χρ. Κρ. 1, 1912, 181, Ζερβογιάννης, Αμάλθ. 10, τεύχ. 39, 158, και 40, 252), πάσκουλο(ν)
σήμ. ιδιωμ. (Meyer, NS IV 69, Dieterich, BZ 10, 1901, 591, Κουσαθανάς, Λεξ. Μυκόν.,
λ. πασκουλάρω) και πάσχουλον σήμ. ιδιωμ. στην Ανδρο (Πασχ., Ανδρ. γλωσσ. 95).

Νομή, δικαίωμα νομής: τα οποία μερδικά και τόπους ... απού αφήνω της άνωθε
Ντιάνας θέλω να 'ναι και να γροικούνται με όλους τας τσι λογαριασμούς και δι-
καιώματα, ανθρώπους, πάσκολα και πάσα άλλον απού τασε τοκάρε Διαθ. 17. αι. 3^α.

πάσχω, βλ. πάσχω.

πάσμα το.

Το αρχ. ουσ. πάσμα. Τ. μπάσμαν σήμ. στο κυπρ. ιδίωμα (Σακ., Κυπρ. Β 669, Λου-
κά, Γλωσσάρ.) και πάσμα(ν) στη Ρόδο (Παπαχριστ., Λεξ. ροδ. ιδιωμ.). Η λ. και σήμ.
ιδιωμ. (Andr., Lex).

(Ιατρ.) σκόνη ως γιατρικό (Η σημασ. ήδη μτγν.: βλ. και TLG): κόστον εξάγιον ά
κόκκους ζ. φύλλου ινδικού εξάγιον ά ..., δαφνόκοκκα Ξηρά ... σταφίδας αγρίας ...
ταύτα τρίψας σήσον λεπτός μετά κοσκίνου πυκνού και Ξήρανον αυτά .... Από δε του
Ξηρανθέντος εκείνου πάσματος εμφύσα τοις μυκτήρησιν αυτού, ... και στήσον αυτόν
προ του ηλίου επί ακμή και ιαθήσεται Ιερακοσ. 383^α. πάσμα χειμωνικόν εις πάσαν
κόριζαν αυτ. 412^α.

πασμένος, μτχ., βλ. πάσσω.

πάσο το, Κορων., Μπούας 74, 119 δις *πάσον*, Μαχ. 586²³ κριτ. υπ., Κορων., Μπούας 75, 118' αιτιατ. πληθ. *πάση*.

Το ιταλ. *passo* (Battisti-Alessio, Diz. etim., λ. *passo*¹, Battaglia, λ. *passo*²). Τ. *πάσον* με άλλες σημασίες (<λατ. *passum*, *passus*, L-S, TLG, βλ. και Sophocl.) ήδη μετγν.: βλ. και Du Cange, λ. *πάσον*. Η λ. με διαφορ. σημασ. (πβ. παραπ. και Battaglia, λ. *passo*¹) στον Κατσαϊτ, Ιφ. Ε 1009 (*πάσο*), σε έγγρ. του 18. αι. (Κουροάρ. 23²¹) και σε ακριτικό άσμα (Δημ. άσμ. 252) ενώ η λ. όπως και τ. *πάσο(ν)* και σήμ. ιδίωμ. (Πάγκ., Ιδίωμ. Κρ. C 202, λ. *πάσο*, Πιτυκ., Ιδίωμ. Αν. Κρ., στη λ., Παπαχριστ., Λεξ. ροδ. ιδίωμ., λ. *πάσο(ν)*, Καρανικόλας Αν., Τα Συμμικά Γ, 107). Η λ. με διαφορ. σημασ. και σήμ.

Πέρασμα, δίοδος (χερσαία ή θαλάσσια) (βλ. Kahane, Graeca et Romanica II 112, πβ. Χατζ., Διασπ. 277): οι εχθροί *επιάσασι* το *πάσο*, | με τα φουσσάτα δ' *εγώ* δεν *πόρουν* να *περάσω* Κορων., Μπούας 75· *εις* το *Πιομούντι* *διέβηκε* και *πίασε* τα *πάση*, | ο *ρήγας* με *φουσσάτο* του *στην* *τάλιαν* *μη* *περάσει* Κορων., Μπούας 129· *Μάλιστα* *δε* *φοβούμενος* του *Μερκουρίου* *ανδρείαν*, | τα *πάση* *εκατέκοψαν*, και *βάρκες* *που* *περνούσαν* Κορων., Μπούας 123.

πασουμάκι το.

Από το τουρκ. *pasmak*. Η λ. και σήμ.

Είδος υποδήματος: *Βγάνει* (ενν. ένα παλληκάρι) τα *πασουμάκια* του, *σαλτάρει* | στη *θάλασσα* Ληλ. Παροικ. 569.

πασπαλάδα η· *πασπαλάδας*, Διήγ. παιδ. (Tsiouni) 380, εσφαλμ. γρ. αντί *πασπαλάδες*: διορθώσ. κατά το χφ. — βλ. *πασπαλάς*.

πασπαλάς ο.

Από το ουσ. *πασπάλη* και την κατάλ. -άς. Τ. *πασπαράς* σήμ. ιδίωμ. (Κουκ., BBIP E 62-3, Καραναστάσης, Λαογρ. 14, 1952, 245, Μιχαήλ-Νουάρ, Λεξ., λ. *πάσπαρος*). Η λ. ήδη τον 9. αι. ως επών. (TLG, Psalt, Gramm. 163) και σήμ. ιδίωμ. (Κουκ., ό.π., Γλωσσάρ. Λέξβ., λ. *πασπαλάδες*, Πασχ., Ανθρ. γλωσσ. 95, Τάσιος, Γλωσσ. Πολυγ., Ζαφειρίου, Ιδίωμ. Σάμ.).

Είδος φαγητού παρασκευασμένου από κομμάτια χοιρινού κρέατος βρασμένα στο λίπος και αλεύρι (Για το πράγμα βλ. Ξανθ., B-NJ 5, 1927, 358, Κουκ., ό.π., Nicholas-Baloglou, An Entertaining Tale of Quadrupeds 286-7): *πασπαλάδες* *λιπαρούς* και *παραγεμισμένους* Διήγ. παιδ. (Tsiouni) 380 κριτ. υπ.

πασπαλάτα, επίρρ.

Από το ουσ. *πασπάλη* αναλογ. με επιρρ. σε -άτα (βλ. και Τωμ., Αθ. 77, 1978-79, 37).

(Προκ. για μάσημα τροφής) σε πολύ μικρά κομμάτια, όπως το ψιλοαλεσμένο αλεύρι (βλ. και Κοραή, Ατ. Α 244): *άφες* του *τρώγειν* τα *πολλά*, να *αλέθεις* *πασπαλάτα* Προδρ. (Eideneier) IV 117.

πασπάλη η, Διακρούς. 90¹² *πάσπαλη*.

Το αρχ. ουσ. *πασπάλη*. Ο τ. με αναβιβ. τόνου πιθ. από επίδρ. του ουσ. *πάσπαλος*

(βλ. ά.)· πβ. τ. πάσπαλις (Κείμεν ανέκδ. (Thomsom) 134^ο). Η λ. (ΛΚΝ) και ο τ. (Κριαρ., Λεξ.) και σήμ. λαϊκ.

α) Εσκόνη: τα πλούτη σας σα σκόνη! σκορπούσινε και χάνουνται, και τ' όνομά σας λειώνει! σα να 'το με τη χέρα σας γραμμένο 'ς περιγιάλι, Ι στη διάκριση τη θάλασσας, γή χάμαι στην πασπάλη Ερωφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Πρόλ. 136· β) σύννεφο σκόνης, κονιορτός: Πασπάλη εσηκώνετο στην ταραχήν εκείνη! απού τες μπάλες τες πολλές Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 283^α· πάσπαλη εσηκώθηκεν εις την φοράν εκείνη! τόση, που δεν εφαινονταν ουδ' άστρη ου σελήνη Αχέλ. 1010.

πάσπαλος ο.

Το μτγν. ουσ. πάσπαλος. Τ. πάσπαρος σήμ. ιδίωμ. (Andr., Lex., λ. πασπάλη, Πιτυκ., Ιδίωμ. Αν. Κρ., Παγκ., Ιδίωμ. Κρ. Γ 254, στη λ., Αμ., Αθ. 22, 1910, 198-9, Κόμης, Κυθηρ. Λεξ. 330, Μιχαηλ-Νουάρ., Λεξ. 305) και πάσπαρους στη Σάμο (Ζαφειρίου, Γλωσσ. Σάμ.). Η λ. και σήμ. στο κρητ. ιδίωμ (Παγκ., ό.π., Andr., ό.π.).

Εσκόνη: ΣΙΑΑ: (παρ. 2 στ.) Διψώ και θε να πιω νερό κι ύστερα θε να πλύνω! το προσωπό μου (χώματα να 'ναι γιομάτο κρίνω). Ι ΧΟΡΟΣ: Ας πάμε όλες μετ' αυτή στη βρύση να πλυθούμε, Ι μια μια από τον πάσπαλο τούτο να παστρευτούμε Ιντ. κρ. θεάτρ. Β 124.

πασπατεύω, Χούμνου, Κοσμογ. 1373· πασπατεύω, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Α 1548, 2202.

Πιθ. από το πασπαλεύω <ουσ. πασπάλη (βλ. Χατζιδ., Αθ. 24, 1912, 14, 29, 1917, ΛΑ 8, Ανδρ., Λεξ.): βλ. όμως και Spadaro, Sic. Gymn. 21, 1968, 273. Ο τ. στο Σομαν., στη λ., και σήμ. ιδίωμ. (Πιτυκ., Ιδίωμ. Αν. Κρ., Παπαχριστ., Λεξ. ροδ. ιδίωμ., λ. πασπατέβω -βίω, Κωστ., Λεξ. τσακων., όπου και τ. πασπατέγγω). Διάφ. τ. της λ. σήμ. στο κυπρ. ιδίωμ (Λουκά, Γλωσσάρ., λ. πασπατεύω και πουσπουτεύω). Η λ. στο Βλάχ. και σήμ.

1α) Ερευνώ, εξετάζω κ. ψηλαφώντας το: τα σελοσκαλοχάλανα θωρούσιν έναν ένα! και πασπατεύουν τ' άρματα αν είναι ραγισμένα Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Β 2284· β) ψηλαφώ κάπ. με τα δάχτυλα αναγνωριστικά: Φιλεί Ιακώβ τον κύρην του και αυτός τον πασπατενει, Ι βρίσκει τα χέρια μαλλιαρά, το ρούχον του μοσκεύει Χούμνου, Κοσμογ. 1393. 2) Ψαχουλεύω, ψηλαφώ «στα τυφλά» (προσπαθώντας να βρω το δρόμο μου): αυτός οπού θέλει καμνύσει και πασπατεύει τον τοίχον, θέλει πείσει εις κανένα βόθινον Βενετσάς, Δαμασκηνού Βαρλαάμ 69^α· (αμτβ.): και να είσαι πασπατεύεις το μεσημέρι χαθώς να πασπατεύει ο τυφλός εις τη σκοτεινάδα Πεντ. Δευτ. XXVIII 29 δις. 3α) Ψάχνω, ερευνώ ένα χώρο για να βρω κ.: και η Ραχέλ επήρην τα είδωλα και έβαλε τα εις το σαμάρι του καμηλιού και έκασεν απάνου τους, και επασπάτεψεν ο Λαβαν όλη τη τέντα και δεν ημρήκεν Πεντ. Γέν. XXXI 34· β) (προκ. για πρόσωπο) ψάχνω να βρω κάπ., γυρεύω, αναζητώ: Πα να ξυπνήσω το παιδί, θωρώ το και σαλεύει! και πασπατεύγει να με βρει, καμινώντας με γυρεύγει Θυσ. (Bakk-v. Gem.) 738. 4α) Αγγίζω κάπ. με τα δάχτυλα χαϊδεύοντάς τον: Μάννα, τα τόσα σου φιλιά σ' έγνοια πολλή με βάνου (παρ. 1 στ.). Ποια πρικα σ' εύρε αδυνατή και κλαις και δεν αρνεύεις! κι από τα νύχια ως την κορφή όλο με πασπατεύεις; Θυσ. (Bakk-

v. Gem.) 530 β) (προκ. για ερωτικό χάδι): *Είπα σου για τα στήθη μου να μην τα πασπατεύεις, ἴ κάτσε και γαργαλίζομαι Φαλιέρ.*, Ιστ.² 681.

πασσαλίσκος ο αιτιατ. πληθ. πασσαλισκούς.

Η λ. στον Ιπποκράτη. Η αιτιατ. πληθ. από μετρ. αν. Η λ. και σήμ. λόγ. (ΛΚΝ).

Μικρός πάσσαλος (εδώ σε παρομοίωση): *είχε* (ενν. ο Αλέξανδρος) (παρ. 2 στ.) *οδόντας ως πασσαλισκούς οξείς, δρακοντιαίους· ἰ ὄρμημα τούτου λέοντος αγρίου προδεικνύων* Βίος Αλ. 570.

πάσσαλος ο πάτταλος, Ιστ. πολιτ. 4^η, 57^η.

Το αρχ. ουο. πάσσαλος. Ο τ. ήδη αρχ. Η λ. και σήμ.

1) Καρφή που χρησιμεύει ως κρεμαστήρα: Διγ. Ζ 2873. 2) Πάσσαλος, παλούκι: *οι ναῖται δένονται τα πλοία αυτών εις αυτό* (ενν. το κήτος), *ως εις νήσον, και τας αγκύρας και τους πασσάλους πησσοῦσιν* Φυσιολ. 352²⁸

πασσανέτιν το, βλ. μπασσινέτιν.

πασσάντζιν, πασσάντζιο, πασσάντζο το, βλ. πασσάτζιο.

πασσαπόρτον το.

Το ιταλ. *passaporto*. Λ. πασαπόρτι σήμ. λαϊκ.

Άδεια μεταφοράς και εξαγωγής εμπορευμάτων: *Και βουλλωμένα τα άνωθεν βαρέλια, και κάμνοντάς των το πασσαπόρτι του, και σημαδευμένη η μπολέτα των, ... εμίσεισαν απεκεί και εις ολίγες ημέρες έφθασαν εις τα σίνωρά τους Μπερτολδίνος* 115.

πασσάτα η.

Το ιταλ. *passata* (Battaglia, λ. *passata* 20, Battisti-Alessio, Diz. etim., λ. *passata*).

Όρος της ξιφομαχίας που δηλώνει γρήγορη κίνηση του ξιφομάχου προκ. να αποφύγει τα κυπήματα του αντιπάλου του (Για το πράγμα βλ. Martini [Στάθ. σ. 179, 199]: *ώρες εκτύπου αδυνατά κι ώρες απάντου πάλι, ἰ κι ώρες πασσάτες ήκανα με ελευτεριά μεγάλη* Στάθ. (Martini) Γ 28.

πασσάτζιο το, Χρον. Μορ. Ρ 123, 179, 1854 *παζάγιν*, Μαχ. 162²³ (έκδ. *παζάριν* διόρθ. Σάθ., ΜΒ Β 136 βλ. και Dawkins [Μαχ. II σ. 118]) *παζάτζο*, Μανολ., Επιστ. 173 *πασσάντζιν*: *πασσάντζιο*, Χρον. Μορ. Ρ 170 *πασσάντζο*, Χρον. Μορ. Ρ 155, 157, 168, 186, 191, 235, 340, 1359, 1852 *πασσάτζο*, Χρον. Μορ. Η 123, 155, 157, 168, 170, 179, 186, 191, 340, Σεβήρ-Μανολ., Επιστ. 172 *γεν. εν. πασσάτζο*, Χρον. Μορ. Η 235, 312 *πατζάτζο*, Σεβήρ-Μανολ., Επιστ. 171.

Από το γαλλ. *passage* (Τριαντ., Απ. Α 410, 446, Kahane, Sprache 540, 545, 554-5) πβ. ιταλ. *passagio* (Battaglia) και προβηγκ. *passagi* (Avril, Dictionn. prov.-français βλ. και Χατζ., Ξέν. στοιχ. 91, λ. *πασσάντζιν*). Για τον τ. *παζάγιν* βλ. Beaudouin, Γλωσσ. πραγμ. Κύπρ. 151 και Meyer, Γλωσσ. πραγμ. Κύπρ. 141. Ο τ. *πασσάντζο* στο Du Cange (λ. *πασάντζο*) και σε έγγρ. του 16. αι. (Πατρινέλης, EMA 17/18, 1967-68, 108). Ο

τ. πασσάτζο (γρ. πασάτζο) στο Du Cange (ό.π.). Τ. πασσάγιο στον Παπαδιαμάντη (Καραποτόπουλου, Γλωσσάρ. Παπαδιαμ. 59). Τ. πασσάτζο σε έγγρ. του 17. αι. (Μαλανδράκης, Ελλην. 10, 1937-38, 380). Τ. πασσάντζι σήμ. ιδωμ. με διαφορ. σημασ. (Κόμης, Κυθηρ. Λεξ., λ. πασάντζι).

1) Ταξίδι με πλοίο (ειδικ.) μετάβαση, εκστρατεία στους Αγίους Τόπους (Για τη σημασ. βλ. Du Cange, Lat., λ. *passagium*): Ο κόντος ο παράξενος εκείνος της Τσαμπάνιας —(παραλ. 1 στ.), όπου άρχισεν το πέραμα και το πασσάτζο εκείνο (παραλ. 1 στ.) ν' απέλθει εκείσε εις την Συρίαν, εις του Χριστού τον τάφον—! εκλέξαν τον διά κεφαλὴν και μέγαν καπετάνον! εις τα φουσσάτα όπου είχαν εις τότε οι πελεγράνοι Χρον. Μορ. Η 1359· μισοίρ Ντζεφρέ ... (παραλ. 2 στ.) εσύ επεχείρησες αρχήν και την βουλήν εδώκες! ... του αφέντη και αδελφού μου! διά το πασσάτζο της Συρίας κι ετέθη καπετάνος! Κι ως ήλθεν από αμαρτίας κι απέθανε ο αδελφός μου, ουδέν υπόμεινες ποώς να μείνει το πασσάντζο,! κι απήλθετε εις την Ρωμανίαν κι απήρετε την Πόλην Χρον. Μορ. Η 1852, 1854· Χαρίσματα και προμουντιάσματα τά τουν ετάκτησαν του ρηγός της Κύπρου οι αφέντες της Δύσης να έλθουν εις την σιντροφιάν του με πολλήν φουσσάτο να 'ξηλείψουν την Συρίαν και ο αφέντης της Σπάρας πολλά ανάγκαζεν τον πάπαν και τους αφέντες τους άλλους διά να γένει το πασσάντζιν τούτον Μαχ. 198²³. 2) (Συνεκδ.) πλοίο: Και ήμουν και είμαι έτοιμος προς τον πλουν. ... πικραίνομαι πολ-λότατα την άργητάν μου. Όμως δεν είναι από λόγον μου ..., διατί βέβαια πασσάτζο ως τώρα δεν έτυχε Βελλερ., Επιστ. 62· όποτα έρθει πασσάτζο και δε μου βαστοούσι γραφή, με μεγάλη έννοια βρίσκομαι πώς (έκδ. πώ) περνά η πανιερότη σου Σεβήρ.-Μανούλ., Επιστ. 171.

πασσίζω, Νικ. Ιερόπ., Εκδ. ιατρ. 34⁴.

Από το πάσσω αναλογ. με ρ. σε -ίζω (βλ. Χατζιδ., Αθ. 29, 1917, 214). Η λ. στο Du Cange (λ. πασσίζειν), σε ιατροσόφια του 18. (Νικ. Ιερόπ., Εκδ. ιατρ. 104²³) και 19. αι. (Οικονόμου, Δωδώνη 7, 1978, 275, Μητροφάνους, Ιατροσ. Μαχ. 131) και σήμ. ιδωμ. (Χατζιδ., ό.π., Μάνεσης, Λεξ. μυκον. ιδωμ. 202).

Ρίχνω σκόνη από κάπ. υλικό πάνω σε κ., καλύπτω κ. με σκόνη, πασπαλίζω: Εις τα καταφαγωμένα ούλη ωφέλει να πάρεις κύπειρον και μαστίχην και ζάχαρη να τα κάμεις ξήριον και να πασσίξεις τα δόντια αυτ. 9· Να πασσίσεις αυτά τα βότανα τριμμένα: ρήνισμον, γλυκάνισον, κύμινον ... και να καταπλακώσεις το στομάχι αυτ. 16.

πασσινέτιν το, βλ. μπασσινέτιν.

πάσσω, Προδρ. (Eideneier) IV 187 χφφ PK κριτ. υπ., Διηγ. παιδ. (Tsiouni) 293, Αχιλλ. (Smith) N 52· μτχ. παρκ. πασμένος, Προδρ. (Eideneier) IV 187.

Το αρχ. πάσσω. Τ. πάτσω σήμ. ιδωμ. (Μηνά, Ιδιώμ. Καρπάθου 141). Η λ. και σήμ. ιδωμ. (Παπαχρηστ., Λεξ. ροδ. ιδωμ., Μιχαηλ.-Νουάρ, Λεξ.).

Σκορπίζω σκόνη από κάπ. στερεά ουσία πάνω σε κ., πασπαλίζω: Σταφ., Ιατροσ. 6¹⁰⁶ (προκ. για φαγητό): Προδρ. (Eideneier) IV 187 χφ Η κριτ. υπ.: (εδώ προκ. για δήλωση πένθους η χρ. (μέσ.) ήδη μτγν.): εγδύνεται Δαβίδ ρούχα βασιλικάτα (παραλ. 1 στ.), τρυπά ένα σάκκον τρίχινον, περνά την κεφαλήν του! και πάσσει πάνω χώματα

και κλαι με την ψυχην του Γεωργηλ., Θαν. 347· πάς ου πάσσω κεφαλή κόνιν και τίλλω τρίχας! το τυπικόν του κτήτορος ορών ημελημένον Προδρ. (Eideneier) IV 274.

πάστα η.

Το ιταλ. *pasla* <λατ. *pasla* <αρχ. ουσ. πάστη (TLG· βλ. και L-S, Κων/νίδη) ή παστά τα (L-S, λ. παστός). Η λ. στον Ηούχ. και σήμ. με διαφορ. σημασι.

Είδος φαγητού που είναι τυλιγμένο ή επιστρωμένο με ζύμη (πάστα), παστίτσιο (εδώ σε παροχιμ. προκ. για πολυτελές φαγητό· βλ. Battaglia, λ. *pasticcio*, σημασι. 15): όποιος είναι συνηθισμένος να τρώγει κρεμμύδια να μην υπαγαίνει σε πάστα Μπερτολδίνος 165.

παστάρδα, επίθ. θηλ., βλ. **μπαστάρδος**.

παστάρδι το, βλ. **μπαστάρδι(ν)**.

παστάρδικο(ν), επίθ. ουδ., βλ. **μπασταρδικός**.

παστάρδικος επίθ., βλ. **μπασταρδικός**.

πάσταρδος, **παστάρδος** ο, βλ. **μπάσταρδος**.

παστάς η, Καλλίμ. 2158.

Το αρχ. ουσ. **παστάς**. Τ. **παστάδα** στο Du Cange και σήμ.

παστέλιον το **παστέλι**, Διακρούσι. 104²² **παστέλιν**, Σαχλ. A (Wagn.) PM 295· **παστέλλι(ο)ν**.

Από το ουσ. **πάστελλος** (4. αι., TLG· πβ και υσλατ. *pastellus* (-um), Blaise, Lex. Lat. Med.) ή από το ιταλ. *pastello* (Τριαντ., Απ. 1 457, Nourney, Lat. Ital. 122, Ανδρ., Λεξ., λ. **παστέλι**, Spadaro, Sic. Gymn. 21, 1968, 273)· πβ. και βενετ. *pastela* (Boerio). Κατά Henrich, Κλητ. - γεν. σε -ο 78-79 από μτγν. ουσ. **παστίλλιον** (L-S, λ. **πάστιλλος**) με τροπή του -ί(λ) σε -έ(λ). Ο τ. **παστέλι** στο Somav. και σήμ. Ο τ. **παστέλιν** σε παπυρ. (Κουκ., ΕΕΦΣΠΑ 6, 1955-56, 298) και στο Meursius, στη λ. Ο τ. **παστέλλιν** και σήμ. στο κυпр. ιδίωμα (Λουκά, Γλωσσάρ.)· τ. **παστέλλι(ν)** σήμ. ιδίωμ. (Παπαχριστ., Λεξ. ροδ. ιδίωμ.). Η λ. στο Meursius.

1) Φαρμακευτικό σκεύασμα σε μορφή ζύμης που προέρχεται από την ανάμιξη (συν.) μελιού και διάφορων (θεραπευτικών) υλικών: *όραβον ουν λειώσας και φυράσας μέλιτι και εις παστέλιον ποιήσας δος αυτώ (ενν. τω ιεράκι) και αποκαταστήσεις αυτών υγιή Ιερακοσι. 460¹⁸. 2) Είδος γλυκιάς και πηκτής ζύμης· γλύκισμα (Για το πράγμα βλ. Κουκ., BBP Έ 113-5 και Παπαδάκης, Κρητολ. 7, 1978, 69): *θεόν γαρ έχει την κοιλιάν (ενν. ο κοιλιδούλος) (παραλ. 15 στ.) πίνει γλαριές, πίνει μπουκράς, τουρούς τρω και παστέλλια! αργεί και παίζει, τριπηδά με χάχανα και γέλια Γεωργηλ., Θαν. 570· (μεταφ.): ο Νικολός χρειά 'ναι ν' απομείνει! μιαν ώρα, ανέν και πεθυμά να σμίξει μετά κείνη! τούτο 'ναι χρειαζόμενο να κάνει, ανέν και θέλει! να φάγει ο γέρος τη σφαγή κι εκείνος το παστέλι Κατζ. Γ 254. 3) Το φυτό Ιοάτις η βαφική (Για τη σημασι. βλ. Καραποτόσογλου, Κυпр. Σπ. 64-65, <2000-2001> 2003, 778-79· πβ. και Assizes 587 *myrobolans*): *Περί του χαλιλέτζ, τουτέστιν του παστελλίου Αοσιζ. 490¹⁴.***

παστελοπούλης ο.

Από το ουσ. παστέλι και το πουλώ. Η λ. στο Du Cange, λ. παστίλος.

Πλανόδιος πωλητής γλυκισμάτων (Για τη σημασ. βλ. Κουκ., ΒΒΠ Β' 219): Παστελοπούλης, καρυδής καναβοσασμάτος! και δανκοψήστης, ρεπανάς, σευκλογουλάς αν ήμουν Προδρ. (Eideneier) III 197-10 χφφ ΡΚ κριτ. υπ.

παστία η, Καναν. (Pinto) 80, 83, 138.

Από το μεσν. λατ. *bastia* (Du Cange, Lat., Niermeyer, Med. Lat. Lex., λ. *bastidā* βλ. και Battaglia). Η λ. στο Du Cange.

Ξύλινο οχυρωματικό τείχος που εξυπηρετούσε πολιορκητικούς σκοπούς: τη κελεύσει του Μουράτ ... ποιούνται παστίαν μίαν. ... από το έν άκρον της πόλεως ... έως το έτερον ... εκράτει ... ην δε πάσα στερεά και οχυρωάτη από ξύλων μεγίστων και χονδρών σανίδων αυτ. 76-77· Οπισθεν δε ταύτης εθέσπισεν ίνα ίστανται στρατιώται ... τολμηροί και ανδρείοι, το μεν ... εις προσοχήν της παστίας, το δε ίνα φυλάσσονται δι' εκείνης, οι δε ίνα μάχονται εξ εκείνης όπισθεν μετά τζαγρών τε και τόξων αυτ. 88.

παστικά τα.

Ο πληθ. ουδ. του επιθ. *παστικός (<ουσ. παστός / και την κατάλ. -ικός) ως ουσ. Τ. μπαστικά σήμ. στο κρητ. ιδίωμα (Πιτυκ., Ιδίωμ. Αν. Κρ.).

Γαμήλια άσματα της νυφικής παστάδας (Για τη σημασ. και το πράγμα βλ. Κουκ., ΕΕΚΣ 3, 1940, 15-6 και ΒΒΠ Α 28-31, Δ' 111-2) φρ. λέω (του) τα παστικά = (ειρων.) μιλάω ανοιχτά· βρίζω, κακολογώ κάπ.: Γεια σου στην πίστη μου, μορρή!! Ηφαςε το τσικίνι,! κι εδά του λες τα παστικά!! Τούτα σου πρέπου, σπλήνη Φορτουν. (Vinc.) Δ' 362.

πάστιλλος ο, Ιερακοσ. 462⁵.

Από το λατ. *pastillus*: πβ. και μεγν. ουδ. παστίλλιον. Η λ. τον 4. αι. (TLG).

Ζύμη από μέλι και άλλα συστατικά που χρησιμοποιείται ως φάρμακο (πβ. ά. παστέλιον σημασ. 1): Λαβών αδιάντον έψει έως ου λείψει το τρίτον· είτα διηθήσας αυτό και τω διηθίσματι βαλιών μικράν τίτανον ζέουσσαν και μέλιτος το αρκούν αναφύρασας ομού, είθ' ούτως καθάρας τον ιέρακα διά της συνεχούς δόσεως του παστίλλου ... δίδου τότε φαγείν αυτό Ιερακοσ. 442⁷.

παστολογώ.

Από το ουσ. παστός και την κατάλ. -λογώ. Η λ. και σήμ. ιδίωμ. στην Κάρπαθο (Μιχαηλ.-Νουάρ., Λεξ. λ. παστολογ(γ)ώ).

Λέω τα παστικά, δηλ. τα γαμήλια άσματα του παστού (βλ. ά.)· (εδώ ειρων.) βρίζω, κακολογώ: ΛΟΥΡΑΣ: Είπα σου, δάσκαλε ...! ... πλιο δεν κρατεί με! ρεσπέτο σονέναν άτσουλα να σ' ατιμολόησω.! ΜΠΟΖΙΚΗΣ: Καλά θες κάμει, αφέντη μου, και φρόνιμα, να ζήσω,! καθώς του πρέπει του άτυχου να τον παστολογήσει Φορτουν. (Vinc.) Γ 181.

παστομαγειρεία η. — Πβ. και **μαστομαγειρεία**.

Από το επίθ. παστός και το ουσ. μαγειρεία.

Είδος σούπας που περιείχε παστό κρέας ή ψάρι και κομμάτια ψωμιού (Για το πράγμα βλ. Κουκ., ΒΒΠ Έ 38): *Ακρίδας ου σιτεύομαι οὐδ' αγαπῶ βοτάνας, ἰ ἀλλὰ μονόκυθρον παχύν και παστομαγειρείαν, ἰ να ἔχει θρύμματα πολλά, να εἶναι φουσκαμένα* Προδρ. (Eideneier) II 104.

παστός (I) ο.

Το μτγν. ουσ. παστός. Τ. *μπαστέ*, *μπάστος* και *μπαστός* σήμ. ιδίωμ. (Κωστ., Λεξ. τσακων., λ. *παστέ, Πάγκ., Ιδίωμ. Κρ. Β 215, λ. *θαστός* και Πετυκ., Ιδίωμ. Αν. Κρ., λ. *μπάστος* και *μπαστός*). Η λ. και σήμ. ιδίωμ. (Σακ., Κυπρ. Β 721, Παπαχριστ., Λεξ. ροδ. ιδίωμ., Μιχαηλ.-Νουάρ., Λεξ., λ. *παστολο(γ)ώ*, Κουκ., ΕΕΒΣ 2, 1925, 19 σμ. 8, Μέγ., ΕΛΑ 2, 1940, 157 και Παπαποστόλου, ΛΔ 11, 1966-1967, 96).

1) Νυφικό δωμάτιο νυφικό κρεβάτι: *Εἶδα διακόνους σ' ἐκκληρίαις, ἑπισκόπους και παπάδες ἰ και εἰς τον παστόν αντρόγυννα, γαμπρούς με τες νυφάδες* Απόκοπ.² 472. 2) Γαμήλια τελετή γλέντι που ακολουθεί την τελετή του γάμου: *ὅπου ἤλθεν και επεγύρσεν και ἔκατσε εἰς το μέσον, εἰς την χαράν και εἰς τον παστόν και εἰς τον εξαισίον γάμον* Πουλολ. (Τσαβαρή)³ 107.

παστός (II), επίθ., Σταφ., Ιατροσ. 4^α, 8²²¹, Προδρ. (Eideneier) I 265, Διήγ. παιδ. (Tsiouni) 374, Gesprächb. 47¹².

Η λ. στον Ιπποκράτη και σήμ.

1) (Προκ. για τρόφιμα, κυρίως κρέας ή ψάρι) που διατηρείται με αλάτι, παστός: *φακήν μη τρώγει (ενν. ο άρρωστος) ..., μηδέ παστά κρέη* Σταφ., Ιατροσ. 4^α *Ξιψιοτράχηλον παστόν, κυπρίνου παξιμάδια* Προδρ. (Eideneier) IV 207. 2) (Προκ. για τρόφιμα, συν. τυριά ή φρούτα) αποξηραμένος, ξερός (Για το πράγμα πβ. Βρόντης, Λαογρ. 12, 1938-48, 218 και Χατζ., Επετ. Κύπρ. 18, 1991, 14): *φακήν μη τρώγει (ενν. ο άρρωστος) ..., μηδέ τυρία, μήτε παστά, μήτε τρυφερά* Σταφ., Ιατροσ. 4^α *αθάσια και καρύδια και χρυσόμηλα παστά* Ασσίζ. 496^α.

Το ουδ. ως ουσ. = τρόφιμο, συν. κρέας ή ψάρι, διατηρημένο σε αλάτι, παστό: *κρασίν δε μη πίνει, μήτε παστά τρώγει (ενν. ο έχων πυρετόν), μήτε κρέας, μήτε σφάριον, μήτε άλλον τι παστόν* Σταφ., Ιατροσ. 8^{220 221} *αγιόθρονυμβον εἰς τα παστά, βλησκοῦνιν εἰς την γρούταν* Προδρ. (Eideneier) II 42-1 χφ Η κριτ. υπ.

παστούνι το, βλ. *μπασιόνι*.

παστουρμάς ο *παστρονμάς*.

Από το τουρκ. *pastirma* (Ανδρ., Λεξ.) για την ετυμ. βλ. και Maidhof, Glotta 10, 1920, 16. Ο τ. στο Somav. και σήμ. (ΑΚΝ, στη λ.). Τ. *παστραμάς* στο Somav. και σήμ. ιδίωμ. (Χαντζιάρας, Θεσσαλ. γλωσσάρ.). Λ. *παστουρμά* η στο ποντ. ιδίωμα (Παπαδ. Α., Λεξ.). Η λ. και σήμ.

Αποξηραμένο παστό ή καπνιστό κρέας (Για το πράγμα βλ. Κουκ., ΒΒΠ Έ 64-5 πβ. και ά. απόχτιν): *ὅταν κατεβαίνει (ενν. ο άγροικος) εἰς το κάτωτρον, αν απαντήσῃ*

τινάν, να τον ερωτεί πόσο πουλιούνται τα υποδήματα και πόσον ο παστρουμάς Μετάφρ. «Χαρακτ.» Θεοφρ. 121.

παστουρματζής ο.

Από το τουρκ. *pastirmaci*. Η λ. και σήμ. στο ποντ. ιδίωμα (Τομπαϊδ.-Συμεων., Συμπλ. Παπαδ. Α. Λεξ.)

Αυτός που παρασκευάζει παστουρμά: *Περί παστουρματζήδων και τυροποιών. ... Όσοι παστώνουν κρέη και ψάρια και όσοι ποιούν τυρία τροχούς και θέτουν τα εις την άλμην, μακριά από τα σπίτια ας τα ποιοῦσιν Βακτ. αρχιερ. (Ακανθ.) 1406 ρπά 1.*

παστρ-, βλ. σπαστρ-.

παστρότσα η.

Από το βενετ. *pastrochia* (Boerio). Λ. παστρόκιο σήμ. ιδίωμ. (Χυτήρης, Κερκυρ. γλωσσάρ.). Η λ. και σήμ. ιδίωμ. (Λάζαρης, Λευκαδ.)

(Υβρισιτ., προκ. για γυναίκα) ψεύτρα, απατεώνισσα: *Έλα, παστρότσα, γλήγορα, τα γένια μου να βγάλεις, ι πρόβαλ' εδά πόμάνισα! Φοβάσαι να προβάλεις; Κατζ. Γ' 465.*

παστρουμάς, ο, βλ. παστουρμάς.

παστώνω.

Από το επιθ. παστός και την κατάλ. -ώνω. Η λ. στο Βλάχ., στον Κατσαϊτ., Ιφ. Ε 678 και σήμ.

Διατηρώ κ. (συν. κρέας ή ψάρι) μέσα σε αλάτι ή άρμη, κάνω κ. παστό: *παστώνουν και φυλάσσουν με (ενν. εμέ, τον χοίρον) δι' όλου γαρ του χρόνου! και βάνουν με εις το σταμνίν και μέσα εις τιθάριν Διήγ. παιδ. (Τσιούνη) 375' επάστωνες και εκαμπάνιζες (ενν. σύ, αίφνια) τα σκουμβρία Πουλολ. (Τσαβαρη)² 139 κριτ. υπ.*

Πάσχα το, Προδρ. (Eideneier) IV 91, Σφρ., Χρον. (Maisano) 180⁹, Byz. Kleinchron. A 683¹, Zygomalas, Synopsis 197 H 3· Πάσκα, Πεντ. Έξ. XII 11, Λευτ. XXIII 5, Αρ. XXVIII 16, Δευτ. XVI 1, 5, Π. Ν. Διαθ. (Παναγ.) 4618, 4621, 4627· Φάσκα· γεν. Πασχάτου, Ασσιζ. 174², 427²⁰, Μαχ. 92²⁸. Πάσχου.

Το μγν. ουσ. Πάσχα. Ο τ. Πάσκα και σήμ. λαϊκ. Ο τ. Φάσκα η μγν. (TLG, Steph., Λ. Φάσχα). Η γεν. Πασχάτου (πβ. Psalt., Gramm. 155) και σήμ. στο κυπρ. ιδίωμα (Σακ., Κυπρ. Β' 721, στη λ.). Η λ. και σήμ.

1α Η εβραϊκή εορτή του Πάσχα σε ανάμνηση του περάσματος της Ερυθράς Θάλασσας και της απελευθέρωσης του Εβραϊκού λαού από τον Αιγυπτίους: από της αύριου τον Πάσκα εβγήκαν παιδιά του Ισραήλ με χέρα ψηλή εις τα μάτια οληνης της Αίγυπτους Πεντ. Αρ. XXXIII 3· έκφρ. νομικόν φάσκα = το εβραϊκό Πάσχα (σε αντιδιαστολή με το χριστιανικό Πάσχα, βλ. και ά. νομικός 2 και Du Cange, στη λ.): *έτους ζω' 68, ινδικτιώνος ιδ' ... νομικόν φάσκα μαρτίω κβ, χριστιανών Πάσχα Μαρτίω κς' Byz. Kleinchron. A 683¹ β)* το πασχαλινό σφάγιο των Εβραίων: *να θεσιάσεις πάσκα του Κυρίου του Θεού σου ποιμνιο και βουκόλιο εις τον τόπο ος να διαλέξει ο Κύριος να απλικέψει το όνομά του εκεί Πεντ. Δευτ. XVI 2· εκεί να θεσιάσεις το πάσκα το βράδυ*

σαν κάτσει ο ήλιος, καιρό του έβγα σου από την Αίγυπτο Πεντ. Δευτ. XVI 6. 2α) Η περίοδος του χριστιανικού Πάσχα, κατά το οποίο εορτάζεται η Ανάσταση του Χριστού: τα Χριστουγεννόφωτα, τες 'πίσημες ημέρες, | την Αποκρέα, την Τυρινήν και το μεγάλο Πάσχα Σπαν. (Ζώρ.) V 452· εκίνησαν ακούλιθα ως μέσα εις το κάστρο, (παρ. 2 στ.). Κρατώ να ήτον την Λαμπράν, Κυριακήν του Πάσχων Χρον. Τόκκιων 235· β) (ειδικ.) η Κυριακή του Πάσχα: Επτά ημέρας να σχολάζωμεν προ του Πάσχα και επτά ημέρας μετά το Πάσχα Zygomalas, Synopsis 197 H 5.

Πάσχα η Πάσκα.

Το μτγν. ουσ. Πάσχα με αλλαγή γένους· πβ. και ήδη μτγν. Φάσκα η (βλ. λ. Πάσχα το ετυμολ.)

α) Η εβραϊκή γιορτή του Πάσχα: να μη μείνει για το πουνρό θυσιό εορτή της Πάσκα Πεντ. Έξ. XXXIV 25· β) το πασχαλινό σφάγιο των Εβραίων: επάρετε εσάς πρόβατο εις τις γενές σας και σφάξετε την πάσκα αυτ. Έξ. XII 21.

πασχάζω, Χρον. Μορ. H 3516· πασκάζω.

Από το ουσ. Πάσχα και την κατάλ. -άζω. Ο τ. και σήμ. λαϊκ. (Κριαρ., Λεξ., στη λ.). Η λ. τον 9. αι. (Lampe, Lex· βλ. και Du Cange, λ. Πάσχα) και σήμ. (ΔΚΝ, Κριαρ., ό.π.).

Α Αμτβ. 1) Εορτάζω το Πάσχα: ο πρίγκιπας ... | καταπαντού απέστειλεν να οικονομούνται πάντες, | μικροί, μεγάλοι με άρματα, πεζοί και καβαλλάροι· (παρ. 1 στ.) αφόν πασχάσουσιν ομού εις τον Απρίλιον μήναν, όλοι ορθά να έρχονται εκεί εις την Ανδραβιδαν Χρον. Μορ. Ρ 3516. 2) Παύω τη νηστεία· (συνεκδ.) τρώω γιορταστικά, πλούσια: Ένα τσικίνι του 'δοκε! Καυκού, κοιλιά, μη σπάσεις!! Έτσι να ζεις, βαρόμοιρε, να σώσεις να πασκάσεις Φορτούν. (Vinc.) Α 195.

Β Μτβ. 1) Προσφέρω σε κάπ. το πασχαλινό γεύμα: όταν έλθει (ενν. ο πνευματικός οπού εφημερεύει το μοναστήρι), φέρνει να μοιράσει των πτωχών να τας πασχάσει, να τας αποκριγώσει, να τας θάψει Επιστ. Ηγουμε. 175. 2) (Προκ. για άρρωστο) παρέχω φαγητό, διακόπτοντας την ειδική διαίτα (Για τη σημασ. πβ. Πιτυκ., Ιδίωμ. Αν. Κρ., λ. πάσκασμα): Λιγαινει ο φόβος τω γιατρώ καθημερινό εγνωρίζα! καλοσυνάτες τσι πληγές και την υγιάν ολπίζα! κι εις λίγες μέρες μια βουλή δίδον να τον πασκάσου Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Ε 139.

πασχαλία η, Προδρ. (Eideneier) I 47· πασκαλία· πασχαλία.

Το θηλ. του επίθ. πασχάλιος (5. αι., Lampe, Lex., TLG <μτγν. πάσχα) ως ουσ. (Θαβώρ., Ουσιαστ. 76). Ο τ. πασκαλία και σήμ. λαϊκ. και τ. πασκαλία σήμ. στο ποντ. (Παπαδ. Α., Λεξ.) και τσακων. ιδίωμα (Κωστ., Λεξ. τσακων.). Ο τ. πασχαλιά στο Σομαν. και σήμ. Η λ. τον 5. αι. (Lampe, Lex.) και στο Du Cange (λ. Πάσχα).

1) Η γιορτή του Πάσχα: ου θέλει η γυναίκα μου γυρίν την πασχαλιάν· | ου θέλει η μαννα μου μανδίν, ου θέλει και καλίγια· Προδρ. (Eideneier) II 47· (πληθ.) η εορταστική περίοδος(;) του Πάσχα: Εις τας ημέρας των αγίων εορτών και πασχαλιών και όσοι είναι εις φυλακές απολούνται και ελευθερούνται, μόνον αν δεν είναι ιερόσυλοι ή μοιχοί ... Zygomalas, Synopsis 198 H 7. 2) Το εβραϊκό Πάσχα: ακούσετε να μάθετε πώς

τον Χριστόν επιόσαν (παρ. 1 στ.). Καιρός ἦτον τῆς πασκαλίας καὶ ἡμέρα των αζύμων Ντελλαπ., Στ. Θρηνητ. 20.

πασχαλινόν το.

Το ουδ. του επιθ. πασχαλινός (<ουσ. πασχαλία καὶ κατάλ. -ινός· πβ. καὶ επίθ. πασχάλως, βλ. πασχαλία ετυμολ.) ὡς ουσ. Επίθ. πασχαλινός καὶ σήμ. Τ. πασκαλινόν καὶ σήμ. ιδίωμ. (Χυτήρης, Κερκυρ. γλωσσάρι.). Ἡ λ. στο Du Cange (λ. Πάσχα).

(Προκ. για φαγητό) αρτύσιμο, που δεν είναι νηστήσιμο: με το να νηστεύει το πασχαλινόν την Τετράδη ... λογιάζει πως είναι χριστιανός Πηγά, Χρυσοπ. 169 (58)· λέγουσι πως εζήταν (ενν. ο Λέων) καὶ θελήματα ἀπὸ τοὺς ἀγίους πατέρας να χαλά τες σαρακοστές, ἡγουν να τρώγει πασχαλινόν, οδιὰτί τα τεσσαρακοστινά τού ἐκάνασι πέτρες μεγαλύτερες Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 435.

πασχάτικος, επίθ.

Απὸ το ουσ. Πάσχα καὶ την κατάλ. -(ά)τικος. Το ουδ. πασχάτικο(ν) ὡς ουσ. σήμ. στο κυпр. ιδίωμα (Γεννάδ., Λεξ., λ. ξιφίον, Παπαγγέλου, Κυπρ. Ιδίωμ.: βλ. καὶ Ιλ, λ. γλαδιόλος), ὅπως καὶ τ. πασχάτικο σήμ. ιδίωμ. (Καραναστάσης Α., Λαογρ. 14, 1952, 243, Χυτήρης, Κερκυρ. γλωσσάρι., Ζώη, Λεξ. Ζακ.).

Πασχαλιάτικος: την Λαμπράν την Κυριακὴν ὄνειρον εἶδα ξένον| καθάδι εἶχα τον ασκόν, καπάσι μισοβοῦτσι (παρ. 3 στ.) καλὶγια πασχάτικα, ωραίες πετσοφλάσκες, | τσιπουρομάγκανον καλόν ωραῖον δεκανίκιν Κρασοπ. (Eideneier) V 103 B· ρούχα πασχάτικα αὐτ. B 111.

πάσχημαν το.

Απὸ τον αόρ. του πάσχω καὶ την κατάλ. -ημαν.

Βάσανο, δεινοπάθημα: εκείνος, ὡς ἐκόπτετον ο νους του ἀπὸ τοὺς πόνοους, | οὐδέν εστράφην εἰς ἐμέν, οὐδ' ἐχαιρέτησέ με, (παρ. 2 στ.) ... καὶ ἐπήγαινε θλιμμένος· | καὶ ἐγὼ ὡς ἤθελα να μάθω το τι ἐναι το πάσχημάν του, | ἐλάλουν πάντα πρὸς αὐτόν, εσυχνοεχαιρέτιζά τον Λιβ. Esc. 28.

πασχίζω, Λόγ. παρηγ. L 618, Λόγ. παρηγ. O 710, Φλώρ. 1208, Λιβ. P 1810, Λιβ. Sc. 89, 1944, 2558, 2736, 3141, Λιβ. Esc. 1217, 3114, 3458, Λιβ. (Lamb.) N 89, Λιβ. N 1938, 3636, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 3139, Χρον. Τόσκων 2035, Σφρ., Χρον. (Maisano) 116², Γαδ. διήγ. (Βασιλ.) 57, 400, Δεφ., Λόγ. 561, Αχέλ. 1901, Πηγά, Χρυσοπ. 273 (72), Παλαμήδ., Βοηθ. 1221, Ιστ. Βλαχ. 1359, 1839, Διγ. Ανδρ. 408², Βενετοάς, Δαμασκηνού Βαρλαάμ 85², 95², Σουμμ., Παστ. φιδ. Έ [272], [1294], Διακρούς. 74¹⁸, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 459², κ.α· πασκιζω, Φαλιέρ., Λόγ. (Bakk.-v. Gem.) 231, 309, Αχέλ. 970, Χρον. σουλτ. 89², Πανώρ. Γ 521, Ερωφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Α 179, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Β 904, 1550, Φορτουν. (Vinc.) Α 127, Β 365, Δ' 77, 388, Λεηλ. Παροικ. 643, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 476², 483¹², 502².

Απὸ τον αόρ. του πάσχω (βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α 299). Ο τ. καὶ σήμ. λαϊκ. (Κριαρ., Λεξ., στη λ.). Ἡ λ. τον 6. αι. (Κουκ., ΕΕΦΣΠΑ, περίοδ. β, 6, 1955-56, 298), στο Du Cange (λ. πασχίζειν) καὶ σήμ.

Α Μτβ. 1α Υφίσταμαι, παθαίνω κ. δυσάρεστο ή κακό υποφέρω βάσανα, συμφορές: *αιχμαλωτίσθην δι' ἐσέν* (ενν. έρωτα) και την υπόσχεσιν σου! έθηκα 'δά το όνειρον τον πόθον τον δικόν μου! και δίχρονον επάσχωα πικριάς αναριθμήτους Λιβ. Ρ 1419 (με σύστ. αντικ.): *οπου είναι δυστυχής ποτέ μη απελπίσει, αλλά ας θαρρεί ότι οκάποτε, όσα γουν και πασχίσει, βασιμίδιν ευτυχήματος πατεί περι το τέλος Λόγ. παρηγ. Ο 732: θέλω σε αφήγηρεσθαι τά επάσχωα εις τον κόσμον Λιβ. Ρ 67· β)* (προκ. για ερωτικά βάσανα): *έχω γαρ ξενοχάραγον αφήγημα αγάπης, και πόνοος τούος επάσχωεν εξ έρωτος οκάτις! πολυπαθής, πολύπονος, ερωτοπαιδευμένος Λιβ. (Lamb.) Ν 18. 2)* Προσπαθώ με όλες μου τις δυνάμεις να πετύχω κ., αγωνίζομαι για κ.: *Ο δε πασάς ελύσσασε κι έλεγε να πασχίσει! Μαλταίους σ' ό,τι δύνεται πάντας να τυραννήσει! και πάντας τους χριστιανούς να βάνει στο μαχαίρι Αχέλ. 1186: Επάσκισε όσο μπόρεσε την παιδα ν' αλαφρώσει! κι αντρεύετο κι ελόγιαζε να του βοηθήσει η γνώση Εριτόπκρ. (Αλεξ. Στ.) Α 105: Εδιάβηκεν ο διάβολος με το γδυμόν μαχαίρι, και πάσχωσέ τηνε* (ενν. την Τάρσια) *πολλά στό πάσχει να την φέρει. Αυτείνη η κακορίζικος καλλιιά 'χει να την σφάξει, παρά την στράτα την κρατεί εις τον Θεόν ν' αλλάξει Ριμ. Απολλων. (Βεν.) [1376].*

Β' Αμτβ. 1) Υποφέρω, βασανίζομαι: *Και αν ήμην πέτρα εκ παντός και πάσχωα τοσοούτον, οκάτι απ' τά επικράνθηκα ειχον τι να ποιήσω Λόγ. παρηγ. Ο 637: να ποίσω αντίσθκον καλόν και αντιμεικόν φιλίας* (παρ. 3 στ.), *να δυνηθώ εκ τά επόνεσες διά εσένα να πασχίω! Λιβ. Ν 3199. 2)* Καταβάλλω έντονη προσπάθεια, αγωνίζομαι να: *Οι Φράγκοι των εομίζανε και μπαινον και τι δένον* (ενν. τις σάικες)! *και τότες με τον πόλεμο πασκίζουν κι ανεβαίνουν! τοι Τούρκους εκρεμίσανε από τοι πόρτες κάτω Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 444^α να πολεμήσεις τους εχθρούς, να τους συναπαντήσεις! με πάσα τρόπον πάσχωσε για να τους ενικήσεις Ιστ. Βλαχ. 978: Δέλφινας τότε έλαχε και έφτασε να σώσει! την μαϊμούν, επάσχωσε διά να την γλυτώσει Αιτωλ. Μύθ. (Παράσογλου) 88^α.*

πάσχις η, Λιβ. Ρ 2425, Λιβ. Sc. 1636, Λιβ. Ν 2465.

Από το πασχίζω και την κατάλ. -εις. Τ. πάσκιση σήμ. ιδιωμ. (Χυτήρης, Κερκυρ. γλωσσάρ.). Η Λ. στο Soman.

1) Ταλαιπωρία, βάσανο, πάθημα: *ποτάπην να εύρω αντιχαριν, φίλε, εις την σην φιλιαν, (παρ. 2 στ.) και ποιόν εκ τας πασχίσεις σου τας επαθες μετά μου! αντίσθκον να δυνηθώ το να σε αντιπασχίω; Λιβ. Sc. 2595. 2)* Προσπάθεια, αγώνας για την επίτευξη ενός σκοπού (εδώ) συναγωνισμός: *Επειδή η τύχη είναι σκανδαλοποιά, έβαλεν κάποιαν πάσχισην του έπαινου ανάμεσον εις τον αυθέντην και εις τον σκλάβον, και κήν ο δούλος φανει μεγαλύτερος από τον αυθέντην, δέρεται: εάν δε φανει μικρότερος, πάλιν τα όμοια παθαίνει Βίος Αισώπ. (Παπαθαμ.) Γ 81^α.*

πάσχω, Σπαν. Α 172, Καλλιμ. 245, Διγ. Ζ 3465, Βέλθ. 357, 386, Φλώρ. 853, Λιβ. Ρ 431, 1173, 1668, Λιβ. Sc. 1040, 2324, 2631, Λιβ. Esc. 45, 58, 681, 1298, Λιβ. (Lamb.) Ν 77, 557, Λιβ. Ν 2303, Αχιλλ. (Smith) Ν 917, 950, 951, Αχιλλ. (Smith) Ο 342, 358, 359, 589, Αποκοπ.² 207, Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 353^α, Αχέλ. 2102, Κυρρ. ερωτ. 39^α, Διγ. Ανδρ. 356^α, 363^α, 371^α, Λεηλ. Παρ. 115, 119, 351, κ.α.: πάσχω, Λιβ. Esc.

379, 4032, Κυпр. ερωτ. 1⁷⁻¹², 6¹², Πανώρ. Πρόλ. 68, Δ' 40, Ερωφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Α 235, 415, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Α 630, Β' 13, 94, Γ' 41, 706, Δ' 91 κ.α., Θυσ. (Bakk.-v. Gem.) 291, Ροδολ. (Αποσκ.) Α 134, Β' 219, Γ' 314, Φορτουν. (Vinc.) Α 33, 297, Β' 42, Γ' 498, Λεπλ. Παρούκ. 391, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 192¹⁰.

Το αρχ. *πάσχω*. Ο τ. στο Soman., στη λ., και σήμ. ιδωμ. (Σακ., Κυпр. Β' 720, Κωστ., Λεξ. τσακων., Pern., Ét. linguist. III 499). Η λ. και σήμ.

Α Μτβ. 1) Υφίσταμαι, παθαίνω κ. παρόμοιο με ..., βρώσκομαι σε παρόμοια κατάσταση με ...: Σπαν. V 197. **2α)** Παθαίνω, υφίσταμαι κ. δυσάρεστο ή κακό υποφέρω βάσανα, συμφορές: Ερμον. Θ 337, Διγ. Z 3585, Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 115, Θρ. Κων/π. διάλ. 35 δις β) (προκ. για ερωτικά βάσανα): Ανδρειωθείς (ενν. ο Αχιλλεύς) εις τον Ερωταν ουκ ειπεν τι έν' τό πάσχειν Αχιλλ. (Smith) N 663 γ) υφίσταμαι τιμωρία, τιμωρούμαι: Προδρ. (Eideneier) IV 499 δ) (με αντικ. ουσ. που δηλώνουν συγκεκριμένη ηθική, ψυχική και άλλων ειδών βλάβη) υφίσταμαι, δοκιμάζω, υπομένω δ) εντροπή, κατησχυμμή, λύπη: οι Τούρκοι δύο μεριάς κρατούν να διώξουν και να φύγουν! και θέλω πάθειν εντροπήν, κατησχυμμήν και λύπην: Αγγυρ., Βάρν. K 282 δ) θυμός: τον θυμόν θεού λυτρώσαι, εκ ψυχών και των σωμάτων! όνπερ πάσχομεν ενθάδε, και πλείον φοβούμαι πάθειν Ερμον. Θ 123, 124 δ) κακόν: να την παρακαλέσω (ενν. τη Δυστυχία) να με λυτρώσει εκ τα κακά τά πάσχω και πανθάνω Λόγ. παρηγ. L 86 δ) καταδίκη: τούτην την καταδίκην μου την έχω και την πάσχω, την υπομένω από έρωταν τον εκατεδικάστην Λιβ. (Lamb.) N 377 δ) οδύνη: και έπαθεν (ενν. ο στρατιώτης) πολλάς οδύνας! έως να εύρει την ωραϊάν Λιβ. P 1666 δ) πόθος: την κορην εφανέρωσα τον πόθον της ψυχής μου, είπα διά την αγάπην της τον έπασχα τον πόθον Λιβ. Sc. 1488 δ) πόνος: έρριψα εις την καρδίαν μου τον πόθον της φουδούλας, (παρ. 1 στ.) έπασχεν πόνους φοβερούς δι' εκείνην η ψυχή μου Λιβ. Sc. 2321 δ) τιμωρία: έβαλα σε εις τιμωρίαν! εις πικρήν και δουλοτάτην, οίαν ουκ έπαθες ποτέ σου, γέρον πεπαλαιωμένη Πτωχολ. α 352. **3)** Παθαίνω κάπ. ασθένεια (ψυχική ή σωματική): Υιέ μου, οπού θυμώνεται πολλά και υπέρ μέτρον, μόνος του γίνεται λωλός και με το θέλημά του! κι εργάζεται τό πάσχοουσιν όσοι δαιμονιοθούσιν Κορν., Διδασκ. Δ 238 (με σύστ. αντικ.): Πάσχει ο ιέραξ τότο το πάθος υπό πολλού καπνού Ιερακοσ. 429¹⁰. **4)** Συμπονώ, λυπούμαι κάπ., συμπάσχω με κάπ.: συμπονει και πάσχει τον ως συγγενής και φίλος Φλώρ. 524 ήκουσεν η παράξενος και συνεπόνεσέ με, έπασχεν τας κακώσεις μου, την θλίψιν μου ελυπάτον Λιβ. Esc. 2636 (με αναφορ. πρόταση): μάθε διά τον πόθον σου η κόρη αναστενάζει, και αγάπην σου επαρέλαβε και πάσχει τά λυπάσαι Λιβ. Esc. 1586. **5α)** Προσπαθώ, αγωνίζομαι, πασχίζω: ο Ρώκριτος στη μέση! αλύπητα τοι πολεμά και πάσκει να κερδαίσει Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Δ' 1098 στην κλίνην μου πόδες φορές τα μέλη μου ακουμπίζω, και πάσχω ν' αποκοιμηθώ κι αμμάτι δε σφαλίζω Στάθ. (Martini) Α 276 Περί τεχνίτου πανούργου και πονηρού, οπού ... πάσχει με λόγια να γελά τους ανθρώπους να τους παίρνει περισσότερα από τον μισθόν του Βακτ. αρχιερ. 182 β) προσπαθώ να κάνω κ., δημιουργώ κ. με κόπο: Νά 'ναι ποτέ να με λαλείς μ' αλήθεια και με φύση! ή σαν αυτόν οπού χαλά τά πάσκει, αφήν τα κτίσεις Φαλιέρ., Ιστ.² 466 γ) κοντεύω να ..., κινδυνεύω να ..., παραλίγο να ...: εγώ γροικώ τα μέλη μου και πάσχον να πλαντάξουν! κι εσύ μου λες: Εις την ιστιάν έμπα γοργό, φυλάξον! Φαλιέρ., Ιστ.² 57 ωσα θωρώ τη χέρα μου πάσκεις να

τηνε σπάσεις Φαλιέρ., Ιστ.² 442. 6) Βασανίζω, τλαιπωρώ, κάνω κάπ. να υποφέρει: Ρηγάδες με εμηνύσασιν, θέλω να σε πανδρεύω! και να χαρώ και να ευφρανθώ και ν' απομερινήσω! να μην με πάσχει ο λογισμός, να μεριμνά η ψυχή μου Ιμπ. 286: ο διάβολος ημών το γένος πάσχει, ποικίλος ων και πάνουργος, πολλά μας ενθυμίζει! τον νουν ημών αναπετά κι εξάφτει και πυρώνει Φυσιολ. (Legr.) 851: φρ. πάσχω τον καιρόν = χαραμίζω τον χρόνο μου, χάνω τον καιρό μου: βαριούμαι τον καιρόν όφκαιρα να τον πάσχω Φαλιέρ., Ιστ.² 383. 7) (Προκ. για τόπο) πολιορκώ: Να κάμουν τι δεν ήξευραν, όφελος για να ποίσουν, ή το νησί να πάσχουσιν ή πόλεμον ν' αφήσουν Αχέλ. 1985.

Β' Αμτβ. 1α) Υποφέρω, βασανίζομαι: αρκούν σε νυν τά έπαθες και περισσεύουσιν σε, ή πώς πάσχεις ως παντόρφανος κι αποξενιτεμένος Σπαν. Α 35' αν έμαθες το τις ειμί και διά τίνα πάσχω, (παρ.αλ. 1 στ.) το πόσων χρόνων διάστημα παρέδραμον δι' εσέναν, ή νόσους, κινδύνους έπαθον και ανάγκας ας υπέστην Λιβ. Ρ 1290: Επρεπέ τον να φόρεσε μαντί και καμηλαύχι! και ρασιόνν ποκάμισον, διά την ψυχήν να πάσχει Περί γέρ. (Δαν.) 128: β) (προκ. για ερωτικά βάσανα): πάντα να πάσχω ο ταπεινός και να 'μαι πονεμένος! ως διά την γλυκοπόθητον κόρην, την Πλάτσια-Φλώρε Φλώρ. 1516: Διά πόθον πάσχει και πονεί, δι' αγάπην τυραννείται Φλώρ. 820: γ) τιμωρούμαι: Σπαν. Α 82, Προδρ. (Eideneier) IV 503: (προκ. για την αιώνια καταδίκη των αμαρτωλών στην κόλαση): «Αμαρτωλοί, πορεύθητε πάντες ανυποστροφώς, ή όπου Ταρτάρου κάκωσις, όπου ζοφώδης Αδης». ή Εφ' ώ και κατεκρίθησαν πάσχειν εις τους αιώνας, ή ευρόντες ανταπόδοσιν ταχείαν των πρακτέων Γλυκά, Στ. 488: Ο δ' αύθις τον ομόφυλον εστέρησε του βίου! και τούτον χάριν έπασχεν ως κατακεκριμένος Γλυκά, Στ. 493: κοιλάδα ονομάζεται, καθώς Δαβίδ διδάσκει, ή ον τρόπον ο αμαρτωλός εκεί μέλλει να πάσκει, ή ότε ημέρα φοβερά γίνεται και η κρίσις Προσκυν. Ιβ. 535 786. 2) Υποφέρω, πάσχω από ασθένεια: —Βλέπω σοι αλλοιωμένον τω χρώματι. —Ημην πεπονθώς. —Και τι ήτον το πάθος σου; —Ητον μοι κεφαλόπονος Sprachslehre 119 (με αιτιατ. του μέλους που πάσχει): Εις πάσχοντα τας ψύας Ιερακοσ. 469^α: Εάν υπό κακοχυμίας πάσχει (ενν. ο ιέραξ) τον στόμαχον αυτού, δος αυτώ κρέας μετά ροδελαιών Ιερακοσ. 453: 3) Συμπονώ, λυπούμαι, συμπάσχω: μάθε διά τον πόθον σου και η κόρη αναστενάζει, ή και αγάπην σου επαρέλαβεν και πάσχει εις τό λυπείασι Λιβ. Sc. 468: Ας με πονεί όπου με θεωρεί και όπου με βλέπει ας πάσχει, ή ας θλίβεται όπου τα ομμάτια του γυρίζουν προς εμέναν, ή τούτην την καταδίκην μου ... ή τήν υπομένω από έρωταν τον εκατεδικάστην Λιβ. (Lamb.) Ν 375: ανέκραζεν και στενάζεν τό τ' έπαθεν η κόρη! αν ήξευρες το γένος μου και τίνος κόρη είμαι, ή να έπασχες και να 'λκαιοις αντίμα μετά μένα Απολλών. 698. 4α) (Με την πρόθ. διά/για + αιτιατ.) αγωνίζομαι, προσπαθώ, πασχίζω για κάπ. ή κ.: οπότεν γαρ εις κίνδυνον φίλος διά φίλον πάσχει, ή εκείνο έχε αληθινόν, ότι είναι ως πρέπει φίλος, ή όταν δε εις πράγμα εύκολον τάχα συντρέχει ο φίλος, ή διά τον καιρόν το εύκολον πάσχει διά φιλίαν Φλώρ. 1556, 1559: εις έν, όπου πύθον πολύν, αγάπην και φροντίδα! είχε να πάσχει, να κοπιά πάντα διά την πατρίδα Λιμπον. Αφ. 18: Μέγα Μαστόρου, φανερά καλά και του εφάνη! πως για καλόν επάσχασιν, πολλά του κακοφάνη Αχέλ. 2139: β) αγωνίζομαι, μάχομαι, πολεμώ: Αυτοί λοιπόν 'πειδ' ήσανε καθόλ' απελπισμένοι εκάναν ό,τι δύνουνταν σαν σκύλοι λυσασμένοι: (παρ.αλ. 2 στ.) και όταν δεν εκρούγασι με την αλτελαρία! τίποτις άλλο κά-

νασιν κι επάσχασιν με βία Αχέλ. 1995· Αππέξω ορδινιάζασιν Τούρκοι μεν συγχυσμένοι, | αππέσσω πάλιν το λοιπόν πάσχουν οι ανδρειωμένοι Θρ. Κύρρ. (Παπαδ. Θ.) 730.

πατάγια η, βλ. μπατάλια.

πάταγος ο, Λιβ. Ν 206· πληθ. ουδ. πάταγα.

Το αρχ. ουσ. πάταγος. Η λ. και σήμ.

Πολύ δυνατός ήχος, κρότος· θόρυβος (από συγκεντρωμένο πλήθος ανθρώπων): ουδέ γροικά αναμιγή, πάταγον των ανθρώπων, | μόνο κοιτάζει έρημον όλον εκεί τον τοπο Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 252²· Έξι χιλιάδες ήτονε εκείνοι οπού κινήσα | κι απού τα τόσα πάταγα οι Τούρκοι το γροικήσα Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 423²⁴.

πάταλα, άκλ., Πωρικ. (Winterwerb) II 86 κριτ. υπ. — Βλ. και σάταλα.

Ηχοπ. λ.· για το σχηματ. βλ. Ανδρ., Αθ. 51, 1941, 52-3, Eideneier [Σπανός σ. 199] και Winterwerb [Πωρικ. σ. 233, λ. σάταλα πάταλα].

Ετην έκφρ. σάταλα πάταλα = προκ. για λόγια τραυλά και ασαφή, ασυνάρτητα, συγκεχυμένα· ανησίες (πβ. νεοελλ. τσάτρα πάτρα): το αίμα σου να πίνουσιν οι άνδρες να μεθούν, να μηδέν ηξέφρουσιν το τι ποιούσιν και να λέγουν λόγια κλωθογυριστά από το αίμα σου, Στάφυλε, σάταλα πάταλα, ως δαιμονιζόμενοι αυτ. I 160.

πατάλλια, παταλία η, βλ. μπατάλια.

πατάρι το, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Β 117, 840, 1020, 1214, 1494, 2224, 2302, 2417.

Από το ουσ. *πατάριον (ουσ. πάτος I + κατάλ. -άριον). Η λ. και σήμ.

Επίπεδη και υπερυψωμένη κατασκευή (απ' όπου παρακολουθεί κανείς καλύπτερα διάφορα θεάματα), εξέδρα: Ήρισε ο Ρήγας να γενεί ένα ψηλό πατάρι | εκεί οπού θε να μαζωχτού να τρέξουν οι καθαλάροι | τάρβες και τράβες και καρφιά και τέχνη τω μαστόρω | εξετελειώσα ό,τι 'θέλεν ο αφέντης εις το φόρο | και με χρουσά και μ' αργυρά τριγύρον το στολίζουν | κι ελάμπασιν τα θροναί κι οι τόποι οπού καθίζουν αυτ. Β 97· Με την αυγή κι ο βασιλιάς στο φόρον εκατέβη | μ' όλη την άξα συντροφιά κι εις το πατάρι ανέβη | ορίζει κι ήρθασι γιαμιά ομπρός του καθαλάροι, | για να κατέχει πασαίς 'ς ποιον τρέχει το κοντάρι αυτ. Β 1268.

πατάσσω, Διγ. Α 524, Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 1790, Σπανός (Eideneier) Α 290-1 κ.α., Χρον. Μορ. Η 4047, Χρον. Τόσκων 1926, 3591, Λέοντ., Αίν. I 216, Χούμνου, Κοσμογ. 206, 440, 560, 736 κριτ. υπ., 910, 1274, 2036, 2115, 2437, Αλεξ. 1202, 1263, Διήγ. Αλ. G 265⁶⁰, Αεαγ., Κάρολ. Έ 580 (έκδ. πατάσαι), Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Α 444, 696, Γ 1591.

Το αρχ. πατάσσω. Η λ. και σήμ.

1) Χτυπώ, δέρνω: Χούμνου, Κοσμογ. 2101, Διγ. Ο 2530. 2) Σκοτώνω, θανατώνω, εξολοθρεύω: ήθελε να πατάξει | ο Πανσανίας Φίλιππον ως για να την αρπάξει (ενν. την Ολυμπιάδα) Αλεξ. 429· κι όλους τους επατάξαι με διστόμον μαχαίρι Χούμνου, Κοσμογ. 994· εντός να τους πατάξομε μη πριν μας θανατώσουν κι ας αποθάνουν ενόμου μετά τους Αλαμάννους Χρον. Μορ. Ρ 4047. 3) Χτυπώ κ., σπάζω: Επαρε, λέ' του

(ενν. του Μωυση) ο Θεός, τους πρώτους Ισραήλη! και βάστα και την ράβδον σου εισέ κανένα μίλι, και μετ' αυτοῦνην κτύπησε, την πέτραν να πατάξει· κι εγώ θέλω 'σται μετά σε νερόν να τως πετάξεις Χούμνου, Κοσμογ. 2581. 4) Χτυπώ τις χορδές, παίζω κάπ. έγχορδο μουσικό όργανο: ταῦτην (ενν. την κιθάραν) αρμοσάμενος τῷ πλήκτρῳ τε πατάσσω· μέλος γαρ πάνυ ἥδιστον ετέλει ψιθυρίζων Διγ. (Τραρρ) Gr. 1381. 5) (Μεταφ.) α) συντριβῶ, καταστρέφω: «Μη ελθὼν πατάξω την γην ἄρδην», ἵνα μη ευρῶν υμᾶς ἅπαντας ἐν ἀπιστίᾳ εἰς την ἀτελεύτητον κόλασιν παραπέμψω Ψευδο-Σφρ. 316²⁴· τη γαρ προτέρᾳ (ενν. παρουσίᾳ) οὐκ ἦλθε (ενν. ο Χριστός) πατάξει, ἀλλὰ σώσαι Ψευδο-Σφρ. 316²⁵· ταῦτα πάντα ἐγίνησαν οὐγιά να μας διδάξει (ενν. ο Θεός), και α δεν μετανοήσομεν, θέλει μασε πατάξει, με το σπαθί το τούρκικο να κόψει τα κορμιά μας, και αιχμάλωτοι να γένομεν οὐγιά τα κρίματά μας Σκλάβ. 144· β) τιμωρώ: Τέτοια εἶναι των χωριατῶν οἱ συντροφίές και η τάξις και εσύ Χριστέ, όπου δύνεσαι, εσύ να τους πατάξεις Σαχλ., Αφήγ. 246· γ) εξαλείφω, εξουδετερώνω, εξαφανίζω να πατάξει (ενν. ο ἅγιος Πέτρος) τα εἰδωλα, την ἀπιστίαν των ἔθνων, και του Χριστοῦ την ἐκκλησίαν να ἀνεήσει και στερεώσει Χρον. Μορ. Η 783. 6) Νικῶν υποτάσσω: πόσα ἔθνη πάταξα με τη στρατιά ατός μου, και τώρα βλέπω με νικά ένας μικρός εχθρός μου Αλεξ. 1237· Ω ἀνδρειωμένοι μου και ηγαπημένοι μου Μακιδόνες ..., το πώς όλον τον κόσμον, ἐπαράλαβετε και όλην την οἰκουμένην ἐπατάχετε με την δεξιᾶ σας χεῖρα Διήγ. Αλ. G 283²⁶· κυριεύουσιν της Ἀγαρ, ἡγοῦν οἱ Ισραηλίται, και πατάξουσι γαρ οὕτως· πάσαν δύναμιν Εβραίων· και Ρωμαίων και Ελλήνων Λέοντ., Αἰν. I 58· (εἰδὼ μεταφ.): Τρεῖς μήνες μ' ἔτοια δούλεψη, μ' ἔτοια ἀρχοντιά και τάξη, ποια να 'χε στέκει δυνατό, να μην την πατάξει; Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Α 884. 7) (Προκ. γιν. ἀρχώστω) προσβάλλω: Εἰς τον ἱέρακα ἰδης βραδὺ τρώγοντα και την τροφήν αὐτοῦ εἰς τον λαιμόν ἱσταμένην, γνῶθι ὅτι ὡς παταγμένος ἐστίν ἀπὸ του πονεῖν τας πλευράς Ορνεοσ. αγρ. 537²⁷· εἰς δε τον οφθαλμόν παταχθεῖ (ενν. ο ἱεράς), συχνῶς ὕδωρ ψυχρόν ἐπιρραίνουσι Ορνεοσ. αγρ. 542²⁸. 8) (Μεταφ.) πειράζω, βάζω σε δοκιμασία, βασανίζω, ταλαιπωρῶ: Οστις τιμὰ και σέβεται και σέναν (ενν. τη Μαρία Μαγδαληνή) ἀνακράζει, ο ἀντιστάτης φανερά μηδὲ κουρφέα πατάξει Σκλέντζα, Πουήμ. 1²⁹· ἦτον ἀκόμη κοπελιά κι ἀμάθητη στα πάθη! κι ὡς ἤρχισεν ο Ερωτας να την πατάξει, ἐχάθη Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Γ 1580· ἡ Μοῖρα μου τον ἤκαμεν (ενν. το Ρωτόκρτο), οὐγιά να με πατάξει Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Β 1352· Εσύ 'σαι πούρι, λέγει, ἀπαρθινά 'ν' πῶς σε θωρῶ, γῆ ὄνειρο με παιδεύγει, (παρὰλ. I στ.) γῆ φαντασά πατάσσει με και δείχνει πῶς του μοιάζει; Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Ε 1102.

πατελένος, πατελίνος, ο, βλ. πατερίνος.

πατελληγός· (οἱ κλέφτες και οἱ) πατελληγοί, Ασσιζ. 216³⁰· πιθ. εσφαλμ. γρ. ἀντὶ πατελίνος· διορθώσ. κατὰ Foucher [Assises σ. 704] *patelins*· πβ. και Ασσιζ. 468³¹· πατελίνου. — Βλ. πατερίνος.

πατελῶς, ἐπίρρ., βλ. παντελῶς.

πατέντα η.

Από το ιταλ. *patente* (βλ. Somav., It.-gr. και Battisti-Alessio, Diz. etim., λ. *patente*³²). Η λ. σε έγγρ. του 18. (Λάμπρ., ΝΕ 7, 1910, 250, Σιγάλας, Ελλην. 2, 1929, 47, 56, Μα-

Λανδράκης, Ελλην. 10, 1937-38, 400, Τουρτόγλου, ΕΚΕΙΕΔ 15, <1968> 1972, 31) και 19. αι. (Σιγάλας, ό.π., 79, Μαλανδράκης, ό.π., 386 και Τωμαδάκη-Παπαδάκη Α., Κρητ. έγγρ. Α 41, 43) και σήμ. με διαφορ. σημασ.

Αδεια ταξιδιού, διέλευσης από τόπο (Για τη σημασ. και τη λ. βλ. και Kahane-Tietze, *Lingua Franca* 340-1): *Περί πώς γράφουσιν οι αρχιερείς τα γράμματα, άπερ δίδωσι των απερχομένων εις ταξιδιον, διά ξηράς ή διά θαλάσσης, όταν ο τόπος εκείνος υπάρχει υγιής, άτινα τη κοινή γλώττα καλούνται πατένται Μαλαξός, Νομοκ. 524.*

πατέομαι.

Το αρχ. πατέομαι.

(Μεταφ.) γεύομαι, δοκιμάζω κ. ευχάριστο, απολαμβάνω κ.: πασάμενοι μικρόν παρά των συγγραμμάτων αυτοίς, συλλεξάμενοι τα κάλλιστα και αναγκαία αυτών, ήτοι της Παλαιάς τε και Νέας Διαθήκης, εις κοινήν γλώτταν ταύτα παρατιθέμεθα Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 2^ο Υμείς δε πάντες, ω φίλοι, ασμένως και περιχαρώς πάσασθε την ηδύτητα τούτου (ενν. του συγγράμματος) ως οίον εστί Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 2^ο.

πατέραs ο, βλ. πατήρ -έρας.

πάτερε το.

Αγν. ετυμ. Άσχ. το σημερ. ιδίωμ. *πάτερε* (Κωστ., Λεξ. τσακων., λ. πατερé)

? Έδωκα του πατέρα του Κανιόλου L 48 δανεικές, να τες δώσει εις το πάτερε Σε-βήρ., Σημειώμ. 62α.

πατερημόν το πατερημό(ν), Ιατροσόφ. (Οικονομυ) 80^ο πληθ. πατερμά, Κατζ. Γ 261.

Η συνεκφ. «Πάτερ ημών» (αρχή της Κυριακής Προσευχής) ως ουσ. Ο τ. πατερημό και σήμ. ιδίωμ. (Βογιατζ., Γλώσσα Ανδρ.). Πληθ. πατερημά σε έγγρ. του 17. αι. (Κατσουρ., ΕΕΚυκλ.Μ., 1968, 67) και σήμ. λαϊκ. Τ. πατρεμόν στο Σομαν. Τ. πατερμό και πατρεμό σήμ. ιδίωμ. (Ζιώη, Λεξ. Ζακ., όπου και πληθ. πατρεμά). Η λ. (Πάτερ ημών το) και σήμ.

1) Η Κυριακή Προσευχή και κατ' επέκταση οποιαδήποτε προσευχή: *Άμε 'ς καλό, Αννούσα μου. Πάντα στα πατερμά μου! θέλω παρακαλεί για σε Κατζ. Γ 404' ο κλέπτης ... δεν ημπορέν να νηστεύσει ουδ' έξευρεν να πει κανέναν «πατερημόν» Ανθ. χαρ. (Κακουλίδη-Πηδώνια) 134' με πολλήν ευλάβειαν να λείι τα πατερμά του Γαδ. διήγ. (Βασιλ.) 443. 2) (Συν. στον πληθ.) κομποσκοίνι: *βαστώ σταυρόν και πατερμά, φορώ και το μαντί μου Γαδ. διήγ. (Βασιλ.) 300' Αληθινά θαμάζομαι, τώρα στα γηρατειά σου, ! οπόδρεπε στα χέρια σου νά 'χεις τα πατερμά σου Κατζ. Α 272.**

πατερημός ο πατερμός. — Πβ. και πατερημόν το.

Από το ουσ. πατερημόν με αλλαγή γένους. Ο τ. πατερμός και σήμ. ιδίωμ. (Λά-ζαρηs, Λευκαδ. λ. πατερ(η)μός). Τ. πατέρμος σε έγγρ. του 17. αι. (Κωνσταντουδάκη Μ., Θησαυρ. 12, 1975, 74). Θηλ. πατερημή σε δημ. κυπρ. άσμα (Ζωγγρ. 186) και σήμ. στο κυπρ. ιδίωμ. (Φαρμακ., Γλωσσάρ. 30). Η λ. και σήμ. ιδίωμ. (Πιτυκ., Ιδίωμ. Αν. Κρ.,

Παγκ., *Ιδιώμ. Κρ. Γ*, 258-9, λ. πατερημός).

1) Η Κυριακή Προσευχή και κατ' επέκταση οποιαδήποτε προσευχή: ψάλλουν και λέγουν πατερμούς, για να βρουν σωτηρία Αχέλ. 1343· το κόνισμά μου τη Θεοτόκο απού· ναι με τα μαργαριτάρια να λείσι τον πατερμόν τως ογιά τη ψυχή μου Διαθ. 17. αι. 9²⁸. 2) Κομποσκοίνι: Βαστούν κεριά και πατερμούς, φορούν πλατιές αμπάδες Απόκοπ.² 187.

πατερικός (II), επίθ.

Το μτγν. επίθ. πατερικός (TLG).

Που ανήκει στον πατέρα, πατρικός: Ειδέ και λάχει να μεταπανδρευθεί αυτή (ενν. η γυναίκα), ... να παίρνουσι (ενν. τα παιδιά) όλα τως τα πράγματα τα πατερικά σωστά, δίδοντας μόνον της αυτής μητρός τως το προικειον οπου έδωκε τον πατέρα τως και την προγαμιαίαν δωρεάν Εκλογής χειρόγρ. 247²².

πατερικός (III), επίθ.

Το μτγν. επίθ. πατερικός (TLG). Το ουδ. ως ουσ. ήδη τον 7. αι. (Lampe, Lex., στη λ.· βλ. και Du Cange, λ. πατερικόν), σε σημ. κωδ. του 11. αι. (Ευαγγελ.-Νοταρά, Σημ. Κωδ. 170) και σε έγγρ. του 12. (Act. Saint-Pantél. 7²⁸), 14. (Act. Lavr. III 147²⁸), 17. (Βέης, EMA 7, 1957, 9, 21) και 18. αι. (Λάμπρ., NE 12, 1915, 111, 21, 1927, 322, Βέης, ό.π., 13, 20). Η λ. και σημ.

(Εκκλ.) που αναφέρεται στους πατέρες της Εκκλησίας: έτερον βιβλίον πατερικόν Κωδ. Πάτμου II A 5.

Το ουδ. ως ουσ. = (εκκλ.) βιβλίο που αναφέρεται στους πατέρες της Εκκλησίας και περιέχει διδαχές, καθώς και ηθικοδιδασκτικές διηγήσεις από τη ζωή και τη δράση τους (Για το πράγμα βλ. και ODB, λ. *paterica*): Διάβαζε πατερικά να μάθεις ερμηνείες Φαλιέρ., Λόγ. (Bakk.-v. Gem.) 155· πατερικόν βαμβύκινον παλαιόν Κωδ. Πάτμου II A 1· Λέγει, αδελφέ μου ηγαπημένε, το πατερικόν το πως τον παλαιόν καιρόν εις κάποιον τόπον δεν έβρεξεν ο Θεός βροχήν έναν χρόνον Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 104².

πατερίνα (ο πατήρ ή η μήτηρ ένι) πατερίνα, Ασοίζ. 188²⁸, πιθ. εσφαλμ. γρ. αντί πατερίνοι· διορθώσ. κατά Foucher [Assises σ. 558] *patelins*· πβ. και Ασοίζ. 440¹⁸ πατελίνοι. — Βλ. πατερίνος.

πατερίνος ο, Ασοίζ. 188¹⁸· πατελένος, Ασοίζ. 439²⁷· πατελίνοσ, Ασοίζ. 106¹, 216⁸ (έκδ. πατελληγού διορθώσ.), 356¹⁴, 440¹⁸, 468^{11, 19}.

Από το μεον. λατ. *paterinus* (Du Cange, Lat., λ. *paterinus*, Blaise, Lex. Lat. Med., λ. *paterini*)· πβ. παλαιότ. ιταλ. *paterini* (Battisti-Alessio, Diz. Etim.· βλ. και Battaglia, λ. *paterino*) και παλαιότ. γαλλ. *paterins* (Du Cange, Lat., ό.π. και Du Cange, λ. πατελίνοι) και *paterin* (Gr. d' Hauteville, Dictionn.). Οι τ. από το παλαιότ. γαλλ. *patelin* (Foucher [Assises σ. 248, 554, 558, 704]). Ο τ. πατελίνοσ στο Du Cange, ό.π.

α) Οπαδός θρησκευτικού δόγματος που αποκλίνει και έρχεται σε αντίθεση με αυτό της επίσημης Εκκλησίας· αιρετικός (Για το πράγμα βλ. Du Cange, Lat., ό.π.): Αιτίες παρά τους ποίας τα τέκνα δύνονται ξεκρηρώσαι τον πατέραν τους ή την μητέρα τους ... Η έκτη αιτία ένι εάν τα τέκνα ορθόδοξα και ο πατήρ ή η μήτηρ ένι πατερί-

νοι Ασσιζ. 188²⁸ (έκδ. πατερίνα· διορθώσ.)· β) (κατ' επέκταση) μη χριστιανός, αλλόθρησκος: *εimi έτοιμος και αρματωμένος* (ενν. *εγώ ο Βαϊμούντος*) *εις πάντα τον ανθεστάμενον και μέλλοντα πόλεμον ποιήσαι μετά της βασιλείας σου, καν τε του χριστιανικού γένους εστί καν τε της έξω πίστεως, ους ημείς πατερίνους ονομάζομεν Κομνηνής Αννας Μετάφρ. 423.*

πατερίτσα η.

Πιθ. από το θηλ. του επιθ. πατερικός [πατερική (ράβδος) >*πατεριτσή >πατερίτσα, Georgac., The -ιτο- suffixes 59, 325. Κατά Κουκ., Αθ. 30, 1918, ΛΑ 41, από πατερική (ράβδος) >πατερίκα >πατερίτσα (πβ. και Φάβ., Αθ. 29, 1917, ΛΑ 43 και Γιαννουλέλλη, Ιδιωμ. λ. δάν. 85 για διαφορ. ετυμ.)]. Τ. πατερίτσα στο Meursius και τ. πατερίκα σήμ. ιδιωμ. (Κουκ., Αθ. 30, 1918, ΛΑ 42). Η λ. στο Somav. (λ. πατερίτσα) και σήμ.

Ποιμαντική ράβδος πατριάρχη ή δεσπότη: *πάλιν τον* (ενν. *τον πατριάρχη*) *εχάρισεν* (ενν. *ο βασιλεύς*) *εγύμωφην πατερίτσαν* Αρω., Κόπ. διατρ. [564]: *ο μεν δεσπότης ..., θρόνον τον ορδινιάζουν! φέρουν την πατερίτσα του, φοραίνει το μαντί του Κρασσοπ. (Eideneier) S 12.*

πατερμά τα, βλ. πατερημόν.

πατερμός ο, βλ. πατερημός.

πατερόν το, Σπανός (Eideneier) A 469, B 124· πατερό(ν).

Από το ουσ. πάτος I αναλογ. με ουσ. σε -ερόν. Ο τ. πατερό στο Du Cange, στη λ. και σήμ., όπως και τ. πάτερο. Τ. πάτερον σε έγγρ. του 12. αι. (Act. Ivir. II 52^{98, 559}). Η λ. στο Λεξικό του Κυρίλλου (βλ. Tittmann [Ζωναρ. σ. CIII, λ. δοκός]) στο Du Cange και σήμ. στο ποντ. ιδίωμα (Παπαδ. Α., Λεξ.).

α) Δοκάρι που στηρίζει σειρά από άλλα δοκάρια σε στέγη ή πάτωμα (Για το πράγμα βλ. Κουκ., ΕΕΒΣ 12, 1936, 96, ΒΒΠ Ε Παράρτ. 43-44): *μον έδωσεν η αυθεντία ξυλιν και σιδερα, ήγουν πατερά, τάβλες, μαδέρια, σιδηροδεσίες και καρφία Ιερόθ. Αββ. 338· Έκτισεν άλλο* (ενν. *οσπίτιον*) ... Και *τόσον τον εστίλβωσαν τες πέτρες ... οπου εφαινέτον ... ότι έχει μάλαγμα. Τα πατερά όλα ήσαν χρυσωμένα και μέσα ήτον χυμευτός με πολυτίμους λίθους Διγ. Ανδρ. 398³³* (εδώ σε μεταφ.): *Οι δε* (ενν. *σοφοί άνδρες από Ηλιουπόλεως*) *είπον αυτώ* (ενν. *τω Αιωώπω*) *αίνιγμα· «Φιλόσοφε, τις εστιν εις ναός μέγας, και μέσον του ναού στόλος έχων πόλεις δώδεκα, και πάσα πόλις ένι στιγνασμένη με τριακόντα πατερά, ξύλα μεγάλα μεσοδόκα ...» Βίος Αιωώπ. (Παπαθωμ.) Β 56³⁴*· β) δοκάρι πλοίου: *αι τάβλες και τα πατερά* (ενν. *των κατέργων*) *ήσασι τοακισμένα Πόλ. Τρωάδ. (Παπαθωμ.-Jeffr.) 14100· πηδάλιον ή πατερόν ακέραιον ου γαρ είχαν* (ενν. *τα κάτεργα*) *Πόλ. Τρωάδ. (Παπαθωμ.-Jeffr.) 14099.*

πατερός, βλ. πατήρ -έρας.

πατζάτζι, βλ. πασσάτζι.

πάτσημα το, Προσκυν. Κουτλ. 156 81³⁸, Προσκυν. Ιβ. 535 207⁹⁸, Προσκυν. Ολυμπ. 177 90³⁸, Προσκυν. Εθν. Βιβλ. 2043 284³⁸³, Σουμμ., Παστ. φιδ. Γ [1341], [1362], Μπερ-

τόλδος 47, 64.

Το μτγν. ουσ. πάτημα. Η λ. και σήμ.

1) Το αποτέλεσμα της πίεσης με τα πόδια: σκάψε το αμπέλιον να αραιωθεί η γη από τα πατήματα των τρυγητάδων ... διά να φθάνει το νερόν της βροχής εις τας ρίζας των κλημάτων Αγαπ., Γεωπον. (Κωστούλα) 146' έκφρ. πάτημα των ποδιών κάπ. = (μεταφ. με υποτιμ. διάθεση) αντικείμενο περιφρόνησης, εξευτελισμού: Χαίρομαι κι εγώ πως βλέπω των οχθρώ μας! τα καύκαλα να βρίσκονται πάτημα των ποδιώ μας Ζήν. (Αλεξ., Στ.-Αποσκ.) Έ 8. 2α) Χνάρι πέλματος, πατημασιά: ευρίσκεις πλάκαν εύμορφην κι είναι κεχαραγμένη.! το πάτημα του Ιησού είναι τετυπωμένη! ..., ότε ...! περιπατίεν ...! ... το ποδάριν τον εκεί ενετυπώθη Προσκυν. Ιβ. 535 216¹⁰⁰ αν νιώσει (ενν. ο λιόντας) τον κυνηγόν απανωθιόν του, διά να μηδέν τον εύρει σκεπάζει με την ουραν του όλα του τα πατήματα Ανθ. χαρ. (Κακουλίδη-Πηδώνια) 127- β¹) (συνεκδ.) χώρος που καταλαμβάνει μια πατημασιά: πέπτει (ενν. ένας άνθρωπος) μέσα εις ένα βόθυνον· και πέφτοντας ..., σηκώνει τας χείρας αυτού και πιάνει ενός δενδρού κλάδον ...· και εις ολίγον πάτημα στέσας τους πόδας αυτού, ελόγιαζεν πως θέλει περάσει εκεί φυλαγμένος Βενετσός, Δαμασκοηνού Βαρλαάμ 63¹¹- β²) (προκ. για ελάχιστη έκταση γης): Και δεν τον έδωκε (ενν. ο Θεός τον Αβραάμ) εις αυτήν (ενν. την γην) κληρονομίαν ουδέ ένα πάτημα ποδαρίου, και τον έταξε να του την δώσει διά κληρονομίαν Μάξιμ. Καλλιουπ., Κ. Διαθ.² Πράξ. 25' έκφρ. πάτημα παλαμόποδο, βλ. παλαμόποδο α έκφρ. 3) Βήμα: Έπειτα τα πατήματα του Σίλβιον ν' ακολουθήσω,! να τον ξανοίγω από μακρά, στέκοντας απ' οπίσω·! και τόμον τον ειδώ να μπει, ... να μπω κι εγώ να τονε βρω Σουμμ., Παστ. φιδ. Γ [817]: Εκείνος οπού έχωσεν εδώ τον βιον ... έσκαψεν και ετούτα τα γράμματα εις την κολόνα· Α, αποβάς, ήγουν ..., ήγουν παγαίνοντας Β, βήματα, τουτέστιν πατήματα Βίος Αιωώπ. (Παπαθωμ.) Γ 80' φρ. (ε)παίρνω το πάτημά μου = περπατώ, προχωρώ: θωρείς (ενν. σύ, Μυρτίνη) τηνε το πώς κλεφτά παίρνει το πάτημά της,! καθώς είν' κι όλες ψεύτικη και κλέφτικ' η καρδιά της; Σουμμ., Παστ. φιδ. Γ [1179]: β) (μεταφ.) πρότυπο συμπεριφοράς, παράδειγμα: ο Χριστός έπαθε διά λόγου μας, αφήνοντάς σας παράδειγμα, διά να ακολουθήσετε τα πατήματά του Μάξιμ. Καλλιουπ., Κ. Διαθ.² Πέτρου Καθ. Επ. Α, β 21. 4) Πέρασμα, διάβαση: τον δρόμον ίσια κίνησεν (ενν. ο Μιχαήλ), ειρηνικά παγαίνει! 'κ τα δύσβατα πατήματα ογλήγορος εβγαίνει,! και πέρασεν τα σύνορα, και τους κακούς τους τόπους Παλαμής, Βοηβ. 546. 5) (Προκ. για μουσικό όργανο) πάτημα, πίεση της χορδής με το χέρι ώστε να παραχθεί μουσικός ήχος: ορίζει η Ελένη,! να φέρουν το χαλκόκορδον ...! Παιζει πολλά παράξενα σαν ήτον μαθημένη,! Έσφαλε τίποτε μικρόν, τό εγροίκρεν ο Πάρης,! πάτημα του παιγνήματος την έλαθεν την κόρην Βυζ. Ιλιάδ. 675. 6) Περιττωμα: και από του πατήματος γιγνώσκεται (ενν. ει έχει έλμινθας ο ιέρας): αποκρεμάται γαρ ως έλμινς Ιερακος. 461¹². 7) (Μεταφ.) πρόφαση, δικαιολογία: εις ετούτη την αμαρτωλή ευρήκανε πάτημα διά να σκεπάσουν την απρεπειάν τους Σουμμ., Ρεμπελ. 169.

πατημασιά η.

Από το ουσ. πάτημα και την κατάλ. -σιά. Τ. πατημασία το 17. αι. (Καδάς, Βυζαντ. 14, 1988, 335). Η λ. και σήμ.

Το ίχνος που αφήνει στο έδαφος το πέλμα ανθρώπου (ή ζώου): Η αρκούδα σαν

έφθασεν εις τον Άγιον, τον επροσκύνα, και κύφτοντας εφίλιε με ευλάβειαν τες πατημασιές των ποδιών του Αγίου Ροδινός (Βαλ.) 217.

πατηματιά η.

Από το ουσ. πάτημα και την κατάλ. -ιά. Διάφ. τ. και σήμ. ιδιώμ. (Κωστ., Λεξ. τσακων., Πάγκ., Ιδιώμ. Κρ. Γ 205, Μηνάς, Ιδιώμ. Καρπάθου, 141). Η λ. στο Βλάχ. και σήμ. ιδιώμ. (Μάνεσης, Λεξ. μυκον. ιδιώμ., Καρανικόλα Σ. και Αλ., Παροιμ. Σύμ., 253, 346, Ρεμ., Ét. linguist. III 500).

Το ίχνος που αφήνει στο χώμα το πέλμα ανθρώπου (ή ζώου): Έπαρε ... την στράταν την μεγάλην, Ι ... η οδός σε θέλει εβγάλει (παραλ. 1 στ.) ... εις τον τόπον της Εδέμ ... Ι Και θες ιδείν πατηματιές εμέν (ενν. του Αδάμ) και της μητρός σου Ι χόρτον δεν είναι μπορετόν σ' αυτές να ξεφυτρώσου Χούμνου, Κοσμογ. 307.

πατηματίτσιν το.

Από το ουσ. πάτημα και την κατάλ. -ίτσιν.

Πάτημα, πίεση χορδής για την επίτευξη συγκεκριμένων τονικού ύψους: ορίζει η Ελένη, Ι να φέρουν το χαλκόκορδον τό συνήθως να παίξει. (παραλ. 2 στ.) πάτημα του παιγνήματος την έλαθεν, την κόρην, Ι ο Πάρης επεκότισε τολμήσας αναφέρει Ι ω λαμπροτέρα ευγενική κυρά μου η εδική μου, Ι ήξευρε, κάτι σ' έλαθε μικρόν πατηματίτσιν Βυζ. Ιλιάδ. 678.

πατημία η, Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 92^τ, 219^α υπατημία.

Από το ουσ. πάτημα και την κατάλ. -ία. Τ. πατημέα και σήμ. ιδιώμ. στη Χιμάρα (Βαγιακ., Πρακτ. Β' Συμπ. Γλωσσολ. βορειοελλ. χώρου 15), πατημιά στη Θράκη (Ψάλτ., Θρακικά 116) και πατηνιά στην Κύπρο (Φαρμακ., Γλωσσάρ. 485). Η λ. και σήμ. σε ιδιώμ. της Κάτω Ιταλίας (Καραν., Ιστ. Λεξ. Κάτω Ιταλ.)

1) Πέλμα, πατούσα: εκατέβη από το άλογον (ενν. ο Περσεύς) και βάνει τον ταρσόν του ποδαρίου του εις την γην, ήγουν το πλάτος του ποδαρίου του, τούτο λέγεται ταρός, η πατημία αυτ. φ. 139^α όταν το διώχνει τινάς (ενν. το Λεοντάρι) ταυρίζει τα ποδάρια του και τα μαζώνει, ήγουν τες πατημίες του αυτ. φ. 60^α. 2) Πατημασιά, χνάρε: Ω νιέ μου, ... σύρε εις την βάλλην της Εβρός και εκειθεν είναι η στράτα ... οπού είναι μεγάλες οι υπατημίες μου και εμέν και της μητρός σου αυτ. φ. 92^α ο Σηθ ... εμίσεψε και υπήγε προς την βάλλην της Εβρός και ήρε έτσι καθώς ο πατήρ του τού ειπεν τες πατημίες των ποδαριών τους αυτ. 93^α.

πατήρ -έρας ο, Σπαν. Β 39, Προδρ. (Eideneier) IV 118, Ασσίζ. 364^α, Ερμον. Χ 243, Χρον. Μορ. Η 2714, Χρον. Μορ. Ρ 2714, Περί Ξεν. (Μαυρομ.) 416, 533, Αχυλλ. (Smith) Ν 160, 162, 197, 213, 317, 385, 680, 682, 1471, 1513, 1575, Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-v. Gem.) 301, Συναξ. γυν. 120, Απόκοπ.² 398, Μ. Χρονογρ. 36^α, Πτωχολ. (Κεχ.) Ρ 219, Σουμμ., Ρεμπελ. 164, κ.α.: πατέρας, Απολλών. 259, 837, Αχυλλ. (Smith) Ν 676, 1600, 1624, Ανθ. χαρ. (Κακουλίδη-Πηδούνια) 73, 116, 124, Κορων., Μπούας 111, 117, Ολόκαλος 12¹², 15, 15¹⁸, 239^α, Δεφ., Λόγ. 279, Πεντ. Γέν. XVII 5, XXXI 6, 7, XLIV 32, XLVIII 17, Βυζ. Ιλιάδ. 764, Ιστ. πατρ. 143^{21, 22}, Σεβήρ., Σημεωμ. 17β, 25γ, 96, Διαθ. 17. αι. 9^α, 10^α, κ.α.: πατήρ, Διγ. (Trapp) Gr. 834, Διγ. Z 461, 605, 1685, Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 137, 146, 257, 723,

778, Πουλολ. (Τσαβαρή)² 315, 651, Λιβ. Ρ 1177, Αχιλλ. (Smith) Ν 103, 338, 1007, Αχιλλ. (Smith) Ο 59, 73, 119, Ιμπ. 825, Χρον. Τόκκων 4, Χειλά, Χρον. 350, Μαχ. 286^α, 598^α, 646^α, Σφρ., Χρον. (Maisano) 14^α, 170^α, 176^α, Αρμούρ. (Αλεξ. Στ.) 6, 10, 23, Byz. Kleinchron. Α' 281^α, Δεφ., Λόγ. 58, Διγ. Ανδρ. 362^α, 407^α, Πτωχολ. Β 347, Διακρούσ. 108^α, κ.α. γεν. εν. πατερός, Πεντ. Γέν. XXXVI 9, XLIII 23^α πατρός, Χρον. Τόκκων 18, 22^α αιτιατ. εν. πατήρ, Περί Ξεν. (Μαυρομ.) 343, Αχιλλ. (Smith) Ν 360, Αχιλλ. (Smith) Ο 316, Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 386^α, Ολόκαλος 239^α κλητ. εν. πατήρ, Αχιλλ. (Smith) Ο 129^α ονομ. πληθ. πάτρες, Ιστ. πατρ. 129^α γεν. πληθ. πατρων, Ιστ. πατρ. 129^α, 144^α.

Το αρχ. ουσ. πατήρ. Η λ. (πατέρας) σε κείμε. του 12. αι. (Caracausi), στο Meursius και σήμ.

1α) Ο αρσενικός γονέας, ο γεννήτορας: Πτωχολ. α 80, Απολλών. 840, Μανολ., Επιστ. 173, Πεντ. Γέν. XII 1, Αχιλλ. (Smith) Ν 360, Περί Ξεν. (Μαυρομ.) 287, 506^α εκφρ. (1) από πατρός (για να δηλωθεί η καταγωγή): λέγεται δε και διγενής ως από των γονέων, Ι εθνικός μεν από πατρός εκ δε μητρός Ρωμαίας Διγ. (Trapp) Gr. 1002^α (2) φυσικός πατήρ/κατά θεσιν πατήρ = φυσικός/που υιοθέτησε, θετός πατέρας: Υιοθετούνται δε πολλάκις υπεξούσιοι και εξέρχονται της υπεξουσιότητος του φυσικού πατρός και υπακούουσιν άλλω τω κατά θεσιν πατρί Zygomalas, Synopsis 174 Ε 6 β) (μεταφ. κατ' επέκταση): Πατέρας και μητέρα μου η ανθεντία σου είναι! και αδελφοί και αδελφαί και φως μου και ζωή μου Αχιλλ. (Smith) Ν 1354 γ) (γενικ.) ο κηδεμόνας, ο προστάτης: επараδωκεν (ενν. ο βασιλεύς ο Λάσκαρις) εκείνον τον υιόν του (παρ. λ. 1 στ.). Με όρκον επараλαβεν (ενν. ο Μιχαήλ Παλαιολόγος) όσα τον επараδωκεν πατέρα γαρ τον βασιλέως όρισε να τον λέγουν Χρον. Μορ. Ρ 1233^α δ) γενάρχη, πατριάρχης: να είσαι για πατέρας μάζωμα εθνών Πεντ. Γέν. XVII 4. 2α) (Θεολ.) ο Θεός: έκφρ. Πατήρ των φώτων (βλ. Κ.Δ., Ιακ. 1, 17): ίνα λάβης παν δώρημα εκ του Πατρός των φώτων Παϊς., Ιστ. Σινά 1482^α σ' αυτός σου στρέφομαι, Πάτερ των φώτων ... Κυπρ. ερωτ. 144^α β) (προκ. για το ά πρόσωπο της Αγίας Τριάδας): Να είναι (ενν. ο βασιλεύς) ευσεβέστατος, υπέρμαχος εις όσα εδογματίσθησαν διά την Αγίαν Τριάδα, διά τον Θεόν Πατέρα, διά τον Υιόν αυτού τον Χριστόν και διά το Πνεύμα το Άγιον Zygomalas, Synopsis 145 Β 21^α εις αυτού (ενν. του Θεού) το όνομα θέλησον βαπτισθηναι! και του Πατρός και του Υιού και Πνεύματος Αγίου Διγ. Ζ 1124. 3) (Μεταφ. γενικ.) α) πνευματικός καθοδηγητής, αυτός που έχει καθοδηγητικό ή προστατευτικό ρόλο: υπάρχει (ενν. ο βασιλεύς) εις τον γέρον! τον καλόν τον τον πατέρα Πτωχολ. (Κεχ.) Ρ 271^α οι ουδίοι, ως καλοί πατέρες και κυβερνητάδες οπου γίνονται διά όλον τον λαόν ... Σουμμ., Ρεμπελ. 163^α β) (με το επίθ. πνευματικός) πνευματικός, εξομολόγος: τον πνευματικόν πατέρα, τον εξαγοράρη τους, δεν υπακούουσι, και τα λόγια των ιερών καταφρονούσι Αποκ. Θεοτ. Ι 149^α τυχαίνει όλοι να προστρέχουν μετά δακρύων να εξομολογούνται εις τους πνευματικούς πατέρας αυτών Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 385^α γ) ανάδοχος, νονός: την μητέρα την αυτού ο αμράς βαπτίσας! αυτός ταύτην εδέξατο εν τη αναγεννήσει! ωσαύτως και τους συγγενείς ...,! και πατήρ πάντων γέγονεν εν πνεύματι αγίω Διγ. (Trapp) Gr. 941. 4α) Τίτλος ή προσφώνηση ιερέα ή μοναχού: του 'καμε και λειτουργίει διά να 'χει σωτηριάν! μνημόσυνα με αρχιερείς, πατέρες και παπάδες! διακόνους που κρατούσσι στα χέρια τους

λαμπάδες Λίμπον. 489^α από την σήμερον ... να το ορίζει (ενν. το χωράφι) και να το απεξουσιάζει ο ευρισκόμενος πατέρας ... εις το λεγόμενον μοναστήρι, ο κυρ Γεράσιμος ο ιερομόναχος Ολόκαλος 89^α· οι ... αγιώτατοι πάτρες του μοναστηρίου Ιστ. πατρ. 129^α ψάλλουν και λέγουν πατερμούς, για να βρουν σωτηρία! άλλον να πουν δεν έχουσι πατέρες και γουμένοι Αχέλ. 134^α (προκ. για μητροπολίτη, πατριάρχη): να με μακαρίζουσι (ενν. οι χριστιανοί) εμένα (ενν. το Γαβριήλ Σεβήρο) τον καλό τους πατέρα Σεβήρ., Διαθ. 192^α έκφρ. πατήρ των πάτρων (προκ. για πατριάρχη): Ο πατριάρχης δε, κατά το πατριαρχικόν αξίωμα, ως πατήρ των πάτρων και ως ποιμήν των ποιμένων, μητροπολιτών, αρχιεπισκόπων και επισκόπων και παντός ιερωμένου και κοσμικού όλης της οικουμένης Ιστ. πατρ. 144^α β) τίτλος ή προσφώνηση ιερέα, μοναχού της ρωμαιοκαθολικής εκκλησίας: να 'νιαι ομπλιγάδοι οι αφέντες οι πατέρες του Σαν Φραντζέσκο ... να με μνημονεύουσιν Διαθ. 17. αι. 5^α (προκ. για ανώτερο κληρικό, αξιωματούχο της ρωμαιοκαθολικής εκκλησίας): Εστειλε δ' ο πάπας τον καρδινάλιον Πολωνίας (έξδ. καδινάλιον) ... και αυτόν ένα της εν Φλωρεντία συνόδου υπάρχοντα πατέρα τίμιον Δούκ. 315^α (προκ. για τον Πάπα): να πάγει (ενν. ο ιερέας) εις τον αγιότατον πατέρα τον απόστολον να του συγχωρήσει, ότι ούτως ένι κείμενον και δίκαιον Ασοίζ. 113^α γ) τίτλος ή προσφώνηση σεβαστού προσώπου: Πτωχολ. α 618, 911· δ) (μεταφ.) ανώτερος σε ιεραρχία: ο μητροπολίτης κάμνει επίσκοπον και ιερείς κατά το αρχιερατικόν αξίωμα ...' ... ο επίσκοπος και οι ιερείς δεν κάμνουν μητροπολίτην πώς να γένει ο υιός πατέρας ή ο πατέρας υιός; Ιστ. πατρ. 143^α-2^α ε) (πληθ.) οι Πατέρες της εκκλησίας: ένδουσι τον θυρεόν, την πίστην, στρατιώτα, την πανοπλίαν προσλαβού, τους λόγους των Πατέρων Γλυκά, Αναγ. 165· Γάμον λέγομεν ανδρός και γυναικός συνάφειαν, ..., ως ο Θεός επρόσταξε ..., ως και οι Πατέρες νόμιμα και δίκαια έγγραφην Zygomalas, Synopsis 152 Γ 5. 5) (Μεταφ.) αυτός από τον οποίο προκύπτει κ., πηγή, αιτία κάπ. πράγματος: τα λόγια των γυναικών είναι ωσαν αέρας! και της δαιμονικής αιτίας είναι ψηλός πατέρας Δεφ., Λόγ. 576· πλούτος εισάγει τα κακά και παραλλάσσει φρένας, ψεύδους πατήρ γνωρίζεται, φίλος συκοφαντίας Μανασσ., Ποίμν. ηθ. 762.

Πατήσοφοι οι

Αγν. ετυμ. Η λ. τον 7. αι. (Διήγ. Αλ. γ, TLG).

Ονομασία μυθικού λαού: υπέταξα! πλήθη εθνών πολλών ... (παραλ. 8 στ.) ... Λάκουε, Πολύποδας, Πατρώφους Διαθ. Αλ. 255^α.

πατητηριάτικο το πατητηριάτικον, Ολόκαλος 75^α, 94^α, 128^α.

Από το ουσ. πατητήρι και την κατάλ. -ιάτικο.

Είδος φεουδαλικής εισφοράς για τη χρήση πατητηριού (Για το πράγμα βλ. Παπαδάκη, Κρητολ. 4, 1977, 20): πληρώνοντα τον ... αφεντός το τρίτον μούστον κρασίον, σταφίδες καλαθιάτικον, ... πατητηριάτικον κατά το συνήθιν Ολόκαλος 144^α· τα σταφύλια να μπορεί ο άνωθεν μισέρ Τζώρτζης να τα πηγαίνει στο πατητήρι του (ενν. τον μισέρ Νικολού Χορτάτση), μετά τούτη τη κοντισιόν, να μη μπορά πάρει (ενν. ο μισέρ Νικολός Χορτάτσης) πατητηριάτικο Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 10^α.

πατητήριον το πατητήρι, Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 12^α·¹¹, Αγαπ., Γεωπον.

(Κωστούλα) 145, 165, Διαθ. 17. αι. 5^η, Μάξιμ. Καλλιουπ., Κ. Διαθ.² Αποκάλ. Ιω. ιδ' 19 σημ.

Το μτγν. ουσ. πατητήριον. Ο τ. σε έγγρ. του 14. αι. ως τοπων. (στον πληθ., Act. Lavr. II 911^{PM}, Act. Ivir. IV 86^{PM}), σε έγγρ. του 16. (Δετοράκης, Μνήμ. Καλοκαιρινού 152) και 17. αι. (Vincent, Θησαυρ. 4, 1967, 65, Κατσουρ., ΕΕΚυκλ.Μ 7, 1968, 62⁹, Γκίνης, ΕΕΒΕ 39-40, 1972-3, 215), στο Βλάχ. και σήμ. Η λ. σε έγγρ. του 9. (Act. Lavr. I 1¹⁰), 11. (Act. Lavr. I 24^{13,22}, Act. Ivir. II 35¹⁰), 12. (Act. Ivir. II 50^{27,30}, 52^{171,380}, Act. Lavr. I 59^{38,39}), 14. αι. (Act. Ivir. III 73^{1,16,18 κ.α.}) και στο Βλάχ. (λ. πατητήρι).

Το μέρος όπου πατούν τα σταφύλια για να βγει ο μούστος (Για το πράγμα βλ. Κουκ., ΒΒΠ Έ 291 και Παπαδάκη, Κρητολ. 4, 1977, 20): *Το δε πατητήριον, ήγουν τον ληνόν, άνοιγε πρωτότερα τον τρύγον ημέρας είκοσι διά να πάρει αέρα να ξεθυμάνει Αγαπ., Γεωπον. (Κωστούλα) 146*: τα σταφύλια να μπορεί ο άνωθεν μισέρ Τζώρτζης να τα πηλαίει στο πατητήρι του (ενν. του μισέρ Νικολού Χορτάτση) Βαρούχ. (Bakk-v. Gem.) 10¹².

Η λ. ως τοπων. (εν., πληθ.): Ολόκαλος 150¹¹, 237⁹.

πατιάζω, βλ. παθιάζω.

πατιέρα η, βλ. παντιέρα.

πατίκιν το.

Από το πατώ και την κατάλ. -ίκιν (Άνδρ., Λεξ.)· πβ. όμως και τουρκ. *patik*. Πληθ. πατίθκια στην Κύπρο (Γεωργιάδου, Λαογρ. 15, 1953, 122-3) με διαφορ. σημασ. Η λ. στο Du Cange (λ. πατιτής), στο ποντ. ιδίωμα (Παπαδ. Α., Λεξ., πατήκιν) και σήμ. λαϊκ. στον τ. πατίκι.

Είδος γυναικείας παντόφλας (Για το πράγμα βλ. Κουκ., ΒΒΠ Δ' 417): *έχεις με χρόνους δώδεκα ψυχρούς και ασβολωμένους, Ι ουκ έβαλα από κόπου σου πατίκιν (έκδ. τατίκιν· διόρθ. Κουκ., ό.π.) εις ποδάριν, Ι ουκ έβαλα εις την ράχην μου μεταξωτόν ιμάτιν Πρόδρο. (Eideneier) I 49.*

πατιμέντο το παντιμέντον.

Το ιταλ. *patimento*.

Βάσανο, ταλαιπωρία: *Δεν λέγω το μεγάλον παντιμέντον οπού επήρα και επαίρων, το μεν από τες περασμένες καύσες, και μάλιστα εις καιρόν θέρους, το δε διά τες μακρές και δύσκολες στράτες, από τα οποία ... δύο φορές εκινδύνευσα από ασθένειαν Βελλερ., Επιστ. 77.*

πατίν, επίρρ.

Από το απαρέμφ. πατείν του πατώ (για το σχηματ. πβ. επίρρ. τοιμπίν <απαρέμφ. τοιμπείν του τοιμπών βλ. επίσης Μενάρδ., Γλωσσ. μελ. 89, 91)· πβ. έκφρ. πατείν πατείν σήμ. στο κυпр. ιδίωμα (Χατζ., Λεξ. 139, Φαρμακ., Γλωσσάρ. 196).

(Με άρν.) καθόλου, διόλου (βλ. Siapkarak-Pitsillidès [Κυпр. ερωτ. σ. 394]): *λέγει της (ενν. η φενίτσε): «γιον θωρώ μορφότερή 'σαι Ι με δίχα να ποθάνεις» Ι δεν κάβγεσαι πατίμ μηδέ 'μπυρίζεις Ι ως γιον εμέν, αμμ' άλλους εφλογίζεις» Κυпр. ερωτ. 89⁹.*

Πατινώτης ο, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 412⁸, 413¹².

Από το τοπων. Πάτινος (= Πάτιμος, βλ. Αλεξίου-Αποσκήτη [Τζάνε, Κρ. πόλ. σ. 561]) και την κατάλ. -ιώτης· για το σχηματ. Πάτινος <Πάτνος (TLG) <Πάτμος, βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α 166. Η λ. και σήμ. λαϊκ. (Κριαρ., Λεξ.).

Ο κάτοικος της Πάτιμου, ο Πάτιμος: θέλει κάφει (ενν. ο Μορεζής) το νησί κι όλο να τ' αφανίσει! και Πατινώτης ουδεγείς καλά να μηδέ ζήσει αυτ. 412¹⁶.

πατίρω, Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 26⁸, Φαλλιδ. (Παναγ.) 132, Βενετοάς, Δαμασκηνού Βαρλαάμ 60¹³, 129¹², 158³⁵, Ευγέν. (Vitti-Spadaro) 397, Λεηλ. Παροικ. 404.

Από το βενετ. *patir* - ιταλ. *patire*. Τ. πατίρω, παρτέρνω και πατέρνω σήμ. στο κρητ. ιδίωμα (Παγκ., Ιδίωμ. Κρ. Σ 200, λ. παρτέρνω, 204, λ. πατέρνω, Πιτυκ., Ιδίωμ. Αν. Κρ., λ. πατίρω, Ξανθιν., Λεξ. δυτικοκρ. ιδίωμ., λ. πατέρνω πβ. Χατζιδ., Αθ. 23, 1911, 498). Η λ. στο Σομav. (πατίρω), σε έγγρ. του 17. (Βαρζελιώτη, Θησαυρ. 30, 2000, 331) και του 18. αι. (Κουρσάρ. 20², Τουρτόγλου, ΕΚΕΙΕΔ 22, 1977, 12) και σήμ. ιδίωμ. (Πασπ., Γλωσσ. 280, Fern., Ét. linguist. B, 500, Κόμης, Κυθηρ. Λεξ., Κασσιμάτης, Βενετ. γλωσσ. στοιχ. Κυθήρ., Ζώνη, Λεξ. Ζακ., Μάνεσης, Λεξ. μυκον. ιδίωμ.).

Α (Μτβ.) παθαίνω, υφίσταμαι κ. επιζήμιο, δυσάρεστο: η Μαρία Λιτινοπούλα ... ντουπιτάροντας μήπως και ο καρβαλάρης έρθει να τη πειράξει για να πληρώνει τσι εντρετίες των λεγομένων αμπελιών, για τούτο, για να μη πατίρει εκείνο το βάσανο, ... δίδει ... του κυρ Κωνσταντή Καλοσυνά και των κληρονόμων του αιωνίως τα λεγόμενα ερημάπελα Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 730⁴.

Β Αμτβ. α) παθαίνω κακό, βλάπτομαι σωματικά: μία βάρκα είδαμεν κι η θάλασσα την παίρνει! και πάλι μεταγύρισε στον άμμο την εφέρνει! Λέμεν: «παιδιά ας πάγουνι άνδρες να την γλυτώσουν ...» (παραλ. 1 στ.). Αμή τινάς δεν ήθελεν να πάγει να την σύρει! καλλιιά η βάρκα να χαθεί παρ' άλλος να πατίρει Διήγ. ωραιώτ. 376· β) υποφέρω, βασανίζομαι: αυτείνη την χρονιάν λίγον κριθάρι γίνη (παραλ. 1 στ.) και όλοι επατίραμεν μνη έχοντες κριθάρι! και πασαείς επήγαγιναν εις τα νησά να πάρει Διήγ. ωραιώτ. 947.

πάτος (Π) ο, Προδρ. (Eideneier) 1 76, Καλλιμ. 800, Κομνηνής Άννας Μετάφρ. 225, Θεολ., Τζιφ. 356²³, Διγ. Ζ 3813, Σαχλ., Αφήγ. 449, Λιβ. Ρ 2722, Λιβ. Esc. 256, 2455, Βεν. 186⁸, Hagia Sophia φ' 501²², 504²⁵, Θηρ. ΙΑ [27¹], Πικατ. 278, Hagia Sophia α 457¹³, 465^{4 11}, 467⁴, κ 483¹, 486¹¹, 487⁷, Λουκάνη, Ομήρ. ΙΑ. Δ' [3], Πεντ. Αρ. V 17, Βυζ. Ιλιάδ. 51, Αχέλ. 400, 1041, Προσκυν. Ιβ. 845 289, Hagia Sophia ω 518²⁴, 527⁹, 530⁴, Βοσκοπ.² 153, Διγ. Ανδρ. 398²⁷, Θυσ. (Bakk.-v. Gem.) 359, Διαθ. Νίκωνος 252, Ροδολ. (Αποσκ.) Δ' 292, Βακτ. αρχιερ. (κώδ. 1373, ΕΒΕ) 27, Φορτουν. (Vinc.) Ιντ. ά 96, Ζήν. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Α 8, 260, Λεηλ. Παροικ. 659, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 271²⁸, 279²⁴, κ.α.

Το αρχ. ουσ. πάτος. Η λ. και σήμ.

1) Επιφάνεια της γης, έδαφος: να τρέχουνσι τα δάκρυα σου χάμαι σση γης τον πάτο Θυσ. (Bakk.-v. Gem.) 453· ο πλάστης τότε εκέλευσε κι ήρθε στον κόσμον κάτω! κι επιάσε χώμα και νερόν από της γης τον πάτο! και εκ τον πληόν των έκαμεν τον πρώτον των ανθρώπων Πικατ. 424. **2α)** Δάπεδο, πάτωμα: Τον δε πάτον (ενν. της εκκλησίας) διά ποικίλων μαρμάρων κατέστρωσε Hagia Sophia κ 483⁴· Ήτον το τρικλινώ-

κτίσμα από ζαφείρου λίθων, | λίθων μεγάλων και λαμπρών, τεχνολατομημένων. | Το στέγος δε του κτίσματος τις να το αφηγείται; (παραλ. 5 στ.) ο δ' έσω πάτος κόκκινος, σεληνοβαρμημένος Βέλθ. 336^ο Ο πάτος της της φυλακής αγκάνθια 'χει και τριβόλια Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 232· β) όροφος: Εις το σπίτι του πας άνθρωπος όσους πάτους θέλει να το ανεβάσει τινάς δεν τον εμποδίζει μόνον μη θέσει βάρος πολύ και συν αυτά πέσουναι και άλλα πλησίον Βακτ. αρχιερ. (κωδ. 1373, ΕΒΕ) 27· Και ωσάν ήφεραν το κτίσμα έως τον δεύτερον πάτον και εγύρισαν τες απάνω κολόνες και τες υψηλές καμάρες Hagia Sophia ω 521¹² (εδώ προκ. για κατάστρωμα πλοίου): σ' τέτοιο καράβι θαυμαστό, Τούρκοι 'τονε γεμάτο, | νεκρά κορμιά και ζωντανοί εις τον απάνω πάτο Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 243^ο. 3) Το χαμηλότερο σημείο χώρου ή αντικειμένου α) βυθός: πυθμένας: ωσάν από ψηλό βουνό χοντρό χαράκι πέσει ... εις τον γιαλού τη μέση, | ανακατώσει τα νερά και κάμει αφρούς κυμάτων | γενεί μεγάλη ταραχή | στης θάλασσας τον πάτο Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Β' 2150^ο | εχάνετον η θάλασσα και εφάνετον ο πάτος Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 333¹² όλοι ήτανε πνιγμένοι εις τον πάτον του βιβαρόπουλου Μπερτολδίνος 126^ο δράκοντα είδα φοβερόν στον πηγαδιού τον πάτον | κι έχασκεν κι εκαρτέρει με πότε να πέσω κάτω Απόκοπ.² 61^ο στραφείς κάτω εις τον πάτον του βόθρου θεωρεί ένα δράκοντα φοβερόν Βενετσός, Δαμασκηνού Βαρλαάμ 63¹²· β) (προκ. για κτίσμα) υπόγειο: Έπιασεν την αρχόντισσαν, του Πέτρου τη γυναίκα, | στον πάτον την απόκλεισεν του πύργου αποκάτω Χρον. Τόκκων 898· Στην πλια βαθύτερη μεριά, στον παλατιού τον πάτο, | σ' τουνού του πύργου τον ψηλού το βάθος αποκάτω Ερωφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Ε 41^ο· γ) (προκ. για πλοίο) αμπάρι: Τους Τούρκους κάτω ρίξεαν στον πάτο σαν τους πιάσα, | κι αποδεκί τους πήρανε, στα κάτεργα τους μπάσα Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 394¹²· οι Τούρκους εκρεμίσανε από τοι πόρτες κάτω | κι εκατασκοτωθήκανε στων караβιών τον πάτο Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 444¹²· δ) δ¹) (προκ. για την κατώτερη εσωτερική επιφάνεια αντικειμένου): διά να μη κολλήσει εις τα αγγεία (ενν. το φύραμα) βάνε ολίγον αλεύρι ψιλόν εις τον πάτον τους Αγαπ., Γεωπον. (Κωστούλα) 226^ο να ήνοιγα το αρμάριν μου, να το ήρυσκα Ερωτόκρ. (παραλ. 2 στ.) παρ' ότι τώρα ανοίγω το, βλέπω τους πάτους όλους Προδρ. (Eideneier) III 95^ο Επόμεινεν ο Κρητικός στον γαβαθιού τον πάτο Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Β' 2267^ο· δ²) βάση: βάλε ένα τσουκάλιον άνω κάτω, ήρουν το στόμα του εις την γην ... και ο πάτος του να είναι απάνω Αγαπ., Γεωπον. (Κωστούλα) 158^ο κάμε τον πάτον του (ενν. τον φαναριού) ξύλινον και με βίδα να στρουφίζει στενά Αγαπ., Γεωπον. (Κωστούλα) 245^ο· Ωσά λαήν οπού γενεί πολλά πλατύ στον πάτο | κι εις το λαιμό πολλά στενό κι είναι νερό γεμάτο Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Γ' 591^ο· ε) (προκ. για υποδήματα) σόλα: όλην την μέσην ζώνεται και φθάνει έως κάτω, (ενν. η καδένα) | και ξετελεύει άκρατα στον καλικιού τον πάτον Γεωργηλ., Θαν. 145^ο· στ) (εδώ προκ. για την κάτω άκρη ενδύματος) στρίψωμα: άλλην τίποτες μαντεϊάν κάμνουνσι διαβολικήν διά ταύτα ή από το ποκάμισον αυτών τον πάτον και άλλα τα τοιαύτα ποιούσιν Νομοκ. 386¹². 4α) Αυτό που βρίσκεται κάτω από την επιφάνεια της γης: απαντού βλέπεις μέσα την σχισμάδα της πέτρας ... οπού καταβαίνει αποπάνω από τον Γολγοθάν και υπάγει εις τον πάτον της γης οπού ήτον η κάρα του Αδάμ θαμμένη Προσκυν. Κουτλ. 390 133¹²· κι εκτίσασιν (ενν. οι Τούρκοι) όλον εκεί κάτω τη γης τον πάτο, | κι όλημερνίς εσκάφτασι κι εστέκαν αποκάτω Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 211¹²

β) ο κάτω κόσμος, ο Άδης: Μάνα μου, επά 'ν' το τέκνο σου, όλο χαρές γεμάτο! ανάστηρέν το ο Θεός απού τση γης τον πάτο Θυσ. (Bakk.-v. Gem.) 1118' εφάνη μου εγκρεμίσσηκα σης μαύρης γης τον πάτο! κι εβούλησα κι εδιάβηκα στον Άδην αποκάτω Πικατ. 62. 5) Οπίσθια, πρωκτός: βρέχε κομμάτι πανί εις το άνωθεν ξίδι και βάνε το εις τον πάτον σου Αγαπ., Γεωπον. (Κωστούλα) 233' πλύνε τον πάτον σου με ξίδι και νερόν ζεστόν Αγαπ., Γεωπον. (Κωστούλα) 234.

Εκφρ. εκ του πάτου, 'κ τον πάτον, 'πού τον πάτο = από τα θεμέλια, εντελώς, ολοκληρωτικά: και Τόπριτσα και Ζαχαρά χάλασεν εκ του πάτου Σταυριν. 202' τα μοναστήρια τ' άγια άνω κάτω βαλμένα, I και τα κάστρη των χριστιανών 'κ τον πάτ' αφανισμένα Παλαμηδ., Βοηβ. 246' την χώραν την αφάνισεν 'πού κάτω 'πού τον πάτο! τα σπίτια και τα τείχη της έβαλεν άνω κάτω Παλαμηδ., Βοηβ. 197.

πάτος (II) ο, Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 47¹⁷, 77¹⁹.

Από το βενετ. *pato* (Boerio) - ιταλ. *patto*. Η λ. σε έγγρ. του 16. (Βισβίλ., ΕΑΙΕΔ 12, 1965, 103), 17. αι. (Δετοράκης, Κρητολ. 16-19, 1983-4, 136, Κατσουρ., ΕΕΚυκλ.Μ. 7, 1968, 53, 225, 228, Βαγιακ., ΕΑΙΕΔ 5, 1954, 40, 44, 50, 55, 64 (-τ-) κ.α.) και 18. αι. (Κουρσάρ. 40²¹).

1) Συνθήκη, συμφωνία (για τερματισμό εμπόλεμης κατάστασης): Οι Τούρκοι τούτο είπαν, πως του βιζίρη η γνώμη! εκείνο αποφάσισε και να γραφτούν οι νόμοι (παραλ. 1 στ.) για να μοιράσουν το νησί, ωσάν ζητούν τους πάτους Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 514* στείλωμεν ουν γε και ημείς τους ημετέρους πρέσβεις, I να έλθουν, να συντύχουσιν και πάτους να ποιήσουν, I να στερεώσουν δυνατήν αγάπην και φιλιάν Διηγ. παιδ. (Τσιουνί) 74' φρ. πέφτω εισέ πάτους = διαπραγματεύομαι με σκοπό τη σύναψη συμφωνίας: Εβλέποντας ο Χάρος ότι έκαμε (ενν. ο όστος) έναν μήναν εις την απιδέα, και δεν είναι τρόπος να κατέβει, έπεσε εισέ πάτους με δαύτονε Μικρ. διηγ. (Zimbone) II 52. 2) (Νομ.) όρος, συμφωνία: να τα στιμάρον με τοι πάτους, μόνους και κοντισιόνες τους άνω γεγραμμένους Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 83¹¹, καθώς η αγία του Θεού εκκλησία ορίζει και οι νόμοι αυτής, με τοι πάτους, μόνους προυκίων και χαρίσματα και κοντισιόνες τοι άνωθεν Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 76¹⁵.

πάτος (III) το.

Από το ουσ. πάτος I με αλλαγή γένους (Hatzid., Einleit. 358, Χατζιδ., ΜΝΕ Β' 53). Η λ. σε έγγρ. του 17. αι. (Κατσουρ., ΕΕΚυκλ.Μ. 7, 1968, 202, 204) με διαφορ. σχημασ.

Το κατώτερο μέρος (κατασκευής), πυθμένος, βάση: μέσα εις αυτόν (ενν. το μεσοκήπιν) εκείτετον γυαλόκτιστος φυσκίνα, I γυαλίν το πάτος, τα πλευρά, το ύψος της, το κτίσμαν, I γυαλία τα πετόνια της και οι νεροαγωγές της Λιβ. Ν 2156.

'πατός, αντων., βλ. απαντός.

πατούλια η.

Το ιταλ. *patuglia*. Τ. μπατούλια και πατουλιά και σήμ. στο κρητ. ιδίωμα (Πιτυκ., Ιδίωμ. Αν Κρ., στη λ., Ξανθ., Μελετ. 374). Για λ. πατουλιά και άλλους τ. με διαφορ. προέλ. και σημασ. βλ. Μπουσμπούκης, ΛΔ 15, 1985, 25-27. Η λ. και στο κρητ. ιδίωμα (Παγκ., Ιδίωμ. Κρ. Σ 204, Ξανθ., ό.π., Πιτυκ., ό.π.)

Ολιγομελές στρατιωτικό απόσπασμα που περιπολεί περίπολος (Για τη σημασ. βλ. Battaglia, A. *pattuglia*): μη λάχει να προβάλλουνι σολντάδοι απ' την πατούλια! και μετ' αυτούς τακαριστώ και πνίξω ωσάν κατσούλια Φορτούν. (Vinc.) Δ' 203.

πατούνα η.

Από το ουσ. πατούσα αναλογ. με τα ουσ. σε -ούνα (κατά Ανδρ., Λεξ. με επίδρ. του φτέρνα κατά Hatzid., Einleit. 145, σημ. 2 και Χατζιδ., MNE Β' 121-2 με επίδρ. του λεχούνα <λεχάνα>). Τ. πατούμα στο Du Cange και σήμ. ιδίωμ. (Χατζιδ., MNE Β' 121, Αθ. 29, 1917, 214, Χυτήρης, Κερκυρ. γλωσσάρι· βλ. και Pett., Ét. Linguist. I 500). Λ. πατουριά και στο κρητ. ιδίωμα (Παγκ., Ιδίωμ. Κρ. Σ' 205). Η λ. στο Meursius και σήμ. σε διάφ. ιδίωμ. (Παπαδ. Α., Λεξ., Σακ., Κυπρ. Β' 722, Παπαχριστ., Λεξ. ροδ. ιδίωμ., Μπόγκα, Γλωσσ. Ηπείρου Α 298, Β' 53, 167, Ψάλλτ., Θρακικά 196, Κοσμάς, Ιδίωμ. Ιωανν., Λιάπης, Ιδίωμ. Πηλίου, Μιχαλαριά-Βογιατζή, Λεξ. Σύμης κ.α· βλ. και ΑΛΝΕ).

1) Το πέλμα του ποδιού, η πατούσα: Εις ήπαρ και ραχόστιον και νεφρούς, α-στραγγάλους, πατούνες αλείψιμον εις ηπατικών Ιατροσ. κώδ. ρμ. 2) (Συνεκδ.) το ακραίο τμήμα του ποδιού κάτω από τον αστράγαλο: πιάνοντάς τον από το δεξιόν χέρι τον εσίκωσε (ενν. ο Πέτρος τον κουτσόν). Και παρευθός εσπερεύθησαν οι πατούνες του και οι αστραγγάλοι του· και πηδώντας εστάθη και επεριπάτει Μάξιμ. Καλλικουπ., Κ. Διαθ.³ Πράξ. γ' 7.

πατούσα η πατούχα, Ιατροσ. κώδ. υ⁴ς, Ερωφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Έ 113.

Το θηλ. της μτχ. ενεστ. του πατώ ως ουσ. (Ανδρ., Λεξ., Hatzid., Einleit. 145, Παπαδ. Α., Αθ. 37, 1925, 182). Ο τ. στο Βλάχ. και σήμ. ιδίωμ. (Πιτυκ., Ιδίωμ. Αν. Κρ., Hatzid. Einleit. 145, σημ. 1, Andr., Lex., Δημητρίου, Λεξ. Σάμ., Κόμης, Κυθηρ. Λεξ., Πασχ., Ανδρ. γλωσσ.)· βλ. και ΑΛΝΕ· για το σχηματ. του βλ. Φάβ., Αδ 1, 1932, 127 (εσφαλμ. ο Τριαντ., Απ. Α 350 συσχετίζει με βενετ. *patugia*). Τ. πατίχα σήμ. στο κρητ. ιδίωμα (Hatzid., Einleit. 145). Η λ. και σήμ.

1) Το κάτω μέρος του ποδιού, το πέλμα, η πατούσα: έπαρε ελλέβορον ... ερμωδάκτυλα ... και όταν θέλεις να κινήσεις το κουφάρι, άλειψε τους πόδας σου με τα άνωθεν από κάτω εις τες πατούχες Αγαπ., Γεωπον. (Κωστούλα) 232. 2) Το κάτω μέρος του παπουτσιού, η σόλα: Αφήνω τον μαστρό Μπορτόλον τζαβατίουν (ήγουν μπαλοπαπουτσά) τα παπούτσια μου από τέσσαρες πατούσες, και οκτώ σολδιά από μονέδα οπού τρέχει Μπερτόλδος 82.

πατραλοίας ο, Φυσιολ. (Zur.) XVII 3⁷, Φυσιολ. (Kaim.) 26a⁴ πατραλώας· πληθ. πατραλώες, Φυσιολ. (Kaim.) 26b⁴, Φυσιολ. (Zur.) XVII 1¹¹· πατραλώι, Φυσιολ. (Zur.) XVII 2⁶· πατρολοίας· γεν. εν. πατρολοίου, Φυσιολ. (Kaim.) 27a³· πατρολώας· πληθ. πατρολώαι, Φυσιολ. (Kaim.) 27a³· πατρολώι, Φυσιολ. (Zur.) XVII 2⁶.

Το αρχ. ουσ. πατραλοίας. Οι τ. πατραλώας και πατρολώας μτγν. Ο τ. πατρολοίας τον 4. αι. (PLG)· πβ. και μητραλοίας.

πάτρες, βλ. πατήρ-έρας.

πατριά η πατρία.

Το αρχ. ουσ. πατριά. Ο τ. και σήμ. στο κυπρ. ιδίωμα (Παπαγγέλου, Κυπρ. ιδίωμ.) με διαφορ. σημασ. Η λ. και σήμ.

1) Φυλή, γένος: Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 135²², 280⁶. 2) Οικογένεια: γονικόν κληρονομῆσει (ενν. η κόρη), ..., πατρία δουλεύσει και εις το αυτό πειρασθεί Ο γεννηθείς νεώτερος ... φ. 147⁶.

πατριαρχείον το, Θρ. πατρ. Ο 76, Έκθ. χρον. 19⁶ 18 25¹⁰, 28⁷, 29⁴, 70¹⁰, Ιστ. πολιτ. 69¹⁰, 70¹² 14, Ιστ. πατρ. 81¹⁸ 22, 82⁶ 8 17, 130⁶ 22 178⁴ 12 14 5, Αρσ., Κόπ. διατρ. [1235], [1415], Προσκυν. Λαύρ. 874 98²⁷, Προσκυν. Κουτλ. 390 138⁴ 7, Προσκυν. Μπεν. 54 159²⁶ πα-
τριαρχείο, Θρ. πατρ. Ο 47· πατριαρχείο, Θρ. πατρ. Ο 65, Προσκυν. Ιβ. 845 429, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 411¹· πατριαρχείον, Προσκυν. Εθν. Βιβλ. 2043 381.

Το μτγν. ουσ. πατριαρχείον (ΠΛΓ). Ο τ. πατριαρχείο και σήμ. Ο τ. πατριαρχείον στο Sotman. και σε έγγρ. του 17. αι. (Καζανάκη, Θησαυρ. 11, 1974, 270). Η λ. σε έγγρ. του 14. (Act. Pantocr. 23¹ App.) και 17. αι. (Καζανάκη, ό.π.).

1) Κτήριο που αποτελεί έδρα και κατοικία του πατριάρχη: Ευρίσκεις το πατρι-
αρχείο, κτίσμα ωραιωτάτο, Ι με σκάλες και κελία δε, καλόν, τιμωτάτο Προσκυν. Ιβ. 535 421· Ω δέσποτ' αγιώτατε της Κωνσταντινουπόλης, Ι ο πατριάρχης Μόσχοβον και της Ρωσίας όλης Ι παρακαλεί και δέεται σ' αυτόν να κοπιήσεις Ι εις το πατριαρχείον του εκεί και να ορίσεις, Ι άρτον να φάγεις μετ' αυτόν Αρσ., Κόπ. διατρ. [780]. 2α) Κα-
θίνας από τους πατριαρχικούς θρόνους της Ρώμης, Κωνσταντινουπόλης, Αλεξάν-
δρειας, Αντιόχειας, Ιερουσολύμων και αργότερα και Μόσχας και συνεκδ. η περιφέ-
ρεια που εκκλησιαστικά υπάγεται στη δικαιοδοσία του κάθε πατριάρχη (Για το πράγμα βλ. ODB, λ. patriarchates): Θρήνος των τεσσάρων πατριαρχείων, Κωνσταντι-
νούπολης, Αλεξανδρείας, Αντιοχείας και Ιερουσαλήμ Θρ. πατρ. Ο τίτλ. Της Αντιο-
χείας ο επίσκοπος, της Βενετίας ο πάπας, Ι τα τέσσερα πατριαρχεία διά ένα επροσκυ-
νούσαν, Ι διά ένα επροσεύχουνταν, να 'χουν Ρωμαίον αφέντη, Ι διά να 'χουν αυτοκρά-
τορα και βασιλέα στεμμένον Θρ. Κων/π. διαλ. 30· Τα τέσσαρα πατριαρχεία όλα σε
(ενν. την Κωνσταντινούπολη) προσκυνούσαν, Ι να 'χουν Ρωμαίον βασιλέ και σε βασι-
λοπούλαν Θρ. Κων/π. Β 28· κι ετίμησες (ενν. συ ο πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως)
τον τόπον μας (ενν. τη Ρωσία) με νέον πατριαρχείον Αρσ., Κόπ. διατρ. [941]· β) το
οικουμενικό πατριαρχείο, το πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλης: με την κορόνα κά-
θουμουν (ενν. εγώ η Κωνσταντινούπολις) και τώρα 'μαι θλιμμένη, Ι που βλέπω την
Αγίαν Σοφίαν — κι έχω κακήν καρδίαν — Ι οπού 'τον το πατριαρχείον κι είχε πολλήν
αξίαν Θρ. πατρ. Ο 42. 3) Το αξίωμα και η εξουσία του πατριάρχη: ήλθεν ο Παχώμι-
ος ... και ανεβιβάσθη εις το πατριαρχείον, ος εποίησεν έτος έν Ιστ. πολιτ. 70⁶ εις την
κς' του αυτού μηνός ... κατεβιβάσθη του πατριαρχείον ο Βέκκος Byz. Kleinchron. Ά
600² Οργιάσθη ουν (ενν. ο σουλτάν Μπαγιαζίτης) του Ιωακείμ και εξέωσεν εκ του
πατριαρχείον, και όρισεν όπως ποιήσωσιν έτερον Έκθ. χρον. 57⁶.

πατριαρχεύω, Ιστ. πολιτ. 41¹⁰, 47¹⁴, 70⁹, 76²³, 77¹ 10, Ιστ. πατρ. 116¹⁵, 170⁹, 178¹⁰. —
Βλ. και πατριαρχώ.

Από το ουσ. πατριάρχης και την κατάλ. -εύω. Τ. πατριαρχεύω στο Soman., στη λ. Η λ. το 10. αι. (Sophocl.), στο Soman. και σήμ. (Κριαρ., Λεξ.).

Ασκά καθήκοντα πατριάρχη: Άκουε, αγιότατε και θείε πατριάρχα, ο βασιλεύς Θεόδωρος σπύχει την Ρωσίαν, (παρωλ. 1 στ.) αρχιερείς, ηγούμενοι σπούναι στην Ρωσίαν, παρακαλούν και δέονται να είσαι πατριάρχης εδώ στην βασιλείαν μας και να πατριαρχεύεις Αρσ., Κόπ. διατρ. [288] Εσίναζε γαρ (ενν. ο Θεόκλητος) βίον σκορπίζων εν τοις μεγιστάσιν, όπως πατριαρχεύη τυραννικώς, αλλά' ου θεϊκώς Έκθ. χρον. 68^ο.

πατριάρχης ο, Βέλθ. 1031, Χρον. Μορ. Η 791, Διήγ. παιδ. (Τσιουνί) 505, 915, Σφρ., Χρον. (Maisano) 10¹⁸ 11², 50² 4, 78¹⁷, 80², 86¹⁷ 15, 88², 94²⁴, 112²⁸, 138³⁴ 17, 176², Byz. Kleinchron. Ά 75², 76¹⁸ 11², 77¹⁴ 15, 79²⁶, 80²⁸, 82³⁶ 24ς, 83³⁶ 42 24ς 43, 84⁴⁶, 85⁴⁶ 46, 106² 24ς, 161²³, Έκθ. χρον. 70², 75², 76²⁵ 22, 77², Ιστ. πολιτ. 28¹⁷, 40¹⁸, 59², 69²¹ κ.α., Ιστ. πατρ. 79², 94², 103¹¹, 169¹⁵, 177²² 23 κ.π.α., Zygomalas, Synopsis 174 Ε 7, 268 Π 58, 59, 60, 269 Π 62, Αρσ., Κόπ. διατρ. [2], [16], [85], [165], [238], [354], [357], [654], [778] κ.π.α., Πάϊσ., Ιστ. Σινά 758, 1230, 2143, Προσκυν. Εθν. Βιβλ. 2043 374, 375, Προσκυν. Κουτλ. 390 150¹, Ιστ. Βλαχ. 2451, Μεταξά. Επιστ. 47²⁸, Βελλερ., Επιστ. 55², Βακτ. αρχιερ. 156, 157, Νομοκριτ. 111, 112, Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 258, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Άλεξ. Στ.-Αποσκ.) 410¹¹ 28, 411¹¹ 11, ονομ. πληθ. πατριάρχοι, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 2775² γεν. πληθ. πατριάρχων, Ντελλαπ., Στ. θρηνητ. 708.

Το μγν. ουσ. πατριάρχης. Η λ. και σήμ.

1) Αρχηγός πατριάς ή φυλής (στην Π.Δ.) προπάτορας του ανθρώπινου γένους και ειδικ. αρχηγός των φυλών του Ισραήλ: αύριον έρχεται ο Αδάμ εδώ με τους προφύτας και με τους πατριάρχας, τον Αβραάμ και Ισαάκ και Ιακώβ Καρτάν., Π. Ν. Διαιθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 295² Εγνώρισεν ο πλούσιος τον Λάζαρον εκείνον! εν κόλποις γαρ του Αβραάμ καθήμενον εν μέσφ, ωσαύτως και τον Αβραάμ, τον μέγαν πατριάρχη Ντελλαπ., Ερωτήμ. 3016. 2) (Εκκλ.) α) ύψιστος τίτλος που φέρουν οι επίσκοποι Ρώμης, Κωνσταντινουπόλης, Αλεξάνδρειας, Αντιόχειας, Ιεροσολύμων και αργότερα και Μόσχας: η ένωση εγγένοι εφ' όρων τριών κεφαλαίων πρώτον εν ταις ιεραϊς υμνωδιαίς τον πάπαν μνημονεύεσθαι μετά των ετέρων τεσσάρων πατριάρχων Ψευδο-Σφρ. 166²² Ο δε κύρη Ιερεμίας ... επορεύθη ... εν τη Ιερουσαλήμ, συλλειτουργήσας μετά των άλλων πατριαρχών Έκθ. χρον. 76²⁴ Εγώ (ενν. ο πατριάρχης Ιερεμίας) με θέλημα εκείνης της μητρός μου (ενν. της Κωνσταντινουπόλεως) και με την γνώμην των πολλών πάντων των αδελφών μου, με νόμον και με τάξει τε να ποίωσ πατριάρχη! εις Μόσχοβον τον μέγιστον εις την Ρωσίαν όλην Αρσ., Κόπ. διατρ. [323] β) ο οικουμενικός πατριάρχης, ο πατριάρχης Κωνσταντινουπόλης και προκαθήμενος της ορθόδοξης ανατολικής Εκκλησίας: Ω πατριάρχα μέγιστε της Κωνσταντινουπόλης, αγίων αγιότατε, πρώτε της οικουμένης Αρσ., Κόπ. διατρ. [656] Παρθένιος οικουμενικός πατριάρχης Παρθεν., Γράμμ. 227² Νικηφόρος ο Φωκάς εισήλθεν εν τη Πόλει από της Χρυσής Πόρτας ... στεφθείς ... εν τη Αγία Σοφία παρά Πολυεύκτον του πατριάρχου Byz. Kleinchron. Ά 165² εχωρίσαν (ενν. οι Ρωμαίοι) από της Ρώμης Εκκλησίας, που ένι καθολική μας, κι αφήκαν την χειροτονίαν του αγιοτάτου πάπα! κι αλλήλως γαρ χειροτονούν τον πατριάρχη που έχουν Χρον. Μορ. Η 815.

Η λ. ως τοπων.: Πορτολ. Α 342⁵.

Η λ. σε τοπων.: Πορτολ. Α 352^{26, 30}, 353¹.

Το θηλ. Πατριάρχα ως τοπων.: Πορτολ. Α 310²³.

πατριαρχία η, Έκθ. χρον. 35¹⁶, 56³, 68¹², Ιστ. πολιτ. 69¹, Ιστ. πατρ. 151¹⁶.

Από το ουσ. πατριάρχης και την κατάλ. -ία. Η λ. τον 4. αι. (Lampe, Lex.) και σήμ.

α) Το αξίωμα και η εξουσία του πατριάρχη: *Μετά γαρ το αποθανείν τον σουλτάν Μεεμέτην ως εν ολίγω απέθανε και ο κύρη Μάξιμος και έφερον πάλιν τον κύρη Συμεών εν πατριαρχία Έκθ. χρον. 45¹⁶ Ποίησας ουν (ενν. ο κύρη Διονύσιος) εν τη πατριαρχία έτη δύο και μήνας εξ, εποίησε παραίτησιν Έκθ. χρον. 48¹ β) το χρονικό διάστημα κατά το οποίο είναι κάπ. πατριάρχης: *Εν δε τη πατριαρχία του Ιωάσαφ επορεύθη ο αυθέντης σουλτάν Μεεμέτης κατά της Τραπεζούντας Έκθ. χρον. 25¹² Γεγónασι δε και σεισμοί μέγιστοι εν τη πατριαρχία αυτού (ενν. του κύρη Διονυσίου) Έκθ. χρον. 47²⁵ Επί της πατριαρχίας τούτου του κυρού Παχωμίου απέθανεν ... ο σουλτάνος Ιστ. πατρ. 150¹.**

πατριαρχικός, επίθ., Σφρ., Χρον. (Maisano) 70², Έκθ. χρον. 27²³, 31⁹⁻¹⁰, Ιστ. πολιτ. 38¹⁵⁻²⁰, 39²⁵, 42¹⁷, Ιστ. πατρ. 98¹¹, 101¹⁷, 103²¹, 112²³, 131¹³⁻¹⁵, 133¹³, 145⁷⁻²⁰, 158³ κ.α., Σεβήρ.-Μανολ., Επιστ. 171.

Από το ουσ. πατριάρχης και την κατάλ. -ικός. Η λ. τον 4. αι. (Lampe, Lex.) και σήμ.

Που ανήκει ή αναφέρεται στον πατριάρχη: *Ανήλθε δε εις τον πατριαρχικόν θρόνον ο κύρη Μάρκος ο Ξυλοκαράβης Έκθ. χρον. 28⁷ Άνωθεν δε των αυτών εκκλησιών εισίν τα πατριαρχικά κελία Προσκυν. Λαύρ. 874 98²³ Περί κριτηρίου βασιλικού και πατριαρχικού, ότι είτι κρίνει από άλλον τινός δεν εξανακρίνεται Βακτ. αρχιερ. 156¹ Ταπεινός μητροπολίτης Φιλαδελφείας Αθανάσιος ο Βελεριανός, επίτροπος και έξαρχος πατριαρχικός Βελλερ., Επιστ. 77²⁶.*

πατριαρχοκτόνος ο.

Από το ουσ. πατριάρχης και το β συνθ. -κτόνος.

Αυτός που σκότωσε τον πατριάρχη: *αφού γαρ επέβη της αθλίας Ελλάδος ο ωμότατος τοκετός και θηριώδης σκύμνος του καταράτου πατριαρχοκτόνου, ο διάπυρος πολέμιος της ευσεβείας, πολλαίς συμφοραίς επλήσθη η καθ' ημάς οικουμένη Ευγ. Ιωαννουλ., Επιστ. (Στεφ.-Παπατρ.) 76²⁶.*

πατριαρχώ, Byz. Kleinchron. Ά 65²³, 228³⁴, 229⁶, 650³, 680¹. — Βλ. και πατριαρχεύω.

Από το ουσ. πατριάρχης και την κατάλ. -ώ. Η λ. τον 8. αι. (Lampe, Lex., λ. πατριαρχέω) και σήμ. (Κριαρ., Λεξ.).

Ασκώ καθήκοντα πατριάρχη: *βασιλεύοντος Αλεξίου Δούκα του Μουρτζουφλή ..., πατριαρχούντος του Καματηρού Ιωάννου, επήραν οι Λατίνοι την Πόλιν αυτ. Ά 229⁶.*

πατρίδα η, βλ. πατρίς.

πατρίδοθεν, επίρρ.

Από το ουσ. πατρίς και την κατάλ. -θεν κατά το αἰκοθεν.

Από την πατρίδα: λέξον αὐτῇ, ἵνα ταύτην καὶ μόνην τὴν οὐδοιορίαν συγχωρήσῃ σοι ποῖσαι ... μηκέτι (ἐκδ. μητέτι) σε ενοχλήσω ... τὸν ἐξελεῖν σε πατρίδοθεν Ψευδο-Σφρ. 368¹⁴.

πατρίκιος ο, Διγ. Ζ 612, Δούκ. 165¹³, Hagia Sophia α 442³, κ 470¹⁴, 480¹⁴, φ¹ 491²¹, ω 510⁴, Διγ. Ανδρ. 327¹⁸, Ψευδο-Σφρ. 394¹⁴, Νομοκριτ. 99, Ζήν. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Πρόλ. 67, Δ' 194, 240.

Το μτγν. ουσ. πατρίκιος. Η λ. σε ἔγγρ. του 10. (Caracausi, Act. Lavr. I 11^{27.29}), 11. (Act. Lavr. I 41³², Act. Ivir. II 32^{4.41}, 34^{4.2}, 47³², Βραν. Ε., Βυζ. ἔγγρ. Πάτμου Α 48²⁰¹, 49²⁰⁸ κ.α.), 12. (Act. Ivir. II 49⁴⁰, 52⁴⁰¹ κ.α., Act. Doch. 3¹³, Οικονομίδης Ν., Σύμμ. 3, 1979, 232), 16. (Μέρτζιος, Κρ. Χρ. 15-16, τεύχ. β, 1961-2, 287) καὶ 17. αἰ. (Σερεμέτης, Θησαυρ. 1, 1962, 138) καὶ σήμ.

α) Τιμητικός τίτλος στο Βυζάντιο που απονεμόταν α¹) σε ανώτερους βυζαντινούς αξιωματούχους με δικαστικές ή δικαστικές αρμοδιότητες (Πβ. ODB, λ. patrikios): Από πατρικίων ἕως ἱλλοστρίων εἶναι συγκλητικοί. Καὶ τούτοι μόνοι δύνανται να λέγουν βουλὴν εἰς τὴν σύγκλητον. Καὶ ἔχουσι χρέος καὶ εἰς τὸν ἱππόδρομον να συναγονται Zygomalas, Synopsis 138 Α 96¹ ἐστειλε ὁ Μπαγιαζίτης ὁρισμούς εἰς τοὺς ἀρχόντες καὶ πατρίκιους τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὅτι να στερέουνε διὰ βασιλεῖα τὸν κυρ Μανοὴλ ἢ τὸν Μπαγιαζίτη Χρον. σουлт. 30⁸ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς τὸν κναιστόραν Βασιλειδὴν καὶ τὸν ἐπαρχὸν Θεόδωρον καὶ τὸν πατρίκιον καὶ τὸν στρατηγὸν αὐτοῦ Hagia Sophia ω 522² ὁ πατρίκιος ἔλεγεν ὅτι τότε δίδουσι τὸν ἄνθρωπον οὐοῦ χρεωστὲι τεσσάρους μῆνας ἀδειαν, ὅτι να πουλήσει τὰ κτήματά του με ἀνάπανοι, ... ὅταν ἐκεῖνος που χρεωστει εἶναι εὐπόρος Νομοκριτ. 99 α²) σε αλλοεθνείς ηγεμόνες ὑποτελεῖς τῆς αυτοκρατορίας (Βλ. καὶ Πλακογιαννάκης, Τίτλ. αξιῶμ. 50): Όταν γὰρ τὸν ἐκύκλωσαν φουσσάτα τῶν Ρωμαίων, ἰ οἱ στρατηγοὶ τὸν ὄμνον ὄρκους φρικωδεστάτους, ἰ πατρίκιος να τιμηθεῖ παρὰ τὸν βασιλέως, ἰ να γένει πρωτοστάτορας, ἀνρίψει τὸ σπαθὶν του. ἰ Ἀλλ' ἐκεῖνος προστάγματα φυλάττων του προφήτου ἰ δόξης μεν κατεφρόνησε, πλούτον δε οὐ προσέσχε Διγ. (Trapp) Gr. 376¹ (ἐδῶ προκ. γὰρ τὸ Διγενή Ακρίτη): Ω θαυμάσιε, κάλλιστε νεανία, ἰ ἡ βασιλεῖα ἡ ἐμὴ πατρίκιον σε ἔχει (παρὰλ. 1 στ.) καὶ ἐξουσίαν νέμω σοι τὸν διοικεῖν τὰς ἀκρας Διγ. (Trapp) Gr. 2000¹ β) (ἐδῶ στὸν πληθ. ὡς τιμητικὴ προσηγορία τῶν συμβούλων τοῦ αυτοκράτορα) «ευγενεῖς» (Για τὴ σημασ. βλ. καὶ Αλεξίου-Αποσκίτη [Ζήν. σ. 30 σήμ. 10]): ἀρχόντες καὶ πατρίκιοι, ἡ φρόνησή σας ξεῦρει πὺς δεν μπορεῖ ἀνάπαψη ποτὲ καμιά να μ' εὐρεῖ Ζήν. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Α 263¹ οἱ πατρίκιοι ὅλοι μού μαρτυροῦσι πὺς τέτοιο να ἔχον βασιλιά ποτὲ τὰς δε γροικοῦσι Ζήν. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Α 277.

πατρικός, ἐπίθ., Πρόδρ. (Eideneier) II 83 χφ Η κριτ. υπ., Χρον. σουлт. 65¹³, Ιστ. Βλαχ. 2290, Σταυριν. 1189, Διγ. Ο 1697, Βακτ. αρχιερ. 135, Φορτουν. (Vinc.) Δ' 94, Διακροῦσι. 114².

Το αρχ. ἐπίθ. πατρικός. Η λ. καὶ σήμ.

1) Που ανήκει ή αναφέρεται στον πατέρα, πατρικός: Ροδολ. (Αποσκ.) Δ' 18, Βακτ. αρχιερ. 160, Στάθ. (Martini) Γ 310, Βίος Αλ. 2511· (προκ. για το Θεό): δέξαι τους (ενν. τους πταίσαντας) ... στις πατρικάς αγκάλας, ή ότι αγκάλας πατρικάς, αγκάλας ευ-σπλαχνίας! έχεις, Θεέ μου ύψωτε Ιστ. Βλαχ. 2754, 2755· Επουράνιος και πατρική κατέλαβεν ημάς χάρις του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού Φυσιολ. 362¹⁶· (προκ. για πνευματικό πατέρα, το νόνο): Ο μέντοι από τον αγίον βαπτίσματος τινά δεξάμενος ου δύναται ταύτην ύστερον προς γάμον αγάγεσθαι ως δήτην γεναμένην θυγατέραν αυ-τού, ..., επειδή ουδέν άλλως ει μη έχων επ' αυτής πατρικήν διάθεσιν Ελλην. νόμ. 570¹⁶· έκφρ. φονεύς πατρικός = πατροκτόνος: φιλοχρήματον γαρ ον το γένος τούτο (ενν. των Τούρκων), ει και φονεύς πατρικός εμπέσει εν ταις χερσίν αυτών, δια χρυσού απολύουσιν Δούκ. 361¹⁶. 2α) Που ανήκει ή αναφέρεται στους προγόνους, πατρογονι-κός: Σφρ., Χρον. (Maisano) 80⁷· β) που κληροδοτείται ή προέρχεται από τους προγόνους: Κορων., Μπούας 34, Δωρ. Μον. XXIII· (σε μεταφ.): Οι ουν λαβόντες εξ αρχής ως πατρικόν τους κλήρον! των πάντων την ευπάθειαν και την ευημερίαν, ή έχουσι πόρους πάντοθεν ... (παραλ. 2 στ.). Οι κατ' εμέ δε πένητες, οι λιμαρχονημένοι, ή κλήρον ως άλλον πατρικόν έχοντες την πενίαν, ή εξοδους έχοντες πολλάς, εισόδους δε ολίγας Προδρ. (Eideneier) II 77, 83.

Το ουδ. ως ουσ. = 1) Το πατρικό σίπτε ευθύς βουτάς και επάιρνεις την (ενν. την αθερίαν) και τρώγεις την ολώμην, ή ως έμαθες στο σίπτι σου, πτωχή, εις το πατρι-κόν σου Πουλολ. (Τσαβαρή) 349. 2) (Στον πληθ.) η πατρική οικογένεια: ήσαν σίπτια κάποιου Χαρίτου, ο οποίος ήταν και αυτός ευνούχος — τα πατρικά του ελέγουνταν Χιονόπουλος Hagia Sophia v 546¹⁹. 3α) (Στον πληθ.) περιουσία κληροδοτημένη από τον πατέρα: διαμοιρασθήκασι ξένοι τα πατρικά τους! και πάντα τα υπάρχοντα και σίπτια τα δικά τους διακρούσι. 94¹⁶· πάτερ, ή ... ποίησε διόρθωσιν, ουκ είναι πατρικά σου, ή ουδέ δι' εσέ εκτίσασιν τούτο το μοναστήριν Προδρ. (Eideneier) IV 493· β) (προκ. για επικράτεια, χώρα, τόπο): να του δώσει (ενν. ο πρίγκηπος) δια προικίον το πριγκη-πάτον του Μορέως, οπου είναι εδικόν του πατρικόν Δωρ. Μον. XL. 4) (Στον πληθ.) α) Τόπος καταγωγής, πατρίδα: σαν το 'χουσιν συνήθειαν όσοι ξενιτευθούσιν, αν δουν τινέν 'κ τα πατρικά, για να τον αρωτούσιν Ιστ. μακαρ. Μάρκο 424· πώς έφερνεν η τύχη του να τονε βασανίσει, ή από τα ίδια πατρικά μακριά να τον 'ξορίσει Ριμ. (Απολ-λων.) Βεν. [6]· β) υπήκοοι λαός: Εις όλα αυτά εβαπτίστηκε κείνος (ενν. ο ρήγας) και η φαμελιά του! και έγιναν χριστιανοί όλα τα πατρικά του Δαρκές, Προσκυν. [128].

Πατρινός ο.

Από το τοπων. Πάτρα και την κατάλ. -ινός. Η λ. ως επών. σε έγγρ. του 16. και 17. αι. (Κώδ. Παναγ. Σπηλιών., ΔΙΕΕΕ 23, 1980, 485, 492, 522). Η λ. και σήμ.

Ο κάτοικος της Πάτρας, Πατρινός: επήγγεν ο κόντε Γουλιέλμος εις την παλαιάν Πάτραν και επολέμησε και επήρην την, διότι ως εγνώρισαν οι Πατρινοί πως νικούνται επροσκύνησαν μετά τούτο και συμφώνησαν να έχουν τα πράγματά τους Δωρ. Μον. XVIII.

πάτριος, επίθ.

Το αρχ. επίθ. πάτριος. Η λ. και σήμ.

1) Που προέρχεται από τον πατέρα, πατρικός: Δούκ. 221²⁸. 2) (Προκ. για πόλη) που κατάγεται κανείς απ' αυτήν: Η πόλις Βέργια ἐστὶ πατρία του παναγιωτάτου πατριάρχου Αλεξανδρείας κυρίου Σουλβέστρου Μηλ., Οδοιπ. 638.

Ο πληθ. ουδ. ως ουσ. = (εδώ) διήγηση αφιερωμένη στην ιστορία, τις παραδόσεις που σχετίζονται με το χτίσιμο της Αγίας Σοφίας της Κωνσταντινούπολης (Για το πράγμα πβ. ODB, *Λ. Patria of Constantinople* για τα πατρία ως λογοτεχνικό είδος βλ. ό.π., *Λ. Patria*): Τα πατρία της αγίας Σοφίας της Κωνσταντίνου πόλεως· ο βίος και τα έξοδα αυτής Hagia Sophia ω 509¹.

πατριός, πατριός ο, βλ. πατριός.

πατρίς η, Ερμον. Ψ 69, 135, Βίος ΑΛ. 2259· πατρίδα, Λιβ. Sc. 3122, Λιβ. (Lamb.) N 490, Κυπρ. ερωτ. 134¹, Διγ. Ανθρ. 373²³, Φορτουν. (Vinc.) Έ 106, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 178², 195², 229²⁶ 13, 15.

Το αρχ. ουσ. πατρίς. Ο τ. στο Βλάχ. και σήμ.

1α) Ο τόπος γέννησης ή καταγωγής και διαμονής κάπ.: ήλθεν (ενν. ο Βερδερίχος) εις την πατρίδα μου και εις την εμήν την χώραν! έθεσε την κατοίναν τον έξωθεν του Αργυροκάστρου Λιβ. N 2838· ήλθαν εις την Ζάκυνθο εις την πατρίδα τους Σουμμ., Ρεμπέλ. 192· στο σπίτι μας το λοιπόνις κι εις την αγαπημένη! πατρίδα μας να στρέψομε περίσσια δοξασμένοι Ιντ. κρ. θεάτρ. Δ' 20· (εδώ προκ. για τον επάνω κόσμο): Πώς εκατέβης σύψυχος, συζώντανος πώς ήλθες! και πάλιν στην πατρίδα σου πως να στραφείς εκείθες;! Οπού στον Αθην κατεβεί ου δύναται διαγειρείν Απόκοπ.² 80· β) (συνεκδ.) οι συμπατριώτες: την πατρίδα σου, όλους τους εδικούς σου! θλίβεις, λυπείς Λιβ. Esc. 599. 2) Ο τόπος γέννησης ή καταγωγής κάπ. μαζί με το σύνολο των ανθρώπων που κατοικούν σ' αυτόν και τις παραδόσεις που τους συνδέουν: εις φουσσάτον και πόλεμον διά την πατρίδα τους και τον βασιλέα παγαίνουσι Zygomalas, Synopsis 173 E 4· Δεν εβλέπετε ... ότι δι' εμένα ηρνήσθη (ενν. ο αμυράς) πίστιν, πατρίδα, συγγενείς και φίλους; Διγ. Ανθρ. 336²²· παιδιά μου ηγαπημένα,! που πάντα πολεμήσετε άξια και εμπιστευμένα,! γονείς σας ετιμήσατε, ομοίως και την πατρίδα Κορων., Μπούας 70· Αν είναι με τον Εκτοραν, έχει (ενν. ο Μιχαήλ) μ' αυτόν μερίδα,! ότι πολλά πολέμησεν κι αυτός για την πατρίδα Παλαμής, Βοηβ. Εισαγ. 40. 3) Καταγωγή, προέλευση: Σταθείτε, πάντες άρχοντες, να σας ειπώ το τι 'δα! και να ξενοθλαμάσετε σαρκός τε την πατρίδα Νεκρ. βασιλ. 2.

Εκφρ. άνω/αρχαία πατρίς = η βασιλεία των ουρανών (βλ. και άνω 1ε φρ.): πάντα γουν τα εξαίρετα είπομεν διαρρήδη,! δύο μισθόν ληψόμεθα εν τη άνω πατρίδι Παίσ., Ιστ. Σινά 1368· τας κλαπείσας υπ' αυτού (ενν. του Βελιάρ) ψυχάς και δουλωθείσας! ανδραποδίσαι δύνασθαι ...,! αναγαγείν τε προς αυτήν πατρίδα την αρχαίαν; Γλυκά, Αναγ. 163.

πατρίτζαινα η πατρίτζαιναν, Μαχ. 434²², πιθ. εσφαλμ. γρ. αντί πρίντζαιναν (βλ. λ.): βλ. Dawkins [Μαχ. II σ. 261].

πατριώτης ο, Χρησμ. V 2.

Το αρχ. ουσ. πατριώτης. Η λ. και σήμ.

Αυτός που έχει την ίδια πατρίδα με κάπ· (εδώ) αυτός που έχει κοινή εθνική καταγωγή με κάπ., ομοεθνής: *Τούρκοι δεν ήταν δεκεί μόνο 'τον πατριώτες! και εδώκαν πόλεμον πολύ τούτ' οι Ρωμαίοι τότες Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 366^π.*

πατρογέννητος, επίθ.

Από το *α* συνθ. πατρο- και το γεννώ. Η λ. τον 8. αι. (Lampe, Lex.).

(Προκ. για το Χριστό) που έχει γεννηθεί από τον Πατέρα: *η χάρις όμως του πατρογεννήτου Λόγου και ουρανίου να της δίδει (ενν. της αγιότητός σου) διά πνεύματος Αγίου την υγείαν ολόκληρον διά να ορθοτομεί θεοφιλώς τον λόγον της ευαγγελικής αληθείας Ευγ. Ιωαννουλ., Επιστ. (Στεφ.-Παπατρ.) 41^π.*

πατρογονείς οι.

Από το *α* συνθ. πατρο- και το ουσ. γονείς.

Πατέρες, πρόγονοι: *τους έταξε (ενν. ο σουλτάν Μουσουλμάνος) ότι να του βοηθούσαν να πάγει να καθήσει εις την Προύσα βασιλέας και να τους δώσει όλες τις χώρες και κάστηρ, οπού είχανε παρμένες οι πατρογονείς του Χρον. σουлт. 45^π.*

πατρογονικός, επίθ. — Πβ. γονικοπατρικός.

Από το *α* συνθ. πατρο- και το επίθ. γονικός. Ουδ. πατρογονικά τα και πατρογονικόν το στο Sotmav. Η λ. σε έγγρ. του 17. (Πεντόγαλος, Παρνασσ. 16, 1974, 45 και Αμιάθ. 10, 1979, 253) και 18. αι. (Βουρδουμπάκης, Χρ. Κρ. 1, 1912, 478 και Μπόμπου-Σταμάτη, Πρακτ. Έ Παν. Σ. 448), στο Κουμαν., Συναγ. ν. Λέξ. και σήμ.

Που προέρχεται από πατρική κληρονομιά: *ω παμφιλτάτη μοι γυνή ... απόστειλον προς με το κτένιον το πατρογονικόν το εμόν Σπανός (Eideneier) D 648.*

Ο πληθ. ουδ. ως ουσ. = 1) Η πατρική περιουσία, η περιουσία που προέρχεται από τους προγόνους: *Μεγάλως ετρομάξασι τα μέλη της σαρκός τους (παρ.λ. 1 στ.) που έχασαν την χώραν τους, τα πατρογονικά τους, τους συγγενείς και φίλους τους και τα υπάρχοντά τους Διακρούς. 105^π. 2) Οι συγγενείς, η οικογένεια: δεν ήθελεν (ενν. η κόρη) το κουρφό του ανδρός της (παρ.λ. 1 στ.) να φανερώσει ομπροστά στ' αδέλφια τα δικά της. Για τούτο κατεφρόνησεν τα πατρογονικά της! και είπεν: «ας πάγω και ο Θεός θέλ' είσταιν βοηθός μου ...» Διγ. Ο 704.*

πατρολοίας, πατρολώας ο, βλ. πατραλοίας.

πατρομητρικός, επίθ.

Από το *α* συνθ. πατρο- και το επίθ. μητρικός. Πληθ. ουδ. πατρομητρικά τα σήμ. ιδιωμ. (Ζαφειρίου, Ιδιωμ. Σάμ. 556). Η λ. στο Κουμαν., Συναγ. ν. Λέξ.

Που προέρχεται από τον πατέρα και τη μητέρα: *Στο ριζικόν δε μη θαρρείς και χάσεις την ζωήν σου! και χάσεις το κεφάλιν σου το πατρομητρικόν σου Διγγ. Αλ. Σεμίρ. M 278.*

πατρομητροδότος, επίθ.

Από τα ουσ. πατήρ, μήτηρ και το δίδω.

Που έχει δοθεί από τον πατέρα και τη μητέρα: *Περί προικός πατρομητροδότου*

Βακτ. αρχιερ. 175.

πατροπαράδοτος, επίθ.

Το μτγν. επίθ. πατροπαράδοτος. Η λ. και σήμ.

Που έχει κληροδοτηθεί από τους προγόνους, πατροπαράδοτος: *εχάσατε και το πατροπαράδοτον σέβας και ομολογήσατε την ασέβειαν Δούκ. 317^α.*

πατρού, βλ. πατήρ -τέρας.

πατρουλιάζω πατρουλλιάζω.

Πιβ. από το *πατρουνιάζω (ουσ. πατρούνης (βλ. ά.) + κατάλ. -ιάζω) με τροπή του ν σε λ· πβ. ουσ. πατρούλος σήμ. στο ποντ. ιδίωμα (Παπαδ. Α., Λεξ.). Βλ. και φατριάζω.

Συνωμοτώ: Αντιστάθης άλλου μοναχού ή επατρούλλιασε; Κανον. διατ. Α 365.

πατρούνης ο.

Από το προβηγκ. *patroun* (Χατζ., Ξέν. στοιχ. 91, Stanitsas, Act. VIII^α Congr. Intern. Néo-hell. franc. 99)· πβ. ιταλ. *padrone* (Battaglia, λ. *padrone* 10), βενετ. *patron*· βλ. σχετικ. Kahane-Tietze, *Lingua Franca* 341-2 και Kahane, *Graeca et Romanica* II 100. λ. πατρούνος σήμ. ιδίωμ. στην Κέρκυρα (Kahane-Tietze, ό.π.).

(Ναυτ.) καπετάνιος, πλοίαρχος: οι ζ πατρούνηδες των ζ κατέργων ήτον ο μισέρ Παρναπό Γατάνιε, ... Μαχ. 336^α.

πατρινομητριός ο.

Από το ουσ. πατριός και το αρχ. ουσ. μητριός.

Θετός πατέρας, πατριός: Του γάμον δε ήδη απαρτισθέντος και τινάς ημέρας ο Θωμάς εκείσε προσκατερήσας εις την ενεγκαμένην απέρχεται προς τω αυτού πατρινομητριώ (έκδ. πατρινομητριών διόρθ. Βραν., EMA 12, <1962> 1965, 102) Χλαπένω συνεπαγόμενος ύστερον και την ιδίαν γαμετήν Ιστ. Ηπειρ. VII^α.

πατριός ο πατριός, Βουστρ. (Κεχ.) 258^α πατριός, Κυπρ. ερωτ. 109^α.

Το μτγν. ουσ. πατριός (TLG· βλ. και L-S). Ο τ. πατριός και σήμ.

Θετός πατέρας, πατριός: *Περί γάμων επιτετραμμένων και κεκωλυμένων ... Κωλύονται ... οι εξ επιγαμίας γνωριζόμενοι συγγενείς, πατριός εις προγονόν, πενθερός προς νύμφην, προγονός προς μητριάν Μαλαξός, Νομοκ. 327· Εάν γυνή πέσει με τον πατριόν της, ακοινώνητη χρόνους i Κανον. διατ. Β 592.*

πάτρων (Ι) ο, Ελλην. νόμ. 540^α, Δούκ. 181^α, Zygomalas, Synopsis 121 Α 3, 145 Β 22, 159 Γ 31, 161 Γ 44, 245 Ν 14, 256 Ο 12, 290 Τ 27, 294 Υ 9· *πάτρωνας*, Zygomalas, Synopsis 135 Α 84.

Το μτγν. ουσ. *πάτρων*. Ο τ. και σήμ. (γρ. *πάτρωνας*). Τ. *πατρώνας* σήμ. στο ποντ. ιδίωμα με διαφορ. σημασι. (Παπαδ. Α., Λεξ.).

(Νομ.) ελευθερωτής και προστάτης απελευθέρου: όσοι ήσαν δούλοι και ελευθερώθησαν λέγονται απελεύθεροι και χρεωστοοίσι προσκύνουν, τιμήν και ευχαριστιάν

εκείνου που τους ελευθέρωσεν, όστις λέγεται παρά των νόμων πάτρων Zygomalas, Synopsis 121 A 1· Απελευθέρως αποθαίνοντας χωρίς παιδιά και κάμνοντας διαθήκην εις τα πράγματά του, χρεωστέϊ τῷ ελευθερωτῇ του, τῷ πάτρωνι λεγομένῳ νομίμως Zygomalas, Synopsis 121 A 2· Ουκ έστιν ευπρεπές την γυναίκα του πάτρωνος εν η ελευθερώθη, την μάνναν του ή την γυναίκαν του λαβείν εις γάμον, διά την τιμήν Ελλην. νόμ. 569¹¹.

πάτρων (II), βλ. πατήρ -τέρας.

πάτρωνας ο, βλ. πάτρων.

πατρῶς ο.

Το μτγν. ουσ. πατρῶς.

Θετός πατήρας, πατρός: Όσοι δε συμφθαρῶσι μετ' άλλων συγγενών, ωσάν πατήρ εις γυναίκα υιοῦ, υιός εις την μητριάν του, ή εις την προγονήν του πατρῶς, ο εις πατρός τόπον Zygomalas, Synopsis 128 A 39.

πατσάδα η, Σπανός (Eideneier) A 22, 29, 51, 69, 80, 100-1, 147, 290.

Η λ. πιθ. σχετ. με ιδιωμ. παντζάδα (Μπόγκα, Γλωσσ. Ηπείρου A 19) από βενετ. *panzada* (Τωμ., Μνήμη Κουρμούλη 19). Πβ. όμως και επίθ. πατσός και πατσός (βλ. ά.) και ποντ. επίθ. πάτζος (Παπαδ. Α., Λεξ.). Κατά Eideneier [Σπανός σ. 314] η λ. σχετ. με βενετ. *jazzada*. Η λ. σε κείμ. του τέλους του 17. αι. (Ρώμη Θρην. 420²⁸) και σήμ. ιδιωμ. (Eideneier, ό.π.: με διαφορ. σημασ. στη Λέσβο, βλ. Γιαννουλέλλης, Πλωμάρι 161, Γιαννουλέλλης, Ιδιωμ. λ. δάν. 86).

Μακριά γενειάδα: (εδώ ειρων.): ορέγονται την άγριαν μουστάκαν σου και της πατσάδος σου αυτ. 323· συ εβασταζες τον διχαλόν, πτωχέ, και την πατσάδαν εκτένιζες αυτ. 119.

πατσάρω, βλ. μπατσάρω.

πατσιάζω, βλ. παθιάζω.

πατσιίζω, βλ. μπατσιίζω.

πάτσος ο, βλ. μπάτσος.

πατσός, επίθ.

Από το επίθ. πατσός [για τη μτγν. λ. (-τζ-, TLG· βλ. και Du Cange), που απ. και στο Meursius, βλ. Καραποτόσογλου, Μελ. και υπομν. Κύπρ. II 273-8] αναλογ. με επίθ. σε -ός.

Αμβλύς, πλακουτωτός: Gesprächb. 76¹².

πατωμένος, μτχ. επίθ., Σπανός (Eideneier) B 51.

Κατά Eideneier [Σπανός σ. 314] από το μτχ. επίθ. πετωμένος (βλ. πετώνω) με επιδρ. του ουσ. πατσάδα· πβ. όμως ποντ. πατσώνω (Παπαδ. Α., Λεξ., λ. -τζ-) και επίθ. πατσός (βλ. πατσός).

(Προκ. για γενειάδα· εδώ ειρων.) απλωμένος, μακρύς: ηπάσατο το γένειον αυτού το πανεύνοστον και ήφερεν το κτένιον και εκτένισεν την ωραιάν και πατωμένην γενειάδα αυτ. 77.

πάττα η.

Το ιταλ. *patta* (Battaglia, λ. *patta*², βλ. και *epatta*, Battisti-Alessio, Diz. etim., λ. *patta*⁴, βλ. και *epatta*).

Η ηλικία της σελήνης κατά την πρώτη Ιανουαρίου ή την εικοστή δεύτερη Μαρτίου βάσει της οποίας καθορίζεται η ημερομηνία του Πάσχα, επακτική (βλ. Battaglia, λ. *epatta*, Παπ.-Λαρ., Γεν. Εγκυκλοπ., λ. επακτός): *ποιος είχε τόσοη χάριν, για να συνθέσει την λαμπράν πάτταν και το φεγγάριν; Καβαλιότας 28.*

πάτταλος ο, βλ. πάσσαλος.

πατώ, Χρον. Μορ. Η 4543, 4551, 5548, Ερωτοπ. 6, 31, Λιβ. Ρ 227, 2073, Λιβ. Sc. 444, 1351, Λιβ. Esc. 1716, 2491, Λιβ. Ν 1396, Χρον. Τόκων 1911, Γεωργηλ., Βελ. Α (Bakk.-v. Gem.) 243, 415, Απόκοπ.² 247, Πεντ. Δευτ. Ι 36, ΧΙ 24, 25, Χρον. σουлт. 37^{ος}, 128^{ος}, Κυπρ. ερωτ. 5^η, Πανώρ. Α 427, Β 458, Γ 473, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Β 1916, Γ 923, 1714, Δγ. Ο 2122, 2667, 2681, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 186^{ος}, 246^{ος}, 540^{ος}, κ.π.α.

Το αρχ. πατέω. Η λ. και σήμ.

Α Μτβ. 1) Βαδίζω, περπατώ: Ψευδο-Γεωργηλ., Αλ. Κων/π. 986^ς (σε μεταφ.): Ο πόθος όντε βουληθεί και θέλει να νικήσει (παραλ. 5 στ.). Την ίσα στρατά δεν πατεί, μα τη στραβή γυρεύγει, φαρμακεμένες μαγεριές πάντα μας μαγερεύγει Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Α 277· τις να ειπεί τους πόνους του τούς έπαθεν ο ξένος! ωστόσο το κατήφορον εκείνο να κατέβει! και να πατήσει ελεύθερα το ομάλιν τό επεθύμα; Λόγ. παρηγ. Ι 390. 2) Βάζω το πόδι μου πάνω σε κ. (συν. τόπο): Λιβ. Sc. 1851, Σουμμ., Παστ. φιδ. Έ [37], Λιβ. Ρ 1051· (σε μεταφ.): εκείνη (ενν. η γυνή), μάθε, να σε ειπεί τι έν' τό θέλεις ποίσειν! και τότε θέλεις το σκαλί της Ευτυχίας πατήσειν Λόγ. παρηγ. Ι 295. 3) Διαμένω, κατοικώ σε έναν τόπο: Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 557^{ος}. 4) (Με αντικ. πρόσωπο) α) πατώ πάνω στο πόδι κάπ.: αν τύχει και κανένας τον ηκόντισε (ενν. τον αυθάδη) στανικώς του, να μην τον συγχωρήσει· ή αν τύχει και επάτησεν, να μην τον συμπατήσει, αν και χωρίς το θέλημά του τον επάτησε Μετάφρ. «Χαρακτ.» Θεοφρ. 128 δις β) στηρίζομαι με τα πόδια πάνω σε κάπ.: όταν εκαβαλίκευε (ενν. ο Ταμερλάνος), τον έβαλλε (ενν. τον Μπαγιαζίτη) και έπεφτε εις την γη και επάτιε τον εις την ράχη του και εκαβαλίκευε Χρον. σουлт. 41^{ος}. 5α) Ποδοπατώ, τσαλαπατώ, συνθλίβω (με την πίεση του ποδιού μου): Αχέλ. 1478, Ερωφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Ε 148^ς (σε μεταφ.): Τώρα πληθαίνει η πρίκα μου (ενν. εμού, τον Κάστρον), τώρα τα βάσανά μου! ώφον, τσαλμάδες με πατού και σπου τα κόκαλά μου Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 562^{ος}. Ρίξε μ' αυτό το σίδερο εκείνο όπου σε ρίχτει, όπου δεμένο σε κρατεί σαν το πουλί στο δίχτυ. Πάτησε με το πόδι σου εκείνο όπου πατεί σε! Στο αίμα αυτού το σίδερο το ειδικό σου σβήσε! Ζήν. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Δ' 141 δις β) (προκ. για σταφύλια) πιζώ με τα πόδια μου (για να βγάλω μούστο), εκθλίβω: Είδες ποτέ σου στον ληνόν σταφύλια πώς πατούσι! και τρέχ' ο μούστος απ' αυτά και τον ληνόν γεμίζει! έτσι τους Τούρκους τ' άλογα των χριστιανών πατούσαν! και με τα αίματ'

αυτῶν τα βούρκα εγεμούσαν Παλαμήδ., Βοηβ. 301· γ) (μεταφ.) περιφρονῶ, καταφρονῶ: Ρμ. Βελ. ρ (Bakk.-v. Gem.) 726, Τρωικά 523¹⁷· δ) (μεταφ. προκ. για ὄρκο, νόμο, κ.τ.ό.) αθετῶ, καταπατῶ, παραβαίνω: Εὐὶ ἀφήκες τον πρίγκιπα ..., ὅπου ἔχει μάχην δυνατὴν μετὰ τον βασιλέαν, ἰ κι ἐπάτησες τον ὄρκον σου, ὅπου ἔχεις γαρ εἰς αὐτόν, ἰ κι εἶσαι ἀφίορκος, ἀπίστος στον Λίζιον σου ἀφέντην Χρον. Μορ. Η 5812· ο δε ἀνθρώπος οπού να ελθεῖ εἰς τον τέταρτον γάμον πατεῖ και καταφρονεῖ τους νόμους και παραβαίνει αυτοὺς και ποιεῖ χεῖρον περὶ τον πορνεύοντα Μαλαξός, Νομοκ. 326· ε) (μεταφ. προκ. για την τιμὴ κάπ.) προσβάλλω, μειῶνω, εξευτελίζω: Λέγει τον εκείνη (ενν. η γυναῖκα του Πεντεφρή): «Εγὼ θέλω να εἶσαι αγαπητικός μου ἀφέντης ... και να κοιμηθεῖς μετ' ἐμένα». Τότε ο Ἰωσήφ ... λέγει: «Να μην το ορίσει ο Θεός να κάμω ἐγὼ τοιοῦτον ἀμάρτημα και να γένω ἐπιβουλος του αυθεντός μου, να πατήσω την τιμὴν του ...» Βίος Ἰωσήφ 271. 6) Συμπιέζω, πατικῶνω κ. (με τα χέρια): πάτηρε το (ενν. το ἄλγυρον) ὅσον δυνατεῖ να εἶναι καλὰ τυλωμένον Ἀγαπ., Γεωπον. (Κωστούλα) 140. 7) (Προκ. για ὕφασμα) (πιθ.) χτυπῶ: γῆ ἐράφτε γῆ ἐξαινε μαλλιά γῆ τη ρασέν ἐπάτει γῆ ολημερνίς την ἐβλεπες την ρόκα της κι ἐκράτει Πανώρ. Β 95. 8α) Επιτίθεμαι, εφορμῶ ἐναντίον κάπ.: οὔτοι ... ουδέν στρατιωτικόν ἐποίησαν, ἀλλ' εἶχον θάρρος ὅπως αἰφνιδίως πατήσωσιν αυτοὺς και εὐρώσιν αυτοὺς ἀντοίμους και νικῶσιν τούτους Ἐκθ. χρον. 74· εἶναι συμφωνισμένοι ἐκεῖνοι ἀπὲξω και οὔτοι ἀπομέσα να πατήσωσι τους Τούρκους μίαν νύκτα Νεκταρ., Ἱεροκοσμ. Ἰστ. 420· β) παραβιάζω, ἐμβάλλω βία σε ἓνα χώρα: ἐπεριπάτεν με τους χασάσηδες (ενν. ο Ἀλεξανδρής), και ἐτσι ἐπάτησαν ἓνα οσπίτι· και ἐπίασαν ἓναν Τούρκον και πολλὰ τον εἶχαν δεῖρει Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 38· (σε μεταφ.): σαν βρῶση εἶν' τα κάλλη σου, σαν μῆλο εἰς περιβόλι, ἰ τα ἔμορφα σου τα μαλλιά φραγμός στο περιβόλι ἰ κι οπού πατήρει τον φραγμόν, ἀς σέβει εἰς περιβόλι ἰ κι ἀς πέσει ν' ἀποκοιμηθεῖ εἰς ἔμορφες ἀγκάλες Ch. ρορ. 212· γ) κυριεύω, καταλαμβάνω ἐκπορθῶ: «Παράδεισον» ἐτύχαινε να λείσι τ' ὄνομά του, ἰ κι Ἀγαρηνός το πάτησε κι οἱ τόποι 'ναι δικοί του, ἰ τα ὄρη κι ὅλα τα χωριά, σγιά ξεφάντωση του Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ἀλεξ. Στ.-Αποσκ.) 236· Και συ, Κωνσταντινούπολις, ... ἰ ... ἀπὸ γένος μιὰρὸν ἐκατακυριεύθης (παρὰλ. 1 στ.)· και σε ὀρίζουν βάρβαροι ... ἰ και πάτησαν τα τεῖχη σου και πήραν την στολὴ σου ἰ και στέφος το βασιλικόν ἐπήραν οἱ ἐχθροὶ σου Ἰστ. Βλαχ. 2379 [= Γέν. Ρωμ. 21]· ο κόντε Μάρκος κι οἱ Ρωμιοὶ ἓνα φορτὶ πατοῦσι Τζάνε, Κρ. πόλ. (Ἀλεξ. Στ.-Αποσκ.) 424¹³· (μεταφ.): Βλέπε και συ, ὦ ἄνθρωπε, μη σε πατήρει ἔρωσ ἰ και σκύψεις εἰς τα γῆνα θηλομανῆς ὡς ὄνος Φυσιολ. (Legt.) 936· δ) λεηλατῶ: τον κλέπτειν ἐπίασα ἐδῶ εἰς το φουσσάτον, ἰ ἐκείνον που ἐπάτησε τὸπον της ἀφεντιάς σου ἰ ἐφθεῖρε την γραδίνα σου Ἰστ. Βλαχ. 1297· Και νη ιδεῖν, φευ, ἀρπαζόμενα ἐκ των μοναστηρίων σκευὴ ἱερὰ και ναοὺς πατουμένους και λεηλατούντες ἀπαντα Ἐκθ. χρον. 15· ε) ἰδιοποιούμαι ξένην περιουσία: Οπού χωρὶς κρίσιν τα πράγματα του χρεώστον πατήρει, χάνει το χρέος και το τρίτον ἀπὸ ὅτι ἔχει και γίνεται ἀτίμος Zygomalas, Synopsis 306 X 15· στ) καταστρέφω: Εκεί υπήρχε θαυμαστός ναός, πάνυ ωραῖος, ἰ ὃν ἐκτίσεν ο Σολομών ..., και ἄρτι ἐξηφάνισται και ἐνι πατημένω ἰ ὑπὸ των Ἰσραηλιτῶν ὅλος εἶν' χαλασμένος Προσκυν. Ἰβ. 845 588· οἱ Μαλακασαῖοι ἀπέστειλαν και τον Σπάταν προσκυνῶσι, τα δε λῆμα πατοῦσι και τους ἀμπελώνας ἀναιροῦσι Ἰστ. Ηπειρ. XXXIV· κρητ. υπ. 9) Κατανικῶ, καταβάλλω, κατατροπῶνω: ο Λουνναδῆς με τους ἀνθρώπους του ... ἐδιάβη εἰς τους Τούρκους και τους ἐπάτη-

σε και επήρε τις λουμπάρδες τους όλες, διατί εφεύγανε οι Τούρκοι Χρον. σουλτ. 96^α. όλοι εμονοίασαν εις χαλασμόν του δούκα! από το ζήλος το πολύ τό είχασιν εις αυτόν. Ι Και όλους τους επάτησεν με του Θεού την χάριν Χρον. Τόσκων 1903^α (μεταφ.): ωσάν τον εκοιτάξανε (ενν. τον πατριάρχη), πλήσοι εμετανάσαι και τότε το' αμαρτίες τως με τα καλά επάτησα Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 410^α. Σταυρωθέντας Σου, Χριστέ, ανηρέθης η τυραννίς, επατήθη η δύναμις του εχθρού Ιατροσ. 19^α. 10) (Με αντικ. που δηλώνει χρόνο) φθάνω σε ορισμένη ηλικία: Τους δέκα χρόνους πάτησε (ενν. η Ευγένια) και τους εννέα αφήνει Ευγέν. (Vitti-Spadaro) 211.

Β' Αμτβ. 1) Βαδίζω, περπατώ: Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 259^α. 2) Βάζω το πόδι μου πάνω σε κ. (συν. τόπο): Κυπρ. ερωτ. 114^α, Διακρούσι. 89^α (σε μεταφ.): Στο ψήλος του τροχού πατώ τη τύχη και τα βάθη! βλέπω τη κακοριζικιάς κι έχω περρίσσα πάθη Ερωτφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Γ 221. 3) Ποδοπατώ, ισαλαπατίζω (εδώ σε μεταφ.): και να άρχονται οι οχτροί σου εσέν και εσύ ιπί τα ψηλά τους να πατήσεις Πεντ. Δευτ. XXXIII 29^α η αρετή κι η φρόνηση μόνιες τως σε (ενν. τύχη) νικοῦσι! και κάτω εις τα πόδια τως σε βάνου και πατούσι! η αρετή κι η φρόνηση τον κύκλο σου καρφώνου! του φρόνιμου να ορίζει σε είναι δοσμένο μόνον Ζήν. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Γ 264. 4) (Προκ. για τόπο) α) πηγαίνω έρχομαι: Δυο τρεις εκατεβήκασι κάτω κι ετρυγυρίσαι! και χριστιανό δεν είδασι όπου κι αν επατήσα Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 223^α (σε αρνητ. προτάσεις): βλασφημοῦσιν τον Θεόν παιζοντες τα αζάρια (παράλ. 1 στ.). Εις εκκλησίαν ουδέν πατοῦν, 'ς πνευματικόν ουδόλως Ναθανάηλ Μπέδθαν, Στιχοπλ. I 782^α Μίαν φρεάδαν έστειλε (ενν. ο Τούρκος) διά να 'ξωβικίσει, Ι αν εύρ' αρμάδαν στον γιαλόν, εδώ (ενν. στην Κύπρον) να μην πατήσει Θρ. Κύπρο. (Παπαδ. Θ.) 26^α ο γιος σου μην πατήσει πλιο 'ς τοι τόπους οπ' ορίζω Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Γ 926^α β) φθάνω: Ω, πώς οι μάγοι του είπασι, στη Μέμφην ως πατήσει, Ι σε θλίψες κι αιματοχυσές ο γάμος θα γυρίσει! Ροδολ. (Αποσκ.) Ε 597^α ωσάν επάτησεν (ενν. ο αμράς) εις τα σύνορα της Ρωμανίας, ελευθέρωσεν όλους τους αιχμαλώτους Διγ. Ανδρ. 325^α. 5) Ακουμπών στηρίζομαι: Εις τη γη το σκήνωμα κάτω πατεί, η ψυχή απάνω μεριά πορπατεί Rebāb-nāpē 67^α Θεμέλιον ουκ είχασιν, εις γην ουκ επατούσαν! εκρέμαντο οι τέσσαρες τοίχοι του κουβουκλίου Βέλθ. 451.

Φρ. 1) Γίνομαι στράτα/χώμαν να (με) πατείς/πατώσιν = είμαι πρόθυμος να κάνω οτιδήποτε για χάρη κάπ.: Στέργωμαι την αγάπην σου, έρχομαι εις θέλημάν σου, Ι να γίνω στράτα να πατείς και γης διά να περάσεις Ερωτοπ. 253^α Πρόσσχες, παιδίν μου, ακριβώς τως γαρ ετάχθης φίλος! έχε τιμήν κι ασχόλησιν και καθαράν αγάπην! και χώμαν γίνου, αν ηπορείς, να σε πατώσιν όλοι Σπαν. Α 98. 2) Πατώ απάνω στον έρωταν = είμαι ερωτευμένος: Οπόναι νιος και δεν πατεί στον έρωταν απάνω! στην συντροφιά των ζωντανών εγώ δεν τονε βάνω Ριμ. κόρ. 662. 3) Πατώ τα πόδια (μου) = στηρίζομαι με τα πόδια μου στο έδαφος: Δεν ημπορώ τα πόδια μου καλά να τα πατήσω, Ι μ' αγάλια αγάλια προπατώ και κάνω ό,τι θελήσω Ζήν. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Πρόλ. 151.

πάτωμα το, Παράφρ. Χων. (Νικητ. Χων., Βόνν., 703, κριτ. υπ.) δις.

Από το πατώνω και την κατάλ. -μα. Η λ. στο Βλάχ., σε κείμ. του τέλους του 17. αι. (Κομνηνού, Προσκυν. 49), σε έγγρ. του 19. αι. (Βισβίτζ., ΕΛΙΕΔ 1, 1948, 148) και σήμ.

1) Δάπεδο: έπεσεν ο τρούλλος και εχάλασε τον αξιοθαύμαστον άμβωνα και την πολυτίμητον σολέαν, οπού ήτον τριγύρου του, και το πολυποίκιλον πάτωμα Hagia Sophia f 599⁸ το πάτωμα ήτον μέγα θαύμα να το βλέπει τινάς, διότι το έστρωσε (ενν. ο βασιλεύς) από κάθε λογής μάρμαρα πλουμισμένα Hagia Sophia f 598¹⁴ Εβουλήθην ακόμη ο βασιλέας να κάμει όλην την στρώσιν, ήγουν το πάτωμα της εκκλησίας, από ασήμι, αλλά δεν τον άφησαν οι άρχοντες Hagia Sophia v 558⁸. 2) (Προσκ. για καρπούς ή χορταρικά μέσα σε δοχείο) στρώση: άλας ψιλόν βάνε εις την κουρούπαν· ένα πάτωμα σεύκλα και άλας με το σινάπιν όσον φθάνει Αγαπ., Γεωπον. (Κωστούλα) 253.

πατώνω.

Από το ουστ. πάτος και την κατάλ. -ώνω. Μτχ. παρκ. πεπατωμένος σε έγγγρ. του 12. (Act. Ivir. II 52^{191.200.333.424}) και 13. αι. (Miklos-Müller, Acta 3, 56). Η λ. στον ΨευδοΚωδινό (TLG), στο Soman. και σήμ. με διαφορ. σημασι.

Καλύπτω, στρώνω με πλάκες το έδαφος (Για το πράγμα βλ. Κουκ., BBP Δ' 278): έμπροσθεν έναί η αγία αυλή πατωμένη μετά μαρμάρων Προσκυν. Κουτλ. 156 79³⁰.

πατωσία η.

Από το πατώνω και την κατάλ. -σία. Τ. πατωσιά στο Soman. (λ. πάτωμα) και σήμ. λαϊκ. (Κριαρ., Λεξ.). Η λ. και σήμ. στο τσακων. ιδίωμα (Κωστ., Λεξ. τσακων.).

Στρώση από καρπούς ή χορταρικά μέσα σε δοχεία: έχουσι τριμμένον σινάπι ως άνωθεν και τα βάνουν (ενν. τα σταφύλια) εις το παραβούτι ρίπτοντες εις πάσαν πατωσίαν σινάπι αντίς άλας Αγαπ., Γεωπον. (Κωστούλα) 253.

παύγω, βλ. παύω (I).

παύλα η.

Το αρχ. ουστ. παύλα. Η λ. και σήμ. με διαφορ. σημασι.

α) Τέλος, παύση: Μανασσ., Ποίημ. ηθ. 783· β) ανάπαυση: Πρέσβ. ιππ. 241.

παυλοδίδακτος, επίθ.

Από το κύρ. όν. Παύλος και το επίθ. διδακτός.

Που διδάχθηκε τη χριστιανική θρησκεία από τον απόστολο Παύλο: άπασαν την παυλοδίδακτον και θεοφιλή πολιτείαν την εν Θεσσαλονίκη Ευγ. Ιωαννουά., Επιστ. (Στεφ.-Παπατρ.) 216⁴⁰.

παύση η.

Η λ. στον Ιπποκράτη (παύσις, L-S Suppl.) και σήμ.

Σταμάτημα, τέλος: Διά ν' ακλουθώ τον πόθον σου, κυρά μου, I με τόσην πίστην να δοθώ σ' αυτήν σου, I στον θάνατον μ' εφέραν τα λαμπρά μου! κι ουδ' έχουν παύσην διά την αφορμήν σου Κυρη. ερωτ. 58⁴.

παύσιμον το· πάψιμο.

Από το παύω και την κατάλ. -σιμον. Ο τ. και σήμ. λαϊκ. (Βλαστού, Συνών. 36, λ. αργία, 166, λ. πάψη). Η λ. σε κείμεν. του 18. αι. (Τραπεζούντιος, Νομοκ. 502, 567).

Σταμάτημα, λήξη, τέλος: κατάπαυσις λέγεται και το παύσιμον, ἡγουν των πραγμάτων αποῦ ἔχουσιν αρχήν και τρέχουσιν ὥστε να παύσουν εις τίποτας τέλος Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 455^ο αρχιερεὺς του τόπου κύρης Κάλλιος μετά των ιερῶν και παντός του χριστιανώμου λαοῦ ... διὰ λιτῆς δεόμενοι του Θεοῦ, ζητῶν βροχή και πάψιμο του θανάτου Κλήμ. λαϊκ. 51.

ἵπαντός, αντων., βλ. απαντός.

παύω (Π), Σταφ., Ιατροσ. 14^α, Γλυκά, Αναγ. 366, Διγ. (Trapp) Gr. 273, Βέλθ. 196, Ερμον. Υ 226, Χρον. Μορ. Η 1199, 7955, 8056, Χρον. Μορ. Ρ 6772, 7301, Περί ξεν. (Μαυρομ.) 89 κριτ. υπ., Απολλών. 673, Λιβ. Sc. 2279, Λιβ. Ν 3083, Μάρκ., Βουλκ. 340^ο, 351^ο, Εκθ. χρον. 21^ο, 39^ο, Αξαγ., Κάρολ. Έ 465, Αχέλ. 2129, Αιτωλ., Μύθ. (Παράδοσ-γλου) 88^ο, Χρον. σουлт. 60^ο, Ιστ. πατρ. 116^ο, 197^ο, Σανκταμαύρας, Πράξ. Αποστόλ. (Κακ.-Πάνου) φ. 61^ο, Πανώρ. Β 262, Διηγ. πανωφ. 55, Σουμμ., Παστ. φιδ. Α [1157], Δ' [336], Διγ. Ο 2192, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 280^ο, 286^ο, κ.π.α. παύω, Μαχ. 90^ο, 148^ο, 168^ο, 674^ο, Βουστρ. (Κεχ.) 186^ο, Κυπρ. ερωτ. 23^ο, 59^ο, 64^ο, 97^ο, 101^ο, 118^ο, Πανώρ. Έ 32 κριτ. υπ., Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Α 870, Γ 271, 1635, Δ' 1547, Έ 80, Θυσ. (Bakk.-v. Gem.) 1108, Σουμμ., Παστ. φιδ. Έ [1336], κ.α. παύτω, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 433, Πανώρ. Β 263, Δ' 361, Έ 32, Ερωφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Πρόλ. 103, Α 70, Β 462, Δ' 274, Έ 324, 336, Ροδολ. (Αποσκ.) Έ 150, Ζήν. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Πρόλ. 14, Α 121, Β 20, Δ' 322, Έ 161, Διακρούσ. 79^ο, 85^ο, 166^ο, 402^ο, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 152^ο, 161^ο, 281^ο, 310^ο, κ.α. γ' πληθ. παρ. επανόντησαν, Γεωργηλ., Βελ. Α (Bakk.-v. Gem.) 305^ο μτχ. παρκ. παμένος, Ριμ. Απολλων. (Βεν.) [1263].

Το αρχ. παύω. Ο τ. παύω, για το σχηματ. του οποίου βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α 49, στο Meursius (λ. παύγειν) και σήμ. στο κρητ. ιδίωμα (Παγκ., Ιδίωμ. Κρ. C 206, Πιτυκ., Ιδίωμ. Αν. Κρ.). Ο τ. παύτω με μεταπλ. κατά τα ρ. σε -φτω (βλ. Χατζιδ., ό.π. Α 286). Η μτχ. παρκ. παμένος και σήμ. λαϊκ. (Κριαρ., Λεξ., στη λ.). Τ. παύγου σήμ. στο κυπρ. ιδίωμα (Σακ., Κυπρ. Β 722, λ. παύκω). Η λ. και σήμ.

Ι. Ενεργ. Α Μτβ. 1) Σταματώ, διακόπτω, δίνω τέλος σε κ. α) (με αιτιατ.): Θρ. Κύπρ. Μ 349, Πανώρ. Γ 327, Ερωφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Έ 319, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Α 761^ο φρ. παύω τον δρόμον/το σπουδάζειν = βραδύνω το βήμα μου: τότες τον δρόμον έπαισεν και σιγανά επερπάτει Πικατ. 253^ο εμείς στον Αθην σώνοντα σώνει και η αδελφή μας,¹ κι εβάσταν βρέφος κι έρχετον και το στραφείν και δει μας,¹ εσκόλασεν το βιάζετον, έπαισεν το σπουδάζειν¹ και βλέποντα τό ουκ έλιπειν ήρχισε να θαυμάζει Αλόκοπ.² 373^ο β) (με γεν.): Ούτως ακούσας παρενθύς ο Αχιλλεύς τους λόγους¹ εμαλακίστην την ψυχήν, έπαισεν τον πόλεμον Αχιλλ. (Smith) Ν 1445^ο (εδώ με έναρθρ. απαρέμφ.): ας παύσω και του λέγειν Κορν., Διδασκ. Δ 398^ο (εδώ με ουσιαστικοπ. βουλευτική πρότασ): Εν τούτῳ θέλω από του νυν να πάψω εδώ ολίγον¹ του να συνιτώ, να ειπώ εκ των δεσπότην Αρτας,¹ και να σας αφήγησομαι αφήγησιν τοιούτην¹ περί του πρίγκιπος Μορέως Χρον. Μορ. Ρ 3138^ο γ) (με δοτ.): ταις απεβέσι ματαιοφάνι-αις παύσε¹ διατί θέλουσι προκόψει εις μεγαλύτερην ασέβειαν Μάξιμ. Καλλιουπ., Κ. Διαθ.² Παύλ. Τιμ. Β β' 16 σμ.: δ) (με δευτερεύουσα πρότασ) δ) βουλευτική: έπαψε να κλαίγει Γαδ. διγγ. (Βασιλ.) 417^ο (εδώ με το σύνδ. και πλεοναστικά): θέλω από του

νυν να πάψω και να λέγω! περί του ρήγα της Φραγκίας Χρον. Μορ. Η 3464^α (με άρν.): ἦτονε ἐκεῖ ἕνας ὁποῖος δεν ἔπαυτεν πάσα ὥραν να την εγκωμιάζει (ενν. την Θεοτόκον) Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 433^α δεν ἔπαυε (ενν. ο σουλτάν Μουράτης) μέρα νύκτα να τηνε πολεμά (ενν. την Πόλιν) Χρον. σουлт. 60¹² δεν ἔπαυσε (ενν. ο πρώην πατριάρχης κύρης Μάρκος) να μηδέν γράφει εις τους αρχιερείς περί της υποθέσεως και συκοφαντίας αυτού Ιστ. πατρ. 105¹³-δ⁹ αναφορ.: Ενταῦτα θέλω ἀπό του νυν να πάψω τὰ σε λέγω Χρον. Μορ. Η 1333. 2) (Προκ. για ιερέα) ἀπέχω ἀπό τα καθήκοντά μου κατόπιν ἐπιβολῆς ποινῆς: Προσβύτερος ἀπό μέθης ἢ ἀπό ἀμελείας τινός ἀφήσει φωτιά εις το βῆμα ἢ ἔξω εις τον ναόν και καώσιν βιβλία ἢ ἄλλα ιερά εκ των ευρισκομένων ἔσω εν τῷ ναῷ, να παύσει την λειτουργίαν χρόνον ἕνα Μαλαξός, Νομοκ. 137. 3) (Προκ. για συναισθήματα) κατασιγάω, κατεννάζω, καταστέλλω α) (με αιτιατ.): Ερωφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Δ' 267, Διγ. Ανδρ. 324²⁶-β) (με γεν.): ἔπαυσε (ενν. ο σουλτάνος των Αγαρηνών) και της κακίας ην εἶχε κατὰ τον γένους Γραικῶν Ιστ. πολιτ. 30³⁸ φοβούμενον του σουλτάνου μήπως εν τοῖς ζωσιν ἐστί (ενν. ο βασιλεὺς Κωνσταντῖνος) ... εἶρον την κεφαλὴν αὐτοῦ και ἀνεγνώρισαν αὐτήν ... και οὕτως ἔπαυσε του φόβου Ιστ. πολιτ. 23³¹. 4) Εμποδίζω, ἀποτρέπω κάπ. ἀπό το να κάνει κ.: Ιστ. πολιτ. 24¹. 5) Ανακουφίζω, ἀπαλλάσσω κάπ. ἀπό κ.: Το δε καλὸν ποδαρικὸν του μισθαργού σου τοῦτου! και του νεροφορήματος τον κόπον ἔπαυσέ σε Καλλιμ. 2060¹ Δίδει κἰ ἐλεημοσύνην (ενν. ο Καντακουζηνός)! με πολλὴν δικαιοσύνην,! τους πτωχοὺς πολλὰ να παύει! και τον εἶναι ὅλοι σκλάβοι Αἰτωλ., Βοηβ. 362. 6) Ολιγωρῶ, παραλείπω να κάνω κ.: ο ἀνὴρ ὡς αὐτός καθάρως και ἡ στράτα δεν ἦτον και να πάφει να κάμει την Πάσκα και να γλοθρευτεῖ ἡ ψυχὴ ἐκεῖνη ἀπὸ τους λαοὺς της, ὅτι την προσφορά του Κύριον δεν ἐπρόσφερεν εις το καιρὸ του Πεντ. Αρ. ΙΧ 13. Β' Αμτβ. 1α) Λήγω, σταματῶ, τελεωῶναι: ἔπαψεν ο πόλεμος Χρον. Μορ. Η 4092^α ἔπαυσαν οἱ ἀδικίες Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 30^α ποτὲ οὐκ ἔπαυον ο θρήνοι τους (ενν. των Τρώων) εις αὐτον (ενν. τον Ἑκτορα) Πόλ. Τρωάδ. (Παπαθωμ.-Jeffr.) 7285^α (ἐδῶ προκ. για αἰμορραγία, με αιτιατ. προσωπική): εις την πληγὴν της το 'βαλε (ενν. το μπλάστρι), ὡ θαυμαστὴ περίσσεια! χάρις του χόρτου, παρευθὺς οπου της τ' ἀποθῆρα,! οἱ πόνοι την ἀφήκασι, το αἷμα τηνε παύγει Σουμμ., Πιστ. φιδ. Ε' [1336^α] (με υποκ. δευτερεύουσα πρότασις): ο Αβραάμ και ἡ Σάρα γέροντες, ἐρχονται εις τις ἡμέρες: ἔπαψεν να εἶναι της Σάρας στράτα σαν τις γεναίκες Πεντ. Γέν. XVIII 11-β) τελεωῶναι, ολοκληρώνομαι: Τρεῖς μῆνες την πανήγυριν του γάμου ἐκρατοῦσαν (παραλ. 1 στ.). Αφού ο γάμος ἔπαυσεν και ὅλ' ἐνωχηθήσαν,! ο στρατηγός κἰ ἡ σύζυγος του Διγεν' ευχηθήσαν Διγ. Ο 2103^α γ) (προκ. για φυσικά φαινόμενα ἢ στοιχεῖα της φύσης) εξασθενῶ, κοπιάζω σταματῶ: ἔπαυσαν οἱ σεισμοὶ και αἱ βρονταὶ Διγ. εκρ. Θήρ. 110^α ο ἀνεμος ἔπαυσε και ἐγένε γαλῆν μεγάλη Μάξιμ. Καλλιουσ., Κ. Διαθ.² Μάρκ. δ 39^α ἤπαψε ἡ φωτιά και την εσθῆσα Λεηλ. Παροικ. 649 (με υποκ. δευτερεύουσα πρότασις): ψάλλετε πρὸς τον Κύριον και να πάφει ἀπὸ να εἶναι φωνές του Θεοῦ και χαλάζι Πεντ. Εξ. ΙΧ 28^α (σε μεταφ.): Αν ἔπαψεν του πόθου το ψιχάδιν,! να γαληνώσαν πρὸς ἐμὲν οἱ χρόνοι Κυπρ. ερωτ. 107²³-δ) (προκ. για καπνὸ) διαλύομαι: παύτει ὅλος ο καπνός και ἐγὶν ἑκαθάρια Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 362¹⁷. 2) Σωπαίνω, σταματῶ να μιλῶ (να διηγούμαι, να θηρνῶ, κ.τ.ό.): Διγ. Ανδρ. 409^α, Χρον. Μορ. Ρ 1199^α (σε προστ.): Λίβ. Esc. 3671 δις. 3) Σταματῶ να κάνω κ., δίνω τέλος σε κ. α) (με κατηγορηματικὴ μτχ.): ἔπαυσαν γαρ σφαζόμενοι, πολέμου

συγκροτούντες Διγ. Z 4178· δεν επαύσαν τρέχοντες, ἀλλ' ἐπεριπατούσαν! μέρα και νύκτα Διγ. O 981· β) (με εμπρόθ. προσδ.) αν εκ του θρήνου έπαυεν, εοτέναζεν καθ' ώραν Λιβ. P 2319· δεν θέλει να παύσει εκ τον πόλεμον Ιστ. Βλαχ. 132· παύσε από του στεναγμού, μη θλίβεσαι τοσούτον Λιβ. N 3124· ακούσας τούτο ο σουλτάνος έπαυσεν από τον θυμόν ουό είχε Ιστ. πατρ. 79¹⁶· Παρακαλώντας τους ο Μωυσής να παύσουσιν από την τωιάτην άτακτον ορμήν ..., αυτοί μάλλον εφιλονίκουν Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 63. 4) (Προκ. για συναισθημάτα) καταλαγιαζώ, υποχωρώ: ας πάψει ο τόσος σου θυμός κι η θερμή τση καρδιάς σου Χορτάτση, Ελευθ. Ιερουσ. Γ 52· θε να πάψουν οι χαρές, να τους πλακώσει η πρίκα, | γιατί κοιτάζουν τ' άρματα του Τούρκο πως πληθαίνουν Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 510²⁴· άφτει! η πεθυμιά του πόθου μου που στην καρδιά δεν παύτει Ροδολ. (Αποσκ.) Α 566. 5α) Ησυχάζω, ηρεμώ: Ολα τα ζα ναπαύγουνται τες νύχτες, | αφόν εις την δουλειάν τους βάλουν τέλος, | κι εγώ 'δέ νύχταν παύω 'δ στον ήλιον Κυπρ. ερωτ. 110¹⁵· β) (προκ. για πόλεμο) παύω να διεξάγω πολεμικές επιχειρήσεις, απρακτώ: τον γενεράλε έδωξε κι έπεε για να γυρίσει! και να χαλάσουν το φορτί και όλοι τως να εμπούσι! στη χώρα και να παύσουνε, να μηδέν πολεμούσι Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 457²⁶· ωσάν εκάμανε οι χριστιανοί αυτές τις νίκες, εγυρίσανε και εδιάβησαν εις τους τόπους τους με τη νίκη. Αμή ο Τούρκος δεν έπαυε, μόνη τους επάτιε εις τα σύνορα και εστεκέτονε εισέ τόπους σιγύρους Χρον. σουлт. 69¹¹. 6) (Με την πρόθ. από + βουλευτική πρόταση) απέχω από κ., αποφεύγω να κάνω κ.: ότι να ιδείς γαδούρι του μισούντα σου σταλίζει κατωθιώ το γομάρι του και να πάψει από να απαφήσεις αυτουνού Πεντ. Έξ. XXIII 5· ότι να πάψει από να τάξεις να μην είναι εις εσέν φταίσιμο Πεντ. Δεστ. XXIII 23. 7) (Με την πρόθ. από + αιτιατ. προσώπου) αφήνω κάπ. ήσυχο, δεν ασχολούμαι με κάπ.: ετούτο το πράμα ος εουντύχαμε προς εσέν (ενν. το Μωσέ) εις την Αίγυφτο ... «πάψε από εμάς, ... ότι καλλιό εμάς να δουλεύομε την Αίγυφτο από να αποθάνομε εις την έρημο» Πεντ. Έξ. XIV 12. 8) (Νομ., προκ. για δικαστή) αφήνω να περάσει ορισμένο χρονικό διάστημα από την έκδοση μιας απόφασης, μετά το οποίο οι διάδικοι μπορούν να ασκησουν έφεση: Και παύει ο κριτής μέχρι και ημέρας ι και μετά τούτο κρατείται την δίκην ο άνθρωπος λέγων: «Αρνούμαι τα λεγόμενα ως λέγονται και αιτώ τας αποδείξεις» Ελλην. νόμ. 575⁹. 9) ?(Νομ.) μεροληπτώ κατά την εκδίκαση μιας υπόθεσης: Οι κριτάδες ... εντέχεται να ποίσουν δίκαιον ... οδίχως να πάψουν, ότι ο νόμος λαλεί ότι οι κριτάδες πρέπει ... καλήν στράτα να περιπατούν της αληθείας και της κρίσεως και ... πρέπει το ίσο να κρίνουν τον μέγα και τον μικρόν, και τον πτωχόν και πένητα, ώσπερ τον πλούσιον και τον άρχοντα Ασσιζ. 28²¹.

II. Μέο. Α (Μτβ.) σταματώ, διακόπτω, δίνω τέλος σε κ. (συν. ομιλία, διήγηση, θρήνο, κ.λ.ό.) α) (με αιτιατ.): τον θρήνον παυσαμένη Καλλιμ. 2259· παύομαι τον λόγον Βέλθ. 1348· β) (με έναρθρ. απαρέμφ.): Εις τούτο θέλω από νυν να πάψομαι τον λέγειν! περί τον ρήγαν Φράτσας Χρον. Μορ. P 3464· γ) (με δευτερεύουσα βουλευτική πρόταση): Ενταύτα παύομαι απεδώ να γράφω και να λέγω! περί τον Αλαμάνον εκείνου, του εξακουστου στρατιώτου Χρον. Μορ. Η 6813. Β' Αμτβ. 1α) Λήγω, σταματώ, τελειώνω: Του λοιμού τοίνυν παυσαμένου, ... ήρξατο ο Θωμάς τας χήρας γυναίκας μνηστεύειν μετά των Σέρβων Ιστ. Ηπειρ. XII²· Πατριαρχεύοντος δε του κυρού Μαξιμου του Λογίου τα της εκκλησίας άπαντα ειρηνικώς διέκειντο, παυσαμένων πάντων

των σκανδάλων Έκθ. χρον. 35¹⁶. β) τελειώνω, ολοκληρώνομαι: Ποίημα δε ως άδεται και κόπος του εις τέλος διαλαμβάνει τούτομα και παύεται το μέλος Αξαγ., Κάρολ. Έ τίτλ. γ) (προκ. για ποταμό, πηγή) στερεύω: τρέχουσιν από αρχών πολλών της λίμνης διακεχωρισμένοι ποταμοί εις εκατόν και ου παύονται Κομνηνής Άννας Μετάφρ. 290 εκείνον το αλλόμενον ύδωρ εκαταφύγγη. | Σοφία γαρ ου δύναται ανθρώπου ερευνήσαι | πόθεν αι φλέβαι των πηγών επαύσαντο εκείσε Αξαγ., Κάρολ. Έ 638. 2) Σωπαίνω, σταματώ να μιλώ (να διαηγούμαι, να θρηνώ, κ.τ.ό.) α) (με κατηγορηματική μτχ.): Διγ. Ζ 493· β) (με εμπρόθ. προσδ. μετά από παράλειψη της μτχ. λέγων): Χρον. Μορ. Η 8803.

παύω (Π): πάψει, Πικατ. 339, εσφαλμ. γρ. αντί πέψει· διόρθ. Κριαράς [Πικατ. σ. 59].

παφέζιν το, βλ. παβέζι.

*παφήνω, βλ. απαφήνω.

Παφλαγών ο Παμφλαγών, Byz. Kleinchron. Α 142²⁶ κριτ. υπ.

Το αρχ. εθν. Παφλαγών. Ο τ., με ανάπτυξη έρχινου, ήδη μτγν. (Μηνάς, Ελλην. 34, 1982/83, 414) και σε κείμ. του 18. αι. (TLG). Πληθ. παφλαγόνες και σήμ. ιδωμ. με διαφορ. σημασ. (Αμ., Ελλην. 1, 1928, 402, Ελλην. 4, 1931, 266). Η λ. στον τ. Παφλαγόνας και σήμ.

Ο κάτοικος της περιοχής της Παφλαγονίας (περιοχή της Βόρειας Μικράς Ασίας μεταξύ Βεθυνίας, Γαλατίας και Εύξεινου Πόντου): Δούκ. 35² (ως προσων.): Μιχαήλ ο Παφλαγών Byz. Kleinchron. Α 142²⁶.

*παφορμή(ν), επιθ., βλ. απαφορμής.

παφούμιστος, επιθ., βλ. παμφήμιστος.

πάφουμος, επιθ., βλ. πάμφημος.

πάφρικτος, επιθ., βλ. πάμφρικτος.

παφρόνιμος, επιθ., βλ. παμφρόνιμος.

παφυλλένιος, επιθ., βλ. παμφυλλένιος.

παφυλλοκαμωμένος, μτχ. επιθ., βλ. παμφυλλοκαμωμένος.

πάφυλος ο, βλ. πάμφυλος.

παχαινευμένος, μτχ. επιθ.

Η μτχ. παρχ. του *παχαινεύω (<παχαίνω αναλογ. με ρ. σε -εύω) ως επίθ.

(Προκ. για κοιλιά ζώου) που έχει πολύ λίπος: λαπάραν τραγανόδηκτον την αντίκρυς νευρώδη. | την εκδαρμένην πάντοτε και μη παχαινευμένην Προδρ. (Eideneier) III 273-39 χφ P κριτ. υπ.

παχαίνω, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Α 1294, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 274¹⁸. — Βλ. και παχύνω.

Από το παχύνω (Για το σχηματ. βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α 294-5, Hatzid., Einleit. 412 και Ανδρ., Λεξ.). Η λ. στο Germ. (λ. *ingrassare*), στο Βλάχ. και σήμ.

Α Αμτβ. 1) Αποκτώ πάχος, παχαίνω: Να τονε φάγει θέλησε τον σκύλον τότε ο λύκος (παρ.λ. 1 στ.), μικρός, λιγνός ευρίσκεται, κρέας ποσώς δεν έχει, ωσάν παχύνει, άλλοτε ο λύκος να παντέχει Αιτωλ., Μύθ. (Παράσσυλου) 34². 2) (Μεταφ.) α) γίνομαι ισχυρός, δυναμώνω: τον Τούρκον αν αφήκετε στην Πόλιν να ακραργήσει! θέλει παχύνειν το θηρίον και θέλει δυναμώσει Ψευδο-Γεωργηλ., Αλ. Κων/π. 847². β) αποκτώ αφθονία αγαθών, πλουτίζω: επάχυνεν ο Ιεσουρούν και εκλότσεφεν ... και αφήκεν Θεόν οπου τον έκαμεν και ελίτωσεν δυνατόν τις σωτηριές του Πεντ. Δευτ. XXXIII 15.

Β (Μτβ.) παχαίνω κάπ· τρέφω κάπ· (εδώ μεταφ.) ωφελώ: εις άλλες έγνοιες μπαίνει (ενν. η Αρετούσα)! και φαίνεται τση κι η αγρυπνιά τη θρέφει, την παχαίνει Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Α 454 κρητ. υπ.

παχάρνικος, επίθ., Σταυριν. Εισαγ. 22¹⁸¹. παάρνικος.

Από το ρουμαν. *rahaṭnic*. Η λ. σε κείμ. του 18. αι. (Κοδρικά, Εφημερ. Γλωσσάρ. 243).

(Προκ. για τίτλο αξιώματος στις Παραδουνάβιες Ηγεμονίες) οινόχοος στην αυλή του βοεβόδα (Για τη σημασ. βλ. Legrand [Poem. hist. σ. 354-5]): Τα κάτωθεν είναι τα πρώτα και μεγάλα οφίκια του βοεβόδα της Βλαχίας ... ποστέλνικος, μπάνος, βόρνικος, ... στόλνικος, παάρνικος Σταυριν. Εισαγ. 26¹⁷⁵. Ο Κρίστας ήτον στην βουλήν, Ρώσοι κι οι στρατιώται! και Λούπουλος παχάρνικος επιβουλεύθη τότε Ιστ. Βλαχ. 862.

πάχθος το, βλ. πάκτος.

παχθώνω, βλ. πακτώνω.

παχίας, παχιάς ο, βλ. πασάς.

παχιατικόν το· παχιατικού, Ψευδο-Σφρ. 540²³ [= Πρόστ. Ανδρ. Γ 219²⁰], πιθ. εοφ.λμ. γρ. αντί πηχιατικού· για τη διόρθωση βλ. Schreiner, JÖB 27, 1978, 218 σημ. 30. — Βλ. πηχιατικόν.

πάχνη (Π) η, Θρ. Κων/π. Β 58, Παρασπ., Βάρν. C 201, Αργυρ., Βάρν. Κ 194, Ιστ. Βλαχ. 2340, Ευγ. Ιωαννουλ., Επιστ. (Στεφ.-Παπατρ.) 182¹⁵.

Το αρχ. ουσ. πάχνη. Η λ. και σήμ.

α) Η πρωινή παγωμένη δροσιά, πάχνη: Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Β 1252² β) (μεταφ.) προκ. για ωραία κοπέλα: εσύ 'σαι (ενν. κυρά μου) της νυκτός δροσιά και πάχνη του χειμώνας Ερωτοπ. 564² γ) το επάνω στρώμα του χιονιού, χιόνι (εδώ σε παρομοίωση προκ. για τη λευκότητα του δέρματος του προσώπου): Το πρόσωπό ντου (ενν. του κοπελιάρη) σαν του ηλιού τσ' ακτίνες λαμπυρίζει! κι ωσάν την πάχνη του χιονιού έτσι κι εκείν' ασπρίζει Πανώρ. Γ 46² δ) προκ. για κ. φευγαλέο και φθαρτό (η σημασ. ήδη μτγν., ΤΛΓ): (εδώ σε παρομοίωση): Αράχνη είναι η ζωή και κονιορτός η δόξα,!

σαν όνειρον ο χρόνος μας τρέχει και διαβαίνει,¹ ωσάν την πάχνην που θωρείς στους κάμπους τον χειμώνα,¹ όταν φανεί ο ήλιος, ώσπερ καπνός σκορπίζει Διγ. Α 4741-ε) (σε παρομοίωση) προκ. για το μάννα, την τροφή που έστειλε ο Θεός στους Ισραηλίτες στην έρημο: ανέβην το πλάγιασμα της δροσιάς, και ιδού επί τα πρόσωπα της έρημος φτενό στρογγυλό, φτενό σαν πάχνη επί την γηγή Πεντ. Έξ. XVI 14.

πάχνη (II) η, βλ. φάτνη.

παχνί το, Λεξ. Μακεδ. 158.

Από το ουσ. παθνή (απ. σήμ. ιδίωμ., όπως και τ. παθνήν, κ.ά., βλ. Κουκ., Ευστ. Γραμμ. 57, Χατζιδ., Αθ. 24, 1912, 5, Κουκ., Αθ. 49, 1939, 84, Παπαδ. Α., Λεξ., λ. παθνήν) <μτγν. ουσ. πάθνη (L-S Suppl.· απ. και σήμ. ιδίωμ. στην Κάρπαθο, Andr., Lex., λ. φάτνη, Μιχαήλ-Νουάρ, Λεξ.) <αρχ. ουσ. φάτνη για την τροφή θιν> βλ. Ανδρ., Λεξ., στη λ. Χατζιδ., Αθ. 24, 1912, 3-5. Η λ. στο Soman. και σήμ.

Ο χώρος στον οποίο τρώνε τα ζώα, παχνί: Ο Κύριος ... απεκρίθη και είπε τον: «Υποκριτά, πασαένας από σας το Σάββατον δεν λύει το βόδι του ή το γαδούρι του από το παχνί του και πάγει και το ποτίζει;» Μάξιμ. Καλλιουπ., Κ. Διαθ.² Λουκ. ιγ' 15' (προκ. για το μέρος στο οποίο τοποθέτησε η Παναγία το νεογέννητο Χριστό, τη φάτνη της Βηθλεέμ): *εγέννησε* (ενν. η *Μαριάμ*) τον υιόν της τον πρωτότοκον και τον *ετύλιξε* και τον *επλάγιασεν* εις το παχνί, *διατί* δεν είχαν αυτοί τόπον εις το κονάκι Μάξιμ. Καλλιουπ., Κ. Διαθ.² Λουκ. β' 7.

παχνιάζω. — Βλ. και παχνίζω.

Από το παχνίζω κατά τα ρ. σε -ιάζω. Η λ. και σήμ. (Κριαρ., Λεξ., λ. παχνιάζω II).

(Μέσ.) καλύπτομαι με πάχνη (εδώ προκ. για το λεπτό στρώμα πάγου που σχηματίζεται στο πρόσωπο νεκρού): *Θωρεί την όψη* κι *ήσπριζε*, τα μάτια *σφαλισμένα*,¹ *ολόκρνα* τα μέλη του (ενν. του νιου), τ' *αρθούνια παχνιασμένα* Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Δ' 1934.

παχνίζω. — Βλ. και παχνιάζω.

Από το ουσ. πάχνη και την κατάλ. -ίζω. Διαφορ. το παχνίζω (<οουσ. παχνί) που απ. σε σημείωμα του 16. αι. (Λαούρδας, Κρ. Χρ. 5, 1951, 238) και σήμ. στο κρητ. ιδίωμα (Πιτυκάκης, Αμάλθ. 9, 1987, 282 και Πιτυκ., Ιδίωμ. Αν. Κρ.) και στο κυπρ. ιδίωμα (Σακ., Κυπρ. Β' 723). Η λ. τον 4.-5. αι. (Steph., Θησ.) και σήμ. ιδίωμ. (Κόμης, Κυθηρ. Λεξ. 332, λ. παχνίζει, Γεωργίου Χρ., Γλωσσ. ιδ. Καστορ. 175, λ. παχνίζου).

(Μέσ.) καλύπτομαι με πάχνη (προκ. για το λεπτό στρώμα πάγου που σχηματίζεται στο πρόσωπο νεκρού): *Θωρεί την όψη* κι *ήσπριζε*, τα μάτια *σφαλισμένα*,¹ *ολόκρνα* τα μέλη του (ενν. του νιου), τ' *αρθούνια παχνιασμένα* Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Δ' 1934 κριτ. υπ.: (σε παρομοίωση προκ. για υπόλευκη απόχρωση πτερώματος): η *ουρά* αυτού (ενν. του ζαγάνου) *απλωμιστή* (έκδ. *απλωμίστη*) και *ωσάν παχνιασμένη* Ορνεσο. 577'.

πάχνισμα το.

Από τον αόρ. του παχνίζω και την κατάλ. -μα. Τ. *πάχντζμα* σήμ. ιδίωμ. (Γεωργί-

ου Χρ., Γλωσσ. ιδ. Καστορ. 176). Η λ. στο Somav. και σήμ. (ΑΛΝΕ, όπου και λ. πάχνη-ασμα).

(Μεταφ.) χλωμάδα, πελιδνότητα: *εχάθηκε το αίμα της, το φως των αμματιώ της, και του νεκρού το πάχνισμα είχε το πρόσωπό της Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Γ' 1146.*

παχνοχιονάτος, επίθ.

Από το ουσ. πάχνη και το επίθ. χιονάτος.

Λευκός και δροσερός όπως η πάχνη και το χιόνι: *Ο Φλώριος δ' απόβλεπε πάντα την Πλάτζια-Φλώρε (παραλ. 1 στ.), την κρουσταλλίδαν του νερού, την παχνοχιονάτην Φλώρ. 190.*

παχνοχιονισμένος, μτχ. επίθ.

Από το ουσ. πάχνη και τη μτχ. παρκ. του χιονίζω.

Σκεπασμένος με πάχνη και χιόνι: *Λευκός, λαμπερός: Τον Ψηλορείτη τα βουνά τα παχνοχιονισμένα! σήμεραν ας σκορπίσουσι κι ας είν' σκοτεινιασμένα Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 228'.*

πάχος το, Αρσιζ. 163³², 415⁵, 467¹³, Πεντ. Αρ. XVIII 29, 30, Χριστ. διδασκ. 102.

Το αρχ. ουσ. πάχος. Η λ. και σήμ.

1α) Η μικρότερη από τις τρεις διαστάσεις ενός στερεού σώματος (αντιστοιχεί στο πλάτος): *Αρσιζ. 215⁹, Βίος Αλ. 4358^β (για ανθρώπους ή ζώα) ο συνολικός όγκος ενός σώματος: δράκοντες μέγιστοι ...! πήχεσιν εβδομήκοντα το μήκος ...,! το πάχος φρικωδέστατον και φοβερόν δεικνύντες Βίος Αλ. 4847. 2) Το περιττό, παραπαινίσιο βάρος ενός σώματος, παχυσαρκία: Αιτωλ., Μύθ. (Παράδογλου) 59⁹. 3) (Προκ. για ζώο) λίπος, ξίγγι: βούτουρο βουκόλιον και γάλα ποιμνιον με πάχος πρόβατων και κριαριών Πεντ. Δευτ. XXXII 14⁹ αγοράσετε χωρίς ασημιν και πληρωμήν κρασί και πάχος Χριστ. διδασκ. 110. 4) (Για υγρά) πυκνότητα, παχύτητα: λιπαρότητα: *Το λάδι ... κόπτει την όρεξιν εκείνου οπου το πολυτρώγει, και δεν τρώγει πολύ φαγι, διατι χορταίνει με το πάχος του ελαιου Αγαπ., Γεωπον. (Κωστούλα) 190. 5α) Το καλύτερο, το εκλεκτότερο μέρος κάπ. πράγματος: παν πάχος λαδιον και παν πάχος μούστου και σιταριού, η αρχή τους ας να δώσουν τον Κύριον, εσέν τα έδωκα Πεντ. Αρ. XVIII 12 δις: με πάχος νεφριά (έκδ. νέφρια διορθώσ.) σιταριού Πεντ. Δευτ. XXXII 14^β) (προκ. για γη ή χώρα) ευφορία, παραγωγή άφθονων αγαθών: να δώσει εσέν ο Θεός από δροσιά του ορανού και τα πάχη της γης και πολύ σιτάρι και μούστο Πεντ. Γέν. XXVII 28⁹ να δώσω εσάς το καλό της γης της Αίγυπτos και φάτε το πάχος της γης Πεντ. Γέν. XLV 18.**

Έκφρ. σάρκινο πάχος = (προκ. για το Χριστό) η υλική, η σωματική Του υπόσταση: *προς τον Αδην κατελθών (ενν. ο Λόγος) μετά σαρκίνου πάχους! και τον σκορπίον τον δεινόν (ενν. τον σατάν) ... (παραλ. 1 στ.) ... πατήσας και συντρίψας (παραλ. 1 στ.), αυτός ανέστη θεϊκώς ούτω μετ' εξουσίας Γλυκά, Αναγ. 130.*

παχουλός, επίθ., Ροδινός (Βαλ.) 129.

Από το επίθ. παχύς και την κατάλ. -ουλός (βλ. Χατζιδ., Γλωσσ. έρ. Β' 268 και Jan-

paris, Hist. Gramm. 296) πβ. αρχ. επιθ. *παχυλός (L-S' απ. τον 4. αι., TLG, στο Steph., Θησ. και στο Βλάχ.). Η λ. στο Soman. και σήμ.

α) Κάπως παχύς, ευτραφής, «γεμάτος»: Εσήκωσεν τα μάτια του (ενν. ο Αβραάμ) και βλέπει άσπρον ως γάλα! ένα κριάριν παχουλόν με κέρατα μεγάλα Χούμνου, Κοσμογ. 1280 β) (προκ. για χείλη) σαρκώδης: Είχεν (ενν. η Ειρήνη) και χείλη παχουλά, κοκκινοβεβαμμένα, ι και προς ερωτοφίλημα ήσαν παραδομένα Διγ. Ζ 147.

πάχτος το, βλ. πάκτος.

παχτωνάρης ο, βλ. πακτανάρης.

παχτώνω, βλ. πακτώνω.

πάχτωσις η, βλ. πάκτωσις.

παχυλαρδάτος, επιθ.

Από το επιθ. παχύς, το ουσ. λαρδί και την κατάλ. -άτος. Πβ. λ. παχυλαρδάς στο Βλάχ.

(Προκ. για παστό χοιρινό κρέας) πλούσιος σε λίπος, σε λαρδί (Για το πράγμα βλ. Κουκ., ΕΕΒΣ 17, 1941, 38): παστώνουν και φυλάσσουν με (ενν. εμέ, τον χοίρον) δι' όλου γαρ του χρόνου (παραλ. 2 στ.), καταμαγούλαν σύγλωσσην μετά χοιρομερίων, ι λουκάνικα, απάκια, πλευράς παχυλαρδάτας Διήγ. παιδ. (Tsiouni) 379.

παχυλοπετσάτος, επιθ.

Από το επιθ. παχυλός (βλ. παχουλός, ετυμολ.), το ουσ. πέτσα και την κατάλ. -άτος.

(Υβριστ., προκ. για χείλη) χοντροπέτσος: Και προς τον βουν ελάλησεν ο βούβαλος τοιαύτα: ι «Πώς έχανεσ το στόμα σου αυτό το βρομισμένο, ι πώς άνοιξες τα χείλη σου τα παχυλοπετσάτα ...» Διήγ. παιδ. (Tsiouni) 584.

παχυμερώς, επίρρ.

Το μτγν. επίρρ. παχυμερώς (L-S, λ. παχυμερής).

Πάρα πολύ, σε μεγάλο βαθμό: Η φυλακή και θάνατος και χείρων τον θανάτου (παραλ. 1 στ.) οίαν αν είπης κόλασεν, παχυμερώς κολάζει, ι παχυμερώς στενοχωρεί και θλίβει και δαμάζει Γλυκά, Στ. 140, 141.

παχυμουλαράτος, επιθ.

Από το επιθ. παχύς, το ουσ. μουλάρι και την κατάλ. -άτος.

Που έχει (και ιππεύει) παχύ, καλοθρεμμένο μουλάρι: τέκνον μου, μάθε γράμματα, και ωσάν εσέναν έχει, ι βλέπεις τον δεινά, τέκνον μου, πεζός περιεπάτει, ι και τώρα έν' διπλοεντέλιнос και παχυμουλαράτος Προδρ. (Eideneier) III 59.

παχύνω, Ερμον. Ω 277, Φυσιολ. Β 6^ο. — Βλ. και παχαίνω.

Το αρχ. παχύνω. Η λ. και σήμ.

I. Eneverg. A Μτβ. 1) Αυξάνω το βάρος κάπ· τρέφω: Σοφιστ., Παιδαγ. 113. 2) Αυξάνω κ. σε όγκο φουσκώνω κ.: Σώμα παχύνων, κεφαλὰς εἰς ἐν ἐπισυνάγων, (παραλ. 1 στ.) πολὺς μὲν ἐξαπλώμενος εδείκνυτο (ενν. ο δράκων) φρεκώδης Διγ. Z 2833. B (Αμτβ.) αυξάνω σε βάρος, γίνονται παχύς, παχαίνω: εἶναι (ενν. το πουλλὴν χιούχας) τόσον ζηλλιάρικον, ὅτι ἀν ἰδεῖ τα παιδιὰ του να παχύνουσιν εἰς τὴν φουλλιάν τους, κρου τους με τὴν μούττην του εἰς τα πλευρά διὰ να ... πωρίνουσιν Ἀνθ. χαρ. (Κακουλίδη-Πηδώνια) 87.

II. Μίσ. 1) Αυξάνομαι σε όγκο (εδώ για πτώμα) φουσκώνω πρήζομαι: ἀποσκάπτουσι τοὺς τάφους ..., εὐρίσκουσι τινὰ σώματα ἐκ τῶν ἀποσκαπτόντων σταπιδιασμένα και τινὰ παχυνόμενα Μάρκ., Βουλκ. 339^α. 2) Αυξάνομαι σε ένταση, δυναμώνω: ὅτε παχυνθήσεται ἡ του ἡλίου θερμὴ εἰς αὐτόν (ενν. τον βάτραχον) μὴ δυνάμενος βαστάζει, πάλιν βάλλει εαυτὸν ἐν τῷ βυθῷ Φυσιολ. (Ζυτ.) XXXXIII 2^α.

παχύς, ἐπίθ., Σταφ., Ιατροσ. 16^{αα}, Διγ. Z 2833 κριτ. υπ., Ερμον. Η 146, Μάξιμ. Καλλιουπ., Κ. Διαθ.² Πρώλ. 7, Αγαπ., Γεωπον. (Κωστούλα) 139, 143, 146, 193, Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 157, 242, Hagia Sophia φ' 506^{αα} θηλ. παχέα, Αγαπ., Γεωπον. (Κωστούλα) 143· γεν. αρσ. παχεού, Ερμον. Α 55.

Το αρχ. ἐπίθ. παχύς. Η Α. και σήμ.

1) (Για πρόσωπα και ζώα) παχύσαρκος, χοντρός: Κομηνής Ἀννας Μετάφρ. 410, Αγαπ., Γεωπον. (Κωστούλα) 181, Διήγ. παιδ. (Τσιουπὶ) 543, Φαλιέρ., Λόγ. (Bakk.-v. Gem.) 187. 2) (Για πράγματα) α) χοντρός (σε μάζα και πυκνότητα), ογκώδης: Hagia Sophia k 489^α, Βίος Αλ. 4357, Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 162· β) (προκ. για ένδυμα): Πρόδρ. (Eideneier) II 34. 3) Πλούσιος, εύφορος: Μαχ. 436^α. 4α) (Μεταφ. προκ. για καλλιέργησιμη γη) γόνιμος, εύφορος: Αγαπ., Γεωπον. (Κωστούλα) 132, 205, Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 110· β) (προκ. για σιτάρι) μεστωμένος: ὡσάν να κόπτει ο θεριαστής καλόν παχύν σιτάριν, ἴ ἔτσι τοὺς ἐκατέκοφτεν (ενν. ο Αχιλλεύς) Αχιλλ. I 444. 5α) (Προκ. για υγρά) παχύρρευστος: (εδώ σε σχ. υπαλλαγής προκ. για μέλι): κολλοῦσι γὰρ (ενν. οἱ σκώληκες) εἰς τὴν παχεῖαν γλυκύτητα του μέλιτος Ιερακοσ. 404^{αα}. β) (προκ. για ατμό) πυκνός: ο του λουτρού και του θερμού παχύς ατμός, νεφώδης ἴ ουκ ἐπισκέπαζε ποσὺς ἐκείνους τοὺς καθίρπτας Καλλιμ. 307. 6) (Προκ. για φαγητά) α) που περιέχει λίπος ἢ που ἔχει μαγειρεντεῖ με πολύ λίπος, λιπαρός: ἀκριδὰς οὐ σιτεύομαι οὐδ' ἀγαπῶ βοτάνας, ἴ ἀλλὰ μονόκνυθρον παχύν και παστομαγειρίαν Πρόδρ. (Eideneier) II 104· να ἔφαγα τα θρύμματα και να ἔπια το ζωμὶν των, (παραλ. 4 στ.) και διπλοτήσανον παχύν μεγάλης αθερίνας Πρόδρ. (Eideneier) IV 185· β) (προκ. για κρέας) που ἔχει πολύ λίπος, πάχος: Ἐφαγον ζουμὶν και ψωμὶν και κρέας παχύν Sprachlehre 142. 7) Πρησμένος (εδώ ως σύμπτωμα υδρωπικίας): εἶχα ... μίαν σκλάβαν ἀποὺ ἦτον ἐδρωπικὴ, τοῦτέστιν εἶχεν τὴν κοιλίαν παχεῖαν Ἀσσιζ. 183^α.

Το οὐδ. ως οὐστ. = 1) Κρέας: (εδώ σε μεταφ. πβ. Π.Δ., Ιεζ. 34.3: το παχὺ σφάζετε): το παχὺ τοὺς (ενν. των προβάτων) τρώγεται, το καλόν το γάλα τῶς πίνετε και το μαλὶ τῶς κουρεύετε και καρπούσθε το κουράδι ... Και ἐτούτοι εἶναι οἱ μισθωτοὶ του Λίκου! Πηγά, Χρυσοπ. 215 (13). 2) Λάδι: Λάμπει το καντήλι ἔστοντα με καλὸ παχὺ και με χοντρὸ φητὶλί! Φαλιέρ., Ιστ.² 158.

παχύτης η, Ιερακος. 390^α παχύτητα, Βενετσός, Δαμασκηνού Βαρλαάμ 94^α.

Το αρχ. ουσ. παχύτης. Λ. παχύτητα στο Βλάχ. Ο τ. και σήμ. λόγ. (ΛΚΝ).

1) (Προκ. για ζώο) πάχος, λίπος (εδώ ως στοιχείο νοστιμιάς): *Περί του κρέατος του εμού (ενν. του προβάτου) ου λέγω ουδέ φάσκω! είδασιν γαρ οι τρώγοντες και οι εσθιοντές με! παχύτητα και ήδηνήν και καλοστομαχίαν,! είνοντα και ευστόμαχα άπαντά μου τα μέλη Διήγ. παιδ. (Τσιουρί) 476. 2) Παχύρρευστη ουσία που εκκρίνεται από τους βλεννογόνους αδένες, βλέννα: Καθαρτικόν κεφαλής ιέρακος ... εμφύσησον εις τας ρίνας αυτού προς το αναβήναι (έκδ. αναφθηναι διορθώσ.) διά των έσωθεν πόρων το καθαρότερον εις την υπερώναν αυτού· τούτο γαρ εκτινάξει πάσαν την εγκειμένην αυτώ παχύτητα και μυξώδη υγρότητα Ιερακος. 389^α. 3) (Προκ. για σκοτάδι) πυκνότητα: εν τούτω δε τω ζοφερώ και βαθυτάτῳ λάκκῳ! ου φως παρά τοις όμμασιν ουδέ τις ομιλία.! Το συνεχές γαρ του καπνού, του σκότους η παχύτης! αλλήλους ου παραχωρεί βλέπειν ουδέ γνωρίζειν Γλυκά, Στ. 93^α (σε μεταφ.): εβγήκεν απόυ την καρδιάν μου το σκέπασμα της αμαρτίας και η παχύτητα του σκότους οπου ετύφλωνε την ψυχήν μου ελγυώθηκεν Βενετσός, Δαμασκηνού Βαρλαάμ 35¹⁰⁻¹¹. 4) (Προκ. για τον ήλιο) ένταση της εκπεμπόμενης ακτινοβολίας: Και καλά και είναι ο ήλιος λεπτός, διά τούτο η καύσις οπου έχει απ' αυτόν δεν εβγαίνει να κάψει όλα τα τίποτες, ούτε πάλιν διά την παχύτητα αυτού πέβει προς ημάς πλέον ενέργειαν παρά οπου έχει Καρτιάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 48^α. 5) (Μεταφ.) μωρία, ανοησία: ο νους του, θαρρώ, ανέβαινε εις του ουρανού τα νέφη,! τόσον παχύτητα πολλήν και χονδροσύνην ειχεν Χρον. Τόκων 1797. 6) (Μεταφ.) άγνοια, αμάθεια: Αλλά! ου διά τούτο δει αθυμείν ημάς ... ή διότι ουχ ευρίσκομεν νιν την λεπτολογουμένην ακρίβειαν ταραττεσθαι ..., αλλά μάλλον ευχαριστείν τῳ Θεῳ, ότι εν τοσαύτῃ ιδιωτεία και παχύτητι μένει ο χριστιανισμός εν πολλοίς μέρεσι της γης και πολλοίς γένεσι Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 230.*

πάψιμο το, βλ. παύσιμον.

πάω, βλ. υπάγω.

παών ο πάων, Πουλολ. (Τσαβαρή)² 137 κριτ. υπ.

Από το λατ. *paon* πβ. παλαιότ. ιταλ. *paone* (Battisti-Alessio, Diz. etim., λ. *paone*), βενετ. (Boerio) και γαλλ. *paon*. Ο τ. στο Διοκλ. Έδικτο (L-S, PHI 7, 4. αι.). Η λ. στο Κουμαν., Συναγ.

Μεγαλόσωμο ορνιθόμορφο πτηνό με πολύχρωμο πτέρωμα και μακριά ουρά, παγώνι: *Γυρίζει πάλιν ο παών και προς την αίφνιαν λέγει αυτ. 137.*

παώνα η, Πουλολ. (Τσαβαρή)² 163 χφ Α κριτ. υπ., Φυσιολ. Β 2^α παγώνα, Πουλολ. (Τσαβαρή)² 163 χφ Ζ κριτ. υπ., Διήγ. σεβαστ. Θωμά 315.

Από το ουσ. παώνι και την κατάλ. -α (βλ. και Μηνάς, Μορφολ. μεγεθ. 103)^α πβ. όμως και παλαιότ. ιταλ. - βενετ. *paona* (Battisti-Alessio, Diz. etim., λ. *paona*, Boerio). Ο τ. (ζουσ. παγώνι) ως κύρ. όν. και σήμ. (Συμμεων., Ελλην. ονομ. 87). Η λ. ως κύρ. όν. και σήμ. ιδιωμ. (Μενάρδ, Αθ. 16, 1904, 267, Ξιούτας, Κυπρ. λαογρ. ζώνων 293, όπου και τ. παωνιού, Παπαχριστ., Λεξ. ροδ. ιδιωμ., λ. παώνιν(ν)).

1) Το θηλυκό παγώνι: η γαρ παώνα διά χρυσοῦ και αργύρου και σμαράγδου την χράαν έχει των πτερυγών Φυσιολ. Β 2^ς. 2) (Μεταφ., προκ. για ωραία γυναίκα): Απ' όλες τες ευγενικές! ηξέρω μιαν παγώνα! οπού έχει χείλη κόκκινα! κι ουδέν με δίδει το φίλι Ch. pop. 263.

παώνιν το, Πουλολ. (Τσαβαρή)² 132, 133, 163· παγώνι, Πουλολ. (Τσαβαρή)² 132 χφ Ζ κριτ. υπ., 133 χφ Ζ κριτ. υπ., 137 χφ Ζ κριτ. υπ., Αιτωλ., Μύθ. (Παράσργλου) 52¹, Διήγ. Αλ. Σεμίρ. Σ 15· παγώνι(ον), Διγ. Ζ 99, Ιμπ. 393, Αρσ., Κόπ. διατρ. [632], Φορτούν. (Vinc.) Έ 71· παγώνιον, Φυσιολ. (Legr.) 591· πάνιν, Ανθ. χαρ. (Κακουλίδη-Πηδώνια) 131· παώνι, Πουλολ. (Τσαβαρή)² 132 χφ Α κριτ. υπ., 133 χφ ΛΑ κριτ. υπ., Πηγά, Χρυσοπ. 156 (23)· παώνι(ον), Διγ. Ανδρ. 314²⁵, 400¹⁸.

Από το ουσ. παώνιον, υποκορ. του ουσ. πάων, βλ. λ. παών (βλ. Ανδρ., Λεξ. λ. παγώνι· πβ. επίθ. παώνιος, Διοκλ. Έδικτο (4. αι.), L-S Suppl.) ή από το παλαιώτ. ιταλ. *paone* (Battisti-Alessio, Diz. etim., λ. *paone*). Οι τ. παγ- από το ουσ. παώνιο(ν) με ανάπτυξη μεσοφωνηεντικού γ ή από το παλαιώτ. ιταλ. *pagone* (Battaglia, λ. *paone*, Triand., Lehnw. 327). Ο τ. παγώνι στο Meursius (λ. παγώνη) και σήμ. Ο τ. πάνιν (γαλλ. *paon*, βλ. Πιλαβάκης, Κυπρ. Σπ. 9, 1945, 58-9) σε δημώδη κυπριακά άσματα (Ζωγγρ. 123, Σακ., Κυπρ. Β 887, Παπαδ. Θ., Δημ. κυπρ. άσμ. Α.22 3, Β.27 105). Ο τ. παώνι και σήμ. ιδωμ. (Μουσούρης, Γλωσσάρ. Ιθάκ.). Ο τ. παώνι(ν) και σήμ. ιδωμ. (Παπαχριστ., Λεξ. ροδ. ιδωμ., λ. παώνι(ν)) και παώνιον στο Meursius (λ. παώνιον). Τ. παβόνιον στο Du Cange (και στο Du Cange, App., λ. παυόνιον), όπου και τ. παβόνι, ο οποίος απ. και σήμ. ιδωμ. (Perm., Et. linguist. III 493). Τ. παούνι σήμ. σε ιδωμ. της Κάτω Ιταλίας (Meyer, NS IV 67, Rohlf, Et. Wört., λ. παβόνι) και ιδωμ. (Μουσούρης, ό.π., ως ά συνθ. στη λ. παουινόφτερο).

1) Μεγαλόσωμο ορνιθομορφο πτηνό με πολύχρωμο πτέρωμα και μακριά ουρά που μπορεί να την ανοιγοκλείνει σαν βεντάλια, παγώνι: όρνεα πολλά πολλών γενεών, οπού ήσαν μέσα εις τον κάμπον, παώνια, ψιττακοί, κύκνοι Διγ. Ανδρ. 375¹· παώνια επερίεπλεκαν τα πτερά τους εις τα άνθη και έλαμπαν τα πτερά τους ωσάν τες χρώες των ανθών Διγ. Ανδρ. 375²· (σε παρομοίωση προκ. για άνθρωπο με υπερβολικά επιμελημένη, φανταχτερή εμφάνιση): επιδεικτικός τε ην (ενν. ο βασιλεύς ούτος) καθάπερ παώνιν ... και μη δις τον αυτόν χιτώνα ενδιδυσκόμενος Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 579, κριτ. υπ.)· λέγει της (ενν. της κόρης): «άμε, ντύσου, έ βάλε τα ρούχα τα 'μορφα, αγάπη μου, στολίσου».! Και το λοιπόν στολίζεται το ταπεινό τρυγόνι! τ' αντίπροικο του γέροντος και δείχνει σαν παγώνι Περί γέρ. 68. 2) (Μεταφ. προκ. για ωραία γυναίκα): (εδώ σε προσφών.): Καμαροφρυδούσα κόρη! παγκαλόμορφον περδίκι! και πανώριον μου παγώνι, έ ήκουσέ μου τι σε λέγω Ch. pop. 123.

πάωνος η, Πουλολ. (Τσαβαρή)² 137, Φυσιολ. (Zur.) XIII 2^ς, XIV τίτλ., XIV² II 12, Φυσιολ. 368²⁷.

Από το ουσ. πάων (βλ. λ. παών).

Παγώνι: Έστιν η πάωνος πάντερπινον όρνεον παρά πάντων των πετεινών Φυσιολ. (Zur.) XIV 5· αυτή δε η πάωνος, ούσα ευμορφόχρως και ωραία ταις πτέρυξιν ... Φυσιολ. 368²⁸.

πγαίνω, βλ. υπάγω.

πγειν το, βλ. πιειν.

ἴπέ, πρόθ., βλ. από (I).

πέβγω, πέβω, βλ. πέμπω.

ἴπεγαίνω, βλ. υπάγω.

πεγέριν το, βλ. πογέριν.

πεδάντες ο, Κυπρ. ερωτ. 27^ο, Κατζ. Β 269.

Από το ιταλ. *pedante*.

Σχολαστικός, δάσκαλος (Για τη σημασ. βλ. και Πολίτης [Κατζ. σ. νέ-νζ], Siapakaras-Pitsillidès [Κυπρ. ερωτ. σ. 128 σημ.]- πβ. και παιδαγωγός 1γ): ΔΑΣΚΑΛΟΣ: Κρίμα εις τις λεισιώνες μου, κρίμα ἔτσι κόπους μ' ούλους, ἰ να τ' ἀρμηνεύω (ενν. του Νικολού) Οράτοιους, Τιμπούλλους και Κατούλλους! ΠΙΑΚΟΥΜΟΣ: Κρίμα σε μένα του φτωχοῦ τα τόσα μου τσρνέσα ἰ να μπαίνουν στο σακούλι σου, χοίρε πεδάντε, μέσα! Κατζ. Δ' 136.

ἴπεδέξια, επίφρ., βλ. επιδέξια.

ἴπεδέξιος, επίθ., βλ. επιδέξιος.

πεδεύω.

Από το αρχ. ουσ. πέδη και την κατάλ. -εύω. Η λ. τον 6. αι. (Steph., Θησ., TLG).

«Δένω» με μάγια (πβ. και δεσμεύω 4): Μήλον η γραυς ολόχρυσον και κεκαλλωπισμένον ἰ γράμμασι κακομαγικοῖς και λόγοις μαντευμάτων ἰ επέδυσεν, ἐδέσμευσεν, ὡς ἤθελεν εκείνη Καλλιμ. 1208.

ἴπεδιαλλάζω, βλ. αποδιαλλάζω.

πεδιάς ο.

Λ. πλαστή (πβ. γαλλ. *hommes de pied*, βλ. και Fernot [Αχέλ. σ. 38^ο, 68^ο·2] για το γαλλ. κείμε.) πιθ. με επίθ. του ουσ. ομάς (βλ. Ξανθ., Χρ. Κρ. 1, 1912, 303).

(Στον πληθ.) πεζοί στρατιώτες: από τα κάτεργα εβγήκαν πεδιάδες ἰ με τρακοσίους μετρητοῖ ἔως οκτώ χιλιάδες Αχέλ. 2426· Ανδρέας Δόριας ἔστρεψε φουσαάτα για να βάλει ἰ σε κάτεργα εικοσοκτώ να βάλει πεδιάδες ἰ εκ την Τσokάνα θανμαστοῦς τέσσερις χιλιάδες αυτ. 1232.

πεδιάς -άδα η, Λαυρ. Οπτασία Σ. 109· πεδιάδα, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 445.

Το μτγν. ουσ. πεδιάς (TLG· ως επίθ. ήδη αρχ.). Ο τ. στην Κρήτη από το 13. αι. ως τοπων. (Ξανθ., ΕΕΒΣ 3, 1926, 44), στο Βλάχ. και σήμ.

Επίπεδη και ομαλή έκταση γης, τόπος πεδινός, κάμπος: ἐδόθη λόγος και ορισμός και ἐδιαλαλήθη ἰ συναχθούν, να ἴμαδευθούν πάντα εις έναν τόπον, ἰ εις πεδιάδαν ομαλήν, μικρά τε και μεγάλα Διγγ. παιδ. (Tsiouni) 43.

πιδιάσιμος, επίθ.

Το μγν. επίθ. *πιδιάσιμος* (L-S Suppl.). Η λ. ως κύρ. όν. από το 10. αι. (ODB, λ. *Pediasimos*, Laurent, Ελλην. 5, 1932, 162).

(Προκ. για τόπο) *πιδινός, ομαλός: κόπτοντας τους λόγγους ημέρωναν κάποιους πιδιασίμους τόπους του βουνού Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 369.*

Το ουδ. στον πληθ. ως ουσ. = *πιδινή έκταση, πεδιάδα: τάχα η Αδριανού ... αυτόν (ενν. τον Φώτιον) έχει παρικούντα ... ή περιδιαβάζει τα πιδιάσιμα της ελευθέρου Βλαχίας τω νέω ηγεμόνι επόμενος; Ευγ. Ιωαννουλ., Επιστ. (Στεφ.-Παπατρ.) 223¹³⁶.*

πιδινά, επίφρ., Βυζ. Ιλιάδ. 887.

Από το επίθ. *πιδινός*.

(Προκ. για τη γλώσσα) στην καθομιλουμένη, στην καθημερινή γλώσσα του λαού (βλ. *Kambylis, JÖB 29, 1980, 270-1*): *ο μέγας ο διδάσκαλος και ο σοφός Ελλήνων! Ομηρος βίβλον έπλασεν τα της Τρωάδος πάθη, (παραλ. 1 στ.) ημείς γαρ τι παραμικρόν το κατά της δυνάμης! εις ιδιώτας πιδινά (έκδ. παιδινά διόρθ. Kambylis, ό.π. 271) γράφω τα της Τρωάδος,! όπως γνωρίζουν άπαντες τα πράγματα του κόσμου αυτ. 1061.*

πιδινός, επίθ., Βίος Αλ. 1999, 5577, Αχιλλ. (Smith) N 679, Φυσιολ. (Zur.) L³.

Το αρχ. επίθ. *πιδινός* (L-S, λ. *πιδεινός*, TLG). Η λ. και σήμ.

(Προκ. για τόπο) που αποτελείται από πεδιάδα ή πεδιάδες, *πιδινός, ομαλός: Αχιλλ. (Smith) O 314, Βίος Αλ. 3348.*

Το ουδ. στον πληθ. ως ουσ. (η χρ. ήδη στον Αριστοτέλη, L-S) = *πιδινό μέρος, πιδινή έκταση: τοσαύτα γαρ στρατεύματα πάρεισι παρά Πέρσαις (παραλ. 2 στ.), ώστε της γης τα πιδινά πάντα περικαλύψαι Βίος Αλ. 1722.*

πιδινώ.

Από το επίθ. *πιδινός* και την κατάλ. -ώ.

Κάνω ένα τμήμα του εδάφους επίπεδο, ομαλό, ισοπεδώνω: αλλοτρώπως ουκ εστί δεινόν τον παραδοθῆναι (ενν. το κάστρον), εάν μη χαλάσαντες (ενν. οι Τούρκοι) τον άντικρυν ιστάμενον λόφον και πιδινώσωιν αυτόν και ρίψωσι το χώμα εν γγγύς των σουδών και θήσωσιν εν αυτώ σκευάς Έκθ. χρον. 72⁹.

πιδίον το, Ερμον. Χ 165, Φυσιολ. (Kaím.) 49α⁹.

Το αρχ. ουσ. *πιδίον*. Η λ. και σήμ. στον τ. *πιδίο*.

1α) Ομαλή, ανοιχτή και επίπεδη έκταση γης, κάμπος, *πιδιάδα: τον ίππον εις πιδίον! εκατέλειψαν εκείνοι Ερμον. Χ 161: ήτον αναμέσο 'νού πιδίου, και όρισεν τον λαόν τον απεζικόν να πιάσουν τ' άρματά τους και να τα βάλει ο εις κοντά του άλλου να ποίσουν ως γιον τοίχον Μαχ. 660⁹ β)* (εδώ προκ. για επίπεδο, ανοιχτό χώρο σε αυλή κτίσματος): *εντός του οίκου της αυλής υπήρχε το πιδίον! πολύ έχον διάστημα εις τε μήκος και πλάτος! τούτον εν μέσω ίδρισε ναόν ...! ... και εν αυτώ τον ίδιον ... πατέρα! θάπτει Διγ. (Trapp) Gr. 3240. 2) Πεδίο μάχης: μάχη μεγάλη γέγονεν, ως άπαν το πιδίον! εκ των βελών κλονίζεσθαι και κτύπων συνδονείσθαι Βίος Αλ. 2026.*

Φρ. κατεβαίνω εις το πεδίον = κατεβαίνω στη μάχη (Για τη φρ. βλ. Χατζής, Αθ. 54, 1950, 146-7· πβ. και φρ. κατεβαίνω εις τον κάμπον, βλ. κάμπος Φρ.) (εδώ μεταφ.) προκαλώ κάπ. με λόγια και πράξεις: να ένι τις καν δόκιμος, να έχει ψυχήν θρασεϊάν (παρ. 4 στ.) και καταβεί, ώσπερ λέγουσιν τινές, εις το πεδίον Προδρ. (Eideneier) IV 491.

πεδοκλώνω, βλ. πεδουκλώνω.

πέδουκλο το.

Από το ουσ. *πέδικλον* (Μαυρικ., Στρατηγ. (Dennis) I 2 42), με τροπή του ι σε ου από επίδρ. του υπερωικού [k] (βλ. ΑΚΝ, λ. *πεδούκλι*). Τ. *πέδουκλον* στο Meursius. Πβ. και σήμ. λ. *πεδούκλι*.

Δεσμός για τα πόδια (εδώ μεταφ. σε προσφών.) εμπόδιο: Πανώρια, ... τση κεφαλής μου σκότιση, *πέδουκλο* των ποδιών μου, | κατάλυση τση νιότης μου και τέλος τω χρόνῳ μου Πανώρ. Β 531.

πεδουκλώνω, Χρον. Μορ. Η 5076, Ριμ. Απολλων. (Βεν.) [737]· *μπεδουκλώνω*, Αιτωλ., Μύθ. (Παράσογλου) 1016· *μποδουκλώνω*, Σαχλ. Β (Wagn.) P 688· *πεδοκλώνω*, Γεωργηλ., Βελ. Α (Bakk.-v. Gem.) 244.

Από το *πεδουκλώω* [<πεδικλώω (Μαυρικ., Στρατηγ. (Dennis) XI 2 36, XII Β 22, 109)] που απ. τον 8.-9. αι. (Lampe, Lex.). Τ. *μπε(ρι)δουκλώνω* σήμ. στο κρητ. ιδίωμα (Κονδυλάκης, Κρ. Λεξιλ.)· λ. *μπερδουκλώνω*, *μπουρδουκλώνω* [από συμφ. *μπερδεύω* και *πεδουκλώνω* και υποχωρητική αφομ. (ε-ου> ου-ου)] και *περδουκλώνω* (με παρετυμ. από το *μπερδεύω*) και σήμ. (ΑΚΝ). Η λ. στο Βλάχ. και σήμ. (ΑΚΝ).

Ι. Εντρ. 1) Δένω τα πόδια κάπ.: ο Αβραάμ 'τοιμάζεται να κάμει την θυσίαν' | και πεδουκλώνει τον υιόν, εβγάξει το μαχαίρι, | δεκτὴν θυσίαν στον Θεόν θέλει αυτόν προσφέρει Περί Ιωσήφ 47. 2) Κάνω κάπ. να σκοντάψει ή να μπερδέψει το βήμα του και να πέσει: παραγλιστρά ο Ρωτόκριτος, πέτρα τον πεδουκλώνει Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Δ' 1867.

II. (Μέσ.) *μπερδεύω* το βήμα μου, σκοντάφτω: το άλογο εθυμώθηκεν, τον καβαλάρη επήρει | εκεί κοντά στον πρίγκιπα απέσω εις έναν βάτον' | *επεδουκλώθη* το άλογον και *έπεσαν* οι δύο Χρον. Μορ. P 5076· ο τυφλός οπού ποτέ στράτα καλή δε βρίσκει, σκοντάφτει, *πεδουκλώνεται* και *πέφτει* και *βαρίσκει* Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Α 1536· (σε μεταφ.): Δε θέλει να πολυμιλεί (ενν. η Αρετή), μη λάχει και *μπερδέσει* | και θέλοντας να βοηθηθεί, *πεδουκλωθεί* και *πέσει* Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Ε 1448.

Η *μτχ.* παρκ. ως επίθ. = *μπλεγμένος, μπερδεμένος* (εδώ μεταφ.): ήτονε στον έρωτα τον πόθον *πλανεμένη* (ενν. η κόρη) | και στις αγάπης την φιλιάν ήτον *πεδουκλωμένη* Ριμ. κόρ. 617.

'πεδῶ, επίρρ., βλ. απεδῶ.

πε'ερός ο, βλ. πενθερός.

πέζα η, Metrol.² 131^{36, 38}.

Το αρχ. ουσ. *πέζα*. Τ. *πέτζα* σήμ. ιδίωμ. (Παπαχριστ., Τα Συμαϊκά Α 58). Η λ. στο

Βλάχ. και σήμ. ιδίωμ. με διαφορ. σημασ. (Andr., Lex., Άμ., Χιακ. Χρον. 6, 1925, 53, Ελλην. 2, 1929, 241, Κουκ., Ευστ. Λαογρ. Α, 57 σημ. 5.

Επίπεδη επιφάνεια, δάπεδο (εδώ ναυτ.) κατάστρωμα: οφείλεις τιθέναι μαγαρικά επ' αυτής της πρώτης κούτσας της πρώρης και άχρι της λαοδεκινής της από της πρώρας και διαγινώσκειν διά τούτων το μήκος της πρώρας, είθ' ούτως οράν πόσα (ενν. μαγαρικά) επιδέχεται η πέζα της πρώρης, είτε έν είτε δύο είτε τρία κατά το πλάτος αυτ. 131¹².

πεζά, επίρρ. απεζά, Βουστρ. (Κεχ.) 16¹⁹.

Από το επίθ. πεζός Ι. Ο τ. και σήμ. στο κυпр. ιδίωμα (Σακ., Κυпр. Β 460). Η λ. στο Ον. 368^{13, 14} και σήμ. με μεταφορική σημασ. (Κριαρ., Λεξ.)

Πεζή, με τα πόδια (όχι ιππεύοντας): ο ρήγας με τους προδελοίπους, όλοι απεζά, εκείνος μοναχά καβαλλάρης Βουστρ. (Κεχ.) Β 117⁷ θωρώντα (ενν. ο Καζόλης) τον ποίρ Αντρίαν απεζά, απέλευσεν κι εκείνός και έφερέν του το άλογον, να καβαλλικεύσει Βουστρ. (Κεχ.) 192¹¹.

πεζάλα η απεζάλα, Κορων., Μπούας 140.

Από το επίθ. πεζός και την κατάλ. -άλα. Η λ. στο Du Cange.

Πεζικός Αύθις δε ...! μουντάρμαν πλήθος σύναξε (ενν. ο ρήγας), ως ήθελ' η ψυχή του! είτα λιντζέρα άλογα και πολλήν απεζάλαν, | εις ένα κάμπον έπειτα όλους εκεί τους βάλαν Κορων., Μπούας 33.

Φρ. παίζω την πεζάλαν, βλ. παίζω Φρ. 4.

πεζάντιν το, βλ. βυζάντιν.

πεζεβέγκισσα η μπεζιβέγκισσα.

Το θηλ. του ουσ. πεζεβέγκης (<τουρκ. pezevenik). Τ. μπεζεβέγκισσα και η λ. και σήμ.

Μαστροπός, προαγωγός: επέασαν οι Τούρκοι εις τας Σέρρας μία μπούλα πόρνα, μεθύστρια, ζουμποξίδαينا, μπεζιβέγκισσα και την έβαλαν ταχτά κιλέ και την επόμπεψαν Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 69⁹.

πεζεία η.

Από το πεζεύω και την κατάλ. -εία (πιθ. αναλογ. προς το στρατεία).

Εκστρατεία: άπασα η Ασία εταράχθη επί τη προς τη έω πεζεία του Μουσταφά Δούκ. 221¹⁰.

πέζεμα το, βλ. πέζευμα.

πεζεστάνιον, πεζεστένι το, βλ. μπεζεστένι.

πεζέταιρος ο.

Το αρχ. ουσ. πεζέταιρος.

Πεζός στρατιώτης: (εδώ προκ. για στρατιώτες της Βλαχίας): κράζει τους καλα-

ράσθηκες, κράζει τους πεζεταίρους (ενν. ο ηγεμόνας Αλέξανδρος)! ανάγκην, λέγει, έχομεν εκ της Ουγγριάς το μέρος·! όλοι σταθείτε μετ' ἐμὲν, κι ἐγὼ να σας πληρώσω! την ρόγαν οπού σας χρωστῶ! Ιστ. Βλαχ. 987.

πεζεύω, βλ. πεζεύω.

πέζευμα το απέζεμαν· **πέζεμα**· **πέζεμμαν**, Χρον. Μορ. Ρ 6167.

Από το πεζεύω και την κατάλ. -μα. Ο τ. **πέζεμα** στο Sotman. και σήμ. Τ. **πέζεμαν** σήμ. ιδίωμ. (Σακ., Κυпр. Β 724, Παπαδ. Α., Λεξ.). Η λ. στον Ευστ. (TLG), στον Ψευδο-Κωδ., Οφσκ. 168²¹, 244⁹, σε έγγρ. του 14. αι. (Act. Χέρ. 23²⁰) και στο Du Cange.

1) Κατάβαση από άλογο: ἔμπηκεν ἡ ρήγαινα εἰς τὴν Λευκωσίαν με τ' ἀνθρώπους καβαλλάρηδες ... και εἰς τὸ ἀπέζεμάν της ... ἐσφάλισαν οἱ πόρτες Μαχ. 414³². 2) (Προκ. για στόλο) ἀφίξε σε λιμάνι και ἀπόβαση στρατιωτικῶν δυνάμεων: πολὺν ἐφοβούντησαν τὸ πέζεμα τῶν ξύλων,! πῶς τὸ πόρτον να πιάσωσι, πῶς εἰς τὴν γῆν να ἐξέβουν Πόλ. Τρωάδ. (Παπαθωμ.-Jeffr.) 2928. 3) Κατάλυμα: ἐνι, ἔξενε μου, στάβλος και μὴνῃ και πέζευμα να μείνεις! ἐνι λουτρὸν και να λουσθεῖς Λιβ. Sc. 1932.

πεζεύω (Π), Καλλιμ. 154, 1010, Διγ. (Trapp) Gr. 2099, Διγ. Z 267, 3742, Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 336, 1575, Βέλθ. 123, 749, Πόλ. Τρωάδ. (Παπαθωμ.-Jeffr.) 927, 3438, Χρον. Μορ. Η 227, 4585, 6148, 9196, Χρον. Μορ. Ρ 438, 4201, Φλώρ. 705, Λιβ. Ρ 2636, Λιβ. Sc 1532, Αχιλλ. (Smith) Ο 693, Ιμπ. 793, Μαχ. 4¹⁹, 96¹⁹, 526¹⁶, Διγ. Ανδρ. 368¹⁹⁻²⁰, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Α 1801, Β 2341, Διγ. Ο 1317, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 512¹, κ.π.α.: **απεζεύω**, Μαχ. 154¹, 650¹¹, Βουστρ. 76¹³⁻¹⁵, 156¹⁶· **απεζεύω**, Χρον. Μορ. Η 5257, Χρον. Μορ. Ρ 227, Αχιλλ. (Smith) Ν 1446, 1593, Μαχ. 132¹, 154¹⁴, 168¹, 186²⁹, 340¹²⁻²⁰, 438²⁹⁻³⁰, 482²¹, 528²⁷, 596²¹, 678¹, Θησ. Α [125¹], Β [60¹], Αρμουρ. (Αλεξ. Στ.) 91, Βουστρ. 46¹, 66¹, 188¹⁵⁻¹⁶⁻¹⁷, κ.α.: **πεζεύω**, Φλώρ. 1286, Λιβ. Esc. 67, 164, 2066, 2875, 3305, Λιβ. Ν 1811, Αχιλλ. L 68, 890, 1028, 1106, Αχιλλ. (Smith) Ν 244, 1369, 1431, 1609, Παρασπ., Βάρν. C 309, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Α 1097, Β 2425· **πεζέφνω**, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Δ 1431, 1768· **προστ. απεζάτε** Μαχ. 206¹⁸· **μτχ. παρκ. απεζεμένοι** Μαχ. 122⁶· **πεζεμένοι**, Παράφρ. Μανασσ. (Tièche) 339, Παράφρ. Μανασσ. 291, Χρον. Μορ. Ρ 8898, Θρ. Κύπρ. Μ 120.

Το αρχ. **πεζεύω**. Ο τ. **πεζέφνω**, καθώς και τ. **πεσεύω**, σήμ. στο κρητ. ιδίωμα (Χατζιδ., Γλωσσ. έρ. Α 377, Πιτυκ., Ιδίωμ. Αν. Κρ.). Για την προστ. πβ. προστ. **πέζα** και **πεζάτε** σήμ. στο κυπρ. ιδίωμα (Φαρμακ., Γλωσσάρ. 196, λ. πεζώ). Τ. **πεζεύω** σήμ. στο κυπρ. ιδίωμα. (Σακ., Κυπρ. Β 724). Η λ. και σήμ.

Α Αμτβ. 1) Περπατώ, γυρίζω με τα πόδια: Χρον. Τόκκων 1581. 2) Κατεβαίνω από υποζύγιο: παιδία μου, πεζεύσετε, δῆσατε τ' ἀλογά σας Λιβ. Sc. 1624· ἦνίκα γὰρ εἰσέβηκα τὴν θύραν καβαλλάρης,! ὡς εἶδεν ὅτι ἐπέζευσα, και ἀνέβηκα και ἐκάτσα (παρ. 5 στ.) μικρολαλεῖν ἀπῆρξατο Προδρ. (Eideneier) I 131· (με τις προθ. εκ και από): **μα πρι πεζέψει εκ το φαρί** (ενν. το παιδί του βασιλιού), **σέρνει τον Περισιάνο!** και **αγκαλιαστοί σε λειψάνα** Περωών **επέσα** απάνω Ροδολ. (Αποσκ.) Γ 467· **αφότου με εσύντυχε**, **πεζεύει εκ το καμήλιν**,! και **δένει με εἰς τὴν σέλλαν του ...**· **πάλιν εκαβαλλίκευσαι** Λιβ. Ν 2936· **πεζεύγει από το άλογον**, στο **κάτεργον εσέβην** Χρον. Μορ. Η 2492· (εδώ για πολεμικό άρμα ή άμαξα): **πεζεύει γουν εκ τ' άρμα** (ενν. ο Αγαμέμνων),! **προς τα**

ξύλα χαμαὶ βαίνων Ερμον. Ο 9^{ος} με πολλές αρχόντισσες, που την ευνυτροφεύσαν, | αυτή και η Αιμιλία 'κ τ' ἀμάξει επεζεύσαν Θησ. Β' [41^η]. 3α) Σταματώ την πορεία μου: Τότε το πώς απέζευσεν (ενν. ο Παλαμῶνε) εκεί εις τον δρυμόναν! εθώριες πώς ακαρτερει αυτόν οπού κοιμάτον Θησ. ΙΑ [82^η]. Ομως αυτός επέζευσεν στης Τόρτας το λιβάδι (ενν. ο Μιχάλης), | και τα φουσσάτα 'ξόρθωσεν από πρωί ως βράδι Σταιχιν. 1007^{ος} β) σταθμεύω, καταλύω: οι Ούγγροι εγυρίσασιν εις την αυτού κατούνα! πεζεύουν τάχα ολιγόν μικρόν να ανασάνουν Παρασπ., Βάρν. C 328^{ος} (σε μεταφ.): ο Χάρος με τον Ερωταν είχαν πλικέφειν! εις μιαν μονήν κι ήτον βραδίν κι είχαν πεζέφειν Κυπρ. εκωτ. 156^{ος} γ) στρατοπεδεύω: Επήγαν και απέζευσαν στον ποταμόν τον Τίγρη (ενν. ο Αλέξανδρος και οι στρατιώτες του), | εκεί εκάμασι καιρόν, γιατί 'ήτον ποτιστήρι Αλεξ. 949^{ος} Οι γουν Τούρκοι, προ του να πεζεύσουσιν ακόμη εις το νερόν, είδασιν οι βίγλες ... κοινοτήν μέγαν από μακρόθεν οπού εσηκάνετον υψηλά, και από τούτο εγνώρισαν, πως έρχεται το φουσσάτον των Τσερκέζων Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 396^{ος} δ) εγκαθίσταμαι: οικήματα έποικεν σ' αυτό (ενν. στο κάστρο του ντε Σαντ Ομέρ) διά έναν βασιλέαν! να εσέβει, να επέζεφεν μετά την φαμελία του (ενν. ο μισέρ Νικολός ντε Σαντ Ομέρι) Χρον. Μορ. Ρ 8084^{ος} εις την γειτονίαν ετούτην οπού επεζεύσαμεν και εις το λαμπρόν ετούτο το πατριαρχικόν σταυροπήγιον του Μεγάλου Βασιλείου, οπού ετύχαμεν Πηγά, Χρυσοπ. 232 (5)^{ος} δ^{ος} (μεταφ.) καταλήγω, εγκαθίσταμαι στην «τελευταία κατοικία»: Και εκεί που ύστερα παντός θέλομεν απεζεύσει, | όταν ψυχή εκ το καρμὶ βούλεται να μισεύσει Θησ. Γ [14^η]. 4α) Αποβιβάζομαι, βγαίνω στη στεριά: ανοίξαν τες πόρτες της Αμμοχούστου της θαλάσσου και απεζεύσαν (ενν. οι Γενουβήσιοι) και εγεμώσαν την Αμμόχουστον Μαχ. 402^{ος} αρματώσαν δυο κάτεργα ... Και εμπήκεν απάνω ο αποστολές ... ήρταν εις την Κερύνειαν ... Και έρυσεν ο αποστολές: «Να μεν απεζεύσει τινάς εις την γην!» Βουστρ. 16^{ος} β) πιάνω λιμάνι: ήρτεν το κάτεργον ... και ήτον ορισμένον από την Αφεντίαν να μεν απεζεύσει παρά εις την Αμμόχουστον Βουστρ. 260^{ος} τότε εποίκαν τα στοιχήματα εις την όρεξίν τους ... μεν έχουν πογέριν τα ξύλα να πεζεύουν παρού εις την Αμμόχουστον, και τα ξύλα τά έρχονται απού την Τουρκία να πεζεύουν εις την Κερυνίαν Μαχ. 604^{ος} 20.

Β' Μτβ. 1) (Με αντικ. τις λ. γρίβαν, άλογον, φαρίν) κατεβαίνω από το υποζύγιο: σκάλα βαλών επέζευσα τον θαυμαστόν μου γρίβαν Διγ. Ζ 3011^{ος} έφθασα εις την κατούνα μου, πεζεύω το άλογόν μου Λιβ. (Lamb.) Ν 180^{ος} Ο Αχιλλέας ... | ... το φαρίν επέζευσεν Αχιλλ. (Smith) Ο 435. 2α) Κατεβάζω κάπ. από υποζύγιο: Επέζευσε (ενν. ο Διγενής) την λυγρήν, στην γην την αποθέτει | αυτός εκαβαλλίκευσεν, επήρην το κοντάρι Διγ. Ζ 1996^{ος} Εκάμα σου, Δρακόμαχε, πράμα που δεν εθάρρεις! και χάμαι σε πεζέψαν, οπού 'σου καβαλλάρης Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Β 1926^{ος} β) ξεφορτώνω από βαγόνι άμαξας, κάφοι: κι εκεί απεζέψαν το πράμαν απέ τ' αμαξία και εφορτώσαν τα εις τα καμήλια Μαχ. 442^{ος}. 3) Αποβιβάζω στρατεύμα στη στεριά: απέζευσεν μερτικόν από τους Σαρακηνούς και μέρος απέ τ' άλογά τους, και εκάψαν την Τράπεζαν και την Καλουφίδαν Μαχ. 632^{ος}· ο ρήγας απέζευσεν το φουσσάτον με άλογα και εκαβαλλίκευσεν και επήρην και πολύν λαόν απεζόν Μαχ. 192^{ος} (εδώ προκ. για επιβάτες πλοίου): το να δει ο αμιράλλης την φύοستان πώς επήγαιναννε διά άλόγου του, εφοβήθην και απεζεύσαν τον εις την γην Μαχ. 270^{ος}· το ένα κάτεργον επήγεν προς την Κάβαν, και απεζεύσαν τους λαβωμένους και εφέραν τους εις την κατούναν τους Μαχ. 482^{ος}.

4) (Μεταφ.) χαμηλώνω, ταπεινώνω: *ἀπεχε εκ την ἑπαρσιν, βλέπε μηδέν την ἔχεις· ἰ θεός την ἐκατήργησεν με τον ἐχθρόν ἀντάμα! τα ταπεινά εὐλόγησεν και τα υψηλά πεζεύει Σπαν. Ο 13^ο.*

πεζεύω (III), Σοφισμ., Παιδαγ. Αφ. 92, Πηγά, Χρυσοπ. 280 (12), Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 390, Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 79.

Από το επίθ. πεζός II αναλ. με ρ. σε -εύω. Η λ. τον 4. αι. (Lampe, Lex., σημασ. 3).

1) Μεταφέρω κ. (συν. από μια λογιότερη προγενέστερη μορφή) σε γλώσσα απλούστερη και πιο κατανοητή: *επροστάχθην του πεζεύσαι! εκ τας δυσκολούσας λέξεις! του Ομήρου ραψωδίας (παρ. 2 στ.), ἵνα γων γραμματισμένοι! και μη... (παρ. 1 στ.) επευκόλως να νοούσι Ερμον. Πρόλ. 23. επηρεκάλεσα (ενν. το Άγιον Πνεύμα) να μου φωτίσει τον νουν μου να ημπορέσω να πεζεύσω την Θείαν Γραφήν εις κοινήν γλώτταν διά να ημπορεί... πάσα μικρός άνθρωπος να την εγροικά και να λαμβάνει απ' αὐτήν μικρήν ωφέλειαν Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 13^ο. 2) Ερμηνεύω: Τι το λοιπόν να γένομαι και πώς να το πεζεύσω, το δολερών το μήνυμα πώς να το θεραπεύσω; Ριμ. Βελ. ρ (Bakk.-v. Gem.) 557.*

πεζηπορώ, βλ. πεζοπορώ.

πεζικόν το, Χρον. Μορ. Ρ 1686, 4660, 5025, Κομνηνής Άννας Μετάφρ. 35, Δούκ. 121^α, Παράφρ. Χων. (v. Dieten) III 72· *απεζικόν, Μαχ. 662^α πεζικό(ν), Χρον. Μορ. Η 1686, 1718, 3718, 3788, 4660, 5025, 6672, 8793, 9182, Χρον. Τόκων 769.*

Το αρχ. ουσ. πεζικόν (L-S, λ. πεζικός 2). Ο τ. πεζικό και σήμ.

Σώμα του στρατού ξηράς και το σύνολο των πεζών στρατιωτών που το αποτελούν: Ιμπ. 18, Παράφρ. Χων. (v. Dieten) III 149· *ο ρήγας να εμποδίσει το έλα τους, να μεν έρτουν αζάφνον απάνω του, έπεψεν τον Τζακ δα Μπελονία να πάρει όλον το απεζικόν και να πάγει ομπρός Μαχ. 625^α· (συχνά στον πληθ.) στρατιώτες που ανήκουν στο πεζικό: Και πάλι αν χάσεις τίποτες από τα πεζικά σου, (παρ. 1 στ.) πάλιν φουσαάτα ου λείπουν σε Χρον Μορ. Ρ 3788· Κλεισούρες ήσαν δυνατές, στενώματα μεγάλα, ἰ αμή ήσαν τόσα πεζικά εγέμωσαν τα πλάγια Χρον. Τόκων 2508.*

πεζικός (I), επίθ.: *απεζικός.*

Το αρχ. επίθ. πεζικός. Η λ. και σήμ.

Που αναφέρεται στους πεζούς στρατιώτες, στο πεζικό: Παράφρ. Χων. (v. Dieten) III 98· *όρισεν τον λαόν τον απεζικόν να πιάσουν τ' άρμάτα τους Μαχ. 660^ρ.*

Το αρσ. ως ουσ. = πεζός στρατιώτης: *όσα πουλίτσια πέτονται εις τους αλλότριους κάμπους, ἰ τόσα φουσαάτα έσυρnen και πεζικούς επήρnen Θρ. Κων/π. διάλ. 82.*

πεζικός (II), επίθ.

Από ουσ. πεζός II και την κατάλ. -ικός.

(Προκ. για τη χρ. της γλώσσας) απλός, κατανοητός: *Ταῦτα σοι εσχεδιάσα (παρ. 1 στ.) εν μικροτάτω λόγω τε και πεζική τη λέξει, ἵνα μη συνθολώσω σου τον νουν ταις υψηλαίσι! λέξουν Λεξ. II 321.*

πεζοβγαίνω. *πεζοβγαίνανε* Σουμμ., Ρεμπελ. 187, εσφαλμ. γρ. αντί *εμπαιζοβγαίνανε*: διορθώσθ. πβ. και σήμ. ιδιωμ. *μπαιζοβγαίνω* (Ζώη, Λεξ. Ζακ.). — Βλ. *μπαινοβγαίνω*.

πεζόβολος ο.

Από το αρχ. ουσ. *πέζα* και το β συνθ. -βόλος. Η λ. στο Βλάχ. και σήμ., όπως και λ. *πεζόβολο*.

Είδος αλιευτικού δικτυού σε σχήμα κώνου για ψάρεμα κοντά σε γιαλό: *εις τ' ακρογιάλι εις ψαράς πεζόβολον εκράτει* Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Β' 473.

πεζοδρόμι το, Χρον. Μορ. Ρ 2246.

Από το ουσ. *πεζοδρόμιον* (<επίθ. *πεζός* I και -δρόμιον), που απ. το 10. αι. (L-S Κων/νίδη, TLG παι- βλ. και Κουκ., BBΠ Γ' 88-89), στο Κουμαν., Συναγ. 264, Συναγ. ν. Λέξ. 789 και σήμ. (*πεζοδρόμιο*). Η λ. και σήμ. ιδιωμ. (Κωστ., Λεξ. τσακων.) βλ. και ΛΛΝΕ.

Δρόμος, μονοπάτι: *Σιργέντην ένα απέστειλε άλογα να του φέρει· I το πεζοδρόμι εδιάβηκεν έως ου να σώσει εκείσε* Χρον. Μορ. Η 2246.

πεζοδρόμος ο, Παράφρ. Χων. (Νισήτ. Χων., Βόνν., 427, κριτ. υπ.), Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 330.

Από το επίθ. *πεζός* I και το ουσ. *δρόμος* (βλ. και Tarabout, Valaor., 1970, 497). Η λ. το 10. αι. (Steph., Θησ.), στο Σομαν. και σήμ. για ιδιωμ. χρ. της λ. βλ. Χατζιδ., Αθ. 25, 1913, 293, Κουκ., Ευστ. Λαογρ. Β' 96).

1) Πεζοπόρος: *Ιανουάριος άνδρας και αυτός τάχα μεσοκαιρίτης· I ως πεζοδρόμος φαίνεται σφικτά διελασμένος* Ημερολ. 48. 2) Ταχυδρόμος (Για τη σημασ. βλ. και Κουκ., ό.π. 95-96): *γράμματα υπάγαγιναν και ήρχοντο συχνά με πεζοδρόμους* Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 357.

πεζολάτης ο, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Β' 371, Ροδολ. (Αποσκ.) Γ' 107.

Από το ά συνθ. *πεζο-* και το β συνθ. -(η)λάτης. Λ. *πεζηλάτης* το 10. αι. (Steph., Θησ.). Η λ. και σήμ. λαϊκ. (Βλαστού, Συνών. 205).

Στρατιώτης του πεζικού: *με καθαλλάρους είκοσι κι είκοσι πεζολάτες* Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Β' 369.

πεζολεξία η.

Από το επίθ. *πεζός* II αναλογ. με ουσ. με β συνθ. -λεξία· πβ. λ. *πεζολεκτώ* στον Ευστ. (L-S).

Σύνθεση λόγου (προφορική ή γραπτή) σε απλή γλώσσα (Για τη σημασ. βλ. και Eideneier [Προδρ. σ. 257]): *να κάθεται, να ψηλαφά, να λέγει και να γράφει I πολιτικά μετριάσματα και πολιτογραφίας* (παραλ. 1 στ.) και *να κατάγει εαυτόν εις την πεζολεξίαν* Προδρ. (Eideneier) II 10.

πεζοπορία η.

Το μτγν. ουσ. *πεζοπορία*. Η λ. και σήμ.

Περπάτημα, πορεία με τα πόδια: *μα την εξανεπέλπιστον πολλήν πεζοπορίαν, | βαβαί, την προς παλάτιον, μέχρι της εκκλησίας Προδρ. (Eideneier) II 20.*

πεζοπορών πεζηπορώ, Βίος Αλ. 3559, Ψευδο-Σφρ. 568⁶.

Το αρχ. πεζοπορέω. Η λ. και σήμ.

1) (Αμτβ.) πηγαίνω με τα πόδια, βαδίζω, περπατώ: Προδρ. (Eideneier) IV 559, Έκθ. χρον. 25⁴, 52⁵ (εδώ προκ. για πομπή υποδοχής νεκρού): *έφθασε ... ο του πατρός αυτού (ενν. του υιού του αυθεντός) νεκρός, φέροντες αυτόν εκ της στερεάς. Εξήλθον ουν άπαντες οι εν τέλει της Πάλεως ... και υπήντησαν αυτόν άπαντες πεζοπορούντες, μόνος δε ο αυθέντης μετά ίππου Έκθ. χρον. 69⁴.* 2) (Μτβ. και αμτβ., προκ. για ποταμό που η επιφάνειά του έχει στερεοποιηθεί από το ψύχος) διασχίζω, διαβαίνω: *ευρών Αλέξανδρος τον ποταμόν τον Στράγγαν | τω κρύει προσπηγνύμενον, πεζοπορήσας άνω | συν πάσι τοις στρατεύμασιν εισήλθεν εν τοις οίκοις | του βασιλέως των Περσών Βίος Αλ. 3870.*

πεζός (Π), επίθ., Διγ. (Trapp) Gr. 2170, Διγ. Z 2575, 3170, Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 1212, 1561, Χρον. Μορ. Η 334, 644, 1717, Χρον. Μορ. Ρ 45, 633, 1730, Σαχλ., Αφής. 633, Λιβ. Sc. 1177, Λιβ. Esc. 2279, Λιβ. N 2011, Αχιλλ. I 353 Αχιλλ. N 653, Ιμπ. 338, Θησ. Β [23¹], Θησ. (Foll.) I 71, Αρμούρ. (Αλεξ. Στ.) 96, Γεωργηλ., Βελ. Λ (Bakk.-v. Gem.) 523, Κορων., Μπούας 97, Αχέλ. 257, Παλαμής., Βοηβ. 585, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Β 264, Δ' 862, Διγ. Ο 2479, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 191²², 265²², 272²⁷, κ.α.: *α πεζός*, Αλφ. (Μπουμπ.) I 50, Μαχ. 16²⁵, 106¹⁵, 274¹⁹, 342¹, 430¹², 488¹⁵, Βουστρ. (Κεχ.) 80⁸, 98²⁸, 114¹⁷, 188¹⁵, Β 305¹, Κορων., Μπούας 19, 59, 69, 74, 89, 129, 137, Χρον. σουлт. προσθ. 601²⁶, 603, Παλαμής., Βοηβ. 502, Σουμμ., Ρεμπελ. 159, κ.α.

Το αρχ. επίθ. πεζός. Ο τ. στο Soman., στη λ. και σήμ. στο κυпр. ιδίωμα (Σακ., Κυπρ. Β 460, Φαρμακ., Γλασσάρ. 368). Η λ. και σήμ.

1) (Με ρ. κίνησης) που πηγαίνει με τα πόδια, πεζός: Προδρ. (Eideneier) III 58, Ιστ. πατρ. 133⁶ (συχνά σε αντιδιαστολή με στρατιώτη του ιππικού) *αυτός που πολεμά πεζός: Διγ. (Trapp) Gr. 729 εομίξανε τα δύο φουσάτα ... έδραμε ο σουλτάν Μπαγιαζίτης, ... Και ένας Σέρβος του αντιστάθη και επολεμούσαν οι δύο. Και Σέρβος ήτονε απεζός. Και έσυρε μία σαΐττα και του έδωσε στα κρυφά Χρον. σουлт. 27²⁶ Ουχί αλλιώς τα πρόβατα ο πεναιοσμένος Λύκος (παρ.αλ. 3 στ.) έτσι έκαμεν και ο Θηρεύς προς τα κοράσια τότες, | με το σπαθί του απεζός, όλος θυμού γεμάτος Θησ. (Foll.) I 75.* 2) (Προκ. για στρατιώτες) που ανήκει στο πεζικό: Κορων., Μπούας 36¹ *έκφρ. λαός απεζός, βλ. λαός 5α έκφρ. α.*

Το αρσ. ως ουσ. = στρατιώτης του πεζικού (συχνά σε αντίθεση με το στρατιώτη του ιππικού): Βίος Αλ. 2084, Ιστ. Βλαχ. 183¹ *Ορίσε γουν ο βασιλεύς ν' αρματωθούν φουσάτα, | να μαδευτούν, να συνακτούν, κατά Περσών να πάνιν | καβαλαραίοι και απεζοί τριακόσiai χιλιάδες Γεωργηλ., Βελ. Λ (Bakk.-v. Gem.) 519¹ (προκ. για αγώνισμα) αυτός που αγωνίζεται πεζός, όχι πάνω σε άλογο: να στήσει (ενν. η Μαργαρώνα) ρένταν των πεζών και των καβαλλαρίων, | ει τις νικήσει εις τα άρματα και εις τας κονταρέας, | να άρέσει και την ρήγαναν, άνδρα να της τον δώσει Ιμπ. 780.*

πεζός (Π), επίθ., Κώδ. Χρονογρ. 60, Λαυρ., Οπτασία Σ. 114, Ιωακ. Κύπρ. 400· απεζός.

Το αρχ. επίθ. πεζός (L-S σημασ. Π). Η λ. και σήμ.

(Συν. προκ. για μεταγραφή κειμένου από λογιότερη, προγενέστερη μορφή σε απλούστερη) απλός, κατανοητός (Για τη σημασ. βλ. Τσολ., Ελλην. 17, 1962, 322, Μιχαηλίδης, Ελλην. 23, 1970, 332, Παναγ., Φίλτρα, Τιμητ. Καψ. 275-90): μεταγράψαν φράγκικα απεζά τα στοιχήματα και εδείξαν τα του ρηγός Μαχ. 138⁹⁴ (συχνά σε συνεκφ. με το ουσ. φράσις): Φυσιολογία νέα του πανιερωτάτου μητροπολίτου ... Δαμασκηνού εις πεζήν φράσιν Χρον. 304· Μετεγλωττίσθη δε παρ' ημών ο λόγος ούτος, από του ελληνικού καλλωπισμού εις την πεζήν ταύτην και ακαλλή φράσιν, διά να γροικάται από κάθε άνθρωπον Νεκταρ, Ιεροκοσμ. Ιστ. 100⁹⁵ (εδώ υποτιμ.): η ση ενδοξότης ... επρόσταξε και την εμὴν αράθειαν να μεταφράσω εις πεζήν και χυδαίαν διάλεκτον το έναντον ιστορικόν βιβλίον του εκ Καισαρείας Προκοπίου Πορφυρόπ., Μετάφρ. Ανεκδ. Προκοπ. 218.

πεζούλα η, Παῖσ., Ιστ. Σινά 970, Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 35⁹⁷, 61⁹², 208⁹⁸, Προσκυν. Κουτλ. 390 135⁹.

Από το ουσ. πεζούλιον) και τη μεγεθ. κατάλ. -α. Κατά Ανδρ., Λεξ. από το ουσ. πέζα και την κατάλ. -ούλα. Η λ. σε έγγρ. του 17. αι. (Μαυρομάτης, Θησαυρ. 20, 1990, 475, 481-484) στο Σομαν. και σήμ.

1α) Τοιχείο στο εσωτερικό ή στην αυλή κτίσματος, το οποίο συχνά χρησιμεύει ως κάθισμα ή/και ως κρεβάτι: άντρον ευρίσκεις ... (παράλ. 10 στ.) Εκείσε και την πάνσοφον βίβλον εξησκημένον! διέγραφε της Κλίμακος ο ων πεφωτισμένος! ένθα και η πεζούλα τον οράται τεταμένη! λιθοστρωτος και εκ πληού πέλουσα κεχρισμένη Παῖσ., Ιστ. Σινά 1751· όταν έβγεις από τον άγιον τάφον, ευρίσκεις β' πεζούλες εμπροστά εις το κουβούκλιον του αγίου λίθον Προσκυν. Κουτλ. 390 127⁹⁶. β) κρηπίδωμα μέσα στο ιερό της εκκλησίας, όπου κάθονταν οι ιερείς, σύνθρονον: παρακάτωθεν αυτού (ενν. του θρόνου) πεζούλαι τρεις τυγχάνουν! κυκλοφερείς, τω βήματι ένθεν και ένθεν φθάνουν! ωσαν βαθμιδια φαίνονται λευκομαρμαρωμέναι! και πρόκεινται επάνωθεν εικόνες συνθεμέναι Παῖσ., Ιστ. Σινά 575. 2) Ανάλημμα, υποστηρικτικός τοίχος για τη διαμόρφωση του επικλινούς εδάφους σε ισόπεδες καλλιεργήσιμες εκτάσεις και συνεκδ. το χωράφι που προκύπτει (Για τη σημασ. βλ. και Πετυκάκης, Αμάλθ. 9, 1978, 275): δίδω τοη άνωθεν Καλής το χωράφι, τη πεζούλα, την απάνω μερά απόν' ο δρυς Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 53⁹⁶.

πεζούλιον το πεζούλι, Πόλ. Τρωάδ. (Παπαθωμ.-Jeffr.) 7296 κρη. υπ. πεζούλι(ν): πεζούλιν, Προδρ. (Eideneier) IV 520, Hist. imp. 31, Ασσιζ. 109⁹, 359⁹⁶, 361⁹⁷.

Από το ουσ. πέζα και την κατάλ. -ούλιον. Κατά Κοραή (Λτ. Α 310) από το επίθ. πεζός. Ο τ. πεζούλι και σήμ. Ο τ. πεζούλιον και σήμ. ιδιωμ. (Σακ., Κυπρ. Β 724, Παπαδ. Α., Λεξ.) Τ. πεζούλ' και σήμ. ιδιωμ. (Χαντζιάρας, Θεσσαλ. γλωσσάρ., Τάσιος, Γλωσσ. Πολυγ., Παπαϊωάννου, Γλωσσάρ. Γρεβ. 101, Δημητρίου, Λεξ. Σάμ.). Η λ. το 10. αι. (ΠΛΓ· βλ. Sophocl., λ. πεσοούλιον και Du Cange) και στο Meursius.

1α) Μικρός τοίχος στην αυλή ενός κτίσματος (για να κάθονται ή/και να ξαπλώνουν) (Για το πράγμα βλ. Κουκ., Ευστ. Λαογρ. Α' 57-58, ΕΕΒΣ 12, 1936, 119, Ιωαννίδου-Μπαρμπάργιου, Λαογρ. 14, 1952, 145): ο *μεν Βασίλειος έπεσεν και εκοιμάτον εις έναν πεζούλιν μάρμαρον ... και είχεν πέτραν προσκεφαλαδιν* Χρονογρ. (Λαμψ.) 232: ομοίως και από την πόρτα οπου είναι ο πορτιάρης έκαμεν τα πεζούλια καλά, και την αυλή άνοιξεν Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 34^α β) αναβαθμοί που χρησιμεύουν ως καθίσματα σε θέατρο, σειρές κερκίδων: ολίγα νά 'βρεις θέατρα να 'χουν αυτό το κάλλος! *τριγύρου γύρου έγεμε, πεζούλια μαρμαρένια, Ι σκαλία ως την κορυφήν πλέον πεντακοσίων* Θησ. Ζ [116^β]: γ) (εδώ πιθ.) βάθρο (σε ταφικό θάλαμο): *Μπροστά εις την υψηλότερην τράπεζαν την μεγάλην! εποίκασι ... Ι πλούσιον και παράδοξον ένα πεζούλι ωραίον* Πόλ. Τρωάδ. (Παπαθωμ.-Jeffr.) 7296. **2)** Χωράφι που προκύπτει από την ισοπέδωξη επικλινούς εδάφους και την υποστήριξή του με τοιχίο (Για τη σημασι. πβ. και πεζούλα 2): *δίδει ... αυτεινού και των κλερονόμων του οδιά παντοτινόν αιώνιον το πεζούλι το χωράφι οπου έχει Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 710^β.*

πεζούνιν το, βλ. πετσούνι.

πεζούρα η, Χρον. Τόκκων 2324, Θησ. Ζ [4^β], Ιστ. Βλαχ. 902, 963.

Από το πεζός και την κατάλ. -ούρα. Η λ. στο Meursius (λ. παι- βλ. και Du Cange, λ. παι-) και σήμ. λαϊκ.

Πεζικό στράτευμα: *χύθηκεν απάνω τους πεζούρα και καβάλα* Ιστ. Βλαχ. 188.

πεζόφραστος, επιθ.: *παιδιόφραστος* (για γρ. πε- βλ. ετυμολ.), Διηγ. παιδ. (Tsiouni) τίτλ.

Από το επιθ. *πεζός* II και το -φραστός (<φράζω> για την ετυμ. βλ. Dölger, Zeitschr. f. Balkanol. 1, 1962, 6-8, Τσολ., Ελλην. 17, 1962, 320, 322, Tsiouni [Διηγ. παιδ. σ. 46], Παναγ., Φίλτρα, Τιμητ. Καψ. 280-81. Ο τ. κατά Eideneier, Αφ. Τσολ. 274-75 (γρ. *πέδιόφραστος*), από φωνητική παραλλαγή της λ. κατά Τσολ., ό.π. 324, από το ουσ. *παιδιά* και *φράζω* κατά Παναγ., ό.π. 284, από το ουσ. *παιδίων* και *φράζω*. Για συσχετισμό της λ. και του τ. βλ. Τσολάκης, ό.π., 318-24, Δημαράς, Ιστορία της Νεοελληνικής λογοτεχνίας 1975, 514-15, Παναγ., ό.π. και Eideneier, Αφ. Τσολ. 274-77.

(Προκ. για κείμενο) που έχει γραφεί σε απλή, κατανοητή, λαϊκή γλώσσα: *Διηγήσις πεζόφραστος περί των τετραπόδων* Διηγ. παιδ. (Tsiouni) 1 χφφ VCL κριτ. υπ. (ο τ. κατά Παναγ., ό.π. 287) σε γλώσσα κατάλληλη ακόμη και για παιδιά (κατά Τσολ., ό.π. 323, και Tsiouni, ό.π.) που έχει γραφεί "χάριν παιδιάς", βλ. όμως και Eideneier, ό.π. 274-75 (γρ. *πε-*, όπου αντικρούονται οι παραπάνω απόψεις): *Διηγήσις παιδιόφραστος περί των τετραπόδων, Ι ίνα αναγινώσκονται και χρώνται ταύτα παιδες, Ι οι φοιτηται και νεαροί* Διηγ. παιδ. (Tsiouni) 1.

πέης ο, βλ. μπέης.

'πεθαινίσκω, βλ. αποθαινίσκω.

πεθαίνω, βλ. αποθαίνω.

ἡπεθανίσκω, βλ. αποθαίνισκω.

πεθεμιά η, βλ. επιθυμία.

πεθερ-, βλ. πενθερ-.

ἡπεθηνίσκω, βλ. αποθαίνισκω.

πεθθερ-, βλ. πενθερ-.

πεθύμημα το βλ. επιθύμημα.

πεθυμητικός, επίθ., βλ. επιθυμητικός.

πεθυμητός, επίθ., βλ. επιθυμητός.

πεθύμια, πεθυμία, πεθυμιά η, βλ. επιθυμία.

πεθυμώ, βλ. επιθυμώ.

ἡπειδή, σύνδ., βλ. επειδή.

πειθανικός, επίθ., βλ. πιθανικός.

πειθήνιος, επίθ., Διγ. (Trapp) Gr. 2757.

Το μτγν. επίθ. πειθήνιος. Η λ. και σήμ.

Που έχει πειστεί για κ. (εδώ με δόλιο τρόπο): Τοιάδε ο Φιλόπαππος θαπειτικά φωνήσας | διαπαντός πειθήνιον την Μαξιμώ ποιεΐται | (και γαρ ευεξαπάτητον φρόνημα γυναικείον) | και ουδαμώς ηρώτησε τις ο την κόρην έχων Διγ. Z 3300.

πειθηνίως, επίρρ.

Το μτγν. επίρρ. πειθηνίως (L-S, λ. πειθήνιος).

Ἡπια, με διαλλακτικότητα: Ὅτε προσήλθον προς υμᾶς καλῶς και πειθηνίως, | αντιπαραραζάμενοι κατεμαχέσασθέ μου | ὅτε δε κατεφλέχθησαν υμῶν πάντα τα πλοία, | εἰσῆλθετε δέόμενοι τυχεῖν ελευθερίας Βίος ΑΛ. 2901.

πείθω, Προδρ. (Eideneier) IV 4 χφ Η κριτ. υπ., Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 316, Πόλ. Τρωάδ. (Παπαθωμ.-Jeffer.) 1630.

Το αρχ. πείθω. Η λ. και σήμ.

I. Ενεργ. 1α) (Με αιτιατ.) πείθω Προδρ. (Eideneier) IV 434 χφ Η κριτ. υπ.: β) πείθω κάπ. να κάνει κ. β') (με απαρέμφ.): Διγ. Z 529 β') (με δευτερεύουσα πρόταση): Και άλλους περισσότερους ο Έρως ἐπεισέν τους | ὀπίσω του ν' ακολουθοῦν γιατί ἐπλήγωσέν τους Διγ. Ο 1581: ο καλὸς κάγαθος Λουκάνης Νικηφόρος ... και τινὲς ἄλλοι Αλβανιτῶν και Μοραϊτῶν ... ἐπεισαν τον δεσπότην κυρ Θωμάν, ἵνα και κατὰ του αμρά και κατὰ του ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἐπανάστασιν ποιῆση Σφρ., Χρον. (Maisano) 152^b γ) (σε μεταφ., με αιτιατ. προσώπου και απαρέμφ.) ἀπαιτῶ, υποχρεῶνῶ κάπ. να κάνει κ.: και γαρ η σάλπιγξ η λαμπρά των ὄντων κατορθωμάτων | εἰς το τυχεῖν με πεί-

πεικε λοιπόν εγκωμιάζειν Προδρ. (Eideneier) IV 4. 2) (Εδώ προκ. για γυναίκα ελευθερίων ηθών) πετυχαίνω να ενδώσει κάπ. στις ερωτικές μου προτάσεις, τον «καταφέρνω»: Απ' όντες ήμουν κοπελιά, ...! την αμαρτιάν γράψα, τους καύχους επεύθουν. Ι Και τότε επίδειξεύτηκα, και ήρρηκα σκουτέρι, Ι και επήρε μου την παρθενιά εις το παράτοιχόν μου! και τότε πάλι ηγέρθηκα να πείσω τους κοπέλους. Ι Ορέγουμουν να περπατώ εις τα πολιτικάρεια ... Σαχλ., Αφήγ. 859 (βλ. όμως και Ξανθ., Βυζαντίς 1, 1909, 371). 3) (Με αιτιατ.) πιστεύω κ.: Ήτον το πρώτον ο παπός ... που κεντήθη Ι και ῥά σε τούτο το κακό τινάς ουδέν το πείθει Γεωργηλ., Θαν. 265.

II. Μέσ. Α Μτβ. 1α) Ακούω, υπακούω, υποτάσσομαι, πειθαρχώ σε κάπ. ή κ.: Προδρ. (Eideneier) III 72, 79, Πτωχολ. α 152, Κορων., Μπούας 86' (με αιτιατ.): πρέπει προπάντων ... να πειθόμεθα τους νόμους Σοφιαν., Παιδαγ. 109' Ποιον άλογον έναί εκείνο όπου να εγυμνάσθη καλά ουδέν πείθεται τον καβαλάρη; Σοφιαν., Παιδαγ. 98' (με προθ. και αιτιατ. προσωπ. αντων.): Βρίσκονται και άλλοι εδώ κατοικημένοι (παρ. 1 στ.), μα πείθονται σ' εμάς και μας τιμούσι Ι και τσι ορισμούς μας όλοι προσκυνούσι Λεηλ. Παροικ. 527' β) (με γεν. ή με την προθ. εις και αιτιατ.) συγκατανεύω σε κ., συμφωνώ, δέχομαι: Πειωθέντος δε και τούτου του Βαϊμόντου εξήτησεν ... Κομνηνής Άννας Μετάφρ. 404' ουκ επείθετον εις τούτο ο Φερδερίχος, Ι ουκ εσυνεκατέβαινεν ποτέ εις θέλημά μου Λιβ. Esc. 3404' γ) πειθόμαι, κάμπτομαι από τα λόγια κάπ.: οι δε πειωθέντες μηδαμός ταις ικεσίαις τούτου, Ι λόγχαίς αυτόν ηβούλοντο φωνεΐσθαι παραντικά Βίος ΑΛ. 3857. 2) Πιστεύω, έχω εμπιστοσύνη σε κ.: ούτως νυν, δέσποτα, κάμέ, τον ταπεινόν και Ξένον! των δυσχερών απάλλαξον σοφών μηχανημάτων, (παρ. 2 στ.) πειθόμαι γαρ, ω δέσποτα, τω κράτει σου θαρρήσας Ι και δούλος ως ανάλιος τολμήσας εδεήθην Προδρ. (Eideneier) IV 664. 3α) (Προκ. για θρησκεία) πιστεύω: ο δε λαός, ως άδεται, εκείνος τους ειδώλοις Ι ελάτρευον κι επείθοντο επί τοις τόποις όλοις Αζαγ., Κάρολ. Έ 166' β) (προκ. για θεολογική και εκκλησιαστική άποψη) αποδέχομαι, ασπάζομαι: Ο Λέων άρχισε πάλιν την εικονομαχίαν και εξορίζει τον Νικηφόρον τον πατριάρχη, διά να μην ηβελήσει να πειστεί την εικονομαχίαν και εξορίζει τον εις την Προικόνησον Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. φ. 318'. 4) (Με αιτιατ. προσώπου) σέβομαι, υπολογίζω κάπ.: Ο δε σκάνθαρος είπεν ότι «όχι μόνον εμένα απεδίωξεν ο αετός, αμή και εις εσένα, Δία, ασέβησεν, ότι εις εσένα τον θετόρκισα και αυτός οργίσθη και ούτε εσένα πείθεται, αλλά εσέβη και εσκότωσε και τον δούλον ...» Βίος Αισώπ. (Παπαθωμ.) 51¹⁴. β' (Αμτβ.) υπακούω, γίνομαι υπάκουος, πειθαρχώ: τι πρέπει να θαυμαζόμεθα, όπου βλέπομεν ... πολλά αγριότατα θηρία και ημερώνονται και πείθονται, αν παιδευθώσι; Σοφιαν., Παιδαγ. 98' Γινώσκει ... ο Ρώμης επίσκοπος τα πρόβατά του και γινώσκεται από τα αυτά, και κυβερνά εκείνα όπου πείθονται και γυρεύγει εκείνα, όπου δεν πείθονται Ροδινός (Βαλ.) 147.

ῥπεικάζω, βλ. απεικάζω.

ῥπειλητικός, επίθ., βλ. απειλητικός.

πεινά η. Προδρ., Ανέκδ. ποιημ. 4, Πουλολ. (Τσαβαρή)² 89, 115, Κομνηνής Άννας Μετάφρ. 47, 387, Σαχλ., Αφήγ. 304, Σφο., Χρον. (Maisano) 76⁴, Κορων., Μπούας 12, 17, 147, Πεντ. Γέν. XII 10, XLI 56, XLII 19, XLVII 4, Δευτ. XXVIII 48, Κώδ. Χρονογρ. 61²⁹,

Πηγά, Χρυσοπ. 132 (23), Πανώρ. Πρόλ. 87, Λίμπον. 521, Φορτουν. (Vinc.) A 115, 233, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 206¹⁴ γεν. εν. πείνα, Εβρ. ελεγ. 160¹ πεινάς, Πεντ. Δευτ. XXXII 24.

Το αρχ. ουσ. πείνα. Η λ. και σήμ.

1) Έντονη ανάγκη για τροφή: Ερμον. Ω 289, Πανώρ. Δ' 148¹ (εδώ σε γεν. ή σε εμπροθ. προσθ. με το ρ. Λιγώνομαι): τάσσω σου να λιγωθείς τη πείνας Φορτουν. (Vinc.) Β' 100¹ ο λογισμός πάλι στο νου μου φέρνει | πως θα μ' αζιγανέψετε να φάτε το δικό μου, | εκείνο απού θα φάγω εγώ, κι ύστερα ... | να λιγωθώ απ' την πείνα μου Φορτουν. (Vinc.) Έ 405¹ (επιτ., σε μεταφ.): πικρόν θανατικόν ... | ... ήρε ... την Ρόδον ... και έφα τους ανθρώπους της με λιμασμένην (έκδ. λοι-) πείνα Γεωργηλ., Θαν. 23. 2) α¹) Έλλειψη ή στέρηση τροφής, αστία: Κορων., Μπούας 67, Θησ. Πρόλ. [182] α¹) γενικευμένη έλλειψη τροφίμων, λιμός: Κομνηνής Άννας Μετάφρ. 324, Κορων., Μπούας 133, Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 24¹ φρ. τρώει κάπ. η πείνα, χάνομαι ή φοβώ της πείνας(ς) = λιμοκτονώ, πεθαίνω από αστία: άλλους έφαγε το σπαθί, άλλους έφαγε η πείνα Εβρ. ελεγ. 162¹ δεν είχαν τι να φαν και χάνονταν της πείνα Εβρ. ελεγ. 160¹ εστενοχωρήσαν τους συντρόφους μας της Αμμοχούστου και ... εψοφούσαν της πείνας Μαχ. 434²⁴ β) έλλειψη των αναγκαίων για επιβίωση, ανέχεια, φτώχεια: εβάσταξεν να πουληθεί διά μεγάλην στενοχωρίαν την είχαν απού πείναν Ασοίξ. 151¹⁴ διά πείναν λιμού, τουτέστιν διά στενοχωρίαν του φαγείν και πειν Ασοίξ. 131²⁴ είπαν με: «μάθε Οππιανόν, πείναν ουδέν φοβείσαι» Πρόδρ. (Eideneier) III 273-16 χφ Ρ κριτ. υπ. 3) (Μεταφ.) σφοδρή, ασυγκράτητη επιθυμία για κ.: Ροδόλ. (Αποσκ.) Πρόλ. Μελλ. 24¹ (προκ. για την ερωτική επιθυμία): Ήπα ν' ανοίξεις κι έρχομαι με την επεθυμιά μου. | Και μέσα 'ς τούτην την χαράν την δε μπορώ 'Ξεικάσω, | γιατί ' είχα των πολλών χρόνων την πείναν να χορτάσω ... Φαλιέρ., Ιστ.² 750.

πεινάγρα η.

Από το ουσ. πείνα και την κατάλ. -άγρα.

Πολύ μεγάλη πείνα (βλ. ά. 2β): επώχευσεν εκείνος (παράλ. 1 στ.) εις πεινάν την εσχάτην, (παράλ. 4 στ.) και σπώς ζήσειν ουκ είχαν, | αλλ' ουδ' υπομείναι πλέον | του λιμού τε την πεινάγραν Πτωχολ. α 67 κριτ. υπ.

πεινασμός ο.

Από τον αόρ. του πεινώ και την κατάλ. -μός.

Γενικευμένη έλλειψη τροφίμων, πείνα, λιμός (εδώ συνεκδ.) ποσότητα τροφίμων απαραίτητη για την αντιμετώπιση της πείνας, του λιμού: το πεινασμό των σπιτιών σας επάρετε και παγναιετε Πεντ. Γέν. XLII 33.

πειναστός, επίθ., Φαλιέρ., Λόγ. (Bakk.-v. Gem.) 75.

Από το πεινώ.

Πεινασμένος, νηστικός: Μην κάμεις ωσάν τον σκώληκα, οπού την γην λυπάται, | να μη χορταίνει προσιμά, μάλλιο παρατηράται | να μείνει κάλλιο πειναστός, να τιμα-ρά το σώμα, | παρά να φάγ' από την γην, να μη φυρά το χώμα Δεφ., Λόγ. 179.

πεινώ, Κομν., Διδασκ. Δ 298, Σπαν. Ρ 252, Προδρ. (Eideneier) IV 389, 648 χφ Ρ κριτ. υπ., Περί ξεν. (Μαυρομ.) 133, Αχιλλ. Ι 384, Ανακάλ. 80, Ψευδο-Γεωργηλ., Αλ. Κων/π. 445, Θηρ. Η [49], Συναξ. γυν. 106, 256, 723, Απόκοπ.² 42, Κορων., Μπούας 77, Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 137^ν, 359^ν, Ρίμ. θαν. 93, 108, 134, Αχιλ. 647, Αιτωλ., Μύθ. (Παράσογλου) 3^ν, 73^ν, 95^ν, 105^ν, Θρ. Κύπρ. (Παπαδ. Θ.) 313, 643, Θρ. Κύπρ. Μ 325, 471, Πηγά, Χρυσοπ. 218 (23), Ερωφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Β 151, Ε 101, Σταυριν. 949, Ιστ. Βλαχ. 2799, 2805, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Δ' 1025, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 189^α, 529^α.

Το αρχ. πεινάω. Η λ. και σήμ.

Α Μτβ. 1) Διακατέχομαι από το αίσθημα της πείνας, αισθάνομαι την ανάγκη να τραφώ: Προδρ. (Eideneier) I 56, Κορων., Μπούας 44, Θρ. Κύπρ. Μ 433, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Δ' 1051. 2) Υποφέρω από έλλειψη τροφίμων, λιμοκτονώ: Συναξ. γυν. 326, Πεντ. Γέν. ΧΛΙ 55, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 232^α. 3) (Μεταφ.) υποφέρω από ερωτική στέρηση: Ελόγιαζε ο Πολύδωρος το πως κρουφό θε να 'ναι! μαντάτο από την Αρετή, για κείνο τον εγιάνε (ενν. το Ρωτόκριτο).! Λέγει ...! ... χορτασμένον ηύρηκα ένα που τόσο επείνα Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Α 2068.

Β' (Μτβ.) υποβάλλω κάπ. στη δοκιμασία της πείνας: ο Θεός ... εις την έρημο ... εκακούχησέ σε και επεινασέ σε και ετάγισέ σε το μαν Πεντ. Δευτ. VIII 3.

Η μτχ. παρκ. ως επίθ. = 1α) Πεινασμένος, νηστικός: ας τον ταγίσω (ενν. τον γάτον) ... και πεινασμένος είναι Γαδ. δυσγ. (Βασιλ.) 268: Λύκος επεριπάτιε περίσσια πεινασμένοι! κι εις ένα τόπον στάθηκε, σαν ήταν λιμασμένος Αιτωλ., Μύθ. (Παράσογλου) 137^ν. ερούφρανε (ενν. ο Τούρκος) τους χριστιανούς ως δράκος πεινασμένος Ψευδο-Γεωργηλ., Αλ. Κων/π. 600-β) που λιμοκτονεί: όφέλος κανένα δεν της έκαμναν (ενν. τα πολυτίμητα λιθάρια) της πεινασμένης εκείνης χώρας Ροδινός (Βαλ.) 126 (σε ιδιάζ. χρ.): έθρεψεν (ενν. ο Ιωσήφ) τον λαόν του βασιλέως ... τους επτά χρόνους τους πεινασμένους Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 374^ν. 2) (Μεταφ.) που υποφέρει από ερωτική ή πνευματική στέρηση: οχ τες γλυκότητες εκείνον του προσώπου (παρ. Αλ. Ι στ.) γλυκού θέλ' εύρει φαγητόν η βλέψις μου η καμήνη,! οπ' οχ την νήσκειαν την μακριάν στέκεται πεινασμένη Σουμμ., Παστ. φιδ. Γ [38]: Ήτον ανάγκη να γένει η Παρθένος ένα καράβι, διά να συνάξει και να φέρει τροφήν (έκδ. οροφήν διορθώστ.) αυτής της πεινασμένης χώρας του κόσμου ετούτου Ροδινός (Βαλ.) 124. 3) (Ως ουσ.) αυτός που βρίσκεται στο έσχατο όριο της ένδειας, φτωχός: Ενδυσε πέννητα γυμνόν, χόρτασε πεινασμένον,! Θλιμμένους παρηγόρησον, αρρώστους επισκέπτου Σπαν. Α 493: Τον Σαν Φραντσέσκο εχάλασεν (ενν. ο σεισμός), το άγιον μοναστήρι,! των πεινασμένων την τροφήν και τ' απακουμπιστήρι Σκλάβ. 44.

πειρά η, Γλυκά, Στ. 3, Διγ. (Trapp) Gr. 1593, 1633, 2627, 2628, 2945, 2981, 3006, 3319, Διγ. Z 3508, 3601, Βίος Αλ. 5557, Φυσιολ. Β 3^α, Αξαγ., Κάρολ. Ε 433, Διγ. Ανδρ. 392^α.

Το αρχ. ουσ. πείρα. Η λ. και σήμ.

1) Εμπειρία: α) γνώση ως αποτέλεσμα εμπειρίας και σταθερής ενασχόλησης ο' έναν τομέα: ο του ναυτικού ... εξάρχαν ... πείραν έχων πολλήν περί την ναυτικήν Κομνηνής Άννας Μετάφρ. 275: πάσαν δοκιμάσαντες πείραν της επιστήμης! ουκ ωφε-

λῆσαι ἰσχυσαν Διγ. Z 4244: β) ὁκανότητα, ἐπιδεξιότητα, ἐμπειρία που ἀποκτήθηκε με ἐξάσκηση καὶ τριβὴ σ' ἓνα τομέα: ὁ γὰρ τεχνίτης τοῦ λουτροῦ μετὰ πολλῆς τῆς πείρας! θυρίδας υπετέχνωσε Καλλιμ. 300: ἀν ... θέλετε νὰ δοκιμάσῃτε με, ἰ ... σωρεῦσε-τε ἀπείρους ἀπελάτες! ὁποῦ οὐκ εἶδαν τὴν πείραν μου καὶ ἐμὲν οὐκ ἐγνωρίζουν Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 1310. 2) Τὸ σύνολο τῶν ἐμπειριῶν στὴν ζωὴ, ἡ γνῶσις τῆς ζωῆς: Ψυχὴ μου, ... τὸν κόσμον ἐμάθες τὸν, (παρὰλ. 10 στ.) ἡ πείρα διδασκέτω σε τὰς φύσεις τῶν πραγμάτων Γλυκά, Στ. 319: «Ὅσον γηράσκεις μάνθανε ...»! Ἰδοὺ καὶ μαθητεύομαι ... καὶ παρ' αὐτῆς διδάσκομαι ... τῆς πείρας Γλυκά, Στ. 31. 3) Δοκιμασία, ὁδὸννηρὴ ἐμπειρία: ἡ Παναγία! ἐβάσταξεν τὸν ... σωτήρα! καὶ γλύτωσεν τὸν ἄνθρωπον ἐκ τοῦ θανάτου πείραν Συναξ. γυν. 63: ἐπιμένει καρτερώς τὴν τοῦ πολέμου πείραν Διγ. Z 3563: Τῆς φυλακῆς ἡ κάκωσις ...! ... ἐμέναν καίει μόνον! μόνος ἐγὼ δαμάζομαι καὶ ἐγὼ τὴν πείραν ἔχω Γλυκά, Στ. 132.

Φρ. 1) Λαμβάνω (τὴν) πείραν κάπ. πράγματος, βλ. λαμβάνω Φρ. 26. 2) Μεταλαμβάνω πείραν κάπ. πράγματος, βλ. μεταλαμβάνω Φρ. 3) Ποιῶ πείραν = δοκιμάζω, ἐλέγχω (ἡ φρ. ποιοῦμαι πείραν ἤδη ἀρχ.): ἐβουλήθησαν οἱ Τρώες! δοκιμῇ καὶ πείραν ποῖσαι! ἵνα ἰδῶσιν τὸν ἵππον! εἶπερ αἵματος ὑπάρχει Ἑρμῶν. Χ 170. 4) Ὑπολαμβάνω πείραν κάπ. πράγματος = γνωρίζω κ. (μετὰ ἀπὸ προσωπικῆς δοκιμῆς): ὁ Λεάνδρος μὴ ὑπολαβὼν πείραν ἐμῆς ἀνδρείας (παρὰλ. 1 στ.) ... ὥρμησε ...! ἐγὼ δὲ τοῦτον κροῦω Διγ. Z 3550.

πειραγμός ο, βλ. πειρασμός.

πειράζω, Καλλιμ. 716, Διγ. (Trapp) Gr. 12, 272, Διγ. Z 4028, Σαχλ., Αἰφήγ. 313, Φυσιολ. (Legr.) 917, Φαλιέρ., Ιστ.² 591, 633, Χούμνου, Κοσμογ. 1184, 2236, Αλεξ. 742, Συναξ. γυν. 28, 1107, Βεντράμ., Γυν. 52, Διήγ. Αλ. Ε (Konst.) 45⁹, Ριμ. Απολλων. (Ben.) [310], Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 25⁹, 305⁹, Ιστ. πατρ. 94⁹, Κυπρ. ερωτ. 38⁹, 90⁹, 133⁹, Πανώρ. Β' 253, Γ' 460, Πιστ. βοσκ. Ι 1, 380, Σταυριν. 516, Ιστ. Βλαχ. 2641, Διγ. Ανδρ. 324⁹, 332⁹, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Α 631, 752, 1693, Β' 859, Δ' 114, 145, Ε' 339, 734, Θυσ. (Bakk.-v. Gem.) 320, Διαθ. Νίκωνος 251¹⁶, Στάθ. (Martini) Γ 126, Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 61⁹, 29⁹, Ροδόλ. (Αποσκ.) Α 711, Β' 158, Νομοκρετ. 74, Σουμμ., Παστ. φιδ. Β' [566], Γ [111], Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 172, 401, Φορτουν. (Vinc.) Γ 80, Ζήν. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Α 108, Β' 200, Δ' 179, Ε' 362, Διγ. Ο 1804, Διακρούσ. 92¹⁵, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 342¹⁴, 566¹⁶, Μάξιμ. Καλλιουπ., Κ. Διαθ.² Ματθ. ιδ 24, Μάρκ. ε' 35, Μπερτόλδος 63, Επιστ. κλήρου Καλλιπ. 154⁴⁰, κ.π.α. πειράζομαι, Αλφ. 10⁴¹, Μάξιμ. Καλλιουπ., Κ. Διαθ.² Πράξ. ε' 16: παθητ. αόρ. ἐπειράσθηκα, Ερωτοπ. 301: (ε)πειράστην, Κυπρ. ερωτ. 19³, 93¹⁸⁻³²: γ' πληθ. παθητ. αορ. ἡπειράκθησαν, Χούμνου, Κοσμογ. 2319: υποτ. παθητ. αορ. (να) πειρακτώ, Αχέλ. 1419, Βενετσός, Διαμασκηνοῦ Βαρλαάμ 84³⁵⁻³⁶: πειραστώ, Ξόμπλιν φ. 123⁹, Πτωχολ. α 127: πειραχθῶ, Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 266⁹: Αιτωλ., Μύθ. (Παράσογλου) 2⁴⁵: πειραχτώ, Αιτωλ., Μύθ. (Παράσογλου) 33⁹: γ' πληθ. υποτ. παθητ. αορ. (να) πειρακτήκασιν, Μυστ. παθ. 33: μτχ. ενεργ. ενεστ. πειράζοντας, Ιστ. Βλαχ. 1802: μτχ. παρκ. πειραγμένος πειρασμένος, Πηγά, Χρυσοπ. 81 (29), Κυπρ. ερωτ. 25⁹: απαρέμφ. παθητ. αορ. πειρακτεῖ, Μυστ. παθ. 27, Αχέλ. 287: πειρασθῇν, Διήγ. Αλ. F (Konst.) 36¹⁶.

Το αρχ. πειράζω. Η λ. και σήμ.

Ι. Ενεργ. (Μτβ.) **1)** υποβάλλω, θέτω σε δοκιμασία κάπ. (η σημασι. ήδη μτγν.): *Εγίνετον ο Ισαάκ στους χρόνους δεκοκτάρη (παρ. 1 στ.). Με δοκιμήν ο Κύριος τον Αβραάμ πειράζει, | «Αβραάμ, Αβραάμ», του σύντυχε, σύντομα τονε κράζει, | «θέλω αυτόν τον Ισαάκ θυσίαν να τον κάμεις, ...» Χούμνου, Κοσμογ. 1239 Πόσα 'δεν ο Ρωτόκριτος, και πάλι δε χορταίνει, | εις τη φτώχῃ την Αρετή πως ἦτο μπιστεμένη, | και πάλι θε να καλοδεῖ και θε να την πειράξει! αν είναι κι αγαπά τονε γῆ λογισμὸν αν αλλάξει Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Ε 721. 2) Βάζω σε πειρασμό κάπ. (η σημασι. ήδη μτγν.): επειδή ... ο Χριστός υπόμεινεν πολλούς και μεγάλους πειρασμούς, ου μόνον παρά ανθρώπων αλλά και υπό του διαβόλου, ... και ημεῖς οφείλομεν πειραχθῆναι και υπομένειν τα πάντα γενναίως Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 344^α τους επιτωχούς τους μοναχούς για δε τους αγαπάτε, | διότι ο διάβολος κάμνει και τους μισάτε· | ότι εκείνος τους μισεί και πάντα τους πειράζει Ιστ. Βλαχ. 1801. **3α)** Βάζω σε ερωτικό πειρασμό, προσπαθῶ να προκαλέσω ερωτικά κάπ.: Πολλὰ τονε εδίκημασε (ενν. η γυναίκα του Πεντεφῆρ τον Ιωσήφ), πειράζει, ανακατώνει, | και αυτός με αγαπάει (ενν. η Βηροαβέ τον επείραζεν διά να κάμει μετ' αὐτήν, και αυτός δεν ηθέλησεν, διότι εἶχανε συνηθειαν εἶτις θέλει να υπάγει εις τον πόλεμον να μηδὲν σμῆχτει την γυναίκα του Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 379^α β) «παρενοχλώ» σεξουαλικά: εγὼ εἰμαι εκείνος ἀπὸν ἐσφαξα το παιδὶν σου, οὐδὲ να σε κάμω να θανατώσεις εκείνη την αγίαν γυναίκα, την οποίαν επείραξα εγὼ πολλὰ οὐδὲ να ἐλθῇ εις το θέλημά μου, και επειδή δεν ἠθέλεν ... ἐπήγα κι ἐσφαξα το παιδίον ..., οὐδὲ να θαρρέψεις πως ἀντήν το εθανάτωσε και να τηνε ἀποκτείνεις Μορεζίν, Κλίνη Σολομ. 424. **4α)** Ταλαιπωρῶ, βασανίζω κάπ.: Σαν τη γυναίκαν ἀρπετό στον κόσμον δεν εφάνη! | ... ἀγριότερο ...! Μῆδ' ἄλλον εις το φυσικό λογιάζω να τση μοιάζει, | γιατί με δίχως διάκριση τον ἄνθρωπον πειράζει (παρ. 4 στ.). Ποτέ δεν κοντεντάρουνται (ενν. οι γυναῖκες), μα πάντα μουνμουρίζου, | μαλώνουσι, φωνιάζουσι, γρινιάζου και μανίζουν Πανώρ. Β 4· δε θέλω (αρχώστια): ἀρρωστιά εἰσινέβη! της κόρης και ἀναπαύεται ἀδύνατη στην κλίνη· | και τέτοια ἀνάγκη δυνατή πειράζει το κοράσιον, | ότι ουκ ἀναπαύεται νύκταν οὐδὲ ἡμέραν Φλώρ. 1689· β) στενοχωρῶ: Κι αν εἶν' και με τα λόγια μου σήμερα επείραξά σε, (ενν. κύρη μου)! Ἀρημόνησε το σφάλμα μου Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Γ 833· γ) (προκ. για αμαρτία) βαραινῶ: Μεγάλο πράγμα ο κακός καιρός να μην σκολάζει· | μα την ἀληθεια, τίβοτας κρίμα μασε πειράζει! κι εἶναι μας χρεία να πάγομε θυσιά χωρὶς ἄλλοι προς το θεό της βάλασας Ιντ. κρ. Θεάτρ. Δ 14· δ) κουράζω: Στράταν ποτέ περιπατών κάποιος στρατοκόπος, | η στράτα τον επείραξε και ο πολὺς ο κόπος Αἰτωλ., Μύθ. (Παράσογλου) 46^α (σε προσωποπ.): Κοντύλι, φίλε μου ἀκριβέ, καιρός ἐν' να σε πιάσω! μα σου μηδὲν το βαρεθείς αν εἶν' και σε πειράσω· | διατί πάντα τα πάθη μου μ' ἐσέν ἀποδιαβάζω Κυρρ. ερωτ. 132^α **5α)** Βλάπτω, κάνω κακό σε κάπ.: Ο σουλτάνος ... δεν εἶχε τροφές ... και ἔβαλε διαλαλημὸ εἰσέ ὅλα τα χωρία, ότι να φέρουνε ψωμιά, ... κριάτα, να πουλήσει ὅσα θέλει καθέννας και τινάς να μην τους πειράξει. Τότε ... ἐδράμανε πολλοὶ χριστιανοὶ και ἐπιστέφανε ... και ἠφέρανε φαγητά Χρον. σουлт. 107^α τότε και ἀπὸ τη Μύκονο παγαίνει (ενν. ο πασάς). | Δίδουν τον το κανίοκι και μισοσέει! και*

αυτούς να ται πειράζει δε γυρεύει Ληλ. Παροικ. 672: Αγαπάτε τους εχθρούς σας ... και παρακαλείτε διά εκείνους οπού σας πειράζουν και σας κατατρέχουν Μάξιμ. Καλλιουπ., Κ. Διαθ.² Ματθ. ε 44· β') επιτίθεμαι, κάνω πολεμική επιδρομή: Ο βασιλιάς είναι νεκρός; Ω ...! (παρ. 1 στ.) Αίγυπτος, κακό τό 'παθες και τις να σε φυλάξει, Ι γή ποιος από ται βασιλείους δε θέλει σε πειράξει; Ροδολ. (Αποσκ.) Ε 294· ο σουλτάν Μεσεμέτης, Ι τον Μιχαήλ παρακαλεί να μη γενεί προπέτης, Ι να μη πειράζει πλεότερον τα κάστη, την Τουρκίαν Σταυριν. 535· β') λεηλατώ: Οι Ούγγροι άρχιζαν να εβγαίνουν να πειράζουσι τα σύνορα της Βουλγαρίας Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 372· έκτισεν ένα μεγάλον χάνι ... έξω από την χώραν της Δαμασκού, ... και εκεί μέσα έβαλε τους γιαντιόαρους να τρέφονται ... με βασιλικά τροφήματα, διά να μην έχωσιν αφορμήν να πειράζουσιν εκείνην την πλουσιωτάτην χώραν Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 391. 6α) Ενοχλώς: λέγει εκείνος ο άδικος κριτής ...: ας κάμω εκείνο οπού μου γυρεύει (ενν. η χηρα γυναικα) διά να μην έρχεται πάντοτε έως τέλος να με πειράξει Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 364· μα οι συντροφίες για λόγον του (ενν. του Ρώκικου) έτοιμο καιρό δεν ήσα· Ι γιατί η φιλοξεφάντωση, πολλά τονε πειράζει Ι και δεν μπορεί, σαν ήθελε, τον πόθο να λογιάζει Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Α 825· Μη με ξιπνάς, να με χαρείς, να ζήσεις αφεντάκη, Ι μη με πειράξεις, άφησ' με να κοιμηθώ δαμάκι Θυσ. (Bakk-v. Gem.) 488· β) κοροιδεύω: Σαλιάρη μ' ονομάζεις; Ι Πώς ήρres με του μόδον σου και θε να με πειράξεις; Κατζ. Δ' 311· γ) (προκ. για άλογο) σπιρουνίζω: Τούτα 'πεν (ενν. η Μαξιμίλλα) και το άλογο κρούει με πτερνιστήρι (παρ. 3 στ.). Ο Διγενής στοχαζεται αυτην και τή φωνάζει Ι το άλογο 'πού κάθεται πολλά μην το πειράζει Διγ. Ο 2810. 7) (Προκ. για έντονο συναίσθημα που εμποδίζει κάπ. να κρίνει σωστά) παραπλανώ, «τυφλώνω»: Έτοιμα λογής η πεθυμία και ο πόθος τους πειράζει Ι που τ' άσπρο μαύρο λείνει, το δροσερό πως βράζει Ι δε γνώθουσι τη διαφοράν, οπού 'ναι πλια παρ' άλλη, Ι από ένα δουλεντή μικρό σε μια κερά μεγάλη, Ι μα λογαριάζουν προξενιά του αφέντη να μηνύσου Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Γ 701· (σε προσωπ. π.) μια κάποια λίγη πεθυμία εσήκωσε το νου μου Ι και δυο φτερούγες ήκαμε μέσα του λογι-σμού μου Ι τούτες την πεθυμία πετού, Ι ... (παρ. 9 στ.). Και τούτη η πεθυμία η λωλή πετώντας με πειράζει Ι και πάγει ται φτερούγες μου εις τη φωτιά, όντε βράζει Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Α 343· Με πόσες στράτες μας γελά (ενν. ο Ερωτας), με πόσες μας πειράζει, Ι πώς μασε δείχνει δροσερόν εκείνον οπού βράζει! Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Α 1041. 8) (Νομ.) α) καταγγέλλω, μηνύω κάπ.: Αν εύρει (ενν. ο δανειστής) άλλα είδητα του αποθαμένου ή του ζωντανού, επάιρνει ειδέ ουδέν εύρει τίποτε, δεν πειράζει τον προλαβόντα Νομοκριτ. 97· β) καταδικάζω, τιμωρώ: Δούλος τινός έκαμε παζάρι προς άλλον και εγέλασέν τον ... Ελενθερώθη ο δούλος. Κρίνεται τούτος που εζημιώθη με τον αυθέντην που είχε τον δούλον. Ο νόμος ορίζει να μην πειραχθεί τίποτε Zygomalas, Synopsis 170 Δ 42. 9) (Με βουλευτική πρόταση) επιχειρώ, προσπαθώ να ... δε μπορώ να κοιμηθώ, Ι κερά μου όντα σε θυμηθώ. Ι Το λοιπόν μηδέ πειράξεις Ι το κορμί μου να κολάζεις· Ι μετά μένα αγαπήσου, Ι για να μ' έχεις δουλεντή σου Αγν., Ποιήμ. Β 61.

Π. Μέσ. Α Αμτβ. 1) Υψίσταμαι πειρασμό, δοκιμασία: Ο δε λογικός και φοβούμενος τον Θεόν σχολάζει αδιαλείπτως τω Θεώ υποφέρων τους πειρασμούς τους επερχομένους αυτώ. Πολλοί γαρ πειραζόμενοι κι υποφέροντες πλείονα μισθόν λήφονται,

ως ο μακάριος Ιώβ Φυσιολ. (Zur.) XLIII 3⁸. 2) Υποβάλλομαι σε δοκιμασία: κινδυνεύω: ο Θεός ...! ... μας εβοήθησεν, και ουδέν εποίησέν μας (ενν. ο δράκος).! Και ειδετε, παλληκάρια μου, μόνος πώς επειράσθην! και εσείς αλλού ηνρίσκεσθε και μετ' εμέν ουκ ήσθε Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 1748. 3α) Βασανίζομαι, υποφέρω: έπαθες, επειράστηκες, είδες ανάγκες τόσες,! και τόσα ουκ εσπαράχθηκες από λιγοθυμίας,! και τώρα τι λιγοθυμείς ...; Λίβ. N 3180² (προκ. για ερωτικό συναίσθημα): θρηνών και κλαίων (ενν. ο Φλώριος) έλεγεν: «Καρδιά μου πονεμένη,! (παρ. 7 στ.) δι' εσέν, καρδιά, πειράζεται (ενν. η κόρη Πλάτζια-Φλώρα) και δι' εσέν παθάνει Φλώρ. 512² Γύπαρη, ογιά ν' αναπαγείς ...! (παρ. 1 στ.) κι ογιά να μην πειράζεσαι κι εμέ να βασανίζεις,! σου λέγω αγάπην από με ποτέ σου μην ορπίζεις Πανώρ. B 369² β) (προκ. για τη μεταθανάτια ζωή) βασανίζομαι τιμωρούμαι: οι θεοί των Ελλήνων ... εις τον Τάρταρον πειράζονται με τον διάβολον από ορισμόν του Θεού Διήγ. Αλ. F (Konst.) 46². Ως τότε να πειράζονται οι αμαρτωλοί στον Άδην! και τα πουλιά στην έρρημον και γώ, κυρά, για σένα; Ch. pop. 388² γ) περνώ μια δοκιμασία, «παθαίνω»: ο μύθος λέγ': οι φρόνιμοι πρώτον σαν πειραχτούσι,! οι λόγοι και τα ψέματα πλέον δεν τους γελοούσι Αιτωλ., Μύθ. (Παράσογλου) 27². 4) Βλάπτομαι: στην χώραν να εμπούσιν (ενν. οι χριστιανοί),! χωρίς να τους γνώσωσιν (ενν. οι Τούρκοί), όχι να πειρακτούσιν Αχέλ. 1419² (προκ. για ασθένεια): ηρώτησε (ενν. ο ασθενής τον ιατρόν): λέγει 'τι παροξύνθη! και τόσον επειράχθηκε σαν να 'τον εις τα βύθη Αιτωλ., Μύθ. (Παράσογλου) 42². 5) Κουράζομαι, μπαίνω σε κόπο: αφέντη, τά μιλείς, πάψε ...! γιατί εύκαιρα κουράζεσαι, μόνο τον κόπο χάνεις. Πήγαινε, μην πειράζεσαι, και πε το τον κυρόν μου Ερωτόκορ. (Αλεξ. Στ.) E 491² Κάμνουνσι και με άρμην μόνον τα άσπρα λάχανα, ... αμψ είναι ... άνοστα, διά τούτο δεν κάθομαι και πειράζομαι ερμηνεύων άχρηστα πράγματα Αγαπ., Γεωπον. (Κωστούλα) 253² (με δευτερεύουσα πρόταση): Η Πολυέξην, η έμνοστη, τις να την καταλέξεις;! Εύκαιρα να πειράζεται διά να την ερμηνεύσει Πόλ. Τρωάδ. (Παπαθωμ.-Jeffr.) 2249. 6) (Με την πρόθ. με και αιτιατ.) έρχομαι σε πολεμική σύγκρουση με κάπ.: Παοάδες ... (παρ. 5 στ.) συμβούλιον εκράζασιν κι εκάμαν να σταθούσι,! γαλιόταν οπού στείλασιν διά να καρτερούσι! και ώστε νά 'ρβει ορδινιά εκ τ' αφέντός τα χείλη! μετ' αύτους να πειράζονται τ' Αγίου Γιαννιού οι φίλοι Αχέλ. 1989. 7) (Νομ.) καταδικάζομαι: Περί γυναικός ουκοφάντρας. Η γυνή, όταν κατηγορεί τινά, είτε παρατηθεί την κατηγορίαν είτε νικηθεί και ουκ αποδείξει, δεν πειράζεται ως ουκοφάντης, αμμή οι άνδρες καταδικάζονται Βακτ. αρχιμρ. (Ακανθ.) 623 Ξή 3: Ειδέ συνεφώνησαν χρήματα, να μηδέν πουλεί το σημάδι, εάν το πουλήσει χωρίς το θέλημα του χρεωφειλέτου, ως κλέπτης πειράζεται Νομοκριτ. 96. B' Μτβ. 1) Βασανίζομαι, υποφέρω (εδώ με σύστ. αντικ.): Τις είπει τας κακώσεις μου, τα πάθη μου συγγράψει,! τις ... τας εμάς αφήγηθει πικρίας;! Και είτις θελήσει λεπτομερώς να γράψει τα επειράσθη,! ας ψηλαφήσει, ας τα ιδεί, και ας τα καταλέξει Λίβ. N 3837. 2) Τιμωρούμαι (εδώ με σύστ. αντικ.): από το κρούσμα εγροίχσεν (ενν. ο Λάμεχ) κι εσκότωσεν τον Κάι, (παρ. 2 στ.) κι ύστερα στες γυναίκες του το κρίμα αναθίβανει! «Ανδρά στανιόν μου εσκότωσα ...! ο κύρης ήτον, ξεύρετε, αυτοίνας των γονιών μου. (παρ. 2 στ.) και θέλω πειραχθήν πολλά εις τον Θεόν σωτήρα ...» Χούμνου, Κοσμογ. 277.

Η μετχ. παρκ. πειραγμένος ως ουσ. = ανόητος, παλαβός ή «πειραγμένος» στο μυαλό(;): στέλνει (ενν. ο νοικοκύρης) τον δούλον να καλέσει ... από ... τες πλατεί-

ες ... της πόλεως, τους πτωχούς ... και αναπήρους, ήγουν τους πειραγμένους, τους ζουρλούς ... Πηγά, Χρυσοπ. 225 (48).

Η *μτχ. παθητ.* ενεστ. ως *επίθ.* = που υποφέρει, βασανισμένος: Αρχόμεθα διήγησιν τινός πειραζομένου, Ι καρδιακού και πρακτικού και πολυαγαπημένου Καλλίμ. 2.

Η *μτχ. παθητ. παρκ. πειρασμένος* ως *επίθ.* = α) βασανισμένος, ταλαιπωρημένος, τυραννισμένος: Αλίμονον εις τον πτωχόν λαόν και τον ξενιτεμένον, Ι τον πειρασμένον περισσά και τον μαρτυρημένον Θρ. Κύπρ. (Παπαδ. Θ.) 514: Ποιος ένι γιον εμένα πικραμμένος Ι και ποιος ως γιον εμένα μαρτυρίζει, (παρ. 1 στ.) και τις έν' γιον εμένα πειρασμένος; Κυπρ. ερωτ. 20^α β) που υφίσταται κακό, αδικημένος: Βλέπεις, άνθρωπε, οπόταν είσαι αδικημένος, συκοφαντούμενος, πειρασμένος και εσύ ηυχάζεις και σιωπάς, πως ο Θεός απάνωθεν απολογάται και υπερμάχεται διά σένα Πηγά, Χρυσοπ. 162 (38): γ) (σε παρομοίωση) ερεθισμένος, εξαγρωμένος: τους οφθαλμούς του ηγγίωσεν (ενν. ο νεότερος) ως λέων πειρασμένος Δεγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 419.

πειρακτής ο πειράκτης· πειραχτής.

Από τον αόρ. του πειράζω και την κατάλ. -τής. Τ. πειράχτης και σήμ. ιδιωμ. (Μάνεσης, Λεξ. μυκον. ιδιωμ., λ. πειραχτής). Η λ. στο Βλάχ.

1) Αυτός που βάζει σε δοκιμασία ή πειρασμό (εδώ προκ. για το διάβολο): Κάποιος νομικός ... επείραζε τον Ιησούν ... ο σκοπός του νομικού ήταν ... να τον κλέψει τίποτα λόγον, οπού να είναι ενάντιος του νόμου ... Και δεν ήξευρεν ... ο νομικός, εκείνος ο ραββής, ο πειρακτής ο διάβολος, πως ο Χριστός είναι ο του νόμου πληρωτής Πηγά, Χρυσοπ. 342 (8). 2) Αυτός που προξενεί κακό, βλάβη ή βάσανα: Αμ' εσύ γέρον πειραχτή, μπορείς να φχαριστήσεις Ι τον ουρανό, το πως πατήρ είσαι, μα 'χεις γνωρίσει, Ι ανέν κι αυτό δεν ήτουνα, πόσ' άξιζε η οργή μου Σουμμ., Παστ. φιδ. Έ [571]: (σε μεταφ.): πιάνει (ενν. η Μοίρα) μια βαριά και κόφτει τους περάτες Ι τούς είχα στην ανάγκη μου καθημερινούς πειράκτες Φαλιέρ., Ιστ.² 198.

πειραξίς -ξη η. Πεντ. Αρ. XXIII 21, Δευτ. XXVI 7, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 433, Πανώρ. Α 102, Β 34, Δ' 368, Έ 148, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Α 647, Β 898, Έ 765, Διαθ. 17. αι. 3^η, 4^η, Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 88^α, Ροδολ. (Αποσκ.) Α 146, Β 358, Δ' 404, Έ 197, Σουμμ., Παστ. φιδ. Α [1138], Β [526], Έ [656], Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 289, 363, 402, Ροδινός (Βαλ.) 78, 134, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 534^α, 538^β.

Από το πειράζω και την κατάλ. -σις. Η λ. πειραξίς σε έγγρ. του 16. αι. και στο Βλάχ. Η λ. πειραξη στον Κατσαϊτ., Ιφ. Α 196, Β 201, Δ' 551, Θυ. Β 52 και σήμ. λαϊκ. (Κριαρ., Λεξ.).

1α) Ενόχληση: Καλέ, είντα θέλεις από με; έβγ' από δω, να ξήσω, Ι γή πνίγω σε. Δε με θωρείς πώς άφτει η μάνητά μου, Ι μά 'ρθες κι εσύ για πλιώτερη πειραξη επά σιμά μου; Κατζ, Δ' 306^α (σε μεταφ.): είδες το θαλάσσι Ι το πώς κτυπά κιαιμά φορά κάτω στο περιγιάλι, Ι όντα 'ναι δίχως ταραχή και δίχως πειραξη άλλη Ερωφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Α 322^α (νομ.): Το ... λιώφυτο ... να 'ναι ... τη άνωθε Ντιάνας και ο άνωθεν Ίζαν Φραντζέκος να μην έχει να κάμει εις εκείνο εις κανένα μόδον ... και να μην έχουσι από λόγου του καμιάς λογής πειραξιν Διαθ. 17. αι. 4^η β) εχθρική επίθεση: πολόν καιρόν εκάθητον (ενν. ο Μιχάλης) και αφέντευσεν τον τόπον, Ι δίχως καμίαν

πειράξιν, δίχως κανέναν κόπον! κι οι Τούρκοι εφοβούντανε με ταύτον να μαλώσουν Σταυριν. 424· γ) (προκ. για κυνήγι) κυνήγημα: εμοιάσασινε του λαφιού, καμιά βολά που τρέχει με τω σκυλιώ την πείραξη κι ουδέ ποσώς κατέχει! να βρει βουνό να φυλαχτεί Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 239^α· δ) παραπλάνηση, γέλασμα: Δες κι αν επαπαγοίκτης, συνήφερε το νου σου,! κι ετούτον είναι φάντασμα, πείραξη τ' όνειρου σου.! Όνειρο ήτον, Αβραάμ, όχι φωνή αγγέλου Θυσ. (Bakk.-v. Gem.) 658. 2α) Ταλαιπωρία, παιδεμα: είχασιν τον καλόν καιρόν ... κι επηγαίναν,! αλλά ο άρχων του κακού ... (παρ. 5 στ.) ... άλλαξεν ευθύς τον πρώτον τους αέραν! κι εις άλλα μέρη το ' άμπωθεν ..., (παρ. 2 στ.)· ως το νησίν τους έστελνεν και τότε πάλι σ' άλλοι δρόμον για πλέα πείραξιν Αχέλ. 1281· β) δυσκολία: σίδερα ... στο παραθύριν ήσα (παρ. 1 στ.)· γιατί στο δώμα, οπού 'σανε τα στάρια φυλαμένα,! εύκολα, δίχως πείραξη και κόπον ανεβαίνα! και για να μη βαλθεί κιανείς ...! ... να κλέψει,! το 'χασι με τα σίδερα Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Γ 398. 3) Στενοχώρια, βάσανο: του σουλτάν Μπαγιαζίτη του ήρθαν πολλές πείραξες ... από τους υιούς του, οπού εμαλώνανσι ανάμεσόν τους ένας τον άλλον Χρον. σουλτ. 135^{1η} (προκ. για τα βάσανα του έρωτα): Δεν ξεύρ' είντα 'ναι ο κουρασμός κι η πείραξ' η μεγάλη! όποιος στου πόθου την οδό τα πόδια του δε βάλλει Πανώρ. Α 245· Επλήθαινε η παιδα τση (ενν. της Αρετούσας) κι η πείραξή τση η τόση! κι ήπασκεν ...! να συνειφέρει ο λογισμός ...,! να δροσερέψει την καρδιά που σαν καμίνι βράζει Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Α 629. 4) (Θεολ.) περασμός: εβαπτίσθησαν οι επίλοιποι ... και ανεδείχθησαν υιοί φωτός οι πριν εσκοτισμένοι. Πάσα δε ασθένεια και δαιμονική πείραξις εδώκετο από τους πιστευόντας Αγαπ., Βίος Ιωάν. 208^β. 5) (Προκ. για γυναίκα) οι πόνοι, οι ωδίνες του τοκετού: Προς τη γυναίκα είπεν· πληθυμό να πληθύνω τις πείραξές σου και το γάστρι σου· με πείραξη να γεννάς παιδιά Πεντ. Γέν. ΙΙΙ 16. 6) (Προκ. για φαρμακευτικό παρασκεύασμα) βλάβη, παρενέργεια: Τρώγε από μαντζούνη, ... το οποίον είναι ... γλυκόν και νόστιμον και κινά την κοιλίαν χωρίς πείραξιν Αγαπ., Γεωπον. (Κωστούλα) 225. 7α) Κόπος, μόχθος: (εδώ από χειρωνακτική δουλειά): ετούτος να μας παρηγορήσει από τα καμώματά μας και από την πείραξη των χειρών μας Πεντ. Γέν. V 29· (μεταφ.): Ο Κύριος θεός των γονεών σας ... να βλογήσει εσάς χαθώς εσύντυχεν εσάς. Πώς να σηκώσω μοναχός μου τη πείραξή σας και το γομάρι σας και το δικάσιμό σας; Πεντ. Δευτ. Ι 12. 8) Ενόχληση, απροθυμία: η λευθεριά, ... ουδένα! δε σφίγγει στανικώς του να θελήσει! το πράμα, απού στανιώς του θέλουν άλλοι! να κάμουνσι, να κάμει με πολλή του! πείραξη και μεγάλη Πιστ. βοσκ. Ι 1, 372.

Φρ. 1) Δίδω πείραξιν/-ξη = (α) ενοχλώ: έχω τέσσαρας, ή και πέντε ώρας οπού ήλθα, αλλά διά να μη σου δώσω πείραξιν δεν έκρουσα την πόρταν Νεκταρ., Ιεροκοομ. Ιστ. 85· (β) προκαλώ στενοχώρια, βασανίζω: Οίμέ κακά π' ασκόνταφα σήμερα, τοι' είν' εκείνη,! που με παιδεύει το συχνό, και πείραξιν μου δίνει Σουμμ., Παστ. φίδ. Β [458]: (γ) δοκιμάζω, βάζω σε δοκιμασία: Επόνεσε (ενν. ο Ρωτόκριτος), ελυπήθηκε ...,! να δει ... μια κερά πως είναι αποδομένη,! μ' ακόμη το κρατεί κουρφό ...,! κι άλλη λιγάκι πείραξη βούλεται να της δώσει Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Ε 872. 2) Ερχομαι εις πείραξιν = ταλαιπωρούμαι, βασανίζομαι: διά να μην έχομεν αγάπην εις τα κοσμικά πράγματα, ... θέλει (ενν. ο Θεός) να μας έρχονται εις πείραξιν, διά να τρέχουμεν εις εκείνον Ροδιός (Βαλ.) 79. 3α) Έχω πείραξιν/-ξη = (α) ταλαιπωρούμαι: Στα γέρα σου

(ενν. αφέντη μου) είναι το πρεπό κιας, το κορμί σου να 'χει ανάπαψη όχι πείραξη, αγάπη κι όχι μάχη Ερωφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Δ' 530^β) ενοχλούμαι, βλάπτομαι: Περί να παιδευόμεσθαι και να πειραζόμεσθαι όλοι μας από έναν άνθρωπον και να έχομε καβγάδες ολονένα, κάλλιον είναι να χαθεί αυτός ένας, παρά εμείς να έχομε πείραξη Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 61^α β) έχω πείραξιν λογισμού = βρίζομαι σε σύγχυση, χάνω τα λογικά μου (εδώ από ερωτική επιθυμία, ερωτικό πόθο): αγάλι-αγάλι σ' ερωτιά και πόθον εκινάτο, | πείραξην είχε λογισμό, κι ουδ' έτρω' ουδ' εκοιμάτο Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Α 94. 4) Κάμνω ή κάνω πείραξιν/-ξη = κάνω κακό, βλάπτω: αυτός σας θέλει ελευθερώσει εκ χειρός του Δαρείου και όσην πείραξιν σας έκαμαν οι Πέρσες θέλει το πληρώσει Αλέξανδρος με το σπαθί του εις αυτοunuός Διήγ. Αλ. V 66. 5) Μπαίνω σε πείραξη = (α) βασανίζομαι: Εκεί 'ν' κι ο νους μου στα ψηλά και δίχως νου μ' αφήκει | και σε μεγάλες δυσκολίες και πείραξες εμπήκε Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Γ' 512^β) περνώ δοκιμασίες, ταλαιπωρούμαι: μη σε κάμει (ενν. Φροσύνη) έτσι άσπλαχνην ο φόβος του κυρού μου! κι ας είχες μπει σε κίντυνο και πείραξη για μένα Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Γ' 1261.

πείραση η.

Το αρχ. ουσ. πείρασις.

Στενοχώρια, βάσανοι: η καρδίτσα μου πολλά 'ναι βαρεμένη. | Δάκρυα κι αναστενάγματα, πείρασες και φαρμάκια | και πάσαν παραπόνεσιν και την πτωχεία γεμάτος Θησ. Δ' [45¹].

πειρασία η.

Από το πειράζω και την κατάλ. -σία. Τ. πειρασιά στο Σομαν. Η λ. το 10. αι. (Steph., Θησ.).

Δοκιμασία, πειρασμός: (εδώ προκ. για διαβολική ενέργεια): Όπισω αν θέλουν να στραφούν, καιρός δεν τους βαστάζει! | ειστούτο οικονομίσθησαν τον πόλεμον να δώσουν. | Ω αστόχημα το έγινενον, εδέ ζημία μεγάλη! (παραλ. 3 στ.). Ιδές αν ήτον προσβολή, δαιμόνου πειρασία. | Ωσάν να ρίξεις το νερόν στην θάλασσαν απέσω, | ούτως πήγαν και εσέβησαν στα τόσα τα φουσσάτα Χρον. Τόκων 1734.

πειρασμός ο, Γλυκά, Στ. 303, 329, Καλλιμ., 1807, 2105, 2290, Φλώρ. 885, 1018, Χρον. Μορ. Ρ 4474, Πουλολ. (Τσαβαρή)² 605, Σαχλ. Ν 45, Περί Ξεν. (Μαυρομ.) 194, Λιβ. Ρ 480, 531, 1151, 2148, Λιβ. Sc. 573, 957, 2575, Λιβ. Esc. 736, 3631, Λιβ. Ν 2306, Ντελλαπ., Υπομν. 37, Αχυλλ. L 1132, Μαχ. 182^α, Δούκ. 207^α, 237^α, Γεωργηλ., Θαν. 318, Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 344^γ, 345^γ, 346^γ, Πεντ. Δευτ. XXVIII 22, Κυρρ. ερωτ. 146², Πανώρ. Α 245 κριτ. υπ., Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Δ' 106, Διγ. Ο 116, κ.π.α.: πειραγμός, Εκατόλ. Μ 69.

Το μγν. ουσ. πειρασμός. Ο τ. σε σημείωμα πιθ. του 19. αι. (Σκουβαρά, Ολυμπιώτ. 338) και σήμ. ιδωμ. (Μπόγκα, Γλωσσ. Ηπείρου Β 241). Η λ. και σήμ.

1α) Δοκιμασία, έλεγχος για να διαπιστωθεί κ.: Πέμπει (ενν. ο Ιακώβ) τα δέκα του παιδιά στην Αίγυπτον ...! (παραλ. 1 στ.). Το να τους δει ο Ιωσήφ, εις πειρασμόν τους βάνει ... Χούμνου, Κοσμογ. 1791^α β) (θρησκ., συν. με τα ρ. βαστάζω, υπομένω,

φέρω) δοκιμασία, δυσκολία, την οποία υπομένοντας κάπ. επιβεβαιώνει την πίστη του στο Θεό: *αν σε έθλιψεν ο Θεός και έχασες το ειδικόν σου, μη βλασφημήσεις προς τον Θεόν ... (παραλ. 1 στ.).* Εβλέποντας γαρ ο Θεός ...! που υπομένεις ... τους πειρασμούς σου, ... συμπαθεί ως τον Ιώβ Σπαν. (Ζώρ.) V 194· ο φέρων πειρασμόν και λύπας υπομένων! εκδέχεται την άνεσιν της μισθοποδοσίας Μανασσ., Ποίημ. ηθ. 316.

2) Επικίνδυνη ή δυσχερής κατάσταση, δυσκολία: *επώκαν εις τούτον τον πειρασμόν η ημέρες ... και πλημελούσαν μέρα νύκταν Μαχ. 450^α.* (εδώ ως σύστ. αντικ.): ο Καλλίμαχος ...! ... κίνδυνον έχει μέγαν (παραλ. 1 στ.) *Ας δράμωμεν ... (παραλ. 1 στ.) και μετ' αυτού τον πειρασμόν ας τον συμπειραστούμεν Καλλίμ. 1354.* 3) Κακό, βλάβη, συμφορά: *πρόσεχε μη πειρασμόν αντί καλόν με ποίσεις Καλλίμ. 1084.* (εδώ σε προσωποπ.): *ώσπερ χάλαζ' άμπελον, όταν την κατακρούσει, τσακίζει μεν τα κλήματα, τον δε καρπόν και ρίπτει, ι ούτω κάμει οι πειρασμοί συχνώς λιθοβολούντες! ... εζάλισαν τας φρένας Σπαν. (Λάμπρ.) Va 567.* έκφρ. διαβόλον πειρασμός (προκ. για δυστύχημα απροσδόκητο): *δεν είχεν σβήσει η φωτία ... και διαβόλον πειρασμός πινέι ... το βαμπάκι και ... καίνονται όλα τα εργαστήρια Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 40^α.* έκαμαν καβγάν εις το καπηλείον και εβγαίνει ο κυρ Μανόλης να ιδεί και διαβόλου πειρασμός έρχεται μία πέτρα και τον κτυπά εις το κεφάλι Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 16^α.

4) Ενόχληση: *Για νά βγεις οχ το σφάλμ' αυτό κι εγώ οχ τον πειρασμόν! να λείψω, να σ' αφουκραστώ θέλω, ως θες ατός σου, ι μα με τον νόμον τούτονε, τι λίγο να μιλήσεις Σουμμ., Παστ. φιδ. Γ [311]:* να γίνει σύννοδος ... και να εξωριζωθούν πολλά εναντία από την μεγάλην εκκλησίαν, αρχή το Σιμωνακόν, ... και τότε να εκλέξουν και πατριάρχη, να καθέζεται ειρηνικός και ασκανδάλιστος, χωρίς κανέναν πειρασμόν Ιστ. πατρ. 173^α.

5α) (Θρησκ.) παρακίνηση προς την αμαρτία, πειρασμός: *οίος εις την εκκλησίαν ημερονικοβαίνει (παραλ. 2 στ.) ... των δαιμόνων πειρασμόν τελείως αποφεύγει Νεκρ. βασιλ. 126^β)* (σε προσωποπ.) *αυτός που παρακινεί στην αμαρτία, ο Σατανάς: όσον την εμάθαινε (ενν. τη ζούρα) τόσον τον εφώτιζεν ο πειρασμός και δεν την ήφηνε Κατά ζουράρη 9.* 6α) Στενοχώρια, ψυχικός πόνος, βάσανο: *Μετά πολλού γαρ πειρασμού τον χωρισμόν τρυγώσιν (ενν. ο Καλλίμαχος και η Χρυσορρόη) Καλλίμ. 2116* διπλούς ο πειρασμός, ο θρήνος υπέρ μέτρον! παρήγορον ουκ ήθελεν λόγον ποσώς ν' ακούσει (ενν. η κόρη) Καλλίμ. 2405· φίλοι ... (παραλ. 2 στ.) ... τους πολλούς μου πειρασμούς συνεπικράνθητέ τους, ι τας συμφοράς μου τας βαρεάς συννοπομείνατέ τας Λιβ. P 623^β)

ερωτική στενοχώρια: *να σε 'φηγηθώ τους πειρασμούς του πόθου, ι τους πόνους και τους στεναγμούς τούς έχω δε' εσένα Ερωτοπ. 151.* (εδώ σε μεταφ.): *πόθον φροντίδα την εμήν ουκ έθλιψε καρδίαν, (παραλ. 1 στ.) της ασχολήσεως πειρασμός ουκ έδειρε τον νουν μου Λιβ. N 2811.* α σ' έκοφτεν ο πειρασμός τον πόθον που με σφάζει ... Φαλιέρ., Ιστ.² 566^γ) (μεταφ. σε προσφών.) *πρόσωπο που προκαλεί τον ερωτικό πόνο: ω σπλαχνικό μου σκάνδαλο, γλυκύ και πειρασμέ μου, (παραλ. 1 στ.) ρωτάς με αν έν' και σ' αγαπώ με δίχως δολοσύνη Φαλιέρ., Ιστ.² 473.* 7) Κόπος, προσπάθεια, ταλαιπωρία: *Δίχως πικριά και πειρασμόν αξιότητα δεν ημπορεί να έχει (παραλ. 3 στ.) Πλούτος και αξιότητα και σε τιμήν μεγάλην! με την οκνίαν κι ανάπανον δεν ημπορεί να βγάλει Δεφ., Λόγ. 361.* Ποτέ ουκ αν δυνηθεί τινάς την βασιλείαν να λάβει! δίχως μεγάλους πειρασμούς, δίχως μεγάλους κόπους Ντελλαπ., Ερωτήμ. 686· ο ... κυρ Μιχελής με τους αδερφούς του ... για να λείψουν από τραβάγιες, πειρασμούς, έξοδες και βάσανα

των καλεσμάτων, με το παρόν ινστρουμέντο ... συμβάζονται ... να μοιράσουν ό,τι πράμα έχουν Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 353³. 8α) Μαρτύριο, βασανιστήριο: ας έβγει 'κ τον πειρασμόν της φυλακής όπου ένι Χρον. Μορ. Η 4466' ένοχος είσαι πειρασμόν, θανάτου τιμωρίας Σπαν. Ρ 24 β) τιμωρία: Όταν ο άνδρας βιάσει γυναίκα ..., διά πέντε χρόνους αν σωπηθεί, δεν εβγαίνει από πειρασμόν, αμμή, αν περάσους και πλείονες, εγκαλούσι τον και παιδεύεται Βακτ. αρχιερ. (Ακανθ.) 741 λβ 5.

Φρ. 1) Δίδω πειρασμόν = ενοχλώ, στενοχωρώ: τον Θεόν δεν φοβούμαι ..., όμως διατί με δίδει πειρασμόν η χήρα ετούτη, ας την ξεγδίκησω Μάξιμ. Καλλιουπ., Κ. Δε-αθ.² Λουκ. ιη 5' τι σου έκαμεν εκείνος, όπου σου δίδει τόσον πειρασμόν και θλίψιν; Μπερτολδίνος 146. 2) Εισβαίνω/μπαίνω εις πειρασμόν = κινδυνεύω, υποφέρω: Ο Καλλίμαχος εις πειρασμόν εσέβην'! ανάγκην έχει σήμερον, κίνδυνον έχει μέγαν Καλλιμ. 1349' να κάμω (ενν. ο Θεός) τους Αιγύπτιους εις πειρασμόν να μπούσι Χούμνου, Κοσμογ. 2252. 3) Ερχομαι εις πειρασμόν = δοκιμάζομαι: όταν ήλθες 'ς πειρασμόν, την εκκλησιάν αρνείσαι! και τον Θεόν οργίζεσαι Φυσιολ. (Legr.) 342' αγάπη γυναικός ποτι της δεν ευρέθη. Ι εις πρώτο ή στο ύστερον σε πειρασμόν να μη έρθει Δεφ., Λόγ. 404. 4) Παιρνω πειρασμούς = στενοχωριέμαι: ογιά να κλαίει την νένα της, νύκτα και την ημέρα, Ι να παίρνει τόσοσους πειρασμούς, εις θάνατον την φέραν (ενν. την Ταρσία) Ριμ. Απολλων. (Βεν.) 1448.

πειρατήριον το, Φυσιολ. (Καίμ.) 109b¹⁴, Παϊσ., Ιστ. Σινά 1476.

Το αρχ. ουσ. πειρατήριον.

1) Δοκιμασία, πειρασμός: μνημόνευε των εντολών ... του Κυρίου, Ι όπως διαφυλάττει σε παντός πειρατηρίου Παϊσ., Ιστ. Σινά 1778' οι δίκαιοι εις πειρατήριον ενέπεναν, και πολλοί ... επλανήθησαν εν κάλλει γυναικός Φυσιολ. (Zur.) XXXVIII 2°. 2) Βασανισμός, βασανιστήριο (εδώ) τιμωρία, ποινή: Φράσον μοι το αληθές και ομνύω σοι ... ότι αυτοί μεν κολασθώσι ταις του νόμου ποιναίς, συ δε ελεύθερος έση από παντός πειρατηρίου Ψευδο-Σφρ. 154¹⁰.

πειρατής ο πειράτης.

Το μτγν. ουσ. πειρατής. Ο τ. στο Soman. (λ. πικάτης). Τ. πειράτ'ς σήμ. ιδιωμ. (Μάνεσης, Λεξ. μυκον. ιδιωμ., στη λ.). Η λ. και σήμ.

Ληστής, πειρατής: (εδώ σε παρομοίωση προκ. για το διάβολο): Δράκος κρυφός ο δαίμονας, λέων ο αντιστάτης, Ι όταν γυρεύει μη ευρεί ν' αρπάξει ως πειράτης Σκλέντζα, Πουήμ. 7^ο.

πειραχτής ο, βλ. πειρακτής.

πειρούνι το, βλ. πιρούνι.

πειρώ, Λιβ. Ν 2466' παθητ. αόφ. επειράσθην' μτχ. παρκ. πειρασμένος, Σπαν. Α 413, 461, Σπαν. Β 394, 439, Κομν., Διδασκ. Δ 293, Σπαν. Ρ 194, Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 157, Σπαν. (Λάμπρ.) Va 439, Hist. imp. 95, Περί ξεν. (Μαυρομ.) 538, Παρασπ., Βάρν. C 299, Αρχωρ. Βάρν. Κ 302, Μαχ. 368⁵, 642³³⁻³⁴, Κυπρ. ιρωτ. 3¹.

Το αρχ. πειρώ.

Ι. (Μέσ.) δοκιμάζω κ., αποκτώ εμπειρία ενός πράγματος: *εγώ τον κόσμον ἐγνώκα ... ἰ τας φύσεις κατεξέτασα, των πάντων πειράσθην* Σπαν. U 3.

ΙΙ. (Ενεργ., με υποκ. τη λ. χρόνος) κάνω κάπ. εμπειροί: *κατ' ὀλίγον ὀλίγον ἐπείρασέ με ὁ χρόνος* ἰ *καὶ δοκιμὸν με ἀπέδειξεν εἰς τῆς μαγείας τὴν τέχνην* Λιβ. Sc. 1637.

Η μτχ. παρκ. ως επίθ. = α) ἐμπειρός σε κ.: *οἱ Γενουθήσιοι εἶναι πολλὰ πειρασμένοι του πολέμου καὶ καλὰ ἀρματωμένοι παρὰ μας* Μαχ. 366* (με ἐπόμ. ἐμπρόθ. προσδ.): *εἰς τέτοιαν παιδεύειν (ενν. εἰς το δρομίον) πολλὰ 'σαν πειρασμένοι* (ενν. ὁ Ἰδας καὶ ὁ Κάστωρ) Θησ. ΙΑ [59]: β) (συν. προκ. γιὰ ἠλικιωμένο) πειρασμένος, που διαθέτει πείρα ζωής: *ἔχομεν ἀθρώπους τῆς βουλῆς γερόντων πειρασμένους, καὶ ἀπὸ 'ξαυτῆς τοὺς εὐρίσκεται ἡ ἀλήθεια* Μαχ. 232²³ (σε παροιμ.: βλ. καὶ Πολ.Ν., Παροιμ. Γ' 583-4): *Ἀν ... συμβουλήν γυρεύεις, ἰ γερόντων ἔπαρε βουλήν, ἀνθρώπων πειρασμένων* Κομν., Διδασκ. Δ 241.

πέισμα το, Ερμον. Φ 329, Χρον. Μορ. Ρ 4458, Χούμνου, Κοσμογ. 2218, Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 219 *πέισμαν*, Λόγ. παρηγ. Ο 29, Μαχ. 254¹⁵.

Το μτγν. ουο. *πέισμα*. Ο τ. καὶ σήμ. ιδίωμ. (Παπαδ. Α., Λεξ., λ. -α(ν), Παπαχριστ., Λεξ. ροδ. ιδίωμ., λ. -α(ν), Σακ., Κυπρ. Β 724). Η λ. καὶ σήμ.

α) Σταθερή γνώμη ἢ πρόθεσι, επιμονή: *ὅλα τα ἐλαλῆσαμεν ..., ἰ τοὺς τρόπους καὶ τοὺς κίντυνους ὅπου ἡμποροῦν νὰ ἔλθουν* ἰ *ἀλλὰ διατὶ εἶδαμεν ἀφυρόν του βασιλέως το πείσμα, ἰ εἶπαμεν οὕτως ἐνομού κι ἐσυμβιβάσαμε το Χρον. Μορ. Η 4458* β) Ξεροκεφαλιά, ἐγκλωμός: *ὄντας δε (ενν. ὁ Ἰωαννίκιος) πεισματάρης καὶ φιλόδοξος, τα πλείστα ἐμπαθῶς διέπραττε νικήμενος ὑπὸ του πεισματος καὶ τῆς φιλοδοξίας* Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 220 *Αὐτὴ ἀπὸ καίγει τὴν καρδιά, θεά, τὴν ἐδική μου* (παραλ. 1 στ.) *θαρρεῖ πως εἶναι ἄξα τιμὴ περίσσια νὰ μικρύνει* ἰ *κι εἶχε το πείσμα τὴν καρδιάς σμικτὸ με κακασύνῃ* Πανώρ. Δ' 342.

Εκφρ. 1) Στο πείσμα κάπ. = (α) παρὰ τὴ θέληση κάπ.: *στανιὸ μας καὶ στο πείσμα μας αὐτὸς θέλει ἀφεντέψει* Θησ. (Foll.) I 118: φρ. *στο πείσμα που δε θέλει* = *στο πείσμα κάπ. αν δε θέλει, θέλει δε θέλει: Κι ἐσέν' ἡ μοῖρα σου α σόγραψε καὶ μέλλει, ἰ θέλεις τὴν πάρει, πῶστεψε, στο πείσμα που δε θέλει* Φαλιέρ., Ενὺπν.² 60: (β) *προς δυσαρέσκεια κάπ. = ἀπίτης τοὺς νικούσανε* (ενν. τοὶ Τούρκους), *ἐκάναν πανηγύρι, ἰ χαρές, τραγούδια, λουμπαριές, στο πείσμα του βιζίρη Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 518. 2α)* *Για πείσμα κάπ. = προς δυσαρέσκεια κάπ.: Ἀν ἤθελ' εἶσται ζωντανός αὐτός ὁ ἀνδρειωμένος* (ενν. ὁ Μιχαὴλ βοϊβόνδας), ἰ *ὁ τόπος σας δεν ἦτονε πικρός καὶ σκληρωμένος* (παραλ. 2 στ.) *οὐδὲ ὁ Σέκελ Μωυσῆς δεν ἤθελεν τολμήσει* ἰ *για πείσμα σας στὴν Ἐρδελιά σαν κράλης νὰ καθίσει* Σταυριν. 1174: β) *διὰ (το) πείσμα(ν) (κάπ.) = α)* *ἀπὸ ἰσχυρογνωμοσύνη, ἀπὸ ἀντιδραση, ἀπὸ πείσμα (ἀπέναντι σε κάπ.): Ὁ ρήγας ἀγγρίστην, ἔχοντα καὶ ἦτον θυμωμένος καὶ φουσκομένος, καὶ εἶπεν: «Τούτον ἐποίκειν μου το ὁ ἐμπαλῆς τῆς αὐλῆς μου διὰ πείσμαν»* Μαχ. 264²⁰ *ὁ Θεός, τότε πιστεῖτε, δεν κάμνω ἐγὼ διὰ κείνον, ἰ ἐκ τὴν σκληριάν το γένος σας οὐδεποσῶς ἀφήνω, ἰ Ἀκόμη διὰ το πείσμαν του οὐδέναν νὰ 'λεῖρω, ἰ γυναῖκες, ἄνδρες καὶ παιδιὰ, ὅλους νὰ καταλίσω* Χούμνου, Κοσμογ. 2221: *Σκληρύνεται ἡ καρδιά του* (ενν. του Φαραώ), *δεν θέλει ν' ἀπολύσει, ἰ μάλλον διὰ πείσμαν του Μωσῆ δεν θέλει νὰ το' ἀφήσει* Χούμνου, Κοσμογ. 2268: β) *ἀπὸ ἐκδικητικότητα, γιὰ λόγους ἐκδίκησης: ἐσμίξανε*

εισέ πόλεμον και ετοάκισε ο Ουζούν Χασάνος τον σουλτάνο ... Και πάλι εγύρισε κα-
ταπάνω τον Ουζούν Χασάνου διά πείσμα Χρον. σουλτ. 118^{στ}.

Φρ. 1) Εχω πείσμα (πβ. Κριαρ., Λεξ., στη λ. φρ.) = είμαι ισχυρογνώμων, πεισμα-
τάρης: πλούσιος, γερός άνδρας, είχαν πείσμα και ακριβός Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 43^ν.
2α) Βάζω/βάνω πείσμα = δείχνω ισχυρογνωμοσύνη, εγωιστική επιμονή: ηθέλησε να
παράσει η ψήφος του να κάμουνι αρχιεπίσκοπον κάποιον φίλον του Παΐσιον και διά
την αφορμήν ταύτην πως δεν τον έκαμαν και έκαμαν τον κυρ Λαυρέντιον, έβαλε πεί-
σμα ... και δεν ήθελε να συλλειτουργήσκει με τον αυτόν Λαυρέντιον Νεκταρ., Ιερο-
κοσμ. Ιστ. 219^ς (με δευτερεύουσα πρόταση): έβαλε γαρ πείσμα (ενν. ο πατριάρχης
Ιωαννίκιος) ίνα χαλάσθ το εν Αιγύπτω μετόχιον του Μοναστηρίου Νεκταρ., Ιεροκοσμ.
Ιστ. 220^ς β) το βάνω εις το πείσμα να ... (πβ. σημερ. φρ. το βάζω πείσμα (να ...). Κρι-
αρ., Λεξ. στη λ.) = παίρνω σταθερή απόφαση για κ.: Τα γένια τους (ενν. των Γιαννι-
νιωτών) γαρ έκοψεν και κατεντρόπιασέν τους! και εις το πείσμα το έβαλε όλοι να
αποθάνουν Χρον. Τόσκων 1809. 3) Θέτω πείσμαν να ... = (α) αποφασίζω να κάνω κ.
οπωσδήποτε: Φροντίδα τον εισέβηκε (ενν. τον δυστυχή) (παρ. 2 στ.) της γης το
τέλος να διαβεί, να μη αφήσει τόπον,! ως τότε ζει να περπατεί: πείσμαν απλώς εθέ-
κεν! γην να μη αφήσει πούποτε το να μη την γυρεύσει Λόγ. παρηγ. I 30^ς (β) επιμένω
πολύ: πείσμαν εθήκασιν αυτοί να με το παραβάλουν (ενν. το υδρόλυκον) Προδρ. (Ει-
deneier) IV 425. 4) Μένω στο πείσμα μου = μένω σταθερός στη γνώμη μου, εμμένω
στην απόφασή μου: Δεν είδ' ακόμη θηλυκόν ...,! σαν είναι τούτη σταθερή, στο πείσμα
της να μένει Σουμμ., Παστ. Φιδ. Γ [714]. 5) Στέκομαι εις το πείσμα μου = επιμένω να
δείχνω ή να φέρομαι με ξεροκεφαλιά, εγωισμό: πελέκα και συ ... με το σκεπάρι της
υπομονής την στραβομάδα της μητρός σου και αν εκείνη στέκεται εις το πείσμα της
πάντα, ιδές εσύ, παιδί μου, και αγνάντεσε με φρονιμάδα την γνώμην της Ευγ. Ιωαν-
νούλ., Επιστ. (Στεφ.-Παπατρ.) 200^{στ}31.

πεισματοάρης, επίθ., Διήγ. Αλ. V 86, Διήγ. Αλ. Ε (Konst.) 205^{ισ}, Διήγ. Αλ. F
(Konst.) 204^{ισ}, Χρον. σουλτ. 41^{στ}, Πιστ. βοσκ. I 3, 46, Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 220, Χριστ.
διδασκ. 66^ς γεν. πληθ. πεισματοάρω' αιτιατ. πληθ. πεισματοάρους' θηλ. πεισματοάρι-
σα, Ροδινός (Βαλ.) 152.

Από το ουσ. πείσμα (-ατος) και την κατάλ. -άρης. Η λ. στο Βλάχ. και σήμ.

α) Πείσμων, ισχυρογνώμων, ξεροκέφαλος: Βοηάτε με, θεοί μου,! με τέτοιον
πεισματοάρην Πιστ. βοσκ. V 5, 109^ς άνθρωπος τεμερούτης, πεισματοάρης και γλωσσάς
Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 90^ς (εδώ σε σχ. υπαλλαγή): ω πεισματοάρη νου συ (έκδ. πει-
σματοάρικε νους: διόρθ. Κριαρ., B-NJ 19, 1966, 279) των ανθρώπω! όπου και νικημένος!
δε στέκεσαι ποτέ αναπαγμένος Πιστ. βοσκ. V 5, 168^ς β) επίμονος, ανυποχώρητος:
ήττονε (ενν. ο σουλτάν Μεχεμέτης) ανδρείος και πεισματοάρης εις τους πολέμους Χρον.
σουλτ. 121^{στ}. γ) (προκ. για εχθρό) που δεν παραδίδεται: να την πάρωμεν (ενν. την
χώραν) και να φονεύσομεν τούτους τους πεισματοάρους εχθρούς, οι οποίοι καθ' εκά-
στην ημέραν ολιγοστεύουσι φονευόμενοι και ποσώς να παραδοθούν δεν θέλουσι Νε-
κταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 413^ς δ) που κρατά περήφανη, αλαζονική στάση στον έρωτα: Εις
ποιον θαρρείς; Πού θες να πας Κορίσκη πικραμένη! Εις έναν υπερήφανον; Εις έναν
πεισματοάρη! που το κρατεί τόσο πολλά και έχει τόσο καμάρι; Σουμμ., Παστ. Φιδ. Α

[723]· Ερωτα, πρέπει να σε λε τω σκληροκάρδω χάρο,| των κορασιδω διαταῶ, ραβδί των πεισματάρω Πανώ. Έ 190.

πεισματομός ο.

Από το πεισματοεύω και την κατάλ. -μός.

(Εδώ ως σύστ. αντικ.) επίμονη άρνηση, μη συγκατάθεση: ότι να ξεπατήσσει ανήρ κορασιά (έκδ. κοράσια) ... αν πεισματοέμῳ να πεισματοώσει ο πατέρας της να την δώσει αντουνού, ασημ να ζηγιάσει σαν προίκα των κορασιδων Πεντ. Έξ. XXII 16.

πεισματοερός, επίθ., Καλόανδρ. (Κεχ.) 407, Σουμμ., Παστ. φίδ. Έ [722].

Από το ουσ. πείσμα (γεν. πεισματ-) και την κατάλ. -ερός. Η λ. και σήμ.

Ισχυρογνωμών, πεισματάρης: Δεν είδα πλιον γυνάικα| πεισματοερότερήν σου Πιστ. Βοσκ. III 5, 169· (για τη γνώμη και το νου σε σχ. υπαλλαγής): Γνωρίζω την πεισματοερή γνώμη των κορασιδω Πανώ. Γ' 183· Ω υπερήφανες ψυχές των μπορεμέν' ανθρώπων,| και νου σ' αυτούς πεισματοερέ, πάντα σου σ' ένα τρόπον| στέκεις κι ας σε νικήρουνι ποτέ δεν ταπεινώνεις Σουμμ., Παστ. φίδ. Έ [714].

πεισματοεύω πεισματοεύω, Πεντ. Γέν. XXXVII 35, Έξ. XVI 28, Αρ. XXII 13, 14.

Από το ουσ. πείσμα (γεν. πεισματ-) και την κατάλ. -εύω. Η λ. και ο τ. στο Σομαν.

(Με βουλευτική πρόταση) αρνούμαι επίμονα να κάνω κ.: είπα προς εσέν' απέστειλε τον υιό μου και να μη δουλέψει και επεισματέψεις να τον απεστείλεις: ιδού εγώ σκοτώνω τον υιό σου Πεντ. Έξ. IV 23· αν δεν ορεχτεί ο ανήρ να πάρει τη νύφη του και ν' ανέβει η νύφη του εις τη πόρτα προς τους γέροντες και να πει πεισματοεύγει ο αδελφός μου να κυριώσει του αδελφού του το όνομα εις το Ισραέλ Πεντ. Δευτ. XXV 7.

πεισματοίζω.

Από το ουσ. πείσμα (γεν. πεισματ-) και την κατάλ. -ίζω. Η λ. στον Ευστ. (Steph., Θησ.) και στο Σομαν.

1) Υιοθετώ στάση επίμονης άρνησης, αντιδρώ με τρόπο πεισματικό: Επάσχισεν (ενν. ο δούκας) διά λόγον του και ουδέν το εδυνήθη·| και εξ ανάγκης ήθελε να είναι ο γαμβρός του.| Εκείνοι (ενν. οι Αρτινοί) επεισματίσαν, δεν ήθελαν κανέναν Χρον. Τόκκων 2037. 2) Δυσφορώ, αντιδρώ με θυμό: Εις αστρικόν καταπλοκής, εις ώραν αδικίας,| η μάνα μου μ' εγέννησε, δωρεάν και πεισματοίζω.| Μάτην, ψυχή μου, αδημονείς, μάτην περιστατείσαι Γλυκάς, Στ. 296.

πεισματοικά, επίρρ. Χριστ. διδασκ. 486.

Από το επίθ. πεισματικός. Η λ. στο Βλάχ. (λ. πεισματικάτα) και σήμ.

α) Με τρόπο πεισματικό, επίμονα, με πείσμα: πεισματικά θέλει καταφρονέσει την νουθεσίαν και παραγγελίαν του πρεσβυτερίου Χριστ. διδασκ. 495· (εδώ για αντίπαλο που δεν παραδίδεται) ανυποχώρητα: Ει δε και σταθείτε πεισματικά, και δεν προσκυνήσετε με το καλόν, να ηξέυρετε ότι ώσπερ εδιαγονυσιασαμεν την Θεσσαλονίκην ... ούτως θέλομεν χαλάσει και εσάς και τα πράγματά σας Ορισμ. Σινανπασίας

(Rigo) 62^ο. β) με εμπαικτική, εκδικητική διάθεση: Εξόπνησεν η λυγερή στα κανακέ-
ματά της! και γνώρισε ότι έχασεν εισμόί την παρθενιά της,! κι ο νιότερος πεισματι-
κά: «Βάλ' εδά δακτυλίδι,! βάλε αρραβώνα χάρκαρη και βλόγησης σφραγίδι» Ριμ. κόρ.
728.

πεισματικός, επίθ., Αγν., Πουήμ. Α 29.

Από το ουσ. *πίσμα* (-ατος) και την κατάλ. -ικός. Το ουδ. (-ό) ως ουσ. στο Βλάχ.
και (-όν) στο Σομπαν. και σήμ. στο κρητ. ιδίωμα (Πιτυκ., Ιδίωμ. Αν. Κρ., λ. -ό) ο πληθ.
του ουδ. ως ουσ. στο Δημητράκ., στη λ. Το ουδ. (-ό) ως επίρρ. στον Κατσαϊτ., Κλ. 51
και σήμ. στο κρητ. ιδίωμα (Πιάγκ., Ιδίωμ. Κρ. Γ' 267, Δ' 593, Σ' 208). Η λ. σε παπυρ.
του 6. αι. και στον Ευστ. (L-S, με διαφορ. ετυμ.), καθώς και στα Έγγρ. του 16. αι.
(Παραμιλητό 4, 1989, 12), στο Du Cange (λ. *πίσμα*) και σήμ.

α) Πεισματάρης: Η γεννηθείσα κόρη εν καιρώ ζωίδιου του αιγοκέρου ... έσται πο-
λυμέριμος, πεισματική, φιλόξενος Ο γεννηθείς νεώτερος... φ. 151^ο. β) γεμάτος θυ-
μό, *πίσμα*: με χολήν το πρόσωπον στους ουρανούς σηκώνει (ενν. ο Θησέας)! και με
λόγους πεισματικούς τους θεούς ατιμώνει Θησ. (Foll.) I 58^ο γ) (σε προσφών.) αχρείος,
δειλός: πεισματικέ, στρατιώτη ντροπιασμένε,! ποίον δειλός και ατυχία σ' έποικε κι
αποστάθης Θησ. Η [113^ο].

Το ουδ. ως ουσ. 1α) Εκδικητική ενέργεια που δείχνει *πίσμα*: ο άγονρος εγέλασε
κι έμοσε να ξεδράμει! είτε πεισματικών μπορεί της λυγερής να κάμει Ριμ. κόρ. 703^ο
β) έκφρ. ογιά πεισματικό = από αντίδραση, εχθρότητα: 'ς τούτο το γιόμα, μοναχάς
ετούτην (ενν. τη θεά της έχθρας και μάχης) όξω αφήνει (παραλ. 1 στ.). Και τούτη
ογιά πεισματικό το μήλον είχε ρίξει,! ογιά ν' αλλάξει τη χαράν σπού 'χαμε σε θλίψη
Φορτούν. Ιντ. ά 123. 2) Ιδιοτροπία, *πίσμα* στον έρωτα, νάζι (για παρόμοια χρ. και
σήμ. στο κρητ. ιδίωμα βλ. Σπυριδ., Κρητικά 1, 1930, 206, Πιτυκ., Ιδίωμ. Αν. Κρ., λ. -ό):
Οντα 'χεις αγαπητικόν! και δουλεντή πονετικόν (παραλ. 2 στ.) κι εσύ ποτές δεν του
μιλάς! μα θέλεις για να τον γελάς! και διπλογνωμίσεις όλη (παραλ. 3 στ.) 'ίτσι κι
εσύ, κερά, αγαπάς! και τ' άδικο δεν το σκοπάς και ξεύρεις ότι δεν γροικώ! το τόσο το
πεισματικό Αγν., Πουήμ. Γ 28^ο τάσσω σου κι η γιαγάπη μου πάντα να σ' ανιμένει!
τάσσω σου πως οι γρίνιες σου κι όλες οι μάνητές σου! κι όλα σου τα πεισματικά κι
όλες οι όργητές σου! δε θέλουνι μπορεί ποτέ τον πόθο μου να οβήσου Πανώρ. Β 402^ο
Τσακίζουσι (ενν. οι γυναίκες) την κεφαλή με τα πεισματικά τως,! με τσ' αποκουντου-
ρίδες τως και με τα σφαχτικά τως! λόγια και με τα χάδια τως και με τα κουκορέξα
Πανώρ. Β 35. 3) (Πληθ.) πειραχτικά λόγια για να πεισμάσσει κάπ.: ελέγασι (ενν. οι
Τούρκοι) πεισματικά όλοι τως κι εγελούσα Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 227^ο.

Το ουδ. ως επίρρ. = α) Με *πίσμα*: στο μήνιμα απού θέλει 'ότα βαλμένο το κορμί
μου! την αφορμή απού μ' έκαμε κι έχασα τη ζωή μου! γράψε (ενν. Έρωτα) με τη
σαίτα σου να τη θωρε περνώντας (ενν. η Πανώρια) τα κόκαλά μου τα κρυγιά πεισμα-
τικό πατώντας! λέγοντας με χαρά πολλή: «Για μένα σκοτωμένος κείτετ' ετούτος ο
φτωχός ...» Πανώρ. Β 458^ο β) σε *πίσμα* (κάπ.), παρά τη θέληση (κάπ.) (για παρό-
μοια χρ. και σήμ. στο κρητ. ιδίωμα, βλ. Πιτυκ., Ιδίωμ. Αν. Κρ., λ. -ό, Παγκ., Ιδίωμ. Κρ.
Γ' 267): επιθυμούν οι ταπεινές αντίδωρον να φάσιν! κι οι ασεβείς πεισματικών δίδουν
των κρέας και τρώσιν Ναθαναήλ Μπέρτου, Στιχοπλ. I 647^ο δική μου πάντα! πεισμα-

τικόν θες εἶσθαι | τῆς τύχης τῆς κακῆς καὶ τοῦ ἁπότης μου Πιστ. Βοοκ. IV 8, 185.

πεισματικώς, ἐπίρρ., Κατζ. Έ 311.

Από το ἐπίθ. *πεισματικός*. Η Α. στο Steph., Θησ., σε κείμεν. του τέλους του 17. αι. (Κορινθίου, Προσκυν. 85) καὶ σήμ. (Κριαρ., Λεξ.).

(Με γεν.) σε πείσμα κάπ., παρὰ τὴν θέληση κάπ.: *Ανίμενε να πα να σου τα φέρω (ενν. τα χρυσὰ μανίνια). | να βρεις τὸν ἑσεία, ἀγάπη μου, πεισματικῶς τὴν γέρω Κατζ. Β' 204· δική μου λέγω σε, ὅτι ἔχω σε δική μου, | πεισματικῶς τῆς 'πίβουλης, τῆς μοίρας τοῦ ἀτυχῆς μου Σουμμ., Πιστ. φῶδ. Δ' [1378].*

πεισματώνω, Πεντ. Γέν. XLVIII 19, Έξ. VII 27, IX 2, X 3.

Από το ουσ. *πείσμα* (γεν. *πείσμα*·) καὶ τὴν κατάλ. -ώνω. Η Α. στο Βλάχ., καὶ σήμ.

Α Μτβ. 1) Κάνω κάπ. να πεισώσῃ, τον γεμίζω πείσμα: *αν ἐν' καὶ θέλεις μου καλὸ, μὴδὲν με πεισματώνεις* Ρῖμ. κός. 630. **2)** (Με βουλευτικὴ πρόταση) ἀρνούμαι ἐπιμόνα να κάνω κ.: *αν πεισματώνεις ἐσὺ να ἀπεστείλεις τὸν λαὸ μου, ἰδοὺ ἐγὼ φέρω αὐριο ἀκριδιὰ εἰς τὸ σῆμα σου Πεντ. Έξ. 4 (ἐδὼ με σύστ. ἀντικ.): ὅτι να ξεπατήσῃ ἀνὴρ κορασιὰ (ἐκδ. κοράσια), ὅς δεν ἀρραβωνιάσῃ καὶ ἐπλάγιασεν μετὰ αὐτήν, ... αν πεισματεμὸ να πεισματώσῃ ὁ πατέρας τῆς να τὴν δώσῃ αὐτοῖν, ἀσῆμι να ζυγιάσῃ σαν προικὰ τῶν κορασιῶν (ἐκδ. κορασιδῶν) Πεντ. Έξ. XXII 16.*

Β' Αμτβ. 1) Καταλαμβάνομαι ἀπὸ πείσμα, ἀντιδρῶ πεισματικά: *ὥσπου χάνει ἀτυχὸς (ενν. ὁ ἱεροῦς) πλεότερα πεισματώνει, | καὶ αν ἀμαχεύσῃ ρούχα του, πλέον δεν τα γλυτώνει* Σαχλ. Α (Wagn.) PM 226· *Σαν πεισματώσῃ ἡ ἀγγελία δε σέρνει πλιο τ' ἀλέτρι, | α τοῦ ἐμπηγῇ στον κόλο τοῦ μια πιθαμὴ βουκέντρι Πανώρ. Γ 373. 2)* Δε θέλω, δε συγκατατίθεμαι: *εἶπεν (ενν. ἡ γενναία του ἀφεντός)· πλάγιασε μετὰ μεν. Καὶ ἐπεισμάτωσεν (ενν. ὁ Ἰωσήφ) καὶ εἶπεν πρὸς τὴν γενναία του ἀφεντός του' ... πῶς να κάμω το κακὸ το μεγάλο ἐτοῦτο καὶ να φταίω του Θεοῦ; Πεντ. Γέν. XXXIX 8.*

Η *μτχ.* ἀρσ. παρκ. ὡς ἐπίθ. = που δείχνει πείσμα, πεισματάρης, ἐχθρικός: *Ὁ ἀργιὲ Ἀρὴ κάκιστε, ὡ θεὲ πεισματωμένε, ἐχθρὲ καὶ τῶν ἀρμάτων μας Θησ. (Foll.) I 59.*

πεισμώνω.

Από το ουσ. *πείσμα* καὶ τὴν κατάλ. -ώνω. Η Α. καὶ σήμ.

Επιμένω πεισματικά σε κ.: *ἐχοῦσζαν (ενν. οἱ καρλάκοι) περισσότερον κουάτρο, κουάτρο, ἤγουν τέσσερα, τέσσερα. Ὁθεν βλέποντάς τους ἐγὼ πεισμομένους σε δαῦτην τὴν γνώμην, γεμάτος ὅλος ἀπὸ οργὴν ἐρίξά τους ἀκόμη καὶ τὴν κασελοπούλαν Μπερτολδίνος 124.*

πεκούλιον το, Zygomalas, Synopsis 225 Α 36 τρις, 273 Π 90, Βακτ. ἀρχιερ. (Ακανθ.) 1341 4β 1, 3, Νομοκριτ. 78 δις, 104 πολλάκις: *πεκούλι*, Βακτ. ἀρχιερ. (Ακανθ.) 684 4γ 3, 1029 κζ 2, 3· *πεκούλι(ον)*.

Το μτγν. ουσ. *πεκούλιον* (<Λατ. *peculium*). Ο τ. *πεκούλι* καὶ τ. *πεκούλ'* σήμ. ἰδιωμ. (Kahane, Sprache 623, Παπαδ. Α., Λεξ., Λάζαρης, Λευκαδ.). Η Α. στον Αρμεν. Εξάβ. Α 18¹⁵, Έ 2¹ κ.ε., 11¹.

1) (Νομ.) περιουσιακά στοιχεῖα υπεζούσιου προσώπου (π.χ. δούλου ἢ παιδιοῦ

υπό κηδεμονία· για το πράγμα βλ. ODB, λ. *peculium*): α) τα οποία μπορούσε να διαχειρίζεται (σε κάποιο βαθμό), αλλά όχι να διαθέτει κατά βούληση (βλ. και παγανικός): Δεν ακολουθεί το πεκούλιον το ίδιον του δούλου που επουλήθη με του δούλου την πούλησιν. Όταν αν δούλος τις κλέψει το πεκούλιόν του και υπάγει το εις εκείνον που τον αγοράσει, δεν έχει τούτος άδειαν να τον κρίνει και να του το πάρει Zygomalas, Synopsis 166 Δ 11· *Περί διαθήκης υπεξουσίαν και πεκουλίων τούτων ... Το πεκούλιον εις τους ανθρώπους οπου είναι εις αλλουνού ανθρώπου εξουσίαν δουλωμένοι λέγεται και όχι εις τους αυτεξουσίους Βακτ. αρχιερ. (Ακανθ.) 661 ξγ 1· β) των οποίων ένας γιος έχει μόνο την ψιλή κυριότητα και γίνονται δικά του μετά το θάνατο του πατέρα του (βλ. και απροσπόριστος): έχουν οι τα παιδιά εις την εξουσίαν τους τα πεκούλια, οπου έχουν από φιλοτιμίας τινός, ή από κόπον τους, ή από γυναικός τους αποθαμένης· εις όλα αυτά τα πεκούλια ... δεν έχουν άδειαν, ότι να διατίθενται, μήτε αυτοί, μήτε οι πατέρες τους Νομοκριτ. 105· γ) τα οποία μπορούσε ένας γιος να κερδίσει με δική του εργασία ή στη διάρκεια της στρατιωτικής του θητείας (βλ. και καστρήσιος): Οι υπεξούσιοι διατίθενται εις τα πεκούλια αυτών. Πεκούλια λέγονται εκείνα οπου κάμει τινάς από τον κόπον αυτού, ή από ταξίδι ή από τέχνη, ή από ρόγα, ή από στρατεία ... εκείνα οπου εκέρδισεν αυτός, μετά ίδιον κόπον και κινδύνου, έχει εξουσίαν να διατεθεί εις αυτά Μαλαξός, Νομοκ. 384. 2) Δωρεά που γίνεται για την απόκτηση εύνοιας: Ει τις ηγούμενος ... χαρίζει πεκούλια τοις προγενεστέροις και τους μετ' αυτόν αγαπά, τους δε μωεί ... ας ηξεύρει, ότι διά της ανισότητος ταύτης, μακράν εστίν της του Θεού αγάπης Μαλαξός, Νομοκ. 205.*

πελαγίζω.

Το αρχ. πελαγίζω. Η λ. στο Sogman. και σήμ. λαϊκ. (Βλαστού, Συνων.²) με διαφορ. σημασ.

(Μτβ.) κατακλύζω, πλημμυρίζω κ. (η σημασ. ήδη μτγν.): τούτες οι δύο χώρες δεν εομίζουν, διότι, όταν ανέβει το ποτάμι, λιμνιώνει (έκδ. λυμ-) και πελαγίζει το μεταξύ διάστημα Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 264.

πελάγιον, το (μέσον διά) πελάγιον Απολλών. 196, εσφαλμ. γρ. αντί πελάγον· για τη διόρθ. βλ. Απολλών. (Wagn.) 197 κριτ. υπ. και Παπαθωμ., Δωδώνη 2, 1973, 286· πβ. και Απολλών. 315 εις μέσον του πελάγον.

πέλαγο το, βλ. πέλαγος.

Πελαγονίτης ο, Διηγ. Αλ. F (Lolos) 138¹².

Από το μτγν. τοπων. Πελαγονία και την κατάλ. -ίτης. Η λ. και στο Φυλλ. Αλ. (Βελουδ.) 19.

Κάτοικος της Πελαγονίας (περιοχή της Μακεδονίας στον άνω Αξιό): Ορίσεν (ενν. ο Αλέξανδρος) και έγραψαν πιτάκια ... όλοι να συναχθούν εις τους Φιλίππους, τους Μακεδόνας, τους Πελαγονίτας και τους Ελλαδομίους Διηγ. Αλ. V 36.

πελαγονιτικός, επίθ.

Από το εθν. Πελαγονίτης και την κατάλ. -ικός. Η λ. στο Steph., Θησ., λ. Πελαγονία.

Που προέρχεται από την Πελαγονία: κρείττονα δε φαλκίονα τα Θεσσαλονικαία και τα Πελαγονιτικά Ορνεοσ. 578¹³⁻¹⁴.

πέλαγος το, Συναξ. γαδ. (Βασιλ.) 96, Λιβ. Sc. 903, 2227, Λιβ. Esc. 1986, 2947, Μάρκ. Βουλκ. 352⁹, Γαδ. διήγ. (Βασιλ.) 141, Ανθ. χαρ. (Κακουλίδη-Πηδώνια) 108, Ριμ. κόρ. 594, Αιτωλ., Μύθ. (Παράσογλου) 26¹, Ιστ. πολιτ. 56²⁻¹⁰, Ερωφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Αφ. 57, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Γ 243, Δ' 816, Φορτούν. (Vinc.) Πρόλ. 102, Διακρούσ. 82²⁴, 88²³, 117¹², Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 178¹¹, 263¹, κ.α. *πέλαγο*, Χρον. Μορ. Ρ 603, Πορτολ. Α 186²³, Χρον. σουлт. 80²⁶, Στάθ. (Martini) Β 279, 284· *πέλαγο(ς)*, Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 1057, Απολλών. 315, Χρησμ. Ι 207, Χ 27, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Έ 1531· *πέλαοι(ς)*, Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 399· *πέλαος*, Ιμπ. 801, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 156⁹, 327⁹, 330¹, 334⁹, 371²⁰, 374²⁰ κ.α.· αιτ. εν. *πέλαγον*, Ροδολ. (Αποσκ.) Γ 332.

Το αρχ. ουσ. *πέλαγος*. Οι τ. *πέλαγο* και *πέλαο* και σήμ. λαϊκ. Ο τ. *πέλαος* και σήμ. ιδιωμ. (Παπαδ. Α., Λεξ., Κουκ., Αθ. 36, 1924, 256, Κουσαθανάς, Λεξ. Μυκόν.). Για την αιτ. εν. *πέλαγον* πβ. Αποσκήτη [Ροδολ. σ. 176 σημ. 4]. Η λ. και σήμ.

1α) Ανοικτή θάλασσα: Χρον. Μορ. Η 1680, Μαχ. 170²⁰, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 167² (σε μεταφ.): ο Επιθόλιοντας ... (παρ. 1 στ.) ... *αγριεύγει* (παρ. 1 στ.) *μηδέ ποτέ το πέλαγος έτοιμας λογής μανίζει*! 'ς το' ανεμικές του Γεναριού όντε βροντά κι αφρίζει Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Β 1111· (σε προσωποπ.): *Πέλαγος, τρέξε γλήγορα και ράξε να τσι πνίξεις Τζάνε*, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 202¹³. **β)** θάλασσα περιοχή μικρότερη σε έκταση από τη θάλασσα και τον ωκεανό, η οποία βρίσκεται συν. ανάμεσα σε νησιά ή σε νησιά και τμήματα ξηράς (η σημασ. ήδη αρχ.): *Σαν εοιμώσα στο νησί, βροντές εγροικηθήκα*, (παρ. 1 στ.) και *δεν επιάσα τω νησιώ τα πέλαγα*, να 'ρθούσι Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 162²· γ) η θάλασσα (σε αντιδιαστολή με την ξηρά) γ') ως περιοχή διοικητικής-στρατιωτικής αρμοδιότητας: *Τότες γενεραλίσσιμο ...*, Ι ... Μορεζίνη βάνου (παρ. 2 στ.) *νά 'ρθει στο Κάστρο με σπουδή, το πέλαγος να 'ρίζει* Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 433¹³ (σε γεν. με τη λ. στρατηγός): να βγάλεις έξω στρατηγούς της γης και τον πελάου Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 248²· γ') (σε γεν. με τις λ. *φουσάτον*, *αρμάδα*, *στρατηγός*) ναυτική στρατιωτική δύναμη: *φουσάτον μέγαν, δυνατόν, της γης και του πελάγου Διήγ.* Βελ. Ν^ο 80· οδιὰτ είχεν και της γης και του πελάγου *αρμάδα πολλήν Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 399*· γ') (σε γεν. με τα ουσ. *στράτα*, *δρόμος*): *εκράτησαν* (ενν. τα *κάτεργα*) τα έμπατα, *τες στράτες του πελάγου* Χρον. Μορ. Η 1288· *εκράτησεν* (ενν. ο Παλαιολόγος) *εξάπαντος τους δρόμους του πελάγου* Χρον. Μορ. Ρ 1288· έκφρ. Χριστιανοί του *πελά(γ)ου* = νησιώτες: *έδωσαν περίσσιες ζημίες, ... εις όλον το έθνος των Χριστιανών, τόσον της γης ωσάν και του πελάγου Σουμμ., Ρεμπελ. 158*· *βοηθός των χριστιανών, της γης και του πελάου Βίος αγ. Νικ. (Κακλ.) 266. 2)* Μεγάλη, αχανής έκταση **α)** αποτελούμενη από υγρό στοιχείο· (εδώ σε μεταφ.): *ανάγκας υπεστάθην, Ι ποθοκαμίνου ερωτικήν ποθοκατακαμμένου, Ι μέσα να στέκω εις πέλαγος γλυκυτάτου νερού, Ι και να διψώ, να φλέγομαι, και να μηδέν τρομώ να πλώ* Λιβ. Esc. 3410· **β)** προκ. για εδάφη: Ουκ οίδας *ω ηγεμών, ότι την ην οικούσι Θράκες γην και μόνην κατέχομεν. τα δε λοιπά άπλετα πελάγη των επαρχιών, ... πάντα εν τρυτάνη απηλωρημένα ειμι*

Δούκ. 211²⁶: παρακάλεσον τον Κύριον να μη με αφήσει μίαν ημέραν μετά την σην αναχώρησιν, ινα μη πλανηθώ εις το πέλαγος ταύτης της ερήμου Αγαπ., Βίος Ιωάν. 232²²: γ) προκ. για τον αέρα, την ατμόσφαιρα που μας περιβάλλει (βλ. και *αέριος*): των ... πτερών, ους ελάτας παρωνήμως καλούσι διά το δι' αυτών ελαίνεσθαι και κόπης δικην διατέμνεσθαι το αέριον πέλαγος Ιερακοσ. 482². 3) (Μεταφ.) α) για δήλ. μεγάλης ποσότητας, αφθονίας: Ψευδο-Σφρ. 172¹⁸, Βενετοάς, Δαμασκοηνού Βαβλαάμ 142²⁷, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 144²¹ (προκ. για έντονο συναίσθημα): εις πόσον φόβον ενέπεσε πέλαγος η ψυχή μας Λιβ. Ν 2630² (προκ. για το μέγεθος και την ποικιλία έργου σημαντικής προσωπικότητας): σαν ατελής μένω (ενν. εγώ, ο Ιωάννης Ανδρέας Τρώιλος) στο περιγιάλι κι εις το βαθύ σου πέλαγος (ενν. Θωμά Φλαγγίνη) ας πράσουν διδασκάλοι Ροδόλ. (Αποσκ.) Αφ. 72² β) (προκ. για δύσκολη κατάσταση η σημασι. ήδη αρχ., βλ. L-S, στη λ. σημασι. II.) φρ. μπαίνω σε πέλαγος= μπλέκω σε βάσανα, προβλήματα: Παιδάκι μου, ας εγνώριζες πού πορπατείς και πηγαίνεις! και σ' ενίτα πέλαγος βαθύ και θυμωμένο μπαίνεις Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Γ 156² (εδώ για το εγχείρημα της συγγραφής): Απής η τύχη μ' έφερε εις τούτο, να μιλήσω, ι εβάλθηκα σε πέλαγος νά 'μω να κολυμπήσω Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 143².

Η γεν. εν. ως επίρρ. (για τη χρ. πβ. Παπαδ. Α., Λεξ., στη λ., σημασι. 2 και Αναγνωστ., ΛΑ 6, 1923, 77): επιάσαν και επολέμιζαν τα κάτεργα πελάου Θρ. Κων/π. (Mich.) 100.

πελαργός ο, βλ. *πελαργός*.

πελάντζα η.

Από το βενετ. *balanza* (Boerio) ή το παλαιότ. ιταλ. *bilanza* (Battaglia, λ. *bilancia*). Τ. πελάτζα και μπελάτζα σήμ. ιδιωμ. (Ζώνη, Λεξ. Ζακ.²). Τ. παλάντζα και μπαλάντζα σήμ.

Η ζυγαριά: (εδώ σε μεταφ.): οι δικαιοτάτοι ... κρατούν! ίσια την πελάντζα τους και τηνε καρπανούσι Πρόλ. εις έπαινον Κεφαλλην. 56.

πελάξιν το, βλ. *μπαλάσι(ον)*.

πέλαος(ς) το, βλ. *πέλαγος*.

πελαργός ο, Ιερακοσ. 465²⁷, 487¹⁸, Πουλολ. (Τσαβαρή)² 6, 12, ΑΖ 128, Φυσιολ. (Legr.) 610, Φυσιολ. (Zur.) VIII^{13, 9, 16}, Θρσ. C [25²]: *πελαργός*, Πουλολ. (Τσαβαρή)² 23 κριτ. υπ.: *πελιαργός*, Φυσιολ. 368^{2, 12, 19}.

Το αρχ. ουο. *πελαργός*. Η λ. και σήμ.

Το πουλί *πελαργός*: Τσαφαροσκέλη *πελαργέ*, *καμηλοπερπατάρη*, ι *γριζόχροε*, *γριζόφορε*, πάλιν *δρεπανομίτα* Πουλολ. (Τσαβαρή)² 23: Το όρνεον ο *πελαργός* *φωλεάν* εν *ερήμω*, ι *στας* *κορυφάς* *τε των δενδρών* *ποιεί* την *φωλεάν* του Φυσιολ. (Legr.) 607² (εδώ αντί για τη λ. κύκνος προκ. για το Δία, που μεταμορφώθηκε σε κύκνον πβ. Teseida VI 25¹⁸ Cigno): Την ιστορία για έπαινον είχασι (ενν. ο Πόλος και ο Κάτωρ) στα σκουτάρια, ι το πώς και πότε σπάρθησαν, μετά μεγάλης τέχνης, ι από μία κόρη ευγενική, Λήδαν την ονομάζαν, ι όταν την είχε ο *πελαργός* με τα τραγούδια μάχη Θρσ. C [25²].

᾿πελατίκι, πελατίκιν το, βλ. απελατίκιν.

᾿πελατικιά η, βλ. απελατικιά.

πελεγρίνικος, επιθ.· πειλιγρίνικος.

Από το ουστ. πελεγρίνος και την κατάλ. -ικός.

Που ανήκει σε πελεγρίνο (βλ. ά. 2): ανάφανεν η αρμάδα του ρηγός, και ομπρός δύο караβία πειλιγρίνικα όπου πηγαίνα να προσκυνήσουν Μαχ. 668²⁵.

πελεγρίνος ο, Προδρ. (Eideneier) I 257, Χρον. Μορ. Η 230, 468, Χρον. Μορ. Ρ 153, 205, 207, 214, 484, 501, 526· πειλιγρίνος, Μαχ. 668²⁵.

Από το μεσν. λατ. *pelegrinus* (βλ. Kahane, *Sprache* 559 και Χατζ., Ξέν. στοιχ. 50-1, λ. πληγρίνος)· πβ. ιταλ. *pellegrino* και παλαιότ. γαλλ. *pellegrin* (Gr. d'Hauterive, *Dictionn.*) και *pelerin* (Greim., *Dictionn.*). Τ. περεγρίνος (<λατ. *peregrinus*) ήδη μτγν. (Diethart, *Stud. byz. Lexik.* 62, λ. περεγρήνος) και στο Meursius. Η λ. τον 9. αι. (Kahane, ό.π., Meursius, πελεγρίνος και Du Cange), σε έγγρ. του 12. αι. (Μηνάς, Γλωσσά. Ιτ. 321), σε καλαντολόγιο του 18. αι. (Οικονόμου-Αγοραστού, *Λαογρ.* 33, <1982-84>, 1985, 254, 255) και σήμ. ιδωμ. στην Ανδρo, όπου και τ. μπελεγρίνος (Πασχ., Ανδρ. γλωσσ. 84, λ. μπελεγρίνος, 96 και Βογιατζ., Γλώσσα Ανδρ. Γ 10, λ. μπελεγρίνος) και λογοτ. (ΑΛΝΕ).

1) Ξένος: Καμά βερτού ... δεν ημπορεί να είναι ... περίτου όμορφη ως γιον ένι να ταγίσεις τους πεινασμένους, ... και να απλικεύσεις τους πειλιγρίνους Ανθ. χαρ. (Κακουλιδή-Πηδώνια) 97. 2) Προσκυνητής· σταυροφόρος: τους πελεγρίνους τους πτωχούς εκείνους μακαρίζω! και πολεμώ μμήσασθαι τούτων ελευθερίαν Προδρ. (Eideneier) IV 152· είδασιν διαβαίνοντας Ρωμαίους πελεγρίνους,! ανθρώπους όλους ευσεβούς, χριστιανούς την πιστιν,! όλοι να υπαγαίνουσιν διά να προσκυνήσουν! τον άγιον Ιάκωβον, απόστολον Κυρίου Φλώρ. 36· οι πελεγρίνοι εκείνοι,! όπου ήσαν επάροντα τον σταυρόν εις την Συρίαν να απέλθουν Χρον. Μορ. Η 390· Ο κόντος ... της Τσαμπάνιας —(παρალ. 1 στ.) όπου άρχισεν το πέραμα ... εκείνοι μετά τους άλλους έτε-ρους ευγενικούς ανθρώπους! ν' απέλθει εκεισε εις την Συρίαν, εις τον Χριστού τον τάφον—! εκλέξαν τον διά κεφαλήν ...! εις τα φουσοάτα όπου είχασιν ετότε οι πελεγρίνοι Χρον. Μορ. Η 1363· να καταπίσω! το πώς εγίνη έμποδος αυτών των πελεγρίνων,! κι αφήκαν το ταξίδιν τους εκεινο της Συρίας,! κι απήλθον και εκέρδιωσαν την Κωνσταντινόν πόλιν Χρον. Μορ. Ρ 443.

πελεκάν -άνος ο, Φυσιολ. (Legr.) 803, 822, Φυσιολ. (Zur.) VIII 1, 1², 2, 3, 3², 4, Φυσιολ. 343², 368²⁴⁻²⁵· πελεκάν, Φυσιολ. (Zur.) VIII 4², Φυσιολ. 343²⁶· πελεκάνος, Φυσιολ. (Legr.) 813, Φυσιολ. (Zur.) VIII 3², Φυσιολ. 343²⁸, Φυσιολ. Β 7², Καρτάν, Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Γιάνου) φ. 56²· πολλάκις, 56²· πολλάκις, 57²· τρις.

Το αρχ. ουστ. πελεκάν (TLG). Η λ. πελεκάνος ήδη μτγν. (TLG) και σήμ.

Το πουλί πελεκάνος: Παγώνια χρυσόπτερα, αγερανοί και κύκνοι,! παπία και χηνάρια, μεγάλοι πελεκάνοι Αρσ., Κόπ. διατρ. [633]· Ο πελεκάνος όρνεον φιλότεκνον υπάρχει Φυσιολ. (Legr.) 789² (προκ. για τον Ιησού): Λαμβάνεται δε ο πελεκάν εις τον Κόρινον· τα δε παιδία αυτού εστιν ο Αδάμ και η Εύα και η ημετέρα φύσις Φυσιολ. 344².

Ω πελεκάνε Ιησού, δέυτε με δίχως στέμμα! κάθαρσιν την αμαρτωλήν με τίμών σου αίμα! Σκλέντζα, Ποίημ. 6².

πελεκάνος ο Χρον. Μορ. P 8429, Ημερολ. 19, Πεντ. Έξ. XXXV 35, XXXVIII 23· πελικάνος, Gesprächb. 53⁹.

Από το μτγν. ουσ. **πελεκάς** (;) (L-S, Suppl.: πβ. και αρχ. **πελεκάς**, L-S) με επίδρ. του ουσ. **πελεκάνος** (πβ. **πελεκάν** στον Ησύχ.). Για τον τ. βλ. Tzitzilis, Zeitschr. f. Balkanol. 35, 1999, 84. Τ. **πι(ε)λλι(ε)κάνους** και σήμ ιδίωμ. (Λιάπης, Ιδίωμ. Πηλίου). Η λ. τον 9. αι. (TLG), σε έγγρ. του 14. αι. (Act. Lavr. II 109^{773.782.785}), στο Meursius και σήμ. λαϊκ. (AKN, λ. **πελεκάνος**).

α) Ξυλουργός, μαραγκός: *εγέμωσεν την γούφαν μίαν κάνναν χώμαν και έβαλεν κάτω πελεκάνον και εκάρφωσάν την με τα σανιδία Μιαχ. 216²¹* (εδώ για κατασκευή πολεμικής μηχανής): *ο μπάιλος έστειλεν να ελθούν οι πελεκάνοι, ι τεχνίτες γαρ Βενέτικοι να ποιήσουν τριποντούετα Χρον Μορ. Η 8429²* (εδώ για κατασκευή καραβιών): *Ορισε Βελισάριος εις όλα τα καστέλια, (παραλ. 1 στ.) οι ετεκτονήσαν εκατον καράβια και τριήρεις: ι από παντού εσήναξε τέκτονας πελεκάνους Γεωργηλ., Βελ. Λ (Bakk.-v. Gem.) 365· β)* **Λιθοδόος**: *κάμωμα πελεκάνου πέτρας σκαφτά βούλλας να σκάψει τα δυο λιθάρια επί ονόματα παιδιών του Ισραήλ Πεντ. Έξ XXVIII 11· γ)* (γενικά) **τεχνίτης που επεξεργάζεται κάποιο υλικό: καταραμένος ο ανήρ ός να κάμει πελεκητό και χυτό ... κάμωμα χέρια πελεκάνου Πεντ. Δευτ. XXVII 15.**

Η λ. ως επών. (ήδη σε έγγρ. του 14. αι., Μανούσ., Θησ. 3, 1964, 95): *ανοίξαν το οπίτιν τον Σάββα του Πελεκάνου του βενετικού Βουστρ. (Κεχ.) 106¹⁰.*

πελεκάς ο, Φυσιολ. 343¹⁸ κρετ. υπ. (έκδ. *πέλεκυς*: διορθώσ.).

(Πιβ.) από το ουσ. **πελεκάν** με επίδρ. του αρχ. ουσ. **πελεκάς** (με διαφορ. σημασ. στο L-S). Η λ. στο Βλάχ. με διαφορ. σημασ.

Το πουλί πελεκάνος: *Ερχεται ουν ο πελεκάς (έκδ. -ός διορθώσ.) και θεωρεί ότι απέθανον αυτοό τα τέκνα Φυσιολ. 343²².*

πελέκημα το.

Το μτγν. ουσ. **πελέκημα**. Η λ. και σήμ.

(Εδώ προκ. για πέτρα ή ξύλο) η κατεργασία υλικού με κοπή κομματιών από αυτό, **πελέκημα** (η σημασ. νεότ., πβ. Sotman., στη λ.): *εγέμισεν αυτόν πνοά Θεού με φρονιμία, με γνώση ... να λογαριάσει λογαριάσματα να κάμει εις το μάλαμα και εις το ασήμι και εις το χάρκωμα και εις πελέκημα λιθάρι να γεμίσει και εις πελέκημα ξύλου Πεντ. Έξ XXXV 33.*

πελεκητός, επίθ., Πεντ. Έξ. XX 25, Αρ. XXXIII 52, Δευτ. IV 16, 23, 25, V 8, VII 25, XII 3, XXVII 15, Χριστ. διδασκ. 78.

Η λ. στο Θεόφραστο. Το ουδ. ως ουσ. τον 6. αι. (Lampré, Lex., στη λ.) και στο Βλάχ. (λ. **πελεκιτόν**). Η λ. και σήμ.

Που έχει υποστεί επεξεργασία με **πελέκημα** για να αποκτήσει συγκεκριμένο σχήμα, **πελεκημένος**: *ευρίσκει εις την σκάλαν μίαν πόρταν κτισμένην με πέτρες*

πελεκητές εις σχήμα καμάρας Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 170^α αι πυραμίδες ... ως βουνά στέκονται υψηλά, πλην είναι τεχνητά κτισμένα με πέτρες παμμεγέθεις πελεκητές Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 265^α (προκ. για σπήλαιο, μνήμα) πελεκημένο, λαξευμένο στο εσωτερικό: Αυτού πλησίον ... είναι ναός του αγίου Νικολάου, όλον σπήλαιον πελεκητόν Προσκυν. Κουτλ. 390 149^α το ετύλιζεν (ενν. το κορμί του Ιησού ο Ιωσήφ) με ένα σεντόνι και το έβαλεν εις μνήμα πελεκητόν Μάξιμ. Καλλιουπ., Κ. Διαθ.² Λουκ. κγ' 53.

Το ουδ. ως ουσ. 1) Είδωλο (που έχει κατασκευαστεί με πελέκημα): μη κάμεις ενέν πελεκητό και παν 'στορίαση ος εις τους ορανούς αποπάνον και ος εις την ηγή αποκάτον Πεντ. Εξ. XX 4 τα θεοισατήριά τους να χαρίσετε ... και τα πελεκητά τους να κάψετε εις την ιωτιά Πεντ. Δευτ. VII 5. 2) (Πληθ.) η κατεργασία ξύλου ή πέτρας που γίνεται με πελέκημα: εγέμισα αντόν πνοά Θεού ... να λογαρίσει λογαριάσματα να κάμει ... και εις πελεκητά λιθариού να γεμάσει και εις πελεκητά ξύλου να κάμει εις παν δουλειά Πεντ. Εξ. XXXI 5.

πελέκι το, Gesprächb. 53^α πελέκιν, Σπανός (Eideneier) A 483, Αχέλ. 1685.

Από το ουσ. πελέκιον που απ. σε επιγρ., σχόλ. και στον Ηούχ., λ. *ságaris* (L-S) (αν όχι ήδη μτγν., TLG). Ο τ. σε έγγρ. του 11. (Caracausi), 12. (Act. Saint-Pantél. 7^α), 13. αι. (Act. Χέρ. 9^α, NE 7, 1910, 41) και σήμ. ιδιωμ. (Παπαχριστ., Λεξ. ροδ. ιδιωμ.). Η λ. πριν τον 8. αι. (Χατζιδ., Βυζαντίς I, 1909, 147), στο Du Cange (με διαφορ. σημασι.) και σήμ.

Τσεκούρι, πελέκι με το πελέκιν άρχισε να κόπτει την καδένα Αχέλ. 1688^α έβαλαν το κεφάλιν του (ενν. του Μανόλη) εις το κατέφλιον της θύρας και με το πελέκι έκοψαν (ενν. οι χαραμήδες) την κεφαλήν του Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 56^α.

ΠΕΛΕΚΙΖΩ.

Το μτγν. πελεκίζω. Η λ. και σήμ.

Κατασκευάζω κ. με την επεξεργασία κάπ. υλικού (εδώ μάρμαρο) κατά την οποία αφαιρώ, κόβω κομμάτια για να του δώσω συγκεκριμένο σχήμα: Τες δε άλλες οκτώ πράσινας κολωνας τας αξιοθαύμαστας τας απέστειλεν Κωνσταντίνος ο στρατηγός ... πελεκισμένας Hagia Sophia ω 511¹⁰ κριτ. υπ.

ΠΕΛΕΚΥΣ (I) η.

Το αρχ. ουσ. πέλεκυς (ο) με αλλαγή γένους. Η λ. (αρσ.) και σήμ. λόγ.

Τσεκούρι, πέλεκυς· εδώ ως πολεμικό όπλο: Βίος Αλ. 2207^α έλαβεν ο Μηριώνης τας σιδήρεας πελέκεις Λουκάνη, Ομήρ. ΙΑ. ΚΓ [369].

ΠΕΛΕΚΥΣ (II) ο· Φυσιολ. 343^α κριτ. υπ., εσφαλμ. γρ. αντί πελεκάς· διορθώσ. κατά Φυσιολ. (Offerm.) M 31^α 13. — Βλ. πελεκάς.

?ΠΕΛΕΚΥΣ ο.

Πιθ. συνδ. με λ. πελάξι και πέλαζος (βλ. λ. μπαλάσι(ον)).

?Είδος πολύτιμου λίθου (Κριαράς [Βέλθ. σ. 272], πβ. Lambros, Coll., 357), αν όχι ο

«ευπελέκτος λίθος» (Ροΐδης, Είδωλα, Απαντα IV, επιμ. Αγγέλου, 1978, 236 σημ. 1, πβ. Παγκ., Ιδίωμ. Κρ. Δ' 268, λ. πελέκι, Πιτυκ., Ιδίωμ. Αν. Κρ., λ. πελέκι) ή αντί του πελεκημένος (Γαπαδ. Α., Αθ. 37, 1925, 175), οπότε γρ. πελέκιν βλ. και *Cupane, Roman. cavall. biz.* 247 σημ. 36: *τοis δε ποσί τοis έμπροσθεν εβάσταζε* (ενν. ο γρύψος) *Λεκάνη! στρογγυλολαξευτόμορφον από πελέκιν λίθον Βέλθ. 303.*

πελεκύς ο Φυσιολ. 343²², εσφαλμ. γρ. αντί πελεκάς· διορθώσ. κατά Φυσιολ. (Of-ferm.) M 31^{8 12}. — βλ. πελεκάς.

πελεκυφόρος ο, Δοῦκ. 273⁴.

Από το ουσ. πέλεκυς και το -φόρος· πβ. αρχ. πελεκυφόρας (L-S Suppl.) και μετγν. ουσ. πελεκοφόρος (TLG). Η λ. τον 11-12. αι. (TLG), στον Ψευδο-Κωδ., Οφθικ. 264 και (πληθ.) πελεκυφόροι στο Du Cange.

(Προκ. για στρατιώτες) που είναι οπλισμένοι με τοσκούρι, πέλεκυ: *εποίησε* (ενν. ο Τζιναήτ) και *τοξότας και πελεκυφόρους και δορυφόρους επέκεινα των διαχιλίων* αυτ. 221³⁴ (εδώ σε θέση επιθ.): *έχων* (ενν. ο Μουράτ) ... *υπέρ τους διαχιλίους άνδρας Ιταλούς καταπεφραγμένους μέλανι χαλκώ και δορυφορούντας και πελεκυφόρους πεζούς* αυτ. 227²⁵ (προκ. για στρατιώτες που βρίσκονται στη φρούρηση ηγεμόνα): *αυτός* (ενν. ο νέος) *παρά των πελεκυφόρων και υπασπιστών του Μουράτ μεληδόν κατατέμενται* αυτ. 37¹¹.

πελεκώ, Λόγ. παρηγ. L 168, 211, 376, Ορνεοσ. 582¹⁵⁻¹⁶, Σαχλ. N 383, Μαχ. 66²⁰, 454¹¹, Ναθαναήλ Μπέρτου, Στιχοπλ. IV 1175, Χούμνου, Κοσμογ. 1480, 2611, Διήγ. Αλ. F (Konst.) 106²⁸, Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 196, 200² (δισ), Πεντ. Έξ. XXXIV 1, Δεστ. X 1, 3, Προσκυν. Κουτλ. 390 132²⁴, Μάξιμ. Καλλιουπ., Κ. Διαθ.² Μάρκ. ιε 46, Βενετσός, Δαμασκοηνού Βαρλαάμ 107²³, 127, Αγαπ., Γεωπον. (Κωστούλα) 147, Βακτ. αρχιερ. 243²⁰, Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 428, Χριστ. διδασκ. 78, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 200¹¹, Hagia Sophia ω 511¹⁰, ν 543²³, 549¹¹, 549¹², f 584⁴ γ' πληθ. παρატ. επελεκάσαν, Hagia Sophia ω 518⁸ κριτ. υπ.

Το αρχ. πελεκάω. Η λ. και σήμ.

1α) Επεξεργάζομαι κάπ. υλικό, συν. πέτρα, μάρμαρο ή ξύλο αφαιρώντας του κομμάτια συν. με κάποιο αιχμηρό εργαλείο, πελεκώ: *να πείθουνι 'πού τα νηριά να φέρουνι κτιστάδες, | κλαδιά και ξύλα να 'ρχονται, πέτρες να πελεκούσι, | τοι λάκκους ν' αναχύνουνι* κι οι πέτρες να φανούσι Τζάνε, Κρ. πόλ. 302²⁵ *υπήγαινε* (ενν. ο βασιλεύς) *κάθε ώραν και έβλεπεν τους τεχνίτας και εκείνους, οπου επελεκούσαν τα λιθάρια και τα μάρμαρα και τα ξύλα και όλους τους κτιστάδες* Hagia Sophia ω 518⁴ *το ξύλον το λαοπαιμένον και άπαστρων οπου θέλουν οι τεχνίται να φτιάσουν, να γένει καλόν εις την τέχνην τους, πρώτον το πελεκούν και το ασπρίζουν με το σίδηρον της τέχνης των* Βακτ. αρχιερ. 243^{20-β} *κατασκευάζω κ. με την επεξεργασία κάπ. υλικού, κατά την οποία αφαιρώ, κόβω κομμάτια για να του δώσω ένα συγκεκριμένο σχήμα: γέφυρες, σκάλες άρχισαν ευθύς να πελεκούσιν* Αχέλ. 790 *επελέκσεν ιβ' λεοντάρια και λαγούς και μούσχους* Hagia Sophia f 598²⁵ *ο ξένος με τας χείρας του καλάμιν αποκόπτει και έκατσεν και επελέκσεν ποιμενικών καλάμιν* Λογ. παρηγ. Ο 212 γ' (προκ. για μετάλλευμα) *εξορύσσω: ηγής ας οι πέτρες της σίδερο και από τα όρη*

της να πελεκήσεις *χάρκωμα* Πεντ. Δευτ. VIII 9-δ) (εδώ προκ. για μέταλλο) κόβω σε κομμάτια· καταστρέφω: και ο ασύκινθος τέτοιος ἐνι, ιστία ουδέν ημπορεί να τον κάψει, ουδέ οἰδηρον να τον πελεκήσει Διὺς. Αλ. Ε (Konst.) 107^α ε) μεταφ. ε') (με ἐμψυχο αντικ.) «*χτυπώ*» για να διορθώσω κάπ.: και αν τας εκράτει ο χαλκείας και αν τας επελέκα, Ι στομώνει τας με το σφυρίν και να ἔλεγεν: «*Γυναίκα, Ι μη ομοιάσεις εις την επιβουλή εκείνην την Ρεβέκκαν ...*» Συναξ. γυν. 187^α ε') καταπολεμώ, αντιμετωπίζω, προσπαθώ να διορθώσω: *πελέκα* και *σύ* και *κείνη* (ενν. η συμβία σου) με το σκεπάρι της υπομονής την στραβομάδα της μητρός σου Ευγ. Ιωαννουλ., Επιστ. (Στεφ.-Παπατρ.) 200^β. 2) (Με ἐμψυχο αντικ.) *κακολογώ*: ὅλοι ξέρον τες πομπές των (παρ. 4 στ.) και ἄλλοι τας κατηγοροῦσι! και *χοντρά* τας *πελεκοῦσι*! *ἔδε* *κείνες* τας *πουτάνες* ... Συναξ. γυν. 659. 3) *ἔρχομαι* σε σεξουαλική επαφή με κάπ.: *ἀτυχος* ουδέ γροικά τη (ενν. την γυνήν)! *ὅτι* *μαγεύει* τον με *κάπ!* και *αποπίσω* ἄλλος *πελεκά* τη Συναξ. γυν. 755. 4) *Μάχομαι*, *πολεμῶ* (εδώ σε μεταφ.): *ὄχι* *ουρανό*ς *γαληνωμένος*, *Ι* *ἀμή* *στρατός* *δεινός* *περίσσια*! *που* *πελεκά* και *βλάπτει* *θυμωμένος* Σουμμ., Πιστ. φιδ. Χορ. γ' [63].

πελελάδα η. Πανώρ. Πρῶλ. 30, Γ 333, Πιστ. βοσκ. Ι 3, 171, 5, 209, ΙΙΙ 5, 87, Στάθ. (Martini) Α 206, Σουμμ., Πιστ. φιδ. Γ [502].

Από το επίθ. *πελελός* και την κατάλ. -άδα. Η λ. στο Meursius και σήμ. λαϊκ. (ΛΚΝ).

1) (Συν. στον πληθ.) α) *ανοησία*, *βλακεία*: *φλυαρία*: Μ' α *στέχω* ν' *αφουγκράζομαι*, *κρίνω* *πως* *δε* *σκολάζει*, *Ι* *μα* *με* *τοι* *πελελάδες* *του* *θέλει* (ενν. ο Γύπαρης) *να* *με* *πειράζει* *Πανώρ*. Β 414: *εμείς* *εσηκωθήκαμε* *σύνανγα* *σα* *χαλκιάδες*! *Ι* *επά* *στη* *ρούγα* *ήρθαμε* *να* *λέμε* *πελελάδες* *Κατζ*. Α 157-β) *ανόητη*, *απερίσκεπτη* *πράξη*: *μόνο* *ὅλοι* *οι* *μεθυστάδες*! *και* *οι* *κλέπτες* *και* *οι* *ληστάδες*! *κάνουν* *τέτοιες* *πελελάδες* (παρ. 1 στ.), *τας* *γυναίκας* *τους* *να* *βρίζουν*! *και* *να* *τας* *βαρυκαρδίζουν* Συναξ. γυν. 1019-γ) *ηθικό* *παράπτωμα*: *ήσαν* *οι* *δύο* *γέροντες* *τούς* *είχαν* *διά* *κριτάδες*! *διά* *να* *παιδεύουν* *πασαείς* *που* *κάναν* *πελελάδες*.! *Νόμον* *είχαν* ...! *εις* *την* *πορνείαν* *και* *μοιχεία*, *θάνατον* *να* *τελέψει* *Δεφ*. Ξωσ. 68. 2) *Τρέλα*, *παραλογισμός*: *των* *νιω* *ολονών* *τα* *χείλη*, *οπ'* *αγαποῦσι*,! *πως* *ν'* *αποθαίνουν* *θέλου*, *σα* *συνήθ!* (παρ. 1 στ.) *πούρι*, *ανισώς* *και* *τέτοια* *πελελάδα!* *ποτέ* *σού* *φέρνει* *ο* *νους* *σου*,! *Ξεῦρε* *τό* *πως* *και* *μένα* *της* *τιμής* *μου!* *θάνατος* *θέλ'* *εἶσθαι* *ο* *σκοτωμός* *σου* *Πιστ*. βοσκ. ΙΙΙ 3, 397- *από* *να* *βρει* *τρομάρα!* *τούτο* *το* *γέρο* *το* *λωλό* *το* *ξανανιασμένο*,! *που* *με* *τοι* *πελελάδες* *του* *μ'* *έχει* *ξετρουμισμένο* *Φορτούν*. (Vinc.) Β 294.

Φρ. *πέφτω* *εις* *πελελάδες* = *κάνω* *ανοησίες*, *προβαίνω* *σε* *ανόητες*, *ασυλλόγηστες* *πράξεις*: *ογιά* *τον* *πόθο* *επέσασ!* *κι* *εκείνοι* (ενν. *οι* *βασιλιάδες*) *εις* *πελελάδες* *Ροδολ*. (Αποσκ.) Α' 356.

πελελαίνομαι μτχ. παρκ. *πελελαμένος*.

Από το επίθ. *πελελός* και την κατάλ. -αίνομαι. Λ. *πελλάνειν* και *πελλανίσκειν* στο Meursius και στο Du Cange.

Τρελαίνομαι, *χάνω* *τα* *λογικά* *μου*, *παραφρονώ*: *Αφόρμισες*, *κακόμοιρε*, *γῆ* *επελελάθης*, *κρίνω* *Πανώρ*. Β 560 κριτ. υπ.

Η μτχ. παρκ. ως επίθ. = τρελός, παράφρων, ανόητος: *Και μοναχό φαντάζεις με κι ίτις συντροφιασμένοι και απάνω όντε σοφίζομαι μ' έχεις πελελαμένο Φαλιέρ.* Ιστ.² 636 κριτ. υπ.

πελέλακας ο.

Από το επίθ. πελελός και τη μεγεθ. κατάλ. -ακας.

Τρελός, ανόητος: *Ξεμωραμένος, ξεκούτης: Άσε με, Αννίτσα, δεν μπορώ πλιο να τον απομένω! το γέρο τον πελέλακα και τον ξετρονμισμένο Κατζ.* Δ' 410.

πελελαμένος, μτχ., βλ. πελελαίνομαι.

πελελία η, Σαχλ., Αφήγ. 225· πελελιά.

Από το επίθ. πελελός και την κατάλ. -ία.

1α) Ανοησία, βλακεία: *Λέγω ότι η πελελία σου (ενν. του Αλεξάνδρου) είναι αριθμητική και στείλει, παρακάλεσέ μας να επάρεις συμπάθειον από εμένα Διήγ.* Αλ. V 80^p. **β)** αμναλιά, απερισκεψία: *Άγωμε εις το χωριόν, να κάμεις τες δουλειές σου, και άφες τον Κάστρου τα στενά, άφες τες πελελιές σου Σαχλ., Αφήγ. 116. 2)* Τρέλα, παραφροσύνη, παραλογισμός: *Ο λογισμός του παιγνιδιού ωσάν εχθρός τον βιάζει (ενν. το ζαριστη), και πελελιάς καμώματα εις τον νουν του λογαριάζει Σαχλ. N 166 (εδώ προκ. για ερωτικό πάθος): αλί τόν εύρει (ενν. κόπελον) και βάλει τον σ' αγάπη (ενν. η πολιτική), και από πολλής του πελελιάς εκείνος εξετράπη Σαχλ. N 272.*

πελελομουσκάρα η.

Από το επίθ. πελελός και το ουστ. μουσκάρα (βλ. μουσχάρα).

(Εκωπτ.) γυναίκα χοντρή και ανόητη: *τον πρωτοπαπά η Μαριά, η πελελομουσκάρα Σαχλ., Αφήγ. 742.*

πελελός (Π), επίθ., Σαχλ. N 81, 95, 315, Σαχλ. Ά (Wagn.) PM 92, Σαχλ., Αφήγ. 84, 201, Ριμ. Απολλων. (Βεν.) [1211], Λουκάνη, Ομήρ. Ιλ. Εξήγ. α, Πανώρ. Α 378 κριτ. υπ., Ε 27, 231, 296, Ερωφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Β' 42, 273, Δ' 618, Πιστ. βοσκ. Ι 3, 125, V 5, 232, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Α 220, 690, Β' 1598, Γ' 784, 1187, Δ' 190, 681 κριτ. υπ., Ε 746, Θυσ. (Bakk.-v. Gem.) 370, 478, Στάθ. (Martini) Α' 213, Β' 226, Ροδολ. (Αποσκ.) Β' 31, Σουμμ., Παστ. φιδ. Α [789], Β' [723], Φορτουν. (Vinc.) Δ' 187, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 320^α.

Από τη μτχ. απολωλώς του αρχ. απόλλυμαι (Ανδρ., Λεξ., Ανδρ., Σημαιο. εξ. 53, Αμ., Αθ. 28, 1916, ΑΑ 126, Χατζιδ., Αθ. 24, 1912, 5 σημ., Καλιτσ., Κρ. Χρ. 2, 1913, 147). Κατά Αλεξίου [Ερωτόκρ. σ. 499] πιθ. νεολατινικής προέλ., πθ. ισπ. *pelele*. Τ. παλαλός και σήμ. στο ποντ. ιδίωμα (Παπαδ. Α., Λεξ.), διάφ. τ. σήμ. ιδιωμ. (Αμ., ό.π., Kretschmer, Glotta 11, 1921, 100, Κόμης, Κυθηρ. Λεξ., λ. *μπελελός*). Η λ. στο Meursius και σήμ. λαϊκ. (ΑΚΝ).

1α) Ανόητος, άμναλος, επιπόλαιος: *όποιος γιατρείαν αγύρευτη στην αρρωστιά ντου αφήσει! ωσάν εκείνο πελελό δεν έκαμεν η φύση Πανώρ. Γ' 446· Πούρι δεν είσαι πελελός, μα τα πρεπά κατέχεις! θωρείς το και γνωρίζεις το σαν είντα ελπίδα έχεις! εις έτοιο πράμα δύσκολο Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Α 365· ταύτα πάντα κάμνουσιν οι πε-*

Λελές γυναίκες Ναθαναήλ Μπέρτου, Στιχοπλ. I 1200· β) αφελής, βλάκας: Οποίος τσι μεγαλότητες ζητά ετοιμού του κόσμου (παρ. 2 στ.)· εγώ άγνωστο τονε κρατώ και πελελός λογάται Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Δ' 604· Και όποιον ευρίσκει (ενν. η πολιτική) πελελόν και έχει να της χαρίσει με λόγια και κομπώματα σαν μύλον τον γυρίζει Σαχλ. N 237· και ο φρόνιμος τα λόγια της (ενν. της πολιτικής) τάσσει τα ως παραμύθια! και ο πελελός τον φαίνονται ζάχαρη με το μέλι Σαχλ. N 320· γ) (εδώ προκ. για γέρο) ξεμωχαμένος, ξεκούτης: Για 'δέ ένα γέρο πελελό που εθέλησε να δράμει, να βουληθεί με βασιλιά συμπεθεριό να κάμει Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Γ' 1031· αν εύρει γέρον πελελόν, (ενν. η πολιτική) κάμνει τον κούρον νέον Σαχλ. Ά (Wagn.) PM 311· δ) παράλογος: Αμή το δικαιο παρενθύς, επρόβλεψε (ενν. ο Παλαμών) με κρίση! στην όρεϊν την πελελήν του πονεμέν' Αρχίτα Θσο. Γ' [70^ρ] άφες και τες πολιτικές, μίσησε και τα ζάρια, της νύκτας τα γυρίσματα, την πελελήν αγγάρεια Σαχλ. Α (Wagn.) PM 239· και εκείνο όπου για λύπηση η Αρετή κουρφεύγει (παρ. 1 στ.)· και πελελήν αποκοτιά θες να το φανερώσεις Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Β' 31· ε) παράτολμος, ριψοκίνδυνος: Ω πελελό κοπέλι, για ποιά 'φορμή μακρά να θα γυρεύεις! θεριά με τόσα κίνδυνα στα δάση να κινηγεύγεις Πιστ. βοσκ. I 1, 78· κοπέλι πελελόν γιατί τόσοσ πολλά γυρεύεις! θηριά με τόσοσ κίνδυνον στα δάση να φονεύεις Σουμμ., Πιστ. φίδ. Α [61]. 2α) Τρελός, παράφρωνας: με φρόνιμον μάχην ποίησον και με λουλόν αγάπην, ό τι έναν ημερόνυκτον είναι του φρονίμον η μάχη, του δε ζαβού και πελελού χρόνον και πάλιν άρχει Σπαν. Ο 68· όποιον πιάσει η πολιτική, πολλά τον τσιγαρίζει, και κάμνει τον και πελελόν, σαν μύλον τον γυρίζει Σαχλ. Β' (Wagn.) PM 435· Ο θάνατος ωσάν ελθει στον ταπεινόν τον Ξένον, ευθύς τον κάμνει πελελόν, την φρόνεσίν τον χάνει Περί Ξεν. (Μαυρομ.) 69· (εδώ σε παρομοίωση): τά 'παν και τά μιλήσας, παντοτινά θυμάται και μόνιος του και μοναχός σαν πελελός δηγάται Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Γ' 1736· τα λόγια σας θανατερά κι αλύπητα πληγώνουν! γιατί, γροικώ σαν πελελή, σ' τόπο κακό Ξαμώνον Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Δ' 406· β) (εδώ προκ. για ερωτευμένο) «τρελός» από έρωτα: Θαρρείτε πως όλοι οι βοσκοί το 'δάς σας πεθυμούσι! και ωσάν αυτούς τους πελελούς τόσα σας αγαπούσι; Πανώρ. Δ' 58· Μα δε σε φτάνει, το λοιπό, τον πόθον παλικάρι, εκείνην όπου στο σπίτι σου κρατεί και γοβερνάει, και άλλη γυρεύεις, πελελέ; Στάθ. (Martini) Ά 147· (εδώ σε παρομοίωση προκ. για ερωτοχτυπημένο) «χαλός»: Ωσά ζαβός και πελελός παντά 'στεκε και εθώρει! τον τόπο όπου επορεύετο η πλουμισμένη κόρη Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Α 1073· (εδώ σε συνεκδ. προκ. για ερωτοχτυπημένο): ε-πλήθαινε την πεθυμιά το πελελό μου αμμάτι! και ήρχιζε και εστρατάριζε και εισιγανο-ποργάτε Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Α 303· γ) τρελός, αλαφροίσκιμος, αλλοπαρμένος: όποιες πιστεύουν σ' όνειρα για πελελές τσι κρίνω Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Δ' 100· πελελό τον κράζουσι τούτα (ενν. τα όνειρα) όποιος τα δηγάται Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Δ' 144· δ) (εδώ προκ. για ελπίδα) «τρελός», παράλογος, μάταιος: εχαίρετο, (ενν. η Αρετού-σα) στην πελελήν ολπίδα Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Γ' 12. 3) (Εδώ) τεμπέλης, ακαμάτης: διαλέγετέ τον τον γαβρόν νύχτα και την ημέρα, να μη σας λάχει πελελός και δε θέλει κοπιάζει! και διάφορον στο σπίτι του ποτέ δε θέλει μπάζει Βεντράμ., Γυν. 273.

Το ουδ. στον πληθ. ως επίρρ. = ανόητα, παλαβά, τρελά: Εγώ να μάθω τον αυθέ-ντη μου να μην πορεύεται πελελά Βίος Αισώπ. (Παπαθωμ.) Α 21^α.

πελελός (Π) ο.

Από το ουσ. *μπελελός* (Χελδρ.-Μηλιαρ., Ονόμ. φυτών 80· κατά Καραποτόσο-γλου, Κυπρ. Σπ. 46, 1982, 205-6, η λ. είναι σλαβ. προέλ., σχετ. με σερβοκροατικά *blen*, *blin*, βουλγ. *blēn*, τσεχικό *blēn*, ρωσ. *belenā*). Τ. αμπελολός σήμ. ιδίωμ. (Λμ., Ελλην. 7, 1934, 162).

Το φυτό υοσκούαμος ο μέλας (*Hyoscyamus niger*), η δαιμονιαρέα (βλ. ά.): *Επαρε άσπρον πεπέρι, υοσκούαμου (ήγουν πελελού) σπόρον από δράμια οκτώ Νεκ. Ιερόπ., Εκδ. ιατρ. 67^η.*

πεληστής ο οι πελησταί (τους μαύρους) Αρμούρ. (Αλεξ. Στ.) 78, χφ P, 145 χφ P, C κριτ. υπ., εσφαλμ γρ. αντί οι σέλες εις (τους μαύρους) διόρθ. Κυριακ., Διγ. Ακρ. 123 (βλ. και Μπουμπ., Αθ. 67, 1963-64, 142, Αλεξίου Στ. [Αρμούρ. σ. 160, 183-4])· πβ. Spadaro, Med. Rom. Orient. 62.

πελιαργός ο, βλ. *πελαργός*.

πελιδνός, επίθ., Μάρκ., Βουλκ. 349^η.

Η λ. στον Ιπποκράτη· βλ. και TLG. Η λ. και σήμ. Λόγ.

Ωχρός και μελανός, μαυροκίτρινος (εδώ προκ. για αίμα νεκρού): *αι όψεις των προσώπων αυτών γίνονται ερυθραί ως δίκην πελιδνού αίματος αυτ. 339^η· εξέρχεται εξ αυτάς (ενν. τας γαστέρας των βουλκολάκων) αίμα βορβορώδες και πελιδνόν αυτ. 349^η.*

πελικάνος ο, βλ. *πελεκάνος*.

πελλακεύομαι, βλ. *παλλακεύομαι*.

πελλακίδα η, βλ. *παλλακίδα*.

πελλανίσκω αόρ. *επέλλανα*, Κυπρ. ερωτ. 123^η· μτχ. παρκ. *πελλιασμένος*.

Από τον αόρ. *επέλλανα* του *πελλάνω* (Meursius, λ. *πελλάνειν*) ή το από το επίθ. *πελλός* αναλογ. με ρ. σε *-ανίσκω* (βλ. Χατζιδ., MNE A 299-301, Αναγνωστ., ΛΑ 6, 1923, 81-2, Μενάρδ., Αθ. 37, 1925, 75-6, Aerts, Πρακτ. Β Κυπρ. Σ. Β 384, Χατζ., Κυπρ. Σπ. 51, <1987> 1989, 1-3). Η μτχ. παρκ. με επίδρ. μτχ. ρ. σε *-ιάζω*. Η λ. στο Meursius, ό.π. και σήμ. στο κυπρ. ιδίωμα (Σακ., Κυπρ. Β 709, λ. *παιλλανίσκω*, Χατζ., Λεξ. 141, λ. *πελλός*).

1) Τρελαίνομαι, χάνω τα λογικά μου, παραφρονώ: *Εκείνη (ενν. η Μεδέα) ... εσχό-τωσεν τον εκείνον (ενν. τον Ιασόν) και τα παιδιά του και τάπισα ήπιεν το αίμαν τους διά το πείσμαν του και τότε επέλλανεν Άνθ. χαρ. (Κακουλίδη-Πηδώνια) 100.* 2) (Με-ταφ.) συμπεριφέρομαι ανόητα, απερίσκεπτα· (προκ. για γέρο) ξεμωραίνομαι, ξε-κουτιάζω: *Ο παίδιος ο πόρνος κριματίζεται, αμμέ ο γέρος πελλανίσκει Άνθ. χαρ. (Κακουλίδη-Πηδώνια) 149.*

Η μτχ. παρκ. ως επίθ. = τρελός, παράφρων: *κανένας που ποθεί βιγλίζει | πού πα-μμα, γιον τυφλόν που δεν γαγίζει | χτυπά κι εδά κι εκείά σγιαν πελλιασμένος Κυπρ. ερωτ. 18^η.*

πελλάρα η, Ανθ. χαρ. (Κακουλίδη-Πηδώνια) 112, 113, 114, Ξόμπλιν φ. 128*, 132*.

Από το επίθ. **πελλός** και την κατάλ. -άρα. Η λ. στο Meursius (λ. **πελελάδα**) και σήμ. στο κυпр. ιδίωμα (Σακ., Κυпр. Β 709, λ. **παιλλάρα**, Χατζ., Λεξ. 141, λ. **πελλός**).

1) Τρέλα, παραφροσύνη, παραλογισμός: Με **πελλούς** πρέπει να ξηγάσαι πράματα της **πελλάρας**, ότι ο **πελλός** δεν μπορεί ποτέ να του πλαζιάσει πράμαν, αν δεν πολομά με την **πελλάραν** του Ξόμπλιν φ. 131* δις: Ο **πελλός** εις την στράταν απού τες **πελλάρες** του πιστεύει και πασαις ένι **πελλός** ως γιον εκείνον Ανθ. χαρ. (Κακουλίδη-Πηδώνια) 113. 2) Ανοησία, βλακεία: έναν κοπέλλιν **επελέκισεν** έναν σταυρόν και λαλούν πολλές **πελλάρες** Μαχ. 66³⁰ κριτ. υπ.

πελλιασμένος, μτχ., βλ. **πελλανίσκω**.

πελλικά, επίρρ.

Από το επίθ. **πελλικός**.

Ανόητα, απερίσκεπτα: Οπού **πελλικά** φανερώνει του άλλου το βιτσιόν του, αγροικά τα κατάδικά του περίτον ανωρίς παρά που έθελεν Ξόμπλιν φ. 134*.

πελλικός, επίθ.

Από το επίθ. **πελλός** και την κατάλ. -ικός.

Τρελός, ανόητος, απερίσκεπτος: Τα **πελλικά** εννοιάσματα ακολουθούν εις τα ορόματα και ευρίσκονται **πελλάρες** Ξόμπλιν φ. 132*.

πελλοκαλόγηρος ο.

Από το επίθ. **πελλός** και το ουσ. **καλόγηρος**.

(Ειρων.) ανόητος, απερίσκεπτος **καλόγηρος**, ιερωμένος: Ωσάν αυτοί (ενν. ο αρχιεπίσκοπος και η συνοδεία του) φιλεύοντον κι εχάιρετον (ενν. ο Γιωργής) μετά τους, Ι διά της Κύπρου τες δουλειές όλους αναρωτά τους, Ι Ξεύρετε, σαν μεθύσουν οι **πελλοκαλόγηροι**, Ι είπαν του για τον **Μαρκουλήν** πως έκαμεν **ταχυρίν**, Ι είπαν τους τόπους του νηρσιού (έκδ. νηρχιού) όλους **εξήλειψέν** τους (παρ. 2 στ.), όσα **κακά** **ετέλεσεν** όλα τού 'μολογήσαν Ιστ. μακαρ. Μάρκο 457.

πελλός, επίθ., Μαχ. 244³⁶⁻⁷, Ανθ. χαρ. (Κακουλίδη-Πηδώνια) 105, 113 πολλ., 114 πολλ., 118.

Από το επίθ. **πελελός** με συγκ. (βλ. Κονομής, Κρ. Χρ. 7, 1953, 149, Πυλαβάκης, Κυпр. Σπ. 32, 1968, 128, Χατζ., Λεξ. 141, στη λ.)- πβ. ωστόσο και Φιλ., Γλωσσογν. Α 76, Λουκά, Γλωσσάρ. 365-6, στη Α. Τ. **δελός** σήμ. ιδίωμ. (Μιχαλαρά-Βογιατζή, Λεξ. Σύμης Γ 54, στη λ.). Η λ. στο Meursius και σήμ. στο κυпр. ιδίωμα (Σακ., Κυпр. Β 709, λ. **παιλλός**, Χατζ., ό.π.).

1) Τρελός, παράλογος: **Κανέναν** πράμαν **ένι** ίτσου **πελλόν** ως γιον την **πελλάραν** τους χωριάτες, οι ποιοι φαίνεται τους οι **φωνές** τους **ένι** διάφορόν τους Ξόμπλιν φ. 128*. 2α) Ανόητος, άμυαλος, αφελής: **Αφειδήν** και το **δικός σου**! **βλέπουσιν** και **καταλυνεί** τα, Ι ποιος **πελλός** ήθελεν **είστον**! να γενεί 'ποταχτικός σου; Κυпр. ερωτ. 130¹⁵. β) απερίσκεπτος, ασύνετος, επιπόλαιος: **παράτολμος**: **Εμήνυσά** τον (ενν. του ρήγα) **δύο φορές** με τα **ξύλα** μου, ότι να **πέψει** να **στερεώσει** την **αγάπην**, και **δεν** **δεί-**

χρει φανόν φαίνεται μου οὐ πολλά εἶναι φρόνιμος, οὐ πολλά εἶναι πελλός Μαχ. 640³³.

Το αρσ. ως ουσ. = διανοητικά διαταραγμένος, παράφρων, τρελός: Με πελλούς πρέπει να ξηγάσαι πράματα της πελλάρας, ότι ο πελλός δεν μπορεί ποτέ να του πλαζιάσει πράμαν, αν δεν πολομά με την πελλάραν του Ξόμπλιν φ. 131' δις: Πρώτον ἐνι πελλοὶ παντοτινοὶ, ως γιον ἐνι ἐκείνοι οπου ἐνι πελλοὶ φανεροὶ Ανθ. χαρ. (Κακουλίδη-Πηδώνια) 113 δις: (ἐδὼ προκ. για επιληπτικούς): Και ἐνυρίσκονται ἄλλοι τίτοιοι πελλοὶ εἰς τσέρτε καιροῦς. ... Τίτοιοι ἐνι με καλόν νουν και κράζονται φεγγαριασμένοι Ανθ. χαρ. (Κακουλίδη-Πηδώνια) 113 (ἐδὼ προκ. για ψυχικά ἀρρωστούς): Και ἐνι ἄλλοι πελλοὶ ἀποὺ μαλαγκονιάς, ως γιον ἐκείνους ἀποὺ τους λείπει ο νους Ανθ. χαρ. (Κακουλίδη-Πηδώνια) 113.

πέλμα τὸ πάλμα.

Το αρχ. ουσ. πέλμα. Ο τ. στο Du Cange, λ. πάλμα και πέλμα. Η λ. και σήμ.

Έδαφος λαοσπίδες, βούρκος (Για τη σημασ. βλ. και L-S Suppl., στη λ. III, TLG (πέλμα, Ψευδοϊπποκράτης), Lampe, Lex., στη λ. 2 και Du Cange, ό.π.): ο δε πατήρ της παιδός ... υπό των παλμάτων τους πόδας βαρινόμενος έπεσεν εξηπλωμένος Παράφρ. Χων. (Νικήτ. Χων., Βόνν., 780, κριτ. υπ.): το αίμα σου (ενν. Στάφυλε) να πίνουν οι άνδρες να μεθούσιν ... και κωλοκαθέας να κρούσιν εις τα πάλματα και να κοιμούνται εις τας ρύμνας και να εμπηλώνονται Γκωρικ. (Winterwerb) I 165.

πελοζέλλα η.

Το ιταλ. *pelosella*. Η λ. στο Du Cange.

Είδος ποώδους φυτού με κίτρινα άνθη, το «ιεράκιον», «*hieracium pilosella*» (βλ. Battisti-Alessio, Diz. etim., λ. *pelosella*, Zingarelli, λ. *pelosella*, Γενναδ., Λεξ., λ. *ιεράκιον*, Πάπ.-Λαρ., Γεν. Εγκυκλοπ., λ. *ιεράκιον*): Εάν είναι ο άνθρωπος λαβωμένος έξωθεν ή με σπάθην ή με άλλο κανένα άρμα, κοπάνισε το χόρτον οπου λέγονσι πελοζέλλα, δώσ' του τον ζουμόν της να τον πίες Αγαπ., Γεωπον. (Κωστούλα) 263.

Πελοποννήσιος ο.

Το αρχ. εθν. Πελοποννήσιος (L-S, λ. Πελοποννήσιοι). Η λ. και σήμ.

Ο κάτοικος της Πελοποννήσου: Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 243.

πέλω.

Το αρχ. πέλω.

1) (Ως συνδετικό) είμαι: Ριμ. Βελ. ρ (Bakk.-v. Gem.) 81, Παισ., Ιστ. Σινά 659, 1097, Διγ. Ο 2576. 2) (Ως υπαρκτικό) α) (με τοπ. προσδ.) είμαι, βρίσκομαι κάπου: απρόσψαντος Λοιπόν ο θρόνος καθοράται (παρ.αλ. 1 στ.) και λείψανα μαρτυρικά άνωθεν τεθειμένα! ένδον εις έν κιβώτιον πέλουν ησφαλισμένα Παισ., Ιστ. Σινά 574 β) (με χρον. προσδ. για δήλ. ηλικίας): ούτος (ενν. ο Διγενής) τοίνυν ανδρειωθείς σ' αύξηση ηλικίας! και έτος γαρ τριακοστόν και τρίτον αύθις πέλων! τέλος δε τούδε του βίου δέδωκεν εν ειρήνη Διγ. Ζ 1250. 3) (Απρόσ.) είναι (Για τη σημασ. και τη χρ. βλ. και Bakker-v. Gemert [Γεωργηλ., Βελ. Λ σ. 337]: Κάκεινος (ενν. ο Βελισάριος) ως τα γροί- κρεσε τα λόγια του ποπούλου, Ι ελεεινώς εφώναζεν, έλεγεν —ούτως πέλει—: Ι Αφήτε

με, τον αλαόν και τον απελπισμένον ...» Γεωργηλ., Βελ. Α (Bakk.-v. Gem.) 532· αγάπην θέλει ο Θεός και οπού αγάπην έχει! ένα δεσμόν με τον Θεόν γίνεται, ούτως πέλει, | και ο Θεός τον βοηθά 'ς πάσα δουλειάν και χρήσιν Ψευδο-Γεωργηλ., Αλ. Κων/π. 852.

πέμμα το, Διγ. (Trapp) Gr. 2371.

Το αρχ. ουσ. **πέμμα**.

Κάθε είδος αρωματικής ουσίας που καίγεται για να ευωδιάσει η ατμόσφαιρα: *Πέρματα* εκαπνίζοντο παντοία τε και πλείστα, | μόσχοι, κασίαι, καμφοραί, άμπαρ και ξυλαλάι, | και ην ο άνεμος ηδύς και πλήρης ευωδίας Διγ. Ζ 2804.

πεμμένος, μτχ., βλ. **πέμνω**.

πέμπελος, επίθ.

Το μτγν. επίθ. **πέμπελος**. Πβ. ουσ. *πεμπέλα* η και *πεμπέλι(ν)* το σήμ. ιδίωμ. (Παπαχρυστ., Λεξ. ροδ. ιδίωμ., λ. *πεμπέλι(ν)*). Η λ., καθώς και τ. *πέμπερος*, και σήμ. στο κυпр. ιδίωμα (Andr., Lex., στη λ., Σακ., Κυпр. Β 725, στη λ.).

Υπέργηρος, υπερήλικος· (εδώ μεταφ. προκ. για κρασί) πολύ παλιό: οίνος *πέμπελος* τριγέρων ανθοσμίας Μανασσ., Ποίημ. ηθ. 638.

πέμπτος, επίθ., Rechenb. 76⁷, 100^{2.4.15}, Διήγ. ωραιότ. 149 *πέπτος· πέφτος*, Ασοιζ. 438²⁵, 440²¹, Ανθ. χαρ. (Κακουλίδη-Πηδώνια) 84, 99, 107 κ.α· θηλ. *Πέπτη*, Μαχ. 60²· *Πέφτη*, Gesprächb. 14⁷, Μαχ. 420¹³, 482¹, 654⁷, 676²⁵, Διήγ. ωραιότ. 155.

Το αρχ. επίθ. **πέμπτος**. Ο τ. *πέπτος* (για το σχηματ. βλ. Jannaris, Hist. Gramm. 95) το 13. αι. (Catascusi) και το ουδ. *πέπτον* σε έγγρ. του 17. αι. (Βιοβίζ., EKEIEΔ 12, 1965, 83²⁵). Για το σχηματ. του *πέφτος* πβ. Χατζιδ., MNE A 161-2, Θαβώρ., Ουσιαστ. 77, ΝΓΔ 86. Το θηλ. *Πέμπτη* ως κύρ. όν. μτγν.(.) (Kahane, Sprache 366, πβ. όμως *πέμμη* TLG) και σήμ. Ο τ. *Πέπτη* σε κείμε. του τέλους του 18. αι. (Οικονόμου-Αγοραστού, Λαογρ. 33, 1985, 253) και ο τ. *Πέφτη* σε έγγρ. του 17. αι. (Κώδ. Παναγ. Σπηλιώτ. ΔΙΕΕΕ 23, 1980, 507, 26, 1983, 450), το 18. αι. (Κουκ., Λαογρ. 9, 1926-28, 95), στο Στεφανόπουλο, Βιβλ. Στεφανοπ. 48, και σήμ. λαϊκ. Το ουδ. ως ουσ. στον Ιπποκράτη (TLG) και σήμ. Το ουδ. ως επίφρ. μτγν. Η λ. και σήμ.

Πέμπτος: ο εἰς τους συντρόφους να έχει δ' μερικά τον διαφόρου και ο άλλος σύντροφος να έχει το πέπτο μερικόν Ασοιζ. 332²⁶.

Το θηλ. ως ουσ. = η ημέρα **Πέμπτη**: οι παπάδες μας λέγουνσι, αύριον *Πέφτη* είναι! και, ξευρετε, η εορτή του Θεολόγου είναι *Διήγ. ωραιότ. 271*· έκφρ. αγία *Πέμπτη/Πέφτη* η Μεγάλη *Πέμπτη*, η *Πέμπτη* της Μεγάλης Εβδομάδας: ο πατριάρχης της Αντιόχειας ... *εγκαινιάσεν τον (ενν. τον σταυρόν) ... και έβαλεν απέ το σώμαν του Κυρίου της αγίας Πέφτης μέσα και έγραψεν ... και το Ευαγγέλιον του κατά Ιωάννην, την διαθήκην της αγίας Πέμπτης Μαχ. 70^{31.32}.*

Το ουδ. = **1)** (Ως ουσ.) το καθένα από τα πέντε ίσα μέρη στα οποία χωρίζεται ένα σύνολο: το *πέμ(π)το* των τριάντα είναι έξι και το *έξατον* των λ' είναι έ Rechenb. 100¹⁰. **2)** (Ως επίφρ.) πέντε φορές: *βαβαί βαβαί* της συμφοράς, *βαβαί* και της οδύνης. | *Ει μη και πάλιν τέταρτον, ει μη και πάλιν πέπτον,* | προκρίνομαι τους Έρωτας να συνθιπώ με σένα Αχιλλ. (Smith) N 1780.

πέμπω, Καλλιμ. 1683, Διγ. (Trapp) Gr. 682, Κομνηνής Άννας Μετάφρ. 94, Φλώρ. 398, Απολλών. 340, Λιβ. P 441, 1237, Λιβ. Sc. 105, 320, Λιβ. Esc. 1440, Λιβ. N 1083, Μαχ. 80^α, 502^{α, β}, 520^α, 644^α, Γεωργηλ., Βελ. Α (Bakk.-v. Gem.) 613, 614, Ιστ. πολιτ. 60^α, Κυπρ. ερωτ. 141^β, Κατζ. Γ 417, Σουμμ., Ρεμπέλ. 174, 175, 177, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Δ 1288, Σουμμ., Παστ. φιδ. Β [271], Φορτουν. (Vinc.) Α 159, Ιντ. δ 192, Ζήν. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Πρόλ. 10, Λεηλ. Παρούκ. 169, Διγ. Ο 40, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 286^α, 514^α, κ.π.α. *ῥεπέβω*, Μανολ., Επιστ. 173, Σταυριν. 562 *πέβγω*, Θηρ. Πρόλ. (Κακλ.) 240, Δεφ., Σωσ. (1569) 320 *πέβω*, Σπαν. Ο 16, Θρ. Κων/π. (Mich.) 38, Αλεξ. 426, 690, 717, 814, 1004, 2182, 2183, 2543, 2687, Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 21^α, 32^α, 214^α, 298^α, Δεφ., Σωσ. (1569), 310, 332, Σεβήρ.-Μανολ., Επιστ. 171, Σουμμ., Παστ. φιδ. Β [254], [429], κ.α. *ῥπέπω*, Αχιλλ. (Smith) Ο 382 *αόρ. έ/ήπεφα*, Καλλιμ. 2375, Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 1415, Μαχ. 380^α, 642^α, Αλεξ. 50, 913, 1032, 1040, 2179, 2396, Απόκοπ.² 138, Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 22^α, Δεφ., Σωσ. (1569) 334, Κυπρ. ερωτ. 24^α, Κατζ. Δ 431, Σεβήρ.-Μανολ., Επιστ. 171, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Δ 1042, 1233, Ζήν. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Γ 165, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 230^α, 417^α-*γ* πληθ. παθητ. *αορ. επεμφήκασιν*, Βενετσός, Δαμασκηνού Βαρλαάμ 33^α *μτχ. ενεστ. πεμπάμενος*, Μαχ. 650^α, Δαρκίς, Προσκυν. 57, Αλφ. 10^α, Πανώρ. Αφ. 31, Ερωφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Α 542, Χορτάτση, Ελευθ. Ιερουσ. Β πριν στ. 1, Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 383^α, Αποκ. Θεοτ. II 67, Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 359, Ροδινός (Βαλ.) 176, 203, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 511^α *μτχ. παρκ. πεμμένος*, Λιβ. P 1686.

Το αρχ. *πέμπω*. Ο τ. *πέβω* (<*πέβω* με ανάπτυξη του *-γ*-, βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Α 49-50, 185) στον Κατσαϊτ., Ιφ. Αφ. 56 και στο Στεφανόπ., Βιβλ. Στεφανον. 36, 37, 78, 84. Ο τ. *πέβω* (αναλογ. με τα αρχ. και *μτγν. ρ. σε -βω*, βλ. Χατζιδ., ό.π. 284) στον Κατσαϊτ., Ιφ. Αφ. 128, Γ 389, 390, Θυ. Αφ. 20, 59, Κλ. Α 715 και σήμ. ιδιωμ. (Andr., Lex., Κόμης, Κυθρ. Λεξ., Μάνεσης, Λεξ. μυκον. ιδιωμ., Ζώνη, Λεξ. Ζακ., κ.α.). Για τον τ. *πέπω* που απ. σε κυπρ. έγγρ. του 17. αι. βλ. Μηνάς, Πρακτ. Β Κυπρ. Σ. 3, 255 σμμ. 11. Ο *αόρ. έπεφα* και σήμ. ιδιωμ. (Χατζιδ., ό.π. 161, κ.α.). Η *μτχ. πεμπάμενος* στο Βλάχ. και σήμ. ιδιωμ. (Κουσαθανάς, Λεξ. Μυκόν., Παπαχρυστ., Λεξ. Ροδ. Ιδιωμ., Σακ., Κυπρ. Β 725). Η λ. και σήμ. λόγ. (ΛΚΝ).

1α) Στέλνω κάπ. (κάπου ή σε κάπ): Κομνηνής Άννας Μετάφρ. 123, Σφρ. Χρον. (Maisano) 150^α, Βίος Αλ. 2644 *Ο μέγας μάστρος αρμάτωσεν δ κάτεργα και έπεψεν ρ φρέρηδες* Μαχ. 148^α *τω Χανιών οι άρχοντες ήθελαν να γυρέψου! κανένα μαθηματικόν έσω να τονε πέψου* Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 157^α *αρμάτωσεν ο κουβερνούρης μίαν σατίαν και έβαλεν απάνω τους σιρ Χαρρήν τε Ζιπλέτ και έπεψέν τον εις τον ρήγα, λαλόντα του πώς το στόλος είναι δηγημένον* Μαχ. 144^α *ο Ηρώδης έκραξεν τους Μάγους κρυφά διά να μάθει ... Και τότες τους πέβει εις την Βηθλεέμ* Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 239^α β) προκ. για αγγελιοφόρο: Λιβ. N 1083 *ο κοντοσταύλης έπεψεν μαντατοφόρον τον Μοιντολίφ τε Βερνή* Μαχ. 516^α γ) προκ. για στρατό, στόλο: ο αφέντης της Ατάλειας ... *έπεψεν μαντατοφόρους ... να μην πέψει (ενν. ο ρήγας) την αρμάδα απάνω του* Μαχ. 106^α 2α) Στέλνω κ. σε κάπ.: Βίος Αλ. 4110 *παρακαλώ τη πανιρότή σου να μου πέψει έξι εφτά πράτσα σέτα τη μαύρη και ένα σκιαδί* Μανολ., Επιστ. 173^α (σε προσωποπ.): εις τ' *αρμαριού την άνοιξη τη δεύτερην ευρίσκει! πράμ' ακριβό που τση 'πέψεν ο Έρωτας κανίσκι* Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Α

1490· β) σε μεταφ.: Να 'πιχαρείς, ω λυγερή, πέψε με ολίγον πόθον, ¹ ότι λιγάνομαι, κυρά, διά την πολλήν σου αγάπην· ¹ εσύ κρατείς τους έρωτες και δος εμέν τον πόθον Ερωτοπ. 87· Χείλη γλυκιά και ονόστιμα ... ¹ ... ας μου 'τονε ... δοσμένο! τόση δροσά φιλώντας σας να πέψω στην καρδιά μου, ¹ να πάψουνσι οι πόνοι μου κι όλα τα βάσανά μου Πανώφ. Β 197· γ) στέλνω γράμμα, μηνώ, ειδοποιώ γ') (με αντικ. τις λ. μαντάτο, μήνυμα, πιτάκιν, χαρτί, κ.τ.ό.): Ω Κύριε παντοδύναμε, ... ¹ δόξα στην ευπλαχνία σου με το γλυκύ μαντάτο! που 'πέψες ανιπόλπιστα κι αφνίδια εις τη Σάρρα Θυσ. (Bakk.-v. Gem.) 1069· Ο βασιλεύς ο Φίλιππος μηνύματα σας πέμπει· ¹ πωλεί σας μίαν εξαίρετον, ωραιωμένην κόρην Φλώφ. 937· και το πιτάκιν έπεψεν (ενν. η κόρη) εις τον Αχιλλέαν Αχιλλ. L 621· Χαρτί σε πέμπω, λυγερή, αφέντρ', ανάγνωσέ το Ch. pop. 8· γ') (με ειδική πρόταση): Ο δε βασιλεύς έπεμψε προς τον Αίσωπον ότι ελυπήθη πολλά Βίος Αίσωπ. (Παπαθωμ.) 45¹²· δ) (με αντικ. το ουσ. σημάδι(ν)) στέλνω κ. ως ένδειξη ερωτικής ανταπόκρισης: γράφω σε, δεσποτείαν μου, μυρωπακαλώ σε, ¹ πέψε σημάδιν εις εμέν να το έχω αντί εσένα Λιβ. Sc. 736· αν δε πάλιν ου πέμψεις με σημάδιν ιδικόν σου, ¹ δίδεις με πάλιν αναμονήν, ελπίζω το του χρόνου Λιβ. Sc. 740. 3α) Στέλνω κάπ. να κάνει κ· (με τελική πρόταση): ο αμिरάς ... ¹ ... δύο εκ των αγουρών του έπεμψεν εις το κάστρον, ¹ όπως είπωσι τη μητρί την επάνοδον τούτου Διγ. Z 962· ο πατήρ μου ο βασιλεύς την βασιλείαν έχει, ¹ και εμέναν έπεψε να πολεμώ μετά σας Αχιλλ. L 149· (με το σύνδ. κι αντί τελικού συνδ., βλ. και 9): ο Αλέξανδρος ... ανθρώπους τότε πέβει, ¹ κι ήφεραν τον Βουκέφαλον Αλεξ. 1209· (με επόμ. εμπρόθ. προσδ. του σκοπού): Ο βασιλεύς γροικώντα την παρακάλεσίν τους, έπεψεν πολλύν λαόν των αρμάτων εις βλέπρην του αυτού τόπου Μαχ. 8²⁰· β) στέλνω μήνυμα/διαταγή να πραγματοποιηθεί κ.: ωσάν απέρασαν κάμποσες ημέρες και δεν ήλθεν, έπεμψεν ο Ξάνθος προς αυτήν (ενν. την κυράν του), διά να την φέρουν οι γονείς της εις το σπιτίων της Βίος Αίσωπ. (Παπαθωμ.) 104²⁰· είπεν του (ενν. του ρηγός) ο αμिरάλλης: «Πέψε να έλθει η μητέρα σου και οι καθαλλάρηδες σου ...» Μαχ. 490²⁰· γ) στέλνω και καλώ: αυτή διά καύχον πέμπει Συναξ. γυν. 808. 4α) α') Στέλνω κάπ. ξένο πίσω (στην πατρίδα του, στο σπίτι του): Δούκ. 281²⁰· ανέν και τούτο κάμετε, ευθύς να σας πιστέψω, ¹ και πάλιν με θροφίματα στο σπίτι σας να πέψω Χούμνου, Κοσμογ. 1816· α') στέλνω κάπ. εκτός συνόρων, μακριά: Τούτου (ενν. του Αλεξάνδρου) δ' η πόλις μάλιστα πάσας τας μυριάδας ¹ των στρατοπέδων θρέψει καυτών των πολεμίων, ¹ ανυστερήτους πέμπουσα πάντας μη μόνον τούτους! ¹ τους κατοικούντας εν αυτή, αλλά και πάντα κόσμον Βίος Αλ. 2780· β) διώχνω, απομακρύνω: αλλ' ο θεός δεν ήθελε πάλιν να αφεντέψει (ενν. ο Σερμπάνος), ¹ μα εις την Αλαμάνιαν μακρά να τον επέψει, ¹ να ενθυμάται την Βλαχιάν, να καίεται η καρδιά του Ιστ. Βλαχ. 358· (μεταφ. προκ. για ψυχικό πόνο): να ελθει μετά σεν, ξένε μου, να τον ιδώ, ¹ και να πέψω τους πόνους τούς έχει η ψυχή μου Λιβ. Esc. 3709. 5) (Προκ. για το Θεό) α) χορηγώ, παρέχω: ο Θεός έναί εκείνος οποιού σας πέβει τον πλούτον Καριάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 380· αναλήφθεις γαρ έπεμψεν (ενν. ο Χριστός) εις εκείνων (ενν. των μαθητών) παρηγορίαν, φωτισμόν και δύναμιν Lucar, Sermons 147· φφ. να πέψει η χάρη του (σε ευχή) = είθε να συγκατατεθεί, είθε να δώσει ο Θεός: Πούρι να πέψει η χάρη του, σαν πάει στο πρόσωπό του! τούτη η θυσία που μελετώ να πάψει το θυμό του Θυσ. (Bakk.-v. Gem.) 371· β) (προκ. για φυσική καταστροφή) προξενώ, προκαλώ: Πέμπει (ενν. ο Θεός) σεισμόν με την βοή, ο κό-

σμος σκοτεινιάζει, ¹ και από τον φόβον ο λαός το «Κύριε ἐλέησον» κράζει **Εκλάβ. 19. 6)** (Σε προσωποπ. με υποκειμ. λ. όπως πόθος, ουρανός, νόμος, κλπ.) **α)** στέλνω, δίνω: πέμπει μου (ενν. ο Πόθος) την οργήν του! και κάμνει με διπλά ν' αναστενάζω Κύπρ. **ερωτ. 93^α** (με παράλ. του αντικ.): Ίσως να θέλει ο ουρανός καμιά βολά να πέψει, ¹ τ' αποθαμένον τον χαμμόν να μου τον αντιμέψει Σουμμ., Παστ. **φιδ. Α [955]** **β)** προκαλώ, προξενώ κ.: Και συ, πολλά σκληρότατε νόμε, γιατί να πέψεις ¹ στην φύσιν τόσων βλαφήμον και να την παιδεύεις; Σουμμ., Παστ. **φιδ. Γ [561]. 7)** Ρίχνω, εκτοξεύω, πετώ κ. εναντίον κάπ.: Ιερακοσ. **503^α**, Ερμον. **Η 193**, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) **285^α** (σε προσωποπ.): ευστόχως πέμπει (ενν. ο Ερωτας) τας βολάς και τοξεύει καρδιάς Διγ. (Trapp) **Gr. 612** **φρ.** να πέψει ο Θεός φωτία να με καύσει (ως όρκος, προς επίρρωση της αλήθειας των λεγομένων κάπ.): Δεν είναι έτοι, ωσάν ορίζεις, ανθέντα μου, ότι να φανερώσω την βουλήν σου. Και εάν εγώ έκαμα τέτοιον πράγμα να πέψει ο Θεός φωτία να με καύσει Διγ. **Ανδρ. 332^γ. 8α)** Λέω, εκστομίζω: Γλυκά, Στ. **506** εγώ μαχάριμον κατά νουν, πώς να την χαιρετήσω, ¹ και ποίαν αρχην ερωτικήν να πέμψω συντυχίαν Λιβ. **Esc. 2191^β** **β)** (προκ. για δοξολογία, προσευχή) αναπέμπω: δοξολογίαν πέμψας Θεώ απετμήθη την κεφαλήν Δούκ. **383^α** Να πέψει (ενν. η ψυχή) εκ βάθους καρδιάς την προσευχήν της Ροδινός (Βαλ.) **70. 9α)** (Προκ. για ακτινοβολία, φως, λάμψη κ.τ.ό.) εκπέμπω: Φέγγος, ... πέψε εις αυτούς ακτίνα σου Λιβ. **N 3502** ο ήλιος ... ούτε ... πέβει προς ημάς πλέον ενέργειαν παρά οπού έχει Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) **φ. 48^α** όντα το λαμπρόν του φως ο ήλιος έλαμπε τας ακτίνας, ¹ πυρωδέσττην την αυγήν έπεμπε το χρυσίον Διγ. **Z 3835** (σε μεταφ., με παράλ. του αντικ.): Ίδετε και το άπειρον κάλλος της φαινομένης! τηλαυγέστερον πέμπον τε ηλιακών ακτίνων Διγ. (Trapp) **Gr. 2662** κριτ. υπ. **β)** (προκ. για ήχο) παράγω: κιθάραι ήχον έπεμπον και παν μουσικών ειδος Διγ. (Trapp) **Gr. 1781^γ** **γ)** (προκ. για οσμή) αναδίδω: ευώλθεν, ω του θαύματος, και το μονοκυβρίτειν, ¹ υπερατμίζον ολιγόν και πέμπον ευωδιάν Προδρ. (Eideneier) **IV 203^δ** **δ)** (προκ. για σκόνη) σηκώνω: οι κλάδοι ... συρόμενοι προς γην, και πάσαν κόνιν! μέχρις Ολύμπου πέμποντες, εφόβουν πάντας Πέρσας Βίος Αλ. **3338^ε** **ε)** (προκ. για σωματικές εκκρίσεις) αποβάλλω: ίδοις γαρ αν ιλυώδη φλέγματα ... πέμποντα τον ιέρακα Ιερακοσ. **420^α** **στ)** (προκ. για νερό που χύνεται στη θάλασσα) εκβάλλω: η ... θάλασσα ... ποτέ τη δεν περηφάνει στο βάθος τη να βάλει! εκείνο το λιγούτσικο νερό απόυ τα ορνακάκια! πέμπουσιν εις του λόγου τη Φορτου. (Vinc.) **Αφ. 62. 10)** (Νομ.) ζητώ αναβολή στην εκδίκαση υπόθεσης: αμέ καλά να ηγνωρίζεις ότι αν ουκ είχε την ημέραν του πριν την ημέραν έμπροσθεν εις την αυλήν, ουδέν πρέπει να αξιάζει έτερον ανόστελμαν Ασιζ, **90^γ**.

Φρ. 1) Πέμπω κάπ. εις (τον) Αδην/στον Αδην(ν) = (α) σκοτώνω κάπ.: Διγ. **Z 4273**, Παλαμίδ., Βοηβ. **608**· κι ως έμπονσι στον βασιλιά μέσα, και το σημάδι τως κάμω, πέφετέ τονε ογλήγορα στον Αδην Ζήν. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) **Β 442**· (μεταφ., προκ. για τον έρωτα): Ει δε και τύχει τινάς και αποφύγει, τον φθάνει (ενν. ο Ερωτας) με τα πτερά οπού έχει και βάλλει φωτία και κεραυνόν εις την καρδίαν τούτου. Κατά καρδιάς δοξεύει τον και εις Αδην τον πέμπει. Διγ. **Ανδρ. 316^γ**· **(β)** χάνω κάπ. λόγω θανάτου: Αλί ... οπού στον Αδην έπεψαν ... τούς είχασιν παρηγοριάν, δυο υιούς και θυγατέραν! Απόκοπ.² **405. 2)** Πέμπω εις τον άνεμο, βλ. άνεμος **Φρ. (δ).** **3)** Πέμπω δαγκωματιά =

δαγκώνω (παγνυνώδως): Στα χείλη, οπού μου εσφάξαι λίγ' έλειψε να πέμψω! μίαν δυνατή δαγκωματιά, και να τα σημαδέψω Σουμμ., Παστ. φιδ. Β [271]. 4) Πέμπω θάνατον = θανατώνω, αφαιρώ τη ζωή κάπ.: (εδώ σε υπερβολή): τα ρούχα του ανδρός τα δίδει (ενν. η πονηρή γυναίκα) ωσάν εβραϊκά. Ι και αν τη συντύχει άνδρας της να της τ' αναγυρέψει, Ι την ώρα αυτή μανιώνεται θάνατον να του πέψει Βεντράμ., Γυν. 68. 5) Πέμπω όνομα, βλ. όνομα Φρ. 9. 6) Πέμπω κάπ. στην οργή, βλ. οργή Φρ. 12. 7) Πέμπω προξενιές = διαπραγματεύομαι συνοικέσιο: παίρνοντας τον Πανάρετο, κι όχι απ' αυτούς κιανένα Ι απού σου πέφα προξενιές Ερωφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Δ' 474. 8) Πέμπω κάπ. εις το σουλάτσο = καταστρέφω, συντρίβω (πβ. και Croce 79-80, Battaglia, *Λ. spasso* σημ. 7): Γνωρίζοντας ... ότι όλοι εμείς θνητοί είμεσταν, ιδιον είναι σαν τόσες προημένες συρθηρες, πως κάθε μικρή στιγμήτιος μας πέμπει εις το σουλάτσο Μπερ-τόλδος 81. 9) Πέμπω κάπ. σε στράτα = καθοδηγώ, δείχνω σε κάπ. τι να κάνει: Για τάντο σε εκράτσα επά, να μ' ορμηνέψεις, Ι ... σε στράτα να με πέψεις Ευγέν. (Vitti-Spadaro) 316: Σώπασε, κυρα-Ρήγισσα, κι εγώ να σ' ορμηνέψω, Ι α θέλεις να με κουρ-μαστείς, σε στράτα να σε πέψω Ευγέν. (Vitti-Spadaro) 320. 10) Πέμπω κάπ. εις τάφον = στέλνω στον τάφο, σκοτώνω: ο μόρος Ι έπεμπεν αυτούς εις τάφον Ερμον. Μ 112. 11) Πέβω φιλιά = φιλώ: αρχίνησε κι αυτή το στόμα να σαλεύει, Ι ν' ανοιγοκλεί τα ρόδα του, γλυκιά φιλιά να πέβει Σουμμ., Παστ. φιδ. Β [254]. 12) Πέμπω κάπ. στην φούρκα = καταδικάζω κάπ. σε θάνατο δι' απαγχονισμού: Πολλοί από βίαν του παιγνιδιού επή-γασιν κι εκλέψαν, Ι κι ευρήκασιν και πιάσαν τους, στην φούρκαν τους επέψαν Σαχλ. Α (Wagn.) PM 167. 13) Πέμπω/πέβω χαιρετισμόν/χαιρετισμούς/χαιρετισμάτα (με γυν. ή αιτιατ. ή εμπροθ. προσδιορ.) = στέλνω χαιρετίσματα σε κάπ., χαιρετώ κάπ.: ο δουξ του τόπου! ... επιθυμά, υιέ καλέ, να ιδεί την ηλικιάν σου (παρ. 1 στ.), δι' αυτό σε πέμπει πάντοτε κείνος χαιρετισμούς του Φλώρ. 233: Χαιρετισμόν από ψυχής πέμπω σου, καλή κόρη Ερωτοπ. 133: Βασιλεύς μέγας Δάρειος, γράφω τον ορισμόν μου, Ι πέβω και χαιρετίσματα εις όλον τον λαόν μου Αλεξ. 772. 14) Πέμπω κάπ. στα χέρια κάπ. = παραδίδω κάπ.: την Ελενα στα χέρια μας να πέψεις Φορτουν. (Vinc.) Ivt. δ' 28.

πένα (Π) η, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Ε 459 πέννα, Ch. pop. 774.

Από το βενετ. *pena* (Boerio) - ιταλ. *pena*. Λ. πέννον στο Meursius. Η Λ. στον Η-σύχ. (-νν-), στο Du Cange, Λ. πέννα, και σήμ.

α) Πτερό πτηνού: Βράσε εις ένα χάλκωμα λιπόλαδον ... και ας βράσει ώραν πολ-λήν έως να βάνεις μέσα μίαν πέναν, ήγουν πτερόν, να καίγεται Αγαπ., Γεωπον. (Κω-στούλα) 257· β) όργανο γραφής ή σχεδίασης, πένα: φέρνουν τως εκεί πένα, χαρτί, μελάνι Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Δ' 1605· όλα του τα 'πε στη γραφή, με πένα και μελάνι Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Δ' 804· (μεταφ.: εδώ σε απειλή): Πένα ας είν' το σίδερο που λεώ-νει τη ζωή σου, Ι ... το αίμα το πρικύ σου Ι είναι μελάνι: μετ' αυτά γράφω το ριζικό σου Ζήν. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Α 171· (σε λογοπαίγνιο, προκ. για το ανδρικό γεννητικό μόριο (βλ. Vincent [Φορτουν. σ. 178], πβ. Vincent, ό.π., 171-2)· πβ. και ιταλ. *pena*): ΔΑΣΚΑΛΟΣ: (παρ. 4 στ.) Εχω σκολάρους θαμαστούς, βάνω καλά in pena, Ι et per comper versiculi έχω μεγάλη βένα (παρ. 2 στ.). ΜΠΕΡΝΑΜΠΟΥΤΣΟΣ: Γροϊκάς του: Βλέπεσαι κι εσύ, εκείνη τη μεγάλη Ι που βάνει τω σκολάρων του την πένα μη σου βάλει Φορτουν. (Vinc.) Δ' 268.

πένα (III) η. Ασοιζ. 113¹⁵ (ἐκδ. πέρας, διορθώσ.), 429⁹, Μαχ. 262²⁴, 316⁵, 324¹⁷, 516⁶, Ολόκαλος 12^{2,23}, 40¹, 151¹⁶, 203¹¹⁻¹², 207¹⁷, 210²⁰, 211⁹, Εόμπλιν φ. 123⁹ (δύς), 127⁹, Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 50²⁴, 64¹⁵, 150¹³, Σουμμ., Ρεμπελ. 191, Φορτουν. (Vinc.) Γ 284, κ.α. πέννα, Κυπρ. ερωτ. 92²⁴, 138²⁰, 140⁴, 149¹³.

Από το ιταλ. - βενετ. *pena* (Battisti-Alessio, Diz. etim., Boerio): πβ. και γαλλ. *peine* (Kahane, GR II 100, Καραποτόσογλου, Κυπρ. Σπ. 64-65, <2000-2001>, 2003, 762, Assises I 284). Η λ. σε έγγρ. του 14. (Μανούσ., Θησαυρ. 3, 1964, 88 κ.α.), 15. (Μανούσ., ό.π., 94 κ.α.), 16. (Δετοράκης, Κρητολ. 16-19, 1983-4, 121, Κατσουρ., EMA 5, 1955, 61 κ.α.), 17. (Κώδ. Παναγ. Σηπλιώτ., ΔΙΕΕΕ 23, 1980, 521 κ.α.) και 18. αι. (Βαγιακ., ΕΑΙΕΔ, 6, 1955, 48).

1α) Ποινή, τιμωρία: λέγει το δίκαιον ... ποταπὴν τιμωρίαν να λάβουσιν τὴν λέγον πενά Ασοιζ. 365⁴ Η τρίτη αντροπή ... ἦτον ὅτι πάσα ἀνθρώπος ἐμπόρεν να τον ιντζουριάσει (ενν. τον καπετάνου) ἐκείνη την ἡμέραν ... χωρὶς να ᾿χεν καμιάν πέναν Ανθ. χαρ. (Κακουλίδη-Πηδώνια) 141² (σε λογοπαίγνιο, βλ. Πολίτης Λ. [Κατζ. σ. 115]): ΔΑΣΚΑΛΟΣ: Ἐλα να πα χτυπήσομε τούτης της Πουλισσένας! *e dirle πως την κάνομε lugere miltas penas, i a δε γιαγείρει το ζιμό ὅτι της εἶχε δώσει ΠΙΑΤΡΟΣ: Οντες μιλούμε, δάσκαλε, να ζεις, ἀφῆσ' την τόση! νιοττρίνα εισέ μια μεριά' ιντα 'ν' αυτές οι πένες! κι οι αλουσές σπού μου λες; Δεν τς έχω αλλού ακουσμένες Κατζ. Δ' 219-β) (νομ.) β⁹) πρόστιμο που επιβάλλεται με ποινική ρήτρα συμβολαίου η οποία ορίζει ποινή για ὅποιον παραβιάσει τα συμφωνημένα: ὅστις ἐναντιώσει της παρούσης ... γραφῆς ου μόνον το του Θεοῦ κρίμα λήφεται, ἀλλά και ζημιούται πέναν εν τα τείχη του Καστελίου υπέρπυρα κέ Ολόκαλος 68¹¹: ὅστις ἤθελεν ἐναντιώσει την παρούσα, να πέφτει σε πένα τοικίνα ἐκατό εἰς τον αρσανά τῆς Βενετίας Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 130²⁸-β⁹) ποινική ρήτρα: προμετάρουσι να φυλάξουν τα ἀνωθεν ἀνω εἰς πένα συνηθική Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 150²³. 2) Πόνος, βάσανο, θλίψη, δυστυχία: Τριγύρου όλα τα τειχιά Τουρκιά 'τον γεμωσμένα, i η Χώρα ὅλη ᾿γέμισεν, ἦτον μεγάλη πένα. i Ὅσοι 'πομείναν ζωντανοὶ ψυχὴ τους ἐν' κρυμμένη! και τον Θεόν παρακαλοῦν και την γλυκιάν Παρθένην Θρ. Κυπρ. (Παπαδ. Θ.) 386⁹ Ὅλες οι χαρές του κόσμου ἐδιαβήκασιν 'πού μένα, i αὐτὴ τύχη μου με σῶρνει πάντα πάθη, πάντα πένα Κυπρ. ερωτ. 145⁶.*

Έκφθ. (ναυτ.) μάλα πένα (βλ. Boerio και Battaglia, Λ. *malapena*) = με δυσκολία, με κόπο, μόλις και μετά βίας: εἰς ἐτούτο το κανάλι ἐναι ὀλίγο φούντος ὅτι μάλα πένα ἡμπορεῖ να περάσει κότεργο λιγνὸ Πορτολ. Α 215²⁸.

Πενάτες οι, Φορτουν. (Vinc.) Ιντ. δ 175.

Το μετγν. ουσ. Πενάτες (Sophocle.: βλ. και TLG) από το λατ. *Penates*: πβ. και ιταλ. *Penati*. Η λ. και σήμ. λογοτ. (ΑΑΝΕ).

Οι εφέστιοι θεοί που ο Αινείας πήρε μαζί του φεύγοντας μετά την καταστροφή της Τροίας: βγαίνει ὅδω από την πόρτα ο Αινέας ... βαστώντας τα εἰδωλα τῶ θεῶν τῶς, των Πενάτω Φορτουν. (Vinc.) Ιντ. δ μετά στ. 154.

πενέζης ο, Πουλολ. (Τσαβαρή)² 541 χφ V κριτ. υπ.

Από το βενετ. *penese* - ιταλ. *pennese*.

(Ναυτ.) υποναύκληρος, βοηθός τιμονιέρη (βλ. Κουκ., ΒΒΠ Έ 366, Kahane, DOP

36, 1982, 142, Kahane, Graeca et Romanica II 109, III 242): και επλέομεν την θάλασσαν μετά πολλού κλυδώνος! και ναύκληρον ουκ είχαμεν να κυβερνά το πλοίον,! ουδέ πενίζην να θωρεί απέσω εις το βελόνιν Πουλολ. (Τσαβαρή)⁹ 541.

πενετράρω.

Από το ιταλ. *penetrare*.

Εισέρχομαι, μπαίνω σε κάπ. χώρο: Πέμπει και κράζει με ζιμιό να τηνε βιζιτάρω! και το κακό τση το πολύ και άμετρο να κουράρω.! Εγώ ... (παρ.αλ. 1 στ.) ... πάραυτας πενετράρω! με την πολλή σιέντσια οπού εσερτσιτάρω,! και του κακού την αφορμή βρίσκω Φορτουν. (Vinc.) A 163.

πενήντα, αριθμητ., βλ. πενήκοντα.

πενηντάβεργος, επίθ.: πενηνταεβεργός.

Από το αριθμητ. πενήντα και το ουστ. *βέργα*. Ο τ. από μετρ. αν.

Που έχει πενήντα βέργες (κάγκελα): —Πενήντα λόγια, τι είναι;! —Πενηνταεβεργό κουβλί είχα στο περιβόλι,! και σκανταλιστην το κουβλί και πάει με τ' αηδονάκι Εκατόλ. M 60.

πενηνταδύο, αριθμητ.: πενηνταδύο.

Από τα αριθμητ. πενήντα και δύο. Ο τ. και η λ. και σήμ.

Πενήντα δύο: Χιλίους, λέγω, κι εκατόν χρόνους με δίχως ψόμα,! ακόμη και πενηνταδύο ήσαν (ενν. τα δένδρη) σ' αυτό το στόμα Χούμνου, Κοσμογ. 400.

πενηνταεβεργός, επίθ., βλ. πενηντάβεργος.

πενηντάρης σ' πληθ. πενηντάροι, Πεντ. Έξ. XVIII 21. — Πβ. και δεκάρης, εκατοντάρης, χιλιαντάρης.

Από το αριθμητ. πενήντα και την κατάλ. -άρης. Η λ. στο Somav. και σήμ. με διαφ. σημασ.

(Προκ. για αξίωμα) αυτός που έχει εξουσία (δικαστική) πάνω σε πενήντα αντρες, πενηκόνταρχος: *εδιάλεξε ο Μωσέ αθρώπους φουσσάτον ... και έδωσεν αυτονομούς κεφαλάτικα επί τον λαό άρχους χιλιαντάρους ... άρχους πενηντάρους .... Και έκρεναν τον λαό πάσα ώρα αυτ. 25.*

πενήντατος, αριθμητ. επίθ., Πεντ. Λευι. XXV 10.

Από το αριθμητ. πενήντα και την κατάλ. -τος αναλογ. με τα αριθμητ. επίθ. ένατος, δέκατος κ.τ.ό.

Πεντηκοστός: *ωβέλ αυτή χρόνος ο πενήντατος χρόνος να είναι εσάς αυτ. 11.*

πένης ο, Σπαν. A 331, 495, Σπαν. B 473, Γλυκά, Στ. 425, Προδορ. (Eideneier) II 74, 82, IV 660 χφ P κριτ. υπ., Ερμον. Ω 358, Χρον. Τόκκων 3052, Διηγ. Βελ. χ 7, Μαχ. 514²⁴, Byz. Kleinchron. Á 509³⁶, Τζάνε Εμμ., Αφ. 142²⁴ αιτιατ. εν. πένην, Σπαν. (Μαυρ.) P 67⁷ *πένητας*, Πόλ. Τρωάδ. (Παπαθωμ-Jeffr.) 13611, Ντελλαπ., Υπομν. 132, Καρτάν., Π.

Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 349^ο, Δεφ., Λόγ. 130^ο πενήτας, Θησ. ζ [2^η], Διγ. Ο 2112.

Το αρχ. ουσ. πένης. Για την αιτιατ. εν. -ην βλ. Κοραή, Ατ. Α 330. Οι τ. πένητας και πενήτας και σήμ. ιδίωμ. (Andr., Lex., στη λ., Παπαδ. Α., Λεξ., λ. πενήτας). Η λ. και σήμ. Λόγ. (ΑΚΝ).

1) α¹) Φτωχός, ενδεής, άπορος: Σπαν. Α 493, Κομν., Διδασκ. Δ 337^ο (εδώ πλεοναστικά): Την αδικίαν φεύγε την, μη φθείρεις την ψυχήν σου! αν έχεις και αν ουδέν έχεις, πένης πτωχός αν είσαι! ουδέν δικαιώνεσαι ποτέ εις κρίσιν Σπαν. (Μαυρ.) Ρ 65^ο (ως αντίθ. του πλούσιος και του βασιλεύς): Αχιλλ. (Smith) Ν 1665, Διηγ. Βελ. Ν^ο 7, Byz. Kleinchron. Α 505¹⁵. Χώμαν υπάρχουν, άνθρωπε, καν οίος και αν είσαι,! καν βασιλεύς καν πένητας Αλφ. 14¹⁰⁵. α²) φτωχός, αξιολύπητος: πρόσχες (ενν. δέσποτα) εις εμέν στενούμενον, πεινώντα! τον Ιλαρίανα τον σον δούλον οικτρών και πένην Προδρ. (Eideneier) IV 648-1 χφ Ρ κριτ. υπ. 2) Δύστυχος, ταλαίπωρος: τέτοια σκληρία πολλά φρικτή εγίνετο εντότε! όταν 'κ την πόλη εμίσεψε ο δολερός Αρκίτας! χωρίς ελπίδα τίποτες να μη στραφεί ο πενήτας Θησ. Δ' [1^η].

πενητεία η, Θησ. Δ' [25^α].

Το μτγν. ουσ. πενητεία (ΠΓ). Τ. πενητειά στο Somav. (πενιτιά) και πενηκεία σήμ. ιδίωμ. (Andr., Lex., λ. πενητειών, Κωστ., Λεξ. τσακων.).

Φτώχεια, ένδεια, ανέχεια: πηγαίνοντας εις την Πόλιν διά σκλάβος, απέθανε εισέ πενητεία και δυστυχία μεγάλη εις ένα αχερόσπιτο Σουμμ., Ρεμπελ. 172^ο ποτέ φτωχόν ουκ άφήνεν (ενν. ο αφέντης της Καρύταινας) να δυστυχαυτηχησει,! άνθρωπον που χρηματίζειν να πέσει εις πενητείαν Χρον Μορ. Η 7229.

πενητεύω μτχ. παρκ. πενητεμένος, Λίβ. Esc. 1011, Λίβ. (Αγαπητός) 70.

Το αρχ. πενητεύν. Η μτχ. και σήμ. ιδίωμ. (Andr., Lex., στη λ.). Τ. πενητέγγον σήμ. στο τσακων. ιδίωμα (Κωστ., Λεξ. τσακων.). Η λ. και σήμ. στο ποντ. ιδίωμα (Παπαδ. Α., Λεξ.).

Ι (Ένεργ.) γίνομαι φτωχός, φτωχαίνω: διά να μην κάνουν (ενν. οι νεοπλούσιοι και ανελεήμονες) το θέλημα αυτού του Χριστού φέρνει τους εις τέλος και πενητεύουν Καριάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 349^ο.

ΙΙ. (Μέσ.) είμαι πολύ φτωχός, στερούμαι τα αναγκαία και χρειάζομαι ελεημοσύνη (Για τη σημασ. πβ. Κωστ., Λεξ. τσακων., λ. πενητέγγου): αληθινόν δε γνώρισμα το της αγάπης ένι! ελεημοσύνη προς πτωχούς και πενητευομένους Σπαν. Ρ 265.

πένητος ο, Πεντ. Δευτ. XV 4, 7 δις, 9, 11.

Από το ουσ. πένητας αναλογ. με ουσ. σε -ος. Τ. πένητε σήμ. στο τσακων. ιδίωμα (Κωστ., Λεξ. τσακων.). Η λ. και σήμ. ιδίωμ. (Andr., Lex., λ. πένης).

(Σε θέση επιθ.) φτωχός, ενδεής: ανοιγμό να ανοίξεις το χέρι σου του αδερφού σου, του φτωχού σου και πένητού σου αυτ. XV 11^ο μη αδικήσεις μοσταργόν φτωχόν και πένητον αυτ. XXIV 14.

πενθέκτη, επιθ. θηλ., Μαλαξός, Νομοκ. 484, Βακτ. αρχiero. (Ακανθ.) 258^{1,2,3}, 259^ο.

Από το αριθμητ. πέντε και το επίθ. έκτος. Τ. πεντέχτη η σήμ. ιδίωμ. με διαφορ. σημασ. (Παπαδ. Α., Λεξ., Παπαχριστ., Λεξ. ροδ. ιδίωμ., Μάνεσης, Λεξ. μικρον. ιδίωμ.). Η λ. στο Meursius.

Ονομασία της εν Τροάλλω οικουμενικής συνόδου (η οποία συμπλήρωσε το έργο της πέμπτης και έκτης): επί της βασιλείας Ιουστινιανού του Ριντομήτου η πενθέκτη αγία σύνοδος συνηθροίσθη Ψευδο-Σφρ. 456²¹.

πενθερά η, Ελλην. νόμ. 567²¹, Διγ. (Trapp) Gr. 1871, Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 1001, 1045, Σπανός (Eideneier) D 1753, Αχιλλ. (Smith) N 1504, 1510, Σφρ., Χρον. (Maisano) 182², Βακτ. αρχιερ. (Ακανθ.) 402 πγ' 1· πληθ. *πενθεράδες*, Σαχλ. Β (Wagn.) PM 647, Κώδ. Χρονογρ. 531²⁶ *πεθερά*, Σπανός (Eideneier) A 501, B 142, 167, Βεντράμ., Φιλ. 268, Πεντ. Δεστ. XXVII 23, Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 35² *πεθθερά*, Διγ. O 683.

Το αρχ. ουσ. *πενθερά*. Ο τ. *πεθερά* σε έγγρ. του 16. (Βασβίζ., ΕΚΕΙΕΔ 12, 1965, 101), 17. αι. (Κώδ. Παναγ. Σπηλιώτ., ΔΙΕΕΕ 26, 1983, 454), στο Meursius (λ. *πεθερός*) και σήμ. Πληθ. *πεθεράδες* σήμ. στο ποντ. ιδίωμα (Παπαδ. Α., Λεξ., λ. *πεθερά*). Ο τ. *πεθθερά* και σήμ. ιδίωμ. (Σακ., Κυπρ. Β 724, Λουκά, Γλωσσάρ., λ. *πεθθερός*, Παπαχριστ., Λεξ. ροδ. ιδίωμ., λ. *πεθθερός*, Μιχαηλ.-Νουάρ., Λεξ., λ. *πεθθερός*). Τ. *πετερά* στο Du Cange (λ. *πεθερός*) και *πεττερά* σήμ. ιδίωμ. (Παπαχριστ., ό.π.). Διαφ. τ. σήμ. ιδίωμ. (Παπαχριστ., ό.π., Σακ., ό.π., Ανδρ., Ιδ. Μελ. 68, Γεωργίου Χρ., Γλωσσ. ιδ. Κατοστορ. 179, Χαντζιάρας, Θεοσαλ. γλωσσάρ., Δημητρίου, Λεξ. Σάμ., κ.α.).

Η μητέρα του/της συζύγου σε σχέση προς το γαμπρό/τη νύφη της: Ελλην. νόμ. 573²⁴ *παραύτα ο παμπόνηρος διάβολος επήρην μίσος αναμεσόν της νύμφης και της πεθθεράς Μαχ.* 578²¹ *και ως πεθερά περίσσια! λυπητερή εθρηνάτονε τη μια τση! νύμφη γιατί την γροίκα ποθαμένη! την άλλη γιατί εθώριε δοξεμένη Πιστ. βοσκ. V 7, 13.*

πενθερικά τα, Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 1003 *πεθερικά*, Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 604a, Συναξ. γυν. 226.

Από το μτρν.(;) επίθ. *πενθερικός* (TLG). Τ. *πεθερικά* σήμ. ιδίωμ. (Ζών, Λεξ. Ζακ., Κωστ., Λεξ. τοσακων., λ. *πεθερικά*). Τ. *πεθερ'κά* σήμ. στο ποντ. ιδίωμα (Παπαδ. Α., Λεξ., λ. *πεθερικά*). Τ. *πεθθερικά* σήμ. ιδίωμ. στην Κάρπαθο (Μιχαηλ.-Νουάρ., Λεξ., λ. *πεθθερός*). Τ. *πεθθερικών* (ως ουσ.) σήμ. ιδίωμ. (Παπαχριστ., Λεξ. ροδ. ιδίωμ., λ. *πεθθερός*). Τ. *πιθιρ'κά* σήμ. ιδίωμ. (Παπαϊωάννου, Γλωσσάρ. Γρεβ. 101, Χαντζιάρας, Θεοσαλ. γλωσσάρ., λ. *πιθιρ(ι)κά*, Δημητρίου, Λεξ. Σάμ.). Ο τ. και σήμ.

Ο *πεθερός* και η *πεθερά* μαζί: Στράβων, *καλέ νεότερε, εις τα πενθερικά σου! να επάρεις και την προίκαν σου* Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 991.

πενθερός ο, Σπανός (Eideneier) D 1749, Ιστ. Ηπειρ. XI², Αχιλλ. L 1156, Αχιλλ. (Smith) N 1491, 1503, 1505, 1540, 1542, Αχιλλ. (Smith) O μετά στ. 600 τίτλ., Ιμπ. 505, 585, 789, Σφρ., Χρον. (Maisano) 60², 124²⁸, 126², 162²⁸, Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) 157², Σοφιαν., Κωμωδ. Ricchi 48, Ολόκαλος 148²⁸, Ιστ. Βλαχ. 2790, Ψευδο-Σφρ. 184²⁸ *πε'ερός*, Πιστ. βοσκ. I 2, 97 *πεθερός*, Σπανός (Eideneier) B 162, Αχιλλ. L 1088, 1179, Αχιλλ. (Smith) O 605, μετά στ. 630 τίτλ., 642, 675, Ιμπ. 464, Ιμπ. (Legr.)

657, Βεντράμ., Φιλ. 268, Καρτάν., Π. Ν. Διάθ. (Κακ.-Πάνου) 257^ο, Ολόκαλος 224^ο, Πεντ. Γέν. XXXVIII 25, Αρ. Χ 29, Έξ. XVIII 2, 12, Χρον. σουλτ. 62^ο, Ερωφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Δ' 600, Σιάθ. (Martini) Β' 263, 285, Διαθ. 17. αι 3^ο, Συναδ., Χρον.-Διδαχ. φ. 29^ο, φ. 33^ο, Σουμμ., Παστ. φιδ. Α [393]: πεθθερός, Μαχ. 628^ο πένθερος, Ψευδο-Σφρ. 184^ο.

Το αρχ. ουσ. πενθερός. Ο τ. πεθερός (<πεθθερός <πενθερός> βλ. Χατζιδ., Γλωσσ. έρ. Α 347) σε κείμεν. του 12. αι. (Catacausi, στη λ.), σε έγγρα. του 17. αι. (Κώδ. Παναγ. Σπηλιώτ., ΔΙΕΕΕ 27, 1984, 374, Καζανάκη, Θησαυρ. 11, 1974, 278), στο Meursius και σήμ. Ο τ. πεθθερός και σήμ. ιδιωμ. (Σακ., Κυπρ. Β 724, Λουκά, Γλωσσάρ., Παπαχριστ., Λεξ. ροδ. ιδιωμ., Μιχαηλ.-Νουάρ., Λεξ.). Διάφ. τ. σήμ. ιδιωμ. (Παπαχριστ., ό.π., Σακ., ό.π., Ανδρ., Ιδ. Μελ. 68, Γεωργίου Χρ., Γλωσσ. ιδ. Καστορ. 179, Δημητρίου, Λεξ. Σάμου, Κωστ., Λεξ. τοσκαν., κ.α.).

Ο πατέρας του/της συζύγου σε σχέση προς το γαμπρό/τη νύφη του: Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 1000 Στην χώραν οπού του 'δωκεν ο πεθερός προικιό του, Ι στην Τύρο να πορεύεται, να 'ναι στον ορισμό του Ριμ. Απολλων. (Βεν.) [1851] Τούτον δε τον Ρωμα-νόν τον ετίμησεν εις την ανδρείαν του βασιλεοπάτορος, ως πεθερόν οπού τον είχεν Χρον. βασιλέων 978 (στον πληθ.: η χρ. ήδη αρχ.) τα πεθερικά: Σπανός (Eideneier) D 1740.

πενθήρης, επίθ.

Το αρχ. επίθ. πενθήρης.

(Προκ. για ένδυμα ή σημασ. τον 4. αι., σε σχόλ. και αχρον. κείμεν., TLG) που δη-λώνει πένθος: Ορώ σε ξένον ..., Ι ενδεδυμένον ράκια, ξενιτείαν ασκούντα Ι χιτώνα, βλέπω, ενδένδουσαι πενθήρη, τεθλιμμένον Δαίγ. πόλ. Θεοδ. 117.

πενθητικός, επίθ.

Από το επίθ. πενθικός αναλογ. με επίθ. σε -(η)τικός: πβ. όμως μετγν.(;) επίχρ. πενθητικώς, L-S Η λ. στον Ευστ. (TLG).

Θλιβερός, πένθιμος: περιεχύνουντά τους και τα δάκρυα και έλεγον οι αδελφοί λόγους πενθητικούς προς την κόρην έτσι «Ζεις, ω αδελφή μας, αιχμάλωτη; Εμείς εθαρρούσαμε ότι είσαι σπαθοκοπημένη ...» Διγ. Ανδρ. 324^ο.

πενθικός, επίθ.

Το αρχ. επίθ. πενθικός (L-S Suppl.). Ο πληθ. του ουδ. ως ουσ. τον 8.-9. αι. (TLG).

Θρηνητικός, πένθιμος: Διγ. Z 516.

Ο πληθ. του ουδ. ως ουσ. = ρούχα που δηλώνουν πένθος: απάρτε οικονομήσατε τον θρόνον της Κυράς μας, Ι ας εγδυθεί τα πενθικά, τώρα ας λαμπροφορέσει, Ι ότι με δόξαν και τιμήν έρχεται ο καλογός της Ντελλαπ., Στ. θρηνητ. 665.

πένθιμος, επίθ., Καλλίμ. 1490, Ελλην. νόμ. 526^α 57, 582^α, Μαλαξός, Νομοκ. 349, 354 (δισ), Βακτ. αρχιερ. (Ακανθ.) 1675 πδ' 3, πέ 6, Νομοκριτ. 75.

Το αρχ. επίθ. πένθιμος. Η λ. και σήμ.

Που φανεράώνει πένθος: Καλλίμ. 1535, 1568, Ευγ. Ιωαννουλ., Επιστ. (Στεφ-

Παπατρ.) 169¹⁵: εκφρ. πένθιμοι ημέραι (ήδη στο Ψευδο-Κωδ., Οφφικ. 285¹²), πένθιμος καιρός, πένθιμος χρόνος (και στον Αρμεν., Εξάβ. Δ' 7⁹, ΣΤ 15³) = οριζόμενο από το νόμο χρονικό διάστημα πένθους για τους συζύγους, κατά το οποίο απαγορευόταν η τέλεση νέου γάμου (Για το πράγμα βλ. Πιτοάκης [Αρμεν., Εξάβ. σ. 237 σημ. 1, 413]): Πολλά δε επένθησεν αυτήν και εθρηνήσατο ο σύνευνος ταύτης Ιζαού και εκτελέσας τας πένθιμους ημέρας αξίως, μετά χρόνον ενός παραδρομήν ηναγκάζετο παρά των αρχόντων αυτού ... και μνηστέυεται Ιστ. Ηπειρ. XXXVII²: Πένθιμος καιρός ορίζεται παρά του νόμου εις χρόνον ένα. Και έως ου να τελειωθεί δεν έχει άδειαν ο λυπημένος να κάμει γάμον Zygomalas, Synopsis 272 Π 84· Η γυναίκα οπού να γεννήσει εις τον πένθιμον χρόνον, παίρνει άνδρα και προτού περάσει ο χρόνος σωστός Νομοκριτ. 69.

πένθος το, Καλλιμ. 725, Ιντ. κρ. θεάτρ. Δ' 73, Λίμπον. 84, Διακρούστ. 68¹⁷.

Το αρχ. ουσ. πένθος. Η λ. και σήμ.

1α) Συναίσθημα έντονης μελαγχολίας, θλίψη: Γλυκά, Στ. 520, Θρ. Κων/π. (Mich.) 92· β) Θλίψη για το θάνατο προσφιούς προσώπου: Αχιλλ. (Smith) N 1749, 1833, Δούκ. 135² (προκ. για τα έθιμα που συνοδεύουν το θάνατο και την ταφή): από της πρώτης τάξεως μέχρι της κάτω τύχης, | άπαντες εσυνήχθησαν ποιούμενοι το πένθος | κλαίοντες, οδυρόμενοι, κοπτόμενοι, θρηνούντες Αχιλλ. (Smith) N 1828. 2) Περίοδος πένθους (για θάνατο συγγενικού προσώπου): τα πένθη της μάνας ή του κυρού ή άλλου εκ τους ανιόντας, ουδέν κωλύουν να ορμαστούν τα παιδιά τους Ελλην. νόμ. 525²¹. 3) (Μεταφ.) δυσάρεστη κατάσταση, συμφόρα (εδώ προκ. για τα επακόλουθα της μέθης): Ανθρωπε, σήκου, ξόπνησε, και έβγ' από την μέθην, | στον εαυτόν σου γύρισε και λείψε εκ τα πένθη | εξύπνησε και γνώρισε, συμμαζώξε τον νουν σου, | και σμίξε με τους ζωντανούς, ελθέ και σωφρονίσου Ιστ. Βλαχ. 2064.

πενθώ, Ιστ. Ηπειρ. XXXVII², Βακτ. αρχιερ. (Ακανθ.) 1675 πδ 1, Διακρούστ. 69¹.

Το αρχ. πενθέω. Η λ. και σήμ.

Α (Μτβ.) α) κατέχομαι από έντονη θλίψη για το θάνατο κάπ., πενθώ κάπ.: Διγ. (Trapp) Gr. 3329, Διγ. Z 4105· β) (κατ' επέκταση) θλίβομαι πολύ: τ' αμαρτήματα και τα κακά ν' αφήσουνί και την ακόλαστον ζωήν, την πρώτην, να πενθήσουν, | θυμούμενοι τες αμαρτίες, τα δάκρυα τους να τρέχουν Πένθ. θαν.² 404.

Β' (Αμτβ.) 1) Θλίβομαι έντονα, στενοχωρούμαι: τι, γλυκυτάτη, μήτερ μου, πενθείς και σκυθρωπάεις, | περί των γενομένων σοι κακώς παρά Φιλίππου; Βίος Αλ. 990. 2) Βρίσκομαι σε περίοδο πένθους: Η γυναίκα, οπού να γεννήσει πενθώντας εις τον πένθιμον χρόνον, παίρνει άνδρα και προτού να περάσει ο χρόνος σωστός Βακτ. αρχιερ. (Ακανθ.) 1675 πδ 3.

πενία η, Κομν. Διδασκ. Δ 180, 183, Προδρ. (Eideneier) III 228, Μανασσ., Ποίημ. ηθ. 716, Βεντράμ., Φιλ. 144, 152, Ιστ. Βλαχ. 1005· πενιά, Σπαν. (Ζωρ.) V 304, Διδ. Σολ. Ρ 107.

Το αρχ. ουσ. πενία. Η λ. και σήμ. λόγ.

α) Φτώχεια, ένδεια, ανέχεια: Προδρ. (Eideneier) II 83, Πτωχολ. α 60, Βεντράμ., Φιλ. 382· (ως αντίθ. του πλούτος): Σπαν. Α 586· β) (μεταφ.) ψυχική «φτώχεια», έλλει-

ψη αρετής: Πενίαν μίσει της ψυχής, και γαρ η των χρημάτων! πλούτον χαρίζει· ἀφ' ἑαυτοῦ ἀν' μετ' εὐχαριστίας Μανασσ., Πόημα. ηθ. 714.

ΠΕΝΙΑΖΩ.

Από το παλαιότ. ιταλ. *regnare* (Battaglia, *regnare*¹). Η λ. και σήμ. στο κυπρ. ιδίωμα (Φαρμακ., Γλωσσάρ. 271, πεννιάζω, Πανάρετος, Κυπρ. Σπ. 27, 1963, 170, όπου και τ. πεννιάζω).

(Νομ.) αναθέτω, εξουσιοδοτώ κάπ. να κάνει κ.: Εἰς ἀκολουθισμό τῆς ἐντιμασιῶς, καμωμένη ἀπὸ τοῦ ἐκλαμπρότατου ἀφέντη Μπορτολομίου Παρούτα, ρετούρη Ρεθέμνου, ... με τὴν ὁποία πενιάζει καὶ κομετέρει ἐμένα, τὸν Ἀγγελούτσο Καφάτο ..., νὰ μοιράσω τὰ καλά του ποτὲ Γεωργιλά Καφάτο Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 53².

ΠΕΝΙΔΙ(Ο)Ν το, Νικ. Ιερόπ., Εκδ. ιατρ. 63²¹.

Από το μεσν. λατ. *penidium* (βλ. Battaglia, λ. *penito*, καθώς και λ. *penidio*). Η λ. πενιδιον στο Du Cange και η λ. πενιδιν στο Du Cange App. (πενιδιον).

(Ιατρ.) πασιλία από κριθάλευρο και ζάχαρη για φαρμακευτική χρήση (βλ. Battaglia, ό.π.): Αντίδοτος διά φοινίκων ... Ἐπᾶρε ... πενιδία δράμια εἰκοσιπέντε, ἀμύδαλα δράμια δεκαπέντε ... αὐτ. 64.

ΠΕΝΙΤΕΝΤΣΙΑ η ΠΕΝΙΤΕΤΣΙΑ, Ανθ. χαρ. (Κακουλίδη-Πηδώνια) 117 κριτ. υπ.

Από το παλαιότ. ιταλ. *penitenzia* (βλ. DEL, λ. *penitente*).

Μετάνοια: ἐστράφηκεν (ενν. ο ερημίτης) εἰς τὸν τόπον του καὶ ἐμετάνωσεν πολλὰ ἀπὸ ἐκεῖνον τὸ ἔθελεν ποῖσεν καὶ ἐποίκειν τάπισα περὶ τοῦ πενιτέντσιαν παρὰ πού ἐπολόμαν αὐτ. 117.

ΠΕΝΙΧΡΟΣ, επίθ., Διήγ. Βελ. χ 226, Διήγ. Βελ. Ν² 243, Δούκ. 365², Χούμνου, Κοσμογ. 210 κριτ. υπ., Βυζ. Ιλιάδ. 539, Βίος Αισώπ. (Παπαθωμ.) Γ 90².

Το αρχ επίθ. πενιχρός, Η λ. και σήμ.

1) Φτωχός, φτωχικός: Γλυκά, Στ. Β' 351, Σοφιστ., Κωμωδ. *Ricchi* 76² (μεταφ.): βά-
νον τους κληρούς και νικά ο βασιλεύς Ελένης, εἰς τὰ φοβεράτα πενιχρός και χαμη-
λός εἰς γένος Βυζ. Ιλιάδ. 535. 2) Ἀσημος, ταπεινός καταγωγής: οἱ ἄρχοντες ... εἰς
ἐθαίμασαν πῶς ἐπραξεν (ενν. ο Βελισάριος) εὐθέως, εἰς γένους πάνν πενιχρού πῶς
οὕτως ὥφθη μέγας Διήγ. Βελ. Ν² 35² Ἐνα γὰρ σκήπτρον πενιχρόν ἐκ τῶν πτωχῶν
ἀνθρώπων, εἰς τούτο ἐφάνη ἐντίμον διὰ γενναῖον τρόπον! —οὔτε Ἀσάνοι ἦσαν οὔτε
Παλααιοῖοι ... Ριμ. Βελ. ρ (Bakk.-v. Gem.) 367. 3α) Εὐτελής, τιποτένιος, ἀσήμαντος:
πῶς σου ἐγίνετον καὶ πόθεν σου ἐσυνέβην! νὰ συγκλιθεῖς εἰς ἔρωταν μίας πενιχρῆς
γυναικας ... Ντελλαπ., Ερωτήμ. 1179² εἰς τὰ φοβεράτα περπατεῖ (ενν. ο Αχιλλεύς)
ὡς πενιχρός ἀυθέντης Βυζ. Ιλιάδ. 833² Ἄνδρες Δελφιδότες, νομίζω σας τοῦ καραβιού
οποῦ, ὅταν ἀρμενίζει, φαίνεται ἀπὸ μακριὰ μέγανος τίποτες. Καὶ ἀπὴς κοντέψει σιμά,
φαίνεται πολλὰ πενιχρόν ... Βίος Αἰσώπ. (Παπαθωμ.) Γ 88² β) ἀσθενικός, καχεκτι-
κός: Τῇ δὲ ἄλλῃ ἡμέρᾳ ἐπρόσταξε (ενν. ο Σελήμ) καὶ τὸν ἐκάθησαν (ενν. τὸν Τουμούτ
μπέη) ἀπάνω εἰς ἓνα μικρόν καὶ πενιχρόν καμήλι Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 425² σε του-
το το κορμάκιν! το ἀχαμνόν, το πενιχρόν ... Γεωργίου εἰρηόρος, Στίχ. α 110.

πέννα η, βλ. *πένα I, II*.

πένομαι, Σπαν. B 487, 490· υποτ. παθητ. αορ. *πενωθῶ*, Μανασσ., Πούημ. ηθ. 392· *μτχ. ενεστ. επενόμενος*.

Το αρχ. *πένομαι*. *Μτχ. πενωθείς* *μτγν.* (L-S, λ. *πενόμαι*)· *πβ. επίσης μτγν. παθητ. αορ. επενήθη* (TLG) και *μτχ. πενηθείς* (L-S, λ. *πενέω*). Η λ. και σήμ. *λόγ.*

Είμαι *φτωχός*, *ζω μέσα στη φτώχεια*: *Πτωχολ. A 10*.

Η *μτχ. ενεστ. ως ουστ.* = *φτωχός, ενδεής, άπορος: γνώμης ένι αληθινής το της αγάπης ...*, *Ι το έλεος εις τους πτωχούς και στους επενόμενους* Σπαν. A 509.

πενσάρω.

Το *ιταλ. pensare*. Μέσθ. *πενσάρομαι* και *μπεσάρομαι* σήμ. *ιδιωμ.* (Πασχ., Άνδρ. γλωσσ., λ. *πενσάρομαι*). Λ. *πενσαρίζομαι* σήμ. *ιδιωμ.* στη Χίο (Πασπ., Γλωσσ. 282). Η λ. σε έγγρ. του 17. αι. (Μπρούσκαρη, Θησαυρ. 18, 1981, 315).

Σκέφτομαι, συλλογίζομαι: ΝΙΚΟΛΟΣ: *Κατζάραπέ μου, ...* *... πώς να διάξω τη φορά τούτη ορμήνεψέ μου*· *περμάζωξε τις πονηριές κι όλη τη φρόνεψή σου*, *Ι για να μπορώ να βοηθηθῶ τώρα με τη βουλή σου*. *Ι Εισταύτο στέκει ο Κατζάραπος και πενσάρει, κι απόκεις λέγει Κατζ. Α μετά στ. 114*.

πενσιόν η, Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 395¹⁴, 431² (έκδ. *πεσιόν*), 431⁴, 643¹⁴.

Το βενετ. *pension*.

Ενοίκιο για χρήση έγγειας ιδιοκτησίας: να είναι και οι τρεις ομπλεγάδοι να *πλερώνουν* ότι *πενσιόν* *χρωστέι ο άνωθεν κυρ Μάρκος εις το χωράφι του Λούκη του μισέρ Τζουάνε Κατερή* *αυτ. 492^ο κείνα* (ενν. τα υπέρπυρα) *οπου έδωκεν τη μαντόνας Μανταλένας Σιμιτοκολοπούλας και εξαγόρασεν τη πενσιόν το στάρι οπου επλήρωνε το λεγόμενο χωράφι* *αυτ. 563^ο*.

Πεντάβιβλος η Παντάβιβλος, Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 38.

Από το ά συνθ. *πεντα-* και το *ουστ. βιβλος η*. Η λ. ως επίθ. τον 5. αι. (TLG) με διαφορ. σήμασ. Βλ. και Steph., Θησ., στη λ., καθώς και Atsalos, Term. 62-63. Η λ. ως εκκλησιαστικό-λειτουργικό βιβλίο στον Τωμ., EEBE 37, 1969-70, 30.

Τα πρώτα πέντε βιβλία της Παλαιάς Διαθήκης, η Πεντάτευχος: *όσα βιβλία και αν ευρίσκονται ελληνικά, όλα είναι υστερότερα πολλούς χρόνους από την Πεντάβιβλον του Μωυσέως* *αυτ.*

πενταγέφυρος η.

Από το ά συνθ. *πεντα-* και το *ουστ. γέφυρος* αν δεν προκ. για *ουστ. *ποντογέφυρος* <ποντογέφυρα (βλ. Steph., Θησ., λ. *ποντογέφυρα*, Du Cange, λ. *ποντογέφυρα*, Χατζιδ., AB. 29, 1917, 167). Λ. *πεντεγέφυρα* στο Du Cange. Η λ. τον 11-12. αι. (TLG, όπου *πβ. και λ. πενταγέφυρα* τον 9. αι.).

?Γέφυρα που αποτελούνταν από πέντε καμάρες (πβ. Georgius Cedrenus, TLG): *Ο ... βασιλεύς ... ανήγειρεν ... την πενταγέφυρον του Σαργάρεως Hagia Sophia w 538²¹*.

πεντάδα η.

Το αρχ. ουσ. πεντάς (TLG). Η λ. στο Βλάχ. και σήμ.

Σύνολο πέντε προσώπων ή όμοιων πραγμάτων (εδώ) σύνολο πέντε ετών, πενταετία: *Ευρίσκετον ο Μωυσής στους χρόνους ογδοντάδα! ο Ααρών επέρσευεν αυτόν μίαν πεντάδα Χούμνου, Κοσμογ. 2254 χφφ ΒV κριτ. υπ.*

πένταθλον το.

Το αρχ. ουσ. πένταθλον (L-S, λ. πεντάεθλον, βλ. και TLG). Η λ. στον τ. πένταθλο και σήμ.

Σύνθετο άθλημα αποτελούμενο από πέντε επιμέρους αγωνίσματα (Για το πράγμα βλ. Κουκ., EEBΣ 13, 1937, 92-93): *παῖδες Ατρείοι, (παραλ. 4 στ.) ... κι εν τοις πεντάθλοις! κι εν πολέμοις τολμηροί μου Ερμον. Η 72.*

πεντακόσιοι, αριθμητ., Ζήνου, Πρόλ. Πένθ. θαν.² 7 κριτ. υπ. *πεντακόσοι, Χρον. Μορ. Η 3596, Αλεξ. 1690, Ζήνου, Πρόλ. Πένθ. θαν.² 7, Χρον. σουлт. 127^α πεντακόχιοι, Μαχ. 76^α πεντεκόσιοι, Χρον. Μορ. Η 4554.*

Το αρχ. αριθμητ. πεντακόσιοι. Ο τ. πεντακόσοι σε έγγρ. του 16. αι (Βισβίλ., EKEIEΔ 12, 1965, 97), στο Βλάχ. και σήμ. Για τον τ. πεντακόχιοι βλ. Βαγιακ., ΔΔ 12, 1972, 6, Αθ. 59, 1955, 57-8, Dawkins [Μαχ. II σ. 35]). Η λ. και σήμ.

Πεντακόσιοι: Διηγ. ΑΛ. V 42^α *πεντακόσους (ενν. στρατιώτες), τότες τους εταυρούσαν,! φωνή δεν είχανε ποσώς, σαν σκύλοι εβαβούσαν ΑΛεξ. 1599.*

πεντακούβουκλον το.

Από το ά συνθ. πεντα- και το ουσ. κουβούκλιον. Η λ. το 10. αι. (TLG) και στο Du Cange.

Αίθουσα σταυροειδούς σχήματος που αποτελείται από πέντε τμήματα (Για το πράγμα βλ. Συγγροπούλου, Λαογρ. 12, 1938-48, 565-7 βλ. και ODB, λ. *pentakoubouklion*, Καλονάρος [Διγ. Α II σ. 109]): *έσωθεν δε τριώροφα ποιήσας (ενν. ο Ακρίτης) υπερώα (παραλ. 1 στ.) ανδρώνας τε σταυροειδείς, πεντακούβουκλα ξένα! μετά μαρμάρων φαεινών, λίαν αστραπηβόλων Διγ. (Trapp) Gr. 3189.*

πεντακόχιοι, αριθμητ., βλ. πεντακόσιοι.

πεντάλιτρον το.

Από το ουσ. πεντάλιτρον και την κατάλ. -ιον.

Μέτρο βάρους πέντε λίτρων (πβ. και δεκαλίτρον): *το πεντάλιτρον έχει κοκκία χιλιάδας μγ' και κοκκία σ' Metrol.² 52^α.*

πεντάλιτρον το.

Το ουδ. του μτγν. επιθ. πεντάλιτρος ως ουσ. Η λ. στον Ψελλό (Metrol.² 120^α, TLG), σε παροιμ. (Krumh., Sprichw. 80, 19, Δημ. αινίγμ. 568) και στο Βλάχ. (πεντάλιτρον). Το επίθ. και σήμ.

α) Μετρική μονάδα που ισούται με πέντε λίτρες (βλ. λίτρα 1, δεκαλίτρον, δεκάλιτρον, Schilbach [Metrol.² σ. 185]· πβ. και Schilbach [Metrol.² σ. 102, 107-8] ως μο-

νάδα μέτρησης χωρητικότητας): *εγένετο λείψις και υστέρησις παντοίων καρπῶν και επείνασεν ο λαός. .... Επουλήθη το πεντάλιτρον το σιτάρι υπέρπυρα λ' —διά φλουρία γ' ἡμισυ- και ουχ ευρίσκετον Byz. Kleinchron. Ά 580^ς β)* μονάδα μέτρησης επιφανείας ίση με πέντε λίτρες (βλ. λίτρα 2^η πβ. Schilbach [Metrol.² σ. 71]): *έστιν ο τόπος μοδιών ιβ λίτρων ιέ. Το γάρ δ' εκάλιτρον έστι, το δε όγδοον πεντάλιτρον Metrol.² 84^α.*

πεντάλοφος, επίθ. Βιος ΑΛ. 1265.

Το μτγν. επίθ. πεντάλοφος (TLG). Η Λ. και σήμ. ως τοπων. (Πάπ.-Λαφ., Γεν. Εγκυκλοπ.).

Που έχει πέντε λόφους: *κτίζε ... πόλιν! ... προς Πρωτείδα νήσον, Ι ήσπερ προκάθηται θεός Πλουτήνιος ανάσων! εν πενταλόφοις κορυφαίς, βλέπων την χθόνα πάσαν Βιος ΑΛ. 1403.*

πεντάλφα η.

Το μτγν. ουσ. πεντάλφα η (TLG). Λ. πένταλφα το σε σχόλ. (L-S) και σήμ. στον τ. πεντάλφα το. Η Λ. και σήμ.

Γραμμικό σχήμα που μοιάζει με αστέρι, προκύπτει από τη συμπλοκή πέντε κεφαλαίων Α και χρησιμοποιείται ως μαγικό ή αποκρυφιστικό σύμβολο (Για το πράγμα βλ. Πολ. Ν., Λαογρ. Σύμμ. Γ 179-183, Κοραή, Ατ. Δ' 405-6): *Όσοι ... βαστάζουσι φυλακτά από βότανα ή από σχοινία, ή χαρτία γραμμένα γράμματα, οπού δεν διαβάζονται, ή χαρακτηρας ή πεντάλφες, ή ρευματοχάρτια, ή κόμπους δεμένους ... Νομοκ. 387^α.*

πεντανεύρι(ον) το πεντανεύρι, Νικ. Ιερόπ., Εκδ. ιατρ. 34¹²⁻¹⁸. — Βλ. και πεντάνευρο(ν).

Από το ουσ. πεντάνευρον και την κατάλ. -ί(ον) (βλ. Χατζιδ., ΜΝΕ Β 193). Τ. πεντενέυρι σήμ. σε ιδιώμ. της Κάτω Ιταλίας (Καραν., Ιστ. Λεξ. Κάτω Ιταλ., Λ. πεντενέυρι, Rohlf's, Et. Wört., Λ. πεντανεύριον). Ο τ. σε ιδιώμ. (Andr., Lex., Λ. πεντάνευρον, Χελδρ.-Μηλιαρ., Ονόμ. φυτών² 233) και στο ΑΛΝΕ.

Ποώδες πολυετές φυτό με θεραπευτικές ιδιότητες, κοιν. αρνόγλωσσο: *Επαρε καστόριον, αφίονι, ... σπόρον πεντανευρίου, ... κάμε χάπια ωσάν ρεβίθια Νικ. Ιερόπ., Εκδ. ιατρ. 58^ς.*

πεντάνευρο(ν) το, Αγαπ., Γεωπον. (Κωστούλα) 268. — Βλ. και πεντανεύρι(ον).

Το μτγν. ουσ. πεντάνευρον (TLG). Διάφ. τ. σήμ. ιδιώμ. (Andr., Lex., Λ. πεντάνευρον, Rohlf's, Et. Wört., Λ. πεντάνευρον). Η Λ. πεντάνευρο σήμ. ιδιώμ. (Κόμης, Κυθηρ. Λεξ., Πατυκ., Ιδίωμ. Αν. Κρ.) και στο ΑΛΝΕ.

Ποώδες πολυετές φυτό με θεραπευτικές ιδιότητες, κοιν. αρνόγλωσσο (βλ. Κοραή, Ατ. Δ' 406, Γεννάδ., Λεξ., Λ. αρνόγλωσσον, Χελδρ.-Μηλιαρ., Ονόμ. φυτών², Λ. πεντάνευρο): *Περί πληγών οπού πυρετώνει. Αλειφε το ζουμίν του πεντανεύρου ... Ιατροσόφ. (Οίκονομου) 86^α.*

πεντανευρόσπορος ο.

Από τα ουσ. πεντάνευρο(ν) και σπόρος.

Ο σπόρος του φυτού πεντάνευρο (βλ. ά.): *βάλε εις το κρασί μίαν δράγμαν πεντανευρόσπορον ή άνθη από το καλαμπόχι και πίνε τρεις ταχινές και ίασαι Αγαπ., Γεωπον. (Κωστούλα) 233.*

πεντανταρία η.

Από το παλαιότ. ιταλ. *pedantaria* - σημερ. ιταλ. *pedanteria* (βλ. Battaglia, λ. *pedanteria*).

Σχολαστικισμός, σοφολογιατισμός: *Είπα σου, αφέντη δάσκαλε, το πως δε θα στονντιάρω! πλω τσι πεντανταρίες σου, δε θα τσ' εσερτσιτάρω Φορτσουν. (Vinc.) A 423.*

πενταπλώ.

Από το μγν. αριθμητ. επίθ. πενταπλούς. Η λ. τον 6-7. αι. (Lampe, Lex., λ. πενταπλώ) πβ. και πιθ. προστ. πεντάπλωσον τον 6. αι. (L-S Suppl., λ. πεντάπληρσν).

Πολλαπλασιάζω επί πέντε, πενταπλασιάζω: *πεντάπλωσον τα τέξ, γίνονται ρω Rechenb. (Vog.) 85⁵.*

πεντάρι το.

Από το αριθμητ. πέντε και την κατάλ. -άρι. Η λ. στο Somav., σε έγγρ. του 17. αι. (όπως και τ. πεντάριν, Βισβίζ., ΕΑΙΕΔ 1, 1948, 95, 104, 106, 108-9, 110) και σήμ.

Σύνολο από πέντε ομοειδείς μονάδες, πεντάδα: (εδώ προκ. για ηλικιακό χρόνο) *πέντε χρόνια: Ευρίσκετον ο Μωϋσής στους χρόνους ογδοντάρι! ο Ααρών επέρσευεν αυτών ένα πεντάρι Χούμνου, Κοσμογ. 2254.*

πεντάριθμος, επίθ.

Από το αριθμητ. πέντε και το ουσ. αριθμός. Η λ. τον 7. αι. (Lampe, Lex.).

Που αποτελείται από πέντε στοιχεία (ανθρώπους, αντικείμενα κλπ.): *εδώ προκ. για στρατό που αποτελείται από πέντε στρατιώτες: ο δε πεντάριθμος στρατός εκείνων των γενναίων! Φιλόπαππος, ο Κίνναμος άμα τω Ιωαννίκη! και θαυμαστός ο Λεάνδρος μετά του Μελεμέντζη ... Διγ. Z 3533.*

πεντάρφανος, επίθ., Σπαν. V 29, Χρον. Μορ. Η 7232: *πεντάρφενος*, Κομν., Διδασκ. Δ 46. — Βλ. και παντόρφανος.

Από το αριθμητ. πέντε (>πεντα- ά συνθ. με επιτ. σημασ.) και το επίθ. ορφανός. Τ. παντόρφανος σήμ. στο ποντ. ιδίωμα (Παπαδ. Α., Λεξ.). Η λ. και σήμ.

Που είναι ορφανός και από τους δύο γονείς: *μόνος και έρμημος, απροστάτενος: αρκούν σε τά σε έγραφα και περισεύουσί σε,! τά πάσχεις ως πεντάρφανον και αποξενωμένον Σπαν. Β 37.*

Πεντασκοινίτης ο, βλ. Πεντασχοινίτης.

πενταστοίβη η.

Από το ά συνθ. πεντα- και το ουσ. στοιβή.

(Για μέτρηση χωρητικότητας) όγκος που αποτελείται από πέντε επάλληλες

σειρές, στοίβες δοχείων (Για το πράγμα βλ. Κουκ., ΒΒΠ Έ 364): επάνω ... του ενός κούφου τιθείς, ήγουν προς την κοιλίαν του κούφου ρίζης των ωτίων τιθείς έτερον, και επάνω πάλιν τούτου έτερα ωσαύτως ... άχρως ... εγγίσης είτε διστοίβην ή τριστοίβην ή τετραστοίβην ή πενταστοίβην ή και πλείον πολλάκις ευρεθή το πλοίον χωρούν Metrol.² 128^a.

Πεντασχοινίτης ο Πεντασκοινίτης.

Από το τοπων. Πεντάσχοινον (βλ. Σπυριδάκις, ΕΕΒΣ 23, 1953, 188 και Μενάρδ., Τοπων. μελ. 20) και την κατάλ. -ίτης.

Που κατάγεται από το Πεντάσχοινον (χωριό κοντά στη Λεμεσό στην επαρχία Λάρνακας της Κύπρου): εδώ ως προσων. του αγίου Αθανασίου, ο οποίος καταγόταν από το προαναφερθέν χωριό: Ομοίως ο άγιος Αθανάσιος ο Πεντασκοινίτης, από το Πεντάσχοινον, και βρύει *ιάματα* Μαχ. 36¹.

πέντατος, αριθμητ. επίθ., Σπαν. (Ζωρ.) V 601, Ανθ. χαρ. 293¹⁶, Πεντ. Αρ. V 7, VII 36, XXIX 26, Λευιτ. XXVII 13, 15, Π. Ν. Διαθ. (Λαμπάκης) φ. 255^a, στ. 26.

Από το αριθμητ. πέντε με επίθρ. των αριθμητ. επιθ. ένατος, δέκατος (βλ. Hessel-ing, Πεντ. Εισαγ. XLVII^a πβ. και ά. έξατος, έπτατος, κ.ά.). Τ. πέντατους σήμ. ιδιωμ. (Ανθρ., Ιδ. Μελ.). Τ. πέντατε σήμ. ιδιωμ. (Κωστ., Λεξ. τσακων.). Τ. πέντετος σε κείμ. του 18. αι. (Μουσουλμ. χφ. σ. 243, γλωσσάρ.). Το ουδ. πέντατο το και σήμ. ιδιωμ. (Χυτήρης, Κερκυρ. γλωσσάρ.).

Πέμπτος, και άκουσεν ο Θεός προς τη Λέα, και εγκαστρώθην και εγέννησεν τον Ιαακώβ υιόν πέντατο Πεντ. Γέν. XXX 17^a και απέθανεν (ενν. ο Ααρών) εκεί εις τον χρόνο τον σαράντατο του έβγα παιδιών του Ισραήλ από την γη την Αιγυπτu, τον μήνα τον πέντατο εις τη μια του μηνού Πεντ. Αρ. XXXIII 38^a (εδώ προκ. για την πέμπτη ημέρα της δημιουργίας του κόσμου): Και ήτον βράδυ και ήτον πουργό, μέρα πέντατη Πεντ. Γέν. I 23^a (σε μεταφ.): ο ποταμός ο πύρινος εσέβην εις την Πόλιν, I την Δύσιν περιπλέκεται με παρακλάδια έξι: I το πρώτον σώνει στην Σερβιάν, δεύτερον στην Βλαχίαν (παραλ. 2 στ.) το πέντατο φοβούμαι το μη δράμει παραμέσα, I και σμίξει με τα τέσσαρα ..., I θέλει γινείν απέραντο ποτάμι αιματωμένον Ψευδο-Γεωργηλ., Αλ. Κων/π. 624.

Το ουδ. του επιθ. ως ουστ. = το κλάσμα, το μέρος που ισοδυναμεί με το ένα πέμπτο ενός όλου: είπεν ο Ιωσήφ προς τον λαό: ... να σπείρετε την γη. Και να είναι εις τις εσοδιές και να δώσετε πέντατο του Φαρώ και τα τέσσαρα μερτικά να είναι εσάς για σπόρο του χωραφιού Πεντ. Γέν. XLVII 24^a (στον πληθ.): ψυχή ότι να φταίσει ... και αρνήσθην εις τον σύντροφό του ... να πλερώσει αυτό εις το κεφάλιο του και τα πέντατά του να προσμίξει απάνου τον εις τον ος αυτό αυτοινού να το δώσει εις την ημέρα της αμαρτιώς του Πεντ. Λευιτ. V 24.

πενταχώς, επίθρ., Ερμον. B 70, Lucar, Sermons 101.

Η λ. στον Αριστοτέλη (TLG).

α) Με πέντε τρόπους: Ο κόσμος πενταχώς καλείται Lucar, Sermons 20^a β) σε πέντε μέρη: κόψας ουν τρίχας πέντε ... διαίρεσον την μίαν πενταχώς Ορνεοσ. αγρ. 533³.

πέντε, αριθμητ., Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 1321, Αχιλλ. (Smith) N 405, 557, 561, 575, 583, 585, 1361, 1365, Αχιλλ. (Smith) O 276, 279, Καραβ. 502²³, Πτωχολ. α 157, 253, Πτωχολ. (Κεχ.) P 88, 111, Κυπρ. ερωτ. 131⁴, Πτωχολ. A 72, 84.

Το αρχ. αριθμητ. πέντε. Η λ. και σήμ.

Πέντε: Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 1497, Πόλ. Τρωάδ. (Παπαθωμ.-Jeffr.) 3670, Αχιλλ. (Smith) N 490 (σε θέση επιρω. για να δηλωθεί κατά προσέγγιση αριθμός) έκφρ. πέντε δέκα: Τρία κακά εισίν τά διώχουν τους ανθρώπους (παρὰλ. 1 στ.), ἦγουν ο καπνός και η βροχή και η σκληρή γυναίκα· ἰ δια τούτο, ὅσον ἡμπορεῖς, κτύπα την πέντε δέκα Συναξ. γυν. 288.

ΠΕΝΤΕΚΟΣΙΟΙ, αριθμητ., βλ. ΠΕΝΤΑΚΟΣΙΟΙ.

ΠΕΝΤΕΞΙ, αριθμητ., Βουστρ. (Κεχ.) 186¹⁵, Πανώρ. Έ 375, Αγαπ., Γεωπον. (Κωστούλα) 164.

Από τα αριθμητ. πέντε και έξι. Τ. Πέντεξι στο Du Cange (πέντεξη). Η λ. και σήμ. (ΑΚΝ).

Πέντε ή έξι περίπου: πύρωσε μίαν πλάκα ατσάλε ... και βούτηξέ το μέσα εις το αχαμνόκρασο πεντέξι φορές· ή και δέκα να δριμύσει Αγαπ., Γεωπον. (Κωστούλα) 244· βάλε εισά καθα αγγείον πεντέξι πιάσματα, ἦγουν ένα μανδύλιον Αγαπ., Γεωπον. (Κωστούλα) 170.

ΠΕΝΤΗΚΟΝΘΗΜΕΡΟΣ, επίθ.

Το μτγν. επίθ. ΠΕΝΤΗΚΟΝΘΗΜΕΡΟΣ. Η λ. και σήμ. Λόγ.

Που διαρκεί πενήντα μέρες (πιθ. πρόκειται για την αναστάσιμη περίοδο, δηλ. το διάστημα των πενήντα ημερών από το Πάσχα μέχρι την Πεντηκοστή κατά το οποίο οι νεκροί του Αδη γνωρίζουν προσωρινή ανάπαυση· πβ. Αποκ. Θεοτ. (Ρεμ.) 257 χφ C· σε σχέση με τη θεολ. θεώρηση στην πατερική γραμματεία πβ. Μ. Βασιλείου, *Περί του αγίου Πνεύματος* 27.66, TLG. Για το διάστημα αυτό σε σχέση με παραδόσεις ποικίλης προέλ. στο λαϊκ. πολιτισμό σήμ. πβ. Μέγας, ΕΛΑ 5, 1950, 68-9): Εκεί (ενν. στον Αδη) ΠΕΝΤΗΚΟΝΘΗΜΕΡΟΣ καιρός ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ! κατ' έτος άπαν δίδοται τοις αποδικασμένοις! ενταύθα δε (ενν. εν τούτω ... τω ... λάκκω) διπρεκής η κάθειρξις τυγχάνει Γλυκά, Στ. 95.

ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑ, αριθμητ., Rechenb. (Vog.) 5⁸, Πόλ. Τρωάδ. (Παπαθωμ.-Jeffr.) 2276· ΠΕΝΗΝΤΑ, Πόλ. Τρωάδ. (Παπαθωμ.-Jeffr.) 2268 κριτ. υπ., 2274, Ερμον. Γ 242, Αχιλλ. (Smith) N 483, 524, Φυσιολ. (Legr.) 20, 91, Διαθ. Ηγουμ. Μακαρίας 164¹⁹, Τσιφίγ., Επιστ. 168²· ΠΕΝΗΝΤΑ, Απολλών. 86, Μαχ. 348^{24, 25}, 430¹², Γεωργηλ., Θαν. 396, Πτωχολ. (Κεχ.) P 351.

Το αρχ. αριθμητ. ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑ. Ο τ. ΠΕΝΗΝΤΑ (<ΠΕΝΤΗΝΤΑ με ανομ., Hatzid., Einleit. 287) στο Βλάχ. και σήμ. Ο τ. ΠΕΝΗΝΤΑ σε επιρω. (L-S Suppl.) και σήμ. σε ιδιώμ. της Κάτω Ιταλίας (Andr., Lex., Caracausi, στη λ.).

ΠΕΝΗΝΤΑ: στένει ο Νώε κιβωτόν, ..., ἰ τριακόσες να 'ν' το μάκρος της πήχες, διά ν' ακουμπήσει! Σαράντα να 'ν' το ύψος της, ΠΕΝΗΝΤΑ να 'ν' το πλάτος Χούμνου, Κο-

σμογ. 443, πενήντα ἔτητα ἵνα χρόνων (ενν. ο γέρος), και λέγει κι ἔναι τριάντα Γεωργηλ., Θαν. 425 (προκ. να δηλωθεῖ μεγάλος αριθμός): εσὺ ἡλθεσ ανυπόδετος ...! και το βρακιν σου φαίνεται από πενήντα τρύπας Προδρ. (Eideneier) IV 101 χφ P κριτ. υπ.

πεντηκοντάδα η.

Από το αρχ. ουσ. πεντηκοντάς. Η λ. και σήμ. λόγ.

Εύνολο πενήντα ομοειδών πραγμάτων ή προσώπων, πεντηκοντάδα: Σαρανταπέντε α ἄλττωθεῖ αυτή η πεντηκοντάδα, ἡ να ἔχει συμπάθειον από σε η επίλοιπος ομάδα; Χούμνου, Κοσμογ. 1073.

πεντηκόνταρχος ο.

Το αρχ. ουσ. πεντηκόνταρχος.

(Στρατ.) ο διοικητής πενήντα ανδρών (η σημασ. μτγν., βλ. L-S, στη λ. 2): Και αν ο Κάρμηλος Ηλίου επαινείται, πώς με φωτίαν από τον ουρανόν εκατέκαυσε δις τους πεντηκοντάρχους του Αχαάβ, πλέον πρέπει να επαινείται τούτο (ενν. το όρος Σινά) Νεκταρ, Ιεροκοσμ. Ιστ. 55 (βλ. και Π.Δ., Βασ. Δ' 1.9-14).

πεντηκοστάριον το, Ολόκαλος 65^α πεντηκοστάριν, Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 256^α.

Από το ουσ. Πεντηκοστή και την κατάλ. -άριον για το σχηματ. βλ. Βαγιακ., ΕΕΒΣ 41, 1974, 253. Ο τ. σε έγγρ. του 14. αι. (Act. Lavr. III 147^α), καθώς και τ. πεντηκοστάρι σε έγγρ. του 16. (Μέρτζιος, Κρ. Χρ. 15-16, 1961, 252) και του 17. αι. (Μαλτέζου, ΕΕΒΣ 39-40, 1972-73, 525). Η λ. σε χφ του 14. αι. (ODB, λ. *pentecostarion*), σε έγγρ. του 15. (Γιαννόπουλος, NE 19, 1925, 94, Μητροπολίτης Αθηναγόρας, ΕΕΒΣ 11, 1935, 185, 12, 1936, 297), 16. (NE 14, 1917, 389, Πατρινέλης, EMA 17, 1967, 75), 17. (Μητροπολίτης Αθηναγόρας, ό.π., 167), 18. (NE 16, 1922, 326, Καδάς, Βυζαντ. 14, 1988, 358, 363) και 19. αι. (Γέρων Παντελεήμων Λαυρώτης, ΕΕΒΣ 28, 1958, 182), στο Meursius, στο Κουμαν., Συναγ. ν. λέξ. και σήμ. στον τ. πεντηκοστάριο.

(Εκκλ.) λειτουργικό βιβλίο της ορθόδοξης λατρείας, που χρησιμοποιείται από το Πάσχα μέχρι την Κυριακή των Αγίων Πάντων (βλ. και Παπαδ. Α., Αθ. 40, 1928, 85, Βεργιωτής, Λεξ. Λειτουργ., στη λ.): Ακόμη αφήνω του άνω ειρηνόμενου καλογέρον τα βιβλία του μοναστηρίου ... παρακλητικήν σωστήν κομμάτια δύο ... πεντηκοστάριν κορμάτι έν ... Ολόκαλος 31¹².

Πεντηκοστή η, Χρον. Μορ. P 3381.

Το μτγν. ουσ. Πεντηκοστή. Η λ. και σήμ.

α) Η γιορτή της επιφώτισης του Αγίου Πνεύματος που γιορτάζεται την έβδομη Κυριακή, την τελευταία ημέρα της εορταστικής περιόδου των πενήντα ημερών μετά το Πάσχα, Πεντηκοστή: την ημέραν της Πεντηκοστής ήλθεν (ενν. ο Λέων) εις τον ναόν τον αγίου Μωκίου Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 319^α β) (συνεκδ.) ολόκληρη η εορταστική περίοδος των πενήντα ημερών μετά τη γιορτή του Πάσχα (η σημασ. ήδη μτγν., Lampe, Lex.: βλ. και ODB, λ. *Pentekost*): Όσοι χηρεύουσιν ...! χωρίς παιδιών ..., ἡ ἀλλ' απομένουν εύκαιροι, έρρημοι από όλα! και είναι και Σαρακοστή,

Πεντηκοστή του έτους,¹ εύκαιρον κόπον έχουσιν και κάθονται στα βούρκα Ναθαναήλ Μπέρτου, Στιχοπλ. III 4· γ) (πιθ.) προκ. για την εορταστική εβδομάδα που ακολουθεί την Κυριακή της Πεντηκοστής, μέχρι την Κυριακή των Αγίων Πάντων (πβ. και ODB, λ. *Pentekostarion*): Εάν ιερεύς εκουσίως ή ακουσίως ... χενώσει τον άγιον άρτον, κανόνας ο κάτωθεν. Πρώτον ... δύο χρόνους έχέτω εγκράτειαν ... και, εάν σεβεί αυτού οδός μακρά ή ασθένεια, καταλύει την νηστείαν και εν άλλω καιρώ εκπληροί αυτόν διπλώς, ... πάρεξ τας νομοθετημένας ημέρας, ήγουν την εβδομάδαν της Διακαινησίμου, της Πεντηκοστής, των Δώδεκα ημερών και της Αποκρέου Κανον. διατ. Β 997.

πεντηκοστός, επίθ.

Το αρχ. επίθ. πεντηκοστός. Ουσιαστικοπ. θηλ. πεντηκοστή (1/50) (ενν. μερίς) ήδη αρχ. Η λ. και σήμ.

(Εδώ προκ. για μέρος της ποσότητας σιταριού) πενήντα τοις εκατό (βλ. και Αρμεν., Εξάβ. Β 6⁷, Μάτσης, ΕΕΒΣ 34, 1965, 196-7): Ας επάρουνσι οι υποδέκται, του μεν σίτου την πεντηκοστήν, των δε κριθών την τεσσαρακοστήν, οίνου δε και λαδίου την πέντε και δεκάτην μοίραν Βακτ. αρχιερ. (Ακανθ.) 995 ρπή 9.

πεντήντα, αριθμητ., βλ. πενήκοντα.

πεπαιδευμένα, επίρρ. — Πβ. και παιδευμένα.

Ο πληθ. ουδ. της μτχ. παρκ. του παιδεύω ως επίρρ. Πβ. αρχ. επίρρ. πεπαιδευμένως.

Όπως ταιριάζει σε καλλιεργημένο άνθρωπο, ευγενικά, συνετά: η Μαργαράνα εστάθηκεν, την ρήγαιναν ελάλει! πεπαιδευμένα, ευγενικά αρχή του λόγου λέγει Ιμπ. 866 κρητ. υπ.

πέπανος, επίθ.· πεπανός.

Το μτγν. επίθ. πέπανος. Ο τ. ήδη μτγν. (Lampe, Lex.) και σήμ. ιδίωμ. (Andr., Lex., λ. πέπανος, πεπανός και Κόμης, Κυθηρ. Λεξ.). Τ. παπανός σήμ. ιδίωμ. στην Κέρκυρα (ΛΔ 11, 1966-67, 84). Η λ. σε δημ. τραγ. (Πετρόπ., Αφ. Τριαντ. 342-4) και σήμ. στο κρητ. ιδίωμα (Andr., ό.π.).

1) Τρυφερός, μαλακός: κέφαλος τρισπίθαμος αβγάτος ...! και συναγρίδα πεπανή, Θεέ μου, μαγειρεία! Προδρ. (Eideneier) IV 179. 2) (Προκ. για φρύδι) δασύς, πυκνός: Είχεν οφρύδιν πεπανόν καθάπερ πεπλεγμένον Διγ. (Trapp) Gr. 5. 3) Πεγρήφανος, καμαρωτός: αφόν εποίσεσ τά ήθελες ...! εγίνης κύρκας πέπανος και γίνης διαματάρης! και γίνης ακατάδεκτος, ...! διαβαίνεις, δεν μας χαιρετάς και δεν μας συντυχαίνεις Ch. pop. 494.

πεπαρρησιασμένως, επίρρ., Διγ. (Trapp) Gr. 1977.

Το μτγν. επίρρ. πεπαρρησιασμένως (TLG).

Με παρρησία, με θάρρος, ελεύθερα: τέκνον μου, λέγε μοι πεπαρρησιασμένως,¹ και είτε χρήσεις, δώσω σοι εξ εμής βασιλείας Διγ. Z 2342.

Πέπερος ο, βλ. Πιπέριος.

πέπλον το. — Βλ. και πέπλος.

Το μγν. ουσ. πέπλον (ΠΛΓ). Η λ. στον τ. πέπλο και σήμ.

1) Γυναικείο εξωτερικό ένδυμα (εδώ προκ. για το ιερό πέπλο του αγάλματος της θεάς Αθηνάς, το οποίο περιέφεραν σε πομπή κατά την εορτή των Παναθηναίων): *Ες ύστερον δ' αὐτὸς ἐλθὼν ...!* εὔρες το πέπλον (ενν. της κόρης, δηλ. της θεάς Αθηνάς) πληρωθέν ἅπαν τετελεσμένον Βίος ΑΛ. 2482. 2) Ὑφασμα που χρησιμοποιείται ως κάλυμμα α) για την Αγία Τράπεζα (βλ. Speck, JÖB 15, 1966, 334): Ο κόσμος της Αγιάς Σοφιάς, τα πέπλα της Τραπέζας Ανακάλ. 109· β) για σέλα αλόγου: πέπλα δε εἶχον ἅπασαι αἱ σέλλαι παγκαλλίστως, ἡ βλαττία ἦσαν σκεπαστοὶ οἱ ἵπποι Διγ. (Trapp) Gr. 1745.

πέπλος ο, Βίος ΑΛ. 2478. — Βλ. και πέπλον.

Το αρχ. ουσ. πέπλος. Η λ. και σήμ.

1) Γυναικείο εξωτερικό ένδυμα (εδώ προκ. για το ιερό πέπλο του αγάλματος της θεάς Αθηνάς, το οποίο περιέφεραν σε πομπή κατά την εορτή των Παναθηναίων): Βίος ΑΛ. 2484. 2) Ὑφασμα που χρησιμοποιείται για να καλύπτει το σώμα του νεκρού κατά την τελετή ταφής: *ἡ Χρυσάντζα! ἤρξατο κλαίειν ...!* «Βέλεθαν-δρε, ...! νεκρόν και πῶς σε θεωρῶ ...!» Αντί στρωμάτων τε λαμπρῶν βασιλικῆς τε κλίνης! και πέπλον μαργαρόστρωτον, οὐς εἶδει σε σκεπάζειν, ἡ κείσαι εἰς ἄμμον ποταμοῦ οὕτως γεγυμνωμένος! Βέλεθ. 1161.

πεπόνη η.

Από το ουσ. πεπόνι με αλλαγή γένους.

Πεπόνι: κείμεναί τούτω πάρησαν πολλὰι πεπόναι ...! σπῶραι καλλιστόταται Βίος ΑΛ. 4783.

πεπόνι το, Καρτάν, Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) 34, Δεφ., Λόγ. 511, Αγαπ., Γεωπον. (Κωστούλα) 209· πεπόνι(ν), Αλεξ. 2282, Παῖσι., Ιστ. Σινά 1384, Προσκυν. Ιβ. 845, 238^{ος}, Αγαπ., Γεωπον. (Κωκοῦλα) 135, 210· πεπόνιν, Γλυκά, Στ. 266, 267· πιπόνιν, Gesprächb. 49^{ος}, Ερωτοπ. 529.

Από το ουσ. πεπόνιον (-αρχ. ουσ. πέπων) που απ. σε παπυρ. του 4. αι. (L-S Suppl.). Τ. πεπόν' σήμ. ιδιωμ. (Μάνεσης, Λεξ. μυκον. ιδιώμ.). Ο τ. πεπόνιν σε παροιμ. (Κνιμβ., Sprichw. 102) και σήμ. στο ποντ. ιδίωμα (Παπαδ. Α., Λεξ.). Τ. πιπόν' σήμ. ιδιωμ. (Χαντζιάρας, Θεσσαλ. γλωσσάρ., Δημητρίου, Λεξ. Σάμ.). Τ. πιπόνι και σήμ. ιδιωμ. (Παπαχριστ., Λεξ. ροδ. ιδιωμ., Καραν., Ιστ. Λεξ. Κάτω Ιταλ.). Ο τ. πεπόνιν σήμ. ιδιωμ. (Σακ., Κυπρ. Β 731, πηρόνιν). Η λ. στο Βλάχ. (πεπώνη) και σήμ.

Πεπόνι: τετράγγουρα πηγάτικα, πεπόνια εκ τας Πλάκας Προδρ. (Eideneier) II 65-3 χφ Η κρετ. υπ.: Κάθε μήνα ευρίσκονται εκεί σύκα χλωρά, και πεπόνια Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 258 (σε παρομοίωση): εις τέτοιον λογισμόν αν ἤμουν ολημέρα! ἤθελα σκάσει στέκοντα σα σύκον ἢ πεπόνι, ἡ ὅτι πολλὰ εἶναι ἀβάσταγοι οἱ ἀπαπέσω πόνοι Φαλιέρ., Λόγ. (Bakk.-v. Gem.) 259.

Πεπόνιος ο *Πέπωνος*, Πωρικ. (Winterwerb) II 30.

Προσωποπ. του ουσ. *πεπόνι* με αλλαγή γένους: Ο δε *θείος Πεπόνιος* *εχλεμπονίασε* Πωρικ. (Winterwerb) III 117· ο *θείος μου ο γέρον Πεπόνος* *εχλεμπονίασεν* από το γήρας Πωρικ. (Winterwerb) II 76.

πεπονόκηπος ο, Σπανός (Eideneier) D 1698-9, B 127.

Από τα ουσ. *πεπόνι* και *κήπος*.

Κήπος με *πεπόνια* (εδώ σε σχ. αδυνάτου): *δίδω* αυτόν *χάριν προικός ... πεπονόκηπον εις τα νέφη* αυτ. A 442.

πεπονοκολόκυνθον το.

Από τα ουσ. *πεπόνι* και *κολοκύνθιον*.

(Στον πληθ.) *πεπόνια* και *κολοκύθια* μαζί: *κήπος μετά λαχάνων!* και *πεπονοκολόκυνθα* ομού μετά *ραπάνων* Παῖσ., Ιστ. Σινά 1706.

πεπονόσπερμα το.

Από τα ουσ. *πεπόνι* και *σπέρμα*.

Ο σπόρος του *πεπονιού*: *Πεπονόσπερμα* και *οικούν* *ημέρου σπέρματα ... μαλάσση* και *ποιή κοκκία ως κνάμον το μέγεθος* και *εσθίη* Ιατροσόφ. (Oikonomu) 45¹².

πεπονόσπορος ο, Αγαπ., Γεωπον. (Κωστούλα) 256, 274.

Από τα ουσ. *πεπόνι* και *σπόρος*. Το ουδ. *πεπονόσπορον* το στο *Somav.* (*πεπωνόσπορον*). Η λ. και σήμ.

Ο σπόρος του *πεπονιού*: *Τον πεπονόσπορον ... βάνε εισέ ζάχαρην ... να γένουν πεπόνια γλυκύτατα* αυτ. 210.

πεπτικός, επίθ.

Η λ. στον Αριστοτέλη και σήμ.

Χωνευτικός, που διευκολύνει τη λειτουργία της πέψης: *Αύτη η αντίδοτος ... είναι πεπτική (ήγουν χωνευτική)* Νικ. Ιερόπ., Εκδ. ιατρ. 53³.

πέπτος, επίθ., βλ. *πέμπος*.

πέπτω, βλ. *πέφτω*.

πέπω, βλ. *πέμπω*.

πέπων ο, Βίος Αλ. 4190, Ιατροσ. κώδ. αρά, Πωρικ. (Winterwerb) I 106.

Η λ. στον Ιπποκράτη (TLG).

Πεπόνι: *Περί πέπωνος και αγγουρίου* Αγαπ., Γεωπον. (Κωστούλα) 209.

Η λ. ως προσωποπ.: Ο ... *θείος Πέπων* *εχλεμπονίασεν* Πωρικ. (Winterwerb) I 140.

πέρα, επίρρ., Ασιίζ. 8²⁸, 339², Φαλιέρ., Λόγ. (Bakk.-v. Gem.) 317, Μαχ. 140²⁴, 144⁷, Σφρ., Χρον. (Maisano) 144²⁵, Πορτολ. A 54⁷, Παλαμήδ., Βοηβ. 219, Διγ. Ανδρ. 389^{2,7},

Φορτούν. (Vinc.) B 436, Μάξιμ. Καλλιουν., Κ. Διαθ.² Μάρκ. γ' 8 πέραν, Διγ. Z 1987, 3537, Παλαμῆδ., Βοηβ. 203.

Το αρχ. επίρρ. πέρα(ν). Ο τ. πέραν με τη σημασ. του πέρα ήδη αρχ. και σήμ. ιδι-
ωμ. (Παπαδ. Α., Λεξ.): βλ. και ΔΚΝ (λ. πέραν). Η λ. και σήμ.

Α Τοπ. 1) (Με ρ. κίνησης και εμπρόθ. προσδ. με την πρόθ. από) από ένα σημείο και μετά, πιο μακριά: *ὅλοι εκαβαλίκεισαν ...* | *με τον μπασιάν εσμίξασιν και παν συντροφιασμένοι*, | *ἔξω στον κάμπον ἤβγασιν πέρα από το Ρούσι Παλαμῆδ.*, Βοηβ. 147. 2) (Έναρθρ.) αντίκρυ, απέναντι **α)** ως ουσ. με ρ. κίνησης, σε εμπρόθ. προσδ. με την πρόθ. προς: *αρχόντισσες, δεῦτε κι οι τρεις ομοῦ τε*, | *υπάγετε, κινήσατε εκείσε προς το πέρα* | και *πάλιν δεῦτε προς ἐμέ, ἀπέλθατε, στραφήτε Βέλθ.* 609· **β)** ως επιθ. σε εμπρόθ. προσδ. με την πρόθ. από: *ὅσοι οὐδέν τον ἐγνώριζαν πηδούν, καβαλίκειουν*, | *Σουδάλης ο Σαρακηνός από την πέραν βίγλαν* | *οκτώ τέντας ἐπήδησεν και δεκαοκτώ κουρτίνες Διγ.* (ΑΛεξ. Στ.) Esc. 928. **3α)** Στην αντικρινή πλευρά ποταμού ή θάλασσας, στην αντίπερα όχθη: *ἀπέρασεν* (ενν. ο Φιλόπαππος) *τον ποταμόν ομοῦ συν τῷ Κινάμαρ* | *κάγῳ ἄχρι του ὕδατος αυτοίς ακολουθήσας*, | *ὡς δ' εἶδον πέραν τον λαόν όλον αρματωμένον*, | *οὐδέν ἀπήγα προς αυτούς Διγ.* Z 3406· (με επόμ. γεν.): *ἐπήγα-μεν ... εις το Χαλκοπέτριν*, | *ὡς δια να κνηγήσομεν ...* | και *εἶδαμεν από μακρά, πέραν τον ποταμίον: παλουκωσιές ηστέκοντα δεμένα τα φαρία Διγ.* (ΑΛεξ. Στ.) Esc. 428· (με ρ. κίνησης): *Λέχοι, Μπογδάνοι ...* | *να φεύγουσιν αρχίσασιν ...* | και *σέβαιναν ως ἔφταναν εις τα ποτάμια μέσα*, | *πέρα για να περάσουσιν ...* | και *πνίγουνταν οι επτωχοί Παλαμῆδ.*, Βοηβ. 808· **β)** έναρθρ. ως ουσ.: **β')** στον πληθ. με γεν.: *ἰδὼν ταύτην ο Βέλθανδρος ἐχάρην η ψυχή του* | και *πάραντα ἐπέρασε τον ποταμού τα πέρα Βέλθ.* 1205· *Ὅλα τα βουνία και τα ακρωτήρια είναι στρογγυλά ... και τα πέρα της Αρβανίας είναι χαμηλά και μακρυλά ... και η μερέα του γιαιλό έχει εγκρεμνούς κόκκινους Πορτολ.* A 46^α· **β')** σε εμπρόθ. προσδ. με την πρόθ. εις, με επόμ. γεν. ή χωρίς αυτήν: *η δε Μέμφις ... ἦτονε εις το πέραν τον ποταμού προς Δυσμάς, όπου είναι και αι πολλές πυραμίδες Νεκταρ, Ιεροκοομ.* Ιστ. 264· *Ευθέως τρέχων βλέπει τον* (ενν. η Χρυσάντζα τον Βέλθανδρον) *εκειθεν εις το πέρα Βέλθ.* 1203· **β')** με ρ. κίνησης: *Ο δε Μαχουμέτ ... εις το Σκουτάριον ἤλαινε ... Ο δε βασιλεύς μαθών, ότι ἤλθεν εις το πέραν, τας τριῆρεις ετοιμούς ἔχων περά και τῷ Μαχουμέτ εντυχών και ... περά τον Μαχουμέτ συν αὐτῷ εις την Κωνσταντινούπολιν Δούκ.* 129^α· γ) ως επιθ.: με ρ. κίνησης: *φεύγει* (ενν. ο Σινάν μπασιάς) *προς τον Δούναβιν κι εις το γεφύριον φτάνει*, | *τότεσ ευθύς ἐπέρασεν την πέραν την μερίαν*, | *... κι ἔφυγεν στην Τουρκίαν Παλαμῆδ.*, Βοηβ. 361· σε εμπρόθ. προσδ. με την πρόθ. εις: *Εκείσε δε εις το Διπλοκίονιον ευρεθέντες ... εις την θάλασσαν μέσον ἐχαιρετήθησαν ... και ομιλοῦντες ἀπῆλθον μέχρι εις τον πέρα τόπον της ανατολής, ὅπερ νυν Σκούταρις ονομάζεται Σφρ.*, Χρον. (Maisano) 16². **4)** (Προκ. για το ανθρώπινο σώμα) διαμέσου, από τη μια στην άλλη πλευρά: *ένας εκ το πλάγι μιαν τουφεκιάν του βάρεσεν, το βόλι πέρα πάγει* | *μυροῦμντα τότες ἔπεσαν και αποτελειώνει Παλαμῆδ.*, Βοηβ. 1332. **5)** Προκ. να δηλωθεί μεγάλη απόσταση **α)** (με ρ. κίνησης, με ή χωρίς την πρόθ. αποῦ) μακριά, ἔξω από τα σύνορα μιας χώρας: *Αὐτοῦ λέγει διά ἐκείνους τους ἐγγυτάδες αποῦ οὐδέν ἔχουν να ποίσουν ἀπόθεν ως ἐγγυτάδες, η ἐπέρασαν πέρα αποῦ το ρηγάτον Ασοίξ.* 62^α· *πασαεῖς ἐμπορεῖ να μπει και να βγει, να πραγματευτεί, να πάγει πέρα ή της γης όπου θελήσει εις την*

ὁρεξίν του Μαχ. 514^α (εδώ προκ. για την Ευρώπη): Στέλλομεν τον θεῖον μας τον κοντοαύλη πέρα ... και ἐμπνύσαμεν τους λας μας ... να σου υποτάσσονται Μαχ. 508^{α-β}) (με ἐπὶ. ἐμπρόθ. προσθ. με την πρόθ. εις) προς κάπ. μακρινό τόπο: και βούλετον (ενν. ο Μιχαήλ) να κατεβεί, να πάνει στην Βλαχίαν, να στείλει τα φουσοάτα του πέρα εις την Τουρκίαν Σταυριν. 1004 γ) (σε ἐμπρόθ. προσθ. με την πρόθ. από, απού) από κάπ. μακρινό τόπο: Και τότες ανάφανεν ο μέγας μάστρος της Ρόδου απάνω εις δύο κάτεργα από πέρα, και ἔκραζαν τον φρε Ραμούν Μπελινγκιέρ Μαχ. 188^α. (με ἐπὶ. γεν.): κανενείς γιατρός ξενικός, τοντέστιν οπού ἔρχεται απού πέρα της θαλάσσης, ... ουδέν ἐντέχεται να γιατρέψει ... τινάν Ασσίζ. 437^α.

Β' (Χρον., ἐναρθρ. με την πρόθ. εις) από δω και πέρα για πάντα, αἰώνια: Ως λέοντες (ενν. οι αμαρτωλοί) θέλουσι πηδάν, ως δράκοντες κινήσαν, τον ποταμόν τον πύρινον στο πέραν τως δεθήσαν Ρίμ. θαν. 132.

Εκφρ. 1) Από πέρα εως πέρα = από τη μια πλευρά ως την άλλη: Εποίησεν γέφυραν τερπινήν απάνω εις τον Ευφράτην· βαστά την μονοκέρατον από πέρα εως πέρα Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 1661. 2) Πέρα περού = (α) από άκρη σε άκρη, παντού: ἤθελεν ο Μιχαήλ διά να τα κοιτάξει, αν εἴν' φουσοάτα εκλεκτά ...· ανέβην σε μιαν κορινθήν ενός βουνού και βλέπει, πέρα περού τα κοιτάξεν καθολικά ως πρέπει Παλαμῆδ., Βοηβ. 1028^β (β) (προκ. για το ανθρώπινο σώμα) από τη μια πλευρά στην άλλη: ένας παραύθα μια λαζιάν στο στήθος τού κτυπάγει, πέρα περού επέρασεν τον ξίφος και υπάγει Παλαμῆδ., Βοηβ. 1324^γ) (προκ. για ποτάμι) από τη μια όχθη ως την άλλη: ἦτον (ενν. το γεφύρι) μέγα περισά και ἔφτανε το άκρος, πέρα περού του Δούναβη ἦτον αὐτοῦ το μάκρος Παλαμῆδ., Βοηβ. 376.

Η λ. (άκλ., με άρθρ. ουδ. στον πληθ.) ως τοπων.: Μαχ. 32^α.

Ο τ. ως τοπων.: Byz. Kleinchron. Ά 85^α (έκδ. πέραν).

πέραθεν, επίρρ. Βίος Αλ. 799, 3602, 3069, 3077, 5515.

Το αρχ. επίρρ. πέραθεν. Η λ. και σήμ. στο ποντ. ιδίωμα στο επίρρ. πέραθεν-πέρα (Παπαδ. Α., Λεξ.).

Στην απέναντι πλευρά ή όχθη, αντίπερα: Εν οis (ενν. χώραις) και τι παράδοξον γέγονεν Αλεξάνδρῳ· μη έχων ούτος νῆας ουν πέραθεν ορμηθῆναι, μέρος υπανεχώρησεν, ως φασί, της θαλάσσης, και πάσα δύναμις πεζών διεήλθεν ακωλύτως αὐτ. 1201· (με γεν.): πέραθεν ... άνδρες· οικούσι τούτου ποταμού ουν πάσιν ἡμῶν ζωίσι αὐτ. 5506.

περαιώνω μτχ. παρκ. περαιμένος.

Το αρχ. περαιώω. Η λ. και σήμ. λόγ.

(Μέσ.) φτάνω στο τέλος, περατώνομαι, ολοκληρώνομαι, τελειώνω: Και έχω χαρά πως είναι περαιμένο! σαν το ἔχω γροικημένο! Τώρα ακλουθάτε μ' όλοι Πιστ. βοσκ. V 6, 365.

περαιώσις η, Κομνηνής Άννας Μετάφρ. 275.

Το μτγν. ουσ. περαιώσις. Η λ. στον τ. περαιώση και σήμ. λόγ.

1) Διαπεραιώση: έγραψε δε και προς τον ανειψιόν αὐτοῦ τον δούκα του Δυρραχίου

τον Αλέξιον, ως αν εγρηγορή και αυτός και επιφανήται και τους προσέχοντας την περαιώσιν, ως αν μη διαλάβη και περάση ο Βαϊμούντος Κομνηνής Αννας Μετάφρ. 258· Ο βασιλεύς δε έτι περί την Πόλιν ευρισκόμενος και μαθών διά γραφής του δουκός Δυρραχίου την του Βαϊμούντου περαιώσιν έσπευδεν εξελθείν Κομνηνής Αννας Μετάφρ. 292. 2) Ολοκλήρωση (ενός έργου ή μιας πράξης): ο βασιλεύς εκέλευσεν εκείσει τοίχον ακαταμάχητον ... κτίσαι (παρ. 4 στ.) και μετά την περαιώσιν, ήν έπραξε καθόλου, Ι εκέλευσε τους οδηγούς και αρχηγούς του στόλου (παρ. 1 στ.) ... πάντες εν τω λιμένι Μεσσήνης συναχθήσονται Αξ. Κάρ. Ε 625.

πέραμα το, Πόλ. Τρωάδ. (Παπαθωμ.-Jeffr.) 615, Χρον. Μορ. Η 155, 310, 1359, Χρον. Μορ. Ρ 310, 315, 1359, Κομνηνής Αννας Μετάφρ. 259, 273, Χρον. Τόκκων 65, 212, Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Γιάνου) φ. 205, Πεντ. Γέν. L 10, Αρ. XXI 13, XXXIV 15, Δευτ. I 1, Ρίμ. θαν. 27, 42, Πορτολ. Α 8^η, 38^η, 112^η, 311^η, Κώδ. Χρονογρ. (Κοσμάς) 26, Χρον. σουлт. 49^η, 57^η, Μπερτόλδος 56· **απέραμα**, Πεντ. Αρ. XXVII 12, XXXII 32, XXXIII 47, 48, Δευτ. I 5, III 8, 20, IV 46, XI 30, Χρον. σουлт. 49^η, 71^η· **πέραμα(ν)**, Δωρ. Μον. (Βαλ.) 44· **πέραμαν**, Προδρ. (Eideneier) IV 120 χφ PK κριτ. υπ., IV 571, Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 1585, 1716, Χρον. Μορ. Ρ 8328, 8381, Παρασπ., Βάρν. C 158, Αργυρ., Βάρν. K 150.

Από το αρχ. **περάω** και την κατάλ. -μα (Ανδρ., Λεξ.). Ο τ. **απέραμα** σε σχόλ. (TLG). Ο τ. **πέραμαν** το 12. αι. (Caracausi). Η λ. τον 4. αι. (TLG, Lampe, Lex.), σε σχόλ. (TLG), σε έγγρ. του 11.-12. (Μηνάς, Γλωσσάρ. It. 322, Caracausi), 14. (Act. Lavr. II 111^η), 16. αι. (Κώδ. Παναγ. Σπηλιώτ., ΔΙΕΕΕ 23, 1980, 470), στο Βλάχ. και σήμ. λαϊκ. (Κριαρ., Λεξ.).

1) Πέρασμα, το μέρος από όπου μπορεί κάπ. να περάσει, διάβαση ως πρίγκη-πας κι αφέντης μας ... Ι να ορίσεις να μας δώσουν στράταν διά να υπάμεν! εις τόπον που να έχομεν πέραμα να διαβούμε! στον τόπον της Ανατολής Χρον. Μορ. Η 5227· να 'χεν ο πύργος πέραμαν και η θάλασσα γιοφύριν, Ι να πέρασα, να φίλησα τα κόκκινά σου χείλη Ερωτοπ. 704· 'πιδέξια και δασκαλικά, θέλω να την τραβήξω (ενν. την κορασίδα) Ι εις ένα πέραμα στενό, κι ετότες να την σφίξω Σουμμ., Παιτ. φιδ. Β [1076]. 2) Μέρος κατάλληλο για το πέρασμα από ακτή σε ακτή ή από όχθη σε όχθη: Τότε έστειλε ο πάπας ... κάτεργα αρματωμένα εις τα στενά της Καλλίπολης, να κρατούνε το απέραμα, να μην αφήνουνι τον σουλτάν Μουράτη να περάσει από την Ανατολή να πάγει εις την Δύση Χρον. σουлт. 69^η· μέσα τα νησιά και την στερεάν ουδέν έχει πέραμα, ειμή μόνον διά βάρκες Πορτολ. Α 60^η (εδώ ως σύστ. αντικ.): ει δ' ίσως ... Ι και της θαλάσσης το απέραμα δειλιάς να το περάσεις, Ι γίνομαι πρόβδος εγώ πρώτος να το περάσω Λιβ. Ν 2686· (συχνότη. με επόμ. γεν. τοπων.): επροτιμήθη (ενν. ο δούκας) ... Ι (παρ. 1 στ.) να δυναμώσει τα στενά, το πέραμα Λευκάδος Χρον. Τόκκων 118· εβί-λανε κάτεργα εις το απέραμα της Καλλίπολης, να μην αφήσουνε να περάσει ο σουλ-τάν Μουράτης Χρον. σουлт. 57^η· απήλθεν κι εκατέλαβεν στο πέραμα του Αλφέως, Ι στο παραπόταμον του Αλφέως, εις τον Ομπλόν τό λέγουν Χρον. Μορ. Η 8328· να απέλθει εις την Ισοβαν, στο πέραμα της Πτέρης, Ι στο παρεπόταμον του Αλφέως να στηκει να φυλάττει Χρον. Μορ. Η 8381. 3α) Η ενέργεια του περάσματος στην απέναντι όχθη ή ακτή: του να περάσετε τον Ντοίναβην εδώθεν, Ι της Δύσης οι Χριστιανοί

εισμιάν να προσκυνήσουν. Τούτο σας λέγω, αυθέντες μου, ...! το πέραμά σας να γεινέ μέσον του Μεντοβόρου Ψευδο-Γεωργηλ., Αλ. Κων/π. 968· ο δε άγιος βασιλεύς ετοιμάσας τον Λεοντάρην Δημήτριον έστειλε προς εκείνον (ενν. τον αμράν), ίνα ... εκείνον ελέγξη διά της καλής αγάπης και τιμής, ης προς εκείνον επεδείξαντο, και διά του περάματος και διά του τοιούτου αποκρυσιαρικίου Σφρ., Χρον. (Maisano) 16^α (εδώ προκ. για τη χρον. διάρκεια του περάσματος): όρθωσεν (ενν. ο δούκας) ...! τα έυλα να αρματώσουσιν, ...! άλογα να βαστάξουσιν, να έβγουν εις την Πάργαν. Το πέραμα είναι μακρόν, εβασταξαν ολίγα Χρον. Τόκων 1478· β) θαλάσσιο ταξίδι καθορισμένης πορείας (πβ. κούρα): από τον κάβον του νηοίου της Κύπρου έως εις την Τρίπολιν εστίν πέραμαν μίλια Ξ Ουζούχασαν 24· από τον κάβον Ρεσάλτο έως την πέρα μερια τους Γόντζους, ήγουν την Γαύδο, είναι πέραμα μίλια 180 Πορτολ. Α 310· γ) (προκ. για το διάπλου, την εκοτραπεία στους Αγίους Τόπους· πβ. πασσάτζιο 1): επαράκάλεσαν ...! ... οι πρώτοι του πασσάτζο! εκείνον τον μισσίρ Ντζεφρέ, ... (παρ. 1 στ.), ν' απέλθει εκεί εις την Βενετίαν το πέραμα να ορθώσι Χρον. Μορ. Η 315· το από την θλίψιν την πολλήν ήλθαν να κιντνέψουν (ενν. οι πελεγρινόι)! ν' αφήσουσιν το πέραμα και εκείνο το πασσάντζο Χρον. Μορ. Ρ 155. 4α) Η απέναντι ακτή ή όχθη: κείται μεν (ενν. το Δυρράχιον) εις το παραιγιάλιον του Αδριαντικού πελάγους· εν τω μέσω δε έχει πέλαγος ηπλωμένον πολύν και μακρόν· κατά μεν το πλάτος παρατείνεται και εξαπλούται (ενν. το πέλαγος) εις το πέραμα της Ιταλίας Κομνηνής Άννας Μετάφρ. 284· οι λοιποί Αργείοι! να μισέψουν με τας νήας,! και εις το πέραμα να έλθουν,! όπου λείπει έξι μίλια,! εις την νήσον της Τενέδον Λουκάνη, Αλ. Τροίας [478]: οι κλεισμένοι εκεί στον ήππον ...! ... ανεβαίνουνι στα τείχη! και άναψαν πολλάς λαμπάδας,! διά να ποίσουσιν σημείον,! νάλθουσιν (έκδ. νάθουσιν) οι άλλοι Αργείοι! που στο πέραμα υπήρχον Λουκάνη, Αλ. Τροίας [672]: (εδώ για δήλ. τοπ. οριού): ότι να μη κληρονομήσμε μετ' αυτοινοός από το πέραμα του Ιαρδέν και εκείθε ότι ήρτεν η κληρονομία μας προς εμάς από το πέραμα του Ιαρδέν ανατολικά Πεντ. Αρ. XXXII 19· εχώρισεν ο Μοσέ τρια κάστρα εις το απέραμα του Ιαρδέν ανατολικά του ήλιου Πεντ. Δευτ. IV 41· (εδώ στον πληθ. προκ. για την περιοχή πέρα από την απέναντι όχθη του Ιορδάνη και γενικ. για απομακρυσμένη περιοχή): ανέβα προς το όρος των απεραμάτων, ετούτο όρος Νεβο ... και διε την ηγή την Καναάν Πεντ. Δευτ. XXXII 49· απλίοεψαν εις τις απορίες των απεραμάτων εις την έρημο Πεντ. Αρ. XXI 11· β) (χωρίς άρθρο και επόμ. γεν. σι επιφρ. χρ.) πέρα από (την απέναντι όχθη, την ακτή): εκλερονόμησαν ... όλο τον κάμπο απέραμα του Ιαρδέν ανατολικά και ως τη θάλασσα του κάμπου Πεντ. Δευτ. IV 49· (εδώ με προηγ. τις προθ. από, προς και επόμ. γεν.): όχι από απέραμα της θαλασσοός αυτή (ενν. η παραγγιλιά ετούτη ος εγώ παραγγέλνω σε σήμερα) τον ειπεί· τις να απεράσει γιατ' εμάς προς απέραμα της θαλασσοός και να την πάρει εμάς και να μας αφηκούσει αυτήν, και να την κάμομε; Πεντ. Δευτ. XXX 13. 5) Πορθμείο ή άλλο πλωτό μέσο που χρησιμοποιείται για το πέραςμα στην απέναντι ακτή ή όχθη, πλοίο: ο δεσπότης Νικηφόρος ήλθεν από την Ελλάδα εις το Νισπάκτον και επέρασε με το πέραμα εις τον Δράπανον και ήλθεν εις την Παλαιάν Πάτραν Δωρ. Μον. XXXVII· ο δε Σελήμ φεύγων, εφθασεν εις τον Ευφράτην ποταμόν, και διά να περάσει το γοργότερον ... έχάλασε τους τροχούς των αμαζίων ... και έκαμε περάματα και επέρασεν Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 367· εκράτησαν (ενν. οι Έλληνες) ...! τους πόρτους ... μετὰ

των περαμάτων! οπού την ζωήν εφέρνασι και τα καλά εις την Τροίαν Πόλ. Τρωάδ. (Παπαθωμ.-Jeffr.) 5493³ φρ. μετέρχομαι *πέραμαν*, βλ. μετέρχομαι 13 φρ. 6) Γέφυρα: Εάν ... χαλάσει κανένα *πέραμα*, ήουν γεφύρι, και κάμνει χρεία να περνούν οι άνθρωποι ... τότε μόνον έχεις συγχώρησιν να δουλεύσεις Αγαπ., Γεωπον. (Κωστούλα) 145· εδώ προκ. για το γεφύρι που οδηγεί από τη ζωή στο θάνατο (το «γεφύρι της Τρίχας», βλ. γεφύριον 2) και το *πέρασμά* του: έχει (ενν. το δαιμονομαχία) το *πέραμα* σιγό, οπού τινάς δε σφάνει, | ουδέ τινάς εξώθηκε οπίσω να γιαγείρει, | και τ' όνομάν τον κράζεται τση Τρίχας το γεφύρι Π. Ν. Διαθ. (Λαμπάκης) φ. 248³, στ. 23· Πρέπει λοιπόν και πασαείς να γιαίνει την πικριά του, | γοργόν κι αφνίδιον γνώθοντα πως έν' το *πέραμά* του. | Μ' απείτεις διάβωμεν αυτό της Τρίχας το γεφύρι, | (παραλ. 1 στ.) τότες τυχαίνει πασαείς με δίκιο να φοβάται Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-v. Gem.) 66. 7) (Μεταφ.) α) δυσκολία, δοκιμασία: Είν' ένα *πέραμα* στενό, η μάνα μου η καημένη, | οπού σε τέτοια πράγματα ήτουνα μαθημένη, | θυμούμαι, οπού μου 'λεγε ... Σουμμ., Παστ. φιδ. Β' [881]· Ελα, Μπερτόλδε, εδώ σου κάνει χρεία να κάμεις μίαν καρδίαν λεονταρίου και να δείξεις την μεγαλοψυχίαν σου εις τούτο το *πέραμα* Μπερτόλδος 74· β) (εδώ προκ. για το τέλος της ζωής): Γροικώ την ώρα κι έρχεται και το μελλούμενό μου! το *πέραμα* το δυνατό σιμώνει τω χρονώ μου Ροδολ. (Αποσκ.) Β' 218.

Ο τ. *πέραμαν* ως τοπων.: Προδρ. (Eideneier) IV 120.

περαματάρης ο παραματάρης.

Από το ουσ. *πέραμα* και την κατάλ. -άρης. Η λ. με διαφορ. σημασ. στο Soman. και σήμ. ιδίωμ. (Παπαχριστ., Λεξ. ροθ. ιδίωμ., Μιχαηλ.-Νουάρ., Λεξ., λ. *πέραμα*, Ανδρ., Αθ. 49, 1939, 153· βλ. όμως και Κριαρ., Λεξ., καθώς και ΑΚΝ).

(Επιθετ., προκ. για ποταμό) που μπορεί κάπ. να τον διασχίσει (Για τη σημασ. βλ. Bakker-v. Gemert [Φαλιέρ., Ρίμ. σ. 128]· πβ. και γοργοπεραματάρης: Γιοφύριν έν' (ενν. ο πρώτος θάνατος) και ποταμός γοργόν παραματάρης Φαλιέρ., Ρίμ. (Bakk.-v. Gem.) 61 χφ Ν κριτ. υπ.

πέραν, επίρρ., βλ. *πέρα*.

περανίς -ίδα η δύο περανίδας πράσινας Ιατροσόφ. (Οικονομου) 50³ κριτ. υπ.: Ξεοφαλμ. γρ. αντί *περεβρίδας*· διόρθ. Οικονομου-Agorastu [Ιατροσόφ. σ. 235]· βλ. όμως και Du Cange, *περανίς*. — Βλ. *περεβρίς -ίδα*.

περαντζάδα η περατζάδα.

Από το ουσ. *περάντζα (από το επίρρ. *πέρα* και την κατάλ. -άντζα) και την κατάλ. -άδα. Η λ. και σήμ. με διαφορ. σημασ. (ΑΚΝ).

(Ναυτ.) θαλάσσια διαδρομή: η *περατζάδα* του Αργυρού και του στόματος Πορτολ. Α 286³ χφ Ο κριτ. υπ.

πέρας (Π) το, Ελλην. νόμ. 564³, Διγ. (Trapp) Gr. 1598, Διήγ. παιδ. (Tsiouni) 499, Δούκ. 93³, Αξαγ., Κάρολ. Ε 1077, Ιστ. Βλαχ. 2720, Ψευδο-Σφρ. 272³, 276³, 370³, 434³, 446³, 468³, Γέν. Ρωμ. 160.

Το αρχ. ουσ. *πέρας*. Η λ. και σήμ. λόγ.

1) (Τοπ.) τέρμα, άκρη: Ψευδο-Σφρ. 240^{2b} (στον πληθ., για δήλ. μεγάλη έκτασης ή απόστασης): Ουχι μόνον από της Ιβηρίας πόλεως, αλλά και εκ των πέριξ αυτής και περάτων έτρεχον ιδείν και ακούσαι Ψευδ.-Σφρ. 350^{2c} επιθυμούσαν ιδείν και ακούσαι οι Ιβηρες, και διά τούτο και συνέτρεχον εκ των περάτων αυτής δη της Ιβηρίας, ίνα ακούσωσιν αυτού Σφρ., Χρον. (Maisano) 102²⁷ εκφρ. τα πέρατα της γης (ήδη αρχ.), του κόσμου, (της) οικουμένης (ήδη μτγν., TLG) = το πιο μακρινό σημείο, η άκρη του κόσμου: Παλαμίδ., Ψαλμ. 42b, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 554^{1b} Τότες ο αξιέπαινος άρχων κυρός Μπορούσης (παραλ. 2 στ.), οπδχει φήμην περισσήν στα πέρατα του κόσμου, Ι στον πατριάρχην έφθασε μετά τιμής μεγάλης Αρσ., Κόπ. διατρ. [213] Διατί η ανδρεία σου η πολλή (ενν. του Μερκουρίου) είναι δοκιμασμένη, Ι κι εις οικουμένης πέρατα είναι διεσπαρμένη Κορων., Μπούας 117. 2) Τέλος: (μεταφ.): Ψευδο-Σφρ. 160^{2a}. Δούκ. 401⁷. εκφρ. εις πέρας = στο τέλος, τελικά: Και η κόρη, ως ήκουσεν, ενεός γεγενοίει μήτε λόγον προπέμψασθαι μηδόλως δυναμένη, (παραλ. 3 στ.) μόλις ποτέ δε εαυτήν ως εις πέρας λαβούσα Ι «Τι μάτην ονειδίζεις με» επεφώνει δακρύους Διγ. (Τραpp) Gr. 517 [πβ. όμως και πιθ. διώρθ. (Καμπύλης): εαυτήν ώσπερ αναλαβούσα κατά τους στ. Διγ. (Τραpp) Gr 2182 (και μεθ' ημέρας εαυτήν μόλις αναλαβούσα) και Διγ. (Τραpp) Gr 2633 (αλλ' είχαν ήδη τας ψυχάς προς πύλας του θανάτου. Ι Και ως ήκουσαν της φωνής, ανελάμβανον ταύτας)] φρ. (1) άγω εις πέρας (ήδη μτγν., TLG), δίδω πέρας (βλ. και Anotins, Nov., στη λ.) = τελειώνω, ολοκληρώνω κ.: Το γονν προστατόμενον παρά σοι χρέος εστί του πληρώσαι και εις πέρας άγειν Δούκ. 157^{2a-2b} αύθις ετέρας βουλής γενομένης, ίνα τας ... τριήρεις ... εμπρήσωσι, ... την βουλήν εκφωνήσας τω βασιλει Ιάκωβος Κόκκος ο Ενετός ... ενεμπριτεύθη τον πέρας δούναι τη υποθέσει Ψευδο-Σφρ. 400²⁷. (2) αποπληρώ πέρας, βλ. Επιτομή, αποπληρώ 1β. (3) έχω πέρας = (για προφητικό σημάδι) πραγματοποιούμαι, επαληθεύομαι, εκπληρώνομαι (βλ. και Lampe, Lex., στη λ. σημασ. 4): σημείον δεδοσθαι παρά Θεού, το παρθένον άνεν ανδρός τεκείν, ό δη και πέρας έσχε Ψευδο-Σφρ. 312⁷. (4) λαμβάνω πέρας = (α) βλ. λαμβάνω Φρ. 27. (β) ολοκληρώνομαι, πραγματοποιούμαι: και πριν ή του ειπείν αυτώ (ενν. τω Νοταρά) περί τούτου (ενν. του οφφικίου) ελογίζετο ποιήσαι, όπως και ο βασιλεύς αντιχαρίζεται τοις υιοίς αυτού άλλην τινά τιμήν. Ταύτα ουν πέρας ονκ έλαβον διά την ταχέως επελθούσαν εις ημάς κοινήν συμφοράν Ψευδο-Σφρ. 368^{2a} βάλλει (ενν. ο βασιλεύς) το φρούριον κάτω και μηνύει τω τυράννω δι' εναργών αποδείξεων, ότι το κελευσθέν πέρας είληφεν Δούκ. 77¹². (γ) (για προφητικό σημάδι ή προφητεία) πραγματοποιούμαι, επαληθεύομαι, εκπληρώνομαι (βλ. και έχω πέρας): ει μη εν τη παρθένω Μαρία το σημείον είληφε πέρας, πώς δε εξ αυτής ο γεγεννημένος ... εκ πνεύματος αγίου κατά τον προφητικόν λόγον Εμμανουήλ ανομάσθη ...; Ψευδο-Σφρ. 312⁷.

Ως επίρρ. = Απέναντι, στην αντίπερα όχθη ή ακτή (πβ. και πέραν σημασ. 3): απέρασεν (ενν. ο Φιλοπαππούς) τον ποταμόν ομού ουν τω Κινάμω, Ι κάγω άχρι του ύδατος εντός ακολουθήσας Ι ως δ' είδον πέρας τον λαόν όλους αρματωμένους, Ι ουδέν επήγα προς αυτούς αρμάτων δίχα πέλων Διγ. Α 3504 (εδώ σε θέση επιθ.): Ιάκωβος Κόκκος ο Ενετός ... ακάτια ... οικονομήσας ... ίνα ... περάσωσι προς τον Γαλατάν και πλησίον της πέρας εκείνης γης έλθωσιν Ψευδο-Σφρ. 400^{2a} (εδώ στον πληθ.): Το Μεντουλά είναι πόρτο και το έμπα του είναι εις τον λεβάντη. Και αγνάντια του πόρτου είναι ένα νησόπουλο, αμή σίμωνε πέρατα την μερέα του γρέγου ότι έχει καλό στά-

σμο και εις την μέση του καναλιού έχει μία ξέρα Πορτολ. Α 190².

πέρας (Π) (άνεν καμίας ζημίας, ήγουν) πέρας Ασσιζ. 113¹⁵, εσφαλμ. αντί πένας· διορθώσ.: πβ. Ασσιζ. 365⁴ (τιμωρίαν ... τήν λέγουν πένα), 429⁹ (τιμωρίαν λεγόμενη πένα) και Foucher [Assises σ. 282] *peine*. — Βλ. πένα II.

πέρασις η.

Το αρχ. ουσ. *πέρασις*. Τ. *πέραση* και *απέραση* σήμ. στο κυпр. ιδίωμα (Λουκά, Γλωσσάρ., λ. *πέραση*). Η λ. στον τ. *πέραση* και σήμ. στη φρ. κάπ./κ. *έχει πέραση*.

Διάβαση, *πέρασμα*· (εδώ προκ. για τη διάβαση της Ερυθράς Θάλασσας από τους Εβραίους): Τους αναβάτας Φαραώ ο Θεός καταποντίζει, | στην *πέραση* του Ισραήλ ουδέναν εμποδίζει Χούμνου, Κοσμογ. 2514.

πέρασμα το απέρασμα· πέρασμαν.

Από τον αόρ. του περνώ και την κατάλ. -μα. Ο τ. *πέρασμαν* σε έγγρ. του 17. και 19. αι. (Βιοβίζ., ΕΑΙΕΔ 1, 1948, 106, 149). Η λ. στον Ησύχ. (TLG· βλ. όμως και Steph., Θησ., λ. *κνιπίδος*), σε σχάλ. (TLG), σε έγγρ. του 12. (Caracausi), 19. αι. (Βιοβίζ., ό.π., 148, 161, Σκουβαρά, Ολυμπιώτ. 431), σε κείμ. του 18. αι. (Τραπεζούντιος, Νομοκ. 450), στο Du Cange και σήμ.

1α (Προκ. για θάλασσα) διάπλους: η Ερυθρά Θάλασσα ... είναι ... εις το βάθος βαθεία και εις το πέρασμα δύσκολη Μορεζίν., Κλίνη Σολομ. 431· β) (προκ. για ποταμό, κλπ.) πόρος· (εδώ ως σύστ. αντικ.): *εσηκώθην* (ενν. ο Ιακώβ) τη νύχτα εκείνη και *επήρεν* τις δυο γυναίκες του και τις δυο σκλάβες του και τα έντεκα παιδιά του και *επέρασεν* το απέρασμα του Ιαβόκ Πεντ. Γέν. XXXII 23· γ) (εδώ προκ. για τη μετάβαση του εβραϊκού λαού από την Αίγυπτο στη Γη της Επαγγελίας): Σπουδακτικά οι φαμελιές ορθές να χοντροφάσι, | αυτό δηλοί το πέρασμαν, τό μέλλεται να πάσι. | Πάσχα να το καλέσουσι το νομκόν Κυρίον, | στην λύτρωσιν του Φαραώ, τ' αγρίον του θηρίου Χούμνου, Κοσμογ. 2434. **2** (Μεταφ.) δυσκολία, δοκιμασία (πβ. και *πέραμα* 7α): η οποία (ενν. η Γαρίδα) διά να μη φθάσει πλέον εις τοιούτον πέρασμα, λέγει εις την Καβουριαν· «Ας υπάμεν με τον Θεόν, διατί ο πόλεμος δεν κάνει διά τ' εμάς» Μπερτόλδος 47.

περασμός ο.

Από τον αόρ. του περνώ και την κατάλ. -μος· πβ. όμως και *μτγν. ουσ. περασμός*.

Τραυματισμός (Για τη σημασ. βλ. όμως και Schreiner [Byz. Kleinchron. Γ σ. 251]): μη δυνηθείς (ενν. ο βασιλεύς Ιωάννης) *ιδείν* á επεθύμει άγια πράγματα διά το προφθάσαι αυτόν από τον βέλους και του κυνηγίου ανέλπιστον περασμόν όν πέπονθεν εις την κβ του Μαρτίου μηνός ... διεβίβασεν ημέρας ιη εν τω θεοπέμπτω άλγει αυτού, ήγουν έως Απριλίου μηνός ή Byz. Kleinchron. Α 57².

περαστός, επιθ., Ερμον. Σ μετά στ. 275.

Από τον αόρ. του περνώ. Η λ. και σήμ. με διαφορ. σημασ.

(Προκ. για όπλο ή χτύπημα με όπλο) που τρυπά από τη μια πλευρά ως την άλλη, που διαπερνά: ολόγυρα τον (ενν. το δούκα) έβαλαν πεζοί, καθαλαριοί, | και το

φαρίν του έσφαξαν με τέσσερα κοντάρια, ἵ όπου ἦσαν όλα περαστά Χρον. Τόσκων 257· (το θηλ. του επιθ. ως σύστ. αντικ.): πληρίασας (ενν. ο Έκτωρ) εκείσει! και μετά ξυστοῦ γαρ πέμψας, ἵ τον γαρ Λιάντα λαβώνει! περαστήν εν σιαγόνι Ερμιον. Σ 279.

περαταριά η, Byz. Kleinchron. Α 300¹³· **περατερά**.

Από το ουσ. περατάρης (Βλάχ., ΑΚΝ) και την κατάλ. -αριά (βλ. Χατζιδ., Αθ. 6, 1894, 18). Η λ. στο Σομav. και σήμ. λαϊκ. με διαφορ. σημασ.

Είδος μεγάλου φορτηγού πλοίου (Για το πράγμα βλ. Kahane, Sprache 415 και Du Cange, Lat., λ. *parandaria*): έφτασεν ο στόλος ... του σουλτάν Μπαγιαζήτη, εις την Κορώνην, άρμενα 200. Ήσαν καράβια κβ, μαόνες γ', κάτεργα π', τα επίλοιπα σκεράτζια, φούστες και περαταριές Byz. Kleinchron. Α 306¹³· (εδώ) είδος πλωτής γέφυρας για τη διέλευση πορθμού από ανθρώπους και ζώα: εκεί (ενν. εις το Στενόν) έκαμεν (ενν. ο σουλτάν Αμουράτης) περατερές διά να περάσουν άλογα και φουσοστά από την Ασίαν εις την Δύσιν Ψευδο-Δωρ. 54.

περάτης (Ι) ο, Δούκ. 205⁴.

Το μτγν. ουσ. περατής-περάτης (ΤΛΓ). Η λ. και σήμ. λαϊκ. και λογοτ. (Κριαρ., Λεξ., ΑΚΝ).

α) Περαιματάρης, πορθμέας: οι Μαλακασσάιοι ... παρέλαβον προδότην και συνεργόν έχοντες τον κακόν Νικηφόρον τον περάτην, όστις αυτούς περά μετά της βάρκα αυτού Ιστ. Ηπειρ. XVIII²· (σε παρομοι.): Η θάλασσα ζαλίζεται, βρυχάται, κυματίζει! και τον περάτην τον πτωχόν ως πταίστην ανατάσσουν Γλυκά, Στ. 277· β) διαβάτης, περαστικός: Φιλοξενιάν και τράπεζαν ο Αβραάμ συσταίνει! και όσοι περάτες και α διαβούν, όλους τους ανιμένει Χούμνου, Κοσμογ. 1004.

περάτης (ΙΙ) ο.

Από το θ. αορ. περα- (<περνώ) και την κατάλ. -της. Η λ. στο Βλάχ. και σήμ. λαϊκ.

Αμπάρα, μάντιαλο· (εδώ σε μεταφ.): την πόρταν, έπασκε (ενν. η Μοίρα) όλη να την παστρεύγει (παραλ. 1 στ.). Δεύτερον πιάνει το κλειδί ...! (παραλ. 1 στ.). Και τρίτον πιάνει μια βαριά και κόφτει τους περάτες! τούς είχα στην ανάγκη μου καθημερινούς πειράκτες Φαλιέρ., Ιστ.² 197.

περατικός, επιθ., Μαχ. 32¹¹.

Το μτγν. επιθ. περατικός. Η λ. σε έγγρ. του 12. αι. (Caracausi) και σε έγγρ. του 13. αι. (Act. Lavr. II 75³·³⁹) ως επών. Η λ. και σήμ. στο κύπρ. ιδίωμα (Andr., Lex., Λουκά, Γλωσσάρ.).

Ξένος, αυτός που (προ)έρχεται από Ξένο μέρος, αλλοδαπός: Τάσσομένς σου, ότι αν δεν είχες εισταιν περατικός, εφουρκίζαμέν σε! αυτ. 470¹⁶.

περατός, επίθ.

Το αρχ. επίθ. περατός.

Που μπορείς να τον διασχίσεις, να τον περάσεις, διαβατός· (εδώ) που μπορεί να φθάσει σε μεγάλο βάθος: νομίζω αν έπεσαν τα λόγια των γραφών μου! εις πέτραι, να ἦσαν περατές οι ρίζες της εις Αθην, ἵ να εξανασπάστην απεκει Λιβ. Esc. 1642.

περατώνω.

Από το ουσ. περάτης II και την κατάλ. -ώνω. Τ. περαντώνω στο Soman. και σήμ. ιδίωμ. (Τσίκη, Γλωσσ. Χίου). Τ. πιρατώνου σήμ. ιδίωμ. (Τάσιος, Γλωσσ. Πολυγ.). Η λ. και σήμ. στο κρητ. ιδίωμα (Πιτυκ., Ιδίωμ. Αν. Κρ.: βλ. και Πάγκ., Ιδίωμ. Κρ. Β' 205, λ. *βερατώνω*)

Αμπαρώνω, σφαλίζω, μανταλώνω: Εισμión στην πόρταν έραξα κι ηύρα την σφαλισμένη, I περατωμένη δυνατά και κατακλειδωμένη Πικατ. 81.

περβ-, βλ. περιβ-.

περβάντα, επίρρ.

Από την ιταλ. έκφρ. *per banda* (Battaglia, λ. *banda*: βλ. και Kahane, Sprache 571).

Με κλίση από τη μια μόνο πλευρά, μονόμπαντα: τα δόντια του (ενν. του γέρου) έπείσασι, τα μάτια του θολάνα, (παραλ. 1 στ.) η ηλικιά του στράβωσε και περπατεί περβάντα Γεωργηλ., Θαν. 424.

περβάτημα το, βλ. περιπάτημα.

περβατώ, βλ. περιπατώ.

περβενίρω.

Από το ιταλ. *pervenire*. Η λ. σε έγγρ. του 17. αι. (Vincent, Θησαυρ. 4, 1967, 64, Μαυρομάτης, Θησαυρ. 16, 1979, 252) και σήμ. ιδίωμ. (Ζώη, Λεξ. Ζακ.).

Περιέρχομαι στην κατοχή κάπ.: να πάρει (ενν. ο υιός μου ο Νικολάκης) και το αδέρφιν του να το κυβερνάρει να 'ναι και τα δύο ομάδι και ό,τι πράμα τως ήθελε λάχει και περβενίρει από λογαριασμόν ειδικόν μου να τυχαίνει να το μοιράζουσιν Διαθ. 17. αι 2^η.

Περγάι το.

Από το βενετ. *Pregai* (Boetio).

Η βενετική Γερουσία (Για τη σημασ. βλ. Mutinelli, Less. Ven., λ. *pregadi*): εσσυμπλικάρησα διά να πάγω εις την Κρήτην ... Και την Παρασκευή ... ενετάρασι την πάρτε και το Σάββατον επέρασεν από το Περγάι Σεβήρ., Σημειώμ. 21.

περγάντιν, περγαντί(ν) το, βλ. μπεργαντί.

περγέλιο το, βλ. περιγέλιο.

περγελώ, βλ. περιγελάω.

περγιουντικάρω, βλ. πρεγιουντικάρω.

περγουλέα η.

Από το ιταλ. *pergola*: πβ. και μεσν. λατ. *pergula*. Λ. *πέργουλα* και *πέργουλον* στο Meursius (βλ. και Du Cange) με διαφορ. σημασ. Τ. *περγουλέα* και *πρεουλέα* σήμ.

ιδίωμ. (Καραν., Ιστ. Λεξ. Κάτω Ιταλ., λ. *περγουλέα*). Τ. *περγουλιά* σε έγγρ. του 17. αι. (Κώδ. Παναγ. Σπηλιώτ., ΔΙΕΕΕ 24, 1981, 525, 26, 1983, 494). Τ. *περγου(ν)λιά* και λ. *πέργ(κ)ου(ν)λα* σήμ. (Κριαρ. Λεξ.). Η λ. τον 11. αι. (*Caracausi*).

Κατασκευή (πλέγμα από ξύλινες ή μεταλλικές ράβδους) που χρησιμεύει ως στήριγμα αναρριχητικών φυτών: Της θύρας δε απέναντι της εκκλησίας κείται εν-θαλεστάτη νερατζιά, ...! και υποκάτωθεν αυτής έστι τρανταφυλλέα! και αύθις υπε-ράνωθεν κλημάτων περγουλέα Παῖσ., Ιστ. Σινά 1704.

πέργωμα το, βλ. *πύργωμα*.

περδέ το.

Από το τουρκ. *perde*. Λ. *περδές* ο στο Σομαν., σε κείμ. του 18. αι. (Τραπεζούντιος, Νομοκ. 445) και σε έγγρ. του 19. αι. (Καμπούρογλου, Αθ. 28, 1916, 246 σήμ. 168). Λ. *περτέ* η σήμ. στο ποντ. ιδίωμα (Παπαδ. Α., Λεξ.). Λ. *μπερντές* σήμ.

Παραπέτασμα, κουρτίνα· εδώ προκ. για το διαχωριστικό ύφασμα μπροστά από το άδυτο του ναού του Σολομώντα (πβ. και *καταπέτασμα* β): Και παρευθύς το *περδέ* του ναού εσχίσθη δύο κομμάτια, από πάνω έως κάτω και η γη εσεισθη Μάξιμ. Καλ-λιουπ., Κ. Διαθ. 2 Ματθ. κς 51 σήμ.

περδέσκα η, Μαχ. 358¹⁶, 362²⁷, 424², 486^{11, 22}, 584^{7, 9}.

Από το μεσν. λατ. *berthesca* (Du Cange, Lat.) - ιταλ. *bertesca* (Battaglia): πβ. προ-βηγκ. *bertesca* (βλ. Meyer-Lübke, Rom. Etym. Wört., λ. *brittisca*, Battisti-Alessio, Diz. etim., λ. *bertesca*).

Εξέδρα που στερεωνόταν σε ψηλό σημείο και χρησιμοποιούνταν για αμυντι-κούς σκοπούς ή για την εξαπόλυση επίθεσης σε πολεμικές συγκρούσεις (Για το πράγμα βλ. Dawkins [Μαχ. II σ. 157]): Το πρώτον μάγγανον (έκδ. *μάνγκανον*) ήτον έναν ξυλόκαστρον και ήτον τρίπατον με γ' περδέσκες, η μία απάνω της άλλης, και με-σα είχαν έναν πετροκόπον και με τα αργαλεία του, διά να τρυπήσουν τον τοίχον του κάστρον, και εις την άλλην είχαν πολλούς τζακρατόρους αυτ. 482¹⁶. εποίκαν μ' περδέ-σκες σανιδένες και πύργους σανιδένους και απάνω στον πύργον του λιμνιώνος (έκδ. *λιμμόνος*), και εκαρφώσαν και εδηήσαν τας έως γ' ώρες της ημέρας αυτ. 584². ο Κάρλος έδρην εις τα καταρτία των κατέργων περδέσκες και έβαλεν ανθρώπους αυτ. 588².

περδικάκι το. — Βλ. και *περδικούλι*.

Από το ουσ. *περδικιον* (απ. στο Θεόφραστο) και την κατάλ. -άκι. Η λ. στο Σομαν. (με διαφορ. σημασ.) και σήμ. (ΛΚΝ).

Είδος ποώδους φυτού της οικογένειας των κνιδωδών (*parietaria officinalis*, *parie-taria judaica*) με θεραπευτικές ιδιότητες (βλ. Γενναδ., Λεξ., λ. *ελξίνη*, Χελδρ.-Μηλιαρ., Ονόμ. φυτών² 107, 233): Τα βότανα οπού χρειάζονται εις το κλυστήριον. Μολόχα, περδικάκι, βροντοθέρι, πίτυρα να τα βράσεις όλα, έπειτα να τα στραγγίσεις Νικ. Ιερόπ., Εκδ. ιατρ. 73¹⁹.

περδικάρω, Σαχλ., Αφήγ. 849.

Από το ουσ. *πέρδικα* και την κατάλ. -άρω. Για διαφορ. ετυμ. (από το ιταλ. *predi-*

care) βλ. Ξανθ., Βυζαντίς 1, 1909, 370.

Καμαρώνω σαν την πέρδικα, υπερηφανεύομαι για κάτι με τρόπο ανόητο, κοκορεύομαι (βλ. και Κεχαγιώγλου [Ριμ. Απολλων. (Βεν.) σ. 217]): λέγει ο Απολλώνιος πως είδε πάσα πράμα, | την ορνθία σπόμεκεν (ενν. ο ρήγας), ωσάν μιλεί το γράμμα. | «Και α δεν το πω σαν κείτεται, κόψε την κεφαλήν μου, | μ' αν το γροικήσω, δώσ' μου την, την κόρη για γυνή μου.» | Ο ρήγας με την κόρην του εκάμασι ζευγάρι | και αυτεί- νος (ενν. ο Απολλώνιος) αδιαφόρετα στέκει και περδικάρει Ριμ. Απολλων. (Βεν.) [156].

περδίκι το, Πουλολ. Z 154, 284, Λιβ. Esc. 103, Ch. pop. 143, 188, Νούκ., Μύθ. (Παράσσηλου) 10^{ος}, Πορτολ. A 30^{ος} περδίκιν, Ορνεοσ. αγρ. 570^{ος}, Χρον. Μορ. H 4006, Πουλολ. (Τσαβαρή)² 165, Ερωτοπ. 234, 235, Λιβ. P 103, 1840, 1841, 1844, Λιβ. Sc. 1540, Λιβ. (Lamb.) N 122, Λιβ. Esc. 2688, Λιβ. N 2380, 2383, 2386, Αχιλλ. (Smith) N 152, 541, 577, Αχιλλ. (Smith) O 93, 259, 278, 545, Ιατροσόφ. (Οικονομου) 87^{ος}, Πορτολ. A 3^{ος}, Κυπρ. ερωτ. 115^{ος}, κ.α.: περδίκι(ο)(ν), Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 744, 745, Διγγ. παιδ. (Tsiouni) 259, Διγ. Ανδρ. 314^{ος}, 400^{ος}.

Από το αρχ. ουσ. περδίκιον. Ο τ. περδίκιν και σήμ. στο ποντ. ιδίωμα (Παπαδ. Α., Λεξ.). Η λ. και σήμ.

1) Το πουλί πέρδικα: με γεράκια και σκυλιά περδίκια να ζυγώνουν Απόκοπ.² 124 Τριγύρου εκατασκεύασεν (ενν. ο βασιλεύς) εκείνον του κολύμβου | αργυροκατασκευά- σστα παγώνια και περδικία | και γερανούς και ψιττακούς και κύκνους και τρυγόνας Διγ. Z 99 (σε παρομοίωσιν για να δηλωθεί διαφορά δύναμης): Ως λέων εβρυχίστηκεν (ενν. ο Αχιλλέας), επήδησεν ως πάρος (παραλ. 1 στ.) τριακοσίους έδειρεν ως ιέραξ τα περδικία Αχιλλ. (Smith) O 562: από τους πέντε τους υιούς του βασιλεώς εκείνου | έναν επήρην ο θυμός και ήμπεν εις την μέσση. | Τους τριάντα εσκότωσεν ως γεράκιν τα περ- δίκια Αχιλλ. L 415: εις έναν του πιλάλημαν (ενν. του Αχιλλέως) και εις μιαν του κοντα- ρέαν | έτσε τους ευνέτριβεν ως φάλκονας περδίκιν Αχιλλ. L 66. 2) Μεταφ. προκ. για νεαρή και όμορφη γυναίκα: (εδώ σε προσφών.): Καμαροφρυδούσα κόρη, | παγκαλό- μορφον περδίκι, | και πανώριον μου παγώνι, | ήκουσε μου τι σε λέγω Ch. pop. 122.

Η λ. ως τοπων.: Πορτολ. A 3^{ος}.

περδικίτις, επίθ. θηλ., Ιερακοσ. 461^{ος}.

Από το ουσ. περδίκιον (απ. στο Θεόφραστο) και την κατάλ. -ίτις αναλογ. με ονο- μασιές άλλων φαρμακευτικών βοτάνων [πβ. σιδηρίτις βοτάνη (βλ. βοτάνη 2β(γ)), σπογγίτις βοτάνη (L-S, λ. σπογγάριον), κ.τ.ό.]: πβ. και περδικίος βοτάνη (L-S, λ. περδί- κειος), περδικιάς βοτάνη, περδικία βοτάνη (TLG). Η λ. στο αρσ. γένος (-ίτης) με δια- φορ. σημασ. τον 6. αι. (L-S, λ. περδικίος).

Στην έκφρ. περδικίτις βοτάνη = το φυτό περδικάκι ή περδικούλι: Λαβών καρπόν βαλοάμου κόκκους τρεις ... και περδικίτιν βοτάνην προμεμαρασμένην συγκόψας και μίξας τοις προειρημένοις, δος τω ιέρακι αυτ. 461^{ος}.

περδικοκυνήγιν το, Λιβ. Sc. 2081.

Από τα ουσ. πέρδικα και κυνήγιν.

Κυνήγι πέρδικας: *μίαν ημέραν έδοξεν τον Λίβιστρον και εμέναν! του να καθαλι-
κεύσομεν να εβγούμεν εις το κυνήγι, να λύσομεν τα γεράκια μου εις το περδικοκυ-
νήγιεν Λιβ. Esc. 3256.*

περδικοπιάστης ο.

Από το ουσ. πέρδικα και τον αόρ. του πιάνω. Η λ. στο Meursius.

Αυτός που κυνηγά και πιάνει πέρδικες: *έναι (ενν. ο αφέντης μου) μέγας κυνη-
γός, μέγας περδικοπιάστης Γαδ. διήγ. (Βασιλ.) 81.*

περδικοπλούμιστος, επιθ.

Από το ουσ. πέρδικα και το επιθ. πλουμιστός (διαφορ. γρ. (περσικο-) δέχεται ο
Köstlin, BZ 1, 1892, 396-7· πβ. όμως πέρδικα πλουμισμένη, Ch. por. 509 κ.α., πέρδικα
χρυσοπλούμιστος, Ιμπ. 265). Η λ. και σήμ. λογοτ. (ΑΛΝΕ).

Που έχει εντυπωσιακή, όμορφη εμφάνιση όπως η πέρδικα: η Πλάτζια-Φλώρα, *Ι
εκείνη η περδικοπλούμιστος η λιγνωτή κουρτέσα! οπού εγέμαν τα μαλλιά κατά
σκουλί τον πόθον Φλώρ. μετά στ. 1616 κριτ. υπ.*

περδικούλα η.

Από το ουσ. πέρδικα και την κατάλ. -ούλα. Η λ. και σήμ.

Μικρή πέρδικα: (εδώ ως θωπευτ. προσφών., μεταφ. για δήλ. νεότητας και ομορ-
φιάς): *Λακκοπουγουνάτη κόρη! και μασουροδακτυλάτη! και πανώρια περδικούλα!
έκαψές την την καρδιά μου Ch. por. 128.*

περδικούλι το. — Βλ. και περδικάκι.

Από το ουσ. πέρδικιον (απ. στο Θεόφραστο) και την κατάλ. -ούλι. Η λ. και σήμ.
ιδίωμ. (Πάγκ., Ιδίωμ. Κρ. Γ 270, περδικούλλι, Χυτήρης, Κερκυρ. γλωσσάρ., Κόμης,
Κυθηρ. Λεξ., λ. περδικούλια και Χελδρ.-Μηλιαρ., Ονόμ. φυτών² 107, 233).

Είδος φυτού με θεραπευτικές ιδιότητες, περδικάκι (Για τη σημασι. βλ. Γενναδ.,
Λεξ., λ. αναγαλλίς, Χελδρ.-Μηλιαρ., ό.π., Rohlf, Κρ. Χρ. 7, 1953, 317, Φραγκάκι, Ορο-
λογ. φυτ. 167): *Ει δε και δεν ημπορεί να φάγει, ας το κάμνει γλωστήρι (ενν. το σκαρο-
λάχανον) με περδικούλι, αμολόχαν και άλλα παρόμοια Αγαπ., Γεωπον. (Κωτιούλα)
233.*

πέρδιξ η και ο, Ιερακοσ. 503^{2,3}, Φυσιολ. (Legr.) πρην στ. 683, 683, 695, Φυσιολ.
353^{23,34}, 354^{4,30}, Φυσιολ. Β 11^{1,14,22,27}, Φυσιολ. (Kaim.) 58a^{1,2,5,16}, 58b^{1,2,5,16}, 59a^{1,2,5,16}, κ.α.:
πέρδικα, Διγ. (Trapp) Gr. 661, 1538, Διγ. Α 271, 1970, Διγ. Ζ 906, 2919, Διγ. (Αλεξ.
Στ.) Esc. 676, 1377, Πουλολ. (Τσαβαρή)² 166, 175, Διήγ. παιδ. (Tsiouni) 218, Ερωτοπ.
232, Λιβ. Ρ 1871, Λιβ. Sc. 1573, Λιβ. Esc. 2722, Λιβ. Ν 2409, Αχυλλ. (Smith) Ν 1003, Ιμπ.
265, 535, Χρον. Τόσκων 3467, Φυσιολ. (Legr.) 690, 701, Ch. por. 208, 504, Ανθ. χαρ.
(Κακουλίδη-Πηδώνια) 123, Αιτωλ., Μύθ. (Παράσγγελου) 51¹, Διγ. Ανθρ. 348³¹, Φορ-
τούν. (Vinc.) Ε 71, 252, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 552¹⁵, κ.α.: αιτιατ. εν. περ-
δικαν, Λιβ. Sc. 1565 χφ.

Το αρχ. ουσ. πέρδιξ. Τ. περδίκα σήμ. ιδίωμ. (Παπαδ. Α., Λεξ., λ. πέρδικα), όπως

περηγουρούμαι, βλ. παρηγορώ.

περηφ-, βλ. υπερηφ-.

περί, πρόθ. Σπαν. (Ζώρ.) V 108, 479, Καλλιμ. 5, 1819, Ασοίτζ. 7⁸⁵, 14⁸⁴, 15⁸⁵, Διγ. (Trapp) Gr. 908, Βέλθ. 497, Χρον. Μορ. H 560, 942, 2130, Χρον. Μορ. P 907, 3045, 6245, Βίος Αλ. 4035, Ιατροσ. κώδ. ωκγ', ωκθ', αρλβ', Συναξ. γαδ. (Βασιλ.) 209, Περί Ξεν. (Μαυρομ.) 5, Λιβ. Sc. 3118, Λιβ. Esc. 4276, Λιβ. N 2972, Αχιλλ. (Smith) O τίτλ., Χρον. Τόκων μετά στ. 18, μετά στ. 30, μετά στ. 43, Ουζούχασαν 23, Σφρ., Χρον. (Maisano) 44', Θησ. (Foll.) I 57, 65, 83, 134, Θησ. Γ [40'], Αλεξ. πριν στ. 7 κριτ. υπ., πριν στ. 101 κριτ. υπ., πριν στ. 124 κριτ. υπ., Κορών., Μπούας 114, Διήγ. Αλ. E (Lolos) 203¹¹, Διήγ. Αλ. G πριν στ. 278³⁰, Διήγ. Αλ. F (Konst.) 30³⁷, Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 261¹, 297¹, 307¹, Σοφιαν., Παιδαγ. 110, Πτωχολ. α 336, Μαλαξός, Νομοκ. 326 τρις, Ιστ. πατρ. 109², Πτωχολ. (Κεχ.) P 106, Κανον. διατ. A 25, 242, Βακτ. αρχιερ. (Ακανθ.) 7⁴⁶, 9⁴⁰, 13¹, 47⁴⁶, Μπερτολδίνος 117, 122, κ.π.α.: *πέρι*, Διήγ. Αλ. G 269^{38, 39}, 274³⁵, Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 140¹.

Η αρχ. πρόθ. *περί*. Ο τ. και σήμ. ιδιωμ. (Κωστ., Λεξ. τσακων., Α. παρά, Καραν., Ιστ. Λεξ. Κάτω Ιταλ., Rem., Ét. linguist. II 394 σημ. 2, 395 σημ. 1, Μπόγκα, Γλωσσ. Ηπείρου Α 301). Η λ. και σήμ. λόγ. (ΛΚΝ).

I. Πρόθ. 1) Με γεν. α) (για δήλ. αναφοράς) σχετικά με, για: Καλλιμ. 1068, Κυπρ. ερωτ. 138³⁰, Σφρ., Χρον. (Maisano) 116³⁵ (συχνότ. σε τίτλ.): Κανον. διατ. A 442, Ιατροσ. κώδ. αλέ, Βακτ. αρχιερ. (Ακανθ.) 27⁴⁶ φρ. έχω κάπ. ή κ. *περί* πολλού = θεωρώ κ. ή κάπ. σημαντικό, πολύτιμο: Δίδει εξήντα χιλιάδες Ι αργυρίου και χρυσίου Ι και γοράζει το λιθάρι Ι και *περί* πολλού το έχει Πτωχολ. (Κεχ.) P 158: Ηγάπα (ενν. ο αφέντης της Πρεβέντζας) δε *περί* πολλού τους νέους να τους έχει. Ι Πλούτιο ομού και χρήματα και πράγματα και λίθους, Ι όλα ως αράχνην τα έβλεπεν Ιμπ. 19· β) (αιτ.) εξαιτίας: Ερμον. T 18· γ) (τοπ.) *πéριξ*, γύρω από: Διγ. (Trapp) Gr. 2371. 2) Με αιτιατ. α) (για δήλ. αναφοράς) σχετικά με, για: Ασοίτζ. 382²⁷, Καλλιμ. 405, Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 1207· (συχνότ. σε τίτλ.): *Περί* τους κριτάδες οπού ένι κρατημένοι της αγίας εκκλησίας να της βοηθούν Ασοίτζ. 42²⁷· *Περί* την κλεψίαν οπού ηβουλήθησαν οι Σπαταίοι να κάμουν εις την Βοδιτοαν Χρον. Τόκων μετά στ. 93· *Περί* την σταύρωσιν του Χριστού Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 283¹· β) (τοπ.) β¹) γύρω από: Διγ. Z 3643· β²) κοντά σε: Ημείς δ' επί την αύριον, η των Βαϊων και η εορτή τυχοῦσα, τεμόντες πάντες βαϊα μυροίνης, ... και φέροντες ανά χείρας, ελθόντες επέσαμεν *περί* τας πόρτας του κάστρου Σφρ., Χρον. (Maisano) 44¹⁶· β³) (για δήλ. τοπ. έκτασης): Βίος Αλ. 1089· β⁴) μέσα σε: Καλλιμ. 2037· β⁵) κατά μήκος: ουδέν επίσαμεν την *περί* τον Αλφειών οδόν αλλά την αριστεράν Σφρ., Χρον. (Maisano) 44¹· β⁶) κάτω από: φέρε σκαμνίν ολόχρυσον εκείνος ... Ι *περί* τους πόδας ... της γυναικός Καλλιμ. 518· γ) (χρον.) περίπου: Καλλιμ. 2099, Πανάρ. 75², Δούκ. 215², Σφρ., Χρον. (Maisano) 44⁴· δ) (αιτ.) για, εξαιτίας: και τη γραφή σου έλαβα και εχάρηκα *περί* τις υγείες σου Σεβήρ.-Μανολ., Επιστ. 171· ε) (για δήλ. τρόπου) στην έκφρ. *περί* στανέο = με το ζόρι, παρά τη θέληση (κάπ.): ακαρτερούσανε την ημέραν του πολέμου με φόβον πολύ. Και κάποιου εκοιτάζανε να φύγουνε, να πάνε όσω εις τα χωρία ή να κρυφτούνι αλλού, να γλυτώσουνε ... Και οι καπεταναί-

οι τους εκρατούσανε σαν περί στανέο απάνω εις τα τειχία Χρον. σουλτ. 85²². 3) (Με δευτερεύουσα πρόταση, για δήλ. αναφοράς) σχετικά με, για: περί το λέγει (ενν. η κυρά δεινά) ότι υπάρχω αδελφός αυτής πνευματικός Έλλην. νόμ. 559⁴ (σε τίτλ.): Περί το πώς εκαβαλίκευσε ο Αλέξανδρος τον Βουκέφαλον Αλεξ. πριν στ. 307 κριτ. υπ.: (με παραλ. άρθρου): Περί πώς έκαμαν βουλήν οι Αλβανίται Χρον. Τόκων μετὰ στ. 56 Περί όταν απολογήσατο ο βασιλεύς Ερμον. Ω μετὰ στ. 48.

II. (Σύνδ. συγκρ.) παρά (πβ. παρά ΒI, παρού ΙΑ, βλ. και Χατζιδ., Βυζαντίς 2, 1911-1912, 517 και Georgacas, Glotta 31, 1951, 226-27) 1) Εισάγει β' όρο σύγκρισης α) μετά από επίθ. ή επίρρ. συγκρ. βαθμού α') (με αιτιατ.): όποιος αναδεχθεί παιδίον από το άγιον βάπτισμα, λέγεται πατήρ πνευματικός ... και ένας περισσότερος εις αυτό το παιδίον περί τον πατέρα οπου το εγέννησεν σαρκικώς Μαλαξός, Νομοκ. 301· α') (με γεν.): κάλλιον είναι τον άνθρωπον η ζωή πέρι του πράγματος του κόσμου ολουνού Διηγ. Αλ. G 268²⁷. α') (με ονομ. ομοιόπρωτα): Του φρόνιμου και του ανδρειωμένου κάλλιον εστί τιμημένος ο θάνατος πέρι άχρηστη ζωή Διηγ. Αλ. G 269²⁸. α') (με δευτερεύουσα βουλητική πρόταση): κάλλιον το έχω ... ν' αποθάνω Ι περί ... να με κατηγορήσουν Χρον. Μορ. Η 1135· δεν ήτονε κάλλιο σας θάνατος με τιμή σας, Ι περί να λάβετε ντροπήν εις όλην την ζωήν σας; Θησ. (Foll.) I 64· (με προηγ. άρθρο): έκρινα κρείσσον το να ζω περί το ν' αποθάνω Λιβ. Ρ 2568 κριτ. υπ.: (με παραλ. του συγκρ.): περί να υπάμε εις την Συρίαν τά ουκ έχομεν γυρεύει, Ι ενταύτα στρέμμας ας ποιήσομεν απίσω εις την Πόλιν, Ι και πόλεμον ας δώσομεν όλοι με τ' άρματα μας, Ι Κι αν δώσει ο Θεός και πάρομεν την Κωνσταντινου πόλιν, Ι την βασιλεία ας κρατήσομεν όλης της Ρωμανίας Χρον. Μορ. Η 837· περί να χάσεις τά κρατείς να μείνεις ακληρημένος, Ι έπαρε εκ το λογάριον μου Χρον. Μορ. Η 4241· α') (με δευτερεύουσα αναφορ. πρόταση): περισσότερον πλήθος περί οπου είναι εδώ απάνω Μπερτολδίνος 102· β) (μετά από επίθ. ή επίρρ. θετ. βαθμού): (με τις λ. όλος, κανένας άλλος): οναι μοι την ταλαιπωρον (ενν. Αθήναν). ... (παραλ. 3 στ.) ουδέποτε την κύψασαν ποσώς εις δουλοσύνην (παραλ. 1 στ.) την φρόνιμον, την πάνσοφον περί τας πόλεις όλας Ανάλ. Αθ. 33· Αριστοτέλει τω εμώ τιμώ διδασκάλω, Ι Ξαιρέτως κείνον χαιρετώ περί κανέναν άλλο Αλεξ. 1512. 2) (Με προηγ. χρον. επίρρ.) α) πριν από: εις Βιτσέντσα σέβηκε πριν περί τον έχθρόν του Κορων., Μπούας 118· β) (με επόμ. δευτερεύουσα πρόταση) προτού να: έκαμε (ενν. η γυναίκα) το αμάρτημα πρωτύτερα περί να λάβει τον άνδρα Μαλαξός, Νομοκ. 334.

III. (Επίρρ. σε αποφατικές προτάσεις για δήλ. περιορισμού) πβ. παρά ΓI και παρού III) παρά μόνο: αυθέντη, εγώ δεν ηξεύρω να γράψω περί απλά, διατί δεν ημπορεσα ποτέ μου να μάθω τον Δονάτον Μπερτόλδος 81.

περιγκαλιάζω περιγκαλιάζω.

Από την πρόθ. περί και το αγκαλιάζω. Η λ. στο Βλάχ., όπου και τ. περιγκαλιάζομαι.

Αγκαλιάζω κάπ. ολόγουρα: όταν με (ενν. τον Ισαάκ) περιγκάλιαζε (ενν. η πρικαμένη μάνα) κι εφίλιε με στο στρώμα, Ι πικρόν φαρκάκι ήτανε τα χείλη και το στόμα Θυσ. (Bakk.-v. Gem.) 831 κριτ. υπ.

περιαγκαλίζω.

Από την πρόθ. περί και το αγκαλίζω.

Αγκαλιάζω κάπ. ολόγυρα: τας ερωτήσεις τας πολλές άφες, τας αφήγήσεις, Ι και μόνον περιαγκάλισε και φίλησε την κόρην Λιβ. Ν 3223.

περιαγλαΐζω.

Από την πρόθ. περί και το αγλαΐζω.

Στολίζω, λαμπρύνω: Εκεί πλησίον πέφυκε κιβωτός μία μεγάλη, Ι μεμεστωμένη ιερά πάντερπνα εις τα κάλλη Ι μετά μαργάρων και χρυσού πέλουν εγκοσμημένα Ι και με τα λιθαρόπουλα περιγυλαΐσμένα Παῖσ., Ιστ. Σινά 660.

περιαίματος, επίθ. — Πβ. και πολυαίματος.

Από την πρόθ. περί και το ουσ. αίμα.

(Προκ. για σταφύλι) γεμάτος «αίμα», δηλ. κρασί (πβ. Επιτομή, λ. αίμα 1 έκφρ. αίμα σταφυλιών = κρασί): τολμάς, περιαίματε Σταφυλή, τω φοβερώ παρισταμένω μου βήματι (έκδ. φήματι) κατηγορήσαι; Πωροκ. (Winterwerb) Ι 111α κρητ. υπ.

περιαναγκάζω.

Η λ. στον Ιπποκράτη. Τ. περιγαναγκάζου σήμ. στο κρητ. ιδίωμα (Ξανθίν., Λεξ. δυτικοκρ. ιδιών.).

Με οποιονδήποτε τρόπο αναγκάζω, υποχρεώνω κάπ. να κάνει κ.: να πας (ενν. συ, φεγγάρι μου) εις την ωραιαν, Ι να την βεβαιώσεις τά πονώ και πάσχω καθεκάστην, Ι όρκους φρικτούς και φοβερούς να την περιαναγκάσεις Ι σημάδιν με το άλλον της πιτάκιν να με στείλει Λιβ. Esc. 1761.

περιανακουφίζω, Λιβ. Ρ 1123, Λιβ. Esc. 2579.

Από την πρόθ. περί και το ανακουφίζω.

Α (Μτβ.) (με υποκ. τη λ. πόνος) ανακουφίζω, απαλλάσσω κάπως κάπ. από το ψυχικό βάρος που του προκαλώ: ήύρα εσέναν μοναχόν και τά έπαθα είπα σε τα, Ι και ωσάν περιανακούφισεν ο πόνος την ψυχήν μου, Ι αφότου, φίλε μου, σε ήήρηκα και ενώθημεν οι δύο Λιβ. Ν 2272.

Β' (Αμτβ.) (προκ. για ψυχικό πόνο) απαλύνομαι κάπως, μετριάζεται κάπως η έντασή μου: Εσένα γαρ ήύρα μοναχόν και τά έπαθα είπα σε τα, Ι και ωσάν επεριανεκούφισεν ο πόνος της ψυχής μου Λιβ. Sc. 1431.

περιαναμένω, Χρον. Μορ. Η 2233.

Από την πρόθ. περί και το αναμένω.

Περιμένω κι άλλο, λίγο ακόμη: εις το Βλιζίρι εδιέβηκε (ενν. ο μισέρ Τζεφρές) στο να περιαναμένει Ι έως να μάθει τίποτα δι' εκείνον τον Ρουμπέρτον Χρον. Μορ. Ρ 2233 προς εμέν εστράφησαν (ενν. οι νεκροί) πάλιν να μ' ερωτήσουν, Ι του κόσμου τα εντάλματα καταλεπτόν ν' ακούσουν. Ι Μη δύνοντα το αποκριθείν και περιαναμένειν, Ι διά το σπουδάζειν του στραφείν κι εις την φωτίαν εβγαίνειν ... Απόκοπ.² 457.

περιαναπαύω, Σπαν. B 400, Σπαν. P 201, Πόλ. Τρωάδ. (Παπαθωμ.-Jeffer.) 13361, Λιβ. P 1832, 2530, 2588, Λιβ. Sc. 659, 1532, 2864, Λιβ. Esc. 2585, 2680, Λιβ. (Lamb.) N 622, Λιβ. N 3471, 3544· *περιαναπαύω*.

Από την πρόθ. *περί* και το *αναπαύω*.

I. Ενεργ. Α (Μτβ.) ανακουφίζω κάπως κάπ.: *ελάφρυνον τα βάρη μας, περιανό-
πασόν μας, ἰ πολλὰ γὰρ μας ἐβάρυνεν ὁ μέγας ὁ πατήρ σου Σπαν. A 419. Β' (Αμτβ.)
αναπαύομαι λιγάκι: *ἐφθάσα εἰς τὴν κατοῖνά μου, πεζεύγω ἐκ το φαρὶν μου, ἰ και ἐκ
τον κόπον ἤθελα νὰ περιαναπαύσω Λιβ. Esc. 165· ἐξέβημεν τὰ δύσκολα καὶ ἐσέβημεν
Λιβάνιν, ἰ εἰς τὴν ἀρχὴν ἐπέσαμεν, ἀρχὴν του Λιβανίου, ἰ πον νὰ περιαναπαύσομεν
τοὺς παροπίσω χρόνους Λιβ. (Lamb.) N 620.**

II. Μέσ. Α (Αμτβ.) αναπαύομαι, ξεκουράζομαι γιὰ λίγο: *Εἰς τὸ στενὸν τὸ πέρα-
μαν τον ποταμοῦ του Αφράτου ἦτον ὁ κάλαμος δασὺς καὶ ὑπόδροσος ὁ τόπος· ἰ ἐκεῖ
ἐστῆσα τὴν τέντα μου νὰ περιαναπαυθούμεν Δεγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 1718· ἐφθάσαμεν εἰς
κάστρον, ἰ καὶ ἐδῶ ας εὔρομεν μὴνὴν νὰ περιαναπαντούμεν, ἰ καὶ αὐρίον πάλε τὴν οδὸν
νὰ πιάσομεν ἀντάμα Λιβ. N 2278· ὅταν ἤρχόμεθα εἰς ἐσέν, ἤμασθεν κοπιασμένοι ἰ καὶ
ἐκ τὰ ἀλόγα ἐπεζεύσαμεν νὰ περιαναπανθώμεν ἰ ἐδῶ εἰς ἐτοῦτο τὸ δενδρόν καὶ εἰς
τὴν εὐμνοστον βρύσιν Λιβ. Sc. 2942. Β' (Μτβ.) ανακουφίζομαι κάπως (ἀπὸ ψυχικὸ
πόνο) (Γιὰ τὴ σημασι. πβ. καὶ *περιανασαίνω Β*): *σημάδιν με τὸ ἄλλον τῆς πιττάκιν νὰ
με στείλει, ἰ νὰ βλέπω τὸ σημάδιν τῆς, καὶ τό πονεῖ ἡ ψυχὴ μου ἰ νὰ τὸ περιαναπαύω-
μαι, νὰ μὴ εἶναι εἰς θάνατόν μου Λιβ. Esc. 1764.**

περιανασαίνω, Λιβ. Sc. 516, Λιβ. Esc. 744, 795, Λιβ. (Lamb.) N 181, 671, Λιβ. N
1481, Ψευδο-Γεωργηλ., Ἀλ. Κων/π. 687.

Από την πρόθ. *περί* και το *ανασαίνω*.

Α Αμτβ. **1α)** Ξεκουράζομαι, αναπαύομαι γιὰ λίγο: *ἀπὸ τὰ κάλλη του δεντροῦ,
τὴν ἡδονὴν του τόπου ἰ καὶ τὸν πουλιὸν τὴν μελωδιὰν καὶ ὀλημερνοῦ του κόπου, ἰ ὡς
ἀπὸ βίας ἠκούμπησα του περιανασάνω Ἀπόκοπ.² 31· β)* (κατ' ἐπέκτασι) *ανασυντάσ-
σω, ανασυνγκρωτῶ τὶς δυνάμεις μου: Ὁ Πρωθεσέλαος ὁ ρηξ ἀκριοεπιστράφη οπίσω
(παραλ. 1 στ.). Εξῆλθεν ἐκ τὸν πόλεμον διὰ νὰ περιανασάνει ἰ ὡς εἶδε ἐκ το φουσσά-
τον του τόσους ἔχει χαμένους (παραλ. 2 στ.). Τότε του ἐξηβάλασιν ἀλόγα ἀπὸ τὰ ξύ-
λα ἰ Ἀρματωμένους δυνατὰ πῆδὰ, βαβαλικεύει ἰ θέλει νὰ στρέψει ... τὴν ζημίαν που
τον ἐκάμαν Πόλ. Τρωάδ. (Παπαθωμ.-Jeffer.) 3078· ἂν τον ἀφήσετε (ενν. τον Τούρκον)
μόνον καὶ δύο χρόνους ἰ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν νὰ περιανασάνει, ἰ ομνέω σας εἰς
τον Θεόν, ὅλους μας θέλει φάγει Ψευδο-Γεωργηλ., Ἀλ. Κων/π. 462. 2)* *Ανακουφίζομαι
λιγάκι: χρόνους ἐκακοπάθησεν (ενν. ὁ ξένος), ἐφθασεν εἰς ἐμένα (ενν. τὴν Δυστυχί-
α) ἰ ... τον Χρόνον ... ἐπιάσεν τον μεσίτην, ἰ νὰ ποῖσω τίποτε εἰς αὐτόν νὰ περιανασά-
νει ἰ ἀπὸ τὰ δυστυχήματα τῶν ὀπίσθεν τῶν χρόνων Λόγ. παρηγ. Ο 665· θέλει (ενν. ὁ
Λίβιστρος) ἀπὸ τοὺς πόνοους του, τοὺς ἐπάθεν τοὺς τόσους, ἰ κάποτε ὀλίγον ὡς ἀνθρω-
πος νὰ περιανασάνει Λιβ. P 535.*

Β' (Μτβ.) ανακουφίζομαι κάπως (ἀπὸ ψυχικὸ πόνο) (Γιὰ τὴ σημασι. πβ. καὶ *περι-
αναπαύω ΠΒ*): *ας δέξομαι πιττάκιν σου καὶ ας ἰδῶ γράμματά σου, ἰ καὶ τό με πνίγει τι-
βοτες νὰ τὸ περιανασάνω Λιβ. Esc. 1619.*

περιανατρέχω.

Από την πρόθ. *περί* και το *ανατρέχω*.

(Μτβ.) *τρέχω* εδώ κι εκεί, *διατρέχω* τόπο: Πολλά κατασκοπήσαντες του ποταμού τα μέρη, ἴ μῆνα ἔβρουν τα παιδόπουλα τα δύο τα πνιγμένα, ἰ ως δ' ἦσαν ταῦτα κείοντα προσημένα και πνιγμένα, ἰ έπιασαν, έθαψαν αυτά ... ἰ και παρευθός εκίνησαν κι υπάν γεγυμνωμένοι ἰ ούτως το χειλοπόταμον περιενέτρεχόν το Βέλθ. 1223.

?περιαντιστέκομαι.

Από την πρόθ. *περί* και το *αντιστέκομαι*.

?*Αντιστέκομαι* (πβ. Λιβ. P 2631: *περιεστάθην άπειρα*): ως τους είδα περισσούς, όλους αρματωμένους (παράλ. 1 στ.) *περιαντιστάθην άπειρος σχεδόν ότι απετώρα* ἰ εις Αθήν εκατήντρα και την ζωήν αφείθην Λιβ. (Lamb.) N 214.

περίαπτο(ν) το.

Το αρχ. ουσ. *περίαπτον* (L-S, λ. *περίαπτος*). Η λ. (*περίαπτο*) στο ΑΛΝΕ.

Αντικείμενο που φοράει κανείς πάνω του προς αποτροπή ή απομάκρυνση του κακού, φυλαχτό: *Εις γυναίκειον ρουν ποίησε τα λεγόμενα περίαπτα. Εις την λίγωσιν της σελήνης έπαρον αβγόν νωπόν και βάλε το εις βλαττί πονκόπουλον, και ας το κρεμάσει εις τον τράχηλόν της η γυναίκα, και μηδέν ηξεύρει το τι είναι Σταφ., Ιατροσ. 8²¹.*

περιάπτω (Ι).

Το αρχ. *περιάπτω*.

Ανάβω κ. ώστε να γίνει διάπτω, πυρακτώνω: οι Αρμένιοι δε κατά του Ρωμαϊκού στρατού τα περιамμένα αυτών σιδήρια και τας πέτρας ρίπτοντες τον εκ πλίνθον τοίχον γενόμενον ούπως έβλαπτον Παράφρ. Χων. (v. Dietsen) I 1.

περιάπτω (ΙΙ): *περιάπτει* Ορνεος. αγγ. 568¹⁵, εσφαλμ. γρ. αντί *περιπάτει* διορθώσ. — Βλ. και *περιπατώ*.

περιαργυρώνω, Παῖσ., Ιστ. Σινά 583, Γεωργίου ρήτορος, Στίχ. ά 65, Προσκυν. ά 113²⁶⁷.

Το αρχ. *περιαργυρώ*.

Καλύπτω γύρω γύρω με στρώμα αργύρου, ασημώνω: Πάτους μεν ειχεν τέσσαρας ο έμπροσθεν οικίσκος, ἰ άπας χρυσομεσόκτιστος, περιηργυρωμένος Διγ. Z 3814: εικόνες μεγάλες περιηργυρωμένες και μετά χρυσίου εγκοσμημένες Προσκυν. Μπεν. 54 156¹¹.

περιαργώ, Παράφρ. Χων. (v. Dietsen) I 149, Λιβ. Esc. 1755.

Από την πρόθ. *περί* και το *αργώ*. Η λ. τον 5. αι. με διαφορ. σημασ. (Lampe, Lex., λ. *περιαργέω*) και στο Κουμαν., Συναγ. (λ. *περιαργέω*).

Καθυστερώ κι άλλο, λίγο ακόμη: *ταχύ εσηκόθην και έστεκα, επρόσεχά σε, φέγως, ἰ πώς ενεδούουν τα σύννεφα, να δύνεις αποτώρα* ἰ ηρξάμην σε παρακαλείν δαμί να *περιαργήσεις, ἰ να σε εγκαλέσω τά πονώ και απέκει, αν θέλεις, δύνε* Λιβ. Sc. 650.

?περίαρμα το.

Από την πρόθ. *περί* και το ουσ. *άρμα*, αν δεν πρόκ. για εσφαλμ. γρ.

Όπλο (κάθε είδους): *Εἰς σὲ κυνήγια πάντοτε, περίαρματα κοντά τους, ἡ ἐποίκαν τέτοια πράγματα, ὅλοι ἐπαίνεσάν τους* Θηρ. Η [447].

περιαύλειος, επίθ., Παράφρ. Χων. (Νικητ. Χων., Βόνν., 719, κριτ. υπ.).

Από την πρόθ. *περί* και το αρχ. επίθ. *αύλειος*. Η λ. στο Steph., Θηρ. (λ. *περίανλος*).

Που έχει τρεγύρω του περίβολο: Υπό δε την κατάβασιν του τοιούτου βουνοῦ ἐστὶ τις περιαύλειος αυλή προς μεσημβρίαν κειμένη ακουμβίζουσα εἰς τὸ τείχος τῶν παλατιῶν, ὡν ἀνήγειρεν ὁ βασιλεὺς Μανουήλ, κατὰ δε βορρᾶν ἄνεμον τῇ θαλάσῃ ἐγγίζουσα Παράφρ. Χων. (v. Dieten) III 78.

περιαύλιον το, Ψευδο-Σφρ. 456¹⁸ (έκδ. *περιαυλείον* διορθώσ. *περιαυλίω*).

Από το ουσ. *περίανλον* και την κατάλ. -ιον αναλογ. προς το ουσ. *προαύλιον*. Τ. *περιαύλι* (Andr. Lex., Mand., Stud. gr. lang. 164, Αναγνωστ., ΕΕΒΣ 2, 1925, 312), καθώς και τ. *πελιαύρι* (Μπόγκα, Γλωσσ. Ηπείρου Β 53) σήμ. ιδίωμ. Η λ. στο Steph., Θηρ., σε κείμεν. του 15. αι. [Βίος Αισώπ. W (Παπαθωμ.) 42.6 χφ Ο κριτ. υπ.], σε έγγρ. του 11. (Caracausi 450, Μηνάς, Γλωσσάρ. Ιτ. 322), 12. (Act. Ivir. II 52^{88.399}), 13. (Act. Lavr. II 73⁹¹), 14. (Act. Lavr. II 102¹), 18. αι. (Προσκυν. β 147¹⁷) και σήμ. ιδίωμ. (Παπαδ. Α., Λεξ., Σαλβάνος, Λαογρ. 10, 1929-1932, 530). Η λ. στον τ. *περιαύλιο* σήμ. λόγ. (ΛΚΝ).

Περίβολος (συν. ναού): Το δε έμπα του ναού και οι τέσσαρες νάρθηκες και ο λουτήρ και τα περιαύλιά του όλα ήτον οσπίτιων Δαμιανού πατρικίου Hagia Sophia ω 515⁵.

περίανλον το, Δούκ. 365¹⁸⁻¹⁹, Παράφρ. Χων. (Νικητ. Χων., Βόνν., 663, κριτ. υπ.), Παϊσ., Ιστ. Σινά (Βογιατζ.) 1077.

Το μτγν. ουσ. *περίανλον*. Λ. *περίανλος* ο σήμ. στο κρητ. ιδίωμα (Παγκ., Ιδίωμ. Κρ. Γ 270). Η λ. σε έγγρ. του 12. (Act. Lavr. I 59^{12.39}), 18. (Ζηρλέντης, Νησιωτ. Επετ. 1, 1918, 139) και 19. αι. (Γκίνης, ΕΕΒΣ 39/40, 1972/73, 237). Η λ. στον τ. *περίανλο* σήμ. ιδίωμ. (Χυτήρης, Κερκυρ. γλωσσάρ., Βογιατζ., Αθ. 37, 1925, 144) και στο ΑΛΝΕ.

Περιφραγμένος χώρος γύρω από κτήριο (συν. ναό), περίβολος, αυλή: *Ἦλθε ... ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Καπερναοὺμ ... εἰς σπίτιν και πάραυτα ἐπεριμαζεύθησαν πολλοί, τόσον ὅτι δεν ἐχωροῦσαν μηδὲ τα περίανλα Πηγά, Χρυσοπ. 49 (2) συνεσιέρεσθε (ενν. σν και ὁ ἐνοικῶν καλόγερος) ὁμοῦ κάτωθεν τῶν κλημάτων, ἡ ἄπερ δη τὸ περίανλον (ενν. του μετοχιῶν) σκέπουν ἐξ ὑψωμάτων Παῖς., Ιστ. Σινά 1576.*

περιβάλλω, Αξαγ., Κάρολ. Ε 184.

Το αρχ. *περιβάλλω*. Η λ. και σήμ.

Ι. Ενεργ. 1) Αγκαλιάζω κάπ.: Αχιλλ. I 1267. 2α) (Με αιτιατ. προσώπου και αιτιατ. πράγματος) φορῶ σε κάπ. κ.: τὴν κόρην ἐκάθισαν ἐπὶ ωραίοις ἵπποις (παραλ. Ι στ.) στέφανον πολῦτιμον αὐτὴν περιβαλόντες Διγ. Ζ 2195-β) (με αιτιατ. πράγματος) ντύ-

νομαι, φορώ κ.: Εκείνος δε το βούλευμα καλῶς επινοήσας, ἡμέψε την στολήν ενθὺς περιβάλλων ρωμαίαν, ἡ θυμαστόν επιλούρικον, χρυσὸν ρεραντισμένον Διγ. (Trapp) Gr. 865. 3) (Μεταφ.) εμπλέκω κάπ. σε κακό ή συμφορά (Η χρ. ήδη αρχ., βλ. L-S, στη Λ. II2): Ιστ. Ηπειρ. IX⁴⁴.

II. Μέσ. 1α) (Με αιτιατ. πράγματος) ντύνομαι, φορώ: Βίος ΑΛ. 1612· β) (προκ. για όπλα) φορώ, αρματώνομαι: Βίος ΑΛ. 3125. 2) Περιβάλλομαι, καλύπτομαι από κ.: (εδώ μεταφ.): Ως γαρ αυτούς ησπάζετο (ενν. η κόρη τους αδελφούς) μετά περιχαρεί-ας, ἡ δάκρυα περιβάλλοντο θρήνον ποιούντες μέγα Διγ. Z 515. 3) (Μεταφ., με αντικ. τις λ. σκήπτρα, στέμμα, στέφανος) αποκτώ κάπ. αξίωμα, κατακτώ κάπ. εξουσία: Εἴτ' ακωλύτως ἔρχεται (ενν. ο Κάρολος) εἰς την παλαιωτάτην Ῥώμην την περιβόητον και την υψηλωτάτην, ἡ χειροτονεῖται τοιγαροῦν υπό πρεσβυτερίου (παραλ. 1 στ.). Κάκεισε περιβάλλεται ἕτερα σκήπτρα πάλι ΑΞαγ., Κάρολ. Έ 201· ενδόξως παραγίγνεται (ενν. ο Κάρολος) εἰς την Αλεξανδρέων πόλιν μεγάλην Δύσεως, καθολικὴν Ρωμαίων. Ὅπου γαρ περιβάλλεται, ως λέγουσιν, το στέμμα του πρώτου αξιώματος ... ΑΞαγ., Κάρολ. Έ 177· Εκεί γαρ (ενν. εἰς τα Μεδιόλανα) περιβάλλεται (ενν. ο Κάρολος) ἐνδοξον και μεγάλον στέφανον πολύτιμον, ὑπέρτερον των ἄλλων ΑΞαγ., Κάρολ. Έ 223.

περιβαρύνω.

Από την πρόθ. περί και το βαρύνω ββ. και αρχ. επίθ. περιβαρυνς. Η λ. και σήμ. στο κυпр. ιδίωμα (Σακ., Κυπρ. B 726).

(Μεταφ.) προκαλώ επιπρόσθετο αίσθημα βάρους, στενοχωρώ, ενοχλώ κι άλλο κάπ.: Υιέ μου, ... πῆψε φέρε ... καλοὺς καθαλλάρους ψουμάτους και ποῖσε αβητοῦαληδες και μοῖρασε το ρηγάτον σου ... και θέλουν εἰσταιν αναπαρμένοι και σου αναπαρμένος, ὅτι δεν θέλουν σε περιβαρύνει να τους πλερώννεις τους κόπους τους Μαχ. 22⁹.

περιβαρυνσις -ση η.

Από το περιβαρύνω και την κατάλ. -σις. Η λ. περιβαρυνση και σήμ. στο ποντ. ιδίωμα (Andr., Lex., λ. περιβαρυνς).

Προσβολή κατηγορία: Ειστούτον η ρήγαινα με πολλήν πλήξιν και παραπονημένη απέ τον Τιπάτ, ὅτι ἐποίκεν της πολλές περιβαρυνσεις, και εἶπεν του ρηγός ὅτι τούτος ο σιρ Τιπάτ ἐσκότωσεν πολλούς της υποταγής της ἀδικα και ἐλάλεν τους: «Μολογήσετε πῶς η ρήγαινα ἤθελε να φαρμακεύει τον ρήγα τον υἱόν της!» Μαχ. 570⁹³.

περιβλεπτος, επίθ., Διγ. (Trapp) Gr. 3316, Διγ. Z 1328, 2896, Οψαρ. 361², Αιτωλ., Βοηβ. 36, Πωρικ. (Winterwerb) II 2, III 2.

Το αρχ. επίθ. περιβλεπτος. Η λ. και σήμ.

1α) Που θαυμάζεται από όλους: Διγ. (Trapp) Gr. 3565, Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 355, Ροδινός (Βαλ.) 180· β) Ξακουστός, διάσημος: Οὗτος (ενν. ο Διγενής) εβλάστησε φυλὴς ἐξ ευγενῶν Ρωμαίων ἡ και γέγονε περίβλεπτος εἰς τας ἀνδραγαθίας Διγ. (Trapp) Gr. 1015· γ) στον υπερχ. ως τιμητική προσφών.: Γεώργιε ευγενέστατε, περιβλεπτότατέ μου! το ους εκκλίνει νουνεχώς, λέγω το της καρδίας Σπαν. (Λαμπρ.) Va 7· δ) (προκ. για νεαρή κοπέλα) πολύ όμορφη, αξιέπαστη: ως μόνην ἐσκέψαντο (ενν. οι στρατιῶται) την περιβλεπτον κόρην, ἡ ως υπό βέλους τας ψυχὰς ἐτρῶθησαν τῷ

κάλλει! και εις έρωτα άπειρον εκινήθησαν πάντες Διγ. (Trapp) Gr. 2459. 2) (Προκ. για πόλη) που βρίσκεται σε τέτοια θέση, ώστε να φαίνεται από παντού: Ω πόλις θαυμαστότατε, την κλήσιν Θεού δώρον, | οποίος υψηλότατος ο θαυμαστός τεχνίτης, | ο ... | τείχη θαυμαστότατα και φυσικά στυλώσας (παρ. 7 στ.), τοιαύτα τείχη υψηλά εστόλισε σε κύκλω, | ως δε και ύψος κέκτηται της γης ανεστηκότα, | περιβλεπτος τοις πέρασι τη γη και τη θαλάσση Διγ. πόλ. Θεοδ. 86. 3) (Προκ. για βλέμμα) θαρρετός, θαρραλέος: και να έλθει ο μέγας Δημήτριος εις το μέσον της συγκλήτου, νέος εις την ηλικίαν, μα εις την φρόνησιν και σοφίαν επερίσσευε τους γέροντας, λαμπρός εις την όψιν και περιβλεπτον έχων το βλέμμα Εγκ. αγ. Δημ. 107^{ος}.

Το αρσ. ως τιμητικός τίτλ. (βλ. L-S Suppl., στη λ.) (εδώ σκωπτ.): Βασιλεύοντας του πανενδόξοτάτου Κυδωνίου και ηγεμονεύοντας του περιβλέπτου Κίτρον, συνεδριάζοντος Ροδίου του επικέρην Πιωρκ. (Winterwerb) I 2.

Το θηλ. ως ουσ. = πολύ όμορφη, αξιέπαστη κοπέλα: Εγώ δε την περιβλεπτον εκ της χειρός κρατήσας, | επί την κλίνην ηλθομεν βαδιώντες Διγ. Z 2865.

Η αιτιατ. εν. ως επίρρ. = απ' όλες τις πλευρές: τα κάλλη του προσώπου της ως ηλιος ελάμπαν, | τους σφθαλμούς του Διγενούς εκάλουν του Ακρίτου! του μηδαιώς θαάσασθαι περιβλεπτον την κόρην Διγ. Z 1741.

περιβλέπω.

Το αρχ. περιβλέπω. Η λ. στο Βλάχ. και σήμ. λογος. (ΑΛΝΕ).

I. Ένεργ. Α Μτβ. 1α) Κοιτάζω κάπ. με θαυμασμό: Διγ. Z 1676- β) παρατηρώ, εξετάζω: επει ο ήλιος προς δύσιν ην, περιέβλεπε (ενν. ο Βασιλείος) τον αυτέρα Κομνηνής Άννας Μετάφρ. 182 γ) (μεταφ., για τη Θεοτόκο) φροντίζω, προστατεύω: παντάνασσα, περιέβλεπε και ούσον πάντα κόσμον Ντελλαπ., Λόγ. παρακλ. 87. 2) Επιβλέπω, έχω την ευθύνη διοίκησης μιας περιοχής: στέλλει (ενν. ο ηγεμόνας) τον Χαμζάν ... του περιβλέπειν και σκοπεύν την Υψηλήν και πολεμίζειν αυτήν Δούκ. 241^{ος}. Β' (Αμτβ.) κοιτάζω ολόγυρα, τριγύρω: Λόγ. παρηγ. Ο 225.

II. (Μέσ., μτβ. και αμτβ.) κοιτάζω γύρω αναζητώντας να βρω κ. ή κάπ.: αυτός περιβλεψάμενος την μίαν μερέαν και την άλλην, και εβλέπει ένα γόργαθον, ήγουν καλάθι Βίος Αισωπ. (Παπαθωμ.) Α' 6^{ος} στρέφωμαι, περιβλέπομαι ως διά την ποθητήν μονί και βλέπω την και εκάστην απάνω εις το κλινάρην Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 1183.

περιβόητος, επίθ., Διγ. (Trapp) Gr. 3473, Byz. Kleinchron. Α 103^η, Εκθ. χρον. 78^α, 16, Σκλάβ. 47, Κορων., Μπούας 86, 98, 141, Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 234^η, Αξαγ., Κάρολ. Ε 806, 1184, Χρον. σουλτ. 92^{ος}, Αρσ., Κόπ. διατρ. [363], Προσκυν. Ιβ. 845 567, Προσκυν. Λαυρ. 874 94^{ος}, Προσκυν. Κουτλ. 390 139^{ος}, Δωρ. Μον. XXVI, Κανον. διατ. Β 32, Ιστ. Βλαχ. 2526, Προσκυν. Μεταμ. 50 120^{ος} περβόητος, Αρσ., Κόπ. διατρ. [103].

Το αρχ. επίθ. περιβόητος. Η λ. και σήμ.

1) (Με θετική σημασ.) α) (προκ. για πρόσωπο) ονομαστός, ξακουστός, φημι-σμένος: Κομνηνής Άννας Μετάφρ. 391, Δούκ. 395^η, Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 154^η β) (προκ. για πόλη ή κτίσμα) πασίγνωστος, περίφημος: Αξαγ., Κάρολ. Ε 198, Ιστ. πολιτ. 23^{ος}, Ιστ. Βλαχ. 2417 (= Γέν. Ρωμ. 57). 2) (Με αρνητική σημασ.) που

έχει μεγάλη αλλά κακή φήμη, διαβόητος: Αγαπ., Εκλόγ. 336, Ευγ. Ιωαννουά, Επιστ. (Στεφ.-Παπατρ.) 163^α.

περιβόλαιον το, Μαχ. 98^α, 190^{α-β}, 624^ι, Προσκυν. Ιβ. 845 1262, Προσκυν. Εθν. Βιβλ. 2043 614, 1178.

Το αρχ. ουσ. **περιβόλαιον**. Η λ. σε έγγρ. (στη σημασ. 3) του 12., 13. (Caracausi, Μηνάς, Γλωσσάρ. Ιτ. 322) και 16. αι. (Πατριελλής, ΕΜΑ 17, 1967, 57, Δετοράκης, Κρητολ. 16-19, 1983-4, 117) και σε κείμε. του 18. αι. με διαφορ. σημασ. (Κακρ., Ελλην. 30, 1977-78, 141-2).

1) Κάλυμμα της κεφαλής (Για τη σημασ. πβ. Κ.Δ., Επιστ. Κορ. Α 11, 15): πάντες Τούρκοι το αυτό χρώντες ως κεφαλής περιβόλαιον, ..., κοκκινοβαφές τούτο χρώνται, όσοι δε των αλλογενών τω της δουλείας υπέπεσον ζυγώ ..., ούτοι λευκόχρσα φορούνται τα της κεφαλής περιβόλαια εκ πύλου λευκοτάτου Δούκ. 179^α.²⁴ 2) Η περιοχή που βρίσκεται γύρω από κάπ. κτίσμα (εδώ τείχος): απερικαλύπτους όντας, των τειχέων καταπεσόντων ... εξήρχοντο (ενν. οι Ρωμαίοι) ... περισκεπόμενοι τοις τείχεσι τοις υγιαίνουσι και αντεμάχοντο τοις Τούρκοις εν τω περιβολαίω Δούκ. 353^α. 3) Περιβόλι: κτήματα και μούλκια, αμπέλια, χωράφια, κήπους τε και περιβόλαια Βησσαρ., Διαθ. 234^α· ήλθαν (ενν. οι Γενουβήσοι) εις τα περιβόλαια της Τζιλίρης, και ... ελαβώσαν και πολλούς περβολάρηδες Μαχ. 340^α.

περιβολάκι το, Προσκυν. Ιβ. 845 398, Π. Ν. Διαθ. (Παναγ.) 2160, Προσκυν. Κουτλ. 390 139^ι, Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 213· **περβολάκι**· **περιβολάκιν**, Γεωγραφηλ., Θαν. 163, Προσκυν. Ιβ. 535 385, Προσκυν. Εθν. Βιβλ. 2043 345.

Από το ουσ. **περιβόλι(ον)** και την κατάλ. -άκι. Ο τ. **περβολάκι** στο Βλάχ., σε έγγρ. του 17. αι. και σήμ. ιδιωμ. (Παπαχριστ., Λεξ. ροδ. ιδιωμ.). Ο τ. **περιβολάκιν** σήμ. στο ποντ. ιδίωμα (Παπαδ. Α., Λεξ.). Τ. **περιβολάτσι** σήμ. στο τσακων. ιδίωμα (Κωστ., Λεξ. τσακων.). Η λ. στο Βλάχ. και σήμ.

Μικρό περιβόλι: 'ς **περβολάκι**! βρίσκω βαγιά και κόφτω ένα κλαδάκι Βοσκοπ.² 137.

περιβολάρης ο, Μπερτολδός 82, Μπερτολδίνος 134, 135 δις, Μάξιμ. Καλλιουπ., Κ. Διαθ.² Ιω. κ' 15· **περβολάρης**, Μαχ. 340^α, 442^α· γεν. πληθ. **περβολάρων**, Ολόκαλος 71^α (έκδ. μπε-): **περιβολιάριος**, Μπερτολδίνος 134.

Από το ουσ. **περιβόλι** και την κατάλ. -άρης. Ο τ. **περβολάρης** στο Βλάχ. και σήμ. Τ. **περιβολιάριος** σήμ. ιδιωμ. (Πασπ., Γλωσσ. 284). Η λ. στο Βλάχ. και σήμ.

Αυτός που η εργασία του είναι να φροντίζει περιβόλι, κηπουρός: **διδομεν θέλημα και εξουσίαν εσέναν ...**, **ότι να είσαι περβολάρης ... εις το περιβόλιν ...**, και εις το λεγόμενον **περβόλι** να φράσσεις, να σκάφτεις, να ποτίζεις Ολόκαλος 71^α· ο Νέστορας, ... Ι σπού 'χαμεν για βοηθόν, σαν **περβολάρην** κήπον Θρ. Κύπρ. (Παπαδ. Θ.) 228.

περιβόλι το, βλ. **περιβόλιον**.

περιβολιάριος ο, βλ. **περιβολάρης**.

περιβόλιον το, Καλλίμ. 292, Ασσιζ. 415^{28,29}, Λιβ. N 2204, Αχιλλ. L 849, 926, Αχιλλ. (Smith) N 764, 767, 1029, 1041, 1055, Σφρ., Χρον. (Maisano) 22², Καρτάν., Π. Ν. Διαθ. (Κακ.-Πάνου) φ. 154², Zygomalas, Synopsis 211 K 35, Παϊσ., Ιστ. Σινά 1503, 1597, 2139, Διγ. Ανδρ. 386²¹, 403²⁵, Μπερτόλδος 21, Μπερτολδίνος 119, Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 170, κ.π.α.: περβόλι, Ολόκαλος 15⁴, 17⁴, Πανώρ. Δ' 410, Ερωφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) A 156, Γ 219, Χορτάτση, Ελευθ. Ιερουσ. A 72, Β' 28, 53, 163, Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 98² κ.α., Βοσκοπ. 2 446, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) A 1393, 1841, 2196, Β' 442, Ροδόλ. (Αποσκ.) A 148, Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 236^{23,30}, 355⁴, Τζάνε, Φιλον. 584⁴, κ.π.α.: περβόλιν, Βέλθ. 917, Μαχ. 606²⁴, Θρ. Κύπρ. (Παπαδ. Θ.) 395, Θρ. Κύπρ. M 352, Ολόκαλος 19^{15,30}, 40^{3,4} περιβόλι, Αχιλλ. (Smith) O 486, Φαλιέρ., Ιστ.² 620, Θησ. Γ [10⁹], [19⁹], Z [57⁹], IA [76⁴], Ch. pop. 50, 210, 211, 212, Ολόκαλος 1^{2,3}, Αγν., Πούμ. Β 32, Πεντ. Γέν. II 8, 9, III 3, Παϊσ., Ιστ. Σινά 1377, Εκατόλ. M 48, 66, Πανώρ. Δ' 30, Χορτάτση, Ελευθ. Ιερουσ. Γ 117, Πιστ. βοσκ. V 5, 136, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) A 1096, 1395, Β' 958, Θυσ. (Bakk.-v. Gem.) 797, Διγ. O 75, 2404, κ.π.α.: περιβόλιν, Προδρ. (Eideneier) I 83, Καλλίμ. 314, 2158, Ασσιζ. 85³⁴, 191^{13,14}, 443¹⁴, Βέλθ. 728, 938, 1016, 1019, Σπανός (Eideneier) A 446-7, B 133, Φλώρ. 642, 767, Ερωτοπ. 188, Λιβ. P 366, 370, Λιβ. (Lamb.) N 504, Ντελλαπ., Ερωτήμ. 1342, Αχιλλ. L 487, 491, 678, Αχιλλ. (Smith) N 762, 763, 1043, Ολόκαλος 1^{25,30} Μαχ. 190²⁷, 590¹⁵, 610², 622³⁰, Θησ. Β' [3⁴], Γ [8⁴], Θρ. Κύπρ. M 187, Διγ. Ανδρ. 374²², Ερωτόκρ. Έ 651, κ.π.α.: πρεβόλι, Κατά ζουράρη 39² πρεβόλι(ν), Byz. Kleinchron. Á 511⁴⁰.

Το μγν. ουσ. περιβόλιον. Ο τ. περβόλι στο Meursius, σε έγγρ. του 17. αι. (Μαυρομάτης, Θησαυρ. 20, 1990, 496) και σήμ. λαϊκ. (Κριαρ., Λεξ.) Ο τ. περβόλιν στο Βλάχ. και σήμ. στο ποντ. (Παπαδ. Α., Λεξ.) και κυπρ. (Σακ., Κυπρ. Β' 727, Φαρμακ., Γλωσσάρ. 272) ιδίωμα. Ο τ. περιβόλι σε έγγρ. του 12. (Darrouzès, Textes byzantins XIII, 61), 14. (Act. Doct. 10^{m.30.70}), 17. (Αλιπράντης, Αθ. 75, 1974/75, 113), 18. αι. (ως τοπων., Κριαρ., Ελλην. 8, 1935, 120), στο Meursius και σήμ. Ο τ. περιβόλιν σε έγγρ. του 13. (NE 7, 1910, 41) και 18. αι. (Βισβίζ., ΕΑΙΕΔ, 1, 1948, 161) και σήμ. στο κυπρ. (Σακ., Κυπρ. Β' 727) και ποντ. (Παπαδ. Α., Λεξ.) ιδίωμα. Ο τ. πρεβόλι σε έγγρ. του 16. (Έγγρ. Εύρου A 187) και 17. αι. (Κρ. συμβολ. 123, βλ. και 126). Τ. προβόλι σήμ. ιδίωμ. (Οικονομ., Αθ. 56, 1952, 229). Η λ. σε έγγρ. του 11.-14. (Act. Ivir. I 27²⁵, 43³⁴ κ.α., Act. Lavr. I 59^{9,10,12} κ.α., Act. Saint-Pantél. 9²⁵, Βραν. Ε., Βυζ. έγγρ. Πάτμου A 42⁴, 16⁴, Mazal, JÖBG 17, 1968, 88 κ.π.α.), 16.-17. (Βραν. Ε., Βυζ. έγγρ. Πάτμου A 42^{2,30}) και 19. αι. (Βραν. Ε., Βυζ. έγγρ. Πάτμου A Β¹¹) και στο Du Cange.

α) Χώρος, συν. περιφραγμένος, όπου καλλιεργούνται λουλούδια, λαχανικά, χόρτα ή σπασοφόρα δέντρα κήπος: ό,τι δενδρόν και σπασοκόν, άνθος του να μυρίζει! και κρύα νερά γλυκόβρυτα είχεν το περιβόλιν Ντελλαπ., Ερωτήμ. 1346: στέφανον πλέκει γλήγορα ...! απ' όλα τα μυριστικά και τ' άθη του περιβολίου Αχιλλ. L 849 (εδώ προκ. για τον παράδεισο): εφύτρεψεν ο Κύριος ο Θεός περιβόλι εις την παράδεισο από ανατολικά και έβαλεν εκεί τον άνθρωπο Πεντ. Γέν. II 8 (μεταφ.): βρύση τ' ευγενειάς και τση τιμής περβόλι Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) A 674: εμπαινόντα εις το μυρισμένον και αθθμμένον περβόλιν το αγιασμένον του αγίου Πνεύματος από την πόρταν ... των ... αγίων Γραφών Ανθ. χαρ. (Κακουλιδη-Πηδώνια) 73: φινοκαλιστής των ποιητάδων ήμου (παρ. 1 στ.) και απείς μ' εδοκιμάσσαι σιμά τως μπιστεμένο, μ' αφήνα εις

το περιβόλι τως ... να μπαίνω Ροδόλ. (Αποσκ.) Τοις αναγν. 10^ο (σε παρομοίωση): Κλαίει ήλιε, σελήνη ... (παρ. 2 στ.), τα φυτά μη ξεβλαστήσουν, βότανα μηδέ ανθίσουν! εις αυτήν την δυστυχία, όπου ήλθε στα Χανία, | ως καθώς εκαταστάθη 'ς τόσα βάσανα και πάθη, | όπου ήτο σαν περιβόλι, και την καμαρώναν όλοι, | τώρα δε την ερμιάζαν και τα παλληκάρια σφάζαν Διακρούς. 69^α (με τους προσδ. τον πόθον ή της αγάπης περιβόλι = περιβόλι που προδιαθέτει με την ωραιότητά του για έρωτα): έδε πανώραιον και τερπνόν και πόθον περιβόλιν Αχιλλ. (Smith) N 1049· τούτο 'ναι το περιβόλι μου ... (παρ. 4. 3 στ.) Ξεκούραση του λογισμού ή ανάπαψη του κόπον· τον πόθον περιδιάβαση, τσ' αγάπης περιβόλι, | των κορασών Ξεφάντωση και τω νεράϊδω σκόλη Χορτάτση, Ελευθ. Ιερουσ. Α 77· β) (για μέρος που βρίσκεται έξω από την κατοικημένη περιοχή): ετέντωσε (ενν. ο Σινάμ μπασίας) ... μακράν από την χώραν εις τα περιβόλια Νεκταρ., Ιεροκοσμ. Ιστ. 394.

Φρ. κτιζω περιβόλια στον αέρα = αερολογώ, ονειροβατώ: Χίλια ακρεβά τασιμάτα μου 'τασσε κάθε μέρα! και χίλια μου 'κτιζε όμορφα περιβόλια στον αέρα Ερωφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Γ 34· μου κτιζει (ενν. η όρεξη) πύργους στο γιαλό, περιβόλια στον αέρα, | κι ότι τη νύκτα μεριμνών χάνονται την ημέρα Ερωφ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) Αφ. 75.

Ο πληθ. Περιβόλια ως τοπων.: Τζάνε, Κρ. πόλ. (Αλεξ. Στ.-Αποσκ.) 253^α.

περιβολίτιν το.

Από το ουσ. περιβόλιν και την κατάλ. -ίτιν. Λ. περιβολίτισον (γρ. -τιζον) σε έγγρ. του 13. και 14. αι. (Caracasí, Misc. Rossi 126, Μηνάς, Γλωσσάρι. Ιτ. 153). Η Λ. (γρ. -τιζιν) σε έγγρ. του 11. (Act. Saint. Pantél. 2^α) και 13. αι. (Miklos-Müller, Acta 6, 244, βλ. και Georgac., The -ιτο- suffixes, 333, Κουκ., Ελλην. 4, 1931, 364) και σήμ. ιδιωμ. (Georgac., ό.π., 232).

Μικρό περιβόλι (εδώ ως προσφών. αγαπημένου προσώπου): περιβολίτιν έμμορφον τα ρόδα φυτεμένον, | γλυκομηλεά μου ..., | απόκλινε την νύκτην σου να μείνω στην ησυχία σου Ερωτοπ. 269.

περιβολόπακτο το περιβολόπακτο.

Από τα ουσ. περιβόλι και πάκτο(ν).

Μίσθωμα για περιβόλι: παίρνει ... από το Νικολό το Σετενέα! σολδία δύο ήμισυ, τα οποία είναι περιβολόπακτα κάθε χρόνο φέρμα Βαρούχ. (Bakk.-v. Gem.) 65^ο.

περιβολόπουλον το περιβολόπουλον.

Από το ουσ. περιβόλιν και την κατάλ. -πουλον. Η Λ. σε έγγρ. του 16. αι. (Βισβίτζ., ΕΑΙΕΔ 4, 1951, 47^{α-18.21}, 68^{α.8.17}).

Μικρό περιβόλι, μικρός κήπος: το περιβολόπουλον όπου εγόρασα Ολόκαλος 173^{α-13}.

περιβόλος ο.

Το αρχ. ουσ. περιβόλος. Η Λ. και σήμ.

Περιφραγμένος χώρος, αυλή: Σφρ., Χρον. (Maisano) 22^α κριτ. υπ.

περιβολοσώχωρον το περβολοσώχωρον, Ολόκαλος 62⁴, 68¹⁴, 78²³⁴, 110⁴¹⁶, 156⁴⁶, 184²⁵, 226³⁴, 227²⁹.

Από τα ουσ. περιβόλι(ν) και σώχωρον.

(Πιβ.) χωράφι με περιβόλι κοντά σε οικισμό: πουλώ σοι ... το περβολοσώχωρον οπου έχω ... το οποίον συνορεύει ... τον περβολίον του Γαβρίλη αυτ. 96².

περιβολόφυτον το περβολόφυτον, Ολόκαλος 79⁷.

Από το ουσ. περιβόλι(ν) και το β συνθ. -φυτον (<φντος <φύομαι) πιβ. κατά το ελαιόφυτον.

Περιβόλι με δένδρα που έχουν πρόσφατα φυτευθεί: αφήνω το μισόν περβολόφυτον, καθώς ευρίσκεται με γυρότραπεζα φυτεμένον ελές και συκές και κλήματα αυτ. 79⁴.

περιβόσκομαι.

Το μτγν. περιβόσκομαι. Το ενεργ. περιβόσκω τον 7. αι. (Steph., Θησ.) και σήμ. λογोट. (ΑΛΝΕ).

(Γρσκ. για φυτοφάγα ζώα) αναζητώ τροφή στους γύρω τόπους, βόσκω τριγύρω: να πα να περιβόσκηθεί (ενν. ο γάδαρος), καμπόσο ν' αναπάνει, | να φα κλαδί από δενδροί κι από την γην βοτάνι Γαδ. διηγ. (Βασιλ.) 27.

περιβραδύνω.

Από την πρόθ. περί και το βραδύνω.

Αργοπορώ, χρονοτριβώ κι άλλα: και συ απεδά εμπρόθυμα πορεύου την οδόν σου (παρὰλ. 2 στ.). Καλώς υπάγαινε, άνθρωπε, μηδέν περιβραδύνεις Λόγ. παρηγ. Ο 422.

περιβρέχω.

Από την πρόθ. περί και το βρέχω. Μτχ. παρκ. περιβρεμένος στο Βλάχ. Η λ. τον 7. αι. (Lampe, Lex.) και σήμ.

Βρέχω κάπ. από παντού, ολόγυρα, περιλούζω (εδώ σε μεταφ.): εκ το λιμνιάνα, όσο μπορώ, θα φεύγω του θανάτου, | και να γυρεύω δυνατά τα κόματ', απού τρέχου | κι αμπώθουσι μας εις τη γη κι όλους μάς περιβρέχου, | ν' απομακρύνω Ροδολ. (Αποσκ.) Γ 170.

περίγειον το, Πόλ. Τρωάδ. (Παπαθωμ.-Jeffer.) 939, Λίβ. Sc. 1233, 1300, 1306, Λίβ. N 2137, 2143.

Από το αρχ. επίθ. περίγειος. Πληθ. περίγεια τα ήδη αρχ. (L-S, λ. περίγειος). Η λ. ως αστρονομικός όρος ήδη μτγν. (L-S, ό.π.) και σήμ. στον τ. περίγειο.

1) Γη, κόσμος, οικουμένη: Η φρόνησίς σου είναι την στον κόσμον ακουσμένη, | του γένους η ευγένεια είναι επαινεμένη | εις όλον το περίγειον, Ανατολήν και Δύσιν, | οι λόγοι της αυθεντίας σου να τρέχουν σαν την βρύσιν Αιτωλ., Ρίμ. Α. Καντ. 69 (με τις γεν. της γης, του κόσμου, της οικουμένης πλεοναστικά): Ακούσατέ μου, βασιλείς, άρχοντες, μεγατάνοι, | εις όλον το περίγειον της γης, του κόσμου τούτου Πόλ. Τρωάδ. (Παπαθωμ.-Jeffer.) 822: εις τα έθνη βλέπομεν εν τω καιρώ του θανατικού και εις το άπαν περίγειον της οικουμένης ότι αποσκάπτουσι τους τάφους των εντός εκατόν

ημερών τεθνηκότων Μάρκ., Βουλκ. 339¹⁶. 2) Η γύρω περιοχή, τα περίχωρα: τα δύο κέρατα, το μεν εκ δεξιῶν, το δε εξ ευωνόμων, ἤρξαντο κυκλεῖν το περίγειον (ενν. του πεδίου) Δούκ. 95²⁰. — Πολλά τα ἔτη, λέγουσι, Λιβίστρου βασιλέως. — Ἰ Ανέβη μέχρι νεφελῶν η ταραχή της φήμης, Ἰ εσείστην το περίγειον της γῆς Αργυροκάστρου Λιβ. Ν 2068.

περιγέλασμα το.

Από τον αόρ. του περιγελάω και την κατάλ. -μα. Η λ. στο Βλάχ., σε κείμεν. του 18. αι. (Τραπεζούντιος, Νομοκ. 411, 414, 480, 489, 520, Σκουβαρά, Ολυμπιώτ. 92, 475) και σήμ.

Εμπαιγμός, χλευασμός, κοροϊδία: θέλω εβγάλει από σένα τα περιγελάσματα της υβρισίας σου και δεν θέλεις πλια ακολουθά να υπερηφανεύεσαι απάνω εις το βουνί το ἁγίόν μου Χριστ. διδασκ. 96.

περιγελάστρια η.

Από το ουσ. περιγελαστής (Βλάχ.) και την κατάλ. -τρια. Τ. περιγελάστρα στο Σομαν. Η λ. και σήμ.

Αυτή που περιγελά, κοροϊδεύει, ειρωνεύεται κάπ.: Η γεννηθείσα κόρη εν καιρώ ζωδίου του καρκίνου ἐστίν ... περιγελάστρια Ο γεννηθείς νεώτερος ... φ. 146⁹.

περιγέλιον το περιγέλιο, Φορτουν. (Vinc.) Δ' 327· περιγέλιο.

Από την πρόθ. περι και το ουσ. γέλιον. Ο τ. περιγέλιο και σήμ. ιδιωμ. (Πιτυκ., Ιδιωμ. Αν. Κρ., Χυτήρης, Κερκυρ. γλωσσάρ.). Τ. περιγέλιο σήμ. ιδιωμ. (Μπόγκα, Γλωσσ. Ηπείρου Β' 241). Ο τ. περιγέλιο στο Βλάχ. (περιγέλιο) και σήμ. Η λ. στο Σομαν.

α) Κοροϊδία, εμπαιγμός, χλευασμός: χωστά στο σπίτι μου ἤμπαινε (ενν. ο Χρύσιππος), κι ἀπόκεις με ἔχε βάλει! και μάρτυρα στους γάμους του, για περιγέλιο πάλε! Στάθ. (Martini) Β' 290· β) αντικείμενο χλευασμού, περίγελος: παρακινήθην (ενν. ο Ξενοφών) ατός του εις περιγέλιον, διατί εις την ημέραν του ιπποδρομιόν ... επροσκυνεῖτο υπό τεοσάρων ἡνιόχων. Και εφόριεν ἀσπρην φορεσίαν ... Και ἐκάθετον μέσα των καγκέλων ... και επωνόμασαν τον Ξενοφών ἄρχαν των καταχθονίων Hagia Sophia v 546¹⁹.

περιγελος ο.

Από το μετν. ουσ. περιγελως (Sophocl. TLG, περίγελος· λ. περιγέλως στο Lampe, Lex.) με μεταπλ. Η λ. και σήμ.

Αυτός που όλοι τον περιγελούν, τον χλευάζουν: οι μάγοι εγυρίσασιν εις την Βαβυλώνα ... και διαλαλόντας εσένα τον Χριστόν εις όλους τους ανθρώπους αφήκασι τον Ηρώδη ωσάν τινα σαλιάρην και περίγελον Μετάφρ. Ακαθ. Τμν. 137²⁰.

περιγελάω, Πουλολ. (Τσαβαρή)² 6, 50, 163, 325, 365, 516, 600, Σουμμ., Παστ. φιδ. Γ [196], [1237]· περγελάω, Μπερτόλδος 22.

Το μετν. περιγελάω. Ο τ. σε ἔγγρ. του 17. αι. (Έγγρ. Σύρου 38) και σήμ. ιδιωμ.

(Παπαδ. Α., Λεξ., στη λ., Πιτυκ., Ιδίωμ. Αν. Κρ.). Η λ. και σήμ.

Α Μτβ. α) Γελώ ειρωνικά ή περιφρονητικά σε βάρος κάπ., περιπαίζω: Άλλοι (ενν. αφεντάδες) ... εξορισθήκαν! και είναι και την σήμερον εις αλλουνού τραπέζι, καθένas τους περιγελά και τους επεριπαίζει Ιστ. Βλαχ. 1996 Υιέ μου, αν έχεις χρήματα πολλά και εξουσίαν, βλέπε πτωχόν και ταπεινόν μη τον περιγελάσεις! ότι ο χρόνος ...,! φέρει τον πλούσιον εις πενίαν και τον πτωχόν εις πλούτον Διδ. Σολ. Ρ 105-β) εμπαιζώ, κοροϊδεύω: ΕΡΩΠΡΟΙΚΟΥΣΑ: Ακόμη περιπαίζεις με, κι έτσι γλυκιά γελάς με.! ΚΟΡΙΣΚΗ: Άντις εσύ αναμπαιζεις με, κι εσύ περιγελάς με Σουμμ., Παστ. φιδ. Β [870]: Ξεψυχούσιν (ενν. οι γυναίκες) ομπροσθά σου και οπίσω σου σε περιγελούν, μιλούν εναντίον από εκείνο οπού στοχάζονται Μπερτόλδος 15 γ) βρίζω, προσβάλλω: Τσαφαροσκέλη πελαργέ, καμηλοπερπατάρη, (παράλ. 1 στ.) ... τολμάς περιγελάν τον λευκοφόρον κύκνον,! τόν τρώγουσιν οι βασιλείς και τα αρχοντόπουλά τους; Πουλολ. (Τσαβαρή)² 25: Και εσύ βρωμοχνωτόμορφε, κουρούνα ξερασμένη,! περιγελάς και μέμφεσαι, εμέναν καταλέγεις,! το ταπεινόν ... τρυγόνιν; Πουλολ. (Τσαβαρή)² 465.

Β (Αμτβ.) χαμογελώ (εδώ σε προσωποπ.): Ευγενικότατον παιδί, ...,! ... ο ουρανός ...! χαίρεται και περιγελά στην δόξαν σου κι αυτείνος,! ηλιολαμπής ... και όλος κρυταλλίνος Σουμμ., Παστ. φιδ. Δ' [935].

περιγιάλι το, βλ. παραγιάλι.

περιγιαλιά η, βλ. παραγιαλιά.

περιγιαλιν, περιγιαλίον το, βλ. παραγιάλι.

περιγιαλον το, βλ. παραγιάλον.

περιγίνομαι γ' πληθ. αορ. επερίγινησαν, Χρον. Μορ. Η 6031.

Από το μτγν. παραγίνομαι με επίθρ. της πρόθ. περί (βλ. και Schmitt [Χρον. Μορ. σ. 614-5]).

Είμαι κοντά, βρίσκομαι μαζί με κάπ.: εκάθισαν (ενν. οι αδελφές) γαρ ενομού, ως το έχουν οι γυναίκες.! Κι όσον επερίγινετον καθόμενες αλλήλως,! της Φράττας δε η ρήγαινα, η δεύτερη εκείνη.! Λέγει της πρώτης αδελφής ... Χρον. Μορ. Ρ 6031.

περιγκαλιάζω, βλ. περιγκαλιάζω.

περιγλυκαίνω. — Πβ. και παραγλυκαίνω.

Από την πρόθ. περί και το γλυκαίνω πβ. μτγν. επίθ. περίγλυκς, καθώς και λ. περιγλυκύνομαι στο Steph., Θηρ.

Δίνω χαρά, ανακουφίζω, παρηγορώ κάπ.: γράφε και συ αντιπίττακον και παρηγόρησέ τον (ενν. τον Λίβιотρον),! πόνεσε τας κακώσεις του τας έπαθεν δι' εσένα,! τον δίχρονόν του πειρασμόν, τους παραπικρασμούς του! στάθησε, η πανεύγενος, και περιγλύκανέ τον Λιβ. Sc. 574.

περιγραμματικός, επίθ.

Από το μτγν. ουσ. περίγραμμα και την κατάλ. -ικός.

(Στον πληθ.) το ουδ. ως ουστ. = αφηγηματικός πεζός λόγος: δέομαι τῷ Κυρίῳ, ἡ που βόηθησε καὶ τέλειωσα ἐτοῦτο τὸ βιβλίον. ἡ Ευχαριστῶ τὸν Κύριον, ... ἡ οὐ ποὺ ἔβγαλε τὰ ὅπισθα ἀπὸ πολλὰ βιβλία. ἡ Ἀλήθεια ἐκόπιασα πολλὰ διὰ τὰ τ' ἀποκαλύψω ἀπὸ περιγραμματακὰ ριμάδα νὰ τὰ δείξω. ἡ Καὶ ὅποιος ... πιάσει νὰ τὰ διαβάσει, ἡ ἀν εὖρεϊ σφάλμα τίποτες, μὴ με καταδικάσει Βεντράμ., Γυν. 290.

περιγραφή ἡ, Διγ. Z 3197, Zygomalas, Synopsis 260 Π 4.

Το αρχ. ουστ. περιγραφή. ἡ λ. καὶ σήμ.

1) (Προκ. γιὰ γεγονότος) αναλυτικὴ ἐξιστόρηση, ἀφήγηση: Ταῦτα πάντα, ὦ τέκνα μου, εἰσὶ παραμυθίαι, ἡ περιγραφαὶ ατυχιῶν, ψυχῶν παρηγορίαι Διγ. (Trapp) Gr. 2667.

2) (Νομ.) ἀπάτη (κυρίως οικονομικῆς φύσεως), εξαπάτηση (ἡ σημασι. ἤδη μτγν.): Περιγραφή ... λέγεται τότε, ὅταν δύο προσώπων ποιοῦντων πρὸς ἀλλήλους ... συνάλλαγμα, πραγματεῖαν, ἑνὰς τὸν ἄλλον ἀπατῇ καὶ ζημιώσῃ ἐπιτηδείως, μετὰ τίνος δολιότητος Zygomalas, Synopsis 265 Π 40.

περιγράφω, Zygomalas, Synopsis 261 Π 14, 265 Π 40.

Το αρχ. περιγράφω. ἡ λ. καὶ σήμ.

(Νομ.) εξαπατῶν βλάπτω, ζημιῶνω (κυρίως οικονομικά): Περιγραφῆναι εἰς τὸν νόμον λέγει νὰ βλαβῇ τινὰς εἰς τὰ ἐδικὰ τοῦ δίκαια. Καὶ περιγραφῇ βλάβην δηλοῖ. αὐτ. 260 Π 4: Ὅταν δὲ ὁ ἀνῆλικος οὗτος εἰς πρᾶγμα περιγραφῇ, ἦγον ἀπατηθεὶ καὶ ζημιωθεὶ, εἰς πούλησιν ἢ καὶ αγορασίαν, ἢ καὶ ἀλλαξίαν τινά, ... ἔχει ἀδείαν νὰ ζητεῖ κρίσιν αὐτ. 127 Α 33.

ἡ μτχ. παθητ. ἐνεστ. ως ἐπίθ. = (θεολ., προκ. γιὰ τὴν ἀνθρώπινη ὑπόστασις τοῦ Χριστοῦ, σε ἀντιδιαστολῇ μετὰ τῆς θεϊκῆς) πεπερασμένος: ως μὲν θεὸς τέλειος (ἐνν. ὁ Χριστός), ... ἀόρατος, ἀναφῆς, ἀπερίγραπτος. Ὡς δὲ τέλειος ἄνθρωπος, ... ορατός, ἀπὸς, περιγραφόμενος αὐτ. 144 Β 21.

περιγυράλα τὰ εἰς τὰ περιγυράλα Ἰθρ. Z [107^α], πιθ. εσφαλμ. γρ. ἀντὶ περιγιάλας διορθῶς.

περιγυρίζω, Ἰων. II 4, Διγ. (Ἀλεξ. Στ.) Esc. 330.

Ἀπὸ τὴν πρόθ. περί καὶ τὸ γυρίζω. ἡ λ. τὸν 9. αἰ. (Steph., Ἰθρ.), στὸ Βλάχ. καὶ στὸ ΑΛΝΕ: λ. περι(γ)υρίζω σήμ. ιδιωμ. (Andr., Lex., στὴ λ.).

Ἀ Μτβ. α) Περιτρυγίζω, περιβάλλω κάπ.: ἐπεριγύρισά με ὕδατα ὡς ρωθοῦν, ἡ ἄβυσσος ἐπεριγύρισέ με, ἡ παπύρι στρωμένο εἰς κεφάλι μου Ἰων. II 6 β) (προκ. γιὰ στρατὸν) περικυκλῶν: ἀπέσωσεν ... ὁ Καμπανέσης, ἡ ... στὴς Κόρινθος τὴν χώραν, ἡ καὶ ἔβαλεν τὰ φοισσάτα τοῦ καὶ ἐπεριγύρισέ τὴν Χρον. Μορ. ἡ 1477.

Β' (Ἀμτβ.) κινούμαι, κατευθύνομαι (γρήγορα) πρὸς κάπ. τόπος: ἀλλ' ἂς καβαλικεύσομεν καὶ ἂς περιγυρῶσθώμεν, ἡ ἐνθα εἶδες τὸ ὄνειρον μετὰ τῶν ἱεράκων Διγ. Z 727.

ἡ μτχ. παρκ. ως ἐπίθ. = 1) ἑτομος γιὰ μάχη, (εὖ)οπλισμένος: εἶδα καλὸν νεώτερον ... ἡ νὰ μὴν τοῦ λείπει τίποτες, ἐν' ἐπεριγυρισμένος. ἡ ... ἔχει μεγίστην κάλλην ἡ καὶ ἀνδρείαν περισσοτέραν ἡ καὶ τόλμην ὑπὲρ ἅπασαν καὶ γνώμην θηριώδη Διγ. (Ἀλεξ.

Στ.) Esc. 1332. 2) Κοσμογυρισμένος, έμπειρος: Σουλτάνος τον αγόρασεν ... | Βάνει τον εις τον στάβλον του να βλέπει τα άλογά του. | Και ως τον είδεν έμορφον και περιγυρισμένον, | ... ποιεί τον 'πιτραπέζην Ιμπ. 626.

περιγύρισ -ση η.

Από το περιγυρίζω και την κατάλ. -σις.

Οικοσκευή, το σύνολο των κινητών οικιακών σκευών και επίπλων (πβ. άφεσις 2, μέμπλη): ειδή η γυναίκα ουκ έχει παντός τουέριν, ..., το δίκαιον κελεύει ότι εκείνη η γυναίκα εντέχεται να έχει όλην την περιγύριον του σπιτίου, όλα τα κινούμενα Ασσιζ. 398¹.

περιγυριστός, επίθ.

Από το περιγυρίζω. Η λ. στο Βλάχ.

Ευκίνητος, ευέλικτος (Ξανθ., Χρ. Κρ. 1, 1912, 577· βλ. όμως και Αλεξίου [Διγ. Esc. σ. 235]): ας έχουν (ενν. οι απελάτες) άρματα καλά, ιππάρια αφυρωμένα (έκδ. αφι· διορθώσ.). | και ας είναι περιγυριστοί, να κρουν καλās ραβδέας | και κονταρέας έμνοστας, σπαθέας αιματωμένας Διγ. (Αλεξ. Στ.) Esc. 1405.

περίγυρον το, Καλλιμ. 659, Λιβ. Esc. 2437, Ιμπ. 481, Ψευδο-Γεωργηλ., Αλ. Κων/π. 629, 772, Ιμπ. (Legr.) 527, Θρ. Κύπρ. (Παπαδ. Θ.) 682, Καλοάνδρ. (Δανέζης) 73 (55²)· περίγυρο, Αλεξ. 594, 2842, 2852, 2898, Πεντ. Δευτ. ΙΙΙ 13, 14 (έκδ. -γύρω διορθώσ.), Χρον. σουλτ. 32²²· περίγυρο(ν), Χρον. Μορ. Η 1492, Χρον. Τόκων 158, Byz. Kleinchron. Α 505²², Σκλάβ. 125, Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Α 683, Σουμμ., Παστ. φιδ. Δ' [175].

Από το περιγυρίζω (Andr., Lex., λ. περιγυρίζω) ή από την πρόθ. περί και το ουσ. γύρος με μεταπλ. Ο τ. περίγυρο σε έγγρ. του 17. αι. (Κώδ. Παναγ. Σπηλιώτ., ΔΙΕΕΕ 23, 1980, 527 και 26, 1983, 428) και σήμ. Πληθ. περί(γ)υρα τα σήμ. ιδιωμ. (Andr., Lex., ό.π., Georgac., Beiträge zur Namenforschung, 1955, 283). Διάφ. τ. ιδιωμ. (Andr., Lex., ό.π.). λ. περίγυρος σήμ. Η λ. και σήμ. στο ποντ. ιδιωμ. (Andr., Lex., ό.π.).

α) (Συν. στον πληθ.) περιοχή που εκτείνεται γύρω από ορισμένο τόπο, περιέχωρα: ανευφημίστην βασιλεύς, τρανώς ενεκνήρχθην | εις όλον το περίγυρον γης Αργυρού του Κάστρου Λιβ. Esc. 2441· Πλανήται, μη ανατείλετε, τον κόσμον να φατείτε· | στης πόλης τα περίγυρα μη λάμψετε, μη σταθείτε Ψευδο-Γεωργηλ., Αλ. Κων/π. 407· (με το επίρρ. γύροθεν επιτ.): Εκούρσευε (ενν. ο Μάνος ο Μελιάρσης), έτρεχεν συχνά και την καθήν ημέραν, | γύροθεν τα περίγυρα του Αετού του κάστρου | και κούρη έκαμνεν πολλά Χρον. Τόκων 955· β) (μετων.) οι άνθρωποι που κατοικούν στα περίχωρα: δίδον βουλήν, εις τη Βλαχιά να παν να τονε θάψουν, | για νά 'ρθουν τα περίγυρα κι οι χώρες να τον κλάψουν Ερωτόκρ. (Αλεξ. Στ.) Δ' 2022.

περιγύρω (όλο το) περιγύρω (του Αργόβ) Πεντ. Δευτ. ΙΙΙ 13, εσφαλμ. γρ. αντί περίγυρο (πβ. Π.Δ. πάσαν περιχωρον Αργόβ) διορθώσ. — Βλ. περίγυρον.

περίδακρυς, επίθ.

Το μτγν. επίθ. περίδακρυς (Lampe, Lex.). Η λ. και σήμ. λόγ. (ΑΛΝΕ).

Που τα μάτια του είναι γεμάτα δάκρυα, δακρυσμένοι: Τοιαύτα τoίνυν κατιδών και τούτων άλλα πλείω, ὅλος δειλίας γέγονα και τρόμῳ συνεσχέθην. Ἰ και στας ο τάλας ἄφωνος και πεπηγώς ως λίθος Ἰ και γιγνῶς περιδάκρυς ἔδοξα παρακούσαι, ὡσπερ τινός ἐγγίσαντος και πρὸς ἐμὲ λαλοῦντος Γλυκά, Στ. 516.

περιδέξιος, επίθ., Φυσιολ. 356²⁴, Φυσιολ. (Kaim.) 96a^{1,2}, 96b^{1,2}, 96c³, 97a^{1,2}.

Το αρχ. επίθ. περιδέξιος. Η λ. στ. ἑγγρ. του 14.-15. αι. (Γωμ., ΕΕΒΣ 46, 1983-86, 288, 303-4).

Που χρησιμοποιεί με την ίδια ευχέρεια και το δεξί και το αριστερό του χέρι, αμφιδέξιος: Ερμον. Υ 37.

Ἐκφρ. δένδρον περιδέξιον (ήδη μτγν.) = ονομασία μυθικού δέντρου της Ινδίας: Ἔστι δένδρον περιδέξιον ἐν τῇ Ἰνδικῇ χώρᾳ, οὕτω καλούμενον. Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ δένδρου ἐκεῖνου γλυκύτατος ἐστί και χρηστός σφόδρα. Αἱ περιστρεφαὶ τρέφονται πάνυ τρεφόμεναι ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ δένδρου ἐκεῖνου κατασκηνοῦσι γὰρ ἐπάνω αὐτοῦ ... Φοβεῖται δὲ (ἐνν. ο δράκων) τὸ δένδρον ἐκεῖνο και τὴν σκιάν αὐτοῦ Φυσιολ. 356²⁵.

περιδέραιος, επίθ.

Το μτγν. επίθ. περιδέραιος.

(Προκ. για κόσμημα) που φοριέται γύρω από το λαιμό: ἔπεμψε (ἐνν. ἡ Ρωζάνη) πρὸς Ἀλέξανδρον χλανίδας πολυτίμους, Ἰ κόσμια περιδέραια, λίθους πολλούς, μαργάρους, (παρὰλ. 1 στ.) και πάντα κόσμον τίμιον χρυσῷ συσκευασθέντα Βίος Αλ. 4119.

περιδεσμός.

Το πιθ. αρχ. περιδεσμέω (TLG): βλ. ὅμως και L-S, λ. περιδεσμέω και Lampe, Lex., λ. περιδεσμέω.

(Μέσ. μτβ.) δένω κ. γύρω από τη μέση μου: ζώνην γὰρ περιδεσμεῖται (ἐνν. ο κατέχων τὴν τζάγγραν) Ἰ κι ἐμπροσθεν ὑπὸ γαστέραν Ἰ ἐκ τοῦ στερεμνίου λούρου Ἰ ἡμισφαίριον γὰρ κρίκον Ἰ σιδηρὴν ἀπαιωρούσιν Ερμον. Ε 250.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΔΗΜΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΣΥΝΕΡΓΑΤΗ

Η συγκεκριμένη συμμετοχή όλων των παλαιών και των νέων συνεργατών εμφανίζεται στον εξαντλητικό κατάλογο που ακολουθεί. Με κάθετες γραμμές μεταξύ των αρχικών των ονομάτων διακρίνονται τα κύρια στάδια επεξεργασίας ενός άρθρου, τα οποία είναι κατά σειρά: η "σύνταξη"¹, η "προθεώρηση"², και η "τελική θεώρηση"³. Τα ονόματα των συνεργατών δηλώνονται με τα αρχικά τους: ΑΒ: Αθηνά Βαλδραμίδου, ΑΔ: Άννα Δεληγιαννοπούλου, ΑΖ: Ανθούλα Ζαγκλαβήρα, ΑΚ: Αναστάσιος Καραναστάσης, ΑΣ: Ασημίνα Σουλτάνη, ΒαΜα: Βασιλική Μανταλή, ΒιΜ: Παρασκευή Μαυρίδου, ΒΜ: Βάσω Μελικίδου, ΒΦ: Βασιλική Φυτώκα, ΔΑ: Δημήτρα Αντωνάκη, ΔηΑ: Δημήτρα Αδαμίδου, ΔΚ: Δώρας Κυριαζής, ΔΠ: Δέσποινα Παπαδοπούλου, ΕΖ: Ελένη Ζέρβου, ΕΜ: Ειρήνη Μητούση, ΕΧ: Ελένη Χατζημαυρουδή, ΚΚ: Κυρή Καραγιάννη, ΚΜ: (Αι)κατερίνη Μιτούλα, ΚΟ: Κώστας Οικονόμου, ΜΚ: Μαρία Κεσόγλου, ΜΠ: Μαίρη Παπαμόσχου, ΜΧ: Μαρία Χριστοφορίδου, ΝΤ: Νίκος Τσεντικόπουλος, ΠαΜ: Πασχαλιά Μιχαλοπούλου, ΠΜ: Πηνελόπη Μαυροματιδίου, ΣΖ: Στεργιανή Ζανέκα, ΤΚ: Τάσος Καπλάνης, ΧΠ: Χαράλαμπος Πασσαλής.

- ¹ Το στάδιο της σύνταξης αντιστοιχεί στο πρώτο στάδιο επεξεργασίας. Τις προτάσεις του συντάκτη, όπως και το σύνολο του υλικού που αφορά το άρθρο, παραλαμβάνει για θεώρηση ο προθεωρητής που θα προχωρήσει στην προθεώρηση του συνταγμένου άρθρου.
- ² Είναι το δεύτερο στάδιο επεξεργασίας. Πρόκειται για την (πρώτη) θεώρηση του συνταγμένου υλικού (όπως έχει παραδοθεί από τον συντάκτη μετά τη σύνταξη). Την επεξεργασία κατά το στάδιο αυτό αναλαμβάνει κατά κανόνα ένας έμπειρος συντάκτης που έχει βέβαια στη διάθεσή του τις συντακτικές προτάσεις (που έγιναν κατά τη σύνταξη) αλλά που θα εξετάσει και θα ανατρέξει (όπως και ο συντάκτης) εκ νέου σε όλο το πρωτογενές υλικό που συνοδεύει το φύλλο σύνταξης (βασικά και βοηθητικά κείμενα, μελέτες, λεξικά, κλπ.).
- ³ Είναι το τρίτο στάδιο επεξεργασίας. Πρόκειται για τη δεύτερη θεώρηση του συνταγμένου υλικού (έλεγχος του προθεωρημένου άρθρου). Τα στάδια της προθεώρησης και τελικής θεώρησης θεωρούνται τα σημαντικότερα και είναι αυτά που αναλαμβάνουν κατά κανόνα οι εμπειρότεροι συντάκτες.

παραθρασεία: ΔΑ/ΔΚ/ΧΠ,
 παραθρασειάζω: ΚΟ/ΚΟ/ΧΠ,
 παραθρασειάρης: ΔΑ/ΔΚ/ΧΠ,
 παραθρασεύομαι: ΔΚ/ΔΚ/ΧΠ,
 παραθυμούμαι: ΔΑ/ΚΟ/ΧΠ,
 παραθυράκι: ΔΑ/ΚΟ/ΧΠ,
 παραθύριον: ΔΑ/ΚΟ/ΕΖ,
 παραθυρίς: ΔΑ/ΚΟ/ΕΖ,
 παραθυρίτσι: ΔΑ/ΚΟ/ΕΖ,
 παράθυρο(ν): ΔΑ/ΚΟ/ΕΖ,
 παραθυρόπουλο: ΔΑ/ΑΚ/ΕΖ,
 παραιγάλιος: ΔΑ/ΚΟ/ΕΖ,
 παραιδάρω: ΔΑ/ΔΚ/ΕΖ,
 παραινετικός: ΒαΜα/ΕΖ/ΕΖ,
 παραίτησις: ΒαΜα/ΕΖ/ΕΖ,
 παραίτιος: ΒαΜα/ΕΖ/ΕΖ,
 παραιτώ: ΔΚ/ΕΖ/ΕΖ,
 παρακαβαλάρης: ΒαΜα/ΕΖ/ΕΖ,
 παρακάθημαι: ΒαΜα/ΕΖ/ΕΖ,
 παρακαθίζω: ΒαΜα/ΕΖ/ΕΖ,
 παρακάθισμα: ΒαΜα/ΕΖ/ΕΖ,
 παρακαθισμός: ΒαΜα/ΕΖ/ΕΖ,
 παρακαθιστής: ΒαΜα/ΕΖ/ΕΖ,
 παρακάθομαι: ΒαΜα/ΕΖ/ΕΖ,
 παράκαιρα: ΒαΜα/ΔΚ/ΧΠ,
 παρακάϊωτρος: ΒαΜα/ΔΚ/ΧΠ,
 παρακακομοίρης-ρα: ΒαΜα/ΔΚ/ΧΠ,
 παρακάλεμα: ΒαΜα/ΔΚ/ΧΠ,
 παρακαλεμός: ΒαΜα/ΔΚ/ΧΠ&ΑΚ,
 παρακαλεσία: ΒαΜα/ΔΚ/ΧΠ,
 παρακάλεσις-ση: ΒαΜα/ΔΚ/ΧΠ,
 παρακάλεσμα: ΧΠ/ΧΠ/ΧΠ,
 παρακαλεσμός: ΒαΜα/ΔΚ/ΧΠ,
 παρακαλεστικός: ΒαΜα/ΧΠ/ΧΠ&ΑΚ,
 παρακαλετής: ΒαΜα/ΔΚ/ΧΠ,
 παρακαλετικός: ΒαΜα/ΔΚ/ΧΠ,
 παρακαλετός: ΒαΜα/ΔΚ/ΧΠ&ΑΚ,
 παρακαλία: ΒαΜα/ΔΚ/ΕΖ,
 παρακάλιο: ΒαΜα/ΔΚ/ΕΖ,
 παρακαλίσκω: ΒαΜα/ΔΚ/ΕΖ,
 παρακαλοσύνη: ΒαΜα/ΔΚ/ΧΠ&ΑΚ,
 παρακαλώ: ΔΚ/ΚΟ/ΕΖ,
 παρακάμμυσμα: ΔΚ/ΚΟ/ΕΖ,

παρακαμμυσμός: ΔΚ/ΚΟ/ΕΖ,
 παρακαμμός: ΔΚ/ΚΟ/ΕΖ,
 παρακάμνω: ΔΚ/ΚΟ/ΕΖ,
 παρακαμπάνισμα: ΔΚ/ΚΟ/ΕΖ,
 παρακαμπανιστής: ΔΚ/ΔΚ/ΕΖ,
 παρακαταθήκη: ΔΚ/ΚΟ/ΧΠ,
 παρακατεβάζω: ΔΚ/ΚΟ/ΧΠ,
 παρακατεβαίνω: ΔΚ/ΚΟ/ΧΠ,
 παρακατεκτείνομαι: ΔΚ/ΚΟ/ΕΖ,
 παρακατιών: ΔΚ/ΚΟ/ΕΖ,
 παρακάτω: ΔΚ/ΚΟ/ΧΠ,
 παρακάτωθεν: ΔΚ/ΚΟ/ΧΠ,
 παρακατώτερος: ΔΚ/ΚΟ/ΧΠ,
 παράκειμαι: ΔΚ/ΚΟ/ΧΠ,
 παρακελεύω: ΔΚ/ΔΚ/ΧΠ,
 παρακίλιν: ΔΚ/ΔΚ/ΧΠ,
 παρακερδίζω: ΕΖ/ΕΖ/ΕΖ,
 παρακίνησις-ση: ΒαΜα/ΔΚ/ΕΖ,
 παρακινώ: ΒαΜα/ΔΚ/ΕΖ,
 παρακλάδι: ΒαΜα/ΔΚ/ΕΖ,
 παράκλησις-ση: ΒαΜα/ΔΚ/ΕΖ,
 παρακλητεύω: ΒαΜα/ΔΚ/ΕΖ,
 παρακλητικός: ΒαΜα/ΕΖ/ΧΠ,
 παρακλητικός: ΒαΜα/ΕΖ/ΕΖ,
 παράκλητος: ΒαΜα/ΕΖ/ΕΖ,
 παρακλίνω: ΚΟ/ΕΖ/ΕΖ,
 παρακλώμαι: ΒαΜα/ΕΖ/ΕΖ,
 παρακλώνω: ΒαΜα/ΕΖ/ΕΖ,
 παρακοή: ΒαΜα/ΕΖ/ΕΖ,
 παρακοιμούμαι: ΚΚ/ΕΖ/ΕΖ,
 παρακοιμώμενος: ΚΚ/ΕΖ/ΕΖ,
 παρακοιτάζω: ΧΠ&ΔΑ/ΔΚ/ΚΟ,
 παράκοιτις: ΧΠ&ΔΑ/ΔΚ/ΚΟ,
 παρακολουθώ: ΧΠ&ΔΑ/ΔΚ/ΚΟ,
 παρακοιμή: ΧΠ&ΔΑ/ΔΚ/ΚΟ,
 παρακόπτω: ΧΠ/ΜΚ/ΕΖ,
 παρακουνώ: ΧΠ&ΔΑ/ΔΚ/ΚΟ,
 παρακούσιος: ΧΠ&ΔΑ/ΔΚ/ΚΟ,
 παρακούω: ΧΠ&ΔΑ/ΔΚ/ΧΠ,
 παρακρανιοκέφαλος: ΧΠ&ΔΑ/ΧΠ/ΧΠ,
 παρακρατώ: ΑΒ/ΧΠ/ΧΠ,
 παρακρύνω: ΑΒ/ΧΠ/ΧΠ,
 παρακροατής: ΑΒ/ΧΠ/ΚΟ,

παρακρούω: AB/ΧΠ/ΧΠ,
 παρακρούμαι: AB/ΧΠ/ΧΠ,
 παρακρύπτω: AB/ΧΠ/ΧΠ,
 παρακτιζώ: AB/ΧΠ/ΧΠ,
 παρακύπτω: AB/ΧΠ/ΧΠ,
 παραλαβή: ΔΚ/ΚΟ/ΚΟ,
 παραλαβώνω: ΔΚ/ΚΟ/ΚΟ,
 παραλάλημα: ΔΚ/ΚΟ/ΚΟ,
 παραλαλώ: ΔΚ/ΚΟ/ΚΟ,
 παραλαμβάνω(I): ΔΚ/ΚΟ/ΚΟ,
 παραλαμβάνω(II): ΧΠ/ΚΟ/ΚΟ,
 παραλαμπασμός: ΔΚ/ΚΟ/ΚΟ,
 παραλαφρώνω: ΔΚ/ΚΟ/ΕΖ,
 παραλάφρωση: ΔΚ/ΚΟ/ΕΖ,
 παραλείπω: ΔΚ/ΚΟ/ΕΖ,
 παραλετριά: ΚΚ/ΔΚ/ΕΖ,
 παραλία: ΚΚ/ΔΚ/ΕΖ,
 παράλιον: ΚΚ/ΔΚ/ΕΖ,
 παράλιος: ΚΚ/ΔΚ/ΕΖ,
 παραλλαγή: ΚΚ/ΔΚ/ΕΖ,
 παραλλάσσω: ΚΚ/ΔΚ/ΚΟ,
 παραλληλόγραμμος: ΚΚ/ΔΚ/ΚΟ,
 παράλογος: ΧΠ/ΔΚ/ΚΟ,
 παραλογία: ΧΠ/ΔΚ/ΚΟ,
 παραλογισμός: ΧΠ/ΔΚ/ΚΟ,
 παραλογιάζω: ΧΠ/ΔΚ/ΚΟ,
 παραλογίζω: ΧΠ/ΕΖ/ΕΖ,
 παραλόγισμα: ΧΠ/ΔΚ/ΧΠ,
 παράλογος: ΧΠ/ΔΚ/ΧΠ,
 παραλογώ: ΧΠ/ΔΚ/ΧΠ,
 παραλόγως: ΧΠ/ΔΚ/ΧΠ,
 παραλούδρος: ΑΚ/ΕΖ/ΕΖ,
 παράλυμαν: ΚΚ/ΕΖ/ΕΖ,
 παραλυπώ: ΑΖ/ΧΠ/ΧΠ,
 παραλυσία: ΚΚ/ΕΖ/ΕΖ,
 παράλυσις: ΚΚ/ΕΖ/ΕΖ,
 παραλυτικός: ΚΚ/ΕΖ/ΕΖ,
 παράλυτος: ΚΚ/ΕΖ/ΕΖ,
 παραλύω: ΚΚ/ΕΖ/ΕΖ,
 παραμαλίσ: ΑΒ/ΕΖ/ΕΖ,
 παραμανίζω: ΑΒ/ΕΖ/ΕΖ,
 παραμανιώνω: ΑΒ/ΧΠ/ΧΠ,
 παραμάννα: ΑΒ/ΧΠ/ΧΠ,
 παραμάντι(ον): ΑΒ/ΧΠ/ΧΠ,

παραμάχαφρον: ΑΒ/ΧΠ/ΧΠ,
 παραμεθώ: ΑΒ/ΧΠ/ΧΠ,
 παραμελώ: ΑΒ/ΧΠ/ΧΠ,
 παραμέντι: ΑΒ/ΧΠ/ΧΠ,
 παραμένω: ΑΒ/ΧΠ/ΧΠ,
 παραμέρα: ΒαΜα/ΕΖ/ΕΖ,
 παραμερία: ΒαΜα/ΕΖ/ΕΖ,
 παραμερίζω: ΒαΜα/ΕΖ/ΕΖ,
 παραμερώ: ΒαΜα/ΕΖ/ΕΖ,
 παραμέσα: ΒαΜα/ΕΖ/ΕΖ,
 παραμεστώνω: ΒαΜα/ΕΖ/ΕΖ,
 παραμέτρημα: ΒαΜα/ΕΖ/ΕΖ,
 παραμετρώ: ΒαΜα/ΕΖ/ΕΖ,
 παραμιάν: ΒαΜα/ΔώΚ/ΚΟ,
 παραμικρόν: ΒαΜα/ΔΚ/ΚΟ,
 παραμικρός: ΒαΜα/ΔΚ/ΚΟ,
 παραμιλώ(I): ΒαΜα/ΧΠ/ΚΟ,
 παραμιλώ(II): ΒαΜα/ΧΠ/ΚΟ,
 παραμοιράζω: ΑΒ/ΧΠ/ΚΟ,
 παραμονάριος: ΑΒ/ΧΠ/ΚΟ,
 παραμονεύω: ΑΒ/ΧΠ/ΚΟ,
 παραμονή: ΑΒ/ΧΠ/ΚΟ,
 παραμουγκρίζω: ΑΒ/ΧΠ/ΧΠ,
 παραμουρμουρίζω: ΑΒ/ΧΠ/ΧΠ,
 παραμπώθω: ΑΒ/ΧΠ/ΧΠ,
 παραμύθημα: ΧΠ/ΚΟ/ΧΠ,
 παραμυθητικός: ΧΠ/ΚΟ/ΧΠ,
 παραμύθι: ΧΠ/ΚΟ/ΧΠ,
 παραμυθία: ΧΠ/ΚΟ/ΧΠ,
 παραμυθίζω: ΧΠ/ΚΟ/ΧΠ,
 παραμυθικόν: ΧΠ/ΚΟ/ΧΠ,
 παραμύθισμα: ΧΠ/ΚΟ/ΧΠ,
 παραμυθώ: ΧΠ/ΚΟ/ΧΠ,
 παραμυκίς: ΧΠ/ΧΠ/ΧΠ,
 παραμύστερος: ΧΠ/ΚΟ/ΧΠ,
 παρανάλωμα: ΑΒ/ΧΠ/ΧΠ,
 παρανάλωσις: ΑΒ/ΧΠ/ΧΠ,
 παρανοίγω: ΑΒ/ΧΠ/ΧΠ,
 παράνομα: ΑΒ/ΧΠ/ΧΠ,
 παρανόμι: ΑΒ/ΧΠ/ΧΠ,
 παρανομία: ΑΒ/ΧΠ/ΧΠ,
 παρανομιάζω: ΑΒ/ΧΠ/ΧΠ,
 παρανομιζώ: ΑΒ/ΕΖ/ΧΠ,

παράνομος: AB/EZ/ΧΠ,
 παρانونώ: AB/EZ/ΧΠ,
 παραντιστέκομαι: ΚΚ/ΔΚ/ΚΟ,
 παράνυμφος: ΚΚ/ΔΚ/ΚΟ,
 παρανυχιδίν: ΚΚ/ΔΚ/ΚΟ,
 παράνω: ΚΚ/ΔΚ/ΚΟ,
 παραξανεμιζώ: ΚΚ/ΔΚ/ΚΟ,
 παραξεβαίνω: ΚΚ/ΔΚ/ΚΟ,
 παραξεμανίζω: ΚΚ/ΔΚ/ΚΟ,
 παράξενα: ΚΚ/ΔΚ/ΚΟ,
 παραξενάδα: ΚΚ/ΔΚ/ΚΟ,
 παραξενάτος: ΚΚ/ΔΚ/ΚΟ,
 παραξενιά: ΚΚ/ΔΚ/ΚΟ,
 παραξενίζω: ΚΚ/ΔΚ/ΚΟ,
 παράξενος: ΚΚ/ΕΖ/ΚΟ,
 παραξενώνομαι: ΚΚ/ΔΚ/ΚΟ,
 παραξεφαντώνω: ΔΚ/ΕΖ/ΕΖ,
 παραξηλώνω: ΔΚ/ΕΖ/ΕΖ,
 παραξόρδινος: ΔΚ/ΚΟ/ΚΟ,
 παραιοφρίζω: ΔΚ/ΚΟ/ΚΟ,
 παραπά: ΔΚ/ΚΟ/ΧΠ,
 παραπαίζω: ΔΚ/ΚΟ/ΚΟ,
 παραπαίρνω: ΔΚ/ΚΟ/ΕΖ,
 παραπατώ: ΔΚ/ΚΟ/ΧΠ,
 παραπαύω: ΔΚ/ΚΟ/ΧΠ,
 παραπεινώ: ΒαΜα/ΔΚ/ΕΖ,
 παραπέμπω: ΒαΜα/ΔΚ/ΕΖ,
 παραπερισσό: ΒαΜα/ΔΚ/ΕΖ,
 παραπερνών: ΒαΜα/ΔΚ/ΕΖ,
 παράπεσις: ΒαΜα/ΔΚ/ΕΖ,
 παραπέσω: ΒαΜα/ΔΚ/ΕΖ,
 παραπέτασμα: ΒαΜα/ΔΚ/ΕΖ,
 παραπετρά: ΒαΜα/ΔΚ/ΕΖ,
 παραπετώ: ΒαΜα/ΔΚ/ΕΖ,
 παράπτιασμα: ΤΚ/ΔΚ/ΕΖ,
 παραπικραίνω: ΒαΜα/ΔΚ/ΕΖ,
 παραπικρασμός: ΝΤ&ΔΑ/ΔΚ/ΕΖ,
 παραπλωμένος: ΚΟ/ΔΚ/ΕΖ,
 παραπίνω: ΕΖ&ΚΚ/ΔΚ/ΕΖ,
 παραπίπτω: ΤΚ&ΧΠ/ΔΚ/ΕΖ,
 παράπισσος: ΑΒ/ΧΠ/ΕΖ,
 παράπλαγον: ΑΒ/ΧΠ/ΕΖ,
 παραπλατώνω: ΑΒ/ΧΠ/ΕΖ,

παραπληξία: ΑΒ/ΧΠ/ΕΖ,
 παραπλησιάζω: ΑΒ/ΧΠ/ΕΖ,
 παραπλησιαστής: ΑΒ/ΧΠ/ΕΖ,
 παραπλησίον: ΑΒ/ΧΠ/ΕΖ,
 παραπλήσιος: ΑΒ/ΧΠ/ΕΖ,
 παραπλωμένος: ΑΒ/ΧΠ/ΕΖ,
 παραποιώ: ΑΒ/ΧΠ/ΕΖ,
 παραπολύς: ΤΚ/ΕΖ/ΧΠ,
 παραπόνεμα: ΔΚ/ΕΖ/ΧΠ,
 παραπονεμένα: ΔΚ/ΕΖ/ΧΠ,
 παραπόνεσις-ση: ΔΚ/ΚΟ/ΚΟ,
 παραπονετικά: ΔΚ/ΕΖ/ΕΖ,
 παραπονετικός: ΔΚ/ΚΟ/ΧΠ,
 παραπονετός: ΔΚ/ΚΟ/ΕΖ,
 παραπονήτρια: ΔΚ/ΚΟ/ΕΖ,
 παράπονον: ΔΚ/ΚΟ/ΧΠ,
 παραπονώ: ΔΚ/ΚΟ/ΚΟ,
 παραπορεύομαι: ΧΠ/ΔΚ/ΚΟ,
 παραπόρτιον: ΚΟ/ΔΚ/ΧΠ,
 παραποταμία: ΝΤ&ΔΑ/ΔΚ/ΧΠ,
 παραπόταμον: ΝΤ&ΔΑ/ΔΚ/ΧΠ,
 παραπροώτετρα: ΧΠ/ΔΚ/ΧΠ,
 παράπτωμα: ΕΖ&ΚΚ/ΔΚ/ΧΠ,
 παραργώ: ΧΠ/ΔΚ/ΧΠ,
 παραρίζωνω: ΧΠ/ΔΚ/ΧΠ,
 παραρίκτω: ΕΧ&ΚΚ/ΔΚ/ΧΠ,
 παραρομποράδος: ΧΠ/ΔΚ/ΚΟ,
 παραρπαξία: ΧΠ/ΔΚ/ΕΖ,
 παραρρώ: ΑΒ/ΔΚ/ΚΟ,
 παραρρίπτω: ΕΧ&ΚΚ/ΔΚ/ΚΟ,
 παραρριπτώ: ΑΒ/ΔΚ/ΚΟ,
 παράρροια: ΚΟ&ΔΚ/ΔΚ/ΚΟ,
 παράρω: ΚΟ/ΔΚ/ΚΟ,
 παρασαλεύω: ΚΟ/ΔΚ/ΧΠ,
 παρασαρκίδα: ΤΚ&ΧΠ/ΚΟ/ΧΠ&ΚΜ,
 παρασημαδεύω: ΤΚ&ΧΠ/ΚΟ/ΕΖ,
 παρασημαίνω: ΤΚ&ΧΠ/ΚΟ/ΕΖ,
 παρασημαίνω: ΤΚ&ΧΠ/ΚΟ/ΕΖ,
 παρασημειώνω: ΤΚ/ΚΟ/ΕΖ,
 παρασημείωσις: ΚΟ/ΚΟ/ΕΖ,
 παράσημο(ν): ΕΧ&ΚΚ/ΚΟ/ΕΖ,
 παράσημος: ΕΧ&ΚΚ/ΔΚ/ΕΖ,
 παρασημώνω: ΕΧ&ΚΚ/ΔΚ/ΧΠ,

παρασμίων: EX&KK/ΔΚ/ΧΠ,
 παράσιτος: EX&KK/ΔΚ/ΚΟ,
 παρασωπός: EX&KK/ΔΚ/ΧΠ,
 παρασκανδαλίζω: EX&KK/ΔΚ/ΕΖ,
 παρασκάρμι(ν): ΣΖ/ΔΚ/ΚΟ,
 παρασκάρμος: ΣΖ/ΔΚ/ΕΖ,
 παρασκευάζω: ΝΤ/ΕΖ/ΕΖ,
 παρασκευή: ΝΤ/ΕΖ/ΕΖ,
 παρασκευασάββατο: ΕΖ/ΕΖ/ΕΖ&ΑΚ,
 παρασκοτελεύω: ΚΟ&ΑΚ/ΑΚ&ΚΟ/ΚΟ,
 παρασκόπτω: ΚΟ/ΕΖ/ΕΖ,
 παρασουλικός: ΚΟ/ΕΖ/ΕΖ,
 παρασούμικος: ΚΟ/ΕΖ/ΕΖ,
 παράσπηλο: ΚΟ/ΕΖ/ΕΖ,
 παρασπονδή: ΚΟ/ΕΖ/ΕΖ,
 παρασπόρι: ΝΤ/ΕΖ/ΧΠ,
 παρασπός: ΝΤ/ΕΖ/ΕΖ,
 παραστάδα: ΝΤ/ΚΟ/ΚΟ,
 παρασταίνω: ΤΚ/ΕΖ/ΧΠ,
 παράσταμα: ΝΤ/ΕΖ/ΚΟ,
 παραστάσιμο(ν): ΝΤ/ΕΖ/ΕΖ,
 παράστασις-ση: ΝΤ/ΚΟ/ΕΖ,
 παραστάτης: ΝΤ/ΚΟ/ΚΟ,
 παράστατο: ΤΚ/ΚΟ/ΚΟ,
 παραστατό: ΤΚ/ΚΟ/ΚΟ,
 παραστεκάτος: ΤΚ/ΚΟ/ΚΟ,
 παραστέκω: ΤΚ/ΧΠ/ΕΖ,
 παραστέλλω: ΤΚ/ΚΟ/ΕΖ,
 παράστημα: ΤΚ/ΚΟ/ΚΟ,
 παραστολιάζω: ΕΧ/ΚΟ/ΚΟ,
 παραστορίζομαι: ΕΧ/ΚΟ/ΚΟ,
 παραστραβοπτιασμένος: ΕΧ/ΔΚ/ΚΟ,
 παραστραβοφτειασμένος: ΕΧ/ΔΚ/ΚΟ,
 παράστρατα: ΕΧ/ΔΚ/ΚΟ,
 παραστρατεύω: ΕΧ/ΔΚ/ΚΟ,
 παραστρατίζω: ΕΧ/ΧΠ/ΚΟ,
 παράστρατον: ΕΧ/ΧΠ/ΧΠ,
 παραστρέφω: ΚΟ/ΧΠ/ΕΖ,
 παρασυγκαίζομαι: ΚΟ&ΑΚ/ΑΚ&ΚΟ/
 ΑΚ&ΚΟ,
 παρασύκωτο: ΚΟ/ΧΠ/ΚΟ,
 παρασυναγωγή: ΚΟ/ΧΠ/ΚΟ,
 παρασυναπτικός: ΚΟ/ΧΠ/ΧΠ,

παρασυνήφερνω: ΚΟ/ΧΠ/ΧΠ,
 παρασυντρέχω: ΚΟ/ΧΠ/ΧΠ,
 παρασυντυχαίνω: ΚΟ/ΧΠ/ΧΠ,
 παρασυρμένα: ΧΠ/ΧΠ/ΚΟ,
 παρασύρω: ΕΧ/ΧΠ/ΚΟ,
 παρασφάλλω: ΕΧ/ΧΠ/ΚΟ,
 παραταγή: ΕΧ/ΚΟ/ΚΟ,
 παραταΐζω: ΕΧ/ΚΟ/ΚΟ,
 παραταξία: ΕΧ/ΚΟ/ΚΟ,
 παράταξις-ση: ΕΧ/ΚΟ/ΚΟ,
 παράταρα: ΕΧ/ΚΟ/ΚΟ,
 παρατάσσω: ΕΧ/ΚΟ/ΚΟ,
 παραταυρίζω: ΕΧ/ΚΟ/ΚΟ,
 παράταφρο(ν): ΕΧ/ΚΟ/ΚΟ,
 παρατείνω: ΕΧ/ΚΟ/ΚΟ,
 παρατήρημα: ΚΟ/ΧΠ/ΧΠ,
 παρατηρώ: ΚΟ/ΧΠ/ΚΟ,
 παρατήριον: ΚΟ/ΧΠ/ΚΟ,
 παρατηρώ: ΚΟ/ΧΠ/ΚΟ,
 παρατίζω: ΚΟ/ΧΠ/ΚΟ,
 παρατίθημι: ΚΟ/ΧΠ/ΚΟ,
 παρατιμή: ΚΟ/ΚΟ/ΚΟ,
 παρατιμής: ΚΟ/ΧΠ/ΚΟ,
 παρατιμώ: ΚΟ/ΧΠ/ΚΟ,
 παράτιτλο(ν): ΤΚ/ΚΟ/ΚΟ,
 παράτοιχον: ΤΚ/ΚΟ/ΚΟ,
 παράτοπα: ΑΖ/ΧΠ&ΚΜ/ΧΠ,
 παρατραγουδώ: ΤΚ/ΚΟ/ΚΟ,
 πατατρέπω: ΤΚ/ΚΟ/ΕΖ,
 παρατρέχω: ΔΚ/ΚΟ/ΕΖ,
 παράτρομος: ΤΚ/ΚΟ/ΧΠ,
 παρατροπή: ΤΚ/ΚΟ/ΚΟ,
 παρατρώγω: ΤΚ/ΧΠ/ΧΠ,
 παρατοσκίζω: ΤΚ/ΧΠ/ΧΠ,
 παράτυφος: ΤΚ/ΚΟ/ΚΟ,
 παρατυχαίνω: ΤΚ/ΚΟ/ΧΠ,
 παράτωρα: ΤΚ/ΚΟ/ΚΟ,
 παραυλακίζω: ΤΚ/ΚΟ/ΧΠ,
 παραυλακιστής: ΤΚ/ΚΟ/ΧΠ,
 πάραυτα: ΕΧ/ΚΟ/ΧΠ,
 παραυτικά: ΕΧ/ΚΟ/ΚΟ,
 παραΰφελώνω: ΚΟ/ΚΟ/ΚΟ,
 παραΰφώνω: ΑΖ/ΧΠ/ΧΠ,

παραφαίνομαι: ΕΧ/ΚΟ/ΚΟ,
 παραφαντασία: ΕΧ/ΚΟ/ΚΟ,
 παραφαύλος: ΕΧ/ΚΟ/ΚΟ,
 παραφέρω: ΕΧ/ΚΟ/ΧΠ,
 παραφεύγω: ΕΧ/ΚΟ/ΚΟ,
 παραφήνω: ΕΧ/ΚΟ/ΚΟ,
 παραφθάνω: ΕΧ/ΚΟ/ΚΟ,
 παράφθαρμα: ΕΧ/ΚΟ/ΚΟ,
 παραφθορασία: ΚΟ/ΚΟ/ΚΟ,
 παράφορα: ΕΖ&ΑΚ/ΑΚ/ΑΚ,
 παραφορούμαι: ΕΧ/ΚΟ/ΚΟ,
 παραφορτώνω: ΚΟ/ΚΟ/ΕΖ,
 παραφουκρούμαι: ΑΒ/ΚΟ/ΧΠ,
 παράφρονος: ΓΑΜ/ΚΜ/ΧΠ,
 παραφρονώ: ΚΟ/ΚΟ/ΕΖ,
 παραφροσύνη: ΚΟ/ΚΟ/ΕΖ,
 παράφρων: ΚΟ/ΚΟ/ΕΖ,
 παραφυλακή: ΚΟ/ΚΟ/ΕΖ,
 παραφυλάσσω: ΚΟ/ΚΟ/ΚΟ,
 παραφύση: ΚΟ/ΚΟ/ΚΟ,
 παραχαίρομαι: ΚΟ/ΚΟ/ΕΖ,
 παραχάντακο: ΚΟ/ΚΟ/ΕΖ,
 παραχαράσσω(I): ΚΟ/ΚΟ/ΕΖ,
 παραχαράσσω (II): ΚΟ/ΚΟ/ΕΖ,
 παραχειμάζω: ΚΟ/ΚΟ/ΕΖ,
 παραχείμον: ΚΟ/ΚΟ/ΕΖ,
 παράχρημα: ΚΟ/ΧΠ/ΧΠ,
 παραχρυσωμένος: ΚΟ/ΧΠ&ΑΚ/
 ΧΠ&ΑΚ,
 παραχύνω: ΚΟ/ΧΠ/ΧΠ,
 παραχώνω: ΚΟ/ΧΠ/ΧΠ,
 παραχώραφο: ΚΟ/ΧΠ/ΧΠ,
 παραχώρησης: ΚΟ/ΧΠ/ΧΠ,
 παραχωρώ: ΚΟ/ΚΟ/ΚΟ,
 παράχωστα: ΤΚ/ΚΟ/ΕΖ,
 παράχωστος: ΤΚ/ΚΟ/ΕΖ,
 παραψάλλω: ΤΚ/ΚΟ/ΕΖ,
 παραψάω: ΤΚ/ΚΟ/ΕΖ,
 παραψιθυρίζω: ΤΚ/ΚΟ/ΚΟ,
 παρβανάς: ΤΚ/ΚΟ/ΚΟ,
 παργοτάρι: ΤΚ/ΚΟ/ΚΟ,
 πάρδαλις-η: ΚΟ/ΚΟ/ΚΟ,
 πάρδαλος: ΚΟ/ΚΟ/ΚΟ,

παρδαλός: ΚΟ/ΚΟ/ΚΟ,
 παρδαλοχρωμάτιστος: ΚΟ/ΚΟ/ΚΟ,
 παρδίο: ΚΟ/ΚΟ/ΚΟ,
 παρδίτσης: ΚΟ/ΚΟ/ΚΟ,
 παρδοκυνηγός: ΚΟ/ΚΟ/ΚΟ,
 πάρδος: ΚΟ/ΚΟ/ΚΟ,
 παρδοφημισμένος: ΚΟ/ΚΟ/ΚΟ,
 παρεγγυώ: ΚΟ/ΧΠ/ΧΠ,
 πάρεδρος: ΚΟ/ΧΠ/ΧΠ,
 παρεία: ΑΚ/ΑΚ/ΚΟ,
 παρεία (I): ΚΟ&ΑΚ/ΑΚ/ΚΟ,
 παρεία (II): ΑΚ/ΑΚ/ΑΚ,
 παρειάζω: ΚΟ/ΧΠ/ΚΟ,
 παρειάγω: ΚΟ/ΧΠ/ΧΠ,
 παρείσακτος: ΚΟ/ΚΟ/ΚΟ,
 παρεισκυνώ: ΚΟ/ΧΠ/ΚΟ,
 παρεκβαίνω: ΚΟ/ΚΟ/ΚΟ,
 παρεκβάλλω: ΚΟ/ΚΟ/ΚΟ,
 παρεκβατικώς: ΚΟ/ΧΠ/ΧΠ,
 παρέκει: ΚΟ/ΚΟ/ΚΟ,
 παρεκτίθεν: ΤΚ/ΚΟ/ΚΟ,
 παρεκκάρω: ΤΚ/ΚΟ/ΚΟ,
 παρεκκλησιάρχης: ΤΚ/ΚΟ/ΚΟ,
 παρεκκλησιδίων: ΤΚ/ΚΟ/ΚΟ,
 παρεκκλήσιον: ΤΚ/ΚΟ/ΚΟ,
 παρεκκλίνω: ΤΚ/ΚΟ/ΕΖ,
 παρεκκυσπασμένος: ΚΜ/ΧΠ/ΧΠ&ΑΚ,
 παρεκτείνω: ΤΚ/ΚΟ/ΚΟ,
 παρεκτός: ΤΚ/ΚΟ/ΚΟ,
 παρεκφεύγω: ΤΚ/ΧΠ/ΧΠ,
 παρελαύνω: ΝΤ/ΧΠ/ΧΠ,
 παρέλευσις: ΝΤ/ΧΠ/ΧΠ,
 παρεμβάλλω: ΝΤ/ΑΚ/ΧΠ,
 παρεμβολή: ΝΤ/ΧΠ/ΧΠ,
 παρεμπαίνω: ΝΤ/ΧΠ/ΧΠ,
 παρεμποδίζω: ΝΤ/ΧΠ/ΧΠ,
 παρεμπόδις: ΝΤ/ΧΠ/ΧΠ,
 παρεμπρός: ΝΤ/ΧΠ/ΧΠ,
 παρέμπροσθεν: ΝΤ/ΧΠ/ΚΟ,
 παρεμπροστά: ΝΤ/ΧΠ/ΧΠ,
 παρεμφερής: ΚΟ/ΧΠ/ΧΠ,
 παρενόχλος: ΚΟ/ΚΟ/ΚΟ,
 παρενοχλώ: ΚΟ/ΚΟ/ΚΟ,

παρεντζάνα: ΤΚ/ΧΠ/ΧΠ,
 πάρεξ: ΚΜ/ΚΜ/ΚΜ&ΧΠ,
 παρέξω: ΚΟ/ΚΟ/ΚΟ,
 παρέξωθεν: ΚΟ/ΚΟ/ΚΟ,
 πάρεον: ΑΚ/ΑΚ/ΚΟ,
 παρεπάνω: ΚΟ/ΚΟ/ΚΟ,
 παρεπιγράφω: ΚΟ/ΑΚ/ΑΚ,
 παρεπίδημος: ΕΜ/ΚΟ/ΚΟ,
 παρέπλαγον: ΧΠ/ΧΠ/ΧΠ,
 παρέρχομαι: ΝΤ/ΚΜ/ΚΜ,
 παρεστία: ΝΤ/ΚΜ&ΑΚ/ΚΜ&ΑΚ,
 παρέσω: ΝΤ/ΚΜ/ΚΜ,
 παρετέρης: ΝΤ/ΚΜ/ΚΜ,
 παρέτζα: ΤΚ/ΚΜ/ΧΠ&ΚΜ,
 παρετοιμάζω: ΝΤ/ΚΜ/ΚΜ&ΚΟ,
 παρέτοιμος: ΝΤ/ΚΜ/ΚΜ,
 παρευδοκίμησις: ΝΤ/ΚΜ/ΚΜ,
 παρευθίως: ΝΤ/ΚΜ/ΚΟ,
 παρευθύς: ΝΤ/ΚΟ/ΚΟ,
 παρεύκαιρος: ΤΚ/ΧΠ/ΧΠ,
 παρεύμορφος: ΤΚ/ΧΠ/ΧΠ,
 παρεύνοστος: ΤΚ/ΧΠ/ΧΠ,
 παρέχω: ΤΚ/ΧΠ/ΧΠ,
 παρή: ΤΚ/ΧΠ/ΧΠ&ΚΜ,
 παρηγόρημα: ΚΟ/ΚΟ/ΚΟ,
 παρηγόρησις-ση: ΚΟ/ΚΟ/ΚΟ,
 παρηγορητής: ΚΟ/ΚΟ/ΚΟ,
 παρηγορητικός: ΚΟ/ΚΟ/ΚΟ,
 παρηγορία: ΚΟ/ΚΟ/ΚΟ,
 παρηγορίζω: ΚΟ/ΚΟ/ΚΟ,
 παρήγορος: ΚΟ/ΚΟ/ΚΟ,
 παρηγορώ(Ι): ΚΟ/ΚΟ/ΚΟ,
 παρηγορώ(ΙΙ): ΑΚ/ΑΚ/ΑΚ,
 παρήκοος: ΝΤ/ΧΠ/ΧΠ,
 παρήλιον: ΣΖ/ΚΟ&ΑΚ/ΑΚ&ΚΟ,
 παρημερένως: ΝΤ/ΚΟ/ΚΟ,
 πάρηχος: ΝΤ/ΧΠ/ΧΠ,
 παρθένα: ΝΤ/ΧΠ/ΧΠ,
 παρθενεύω: ΝΤ/ΧΠ/ΧΠ,
 παρθενία: ΝΤ/ΧΠ/ΧΠ,
 παρθενικός: ΣΖ/ΚΟ/ΚΟ,
 παρθενιώτη: ΣΖ/ΚΟ/ΚΟ,
 παρθενομήτωρ: ΝΤ/ΚΟ/ΚΟ,

παρθένος: ΣΖ/ΚΜ/ΧΠ,
 παρθενοφθορία: ΝΤ/ΚΟ/ΚΟ,
 Πάρθος: ΕΜ/ΚΟ/ΚΟ,
 παρία: ΑΚ/ΑΚ/ΚΟ,
 Παριανός: ΤΚ/ΚΟ/ΚΟ,
 παριδίως: ΕΜ/ΚΟ/ΚΟ,
 παριεπάκι: ΕΜ/ΚΟ/ΚΟ,
 παριεπιάς: ΕΜ&ΑΚ/ΚΟ/ΚΟ,
 παρίπτειν: ΕΜ&ΑΚ/ΚΟ&ΑΚ/ΚΟ&ΑΚ,
 παρισάντζα: ΤΚ/ΚΟ/ΚΟ,
 παρίσθμια: ΕΜ/ΚΟ/ΚΟ,
 παριστάνω: ΕΜ/ΚΜ/ΧΠ,
 παρίστημι: ΚΜ&ΧΠ/ΚΜ&ΧΠ&ΑΚ/ΧΠ,
 παριστώ: ΧΠ&ΚΜ/ΧΠ&ΚΜ/ΧΠ,
 παρκατής: ΝΤ/ΑΚ/ΑΚ,
 παρλαμάν: ΚΜ/ΚΟ&ΑΚ/ΚΟ&ΑΚ,
 παρλαμάς: ΚΟ&ΑΚ/ΚΟ&ΑΚ/ΚΟ,
 παρλαμέντον: ΝΤ/ΧΠ/ΧΠ,
 παρλάτος: ΑΚ/ΑΚ/ΚΟ,
 παρμός: ΠΜ/ΚΜ/ΧΠ,
 παρμπέρα: ΝΤ/ΚΜ/ΚΜ&ΑΚ,
 παρό: ΚΜ/ΚΜ/ΚΜ&ΧΠ,
 παροδεύω: ΝΤ/ΚΟ/ΚΟ,
 παροδηγώ: ΝΤ/ΚΟ/ΚΟ,
 παροικίζω: ΝΤ/ΚΟ/ΚΟ,
 παροίκισσα: ΝΤ/ΚΟ/ΚΟ,
 Παροικιώτης: ΝΤ/ΚΟ/ΚΟ,
 πάροικος: ΝΤ/ΚΟ/ΚΟ,
 παροιμία: ΚΜ&ΕΖ/ΕΖ/ΧΠ,
 παροιμιακός: ΚΜ&ΕΖ/ΕΖ/ΧΠ,
 παροιμιαστής: ΚΜ&ΕΖ/ΕΖ/ΧΠ,
 παροιμωδής: ΚΜ&ΕΖ/ΕΖ/ΧΠ,
 παρόκια: ΧΠ&ΣΖ/ΧΠ/ΕΖ,
 παροκνώ: ΧΠ&ΣΖ/ΧΠ/ΕΖ,
 παρόλα: ΧΠ&ΣΖ/ΧΠ/ΕΖ,
 παρόμα: ΧΠ&ΣΖ/ΧΠ/ΕΖ,
 παρόμοια: ΕΖ&ΚΜ/ΕΖ/ΕΖ,
 παρομοιάζω: ΧΠ&ΣΖ/ΧΠ&ΑΚ/ΕΖ,
 παρομοιάσις: ΕΖ&ΚΜ/ΕΖ/ΕΖ,
 παρομοίασμα: ΤΚ/ΕΖ&ΑΚ/ΕΖ,
 παρόμοιος: ΕΖ&ΚΜ/ΕΖ/ΕΖ,
 παρομόνος: ΕΖ&ΚΜ/ΕΖ/ΕΖ,
 παροξυντός: ΧΠ&ΣΖ/ΧΠ/ΕΖ,

παροξύνω: ΧΠ&ΣΖ/ΧΠ/ΕΖ,
 παροξυσμός: ΧΠ&ΣΖ/ΧΠ/ΕΖ,
 παροξύτονος: ΧΠ&ΣΖ/ΧΠ/ΕΖ,
 παρόπισθεν: ΔΚ&ΠΜ/ΔΚ/ΕΖ,
 παροπίσω: ΔΚ&ΠΜ/ΔΚ/ΕΖ,
 παροργίζω: ΔΚ&ΠΜ/ΔΚ/ΕΖ,
 παροργώ: ΔΚ&ΠΜ/ΒΜ, ΑΔ/ΧΠ,
 παρορμώ: ΕΖ&ΚΜ/ΕΖ/ΕΖ,
 παρορώ: ΔΚ&ΠΜ/ΒΜ, ΑΔ/ΧΠ,
 παρορύνω: ΚΜ/ΚΜ&ΧΠ/ΕΖ,
 παρού: ΠΜ/ΚΜ/ΧΠ,
 παρουστεμός: ΕΖ&ΚΜ/ΕΖ/ΧΠ,
 παρουστεύομαι: ΕΖ&ΚΜ/ΕΖ/ΧΠ,
 παρουσία: ΚΜ/ΕΖ/ΧΠ,
 παροφθάλμις: ΔΚ&ΠΜ/ΒΜ, ΜΚ/ΕΖ,
 παροφθαλμιστής: ΔΚ&ΠΜ/ΒΜ,
 ΜΚ/ΕΖ,
 παροχεύω: ΔΚ&ΠΜ/ΒΜ, ΠΜ/ΚΜ,
 παροχή: ΜΚ/ΧΠ/ΚΜ,
 παροχλύνω: ΑΣ/ΚΜ/ΚΜ,
 πάροχος: ΜΚ/ΧΠ/ΚΜ,
 παροψικεύω: ΑΣ/ΚΜ/ΚΜ,
 παροψικίζω: ΣΖ/ΚΜ/ΚΜ,
 παρπόντα: ΣΖ/ΧΠ/ΚΜ,
 παρπούντου: ΑΔ/ΧΠ/ΚΜ,
 παρρησία: ΚΜ/ΕΖ/ΚΜ,
 παρρησιάζω: ΚΜ/ΕΖ/ΚΜ,
 παρρησιασμένα: ΕΖ/ΕΖ/ΕΖ,
 παρρησιαστικά: ΚΜ/ΕΖ/ΚΜ,
 παρρησιαστικός: ΚΜ/ΕΖ/ΚΜ,
 παρρησιαστικός: ΒΦ/ΧΠ/ΚΜ,
 πάριζα: ΚΜ/ΕΖ/ΚΜ,
 πάρτη: ΜΚ/ΧΠ&ΚΜ/ΚΜ,
 παρτίδα: ΑΔ/ΧΠ/ΕΖ,
 παρτίδα: ΑΔ/ΧΠ/ΕΖ,
 παρτιζάνα: ΜΚ/ΧΠ/ΚΜ,
 παρτικολάρε: ΣΖ/ΒΜ, ΑΔ/ΧΠ,
 παρτικολαρετά: ΣΖ/ΒΜ, ΑΔ/ΧΠ,
 παρτίον: ΠΜ/ΧΠ&ΚΜ/ΚΜ,
 παρτίς: ΜΚ/ΧΠ&ΚΜ/ΚΜ,
 παρτιτσιπάρω: ΠΜ/ΒΜ, ΑΔ/ΕΖ,
 παρτιτσιπιάζω: ΤΚ/ΚΟ, ΒΜ, ΑΔ/ΧΠ,
 παρτίτσιπος: ΠΜ&ΔΚ/ΒΜ, ΑΔ/ΧΠ,

παρτολογώ: ΠΜ&ΔΚ/ΒΜ, ΑΖ/ΚΜ,
 παρτούν: ΠΜ/ΕΖ/ΧΠ,
 παρυβρίζω: ΠΜ/ΚΟ/ΧΠ,
 παρχάρης: ΠΜ/ΧΠ&ΚΜ/ΧΠ,
 παρώδε: ΠΜ/ΚΟ/ΧΠ,
 παρωθώ: ΠΜ/ΚΟ/ΧΠ,
 παρών: ΠΜ/ΕΖ/ΧΠ,
 παρώνυμος: ΠΜ/ΕΖ/ΧΠ,
 παρωνύμιος: ΠΜ/ΕΖ/ΧΠ,
 πάρωρα: ΠΜ/ΧΠ&ΚΜ/ΧΠ,
 πάρωρον: ΠΜ/ΧΠ&ΚΜ/ΧΠ,
 παρωρώ: ΠΜ/ΧΠ&ΚΜ/ΧΠ,
 παρωφελώ: ΕΖ/ΒΜ, ΑΔ/ΧΠ,
 πας(Ι): ΑΖ/ΜΚ/ΧΠ,
 πας(ΙΙ): ΑΖ/ΧΠ&ΚΜ/ΧΠ,
 πάσα: ΑΖ/ΧΠ/ΚΜ,
 πασαείς: ΒδΜ/ΑΔ/ΚΜ,
 πασακανείς: ΒδΜ/ΜΚ/ΠΜ,
 πασαλούλουδο: ΣΖ/ΒΜ, ΑΖ/ΚΜ,
 πασιάνος: ΣΖ/ΧΠ/ΚΜ,
 πασάς: ΚΜ&ΧΠ/ΚΜ&ΧΠ(ετυμ.),
 ΠΜ(σημασ.)/ΧΠ,
 πασατίποτε: ΣΖ/ΧΠ/ΚΜ,
 πασατρόπως: ΑΖ/ΧΠ/ΚΜ,
 πασής: ΚΜ&ΧΠ/ΚΜ&ΧΠ/ΚΜ,
 πασιδεμένος: ΣΖ/ΕΖ/ΚΜ,
 πάσιδον: ΣΖ/ΚΜ/ΚΜ,
 πασιδός: ΣΖ/ΚΜ/ΚΜ,
 πασιδών: ΣΖ/ΚΜ/ΚΜ,
 πασίλογος: ΜΚ/ΒδΜ/ΕΖ,
 πασίχαρος: ΜΚ/ΧΠ&ΚΜ/ΚΜ,
 πάσκολο: ΚΜ/ΧΠ&ΚΜ/ΚΜ,
 πάσμα: ΚΜ/ΧΠ&ΚΜ/ΚΜ,
 πάσο: ΚΜ/ΧΠ&ΚΜ/ΚΜ,
 πασουμάκι: ΧΠ&ΚΜ/ΧΠ&ΚΜ/ΚΜ,
 πασπαλάδα: ΚΜ/ΕΖ/ΕΖ,
 πασπαλάς: ΚΜ/ΧΠ&ΚΜ/ΕΖ,
 πασπαλάτα: ΚΜ/ΧΠ&ΚΜ/ΕΖ,
 πασπάλη: ΑΔ/ΧΠ&ΚΜ/ΕΖ,
 πάσπαλος: ΑΔ/ΧΠ&ΚΜ/ΕΖ,
 πασπατεύω: ΑΔ/ΕΖ/ΕΖ,
 πασσαλίκκος: ΜΧ/ΒΜ, ΑΔ/ΧΠ,
 πάσσαλος: ΜΧ/ΒΜ, ΑΔ/ΧΠ,

πασσαπόρτον: ΔΑ/ΧΠ/ΕΖ,
 πασσάτα: ΑΣ/ΚΜ/ΚΜ,
 πασσάτζιο: ΜΧ/ΒΜ, ΜΚ/ΕΖ,
 πασιίζω: ΠΜ/ΧΠ/ΕΖ,
 πάσσω: ΠΜ/ΧΠ&ΚΜ/ΕΖ,
 πάστα: ΠΜ/ΒΜ, ΑΖ/ΚΜ,
 παστάς: ΚΜ/ΕΖ/ΕΖ,
 παστέλιον: ΑΔ/ΧΠ/ΧΠ,
 παστελοπούλης: ΠΜ/ΧΠ/ΧΠ,
 παστία: ΚΜ/ΕΖ/ΧΠ,
 παστικά: ΚΜ/ΕΖ/ΧΠ,
 πάστυλλος: ΠΜ/ΧΠ/ΧΠ,
 παστολογώ: ΚΜ/ΕΖ/ΧΠ,
 παστομαγειρεία: ΚΜ/ΕΖ/ΧΠ,
 παστός(Ι): ΚΜ/ΕΖ/ΧΠ,
 παστός(ΙΙ): ΜΧ/ΒΜ, ΠΜ/ΧΠ,
 παστοურμάς: ΜΧ/ΜΚ/ΧΠ,
 παστοურματίζης: ΜΧ/ΜΚ/ΧΠ,
 παστρότσα: ΜΧ/ΜΚ/ΧΠ,
 πασιώνω: ΜΧ/ΒΜ, ΑΔ/ΚΜ,
 Πάσχα: ΣΖ/ΒΜ, ΑΖ/ΧΠ,
 Πάσχα: ΜΧ/ΒΜ, ΑΖ/ΧΠ,
 πασχάζω, ΜΧ/ΒΜ, ΑΖ/ΧΠ,
 πασχαλία: ΜΧ/ΚΜ/ΚΜ,
 πασχαλινόν: ΜΧ/ΒΜ, ΑΖ/ΧΠ,
 πασχάτικος: ΒΜ/ΑΖ/ΧΠ,
 πάσχημαν: ΠΜ/ΒΜ, ΤΘ/ΧΠ,
 πασχίζω: ΠΜ/ΒΜ, ΜΚ/ΕΖ,
 πάσχις: ΠΜ/ΒΜ, ΑΖ/ΕΖ,
 πάσχω: ΠΜ&ΑΖ/ΕΖ/ΧΠ,
 πάταγος: ΚΜ/ΕΖ/ΧΠ,
 πάταλα: ΚΜ/ΕΖ/ΧΠ,
 πατάρι: ΚΜ/ΕΖ/ΧΠ,
 πατιάσσω: ΚΜ/ΕΖ/ΧΠ,
 πατελληγός: ΣΖ/ΧΠ/ΧΠ,
 πατέντα: ΚΜ/ΕΖ&ΑΚ/ΧΠ,
 πατίομαι: ΚΜ/ΕΖ&ΑΚ/ΧΠ,
 πάτιρε: ΜΚ&ΤΚ/ΕΖ/ΧΠ,
 πατερημόν: ΑΔ/ΧΠ/ΧΠ,
 πατερημός: ΑΔ/ΧΠ/ΧΠ,
 πατερικός(Ι): ΑΔ/ΧΠ&ΑΚ/ΕΖ,
 πατερικός(ΙΙ): ΑΔ/ΧΠ&ΑΚ/ΕΖ,
 πατερίνα: ΣΖ/ΧΠ/ΧΠ,

πατερίνος: ΣΖ/ΧΠ/ΧΠ,
 πατερίτσα: ΣΖ/ΒΜ, ΑΖ/ΚΜ,
 πατερόν: ΣΖ/ΚΜ&ΧΠ/ΧΠ,
 πάτημα: ΠΜ/ΒΜ, ΑΔ/ΧΠ,
 πατημασιά: ΠΜ/ΒΜ, ΑΖ/ΚΜ,
 πατηματιά: ΠΜ/ΒΜ, ΑΖ/ΚΜ,
 πατηματίσιν: ΠΜ/ΒΜ, ΑΖ/ΚΜ,
 πατημιά: ΠΜ/ΒΜ, ΒΔ/ΚΜ,
 πατήρ-έρας: ΑΣ/ΚΜ/ΚΜ,
 Πατήσοφοι: ΠΜ/ΚΜ/ΚΜ,
 πατητηριάτικο: ΠΜ/ΒΜ, ΒΔ/ΚΜ,
 πατητήριον: ΠΜ/ΒΜ, ΒΔ/ΚΜ,
 πατίκιν: ΠΜ/ΒΜ, ΒΔ/ΜΚ,
 πατιμέντο: ΜΠ/ΑΚ/ΚΜ,
 πατίν: ΠΜ/ΒΜ, ΒΔ/ΜΚ,
 Πατινώτης: ΠΜ/ΒΜ, ΒΔ/ΜΚ,
 πατίρω: ΠΜ/ΑΖ/ΚΜ,
 πάτος(Ι): ΠΜ/ΧΠ/ΧΠ,
 πάτος(ΙΙ): ΑΔ/ΧΠ/ΧΠ,
 πάτος(ΙΙΙ): ΑΔ/ΧΠ&ΚΜ/ΧΠ,
 πατούλια: ΠΜ/ΑΔ/ΧΠ,
 πατούνα: ΠΜ/ΒΜ, ΠΜ/ΚΜ,
 πατούσα: ΠΜ/ΒΜ, ΠΜ/ΚΜ,
 πατραλοιάς: ΣΖ/ΒΜ, ΑΔ/ΜΚ,
 πατριά: ΣΖ/ΒΜ, ΑΔ/ΜΚ,
 πατριαρχείον: ΣΖ/ΒΜ, ΕΖ/ΚΜ,
 πατριαρχεύω: ΣΖ/ΒΜ, ΕΖ/ΚΜ,
 πατριάρχης: ΣΖ/ΒΜ, ΕΖ/ΚΜ,
 πατριαρχία: ΣΖ/ΒΜ, ΕΖ/ΚΜ,
 πατριαρχικός: ΣΖ/ΒΜ, ΕΖ/ΚΜ,
 πατριαρχοκτόνος: ΣΖ/ΒΜ, ΕΖ/ΚΜ,
 πατριαρχώ: ΣΖ/ΒΜ, ΕΖ/ΚΜ,
 πατρίδοθεν: ΚΜ/ΕΖ/ΚΜ,
 πατρίκιος: ΚΜ/ΕΖ/ΚΜ,
 πατρικός: ΕΜ&ΕΖ/ΧΠ&ΚΜ/ΚΜ,
 Πατρινός: ΚΜ/ΧΠ&ΚΜ/ΚΜ,
 πάτριος: ΕΜ&ΕΖ/ΧΠ&ΚΜ/ΚΜ,
 πατρίς: ΚΜ/ΕΖ/ΚΜ,
 πατρίτσα: ΚΜ/ΕΖ/ΚΜ,
 πατριώτης: ΠαΜ/ΚΜ/ΚΜ,
 πατρογέννητος: ΚΜ/ΕΖ/ΚΜ,
 πατρογονείς: ΚΜ/ΕΖ/ΚΜ,
 πατρογονικός: ΚΜ/ΕΖ/ΚΜ,

πατρομητρικός: ΒιΜ/ΚΜ/ΚΜ,
 πατρομητροδότος: ΕΜ&ΕΖ/ΕΖ/ΚΜ,
 πατροπαράδοτος: ΕΜ&ΕΖ/ΕΖ/ΚΜ,
 πατρουιάζω: ΕΜ&ΕΖ/ΕΖ/ΚΜ,
 πατρούνης: ΕΜ&ΕΖ/ΕΖ/ΧΠ,
 πατριουμητριός: ΕΜ&ΕΖ/ΕΖ/ΧΠ,
 πατριυός: ΕΜ&ΕΖ/ΕΖ/ΧΠ,
 πάτρων(Ι): ΕΜ&ΕΖ/ΕΖ/ΧΠ,
 πατρως: ΕΜ&ΕΖ/ΕΖ/ΧΠ,
 πατσάδα: ΕΜ&ΕΖ/ΧΠ/ΚΜ,
 πατσός: ΕΜ&ΕΖ/ΧΠ/ΚΜ,
 πατωμένος: ΕΜ&ΕΖ/ΧΠ/ΚΜ,
 πάττα: ΕΜ&ΕΖ/ΚΜ/ΚΜ,
 πατώ: ΜΧ/ΒΜ, ΑΖ/ΕΖ,
 πάτωμα: ΕΜ/ΚΜ/ΧΠ,
 πατώνω: ΕΜ/ΚΜ/ΧΠ,
 πατωσία: ΕΜ/ΚΜ/ΧΠ,
 παύλα: ΕΜ/ΚΜ/ΧΠ,
 παυλοδιδάκτος: ΕΜ/ΚΜ/ΧΠ,
 παύση: ΕΜ/ΚΜ/ΧΠ/
 παύσιμον: ΕΜ/ΚΜ/ΧΠ,
 παύω(Ι): ΠαΜ/ΒιΜ/ΕΖ,
 παύω(ΙΙ): ΠαΜ/ΒιΜ/ΧΠ,
 Παφλαγών: ΕΜ/ΧΠ/ΧΠ,
 παχαινευμένος: ΕΜ/ΧΠ/ΧΠ,
 παχαίνω: ΕΜ/ΧΠ/ΧΠ,
 παχάρνικος: ΕΜ/ΧΠ/ΧΠ,
 παχιατικόν: ΕΜ/ΧΠ/ΧΠ-ΚΜ,
 πάχνη(Ι): ΕΜ&ΑΚ/ΚΜ/ΚΜ,
 παχνί: ΕΜ/ΚΜ/ΚΜ,
 παχνιάζω: ΕΜ/ΚΜ/ΚΜ,
 παχνίζω: ΕΜ&ΠΜ/ΚΜ/ΚΜ,
 πάχνισμα: ΕΜ+ΠΜ/ΚΜ/ΚΜ,
 παχνοχιονάτος: ΕΜ/ΚΜ/ΚΜ,
 παχνοχιονισμένος: ΕΜ&ΠΜ/ΚΜ/ΚΜ,
 πάχος: ΜΧ/ΒΜ, ΜΚ/ΕΖ,
 παχουλός: ΜΧ/ΒΜ, ΜΚ/ΕΖ,
 παχυλαρδάτος: ΜΧ/ΒΜ, ΜΚ/ΕΖ,
 παχυλοπετσάτος: ΜΧ/ΒΜ, ΜΚ/ΕΖ,
 παχυμερός: ΜΧ/ΒΜ, ΜΚ/ΕΖ,
 παχυμουλαρδάτος: ΜΧ/ΒΜ, ΜΚ/ΕΖ,
 παχύνω: ΕΜ/ΧΠ/ΧΠ,
 παχύς: ΜΚ/ΧΠ/ΧΠ,

παχύτης: ΜΧ/ΒΜ, ΜΚ/ΕΖ,
 παών: ΑΣ/ΚΜ/ΚΜ,
 παώννα: ΑΣ/ΚΜ/ΚΜ,
 παώνιν: ΑΣ/ΚΜ/ΚΜ,
 πάωνος: ΑΣ/ΚΜ/ΚΜ,
 πεδάντες: ΜΧ/ΒΜ, ΠΜ/ΜΚ,
 πεδεύω: ΜΧ/ΒΜ, ΠΜ/ΜΚ,
 πεδιάς: ΑΣ/ΧΠ&ΚΜ/ΠΜ,
 πεδιάς-άδα: ΑΣ/ΚΜ&ΧΠ/ΚΜ,
 πεδιάσιμος: ΑΣ/ΚΜ, ΧΠ/ΠΜ,
 πεδινά: ΜαΚ/ΚΚ/ΚΜ,
 πεδινός: ΧΠ&ΚΜ/ΚΜ,
 πεδινώ: ΑΣ/ΚΜ/ΠΜ,
 πεδίον: ΑΔ/ΧΠ/ΚΜ,
 πέδουκιο: ΜΧ/ΒΜ, ΠΜ/ΚΜ,
 πέδουκλώνω: ΜΧ/ΒΜ, ΠΜ/ΚΜ,
 πέζα: ΑΖ/ΒιΜ/ΜΚ,
 πεζά: ΜΧ/ΒΜ, ΠΜ/ΚΜ,
 πεζάλα: ΜΧ/ΒΜ, ΠΜ/ΧΠ,
 πεζεβέγκισσα: ΒΦ/ΒιΜ₁/ΜΚ,
 πεζεία: ΑΖ/ΧΠ/ΚΜ,
 πεζεταυρος: ΑΖ/ΧΠ/ΧΠ,
 πέζυμα: ΑΖ/ΒιΜ/ΧΠ,
 πεζεύω(Ι): ΑΖ/ΧΠ/ΧΠ,
 πεζεύω(ΙΙ): ΑΖ/ΧΠ/ΧΠ,
 πεζικόν: ΑΖ/ΧΠ/ΧΠ,
 πεζικός(Ι): ΑΖ/ΧΠ/ΧΠ,
 πεζικός(ΙΙ): ΑΖ/ΧΠ/ΧΠ,
 πεζοβγαίνω: ΑΖ/ΧΠ/ΧΠ,
 πεζόβολος: ΠΜ/ΧΠ & ΚΜ/ΧΠ,
 πεζοδρόμι: ΑΖ/ΧΠ/ΧΠ,
 πεζοδρόμος: ΑΖ/ΧΠ/ΧΠ,
 πεζοκαλίγν: ΑΖ/ΧΠ/ΧΠ,
 πεζολάτης: ΑΖ/ΧΠ/ΧΠ,
 πεζολεξία: ΑΖ/ΧΠ/ΧΠ,
 πεζοπορία: ΑΖ/ΧΠ/ΧΠ,
 πεζοπορώ: ΑΖ/ΧΠ&ΚΜ/ΧΠ,
 πεζός(Ι): ΑΖ/ΒιΜ/ΧΠ,
 πεζός(ΙΙ): ΑΖ/ΧΠ/ΧΠ,
 πεζούλα: ΑΖ/ΧΠ/ΧΠ,
 πεζούλιον: ΑΖ/ΧΠ/ΧΠ,
 πεζούρα: ΑΖ/ΧΠ/ΧΠ,
 πεζόφραστος: ΚΟ/ΧΠ/ΧΠ,

πειθήνιος: ΒΔΜ/ΚΜ/ΕΖ,
 πειθηνίως: ΒΔΜ/ΚΜ/ΕΖ,
 πείθω: ΒΔΜ/ΚΜ/ΜΚ,
 πείνα: ΒΦ/ΧΠ/ΕΖ,
 πεινάγρα: ΒΦ/ΧΠ/ΕΖ,
 πεινασμός: ΒΦ/ΧΠ/ΕΖ,
 πειναστός: ΒΦ/ΧΠ/ΕΖ,
 πεινώ: ΒΦ/ΧΠ/ΕΖ,
 πείρα: ΒΦ/ΧΠ/ΧΠ,
 πειράζω: ΒΦ/ΜΚ/ΚΜ,
 πειρακτή: ΒΦ/ΑΖ/ΜΚ,
 πείραξ-ξη: ΒΦ/ΑΔ/ΜΚ,
 πείραση: ΒΦ/ΑΔ/ΕΖ,
 πειρασία: ΒΦ/ΑΖ/ΕΖ,
 πειρασμός: ΒΦ/ΤΠΜ/ΧΠ,
 πειρατήριον: ΒΦ/ΑΖ/ΕΖ,
 πειρατής: ΒΦ/ΑΖ/ΕΖ,
 πειρώ: ΒΦ/ΤΠΜ/ΜΚ,
 πείσμα: ΒΔΜ/ΚΜ/ΚΜ,
 πεισματάρης: ΠαΜ/ΚΜ/ΚΜ,
 πεισματερός: ΠαΜ/ΚΜ/ΚΜ,
 πεισματερός: ΠαΜ/ΚΜ/ΚΜ,
 πεισματεύω: ΠαΜ/ΚΜ/ΚΜ,
 πεισματίζω: ΠαΜ/ΚΜ/ΚΜ,
 πεισματικά: ΠαΜ/ΚΜ/ΚΜ,
 πεισματικός: ΠαΜ/ΚΜ/ΚΜ,
 πεισματικώς: ΠαΜ/ΚΜ/ΚΜ,
 πεισματώνω: ΠαΜ/ΚΜ/ΚΜ,
 πεισμώνω: ΠαΜ/ΚΜ/ΚΜ,
 πεκούλιον: ΑΖ/ΤΠΜ/ΜΚ,
 πελαγίζω: ΑΖ/ΧΠ/ΧΠ,
 πελάγιον: ΑΖ/ΧΠ/ΧΠ,
 Πελαγονίτης: ΑΖ/ΧΠ/ΧΠ,
 πελαγοντικός: ΑΖ/ΧΠ/ΧΠ,
 πέλαγος: ΑΖ/ΧΠ/ΧΠ,
 πελάντζα: ΒΦ/ΧΠ/ΚΜ,
 πελαργός: ΒΦ/ΕΖ/ΕΖ,
 πελεγρίνικος: ΒΦ/ΕΖ/ΤΠΜ,
 πελεγρίνος: ΒΦ/ΕΖ/ΤΠΜ,
 πελεκάν-άνος: ΠαΜ/ΚΜ/ΧΠ,
 πελεκάνος: ΠαΜ/ΚΜ/ΧΠ,
 πελεκάς: ΠαΜ/ΚΜ/ΧΠ,
 πελέκημα: ΠαΜ/ΚΜ/ΚΜ,

πελεκητός: ΠαΜ/ΚΜ/ΚΜ,
 πελέκι: ΠαΜ/ΚΜ/ΚΜ,
 πελεκίζω: ΠαΜ/ΚΜ/ΚΜ,
 πέλεκυς(I): ΠαΜ/ΚΜ/ΚΜ,
 πέλεκυς(II): ΠαΜ/ΚΜ/ΧΠ,
 ?πελέκυσ: ΚΜ/ΚΜ/ΚΜ,
 πελεκύς: ΠαΜ/ΚΜ/ΧΠ,
 πελεκυφόρος: ΠαΜ/ΚΜ/ΧΠ,
 πελεκώ: ΠαΜ/ΚΜ/ΚΜ,
 πελελάδα: ΠαΜ/ΧΠ/ΜΚ,
 πελελαίνομαι: ΠαΜ/ΧΠ/ΜΚ,
 πελέλακας: ΠαΜ/ΧΠ/ΜΚ,
 πελελία: ΠαΜ/ΧΠ/ΜΚ,
 πελελομουσκάρα: ΠαΜ/ΧΠ/ΜΚ,
 πελελός(I): ΠαΜ/ΧΠ/ΜΚ,
 πελελός(II): ΧΠ/ΧΠ/ΜΚ,
 πεληστής: ΠαΜ/ΧΠ/ΜΚ,
 πελιδνός: ΠαΜ/ΧΠ/ΜΚ,
 πελλανίσκω: ΠαΜ/ΧΠ/ΕΖ,
 πελλάρα: ΠαΜ/ΧΠ/ΕΖ,
 πελλικά: ΠαΜ/ΧΠ/ΕΖ,
 πελλικός: ΠαΜ/ΧΠ/ΕΖ,
 πελλοκαλόγηρος: ΠαΜ/ΧΠ/ΕΖ,
 πελλός: ΠαΜ/ΧΠ/ΕΖ,
 πέλμα: ΑΖ/ΤΠΜ/ΕΖ,
 πελοζέλλα: ΑΖ/ΧΠ/ΕΖ,
 Πελοποννήσιος: ΑΖ/ΧΠ/ΕΖ,
 πέλω: ΑΖ/ΧΠ/ΕΖ,
 πέμμα: ΒΔΜ/ΑΖ/ΕΖ,
 πέμπελος: ΒΔΜ/ΑΖ/ΕΖ,
 πέμπτος: ΒΔΜ/ΚΜ/ΤΠΜ,
 πέμπω: ΒΔΜ/ΑΖ/ΜΚ,
 πένα(I): ΒΔΜ/ΚΜ/ΚΜ,
 πένα(II): ΒΔΜ/ΑΖ/ΚΜ,
 Πενάτες: ΒΔΜ/ΚΜ/ΚΜ,
 πενέζης: ΒΔΜ/ΑΖ/ΜΚ,
 πενετράρω: ΒΔΜ/ΚΜ/ΚΜ,
 πενηντάβεργος: ΒΔΜ/ΚΜ/ΧΠ,
 πενηνταδύς: ΒΔΜ/ΚΜ/ΧΠ,
 πενηντάρης: ΒΔΜ/ΚΜ/ΧΠ,
 πενήντατος: ΒΔΜ/ΚΜ/ΧΠ,
 πένης: ΠαΜ/ΚΜ/ΚΜ,
 πενητεία: ΠαΜ/ΚΜ/ΚΜ,

πενητεύω: ΠαΜ/ΚΜ/ΚΜ,
 πένητος: ΠαΜ/ΚΜ/ΧΠ,
 πενθέκτη: ΠαΜ/ΒιΜ/ΜΚ,
 πενθερά: ΑΖ/ΧΠ/ΜΚ,
 πενθερικά: ΑΖ/ΧΠ/ΜΚ,
 πενθερός: ΑΖ/ΧΠ/ΜΚ,
 πενήτης: ΑΖ/ΚΜ/ΚΜ,
 πενθητικός: ΑΖ/ΚΜ/ΚΜ,
 πενθικός: ΑΖ/ΚΜ/ΚΜ,
 πένθιμος: ΑΖ/ΚΜ/ΧΠ,
 πένθος: ΑΖ/ΚΜ/ΧΠ,
 πενθός: ΑΖ/ΚΜ/ΧΠ,
 πενία: ΠαΜ/ΚΜ/ΚΜ,
 πενιάζω: ΠαΜ/ΒιΜ/ΜΚ,
 πενιδι(ο)ν: ΠαΜ/ΒιΜ/ΜΚ,
 πενιτέντω: ΠαΜ/ΒιΜ/ΜΚ,
 πενιχρός: ΠαΜ/ΒιΜ/ΜΚ,
 πένομαι: ΠαΜ/ΚΜ/ΜΚ,
 πενσάρα: ΒιΜ/ΕΖ/ΜΚ,
 πενσόν: ΒιΜ/ΕΖ/ΜΚ,
 Πεντάβιβλος: ΒιΜ/ΚΜ/ΜΚ,
 πενταγέφυρος: ΒιΜ/ΚΜ/ΚΜ,
 πεντάδα: ΒιΜ/ΚΜ/ΜΚ,
 πένταθλον: ΒιΜ/ΚΜ/ΧΠ,
 πεντακόσιοι: ΒιΜ/ΚΜ/ΧΠ,
 πεντακούβουκλον: ΒιΜ/ΚΜ/ΧΠ,
 πενταλίτριον: ΚΜ/ΚΜ/ΜΚ,
 πεντάλιτρον: ΒιΜ/ΚΜ/ΧΠ,
 πεντάλοφος: ΒιΜ/ΚΜ/ΧΠ,
 πεντάλφα: ΠαΜ/ΒιΜ/ΜΚ,
 πεντανεύρι(ον): ΠαΜ/ΒιΜ/ΜΚ,
 πεντάνευρο(ν): ΠαΜ/ΒιΜ/ΜΚ,
 πεντανευρόπορος: ΠαΜ/ΒιΜ/ΜΚ,
 πεντανταρία: ΠαΜ/ΒιΜ/ΜΚ,
 πενταπλώ: ΠαΜ/ΚΜ/ΧΠ,
 πεντάρε: ΠαΜ/ΚΜ/ΧΠ,
 πεντάριθμος: ΠαΜ/ΚΜ/ΧΠ,
 πεντάρφανος: ΠαΜ/ΑΖ/ΧΠ,
 πενταστοίβη: ΠαΜ/ΚΜ/ΧΠ,
 Πεντασχοινίτης: ΠαΜ/ΜΚ/ΧΠ,
 πέντατος: ΠαΜ/ΜΚ/ΧΠ,
 πενταχώς: ΠαΜ/ΚΜ/ΧΠ,
 πέντε: ΠαΜ/ΚΜ/ΚΜ,

πεντέξ: ΠαΜ/ΚΜ/ΧΠ,
 πεντηκονθήμερος: ΠαΜ/ΚΜ/ΚΜ,
 πεντήκοντα: ΒιΜ/ΚΜ/ΧΠ,
 πεντηκοντάδα: ΠαΜ/ΚΜ/ΧΠ,
 πεντηκόνταρχος: ΠαΜ/ΜΚ/ΤΙΜ,
 πεντηκοστάριον: ΠαΜ/ΜΚ/ΧΠ,
 Πεντηκοστή: ΠαΜ/ΜΚ/ΚΜ,
 πεντηκοστός: ΠαΜ/ΜΚ/ΚΜ,
 πεπαιδευμένα: ΒΦ/ΕΖ/ΜΚ,
 πέπανος: ΒΦ/ΕΖ/ΜΚ,
 πεπαρησιασμένως: ΒΦ/ΕΖ/ΜΚ,
 Πέπερος: ΒΦ/ΑΖ/ΜΚ,
 πέπλον: ΒΦ/ΑΖ/ΜΚ,
 πέπλος: ΒΦ/ΑΖ/ΜΚ,
 πεπόνη: ΒΦ/ΑΖ/ΜΚ,
 πεπόνι: ΒΦ/ΑΖ/ΜΚ,
 Πεπόνιος: ΒΦ/ΑΖ/ΜΚ,
 πεπονόκητος: ΒΦ/ΑΖ/ΜΚ,
 πεπονολόκωνθον: ΒΦ/ΑΖ/ΜΚ,
 πεπονόσπερμα: ΒΦ/ΑΖ/ΜΚ,
 πεπονόσπορος: ΒΦ/ΑΖ/ΜΚ,
 πεπτικός: ΒΦ/ΑΔ/ΜΚ,
 πέπων: ΒΦ/ΑΔ/ΜΚ,
 πέρα: ΠαΜ/ΑΔ/ΜΚ,
 πέραθεν: ΠαΜ/ΑΔ/ΜΚ,
 περαιώνω: ΠαΜ/ΒιΜ/ΜΚ,
 περαιώσις: ΠαΜ/ΒιΜ/ΜΚ,
 πέραμα: ΠαΜ/ΤΙΜ/ΧΠ,
 περαματάρης: ΒιΜ/ΜΚ/ΤΙΜ,
 περανίς-ίδα: ΠΙΜ/ΤΙΜ/ΤΙΜ,
 περαντζάδα: ΒιΜ/ΑΖ/ΜΚ,
 πέρας(Ι): ΒιΜ/ΜΚ/ΤΙΜ,
 πέρας(ΙΙ): ΧΠ/ΧΠ/ΧΠ,
 πέραςις: ΒιΜ/ΜΚ/ΧΠ,
 πέρασμα: ΒιΜ/ΜΚ/ΧΠ,
 περασμός: ΒιΜ/ΜΚ/ΤΙΜ,
 περαστός: ΒιΜ/ΑΖ/ΜΚ,
 περαταρία: ΒιΜ/ΑΖ/ΜΚ,
 περάτης(Ι): ΒιΜ/ΑΖ/ΜΚ,
 περάτης(ΙΙ): ΒιΜ/ΑΖ/ΜΚ,
 περατικός: ΒιΜ/ΑΖ/ΜΚ,
 περατός: ΒιΜ/ΑΖ/ΜΚ,
 περατώνω: ΒιΜ/ΑΖ/ΜΚ,

περβάντα: ΒιΜ/ΑΖ/ΧΠ,
 περβενίρω: ΑΖ/ΒιΜ/ΚΜ,
 Περγά: ΑΖ/ΒιΜ/ΧΠ,
 περγουλέα: ΑΖ/ΜΚ/ΤΙΜ,
 περδέ: ΑΖ/ΜΚ/ΧΠ,
 περδέσκα: ΑΖ/ΒιΜ/ΤΙΜ,
 περδικάκι: ΑΖ/ΒιΜ/ΧΠ,
 περδικάρω: ΑΖ/ΒιΜ/ΤΙΜ,
 περδίκι: ΑΖ/ΒιΜ/ΚΜ,
 περδικίτις: ΑΖ/ΒιΜ/ΧΠ,
 περδικοκυνήγην: ΑΖ/ΒιΜ/ΚΜ,
 περδικοπιώστης: ΑΖ/ΒιΜ/ΚΜ,
 περδικοπλούμιτος: ΑΖ/ΒιΜ/ΚΜ,
 περδικούλα: ΑΖ/ΒιΜ/ΚΜ,
 περδικούλι: ΑΖ/ΒιΜ/ΧΠ,
 πέρδιξ: ΑΖ/ΒιΜ/ΚΜ,
 περτζοίς -ιδα: ΑΖ/ΒιΜ/ΤΙΜ,
 περί: ΒΦ/ΒιΜ/ΧΠ,
 περιαγκαλιάζω: ΑΖ/ΕΖ/ΕΖ,
 περιαγκαλίζω: ΑΖ/ΕΖ/ΕΖ,
 περιαγλαΐζω: ΑΖ/ΕΖ/ΕΖ,
 περιαιμάτος: ΑΖ/ΕΖ/ΕΖ,
 περιαναγκάζω: ΑΖ/ΕΖ/ΕΖ,
 περιανακουφίζω: ΑΖ/ΕΖ/ΕΖ,
 περιαναμένω: ΑΖ/ΕΖ/ΕΖ,
 περιαναπαύω: ΑΖ/ΕΖ/ΕΖ,
 περιανασαίνω: ΑΖ/ΕΖ/ΕΖ,
 περιανατρέχω: ΑΖ/ΕΖ/ΕΖ,
 ?περιαντιστέκομαι: ΑΖ/ΕΖ/ΕΖ,
 περιάπτο(ν): ΑΖ/ΕΖ/ΕΖ,
 περιάπτω(Ι): ΑΖ/ΕΖ/ΕΖ,
 περιάπτω(ΙΙ): ΑΖ/ΕΖ/ΕΖ,
 περιαρρυγώνω: ΑΖ/ΕΖ/ΕΖ,
 περιαρρώ: ΑΖ/ΕΖ/ΕΖ,
 ?περίασμα: ΑΖ/ΕΖ/ΕΖ,
 περιούλειος: ΑΖ/ΜΚ/ΤΙΜ,
 περιούλιον: ΑΖ/ΜΚ/ΤΙΜ,
 περιούλον: ΑΖ/ΜΚ/ΤΙΜ,
 περιβάλλω: ΠαΜ/ΜΚ/ΧΠ,

περιβαρύνω: ΠαΜ/ΜΚ/ΕΖ,
 περιβαρύνω-ση, ΠαΜ/ΜΚ/ΕΖ,
 περιβλεπτός: ΠαΜ/ΑΖ/ΜΚ,
 περιβλέπω: ΠαΜ/ΑΖ/ΜΚ,
 περιβόητος: ΠαΜ/ΑΖ/ΜΚ,
 περιβόλαιον: ΒΦ/ΑΖ/ΚΜ,
 περιβολάκι: ΒΦ/ΑΖ/ΚΜ,
 περιβολάρης: ΒΦ/ΑΖ/ΚΜ,
 περιβόλιον: ΒΦ/ΑΖ/ΚΜ,
 περιβολίτις: ΒΦ/ΑΖ/ΚΜ,
 περιβολόπακτο: ΒΦ/ΑΖ/ΚΜ,
 περιβολόπουλον: ΒΦ/ΑΖ/ΚΜ,
 περιβόλος: ΒΦ/ΑΖ/ΚΜ,
 περιβολοσώχωρον: ΒΦ/ΑΖ/ΚΜ,
 περιβολόφυτον: ΒΦ/ΑΖ/ΚΜ,
 περιβόσκομαι: ΠαΜ/ΜΚ/ΕΖ,
 περιβραδύνω: ΠαΜ/ΜΚ/ΕΖ,
 περιβρέχω: ΠαΜ/ΜΚ/ΕΖ,
 περιέγειν: ΠαΜ/ΜΚ/ΕΖ,
 περιγέλασμα: ΠαΜ/ΑΔ/ΜΚ,
 περιγέλαστρια: ΠαΜ/ΑΔ/ΜΚ,
 περιγέλιον: ΠαΜ/ΑΔ/ΜΚ,
 περίγελος: ΠαΜ/ΑΔ/ΜΚ,
 περιγελώ: ΠαΜ/ΑΔ/ΜΚ,
 περιγίνομαι: ΠαΜ/ΤΙΜ/ΜΚ,
 περιγλυκαίνω: ΠαΜ/ΤΙΜ/ΜΚ,
 περιγραμματικός: ΑΖ/ΤΙΜ/ΜΚ,
 περιγραφή: ΑΖ/ΤΙΜ/ΜΚ,
 περιγράφω: ΑΖ/ΤΙΜ/ΜΚ,
 περιγυράλα: ΔΠ&ΔηΑ/ΑΔ/ΜΚ,
 περιγυρίζω: ΑΖ/ΑΔ/ΜΚ,
 περιγύρως-ση: ΑΖ/ΑΔ/ΜΚ,
 περιγυριστός: ΑΖ/ΑΔ/ΜΚ,
 περιγύρον: ΑΖ/ΑΔ/ΜΚ,
 περιγύρω: ΑΖ/ΑΔ/ΜΚ,
 περιδάκρυς: ΒιΜ/ΕΖ/ΜΚ,
 περιδέξιος: ΒιΜ/ΕΖ/ΜΚ,
 περιδέριος: ΒιΜ/ΕΖ/ΜΚ,
 περιδεσμός: ΒιΜ/ΕΖ/ΜΚ.